



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DEN SEIDELINSKE SLÆGTSBOG

UDARBEJDET AF
MOGENS SEIDELIN

III

CA. 1780–CA. 1860

ODENSE . MCMLXXI

DEN SEIDELINSKE
SLÆGTSBOG

DEN SEIDELINSKE SLÆGTSBOG

UDARBEJDET AF
MOGENS SEIDELIN

III

CA. 1780–CA. 1860

ODENSE . MCMLXXI

Tilegnet min Mor
Karla Seidelin f. Schroll

i Taknemmelighed over 40 Aars vedvarende
Interesse for min Slægtsforskning

INDHOLD

Sagregister	IX	Bladudgiver og Kirkeværge, cand. jur. Frideric Seidelins 5 Sønner	1070-1094
Forord	XI	David Seidelin, Apoteker i Skanderborg, Assessor pharm.	1070-1078
SYVENDE SLÆGTLED			
Konferensraad Hans Diderick Brinck-Seidelins 9 Børn	927- 952	Sophus Christian Seidelin, Kemiker, Fabrikmester, Apoteker	1078-1086
Konferensraad Hans Brinck-Seidelin	927- 939	Ivar Brinck Seidelin, Apoteker i Frederikssund ..	1086-1089
Sophie Elisabeth Cathrine Brinck-Seidelin	939- 940	Gotthold Jacob Seidelin, Kroejer	1089-1094
~ Højesteretsjustitiarius, Gehejmerraad Stephan Hofgaard Cordsen	940- 948	Sognepræst Jens Seidelins 4 Børn	1094-1149
Ivarica Brinck-Seidelin	948	Peder Steinfeldt Seidelin, Læge ved Sct. Hans Hosp. i Kbh., Distriktslæge	1094-1125
~ Rasmus Severin Kisbye, Rektor i Aalborg ..	948- 949	~ Anne Cousine Green, Lærerinde i Kbh. ..	1125-1128
Petronelle Brinck-Seidelin	949- 950	Cathrine Dorothea Seidelin, Lærerinde i Kbh. ..	1128-1131
~ Emanuel Rasmus Grove, Generalkonsul, Konferensraad	950- 952	~ Jens Christian Green, Inspektør ved Garnisons Sogns Arbejdsanstalt	1131-1133
Karen Sophie Seidelins og Sognepræst Lorenz Jacob Benzons Søn	952- 953	Ole Nicolai Seidelin, Forpagter, Købmand i Sæby, Lærer i Rødby	1133-1136
Hans Seidelin Benzon, Postmester, Kancelliraad ..	952- 953	Jens Seidelin, Magister, Sognepræst i Arrild	1136-1149
Sognepræst Berthel Seidelins 2 Børn	953- 970	Major Poul Borrebye Seidelins 2 Børn	1149-1150
Henriette Friderica Christiana Seidelin	953	Pauline Kirstine Seidelin	1149-1150
~ Jørgen Peter Schougaard, Toldinspektør, Kammerraad	953- 955	~ Niels Nørgaard Aggersborg, Apoteker, Assessor pharm.	1150
Claus Friderich Seidelin, Gaardejer, exam. jur. ..	955- 970	Poul Georg Maximilian Seidelin, Styrmand	1150
Apoteker Hans Seidelins 7 Børn	970- 975	OTTENDE SLÆGTLED	
Claus Seidelin, Apoteker	970- 971	Læge Peder Steinfeldt Seidelins 8 Børn	1153-1247
Elisabeth Cathrine Seidelin	971	Johannes Henrik Seidelin, Overlæge ved Sct. Hans Hosp. ved Roskilde, Distriktslæge i Kbh., senere i Roskilde	1153-1190
~ Peder Christian Benzon, Urtekræmmer ..	971- 973	Jens Seidelin, Viceadmiral	1190-1247
Hans Henrik Seidelin, Silke- og Klædekræmmer ..	973- 975	Noter	1249-1300
Sognepræst Christian Seidelins 11 Børn	975-1029	Tilføjelser og Rettelser til Den Seidelinske Slægtsbog II	1301-1327
Sophia Elisabeth Seidelin, Lærerinde	975- 976	Tilføjelser og Rettelser til Den Seidelinske Slægtsbog I	1322-1327
Mette Cathrine Seidelin	976	Tilføjelser til Den Seidelinske Slægtsbog III vedr. Lægeforhold i Kbh. efter 1799 og Skifteforvaltere ved Frederiksgave	1328-1329
~ Andreas Christian Høyer, Lærer	976	Forkortelser	1330
David Seidelin, Skoleelev	977	Navneregister til Bind III	1331-1359
Andreas Seidelin, Hof- og Universitetsbogtrykker ..	977- 988		
Hans Diderich Brinck Seidelin, Viceadmiral	989-1009		
David Seidelin, Sognepræst i Rimsø	1009-1029		
Sognepræst Iver Seidelins 3 Sønner	1030-1070		
David Niels Dorph Seidelin, Herredsfoged, Dr. jur., Justitsraad	1030-1036		
Valentin Peter Seidelin, Provst, Konsistorialraad, i Dreslette	1036-1070		

SAGREGISTER

Dansk Landbrug c. 1750–c. 1800	929– 931	Københavns Fattigvæsens Direktion 1799–1816..	1100 f.
Landboreformerne 1784–1805	945 ff.	Strid om Ansættelse af Læge ved Sct. Hans	
Slægten Cordsen i Horsens	940 f.	Hosp. 1800	1102 ff., 1328
Kvinden, som udgav sig for Christian VI's Datter	942	Distriktslæge i København fra 1799	1124 f., 1328
Højesteret 1759–1800	943 f.	Den almindelige Plejeanstalts og Fattigvæsenets	
Dommen over Dronning Caroline Mathilde 1772	944	Skole og Arbejdsanstalt i Trinitatis Sogn	
Vanløse (c. 1800)	964 f.	1772–1801	1126 ff.
Trykning af Oehlenschlägers Ungdomsværker		Skole og Arbejdsanstalt i Garnisons Sogn	
1802–10	980 ff.	1789–1810/18	1129–1133
Trykning af Værker og Tidsskrifter af C. Mol-		Regensen og Kommunitetet 1776–81	1136 f.
bech, Rahbek, Jens Møller, P. E. Müller og		Elers' Kollegium 1784–87	1138
Ingemann	982 ff.	Magistergraden i Filologi 1775–88	1138 f.
En Viceadmirals Liv (1779–1859)	989–1006	Metropolitanskolen 1798–1804	1153 f.
Dansk Ostindien 1824–29	991– 994	Undervisning af Kirurger 1805–10	1154 ff.
Dansk Vestindien 1831–32	994– 997	Sct. Hans Hospital ved Roskilde 1816–31..	1157–1183, 1186
Trykkefrihedsadressen 1835	997 f.	Søndermarkens og Frederiksberg Haves Ændring	
De skandinaviske Naturforskere's Møde i Stock-		i 1780'erne og 1790'erne	1188
holm 1851	1001 f.	En Viceadmirals Liv (1790–1863)	1190–1242
Viceadmiralens rige Bo fordeles testamentarisk ..	1004 ff.	Undervisning paa Søkadetakademiet 1801–07 ..	1193 f.
Kaptajn H. P. Holms Død 1812 ved Langesund	1007 f.	Kadetskibets Togter 1802–06, 1805 til Bogstad og	
Præsten i Rimsø idømmes 1836 Bøde for »Beru-		Ullevaal i Norge og til Rostock og Doberan hos	
selse og forargeligt Levned«	1012–1024	Hertugen af Mecklenburg-Schwerin	1194–1200
Indbrud hos Herredsfogden i Aarhus c. 1841 ..	1034	Krigen til Søns 1807–08	1201–1207
Prins Christian Frederik (Christian VIII) og Prin-		Dannebrogordenens Omdannelse 1808	1207
sesse Charlotte Frederikke 1804–10.....	1037–1040	De første Ordensfester 1809–10	1207 f.
Sognepræst i Dreslette 1809–63	1042–1066	Kanonbaadskrigen 1809–10 og 1813–14	1208 ff., 1215 f.
Provst i Baag og Vends Herred'er 1837–61/62 ..	1049–1064	Den danske Auxiliærstyrke paa Schelde 1808–13	1211–1215
Medlem af Assens Amtsraad 1842–56	1053 f.	Vestindien 1822–23 og 1830–31	1221, 1224, 1226
Apoteker i Skanderborg 1809–52 og hans Raritet-		Kadetskibets Togter 1824–28, 1824 med Prins	
samling	1070–1077	Christian Frederik (Christian VIII) til Born-	
En dansk Kemikers Rejser i Udlandet 1810–16..	1079–1083	holm	1222 ff.
Fajancefabrik i Althaldensleben, Fajancefabrik-		Det asiatiske Kompagnis sidste Ekspedition til	
ken Søholm 1827–30, Fajancefabrik i Bagsværd		Manila og Kanton 1833–34	1227–1233
1833–35	1083–1086	Thorvaldsens Kunstværkers Transport fra Italien	
Apoteker i Frederikssund 1828–57	1086 ff.	til Danmark 1818–44	1234 f.
Dom for Tyveri i Horsens 1851	1091 f.	Sukkerraffinaderiet i Odense	1261
Forhør ang. Tyveri sst. 1855	1092 f.	Skuespilleren, Instruktør ved Det kgl. Teater	
Dom for Drab eller Mord, den sidste Halshug-		Frederik Schwarz 1773–1816	1262–1267
ning i Tyrsting Herred 1855	1093 f.	Jomfru Fannys Herkomst	1271
Borchs Kollegium 1773–77	1095 f.	Baagø Sogn oprettes 1861	1274
Frederiks Hospital 1776–84, Undervisning af		Mund til Mund-Metoden redder 1793 Wilhelmine	
Medicinere	1096 ff.	Strasoldos Liv	1291
Sct. Hans Hospital i København 1799–1816		De første Dampskibe 1807–44	1298

1100 f., 1104–1123

FORORD

Af sjette Slægtleds 155 Medlemmer (Nr. 81–235 i Bind II) var 58 gift. 53 af disse havde ialt (mindst) 309 Børn, hørende til syvende Slægtled. Af praktiske Grunde har det været umuligt at biograferer alle 309 samt deres Ægtefæller, hvorfor Bind III kun omfatter de 44, der hedder Brinck-Seidelin, Seidelin eller Seidelin Benzons, – samt 6 Søskende Kisbye, der har fundet Omtale i Noterne, – men ikke de (mindst) 259 med andre Efternavne.

Desuden medtages i dette Bind Omtalen af Læge Peder Steinfeldt Seidelins 8 Børn, der hører til ottende Slægtled, og hvoraf 6 døde smaa. Grunden, til at disse er medtaget, er, at de 2 biograferede i deres Levnedsløb er nøje forbundet med 2 af de biograferede fra syvende Slægtled; Johannes Henrik Seidelin var den første Overlæge ved Sct. Hans Hospital ved Roskilde 1816–31, og hans Liv er en naturlig Fortsættelse af Faderens, der 1800–1816/17 var den sidste Overlæge ved Sct. Hans Hospital paa Ladegaarden i København. Og Biografien af Viceadmiral Jens Seidelin (* 1790) er baseret paa omtrent de samme Kilder, som er benyttet til Biografien af Viceadmiral H. D. B. Seidelin (* 1779).

De i dette Bind biograferede 82 Personer udgøres af de nævnte 44 + 8 Personer samt deres 30 Ægtefæller, idet 22 af de 52 er gift een Gang, og 4 er gift 2 Gange. 26 er ugifte. Biografierne er iøvrigt udarbejdet efter samme Retningslinier som i Bind II.

Ogsaa i Bind III er mange Sider af Samfundsforholdene belyst, idet de biograferede omfatter en Stamhusbesidder, Højesteretsjustitiarius, Generalkonsul, Hof- og Universitetsbogtrykker, Herredsfoged, Postmester, Toldinspektør, Gaardejer (og exam. jur.), Kroejer (ogsaa exam. jur.), Urtekræmmer, Silke- og Klædekræmmer, Kemiker (Fajancefabrikant, Apoteker), Styrmand samt en Skoleelev (død 15 Aar gl.); desuden en Mand, der først var Forpagter, saa Købmand og til Slut Lærer; endvidere er der en Rektor, en Lærer, en Privatlærer-

inde samt 2 Lærerinder under Københavns Fattigvæsen, en Provst og 2 Sognepræster, 2 Viceadmiraler, 2 Hospitals- og Distriktslæger og 4 Apotekere samt en Inspektør for en Arbejdsanstalt i København. Af Kvinderne var 28 Hustruer uden eget Erhverv. Kun 3 af de voksne var ugifte: en Styrmand død c. 25 Aar gl.(?), en Lærerinde død 41 Aar gl. og en Apoteker død c. 72 Aar gl.

23 døde som Børn; en var dødfødt, 2 døde udøbte, og yderligere 12 døde før 1 Aars Alderen; 4 døde i 2–3 Aars Alderen, 3 døde senest 2, 6 og 13 Aar gamle, og ældst var den 15aarige Skoleelev.

I Noterne er meddelt mange genealogiske Oplysninger ogsaa om Personer, der ikke er indgiftet i Slægten Seidelin.

I Registret, der omfatter 3252 Personer, har man stræbt efter, om samtlige i Bogen nævnte Personer at fremskaffe fulde Navn, Fødsels- og Dødsaar samt Angivelse af Stilling og Titel.

Til de mange genealogiske Undersøgelser (især i Noter og Tilføjelser) har jeg modtaget overordentlig værdifuld Hjælp af Sparekassefuldmægtig E. Juel Hansen, som jeg herved bringer min hjerteligste Tak. Min Hustru Eva Seidelin f. Moos takker jeg varmt for Korrekturlæsning af alle tre Bind.

Ogsaa Arkiverne bedes modtage min Tak, ikke mindst Personalet i Københavns Stadsarkiv, hvor bl. a. Sct. Hans Hospitals Arkiv findes.

I denne Forbindelse bemærkes, at talrige Arkivalier fra Københavns Fattigvæsen fra det 18. og 19. Aarh. først for nylig er afleveret til Stadsarkivet, hvor de nu er registreret. Disse, som utvivlsomt vil kunne supplere vor Viden bl. a. om Hovedstadens Skole-, Hospitals- og Lægeforhold, har jeg desværre ikke kunnet naa at benytte, – med Undtagelse af 2 Pakker om Læger i København 1793–1858; nogle vigtige Oplysninger herfra er meddelt som en Tilføjelse S. 1328.

Odense, November 1971. *Mogens Seidelin*

SYVENDE SLÆGTLED

KONFERENSRAAD HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELINS 9 BØRN MED INGEBORG PEDERSDATTER BERING

(Se S. 313 og 323)

a. SOPHIE BRINCH, * 1749 paa Hagestedgaard, døbt 6/2 s. A., opkaldt efter Farmoderen SOPHIA SEIDELIN (S. 162); Assessor LADORPHS¹ første Hustru CHARLOTTE HELENE GRØNBERG¹ paa Mørkegaard (nu Toftholm) bar hende, og Provst ARNOLD KRUSSES Datter RACHEL VILHELMINE² holdt Christenhuen; de øvrige Faddere var Major VON WOLFFRATH³ i Holbæk, Amtsforvalter, Justitsraad JOCHUM SCHOWGAARD (senere gift med Barnets Faster, S. 305) og Seigneur HELLESEN fra København.

† 1752 paa Hagestedgaard, begravet 16/2 »op ad Alteret tæt imod de Sl. Sogne-Præsters aabne Begravelse midt paa Kirkegulvet.«

b. HANS BRINK-SEIDELIN (døbt BRINCH, Faderen adlet 1752), * 3/1 1750 paa Hagestedgaard, døbt 9. s. M.; Major VON WOLFFRATHS Frue LOUISE OCKSEN⁴ fra Holbæk bar ham, og Jomfru KØLICHEN holdt Christenhuen; Faddere var Major TØNSBERG i Holbæk, Major v. ZEPELIN⁵ i København samt Farbroderen Cand. theol. IVER BRINCK i København.

Han blev 1765 Student fra Roskilde, privat dimitteret, og 26/7 s. A. immatrikuleret ved Københavns Universitet. Den 10/6 1770 blev han Hofjunker.

HANS BRINK-SEIDELIN var 1773–91 Landsdommer ved Sjællands og Møens Landsting i Ringsted, først fra 25/3 1773 Vicelandsdommer, fra 1/10 1783 fungerende 2. sportellønnet Landsdommer og fra 3/4 1788 virkelig 2., men fungerende 1. Landsdommer; afskediget 15/4 1791.

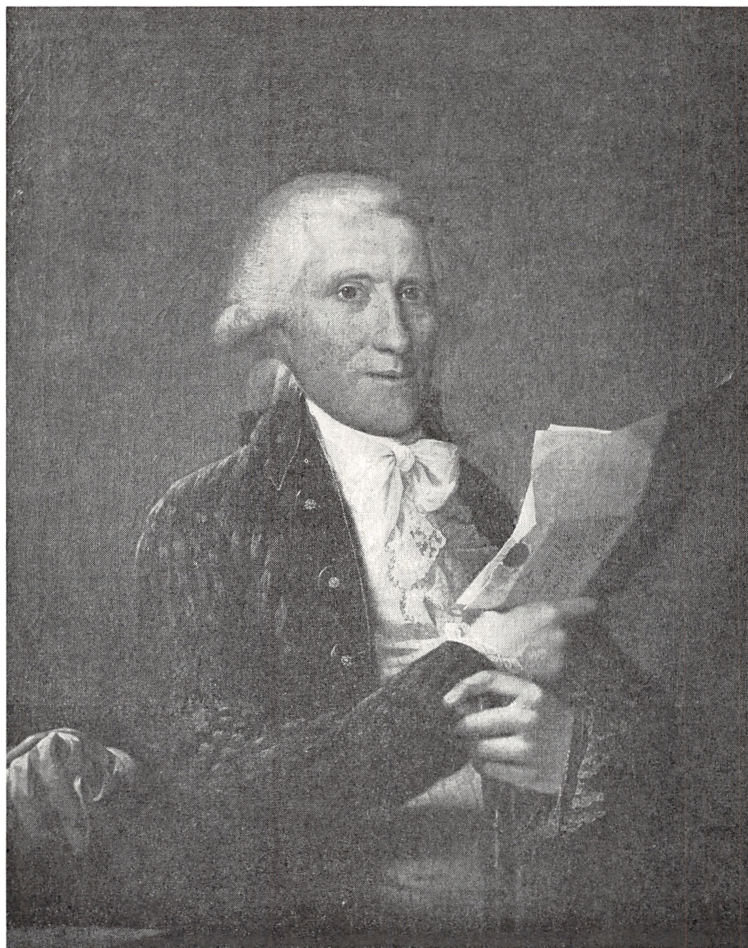
Den 20/10 1777 udnævntes han til Etatsraad og 31/7 1815 til Konferensraad.

Ved Købekontrakt af 14/11 1774 og Skøde af 17/6 1775 (læst paa Sjællands Landsting 19/7 s. A.)

købte Hofjunker og Landsdommer HANS BRINK-SEIDELIN af Kancelliraad JOHAN THOMAS NEERGAARD til Tølløse m. m. Hovedgaardstakst Htk. 3 Tdr. 3 Skp. 3 Fdk. og Bøndergods Htk. 58 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Heraf lagde han i 1779 al Hovedgaardsjorden og af Bøndergodset Htk. 25 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. ind under Stamhuset (se S. 319).

I 1778 overtog Etatsraad HANS BRINK-SEIDELIN efter Faderen ved dennes Død ERIKSHOLM STAMHUS, bestaaende af Eriksholms og Holbæk Slots Ladegaards Gaarde og Godser m. m. (S. 319). Et Par Maaneder efter blev han i Juni 1778 forlovet⁶ og den følgende Vinter gift med Konferensraad BARTHOLINS Datter, der var født og opvokset paa Aastrup en Mil Syd for Eriksholm. – Samme Aar fandt et Mageskifte af nogle Jorder i Nærheden af Holbæk Sted mellem Etatsraaden og Holbæk Magistrat (dat. 5/9, kgl. konf. 14/10 1778).

Da der det følgende Aar, 1779, var Lejlighed til at købe Jordegods for 12.606 Rd. 64 Sk., fik Etatsraad BRINK-SEIDELIN 12/5 s. A. kongelig Bevilling til at optage et Laan paa Stamhuset paa den nævnte Sum, for hvilken han af Kancelliraad NEERGAARD paa Tølløsegaard købte 12 Tdr. Htk. fri Hovedgaards Takst (à 200 Rd. = 2.400 Rd.) og Bøndergods med tilliggende Gadehuse bestaaende af 127 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Htk. (à 80 Rd. = 10.206 Rd. 64 Sk.), »hvorpaa er 17 Gaardbeboere, som alle er Stamhuset saa nær beliggende, at de til Holbæks Ladegaard forretter Hoveri.« Det paagældende Gods, som henlagdes under Stamhuset, bestod af 2 Gaarde i Vallestrup i Asminderup Sogn, 2 Gaarde i Hellestrup, Merløse Sogn, 3 Gaarde og 4 Huse i Sasserup, Søstrup Sogn, 9 Gaarde i Kvandløse Sogn



Konferensraad HANS BRINCK-SEIDELIN
1750–1831

Signeret: C. A. Lorentzen 1793

og By samt 1 Gaard og 6 Huse i Bonderup. Det bestemtes, at Etatsraaden og de senere Stamhusbesiddere foruden de aarlige Renter skulde afbetale 150 Rd. aarligt paa dette Laan fra 21/4 1778 at regne.⁷

I Slutningen af 1780'erne opførte Etatsraad BRINCK-SEIDELIN den nuværende smukke Hovedbygning paa Eriksholm; han fortæller selv, at den gamle Bindingsværkshovedbygning »i Aaret 1786 befandtes faldefærdig«, hvorfor han »blev nødsaget at opføre fra Grunden af en ganske ny Bygning.«⁷ Den i 1788 opførte Hovedbygning i nyklassisk Stil, i to Etagér med høj Kælder, indføjedes i Gaardens enkle, men af Barokkens Storstiletthed prægede Anlæg; dens tilbagetrukne Fornemhed fremhæves af to samtidig opførte, lave Sidefløje og smaa Forbindelsesbygninger mellem Sidefløjene og det egentlige Herskabshus; dettes to Facader er omtrent ens, Vinduesrammer og

Dørportaler er af bornholmsk Sandsten, og over de hvidpudsede Murflader glimter Tagets sortglasserede Vingeteg. Det indre svarer i Stil til det ydre: paa engang smagfuldt og rigt virker Spisesalen med dens elegante Stukornamenter i en Louisseize Stil, og smuk er ogsaa en samtidig Klæberstensovn med forgyldte Metalornamenter. I Haven, som Faderen havde nyanlagt (S. 320), opførte HANS BRINCK-SEIDELIN i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede et grundmuret Lysthus Belvedere, en nydelig Empirepavillon med en Fronton paa 4 Søjler.

I 1795 eller 1797 opførte Etatsraad BRINCK-SEIDELIN Holbæk Slots Ladegaards nuværende, anselige, lyse Hovedbygning i 1 Stokværk; Hovedfløjen, der rummer en meget stor og herskabelig Lejlighed, restaureredes i 1892, samtidig med at de 2 Sidefløje byggedes. Fra Gaarden, der ligger højt, er der en



MARIANE MAGDALENE EICHEL BARTHOLIN
1752–1800

Signeret: C. A. Lorentzen 1793

smuk Udsigt til Holbæk og ud over Holbæk Fjord. Den gamle Ladegaard, som BRINK-SEIDELIN lod nedbryde, laa ude i Marken Syd for Slotsgaarden.

Etatsraad HANS BRINK-SEIDELIN var Ejer af Eriks-holm og Holbæk Slots Ladegaard paa den Tid, da de store Fremskridt og Forandringer fandt Sted inden for dansk Landbrug. Foruden en dygtig Landmand var han en bondevenlig Godsejer, der med Iver gennemførte de fleste af Datidens store Reformers paa sine Godser.

Midt i det 18. Aarhundrede ejedes godt Halvdelen af Danmarks Jord af Adelen; af Bønderne var c. 94 % Fæstere, kun c. 6 % var Selvejere. I 500 Aar havde Landbruget ligget stille; de anvendte Driftsformer var de samme, der brugtes paa Valdemar Sejrs Tid; Jorden dreves efter Trevangsbruget \circ : deltes i 3 Vange, som aarlig skiftedes til at give Byg og Rug og til at ligge som Fæled til Græsning; Bønderne boede sammen i Landsbyer, og kun

den nærmest Landsbyen liggende Jord var opdyrket; Resten laa hen som Overdrev; da der til hver Gaard hørte 20–30, ja op til 80 enkelte Agre, maatte Landsbyens Bønder dyrke Jorden i Fællesskab, hvilket umuliggjorde ethvert Fremskridt. Paa Bønderne hvilede tunge Afgifter og Pligter; de betalte til Herremanden Indfæstning ved Overtagelse af en Fæstegaard, den aarlige Landgilde og Tienden; endvidere var de pligtige til at udføre Hoveri, d. v. s. al Slags Arbejde for Herremanden, navnlig paa Hovedgaardens Marker, men ogsaa alt Jord- og Vejarbejde. Herremanden havde stor Magt over sine Fæstere, som snarest betragtedes som en Slags Tyende; det var ham, der fastsatte Hoveriets Størrelse; han kunde sætte Bonden fra hans Gaard og tvinge ham til at overtage en forfalden i Stedet for; Værnepligten hvilede udelukkende paa Bønderne, og det var Herremanden, der udvalgte Rekrutterne. Stavnsbaandet bandt Bonden til det Gods, hvor han hørte hjemme. Herremanden opkrævede og var ansvarlig for de Skatter, som Bønderne skulde svare til Staten. Det retslige Forhold mellem Herremanden og Fæsterne var ikke nøje fastsat, og da Godsejerne havde

Ret til selv at udnævne Dommeren paa Godset, kunde Bonden ikke ad denne Vej sikre sig mod Overgreb fra Herremændens Side.

Var den første Halvdel af det 18. Aarhundrede en mørk og trist Periode for Bonden, var det dog heller ikke altid let at være Godsejer. Begyndelsen af Aarhundredet var en Nedgangsperiode for Landbruget; i 1730'erne, da Priserne var lavest, var mange Herremænd truet af Fallit, og Ansvar for Skatternes Betaling hvilede tungt paa dem; de stred en haabløs Strid for at faa Landbruget paa Fode igen; de Godsejere, der ikke havde store Formuer eller Indtægter andetsteds fra til at holde Godserne oppe med, maatte af Nød og Trang skride til en haard Udnyttelse af Bønderne ved stadig at forøge disses Hoveriydelser, hvorved Jorden blev yderligere udpint og kun gav smaa Afgrøder; Foderet knob det med, og Kvægpestens Rasen – bl. a. i 1740'erne – tyndede uhyggeligt ud i de forhulede Besætninger. Det fortvivlende for Landbruget var, at Krisen forstærkedes af den merkantilistiske Regering, der ved Told og Importforbud søgte at ophjælpe Handel og Industri af al Magt og derfor ønskede billige Landbrugsprodukter til Byerne.

Aarsagerne til, at Landbrugsreformerne i sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede lykkedes i saa høj Grad her i Landet, var at Kravet om gennemgribende, nu stærkt paakrævede Ændringer faldt sammen med en Konjunkturstigning, hvorunder Priserne i Løbet af 50 Aar steg til det dobbelte, samt at denne Periode for Danmarks Vedkommende var en uafbrudt Fredsperiode, medens andre europæiske Lande oplevede den preussiske Syvaarskrig 1756–63, den franske Revolution 1789 og Napoleonskrigene. Endelig opstod der nu en kraftig Reaktion mod den herskende Merkantilisme i Form af Fysiokratismen, der hævdede, at Jorden var Kilden til al Rigdom, og at kun Arbejdet med Jorden var produktivt.

De første Forløbere til Reformerne optraadte i 1740'erne, men tog først rigtig Fart efter 1755, da Grev ADAM GOTTLÖB MOLTKE til Bregentved gav Stødet til en sagkyndig Drøftelse af de uheldige Forhold. Beviset for den gavnlige Virkning af de foreslaaede Reformers tilvejebragtes af sjællandske Godsbesiddere; saaledes indførtes i 1759–61 Arvefæste paa Enkedronning SOFIE MAGDALENES Gods Hørsholm, Fæstebønderne fritoges for Hoveri, og Tiende afløstes af en Pengeafgift. 1765–67 foretoges paa J. H. E. BERNSTORFFS Gods i Gentofte de samme Forandringer samt en fuldstændig Udskiftning af Jordene, hvorved hver Gaards Jorder samledes paa eet eller nogle ganske faa Steder, og en delvis Udflytning af Gaardene; lignende Reformers indførtes paa Krongodserne samt paa mange private Godser af fremskridtsvenlige Godsejere. 1757 og 1767 nedsattes de to første Landbokommissioner, der dog kun fik ringe Betydning. 1769 stiftedes Det kongelige danske Landhusholdningsselskab, som ved Vejledning og Opmuntring blev af stor Betydning for Reformarbejdet. De under STRUENSEES

kortvarige Regering indførte mange gavnlige Forordninger ophævedes atter kort efter hans Fald. 1781 udstedte GULDBERG en Forordning angaaende Udskiftningen, ved hvilken hver Lodsejer fik Ret til at forlange sin Jord samlet paa allerhøjst tre Steder, og de øvrige Lodsejere fik Pligt til at deltage i Udgifterne, en Forordning, der dog kun fik ringe Betydning, da hverken Godsejere eller Bønder endnu havde særlig Interesse for Udskiftningen.

Løsningen af de to Spørgsmaal, der især optog Bønderne, Hoverispørgsmaalet og Stavnsbaandets Ophævelse, nærmede sig først efter Regeringsskiftet i 1784, da A. P. BERNSTORFF, HENRIK STAMPE og ERNST SCHIMMELMANN indtraadte i den nye Regering; disse tre samt Brødrene CHRISTIAN DITLEV og LUDVIG REVENTLOW og CHRISTIAN COLBIØRSSEN var Hovedmændene i 1780'ernes store Reformarbejde. 1784 nedsattes den lille og 1786 den store Landbokommission. I Forordningen af 1787 angaaende Retsforholdet mellem Godsejere og Fæstere bestemtes bl. a., at Godsejeren var pligtig til at lade foretage Synsforretning ved Indgaaelse og Ophævelse af Fæstemaal, at Godsejeren kun maatte tage en Fæster fra hans Gaard efter retslig Kendelse, samt at Godsejeren ikke uden Lov og Dom maatte straffe sine Fæstebønder med Træhest, Halsjern, Spansk Kappe o. l. Den 20/6 1788 kom Hovedforordningen vedrørende Stavnsbaandets Ophævelse; herved mistede Godsejerne samtidig Retten til at udskrive Soldater. Angaaende Hoveriet satte en Forordning af 1791 bestemte Grænser for Arbejdstiden og Hovarbejdets Udførelse. Hoveriets Afløsning eller Fastsettelse fandt paa de fleste Godser Sted ved private Overenskomster mellem Jordejerne og Fæsterne; indtil 1795 var dette sket paa 600 af Landets 759 Hoverigodser.

Samtidig fandt et betydeligt Salg af Fæstegods Sted, saaledes af Selvejergaardene, der omkring 1750 kun udgjorde c. 6 % af Bøndergaardene, i 1835 udgjorde omkring Halvdelen af Gaardene paa Øerne og næsten 100 % i Vestjylland.

Udskiftningen, der var paabegyndt efter Forordningen af 1781, tog rigtig Fart efter en ny Forordning i 1792, og c. 1800 var det meste af Danmarks Jord løst fra det i Oldtiden paabegyndte Fællesskab. Samtidig blev en del Gaarde udflyttede, delvis mod Bøndernes Vilje; c. 1807 var paa Sjælland omkring en Trediedel af alle Gaarde udflyttede. Sammen med Udskiftningen gennemførtes Hegning af den enkelte Gaards Marker, hvilket paabødtes i 1794.

Paa Grund af Hoveriets Afskaffelse samtidig med de forøgede Krav til Arbejdskraft, som Udskiftningen og Indførelsen af nye Driftsformer medførte, maatte de store Gaardes Omraade formindskes ved Salg af Jord, og endvidere oprettedes mange smaa nye Husmandsbrug, idet Husmændene nu maatte drive Hovedgaardene. Husmandsbrugenes Antal steg i Løbet af Reformperioden fra c. 19.000 til c. 57.000. Husmændene var enten Selvejere, Fæstere eller Lejere (Fæstere paa kort Aaremaal).

De i denne Periode foretagne Ændringer i Jordens Drift bestod hyppigst i Overgang fra Trevangsbrug til Kobbeldbrug; dette benyttedes i Form af en 9–11 Marks Drift, i hvilken aarligt 4–6 Marker besaaedes med Korn, lige saa mange henlaa til Græsning, og 1 anvendtes til Helbrak. Samtidig med Omlægning af Driften indførtes ogsaa andre tekniske Forbedringer: Rydning af Sten, Planering, Fyldning af Sumpe og Huller, Afvanding ved aabne Grøfter, Vejanlæg, Opdyrkning, Markernes Hegning og Mergling. Endvidere indførtes bedre Saasæd, og omkring 1770 kom Svingploven her til Landet; den afløste den tunge, gammel-dags Hjulplov, hvilket bevirkede en stor Besparelse i Hestekraft. Medens Gaardene tidligere havde haft flere Heste end Køer, vendtes Forholdet nu om, idet en forøget Anvendelse af Stude som Trækdyr ligeledes bevirkede en Indskrænkning i Hestenes Antal. Med den stærke Forøgelse i Hornkvægets Antal, som beløb sig til c. 100 % i Løbet af 30 Aar, fulgte en øget Interesse for Mejeridrft og Oste-produktion. De forbedrede Kulturmetoder medførte, at Foldudbyttet i Løbet af Reformperioden steg fra c. 4 til 5–6.

Flere nye Kulturplanter kom til i denne Periode; omkring 1720 var Kartofflen og Tobakken kommet her til Landet, Tobakken fik dog kun ringe Betydning, og det samme var til at begynde med Tilfældet med Kartofflen, men ved Agitation, bl. a. fra Landhusholdningsselskabet, udvidedes Kartoffeldyrkningen i sidste Halvdel af Aarhundredet, saa den omkring Aarhundredskiftet var almindelig kendt i de fleste Egne af Landet. Stor økonomisk Betydning havde Indførelsen af Rødkløver, hvorved muliggjordes et større Kreaturhold om Vinteren; hertil kom den gavnlige Virkning, som Kløverdyrkingen udøvede paa Sædsnittet. Ogsaa for Hørren øgedes Interessen i denne Periode; i 1794 oprettede Regeringen et Høravlingsinstitut paa Lykkenssæde paa Fyn under Ledelse af HENNING SCHROLL.

Som nævnt gennemførte Etatsraad HANS BRINK-SEIDELIN med Iver de fleste af Datidens store Reformere paa sine to Godser.⁸ I 1780 fandt saaledes paa Eriksholm den store Overgang Sted fra Trevangs-til Kobbeldbrug; Overdrevene toges i Drift, saa at det dyrkede Areal paa det nærmeste fordobledes. Eriksholms Hovedgaards Jord udgjordes i Aar 1800 af c. 646 Tdr. Land Ager og Eng og c. 400 Tdr. Land Skov, skyldsats til 101 Td. Htk. Ager og Eng og 16 Tdr. Htk. Skov. Det dyrkede Areal deltes først i 10 Hovedmarker paa mellem 50 og 70 Tdr. Land; senere ændredes Inddelingen, saa der i 1800 var 9 Hovedmarker, hver paa lidt over 50 Tdr. Land, og 5 Bimarker, hver paa 25 Tdr. Land; Bimarkerne dreves under en ny, af Etatsraaden opbygget Avls-

gaard, Nyvang, paa Holbæk Købstads Mark. Paa Hovedmarkerne dyrkedes Korn i 2 eller 3 Aar, hvorefter de udlagdes med Kløver i 2 Aar; Udsæden var i 1800 c. 100 Tdr. Rug, 100–115 Tdr. Byg og 70 Tdr. Havre. Paa Hovedgaardens Marker fandtes ved Aarhundredskiftet 10 Husmandshuse. Holbæk Slots Ladegaards Jord beløb sig i 1800 til 969 Tdr. Land, skyldsats til 110 Tdr. Htk. Ager og Eng, ingen Skov-skyld. De 589 Tdr. Land, der dreves under Hoved- gaarden, var delt i 12 Marker af forskellig Størrelse, paa hvilke der dyrkedes Korn i 3 Aar, hvorefter de udlagdes med Kløver i 3 Aar. Udsæden var aarlig 75–80 Tdr. Rug, 85 Tdr. Byg og 110 Tdr. Havre.

Etatsraad BRINK-SEIDELIN var blandt de første paa Sjælland, der dyrkede den hvide sibiriske Havre, som han »gav den Berømmelse, at den jævnlig giver et Par Fold mere end de andre Havrearter.« Ogsaa paa Høravlingsområdet var BRINK-SEIDELIN en Foregangsmand; han udsaaede i Aaret 1800 4 Tdr. Hørfør og 5 Skp. Hampefør og beregnede Udgifterne til Hørrens Dyrkning, Ruskning og Landbredning til omtrent 30 Rd. pr. Tønde Land. Høavlen paa Eriksholm var i 1800 4–500 Læs (à 40 Lispund), »som dog«, skriver Etatsraaden, »ved Forbedring inden faa Aar kan ventes forøget en ½ Gang mere.« Paa Holbæks Ladegaard var Høavlen, der mest bestod af Kløver, omtrent af samme Størrelse. Eriksholms Besætning var 160 Køer og 30–40 Heste, og en Mejeribygning var opført inden Aarhundredskiftet. Paa Holbæk Ladegaard fandtes 150 Køer og 24–30 Heste. Ogsaa med Hensyn til Engforbedring, som ellers forsømtes meget, gik BRINK-SEIDELIN i Spidsen; paa Eriksholm afvandede han saaledes en Mosejord paa 30–40 Tdr. Land, der var begroet med store Tuer, og afskar Tuerne, hvilket ialt kostede ham 3–400 Rd.; paa denne Mosejord saaede han Havre, som avlede godt 8 Fold, et den-gang meget fint Resultat; paa 10–12 Tdr. Land saaedes Havre og Rajgræs, og Aaret efter avlede han 84 Læs Hø, hvor han før højst havde avlet 12 Læs.

Etatsraad BRINK-SEIDELIN var vist den første paa Sjælland, der tog de nyopfundne Tærskemaskiner i Anvendelse; om disse, der ogsaa kaldtes Tærskemøller og dreves af 4 Heste, og af hvilke der i 1800 kun fandtes mellem 30 og 40 paa Sjælland, skriver

Etatsraaden: »Tærskemaskiner har jeg anskaffet ved Eriksholm og Holbæksladegaard. Deres Fordel er betydelig. Med fire maadelige Heste (hvoraf dog een, og maaske to, formedelst Maskinens Lethed og SimPLICITET kunde spares) og 10 Folk, hvoraf de 3 ere Børn og Krøblinge, udretter jeg det samme daglig, som før med 36 Karle. Maskinerne tærskes rent, og Halmen er fuldkommen ædelig for Kreaturerne og saa god som den, Plejlen frembringer, men Langhalm kan ej ved dem frembringes.« En anden ny Opfindelse var en forbedret Haand-Rensemaskine; paa Eriksholm havde BRINK-SEIDELIN anskaffet en saadan »Vifte« fra Tyskland for 28 Rd.; denne kunde ved 3 Personers Haandarbejde rense 100 Tdr. Korn om Dagen.

I Aarene 1783–90 foretog BRINK-SEIDELIN Udskiftning af Eriksholms og Holbæk Ladegaards Bøndergods samt Udflytning af de nødvendige Bøndergaarde. Da Holbæk Ladegaard var ufordelagtigt beliggende i den ene Ende af Jorderne, hvorved den mistede en Del af sit Hoveri, opførte han den i 1795 (eller 1797) midt i dens Marker; samtidig ophævede han for Størstedelen Hoveriet, men opførte samtidig, for ikke at mangle Arbejdskraft, 21 Huse paa 170 Tdr. Land; disse Husmænd forrettede ugentlig 3 Arbejdsdage til Gaarden. Desuden overdrog han 210 Tdr. Land af Ladegaardens Jorder til Indbyggere i Holbæk Købstad, dels i Arvefæste, dels i almindelig Fæste, for omtrent 5 Rd. pr. Td. Land. Af Holbæk Ladegaards 969 Tdr. Land dreves de resterende 589 Tdr. Land under Hovedgaarden. I 1809 skriver Etatsraad BRINK-SEIDELIN, at »alle disse betydelige Forbedringer kostede mig over 80.000 Rd., og da jeg var i Giæld for den største Del heraf, behagede det Hans Majestæt Kongen paa min allerunderdanigste Ansøgning at optage til Laans paa Stamhuset foruden de derpaa hæftende 12000 Rd. end Giælden 41,300 Rd., og altsaa er Stamhusets Giæld nu 53,300 Rd.«⁹

Eriksholms Bøndergods bestod i 1800, da det var skyldsats til 350 Tdr. Htk. Ager og Eng og omfattede c. 3.000 Tdr. Land Ager og Eng og 47½ Td. Land Skov, af 35 Gaarde, der alle var udskiftede og 9 udflyttede, og 64 Husmænd, hvoraf 47 havde Jord; 27 Bønder gjorde da endnu Hoveri, medens dette for de andre var afløst af en Pengeafgift. Til Eriksholms

Gods hørte en Mølle, en Kro og de tre Kirker i Aagerup, Lille Grandløse og Merløse med jus patronatus til alle tre Kirker og jus vocandi til de to første. Holbæks Ladegaards Bøndergods udgjorde 430 Tdr. Htk. Ager og Eng, hver Td. Htk. svarende til 7–10 Tdr. Land. I 1800 var alle 50 Gaarde udskiftede og 16 udflyttede; der var 44 Husmænd, af hvilke 19 havde Jord. Kun 9 af Bønderne forrettede da endnu delvis Hoveri, de 41 betalte en Afgift i Stedet for.

Om Etatsraad HANS BRINK-SEIDELINS store Forstaaelse af Betydningen af Udskiftningen samt af Hoveriets Indskrækning vidner hans Udtalelse til Professor i Landøkonomi GREGERS BEGTRUP i 1800: »Det ubedrageligste Bevis paa Udskiftningens Nytte her er, at før den, som nu allerede for 6 Aar siden er tilendebragt, var Bondens Restance aarlig betydelig. Mit Tilskud til Sædekorn, Fødekor og Arbejds Bæsters Indkjøb for dem utrolig stor, og ved en Gaardsbeboers Dødsfald eller Forarmelse, som ofte indtraf, maatte jeg dyrt tilkjøbe mig Beboere, og ej sjælden med 2–300 Rdlr. Udgift. Ved enhver Dødsfald eller mulige Fratrædelse nu er der nok, der vil fæste, og ej sjælden bydes mig 200 Rdlr. i Indfæstning, naar jeg, som aldrig nægtes en Fæster, vil tilstaa ham Hoverifrihed mod en bestemt Betaling, som kan convenere os begge. Restance eller Forstrækning til mine Bønder kjender jeg ej til siden Udskiftningen.«

Husmændenes Arbejdsydelse var Etatsraaden ikke tilfreds med; herom skriver han: »Har Husmanden saa mange Levnedsmidler inden Døre, at han ingen Trang ser for sig i otte Dage, ligger han hellere hjemme end arbejder, og overtales han da til at tage Arbejde, er hans Fordring at kunne fortjene fra 40 Skill. til 4 Mrk. daglig; er han derimod i Trang, kan han faas for 24 Skill. til 2 Mrk. Hans ublu Fordringer og mange Gange slet udrettede Arbejde afskrækker ofte mig og andre fra at foretage det, som kunde gavne saavel Privat-Mands Interesse som det almindelige.«

Sammen med den almindelige Prisstigning var ogsaa Folkelønnen steget betydeligt. Forordningen, der fastsatte en Karls Løn til 20 Rd., overholdtes ikke. BRINK-SEIDELIN gav i 1800 en Karl 30–40 Rd. foruden Kosten, og Malkepigen fik 12–16 Rd. Ofte var det meget vanskeligt at skaffe Folk; Gennem-

førelsen af de mange Reformer inden for Landbruget havde øget Kravet om Arbejdskraft, men samtidig kunde mange af de nye Husmænd med Jord klare sig uden at arbejde paa Godserne; og endelig drog mange Arbejdere fra Landet ind til Byerne; hertil bidrog bl. a., at der i København var haardt Brug for Arbejdere efter den store Brand i 1795.

Ved kongelig Bevilling af 29/5 1795¹⁰ ændredes §§ 12 og 13 i Erektionsbrevet (S. 318) i Overensstemmelse med Forslag af Etatsraad HANS BRINK-SEIDELIN. – Efter de gældende Bestemmelser skulde den i § 12 bestemte Enkepension, 500 Rd., ved hans eventuelle, snarlige Død deles mellem hans Moder og hans Enke, hvortil den vilde være utilstrækkelig, og den Stamgodsbesidderen i § 13 paa lagte Pligt til at underholde sine trængende Søkende med et ikke nærmere fastsat Beløb betød, at det vilde afhænge af hans ældste, nu 14 Aar gamle Søn HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELINS Velvilje, hvordan han vilde sørge for sine 3 Brødre og 2 Søstre. Etatsraaden, der – siden han 1778 tiltraadte Stamhuset, hvis Revenu da ikke beløb sig til 3000 Rd., – har betalt sin Moder de 500 Rd. aarlig og til sine 3 Søstre, indtil de blev gift, hver 100 Rd. aarlig, foreslaar nu, da Godsets aarlige Revenu ved Hjælp af Udskiftning og andre Forbedringer, der har kostet 36–40,000 Rd., er steget til 7000 Rd., at den nye Stamhusbesidder ved sin Faders tidlige Død skulde betale dennes Moder og Enke hver 500 Rd. i aarlig Pension og 200 Rd. til hver af sine Brødre indtil 25 Aars Alderen og samme Beløb til hver af sine Søstre, saa længe de er ugifte.¹⁰

Da det 1779 tilstaaede Laan paa Stamhuset paa 12,606 Rd. 64 Sk. i 1796 var nedbragt til 10,000 Rd., fik BRINK-SEIDELIN 27/5 kgl. Bevilling¹⁰ til at optage et Laan paa 9000 Rd. til Stamhusets Forbedring og Hoveriets Ophævelse; allerede 6 Aar tidligere havde han ophævet det meste af Hoveriet ved Eriksholm og agtede nu fra 1/5 1800 at ophæve det fuldstændig for 27 af Holbæk Ladegaards Bønder, hvorfor Hovedgaardens 110 Tdr. Htk. maatte parcelleres og omtrent 30 Huse opføres, hvilket han anslog vilde koste 9–12,000 Rd. Fra 1/5 1800 fik 27 af Holbæk Slots Ladegaards 50 hoverigørende Bønder Hoverifrihed, men for at kunne drive Gaardens 930 Tdr. Land byggede han 21 Huse paa 170

Tdr. Land, og af de øvrige Jorder lod han 170 Tdr. 3 Skp. Land nærmest ved Holbæk inddele i 19 Parceller, som han solgte til Arvefæste for 858 Rd. 1 Mk. 13 Sk. aarlig Afgift til Stamhuset, hvilket aprobeberedes 22/8 1800.¹¹

Det i 1796 i Kreditkassen optagne Laan paa 9000 Rd. var imidlertid ikke tilstrækkelig til at bestride Udgifterne ved Hoveriets Ophævelse, Parcelleringen og Bygningernes Opførelse, hvorfor han 27/3 1801 fik kgl. Bevilling¹¹ til foruden de hidtil paa Stamhuset hæftende 19,000 Rd. at maatte endnu optage et Laan paa 7000 Rd., at afbetale med 1000 Rd. aarlig til 11/6 1808. Dette Laan fik han 19/6 1801 af sin Søster Gehejmeraadinde CORDESEN. (17/6 1799 laante han 10.000 Rd. af Gehejmeraadinde, Grevinde GEORGINE MOLTKE, * BUCHWALD).¹²

Da de Forbedringer, som han ved de optagne Laan, der i Juni 1803 beløb sig til 22,629 Rd. 5 Sk., og ved sin Formue havde skaffet Stamhuset, hvis Revenu var steget fra 3000 Rd. til 8–9000 Rd. aarlig, alene vilde komme hans ældste Søn til gode, og da der, hvis han (Etatsraaden) snart skulde dø, intet eller kun lidt vilde være til Arv for Enken og de 6 Børn, fik han 17/6 1803 – med den ældste Søns Samtykke – Bevilling til yderligere at optage et Laan paa Stamhuset paa 37,000 Rd.¹¹

– Fra 11/6 1797 – 10/5 1810 ejede BRINK-SEIDELIN (en Fjerdepart i) Egesluppen Minerva, 18 Kommercelæster (36 Registertons) drægtig; efter Salget skulde Ejerne i Resten af Etatsraadens Levetid hver Sommer føre en fuld Ladning Brænde med Fartøjet fra Eriksholm Skove til København, hvorimod de ikke mere skulde sejle Korn for ham.¹³ –

Den 12/6 1809 optog BRINK-SEIDELIN et Laan paa 9000 Rd. hos Køb- og Handelsmand ANDERS BØRCH i Holbæk mod 1. Prioritet i Stamhuset, nu bestaaende af fri Hovedgaardstakst Htk. Ager og Eng 212 Tdr. 2 Skp., Skovskyld 16 Tdr. 2 Skp. og Kirketiende 65 Tdr. 4 Skp. samt Bøndergods Htk. Ager og Eng 781 Tdr. 3 Skp. 1 Fdk. ½ Alb. og Skovskyld 3 Skp. 1 Fdk. 1 Alb.¹³

Den 19/8 1809 fik Etatsraad HANS BRINK-SEIDELIN efter Ansøgning og med sine 9 Børns Samtykke Bevilling¹¹ ¹³ til at sælge Eriksholm Stamhus og at substituere det med en Fideikommiskapital paa 200,000 Rd., omskrevet til 111,000 Rbd., – DET

BRINCK-SEIDELINSKE FIDEIKOMMIS. Den kongelige Bevilling fastsatte følgende 4 Vilkaar:

»1. at han betaler den paa Stamhuset hæftende Gæld samt opretter en Fideicommiss Kapital paa 200.000 Rdl. under Navn af BRINCK-SEIDELINS Fideicommiss, hvoraf de 180.000 Rdl. skulde bestandigen staa uopsagt i Eriksholm og Holbæks Ladegaard paa 1. Prioritet, og de derfor udstedende Obligationer forsynes med vort Danske Kancellis Paategning, at de hverken maa pantsættes eller afhændes. De øvrige 20.000 Rdl. anlægges i bestandige transportable Statsfonds eller Bankfonds til 800 Rdl. aarlig Rente og paa- tegnes ligeledes af bemeldte vort Kancelli, at de tilhører BRINCK-SEIDELINS Fideicommiss.

2. Enkepensionen udredes af den, der er i Bæsidelse af Præcipuum, med 500 Rdl. aarligt.

3. Fideicommissets Besidder skal selv efter bedste Skøn- nende sørge for sine trængende Søskende, saaledes at deres Opdragelse og sømmelige Underholdning betrygges dem. Derimod fritages han for den ham ved Erectionsbrevet paaliggende Forpligtelse aarligen at forøge Stamhuset med 150 Rdl. til Jordegods's Indkøb, samt

4. At Kaldsrettigheden til Agerup og Grandløse Kirker ved tinglæst Skøde allerunderdanigst overdrages os; dog ville vi allernaadigst tillade, at Fideicommissets Besidder kalder Præst til Grandløse ved 1. Vacance sammesteds og til Agerup ved 2. Vacance sammesteds.«

Herefter solgte Etatsraad BRINCK-SEIDELIN ved Købekontrakt af 13/10 1809 og Skøde¹³ af 11/6 1810 Holbæk Slots Ladegaard med Bøndergods, Møller og Skov samt Grandløse og Merløse Kirker for 300.000 Rdl. til den rige Skibsfører og Grosserer H. P. Kofoed¹⁴ i København, hvis Enke Etatsraad- inde M. KOFOED (* BOHN¹⁴) ejede den til sin Død 1838. Gaardens Htk. beløb sig ifølge Jordebog af 25/3 1809 til Hovedgaardstakst 110 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. og Bøndergods 505 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 1 Alb., men paa Grund af Anlæg af den nye Kalund- borg-Landevæg blev Hartkornet ifølge Rentekamme- rets Skrivelse af 10/3 1810 nedsat til hhv. 110 Tdr. 3 Fdk. $\frac{1}{6}$ Alb. og 504 Tdr. 4 Skp. 2 $\frac{5}{16}$ Alb. Ager og Eng samt Skovskylde 3 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Kirketienden var for Grandløse Sogn Htk. 21 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. og Merløse Sogn 18 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.¹³

For en Del af Købesummen udstedte KOFOED til Fideikommisset en Panteobligation paa 100.000 Rdl. mod 1. Prioritet i Holbæk Slots Ladegaard, og som

privat Ejer af Eriksholm udstedte BRINCK-SEIDELIN til Fideikommisset en Panteobligation paa 80.000 Rdl. Dansk Courant, som blev staaende som 1. Prioritet i Eriksholm, og som 21/6 1813 omskrevs til 36.000 Rbd. Sølv.

Eriksholm, som BRINCK-SEIDELIN beholdt som sin private Ejendom, beløb sig ifølge Jordebog i 1809 til Htk. Hovedgaardstakst Ager og Eng 101 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., Skovskylde 16 Tdr. 2 Skp., Agerup Kirketiende 26 Tdr. og Bøndergods Ager og Eng 274 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. samt i Hoveri-, Hus- og Jordpenge 1316 Rdl. og Landgilde, Kroafgift, Kirkeskat og Fiskestadeafgift 1882 Rdl.

Ifølge Kancelliets Tilladelse 9/2 1813 solgte BRINCK-SEIDELIN 25/2 1813¹³ Agerup Kro (Htk. 5 Tdr. 3 Skp. $2\frac{1}{4}$ Alb.) til Grosserer KOFOEDS Enke for 4000 Rbd., og ved Skøde af 3/2 1818¹³ solgte han til KONG FREDERIK VI jus vocandi til Agerup og Grandløse Kirker.

I Eriksholm optog Konferensraad BRINCK-SEIDELIN de følgende Aar følgende Laan¹³ (efter Fideikommissets 1. Prioritet paa 36.000 Rbd. Sølv og Købmand A. BORCHS 2. Prioritet paa 41.400 Rbd. Sølv):

10.000 Rbd. fra Købmand A. BORCH 14/12 1818 (Eriks- holms Bøndergods's Htk. var nu 269 Tdr. 4 Skp. $2\frac{1}{4}$ Alb. efter Salget af Agerup Kro; Hoveri, Landgilde, Skat og Afgifter 2097 Rbd. 1 Mk. 7 Sk.).

12.000 Rbd. Sølv fra Justitsraad (5/11 1819 Etatsraad) P. J. NEERGAARD til Gunderslevholm 16/6 1819,

5.000 Specier fra Fideikommisset¹¹ 27/12 1819 og

5.000 Rbd. fra Arvefæster ANDERS JENSEN i Bredetved, Agerup Sogn, 11/7 1820.

Prioriteterne i Eriksholm beløb sig nu – før det sidste Laan – til 89.400 Rbd. Sølv og 20.000 Rbd. rede Sølv. Til Sikkerhed for Etatsraad NEERGAARDS Laan stillede Indbo paa Eriksholm, hvorover for- fattedes en Specifikation 1822 og en senere i 1824.¹⁵

Da Konferensraad BRINCK-SEIDELIN i Modstrid med et 15/2 1822 indgaaet Forlig¹³ manglede at betale 5400 Rbd. af NEERGAARDS Laan, blev der paa Begæring af Købmand BORCH og ifølge Dom og Eksekution foretaget offentlig Auktion i Juli – September 1824 over Hovedgaarden Eriksholm, som paa 4. Auktion 18/9 1824 solgtes for 46.500 Rbd. Sølv til Gehejmestats- og Justitsminister F. J. KAAS

ved Skøde af 31/10 1824, læst 13/1 1825 ved Merløse-Tudse Herreders Ret. Af Købesummen blev 36.000 Rbd. Sølv staaende som 1. Prioritet til Fideikommisset. Konferensraad BRINK-SEIDELIN, der havde bortforpagtet Eriksholms Hollænderi (150 Køer og 4 Tyre) for Tiden 1/5 1822 – 1/5 1828, skulde fraflytte Eriksholm til Michaeli Flyttedag 29/9 1824, og Forpagtningen opsagdes til 1/5 1825.

Eriksholm, som F. J. KAAS kun ejede 1 Aar, tilhørte fra 1878 Gesandt, Udenrigsminister, Greve WILLIAM AHLEFELDT-LAURVIG († 1923), hvis Søn Kammerherre, Hofjægermester, cand. jur. Greve KAI AHLEFELDT-LAURVIG er dens nuværende Ejer.

Fideikommisskapitalen blev ved Bevilling¹¹ af 22/4 1825 nedsat fra 111.000 til 91.000 Rbd. Sølv.¹⁶

Konferensraad HANS BRINK-SEIDELIN, som fra 1817 til sin Død var overordentlig Medlem af »Det kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog«, havde som nævnt S. 183 og 303 Belægelsesretten til 5 Senge i Vartov Hospital.

Foruden Hjemmet paa Eriksholm havde HANS BRINK-SEIDELIN ogsaa et Hjem i København.

Ifølge Københavns Vejviser boede han – Hofjunker SEIDELIN – i 1774 hos sine Forældre Nørregade 30 (nuv. MNr 23 i Nørre Kvarter; Nørregade 1 og Gammel Torv 8), 1782 var Etatsraadens Adresse Klareboderne 9 (MNr 7 i Købmager Kv., vistnok nuv. Husnr. 4), og Mandtalslisten 1794 anfører ham under Adressen Vognmagergaden 125 (nuv. Husnr. 33; MNr 73 i Rosenborg Kv.), hvilken Gaard han ejede 2/7 1792 – 21/12 1795. Herefter ejede han 11/5 1795 – 20/6 1796 Størrestræde 398, det nuv. Holmens Kanal 16 (MNr 257), der strakte sig til Hummergade. Fra 25/1 1796–18/10 1802 ejede (og beboede) han Gaarden Nr. 132 i Gothersgade, lidt inden for Møntergade, det senere Husnr. 49 (MNr 330 i Købmager Kv.); denne Gaard, som MARIA SVANE, Grevinde af OERTZ (S. 870), havde ejet 1745–72, nedreves sammen med Naboejendommene 45–53 ca. 1907 ved Anlæggelse af Christian IX's Gade. Af hans 11 Børn blev de 7 født paa Eriksholm, 2 af Børnene blev hhv. 1782 og 1790 født i Raadhusstræde i København, og de 2 i 1804 og 1805 fødte er

ligeledes født i Hovedstaden. 1804–07 nævner Vejviseren Etatsraaden med Adressen: Hjørnet af Reve-rentsgaden (nu Laxegade) og Vingaardstræde 145 og 46 (nuv. Vingaardsstræde 1–3–5, MNr 133–134 i Øster Kv.), 1812 bor han Gothersgade 131 (senere Husnr. 91, Rosenborg Kv.), hvilket Hus han ejede 18/12 1809 – 21/12 1812; 1813–16 bor han Bredgaden 175, derefter til engang i 1820'erne Norgesgade (Bredgade) 174 (nuv. Nr. 34 og 36), der er opført 1753, i 1832 deltes i 2 Ejendomme og senere forhøjedes med 1½ Etage; og sine sidste Leveaar tilbragte Konferensraaden paa Christianshavn, hvor han boede i Prinsensgade 311, til han døde, 81 Aar gammel; det er det nuv. Nr. 50 (indtil 1915 Nr. 40) i Prinsessegade, paa Hjørnet af St. Annæ Gade, Genbo til Vor Frelsers Kirke.

HANS BRINK-SEIDELIN var først gift med Højesteretsjustitiarius, Konferensraad CASPAR CHRISTOPHER BARTHOLINS Datter, med hvem han i Løbet af 11 Aar fik 7 Børn. Hun døde i Aaret 1800, og Aaret efter ægtede han Læge, Justitsraad CARL FRIEDRICH LEDERERS Datter, der var 23 Aar yngre end han, og som skænkede ham 4 Børn; hun overlevede sin Mand i 11 Aar. Af de 11 Børn, 8 Sønner og 3 Døtre, døde 3 som Børn, og endnu 2 døde før Faderen. Af Børnene blev 5 gift, men kun 2 af disse havde Børn, Sønnen LUDVIG CHRISTIAN BRINCK-SEIDELIN havde 8 (?) Børn, og en Datter, der var gift med Sognepræst HANS WIINHOLT, havde 3 Døtre, saa Konferensraad HANS BRINK-SEIDELIN fik ikke flere Børnebørn end Børn.

To store, smukke Malerier af Konferensraad HANS BRINK-SEIDELIN og hans første Hustru MARIANE MAGDALENE EICHEL BARTHOLIN, begge malet af Professor C. A. LORENTZEN, ejes af deres Sønnesøns Dattersøns Søn, Repræsentant DOUGLAS WITH-SEIDELIN, Frederiksberg.

† 30/9 1831 af Alderdom i sit Hjem i Prinsensgade 311 (nu Nr. 50) paa Christianshavn; han førtes i en Rustvogn til Aagerup, paa hvis Kirkegaard han begravedes 9/10 (Vor Frelsers Kbg.).

Paa Aagerup Kirkegaard findes et smukt Monument – en riflet Marmorsøjle – over Konferensraad HANS BRINK-SEIDELIN og hans første Hustru. Den vanskeligt læselige Indskrift lyder:

HERUNDER HVILER
 CONFERENTSRAAD
 HANS BRINCK-SEIDELIN,
 FØDT MAR 17 DØD 30 SEPT. 1831
 OG HANS HUSTRU
 MARIANE MAGDALENE
 BARTOLIN
 FØDT 12 MAI 17 DØD 1 AUG. 1800
 SANDE CHRISTNE I TRO OG GJERNING.
 FRED MED DEM.

Hans Enke meddelte Dødsfaldet i »Kiøbenhavns Adressecomptoirs Efterretninger« for 7/10:

»Fredagen den 30te September behagede det Forsynet, ved en blid og rolig Død, at bortkalde til et bedre Liv min kjerlige og gudhengivne Mand, Conferentsraad HANS BRINCK-SEIDELIN, i hans Alders 82de Aar og vort Ægteskabs 31te, hvilket herved paa egne og efterladte Børns Vegne tilkjendegives for fraværende Slægt og Venner af hans dybtsørgende Enke.

Christianshavn, den 7de October, 1831.

HENRIETTE BRINCK-SEIDELIN,
 fød LEDERER.«

Dagen efter Konferensraadens Død foretog Skiftemet Forsegling og senere Registrering og Vurdering af hans Bo i Gaarden Nr. 311 i Prinsensgade. Boets Behandling afsluttedes 2/7 1832, da Sønnen, »afskediget Ritmester CASPAR CHRISTOPHER BRINCK-



Konferensraad HANS BRINCK-SEIDELINS Gravsted
 paa Agerup Kirkegaard

SEIDELIN«, som »nærmeste Successor til Fideikommisset« fik overdraget »samtlige de til Fideikommisset henhørende og i Boet forefundne Aktstykker og Dokumenter.«

~ 1) 22/1 1779 i København¹⁷ MARIANE MAGDALENE EICHEL BARTHOLIN¹⁷, * 12/5 1752 paa Aastrup i Kirke-Saaby Sogn mellem Roskilde og Holbæk, 1 Mil Syd for Eriksholm, døbt 16/5 (Soderup Kbg.), Datter af Konferensraad CASPAR CHRISTOPHER BARTHOLIN til Aastrup (* 11/11 1700, 1734 Assessor i Højesteret og i Danske Kancelli, 1735 virkelig Justitsraad, 1747 Etatsraad, 1760 Konferensraad, 1763 konst. Højesteretsjustitiarius, 1733–45 efter sin Moder Ejer af Kaas i Lime Sogn 3 Mil Vest for Skive, fra 1744 Besidder af Stamhuset Aastrup i Holbæk Amt, 1749–65 Ejer af Trudsholm i Sonnerup Sogn, † 26/1 1765 i København, 4/2 indsat i Vor Frue Kirke, 27/9 ført til Soderup Kirke) og anden Hustru ELISABETH HEDEVIG EICHEL til Stamhuset Aastrup (1743–44) (* 13/1 1729, ~ 20/5 1744 paa Aastrup (Soderup Kbg.), † 24/4 1755 i København i Barselseng, 26 Aar gammel, begravet 1/5 ved Alteret i Soderup Kirke. 8 Børn).

MARIANE EICHEL BARTHOLIN blev ved sin Daab 1752 baaret af Ejeren af Eriksholm (S. 315) Kammerherre PEDER JUELS Frue BIRTHE CATHRINE LEVETZAU, og hendes Faddere var Frøken WEYSE¹⁸, Justitsraad SCHOWGAARD (S. 305), Landsdommer BRABRAND til Sonnerup og Sognepræst JOHS. SCHIWE i Tostrup.

Blandt Etatsraadinde MARIANE BRINCK-SEIDELINS 7 Søskende var Højesteretsassessor, Etatsraad JOHAN BARTHOLIN EICHEL til Stamhuset Aastrup (1748–99) og Landsdommer, Borgmester i Kalundborg, senere Kaptajn, Assessor i Viborg Landsoverret, Translatør i København THOMAS EICHEL BARTHOLIN (1755–1829).

Frøken BARTHOLINS og Etatsraad BRINCK-SEIDELINS Bryllup fandt Sted Fredag den 22/1 1779 om Aftenen »i Huset« hos Kancellideputeret PETER AAGAARD, der døde 11 Aar senere under et Sommerbesøg paa Eriksholm, og Vielsen forrettedes af Præst ved Helligaands Kirken HANS HENRIK MÜL-

LER, skønt denne lige »havde været hæftig syg af colica«¹⁹. LUXDORPH nævner i sin Dagbog, at 2 Dage efter, 24/1, havde »Etats-Raad SEIDELIN og hans Brud deres Kirke-Gang i Hellig Giæstes Kirke«. I Kopulationsafgift havde Etatsraaden 18/1 betalt 50 Rd., og 15/1 var der udstedt Vielsesbrev for Brudeparret »at maatte vies af uvedkommende Præst«.

I Adresseavisen for 22/1 findes 3 Bryllupsdigte til Brudeparret; det ene priser Lyksalighed som Maalet for Menneskers Stræben, men et Maal, der kun naas af dem, i hvis Bryst Dyden har taget Sæde; Digtet slutter:

Held Eder da, hvorover Hymens Haand
 Sit Fakkell, tændt ved Dyden, svinger,
 Og begge med et evigt Baand
 Lyksalighed i Baandet flettet bringer!
 I nyde den, naar andre med dens Navn
 Og Billeder opfylde maae dens Savn;
 I ved den Eiendom, hvori dens Rødder groe,
 For Tabet af dens Frugt betrygget' boe.

Og et af de andre Bryllupsdigte munder ud i følgende Fremtidsønske:

Og SEIDELINS og BARTHOLINERS Ære
 Skal voxte ævig grøn i unge Skud,
 Og høy og herlig skal den Stamme være
 Og dyrebar – vel signet af vor Gud. –

Det BRINK-SEIDELIN-BARTHOLINSKE Ægteskab satte 7 Skud. Disse, af hvilke de 5 er født paa Eriksholm, og deres Faddere er:

1. HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELIN (Digter, cand. jur., 1780–1831) blev baaret af sin Farmoder, Konferensraadinde BRINCK-SEIDELIN (* BERING, S. 323), og Faddere var hans Moders 3 Søsken Frøken CHRISTIANE BARTHOLIN, Etatsraad og Højesteretsassessor J. BARTHOLIN EICHEL til Stamhuset Aastrup og cand. jur. THOMAS BARTHOLIN samt Konferensraad og Landsdommer BRABRAND til Sonnerup og Kancelliraad JOHAN THOMAS NEERGAARD til Tølløse. »Samme Dag holdt Barnets Moder Frue Etatsraadinde SEIDELIN sin Kirkegang uden at lade sig introducere. Men blev dog Dom. 3. i Faste s. oculi [27/2, 2 Dage senere] velbemt Frue Etatsraadinde efter Begjæring indlyst af Prædikestolen.«
2. CASPAR CHRISTOPHER BRINCK-SEIDELIN (Ritmester, 1781–1861) blev baaret af Morbroderens Hustru Etatsraadinde BARTHOLIN EICHEL paa Aastrup (MARIE ELISABETH LASSON), og Faddere var Konferensraad BRABRAND og dennes Søn Professor J. L. BRABRAND fra Hovedgaarden Sonnerup samt Faderens Fætter Sognepræst FREDERIK STEENLOS i Udby og Fasteren Frøken IVARICA BRINCK-SEIDELIN. »Samme Dag blev Moderen Fru Etatsraadinde BRINCK-SEIDELIN indlyst af Prædikestolen.«
3. INGEBORG ELISABETH BRINCK-SEIDELIN (1782–1850, ~ 1810 paa Eriksholm sin Fætter CLAUD DIDERICH CORDSEN (1779–1818), 1799 cand. jur., 1806 Kopist i Kancelliet, 1809 Hofjunker, 1811 Kammerjunker, 1812 Underkancellist i Kancelliet; ingen Børn), hendes Faddere var Fasteren Konferensraadinde CORDSEN (S. 939) og Frøken SEIDELIN, vel en af Fastrene IVARICA eller PETRONELLE BRINCK-SEIDELIN; desuden Konferensraad AAGAARD og Konferensraad ANCHERSEN, Morbroderen Justitsraad THOMAS BARTHOLIN og Faderens Fætter Sekretær J. A. KISBYE (S. 307 og 1251 f.).
4. PETER BRINCK-SEIDELIN (1783–1826, Hofjunker) blev holdt over Daaben af Morbroderen Byfoged i Nykøbing Sj., Justitsraad THOMAS BARTHOLINS Hustru CATHRINE MARGRETHE HELT, og hans Faddere var Mosteren CHRISTIANE BARTHOLIN fra Vemmetofte, Morbroderen Etatsraad BARTHOLIN EICHEL fra Aastrup samt Landsdommer og Etatsraad JENS BRUUN NEERGAARD fra Svenstrup og Amtmand, Baron M. H. LØVENSKIOLD fra Vognserup.
5. CARL ANTON BRINCK-SEIDELIN (1785–90) blev baaret af Etatsraad V. A. HANSENS Frue JACOBÆA ELISABETH GRAAH fra Frydendal (1907: Torbenfeld), og Faddere var Fasteren Frøken PETRONELLE BRINCK-SEIDELIN, Sekretær AAGAARD og Hr. GLUD²⁰, alle fra København.
6. LUDVIG CHRISTIAN BRINCK-SEIDELIN (1787–1865, Amsforvalter, Generaldecisor, Stænderdeputeret, Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, Konferensraad, SK.) blev baaret af Etatsraadinde ANE MARIE NEERGAARD (* MØLLER) fra Svenstrup, og hans Faddere var Frøken MARIA WILHELMINE CASTENSCHIOLD fra Hagestedgaard (som hendes Fader havde købt 19 Aar tidligere af Daabsbarnets Farfader, S. 319), Proprietær og Justitsraad LUNN fra Knabstrup, Ritmester KOEFOED²¹ fra Holbæk og Forpagter af Holbæk Ladegaard LAURENTIUS LASSEN²², siden Justitsraad og Ejer af Cathrinebjerg i Sengeløse Sogn.
7. CHRISTIANE SOPHIE BRINCK-SEIDELIN (1790–1858, Konventualinde i Vemmetofte) blev baaret af Etatsraadinde MARIANE ÆREBOE (* BRUUN, ~ 1784 EMANUEL RASMUS GROVES Moders Halvbroder ANDREAS ÆREBOE, tidligere Konsul i Marokko og Algier, siden Konferensraad), og Faddere var Halvkusinen JOHANNE JU-

STINE LAUB, Onklerne Konferensraad S. H. CORDSEN og Konsul E. R. GROVE, samt den tidligere Assessor i Højesteret, Etatsraad JOHAN CHRRISTOPHER WEYSE¹⁸, Sekretær PETER HERSLEB AAGAARD og PETER NEERGAARD.

† 17/8 1800 Kl. 20 paa Eriksholm, begravet 25 s. M.

Hendes Mand anmeldte hendes Død i »Kjøbenhavn's Adresse-Contoires Efterretninger« for 19/8 1800:

»At det har behaget Gud den 17. d. M. ved Døden at bortkalde min inderlig elskede Kone MARIANE MAGDALENE EICHEL BARTHOLIN, i sit 49 Aar efter 6 Maaneders svage-lige Helbred, bekendtgøres herved fraværende Slægt og Venner, om hvis Deeltagelse ved mit og mine 6 Børns smertelige Tab jeg uden skriftlig Bevidnelse, som herved frabedes, er tilfulde forsikret.

Eriksholm den 19 August 1800

BRINCK SEIDELIN.«

Etatsraad HANS BRINCK-SEIDELIN og Hustru havde faaet kongelig Bevilling af 16/5 1800 for den længstlevende at sidde i uskiftet Bo og siden skifte med Samfrænder.

Da Etatsraaden snart blev til Sinds at indgaa Ægteskab paa ny, fandt Samfrændeskiftet efter hans første Hustru Sted 2/2 1801. Hver af de 4 Sønner arvede 1500 Rd.²³; de 2 Døtres Arv, 750 Rd. til hver, som indestod under Holbæk Amts Overfor-mynderi, udbetaltes dem 1809²⁴ efter kgl. Bevilling 28/2 s. A. 7 Børn.

~ 2) 27/2 1801 i Horsens (Kongebrev) HENRIETTE CATHRINE LEDERER, * 25/5 1773 i Randers, døbt 18/6. Datter af Læge, Justitsraad CARL FRIEDRICH LEDERER (* 16/3 1729 i Weimar, døbt 18/3 i Hoved- og Sognekirken Sct. Petri og Pauli Kirke sst., 1759 kirurgisk Eksamen i Kjøbenhavn, s. A. Regimentsfeltskær i Norge, 1761 i Rendsborg, senere i Randers, Aarhus og Horsens, 1773 medicinsk Eksamen, 1776 Indfødsret, 1780 Læge ved det russiske Hof²⁵ i Horsens, 1782 Justitsraad, 1802 Afsked, † 13/10 1808 i Horsens, begravet 19/10) og Hustru ERICA HEDEVIG CHARLOTTE NEANDER²⁶ (* 13/6 1738²⁷ i Kjøbenhavn, døbt 16/6 i Sct. Petri Kirke, ~ 24/9²⁸ 1760 paa Amalienborg i Kjøbenhavn (Holmens), † 29/6 1816 i Horsens »efter 2 Maaneders Svagthed«, begravet 6/7).

Faddere til HENRIETTE CATHRINE LEDERER, der var Nr. 4 af 7 Søskende²⁹, var Justitsraad H. H. DE LICHTENBERG til Stamhuset Bidstrup og Frue KAREN ROSENKRANTZ IRMINGER, endvidere Kancelliraad STAUNINGS Frue AVONE CATHRINE LUNDGAARD, Ritmester KOHL og Løjtnant v. BROCKDORFF.

Forlovere ved hendes Bryllup med Etatsraad BRINCK-SEIDELIN var hendes Fader Justitsraad LEDE- RER samt Kammerherre v. GERSDORFF (S. 325).

I sit 2. Ægteskab fik HANS BRINCK-SEIDELIN yderligere 4 Børn, af hvilke det ældste og det yngste er født paa Eriksholm, de 2 midterste i Kjøbenhavn:

8. MARIANE MAGDALENE BRINCK-SEIDELIN (1802–64, ~ 1822 HANS WIINHOLT (1785–1841), fra 1825 Sognepræst i Moltrup og Bjerning Nord for Haderslev) blev baaret over Daaben af sin Faster Gehejmerraadinde CORDSEN, og Huen holdtes af hendes ældste Søster Frøken INGEBORG BRINCK-SEIDELIN. Hendes Faddere var Major J. A. BRUUN NEERGAARD paa Svenstrup, Assessor PETER ZEUTHEN til Tølløse samt Faderens 2 Svogre fra Kjøbenhavn, Landsdommer, Justitsraad THOMAS BARTHOLIN og Generalkonsul GROVE (S. 950).
9. CARL LUDVIG FERDINAND BRINCK-SEIDELIN (1804–15) blev baaret af Frøken CHRISTIANE BARTHOLIN fra Vemmetofte, assisteret af sin Broderdatter Frøken BOLETTE BARTHOLIN EICHEL paa Aastrup, hvis Broder (JOHAN?) BARTHOLIN EICHEL fra Aastrup var Fadder sammen med Kommerceraad VAN DEURS til Frydendal, Generaladjutant og Kommandørkaptajn FR. CHR. RIISBRICH, Kaptajnløjtnant LILLIENSKIOLD (hvis Hustru var Moderens Søster) og Grosserer VON DER PAHLEN³⁰, de 3 sidste fra Kjøbenhavn.
10. AUGUST FREDERIK BRINCK-SEIDELIN (1805–06), hans Faddere var hans ældste Halvbroder HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELINS Hustru MARIA CHRISTOPHINA VON WESTEN og Kammerherre P. U. F. BENZONS Frue (* BRÜGGEMANN) samt Generalkrigskommissær v. SCHMIDTEN, Grosserer PESCHIER og en Hr. GARTNER.
11. AUGUST FREDERIK BRINCK-SEIDELIN (1808–78, Postmester, ~ 1852 sin Kusine FREDERIKKE ANTOINETTE CONSTANCE MARIA LILLIENSKIOLD, 1812–84) blev baaret af Godsejer JOHAN BARTHOLIN EICHELS Hustru CHARLOTTE GRODTSCHILLING paa Edelgave; hans Faddere var Kammerherre C. A. CARSTENSHIOLD til Hagestedgaard, hvis Broderdatter Frøken CAROLINE CASTENSHIOLD fra Frederikslund stod hos, samt Mosterens Mand Kaptajn P. C. LILLIENSKIOLD, Daabsbarnets egen Halvbroder PETER BRINCK-SEIDELIN fra Eriks- holm og Løjtnant HAGEMANN fra Lejren ved Bregninge.

† 9/4 1842 hos sin Datter i Moltrup Præstegaard »af en hurtig Brystbetændelse paa 5te Døgn«, begravet 16/4.

Hendes Død anmeldtes i »Berlingske politiske og Avertissements-Tidende« 17/4:

»At vor kjerlige Moder HENRIETTE BRINCK-SEIDELIN, født LEDERER, Enke efter Conferentsraad BRINCK-SEIDELIN, indslumrede rolig til et bedre Liv, Løverdagen den 9de April, meddeles herved deeltagende Slægt og Venner af hendes dybtsørgende Børn.«
4 Børn.

c. ELISABETH CATHRINE BRINCH, * 1751 paa Hagestedgaard, døbt 2/6; Provst ARNOLD KRUUSES Hustru BIRGITTE BORCH bar hende, og hans Datter RACHEL VILHELMINE holdt Christenhuen; Faddere var Barnets Faders Morbroder Konferensraad HANS SEIDELIN, Justitsraad ANDREAS LEEGAARD³¹ og Præsten CHRISTEN LUND i Sønder Jernløse og Søjstrup.

† 1752 paa Hagestedgaard, begravet 1/2 »lige for Hagesteds inderste Kirkedør.«

d. SOPHIE ELISABETH CATHRINE BRINCK-SEIDELIN, * 6/9 1752 paa Hagestedgaard, døbt 11. s. M. Fasteren Provstinde BIRCHEROD (S. 303) bar hende, og Jomfru CHARLOTTE SCHOWGAARD fra Holbæk holdt Christenhuen; Fadderne var Assessor LADORPH paa Mørkegaard (nu Toftholm), Sekretær BORNEMANN og Farbroderen IVER BRINCK (S. 325).

Hun blev to Aar gammel indsat som Arving efter sin Farmoders Svigerinde LOVISE SYLING, en af Konferensraadinde SEIDELINS Søstre (S. 185).

Fem og tyve Aar gammel ægtede hun sin Moders Fætter, den halvtredsaarige Konferensraad, senere Gehejmerraad CORDSEN; de fik kun eet Barn, Sønnen Kammerjunker CLAUD DIDERICH CORDSEN, der døde kun 39 Aar gammel; han blev gift med sin Kusine INGEBORG ELISABETH BRINCK-SEIDELIN, men deres Ægteskab var barnløst.

Gehejmerraadinde CORDSEN, der overlevede sin Mand i 20 Aar, boede som Enke først i Store Kiøbmagergade 22 (nu Husnr. 18), Silkegaden 45 (nu Husnr. 13) og Amagertorv 12; fra c. 1815 boede hun sammen med sin Søn, der døde 1818, og Svigerdatter i Kompagnistræde, først i Nr. 65, fra c.

1817 i Nr. 67 (nu hhv. Nr. 10 og 14, paa Nordsiden af Kompagnistræde, mellem Badstuestræde og Kna-brostræde).

To Aar før sin Død bestemte Gehejmerraadinde CORDSEN ved en Disposition af 23/7 1818, der blev kongelig konfirmeret 11/8 s. A., at hendes eneste Søn og Svigerdatter, saa længe de levede, skulde nyde Renterne af 16.000 Rbd., som hun havde indsat i Overformynderiet, og at Kapitalen efter deres Død skulde tilfalde Arvingerne. Kort efter døde Sønnen, hvorfor Gehejmerraadinden den 26/5 1820, et Par Uger før sin egen Død, oprettede et Testamente, der fik kongelig Konfirmation 16/6 s. A., og ved hvilket Renterne af de 16.000 Rbd. i Overformynderiet tillagdes »min elskelige Svigerdatter«, hvem Svigermoderen yderligere, da »min Svigerdatters kjerlige Omhyggelighed ved ufortrøden Pleie har lettet mine Sorger i min Sygdom«, »som et særdeles Beviis, at jeg har skiønnet derpaa«, testamenterede alt sit Indbo af Møbler, Linned, Sengeklæder m. m. samt 2.000 Rbd. i Obligationer. Af sin øvrige Formue i Obligationer testamenterede Gehejmerraadinden: til sine to Broderdøtre (der var Svigerdatterens yngre Søstre) CHRISTIANE SOPHIE BRINCK-SEIDELIN (S. 937) 1.000 Rbd. og MARIANE MAGDALENE BRINCK-SEIDELIN (S. 938) 500 Rbd.; til sin Brodersøn Kammerjunker LUDVIG CHRISTIAN BRINCK-SEIDELINS tredie Datter, den knap et halvt Aar gamle SOPHIE ELISABETH BRINCK-SEIDELIN, der var opkaldt efter Gehejmerraadinde CORDSEN, 500 Rbd.; til sin ældste Søster IVARICA (S. 948), gift med Professor RASMUS KISBYE i Aalborg, 1.000 Rbd., som efter Søsterens Død skulde tilfalde dennes Datter HELENA AMBROSIA KISBYE; til sin afdøde Søster Fru PETRONELLE GROVES tredieældste Barn Fru METTE AUGUSTA PLOENNIES 1.000 Rbd., og endelig 500 Rbd. til sin Kusine SOPHIA ELISABETH KISBYES (S. 1252) Søn Sognepræst i Frørup HIERONYMUS LAUBS tredieældste Søn, den trettenaarige FREDERIK LUDVIG ERASMUS LAUB, senere Cand. pharm. Endelig indeholdt Testamentet en Bestemmelse om, at hvis Svigerdatteren døde uden at efterlade sig Livsarvinger – hvilket skete i 1850 – skulde de 16.000 Rbd. tilfalde de øvrige i Testamentet nævnte, dalevende Arvinger, i samme Forhold som den øvrige Formue var fordelt mellem dem.



Gehejmerraad STEPHAN HOFGAARD CORDSEN
1727–1800

Signeret: C. A. Lorentz[en] 1793

† 15/6 1820 om Formiddagen i sit Hjem i Kompagnistræde og Læderstræde i København (Helligaands Kbg.). Samme Dag foretoges Forsegling³² af Boet, som den 17. s. M. overdroges til Gehejmerraadindens Fætters Søn Kaptajn, Hof- og Universitetsbogtrykker ANDREAS SEIDELIN (S. 977), der var Executor testamenti.

~ 17/7³³ 1778 paa Eriksholm – efter kongelig Bevilling 10. s. M. paa Grund af Slægtskabet – sin Moders Fætter, den 25 Aar ældre Assessor i Højesteret, Konferensraad STEPHAN HOFGAARD CORDSEN, * 22/10 1727 i Horsens, døbt 26. s. M., opkaldt efter sin Morfader, den rige Horsens-Borgmester STEPHEN RASMUSSEN HOFGAARD; Søn af Købmand (»Negotiant«) og Kirkeværge i Horsens CLAUD DIEDERICHSEN CORDSEN (* c. 1673 i

Horsens, † 1740 sst., begravet 11/3 i det af ham indrettede Familiegravsted »i S. Jacobs Kirches midterste Gang strax uden for Choersdørrene«, d. v. s. i Midtergangen i den nuværende Vor Frelzers Kirke; ~ 12/12 1713 i Brudens Faders Hus i Horsens) og Hustru GJERTRUD STEPHENS DATTER HOFGAARD³⁴ (* 1696 i Horsens, døbt 3/6, † 1766 sst. af Skørbug og Vattersot, begravet 28/5 (efter Bevilling 23. s. M.) i Familiebegravelsen i Vor Frelzers Kirke).

Faderen CLAUD CORDSEN havde den 14/5 1714 løst Borgerskab i Horsens som »Køb- og Handelsmand til Lands og til Vands«, og dels ved Dygtighed, dels ved Arv og endelig ved Ægteskab med den hovedrige Borgmester STEPHEN HOFGAARDS ældste Datter blev han snart selv en hovedrig Mand. Han og hans Hustru var meget godgørende, og da han var Kirkeværge, blev det især over for Kirkerne, han

kom til at øve sine Velgerninger. Sammen med den anden Kirkeværge, Kancelliraad JOCHUM HANSEN RODENBORG, senere adlet DE LICHTENHJELM, og Negotiant JENS JØRGEN LINDVIG foretog han i 1737 en stærkt paakrævet Reparation af Vor Frelsers Kirkes ca. 30 m høje Taarn, som var opført ca. Aar 1300 og nu truede med at styrte sammen; Aaret efter forsynede CORNSEN for egen Regning Taarnet med et ca. 18 m højt Spir med en Kugle, hvori anbragtes nogle Sølvmonter fra 1730'erne, og en ca. 1 m høj, ca. 18 kg tung Vejrhane; dette kobbærtækte Spir, til hvis Vedligeholdelse han i 1740 skænkede 200 Rd., tjente i de følgende ca. 70 Aar som Byens Vartegn, det første man saa, naar man til Lands eller til Søs nærmede sig Byen. Negotiant CLAUD CORNSEN var en af sin Tids største Bygherrer i Horsens, idet han lod opføre en Række Bygninger, som dog alle forlængst er forsvundet med Undtagelse af den berømte »CLAUD CORNSENS Gaard«, et af de Bygningsværker i Danmark, der har været talt og skrevet mest om; denne gamle Bindingsværksgaard, uden Sammenligning den smukkeste og ejendommeligste fra den Tid, opførte CLAUD CORNSEN i 1718 paa det Sted, hvor nu Ejendommen Søndergade 10 er beliggende. Bjælkerne var prydet med smagfuldt udskaarne Ornamentter, og Murstenene mellem Bindingsværkstømrer var ordnet i smukke Mønstre. Karnappen havde i begge Etager Udkigsvinduer til tre Sider, og det løgformede, spaantækte Spir og de smukke Vindfløje tjente i høj Grad til at understrege Bygningsværkets Ejendommelighed. Straks efter CLAUD CORNSENS Tid begyndte imidlertid en saadan Modernisering og Mishandling af Bygningen, at den oprindelige Facades Skønhed i Aarenes Løb helt forsvandt. Men i 1912 blev den under Nationalmuseets Ledelse flyttet til Sundvej Nr. 9, hvor den genrejstes i sin oprindelige Skikkelse, saa den nu er en af Byens Seværdigheder, et Minde om svundne Tiders Bygningskultur.

Til Minde om CLAUD CORNSEN og GJERTRUD HOFGAARD ophængtes i Vor Frelsers Kirke paa Hovedskibets Østgavl et smukt Epitafium i Barokstil, som senere flyttedes til dets nuværende Plads paa Ydervæggen i Kirkens sydlige Skib; paa Epitafiet læses bl. a. følgende Vers:

»Horsens gav dem Liv og Lykke,
De igen gav Arme Brød,
Kirken gav de Spir og Smykke,
hviler nu i Abrams Skød.«

Negotiant CLAUD CORNSEN havde 7 Sønner og 3 Døtre, af hvilke kun 3 Sønner blev voksne, nemlig foruden Gehejmeraad STEPHAN HOFGAARD CORNSEN Kancelliraad MORTEN CORNSEN (1724–47), der 1746 ægtede sin Kusine MARIE KIRSTINE BERING (1728–58), som 1749 indgik Ægteskab med Godsejer, Ritmester JOHAN GLUD³⁵ (1725–66), af hvis 8 Børn kun 3 Sønner og 1 Datter blev voksne, – og Handelsmand DIEDERICH CORNSEN (1726–77), hvis Enke

BODIL HANSDATTER († 1797) efter hans Død ægtede Billedskærer, Arkitekt og Havneingeniør i Horsens JENS HJERNØE (1748–1801), der indlagde sig særlig Fortjeneste som Medlem af Horsens Havnekommission 1786–92 under de store Havnearbejder, der da foretoges.

Negotiant CLAUD CORNSEN var Søn af DIEDERICH CORNSEN, der var født 1639 i Angel i Holsten, og som 1670 tog Borgerskab som Køb- og Handelsmand i Horsens, hvor han døde 1724. Med sin Hustru METTE CLAUDDATTER (1648–1708), hvem han ægtede 1668, fik han 5 Sønner og 5 Døtre, af hvilke kun 1 Datter og 2 Sønner overlevede dem, nemlig foruden CLAUD CORNSEN DORTHE DIEDERICHSDATTER CORNSEN (1675–1730), gift 1701 med Køb- og Handelsmand samt Kæmner i Horsens BRODER LICHTENBERG (1668–1710), hvis Datter ABEL BRODERSDATTER LICHTENBERG († 1728) 1726 ægtede Køb- og Handelsmand i Horsens ADAM HELMS, som i et senere Ægteskab med MAGDALENE SASS blev Stamfader til Apotekerfamilien HELMS i Horsens; – og Sønnen Borgmester i Horsens MORTEN DIEDERICHSEN CORNSEN (1668–1727), der 1699 ægtede VITUS BERINGS Moster MARGRETHE PEDERSDATTER BERING († 1732), og til Minde om hvem der er ophængt et Epitafium i Klosterkirken.³⁶

Om STEPHAN HOFGAARD CORNSENS Moders Familie henvises til Afsnittet om hans Kusine INGEBOURG BERING (der siden blev hans Svigermoder) S. 323 ff.³⁶

Ved Auktion 9/6 1749 over en Del Strøgods, tilhørende afdøde Oberstinde ROSENØRNS (* BORNEMANN) Dødsbo, købte den unge STEPHAN HOFGAARD CORNSEN i Horsens en Selvejergaard i Bjergager Sogn ved Odder af Htk. Ager og Eng 4 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. og Skov 3 Fdk. for 343 Rd. 2 Mk. 10 Sk. (Auktionsskøde, dat. Odder 28/3 1750, læst 13/5 s. A. ved Viborg Landsting).

STEPHAN HOFGAARD CORNSEN blev 1745 Student fra Horsens Latinskole og tog 1748 juridisk Embedseksamen. I Kraft af sin ubestridelige Dygtighed besteg han nu det ene Trin efter det andet paa Embeds- og Rangstien. Den 25/1 1754 blev han Assessor i Hofretten og kom 5 Aar senere til Højesteret, hvor han derefter havde sin Gerning i 40 Aar, først i 35 Aar som Assessor, derefter som Justitiarius. Den 5/1 1759 udnævntes han til Auskultant i Højesteret og den 12. s. M. til Assessor uden Votum sst., fra 14/12 s. A. med Votum; han voterede hyppigt i Aarene 1760–71, fra 1763 med Løn. Den 19/11 1762 udnævntes han til virkelig Justitsraad, 5/5 1769 til Etatsraad, 4/9 1773 til virkelig Etatsraad (sammen med sin senere Svigerfader, S. 314),

10/5 1776 til Konferensraad, 30/11 1792 til Ridder af Dannebrog og 27/12 1799 til Gehejmeraad.

Sammen med Overkammerherre, Gehejmeraad DITLEV REVENTLOW og Generalprokurøren, Konferensraad, senere Gehejmeraad HENRIK STAMPE udnævntes CORDSEN – siden Højesteretsjustitiarius og Gehejmeraad – den 6/10 1769 til Medlem af en Kommission, der nedsattes til i al Stilhed at undersøge en Sag angaaende en ca. 28–30 Aar gammel, som det synes noget aandssvag og forvirret Kvinde, der kaldte sig ANNA SOPHIA MAGDALENA FRIDERICA ULRICA, og som udgav sig for Datter af den 23 Aar tidligere afdøde CHRISTIAN VI og dennes Svigerinde FYRSTINDEN AF OSTFRIESLAND (S. 720).³⁷

Kommissionen undersøgte nøje Sagen ved Afhøring af den paagældende Kvinde og en Del andre Personer. Af Kommissionens Indberetning af 23/5 1770 fremgaar, at det ikke lykkedes at komme til Klarhed over, hvem hun i Virkeligheden var, og hvor hun var opvokset, hvilket hun selv paastod ikke at vide Besked om. Om hendes Tilværelse de sidste Aar blev det opsporet, at hun i 1759 var rejst til Norge, hvor hun bl. a. havde været i Bergen, Flekkerøen, Kristiansand og Langesund; i Norge, hvor hun flere Steder rejste fra de Folk, hun havde boet hos, uden at betale, hvad hun skyldte dem, skal hun snart have sagt, at hun var Datter af en Oberst, snart at hun var en adelig Frøken af høj Stand. I 1760 opholdt hun sig i Amsterdam under de elendigste og fattigste Forhold og skal her have boet i et Horehus; i denne By traf hun en Mand ved Navn HENRICH KIRCHOV³⁸, som siden fulgte hende. Under deres Ophold i Oldenborg, hvor hun ligesom i Norge løb bort uden at betale, hvad hun skyldte, blev hun af Kirurgen DANNER – ifølge dennes Erklæring til Kommissionen – behandlet for Syfilis, der havde angrebet hele hendes Legeme. I Juni 1761 kom hun og KIRCHOV til København, hvor hun en Tid boede i en NIELS HOLMS Hus, og i Juli 1763 rejste hun til Skaane, hvor hun vist boede et Par Aar. Efter at være vendt tilbage til København – og efter FREDERIK V's Død 1766 – begyndte hun ved Skrivelser, af hvilke den første var dateret 19/5 1767, dels til CHRISTIAN VII personlig, dels til Ministrene og Kollegierne, at gøre sin kongelige Afstamning gældende. Da det ikke gik an at lade hende fortælle og maaske faa Folk til at tro paa en saadan Skandale om den gamle, fromme, pietetiske Konge, nedsattes som nævnt Kommissionen, der straks den 14/10 paabegyndte Afhøringen af hende og KIRCHOV, men efter en Uges Forløb blev hun syg, og først den 14/1 1770 kunde Afhøringen fortsættes paa Frederiks Hospital, hvor hun var indlagt. Hun kunde ikke anføre noget som helst skriftligt Bevis for sin Paastand eller henvise til et eneste dale-

vende paalideligt Menneske, der kunde støtte hendes Udsagn, men beraabte sig udelukkende paa afdøde Folk samt paa, at hun skulde have ejet 2 Portrætter af CHRISTIAN VI og Fyrstinden af Ostfriesland samt en Seddel fra sidstnævnte, men disse hendes tre eneste Beviser var blevet stjålet fra hende, for hvilket paastaaede Tyveri hun iøvrigt anlagde Sag mod NIELS HOLM ved Byretten; ydermere grebes hun i den ene Usandhed efter den anden. Kommissionen kom da til det Resultat af sin Undersøgelse, »at hendes Foregivende er grundfalsk og opdigtet, og hun selv en ufor-skammet, grov, dumdristig og formastelig Løgner og Op-trækkerske.«

Angaaende hendes Afstraffelse udtalte Kommissionen, at det sikreste Middel til at faa Folk bort fra at tro, at hun virkelig var den, hun udgav sig for, sikkert var, at hun blev tiltalt og dømt paa almindelig Vis. Da dette imidlertid vilde vække megen Opsigt, indstillede Kommissionen, at Kongen vilde afgøre Sagen ved sin egen Resolution, og foreslog, at denne skulde gaa ud paa, at hun vel havde fortjent offentlig at kagstryges og brændemærkes, men af kongelig Naade i Stedet for skulde hensættes paa Livstid til Arbejde i et Tugthus.

Denne Indstilling tiltraadte Kongen ganske ved sin Resolution af 8/5 og 15/6 1770, ifølge hvilken hun blev indsat i Møens Tugthus i Stege til Arbejde paa Livstid; det tilføjedes i Resolutionen, at det efter nogen Tids Forløb kunde tilkendegives hende, at den eneste Maade, hvorved hun kunde haabe at faa sin Frihed igen, var, hvis hun oprigtig og sandfærdig forklarede, hvem hun var, hvor hun var født og opvokset, og hvad der siden var hændt hende. Men ogsaa i Fængslet synes hun stedse at have bevaret Tavsheden om sine Barndomsforhold. Den 3/4 1773 tillod Kongen, at hun blev fritaget for Arbejde, og tillagde hende af Partikulærkassen 40 Rd. aarlig, som 6/8 1783 forhøjedes til 100 Rd., samtidig med at det beordredes, at hun skulde omgaas paa en Maade, der kom Friheden nær. Efter 34½ Aars Ophold i Møens Tugthus, hvortil hun var ankommet 17/6 1770, døde hun sst. i Januar 1805, og den 28. s. M. begra-vedes den gamle Frøken »under Sang og Ringen.«

Angaaende HENRICH KIRCHOV bestemte den kongelige Resolution af 8/5 1770, at han efter sin »lange og velfortjente Straf« skulde sættes paa fri Fod og fritages for yderligere Straf, advares om ikke i Fremtiden at deltage »i slige Bedragerier og Opdigtelser« samt forbydes nogen Sinde at indfinde sig paa det Sted, hvor hun blev hensat.

I sin Egenskab af Højesteretsassessor blev CORDSEN Medlem af Kommissionen af 13/3 1772, der skulde dømme i Sagen angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem CHRISTIAN VII og CAROLINE MATHILDE (se S. 944).

Da Justitiarius i Højesteret, Gehejmekonferens-

raad, Grev ADOLPH SIEGFRIED V. D. OSTEN den 24/4 1788 blev udnævnt til Overpræsident i København, fik Konferensraad CORDSEN som den ældste af Rettens Assessorer den følgende Dag kongelig Ordre til »saa længe Vacancen varer, at forrette og iagttage Justitii Embedet ved Højesteret og underskrive de udstedende Højesteretsdomme.« CORDSEN fungerede som Justitiarius fra 25/4 1788–17/12 1790. Ganske vist udnævntes allerede 7/5 1788 Gehejmerraad, Stiftsbefalingsmand og Amtmand JØRGEN ERIK SKEEL til Justitiarius, men han tiltraadte ikke Embedet og udnævntes et Aars Tid efter til Statsminister og Chef for Generaltoldkammeret. Som konstitueret Justitiarius modtog CORDSEN et ekstraordinært Gagetillæg paa 1200 Rbd. aarlig. Den 17/12 1790 fik Kammerherre, Stiftsbefalingsmand og Amtmand CHRISTIAN URNE Bestalling som Justitiarius i Højesteret, og samme Dag hædredes CORDSEN »til Bevis paa Kongens Velbehag over hans udviste Flid og Duelighed« i den Tid, han havde ledet Højesteret, med den ikke tidligere i Rettens Historie anvendte Titel Vicejustitiarius.

Skønt CORDSEN kun var midt i Tresserne, kneb det baade med Syn og Hørelse. Den 30/6 1792 ansøgte han paa Grund af Øjensvaghed om Fritagelse for Arbejdet med de skriftlige Sager, hvortil Justitiarius URNE bemærkede, at det ved hans Tiltrædelse vel var ham bekendt, »at den brave Hr. Konferensraad CORDSEN var meget tunghørende, men derimod ikke at han tillige havde et svagt Syn.« Ikke destomindre udnævntes CORDSEN den 31/10 1794 til Justitiarius i Højesteret, efter at URNE den 17. s. m. var blevet Overpræsident i København. CORDSEN forestod Højesteret i 5 Aar, men maatte paa Grund af tiltagende Tunghørighed omsider søge sin Afsked, som bevilgedes ham den 27/12 1799, tre Uger før hans Død; samme Dag udnævntes han til Gehejmerraad. I en af CORDSEN et Par Dage før Afskeden skrevet Anbefaling for Sekretær JACOBSEN til at blive Assessor i Politiretten omtaler han, at »JACOBSEN paa det sidste Aar i mit svagelige Helbredstilstand har skrevet Erklæringer tildels paa egen Haand.«

Det hedder om Gehejmerraad CORDSEN, at han besad megen litterær Dannelse og ejede et ret betydeligt Bibliotek.

Højesteret³⁰, der oprettedes 1661, straks efter Enevældens Indførelse, bestod oprindeligt af en Præsident, en Justitiarius og en Del Assessorer, men fra 1758, da Præsidentstillingen bortfaldt, var Justitiarius Chef for Højesteret. Om dennes Gerning hedder det i Højesteretsinstruksen af 7/12 1771, at han skal have »Indseende med og sørge for, at alle Ting i Højesteret gaar ordentligt til, at Sagerne i den rette Orden bliver foretagne og, saa snart mueligt, expederede, at det behøvende Antal af Assessorer alle Tider er til Stede, og at Instruksen nøje bliver efterlevet«; endvidere tilkom det ham at underskrive Domsudfærdigelserne og efter Domsafsigelsen i offentligt Retsmøde at oplæse af Domprotokollen, hvad der var kendt for Ret.

Højesteretsaaret begyndte med den højtidelige Aabning den første Torsdag i Marts, som overværedes af KONGEN eller KRONPRINSEN eller dem begge. Aabningsmødet indvarsledes Søndagen før af Herolder, der »red Herredagen ind«; denne gamle Ceremoni bestod i, at 2 kongelige Hof-fourerere til Hest, klædte i fuld Herolddragt, bærende hver sin Heroldstav i Haanden og ledsagede af de kongelige Hof-trompetere og Hærpauker, alle ligeledes til Hest, samt eskorterede af 24 Mand af den kongelige Livgarde til Hest, Søndag Eftermiddag mellem Kl. 3 og 4 paa Byens Torve, fornemste Pladser og i de største Gader udraabte og forkyndte, paa hvilken Dag Højesteret atter skulde aabnes.

Højesteretsaaret bestod af 3 Sessioner, den første varede fra Marts til sidst i Juni, hvorefter der fulgte 3 Maaneders Sommerferie; den anden Session strakte sig fra Oktober til Jul, og den tredie fra Mandagen efter Helligtrekonger til næstsidsste Torsdag i Februar, d. v. s. 14 Dage før det nye Højesteretsaars Begyndelse. Højesteretsinstruksen af 23/2 1753 fastsatte Rettens Arbejdstid til om Vinteren Kl. 8½–13, om Sommeren samt i Marts og Oktober Kl. 7½–13. Instruksen af 1771 udskød Arbejdstidens Begyndelse ½ Time, men bestemte samtidig, at den om Vinteren kunde udstrækkes til Kl. 14, hvis Sagernes Mængde krævede det. Reskriptet af 25/3 1773 fastsatte Arbejdstiden til Kl. 9–14 hele Aaret rundt. Retten sattes kun de 5 Dage i Ugen, idet Fredag fra gammel Tid var Fridag, men hvis det var nødvendigt for at overkomme Arbejdet, skulde Retten ogsaa holdes den Dag samt paa alle Søgnedage i Paa-ske-, Pinse- og Juleferie. Ved saadanne ekstraordinære Foranstaltninger lykkedes det da ogsaa i Aarene efter 1771 af de aarlig for Højesteret indstævnte Sager, der i Reglen beløb sig til mellem 130 og 170, at faa dem alle paadømte inden Højesteretsaarets Udgang paa kun en 10–15(–20) Stykker nær. Først fra 1786 steg det ikke afsluttede Antal Sager til over 30 og naaede Maksimum i 1791 med 89 Sager, samtidig med at Antallet af de aarligt behandlede Sager steg fra Aar 1785 og i 1791 kom op paa et Antal af 307 (88 overblevne og 219 nye Sager). Der iværksattes derfor i Foraaret 1791 særlige Foranstaltninger for at øge Arbejdstempoet – Bestemmelse om at benytte Fredagen til

Votering i skriftlige Sager, at benytte en Eftermiddag til skriftlig Kommission m. m.; 27/12 1793 bestemtes det, at ogsaa Februar Ferien skulde benyttes til at dømme i visse Sager.

Højesterets Tilforordnede, som de kaldtes, bestod af Justitiarius og en Del Assessorer, hvis Antal 1771 fastsattes til 13, 1799 til 12. Indtil 1726 fik kun Justitiarius Løn, hvorimod Assessorerne kun tjente for Æren. En første Begyndelse paa en Forbedring af dette Forholdt fandt Sted nævnte Aar, da 10 Assessorer fik udbetalt et Gagebeløb paa ialt 4.300 Rbd. 1735 oprettedes en Justitskasse, hvis Indkomster skulde benyttes til »Justitiens Administration i Danmark og Norge« og i Særdeleshed til at lønne de Assessorer i Højesteret, »som ved deres Redelighed og Lovkynighed det kunde fortjene og med ingen anden Løn . . . ere forsynede.« Men der viste sig de følgende Aar uovervindelige Vanskeligheder ved at bringe blot nogenlunde Balance mellem Justitskassens varierende Indtægter og de stadig voksende Lønningskrav. I 1759 skabte nye Lønningsregler en efter Omstændighederne nogenlunde gunstig Løsning af dette Spørgsmaal, som dog først løstes tilfredsstillende i 1771. Fra i hvert Fald 1756 og til 1768 udrededes Højesteretsassessorernes Lønninger af Justitskassen med 10.700 Rbd. aarlig, hvilket Beløb 1768 steg til 10.800 og 1769 og 1770 udgjorde 11.000 Rbd. Heraf fik Justitiarius 2.000 Rbd., 7 Assessorer – hvoriblandt Etatsraaderne HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELIN (S. 314) og STEPHAN HOFGAARD CORDSEN – hver 1.000 Rbd. og 4 Assessorer hver 500 Rbd. 1771 fastsattes Assessorernes Antal som nævnt til 13, og samme Aar forhøjedes Højesteretsdommernes Lønninger til 17.300 Rbd., nemlig 3.000 til Justitiarius, 1.500 til 1 Assessor, 4 Assessorer fik hver 1.200 og 8 Assessorer hver 1.000 Rbd. Lønningen skulde fra nu af udredes ikke af Justitskassen, men af den almindelige Zahlkasse. 1777 bevilgedes et Tillæg paa 1.700 Rbd. aarlig (Justitiarius 3.000, 2 Assessorer hver 1.500, 3 hver 1.400, 4 hver 1.200 og 4 hver 1.000 Rbd.) og 1796 atter et Tillæg paa 700 Rbd., hvorefter Lønningerne blev: til Justitiarius 3.000 Rbd., 1 Assessor 1.600, 3 Assessorer hver 1.500, 1 1.400, 2 hver 1.300, 2 hver 1.200, 2 hver 1.100 og 2 hver 1.000 Rbd. I 1800 steg Lønningerne igen, saa der nu tilstodes Justitiarius stadig 3.000 Rbd., 3 Assessorer hver 1.700, 2 hver 1.600, 2 hver 1.500, 2 hver 1.400 og 2 hver 1.200 Rbd.

Medens Højesteretsassessorerne efter Rangforordningen af 14. Oktober 1746 kun havde Rang med titulære Justitsraader i 5. Klasse Nr. 3, avancerede de ved kongelig Ordre af 7. Januar 1791 til Rang med virkelige Justitsraader i 4. Klasse Nr. 3. Derimod tilkom der ikke Højesterets Justitiarius nogen særlig Embedsrank.

Højesteret, der indtil 1731 havde haft sit Sæde paa Københavns Slot og 1731–41 havde Ophold paa Københavns Raadhus, flyttede 1741 ind paa det nyopførte Christiansborg Slot, hvor den fik Lokale i KONGENS Etage i Slottets

sydlige Fløj ud imod Kunstammeret, ved Drabanter- og Gardersalen. Et halvt Aar før CORDSEN blev Justitiarius, indtraf den 26.–27/2 1794, medens Højesteret holdt Ferie, den store Slotsbrand, der gjorde Retten husvild og berøvede den store Dele af dens Arkiv, bl. a. næsten alle Domprotokollerne. Retten fik fra nu af og lige til 1854 Sæde i Prinsens Palæ, hvor Riddersalen benyttedes til Retslokale; de højtidelige Aabningsmøder første Torsdag i Marts holdtes derimod indtil 1829 i Rosenborg Slots Riddersal, første Gang den 6/3 1794.

Højesterets Personale bestod af Justitiarius og 13 (fra 1799 12) faste Assessorer samt nogle ekstraordinære Assessorer, en Justitssekretær, 3 Højesteretssekretærer, en eller flere Kopister og – fra 1800 – et Bud. Over for Publikum hævdedes Rettens Værdighed fra gammel Tid ved et Vagthold af Drabantgarden, der i 1764 afløstes af Underofficerer af den kombinerede kongelige Livgarde.

STRUENSEES rastløse Reformmani og de store Omvæltninger i Statsstyrelsen, der fandt Sted i hans korte Magtperiode, greb kun lidt ind i Domsmyndighedernes Virksomhed. Heller ikke havde Højesteret som saadan Del i den af den af 9 Mand bestaaende Inkvisitionskommission af 20/1 1772 den 25/4 afsagte Dødsdom over STRUENSEE og BRANDT, hvis Henrettelse fandt Sted den 28 s. M. Derimod fik Højesterets Tilforordnede sammen med forskellige andre høje Embedsmænd Sæde i Kommissionen af 13. Marts 1772, som nedsattes til at paadømme den mod DRONNING CAROLINE MATHILDE rejste Anklage. Denne Kommission bestod af 35 Medlemmer: 4 Statsministre, 2 Søofficerer (en Viceadmiral og en Kontreadmiral), 2 Landofficerer (en Generalløjtnant og en Oberst), Sjællands Stiftamtmand, 11 Højesteretsassessorer (hvoriblandt BRINCK-SEIDELIN og CORDSEN), 2 teologiske Professorer og 1 juridisk Professor, Sjællands Biskop og 2 københavnske Provster samt Inkvisitionskommissionens 9 Medlemmer. Kommissionen begyndte sin Virksomhed paa Christiansborg Slot den 16/3 1772; i 2 Retsmøder hver paa 7 Timer mødte den 24/3 Kammeradvokat OLUF LUNDT BANG som Aktor paa Kongens Vegne med Anklage mod DRONNINGEN, hvis Ægteskab med KONGEN han fordrede opløst, og den 2/4 fremførte Højesteretsadvokat PETER ULDALL som DRONNINGENS Defensor sit Forsvarsindlæg med Krav om DRONNINGENS Frifindelse. Den 6/4 afsagde Kommissionen Skilsmisdom mellem CHRISTIAN VII og CAROLINE MATHILDE samt erklærede DRONNINGENS Datter (med STRUENSEE?) Prinsesse LOUISE AUGUSTA berettiget til at beholde de en Kongedatter tilkommende Æresbevisninger.

Den 25/8 1786 blev Konferensraad CORDSEN i sin Egenskab af Jurist Medlem af den store Landbokommission, der forberedte Stavnsbaandets Ophevelse og Tidens andre store Landboreformer.

Angaaende Landboforholdene i det 18. Aarhundrede henvises til S. 929 ff. foran, hvor det ogsaa er omtalt, hvorledes der fra Midten af Aarhundredet gennemførtes enkelte mindre Reforme; paa forskellige sjællandske Godser indførtes Arvefæste, Hoveriet afløstes m. m., og 1781 udstedtes en Forordning om, at en Landsbys Jordfællesskab skulde hæves, naar blot en enkelt Lodsejer ønskede det.

Rigtig Fart i Reformarbejdet kom der dog først efter Regeringsskiftet 1784, da KRONPRINS FREDERIK overtog Magten, afskedigede GULDBERG og blandt sine nye Ministre fik A. P. BERNSTORFF og HENRIK STAMPE, der begge allerede havde taget aktivt Del i Arbejdet paa at forbedre Bøndernes Kaar. Stor Betydning for Reformvennerne, blandt hvilke BRØDRENE REVENTLOW var de betydningsfuldeste, var det, at KRONPRINSEN sluttede sig til dem. 6/8 1784 udnævntes CRISTIAN DITLEV REVENTLOW til Førstedeputeret i Rentekammeret, hvorved han blev Chef for det Kollegium, under hvilket de fleste Landvæsenssager sorterede. Allerede inden Udgangen af 1784 fik han og Broderen LUDVIG REVENTLOW nedsat den lille Landbokommission, der i de kommende Aar forbedrede Bøndernes Kaar paa Krongodset i Kronborg og Frederiksborg Amter: Fæstebøndernes Gaarde udskiftedes af Fællesskabet og blev til dels udflyttede, Livsfæste ombyttedes med Arvefæste, og Hoveriet blev afløst eller nøje factsat.

I Begyndelsen af Juli 1786 var det, at CHRISTIAN DITLEV REVENTLOW over for KRONPRINSEN udmalede Bondestændens tunge Kaar og paaviste Nødvendigheden af Reforme, hvortil KRONPRINSEN kom med sin bekendte Udtalelse: »Kan man ikke lige saa godt tage fat i Morgen som i Overmorgen?« KRONPRINSENS Iver førte til, at Rentekammeret straks sendte ham en af REVENTLOW affattet Forestilling, dateret 11/7, i hvilken det udtaltes, at hele Bondestændens retslige Stilling burde tages op til Overvejelse, hvortil Rentekammeret foreslog Nedsættelse af en stor Kommission, sammensat af Mænd med Indsigt i forskellige Retninger.

Den store Landbokommission, der nedsattes ved kongelig Resolution af 25/8 1786, kom til at bestaa af 16 Mand: 3 fra Danske Kancelli, 3 fra Rentekammeret, 4 Jurister (hvoriblandt CORDSEN), 4 Godsejere, en Repræsentant for Landetaten samt CHRISTIAN COLBIØRNSSEN, der blev Kommissionens Sekretær. Han og CHRISTIAN DITLEV REVENTLOW blev de to førende i Kommissionen, og det lykkedes dem stadig at faa Flertallet med sig.

Kommissionen, der holdt sine to første Møder den 18/9 og 23/10 1786, udarbejdede først et indgaaende Forslag om Bondens retslige Stilling over for Godsejeren; dette Forslag, der blev underskrevet den 24/5 1787, vandt en saa fuldstændig Tilslutning hos Regeringen, at samtlige dets Punkter ordret blev optaget i de to Forordninger, som udstedtes den 8/6 1787; den største af disse, en af de vigtigste Forordninger, der nogensinde er givet her i Landet,

bestemte, at der altid, naar en Gaard eller et Hus blev bortfæstet, skulde foretages Synsforretning af to uvildige Mænd, og at en Herremand ikke paa egen Haand maatte sætte Bonden fra hans Gaard eller straffe ham med Træhest, Halsjern o. l.

Kommissionen gik nu i Gang med Spørgsmaalet om Stavnsbaandet; det første Møde herom holdtes 23/10, og der viste sig straks almindelig Enighed om at bryde Staven over Stavnsbaandet, men om den nærmere Fremgangsmaade var der delte Meninger; Konferensraad CORDSEN foreslog, at Stavnsbaandet først skulde ophæves helt efter 10–12 Aars Forløb og i Mellemtiden kun omfatte Mænd mellem 14 og 35 Aar. Der førtes en Del Forhandlinger herom, og først den 28/4 1788 blev den endelige Forestilling til KONGEN underskrevet. Alle dens Paragraffer optoges ordret i den navnkundige Forordning af 20/6 om Stavnsbaandets Ophævelse; Stavnsbaandet ophævedes for alle, der var under 14 Aar eller over 36 Aar eller havde udtjent som Soldater; for dem mellem 14 og 36 Aar gjaldt Stavnsbaandet, indtil de enten havde endt deres Tjenestetid som Soldater eller fyldte 36 Aar; Udskrivningen af Soldater skulde ikke længere finde Sted efter Hartkornet, men efter Folkemængden, og ikke længere foretages af Herremændene, men af Sessionerne. Forordningerne af 8/6 1787 og 20/6 1788 omskabte fuldstændig Bondens Stilling i Samfundet, saa han fra nu af var en fri Statsborger.

Landbokommissionen endte sit første, godt halvandet Aar lange Afsnit af sin Virksomhed ved et Møde 19/5 1788, hvorefter der ingen Samling holdtes før 4/2 1790. Efter at den egentlige Kamp om Bondereformerne saaledes var bragt til en lykkelig Afslutning, fortsatte Kommissionen dog sit Arbejde i en Række Aar bl. a. med Fastsættelse af Hoveriets Størrelse, Oprettelse af Husmandssteder, fuldstændig Ophævelse af Jordfællesskabet og Udflytning af en Del Gaarde. Først 16 Aar efter CORDSENS Død opløstes den store Landbokommission omsider den 16/3 1816.

Der havde under Forhandlingerne de første Aar gjort sig store Meningsforskelle gældende i Kommissionen; blandt REVENTLØWS og COLBIØRNSSENS Modstandere maa nævnes Kammerherre, Baron P. A. LEHN, der mente, at Udskrivning af Soldater fortsat skulle ske efter Hartkornet og foretages af Godsejerne, og som ikke underskrev nogen af Kommissionens Forestillinger; endvidere Justitsraad MORTEN QVISTGAARD til Lyngbygaard og Gerdrup, der var uenig med Flertallet paa de fleste Punkter; Konferensraad PETER AAGAARD og Justitsraad, senere Konferensraad, PEDER WORMSKIOLD fandt, at Stavnsbaandets Løsning ubetinget var den vigtigste Reform; de var derfor imod at lade Ordningen af Fæstebøndernes Rettigheder og Pligter gaa forud for Stavnsbaandets Løsning og underskrev derfor ikke Forestillingen 24/5 1787.

De øvrige Kommissionsmedlemmer⁴⁰ har antagelig alle – dog maaske med Undtagelse af Landetatens Repræsentant

BORNEMANN – i det væsentlige været enige med REVENTLOW og COLBIØRNSSEN; dette gælder saaledes ogsaa Konferensraad CORDESEN, der ogsaa var ivrig efter at gennemføre de forskellige Reformer, men synes at have været ret forsigtig og besindig i sine Overvejelser af, hvorledes og hvor hurtigt Forandringerne skulde gennemføres. I de trykte Kommissionsforhandlinger¹¹ fra 1786–88 findes 3 af hans Promemorer: 23/10 1786 om Stavnsbaandets Løsning, 27/11 s. A. om Bondens Lydighed, Gaardes Udflytning og Proprietærens Ret til at fratage Bonden hans Jord, og 19/11 1787 om Huse til Soldaterne. I det første Promemoria beskriver han først, hvorledes Stavnsbaandet virker som et tungt Aag for Bondestanden, og fortsætter: »Intet kunde derfor være ønskeligere, end at denne odieuse Fødestavns-Ret kunde med eet blive ophævet, og en saa anseelig og betydelig Mængde af Landets Børn kunde sættes i den for enhver saa kiære Frihedsstand. Men ligesom det er en fast Regel, at alt hastig Forandring er farlig, saa har man største Aarsag at frygte, at en saadan hastig Overgang fra den haardeste Tvang til den yderste Frihed vilde for Landet og for Agerdyrkingen, som er Landets Rigdoms visseste Kilde, blive højst skadelig og farlig, da de lettigen kunde falde til at misbruge samme, og paa mange Steder forlade Landet og Riget, for at søge fordelagtigere Levebrød.« Han frygtede for, at Stavnsbaandets Ophævelse vilde bevirke, at Ungdommen vilde forlade Landbruget, da »Agerdyrkingen ej endnu er bragt til saa ønskelig Fuldkommenhed, at man ej havde Aarsag til at befrygte Mandskabets Bortgang fra Landgodserne. Det være langt fra min Tænkemaade, at jeg ønskede, den saa forhadte Fødestavns-Ret skulde bestandig vedvare, men ligesom jeg er af den faste Formening, at den ikke, uden alt for farlige Følger, med eet kan ophæves, saa skulde jeg derimod holde for, at dens Vedvarende, under visse Indskrænkelse, i Betragtning af den nuværende Landmilitie-Indretning, Jordegodsernes Tilstand og Agerdyrkingens Forfatning, kunde fastsættes til 10 à 12 Aar, i hvilken Tid det er at formode, at Agerdyrkingen kunde komme til den ønskeligste Fuldkommenhed med Jordernes Udskiftning og øvrige Forbedring, saa at enhver Bondekarl kunde have Lyst til at søge sit Brød og Udkomme udi Bondestanden, og Landet ej heller blive blottet for det til dets Forsvar behøvende Mandskab. – Udi disse af mig fastsatte 10 à 12 Aar skulde Proprietærene fremdeles være ansvarlige til at levere det nu anbefalede Mandskab til Landmilitien . . . ; dog skulde en saadan Hæftelse ikke begynde, førend fra det 14 Aar fuldendt, i hvilken Alder en Bondedreng kan og bør have bestemt sin Næringsvej; og vedvare til det 35 Aar fuldendt, da han skulde have Frihed til at forlade Godset og opholde sig paa Landet, hvor han fandt for godt og kunde fortjene sit Brød . . . Siden en Proprietærs Ret til at holde det unge Mandskab ved Godserne grunder sig alene paa Landmilitien, saa skulde det Mand-

skab, som af Landmilitie-Sessionen kiendtes ej at være duelig til Kongens Tjeneste, have Frihed at opholde sig paa Landet, hvor det lystede, og der tage Tjeneste, naar det af Sessionen havde faaet sit Friheds-Pas.« Angaaende de i hans andet Promemorie omtalte Forhold mente CORDESEN, at der skulde fastsættes bestemte Regler, der beskyttede Bonden over for Herremanden.

Hvad endelig CORDESENS tredie Promemorie angaar, kom dette som et Indlæg i Forhandlingen om et af REVENTLOW 21/6 1787 fremsat Forslag om Oprettelse af Soldaterhuse; dette Forslag gik ud paa, at Soldaten i Stedet for Løn i Penge skulde have et Hus med tilhørende Jord, og at saavel Godsejere som Fæstebønder og andre af Bondestanden skulde give deres Bidrag dertil. Hertil udtalte den rolige, besindige CORDESEN: »Lige saa fordelagtigt det af Hans Excellence Hr. Gehejmerraad GREVE AF REVENTLOW, om Soldaterhuses Indretning, gjorde Forslag synes at være, da saavel Soldaten som de andre Bønderkarle derved i visse Maader kunde soulageres og tillige for det meste betages den Frygt og Ulyst, det unge Mandskab nu formedelst de dermed følgende Byrder ytrer: Lige saa betænkelig og vanskelig forekommer mig sammes Iværksættelse; thi da det er en almindelig Grundsætning, at alt for mange og nye Indretninger i en Stat ikke lettelig paa eengang bør foretages, medmindre den højeste Nødvendighed udfordrer det, paa det Vedkommende ikke ved idelige Forandringer alt for meget skulde forulejliges, ligesom det og haver mangfoldige Fortrædeligheder i Følge med sig, hvorpaa man endog haver et overbevisende Exempel i den ved Forordningen af 8. Junii 1787, om Skifters Behandling, gjorde Indretning, hvilken, i hvor priselig og nyttig den end er til Bøndernes Rettigheders Betyggelse, foraarsager dog mange til dels unyttige Forespørgsler og urigtige Besværinger; og da der med det første kan ventes det forhadte Stavnsbaands Ophævelse, hvorved en Del Jordegods-Ejere, skiønt ubeføjet, vilde maaske anse sig at være fornærmede og desuden ved saadan betydelig Forandring mueligt blive nødsagede til at gjøre adskillige andre Indretninger ved deres Ejendomme, saa skiønner jeg ikke rettere, end at den nærværende Tid vilde til slige Huses Indretning være temmelig ubelejlig, siden Proprietærene, som med nogle nye og forhen usædvanlige Udgivter i Henseende til Skifter og nye Fæstere ere bebyrdede, vilde derved tabe en aarlig Indkomst af de Huse, som til Soldaternes Bopæl skulde overlades, hvilket kunde blive et anseeligt Tab, naar paa hver 16½ Tdr. Hartkorn skulde opbygges eller indrettes et Hus for en Soldat, som mange Proprietærer forhen desværre efter de udtjente Aar ansaa som deres Ejendom.

En saadan Indretning vilde og, efter min ringe Indsigt, medføre stor Vanskelighed, efterdi Bonden, som ikke saa hastig kan forvinde den i nogle Aar havde Misvext, vilde blive meget modfalden ved at skulle afstaa uden Vederlag noget af sin i Fæste havende Jord; ligesom det og vilde

blive meget trykkende for en Bonde, som ved Opmaalingen og Udskiftningen befinder at have meget lidet Land til det matriculerede Hartkorn, at overlade noget af det ham saa kostbare Jord, som han højlig kan behøve til at bestride alle de mangfoldige ham paalagte Udgivter, hvortil kommer, at Bonden endda ikke kan være forsikret om hans Søns Befrielse fra Soldater-Tjeneste.« –

Var end Landbokommissionens første, godt halvandet Aar lange Afsnit af dets Virksomhed den vigtigste Del, fortsatte den dog sit Arbejde i mange Aar. Efter den 28/4 1788, da Forestillingen angaaende Stavnbaandet blev underskrevet, indtraadte en Stilstand, idet der kun holdtes Møde 19/5 s. A. og atter i Maj næste Aar. Arbejdet med Spørgsmaal vedrørende Bondestandens Retsstilling foregik nu inden for Kancelliet og ikke inden for Landbokommissionen. Men fra Februar 1790 genoptog denne atter sine Forhandlinger, der paa Mødet 18/2 drejede sig om Bestemmelse af de Tilfælde, i hvilke det kunde tillades trods Forbudet derimod at nedlægge Bøndergaarde og inddrage Bondejord under Hovedgaarde; Kommissionens Forestilling herom, dateret 9/12 1790, førte til Forordningen herom af 25/3 1791. Aaret efter udstedtes Forordningen af 15/6 1792 angaaende adskillige Fordele, der tilsiges Jorddrotterne som Opmuntringer til at udskifte Bøndergods af Fællesskab.

Men iøvrigt drejede Kommissionens Arbejde i Aarhundredets sidste Aarti – indtil Gehejmerraad CORDBENS Død – sig væsentligst om Hoverispørgsmaalet. Da man ønskede, at dette Spørgsmaal saa vidt muligt skulde ordnes ved frivillige Aftaler mellem Herremænd og Bønder, lod man med Vilje kun Arbejdet skride langsomt frem de første Aar. Den 25/3 1791 udstedtes Forordning om Opretholdelse af god Orden ved Hoveriet, og Plakater af 24/6 og 23/12 1791 samt 21/8 1793 indeholdt ligeledes mindre væsentlige Bestemmelser om Hoveriet. Ved Plakat af 5/6 1795 udnævntes Kommissioner til at fastsætte Hoveriet paa de Godser, hvor Husbonde og Bønder endnu ikke selv havde ordnet dette Forhold. Men først da Kommissionerne i det væsentlige havde afsluttet deres Arbejde hermed, bragtes omsider Hoveriproblemerne til Afslutning ved den store Hoveriforordning af 6/12 1799 (halvanden Maaned før CORDBENS Død), der gav almindelige Regler for Hoveriet, der fra nu af skulde være nøje fastsat.

Den store Landbokommission fortsatte endnu sin Virksomhed nogle Aar efter CORDBENS Død; den 6/5 1805 afholdt den sit sidste Møde, men først den 16/3 1816 opløstes den omsider.

Fra 1793 til sin Død var Konferensraad CORDBEN Medlem af det af Historikeren JACOB LANGEBEK i 1744 stiftede »Danske Selskab« eller, som dets fulde Navn var, »Det kongelige Danske Selskab til den nordiske Histories og Sprogs Forbedring«; 1810 æn-

dredes Navnet til »Det kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog«. CORDBEN blev den 6/2 1793 opfordret til at indtræde i Selskabet, der da kun havde faa Medlemmer, sammen med Deputeret i Danske Kancelli, Justitsraad, siden Konferensraad HOLGER CHRISTIAN REIERSEN, Højesteretsassessor, Justitsraad, siden Konferensraad MADs FRIDSCH, Rektor ved Metropolitanskolen, Justitsraad SKULI THORLACIUS fra Island, Litteraturhistorikeren RASMUS NYERUP, der da var Bibliotekssekretær og senere blev Professor i Litteraturhistorie og Chef for Universitetsbiblioteket, samt Professor i Historie og Geografi ABRAHAM KALL. Netop i de 7 Aar CORDBEN var Medlem af »Danske Selskab«, holdtes dets Møder i Forstanderens, Historikeren, Kammerherre P. F. SUHMS store Gaard i Pustervig, det første Møde den 14/12 1791, det sidste den 8/4 1799.

Konferensraad CORDBEN udnævntes 2/3 1792 til Medlem af »Kommissionen til at affatte et Sportelreglement for Retsbetjentene i Danmark« og 11/8 1794 til Medlem af »Kommissionen til at undersøge en Sag i Anledning af en Del Haandværkssvendens Sammenrottelse og Ophør med at arbejde samt at gjøre Forslag til Rettelse af de Mangler, som maatte findes i Laugsindretningerne«. Indtil sin Død var han Meddirektør for »Den almindelige Lig- og Begravelse- eller saakaldet Skillings-Kasse«.

Etatsraad CORDBEN boede i 1772 Badstuestræde 76 (nu Husnr. 11, ud for Brolæggerstræde; den sydligste Del af MNr 129 i Snarens Kv.) og 1773–74 Store Kjøbmagergade 22 (nu Husnr. 18 og Silkegade 4, MNr 19 i Kjøbmager Kv.); 1782–84 boede Konferensraaden Klareboderne 9 (nu Husnr. 4, MNr 7 i Kjøbmager Kv.) og de sidste 10–15 Aar af sit Liv i Gothersgade 6 (nu Husnr. 14, mellem St. Kongensgade og Borgergade; MNr 23 i St. Annæ Vester Kv.).

Et Maleri af Gehejmerraad CORDBEN, malet af Professor C. A. LORENTZEN, ejes af Gehejmerraadens Hustrus Broders Sønnesøns Datters Sønnesøn Repræsentant DOUGLAS WITH-SEIDELIN, Frederiksberg. Desuden findes et Maleri af Gehejmerraad CORDBEN i Horsens Statsskole, (tidligere?) ophængt i Aulaen.

† 17/1 1800 i København (Nikolai), begravet paa Assistens Kirkegaard.

Hans Enke anmeldte Dødsfaldet i Adresseavisen og Berlingske Tidende den 17. s. M.:

»Det har behaget Forsynet Fredag Morgen den 17. Jan. ved en stille og rolig Død efter 1 Aars Skrøbelighed at bortkalde min retskafne og uforglemmelige Mand Geheimeraad STEPHEN HOFGAARD CORNSEN, i sin Alders 73 Aar. Dette for mig og Søn saa smertelige Tab bekendtgøres herved sørgeligst for samtlige Slægt og Venner. Vi ere forvissede om at enhver, der kiendte hans Fortienester som Mand og Fader, vil deeltage i vores billige Sorg, og frabede os derfor al Condolence.

Paa egne og Søns Vegne,

S. E. C. sal. CORNSENS,
født BRINCK SEIDELIN.«

I Adresseavisen fandtes 3 Dage senere følgende Gravskrift:

Her hviler Legemet
af Oldingen
STEPHEN HOFGAARD CORNSEN
fordum

Kongelig Geheime-Raad og Justitiarius i Højeste-Ret;
Ridder.

Hans Forhold som
Mand, Fader, Ven
forskaffede ham Kierlighed;
som
Borger i Staten
og
Retfærdighedens Haandthæver
Agtelse og Ære.

Fred omgierde Dit Støv
Du
som i Livet var saa udmærket
redelig, retskaffen og god!!!
LINDENCRONE⁴².

1 Søn (S. 937).

e. PEDER BRINCK-SEIDELIN, * c. August 1753; hans Daab findes ikke i Hagedsted Kirkebog.

† 1754, begravet 4/12 i Hagedsted, »mod 16 Maaneder gammel«.

f. IVARICA BRINCK-SEIDELIN, * 1754 paa Hagedstedgaard, døbt 25/10; Farbroderen Sognepræst i Hagedsted IVER BRINCK'S Hustru CHARLOTTE AMALIE BENZON (S. 327) bar hende; Faddere var Barnets senere Svoger (dets Moders Fætter) Assessor CORNSEN (S. 940), Sognepræst BRINCK'S Sviger-

fader Provst BENZON – hvis Hustrus Broderdatter ØLLEGAARD HVASS⁴³, som var i Huset hos sin Onkel i Kundby Præstegaard, holdt Christenhuen – samt Monsieur GERT SCHOWGAARD.

»Frøken BRINCK-SEIDELIN« (IVARICA eller Søsteren PETRONELLE) var 1780 Fadder til Sognepræst ved Helligaandskirken PEDER VOGELIUS' og Hustru HEDVIG HØEGHS Datter ANNA KIRSTINE (1819 gift med Sognepræst i Støvring, 1837 i Skævinge JØRGEN CHRISTOPHER BANG); de øvrige, prominente Faddere var Daabsbarnets Morbroder Stats- og Gehejmekabinetsekretær OVE HØEGH-GULDBERG og dennes Hustru LUCIE EMMERENTZE NØRLEM, Geheimeraad B. W. LUXDORPH, Etatsraad LINDENCRONE⁴² og Etatsraad LUNDING (S. 1099).

Hun arvede i 1820 1.000 Rbd. efter Søsteren Geheimeraadinde CORNSEN ifølge dennes Testamente (S. 939).

† 29/4 1826 i Aalborg, begravet 5/5 (Vor Frue).

~ 20/8 1784 i Aagerup Sogn (ifølge Bevilling 6. s. M.) sin Fætter RASMUS SEVERIN KISBYE, * 3/2 1754 »om Morgenens tidlig« i Odense, døbt 7/2 i Sct. Knuds Kirke. Søn af Professor i Odense HANS RASMUSSEN KISBYE (1684–1758, S. 307) og Hustru LENE (HELENA) AMBROSIA BRINCH (1715–88, S. 306). Han blev baaret til Daaben af Professor MELCHIOR RAMUS'S Hustru APOLLONIA AABYE, og Kammerraad og Regimentsskriver HANS LANGSTEDS Datter ANNA MARGRETHE LANGSTED (1755 gift med Amtsforvalter, Justitsraad LAURITZ AABYE) stod hos; de øvrige Faddere var Professor i Græsk ved Odense Gymnasium, Dr. med. SØREN HEE, Borgmester, Kammerraad LAURITS ERICHSEN⁴⁴ samt Apoteker, Agent JOHAN CHRISTOPHER VON WESTEN (S. 204).

RASMUS SEVERIN KISBYE⁴⁵, der var det yngste af 6 Børn⁴⁶, blev 25/7 1771 Student fra Odense Gymnasium og var 11/1 1774 – 11/12 1777 Alumne paa Elers' Kollegium, hvor han i Juni 1776 disputerede »Om Læren om Hemmelighed i Oldkirken«. Den 2/7 1772 tog han filosofisk Eksamen og 12/6 1777 teologisk Embedseksamen med Laud. og rejste samme Aar paa det Elerske Rejsestipendium til Udlandet, hvor han i 3 Aar studerede i Göttingen og Leipzig; efter sin Hjemkomst tog han 27/9 1782 Magistergraden ved Københavns Universitet ved en

Disputats: *De disciplina arcani in veteri ecclesia*, en Omarbejdning af Disputatsen fra 1776.

RASMUS SEVERIN KISBYE udnævntes 21/8 1782 til Konrektor ved den latinske Skole og Inspector Seminarii Fredericiani i Bergen og 22 Aar senere, den 27/1 1804, til Rektor ved Katedralskolen i Aalborg. Den 7/5 1811 blev han efter Ansøgning afskediget i Naade og med Pension med Titel af Professor (Bestalling af 31/5 s. A.). Han gav siden – indtil 1820 – Undervisning i Latin og Tysk i samme Skole. I Juli 1788 ansøgte han forgæves om at blive Professor designatus ved Odense Gymnasium.

Han udgav et Par Disputatser og et Skoleprogram ved Reformationsfesten 1817.

Den senere bekendte, ortodokse Præst og Forfatter JØRGEN THISTED, der 1804–11 var Elev i den latinske Skole i Aalborg, omtaler Rektoren, Magister KISBYE, som en meget from og lærd Mand af den mest eksemplariske Gudsfrugt, der aldrig begyndte Undervisningen nogen Morgen uden Sang og Bøn og holdt Disciplene til flittig Kirkegang, men som var for god og for troskyldig til at hævde sin Myndighed, hvorfor »de Sæder, som dengang herskede i Aalborgs Latinskole vare saa vilde, at man maatte korse sig derover. Havde ikke Conrektor Frost holdt Skolen opret, da havde den maattet styrte, thi da var den bleven en aabenbar Planteskole for det Onde.«¹⁷

I en Nekrolog⁴⁸ hedder det om Professor KISBYE: »Som Videnskabsmand udmærkede han sig ved en overordentlig Flid, forenet med Selvtænkning, og han besad en udmærket Skat af Kundskaber, ikke blot i, men og udenfor hans egentlige (filologiske) Fag. Om hans Character som Menneske kunde ikkun være en Dom, og han var derfor medrette elsket, agtet og æret af Alle uden Undtagelse, som kjendte ham, og hans Minde vil stedse være dem dyrebart. – Legems Sygdom og Smerter, Mangel paa Synet, en elsket Hustrues og 2 Sønners Død vare Tilskikkelser i hans sidste Aar, som prøvede Oldingens Resignation, og han bar dem som Filosof og Christen til sin Dødsdag d. 1. Sept. 1826.«

Hans efterladte Datter⁴⁹ skrev: »Nedbøjet staaer jeg ved det kjære Lig, min sidste Støtte her i Livet, og er dybt bevæget ved Forsynets ugrundelige Tilskikkelser som i mindre end et Aar bortkaldte fra mig Fader, Moder og begge mine Brødre. Eensom

tilbage, uden Forældre og Sødskende, ærer jeg under Taarer tillidsfuld den Alvises Villie.«⁴⁸

Antagelig har Professor KISBYE efter Broderens Død 1824 besiddet Belæggelsesretten til Sengene Nr. 6 og 11 i Vartov Hospital (S. 184).

† 1/9 1826 i Aalborg, begravet 7/9 (Vor Frue).
4⁵⁰ Børn.

g. PETRONELLE BRINCK-SEIDELIN, * (24/11) 1755 paa Hagestedgaard, døbt 1/12; Fasteren Justitsraadinde SCHOWGAARD (S. 303) bar hende, og Jomfru CHARLOTTE LOVISE SCHOWGAARD holdt Christenhuen; Fadderne var Justitsraad JOCHUM SCHOWGAARD (S. 305) og hans Broder Monsieur SCHOWGAARD samt hans Søn Monsieur PEDER SCHOWGAARD.

Med sin Mand E. R. GROVE, der da var Kommitteret i Kommercekollegiet og Leder af Konsulatskontoret i København, fik hun 4 Børn: HANS DIDERIK GROVE (1788–1852, Toldkasserer, Justitsraad), JOHAN CHRISTIAN GROVE (1789–1834, Kaptajn i Søetaten), METTE AUGUSTA GROVE (1790–1867, ~ 1812 G. F. C. PLOENNIES, Lærer ved Landkadetakademiet, Premierløjtnant, Overkrigskommissær) og STEPHAN ANDREAS GROVE (1792–1819, Ingeniørkaptajn).

Som Faddere træffes paa mødrene Side 1788 Barnets Mormoder Konferensraadinde INGEBORG BRINCK-SEIDELIN (* BERING), Morbroderen Etatsraad HANS BRINK-SEIDELIN fra Eriksholm og Mosterens Mand Konferensraad S. H. CORNSEN i Klareboderne, som ogsaa er Fadder i 1792 og hans Hustru i 1790, i 1789 Sektretær J. KISBYE paa Østergade og Krigsraad W. F. LAUB i Nyhavn, hvis Datter JOHANNE JUSTINE LAUB er Fadder 1790; og endelig 1792 Etatsraadinde BRINK-SEIDELIN sammen med sin Søster Frk. CHRISTIANE BARTHOLIN. Paa Faderens Side er Farmoderens Halvbroder Etatsraad ANDREAS ÆREBOE fra Gammel Torv (tidligere Konsul i Marokko og Algier) Fadder 1788 sammen med Fasteren CATHRINE MARIE GROVE hos Agent HAUSER paa Amalienborg, hun blev s. A. gift med Kontorchef i Admiralitetskollegiet JACOB BANG; 1789 træffes Faderens Moster Etatsraadinde KAREN HAUSER »ved Kanalen« og Fasteren MAREN GROVE, gift med Premierløjtnant i Søetaten PETER SELMER, og i



Konferensraad EMANUEL RASMUS GROVE
1756–1847
Stik af Chrétien efter Tegning af Fouquet



PETRONELLE BRINCK-SEIDELIN
1755–1801

1790 Faderens 2 Brødre Premierløjtnant i Søetaten A. C. G. GROVE og Sekretær og Bureauchef ved Admiralitetet GOTTLÖB GROVE. Endvidere er følgende Faddere: 1789 Kammerraad H. P. BEYER bag Børsen, 1790 Justitsraad og Postsekretær SØREN MUNCK og Kancelliraad og Postmester NIELS MUNCK (S. 708) og 1792 Generaladjutant POUL LØVENØRN samt 3 Personer ved Navn LASSEN (LARSEN?), bl. a. en Supercargo.

† 1/5 1801 i København af Tæring, begravet 4/5, fra Kvæsthusgade da Nr. 41 og 42, paa Assistens Kirkegaard (Trinitatis).

Den 6. s. M. fik hendes Mand, Generalkonsul EMANUEL RASMUS GROVE, Kommitteret i Det kgl. General Land Økonomi og Kommerce-Kollegium, kongelig Bevilling til at sidde i uskiftet Bo, »saa længe han i enlig Stand forbliver«, og siden skifte med Samfrænder.⁵¹

~ 6/7 1787⁵² paa Eriksholm EMANUEL RASMUS GROVE, * 13/9 1756 i København, døbt 18. s. M. (Holmens Kbg.). Søn af Sekretær i Admiralitetskollegiet, senere Etatsraad JOHAN CHRISTIAN GROVE⁵³ (* 18/12 1713 i København, døbt 21/12 (Trin.), † 9/10 1784 sst. »af Koldbrand«, begravet 15/10 i sin egen Begravelse Nr. 21 i Holmens Kapel) og Hustru METTE ÆREBOE⁵⁴ (* 27/3 1733 sst., døbt 30/3 (Holmens), ~ 26⁵⁵/11 1755 sst. (Holmens), †

27/9 1789 sst. »af Tæring«, begravet 2/10 i Arvebegravelsen Nr. 21 i Holmens Kapel).

EMANUEL RASMUS GROVE, der var ældst af 17 Søskende, blev Student 1772 fra Herlufsholm og fik ved Faderens Hjælp kort Tid efter en mindre Stilling i Admiralitetskollegiet. 18/4 1777 blev han Konsulatssekretær i Marokko⁵⁶ og fungerede fra 1781 en Tid lang som Konsul under Konsulens, hans Morbroder JENS SEVERIN ÆREBOES Fravær i København, men fik 1785 Tilladelse til at vende hjem, da hans Moder var blevet Enke Aaret før; Faderen, Krigsraad, senere Etatsraad GROVE havde fra 1763 og til sin Død ejet og beboet Store Kannikestræde 37 (nu Husnr. 7, MNr 31 i Klædebo Kvarter), Naboejendom til Elers' Kollegium; denne Ejendom solgte Moderen 26/6 1786.

Sekretær GROVE, der i 1787 ægtede sin første Hustru PETRONELLE BRINCK-SEIDELIN, med hvem han i de 14 Aar, deres Ægteskab varede, fik 4 Børn, blev 1788 Kommitteret i Kommercekollegiet, hvis Chef var Finansminister SCHIMMELMANN, samt Leder af Konsulatskontoret. Da Forholdene i 1794 krævede en særlig Mand til at føre Forhandlingerne om beslaglagte danske Skibe i Frankrig, udvalgte GROVE, der baade var meget sprogkyndig og havde udmærkede Evner til at forhandle. Forholdene var dog yderst vanskelige netop paa det Tidspunkt; saa Resultaterne af hans Rejse var kun ringe. Efter at have

været Generalkonsul i Paris 3–4 Aar hjemkaldtes han i 1797 og indtraadte atter i Kommercekollegiet, samtidig med at han blev administrerende Direktør for Manufakturhandelen. Hans Indsigt i de afrikanske Konsulatsforretninger bevirkede, at han den 30/5 1800 – sammen med Finansminister ERNST SCHIMMELMANN, Udenrigsminister CHRISTIAN GÜNTHER BERNSTORFF og Kommandørkaptajn STEEN BILLE – blev Medlem af den nyoprettede Kongelige Afrikanske Konsulatsdirektion, der udskiltes fra Generaltoldkammeret som et særligt Departement til Bestyrelse af alle Sager, der vedrørte Statens Forbindelse med de nordafrikanske Søroverstater, en Stilling, han bevarede indtil Direktionens Ophævelse i 1837, da han afskedigedes i Naade den 28/2 fra 1/4 at regne, godt 80 Aar gammel. 1804 søgte han sin Afsked fra Kommercekollegiet.

I Slutningen af 1802 blev Generalkonsul GROVE sammen med Kommandørkaptajn POUL LØVENØRN Medlem af en Kommission, som Landgreve CARL AF HESSEN, FREDERIK VI's Svigerfader, maatte nedsætte for at undersøge hans store og omfattende Fabriksforetagende Frederiksværk, som var vokset ham over Hovedet og nu stod over for Ruin; Resultatet af Undersøgelser og Forhandlinger blev, at FREDERIK VI overtog Værket 1/10 1804.

Selv ejede Generalkonsul GROVE en Oliemølle i Usserød.

Da GROVE ved flere Lejligheder havde vist sig som en meget kyndig Mand i Handels- og Finanssager og tillige i Besiddelse af gode Forhandlingsevner, blev han under Statens yderst prekære Stilling i Aarene efter Aarhundredskiftet atter og atter udsendt paa vigtige Rejser med det Formaal at skaffe Staten Laan. 1809 lykkedes det ham i Holland at skaffe Udsættelse med Betalingen af et Laan paa 1 Million Gylden, og i 1813 udfoldede han energiske Bestræbelser for at skaffe sin Regering 8 Millioner Francs, men uden Resultat. Saa vanskelige var Landets Pengeforhold det Aar, at GROVE var blevet udrustet med en meget vidtgaaende Instruks, der endog i yderste Tilfælde bemyndigede ham til at deponere de danske Kronjuveler som Sikkerhed for Beløbet. I 1801 udfoldede han i St. Petersborg en ivrig Virksomhed for at skaffe Udførselstilladelse for Kornvarer til det nødstedte Norge.

Etatsraad GROVE var en alsidig Mand, der ansaas for en god Kunstkender og, som nævnt, beherskede flere Sprog – han omtales som »et levende Lexikon i 10 forskellige Sprog«. Han var Medlem af flere inden- og udenlandske videnskabelige Selskaber, fra 1803 til sin Død 1847 var han saaledes Medlem af »Det kongelige Danske genealogiske og heraldiske Selskab«, som efter sin Sammenslutning i 1810 med »Det kongelige Danske Selskab til den nordiske Historier og Sprogs Forbedring« fik Navnet »Det kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog«, i Reglen blot kaldet »Danske Selskab«.

Paa Grund af sine omfattende Kundskaber, særlig i Handels- og Finanssager, valgtes GROVE i 1802 til Præsident i »Det kongelige danske Landhusholdningsselskab«, i hvilket han dog næppe har spillet nogen fremtrædende Rolle; han var saaledes ikke Medlem af nogen af dets Kommissioner, i hvilke en væsentlig Del af Arbejdet udførtes. GROVE sad i Præsidiets i to Perioder, først fra Begyndelsen af 1802 til 9/1 1805, siden fra 16/12 1812 til 11/12 1816. Landhusholdningsselskabet forestodes af tre Præsidenter; de Præsidenter, der fungerede paa samme Tid som GROVE, var Kontreadmiral, Direktør for Søkortarkivet POUL LØVENØRN (Præsident 1794–1806), Professor i Historie JØRGEN KIERULF (1797–1804), Forfatteren C. PRAM (1804–06), Godsejer, Sekretær i Den store Landbokommission, Formand for Nationalbankens Repræsentantskab PETER CHRISTIAN ZEUTHEN (1806–18) og den kendte JONAS COLLIN (1809–55, i 46 Aar). GROVE afløstes af A. S. ØRSTED, der derefter var Præsident for Landhusholdningsselskabet fra 1817 lige til 1855.

GROVE blev 28/1 1810 R. af Dbg. og 19/6 s. A. virkelig Etatsraad; den 22/5 1826 udnævntes han til Konferensraad og fik 1/11 1828 tildelt Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Efter sin Hjemkomst fra Tunis boede Sekretær GROVE ifølge Københavns Vejviser 1786 Størrestræde (siden 1876 Holmens Kanal) 398 (nu Holmens Kanal Nr. 16, MNr 257 i Øster Kv.), men i 1787 sammen med sin Moder i Størrestræde 399 (senere MNr 258); begge disse Ejendomme ejedes 1781/82–95 af Agent CONRAD HAUSER, der var gift med GROVES Moster KAREN ÆREBOE. 1788 fødtes GROVES ældste Barn paa Nytorv. November 1789 (ved

det andet Barns Fødsel) og 1790 boede Konsul GROVE Frederiksberggade 206 (den østlige Del af nuv. Husnr. 21 og af MNr 13 i Vester Kv., den 2. Grund Øst for Mikkalbryggersgade), hvor ogsaa hans Svigermoder boede (S. 325). I December 1790 fødtes det tredje Barn i Store Kongensgade. Vejviserne for 1792 og 93 nævner vel Sekretæren i Kommercekollegiet, men uden at anføre hans Adresse. Ca. 1794 – c. 1800 bor Konsul og Kommitteret i Kommercekollegiet GROVE Adelgade 299 (Husnr. 29, nuv. MNr 296 i St. Annæ Vester Kv.), men inden sin første Hustrus Død i 1801 bor han i Kvæsthusgade 41 og 42, som han selv ejer til mellem 1805 og 1811. Ca. 1811 – ca. 1836 bor Justitsraad, senere Etatsraad og atter senere Konferensraad E. R. GROVE Kompagnistræde 32 (nu Husnr. 21?), hvilket Hus han købte mellem 1805 og 1811.

Efter den kongelige afrikanske Konsulatsdirektions Ophævelse i 1837 er den firsaarige Konferensraad aabenbart flyttet fra Hovedstaden, i hvis Vejviser han sidste Gang findes 1836.

† 12/1 1847 i Fredensborg, 90 Aar gammel, begravet 18. s. M.

EMANUEL RASMUS GROVE: Akvarel i Familieeje, Buste i Landhusholdningsselskabet, Stik af CHRÉTIEN efter Tegning af FOUQUET.

4 Børn.

KAREN SOPHIE SEIDELINS SØN MED SOGNEPRÆST LORENZ JACOB BENZON

(Se S. 331).

a. HANS SEIDELIN BENZON, * 30/7 1782 Kl. 5 om Morgenen i Vestenskov, hjemmedøbt 5/8, i Kirken 31/8.

Han blev 10/5 1800 Student fra Vordingborg, hvorefter han 30/12 1801–1807 havde en teologisk Alumneplass paa Elers' Kollegium, hvor han tillige var Inspector fra December 1805. Den 6/11 1807 blev han Kopist i Generalpostamtet og udnævntes 4/1 1810 til Postkontrollør i København, ved det helsingørske og lollandske Postkontor; ved samme Kontor blev han 19/2 1828 Postmester, 22/12 1826 fik han Bestalling som Kancelliraad.

EMANUEL RASMUS GROVE ~ 2) 24/6 1805 i Birkerød⁵⁷ den 30 Aar yngre JOHANNE ELISE HIORT, * 10/3 1786 i Østerdalen i Norge. Datter af Foged i Østerdalen, senere Amtmand, Kommitteret i Rentekammeret, Etatsraad ANDREAS HIORT (* 1749, † 28/5 1835 i København »efter 10 Dages Sygeleje« »i sin Alders 86de Aar, efter 50 Aars Ægteskab«, begravet 2/6 paa Helligaands Kirkegaard (Vor Frue Kbg.) og RACHEL GJERLØFF (* 1758, † 28/11 1850 i København, »i sit 93de Aar«, »efter et Par Maaneders tiltagende Svaghed og nogle Ugers Sygeleje«, begravet 4/12 paa Assistens Kirkegaard (Helligaands Kbg.).

† 9/4⁵⁸ 1873 i Fredensborg, begravet 15. s. M.

5 Børn⁵⁹.

h. IVER BRINCK-SEIDELIN, * i Oktober 1756; hans Daab omtales ikke i Hagedsted Kirkebog.

† s. A., begravet 27/12 i Hagedsted; han »var af Alder 9 Uger mindre een Dag.«

i. IVER BRINCK-SEIDELIN, * 1757 paa Hagedstedgaard, døbt 3/11; han blev baaret af Fasteren Justitsraadinde SCHOWGAARD (S. 303), og Jomfru CHARLOTTE LOVISE SCHOWGAARD holdt Christenhuen; Fadderne var Justitsraad SCHOWGAARD (S. 305) og hans Søn PEDER SCHOWGAARD samt Proprietær ALBERT BUCH til Gislingeaa.

† 1761, begravet 12/9 i Hagedsted.

Den 8/1 1815 stod han i Holmens Kirke Fadder til Sekretær og Postskriver SØREN MICHELSEN LYKKE¹ og MARIE KIRSTINE BAYS Søn, der fik Navnet CARL PETER EMIL SEIDELIN LYKKE.²

Kancelliraad BENZON døde 48 Aar gammel, Aaret efter sit Bryllup; hans Enke overlevede ham i næsten et halvt Aarhundrede.

† 17/12 1830 i København af »innere Schwäche«, begravet 24/12 (Sct. Petri Kbg.).

~ 9/5 1829 i Lyngby Kirke Enke LOUISE AUGUSTA CHARLOTTE FYHN, kaldet JUEL,³ *

19/9 1797 i Augustenborg, døbt 24/9, Datter af fyrstelig Livjæger, senere Kammertjener sst. JUEL HANSEN FYHN¹ (døbt 1/1 1764 i Gran Hovedkirke i Christians Amt i Norge, † 22/9 1834 i Augustenborg som pensioneret Kammertjener) og Hustru CHRISTINE CHARLOTTE LØBNER (* 1769 i Augustenborg, døbt 5/7, ~ 9/12 1796 sst., † 5/10 1848 sst.).

Faddere til LOUISE, der var den ældste af 3 Søstre⁵, var Prins CHRISTIAN AUGUST (1809 svensk Kronprins, † 1810), hos hvem hendes Fader tjente paa Augustenborg, og hans Søster Prinsesse LOUISE samt Generalinde v. HOLSTEIN (formentlig General-løjtnant ADAM EGGERT v. HOLSTEINS Enke, * (DUVAL) DE LA POTTRIE, der døde 3 Aar senere paa Graasten).

LOUISE BENZON boede som Enke gennem mange Aar i København hos sin Datter af første Ægteskab EMILIE CHRISTIANE CHARLOTTE TÜCHSEN (* 7/4 1821 i Kbh., Sct. Petri, ~ 26/11 1841 sst., Vor Frue, † 26/3 1876 sst.) og Svigersøn Bibliotekar HANS GUNDORPH (* 1808 i Ølby Præstegaard, 1836 cand. theol., 1830–54 Lærer ved Efterslægtsselska-

bets Realskole, 1839 2. Underbibliotekar ved Universitetsbiblioteket, 1848 1. do. sst. og Bibliotekar ved den Arnamagnæanske Haandskriftsamling, 1859 R. af Dbg., 1862 Notarius ved det teologiske Fakultet, † 1874) i Aabenraa 32¹.

† 9/8 1880 i København af Livmoderkræft, begravet 14/8 Kl. 12 fra Vor Frue Kirke paa Assistens Kirkegaard (Sct. Petri Kbg.).

Ingen Børn.

LOUISE AUGUSTA CHARLOTTE JUEL ~ 1) 22/12 1816 i København »im Hause« (Sct. Petri) WILHELM MAURITZ TÜCHSEN³, * 3/2 1775 i København, døbt 12/2 (Sct. Petri), 21/5 1806 Borgerskab som Silke-, Ulden- og Lærredskræmmer i København, hvor han ved sin Vielse boede Købmagergade MNr 189 (ved Pustervig), derefter en Del Aar Højbroplads MNr 51 (nu Nr. 4) og ved sin Død Købmagergade MNr 69 (nu Nr. 5).

† 5/2 1827 i København, »hatte eine Mageninflammation«, begravet 12/2 paa Assistens Kgd. (Sct. Petri).

2 Børn.

Det ældste Barn var Postmester (1846 i Hørsholm, 1863 i Assens) WILHELM CHRISTIAN ELY TÜCHSEN (1818–84). Børnene havde hver 4 Børn.

SOGNEPRÆST BERTHEL SEIDELINS 2 BØRN MED KAREN GREEN

(Se S. 359 og 363).

a. HENRIETTE FRIDERICA CHRISTIANA SEIDELIN, * (20/4) 1781 i Slemminge, hjemmedøbt 8/6, baaret af og opkaldt efter Landsdommer Konferensraad HENRIK FLINDTS Hustru FRIDERICA CHRISTIANA (* Komtesse HOLCK) paa Nielstrup; Faddere var hendes Faders Morbroder Vicelandsdommer Etatsraad JØRGEN WICHFELD paa Engestofte, hendes Faders Fætter Sognepræst POUL WICHMANN i Vaabensted og Engestofte, hendes Farbroder Apoteker HANS SEIDELIN i Nykøbing (S. 365), hendes Mosters Mand Byfoged GIERLEW i Nysted og hendes 18aarige Kusine ELISABETH CATHRINE JESSEN, siden gift med Sognepræst SCHLEGEL i Herredskirke.

† 27/3 1842 i København af Vattersot, begravet 2/4 paa Assistenskirkegaard (Vor Frelsers Kbg.).

Enkemanden blev siddende i uskiftet Bo med sine

2 Børn, Adjunkt ved Herlufsholms Skole PETER SCHOUGAARD og KAREN SCHOUGAARD, gift med Arkitekt og Kobberstikker GEORG HOFFMANN.

~ 11/8 1810 i Brudens Moder »Præste-Enkens Madame SEIDELINS« Hus i Sakskøbing JØRGEN PETER SCHOUGAARD, * 9/11 1773¹ i Skovballe, Skellerup Sogn ved Nyborg, døbt 21/11.

Han kaldtes som Barn JØRGEN PEDERSEN og var Søn af Gaardmand i Skovballe (rimeligvis Fæster under Hindemæe) PEDER RASMUSSEN († 1773–87) og Hustru METTE RASMUSDATTER (* c. 1732, † efter 1801).

Moderen METTE RASMUSDATTER boede ved Folketællingen 1787, da hun var Enke for 3. Gang, i Skellerup Sogn

med den 31aarige Søn RASMUS RASMUSSEN af 1. Ægteskab og 3 Børn af 3. Ægteskab: den 21aarige HANS PEDERSEN, den 18aarige ANE PEDERSDATTER og den 12aarige JØRGEN PEDERSEN. I 1801 boede Moderen sst. hos Datteren ANE og dennes 32aarige Mand SØREN HANSEN.

Moderen nævnes endnu 1801 som Fæster (under Hindemae) af Gaarden i Skovballe af Htk. 8 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. 2¹/₆ Alb.²

HANS PEDERSEN besad – ifølge Lægdsrullerne – i 1790'erne Gaarden i Skovballe sammen med sin Moder.

Moderens Fæstegaard er efter hende sikkert enten overgaaet til Sønnen HANS PEDERSEN eller Svigersønnen SØREN HANSEN.

J. P. SCHOUGAARDS Halvbroder:

RASMUS RASMUSSEN, * c. 1756 i Skovballe, 6/6 1788 Fæster under Hindemae af en Gaard (Htk. 13–1–3–2, 1788 ændret til 10–5–3–1½) i Ullerslev, 11/6 1803^{3,6} Selvejergaardmand sst., † 5/10 1819 sst. Skifte.

~ 4/7 1788 i Ullerslev Enke KIRSTEN NIELSDATTER, * c. 1763, † 1807 i Barselseng sst., begr. 23/10. 6 Børn (* 1790–1807 sst.); 1819 levede 4 Børn (* 1790–1802).

J. P. SCHOUGAARDS 2 Søskende:

1. HANS PEDERSEN, * c. 1766 i Skovballe, var ifølge Lægdsrullen Lægdsmand i Skellerup Sogn indtil 31/12 1799; efter 1801 Fæster af en Gaard (under Hindemae) i Skovballe, 11/6 1803 ^{4, 7} Selvejergaardmand sst. (af samme Gaard, Htk. 8–5–3–1), † 7/4 1826 sst., begr. 14/4. Skifte.

~ 1790–99 (Faddere i Ullerslev) KIRSTEN HANSDATTER, Skifte 29/3 1813⁹. 5 Børn levede da.

2. ANE PEDERSDATTER, * c. 1768, bar 1790 RASMUS RASMUSSENS ældste Datter i Ullerslev, 1832–38 Gaardejer-ske i Skovballe, † 22/5 1850 i Langeskov Kro, Rønninge Sogn, hos sin Svigersøn Gæstgiver ANDERS KNUDSEN¹⁰.

~ 1790–1800 SØREN HANSEN, * c. 1769, efter 1801 Fæster af en Gaard (under Hindemae) i Skovballe, 11/6 1803^{3,6} Selvejergaardmand sst. (af samme Gaard, Htk. 8–5–3–1) til sin Død 17/12 1832 sst., begr. 22/12. Dødsfaldet anmeldtes til Skifteretten af Huslærer SCHOUGAARD (Svoger-en J. P. SCHOUGAARDS Søn, stud. theol. PETER C. E. S., siden Sognepræst paa Fæmø og paa Refsnæs). Enken sad i uskiftet Bo efter kgl. Bev. 9/1 1833 og solgte 21/9 1838 Gaarden til Sønnen HANS SØRENSEN.

Mindst 3 Børn.

JØRGEN PETER SCHOUGAARD blev i 1800 Volontær i Generaltoldkammeret, hvor han en Tid var i Fyrkontoret. Fremfor en Kopistplads foretrak han »med Glæde« det ham ved kongelig Resolution af 20/3 1805 forundte Løfte om fortrinlig Befordring ved Fyrvæsenet med Henblik paa en nær forestaaende

Ansættelse af en Fyrinspektør paa Læsø, men da han 1806 hverken fik denne eller en tilsvarende Stilling paa Langeland, søgte han s. A. 2 Toldkassererembeder, i Thisted og i Hjerting; i sidste Ansøgning anfører han, at han i 2 Aar forgæves har ventet Ansættelse i Fyrvæsenet, hvorfor han nu søger ind ved Toldvæsenet: »I 7 Aar har jeg nu uden Gage af Deres Majestæts Kasse arbejdet under Generaltoldkammeret tildels med Toldregnskabers Revision«, hvorved han ogsaa har benyttet »Lejligheden til at gjøre mig bekendt med Toldvæsenets Love og Anordninger.« Men han matte endnu blive 3 Aar som Volontær; 1807–09 søgte han forgæves 4 Toldkasserer- og 6 Toldinspektørstillinger i baade jyske, fynske og sjællandske Købstæder.¹¹

Først 25/9 1809 blev J. P. SCHOUGAARD ansat som Told- og Konsumtionsinspektør i Saksøbing, hvilken Stilling han beklædte i 26 Aar. Den 2/2 1819 benaadedes han gratis med Kammerraads Rang, i Rangforordningens 7. Klasse No. 2, under Henvi-sning til, at han siden 1809 »med særdeles Iver og Aarvaagenhed har fremmet Deres Majestæts Interesse«, idet hans Toldindtægter, der 1813 kun udgjorde 6,915 Rbd. N. V. og 791 Rbd. Sølv, i 1817 havde beløbet sig til 13,055 Rbd. N. V. og 559 Rbd. Sølv.¹²

Baggrunden for, at han blev Kammerraad, var, at hans nærmeste Medarbejder PETER ANDREAS LUND¹³, der siden 10/8 1814 havde været Told- og Konsumtionskasserer i Saksøbing, havde ansøgt om Kammerraads Rang; dette kunde Generaltoldkammer- og Kommercekollegiet dog ikke gaa med til, men gav ham »paa Grund af hans Familieforbindelser« 2/2 1819 Rang som Kammerassessor i 9. Klasse No. 2.

Den 12/12 1835 blev Kammerraad SCHOUGAARD efter Ansøgning paa Grund af Alder og Svagelighed afskediget i Naade og med Pension. »Med hans Embedsførelse har Kollegiet haft Anledning til at være tilfreds, indtil han i de senere Aar efterhaanden er bleven saaledes svækket, at han ikke behørigt kan varetage Deres Majestæts Tjeneste.« Hans Pension fastsattes til 400 Rd. Sølv aarlig under Henvi-sning til, at hans Indtægter de sidste 3 Aar i Gennemsnit havde været 920 Rd.¹⁴

Som Pensionist boede han først en Tid i Lyngby,

derefter nævnes han i 4 Aargange af Københavns Vejviser: 1840 Blegdamsvej 79 (det senere Husnr. 38 over for Blegdamshospitalet, det 3. Hus før Fredensgade), 1841 Østerbro 146, 1842 Prindsensgade 284 og 1843 Rabes Have 203, begge paa Christianshavn. Prindsensgade 284, hvor Kammerraadinde SCHOUGAARD døde 1842, er det senere Hus Nr. 27 i Prinsessegade tæt ved Vor Frelsers Kirke. Efter at hans Søn 1843 var blevet gift og samtidig blevet Sognepræst paa Fæmø, flyttede han dertil.

† 25/3 1844 – af Leversyge – hos Sønnen i Fæmø Præstegaard efter flere Aars Svagelighed og 2 Maaneders stadige Sygeleje, begravet 1/6.

2 Børn.

b. CLAUS FRIDERICH SEIDELIN, * 1784 i Slemminge, døbt 30/9, formentlig opkaldt efter sine to Bedstefædre, baaret til Daaben af »Madame SEIDELIN fra Nykøbing« (enten hans 71aarige Farmoder ELISABETH CATHARINA WICHMAND (S. 211) eller hans Farbroders Hustru CHRISTINE HINCHELDEY (S. 366)). Hans Faddere var hans Moders 2 Fætre Amtsforsvalter M. THESTRUP (hvis Moder ligesom hans egen Mormoder var født RIEGELSEN) og Toldkontrollør H. E. RIEGELSEN, endvidere Forvalter FRIDERICHSEN, Sognepræst CHRISTEN RUD i Ø. Ulslev, der var gift med Barnets Faders Kusine ANNA MARIA WICHMANN, og Faderens Kusine Frøken WICHFELD, en af Oberst T. F. WICHFELDS 4 Døtre.

C. F. SEIDELIN, der ikke blev Student, var ved Folketællingen 1801, 16 Aar gammel, Volontør hos Inspektøren over Kongens Godser paa Falster GERHARD FAYE (Digter, senere Amtmand i Thisted og Konferensraad) paa Gaarden Christiansminde i Systofte Sogn ved Nykøbing F. Den 22/6 1803 blev SEIDELIN exam. jur. med Karakteren: ej ubekvem, temmelig vel. Til sin Død 1835 ernærede han sig dels som Prokurator, dog uden kongelig Bevilling, dels som Proprietær og Gaardejer.

Paa Christiansminde blev han sikkert til 1805, da han købte Hovedgaarden Sparresholm i Toksværd Sogn Øst for Næstved, som han ejede til 1807. Derefter var han 1807–10 Ejer af Krummerupgaard i Krummerup Sogn 2 Mil NV for Næstved, 1807–11 Arvefæster af Hjortholm (fik 1839/40 sit nuværen-

de Navn Holsteinsminde), 1809(07?)–11 Arvefæster af Skovgaard, ligesom Hjortholm beliggende i Sneslev By i Førslev Sogn (Nabosogn til Krummerup), og c. 1811–32 Ejer af Hallagergaard (ogsaa kaldet Hallagermaglegaard) i Hallagermagle By i Krummerup Sogn. Desuden ejede han 1818–28 Stenmaglebjerggaard i Egeslevmagle By og Sogn og fra 1832 til sin Død 1835 Vanløsehøj og Rosenlund i Vanløse i Brønshøj Sogn.

Af Gaardene beboede SEIDELIN rimeligvis Sparresholm 1805–07, Hjortholm 1807–11, Hallagergaarden 1811–32 og Vanløsehøj 1832–35.

Hans første Hustru fødte sine 2 ældste Børn paa Hjortholm 1809 og 10, de 2 næste paa Hallagergaard 1816 og 19 og den yngste Søn i 1822 paa Stenmaglebjerggaard, hvor hun boede fra 1822 til sin Død i 1830.

Sparresholm (Htk. 136 Tdr. 5 Skp. 3 Fdk. ^{19/189} Alb., nemlig Hovedgaards Takst Ager og Eng 21 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. og Skov- og Mølleskyld 4 Tdr., kontribuabelt Htk. under Husene m. v. 14 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. ^{100/189} Alb., kontribuabelt Skov- og Mølleskyld 1 Td. 1 Skp. 3 Fdk. ^{14/7} Alb., Toksværd Sogns Kirketiende og Kongetiende hver 48 Tdr., Kaldsrettigheden var 5/6 1798¹⁵ solgt til Kronen) købte SEIDELIN ved Købekontrakt af 13/8 1805 af Prokurator CARL V. GRANDJEAN for 100,000 Rd., efter hvis Betaling Skødet¹⁶ udstedtes 6/5 1807, læst 6/8 s. A. – SEIDELIN solgte den ved Købekontrakt 25/3 1807 og Skøde¹⁷ 30/4 s. A. til Proprietær NIELS BANG fra Benzonsdal for 100,000 Rd., hvoraf kun 6,000 Rd. betales til SEIDELIN, 75,000 betales til GRANDJEAN, og for de resterende 19,000 Rd. udstedte BANG Obligation til SEIDELINS Moder i Saks-købing mod 2. Prioritets Ret, efter en 1. Prioritet paa 50,000 Rd., for hvilket Beløb BANG udstedte Obligation til sin Svigerfader, Etatsraad H. CALLISEN. – I 1831 havde SEIDELINS Moder 6600 Rbd. staaende i Sparresholm (S. 1306), det drejer sig formentlig om de 19,000 Rd., omskrevet efter Statsbankerotten.

Krummerupgaard (Htk. Ager og Eng 8 Tdr. 7 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. og Skovskyld 1 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., med en tilhørende Bondegaard i Bendslev af Htk. Ager og Eng 7 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., som var fæstet til CHRISTIAN HENRIKSEN paa Livstid, 4 Huse (1 i Bendslev, 2 paa Krummerupgaards Mark og 1 i Krummerup By) samt Krummerup Kirke, dog uden Kaldsret, som SKEEL 4/5 1807 havde skødet¹⁸ til Kongen) købte SEIDELIN ved Skøde¹⁹ af 18/6 1807, læst 25. s. M., af Kammerherre V. M. SKEEL for 20,000 Rd., for hvilket Beløb SEIDELIN 18/6 1807 udstedte 3 Obligationer, læst 25. s. M., nemlig paa 10,000 Rd. og 7,000 Rd. mod hhv. 1. og 2. Prioritets Ret i Krummerupgaard til

hhv. Gehejmekonferensraadinde HOLSTEIN, der var Dekanese paa Vallø, og Roskilde adelige Jomfrukloster, udslettet hhv. 11/7 1811 og 28/1 1813, samt paa 3,000 Rd. til SKEEL mod 1. Prioritet i Hjortholm, udslettet 27/7 1809.

Ved Flakkebjerg Herredsret dømtes SEIDELIN 3/5 1810 til at betale 2,000 Rd., han skyldte Roskilde adelige Jomfrukloster, hvorfor der 29/6 s. A. gjordes Udlæg²⁰ i Krummerupgaard med Gods, Besætning og Kirke for 2,134 Rd. 7½ Sk., nemlig de 2,000 Rd. med 83 Rd. 2 Mk. i Renter fra 11/6 1809, 24 Rd. i Sagsomkostninger, 24 Rd. 4 Mk. 15½ Sk. i Eksekutionsomkostninger samt 1 Rd. 5 Mk. 8 Sk. for unødigt Trætte.

SEIDELIN solgte Krummerupgaard og Krummerup Kirke (Htk. 27 Tdr.), uden Kaldsret, og alt Krummerup Sogns tiendeydende Htk., med 20 Køer af Krummerupgaards og Hjortholms Besætning, 4 Heste og 1 So med 2 Grise, ved Købekontrakt²¹ 27/9 1810 og Skøde²² 25/6 1811, til Forpagter GEORG JOHS. RØBYE paa Fuglebjerggaard for 28,250 Rd. d. C., nemlig 10,000 Rd. kontant, og af de 18,250 Rd., der blev staaende som 1. Prioritet, skulde aarlig betales 2,000 Rd.

Ved Købekontrakt²³ af 1/8 1810, læst 23. s. M., overdrog SEIDELIN den omtalte Fæstegaard i Bendslev (under Krummerupgaard) til dens hidtidige Fæster Gaardmand CHRISTIAN HENRIKSEN for 2,000 Rd., under Forbehold af Kancelliets Approbation. Halvdelen af Købesummen betales straks, for den anden Halvdel skulde Køberen udstede en 1. Prioritets Obligation. Med Henblik paa denne Købekontrakts Gyldighed anlagde HENRIKSEN Sag mod SEIDELIN, der ved Flakkebjerg Herredsret 12/12 1811 dømtes til, inden 4 Uger, at udstede Skøde til HENRIKSEN paa Gaarden, som tidligere havde tilhørt Krummerup Kirke, for Købesummen 2,000 Rd. i Overensstemmelse med Købekontrakten samt tilbagebetale de 1,000 Rd. til HENRIKSEN, som efter Rentekammerets Afgørelse skulde udstede Panteobligation til Krummerup Kirke mod 1. Prioritet i Gaarden. Denne Dom appellerede SEIDELIN, men den blev stadfæstet baade ved Landsover- samt Hof- og Stadsretten 25/5 1812 og ved Højesteret 26/5 1813²⁴. Højesteretsdommen fastslog, at Gaarden ikke maatte afhændes separat fra Krummerup Kirke, men da det ved senere Resolutioner bevilgedes, at Gaarden maatte sælges til HENRIKSEN, imod at den akkorderede Købesum 900 Rbd. S. V., hvortil de 2,000 Rd. blev omskrevet, skulde træde i Ejendommens Sted og stedsse tilhøre Kirken, udstedte SEIDELIN omsider 16/8 1813 Skødet²⁵ til HENRIKSEN, der 6/10 s. A. udstedte Panteobligation for 900 Rbd. S. V. til Krummerup Kirke. — Imidlertid mente SEIDELIN, der havde anset Gaarden »for at være min private Ejendom«, sig berettiget til Renterne af denne Kapital, og 2/2 1817 indgik han Forlig, læst 17/7, med daværende Ejer af Krummerup Kirke Forpagter RØBYE^{25a} paa Fuglebjerggaard, der betalte SEIDELIN 600 Rbd. N. V. for det Tab, denne havde lidt ved, at der ikke, da han solgte

Kirken, var taget Hensyn til nævnte Bondegaard, hvorefter han frasagde sig al videre Ret til samme.²⁶

Hjortholm og Skovgaard købte SEIDELIN vistnok begge i 1807 af Fallitboet efter HENRIK PRÆTORIUS, som havde faaet Arvefæsteskøde paa begge 11/6 1805, læst 27 s. M. Hjortholm maa SEIDELIN i hvert Fald have ejet, da han i Juni 1807 udstedte den omtalte Obligation til SKEEL, og rimeligvis har han købt Skovgaard samtidig. De 2 Arvefæsteskøder til SEIDELIN udstedtes hhv. 24/5 1809²⁷ og 30. s. M.²⁸ og læstes begge 15/6 s. A. Begge Gaarde tilhørte Københavns Universitet. Hjortholm (Htk. Ager og Eng 14 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. og Skovskyld 1 Td. 2 Fdk.) med 4 Huse med hver 3 Tdr. Land, og Skovgaard (Htk. Ager og Eng 2 Tdr. 3 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. og Skovskyld 1 Skp. 2 Fdk. 1 Alb.) tilskødtes ham hhv. af Professor i Astronomi THOMAS BUGGE og af Professor i Matematik JEREMIAS WØLDIKE, hvem de paa Embeds Vegne var tillagt. SEIDELIN skulde svare aarlig Landgilde til de 2 Professorer samt en aarlig Betaling til Universitetsforvalteren. Med Hjortholm fulgte 6 Vognheste, 6 Køer, 2 Plove og 1 Træharve med Tromle samt 2 beslagne Vogne og 1 Trævogn, med Skovgaard fulgte 3 Heste, 2 Køer, 1 Plov, 1 Harve med Tromle, 1 beslagen Vogn og 1 Trævogn.

S. A. (1809) optog SEIDELIN 2 Laan²⁹, idet han 23/6 udstedte Panteobligation paa 6,000 Rd. til UNNA i København mod 3. Prioritet i Krummerupgaard og Hjortholm, læst 27/7 s. A., udslettet 28/1 1813, og 18/12 1809 udstedte Panteobligation paa 3,000 Rd. til sin Moder mod 2. Prioritet i Hjortholm, læst 11/1 1810, udslettet 22/4 1813.

SEIDELIN solgte Arvefæstegaarden Hjortholm med 3 Huse og den tilliggende Skovgaard med 2 Huse (ialt Htk. Ager og Eng 17 Tdr. 2 Fdk. og Skovskyld 1 Td. 2 Fdk. 1 Alb.) for 19,000 Rd. ved Købekontrakt³⁰ 1/3 1811 og Skøde³¹ 11/6 1812, læst 7/1 1813, til Vinhandler og Forligelseskommisær CHR. SORTERUP i Næstved, som videresolgte dem Dagen efter. Med Gaardenes Salg fulgte 6 Malkekøer, 8 Heste, 8 Faar, 1 So og 3 Svin.

Hallagergaard (Hallagemaglegaard) dannede SEIDELIN (c. 1814) ved Sammenlægning³² af 2 Gaarde i Hallagemagle, hver af Htk. 8 Tdr. 3 Skp., som han købte c. 1811 af hhv. HANS NIELSEN og LARS NIELSEN, der begge anføres som Ejere endnu i 1811³³. Det ene Skøde udstedtes 25/1 1812³⁴.

I den forhen HANS NIELSEN tilhørende Gaard udstedte SEIDELIN 3/8 1811³⁵ en 1. Prioritets Obligation til Den almindelige Enkekasse paa 1250 Rd., omskrevet til 439 Rd. 58 Sk. S. V. — I 1817 deltes denne Gaard ifølge Rentekammerets Approbation 31/5, idet SEIDELIN, der beholdt Gaarden med 5 Tdr. 7 Skp. Htk., solgte³⁵ en Parcel af Htk. 2 Tdr. 4 Skp. til PEDER ANDERSEN i Høve ved Købekontrakt af 21/9 1816, læst 1/10, og Skøde af 16/12 1817, læst 9/3 1819, mod at PEDER ANDERSEN til Gyldenholms Ejer skulde betale den forholdsmæssige Andel af de paa

hele Gaarden hæftende Pibepenge. Prisen var 583 Rbd. 32 Sk. N. V. kontant samt en Obligation paa 1166 Rbd. 64 Sk. N. V.

Ved denne Tid laante SEIDELIN en Del Penge af Prokurator N. F. LASSEN i København, muligvis først 1509 Rbd. som 1. Prioritet i Hallagergaard, 8/4 1818 (læst 28. s. M.) 1500 Rbd. N. V.³⁶ mod 2. Prioritets Ret i samme Gaard (dog kun 13 Tdr. 7 Skp. Htk. af den samlede Gaard), og 30/7 s. A. (læst 12/1 1819) 1400 Rbd. N. V.³⁷, som skulde betales 11/6 1819, mod 3. Prioritets Ret i samme Gaard samt 1. Prioritets Ret i Stenmaglebjerggaard.

Ogsaa i den anden Gaard havde Enkekassen Fordring, ifølge en af LARS NIELSEN 11/12 1805 udstedt 1. Prioritets Obligation paa 1200 Rd. d. C., omskrevet til 1200 Rd. Sølv.

Alle disse Prioriteter i Hallagergaarden(e) gav Anledning til aarelange Retssager (se nedenfor). SEIDELIN solgte vist Gaarden(e) 1832.

Stenmaglebjerggaard (Htk. 9 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 1 Alb.) købte SEIDELIN ved Skøde af 22/7 1818, og 8 Dage senere udstedte SEIDELIN den nævnte Obligation til LASSEN paa 1400 Rbd. N. V. Denne Gaard, som hørte til Kommunitetets Gods, hvorfor SEIDELIN som Fæster af den svarede Landgilde og Jagtafgift til Kommunitetet, ejede SEIDELIN til 25/11 1828, hvorefter den med Rentekammerets Approbation af 28/5 1831 udstykkedes i 11 Parceller³⁸.

Om Vanløsehøj og Rosenlund se nedenfor S. 964 f.

C. F. SEIDELIN, som hyppigst benævnes Selvejer (af Hallagergaarden), var 1808–14 Kystbefalingsmand, nemlig Befalingsmand over Førslev Distrikts Kystmilit. Kystmiliten, der ikke var undergivet de militære Myndigheder, men stod under Amtmændene, og som bestod af udskrevet Mandskab fra de ved Kysterne beliggende Sogne, oprettedes for at skærme Kysterne mod engelsk Landgang ved at holde Øje med Fjendens Bevægelser ude paa Søen og i givet Fald slaa Alarm til Overkommandoen. Bevæbningen var Geværer, Bajonetter, Lanser, Høforke o. l. Opgaven var først og fremmest at hindre Strandhugst og Kapring.

De bevarede Arkivalier oplyser mest om de talrige Retssager, SEIDELIN var Part i gennem en Snes Aar. Hans Navn træffes Hundreder af Gange i Dom-, Justits-, Politi- og Forhørsprotokoller m. m. fra Antvorskov Birk og Sorø Amt og andre sjællandske Jurisdiktioner.

I de fleste Tilfælde drejer det sig om økonomiske Forhold, især i Forbindelse med hans mange Gaardhandler. Ofte dømmes SEIDELIN ikke alene til at

betale det, som Sagsøgeren har afkrævet ham, men tillige Processens Omkostninger samt en Bøde til Justitskassen for unødige Trætte, hvilket – naar SEIDELIN ikke kan eller vil betale – atter medfører ofte aarelange Skrivelser, stadige Ansøgninger fra SEIDELIN om Udsættelse af Betalingen, nye Rets-sager og Udlægsforretninger for at faa inddrevet Bøderne og Salærene etc.

Ikke mindst gav SEIDELINS Virke Birkedommeren i Antvorskov Birk P. L. BIRCH meget at bestille. Han var 1813–50 Indehaver af nævnte Embede samt Borgmesterembedet i Slagelse, blev 1820 Kancelliraad, 1828 Justitsraad og 1850 Etatsraad. – Amtmænd i Sorø Amt var til Januar 1827 den senere som Gehejmestatsminister og Kancellipræsident kendte Gehejmekonferensraad P. C. STEMANN, derefter fra Februar 1827 hans Søn Kammerherre CHRISTIAN LUDWIG STEMANN.

Hvad *Hallagergaard* angaar, udstedte som nævnt PEDER ANDERSEN i Høve 16/12 1817 ved Købet af den nævnte Parcel af Gaardens Jord en Panteobligation til SEIDELIN paa 1166 Rd. 4 Mk. S. og T. mod 2. Prioritets Ret i Parcellen, som PEDER ANDERSEN iøvrigt snart solgte videre. SEIDELIN modtog 1818 og 1819 i Afdrag fra ham ialt 1090 Rbd. 2 Mk. S. og T., indtil en Restsum paa 76 Rbd. 2 Mk. S. og T., men uden at afskrive Betalingen paa Obligationen, som han tværtimod ved et i V. Flakkebjerg Herreds Forligelseskommission i Skelskør 12/11 1819 indgaaet Forlig stillede til Sikkerhed for 300 Rbd. Sølv i kgl. Obligationer, som han skyldte ex. jur. L. H. LARSEN³⁹ i København, som derpaa, da SEIDELIN ikke betalte til den fastsatte Dato 11/12, lod Obligationen sælge og sig selv tilslaa ved Auktion paa Københavns Børs 22/2 1820.

Efter LARSENS Død sagsøgte hans Enke 1825 ved Holsteinborg Birketing PEDER ANDERSEN til Betaling af Obligationens fulde paalydende Sum med Renter, hvilket medførte, at PEDER ANDERSEN, nu i Oreby, der i September 1825 fik Bevilling⁴⁰ til fri Proces i begge Sager, sagsøgte SEIDELIN, der 28/3 1826 ved Antvorskov Birketing dømtes til at tilbagebetale PEDER ANDERSEN de modtagne 1090 Rd. 2 Mk.; dog tilføjes det i Dommen: »Justitiens Ret forbeholdes til at lade undersøge og derefter paakende indstævnte Selvejer SEIDELINS Forhold i at give til Trediemand en Obligation til Sikkerhed, som for Størstedelen har været til ham indfriet, uden at han iforvejen har haft afskreven paa Obligationen de derpaa betalte Afdrag.«

For denne »formentlige ulovlige Pantsætning« tiltalte SEIDELIN derpaa, efter Kancelliets Skrivelse af 3/2 1827

til Sorø Amt, men frifandtes for dette Forhold 12/7 s. A. Kancelliraad BIRCH anfører i Præmisserne, at SEIDELINS Undladelse af at faa de betalte Afdrag afskrevet paa Obligationen alene er Skyld i den Skade, der er overgaaet ham, og at han frifindes, da der intet er oplyst, som kan udelukke, at han, da han stillede Obligationen til Sikkerhed for Trediemand, kan have haft til Hensigt at ville indløse den igen.

Sagen kom nu for Landsover- samt Hof- og Stadsretten, hvis Dom 15/9 s. A. faldt ganske anderledes ud: SEIDELIN bør hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 5 Dage. Dommen skar ganske gennem SEIDELINS mange Forklaringer og dømte ham – ifølge Lovens 5–3–11 og 5–7–15, der handler om den, der pantsætter noget, han ikke selv ejer – for falsk at have udgivet sig for Ejer af den Del af Obligationen, der ikke tilhørte ham. Og denne Dom stadfæstedes af Højesteret 2/11 s. A.

Sagen er afsluttet, men mange Skrivelser sendes endnu i over 1 Aar mellem de implicerede Parter. 2 Uger efter Højesteretsdommen ansøger SEIDELIN om Kancelliets Tilladelse til, at Dommens Eksekution maa udsættes; efter Afslag søger han 23/12 om Udsættelse til 2/1 1828, men Kancelliraad BIRCH meddeler ham Juleaften, at Straffen straks skal eksekveres, hvis der ikke foreligger Lægeattest om Sygdom, saa SEIDELIN har muligvis tilbragt Julen i Arresten.

Længere Tid tager Betalingen til de forskellige Sagførere. SEIDELIN var dømt til at betale følgende Salærer: 6 Rbd. til Prokurator BAADH og 5 Rbd. til Prokurator BRÜEL som hhv. Aktor og Defensor ved Underretten, samt 1 Rbd. til Prokurator NIELSEN, alt i Sølv; endvidere 10 Rbd. Sølv til Prokurator LANGE som Aktor ved Overretten og samme Beløb til Aktor ved Højesteret, Højesteretsadvokat, Justitsraad F. W. TRESCHOW. Først godt 1 Aar efter Højesteretsdommen havde de fleste af Sagførerne modtaget deres Salærer.⁴¹

Hvad angaar den anden *Gaard i Hallagermagle* dømtes den nuværende Ejer SEIDELIN og den tidligere Ejer Gaardmand LARS NIELSEN, nu boende i Flakkebjerg, 29/5 1821 ved Antvorskov Birketing til at indfri den af LARS NIELSEN 11/12 1805 til Enkekassen udstedte Panteobligation ved at betale Den almindelige Enkekasse 1200 Rbd. Sølv samt i Renter 96 Rbd. 9 Sk.; dette synes ikke at være sket, thi 11/1 1826 afsagde samme Ret en ganske enslydende Dom. De næste 2 Aar verserer denne Sag stadig. SEIDELIN betaler kun en Del af Renterne og anmoder derpaa stadig om Udsættelse; et i Maj 1826 for Forligelseskommisionen indgaaet Forlig overholder han ikke; i September s. A. faar han 1 Uges Frist til at lade sine 2 forfaldne Gaarde, der er pantsat til Enkekassen, reparere, men anmoder stadig om Udsættelse, og 12/1 1827 faar han endnu 3½ Maanedes Frist, hvorefter han 5/7 ansøger om fornyet Henstand med Bygningernes Istandsættelse; 2 Udlægsforretninger i De-

cember 1826 og Juli 1827 for resterende kongelige Skatter kan ikke gennemføres uden Enkekassens Samtykke; i Juli 1827 sælger SEIDELIN en Del af det Enkekassen stillede Pant for den i hans Gaard indestaaende Kapital; endelig 3/8 1827 forlanger Enkekassen Pantet solgt, men meddeler 31/8, at Auktionen kan tilbagekaldes, da Pantet nu er forhøjet i Assurancesum. I December s. A. forlanger Kancelliraad BIRCH Enkekassens Tilladelse til at sælge nogle af SEIDELINS rørlige Effekter til Betaling af nogle Mulkter og Omkostninger paa c. 100 Rbd., han er idømt i forskellige Sager; dette afslaar Enkekassen, men paalægger samtidig SEIDELIN at betale samtlige Restancer inden 3 Uger. Endelig i April 1828 er Enkekassens Taalmodighed sluppet op og 24/6 s. A. dømmes SEIDELIN ved Antvorskov Birks Ret til at betale Enkekassen 1639 Rbd. 58 Sk. Sølv, hidrørende fra Panteobligationer af 3/8 1811 og 13/10 1824, endvidere Sagens Omkostninger, i Salær til Enkekassens Sagfører Prokurator BAADH 5 Rbd. Sølv og for unødigt Trætte 4 Rbd. Sølv. Dog, SEIDELIN opnaar 26/9 Enkekassens Tilladelse til, at Dommen ikke eksekveres, efter at han har betalt de resterende Renter, hvorefter Enkekassens Kapitaler bliver staaende i SEIDELINS Gaard; 19/10 og 13/11 meddeles det hhv. Kancelliet og Enkekassen, at Sagen nu er aldeles berigtiget.⁴²

Stenmaglebjerggaard, som SEIDELIN købte 1818, og i hvilken Prokurator LASSEN som nævnt havde en 1. Prioritet, hørte som nævnt under *Kommunitetet*, til hvilket SEIDELIN derfor skulde erlægge forskellige Afgifter. Herredsfogden i V. Flakkebjerg Herred, Overauditør GRIMUR JOHNSSON, dømte 12/9 1822 Arvefæster SEIDELIN til i Afgifter 1818–20 at betale 215 Rbd. 3 Mk. til Kommunitetet, 7/11 s. A. holdt han Udlægsforretning i og 5/3 1823 Auktion over Gaarden; til Afgørelse af disse 3 Retshandlingers Gyldighed appellerede SEIDELIN Dommen til Landsover- samt Hof- og Stadsretten, der 5/4 1824 erklærede, at Forretningerne »bør ved Magt at stande« men iøvrigt afviste Appellen, hvilket stadfæstedes 22/4 1825 af Højesteret, hvortil SEIDELIN paa egne og Overauditør LASSENS Vegne havde indbragt Sagen. Desuden dømtes SEIDELIN til at betale Processens Omkostninger ved Højesteret med 100 Rbd. til Universitetsforvalteren, Kammerraad GRÜNER i Ringsted paa Kommunitetets Vegne, 200 Rbd. til Justitskassen for unødigt Trætte og endvidere 5 Rbd., alt Sølv.

Det blev nu Kancelliraad BIRCHS Opgave at inddrive Mulkterne og Salæret hos SEIDELIN; denne ansøgte om Udsættelse, hvilket Kancelliet afslog, men ved Udlægsforretning hos SEIDELIN var intet at erholde; Sagen forsinkedes yderligere ved, at SEIDELIN i Juni-Juli sad i Arresten (af anden Grund?), hvorefter han fik Frist med Betalingen til 1/9; en Forespørgsel fra Sorø Amt til Kancelliet 15/9 besvarede 19/10 1825 med en kongelig Resolution, at SEIDELIN skulde afsone Mulkten med Fængsel paa Vand og Brød.⁴³

Som nævnt maatte Kancelliraad BIRCH afgøre mange af de mod og af C. F. SEIDELIN førte Rets-sager. I Antvorskov Birks Domprotokol 1811–32 findes 15 Domme over SEIDELIN. Foruden de foran nævnte skal følgende refereres:

1814 dømtes SEIDELIN til Betaling af 801 Rbd. 68 Sk. N. V. i Forpagtningsafgift for 1813 for den ham i 1812 af Kancelliraad HJORT overdragne Korntiende af nogle Gaarde i Hallager.

SEIDELIN købte en Gaard i Ting-Jellinge af Mad. MARGRETHE JENSEN, som 1811 havde udstedt Panteobligation paa 1000 Rd. til Den almindelige Enkekasse; 1813 solgte SEIDELIN Gaarden til Handelshuset KLEIN OG PHEIFFER, som 1816 fik ham dømt til at betale Enkekassens Fordring i Gaarden; herefter sagsøgte han MARGRETHE JENSEN (i Smidstrup) til Indfrielse af Panteobligationen, men hun frikendtes 1816; dog tilstodes der ham Ret til at faa tilbagebetalt en Del af den til hende for meget erlagte Købesum.

1816 dømtes SEIDELIN til at annullere et af Selvejergaardmand LARS NIELSEN i Flakkebjerg 1813 til SEIDELIN udstedt Skadesløsbrev paa 600 Rd. S. V., hidrørende fra 1810, da SEIDELIN købte en Gaard af ham.

1817 frikendtes Enken ELLEN CHRISTIANSDATTER i Hallagermagle for SEIDELINS Krav om Betaling af 83 Rd. 2 Mk. S. V., fordi der paa en Gaard, hun 1811–12 havde solgt ham, hæftede en Afgift af 20 Rbd. S. V. for noget tidligere af Gaarden forrettet Pligtarbejde til Cathrineholm.

1827 dømtes SEIDELIN til at betale Kammerherre Greve HOLSTEIN TIL HOLSTEINBORG en resterende Afgift, 46 Rbd. 64 Sk. Sølv, af de saakaldte Pibepenge af sine Gaarde i Hallagermagle, samt betale Sagens Omkostninger, fordi han – hvilket ofte skete – var udeblevet fra Mægling i Forligelseskommissionen, og dertil for unødigt Trætte 4 Rbd. Sølv.

Endelig dømtes 12/6 1832 baade SEIDELIN og Boelsmand og Smed ANDERS PEDERSEN i Hallagermagle i en Strid, der var opstaaet af, at ANDERS PEDERSEN, der 1829 af SEIDELIN havde fæstet en Jordlod, ifølge Overenskomst med denne af 7/7 1831 skulde fraflytte samme inden 8 Dage, hvilket han endnu ikke havde gjort, hvorfor SEIDELIN havde sat sig i Besiddelse af Jorden, høstet dens Afgrøde og ladet bortflytte nogle tildels andre Personer tilhørende Kreaturer, som stod tøjret paa den.

Andre Retssager havde Forbindelse med SEIDELINS Prokuratorvirksomhed.

En ved Stevns og Fakse Herreders Ret sidst i 1825 afsagt Dom over SEIDELIN – for uden Pas at have indfundet sig i Fakse Herred og i de 2 Landsbyer (Sydvest for Fakse) i Stevns Kystpolitidistrikt Lestrup og Hovby, hvor han blev

anholdt, mod Betaling at have revideret Bøndernes Skattebøger, og endvidere for – paa Trods af Kancelliets Skrivelse af 13/3 1824 til ham om at afholde sig fra at forfatte ubeføjede Klager – begge Steder at have skrevet Klager paa Bøndernes Vegne – appelleredes til Landsover- samt Hof- og Stadsretten, der imidlertid 31/1 1826 frikendte ham paa begge Punkter, idet det fastsloges, at han hverken havde overtraadt Plakaten af 28/2 1817 eller Forordningen af 15/12 1820, at han havde handlet efter Bøndernes Anmodning, og at han blot i deres Navn havde opsat 2 Ansøgninger til deres Herskaber om Godtgørelse af adskillige dem formentlig med Urette affordrede Præstationer og om Fri-tagelse for disses Udredelse i Fremtiden, samt at der ingen Klage var anført i Ansøgningerne.⁴⁴

6/12 1825 indsendte han til Sorø Amt en Bekendtgørelse, han agtede at sætte i Aviserne, om at han paatog sig at udføre adskillige Forretninger for andre, bl. a. af juridisk Art, men Kancelliet svarede i næste Maaned, at dette ikke kunde bevilges.⁴⁵

I Oktober 1826 var han MAGDALENE WALDØE fra Samsø behjælpelig med at inddrive Alimentationsbidrag fra Gartner RIHNDahl i Københavns Amt, men Sorø Amtmand maatte anmode Kancelliraad BIRCH om fra SEIDELIN at skaffe de til ham sendte Afdrag.⁴⁶

I Februar 1826 forlangte Kancelliet SEIDELIN forhørt, fordi han skulde have skrevet og til Rentekammeret indsendt en Ansøgning fra Smed og Husmand PEDER CHRISTENSEN i Regerup under Bavelse Gods (Præstø Amt), uden at dens Indhold var denne bekendt og uden dennes Underskrift. Det fremgik dog ved Forhør af SEIDELIN og de øvrige implicerede, at SEIDELIN havde skrevet den efter Smedens egen Begæring og uden andet Indhold, end hvad der var opgivet ham, samt at Sognefoged HANS HENRIKSEN i Regerup derefter havde indsendt den til Rentekammeret uden Smedens Underskrift. Herefter meddelte Kancelliet 6/5, at Sagen mod SEIDELIN kunde bortfalde.⁴⁷

Alvorligere var det det følgende Aar. SEIDELINS Virke var i dette Aar især henlagt til Holbæk Amt.

I Foraaret 1827 klagedes der over, at Gaardmand JENS CHRISTENSEN i Løgtved befattede sig med ulovligt Krohold, og 22/5 anmoder Amtmanden i Holbæk Amt, Kammerherre Greve KNUTH, sin Kollega i Sorø Amt om at optage Forhør »i Anledning af, at en mistænkelig Person, navnlig SEIDELIN, i længere Tid har haft Tilhold hos JENS CHRISTENSEN i Løgtved, hvor han skal have holdt hyppige Sammenkomster med en betydelig Mængde Bønder, revideret deres Skattebøger, forfattet Ansøgninger og Klager m. v., hvortil han skal have foregivet at være autoriseret af Kancelliet, samt ophidset og forledt Almuen til Processer.« Sognefoged MORTEN CHRISTENSEN, der i Marts havde forespurgt Grev KNUTH, om han var berettiget til at arrestere SEIDELIN, indfandt sig hos JENS CHRISTENSEN og beslaglagde en Del Fæstebreve, Skattebøger m. v., hvorover JENS CHRISTENSEN

klagede til Kancelliet. Samme JENS CHRISTENSEN blev i September 1827 dømt for ulovligt Krohold og i Februar 1828 for at have haft SEIDELIN i sit Hus uden Anmeldelse, hvilket stred mod Bestemmelsen i Forordningen af 24/7 1822: Naar nogen Fremmed ankommer til et Sogn paa Landet og dér opholder sig flere Nætter, skal det, saafremt denne ikke er en bekjendt aldeles umistænklig Person, i Overensstemmelse med Danske Lov 3-19-8 paaligge den, som tager ham til Huse, derom at gjøre Anmeldelse til Sognepræsten inden 24 Timer.⁴⁸

I April 1827 modtog Rentekammeret Klage fra Gaardmand HANS RASMUSSEN i Østrup over noget ham paalagt Hoveri (Brændetransport) og i næste Maaned Ansøgning fra Boelsmand JENS RASMUSSEN m. fl. i Søndersted (Kongsdal Gods) om Nedsættelse af deres Afgifter. I begge Tilfælde viste det sig, at SEIDELIN var den egentlige Ophavsmand til Skrivelserne.⁴⁹

I August havde 15 Bønder under Gislingegaard endnu ikke faaet deres til SEIDELIN afleverede Skattebøger tilbage, og i November ansøgte Hørbygaards Bønder om Rentekammerets Hjælp til at faa deres til ham leverede Skattebøger og Fæstebreve tilbage.⁵⁰

Herudover dømtes SEIDELIN flere Gange for Overtrædelse af Brandpolitianordningerne, og for Udeblivelse fra pligtigt Vejarbejde idømte Antvorskov Birks Politiret ham 11/7 1826 en Mulkt af 3 Rbm. Sølv til Sorø Amts Vejkasse, fordi han 3. s. M. var udeblevet (med en Spanddag) fra Stenlægningen paa det ham tildelte Vejstykke af den mindre Landevej mellem Slagelse og Skelskør, »som i indeværende Aar grundforbedres.«⁵¹

Men også enkelte Sager af anden Art var SEIDELIN impliceret i. Saaledes dømtes han i 1826 for Injurier over for Husmand PEDER JENSEN i Hallagermagle.

En Eftermiddag midt i Juni 1826 var PEDER JENSEN kommet ind i Stuen i SEIDELINS Gaard i Hallagermagle med en Regning over udført Arbejde samt en Kvitteringsbog for et Stykke Jord, han havde lejet af SEIDELIN; han traf SEIDELINS Husholderske ANE KIRSTINE HANSDATTER (S. 961), som kaldte paa SEIDELIN; da denne saa Regningen, erklærede han, at den anførte Syløn for at vende en Frakke var betalt tidligere, og at 3 Mk. 8 Sk. var for høj en Pris for at reparere et Par gamle Støvler. PEDER JENSEN hævdede, at Regningen var korrekt, men SEIDELIN holdt paa det modsatte »og kastede Bogen og Regningen til PEDER JENSEN igen samt sagde,« ifølge Husholderskens Udsagn i Retten 2/8, »at han ikke fik Afregning idag, han skulde gaa sin Vej, da han var fuld, i hvilken Tilstand SEIDELIN sagde at han flere Gange havde vist sig uartig mod ham, og at han derfor ikke vilde have med ham at bestille. SEIDELIN gik derpaa

ind igen i det Kammer, hvorfra han var kommet, og gik PEDER JENSEN efter ham, paastaaende, at han vilde have Afregning. Derpaa sagde SEIDELIN til PEDER JENSEN: gaa ud, din Tyveknægt, du har bestjaalet mig før, nu vil du bedrage mig, hvorpaa PEDER JENSEN svarede, at det var Løgn. SEIDELIN svarede derpaa, at PEDER JENSEN havde stjaalet Kløver fra ham, hvorpaa PEDER JENSEN sagde til SEIDELIN, at denne kunde være en Tyveknægt, til han [PEDER JENSEN] blev det. Efter at SEIDELIN endnu havde gentaget de Ord til PEDER JENSEN: vil du herud, din Kjæltring, og PEDER JENSEN igen havde svaret: det er du, tog SEIDELIN fat i PEDER JENSEN for at ville føre ham ud, men PEDER JENSEN tog igen fat i SEIDELIN og vilde ikke lade sig udføre. ANE KIRSTINE HANSDATTER saa derefter, at PEDER JENSEN sparkede efter Skrævet paa SEIDELIN, men hun tror ikke, han ramte denne; alt dette passerede, medens ingen andre end ANE KIRSTINE HANSDATTER var til Stede.«

Paa dette Tidspunkt gik SEIDELIN ud og bad Husmand CHRISTIAN PALLESEN og Indsiddet PEDER HANSEN, begge af Hallagermagle, som var i Færd med at udspække og hvidte hans Stuelænge, om at komme ind og sætte PEDER JENSEN ud. Disse to erklærede siden, at PEDER JENSEN hverken tiltalte eller angreb SEIDELIN, men efter nogen Tid lod sig overtale til godvillig at lade sig føre ud i Gangen; her talte han om, at han vilde ind igen, hvilket PALLESEN fraaadede. Døren til Stuen blev dog aabnet igen, men om det var SEIDELIN eller PEDER JENSEN, der aabnede den, kunde ingen huske. Derefter saa de, at SEIDELIN greb en Støvle i Skaftet og slog PEDER JENSEN flere Gange med Støvlefoden i Ansigtet, hvorved der fremkom et Saar lige under venstre Øje. Da PEDER JENSEN kom ud i Gaarden, vaskede han Blodet af Ansigtet med Vand fra en Spand i Gaarden. Husholdersken anførte yderligere, at da SEIDELIN tog fat i PEDER JENSEN for at faa ham ud, havde denne skubbet til SEIDELIN, saa han vilde være faldet omkuld, hvis ikke CHR. PALLESEN havde grebet ham, og at da PEDER JENSEN var blevet ført ud af PEDER HANSEN, vilde han ind igen, hvorfor SEIDELIN tog Støvlen og slog PEDER JENSEN, medens denne var ude i Gangen, og SEIDELIN stod i Stuedøren.

Sagen kom 17/6 for Antvorskov Birks Politiret, der afsagde Dom 19/8. Det udtales, at SEIDELIN har paaberaabt sig, at PEDER JENSEN skal have været beskænket og have sparket ham, hvilket PEDER JENSEN har benægtet, og det konkluderes, at der ikke ved Vidneforklaringerne er oplyst noget Forhold fra PEDER JENSENS Side, der kunde retfærdiggøre de Slag, SEIDELIN har givet ham. Thi kendes for Ret: Da der ikke er tilvejebragt nøjagtig Oplysning om Antallet af de Slag, Indstævnte har bibragt Klageren, men det dog er bekræftet, at Indstævnte har givet Klageren flere Slag, saa skønner Retten ej andet end, at det kan antages bevist, at Indstævnte har bibragt Klageren 2de Slag. Derfor vil han i Overensstemmelse med Lovens 6-7-8 være at anse som for Stenshug med Bøder af 2de Gange 3de seks Lod

Sølv, hvoraf de 2 Trediedele tilfalder den kgl. Kasse, den ene Trediedel Klageren Husmand PEDER JENSEN. Saa bør og Indstævnte betale Klageren en billig Erstatning for den denne tilføjede Legemsbeskadigelse samt for Svie og Smerte i den Anledning efter uvildige Mænds Skøn. Sluttelig bør han og til Klageren betale denne Politirets Omkostninger med 8 Rbd. Sølv. Det idømte at udredes inden trede Solemærker efter denne Doms lovlige Forkyndelse.

Denne Dom indankede SEIDELIN 4/10 s. A. for Sorø Amts Overpolitiret, som 18/10 kendte, at Sagen ifølge Forordningen af 15/1 1817 skulde have været appelleret inden 4 Uger efter Dommens Afsigelse, samt ifølge Forordningen af 20/10 1819 burde være indanket for Landsover- samt Hof- og Stadsretten, hvorfor den afvises; i Kost og Tæring betaler SEIDELIN 2 Rd. Sølv til PEDER JENSEN. 1827 havde SEIDELIN endnu ikke betalt det idømte; først 8/11 1828 indsendte BIRCH Kvittering for de den kongelige Kasse tilkommende 2 Trediedele af Bøderne.⁵²

(Ved de 10 Retsmøder i Politiretten mødte SEIDELIN overhovedet ikke personligt, og i 6 Tilfælde mødte ingen paa hans Vegne, i nogle af disse havde han dog sendt Brev til Retten; ved 2 af Retsmøderne indfandt sig hans Avlskarl MADS FREDERIKSEN med Fuldmagt, 1 Gang mødte Købmand i Slagelse A. SALOMON og 1 Gang hans ældste Søn, den 15aarige CLAUS FRIDERICH BERTEL SEIDELIN.)

Selvejer C. F. SEIDELIN var impliceret i mange Sager, men virkelig alvorlige Anklager var der ikke Tale om. Dette kommer til Udtryk i den nævnte Landsoverrettsdom af 15/9 1827 for ulovlig Pant-sættelse af en Obligation: Straffen »skiønnes passende at kunne bestemmes til 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød,« da han vel har været tiltalt for formentlig uberettiget at have skrevet Klager m. v., men er frifundet herfor ved denne Rets Dom, og da han iøvrigt ikke har været tiltalt eller dømt for nogen Forbrydelse, med Undtagelse af flere Gange at være dømt for Overtrædelse af Brandpolitianordningerne.

Særlig Omtale kræver Selvejer C. F. SEIDELINS hjemlige Forhold. Knap 24 Aar gammel blev han gift med en 4 Aar yngre Degnedatter fra Toksværd, som i Aarene 1809–22 fødte ham 6 (eller 5) Børn. Efter 17 Aars Ægteskab blev de separeret 1825, og 5 Aar senere døde hun i Egeslevmagle, hvor hun havde boet sine sidste 8 Aar.

Da Hustruen flyttede hjemmefra, blev SEIDELIN boende paa Hallagergaard (i Krummerup Sogn) med ANE KIRSTINE HANSDATTER⁵³ som Husholderske;

denne, der 1816, kun 15 Aar gammel, som Tjenestepige var kommet i Huset hos SEIDELIN, hvor hun blev i 11 Aar, til 1/5 1827, fødte ham 4 Børn, af hvilke det ældste, der døde straks efter at være blevet hjemmedøbt af Jordemoderen, og det yngste begge fødtes paa Hallagergaard (1817 og 1823), Nr. 2 fødtes 1818 i Egeslevmagle og Nr. 3 1820 paa Fødselsstiftelsen i København.

I Sommeren 1825 fødtes i Kongebrohuset ved Sorø en Dreng, der ved Hjemmedaaben 12/6 fik Navnet NIELS SEIDELIN. Sorø Kirkebog oplyser, at Moderen var ugift ANNE MARGRETHE PEDERSDATTER ved Kongebroen, og »som Barnefader udlagdes Prokurator SEIDELIN i Store-Hallager.« Hvis dette er rigtigt, er det C. F. SEIDELINS 11. Barn. Da Sagen indberettedes, reagerede Amtmanden Gehejmekonferensraad STEMANN over for SEIDELINS Titulatur: »SEIDELIN er ikke Prokurator, men Selvejergaardmand.«

ANNE MARGRETHE PEDERSDATTER⁵⁴ havde midt i September 1824 været en Tur i København med SEIDELIN, hos hvem hun ogsaa boede nogle Dage før Turen, men ved Tilbagekomsten forlangte ANE KIRSTINE HANSDATTER, at hun skulde forlade Huset, hvorefter SEIDELIN viste hende ud. Fra November 1824 til Februar 1825 var hun i Hølløse for at oplæres i »Bondeskrædderprofessionen« hos Husmand PEDER HANSENS Kone KAREN PEDERSDATTER; her besøgte SEIDELIN hende nogle Gange, bl. a. kom han en Morgen Kl. 5 ridende, og ANNE MARGRETHE PEDERSDATTER gik ud til ham og talte med ham et Kvarter.

SEIDELIN synes aldrig over for nogen at have indrømmet, at han var Fader til hendes Barn, og da han efter Barnets Fødsel benægtede Paterniteten over for Barnemoderen, stævnedes denne ham i Juli 1825 for Antvorskov Birks Politiret, der 20/9 1825 dømte ham til inden 15 Dage med Ed at bekræfte, »at han ikke har haft legemlig Omgang med Citanten paa saadan Tid, at han kan være Fader til det af hende fødte og d. 12. Juni d. A. døbte Drengbarn navnlig NIELSEN SEIDELIN,« hvorefter han vilde være at frikende. »Men trøster han sig ikke til at aflægge den forskrevne Ed, da bør han fra bemeldte Barns Hjemmedaabsdag d. 12. Juni d. A., indtil det er 10 Aar gammel, udrede saadant Bidrag til dets Opdragelse, som ved Øvrighedens Resolution bestemmes.«

Denne Dom indankede ANNE MARGRETHE PEDERSDATTER for Sorø Amts Overpolitiret, som stadfæstede den 7/11 s. A., efter at SEIDELIN »paa det bestemteste erklærede aldeles ikke at have haft legemlig Omgang med Klagerinden.«

Sagen forsinkes nu, dels af at SEIDELIN 21/11 skulde udstaa en til Afsoning af en Mulkt idømt Straf af Fængsel paa Vand og Brød (S. 958), dels af at Barnemoderen synes at have foretrukket Forlig i Sagen, hvilket SEIDELIN modsætter sig, og dels af at SEIDELIN først 27/12 kom tilbage fra en Tur til København. Først 17/1 1826 afsiger Politiretten ny Kendelse, gaaende ud paa, at han har forpasset Tidspunktet for Edsaflæggelsen, hvorfor Sorø Amt 7/2 paalægger ham at betale 16 Rbd. Sølv aarlig til Barnets Opdragelse; men SEIDELIN appellerer til Overpolitiretten, som 13/3 erklærer ham berettiget til Edsaflæggelse; denne skulde finde Sted 8/4, men blev af SEIDELIN begæret udsat til 15/4; denne Dag var Dommeren imidlertid fraværende i Anledning af en Ildebrand i Gimlinge By, saa først 17/4 1826 mødtes SEIDELIN i Antvorskov Birks Politiret paa Tingstuen i Slagelse med Barnemoderen, som protesterede imod Edsaflæggelsen, da hun paastod, at SEIDELIN virkelig var Barnefader. »Derefter blev for Citanten Selvejer C. F. SEIDELIN Edens Forklaring af Lovbogen oplæst med Formaning til at vogte sig for Mened, hvorefter han i Overensstemmelse med Sorø Amts Overpolitirets Resolution af 7. Nov. 1825 med sin korporlig Ed bekræftede aldrig at have haft legemlig Omgang med indstævnte ANNE MARGRETHE PEDERSDATTER, hvorefter han igen aftraadte.«⁵⁵

ANNE MARGRETHE PEDERSDATTER blev et halvt Aar senere gift med en Husmand i Lille-Ebberup i Bromme Sogn; her døde NIELS SEIDELIN 1835, 9 Aar gammel.

Efter ANE KIRSTINE HANSDATTER blev fra 1/5 1827 den 21aarige JOHANNE CHRISTOPHINE LUND – som knap 4 Aar senere blev SEIDELINS 2. Hustru – Tjenestepige eller Husholderske hos SEIDELIN i Hallagermagle, hvor hun 13/3 1828 fødte en Datter, der fik Navnet FREDERIKKE MARIE SEIDELIN.

Disse Forhold medførte, at Sognepræst L. SVENDSEN i Krummerup, hvor han 1825 havde efterfulgt G. F. WEINSCHENCK, 16/4 1828 anmeldte for Sorø Amtmand, at 6 uægte Børn siden 1816 var født af Piger, som havde været i Selvejer SEIDELINS Tjeneste, deraf havde ANE KIRSTINE HANSDATTER født de 4 ved forskellige Fædre.

Ved Forhør af den tidligere Husholderske ANE KIRSTINE HANSDATTER 20/5 1828 paa Antvorskov Birks Tingstue i Slagelse indrømmede denne, at Selvejer SEIDELIN var Fader til alle hendes Børn, og at den til 2 af hendes Børn udlagte Fader FREDERIK BERTELSEN kun var en fingeret Person; »naar hun nemlig havde været i Barselseng og skulde have Børnene i Kirke, besørgede SEIDELIN altid det fornødne i den Anledning og enten skrev til Præsterne eller sendte

Bud til dem, ligesom han ogsaa ved sin Søn CLAUD SEIDELIN lod bede til Fadder til Børnenes Daab. Undertiden bad han og selv de, som var nærmest boende. Til hende sagde han rigtig nok, at han vilde lade udlægge en FREDERIK BERTELSEN som Fader til Børnene, fordi det for hans Kones Skyld ikke kunde gaa an, at han vedkendte sig Børnene under sit rette Navn, men han sagde derhos dog til hende, at han hed CLAUD FREDERIK BERTEL SEIDELIN, og at det altsaa var af hans Navn, der blev brugt til den opgivne Barnefader, og at det saaledes maatte være ligegyldigt, om hans hele Navn blev brugt dertil. – I den sidste Tid forsikrede han hende dog bestandig, at han var skilt ved sin Hustru, og han har flere Gange lovet, saavel for hende som for hendes Fader Gaardmand HANS JØRGENSEN og Hustru samt for hendes Broder LARS HANSEN, der er hjemme hos Forældrene, med flere, at han vilde ægte hende, saasnart han kunde faa det fornødne dertil bragt i Rigtighed. – Af de Børn, hun har avlet med SEIDELIN, har han selv det ene, nemlig Drengbarnet JULIUS, hos sig og forsørger; af de tvende af Pigebørnene, som ere levende, har hendes Moder det ene og giver det Føden, hvorimod Komparenten selv skal forsørge det med Klæder, og det andet af Pigebørnene har hun for sin egen Regning udsat hos Indsidderen OLE JENSEN ved Frederikslund(?), hvor hun skal betale 10 Rbd. om Aaret for det og selv sørge for Klæder til det. SEIDELIN bidrager nu intet til disse 2 Pigebørn, og hun formoder og, at det er hans Mening ganske at ville unddrage sig derfra, da hun har tilskrevet ham, om han blot vilde betale 10 Rbd. om Aaret, da hun saa selv vilde sørge for det øvrige, men han har derpaa intet svaret hende, og vil hun under disse Omstændigheder ikke være i Stand til ved egen Hjælp at faa Børnene opdragne. – Hun forsikrer, at hun i den Tid hun har været hos SEIDELIN, siden hans Hustru forlod ham, næsten bestandig har søgt Seng med ham og saaledes levet med ham i et naturligt Ægteskab.«

Derimod hævdede SEIDELINS nuværende Husholderske JOHANNE CHRISTOPHINE LUND, at den af hende fødte Datter var avlet med en Person ved Navn FREDERIK CLAUSEN fra Christiania, som hun havde truffet i Bromølle Kro, da hun var 12 Aar gammel, og derefter ikke set før i For sommeren 1827, da hun var med SEIDELIN i København, hvor de logerede i Lille norske Løve; dér traf hun Nordmanden, som hun blev forlovet med, og som gav hende 200 Rd. Sedler uden at nævne anden Grund til, at han gav hende dem, end »blot formedelst deres Venskab«; senere besøgte han hende i Hallagermagle en Nat kort efter Pinse 1827, paa et Tidspunkt da SEIDELIN ikke var hjemme, og da hun næste Morgen fulgte ham ad Sorø til, besvangrede han hende, hvorefter han meddelte hende, at han nu rejste hjem til sit Fædreland; siden havde hun ikke set ham, og ingen andre end hun selv havde set ham. »Uagtet det usandsynlige i, at hendes Forklaring kan være rigtig, gentagende

bliver hende foreholdt, er hun dog ikke at bringe til at afgive nogen anden.«

(FREDERIKKE MARIE SEIDELIN, der døde 1865, nævnes ikke blandt C. F. SEIDELINS Arvinger i 1835).

9/6 1828 afhørtes ved Løve Herreds Politiret i Kirke-Helsingehus JOHANNE CHRISTOPHINE LUNDS Fader Snedker LUND af Nørager, der forklarede, at da han ved Juletid 1826 havde hørt, at Datteren, der da tjente hos Fæstegaardmand JENS CHRISTENSEN i Løgtved (S. 959), var blevet forlovet med SEIDELIN, som »har Ord for at være i høj Grad løstagtig og være Fader til mange uægte Børn i det Sogn, hvori han bor,« fik han hende overtalt til fra 1/5 1827, naar hun forlod Løgtved, at tage Tjeneste hos hendes Broder CHARLOT AMALIUS LUND, som var Svejtsers (Mejerist, Malkerøgter, Fodermester) i Greve HOLSTEINS Tjeneste paa Lille Antvorskov ved Slagelse. Da Snedker LUND 26/2 1827 atter besøgte sin Datter i Løgtved, fik han slet ikke talt med hende, dels fordi hun ved alle Lejligheder skyede ham, dels fordi, straks efter at han var kommet, kom JENS CHRISTENSEN kørende hjem og med ham SEIDELIN, som da ogsaa logerede dér; da JOHANNE saa SEIDELIN komme hjem, skyndte hun sig at sætte Kaffekopperne paa Bordet, og da SEIDELIN kom ind ad Døren, skyndte hun sig hen og tog Halstørklædet af Halsen paa ham og fulgte med ham ind i det tilstødende Kammer, og da Døren til Kammeret blev staaende aaben, saa Snedker LUND, at hans Datter tog Frakken af SEIDELIN, som derpaa greb hende om Livet og kyskede hende. Herover blev Snedkeren meget opbragt og gik straks ud ad Døren, hvorpaa SEIDELIN kom ilende ud ad Døren og spurgte, om han ikke vilde blive hos dem om Aftenen, men han svarede hertil blot, at han nu havde set nok, og at han ikke agtede at blive; i det samme kom i Forstuedøren Kromand GEISLER fra Bromølle, som spurgte ham, hvorfor han skyndte sig saa meget bort, hvortil Snedkeren svarede, at han allerede havde set nok, at her maaske var Horehus, og at han ikke vilde blive her.

Sidst i April 1827 modtog CHARLOT AMALIUS LUND »et temmelig spidsfindigt Brev« fra SEIDELIN, hvori denne sendte ham JOHANNES Fæstepenge tilbage samt bad ham ikke længere at ville forlange, at hun skulde komme i hans Tjeneste. Den følgende Søndag Morgen besøgte Snedker LUND – sammen med sine 2 Sønner, af hvilke den yngste, JOHN, var Svejtsers paa Fuirendal – atter JOHANNE i Løgtved, som i lang Tid ikke havde besøgt sine Forældre, for at faa hende til at slaa SEIDELIN ud af Hovedet, men hun gav sig til at græde, sagde, at SEIDELIN havde lovet at ægte hende, og var ikke til at overtale. Under Samtalen med JOHANNE og JENS CHRISTENSEN, som udtalte, at JOHANNES Familie gjorde hende tosset i Hovedet, saa Snedker LUND, at SEIDELIN, der sad i Sovekammeret, med sin Tobakspibe sprang ud ad Vinduet i Haven, men lidt senere gik JENS CHRISTENSEN ind i Sovekammeret og lukkede Vinduet op, og SEIDELIN sprang igen ind ad Vinduet.

Til Majdag tog SEIDELIN JOHANNE med til København, hvor de købte adskilligt Tøj, og efter deres Hjemkomst flyttede JOHANNE fra JENS CHRISTENSEN til SEIDELIN.

Snedker LUND, som i de forløbne 14 Maanedere ikke havde haft mindste Forbindelse med sin Datter, udtalte sig herefter om hendes Barns formodede Fader. Han havde hørt, at hun til Barnefader havde udlagt en fremmed, rejssende Person, men han holder sig overbevist om, at ingen anden end SEIDELIN, hvem han anser for hendes Forfører, og for hvem han har den største Afsky, er Fader til Barnet, thi det er sikkert blot ved Løftet om Ægteskab, at hun har ladet sig bevæge til at have Omgang med Mandfolk, og sikkert har ingen anden end SEIDELIN givet hende et saadant Løfte, . . . og da hun altid forhen har været en smuk Pige og derhos retfærdig og tilbageholden, er det ikke rimeligt, at hun har søgt Omgang med den første den bedste. – Iøvrigt har han hørt Nys om, at SEIDELIN skal behandle hans Datter meget haardt og undertiden om Natten jager hende ud af Huset, saaledes at hun »maa om Natten gaa og vogte Kaal i Haven.«

Snedker LUNDS Kone, som ikke var mødt i Retten, da hun paa Grund af »Alderdom og Svagelighed samt, fordi hun er halt, ikke kan gaa, og hendes Mand ikke havde Befordring til at bringe herhen,« blev den næste Dag i Vogn kørt til Herredskontoret i Kirke-Helsingehus, hvor hun supplerede sin Mands Forklaring med, at hendes Mand midt i Februar 1827 havde været i Bromølle, hvor Krokonen havde fortalt ham, at SEIDELIN dér kort i Forvejen udtrykkelig havde sagt, at det var hans Agt at gifte sig med JOHANNE, og at SEIDELIN ved samme Lejlighed roste hende meget. Endelig havde JOHANNE Lørdagen før Paaske (i April 1827) besøgt sin Moder, som nogle Dage senere besøgte JOHANNE i Løgtved »og stræbte af bedste Evne at overtale hende til at lade være at befatte sig med SEIDELIN og i det Sted at gaa rolig i sin Tjeneste til Majdag hos hendes Broder, til hvem hun var fæstet, men JOHANNE viste en temmelig tilbagestødende og tilbageholdende Adfærd og var ikke at formaa til noget.« Siden havde Moderen ikke set noget til JOHANNE. – Hun havde hørt, at JENS CHRISTENSENS Kone skulde have sagt, at om JOHANNE end ikke fik SEIDELIN, og at om hun endog blev frugtsommelig ved ham, kunde det dog aldrig hindre hende noget, efterdi hun havde faaet saa mange Foræringes af ham, at hun der ved havde Evne nok til at opføde et Barn, og at SEIDELIN desuden i Bromølle havde, nogen Tid efter at de var kommet tilbage fra København, oprettet et Dokument, hvorved han havde foræret JOHANNE saa mange rare Ting, og at dette Dokument desuden var underskrevet baade af JENS CHRISTENSEN og GEISLER i Bromølle.

JOHANNES Fader udtalte, at han havde besluttet ikke mere at erkende JOHANNE for sin Datter, førend hun i det ringeste forlader SEIDELIN, og Moderen erklærede, at ihvormeget hun var og havde Grund til at være fortrydelig og

bedrøvet over sin Datters Forhold, var hun dog villig til at modtage sin Datter og dennes Barn igen, naar hun blot vilde tage bort fra SEIDELIN, hvem hun med fasteste Overbevisning anser for hendes Datters Forfører og for den rette Fader til det af hende fødte Barn. Hun kender aldeles intet til den af JOHANNE som Barnefader nævnte FREDERIK CLAUSEN og har aldrig forhen hørt Tale om, at der var en saadan Person til.

Ved Skrivelse af 2/8 1828 meddelte Sorø Amtmand til Kancelliraad BIRCH, at Undersøgelserne havde vist, »at SEIDELIN lever i et forargeligt og skammeligt Levned med Fruentimmeret JOHANNE CHRISTOPHINE LUND. Dette er saa meget mere strafværdigt, siden bemeldte SEIDELIN er en gift Mand, og da han desuden vedbliver at fremture i dette ulovlige Forhold, saa findes der tilstrækkelig Anledning til at gaa frem imod disse Personer efter Lovens 6–13–3 og Plakaten af 12/6 f. A. Hr. Kancelliraad anmodes derhos tjenstlig behageligen at ville tilholde Fruentimmeret JOHANNE CHRISTOPHINE LUND af Hallagermagle ufortøvet at forlade Selvejer SEIDELINS Hus og at begive sig aldeles ud af Antvorskov Birks Jurisdiktion.«

Dette meddelte Sorø Amtmand s. D. til Pastor SVENDSEN, med den Tilføjelse, at Forhørene havde givet megen Formodning om, at SEIDELIN virkelig var Fader til flere af de af forskellige i hans Tjeneste værende Fruentimmere fødte uægte Børn, men at disse Oplysninger alligevel ikke findes tilstrækkelige til derefter at anlægge Hørsag mod SEIDELIN.

21/8 kunde BIRCH meddele, at JOHANNE C. LUND den 12/8 havde forladt SEIDELIN og begivet sig ud af Antvorskov Birk, – men taget Ophold kun faa Kilometer fra SEIDELINS Gaard, hos Distriktsjordemoder ANE JENSDATTER og dennes Mand Skomager CHRISTIAN PEDERSEN paa Hallagerlille Mark.

6/9 fik Herredsfoged LEUNING i Ø. Flakkebjerg Herred Amtmandens Ordre til at paalægge hende ufortøvet at forlade dette Sted og begive sig til et Sted i mindst 4 Mils Afstand fra Hallagermagle, og 17/9 meddeler han, at hun nu er flyttet til Næstved som Kokkepige hos Spækhøker OLE CHRISTENSEN.⁵⁶

(De næste 2½ Aar vides intet om JOHANNE CHRISTOPHINE LUND – udover at hun i 1829 som Tjenestepige flyttede fra Tjustrup Sogn til Næstved Sct. Peders Sogn, – før hun 13/2 1831 i Frederiksberg Kirke holdt Bryllup med Enkemanden C. F. SEIDELIN, Gaardejer i Hallagermagle, hvor hun 8 Dage senere fødte sit 2. Barn KAREN HENRIETTE BERTHELINE SEIDELIN. Se S. 969).

(Efter Ordre fra Amtmanden 24/8 1828 holdt LEUNING 30/8 Forhør over Jordemoderen i Hallagerlille og dennes Mand om de nærmere Forhold vedrørende JOHANNES Tjeneste hos dem, og 12/9 idømtes Skomager CHRISTIAN PEDERSEN ved Ø. Flakkebjerg Herreds Politiret en Mulkt af 2 Rd. Sølv for ikke – som krævet i Forordningen af 24/7

1822 – inden 24 Timer efter JOHANNES Ankomst at have gjort Anmeldelse til Sognepræsten, men først da hun havde været 5 Dage i hans Hus).⁵⁷

(Af senere Tjenestepiger hos C. F. SEIDELIN i Hallagermagle kendes 3 af Navn: JOHANNE JENSDATTER, 24 Aar, fra Nov. 1830; ELLEN JENSDATTER, 29 Aar, fra Nov. 1831, og KIRSTINE PEERSDATTER, 17 Aar, som i 1832 flyttede med SEIDELIN til Vanløsehøj; hun er maaske den STINE PEDERSDATTER, som tjente hos ham ved hans Død 1835).

Gaardejer C. F. SEIDELIN i Hallagermagle, hvis andet Bryllup i Februar 1831 fandt Sted i Frederiksberg Kirke, købte paa Auktion⁵⁸ 31/3 1832 Gaardene Vanløsehøj og Rosenlund i Vanløse i Brønshøj Sogn⁵⁹ for henholdvis 3860 og 3300 Rbd. Sølv af Ritmester A. F. H. BECK⁶⁰, der med Familie fik SEIDELINS Tilladelse til at blive boende i Vanløsehøjs Hovedbygning til 16/4, da en Løsoerauktion skulde afholdes. Det bestemtes, at 2 Trediedele af Købesummen kunde staa som 1. Prioritet, og at Resten skulde betales inden 11/12 1832; dette er dog næppe sket, SEIDELINS Auktionsskøde er først dateret 17/6 1835, 2 Maaneder efter hans Død, og læstes 10/8 1836⁵⁸. Fra den tidligere Ejer overtog SEIDELIN en 1. Prioritet i Vanløsehøj paa 2500 eller 2700 Rbd. Sølv fra Konditor JOHAN CARL KROMAYER⁶¹ i København og en 1. Prioritet i Rosenlund paa 2400 Rbd. Sølv fra Oberstinde S. A. HOLST (* CASTENSCHILD).

Paa Vanløsehøj boede C. F. SEIDELIN sine sidste 3 Leveaar, ved Folketællingen 1834 sammen med sin 2. Hustru og dennes 6aarige Datter FREDERIKKE MARIE SEIDELIN samt hans Børn af 1. Ægteskab, den 18aarige EMILIE og den 11aarige CHRISTIAN SEIDELIN; endvidere var der 9 Tjenestefolk, 6 mandlige og 3 kvindelige.

Vanløsehøj og Rosenlund, der hver var ansat til 7 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. ½ Alb. Htk. Ager og Eng, var begge firlængede Gaarde med Stuehusene mod Syd. Vanløsehøj, bestaaende af et Stuehus af Mur og Bindingsværk samt 4 Udhuse af Ler og Bindingsværk, alt assureret for 7920 Rbd. Sølv, havde et Areal af 42 Tdr. Land, nemlig Ager 32, Eng 8 og Have 2 Tdr. Land. Rosenlund var af Ler og Bindingsværk, assureret for 2360 Rbd. Sølv, med et Areal af 43 Tdr. Land, hvoraf Ager 40, en Eng paa omtrent 2 Tdr. Land ved Aalekistehuset og en Have

paa 1 Td. Land. Besætningen var 6 Heste, 32 Køer og 4 Svin. Der dyrkedes alle 4 Kornsorter samt Kartofler, og aarlig avledes 50–70 Læs Hø og 150 Læs Halm.⁶²

Vanløsehøj og Rosenlund var de 2 nordligste Gaarde i Vanløse By, beliggende paa hver sin Side af den nordligste Del af Aalekistevej, grænsende mod Nord til Skellet til Husum By.

Den gamle Vanløse By var beliggende ved Damhussøens nordøstlige Bred. Ved den 1780 paabegyndte Udskiftning og 2 Aar senere paabegyndte Udflytning af Byens 14 Gaarde deltes hele Bymarken i 2 Halvdele ved Anlægget af en snorlige Vej fra Aalekistehuset i Syd (ved Damhussøens Udløb i Grøndalsaaen) stik mod Nord til Byens Nordgrænse. Vest for denne Vej, den nuværende Aalekistevej, fik de 7 Gaarde deres Grunde, der mod Vest strakte sig til Damhussøen og den nordfra løbende Aa; de betegnedes med MNr. 1 (den sydligste) – 7 (den nordligste). Øst for Aalekistevej kom de 7 andre Gaarde til at ligge, med MNr. 8 og 9 som de nordligste og Nr. 14 som den sydligste, ved Grøndalsaaen.

Vanløsehøj (MNr. 7) havde sin længste Udstrækning, c. 900 m, fra Aalekistevej i Øst til Aaen i Vest, der dannede Grænsen til Islev. Bredden Syd-Nord var c. 200 m, strækkende sig omtrent fra den nuværende Raunstrupvej i Syd til lidt Nord for Fuglaggervej og Roshagevej. Gaarden selv laa i den østligste Del, c. 200 m fra Aalekistevej, nogenlunde dér, hvor nu Nøragerplads ligger. Grunden begrænsedes mod Syd af en Vej, der anlagdes langs Skelgrøften mellem Vanløsehøj og Nabogaarden mod Syd (MNr. 6) fra Aalekistevej til Sandbjerget mod Vest, for at give alle Bymænd Adgang til dér at hente Sand og Grus til eget Brug.

Rosenlund (MNr. 8) havde derimod sin længste Udstrækning Syd-Nord, idet den, c. 700 m lang, strakte sig langs den nordligste Del af Aalekistevej, mod Syd til den ligeledes efter Udskiftningen anlagte Jyllingevej (tidligere benævnt Godthaabsvej); i Bredden strakte den sig c. 350 m fra Aalekistevej i Vest til omkring nuværende Tryggevej i Øst, der dannede Grænsen til Nabogaarden Kirkegaard (MNr. 9). Den firlængede Gaard laa omtrent midt paa Grunden, lidt Nord for nuværende Kirkebjerg Allé; Øst for Bygningerne var der et vidtstrakt Haveanlæg ud mod Skellet til Kirkegaard. Ethvert Spor af Gaard og Have er forlængst forsvundet, men Mindet lever i Rosenlunds Allé, der omkring 1900 anlagdes paa Rosenlunds Grunds sydvestlige Del.

Siden 1824, da Ejeren af Vanløsehøj (fra 1822) Ritmester A. F. H. BECK ogsaa købte Rosenlund, har de 2 Gaarde haft samme Ejere. Den 15/8 1839 fik Ejeren, cand. pharm. P. HOLM⁶³, kgl. Bevilling⁶⁴ til at sammenlægge Gaardene,

Htk. 15 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{7}$ Alb., efter den nye Matrikel Htk. 11 Tdr. 7 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb., nemlig Vanløsehøj 5–4–1–2 $\frac{3}{4}$ og Rosenlund 6–2–2– $\frac{3}{4}$. Gaardene fik Fællesbetegnelsen Vanløsehøj, og dennes statelige Stuehus blev Hovedbygning for dem begge.

Vanløses Forandring fra en Landsby med Gaarde og Marker til en københavnsk Forstad med Villabebyggelse tog sin Begyndelse i 1886, først i Byens sydlige Del, 1895 begyndtes Udstykningen af Rosenlunds Jord, paa hvilken i Aarene omkring 1900 opstod det store Kvarter Nord for Jyllingevej, der – ikke helt korrekt – er blevet kaldt Vanløsehøj-Kvarteret. Omtrent samtidig begyndte ogsaa Udstykningen af Vanløsehøjs Jord, tværs over hvilken Frederikssundbanen var anlagt i 1879. 1898 oprettedes Vanløse Station ved Banen, fra 1901 er Vanløse indlemmet i Hovedstaden, 1907–09 byggedes Vanløse Kirke, og Sognet udskiltes fra Brønshøj Sogn.⁶⁵

† 28/4 1835 i Vanløse, Brønshøj Sogn, begravet 2/5.

Efter Arvingernes Ønske solgtes hele Boet ved Auktion. Gaardene Vanløsehøj og Rosenlund købttes 3/8 1835⁶⁶ af Enken for 7075 Rd. rede Sølv, Boets Løvsøre solgtes 6. s. M. for 1249 Rd., heraf købte Enken for 699 Rd. Desuden solgtes Boets Effekter i Hallagermagle for 69 Rd. Da Enken var frugtsommelig ved den Afdøde, – hun fødte 24/1 1836 – udsattes Skiftet.⁶⁷

Den 23/7 1836 udstedte Enken Panteobligation for de i Gaardene staaende Prioriteter, nemlig til Konditor KROMAYER paa 2500 Rbd. rede Sølv i Vanløsehøj og til Oberstinde HOLST paa 2000 Rbd. rede Sølv i Rosenlund, begge læst 10/8 samtidig med Auktionsskødet til SEIDELIN og do. til hans Enke.⁶⁸

Enken skaffede Penge til Køb af Gaardene og Løvsøret ved, at hendes Lavværge Løjtnant JACOB WASSARD⁶⁹ i Hallagermagle 1/3 1836 laante hende 461 Rd. Sedler, som hun straks betalte til Amtstuen som Afdrag paa Skatte- og Tienderestancer, og samtidig lovede han til 11/6 at laane hende c. 2000 Rd. Sedler mod Prioritet (næst efter de 4500 Rd. S. og T.) i Vanløsehøj og Rosenlund med Jord, Besætning, Afgrøde, Ind- og Udbo, og hendes Stedsøn CLAUS SEIDELIN lovede at ville laane hende 300 Dl. Sedler mod Prioritet i Ejendommene efter WASSARDS Laan. Disse 2 Panteobligationer paa 1900 Rd. Sølv

til WASSARD og paa 300 Rd. til CLAUS SEIDELIN mod Pant i begge Gaardene udstedte Enken 19/7 1836, læst 10/8 s. A.⁷⁰

Ved Skiftets Slutning 19/7 1836 opgjordes Indtægten til 9801 Rd. S. og T., hvoriblandt en Panteobligation hos Enkens Broder Gaardejer LUND i Hallagermagle paa 900 Rd.

Udgifterne beløb sig til 5886 Rd. S. og T., hvoraf 4540 var Resten af den Købesum, for hvilken SEIDELIN havde købt Gaardene 1832, nemlig de 2000 Rd., som Oberstinde HOLST havde staaende som 1. Prioritet i Rosenlund, og Konditor KROMAYERS Pantefordring paa 2540 Rd., hvorfra dog gik 61 Rd. for Mælk og Fløde, som var leveret ham i Januar og Februar 1835. Desuden havde bl. a. Sognepræst M. B. MØLLER i Brønshøj 30 Rd. til gode for Smaaredsel og Offer for 3 Aar, Skolelærer KØIE i Brønshøj 8 Dl., Gaardejer LUND i Hallagermagle 111 Dl., Læge GRUPP paa Frederiksborg 5 Dl., Smed P. HANSEN i Vanløse 6 Dl., Fuldmægtig POULSEN i København 7 Dl., Justitsraad BIRCH i Slagelse 15 Dl. og Prokurator ELTONG 72 Dl. Endvidere udbetaltes Løn til Tjenestefolkene: Karlen PETER PETERSEN 20 Dl. og Pigen (hans Kone) ANE KIRSTINE PEDERSDATTER 10 Dl., og for Halvaaret 1/11 1834–1/5 1835 fik Tjenestekarlene ISAK HANSEN, JENS OLSEN, ISAK ZABELOVSKY og HANS CHRISTIANSEN hhv. 15, 13, 12 og 7 Dl. og Pigen STINE PEDERSDATTER 7 Dl. Endelig betales 93 Dl. for Indløsning af Tøj, der var pantsat paa Assistenshuset, 90 Rd. for den Afdødes Begravelse og 69 Dl. til Sønnen CLAUS SEIDELIN, nemlig 50 Dl., der var hans Arv efter hans Bedstemoder, 15 Dl. var hans Løn for at have bestyret Gaardene i 3 Maaneder, og 4 Dl. havde han lagt ud paa en Rejse til Slagelse.

Herefter blev Beholdningen paa 3915 Rd., hvoraf Enken arvede 1957 Dl., Datteren KAREN, gift med Skovrider KANN paa Lindholm, 216 Dl. og Sønnen CLAUS 432 Dl. Efter Fradrag af c. 10 Dl. i Afgift og 10 Dl. i Salær til Prokurator HAAGEN som Værge for de 4 umyndige Børn tilfaldt der disse: EMILIE DORTHEA og IDA SEIDELIN hver 214 Dl. og CHRISTIAN HENRIK og CARL FREDERIK SEIDELIN hver 429 Dl.; disse Beløb inddroges under Overformynderiet, af CARL FREDERIKS Arv dog kun 40 Dl., idet Resten, 388 Rd. 52 Sk. S. og T., blev staaende hos

Moderen mod dennes Panteobligation af 19/7 1836, læst 10/8, mod Pant i Gaardene efter de 4500 Rbd. rede Sølv, uden Rente indtil Sønnens 18 Aars Fødselsdag. Den 3/8 1836 udstedtes Auktionsskøde til Enken JOHANNE CHRISTOPHINE LUND paa begge Gaarde, læst 10. s. M.⁷¹

~ 1) 5/6 1808 i Toksværd (efter Kongebrev) BIRGITTE SOPHIE PETERSEN, * 19/10 1788 Kl. 7 sst., hjemmedøbt, i Kirken 12/12, baaret af Sognepræst ELIAS GRÜNERS Hustru CHARLOTTE ELISABETH BEYER; hendes Faddere var Forvalteren paa Sparresholm LARS ANDRESEN, Forvalteren paa Holmegaard J. H. SAABYE og dennes Skriverkarl FREDERIK BORCHSENIUS⁷², samt den unge Præstedatter ERASMINE KARINE LAMPE⁷³ fra Aversi, hvis Moder hed ELSE CATHRINE BORCHSENIUS.

BIRGITTE SOPHIE PETERSEN, der sikkert er opkaldt efter sin Moster MADAME BIRGITTE SALIG KIØNDS, der døde 1808 hos sin Svoger i Toksværd Degnebolig, er Datter af Degn, cand. theol. HENRIK PETERSEN (* 1748 i København, døbt 2/3 i Helligaandskirken⁷⁴, Student 26/7 1765 fra København⁷⁵, cand. theol. 16/3 1768 med Non, Lærer ved Klaseskolen i København, udgav 1779 Den almindelige Verdenshistorie og senere et Par mindre Bøger, 1780 kaldet til Degn i Toksværd Sogn Øst for Næstved og Skoleholder ved Toksværd Degneskole af Ejeren af Sparresholm Kaptajn MOURITZ FRIEDENREICH. Var allerede fra sidst i 1790'erne stokdøv, holdt i en lang Aarrække Medhjælper til Skolegerningen, Biskoppen omtaler ham 1788 som »en fortjent Mand« og skriver 1815: »Sognedegn PETERSEN har været en meget duelig Mand, der har dimitteret Unge til Universitetet, nu er han stokdøv og drikker, dog forretter sit Embede upaaklageligt. Han synger afskyeligt.«⁷⁶ † 16/1 1827 i Toksværd, begr. 19/1) og Hustru DORTHEA BLICK (* c. 1751, † i August 1807 i Toksværd, begr. 1/9).

Ved Folketællingen i 1787 boede der hos Degneparret i Toksværd – foruden dem selv med 4 Børn og 2 Tjenestepiger – den 43aarige sindslidende A. P. STIBOLT, der var pensioneret Premierløjtnant i Søetaten og døde 1824 i Odense, samt 3 norske Børn »i Information«, JENS PLOUG, SEVERIN MEIDEL PLOUG og JONAS KIRSEBOM DAHL, paa hhv. 17,

16 og 12 Aar; de blev Studenter 1791 og 92 fra Vordingborg.

BIRGITTE PETERSEN, der var Nr. 6 af 8 Søsken-
de⁷⁷, og som blev konfirmeret 17/4 1803 i Tok-
sværd, ægtede 5 Aar senere, 19 Aar gammel, den
4 Aar ældre Proprietær C. F. SEIDELIN, der 1805–
07 havde boet paa Hovedgaarden Sparresholm i
hendes Fødesogn, men ved Vielsen var Ejer af
Hjortholm i Førslev Sogn. I Aarene 1809–22 fødte
hun sin Mand 6 (eller 5) Børn, af hvilke de 2 ældste
fødtes 1809 og 10 paa Hjortholm, 2 fødtes 1816 og
19 i Hallagermagle, Krummerup Sogn, og den yng-
ste fødtes 1822 i Egeslevmagle Sogn.

Ægteskabet blev efterhaanden meget daarligt,
hvilket nok ikke mindst skyldtes, at ANE KIRSTINE
HANSDATTER, der i 1816, 15 Aar gammel, kom som
Tjenestepige til SEIDELINS i Hallagermagle, hvor
hun fortsatte som Husholderske, efter at Hustruen
havde forladt Hjemmet, og hvor hun ialt var i 11
Aar, i Aarene 1817, 18, 20 og 23 fødte 4 Børn,
som SEIDELIN var Fader til (S. 962).

Som nævnt fødte SEIDELINS Hustru 1822 sit yng-
ste Barn i Egeslevmagle Sogn, hvor hun boede fra
dette Aar og til sin Død 8 Aar senere, indtil Somme-
ren 1825 paa deres Arvefæstegaard (Stenmagle-
bjerggaard) paa Egeslevmagle Mark, medens Man-
den blev boende paa deres Gaard i Hallagermagle.
I Sommeren 1825 satte Det kongelige Kommunitet,
der var Ejer af Arvefæstegaarden i Egeslevmagle,
sig i Besiddelse af denne, hvorefter enhver Forbin-
delse mellem Ægtefællerne ophørte⁷⁸. Da baade
Mægling hos Sognepræst og ved Førslev Birks For-
ligelseskommision var resultatløs, henvendte SEIDE-
LINS Kone sig i August 1825 til Sorø Amt for at faa
Manden tilpligtet at yde Bidrag til hendes og deres
3 yngste, hos hende boende Børns Underhold. Den
8/9 var Ægtefællerne til Møde med Birkedomme-
ren i Antvorskov Birk (og Borgmester i Slagelse),
Kancelliraad BIRCH, som herom afgav følgende Er-
klæring⁷⁸:

»Aarsagen til deres Unighed er, at de gensidigen
bebrejder hinanden Overtrædelse af den ægteskabe-
lige Troskabspligt, hvortil fra Mandens Side kom-
mer den Paaklage imod Hustruen, at hun ikke er
virksom Husmoder nok, og at hun derfor for største
Delen er Aarsag i, at hans Omstændigheder ere saa

meget gaaede tilbage. Efter hvad der er mig bekjendt
om disse Ægtefolks Forhold, er den Beskyldning,
som Hustruen gør mod Manden, om at han overtræ-
der den ægteskabelige Troskabspligt, grundet, hvor-
imod jeg ingensinde har erfaret noget om Konen,
som kunde give mig Anledning til at tro, at Mandens
Beskyldninger imod hende er andet end Paafund
for derved saavidt muligt at undskylde sin vistnok
slette Handlemaade imod hende. – Uagtet det ulyk-
kelige Forhold imellem disse Ægtefolk haver de dog
ikke egentlig været separeret fra hinanden før i den-
ne Sommer, da Konen har levet paa den af dem ind-
til den Tid i Brug havende Arvefæstegaard paa Eg-
gerslevmagle Mark og der haft Underholdning, ime-
dens Manden har levet paa den dem ligeledes tilhø-
rende Gaard i Hallagermagle; her er Husholdningen
imidlertid forestaaet af et Fruentimmer, som under
sin Tjenestetid har avlet flere Børn uden for Ægte-
skab, hvilke der er almindelig Formodning om, at
SEIDELIN er Fader til. – Men siden i sidstafvige
Sommer, da Arvefæsteejerne, det Kongelige Kom-
munitet, har sat sig i Besiddelse af den ommeldte
Gaard i Eggerslevmagle, haver Ægtefolkene levet
uden Forbindelse med hinanden. – – Efter mit Skøn-
nende kan der kun være lidet Haab om, at SEIDELIN
og hans Hustru vilde kunne genforenes i samdræg-
tigt Ægteskab, ligesom det og formentlig er langt
bedre for dem selv og til mindre Forargelse for det
almindelige, at de erholde Bevilling til Separation
fra Bord og Seng, end at de vedblive at være Ægte-
folk af Navn uden at leve sammen med hinanden,
og dette sidste erklærede SEIDELIN ikke mere at kun-
ne blive Tilfældet. Heller ikke skønner jeg andet,
end at de af SEIDELIN . . . gjorde Tilbud om Under-
holdningshjælp til hans Hustru og Børn, hvad enten
hun vælger at vedtage Separation med ham eller ej,
ere efter deres Stilling og økonomiske Forfatning .
antagelige.«

Paa Baggrund heraf udstedtes 10/9 1825 Sorø
Amts Resolution, der forpligtede SEIDELIN til i Over-
ensstemmelse med Reskripterne af 1/7 1796 og
11/5 1798 aarlig at yde sin Hustru »52 Rbd. Sed-
ler, 4 Tdr. Rug, 4 Tdr. Byg, 2 Tdr. Malt, 8 Lispund
Flæsk og 8 Læs Tørv, hvilket Vederlag, som tager
sin Begyndelse fra 1. Sept. d. A., erlægges med den
fjerde Del . . . altid forud for det løbende Kvartal.«⁷⁹

I Juli 1826 havde SEIDELIN ikke ydet noget Bidrag for de sidste Kvartaler, hvorfor der foretoges Udpankning hos ham i 3 Køer. Da imidlertid baade hans faste og rørlige Ejendele var pantsat til Den almindelige Enkekasse, forespurgte Kancelliraad BIRCH 23/7, om denne havde noget imod, at de 3 Køer realiseredes til Betaling af Bidraget til SEIDELINS Hustru, der »lever i en højst trykkende Forfatning«; Enkekassens Samtykke hertil forelaa 4/8.⁸⁰

SEIDELINS Hustru blev boende i Egeslevmagle til sin Død 5 Aar efter Separationen.

† 8/5 1830 i Egeslevmagle af »Græmmelse«, begravet 13/5.

Straks efter hendes Død sendtes Ekspresbud til hendes Mand Selvejer SEIDELIN i Hallagermagle, men han havde endnu ikke indfundet sig i Egeslevmagle den 10/5, da Boet blev registreret og vurderet; til Stede var Skolelærer og Kirkesanger PETERSEN i Egeslevmagle, der straks efter Dødsfaldet havde taget hendes Effekter under Laas og Lukke i Huset, hvori hun boede, drog Omsorg for hendes Begravelse og foreløbig tog hendes 3 yngste Børn i Huset hos sig; han var af den afdødes Søsters Mand Postmester THOMSEN i Ringsted anmodet om at være Børnenes Værge. Iøvrigt overdroges Behandlingen af Dødsboet fra Vester Flakkebjerg Herred til Kancelliraad BIRCH, da SEIDELIN havde fast Bolig i Antvorskov Birk.

Ved den første Skiftforsamling paa Birkedommerens Kontor paa Slagelse Raadhus drøftedes de 3 Børns Forhold. SEIDELIN forlangte først at faa Børnene til sig, men herimod gjorde Kirkesanger PETERSEN Indsigelse. Resultatet blev, at Kirkesanger PETERSEN lovede at ville beholde baade den 14aarige EMILIE i sit Hus et Par Maaneder, indtil hun forhaabentlig kunde komme til sin Farmoder, endvidere den 11aarige IDA et Par Maaneder, hvorefter hun skulde til sin Moster og Onkel Postmester THOMSEN (1834 boede hun hos disse i Roskilde), og endelig den 7aarige CHRISTIAN HENRIK »til Forsørgelse og Oplærelse i de 2 første Aar, imod at Faderen udræder aarlig til Hjælp til hans Klædning 16 Rbd. Sedler.«

»Selvejer SEIDELIN modtog med Taknemlighed disse Tilbud af Postmester THOMSEN og Kirkesanger

PETERSEN, hvormed han dog forudsætter, at det ikke bliver ham forment at se Børnene eller disse at komme til ham imellem, naar de ønsker det.«

I Løbet af 1830 blev den Afdødes Ejendele solgt ved Auktion for 58 Rbd. 1 Mk. 1 Sk., og Enkemanden betalte til Korsør Amtstue 55 Rbd. 57 Sk. i kongelige Skatter af Boets faste Ejendomme for første Halvdel af 1830. Men iøvrigt trak Skiftet længe ud.

Dette skyldtes bl. a., at SEIDELINS velhavende Moder i Saksjøbing døde 5/1 1831, hvorefter en af SEIDELINS Kreditorer, Overauditør LASSEN i København, forlangte, at den Arv, som SEIDELIN modtog efter sin Moder, skulde inddrages under dette Bo, som i Stedet for som hidtil at behandles som Dødsbo skulde erklæres for fallit. Sagen havde været forelagt Danske Kancelli, som 12/3 havde resolveret, at SEIDELINS mødrene Arv ikke kunde inddrages under dette Bo, »da det behandles som et Dødsbo, ikke som et Fallitbo.« En yderligere Udsættelse skyldtes, at SEIDELIN til Landsoverretten indankede en Fogedforretning i Saksjøbing 24/2, ved hvilken der var givet LASSEN Udlæg i en Panteobligation, udstedt 11/12 1807 til SEIDELINS Moder i Saksjøbing af NIELS BANG i København (ved Salget af Sparresholm).⁸¹

Efter Udsættelse Gang paa Gang erklærede Skifteforvalteren 11/6 1831 Boet for fallit til Kreditorernes Sikkerhed, – hvilken Afgørelse SEIDELIN naturligvis straks indankede for Landsoverretten, – og samtidig maatte SEIDELIN gaa ind paa at betale Overauditør LASSEN 2000 Rbd. Sedler for dennes Fordring i Boet, at hæve en ved Overretten verserende Sag mellem ham og LASSEN samt at deponere 1500 Rbd. Sedler hos Skifteretten til Sikkerhed for de øvrige Kreditorer.

Ved Skiftets Slutning 6/8 1831 opgjordes Boets Formue til 2892 Rbd. 3 Mk. 5 Sk. (hvori SEIDELINS mødrene Arv ikke er medregnet), idet SEIDELINS saavel rørlige som faste Ejendomme var vurderet til 2790 Rbd. 4 Sk. Heroverfor udgjorde Gælden 4335 Rbd. 5 Mk. 1 Sk., de største Poster var LASSENS Fordring, Den almindelige Enkekasses Pantefordring paa 1. Prioritet i Boets faste Ejendomme paa 1690 Rbd. 5 Mk. 1 Sk. og ex. jur. LARSSENS Enkes Fordring paa 300 Rbd. Kirkesanger PETERSEN krævede

godt 15 Rbd. for den Afdødes Begravelse, godt 21 Rbd. for hendes Forplejning under hendes Sygdom og 8 Rd. for Sønnen CHRISTIAN HENRIK for ½ Aar (Maj–Nov. 1830). Apoteker MAU i Skelskør havde 2 Rbd. 13 Sk. til gode, Forvalter Voss⁸² 49 Rbd. 3 Mk. og Grev HOLSTEIN 21 Rbd. 1 Mk. 14 Sk., hidrørende fra SEIDELINS Ejendoms oprindelige Salg fra Gyldenholms Gods. 6 (eller 5) Børn.

~ 2) 13/2 1831 i Frederiksberg Kirke (efter Bevilling af 9/2) JOHANNE CHRISTOPHINE LUND, * 2/3 1806 i Slagelse, hjemmedøbt s. D., i Sct. Mikkel Kirke 21/9, Datter af Snedker CHRISTEN LUND (* c. 1770, først Snedkermester i Slagelse, hvor 2 Børn fødtes 1798–99 i Sct. Peders Sogn og 3 Børn 1801–06 i Sct. Mikkel Sogn, siden Snedker paa Nørager i Sæby Sogn, Løve Herred, hvor han og Hustruen boede 1834, † ?) og Hustru GURI JOHNSDATTER (* c. 1770, ~ ? † efter 1834).

JOHANNE CHRISTOPHINE LUND, der sikkert er opkaldt efter sin Farfader JOHAN CHRISTOPHER LUND, der 1772–1818 var Klokker ved Sct. Peders Kirke i Slagelse, var Tjenestepige hos Fæstegaardmand JENS CHRISTENSEN i Løgtved (hos hvem C. F. SEIDELIN boede en Tid i 1827, S. 963) indtil 1/5 1827, da hun blev Husholderske hos Selvejergaardmand C. F. SEIDELIN i Hallagermagle, hvor hun 13/3 1828 fødte Datteren FREDERIKKE MARIE SEIDELIN, som hvis Fader hun dog udlagde en anden end SEIDELIN, omend denne andens Navn mindede meget om SEIDELINS Navn (S. 962). Samme Efteraar blev hun tvunget (S. 964) til at forlade Hallagermagle, men vendte 2½ Aar senere tilbage dertil, hvor hun 8 Dage efter sit Bryllup fødte sin 2. Datter KAREN HENRIETTE BERTHELINE SEIDELIN, som døde sst. i Januar 1832. At hendes og SEIDELINS Bryllup fandt Sted saa langt borte som paa Frederiksberg, hænger maaske sammen med hendes højgravide Tilstand i Forbindelse med de mange Genvordigheder, der var overgaaet hende i Hallagermagle. Forloverne ved deres Bryllup var Løjtnant J. WASSARD i Sct. Gjertrudsstræde (nu Nr. 6, Mnr 209, Rosenborg Kv.) og Postskriver THOMAS JENSEN i Springgade (da MNr 28).

1832 flyttede Familien til Vanløse i Brønshøj Sogn, hvor hun i Januar 1834 fødte en Søn, der døde udøbt 1 Uge gammel. Efter sin Mands Død købte

hun paa Auktion 3/8 1835 deres 2 Gaarde Vanløsehøj og Rosenlund paa Vanløse Mark for 7075 Rd. samt omkring Halvdelen af deres Løvsøre (S. 965), men har senest 1838 maattet forlade dem, vel fordi hun ikke har kunnet klare Betalingen. I Januar 1836, 9 Maaneder efter Mandens Død, fødte hun – i Brønshøj Sogn⁸³ – sit 4. Barn, CARL FREDERIK SEIDELIN, blandt hvis Faddere var Løjtnant WASSARD i Hallager og Barnets 2 Halvsøskende CLAUS og EMILIE SEIDELIN, begge boende i Vanløse.

Da hun næste Aar fødte sit 5. Barn, angives hun stadig at bo i Vanløse; dette Barn, der fødtes 2½ Aar efter hendes Mand C. F. SEIDELINS Død, og som kom til Verden paa Fødselsstiftelsen i København den 10/9 1837, fik ved Daaben 2 Dage senere Navnet SOPHIE KIRSTINE SEIDELIN! Om Barnets Fader vides intet. Det anføres, at Moderen efter Opholdet paa Fødselsstiftelsen nogle Dage vilde tage til Sejlmager OLSEN i Vognmagergade No. 88 og Barnet til Vognmandskarl JENS JOHANSEN i Kælderen sst.

Ved Skøde⁸⁴ af 20/12 1838, læst 23/1 1839, solgte hun til cand. pharm. PEDER HOLM, som da allerede havde taget Gaardene i Besiddelse, Vanløsehøj og Rosenlund, hver af Htk. 7 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. 5/7 Alb., med 6 Heste, 8 Køer, 3 Kvier og 1 Tyrekalv, 11 Svin »med store og smaa«, 9 Høns, 3 Ænder, 3 Vogne m. m. for 7700 Rbd. Sølv. Samtidig bestemtes: »Paa Rosenlunds Gaardsplads eller i Hjørnet af dens Jordlod skal Købereren opføre et 8 Fags Hus, som indrømmes Sælgeren til fri Bopæl, saa længe hun lever.« (PEDER HOLM solgte de sammenlagte Gaarde i Januar 1844⁸⁵).

Ved JOHANNE CHRISTOPHINE LUNDS 2. Bryllup i 1840 var Forloverne Ejeren af Vanløsehøj PEDER HOLM og Krigsassessor WASSARD i København.

I det nævnte 8 Fags Hus paa Vanløse Mark, hvor hun desuden havde Ret til at benytte 3 Tdr. Land⁸⁶, boede hun sikkert den sidste Snes Aar af sit Liv, med sin 2. Mand og sine 2 yngste Børn CARL FREDERIK og SOPHIE KIRSTINE SEIDELIN. Da sidstnævnte den 21/6 1854 døde, af Krampe, paa Vanløse Mark, meddelte Stedfaderen til Skifteretten, at »SOPHIE KIRSTINE SEIDELIN, der af den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse i København var udsat i Pleje hos ham, er død igaar, 16 Aar gl., uden at efterlade sig noget. Afdødes Forældre er ubekendte.«⁸⁷

CARL FREDERIK SEIDELIN, der blev konfirmeret 1850 i Brønshøj Kirke, rejste hjemmefra inden 1855; ved Folketællingen dette Aar boede Ægteparret alene. Ved sin Død 4 Aar senere kaldes Hustruen »Aftægtsmand ANDERS ANDERSENS fraseparerede Hustru.«

† 16/5 1859, ved en »hastig Død«, i Huset paa Vanløsehøjs Grund, Brønshøj Sogn, begravet 21/5.

Som eneste Arvinger tiltraadte hendes 2 Børn FREDERIKKE MARIE SEIDELIN og CARL FREDERIK

SEIDELIN Boet, »idet de under Eds Tilbud erklærer, at Afdøde ikke har efterladt sig nogen beholden Formue.«⁸⁷

3 (5) Børn.

Hun ~ 2) 26/6 1840 i Brønshøj Kirke ANDERS ANDERSEN, * 1810 i Buddinge, Gladsakse Sogn, døbt 15/7, Søn af ANDERS HANSEN og ANNE NIELSDATTER.

Arbejdsmand og Husmand i Vanløse fra før 1840 til efter 1855, derefter Aftægtsmand, † efter 1859. Separeret 1855–59.
Ingen Børn.

APOTEKER HANS SEIDELINS 7 BØRN MED MARIE CHRISTINE HINCHELDEY

(Se S. 364 ff.).

a. BARN, † 1765, begravet 27/8 i Nykøbing F. Kirke.¹

b. BARN, † 1767, begravet 25/2 sst.¹

c. BARN, † 1770, begravet 27/9 sst.¹

d. BARN, † 1778, begravet 10/2 sst.¹

Da disse Børns Alder ikke kendes, er Rækkefølgen af dem usikker, især af Nr. 4, der jo kan være yngst af alle 7; dog skriver Farfaderen, at »nogle ældre forhen« er døde (S. 366).

Den i »Seideliniana« (1799; S. 401) nævnte FRIEDRICH HANSEN SEIDELIN og den i »Stamtavle over Familien SEIDELIN« (1877, S. 25) nævnte FREDERIK SEIDELIN, der ikke nævnes i GIESSINGS »Jubel-Lærere« (1783), er enten et af de ovennævnte 4 Børn eller en Forveksling med den nedenfor nævnte HANS HENRIK SEIDELIN.

e. CLAUS SEIDELIN, * 1769² (eller 1770³) i Nykøbing F.

Hans Eksamensbevis² fortæller, at han var født 1769 i Nykøbing, og at han efter Undervisning i Kristendom og det latinske Sprog i 1784 kom i Lære paa Svaneapoteket paa Østergade i København i 5 Aar og derefter fungerede som Svend dér i 2 Aar;

1791 drog han til Berlin, hvor han i 2 Aar konditionerede hos Apoteker WERNEBERG, og vendte saa tilbage til København, hvor han 18/9 1793² med enstemmigt Laud. bestod pharmaceutisk Eksamen ved Universitetets medicinske Fakultet, idet han fik 6 Laud. er af sine 6 Eksaminatorer, nemlig de 4 medicinske Professorer C. F. ROTTBØLL, J. C. TODE, F. L. BANG og A. N. AASHEIM samt Hof- og Rejseapoteker GOTTFRIED BECKER og Apoteker J. P. PFLUGMACHER, hvilke desuden »bevidnede saavel Candidatens Flid og gode Fremgang i hans Videnskaber som og hans øvrige rosværdige Opførsel.«⁴

De følgende 7 Aar var han Apotekersvend i Nykøbing F. hos sin Fader, der 22/4 1801⁴ – »formedelst tiltagende Alder og hermed følgende Svagelighed samt Uvished om Livets Varighed« – ansøgte om, at Sønnen, der i de sidste 7 Aar »som en god og lydige Søn har gaaet mig med Flid og Paapassenhed til Haande og bestyret mit Apotek«, maatte faa Bevilling til at overtage Apoteket i Nykøbing F., enten efter Faderens Død, eller hvis denne forinden blev tilsinds at overdrage ham det. Bilagt en Anbefaling fra Stiftamtmanden Baron FR. C. KRAG-JUEL-VIND paa Juellinge om CLAUS SEIDELINS ulastelige moralske Forhold indsendtes Ansøgningen til Kancelliet, der 22/5 1801 udstedte Bevilling for cand. pharm. CLAUS SEIDELIN som *Apoteker i Nykøbing*.



ELISABETH CATHRINE SEIDELIN
1772–1836



Urtekræmmer PEDER CHRISTIAN BENZÓN
1757–1827

Det vides imidlertid ikke, om han nu overtog Apoteket, men i alt Fald kan han kun have drevet det i faa Aar, thi allerede 1805 solgtes det.

Siden flyttede han til København, hvor han fra 1812 eller før^s og indtil sin Død 1842 – som »C. SEIDELIN, forhen Apoteker« – boede i Adelgade MNr 289 (senere Husnr. 43), et Hus, der fra 1805 ejedes af hans Søster og Svoger (S. 972) til deres Død, fra 1837 af deres Datter. Det paagældende Hus bestod af Kælder, Stueetage, Første-, Anden- og Trediesal. Baade ved Folketællingerne 1834 og 40 og ved sin Død beboede Rentier CLAUS SEIDELIN Førstesalen, ved de 2 Folketællinger sammen med sin Husholderske KAREN VOGNSEN eller VORMSEN (* LAUB) og dennes Datter JACOBINE LAUB.

I København havde Apoteker SEIDELIN begge sine Søskende boende; 1823 stod han Fadder til sin Brodersøn J. H. E. SEIDELIN.

† 4/7⁶ eller 5/7⁷ 1842 af Alderdom i København, begravet 10/7 paa Assistenskirkegaard (Hellegaands Kbg.). Ugift.

Arvinger var hans Broder Rodemester SEIDELIN og hans Søsters 2 Børn Enkefru MARIE DANHELL og Skifteforvalter P. L. BENZÓN; disse ønskede ikke Boet taget under Skiftebehandling.

f. ELISABETH CATHRINE SEIDELIN, * 1/12 1772 (i Nykøbing F.); hun boede ikke hjemme i 1787.

Efter sin Mands Død 1827 blev hun boende i den af hende ejede Gaard i Store Strandstræde, Husnr. 6, i København, hvor hun, der »lever af Enkekasse Pension«, i 1834 beboede Førstesalen sammen med en Tjenestepige, medens Stueetagen var udlejet til Urtekræmmer og Forsørgelsesforstander JOHAN CHRISTIAN GERHARDT. Desuden ejede hun Huset da Nr. 289 i Adelgade, hvor hendes ældre Broder boede. Sønnen Prokurator P. L. BENZÓN boede sammen med Moderen til sin Vielse 1830.

Billeder af hende, hendes Mand og 2 Sønner findes paa Hørsholm Egns Museum, c. 45 cm høje og 40 cm brede.

† 28/9 1836 i København af Asthma efter flere Aars tiltagende Svækkelse, begravet 4/10 (Garnisons Kbg.). Om Skiftet efter hende se nedenfor.

~ 14/5 1790 i Nykøbing F. Enkemand PEDER CHRISTIAN BENZÓN, * 1/12 1757 i Stubbekøbing, døbt 9/12, kun døbt PEDER, Søn af Byfoged CHRISTIAN BENZÓN⁸ (* 1699 i Slangerup, Købmand i Stubbekøbing, Byfoged sst. 2/5 1732 – sin Død 1765, dog suspenderet December 1739–Juli 1741 og November 1760–Maj 1764, se S. 708 ff., † 23/1 1765, begr. 31/1 i Stubbekøbing Kirke »i sin aabne Begravelse under Funten«; ~ 1) 19/11 1723 »i deres Huus« sst. Præstedatteren og Præsteenken MAREN NIELSDATTER CHELDORPH (* c. 1/11 1686, † 1735, begr. 22/4 i Stubbekøbing Kirke, 48 Aar



EGGERT CHRISTOPHER BENZON
1791–1825



HANS CHRISTIAN BENZON
1793–1821

5 Mdr. og 15 Dage gl., 5 Børn), ~ 2) 10/10 1738 »i Byefogdens eget Huus« i Stubbekøbing Præstedatteren GJØRVEL CATHRINE LORENTSDATTER BILD-SØE (* c. 1717 (i Kettinge Sogn paa Lolland), † 1740, begr. 19/2 i Stubbekøbing Kirke, 23 Aar gl., 1 Søn: se S. 331)) og 3. Hustru DOROTHEA MARGRETHE BUCH (* 24/8 1724, ~ 21/10 1746 i Aagerup Sogn ved Holbæk (en Bryllupssang paa 10 Vers i Det Kgl. Bibl.), † 27/5 1804, begr. 4/6 i Stubbekøbing Kirke, i den aabne Begravelse ved Daaben; Gravindskrift i Berlingske Tidende 4/6. 11 Børn, bl. a. Købmand i Stubbekøbing CHRISTIAN BENZON, * 1748, † 1781, S. 973).

P. C. BENZON var i 43 Aar Urtekræmmer i København, fra 1784, da han tog Borgerskab 6/9, og til sin Død 1827, – fra c. 1814 med sin ældste Søn EGGERT CHRISTOPHER BENZON som Associé (Kompagnon) til dennes Død 1825.

I Oktober 1784 ægtede BENZON sin første Hustru, hvis første Mand Urtekræmmer ANDREAS CARLSEN († 1784 af Inflammationsfeber efter at være behandlet af Professor CALLISEN, begravet 28/4 i Sct. Nicolai Kirkes søndre Gang under Ligsten Nr. 9) i 1767 havde købt Store Strandstræde Husnr. 6 (MNr 86, før 1806 MNr 120 i Sct. Annæ Øster Kv.). I denne Gaard, tæt ved Nyhavn, boede BENZON hele Resten af sit Liv, ved Folketællingen 1787 med sin 1. Hustru og dennes 4 Børn i Alderen 5–13 Aar af hendes 1. Ægteskab samt en Bodsvend, en Dreng og en

Pige, i 1801 med sin 2. Hustru og deres 4 Børn samt 1 Urtesvend, 2 Dreng, 2 Karle og 2 Tjenestepiger; endvidere logerede hos dem en 18aarig teologisk Student HANS SEIDELIN, som ikke kan identificeres⁹. – Desuden ejede han fra 8/4 1805 Huset da Nr. 289 i Adelgade, hvor hans Svoger CLAUS SEIDELIN boede; mod Prioritet i dette Hus udstedte BENZON 1/5 1823 Obligation, tinglæst 5. s. M., paa 4800 Rd. til H. D. B. SEIDELIN, ved hvis Død 1859 BENZON og efter ham hans Enke og siden deres Datter havde afdraget 2800 Rd. Obligationen paa 2000 Rd. mod Prioritet i Adelgade 43 (MNr 289) overdroges 1860 til Søkadetkorpset som en Del af dennes Legat paa 5000 Rd. af Viceadmiral H. D. B. SEIDELINS Bo (S. 1004).

Foruden at være Urtekræmmer var P. C. BENZON »Krudtfabrikueur«, idet han fra 1798 til sin Død ejede Donse Krudtværk i Karlebo Sogn, som hans næstældste Søn var Bestyrer af til sin Død 1821. Donse Krudtmølle, der var anlagt 1704, var i privat Eje fra 1765, til den blev nedlagt i 1910; indtil 1884 fik Flaaden sit Krudt fra den. Ligesom de øvrige Ejere havde ogsaa BENZON Kontrakt med Admiralitetet om Forarbejdning af Krudt for Søetaten; fra 1808 »og saa længe Søetaten behøvede det, skulde der arbejdes idelig og med al Kraft ene og alene for Søetaten.«

† 8/11 1827 i København af Gigtvaghed, efter at han i noget over 2 Aar havde været fængslet til

Sygelejet, begravet 15/11 »uden Nørre Port« (Garnisons Kbg.) paa Assistenskirkegaard.

Skiftet efter Urtekræmmer BENZON og hans senere afdøde Hustru foretoges 1837.¹⁰ Gaarden i St. Strandstræde solgtes ved Auktion for 9300 Rd. Sølv til Sadelmagermester C. STAHL, og Huset i Adelgade, der var behæftet med en Pantegæld paa 5340 Rbd. Sølv, solgtes ved Auktion 11/10 1837 for 6500 Rd. til det afdøde Ægtepars Datter Højesteretsassessor W. C. DANCHELLS Enke Etatsraadinde¹¹ DOROTHEA KIRSTINE MARIE DANCHELL. Den 8/5 1838 blev Boet overgivet til Deling mellem Arvingerne, som var den nævnte Datter og Sønnen Skifteforvalter i Vestindien P. L. BENZON.

4 Børn.

P. C. BENZON ~ 1) 8/10 1784¹² »i Huuset«, Sct. Nicolai Sogn, København, Enke ELISABETH SOPHIE THORNING, † 1788 i København, begr. 27/3 i Sct. Nicolai Kirke.
Ingen Børn.

g. HANS HENRIK SEIDELIN, * 6/7 1775 i Nykøbing F., hjemmedøbt, i Kirken 13/7.

Han fik 24/11 1802 Borgerskab som Silke-, Ulden- og Lærredskræmmer i København, hvor han herefter var Silke- og Klædekræmmer i en lang Aarrække, først paa Amagertorvs Nordside lige ved Helligaandskirken, hvor han boede til Leje hos Skomager JOHAN FRIDERICH BUCHKART i nuv. Nr. 20, hvor JAC. OLSENS Udstilling er (da MNr 11, siden 1806 MNr 10 i Frimands Kv.), og derefter fra 1808 i Købmagergade, det senere Husnr. 12 (MNr 22 i Købmager Kv.) paa Gadens østlige Side tæt ved Østergade. Huset i Købmagergade købte han ved Købekontrakt af 17/5 1808 og Skøde af 20/12 s. A., læst 2/1 1809, for 9300 Rd. af J. W. RHEINLÆNDER (S. 809); samtidig tinglæstes en første Prioritets Obligation paa 2000 Rd. Sølv til Det PETERSSENSKE Jomfrukloster, udslettet 1866, og en anden Prioritets Obligation paa 4000 Rd. til RHEINLÆNDER.¹³

For Silke- og Klædekræmmere, der nærmest svarer til en senere Tids Manufakturhandlere, var det en vanskelig Tid, da H. H. SEIDELIN begyndte. Efter Toldloven fra 1797 havde de heldige vel forøget deres Forretninger, men de første 5 Aar derefter bragte 27 Fallitter, saa der i 1806 i København kun var 56 Forretninger tilbage med ialt 104

Medhjælpere; det almindelige var Forretninger med 1 Købmand og 1–2 Svende eller Dreng.¹⁴ H. H. SEIDELIN maa dog have klaret sig godt, siden hans Enke kunde efterlade sig en Formue paa godt 20,000 Rd.

Desuden var H. H. SEIDELIN fra 26/1 1828¹⁵ til sin Død Klasselotterikollektør og fra c. 1830 Rodemester, først i Frimands Kvarter (for MNr 71 og ud), derefter fra c. 1838 i Klædebo Kvarter (for MNr 1–125) til sin Død.

† 7/3 1847 i København, begravet 12/3 paa Assistenskirkegaard (Helligaands Kbg.).

Hans Enke, der blev siddende i uskiftet Bo, anmeldte hans Død i Adresseavisen 11/3:

»Søndagen den 7de Marts bortkaldte Gud min inderligen elskede Mand, Silke- og Klædehandler samt Rodemester HANS HENRIK SEIDELIN, i hans 72de Aar, efter længere Tids Svagelighed og 4 Ugers Sygeleie, hvilket herved bekjendtgjøres for fraværende Slægt og Venner af hans dybtsørgende Efterladte.

Kjøbenhavn, den 11te Marts 1847.

P. B. SEIDELIN,
født BENZON.«

~ 5/11 1805 i Garnisons Kirke, København, PETRA BIRGITTE BENZON, * 1/7 1781 i Stubbekøbing, døbt 11/7. Datter af Købmand i Stubbekøbing CHRISTIAN BENZON (*1748 sst., døbt 22/12, † 4/10 1781 sst., begravet 9/10, ~ 1) 29/11 1775 sst. »hjemme i Huset« JOHANNE CHRISTINE BRASEN, † 25/2 1780 sst., 1/3 blev »hendes Lig under alle Klokkers Ringning og Sang af 2 Personer nedsat i deres aabne Begravelse under Fonten« (3 Børn), ~ 2) 12/9 1780 »im Hause« i Helsingør (Sct. Mariæ)) og 2. Hustru MARGRETE MARIE BUSCH (* 1742 i Kallehave, døbt 23/9, † 1/10 1781 i Stubbekøbing, begravet 9/10 (1 Datter)).

Hendes Fader, der ialt havde 10 Søskende og 6 Halvsøskende, var Halvbroder til Sognepræst L. J. BENZON i Vestenskov (S. 331).

Begge hendes Forældre døde, da hun var 3 Maaneder gammel, hvorefter hun skal være kommet i Huset hos sin Farbroder P. C. BENZON (S. 971), der fra 1784 var Urtekræmmer i Store Strandstræde, og som 1790 ægtede sin 2. Hustru ELISABETH CATHRINE

SEIDELIN, hvis yngre Broder PETRA BENZON ægtede 15 Aar senere. Om det er rigtigt, at PETRA BENZON boede hos sin Farbroder, vides dog ikke; i hvert Fald boede hun der ikke ved Folketællingerne 1787 og 1801.

I Ægteskabet fødtes 9 Børn 1806–23, alle døbt i Helligaandskirken. Af disse døde 4 som Børn, de øvrige 5 overlevede Faderen, 4 af dem ogsaa Moderen. De 5 Børn var Boghandler CHRISTIAN THEODOR SEIDELIN i Trondhjem, Skrivelærer CLAUS LUDVIG SEIDELIN, Skræddersvend CASPAR FREDERIK AUGUST SEIDELIN († 1855) og Frøken CHRISTINE MARIE SEIDELIN, der alle tre boede hjemme, samt Bagersvend HANS CHRISTIAN SEIDELIN i Nivaa († 17/9 1865). Kun Sønnen i Trondhjem blev gift, – men fik ingen Børn.

Forældrene var Faddere til alle deres 9 Børn, – af hvilke de 8 var Sønner. Herudover havde de 2 ældste hver 3 Faddere, af hvilke i hvert Fald de 2 var fædrene Slægtninge. Nr. 3 og 4 havde ingen andre Faddere end Forældrene, Nr. 5, 6 og 7 desuden Jordemoderen Mad. JANSEN¹⁰ i Adelgade (1813, 14 og 16), den næst yngste desuden Jordemoder Mad. SCHOUFFER i Adelgade (1818), og til den yngste Søn 1823 er Farbroderen Apoteker SEIDELIN fra Adelgade Fadder sammen med en Jomfru ROED.

PETRA BIRGITTE SEIDELIN var Enke i 18 Aar og blev i alle disse Aar som Klasselotterikollektrice og Husejerske boende i Købmagergade 12 (M Nr 22), hvor hun beboede Førstesalen sammen med sine Børn. I 1859 fik hun indlagt Gas og anskaffet de dertil hørende Lamper, – Vestre Gasværk var begyndt sin Virksomhed 4/12 1857.

Ifølge Ægteparrets Testamente af 28/10 1845 skulde den længstlevende sidde i uskiftet Bo, Datteren gaa i lige Arv med sine Brødre, og den Sønnen HANS CHRISTIAN tilfaldne Arv indsættes i Overformynderiet, »da han ikke besidder den fornødne Karakterfasthed til at bestyre Pengeanliggender, og det er at befrygte, at han om kort Tid vilde forøde sine Arvemidler og derved blive bragt i Armod og Elendighed.«

Ved et supplerende Testamente 20/4 1853 maatte Enken gøre samme Bestemmelse vedrørende en anden Søns Arv, »da det desværre har vist sig, at min Søn CASPAR FREDERIK AUGUST SEIDELIN i lige saa

høj Grad som hans Broder HANS CHRISTIAN mangler den fornødne Karakterfasthed til at bestyre Pengeanliggender.« Samtidig bestemte hun, at Datteren forlods skulde have sin Moders Gangklæder og Seng, en Dragkiste, 2 Sæt Dækketøj med 24 Servietter, 12 Haandklæder, 4 Duge med 24 Servietter, 6 Spise- og 6 Teskeer, ialt til en Værdi af 156 Rd. Endelig indsatte hun som executor testamenti Landsoverretsprokurator L. TROJEL, men dette ændredes ved et nyt Testamente 11/4 1855, der som Eksekutører indsatte Bankdirektør, Landsoverretsprokurator CARL NYHOLM og Fuldmægtig ved Brandkommissionen, Kancellisekretær C. F. MEYER.

Af Skiftet¹⁷ efter hende fremgaar, at hun for Sommerhalvaaret 1865 for 60 Rd. havde lejet en Lejlighed i Urmager STEINMETZ'S¹⁸ Ejendom i Gentoft (Ordrup); endvidere at hun abonnerede paa »Fædrelandet«, for hvilket GIØDWAD, p. t. Kasserer, de 2 sidste Kvartaler havde kvitteret for 2 Rd. 3 Mk. pr. Kvartal, samt at hun 6/7 1865 havde betalt Bandagist A. RASMUSSEN¹⁹, Kronprinsensgade 9, 5 Rd. i Leje af en Køre stol for 1 Maaned.

† 17/7 1865 af Alderdomssvaghed i sin Sommerlejlighed i Gentoft, begravet 22/7 Kl. 13 fra Kapellet paa Assistenskirkegaard (Helligaands Kbg.). Dødsfaldet bekendtgjordes i Adresseavisen 22/7 »for Slægt og Venner af hendes Efterladte.«

For hendes og hendes Mands Børn redegjorde over for Skifteretten den 66aarige BIRTHE HANSEN, Enke efter den afdøde Fætter Møllejer BENZON, boende paa Hjørnet af Frederiksberggade og ny Kattesund Nr. 7, og afdøde Urtekrammer MATHIAS MØLLERS²⁰ Datter SARINE (SEVERINE) DOROTHEA MØLLER, 49 Aar gammel, boende St. Fiolstræde 7, der begge havde kendt H. H. SEIDELIN og hans Familie, fra de var Børn.

Enkens Løsøre og Effekter i Gentoft, som vurderedes til 288 Rd., transporteredes 22/9 formedlst 17 Rd. af Vognmand BRUUN^{20a}, Købmagergade 26 (13), ind til Købmagergade 12; de derværende Ejendele vurderedes til 504 Rd. Den 18/9 Kl. 12.39 afsendtes et Telegram paa 17 Ord for 3 Rd. 21 Sk. til Sønnen i Trondhjem, som 2/10 gav sin Broder Skrivelærer SEIDELIN Fuldmagt.

Efter kgl. Bevilling af 18/7 1865 overlodes Boet til Eksekutørerne, som 17/11 1865 ved Auktion

(Skøde 2/7 1866) solgte Ejendommen Købmagergade 12 for 20,050 Rd. til Silke- og Klædehandler C. F. R. JESSEN²¹, som i nogle Aar, fra c. 1854, som Lejer havde beboet Stueetagen i samme Ejendom for en aarlig Leje af 860 Rd.

Boets Værdi opgjordes til 26,360 Rd. 15 Sk., Udgifterne til 6,185 Rd. 2 Mk. 15 Sk. (hvoriblandt 500 Rd. til NYHOLM og 250 Rd. til MEYER). Arven til de 3 dalevende Børn blev saaledes 20,174 Rd. 4

Mk. Efter forskellige Fradrag arvede hvert Barn 6,516 Rd., foruden at Datteren fik de i Testamentet nævnte Ejendele; det øvrige af Indboet overtog Skrivelærer C. L. SEIDELIN, som efter Moderens Død sammen med sin Søster flyttede til Mikkalbryggersgade 18¹ (MNr 89, Hjørnet af Lavendelstræde).

Købmagergade 12 solgtes 22/10 1917 for 175,000 Kr. til Grosserer A. C. ILLUM og 26/1 1920 for 165,000 Kr. til A. C. ILLUM A/S.

9 Børn.

SOGNEPRÆST CHRISTIAN SEIDELINS 11 BØRN MED HEDEVIG SABINE HØYER

(Se S. 368 og 375).

a. SOPHIA ELISABETH SEIDELIN, * 6/12 1772 i Odense, hjemmedøbt, i Vor Frue Kirke 14/12. Hun blev baaret af sin Farmoder Provstinde SEIDELIN i Gamtofte (S. 229), efter hvem hun blev opkaldt, og Biskop JACOB RAMUS' Datter Frøken ANNE ELISABETH RAMUS (S. 714) gik hos; hendes Faddere var hendes Farfader (S. 214) samt Professorerne PINGEL (S. 370) og NANNESTAD (S. 704), henholdsvis Stiftsprovst og Kapellan ved Sct. Knuds Kirke.

Hun boede hjemme til Faderens Død 1799, hvorefter hun muligvis er rejst med Moderen til København. I 1790 stod hun Fadder til sin Kusine i Brahetrolleborg ANNA DORTHEA BIRCH, og 3 Aar senere var enten hun eller hendes Søster METTE CATHRINE SEIDELIN Fadder for Kusinen MARIE ELISABETH BIRCH (S. 416).

Efter Faderen arvede hun 113 Rd. 4 Mk. 7 Sk., og samtidig udbetaltes der hende 250 Rd., hun havde faaet i Gave, heraf 100 Rd. baade fra hendes Farfader og Farmoder (S. 375). De følgende 11 Aar vides intet om hende.

Sine sidste 3 Leveaar var hun Lærerinde i Lindelse Præstegaard paa Langeland hos Sognepræst MAGNUS ERNST BOJESEN, der med sin første Hustru BIRTHA SOPHIA BEKKER (Datter af ADRIAN BEKKER S. 630) havde 7 Børn¹ (* 1802–18), af hvilke de 5 ældste var i Alderen 8–1 Aar, da Jomfru SEIDELIN kom til Lindelse, og Nr. 6 fødtes 3 Maaneder før hendes Død.

† 30/3 1814 i Lindelse, begravet 6/4.

Pastor BOJESEN og Hustru meddelte hendes Død i »Fyens Stifts Adresse-Avis og Avertissementstidende«:

»At vore Børns forstandige, blide og gode Lærerinde Jomfrue SOPHIE ELISABETH SEIDELIN, Natten imellem den 29 og 30 Marts, efter 6 Dages Sygeleie, gik over til en bedre Verden, bekjendtgjøre vi herved hendes fraværende Slægt og Venner. I tre Aar dannede hun vore Smaae for de skjønne Grundsætninger og Kundskaber, der gjorde hende selv saa agtværdig. Med sikkre Skridt vandrede de frem under hendes Veivisning. Dybt føle vi derfor Tabet af denne Ædle, der og som Veninde havde saa megen Værdie for os. Med Længsel saae hun den frembrydende Vaar imøde, ak! hun tænkte ei, at den med fine Blomster skulde smykke hendes Gravhøi, at vi, og alle hendes Smaae, som hun elskede saa høit, skulde fælde Taarer paa hendes Muld.

Lindelse Præstegaard den 2 April 1814.

BOJESEN. SOPHIE BOJESEN.«

Og hendes Moder i København meddelte i Adresseavisen 8/4:

»Fra Langeland har jeg modtaget den sørgelige Efterretning, at min ældste Datter SOPHIE ELISABETH SEIDELIN, i sin Alders 41 Aar, efter 6 Dages Syge-

leie, ved Døden er afgaaet den 30te Marts; hvilket herved bekendtgjøres for Familie og Venner.

HEDEVIG SABINE SEIDELIN, født HØYER.«

b. METTE CATHRINE SEIDELIN, * 30/3 1774 i Odense, døbt 6/4 i Vor Frue Kirke, opkaldt efter sin Mormoder; hun blev baaret af »Doktorinde EICHEL«, dvs. Landfysikus JOHAN EICHEL'S Hustru ANNE DOROTHEA GOE, og hendes Faster ELEONORA (»LEONORA«) SEIDELIN (S. 407) gik hos; Faddere var Biskop JACOB RAMUS, »Hr. GOTTSCHALCK« (formentlig Præsten til Graabrødre Hospital CHRISTOPHER GOTTSCHALCK) og Herredsfoged J. J. MYLIUS.

Ved Folketællingerne boede hun hjemme i 1787 (og ved Faderens Død 1799), men i 1801 hos sin Farbroder i Køng Præstegaard.

† 6/9 1831 i Alsted Sogn ved Sorø, begravet 9/9.

Enkemanden fik 25. s. M. kgl. Bevilling til at sidde i uskiftet Bo, men allerede 2 Maaneder senere, da han agtede at indgaa nyt Ægteskab, begærede han Samfrændeskifte² afholdt, hvilket skete 3/12 s. A. Formuen opgjordes til 150½ Rd., nemlig Møbler og Effekter 76 Rd., Linned og Sengeklæder 24, Kreaturer og Sæd 43 og Sølv 7½ Rd. Efter Fradrag af 100 Rd. i Gæld og 2 Rd. i Skifteomkostninger, blev Arven paa 48½ Rd. fordelt med Halvdelen til Enkemanden og godt 12 Rd. til hver af Døtrene, den knap 22aarige JENSINE HØYER, der da var Husjomfru hos Gæstgiver HOPPE³ i Sorø, og den 18aarige JOSEPHINE THEODORA HØYER, der boede hjemme. (2 Børn var døde 8 Maaneder og 12 Aar gamle).

~ 17/9 1807 »i Huset« i København (Garnisons Kbg.) sin Fætter ANDREAS CHRISTIAN HØYER, * 11/4 1783 Kl. 21¼ i Hee Sogn ved Ringkøbing, straks hjemmedøbt, i Kirken 15/6, Søn af Sognepræst JENS BONNE HØYER⁴ (1775–1826, S. 715) og Hustru MARGRETHE KIRSTINE SCHMIDT (* 16/10 1756 i Ringkøbing, straks hjemmedøbt, i Kirken 22/10, ~ 2/8 1782 i Hee, † 25/4 1825 sst. af Alderdoms Svaghed, begr. 30/4).

ANDREAS CHRISTIAN HØYER, der var den ældste af 9 Søskende⁵, nævnes ikke som konfirmeret i Hee, hvor han dog boede i 1801. Han blev Student fra Ribe 1804 med haud og immatrikuleredes 5/5 s. A.

ved Universitetet, hvor han 8/10 1804 bestod philologisk Eksamen⁶ med haud – han fik haud i Latin, Hebraisk og Historie, laud. i Græsk – og 20/4 1805 filosofisk Eksamen⁷ med laud., hvilken Karakter han fik i alle 5 Fag: teoretisk og praktisk Filosofi, Fysik og lavere og højere Matematik.

Herefter var candidatus philosophiæ et philologiæ HØYER 1807–17 Lærer og Institutbestyrer i København, først (1808 og 10) i Sct. Pedersstræde MNr 129 tæt ved Vestervoldgade (Jarmers Plads), derefter (Vejviseren 1812) i Frederiksberggade MNr 10 (Husnr. 15) og fra c. 1813 i det nærliggende Teglgaaardsstræde MNr 193, nu Husnr. 15, tæt ved det sydlige Hjørne af Nørrevoldgade.

Herefter var han fra 1817 til sin Død 1856, 73 Aar gammel, Skolelærer ved Hylstrup Skole i Alsted Sogn ved Sorø, dog med Hjælpelærer de sidste Aar. Skolen, han var Lærer ved, var bygget 1805–06⁸ i Hylstrup, hvor han i hvert Fald boede fra c. 1825; før den Tid angives han at bo i Brunemarken, der dog ligger saa nær ved Hylstrup, at det vel drejer sig om samme Bopæl. Folketællingerne viser, at han, foruden en Tjenestepige, havde en Hjælpelærer boende i Skolen hos sig i 1850 og 55, henholdsvis LAURITS ANDREAS PETER ØRNBERG⁹ og OLUF SØRENIUS HOLGER OLSEN¹⁰.

Ved Visitatsen 1823 udtalte Biskop MÜNTER: »Jeg var særdeles tilfreds med den Fremgang, Børnene havde gjort, og tager ikke i Betænkning at henregne disse 3 Skoler blandt Sorø Amts fortrinlige«⁸, nemlig Skolerne i Alsted, Hylstrup og Fjenneslev.

† 15/11 1856 i Hylstrup, Alsted Sogn, begravet 24/11.

Ved Skiftet¹¹ ansattes Boets Værdi til 120 Rd., hvortil kom hans Alderstillæg paa 31 Rd. 1 Mk. 8 Sk. fra 1/4–15/11 1856 samt 20 Rd. 5 Mk. fra Sorø Amts Skolefond som Understøttelse til en Hjælpelærers Lønning 1/7–30/11 1856, ialt 172 Rd. 8 Sk. Udgifterne var godt 128 Rd., Arven saaledes c. 44 Rd., hvoraf Enken arvede Halvdelen og hver af hans 3 Døtre (2 af 1. og 1 af 2. Ægteskab) 7 Rd., som dog forhøjedes til 10 Rd. til hver Datter.

4 Børn.

ANDREAS CHRISTIAN HØYER ~ 2) 12/12 1831 i Alsted Kirke ANDRINE FREDERIKSEN, * c. 1806 i København, † efter 1856.

1 Datter.



Bogtrykker ANDREAS SEIDELIN
1777–1840
Miniaturemaleri, tilhørende
Telegrafkontrollør Chr. F. Bauditz, Nyborg



Bogtrykker ANDREAS SEIDELIN
1777–1840
Maleri, tilhørende Fru Augusta Falck f. Bauditz, København

c. DAVID SEIDELIN, * 26/4 1775 i Odense, døbt 2/5 i Vor Frue Kirke; han blev opkaldt efter sin Farfader Provst DAVID SEIDELIN, hvis Hustru bar ham til Daaben, og FREDERIKKE MELBYE (S. 405) gik hos; hans Faddere var Amtsforsvalter i Odense Justitsraad BUSCHMANN, Sukkerraffinadør sst. Agent J. APPLEBYE⁵⁶ samt Farbroderen cand. theol. IVER SEIDELIN (S. 377).

Han og hans 2 Aar yngre Broder kom begge i Latinskolen i Odense, hvor de 25/8 1787¹² nævnes i 2. Lektie, »begge nylig ankommen«, og næste Aar¹³ hedder det om dem: »Disse 2de ere allerede satte i Odense latinske Skole.«

Om David, der døde 15 Aar gammel, har hans yngre Broder Sognepræst DAVID SEIDELINS Enke CHARLOTTE MARIA BIRCH DIECHMANN (* 1791) i 1874¹⁴ skrevet: »Min Svoger DAVID SEIDELIN, da han gik i Skole, opførte han tilligemed nogle andre Skoledrenge en vild Leg med at springe over Borde og Bænke, han faldt da og stødte sin ene Hofte i den Grad, at han aldrig mere kom til at gaa, men maatte enten ligge i Sengen eller stundom sidde lidt paa en Stol, og døde efter 3 Aars Forløb d. 30 Mai 1790; saaledes har hans Moder fortalt.« (Moderen døde 1826).

† 30/5 1790 i Odense, begravet 3/6 (Vor Frue Kbg.).

d. ANDREAS SEIDELIN, * 22/2 1777 i Odense, hjemmedøbt, i Vor Frue Kirke 6/3, opkaldt efter sin Morfader, baaret af Bispinde SARA RAMUS (* DREYER), medens Barnets Farbroder Sognepræst IVER SEIDELINS Hustru ANNA MARIE FALSEN (S. 382) gik hos. Fadderne var Kammerherre HOLST (utvivlsomt Amt-

mand, Kammerherre ADAM CHRISTOPHER HOLSTEN til Stamhuset Holstenshus) samt Landsdommer, Etatsraad v. D. MAASE og Barnet Farfader, fhv. Provst DAVID SEIDELIN i Gamtofte (S. 214).

Han kom c. 1787 i Latinskolen i Odense sammen med sin 2 Aar ældre Broder DAVID SEIDELIN; ved Eksamen 16/10 1789¹⁵, da Andreas var i 3. Lektie, hedder det om ham: »Forhold og Naturgaver: har nogenledes Nemme, lidet flygtig og noget forsømmelig, in artibus: non cont., in stilo: vix laud.« Siden findes hans Navn ikke i Skolens Breve, og han er ikke immatrikuleret ved Universitetet.

Der vides intet om, hvor ANDREAS SEIDELIN har opholdt sig de næste 13 Aar, men efter al Sandsynlighed har han faaet sin Bogtrykkeruddannelse i Hovedstaden, hvor han vides at have opholdt sig ved Faderens Død 1799 (S. 375), og hvorfra han paa Nytaarsdag Aaret før havde skrevet følgende Brev¹⁶ i Tidens følelsesmæssigt overspændte Stil:

Kiøbenhavn den 1. Januari 1798.

Fortrinlig elskvædigste

FORÆLDRE!

Er det en Sandhed, at den ædle Fri gives ingen skjønnere, værdigere Fryd end en immer fornyet Lejlighed til Udøvelsen af sine saa fortrinlige Egenskaber, saa er det og paa den anden Side mindre afgjort, at aldrig hæves vore Følelser højere, aldrig ansføres, oplues vor Kiærlighed hedere end ved den fuldkomne Overbevisning af selv at eje denne sjældne ædle Ven. Erfaringen taler vissest i denne Sag, og ustridig er det, at jeg med allerstørste Føje tilegner mig dette Held, thi aldrig gaves et skjønnere Billede paa Fædrenekierlighed, end det som jeg saa levende altid

øjnede og øjner i DEM, aldrig saa jeg DEM gladere, end naar DE med forenede Kræfter ilede Maalet i Møde (jeg mener) at virke og befæste DERES Børns Held, – O! hvad følede jeg ikke og, fortrinlige Forældre! under Overskuel- sen af DERES Kiærlighed, hvor ønskeligt, at jeg formaaede at udtrykke DEM dette! Selv Dagen udæsker mig dertil, Ja! hvor samtykker ikke mit Hjerte i denne Udæskelse? Fast kun denne ene Post lægger Hindring i Vejen, min Afmagt til Udførelsen uden for Tankerne, dette uagtet smigrer jeg mig dog i Haabet, at DE elskværdigste Foræl- dre! kiender min Hengivenhed, mine Følelser for DEM, disse Følelser (siger jeg) hvis Væsen udvikler sig i fyrige Ønsker for DERES (gid stedse tilvoksende) Held, ja uop- hørlig vedblive disse at tilbede DEM en varig Fryd, en blomstrende Sundhed, kappendes henimod det samme saa vigtige Maal (nemlig) DERES fælles VELLS Fremme. Fest- lige fredfulde Takke til det bønnhørende Forsyn ville da opsendes af den, som giver sig den Ære at tegne sig

FORTRINLIG ELSKVÆRDIGE FORÆLDRE!

DERES

HENGIVNE OG LYDIGE SØN

A. SEIDELIN

Efter at være blevet uddannet nedsatte han sig, ifølge Privilegium af 22/1 1802 og Borgerskab 24/12 s. A., som Bogtrykker i København, hvor han grundlagde et Trykkeri og, som det dengang ofte var Tilfældet, tillige var Forlægger og Boghandler.

Indtil 1819 boede han til Leje hos Klejnsmed PETER BALTHASAR BRAUR i St. Kannikestræde Nr. 8 (M Nr. 45 og 46 i Klædebo Kvarter hhv. før og efter 1806). Naboerne var mod Nord Hus Nr. 6, der fra 1795 ejedes af NIELS KAMPMANN (S. 1135), mod Syd Nr. 10, Admiral GJEDDES Gaard, der fra 1805 eje- des af Købmand ERNST GERHARD LOTZE, Fader til Apoteker i Odense, Etatsraad GUSTAV LOTZE.

Her i SEIDELINS Bogtrykkeri, hvor Pladsen var »trang og mørk«, arbejdede der i 1806 9 Personer (Principal, Faktorer og Typografer)¹⁷.

I 1818 blev A. SEIDELIN Hof- og Universitetsbog- trykker efter J. F. SCHULTZ og købte 28/9 s. A. af Modehandlerne LAZARUS RAPHAEL & CO. for 28,000 Rd. rede Sølv Ejendommen Købmagergade 13 (M Nr. 65 i Frimands Kvarter) skraat over for Silke- gade; her, hvor han boede til sin Død 1840, flyttede han ind 10/7 næste Aar, hvilket meddeltes i Ber- lingske Tidende 12. s. M.

Ved Bogtrykkeriets Flytning til Købmagergade skrev hans Personale følgende Sang:¹⁶

Sang

i Anledning af

Hr Capitain

Hof- og Universitets-Bogtrykker

ANDREAS SEIDELINS

Officins Indvielse

Den 10de Julii 1819

fra

Officinets Medlemmer.

Mel. Vil Du være stærk og fri &c.

Høit vi denne festlig Dag

Holde udi Ære

Og her under eget Tag

Bøn til Himlen bære.

Og som Vin gjør Hjertet fro,

Kan det sig vel sømme,

Vi, paa Held i denne Bo,

Glassene udtømme.

Mod den trange mørke Plads

Udi Kannikstræde,

Maa det hede et Pallads,

Hvor nu tages Sæde.

Her i Kjøbmandsgaden vist

Handelen med Bøger

Raskere vil gaae end hist

Det vor Velstand øger.

Højt vel Schultz, den Mand saa fin,

Konsten saae man bringe.

Dog skal gjæve SEIDELIN

Højere sig svinge.

Da skal Konstens Hæderskrands

Mandens Tinding pryde,

Og dens stolte Straaleglands

Konstnerværd antyde.

Himlen her vor Principal

Og hans Ædle Mage,

Haabe vi, beskjære skal

Mange glade Dage!

Nu til Slutning Glas for Mund!

Ingen Skaalen svige!

Dagens Skaal af Hjertens Grund!

Hurra højt skal stige!

(Hurra!)

I København, hvor A. SEIDELIN var Bogtrykker 1802–40, var der i 1806 22 Bogtrykkere og i 1840 26 Bogtrykkere med omtrent 90 Presser, hvoraf 8 var Hurtigpresser; den første Hurtigpresse kom til Hovedstaden 1825. I 1836 og 40 var der i hele Landet 42 Bogtrykkerier.¹⁸

Embedet som Universitetsbogtrykker oprettedes 1574;

fra 1660/61 var det forenet med Stillingen som Hofbogtrykker.¹⁹

Baggrunden for, at A. SEIDELIN ophørte med at bo til Leje med sit Trykkeri, var muligvis følgende Forhold, som fremføres i en Udtalelse om Bogtrykkerne i »Nyeste Skilderi af Kiøbenhavn« 1806 Nr. 84: »Kun faa Husejere skøtte om at bortleje deres Værelser til dem, og de fleste af dem ere derfor selv Husejere. En Presse frembringer, naar den er i Gang, en uophørlig Torden i et Hus. De gentagne Slag ryste Bygningen, og det er næsten afgjort, at et Bogtrykkeri sætter et nyt Hus i en Tid af 10 Aar i en saadan Stand, som om det var 30 Aar gammel.«²⁰

Bogtrykker A. SEIDELIN var i mange Aar Medlem af Københavns borgerlige Artillerikorps, som sammen med det tilsvarende Infanterikorps udgjorde Københavns Borgervæbning. Ved Artillerikorpsset, som bestod af 3 Batailloner, hver paa 4 Kompagnier, begyndte SEIDELIN – der 1836–40 var Korpsets Chef – c. 1807 som Sekondløjtnant, udnævntes 14/4 1813 til Premierløjtnant og 10/12 1817 til Kaptajn og Kompagnichef, først til Chef for 10. Kompagni, fra 2/8 1820 for 7. Kompagni. Den 3/4 og 30/4 1828 blev SEIDELIN Major og Kommandør for 2. Bataillon, JOHAN PHILIP WEILBACH Oberstløjtnant og Kommandør for Korpset og dettes 1. Bataillon og NIELS RØHR BANG Major og Kommandør for 3. Bataillon; 26/1 1834 fik Major SEIDELIN Oberstløjtnants Karakter og udnævntes 3/8 1836 til Kommandør for Artillerikorpsset samt for dettes 1. Bataillon – efter den hidtidige Chef Sejlmagermester J. P. WEILBACHS Død.²¹

Oberstløjtnant A. SEIDELIN var fra 23/9 1835 (efter WEILBACH) og til sin Død 1840 Medlem af den borgerlige Indrulleringskommission i København og fra 15/11 1838 Medlem af Kommissionen angaaende Besparelser i Københavns Borgervæbnings Udgiftsvæsen.²²

Før og efter Aarhundredskiftet havde den energiske Chef for det borgerlige Artillerikorps fra dets Oprettelse 1789, Tømmermester BOYE JUNGE, ved utrættelig Energi udviklet det stadig videre; Korpset, der 1789 var begyndt med 35 Officerer og Underofficerer og 200 Menige, bestod inden JUNGES Død 1807 af 6 Kompagnier med 35 lønnede Officerer og 1026 Underofficerer og Menige. I Maanederne Maj–Juli skulde Korpset holde Øvelser 2 Gange ugentlig, og i Krig skulde det træde ind under den almindelige militære Kommando. For Officerer fastsattes Gager fra 100

til 600 Rd. aarlig, og baade de og Underofficererne fritoges for en Række borgerlige Hverv.

Hele Væbningsvæsenet optog Københavns Borgere meget. Tjenesteydelsen var for ringe til at mærkes som nogen alvorlig Byrde, hvorimod de Titler og Uniformer, som knyttede sig dertil, var noget, som FREDERIK VI'S København satte Pris paa. Officerer og Underofficerer bar karmoisinrød Klædeskjole med blaa (Infanteriet lyseblaa, Artilleriet mørkeblaa) Rabatter, Krave og Opslag, dertil korte Støvler og en Hat, der for Artilleriets Vedkommende var rund med hvid Fjer; Uniformen prydedes med 2 Guldepauletter for Officerer, 1 for Underofficerer.

Krigsbegivenhederne 1807 viste, at større militære Resultater ikke kunde naas med den Styrke, man kunde stille paa Benene; under Belejringen mønstrede Borgervæbningen omtrent 4000 Mand, hvortil kom Artillerikorpssets c. 1000, Studenterkorpssets 800 og Kongens Livjægerkorps's 330 Mand.²³

Endvidere var A. SEIDELIN fra 15/12 1820 til sin Død Medlem af »De 32 Mænd«. Som saadan deltog han 1825 – i Rosenborg Kvarter sammen med Urtekræmmer FRIBORG – i Indsamlingen til Ofrene for den store Oversvømmelse og Orkan, der 3/2–4/2 s. A. havde anrettet »gruelige Ødelæggelser i Holsten, Slesvig og paa Vestkanten af Jylland, hvorved mange Mennesker satte Livet til, men mange flere bleve ruinerede og mistede Hus og Gaard samt alt, hvad de eiede. Det blev strax befalet at lade Collecter ombære overalt i Danmark. Her i Kjøbenhavn blev Stadens 32 Mand anmodede derom; sammen med Kaptajn, Bogtrykker ANDR. SEIDELIN indsamlede jeg i Rosenborg Kvarter 487 Rdl. 70 Sk. rede Sølv og 918 Rdl. 80 Sk. i Sedler og Tegn. . . Hovedresultatet af hele Indsamlingen var, at der . . indkom 226,550 Rdl. . Til de Skadelidte er udbetalt alt det, Tabet var taxeret for.«²⁴

De 32 Mænds Forsamling udnævnte 13/9 1838 BERTEL THORVALDSEN til Æresborger i København; dog findes A. SEIDELIN ikke blandt de 23 Underskrivere²⁵; derimod var han blandt de 28 Repræsentanter for København, der ved Skrivelse af 29/12 s. A. takkede THORVALDSEN for hans Testamente af 10/4 s. A. og Gavebrev af 5/12 s. A., ved hvilke han skænkede alle sine efterladte Kunstværker og store Kunstsamlinger til Hovedstaden; det udtales, at man »som Repræsentanter for Stadens Borgerkab . . bringer Dem vor Tak for den uvurderlige

Gave, Deres Kiærlighed til Fædreland og Fødestad har bevæget Dem til at skienke denne Sidste, idet vi forsikre Dem, at De derved i Deres Medborgeres Hjerter har rejst Dem et Æresminde, som ingen Storm kan omstyrte, og ingen Tid nedbryde.«²⁶

Den kendte Boghandler JACOB DEICHMANN, Indehaver af Gyldendals Boghandel, og 8 andre københavnske Boghandlere stiftede 18/1 1837 »Den københavnske Boghandlerforening« (eller »Boghandlerforeningen i København«, siden 6/12 1905: »Den danske Boghandlerforening«), paa hvis Liste Bogtrykker A. SEIDELIN s. D. optoges som rabatberettiget. Den 8/3 s. A. opfordrede den nystiftede Forening 5 Boghandlere/Bogtrykkere til at tiltræde Foreningen, men i Modsætning til de 4 andre synes Hof- og Universitetsbogtrykker SEIDELIN slet ikke at have reageret paa denne Indbydelse. Paa den anden Side var man i Foreningen, der da kun havde en halv Snes Medlemmer, sikkert meget ivrig for at faa ham med. I Mødet 4/4 1840 vedtog man derfor enstemmigt at optage ham som Medlem, og Bestyrelsen fik Mandat til at indbyde ham til for Fremtiden at deltage i Møderne og Forhandlingerne. Denne Gang tog han imod Tilbudet, men naaede kun at deltage i eet Møde, 6/8 s. A., en Maaned før sin Død.²⁷ Fra 23/5 1839 til sin Død var han ved Københavns Brandforsikring Deliberationskommitteret for Frimands Kvarter.²⁸

Den 28/10 1836 blev ANDREAS SEIDELIN Ridder af Dannebrog.

Hyppigst trykte og forlagde A. SEIDELIN andres Værker. Dog samlede, forlagde og trykte han 1808 »Sange til Brug for blandede Selskaber. Danske, Tydske og Svenske.« (368 Sider) og 1821 »Seidelins Visebog, eller Danske Selskabssange, med Tillæg af nogle svenske, tydske, og latinske.« (446 Sider).

A. SEIDELIN var 25 Aar gammel, da han begyndte sin Forretning i 1802, og kom straks i Forbindelse – kun forretningsmæssig – med den 3 Aar yngre ADAM OEHLenschLÄGER, for hvem han trykte og forlagde forskellige Skrifter 1802–10, maaske ogsaa nogle Lejlighedsdigte senere.

Forfattere var sjældent Forlægger af deres egne Værker, men lod en Boghandler eller Bogtrykker

forlægge dem, – ikke altid den samme som trykte dem. Forlæggeren betalte Forfatteren et i Forvejen aftalt Honorar, hvilket ofte var ret beskedent, – tidligere havde Forfatterhonorar været et ukendt Begreb. Dette Forhold bevirkede, at et stort Salg kom Forlæggeren og ikke Forfatteren til gode.

Allerede sidst paa Aaret 1802 udgav den 23aarige OEHLenschLÄGER, der samme Sommer havde truffet HENRIK STEFFENS, efter dennes Raad et Bind »Digte 1803« (304 Sider) paa Universitetsboghandler FR. BRUMMERS Forlag og trykt hos A. SEIDELIN. Heri findes bl. a. »Guldhornene« (»De higer og søger i gamle Bøger«), »Hakon Jarls Død« og »Sanct Hansaften Spil«. Digtene, der fik en ret kølig Modtagelse²⁹, anmeldtes i »Dagen« 10–11/1 1803, uden Tvivl af Bladets Udgiver, Bogtrykker K. H. SEIDELIN, der udtalte Haabet om, at den unge Digter »vil uddanne sit sande poetiske Talent ved at raadføre sig med Mænd, hvis dannede og sikke Smag kunde vejlede h a n s, f. Ex. med en SANDER eller en RAHBEK.«²⁹

De af OEHLenschLÄGER i Juli 1805 udgivne »Poetiske Skrifter«, der kom paa Hofboghandler SCHUBOTHES Forlag, blev ligeledes trykt af A. SEIDELIN. De bestaar af »Freias Alter«, »Langelands-Reise«, »Jesu Christi gientagne Liv i den aarlige Natur«, samt Hovedværkerne »Aladdin« og »Vaulundurs Saga«. Ogsaa disse Skrifter anmeldtes i »Dagen« (21/7): »ØLENSLÆGERS poetiske Skrivter, 1ste og 2den Del, ere nu udkomne hos Hofboghandler SCHUBOTHE. Et saa stort Verks pludselige Fremkomst, i vort i de sidste 6 Aar stedse i Ufrugtbarhed tiltagende Skrivtrige, forbavser desmere, da det indeholder saa meget Godt. Aladin og Freyas Alter udmærker sig meest, og især det sidste Stykke.«³⁰

I Begyndelsen af 1804 havde Digteren ændret Skrivemaaden ØLENSLÆGER til OEHLenschLÄGER, hvorom »Dagen« 3/5 1805 oplyste sine Læsere: »Den OEHLenschLÄGER, hvis smukke Sang til Ære for Oldingen CALLISEN prydede Dagen No. 64 [26. April], er vor bekendte Digter A. ØLENSLÆGER. Dette findes nødvendigt at bekendtgjøre, for at undgaae flere Spørgsmaal om hvem denne OEHLenschLÄGER monne være.«³¹

Medens OEHLenschLÄGER fra August 1805 til November 1809 var paa sin store Udenlandsrejse til

Halle, hvor han besøgte STEFFENS, Berlin, Weimar, hvor han besøgte GOETHE, Dresden, Paris og Italien, udkom nogle af hans Hovedværker i Efteraaret 1807 i »Nordiske Digte«, baade forlagt og trykt af A. SEIDELIN, indeholdende de 3 store Digte »Thors Reise til Jotunheim« (skrevet 1804–06 i København og Tyskland), »Baldur hin Gode« (skrevet 1806 i Tyskland) og »Hakon Jarl hin Rige« (skrevet 1805 i Halle).

»Digte 1803« og »Poetiske Skrifter« (I–II, 1805) er OEHLenschLÄGERS rige Ungdomsdigtning, der udgør hans Bidrag til Romantikens »Universalpoesi«. Hans første store Værk, »Sct. Hansaften Spil«, indleder den danske Romantik, og »Aladdin« og »Vaulundurs Saga« er Højdepunktet i den oehlenschlägerske Romantik.

Under Rejsen brød Digteren med STEFFENS og Romantikken og sluttede sig til Klassicismen. Hans litterære Produktions Kulmination er »Nordiske Digte« (1807), – af hvilke »Hakon Jarl hin Rige«, Danmarks største Nationaltragedie, er den første og anseligste af hans lange Række af Tragedier, – samt de 3 ligeledes paa Rejsen skrevne Tragedier »Palnatoke«, »Axel og Valborg« og »Correggio«.

At OEHLenschLÄGER i 1807 fik en ny Forlægger i A. SEIDELIN, var Aarsag til, at Digteren valgte Titlen »Nordiske Digte«, som det fremgaar af hans Fortale til disse, indledt saaledes: »Stoffet til denne Samling, der egentlig burde udgøre den tredie Deel af mine poetiske Skrifter, er nordisk; da min ny Forlægger, ved at give Bogen et forandret Format, ønskede en anden Titel, har jeg kaldet den: Nordiske Digte.«

Hvad angaar OEHLenschLÄGERS Forfatterhonorar, skriver han i sine Erindringer³² i en Redegørelse for sine økonomiske Forhold, da han efter Hjemkomsten 25/11 1809 den 12/12 s. A. var blevet udnævnt til Professor med 1200 Rd. aarlig Gage:

»Derpaa vilde jeg nu gifte mig; man meente, det maatte gaae fortræffeligt. . . Jeg troede det selv; hidtil havde jeg ikke givet mig meget af med Oekonomie, jeg havde sat Tæring efter Næring, . . . Desværre havde jeg heller ikke forstaaet mig paa Boghandelen, og derfor leed jeg et ubodeligt Tab, og gik glip af Indtægter, som vilde været istand til at begrunde min Velstand. Meget kunde man heller ikke vide forud. For mine første Digte [1803] gav BRUMMER mig 100 Rbdlr.; for de Poetiske Skrifter fik jeg af SCHUBOTHE 6 Rbdlr. for Arket, og maatte endnu høre Skam-

flikker, fordi Bogen var bleven saa stor. De Nordiske Digte fik jeg noget bedre betalt; maaske det Dobbelte.« – For »Nordiske Digte« betalte A. SEIDELIN OEHLenschLÄGER 12 Rd. pr. Ark, ialt 300 Rd.

Manuskripterne til »Nordiske Digte« sendte OEHLenschLÄGER hjem fra Tyskland. »Hakon Jarl« kom til København i Marts 1806, de 2 andre i Oktober s. A.; 5/9 forlangte Direktionen for Det kgl. Teater »Hakon Jarl« noget forkortet og ændret, hvorefter Digteren 17/12 fra Paris returnerede det til Teatret, der 20/1 1807 antog det til Opførelse, men beklagede, at det paa Grund af Instruktør ROSINGS Gigtsygdøm – han skulde spille Hovedrollen – ikke vilde kunne opføres før næste Sæson.

Om Betaling for »Nordiske Digte« skrev OEHLenschLÄGER fra Dresden til sin gode Ven, der 5/9 s. A. udnævntes til Professor i Fysik, H. C. ØRSTED, 18/7 1806, at han haabede at faa 10 Rd. pr. Ark, hvilket vilde blive ialt 300 Rd., 31/8, at baade BRUMMER, SEIDELIN og SCHUBOTHE vilde gerne give 10 Rd. pr. Ark, og 2/10: »En Hr. PETERSEN³³ (en Ven af BRØNDSTED) har tilbudt sig at tale med SEIDELIN om Honoraret, hvilket formodentlig nu er skeet. SEID. kan strax begynde at trykke paa Thor . . . Jeg seer i Grunden gjerne at SEIDELIN trykte mine Poesier med store ungerske Typer (som Fortalen til de islandske Sager) stor Octav.«³⁴

23/1 1807 skriver ØRSTED til Paris, at SEIDELIN betaler 12 Rd. pr. Ark og allerede har betalt de første 150 Rd.; derimod er Trykningen ikke begyndt endnu, da SEIDELIN lader skære nye Typer. I Februar skriver OEHLenschLÄGER til KAMMA RAHBEK: »Det er ærgerligt at mit Stykke ikke bliver opført i Vinter . . . Stykket bliver nu trykt hos SEIDELIN; dersom han nu vil have Bogen ud i Vinter? Hvad saa? Det er en forbandet Historie.« Og 1/3 spørger han ængsteligt ØRSTED: »Hvordan gaaer det nu med SEIDELIN? Da Hakon ikke bliver spilt i Vinter, saa kan han jo ikke publicere Bogen; og vil han da vel give mig mit hele Honorar?« I Februar er »Thors Reise« i Trykken, i Marts »Baldur« og i Juni »Hakon Jarl«. 10/4 skriver ØRSTED: »Med Trykningen af Dine Digte gaaer det vel langsomt, men det gaaer dog.« Og 23/7 kan han meddele, at »De sidste 150 Rd. har jeg alt for længe siden faaet hos SEIDELIN. . . Dine Digte ere nu snart trykte.« Den 2/8 skriver K. L. RAHBEK: »Paa Hakon Jarl er nu kun et Ark tilbage at trykke, men da Fortale og Dedication i det mindste giøre to Ark, bliver den vel ikke færdig i fiorten Dage endnu.« 15/9 var RAHBEK færdig med Korrekturlæsningen, og 24/11 averteredes »Nordiske Digte« som udkommet. 3/12 1807 skriver OEHLenschLÄGER fra Paris til CHRISTIANE HEGER: »Jeg udbeder mig to Exemplarer [af »Nordiske Digte«]. Jeg troer SEIDELIN skal give mig tolv. . . Din Fader maa absolut ogsaa have et Exemplar; send mig kun eet.« – 30/1 1808, 2 Dage efter Kongens 40 Aars Fødselsdag, opførtes »Hakon Jarl« paa Det kgl. Teater, – dog paa Grund af ROSINGS Sygdøm med J. P. FRYDENDAHL i Hovedrollen.³⁵

I 1809 forlagde SEIDELIN det af OEHLENSCHLÄGER oversatte Syngestykke »Sovedrikken«, som blev trykt i Januar og havde Premiere 21/4 s. A., og hvortil WEYSE havde komponeret Musikken.³⁶

(Den i Marts s. A. udkomne Tragedie »Palnatoke« (skrevet i Paris 1807) blev derimod forlagt af BRUMMER som den højstbydende (12 Rd. pr. Ark)).³⁷

Endelig forlagde A. SEIDELIN i 1810 OEHLENSCHLÄGERS mest yndede Tragedie »Axel og Valborg«, digtet i Paris i Vinteren 1807–08, for hvilken han betalte Forfatteren 300 Rd., »men«, skriver OEHLENSCHLÄGER i sine Erindringer, »3000 Exemplarer af dette Yndlingsstykke ere vist solgte næsten i det første Aar. For flere Oplag fik jeg ikke en Skilling.«

»Axel og Valborg«, der udkom i Januar 1810, vakte umaadelig Begejstring; den havde Premiere paa Det kgl. Teater 29. s. M., ved hvilken Lejlighed OEHLENSCHLÄGER for første Gang overværede Premieren paa et af sine store Arbejder, 2 Maaneder efter sin Hjemkomst.³⁸

Forlæggeren ANDREAS SEIDELIN har aabenbart tjent godt baade paa »Sovedrikken«, om hvilket OEHLENSCHLÄGER skriver, at det mange Aar vedblev at være Publikums Yndlingsstykke, og paa »Axel og Valborg«, og dette er nok Aarsagen til, at OEHLENSCHLÄGER herefter – i Modsætning til Samtidens mange andre danske Digtere – blev sin egen Forlægger. Han havde paa dette Tidspunkt endnu en Tragedie, der skulde udgives, nemlig »Correggio«, skrevet 1809 i Rom. Herom fortæller han videre i Erindringerne:

»Nu havde jeg tilbage Correggio, som min forrige Forlægger [dermed menes sikkert SEIDELIN] ogsaa gierne vilde have. Da jeg fortalte ham, at jeg selv vilde forlægge Stykket, sagde han ganske bedrøvet: »Aa, det vil De dog vel ikke, Hr. Professor?« – »Jo, det veed Gud, jeg vil,« svarede jeg, »Ingen kan fortænke mig i, at jeg vil erhverve til mig selv, hvad jeg nødvendig selv bruger.« Den beholdt jeg da, og uden denne Gniden paa Lampen vilde min Aand ikke have bragt mig sine Gaver. Men det var ikke Guld og Ædelstene. Fløden af Fordelen var kommen i fremmede Hænder. Mine Skrifter gik vel godt af endnu, men ikke saa rivende, som i min Optrædelses

første Vaartid, da Alting var Nyt og Usædvanligt.« Som en af Aarsagerne til sine i 1814 forværrede økonomiske Forhold nævner Digteren »mit slette Boghandler-Talent« og fortsætter: »De første af mine Værker, der vare gaaet rivende af, havde jeg næsten givet Boghandlerne for Intet; nu forlagde jeg selv Stykker, der bleve nedrevne af BAGGESEN og hans Tilhængere, og skiøndt jeg vel kunde vundet noget paa dem, ved at sælge dem, saa tabte jeg nu, og kom i Gield.«

Ligesom A. SEIDELIN havde trykt og forlagt en Del af OEHLENSCHLÄGERS Ungdomsværker, trykte og forlagde han ogsaa nogle af den senere saa berømte Historiker C. MOLBECHS første Værker, saasom »Historisk Udsigt over Stuarternes Regiering og Skiebne paa den engelske Throne« (1805, 48 Sider), »Ungdomsvandring i mit Fødeland« I (1811, 390 S.), »Historie om Ditmarskerkrigen Aar Femten Hundrede og Ditmarskens Erobring under KONG FREDERIK DEN ANDEN, med en historisk Udsigt over Ditmarskerfolkets Vilkaar og Skiebne i ældre Tider« (1813, 258 S.) og »Breve fra Sverrige i Aaret 1812« I–III (1814–17, ialt 1084 S.). Endvidere trykte han MOLBECHS »Til Hr. N. F. S. GRUNDTVIG, Capellan i Udby, i Anledning af hans Verdenskrønike og Kiøbenhavns Skilderie no. 29« (1813, 35 S.) samt var Forlægger af den andetsteds trykte »Ungdomsvandring i mit Fødeland« II (»Fragmenter af en Dagbog skreven paa en Reise i Danmark 1813«, 1815, 306 S.).

For Forfatteren Professor K. L. RAHBK, fra 1809 Medlem af Direktionen for Det kgl. Teater, trykte og forlagde A. SEIDELIN i 1809 »Om Skuespillerkunsten« (30 Forelæsninger, RAHBK havde holdt paa Den dramatiske Skole, hvor han som Lærer 1805–16 virkede for en god Diktion og en national Retning i Smagen) og 1811 et af hans mange Tidsskrifter, Ugeskriftet »Sandsigeren« (udkom 6/2–31/12 i 48 Hefter). I 1814 trykte han Professor i Litteraturhistorie og Chef for Universitetsbiblioteket RASMUS NYERUPS »Antiqvarisk Reise til Fyen i Julii Maaned 1814« (40 S.).

Ikke mindst var A. SEIDELIN Forlægger af en Del Tidsskrifter. Saaledes trykte og forlagde han 1805–32 samtlige »Det skandinaviske Litteraturselskabs Skrifter« i 23 Bind, som – i Modsætning til Navnet

og til samme Selskabs første Tidsskrift »Skandinavisk Museum« (7 Bind, se S. 1303) – var et rent dansk Tidsskrift. Selskabets Formand var Forfatteren C. PRAM 1811–18.

Et aarelangt Samarbejde havde A. SEIDELIN med den lidt yngre JENS MØLLER, der – som Professor i Teologi fra 1808 til sin Død 1833 – var meget virksom som Universitetslærer, Kirke- og Skolemand samt som journalistisk Forfatter af teologiske og historiske Skrifter og som Medlem af talrige almennyttige Selskaber, saaledes 1814 Medstifter af Det danske Bibelselskab. Særlig Betydning fik hans teologiske Tidsskrifter, der gennem 20 Aar udgjorde en Hovedbestanddel af den danske Præstestands aandelige Næring, ved de udmærket orienterende Oversigter over samtidige kirkelige Forhold og Begivenheder hjemme og ude og ved de ofte udførlige biografiske Efterretninger om afdøde gejstlige i Danmark.

For denne rastløst flittige Teolog, med grimasserende Ansigt og sære Fagter, trykte A. SEIDELIN i 1808 det af Videnskabernes Selskab belønnede Prisskrift »Hvori bestaar Misbrugen af den saakaldte pragmatiske Historie, som adskillige saavel ældre som nyere Historiekrivere have tilladt sig, . . ?« og i 1817 »Udvalg af Biskop NICOLAI EDINGER BALLEBrevvexling.« Desuden forlagde og trykte han JENS MØLLERS teologiske Tidsskrift, nemlig »Theologisk Bibliothek« 1811–21 (20 Bind à gennemsnitlig 362 Sider), »Nyt theologisk Bibliothek« 1822–32 (20 Bind) og »Tidsskrift for Kirke og Theologie« 1832–34 (4 Bind). (Sidstnævnte Tidsskrifts 4. Bind for 1834 blev dog udgivet af JENS MØLLERS Svigersøn, Skoleinspektør ved Efterslægtsselskabets Realskole, cand. theol. D. W. FRIEDENREICH).

Endvidere forlagde og trykte SEIDELIN »Dansk Litteratur-Tidende« 1811–36 (24 Bind), som indtil 1830 Nr. 15 redigeredes af den stille, lærde Forsker Professor i Teologi P. E. MÜLLER, der til sit Tidsskrift raadete over en sjælden Medarbejderstab: Brødrene Fysikeren H. C. og Juristen A. S. ØRSTED, Sprogforskeren RASMUS RASK, Historikerne L. ENGELSTOFT og E. C. WERLAUFF, Teologen J. P. MYNSTER o. m. fl. »Dansk Litteratur-Tidende« er en Fortsættelse af det af P. E. MÜLLER siden 1805 redigerede »Lærde Efterretninger«, der indeholdt værdis-

fulde Kritikker af historiske og sproglige Arbejder samt retsindige og oplysende Nekrologer. Da Forlæggeren, det Berlingske Firma, paa Grund af de ekstraordinære Papirpriser og Valutavanskeligheder ikke saa sig i Stand til at udrede det voksende Underskud, kunde Professor MÜLLER bekendtgøre, at han for at afværge, at den danske Litteratur skulde savne sit eneste kritiske Tidsskrift, paa ANDREAS SEIDELINS Forlag agtede at udgive en Fortsættelse.³⁹

Da Professor P. E. MÜLLER i Foraaret 1830 – og ikke J. P. MYNSTER, som alle havde ventet – udnævntes til Sjællands Biskop, anmodede han den nævnte Professor JENS MØLLER om at overtage Tidsskriftets Redaktion, hvilket denne – midlertidigt – paatog sig, »da Litteratur-Tidendens Ophør vilde være et alt for føleligt Savn for vor Litteratur, hvorfor jeg, i Forening med dens agtværdige Forlægger, vilde bestræbe mig for at formaa en udmærket Videnskabsmand til at fortsætte samme.« Efter Udløbet af 1830 lovede JENS MØLLER at redigere Bladet endnu et Aar, men da Professor N. FOGTMANN, der skulde have overtaget Redaktionen, 1831 blev Biskop i Ribe, fortsatte JENS MØLLER Redaktionen til August 1833; paa Grund af hans Sygdom, – han døde i November s. A. – redigeredes Bladet fra September 1833 og Aaret ud af Svigersønnen W. FRIEDENREICH. Tidsskriftet, der ikke udkom i 1834, var hidtil kommet i ugentlige Hæfter à c. 16 Sider, med gennemsnitlig 818 Sider om Aaret.

Efter 1 Aars Pause udsendte A. SEIDELIN ved Aarsskriftet 1834/35 det sidste Nr. 52 af 1833-Aargangen med følgende Forklaring:

»Det er bekjendt, at Litteratur-Tidenden i forrige Aar havde det Uheld at miste sin lærde og utrættelige Udgiver, Professor og Dr. theol. JENS MØLLER. Det var hidtil ikke lykkedes Undertegnede, A. SEIDELIN, at faa nogen af Fædrenelandets bekjendte Forfattere, til hvem jeg desangaaende havde henvendt mig, til at overtage Redaktionen og det dermed forbundne Ansvar, og saaledes var det, grundet i Nødvendighed, næsten blevet min Bestemmelse at lade Bladet indgaa. Imidlertid vilde jeg dog ugerne opgive et ligesaa fortjent som ved sin Ælde ærværdigt Institut, med hvilket jeg desuden i en saa lang Række af Aar havde været i Forbindelse. Ogsaa tørde jeg, tildels paa Grund af udtrykkelige Opfordringer, antage, at det var Manges Ønske, ved Siden af Maanedsskriftet for Litteratur, at se vedligeholdt et andet kritisk Tidsskrift og ved dette en forøget Adgang

aabnet til Meddelelser om interessante og vigtige Gjenstande, der saaledes kunde haabe en desto fuldstændigere og flersidigere Drøftelse og Behandling. Derhos blev Litteratur-Tidendens Form som Blad holdt for, navnlig med Hensyn til den hurtige Meddelelse, at tilbyde visse Fordele. Jeg har derfor besluttet, om muligt, at vedblive Litteratur-Tidendens Forlag og har i den Hensigt forenet mig med Secretair DEICHMANN, Ejer af den Gyldendalske Boghandling. Idet vi nu, ifølge Anordningerne, maa nævne os som Udgivere, finde vi nødvendigt at bemærke, at vi kun paatage os det juridiske, men ikke det litterariske Ansvar, der alene vedkommer den eller dem, til hvem vi overdrage Bladets Redaction. . . Vi bidrage intet til Indholdet, som bliver aldeles udenfor vor Indflydelse. . . Redactionen bliver anonym. . . Bladet udkommer til ubestemte Tider. . .«

I 1835 og 36 udkom Dansk Litteratur-Tidende da atter, »trykt, udgivet og forlagt af A. SEIDELIN, Universitets-Bogtrykker, og J. DEICHMANN, Ejer af den Gyldendalske Boghandling«, og med den unge Journalist cand. jur. J. GIØDWAD som Redaktionssekretær, den senere bekendte Redaktør af Fædrelandet sammen med CARL PLOUG. De 2 Aargange bestod hhv. kun af 24 og 21 Numre paa 388 og 344 Sider. Af de 3 sidste Numre udkom Nr. 19 den 28/9 og Nr. 20 den 23/11 1836, og først 24/2 1837 kom Nr. 21, – med en Afhandling om CHR. WILSTERS Oversættelse af Iliaden, sammenlignet med FIBIGERS og POUL MØLLERS Oversættelser, sluttede Dansk Litteratur-Tidende.

Skønt Tiden var præget af en stærkt indskrænket Tryk-frihed og af FREDERIK VI's Iver for at hindre ethvert Misbrug af denne Frihed, tilstod dog Kancelliet undertiden Udgivere af Tidsskrifter Ret til at bringe anonyme Bidrag. En saadan Ret, som P. E. MÜLLER havde faaet 1809 til Dansk Litteratur-Tidende, bekræftedes, da JENS MØLLER 1830 og A. SEIDELIN og J. DEICHMANN 1834 overtog Redaktionen.⁴⁰

Endvidere trykte og forlagde ANDREAS SEIDELIN »Tidsskrift for Naturvidenskaberne«, som udgaves 1822–28 af de 3 københavnske Professorer, Fysikeren H. C. ØRSTED, Botanikeren J. W. HORNEMANN og Zoologen J. REINHARDT.

Alle INGEMANN'S historiske Romaner er ogsaa forlagt og trykt af ANDREAS SEIDELIN. Det begyndte med INGEMANN'S episke Digt Valdemar den Store og hans Mænd i 1824 (375 Sider), og derefter fulgte

de 4 historiske Romaner Valdemar Seier (1826, 907 S.), Erik Menveds Barndom (1828, 928 S.), Kong Erik og de Fredløse (1833, 685 S.) og Prinds Otto af Danmark og hans Samtid (1835, 685 S.) samt det historiske Digt i 10 Sange Dronning Margrete (1836, 223 S.) og endelig det dramatiske Digt Renegaten (1838, 188 S.). Endvidere trykte A. SEIDELIN faa Maaneder før sin Død 2 smaa Skrifter af INGEMANN, »Skyhimlen eller Den Luke-Howardske Skyformationslære betragtet som Billedform for Naturpoesien« og »Stjernebilledernes Symbolik. En poetisk Anskuelse« (1840, 30 og 32 Sider, Indbydelsesskrifter til Sorø Akademi i Juni og Juli 1840).

Ogsaa med INGEMANN synes Forbindelsen kun at have været forretningsmæssig; i hvert Fald nævnes SEIDELIN ikke i Ingemanns »Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirksomhed fra 1811–1837«.

Derimod nævnes A. SEIDELIN 2 Gange i »Breve til og fra BERNHARD SEVERIN INGEMANN« (1879). I et Brev til INGEMANN i Rom, dateret København 14/9 1818, skriver Professor theol. JENS MØLLER: »Smaa-poeten PROFT er greben af ANDR. SEIDELIN i Smaatyveri, og spæger sit Kjød i denne Tid ved at sidde 3 Gange 5 Dage paa Vand og Brød. Formodentlig bliver han derefter relegeret fra Universitetet.« (Den 23aarige Student H. C. G. PROFT, der navnlig er bekendt for sine Teaterkritikker, mest i »Dagen« fra 1817, blev i September 1818 dømt til Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage for flere Bogtyverier).

Aaret før SEIDELIN'S Død skrev INGEMANN i et Brev, dateret Sorø 7/4 1839, til sin mangeaarige Ven Prokurator, Godsejer, Medlem af de nørrejdyske Stænderforsamlinger, Etatsraad M. B. NYEGAARD: »Angaaende Udgaven af mine ældre dramatiske Arbejder, som første Afdeling af mine »Samlede Skrifter« skal jeg nu ogsaa tale med SEIDELIN. . . Et nyt Arbejde »Salomons Ring«, et dramatisk Eventyr har jeg skrevet i Vinter; det vil nok udkomme i Sommerens Løb eller til Efteraaret.« Samlede Skrifter første Afdeling »Dramatiske Digte« udkom dog først 1843.

I en Sag, som JOSEPH JACOB anlagde mod A. SEIDELIN, angaaende JOSEPH JACOBS aldeles ugrundede Paastand om, at SEIDELIN skulde betale ham 383

Rbd. 2 Mk. 10 Sk., dømte Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten 5/12 1825 JOSEPH JACOB til ved sin Ed at bekræfte, at ARON SCHOTTLÄNDER⁴¹ ikke havde betalt ham dette Beløb, i hvilket Tilfælde SEIDELIN burde betale det med Renter fra 19/7 1824, »men trøster Citanten sig ikke til at aflægge denne Ed, bør indstævnte SEIDELIN for hans Tiltale i denne Sag fri at være.« Denne Dom appellerede SEIDELIN til Højesteret, som 10/4 1827 stadfæstede den.

Til det 1813 oprettede Fyens Stiftsbibliotek skænkede ANDREAS SEIDELIN 1813 74 Bind, 1821 11 Bind, 1822 2 Bind, 1826 23 Hæfter (A. S. ØRSTEDS Juridisk Tidsskrift 1821–25 med Register og Det skandinaviske Litteraturselskabs Skrifter 1822–24), 1827 3 Hæfter af ØRSTEDS Juridisk Tidsskrift 1826–27 og Det skandinaviske Litteraturselskabs Skrifter 1826, samt i 1830 Dansk Litteratortidende 1822–29.⁴² Og i Vinteren 1835–36 skænkede han »anseelige Foræringer af mange gode Skrifter« til det paa samme Tid i Odense oprettede »Borgerbibliotheket i Odense«, om hvilket det allerede 1858 hedder, at det »synes dog senere at være gaaet ind.«⁴³

ANDREAS SEIDELIN har rimeligvis 1799–1840 haft Belæggelsesretten til 2 af Konferensraad HANS SEIDELINS 12 Senge i Vartov (S. 184).

† 15/9 1840 i København (ifølge Kirkebogen af »Apoplexie«), begravet 21/9 fra Vor Frue Kirke paa Assistenskirkegaard i hans den 23/7 1812 købte Gravsted Nr. 34 paa Monumentlinien, hvor ogsaa begge hans Hustruer og de 2 i 1848 døde Sønner begravedes samt hans Datter JACOBINE SEIDELINS og Svigersøn Premierløjtnant, senere General, Kammerherre CHR. BAUDITZ's 2. og 3. Barn i April 1848.

ANDREAS SEIDELINS Enke Oberstløjtnantinde M. E. SEIDELIN, der fik kgl. Bevilling til at sidde i uskiftet Bo, meddelte Dødsfaldet i Berlingske Tiden 21/9:

»Hof- og Universitets-Bogtrykker, Oberstlieutenant, Commandeur for det borgerlige Artillerie, Ridder af Dannebrog, ANDREAS SEIDELIN, døde, uforberedt og uventet i et Nerveslag den 15de September, 63 Aar gammel; – efterladende: sin Kone med 9 umyndige Børn! –

Hans Vandel var retskaffen, virksom og gudhævet. Han var sikker, eftertænkningens Leder, som Mand og Fader; Han var saaledes inderligen elsket af os alle! – Hvad kan erstatte saadant Tab? – Prøven er haard! Vi fatte os i Tillid til Religionen!

Kjøbenhavn, den 21de September 1840.

MARIE ELISABETH SEIDELIN,
født CLAUSEN.«

Om den sørgelige Baggrund for Hof- og Universitetsbogtrykker, Oberstløjtnant ANDREAS SEIDELINS Død oplyser et Brev, som Komponisten C. E. F. WEYSE 3 Dage efter Dødsfaldet skrev til sin Plejesøn, Kantor og Informator ved Vallø Stift, cand. theol. FERDINAND SCHAUBURG MÜLLER; Brevet slutter saaledes:

»Af By-Nyheder ere: at Bogtrykker SEIDELIN har solgt sit Bogtrykkerie til Bogh KLEIN for 8000 Rbdr, imod 1000 R Afbetaling aarlig; men da der, efter at Handlen var sluttet, blev budt ham 1000 Rbdlr aarlig Leie for det, fortrød han sin Handel, og bød KLEIN 1000 Rbdr Opgjeld. Men KLEIN forlangte 2000 Rbdlr, og saa gik SEIDELIN hen og hængte sig. Hofskriver, Justitsraad SCHOUBYE sidder med sin Kone [* SPIIR] i Arrest, for i en Stervboe, paa ulovlig Maade sig tilvendte Obligationer og Preciosa. »Saadan gaaer det til i denne syndige Verden!« udraaber med et Suk den fattige Moralist, Orga- og Componist, Eders Gamle C. E. F. WEYSE.«⁴⁴

Ifølge en Tradition i Familien lod Bogtrykker A. SEIDELIN sig overtale til at sælge sit Bogtrykkeri, men fortrød det og tog sit Liv af Sorg derover.

Efter A. SEIDELINS Død fortsatte Bogtrykker LOUIS KLEIN († 1877) ifølge Vejviseren hans Trykkeri under Navnet »Det SEIDELINSKE Officin« til 1862; indtil 1849 forblev det i Købmagergade 13 (MNR 65), fra 1850 i Købmagergade 46 (MNR 5), hvor Bogtrykker L. KLEIN blev boende paa 1. Sal til sin Død. A. SEIDELINS Virksomhed synes saaledes at være ophørt c. 1862.

~ 1) 12/1 1806 »i Huuset« i København (Vor Frue) JACOBINE MARGRETHE CATHRINE ANDREA, * 1770⁴⁵ i Nørre Alslev paa Falster, døbt 11/2, Datter af Strandkontrollør CHRISTOPHER CASPERSEN ANDREA († 1785) og Hustru MARIE ANNA PORTH (* 1733 i Vallensved, døbt 16/10, ~

før 1764, † 14/9 eller 15/9⁴⁶ 1815 i København af Brystsvaghed, begravet 20/9 paa Assistens Kgd. (Helligaands Kbg.).

Hendes Faddere var Færgemand (fra 1757) ved Gaabense Færgested FREDERIK CONRAD THIELLESEN⁴⁷, hvis nygifte Hustru KRISTENSE GULDBECH bar Daabsbarnet, og hvis Søsterdatter CATHRINE HEDVIG DAHLSTRØM⁴⁸ var Fadder sammen med (sin første Mand?) Forvalter BRUHN fra Nørre-Ladegaard, Kinakaptajn POUL ROSEN i København og Monsr. ORTVED fra Vejlegaard (maaske Birkeskriver paa Falster fra 1769 (adjung. 1760) WILLUM ORTVED).

Faderen CHRISTOPHER ANDREA, som ved Skiftet efter Enken 1815 betegnes som Kontrollør og Landvæsenskommissær, hvilken sidste Stilling han næppe har beklædt, opgiver selv i en Ansøgning om Pension 3/3 1780, at han i 19 Aar har været i kongelig Tjeneste »og desuden været betroet en Ærespost som Medlem og Sekretær i det kgl. Sekrete Raad paa Fortet Christiansborg i Guinea.« Om hans Virksomhed i Guinea er intet fundet.

Den 12/2 1765 udnævntes han til Strandkontrollør og Toldbetjent paa Falster og boede de følgende 15 Aar i Nørre Alslev. Fra hans Virksomhed⁴⁹ her kan oplyses: 31/5 1775 ansøgte han om Tilladelse til 8 Dages Rejse til Sjælland, 30/9 s. A. indberettede han et Salttyveri og bad sig samtidig »ved forefaldende Vacance forflyttet til et andet Embede, hvor han kunde udrette noget reelt til kongelig Interesse og Tjeneste«; 30/9 1778 forespurgte han angaaende ulovlig Overførsel af Kvæg ved Guldborg og Gaabense Færgesteder og fik 21/11 s. A. Tilladelse til 3–4 Ugers Rejse til Sjælland, Fyn og Jylland. – Den 3/2 1779 androg han om at maatte færdes frit i Embedsforretninger i sit Distrikt paa Trods af den i Anledning af Kvægsygen anordnede Kommissions Meddelelse til ham, at han i Embedsforretninger maa gaa ud fra sit Hus, men ikke vende tilbage, før Indespærringen var ophævet. Svaret 6/2 lød, at da denne Sag var Toldkammeret uvedkommende, maatte han rette sig efter Kommissionen, men fritoges, saa længe Indespærringen vedvarede, for alle sine Strandkontrollørforretninger. – 20/11 1779 fik han Ordre til hver Maaned at indsende Beretning om foretagne Patruljeteure i Distriktet. 27. s. M. bevilges ham 4 Ugers Rejse til Provinserne og København; i s. M. indberetter han Smugling af Svin fra Falster til Sjælland ved Gaabense Færgested. 31/12 s. A. indberetter han, at han Juledag paa sin Tur mellem Guldborg og Vaalse havde erfaret, at der ved Guldborg muligvis var sket ulovlig Udskibning. I Begyndelsen af 1780 tog han, ihvor vanskelig Vej og Vejrlig da end var, en Tur til Stubbekøbing og styrtede da med sin Hest, hvorved han saarede sit venstre Ben og læderede et Ribben i venstre

Side. 1/3 beder han, at det maa pardonneres ham, at han formedelst sit maadelige Helbred i Februar kun har kunnet foretage 2 »Rekognitionsture« – iøvrigt uden at se et Fartøj. I Marts tillod hans Helbred ham ikke at gøre nogen Tur. Den 5/4 løb Galeasen De 2 Brødre paa Grund Vest for Gedesby (paa Syd-Falster) paa Rødsand (under Nysted Tolddistrikt) 1½ Fjerding Vej fra Land; en stor Del af Godset blev udlosset paa Kysten, hvor han bevogtede det fra 8/4 om Aftenen, til Skibet var bragt af Grunden, og Varene 13/4 atter var indskibet. I Resten af April turnerede han paa Øster- og Vester- samt Nordre-Kanten, og i Maj turnerede han Falster fra Nord til Syd.

I 1780 ansøgte C. ANDREA om Afsked, med sin Gage, 150 Rd., i aarlig Pension. I den første Ansøgning 3/3 nævner han, at han efter de ham givne Løfter ved dette Embedes Tiltrædelse i nogle Aar forgæves har søgt Forflyttelse til et bedre og roligere Levebrød, men nu svinder Kræfterne, han har »smertende Legemssvagheder« i sin Alderdom, og Følgerne af Faldet med Hesten gør det ham umuligt længere at betjene det møjsommelige Strandkontrollørembede; 24/5 gentager han sin Ansøgning, stadig uden Resultat, hvorefter hans Hustru 14/7 ansøger om det samme i Betragtning af de ham overgaaede ulykkelige Tilfælde, at han er bleven skudt med en Kugle i det højre Ben, og at han ved sin Hests Styrtning har faaet tvende Ribben brækket, saa han ikke kan taale at ride.

Ved kgl. Resolution 17/8 1780 afskediges han i Naade med 80 Rd. i aarlig Pension; i Forestillingen udtales det, at Strandkontrollør CHRISTOPHER ANDREÆ, som i sin Tid har været Sekretær i Raadet paa Fortet Christiansborg i Guinea og derefter Strandkontrollør paa Falster siden 1765, har i Gage samt til at holde en Hest 150 Rd. Naar Hesten regnes til 30 Rd., bliver hans Gage 120 Rd., hvoraf han som sædvanlig kan faa 2 Trediedele = 80 Rd. i Pension. Den 6/9 takker han fra Nørre Alslev for Pensionen, som han beder om at faa udbetalt maanedlig, og 27/12 skriver han, at han nu er kommet til København og logerer i Nr. 195 i Gothersgade, men ikke agter at opholde sig her længere, end den yderste Nødvendighed udfordrer. Den 8/1 1781 meddeler han, at han for nærværende Tid med Kone og 4 af sine mindste Børn har Bopæl i København, hvor han agter at blive, indtil han finder et mindre kostbart Sted; 20/1 meddeles det ham, at Det kongelige Finanskollegium vil udbetale hans Pension maanedlig, saa længe han forbliver i Hovedstaden. Herefter vides intet om ham; rimeligvis har han forladt København, hvor hans Død i 1785 ikke synes at have fundet Sted.

Følgende Ansøgning om Pension, dateret København 7/10 1791, indsendte hans Enke til Kongen:

»Min afdøde Mand CHRISTOPHER ANDREA haver haft den Naade som Strand Controlleur paa Falster at staa udi Deres Majestæts Tjeneste udi 20 Aar og tilsidst formedelst Alderdom og Svaghed nød en liden Pension af 80 Rd. til

hans Dødsdag, som var i Aaret 1785, da jeg med 6 uforsørgede Børn ikke alene blev efterladt i fattige og ynkværdige Omstændigheder, men endog til samme Tid mistede den min Mand allernaadigst forundte liden Pension.

Siden den Tid har jeg gjort alt muligt for at erhverve det nødtørftige til Livets Ophold for mig og mine 6 faderløse Børns Opdragelse. Jeg har med største Kummer bragt det dertil, at de fleste nu kan tjene for deres Brød, men, da Alderdom og Svaghed nu trykker mig saaledes, at jeg ikke er i Stand til selv at kan erhverve mig min nødtørftige Underholdning, saa indflyr jeg derfor i allerdybeste Underdanighed til Deres Kongelige Majestæt og allerunderdanigst beder om en liden Pensions Meddelelse af Postkassen for den korte Levetid, jeg endnu maatte have tilbage.

allerunderdanigst

af

MARIA ANNA SL. ANDREÆS.«

En Anbefalingssskrivelse fremhævede hendes kummerfulde Liv og den nu tilstundende Alderdom og sluttede: »Gud, Enkers og Faderløses Værg, opvække derfor Velgjørende til hendes Trøst og en naadefuld Bønhørelse hos Landets Fader.«

Skønt »Enken ikke synes ganske kvalificeret til Pension«, tildeltes der hende ved Resolution 20/1 1792 paa Grund af »hendes brændende Trang« 20 Rd. i aarlig Pension.

Af CHRISTOPHER ANDREA'S Børn kendes kun 5⁵⁰, af hvilke SEIDELINS Hustru var den næst yngste.

Hans Enke MARIE ANNA PORTH, der var Degnedatter og havde 2 yngre Brødre⁵¹, har rimeligvis boet de fleste Aar som Enke i København, hvor hun døde 1815 i Kompagni-stræde 8 paa Hjørnet af Badstuestræde (M Nr 64 i Snarens Kv.) hos Datteren ANNA SOPHIA, der oplyste, at Moderen efterlod sig flere Børn, men ingen Arv.

JACOBINE MARGRETHE CATHRINE ANDREA ægtede 1806 Bogtrykker A. SEIDELIN, fødte ham 3 Børn og døde i den sidste Barselseng. Faddere til Datteren SABINE (1807–88), der døbttes Januar 1808 i Vor Frue Kirke, var Farfaderens Kusine Gehejmerraadinde CORDSSEN i Silkegade (S. 939) og Faderens Morbroder Søjtmester, Kaptajn CHR. HØYER, Mosteren? Jomfru NICOLINE ANDREA i Gothersgade og Morbroderen? Købmand ANDREA samt Justitsraad, senere Konferensraad HENRIK CHR. HAMMERICH, der var gift med Barnets Moders Kusine PETREA NICOLINE PORTH (Datter af Justitsraad P. N. PORTH). Til Sønnen, der fødtes 1810 og døde 1813, var Fadderne Moderens Morbroder P. N. PORTHS 2. Hustru AMALIE DRACHMANN og Barnets Halvkusine AMALIE HELENE HAMMERICH⁵² (Datter af Raadmand og Ju-

stitsraad, siden Borgmester i København og Konferensraad FREDERIK HAMMERICH og P. N. PORTHS Datter NANCY MARIE PORTH) samt Sekretær (Kopist i Københavns Raadstues 2. Sekretariat) CHR. M. WINTHER, Hofbogtrykker NIELS CHRISTENSEN og Gehejmerraadinde CORDSSENS Søn Hofjunker C. D. CORDSSEN.

† 19/7 1812 i København, i Barselseng 19 Dage efter en dødfødt Søns Fødsel, begravet 23/7 paa Assistenskirkegaard (Vor Frue). Enkemanden, der 20. s. M. fik Bevilling⁵³ til at sidde i uskiftet Bo, meddelte (i Adresseavisen 20/7 og) i Berlingske Tidende (»Danske Statstidende«) 24. s. M.:

»Det blev min tunge Lod, at bekendtgjøre Familie og Venner, at min inderlige elskede Kone JACOBINE MARGRETE CATHRINE, fød ANDREA, efter under haarde Smerter at være forløst den 30te Junii med et dødfødt Drengbarn, og efter stedse tiltagende sørgelige Følger af samme, omskiftede Tiden med Evigheden den 19de Julii. Tabet for mig efter 6½ Aars lykkeligt Ægteskab med den retskafneste og kiærligste Ægtefælle og Huusmoder, Tabet for vore to smaa kiære Børn, for hvem hun var den ømmeste og kiærligste Moder, vil Enhver der kiendte hende føle med mig; Bevidnelser om Deeltagelse frabedes.

ANDREAS SEIDELIN,

Bogtrykker.«

3 Børn.

~ 2) 2/9 1814 »i Hjemmet« i København (Sct. Petri; efter Bevilling 26/8) MARIA ELISABETH CLAUSEN, * 22/10 1792 i København, døbt 4/11 i Sct. Petri Kirke, Datter af Hofglarmester CHRISTIAN CLAUSEN (* 1750 i København, døbt 26/2 i Sct. Petri Kirke, † 8/11 1825 sst. af Apoplexi, begravet 14/11 »in der Stadt« (Sct. Petri)) og Hustru ANNA MARIA EBERLIN (* c. 1755, † 12/1 1816 sst. af Krampe, begravet 17/1 »in der Stadt« (Sct. Petri)).

A. SEIDELINS Hustru er født og opvokset i Købmagergade nuv. Nr. 43 (M Nr 50, 1756–1806 M Nr 82+83), en Gaard, som hendes Farfader Hofglarmester CHRISTIAN CLAUSEN (senior; † 1791) købte 13/1 1777 og 14/8 1786 solgte til sin Søn af samme Navn og Stilling, som derefter ejede og beboede den til sin Død 1825. Ved Folketællingen 1801

boede Glarmester CLAUSEN og Hustru der med deres 3 Børn, 2 Svende, en Læredreng og en Tjenestepige. Til Leje hos dem boede den 45aarige Handelsmand MICHAEL PEDERSEN KIERKEGAARD og hans 2. Hustru ANE SØRENSDATTER LUND med 2 smaa Døtre. (Sønnerne Biskop PETER CHR. KIERKEGAARD og Filosoffen SØREN KIERKEGAARD fødtes først 1805 og 1813). Endvidere boede til Leje sst. 2 af Provst i Kerteminde NICOL SEIDELIN BØGHS Sønner Kopist i Rentekammeret CHRISTOPHER B. BØGH og Passkriver FR. JULIUS BØGH.

MARIA ELISABETH CLAUSENS Faster ABEL MARIE CLAUSEN (c. 1752–96) blev 1777 gift med Sognepræst i Skanderborg (1779 i Ringsted, 1787 ved Helligaandskirken) PEDER HANSEN, den senere Biskop paa Fyn.

Selv havde MARIA ELISABETH CLAUSEN 2 Brødre, der ogsaa begge var Glarmestre i København, nemlig Kaptajn ved det borgerlige Artilleri CHRISTIAN FREDERIK CLAUSEN (1785–1838), der fra 1826 efter Faderen ejede Huset paa Købmagergade, og JOHAN FERDINAND CLAUSEN (1789–1865), der købte det paa Auktion 29/5 1838 for 19,510 Rbd. rede Sølv (Skødet læst 11/2 1839), og efter hvis Død det købtes af hans Søn Glarmester CHRISTIAN FERDINAND CLAUSEN, ved hvis Daab 1821 Bogtrykker SEIDELIN var Fadder, og som ejede det til sin Død 1/11 1871. (Købmagergade 43, hvor nu Tjæreborgrejser har til Huse, købtes 1876 af kirurgisk Instrumentmager, Professor CAMILLUS NYROP og husede herefter Firmaet Camillus Nyrop's Etabl. 1877–1/8 1966).

Med sin 2. Hustru havde Bogtrykker A. SEIDELIN 8 Børn, * 1815–29. Moderen selv nævnes som Fadder til dem alle, desuden er følgende Faddere: Farbroderen Kaptajn H. D. B. SEIDELIN (S. 990) til de 3 ældste Børn, der døbttes i Vor Frue Kirke (CHRISTIANE, * 1815, ~ 1) Professor A. F. BERGSØE, ~ 2) 1858 Overlærer, cand. theol. LUDVIG OLESEN; JACOBINE, * 1817, ~ 1843 Premierløjtnant, senere General og Kammerherre CHR. F. BAUDITZ; og SOPHIE SEIDELIN, * 1818, † ugift 1852), ved det første Barn sammen med Madame ANNE CLAUSEN (maaske Mormoderen, der døde 11 Dage senere), 1817 en Jomfru EBERLIN og 1818 en Madame A. CLAUSEN, rimeligvis Morbroderen CHRISTIAN FRE-

DERIK CLAUSENS Hustru ANNE ELISABETH ROHDE, som han havde ægtet 15/7 1814 (Helligaands) og ved sin Død var separeret fra. De 5 yngste er døbt i Helligaandskirken; til DIDERICH CHRISTIAN 1820 er Moderen Fadder sammen med »Madame HOLM ved Nørrevold«, Morfaderen Hofglarmester CHRISTIAN CLAUSEN og Farbroderen cand. theol. DAVID SEIDELIN paa Elers' Kollegium. De 3 følgende Børn, AMALIE, CHARLOTTE (~ 1858 Pastor FREDERIK OLESEN) og ANDREAS FR. SEIDELIN havde ingen andre Faddere end Forældrene; de blev iøvrigt først døbt i en Alder af hhv. 14, 6 og næsten 11 Maaneder. Til det yngste Barn IVAR EMIL SEIDELIN, døbt 1829, 3 Maaneder gammel, var Forældrene Faddere tillige med Jordemoderen Mad. NYEGAARD⁵⁴.

Efter at være blevet Enke 1840 solgte Oberstløjtnantinde M. E. SEIDELIN – som hun kaldes i Vejviseren – 1/3 1841 Ejendommen Købmagergade 13 (MNR 65) og boede sine sidste 10 Leveaar paa Kongens Nytorv Nr. 28 (MNR 354), nu Privatbankens Bygning paa Hjørnet af Ny Adelgade.

† 30/12 1851 i København »af Cachexie«, begravet 5/1 1852 fra Vor Frue Kirke i sin Mands Gravsted paa Assistenskirkegaard.

Dødsfaldet anmeldtes i Adresseavisen 3/1:

»Tirsdagen den 30te December afgik ved Døden vor kjære, elskede Moder og Svigermoder, MARIE ELISABETH SEIDELIN, født CLAUSEN, Enke efter afdøde Hof- og Universitets-Bogtrykker, Oberstlieutenant SEIDELIN, efter længere Tids tiltagende Svagelighed, men dog kun to Dages Sygeleie; dette meddeles deeltagende Slægt og Venner af

hendes dybtsørgende Efterladte.«

8 Børn.

e. JOHANNE DIDERIKKE SEIDELIN, * 21/7 1778 i Odense, hjemmedøbt, 7/8 i Vor Frue Kirke, baaret af den kendte Hofjuvelerer i København FR. FABRITIUS' Enke URSULA CHRISTIANE LINDE, der boede hos sin Svigersøn, Stiftsprovsten i Odense Professor L. ANCHER, og Jomfru CATHRINE NANNESTAD⁵⁵ gik hos. Hendes Faddere var Farbroderen »Studiosus«, cand. jur. FRIDERIC SEIDELIN (S. 385), Fasterens Mand Sognepræst CHR. BIRCH i Brahetrolleborg (S. 409) samt Faderens nærmeste Medar-

bejder, residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke
HENRIK CLEMENTIN.

† 21/1 1779 i Odense, begravet 25/1 »i den lille Gang« i Vor Frue Kirke.

f. HANS DIDERICH BRINCK SEIDELIN, * 20/11 1779 i Odense, døbt 26/11 i Vor Frue Kirke, baaret af Agent JOHAN APPLEBYES Hustru KAREN KRAGH ERICHSEN⁵⁶, og Farbroderen FRIDERIC SEIDELINS senere Hustru ULRICA MELBYE (S. 403) gik hos; Faddere var Farfaderen, fhv. Provst DAVID SEIDELIN i Gamtofte (S. 216), Farbroderen Sognepræst IVER SEIDELIN i Køng (S. 378) og Professor SEYDLITZ (S. 402). Han er utvivlsomt opkaldt efter sin Faders Morbroder Konferensraad HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELIN, der var død Aaret før.

H. D. B. SEIDELIN, der i 1852, 7 Aar før sin Død, endte en lang Søofficerskarriere som karakteriseret Viceadmiral, blev 23/1 1786 indskrevet som frivillig Søkadet⁵⁷ ved Søkadetkorpset, hvor han 1790 blev Kadet. Han boede hjemme i 1787 (S. 369). Søkadetakademiet, som SEIDELIN siden testamenterede et stort Legat paa 5000 Rbd., havde i disse Aar, indtil 1827, til Huse paa Amalienborg. For Marinen oprandt en lykkelig Tidsalder, da KRONPRINS FREDERIK 1792 overtog Præsidiet i Admiralitets- og Kommissariatskollegiet, og da Kaptajnløjtnant H. C. SNEEDORFF, fra 1797 Akademiets dygtige og elskede Chef, 1789 ansattes som Næstkommanderende for Akademiet og Lærer i Sømandskab. Den unge SEIDELIN, der siden blev en stor Beundrer af INGEMANN, har paa Akademiet maaske med særlig Interesse fulgt THOMAS THAARUPS og C. F. DICHMANS Undervisning i de skønne Videnskaber.

Den 20/9 1799 blev SEIDELIN Sekondløjtnant, og s. A. var hans Fader død, efter hvem han arvede 227 Rd. Som 20–21aarig var han 1800–01 med Fregatten Freia til Middelhavet; med Kaptajn P. G. KRABBE som Chef afgik Freia i Juni fra København, og efter at have ligget en Uge ved Flekkerø gik de 21/7 derfra med 6 Skibe under Konvoj, men kom 4 Dage senere i Kanalen i Kamp med 4 engelske Fregatter, hvis Visitation af Konvojen KRABBE vilde forhindre; efter 1 Times Kamp blev de danske Skibe opbragt og ført ind til Downs Nordøst for Dover,

12/8 laa Fregatten stadig paa Downs Rhed under dansk Flag, men med en engelsk Vagt om Bord, 9/9 blev Fregatten og Konvojen frigivet, og efter at Fregatten var repareret i Sheerness ved Themsens Udmunding afgik man 18/11 fra Downs og fortsatte Rejsen til Middelhavet; 5/12 var man kommet til Malaga, hvor KRABBE 11/1 1801 fik overrakt KONGENS Æressabel af Chefen for den danske Eskadre i Middelhavet Kommandørkaptajn G. A. KOEFOED. 15/8 1800 havde KONGEN udtalt sin Tilfredshed med KRABBES Konduite, og 30/4 1802 bestemtes, at der skulde præges en Medaille til Uddeling til det Personel, der havde udmærket sig i Affæren i Kanalen 25/7 1800.

Den 30/9 1803 blev Sekondløjtnant H. D. B. SEIDELIN *Chargé d'affaires ad interim* i Berlin, og 3/1 1805 fik han Tilladelse til som Styrmand at sejle med det kongelige Paketskib Kronprins Frederik, ført af Kaptajnløjtnant TH. FASTING, til Ostindien; 3/5 blev han indrulleret som Overstyrmand paa Paketten med 16 Rd. mdl. og 750 Rd. i Dusør ved Hjemkomsten; Kronprins Frederik, en Fregat paa 150 Læster, afgik 5/5 1805 fra København og kom 15/9 til False Bay ved Kapstaden; paa Grund af Monsunen anløb den ikke Trankebar, men gik lige til Bengalen, hvortil den kom 30/11, og hvorfra Passagererne førtes med et andet Skib til Trankebar. 1806 returnerede Fregatten til København. Den 25/4 s. A. blev han *Premierløjtnant*. Næste Aar betalte han Indskud i Enkekassen for sin tilkommende Hustru; hans Ansøgning herom er dateret 12/4 1807, Fortunstræde 235 (nu Nr. 3, MNr 149 i Øster Kv.).

Onsdag 6/5 1807 ægtede han i Birkerød en Datter af den bekendte Instruktør og Skuespiller ved Det kgl. Teater FR. SCHWARZ; 14/5 fik han Tilladelse til at opholde sig 5 Uger i Birkerød mod at passe de Vagter, som tilfaldt ham. 13/7 fik han Permission indtil sidst i November for at foretage Opmaaling rundt paa Sjælland, men da Englænderne næste Maaned truede Danmark, blev han 10/8 udnævnt til Chef for Kanonbaaden Christianssund med 68 Mands Besætning; allerede 14/8 ophævedes imidlertid denne Ordre, MAGNUS BØEG blev Chef for Christianssund, og SEIDELIN fik Ordre til uopholdelig at melde sig ved Admiralitetskollegiet i Køben-

havn og 20/8 til at gøre Tjeneste hos Kommandør-kaptajn VAN DOCKUM paa Batteriet Prøvestenen (89 Kanoner); her var han dog kun kort Tid.

Under Kanonbaadskrigen 1807–14 opholdt Premierløjtnant H. D. B. SEIDELIN sig i Norge.

Efter Københavns Bombardement og Kapitulation i September 1807 blev han 28. s. M. ansat som subaltern Officer ved Sjøindrulleringen i Mandal og samme Efteraar ansat ved Kanonbaadene i Kristiansand under Kaptajnløjtnant J. P. STIBOLT⁵⁸. 1808 var han Chef for Kanonbaadsstationen ved Lange-sund⁵⁹ (bestaaende af 1 Kanonchalup, armeret med 2 Kanoner og 4 Haubitser, og 4 Kanonjoller, hver armeret med 1 Kanon og med en Maanedsløjtnant som Chef), 1809 for Kanonbaadsdivisionen ved Hø-len Syd og Øst for Jedderen (3 Kanonbaade og 1 Jolle), deltog 10/8 under Kaptajnløjtnant SØREN BILLE i Tilbageerobringen⁶⁰ af Briggen Allart ud for Fredriksvern (nu Stavem) ved Larvik Fjord, og var 1810 Chef for Kystdivisionen ved Farsund (Vest for Lindesnæs). Den 28/1 1811 blev han *R. af Dbg.*, var s. A. fortsat Chef for den vestre lindesnæske Kanonflotille (5 Kanonbaade og 2 Joller), der bevogtede Kysten fra Lindesnæs til Hitter-Ø, og 1812 Chef for den nordlandske Division og for en Ekspedition til Finmarken, bestaaende af 4 armerede Kanonskonnerter og 4 armerede Provideringsfartøjer; medens han med Hovedstyrken konvojerede Nord for Tromsø, havde han i Begyndelsen af August stationeret Sekondløjtnant H. C. BODENHOFF ved Tromsø med 1 Skonnert og 1 Provideringsfartøj med hhv. 30 og 22 Mands Besætning; disse 2 Fartøjer blev 2/8 angrebet af engelske Rofartøjer og maatte overgive sig efter et tappert Forsvar⁶¹. Over for Kontreadmiral OTTO LÜTKEN, der var Chef for Norges Søforsvar, roste SEIDELIN meget BODENHOFFS udviste Mod og Dygtighed samt tilføjede: »Løjtnant BODENHOFFS udmærkede Beskedenhed tillader ham ej tilfulde at indse, at han for Flagets Ære har gjort alt, hvad der stod i hans Magt.« (Ogsaa 1810 og 11 var der sendt Ekspeditioner til Nordland og Finmarken, under Kommando af Kaptajnløjtnant, senere Viceadmiral J. N. MÜLLER, Svigersøn af Toldinspektør LOUIS DE TUXEN).

SEIDELIN, hvis Hustru og Barn druknede i Syd-norge 3 Maaneder senere, blev 28/1 1813 *Kaptajn-*

løjtnant, var 1813–14 Chef for Briggen Kiel og under dennes Reparation 14/8–14/12 1813 midlertidig Chef for Briggen Allart, med hvilken han 26/11 1813 gjorde nogle Priser (S. 1009). Da man i Norge ventede Angreb fra Sverige, blev den norske Roflotille i April 1813 efter kongelig Befaling forlagt fra Vestkysten til Østkysten; Briggerne brugtes til at beskytte Kornskibene.⁶² Den 3/9 erklærede Danmark Sverige Krig, men 14/1 1814 sluttedes Freden i Kiel.

Da den provisoriske Regering i Norge i Marts 1814 forlangte de 7 danske Orlogsskibe ved Norge overleveret, nægtede Kaptajnløjtnant SEIDELIN—ligesom de øvrige 6 Skibschefer — at adlyde Ordren og blev 5/4 arresteret i Kristianssand, men frigivet en Ugestid senere og efter kort Tids Forløb sendt til Danmark sammen med Briggen Allarts Chef Kaptajn U. A. SCHØNHEYDER; Overfarten foregik med et dansk Koffardiskib, som 11/5 mellem Norge og Jylland mødte 3 svenske Fregatter, som de med Nød og næppe passerede⁶³. Den 17/4 havde KONGEN udtalt sin Tilfredshed og Tak for deres udviste Opførsel. Briggerne solgtes 1816 til Norge for 95,000 Sølv Specier⁶⁴.

1814 vendte SEIDELIN saaledes tilbage til København, hvor han 8/1 1811 havde ansøgt om et Hus i Nyboder; 2/3 1812 var der sendt Meddelelse til Norge, at han havde faaet det Hus i Nyboder, som Kaptajnløjtnant SPÆRCK hidtil havde beboet, og ifølge Vejviseren boede han nu i Nyboder til 1821 paa Hjørnet af den daværende Adelgade og Kamelgade (siden 1893 en Del af Gernersgade), altsaa i nuværende Gernersgade lidt Øst for nuv. Kronprinsesse-gade⁶⁵. 1816, 17 og 18 var han Fadder for 3 af Broderen ANDREAS SEIDELINS Børn, der blev døbt i Vor Frue Kirke.

1814–27/1 1816 var han Næstkommanderende ved Takkelvæsenet og blev 9/3 1818 beordret til at rejse til Altona og være Chef det Aar for Briggen Møen (18 Kanoner), der da var Vagtskib paa Elben. 11/1 1819 fik han Permission i 3–4 Maaneder for at rejse til England.

De 2 følgende Aar var han i *Dansk Vestindien* som Chef for det ene af de derværende Stationskibe, den nybyggede Brig Sct. Croix (12 eller 14 Kanoner), med hvilken han afrejste fra Helsingør 23/9

1819, 16/10 var han i Plymouth, og uden at gøre Holdt ved Madeira ankom han 14/11 Kl. 14 til Christiansted paa St. Croix, hvor han straks underlagde sig Kaptajn J. A. SUENSONS Kommando; denne var Chef for Fregatten Diana, der siden 1818 havde være Stationsskib i Vestindien, – paa Grund af det i disse Aar grasserende Sjørøveri havde Danmark en fast Stationsstyrke af 2 større Orlogsskibe derude. 18/11 sejlede Fregatten og Briggen ud og kom næste Eftermiddag til St. Thomas, hvor de lagde sig for Anker uden for Prins Robberts Klippe ved Indsejlingen til Havnen paa Øens Sydside. 21/11 om Morgenen Kl. 8 sejlede begge Skibe ud, om Bord i Fregatten var den engelske Guvernør over de nordlige Leewards Øer, som fra St. Thomas vilde paa Visit paa St. Croix; saa snart Fregatten var kommet uden for Havnen, saa man 1½ Mil borte en Skonnert ligge til Ankers tæt ved Øens Vestende, med Venezuelas Flag og Vimpel; SUENSON fortsatte til St. Croix efter at have givet SEIDELIN Ordre til at føre Skonnerten – et Kaperskib med 10 Kanoner og 63 Mands Besætning – ind til St. Thomas til nærmere Undersøgelse, men da ingen Klage over det fremkom, blev det snart frigivet. Fra St. Thomas afgav SEIDELIN en Rapport om Briggen St. Croix, som han omtaler som en udmærket Sejler, der med Held »forskellige Gange har jaget Venezuelaner Kapere, der i Vestindien ere antagne at være de mest udmærkede Sejlere.«⁶⁶ Den 27/3 1820 afgik der fra København Ordre til Kaptajn J. A. SUENSON om at vende tilbage til Danmark i Begyndelsen af August efter at have overgivet Kommandoen over Stationen i Vestindien til SEIDELIN; denne, der i August og September var en Tur i New York og Boston og 12/11 vendte tilbage til Vestindien, havde dog kun Kommandoen kort Tid, idet han 12/9 beordredes at underlægge sig Chefen for Korvetten Najaden, der det følgende Aar skulde være Stationsskib i Vestindien, nemlig den nævnte SUENSONS Broder Kaptajn J. J. I. SUENSON, der iøvrigt næste Aar døde derude af Gul Feber sammen med 25 af Najadens Besætning. 28/8 1821 vendte SEIDELIN tilbage til København.

Den 26/9 1820 sendtes Meddelelse til Vestindien, at KONGEN 24. s. M. havde udnævnt Kaptajnløjtnant SEIDELIN til *Kaptajn* og Chef for 1. Divisions 2. Kompagni fra 1/10, »og fratræder De derfor Deres

Hus i Nyboder inden første Flyttedag 1821.« Ifølge Vejviseren 1822 boede han da Raadhustræde 5 (MNr 44 i Snarens Kv.).

Fra 1821 til sin Død var han Medlem af Kjædeordenen »De tre Vise af Østerland«, som hans afdøde Hustrus Fader, 2 Brødre og Søster og dennes Mand i Forvejen var Medlemmer af; han blev optaget 1/12 1821, forfremmedes 10/12 1829 til Ridder, 25/3 1830 til Udseet Ridder og 16/5 1835 til Storkors Ridder.⁶⁷

De følgende 2 Aar tilbragte Kaptajn SEIDELIN i Udlandet; hans Tilladelse af 8/2 1822 til i 6 Maaneder at rejse til England og Frankrig blev 4/8 forlænget med 6–8 Maaneder, som han ønskede at tilbringe i Frankrig til Nytte for sin Metier, og 23/3 1823 yderligere forlænget med 6 Maaneder; 23/5 s. A. meldte han fra Paris, at han var forsinket i sine Studeringer, da han havde været syg som Følge af, at han var blevet kørt over.

I Paris besøgte SEIDELIN Generalkonsul HOPPE, hos hvem han traf H. C. ØRSTED, og han har sikkert ogsaa truffet P. A. HEIBERG, der boede i Paris en lang Aarrække. Professor H. C. ØRSTED, der studerede 1822–23 i Udlandet, bl. a. i Paris, hvor han eksperimenterede over den nylig opdagede Termoelektricitet, skriver herfra 13/4 1823 til sin Hustru: »Hos den danske Generalkonsul HOPPE har jeg ofte spist, og der fundet adskillige Landsmænd, blandt andre Kapitain FALSEN og Kapitain SEIDELIN.« Og HEIBERGS tidligere Hustru THOMASINE GYLLEMBOURG, der 1822–25 boede i Kiel, ved hvis Universitet Sønnen J. L. HEIBERG i disse Aar var Lektor i Dansk, skriver her 17/5 1824 til P. A. HEIBERG i Paris: »Jeg takker dig hjertelig for dit sidste Brev af 8de Januar, skønt det har kostet mig mange hede Taarer at erfare, at de gode Efterretninger, hvormed Capt. SEIDELIN havde beroliget LUDVIG og mig, vare ugrundede.«⁶⁸

Efter sin Hjemkomst fik han 21/4 1824 Rejsepas til at rejse til sin Familie paa Fyn, og fra Pastor LOBEDANZ' Præstegaard i Akkerup (S. 721 og 1028) anmodede han 7/5 om Rejsepas til Jylland. Ifølge Københavns Vejviser boede han dette Aar Nygade 10 (MNr 97 i Snarens Kv.).

De følgende 4 Aar tilbragte han i *Ostindien*, for hvis danske Etablissementer han 8/6 1824 udnævnte

tes til *Guvernør ad interim*, og som saadan tildeltes der ham 31/7 s. A. Rang med Oberster i 3. Klasse No. 3.⁶⁹ Den 13/8 afrejste han fra København til England, hvorfra han tog med Skibslejlighed til Madras. Han ankom til Trankebar 24/2 1825 og overtog Kommandoen 7/3.

De danske ostindiske Etablissementer⁷⁰ bestod af Kolonien Trankebar paa Forindiens Østkyst – Danmarks ældste Koloni i fremmed Verdensdel (fra 1620) – og Logen Frederiksnagore i Landsbyen Serampore ved Calcutta i Bengalen (fra 1755) samt de betydningsløse nikobariske Øer.

Trankebars Distrikt, c. 180 km Syd for Madras, var ikke stort af Omfang, c. 5 km paa hver Led. Det indbefattede 3 store og 11 smaa Landsbyer. Af de c. 22,000 Indbyggere var kun c. 200 hvide, og af disse var en stor Del danske og engelske Pensionister, der var for fattige til at rejse hjem til Europa. Inde i Landet laa den største Landsby Poreiar med c. 4,000 Indbyggere, en Kirke, flere Pagoder og Bazarer; baade her og i den nordlige Grænseby Tillali med Omraadets største Pagode havde Guvernøren Lyststeder med Dyrehave.

I Byen Trankebar, der med sine 3–4,000 Indbyggere langtfra var nogen ringe By efter Datidens danske Maalestok, fandtes 3 Kirker og 1 Moske samt over en Snes større og mindre Pagoder. Byen havde ingen Havn, hvorfor Skibene ankrede paa den aabne Rhed. Naar man med Skib nærmede sig den flade Koromandelkyst med de spredte Palmegrupper, hilstes man med Salut fra Kastelet Dansborg i det sydøstlige Hjørne af den med Volde og Bastioner omgivne By. Nord for det endnu eksisterende Dansborg laa Byens Torv, Paradepladsen, paa hvis anden Side laa Byens smukkeste Hus, Guvernørens Bolig med den smukke Facade. Byen mindede med sine lige, vinkelrette Gader om en anden af Europæere anlagt Fæstningsby, Fredericia. Den senere meget bekendte Politiker C. A. BLUHME, der i Maj 1823 kom til Trankebar sammen med SEIDELINS Forgænger Guvernør U. A. SCHÖNHEYDER, skrev begejstret hjem: »Jeg har ikke set nogen By af nettere, venligere og næsten fornemmere Udseende end Tranquebar,« og den store Sal i Guvernørboligen beskriver han som det pragtfuldeste, han har set, efter Riddersalen paa Christiansborg; bag Guvernørboligen fandtes en Have, symmetrisk anlagt omkring en Pergola med murede Søjler og Vinranker. Den aftagende Velstand begyndte dog at præge Borgen og Byen, Fæstningsværkerne var i en miserabel Tilstand, af Kanonerne var mange solgt og mange ubrugelige af Rust, og mange af Husene fra Byens Storhedstid stod ubeboede og delvis sammenfaldne.

Kolonien Trankebar bestyredes af Regeringsraadet, bestaaende af Guvernøren – som 1816–38 kun havde Titel af Interimguvernør – og 2 Regeringsraader, af hvilke den ene

var den dygtige og ansete Justitiarius J. REHLING, der siden selv blev Guvernør, men som skal have været svag og eftergivende over for den strenge og forhadte Guvernør SEIDELIN. Stillingen som yngste Regeringsraad varetoges af BLUHME til Maj 1828, fra 16/6 s. A. af den senere Guvernør PETER HANSEN. Derimod øgedes Frederiksnagores Selvstændighed betydeligt i denne Tid, hvorved det meste af Guvernørens Myndighed dér overtoges af den derværende Chef.

Den Betydning, de smaa danske Besiddelser i Indien havde haft sidst i det 18. Aarhundrede, var nu – ikke mindst efter den engelske Besættelse 1808–15 – praktisk taget helt ophørt, de gav hvert Aar Underskud, og meget talte for deres Afhændelse, som man havde drøftet siden 1803. En Følge af Handelens Hensygnen var, at den regelmæssige Forbindelse mellem Kolonierne og Danmark saa at sige ophørte, saa der i 1829 klages over, at der kun kom Skib fra København hvert andet, tredje eller fjerde Aar, og Passagerer fra Danmark maatte normalt benytte engelske Skibe fra England til Madras og Calcutta.

Kort før SEIDELINS Tid havde i 1823 Guvernør U. A. SCHÖNHEYDER med Assistance af den unge Jurist C. A. BLUHME udarbejdet Forslag til Koloniernes Reorganisation, og som Resultat af deres Arbejde blev Logen College paa Indiens Vestkyst forladt i 1824, 1827 solgtes de danske Bygninger i Patna ved Ganges og 1829 Logen Porto-Novo Nord for Trankebar. Hvad Trankebar angaar, genoptoges 1824–27 de tidligere Forhandlinger om Salg til England, men de afbrødes fra dansk Side paa Grund af FREDERIK VIS Modvilje, og først efter hans Død fandt Salget Sted 1845 af baade Trankebar og Frederiksnagore.

Efter BLUHME'S Forslag fremkom i 1826 en Række kongelige Resolutioner, der blev afgørende for Koloniernes Styreform. Guvernørens Myndighed øgedes, idet det bestemtes, at hans Stemme i Regeringsraadet var afgørende i alle Anliggender, selv om de 2 andre Regeringsraader gik ham imod; mange Embeder lagdes sammen, saa der foruden de 3 nævnte Embedsmænd kun skulde være (en Kasserer), to Fuldmægtige, en Bogholder og en Læge samt en Præst. En helt ny Bestemmelse var, at Embedsmændene nu fik Pligt til at lære de indfødtes Sprog. Vigtigere var det, at det forbødes Raadsmedlemmerne at beskæftige sig med Handel, og de lavere Embedsmænd maatte kun gøre det med Raadets Tilladelse. Samtidig øgedes de personlige Tillæg, der var tillagt Embedsmændene, hvorimod selve Lønningerne ikke forhøjedes. Ogsaa Militæret blev nedskaaet; Soldatertallet, der paa sit højeste havde andraget c. 500 Mand, var 1822 blevet reduceret til en Infanteriafdeling paa 60 indfødte, kommanderet af en dansk Officer og en dansk Underofficer, og en Artilleriafdeling paa 30 indfødte under Kommando af en dansk og en indisk Officer og en dansk og tre indiske Underofficerer. Ogsaa inden for Rets-, Skole- og Kirkevæsen fandt visse Ændringer Sted.

Nogen anstrengende Embedsvirksomhed har de 4 Aar i Trankebar ikke skaffet Guvernør H. D. B. SEIDELIN. Den 24/7 1825 hjemsendte han Rapport om Tilstanden i Kolonien og anmodede om Udsendelse af en dansk Fregat, hvilket dog ikke blev til Virkelighed. Iøvrigt synes Guvernøren mest at have interesseret sig for Industrien. Baade Handel og Industri var sygnet hen efter den engelske Besættelse, dette gælder saaledes baade Garveri, Sæbesyderi, Vævning og den lokale Skibsfart. Men SEIDELIN tog straks energisk fat paa at finde Midler til Fremgang, først og fremmest for Væverierne. Under hans Forsæde nedsattes i Slutningen af 1825 en »Industri-Commission«, der skulde støtte Koloniens Manufakturister, men Produktionen var for dyr og for ringe til, at man kunde klare sig i Konkurrencen med de store, engelske Fabrikker i Madras. Eksporten af Skind (c. 20,000 Stk. aarlig), som Industrikommissionen ogsaa søgte at hjælpe, var sammen med Sæbeeksporten de eneste Rester af den tidligere saa blomstrende Industri. Selv anlagde Guvernør SEIDELIN i Trankebar et Industrianlæg, hvor der fabrikeredes nogle Tøjer og Garner, som han lod hjemsende til København, hvor de sammen med andre Prøver af lokale Produkter, saasom Skind, Olie og Maatter, blev sendt til Erklæring hos Grosserersocietetet, hvis ledende Kraft, Etatsraad HVIDT, svarede, at Olien kunde bruges til Sæbe, og at de ufarvede Lærreder vel ogsaa kunde finde Anvendelse; men Forsøget gav intet Resultat, Kommercekollegiet, der ikke havde troet paa nogen større Handel med disse Artikler, fik Ret i sin Pessimisme.

Foruden Trankebar og Frederiksnagore havde Danmark endnu en Besiddelse i det fjerne Østen, de nikobariske Øer, som man dog havde forsømt meget i mange Aar. Denne beskedne, danske Koloni havde i det 18. Aarhundrede kun givet Skuffelse, og efter den engelske Besættelse havde Danmark slet ikke genoptaget sin Virksomhed her, men efter 20 Aars Forløb vaagnede Interessen herfor i 1820'erne, i det Haab at kunne fremme Kolonisationen dér, naar de 2 andre Kolonier i Indien snart blev afhændet; 18/12 1826 indsendte Guvernør SEIDELIN til den danske Regering et Forslag om Kolonisation af Nikobarerne, men virkelig Gang i Planerne kom der først, da den danske DAVID ROSEN, der siden 1818 havde været Missionær i Indien i engelsk Tjeneste og siden blev Sognepræst i Lille Lyngby, indsendte en velbegrundet og veludarbejdet Plan til et Kolonisationsforsøg, en Plan, som 1827–28 kom til Behandling i Guvernementet, hvor Guvernør SEIDELIN anbefalede den 5/1 1828, hvorimod REHLING og BLUHME var langt mere kritiske over for den. Planen blev dog godkendt af Regeringen i København efter nogle Ændringer, delvis foreslaaet af Guvernøren, men først under den næste Guvernør drog ROSEN i 1830 til Nikobarerne, som han dog efter 4 Aars Forløb maatte forlade igen paa Grund af stadige Feberdødsfald; Rettigheden til Nikobarerne besluttede Danmark 1847 at opgive og overdrog den 1868 til England.

I Sammenligning med tidligere var de danske Embedsmænd nu af større Dygtighed og bedre Karakter end tidligere; de tidligere stadige Stridigheder mellem Danskerne indbyrdes og mellem disse og de indfødte var næsten ophørt; de indfødte, af hvilke mange kunde tale Dansk, var meget loyale over for det danske Styre; og Forholdet til de engelske, franske og indiske Naboer var langt bedre.

Alt dette bevirkede, at Tilværelsen forløb langt mere roligt end før, men ogsaa saa stille og begivenhedsløs, at mange klager over at kede sig og føle sig forladt af alt og alle. Ankomst af et Skib fra København (med Aviser!) skete sjældent og uregelmæssigt, og da Europæerne slet ikke omgikkes de indfødte, var de ret faa Europæere helt overladt til deres eget Selskab. REHLING og BLUHME er nævnt, sidstnævnte blev i Trankebar til Maj 1828. Den 12/2 1827 ankom fra København de 2 nye Fuldmægtige PETER HANSEN og J. C. BOECK, begge cand. jur., de blev senere hhv. Guvernør og konstitueret Guvernør; de aflagde straks efter Ankomsten Visit hos den strenge Guvernør SEIDELIN, der modtog dem godt, og som gav BOECK det Raad straks at sætte sig ind i det tamuliske Sprog: »Herved opfyldes en af Deres Pligter som Kongelig Embedsmand.«

Den unge Frk. ADÈLE MOURIER, Datter af Præsten ved den fransk reformerte Kirke i København og Søster til den senere Guvernør K. E. MOURIER, opholdt sig ogsaa i Trankebar, hvorfra hun i sine mange Breve hjem til København klagede over Dagligdagens ensformige Tilværelse; de eneste Lyspunkter var, naar Guvernøren eller en anden af Stedets Matadorer gav en Middag med paafølgende Bal, men Festerne var pauvre, og der var Mangel paa Balkavalerer; blandt Byens 14 Herrer var kun 4 ugifte, og af dem havde kun een en Smule Interesse for Damerne. Alle Danskere led af Hjemve og klagede over at føle sig glemt. BLUHME skriver i Maj 1824, at man da lige havde faaet en Pakke Breve fra Regeringen, de var dateret Juni 1823 og »altsaa næsten Antikviteter.« Tilmed havde Regeringen ikke sendt Aviser med; ingen, fortsætter BLUHME, gjorde noget for at sprede »det Ensformighedens og Kedsomhedens Mørke«, der rugede over Trankebar; »de glemmer os og anser os for døde Folk.« Den livsglade ADÈLE MOURIER klagede ogsaa over, at hun var glemt; naar Kongen ikke sendte Post, mente hun, burde han i det mindste sende nogle Herrer, hun kunde danse med, hvordan skulde man ellers fejre Majestætens Fødselsdag. Alt i Trankebar fandt hun saa tamt; hun havde set et Par Slinger, men ingen Løver og Tigre, og Inderne var hende alt for kultiverede, de gjorde ikke Oprør og var alt for velvillige over for Europæerne.

Guvernør H. D. B. SEIDELIN synes at have været en stilsfærdig Embedsmand; af BLUHME karakteriseres han som en kundskabsrig og talentfuld Mand, der imidlertid snart begyndte at kede sig glubsk, da han saa, at Trankebar var noget helt andet, end han havde ventet sig.

Da BLUHME havde været 1 Aar sammen med Guvernør

SEIDELIN i Trankebar, gav han en sympatisk Beskrivelse af ham i et Brev til sin Søster MARIE BLUHME⁷¹, dateret Trankebar 8/3 1826:

»I Capitain SEIDELIN har vi faaet en Gouverneur, som er af alle meget æret og afholdt. Han viser mig meget Ven-skab og Tillid, som jeg naturligvis giengældet. I min Syg-dom i Fjor Sommer, skiønt vort Bekiendtskab da kun var ungt, viste han mig stor Omhyggelighed. Her er i det hele lige saa megen Enighed og Rolighed nu i Tranquebar, som der i forrige Tider altid har været Splid og Spektakler.

I de kølige Maaneder har vi 3 store Fester, nemlig vor Dronnings Fødselsdag, den 4 November den franske Konges Navnedag, og vor Konges Fødselsdag. – Gouverneur SEIDELIN gav sidste 28de Januar til de Sortes store Glæde et Fyrværkeri, og hele Byen illuminerede. Det er første Gang, at Tranquebar nogentid skal have været illumineret, og man var ej ret bevandret i den Kunst. Men Tingen beha-gede saa meget, at de fleste allerede nu studere paa, hvor-dan de skal gjøre det bedre næste Gang. Store Baller mangle naturligvis ej i Gouverneurens Hus ved saadanne Lejligheder.

Den 24de Februar, som var Aarsdagen af SEIDELINS An-komst, gav REHLING et stort Selskab, hvor Gouverneurens og Faders⁷² Skaaler bleve drukket med 21 Kanonskud. Der havde ogsaa nok været Vers, men Gouverneuren kan ved saadanne Lejligheder ikke lide dem, hvisaarsag REHLING havde ladet sin Pegasus beholde sin Grime paa.«⁷³

Men ikke alle fik samme gode Indtryk af Guvernør SEIDELIN. Det siges om ham, at han kunde være meget »artig«, men at hans onde Lune plagede baade ham selv og andre meget. En samtidig, yngre Embedsmand beskriver ham som »frygtet og ilde lidt af alle« . . . »Hans Forfængelighed, Selv-klogskab og despotiske Fremfærd var et almindeligt Sam-taleemne.« I Aarene 1826–27 gjorde han i Almindelighed hver Torsdag stort Selskab, hvor alle de danske Honoratio-res var indbudt; man sad til Bords fra Kl. 16½–21, og alt gik meget stift og ceremonielt til, og man plejede at kede sig drabeligt.

ADÈLE MOURIER beretter til København en udsøgt Skan-dalehistorie om Guvernør SEIDELIN: »Tænk dig,« Guvernør SEIDELIN medbragte fra København en Madame SØBORG, som han vilde »installere« med alle en Guvernørfrues Ret-tigheder. Men Byens Damer havde »trop de nez« til at finde sig i det, og de fik hurtigt sat igennem, at hun blev holdt paa en Tyendes Plads. Den unge ADÈLE, – der senere blev gift med en engelsk Missionær i Madras – fandt, at det var et daarligt Eksempel for en By, hvor Sæderne tidligere var meget fordærvede, og hvor der havde fundet mange »actions sâles« Sted, men hvor saadanne Hændelser nu var ganske utænkelige, da Trankebar er »et sandt Kloster«.

En anden beretter ogsaa herom: Guvernør SEIDELIN havde bragt »et Fruentimmer« med ud til at styre Hus for sig; hun var smuk, men uopdragen; alle var overbevist om,

at hun var hans Elskerinde, og mange lidt »mugne« Affæ-rer, som de indfødte ikke turde forebringe ham selv, gik ad Bagtrappen gennem hende; hun kaldtes 1828 »hans Ma-damme«; det var ingenlunde en elskelig Kvindetype: En Del Fiskere forlod dansk Grund, fordi hun tvang dem til at levere mere Fisk, end Pligt og Ret var, og hun betalte dem halvt – eller slet ikke; undertiden lod hun Guvernø-rens Pioner (Betjente) give Smaaleverandørerne Pisk; Fi-skerne blev dog overtalt til at vende tilbage, og en Pion blev afskediget som Syndebuk, hvorpaa Sagen dyssedes hen.⁷⁴

Guvernør H. D. B. SEIDELIN, der 1/11 1828 blev udnævnt til *Kommandør af Dbg.*, afskedigedes 29/7 s. A. som Guvernør, og s. D. udnævntes hans Efterfølger; denne kom efter godt 4 Maaneders Sejlads med den danske Bark »Alexander« til Tran-kebar 3/3 1829, 26/3 fratraadte SEIDELIN Guver-nørposten, 28/4 fik han Hjempas og Kreditivbrev, hvorpaa han 4/5 rejste hjem med sin Husholderske, en europæisk Tjener og et indisk Barn med »Alexan-der«, som medførte talrige Passagerer.

Ifølge Københavns Vejviser 1830 boede han Ama-gertorv 8 (MNr 4 i Frimands Kv.) og 1831–32 paa Hjørnet af Skindergade og Kejsergade (MNr 96 i Frimands Kv., en Del af Skindergade Husnr. 19).

Efter sin Hjemkomst var han 26/9 1830–1/1 1835 Takkelmester, Chef for Matroskorpset samt Medlem af Konstruktions- og Regleringskommissio-nen. Dog afbrødes dette Virke 1831–32, da Kap-tajn SEIDELIN var *Chef for Korvetten Fortuna* (20 Kanoner), *Stationsskib i Vestindien*, med 130 Mands Besætning og 20 attenpundige Kanoner.

Foruden Kaptajn SEIDELIN var der 6 Officerer, desuden 1 Forvalter, 2 Styrmand samt 2 Læger, nemlig Overlægen og Underskibskirurgen; sidstnævnte – den 21aarige A. G. DRACHMANN, siden Ortopæd, Professor, Dr. med., Fader til Digteren HOLGER DRACHMANN, – fortæller i sine Erin-dringer⁷⁵ om Togtet. Korvetten var en udmærket Sejler, den var bygget 1825, men af frisk Træ, hvorfor den ved Hjem-komsten var pilraadden. (Da den blev ophugget 1839, havde den kun været paa 3 Togter). Det her omtalte Togt var Korvettens tredie og varede fra 14/9 1831 til 27/8 1832.

Sejladsen foregik over Nordsøen, gennem Kanalen til Biscaya-Bugten, hvor de modtoges af heftige, vestlige Stor-me, der varede i 10 Døgn. Midt i Oktober kom de til Ma-deira, »et af de skønneste Punkter, jeg har haft Lejlighed til at se«, og hvor de 16/10–22/10 indkøbte Vin til Mandskabet og kompletterede Korvettens Vandforsyning. En Maaned senere naaede man til Frederiksted paa Sct. Croix.

Da de undervejs passerede Krebsens Vendekreds 31/10, »fik Mandskabet Lov at holde sig lystig. Disciplinen blev for den Dag slappet, næsten til Ophør, og en stor Del af Mandskabet viste sig paa Dækket kostumeret i de mest forskellige Skikkelser, og det hele havde Karakteren af et lystigt og livligt Karneval, der endte med almindelig Dans, hvori alle Officerer deltog med en Iver og Lystighed, som om de dansede med smukke Ungmøer. Det var en Fornøjelse at se, med hvor lidt det var lykkedes Folkene at kostumere sig og endog at omskabe Lærlingene til tiltalende Tjenestepiger, der selvfølgelig gjorde megen Lykke. Hverken Polichineller, Harlekiner eller Pjerroter manglede, ikke at tale om, at Festen begyndte med et stort Optog af Neptun, Havmænd og Najader, der forkyndte, at for den Dag overtog Hans Majestæt Hr. Neptun Kommandoen. Der forefaldt ingensomhelst Excesser eller Uorden, og Dagen endte lige saa glad, som den begyndte.«

Under Opholdet i Vestindien besøgte de de fleste af Leeward Øerne, baade spanske, franske og engelske; endvidere den hollandske Ø Curacao og paa Venezuelas Kyst Byerne La Guaira, Cumana og Puerto Cabello. De laa ikke længe ved Land, højst et Par Dage ad Gangen, og overalt hvor de kom frem, »gjorde vort smukke Skib Opsigt blandt de Søkyndige, og vi havde aldrig truffet vor Overmand i Sejlads.«

DRACHMANN taler rosende om den Orden, Renlighed og Dydighed, der herskede om Bord. Derimod opfattede han Kaptajn SEIDELIN, »Chefen«, som en halvgal, irriteret Mand, der optraadte meget voldsomt og uretfærdigt, naar han mente, at noget gik hans Værdighed for nær.

»Chefen, Næst- og Trediekommanderende havde ikke været til Søs i mange Aar. – Chefen, tidligere utvivlsomt en dygtig Sømand, havde været i flere Aar Guvernør i Ostindien, hvorfra han nylig var hjemkommen; han var en topmaalt forfængelig Nar og halvgal, og gik om Bord, blandt de yngre Officerer, under Navnet: den gale Kejser eller Spring seksten Spring (Vrængenavnet af BRINCK SEIDELIN). – Næstkommanderende⁷⁶ var en skikkelig, honnet, fredsommelig Mand, et fuldstændigt Nul overfor Chefen, der var fuldkommen og uindskrænket Enehersker. – Trediekommanderende⁷⁷ var Holstener af Fødsel, lærd, forfjamsket, upraktisk og forskræmt af Chefen, der stadig behandlede ham som Kadet og gav ham den ene Rivaf paa Dækket efter den anden. – Den utvivlsomt dygtigste Officer var den Fjerdekommanderende⁷⁸, af gammel Sømandsæt, og den eneste, Chefen havde nogen Respekt for. Han var altid fuldstændig behersket, udførte de galeste af Chefens Ordre, mod sin bedre Overbevisning og Viden om deres Forkert-hed, uden at sige et Ord og med den fuldstændigste Ro; og naar det saa gik galt, kunde han laane Chefen et Øjekast saa sarkastisk og saa fuldt af Skadefryd, at denne blev ildrød i Hovedet, hvortil der iøvrigt hørte overmaade meget. Det var denne Officer, til hvem jeg nærmest sluttede mig,

ofte gjorde ham Selskab, naar han havde Førstevagt (fra Kl. 8–12 Aften) og undertiden lod mig purre ud for at tilbringe Hundevagten (fra Kl. 12–4 Morgen) sammen med ham. – Disciplinen om Bord var streng, og Tampen stadig i Virksomhed. I andre Henseender havde Mandskabet det ikke ondt; det blev ikke overanstrengt; det fik god og rigelig Kost, blev holdt til Orden og Renlighed, og lært til at maniere Skibet mønsterværdigt.«

»Skønt de ældre Officerer, som anført, ikke i mange Aar havde været til Søs, var den danske Sømandsdygtighed ikke forsvunden. Da vi havde været nogle Maaneder til Søs, Officerer og Mandskab vare blevne hjemmevante om Bord og øvede og bekendte med Skibets fortræffelige Egenskaber, tør jeg sige, at vi alle holdt af Skibet som af et villigt og tjenstfærdigt levende Væsen, der punktligt udførte alt, hvad man forlangte.« Ankringen af Korvetten var bragt Fuldkommenheden saa nær, at den kunde fuldføres paa 5 Minutter i fuldstændig Ro og Orden.

Naar den grundige Morgenrengøring var afsluttet Kl. 8, herskede overalt paa Skibet den yderste Renlighed og den fuldstændigste Orden, alt var vasket, blanket, pudset, opryddet osv. »Saaledes ligger den smukke Fru Fortuna, saa straalende skøn som den fineste Frøken, der nylig har gjort sit Morgentoulette. At spytte paa Dækket var en Forbrydelse.«

»Jeg har sagt, at Chefen var halvgal; her forelægger jeg Beviserne.«

En Dag, da han var i ondt Lune, eller Værdighedsdjævelen var helt oppe, kom han op paa Dækket og blev som forbavset staaende foran et Stykke Kabelgarn, der var faldet ned paa Skansedækket. Han henvendte sig til den vagthavende Officer med Spørgsmålet: hvad er det? Svar: et Stykke Kabelgarn, Hr. Kapitain. Chefen: vil De kalde paa Næstkommanderende! Han kom; samme Spørgsmaal, samme Svar. Chefen: Man vader i Snavs til op over Anklerne her om Bord, vil De lade Dækket spule! Det var den uretfærdigste Beskyldning, man kunde gøre.

En Aften, da de laa til Ankers ved Frederiksted, kom Chefen fra Land og gik om Bord; idet han entrede Faldrebstrappen, gik Lyset i den ene Lanterne ud. Ikke saa snart var han kommet om Bord, før han med fortørnet Værdighed spurgte den vagthavende Officer: Hvorfor har De ikke sørget for, at Lysene ere tændte i Lanterne, naar Deres Chef kommer om Bord? Officeren ydmygt: Lyset gik ud, da Faldrebsdrengen sprang ud, Hr. Kapitain! Chefen: De vover at modsige Deres Chef! Gaa ned i Deres Lukaf! Han havde Arrest til næste Dags Aften.

»Midt ude i rum Sø fandt Chefen engang paa, at der skulde sættes Vant og Stag, et Arbejde, der kun udføres i en for Søgang beskyttet Havn. Vejret var stille, men der var ikke nogen ringe Dønning, og Skibet baade duvede og slingrede. Paa Bugsprydets var hængt fyldte Vandfade for at stivne Stagen. Det endte med, at Sprydet skørnede og

maatte laskes og skaales. – Det kan bemærkes her, at vi kom hjem med næsten enhver Rundholt skørnet, saaledes havde han forceret Sejlføringen, og Skibets Skrog gav sig saaledes under Overhalingerne, at de Tværskibsskodder aabnede sig saa meget, at man kunde stikke en Haand igennem Aabningen. Naar Skibet løb under Pres af Sejl (vi har ikke sjældent løbet 14–15 Mil i Vagten), havde man Følelsen af, at det bevægede sig som en Slange.«

»Chefens Galskab kulminerede paa Hjemrejsen. Efter Officerernes Sigende satte han Kursen alt for tidlig Østerover, hvorved vi kom ind i det stille Bælte, hvor vi laa i 11 Døgn i komplet Stille; men den værste Historie var tilbage. Da vi vare henimod Udgangen af Kanalen, det var om Aftenen paa Førstevagten, vi løb med tætredede Merssejl og Fok for en Storm af NV. med 14 Miles Fart, kom jeg op paa Dækket; Fjerdekommanderende havde Vagt, og han sagde mig med den roligste Tone af Verden: bliver vi ved at holde denne Kurs en Time, er vi allesammen begravne paa Goodwinssand⁷⁹. Jeg spurgte, om han ikke havde meldt Chefen det, hvorpaa han svarede, at han to Gange havde spurgt Chefen, om han ikke skulde forandre Kursen, men faaet et haanligt Afslag; men nu skal jeg lade Overstyrmanden⁸⁰ kalde paa Dækket. Overstyrmanden kom, overbeviste sig efter Kort og Kurs, at Sagen forholdt sig som anført, gik ned til Chefen i Kahytten og anmodede ham om at forandre Kursen. Han fik Afslag, kom op paa Dækket og var i høj Grad urolig og betagen. Lidt efter kom Chefen paa Dækket, og nu traadte Overstyrmanden fast og rolig hen mod Chefen og med Haanden til Huen og i en bestemt Tone udtalte: dersom Kapitainen ikke forandrer Kursen til – (?), forlanger jeg øjeblikkelig at blive arresteret, idet jeg gør opmærksom paa, at jeg er ansvarlig for Skibets Navigation i lige Maal med Kaptainen. Chefen vendte sig om, gik en Gang op og ned ad Dækket, henvendte sig saa til den vagthavende Officer og gav Ordre til at forandre Kursen, idet han nonchalant tilføjede: disse Koffardimænd gaar ikke frem med Tiden, hvortil min Ven satte et Ansigt op og laante ham et Par Øjne, som hurtigt bragte ham ned i Kahytten.«

»Disse Exempler, der kunde forøges med mange flere, anser jeg tilstrækkelige til at karakterisere Manden. De yngre Officerer søgte, saa godt det lod sig gøre, at ærgre ham, naar Lejligheden tilbødes. Kahytten og Messen vare kun adskilte ved en ikke bred Gang, og begges Tværskodder, der skilte dem ad, vare forsynede med Aabninger, der lukkedes af Jalousier, hvorfor man i Kahytten godt kunde høre, hvad der blev sagt i Messen, og vice versa. Gale Kejser og Spring seksten Spring, Øgenavne, hvis Adresse han meget godt kendte, bleve stadigt benyttede og knyttede til alle Slags Vitser og Hentydninger til, hvad der var forefaldet. At de havde gjort deres Virkning, kunde man se, naar han kom op paa Dækket, og han glemte ikke, saa snart Lejlighed gaves, at kvittere for Modtagelsen. – En

virksommere Maade at fortrædige ham paa, bestod i at forstyrre hans Nattero. Han var meget lydør og holdt ikke af, at der om Natten blev gjort mere Støj, end hvad der var højst nødvendig for Skibets Sikkerhed, hvorfor vi i Reglen gik for smaa Sejl om Natten. At man benyttede sig af denne gode Lejlighed til at vise sin gode Villie, var selvfølgelig. Her et Exempel. Jeg havde lovet at gøre Hundevagt sammen med min ondsksfulde Ven, Fjerdekommanderende. Da jeg kom paa Dækket, var det en dejlig maa-neklar Nat med laber Bramsejls Kuling. Ordren lød paa at holde krydsende mellem St. Croix og St. Thomas. Med det mest ondsksfulde Smil blev jeg modtaget, idet han hviskede mig i Øret: Spring seksten Spring skal ikke faa megen Søvn paa min Vagt. Jeg forstod ikke, hvorledes det skulde lade sig gøre i det Vejr. Efter omtrent et Kvarters Forløb viste der sig i Horisonten en lille let hvid Sky, som hurtigt bredte sig og var ledsaget af en Blæstbyge, hvorfor Bramsejlene maatte tages, og kort efter lod han ogsaa Merssejlene løbe, skønt Bygen slet ikke var haardere, end at de godt kunde være bleven staaende. Jeg forstod nu Manøvren. Bygen trak hurtigt over, og vi fik atter laber Kuling, og Mers- og Bramsejl bleve atter satte. Efter omtrent en halv Times Forløb, da den samme Manøvre gentoges, kom Chefens med Nathue bedækkede Hoved til Syne over Kahytsnedgangen, og der blev i en arrig Tone spurgt: hvad er der i Vejen? Der blev givet det korte og rolige Svar: det staaer med svære Byger! Chefen: saa tag Reb i Merssejlene! Svar: det løjer helt af mellem Bygerne! Hovedet forsvandt. Merssejlene kom til at løbe fem Gange, og da Vagten var nær sin Ende, kom endelig Chefens Hovmester, som var bleven ringet ud af Køjen, paa Dækket med Befaling fra Chefen at tage et Reb ind i Merssejlene. Saa kom Næstkommanderende paa Dækket for at tage Dagvagt og forundrede sig i høj Grad over den Ordre, som han fandt ganske umotiveret. Min Ven og jeg gik til Køjs med den glade Bevidsthed at have tilbragt en behagelig Hundevagt.«

»Foruden Korvetten havde endnu Briggen St. Jan Station i Vestindien, et Skib, vi saa meget lidt til, da dets Chef Kaptajnøjntant BODENHOFF, formedelst vor halvgale Chef, skyede os som Pesten.« (Det var den BODENHOFF, som SEIDELIN havde været sammen med i Nordnorge 1812). – »Da vi havde været omtrent et halvt Aar i Vestindien, blev Briggens Læge syg og maatte bringes fra Borde for at blive behandlet i Land. Jeg fik da Ordre at gaa om Bord i Briggen og gøre Tjeneste der. Det var en højst behagelig Overgang.« Efter 6 Ugers Tjeneste i Briggen St. Jan 1/4–22/5 vendte DRACHMANN tilbage til Korvetten Fortuna.

»I August Maaned fik vi Ordre til Hjemrejse og gjorde denne paa 28 Dage; trække vi herfra de 10 Døgn vi laa i Stille, havde vi i Virkeligheden kun brugt 18 Døgn til Sejladsen, hvoraf man kan slutte sig til Skibets Sejldygtighed.« – Ifølge Skibsjournalen forlod man Frederiksted 16/7 og

kom 21/8 til København, hvor Kommandoen blev strøgen 27/8.

»Hvad af ubehageligt, der mødte Chefen, frembragte, af Grunde jeg ovenfor har nævnt, altid Skadefryd blandt især de yngre Officerer, og denne blev ikke saa lidt tilfredsstillt ved Slutningen af Hjemrejsen. Chefens Kahyt var baade luksuriøst og smagfuldt udstyret, og han holdt megen Hævd over, at alt blev omhyggeligt soigneret. Da vi kom fra den svære Sø i Nordsøen og til den mindre, men krappe Sø i Kattegattet, og Vejret var klart, havde Chefen, for at faa Kahytten udluftet og omhyggelig rengjort, ladet Skylightet over Kahytten aftage. I en af disse krappe Søer, der ikke vare lange nok til at bære over hele Skibets Længde, satte det Agterenden stærkt ned (man kunde udtrykke det med en Lignelse fra Hippodromet: stod paa Bagbenene) og tog en Sø agter ind, der fyldte Kahytten saaledes med Vand, at det maatte tømmes ud med Pøse, og gjorde alt hvad der fandtes i Kahytten drivvaadt. Da ingen anden end han selv kunde bære Skylden for denne ubehagelige Begivenhed, maatte han æde sin Arrighed i sig; men vi vare glade ved, at om faa Timer var Rejsen til Ende og hans Regering forbi, og han saaledes ude af Stand til at give sin Arrigskab Luft i en eller anden ufortjent Røffel til den første den bedste, der var saa uheldig at komme ham i Vejen. – Det var det sidste Togt, den smukke Fru Fortuna gjorde.«

Den 8/12 stillede Admiralitetet SEIDELIN nogle Spørgsmaal, dels om nogle Mangler ved Observationsprotokollen paa Togtet, dels om Aarsagen til, at det ene Søur ikke var blevet aflæst i Tiden 25/11–31/12; han svarede, at i den Periode var Søuret til Reparation hos Urmager AITKEN i Sct. Thomas; »ved min Hjemkomst fra Vestindien 27. August meddelte jeg Direktøren for Det kgl. Søkortarkiv denne Oplysning; – antog ikke, at jeg hermed skulde uelig det høje Kollegium.«

Efter sin Hjemkomst boede Kaptajn H. D. B. SEIDELIN ifølge Vejviseren 1833–35 i Kronprinsensgade 5 (MNR 30 i Købmager Kv.). Den 26/5 1833 fik han Permission i 1–2 Maaneder for at rejse til Norge og Sverige, 30/11 1834 udnævntes han til *Kommandørkaptajn* og fik 2/12 s. A. Afsked som Takkelmester fra 1/1 1835.

I denne Vinter var Kommandørkaptajn H. D. B. SEIDELIN Medindbyder til den bekendte københavnske Adresse, i hvilken man bad KONGEN undgaa Indskrænkning i Trykkefriheden.

Efter at de liberale Strømninger efter Revolutionen i Paris 1830 ogsaa havde naaet Danmark, og KONGEN 1831 havde udstedt Anordning om de raadgivende Provinsialstænder, dukkede en Del Tidsskrifter op med det Formaal

at debattere de mange nye Problemer og udføre et paakrævet Oplysningsarbejde blandt den bredere Befolkning, saaledes grundlagde Botanikeren Professor J. F. SCHOUW allerede 1831 »Dansk Ugeskrift« med en Kreds af liberale Medarbejdere, og i Anledning af de forestaaende Valg til den første Stænderforsamling udgav Professor i Statsøkonomi C. N. DAVID fra September 1834 det liberale Ugeblad »Fædrelandet«, der som Medarbejdere fik de unge, ivrige, liberale Politikere ORLA LEHMANN og Overlærer JOHS. HAGE. Bladet tog straks frejdig Stilling til Dagens aktuelle politiske Problemer og bidrog til at sætte Fart i de politiske Drøftelser over hele Landet; men allerede et Par Maaneder efter dets Start forsøgte Regeringen at bremse dets ubehagelige Kritik ved i December at beslaglægge en Række Numre og rejse Anklage mod Professor DAVID for Overtrædelse af Trykkefrihedslovgivningen. Ydermere lod FREDERIK VI en Kommission undersøge Muligheden for at indføre Censur, »da Skrivefrækheden i de her udkommende Blade og Tidsskrifter mere og mere tager Overhaand.«

Alt dette bragte Sindene i voldsom Ophidselse. Fra hele Landet indløb der Bønsskrifter til KONGEN om ikke at foretage yderligere Indskrænkning i Trykkefriheden. Den største og mest bekendte Adresse var den københavnske, til hvilken 9 Mænd indbød, nemlig foruden J. F. SCHOUW og Teologen H. N. CLAUSEN, der var de ledende og Bønsskriftets Forfattere, Højesteretsadvokat HØEGH-GULDBERG, Kunsthistorikeren N. L. HØYEN, Filosofen F. C. SIBBERN, Kommandørkaptajnerne i Søetaten CHRISTOPHER LÜTKEN og H. D. B. SEIDELIN samt Grossererne THEODOR SUHR og N. J. MEINERT. Adressen, der fik 572 Underskrifter, deriblandt saa godt som alle, der havde Navn som Videnskabsmænd og Digtere, 27 Universitetsprofessorer, 82 Kollegieembedsmænd og 55 Officerer, især af Søetaten, overrakte KONGEN 21/2 1835. I Adressen ansøgte man om, at Trykkefriheden kun maatte begrænses af Lovene og Domstolene, ikke ved Censur.

Allerede 5 Dage senere forelaa KONGENS yderst afvisende Svar, der viser, at KONGEN overraskedes af Adressebevægelsens Styrke og Omfang: »Det har været Os uventet at se, at flere af Vore kære og tro Undersaatter have kunnet ansøge om, at ingen Forandring i Trykkefrihedsanordningen maa foretages; thi ligesom Vor landsfaderlige Opmærksomhed stedse har været henvendt paa at bidrage Alt, hvad der stod i Vor kongelige Magt til at virke for Folkets og Statens Vel, saaledes kan heller Ingen uden Vi alene være i Stand til at bedømme, hvad der er begges sande Gavn og Bedste, hvilket Vi ogsaa fremdeles med samme Iver og usvækkede Kærlighed til Vort Folk ville være betænkte paa at fremme.«

Hvor stor direkte Betydning Adressen har haft, er ikke let at sige, men – Censur blev ikke indført. Og med stor Begejstring i alle liberale Kredse hilstes Afgørelsen, da

Højesteret 2/12 s. A. frifandt Professor DAVID. Derimod fik de Officerer, der havde underskrevet Adressen, underhaanden Tilrettevisninger, hvorimod samtlige øvrige Embedsmænd, der havde underskrevet den, ingen Mén fik deraf.⁸¹

H. D. B. SEIDELINS Harmes over denne Tilrettevisning ses af den Omtale, som daværende Admiralitetsadjutant hos Admiral HOLSTEN, Premierløjtnant, senere Admiral C. VAN DOCKUM siden gav af denne Sag; VAN DOCKUM skriver, at det indsendte Bøn-skrift i højeste Grad vakte HANS MAJESTÆTS Harmes, hvorfor Myndighederne i Militæretaterne fik Befaling til at tilkendegive Underskriverne HANS MAJESTÆTS allerhøjeste Mishag; som Følge af denne Befaling blev Lister over Underskriverne af det fatale Dokument tilstillet Divisionscheferne, og de til 2.⁸² Division hørende Officerer fik Ordre til paa en fastsat Dag at give Møde Kl. 12 hos Divisionens Chef Kommandør CHR. P. FLENSBORG, som ved sin Adjutant lod den kongelige Kundgørelse oplæse for de forsamlede Officerer, hvem han derefter anmodede om at forsyne Protokollen, hvori Kundgørelsen var indført, med deres Underskrift. »Her fremtraadte imidlertid Commandeur-Capitain BRINCK-SEIDELIN med den Indvending, at det var med Urette, at den oplæste Tilrettevisning var bleven ham tildelt; som Statsborger havde han kun benyttet den Adgang, der til alle Tider havde staaet KONGENS Undersaatter aaben, til at udtale et allerunderdanigst Ønske for HANS MAJESTÆT, og han maatte derfor afvise enhver Dadel, der rettedes til ham som Følge af et saadant Skridt. Enkelte andre sluttede sig til ham, og det hele endte med, at Commandeur FLENSBORG maatte gjøre opmærksom paa, at det var efter højere Befaling, at den kongelige Kundgørelse var bleven meddelt de forsamlede Officerer, at de alle havde hørt Protokollen blive oplæst, og at han altsaa maatte beordre dem til ved deres Underskrift at bevidne, at denne Oplæsning havde fundet Sted i deres Paa-hør.« Om Resultatet af den dramatiske Aktion skriver VAN DOCKUM videre: »Yderligere Indskrænkning i Pressefriheden fandt ikke Sted, og Sagen døde hen, dog ikke uden at have givet Anledning til nærgaaende Kritik og megen Omtale blandt Publikum. Bevis herfor vil findes deri, at Erindringen endnu efter 50 Aars Forløb bevares om den alt anførte Sæt-

ning i den kongelige Kundgørelse: »thi Vi alene vide«, der i fire Ord paa en karakteristisk Maade sammentrænger Absolutismens hele Ufejlbare Teori.«⁸³

Den 9/6 (7/6) 1835 fik H. D. B. SEIDELIN efter Ansøgning Permission i 8–12 Maaneder for at rejse til et Badested i Sydfrankrig og derefter besøge franske Orlogsværfter; 30/11 forespurgte han, om han skulle komme hjem, men Admiralitetet svarede 28/12, at han fortsat kunde benytte Permissionen; denne forlængedes 2/6 1836 for 3–4 Maaneder.

Efter sin Hjemkomst fik han ny Bopæl, idet Vejviseren 1837–52 viser, at han i alle disse Aar boede Rosenborggade 1 paa Hjørnet af Frederiksborggade (Nr. 8) (M Nr 146 i Klædebo Kv.).

1837 indtraf en lille Begivenhed, der viser hans iltre, irritable Væsen. Den 13/1 afgav Ritmester H. BERREGAARD (senere tjenstgørende Kammerherre hos FREDERIK VII) Melding til Admiralitetet om, at Kommandørkaptajn SEIDELIN havde passeret Kongevagten paa Kongens Palæ med Hatten paa!

Tre Dage senere modtog Admiralitetet følgende ejendommelige Skrivelse:

Den mig idag affordrede Erklæring over Ritmester BERREGAARDS Melding af 13. ds.:

»Fredagen den 13de Januar sidstl. søgte jeg Kongens Palais for der at indhente Underretning om vores allernaadigste KONGES Befindende. Jeg *hastede* over Gangen til Forgemakket, saavel for Øjemedet af mit Ærinde did, som og for at undgaa den Træk, der var paa Gangen, da det den Dag blæste temmelig stærkt, hvilken til min havende Tandpine kuns skulde gjøre ondt værre! –

Da jeg var ved Døren til Forgemakket, hørte jeg fra Vagten den Advarsel: »Hatten af, naar De igjen passerer Vagten!« Herpaa svarede jeg: »Jeg er Officier« /: eller: »Vagtens Bydende ikke fulgt maa have sine Aarsager! /: –

Da jeg igjen kom paa Gangen fra Forgemakket, henvendte jeg mig *strax* til Korporalen for Vagten, omtrentlig sigende: »I Anledning af Hats Aftagelse, mig paalagt, vil jeg sige Dem, jeg er Kommandør SEIDELIN og vil underrette Oberst v. BARDENFLETH om det Passerede! /: eller: underrette ham om, hvorfor jeg den Dag var gaaet over Gangen – af ovenanførte Aarsag –: ikke barhovedet! /: –

Kjøbenhavn d. 16 Januari 1837.

Underdanigst

H. D. B. SEIDELIN.«

Den 23. s. M. modtog SEIDELIN fra Admiralitetet KONGENS Resolution om, at han skulde følge den vagthavende Underofficers Paalæg!

37
Adm

Det Kongelige Admiralitets
og Kommissariats Kollegium

Frede den 19/1837

app. d. Forskille: 2: 19/1
do. do. 2: 23/1

Den mig af det fide Kollegie af slige dato affve-
dret Følbasing, paa Lidmaats v. Berzegaard Jøisannas
tilfæntte - Maetning af 13^{de} Januari: Jener jeg den Læs Jev-
vel at afgive!

! Søndagen den 13^{de} Januari sidst, jøgte jeg Kongens Jaleit:
for det at indfæite, Strukturering om nogle allernæstligste
Konges Representant! Jeg fortalte om Gangen til Forsamlede,
saane for Sjæmatt, af mig Lænde tid; som og for at
indgaa den Læde der var paa Gangen, da det den Dag
blevte sammelig stærk, jøitlen: til min Jærende Læde.
Jine Lænde Jæille gjore out, saane.

Da jeg var vel Lænde til Forsamlede, jøite jeg fra
Kongen den Lænde: 'Jænde af naar de ijjeve Jæfænde
Kongen! Jøve, vænde jeg: 'Jeg er Officer! (eller:
'Kongen Jøfænde ellers Jøitlen maa Jænde Jine Lænde!)

Da jeg ijjeve Lænde paa Gangen fra Forsamlede, Jæ-
vænde jeg mig Jænde til Korporalen for Kongen, ombællig
Jøitlen: 'I Omlæding af Jæde Afhæjle mig Jænde, vil
Jeg, lige Lænde, jeg er Kommandant Seibelia og vil im-
-vænde Oberst v. Bardenfleth om det Jæfænde! (eller:
indvænde Lænde: om Jøitlen jeg den Dag var Jænde om
Gangen - af omæufte Lænde - ellers Jæfænde!)

Djænde den 16. Januari 1837.

Understøit
H. D. B. Seidelin

21/9 1837 fik han Permission til 3–4 Ugers Ophold i Jylland, og 10/12 1838 bevilgedes ham Permission og Rejsepas for ham selv og hans Tjener til 1–2 Maaneders Ophold i Fyn og Jylland. 27/2 s. A. tiltraadte han som 3. Medlem Kommissionen for Søetatens Drengeskoler, i hvilken han 22/2 1841 rykkede op til 1. Medlem.

22/6 1840⁸⁴ udnævntes han til *Kommandør* fra 28 s. M. at regne, og 10/6 1841 blev han *Dannebrogsmænd*.

Efter Ordre af 10/5 1842 til Kommandør H. D. B. SEIDELIN, konstitueret Navigationsdirektør Kommandørkaptajn JENS SEIDELIN og Kommandørkaptajn O. F. LÜTKEN om at revidere Søkrigsartiklernes Bestemmelse om Sømændene udarbejdede de 20/6 et Udkast til Instruks for Styrmandene i de kongelige Skibe, for hvilket Arbejde KONGEN 13/12 tilkendegav dem sin Tilfredshed, hvorfor H. D. B. SEIDELIN takkede 26/12 s. A.

Efter Ansøgning af 28/6 1842 fik Kommandør H. D. B. SEIDELIN Permission i 8–12 Maaneder for at rejse til Badet Bagnères de Bigorre i Frankrig.

19/3 1844 udnævntes han til 1. Medlem af en Besejlingskommission, der fik til Opgave at undersøge Danmarks 2 største Fregatter Gefions og Thetis' Manøvreringsegenskaber, og skulde som saadan lede og bestemme Prøverne; 11/4 tilsendte han Admiralitetet et Udkast til Vedtægter og Signaler for Besejlingsprøverne, hvorfor han takkedes 20/4. Selv skulde han som Observatør sejle med Gefion (Chef Kommandørkaptajn O. F. LÜTKEN), der førte 48 Kanoner, medens Kommandør M. LÜTKEN skulde være Observatør paa Thetis (Chef Kaptajn H. ASCHEHOUG).

6/5 sejlede Fregatterne; de skulle først sejle til Østersøen Øst for Bornholm og returnere til København c. 15/5, men 9/5 stødte Gefion ved Falsterbo paa en Sten ½ Mil fra Land, hvorfor den returnerede 11/5 til Reparation i Dokken; 12/5 optoges Forhør over Gefions Besætning, Kommandørkaptajn O. F. LÜTKEN, der 18/5 fratoges Kommandoen paa Gefion, blev 28/2 1845 af en Generalkrigsret, blandt hvis 13 Medlemmer var Kommandørkaptajn JENS SEIDELIN, ikendt 3 Maaneders civil Arrest for Pligtforsømmelse inden Grundstødningen. Efter at Kommandørkaptajn H. G. GARDE 18/5 havde overtaget Kommandoen paa Gefion, dennes Reparation var afsluttet saa hurtigt, at

KONGEN udtalte sin Tak derfor, og KRONPRINS FREDERIK (VII) med Suite var gaet om Bord i Gefion, afsejlede de 2 Fregatter atter 22/5; KRONPRINSEN aflagde først Besøg i Skotland, hvor han gik i Land i Leith og atter om Bord i Cromarty; derefter fortsattes til Færøerne, hvor KRONPRINSEN 25/6 gik i Land i Thorshavn. Dagen efter lettede begge Fregatterne herfra, salutede KRONPRINSEN med 27 Skud og fortsatte Sejladsen til Sydspanien, hvor de 8/7 ankrede ved Cadiz. Her gik de 2 Observatører SEIDELIN og M. LÜTKEN i Land 15/7 for at sejle med en engelsk Dampbaad til Southampton, hvilken Tur den plejede at bruge 10 Dage til, hvorefter de 1/8 vilde tage fra London med en Dampbaad til København, hvor SEIDELIN mente at komme 5/8 eller 6/8. – Efter 2 Maaneders Ophold i Gibraltar sejlede Thetis 13/9 mod Danmark, hvorimod Gefion 7/9 fortsatte til Livorno, hvorfra den 6/10 afsejlede med de sidste af THORVALDSENS Kunstværker.⁸⁵

I den fra Cadiz 10/7 til Admiralitetet sendte Rapport udtaler SEIDELIN sin Tilfredshed med Gefion ved de foretagne Prøver, især med Hensyn til Farten; paa en Distance af 8 Mil kunde den vinde indtil 18 Kabellængder fra Thetis. Han slutter begejstret:

»Fregatten Gefion besidder sjældne, udmærkede Egenskaber: »som Sejler, Sø- og Krigsskib!« Synet af Fregatterne fremkalder: Beundring hos enhver Fremmed! sand Glæde og Tilfredshed hos dem, som have den Lykke at være udcommanderet med disse! og sand Nydelse har det været for en gammel Officer, besjælet af ædel Varme for sin Stand, at have erholdt en saadan Erfaring!«

2/8 1845 fik Kommandør SEIDELIN Permission i 2 Maaneder for at rejse til Hansestæderne og 6/8 næste Aar ligeledes i 2 Maaneder for at rejse til Wien og andre Steder.

Herefter var H. D. B. SEIDELIN, der 1/4 1848 udnævntes til *Kontreadmiral*, fra 27/11 1846 til 1849 *Chef for 2. Division*.

Da A. W. MOLTKE 16/11 1848 omdannede sit Ministerium, og Marineministeren Kommandørkaptajn og Kammerherre C. C. ZAHRTMANN af Helbredshensyn stærkt ønskede at ophøre som Minister, fik den truende Udsigt her til Søofficerskorpset til 25/11 at samles til Møde i Hotel Phønix, hvor 6 Kommandører og 59 andre Søofficerer gav ZAHRTMANN et Tillidsvotum, som samtlige Admiraler sluttede sig til i en Skrivelse af 28/11, underskrevet af den 89aarige Admiral, Baron HANS HOLSTEN til Baroniet Holstenshus, og Kontreadmiral H. D. B. SEIDELIN.

den at være 11.1 à 11.3; rimt - for Windens form og detsige Omstændigheder: si om
 et gjenstignen: er veit ved lagning en fast af 13.9. -

Den italege. Sollogis. Besøling: efter Sogabarnes Gjavn.
 Somt at indfandt Kommissionen. Rapport om Besølingen, vil. gøvegjør.
 at Sogabarn Region besidder sielma, indmærker Tegnstaben: som Døden,
 Døe og Trivsel!

Dynd af Sogabarnes trænder: Domintrung for.
 ... angar Fremmet! samt Glod og Citeratogal for dem som gave den Tyll
 at vore indrommandret med lifde! og sand Hjerte for det vore for
 en gammel Officer, besjælet af vde. Naema for sin Mand, at gave
 enfoldt. en sande Fortæring!
 Sogabarn Region den 10. Juli 1844.

H. D. B. Seidelin

H. D. B. Seidelin

Efter Admiral HOLSTENS Død 1849 udnævntes ingen Admiral. De 4 højeste Poster inden for Søetaten besad nu Viceadmiral U. A. SCHØNHEYDER og de 3 Kontreadmiraler, Overekvipagemester A. SCHIFTER, Kammerherre C. LÜTKEN og H. D. B. SEIDELIN. Fra SCHØNHEYDERS og LÜTKENS Afsked 3/8 1851 var Kontreadmiral H. D. B. SEIDELIN Nr. 2, idet han i Anciennitet fulgte lige efter Viceadmiral SCHIFTER († 31/10 1852) (S. 1238).

6/7 1851 fik Kontreadmiral SEIDELIN 3 Ugers Permission for at rejse til Stockholm for at deltage i de skandinaviske Naturforskeres Møde.

De skandinaviske Naturforskeres sjette Møde, der fandt Sted i Stockholm 14/7-19/7 1851 (det første var 1839 i Göteborg, det nittende 1936 i Helsingfors), havde 362 Deltagere, nemlig 43 fra Danmark, 16 fra Norge, 292 fra Sverige og 11 fra andre Lande. Der holdtes dels Fællesmøder, paa saadanne talte Arkæologen Inspektør J. J. A. WORSAAE »Om Nytten af antiqvarisk-naturhistoriske Un-

dersøgelser« og Kontreadmiral SEIDELINS (senere?) Ven Professor i Zoologi ESCHRICHT »Om de Døvstummes Gebærdesprog«, dels, og især, holdtes talrige Møder i de 6 Sektioner, hvori man delte sig, nemlig Sektion for Fysik og Kemi; Mineralogi og Geologi; Botanik; Medicin; Zoologi og Anatomi; og Etnografi. ESCHRICHT, der blev Ordfører for Sektionen for Zoologi og Anatomi, talte bl. a. om sin store Interesse, Hvaler, samt viste en Serie plastiske Afbildninger af Fosterets Udvikling. Man var privat indkvarteret, og Aftenerne tilbragtes i selskabeligt Samvær med ens Værtsfolk og andre af Byens Borgere. I Fritiden aflagdes Besøg i Museer, Hospitaler, Fabrikker og andre Institutioner. Højdepunktet var nok Festen 16/7 hos KONG OSKAR I paa Drottningholm Lystslot, hvor den høje Vært først udbragte en Skaal for de skandinaviske Naturforskere, hvis Møde han saa som et nyt og glædeligt Bevis paa det broderlige Forhold, som raader mellem de skandinaviske Folk; »forsvundne er de gamle Fordomme, den tidligere Fjendtlighed; Venskab og Tillid er indtraadt i deres Sted. Maatte sand Guds frygt, ren Kærlighed til Fædrelandet og alt godt og ædelt altid udmærke den skandinaviske Stamme.« Dernæst udbragte KONGEN en Skaal »for det ædle

danske Folk, for den tapre danske Hær«, som nylig havde nedlagt sine Sværd efter en lige saa ærefuld som sejrrig Kamp, og som havde vist, at ingen Ofre var for store, ingen Lidelser for svære, naar det gjaldt at forsvare sin Selvstændighed. Mødet afsluttedes med en Fest 19/7 i Upsala, hvor Kongl. Vetenskaps-Societeten og Universitetet var Værter.⁸⁶

Den 9/11 1852 fik H. D. B. SEIDELIN *Afsked med Viceadmirals Karakter* og blev 9/12 s. A. *Storkors af Dannebrog*.

Efter sin Afsked levede Viceadmiral H. D. B. SEIDELIN endnu 7 Aar.

Efter at have boet et Par Aar, 1854–55, i Frederiksberg Allé (MNr 10A) boede han sine sidste 4½ Leveaar, fra April Flyttedag 1855 til sin Død i November 1859, i nuv. Købmagergade 60^l (da Lille Købmagergade MNr 187–188^l i Rosenborg Kv.), hvor han efter Lejekontrakt af 11/1 1855 lejede »den i den nordre Bygning eller paa venstre Side af Porten værende 1. Sals Etage, bestaaende af Entré, 2 Værelser til Gaden, 3 Værelser til Gaarden, Køkken, 4 Værelser til Gaarden paa den anden Side af Køkkentrappen, et Pulterkammer paa Loftet, en Kælderlejlighed paa 2 Fag, fælles Vaskekælder, Tørreloft og Rulle samt et Brændeskur i Baggaarden og Tjenerkammer.« Den aarlige Leje var 600 Rd. samt en Sjettedel af Udgifter til Belysning i Porten og paa Trappen, den betales halvaarlig bagud til April og Oktober Flyttedag; en af Kontraktens Ordensregler bestemte, at Gadeporten fra Kl. 10 om Aftenen skulde være forsvarlig tillukket med Nøgle. – Af Folketællingslisterne 1840–55 fremgaar, at han havde 2, 3 eller 4 Tjenestefolk; ved sin Død havde han 3 Tjenestepiger og en Tjener.

I disse Aar omgikkes SEIDELIN Notarius publicus, Etatsraad N. C. L. ABRAHAMS, der (fra 1853 til sin Død 1870) boede paa 2. Sal i Badstuestræde 11 (MNr 129 i Snarens Kv.), en stor Gaard, fra hvis Dagligstue man kunde se ned ad Brolæggerstræde mod Nytorv. ABRAHAMS, der var Enkemand og 19 Aar yngre end SEIDELIN, har sikkert været et interessant Bekendtskab for denne; han var begyndt som Jurist, men hans Hovedinteresse var Sprog, og han havde i mange Aar virket som Lærer i Fransk (og Tysk), baade som Professor ved Universitetet og som Lærer for Søkadetterne og for Privatelever; ogsaa andre Interesser havde han, saaledes var han 1818

med i »Tylvten«, der til Forsvar for OEHLENSCHLÄGER traadte op imod BAGGESEN, og 1820 var han Medstifter af Studenterforeningen. ABRAHAMS' Søn ARTHUR, der var født 1836, skriver i sine Erindringer⁸⁷ om Viceadmiral H. D. B. SEIDELIN:

»Hvorledes min Fader var kommen i Berøring med Admiral SEIDELIN, skal jeg ikke kunne sige; men han kom ikke saa sjældent hos os, baade om Formiddagen og til Middagsselskaber. Han var en vims, lille, gammel Mand, og, da han hed BRINCK-SEIDELIN, var han i sine yngre Aar i Marinen bleven kaldt »Spring-Sextendel«. Han var ganske umanerlig galant mod Damer og hørte til dem, der kyssede paa Haanden. Han brugte saa godt som aldrig Ordet »En Dame«, men han sagde: »Et af Naturens Mesterværker«. Skjønt han var en gammel Mand, havde han endnu en meget kraftig Stemme og kunde undertiden tale saa højt, at man skulde tro, at han kommanderede ombord paa et Linieskib.«

I 1858 havde Viceadmiral SEIDELIN i nogle Sommermaaneder taget Ophold i Sorø, hvor han, som saa mange andre Sorøbesøgende, aflagde INGEMANN en Visit; men det blev ikke ved et enkelt Besøg. »SEIDELIN havde oplevet saadanne Beviser paa Aandeverdenens Indgriben i Sansningen under den nuværende Tilværelsesmaade af Bevidsthedslivet, som det kun er givet Faa at erfare. Paa dette Gebet mødtes han med levende Sympati af INGEMANN, som ogsaa sidenefter søgte SEIDELIN i København.«⁸⁸

Samme Efteraar skrev SEIDELIN følgende svulstige Brev⁸⁸ til »Høivelbaarne Hr. Conferentsraad B. S. INGEMANN, Professor, Commandeur af Dannebrog, Dannebrogsmænd«:

Kjøbenhavn 8de September 1858.

Høitagede Hr. Professor.

Det var en vidunderlig skøn Junidag 1858, en af disse herlige Dage, paa hvilke Mark og Skov forvandle sig til en stor Kirke, hvor Fuglene synge Messen, og Vinden: der bevæger Skovens Træer, bruser med melodiske Orgeltoner, en af disse Dage: paa hvilke det er den sande Gudstjeneste, at gaee ud i Mark og Skov og *elske Gud* i hver en Blomst – – det var paa saadan en Dag: at jeg glædedes ved det aandrige, kjære, mig uforglemmelige Bekjendtskab med det elskværdigste Ægtepar »Conferentsraad INGEMANN og Frue!!!« Med hele min Sjæls Fylde: skal jeg bevare dette glæderige Bekjendtskab!

»Henover det frelste Danmark foer
Den Aand, som mægtig i høie Nord
Sig aabenbarer i Folkets Indre
Saalænge Stjerner i Verden⁸⁹ tindre
og Folkesjælen ei er⁹⁰ uddød« –

Saaledes skrev Danmarks uforglemmelige Digter 1836⁹¹; og saadan Tanke bevares for Danmark 1858. Danmarks Frankfurter Gesandt, BÜLOW, har forladt Kjøbenhavn for Frankfort, – hvortil han bringer: »at Danmark ydmyger sig til alle gjorte Fordringer, med Undtagelse af den Fordring: *Forøgelse* af Antallet af Holstenerne i *Rigsraadet*.

Af de Venders og Gothers⁹² Reise til Slesvig, og til Paradet i Holsteen – *efter* de tyske Generaler –, fra den 14de dennes, venter man, uagtet Fraværelsen antages at medtage 1 Maaned, »*Intet!*« fordi Fruentimmeret⁹³ er i Følget.

Jeg længes efter: »*at ryge en Sigar!*«

Luften paa Marienlyst: Overgaaer dog Luften i Sorø.

Med udmærket Høiagtelse

ærbødigst

H. D. B. SEIDELIN.

Endvidere vides Viceadmiral SEIDELIN at have omgaaedes Fysiologen og Zoologen, Etatsraad, Professor D. F. ESCHRICHT, der ligesom ABRAHAMS førte et selskabeligt Hus. I SEIDELINS Hus gjorde Professor ESCHRICHT Bekendtskab med INGEMANN.

I Sommeren 1859 skrev ESCHRICHT til INGEMANN for at fortælle om deres fælles Vens Sygdom. Af dette Brev⁹⁴ fremgaar, hvorledes Viceadmiral H. D. B. SEIDELIN 5 Maaneder før sin Død var præget af Hjerneforkalkning og Følger af formentlig flere Hjerneblødninger, men dog endnu i Stand til at færdes ude:

»Kjøbenhavn 22 Juli 1859.

Hr. Conferentsraad INGEMANN.

Tak for de kjærlige Ord, De sendte mig i forrige Maaned. Jeg havde altsaa ikke taget fejl, da jeg mente: »maaske kan han faa lidt Godhed for dig, om du sender ham dine Ungdomsrejser.« Det var en heldig og en glædelig Dag, da jeg første Gang i dette Liv traf sammen med Dem hos gamle SEIDELIN. Hos ham vil noget lignende vel næppe opleves igjen; thi han er – og det er hvad jeg følte en vis Trang til at meddele Dem – nu meget syg. Jeg siger meget syg, forsaavidt som man dog er mest syg, naar man er mindst lig sit egentlige Jeg. Vor Ven SEIDELIN, hos hvem der dog maaske alt i længere Tid lidt efter lidt har udviklet sig en Hjerneblødhed, faldt for en 5 Ugers Tid om paa Gaden og fik straks efter flere apoplektiske Mindelser.

Hans Legemlige har dog temmelig godt forvundet det; men hans Aandelige (man burde sige Organet for hans Aandelige her paa denne Jord) synes mer og mer at svækkes, saa at det dog vel næppe vil vare længe, inden han kaldes herfra, – hvad man da vel heller ej vil miskjende at være til hans Bedste. Han véd i det Ydre at bevare det vante Væsen, gaar ud og anvender sine sidste Kræfter paa at synes rask, men véd næppe at benævne nogen Person eller nogen Ting med rette Navn, kan ej heller holde nogen Tanke fast, saa at hans Tale ofte lyder som Vanvid, og hele hans Adfærd og Gjerning bliver meningsløs.

Det klinger paradokst og er dog maaske sandt, at man i hvert Vanvid ligesom i hver bevidstløs Tilstand, kan gjenemskue Individet. Hovedtrækket i vor Vens Adfærd under denne hans sygelige Tilstand er at ville træde op med Værdighed og skjule hver en Skrøbelighed. Helst vil han være ganske ene og ubemærket, saavel i Hjemmet som paa sine Udflugter; men i hvert Fald viser han sig ikke uden først at have sørget omhyggelig for sin Toilette, iagttager alle Høflighedens Fordringer, kæmper øjensynlig for at skjule sin Tankeforvirring; bliver utilfreds, om man vover at komme frem med nogensomhelst Deltagelse endsige Beklagelse; bliver opfarende, naar han mærker, at hans Folk passe paa ham eller vise ham nogen usædvanlig Opmærksomhed. Det er endnu den gamle djærve Sømand, der gerne lider i Stillehed og vil vise sig kraftig nok til at gjøre, hvad Pligt og Anstand kræver, uden Hensyn til sig selv. Forsaavidt ligner han endnu sig selv, men Evnen svarer ikke til Viljen. Den Værdighed, hvormed han træder op, er kun den døde Maske; i hans Tale er kun Klagen tilbage som en Maske for dens Meningsløshed. Den kraftige Sjæl trænger til et nyt Værktøj, vor SEIDELIN er meget syg, og Mindet om den muntre Middag ved hans Bord er hyllet ind i Vemod.

Deres med Højagtelse inderligt hengivne
ESCHRICHT.«

Ifølge Skiftet efter Viceadmiral H. D. B. SEIDELIN overfaldtes han i Begyndelsen af Juni Maaned 1859 af en Sygdom, der de sidste 5 Maaneder gjorde ham ude af Stand til at varetage sine Pengeanliggender, hvorfor Boet efter hans Død maatte hæve hans Pension, 189 Rd. 66 Sk. mdl., for de sidste 3 Maaneder, – desuden havde han Livrente – samt betale hans Skatter, Kontingenter, Løn til Tjenestefolkene og alle de andre ubetalte Regninger, herunder ogsaa Udgifter til Husholdningen, – i 3 endnu bevarede, smaa Notesbøger er de daglige Indkøb opført. For Lægebehandling under hans Sygdom fik Regimentskirurg MACKEPRANG – der beboede Lejligheden lige over SEIDELINS – udbetalt 100 Rd., og Professor, Dr. med., Etatsraad ESCHRICHT modtog 50 Rd. for Læ-

getilsyn i Juni, Juli og August under Viceadmiralens Ophold i/paa »Sorte Hest« samt 10 Rd. i Befordring. Af de betalte Kontingenter fremgaar, at Viceadmiralen abonnerede paa »Fædrelandet« (aarlig 10 Rd.) – Bladets Bud fik 3 Mk. i sædvanlig Nytaarsdusør – samt at han var Medlem af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab (Aarskontingent 10 Rd.), Kunstforeningen Kjøbenhavn (8 Rd.), Selskabet Athenæum (c. 13 Rd.), Det kgl. kjøbenhavnske Skydeselskab (6 Rd.), Undervisningsanstalten for Pigebørn af Embedsmænd (5 Rd.), Industriforeningen (3 Rd.) og Pensions- og Understøttelsesforeningen for Kunstnere og deres Efterladte (2 Rd.); i Bidrag til Dannebrogsmændenes Pensionsfond for ½ Aar betaltes 10 Rd.

† 4/11 1859 om Aftenen af Alderdomssvaghed i Kjøbenhavn, et Par Uger før sin 80 Aars Fødselsdag, begravet 12/11 fra Holmens Kirke paa Holmens Kirkegaard, af Holmens Provst BALTHASAR MÜNTER.

Hans ældre Broder Hof- og Universitetsbogtrykker A. SEIDELINS Søn Kancellist i Overhofmarskallatet IVAR E. SEIDELIN anmeldte Dødsfaldet i Berlingske Tidende 9/11:

»Fredagen den 4de dennes om Aftenen bortkaldte Gud vor kjære Onkel HANS DIDERIK BRINK SEIDELIN, Viceadmiral, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, efter nogen Tids Svagelighed i en Alder af næsten 80 Aar; han samles med Kone og to Børn, som for mange Aar siden ere omkomne ved Skibbrud under Norges Kyst. Dette bringes herved til fraværende Slægt og Venners Kundskab paa Søstres og egne Vegne af hans Brodersøn

IVAR EMIL SEIDELIN.

Begravelsen finder Sted fra Holmens Kirke førstkommande Løverdag den 12te dennes, Kl. 12 Middag.«

Viceadmiral H. D. B. SEIDELIN efterlod sig 8 Niecer og 1 Nevø. Ved hans Testamente blev tre af hans Niecer Hovedarvinger, nemlig Søsterdatteren JENSINE HØYER, gift med Gartner PETERSEN i Roskilde, Sognepræst DAVID SEIDELINS Datter SABINE SEIDELIN, gift med Assistent JENSEN, og Bogtrykker A. SEIDELINS Datter JACOBINE SEIDELIN, gift med Kaptajn BAUDITZ. De to første Ægtepar sad ret smaat i det; hvad angaar Kaptajn BAUDITZ, der da havde 3–4 smaa Børn, kan det have spillet ind, at hans

Kone var Viceadmiralens Guddatter. – De øvrige var JOSEPHINE HØYER samt hans Broder Bogtrykkerens Børn, nemlig foruden Fru BAUDITZ Frøknerne SABINE og AMALIE SEIDELIN, CHRISTIANE, gift med cand. theol. LUDVIG OLESEN, CHARLOTTE, gift med Pastor FREDERIK OLESEN ved Holmens Kirke, og Kancellist i Overhofmarskallatet IVAR EMIL SEIDELIN, der som den eneste mandlige Slægtning af den Afdøde sørgede for dennes Begravelse. Bortset fra Gartner PETERSEN var de alle bosiddende i Kjøbenhavn.

Ifølge sit 30/1 1855 oprettede Testamente, s. D. attesteret af Notarius publicus Etatsraad ABRAHAMS, havde SEIDELIN indsat som Eksekutor Højesterets-assessor, Etatsraad H. A. MOLLERUP, der efter kgl. Bevilling af 7/11 1859 i Løbet af de næste 9 Maa-neder foretog Skiftet⁹⁵ af det store Bo i nøje Overensstemmelse med Testamentet, som – paa en for Testator karakteristisk Maade – kort og præciseret gav Udtryk for hans sidste Vilje. Testamentets Hovedtekst lyder kort og godt:

»Min Kone og mine Børn ere døde, druknede ved Langesund i Norge paa Konge-Flagkutteren den 26. October 1812. Mærk. 1. At ingen Auktion maa holdes over mine Efterladenskaber, men udleveres efter nedenanførte Bestemmelse, dette er mit Ønske. 2. Jeg efterlader ingen Gæld til nogen.

H. D. B. SEIDELIN.«

Derefter følger en specificeret Fortegnelse over »hvad jeg ejer« og hvem hver Del »bortgives til«, dels hvad angaar hans Obligationer, Aktier og kontante Penge, dels med Hensyn til hans Løsøre. »Mærk. De rede Penge, som haves, befindes i et Blikskrin, der ligger i Kisten, hvor Sølvstøjet befindes. Obligationerne befindes ligeledes i Blikskrinet. Nøglerne til Blikskrinet og Kisten ere i Chatolklappen.«

Hans rige Bo vurderedes ialt til 30,454 Rd. 4 Mk. 15 Sk.

Heraf var der ved Testamentet disponeret over 13,300 Rd. af de rede Midler: Til Søkadetkorpset 5000 Rd., »hvis Renter tilbydes den dygtigste, den haabefuldeste Kadet, naar han er blevet Officer« (se S. 972), Etatsraad MOLLERUP 1000 Rd. for Arbejdet som Eksekutor, »Præsten, som

udfører Jordpaakastelsen paa min Kiste« 100 Rd. (det var Holmens Provst, Dr. theol. B. MÜNTER), og 500 Rd. til hver af følgende 4 Institutioner: Foreningen til Søfartens Fremme, Stiftelsen Bombebøssen, Døttreskolen til FREDERIK DEN 6TES Minde og Blindeinstituttet (der var da 2 Blindeinstitutter, men Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet approberede 16/7 1860, at Legatet skulde tilfalde Selskabet Kjædens Forsørgelsesanstalt for Blinde, – oprettet 1825). Desuden skulde Viceadmiralens Broderdatter JACOBINE SEIDELIN, gift med Kaptajn BAUDITZ, have 2000 Rd. og hans 3 Tjenestepiger hver 1000 Rd., nemlig Enken ANNA CAROLINE MARGRETHE KRUSE (* c. 1803 paa Sct. Croix), ANE JACOBSDATTER (* 1795 i Skagen), der havde været i hans Tjeneste siden 1838, og MAREN HANSEN (* 1832 i Veksø), der havde været Stuepige hos ham siden 1853 og efter hans Død var blevet gift 25/3 1860 i Trinitatis Kirke med Postbud JENS THOMSEN, Dybensgade MNr 172 og Vognmagergade 28^l, og endelig 300 Rd. til Malermester R. BERNHARD BOESENS Kone LINE eller LAURA KOEFOED, Knabrostræde 14 (MNr 81, Hjørnet af Brolæggerstræde), som »har været i min Tjeneste«.

Herefter følger i Testamentet følgende Bestemmelse: »Mærk. Naar ovenanførte Villie er udført, og øvrige Udgifter udbetalte, anmodes om at dele de overblevne Penge imellem min Søsterdatter JENSINE, givt med Gartner PEDERSEN i Roskilde, og min Broderdatter SABINE, givt med Kopist JENSEN fra Grenaa.«

– Hvad Tjenestefolkene angaar, fik A. C. M. KRUSE herudover 20 Rd. og ANE JACOBSDATTER og MAREN HANSEN hver 12 Rd. »til dem fornødent Sørgøj i Anledning af Admiralens Dødsfald«, og i Løn for det sidste Aar, 1/5 1859–1/5 1860, fik de 2 første hver 50 Rd. og MAREN HANSDATTER 36 Rd., – Tjeneren JENS CHRISTIAN SØRENSEN, der kun havde været i SEIDELINS Tjeneste 1/10–1/12 1859, fik 17 Rd. – A. C. M. KRUSE krævede yderligere 600 Rd. i Løn, idet hun havde været i SEIDELINS Tjeneste 1843–48 med nogen Afbrydelse, fra 1/5 1848 til hans Dødsdag uafbrudt; »min Løn var bestemt til 50 Rd. aarlig, men jeg har i denne Tid ingen Løn erholdt af Admiralen, men kun en enkelt Gang i Lighed med de andre Tjenestefolk nogle Dalere til Dyrehavsture m. v. Heri fandt jeg mig, uagtet jeg ofte trængte til Penge til Nødvendigheds-gjenstande – Fornøjelser var der ikke at tænke paa – idet jeg stolede paa Admiralens Ord til mig, at han skulde sørge for, at jeg ingen Mangel skulde komme til at lide, naar han ved Døden afgik.« Hun renoncerede paa Betaling for den forbigangne Tid, men paastod sig udbetalt 50 Rd. i aarlig Løn siden 1/5 1848, ialt 600 Rd. »Assistent JENSEN og Gartner PETERSEN kunde ikke erkende, at ANE MARGRETHE KRUSE havde noget berettiget Krav paa 600 Rd., men i Betragtning af de særegne Omstændigheder og med særdeles Hensyn til den Omhu, hun havde vist den Afdøde i hans sidste Levetid, vilde de dog – som Forligs-

forslag – tilbyde at betale hende 300 Rd.«, hvilket Forslag A. C. M. KRUSE tiltraadte. –

Hvad Viceadmiralens Løsøre angaar, var hans Møbler og Effekter vurderet til 3311 Rd., Sølvstøjet til 1954 Rd. og hans Vinbeholdning til 1786 Rd. 4 Mk.; sidstnævnte udgjordes af 58 Kasser og 5 Kurve, indeholdende c. 1500 Flasker; mest var der af St. Julien, 325 Flasker, men der var derudover mange Flasker baade Cognak, gammel Rom, Genever, Madeira, Likører og Portvin – samt 4 Flasker Mjød. Herom bestemte Testamentet: »Vin og Brændevin, Flasker og Fustager, behage Stiftamtmand TETENS og Kaptajn BAUDITZ i venlig Erindring at dele.« Da Stiftamtmand i København, Kammerherre P. J. TETENS imidlertid var død Maaneden før SEIDELIN, krævede BAUDITZ al Vinen, hvad Assistent JENSEN og Gartner PETERSEN modsatte sig, hvorefter man enedes om, at TETENS' Halvdel af Vinbeholdningen deltes mellem Bogtrykker A. SEIDELINS 6 Børn med 1/6 til hver, – hvorved BAUDITZ fik 7/12 af Vinen – mod at den Del af Løsøret, som der ikke var disponeret over i Testamentet, tilfaldt Assistent JENSEN og Gartner PETERSEN samt sidstnævntes Svigerinde JOSEPHINE HØYER, hvorefter Gartner PETERSEN for 250 Rd. afkøbte Svigerinden hendes Andel. Det Løsøre (talrige Møbler m. m.), der herefter tilfaldt Assistent JENSEN og Gartner PETERSEN, var vurderet til 1007 Rd., foruden en Messingkaffekande til 4 Rd., som Viceadmiralen havde vundet i Haandværkernes Lotteri.

Ogsaa enkelte uden for Familiens Kreds fik store Arveparter. Til »min Guddatter« Frøken CAROLINE STAMPE (* 7/8 1833, ~ 1858 Kammerjunker ALFRED v. ROSEN), Datter af Gehejmelegationsraad THYGE ROTHE STAMPE og Fru A. ROSINE f. ROTHE, testamenteredes Sølvstøjet i den ostindiske Kiste til en Værdi af 1644 Rd. 3 Mk. »med Anmodning at imodtage samme som en venlig Erindring«, og 2 Dreng – Kaptajn, Medlem af Rigsraadet, senere Direktør ved Orlogsværftet N. E. TUXENS Søn JENS PETER EMIL TUXEN (* 28/8 1846, siden Fabrikant og Kreditforeningsdirektør) og Kaptajnløjtnant, Tøjmester og Chef for Søartillerikorpsset OLUF W. DE FINE SKIBSTEDS Søn ARNOLD CHRISTIAN DE FINE SKIBSTED (* 24/6 1848, senere Kommandør og Stabschef, Dattersøn af Admiral U. A. SCHØNHEYDER), »min Gudsøn«, »anmodes venligst om at dele mine Vaaben og Bøger m. m. samt løse Papirer og brænde de ubrugelige Papirer«, – alt til en Værdi af 972 Rd.; Bogsamlingen var vurderet til 650 Rd., Kobberstik til 90 Rd. og Sø- og Landkort til 50 Rd. Af Vaaben var der 3 Geværer, 1 Pistol og 2 Jagtbøsser; 3 Kaarder, 2 Sabler og 1 Dolk; desuden 3 Kikkerter og 2 Teaterkikkerter, 1 Stok med Kikkert og Kompas, 1 sort Stok, 1 Ridepisk og 1 Lorgnet samt 3 Kobberstykker, der forestillede den franske Kejser og Kejserinde. Efter Viceadmiral SEIDELINS Død var der i hans Chatoller fundet »mange private Breve samt litterære Optegnelser af den Afdøde.«

De øvrige Efterladenskaber deltes mellem mange andre Personer »som en venlig Erindring«. Kaptajn løjtnant FR. FRØLICH fik en Sølvkvartermesterpibe med Sølvkæde (vurderet til 15 Rd.) og hans Frue VILHELMINE f. STAMPE (Søster til CAROLINE STAMPE) en Brystnaal med grøn Sten og Diamanter (ligeledes 15 Rd.); »da hendes Moder og [Morfaderen] Admiral ROTHE havde baaret denne Naal, bedes den bevareret som et Familiestykke«; da Fru FRØLICH var død Aaret før SEIDELIN, bestemtes Brystnaalen til hendes Datter VILHELMINE L. E. FRØLICH (* 25/12 1857). Højesteretsassessor, Generalauditør ved Sjøetaten, Konferensraad H. KOEFOED fik et kostbart Guldur fra Kongen af Tanjore (Ostindien) med massiv Guldkæde og Signeter (180 Rd.), Kaptajn N. E. TUXEN et Guldur med Guldskuldersnor og en kinesisk Kasse med Elfenbens-Skakspil (51 Rd.), Etatsraad MOLLERUP en Guldnustobaksdaase (60 Rd.) og et Par Brilller med Guldstænger (10 Rd.), Generalkonsul SALOMONSEN en Spadserestok med Klinge (2 Rd.), ligeledes fra Kongen af Tanjore, og hans Frue FREDERIKKE ABRAHAMSON en kunstig Guldlaas som et Hjerte-Hovedvandsæg (20 Rd.), Etatsraad ESCHRICHT en ostindisk Stok med Guldknap (kun 3 Rd.), hvorimod hans Frue (* PETIT) fik et Plateau med 5 Krystalglas, endvidere hans Medailler og Ordener, Guldringe og Guldbrystnaale, et Guldtandstikkerhus, et Par Guldørenringe og et Sølvtermometer (80½ Rd.). Endelig fik A. C. M. KRUSE hans daglige Sølvstøj: 6 Spiseskeer, 6 Teskeer, en Potageske, et Plat-de-ménage, 4 pletterede Stager og 4 Jernstager samt SEIDELINS daglige Lampe, og RASMUS PEDERSEN, »min forrige Tjener, nu Brødbager paa Christianshavn«, et Sølvrepeterur med Sølvkæde samt et Stueur (20½ Rd.).

Alt hans Porcelæn, Glas og Krystal fik Kaptajn BAUDITZ og Frue (408 Rd.), Dækketøj, Lagener og Skjorter m. m. deltes mellem SEIDELINS Søsterdatter JENSINE PETERSEN og hans Broderdatter SABINE JENSEN samt A. C. M. KRUSE og MAREN HANSEN; af Møblerne, som deltes mellem Kaptajn BAUDITZ og hans Tjenestefolk, fik hver af de 4 sidste et Mahognispillebord, en Seng og 6 Stole, de 3 Kvinder desuden en Mahognikommode og et Spejl, Tjeneren en Kuffert. De 4 Tjenestefolk delte ogsaa Husgeraadet (107½ Rd.). Af Møblerne fik dog SEIDELINS Broderdøtre CHARLOTTE OLESEN og AMALIE SEIDELIN hver et Taffelur hhv. af Porcelæn (30 Rd.) og i Mahogniramme (20 Rd.) og Madame BOESEN det tredie, lille Taffelur med Glaskuppel (8 Rd.). – Endvidere arvede Direktøren for Polyteknisk Lærestanstalt, Kemikeren og Geologen, Professor, Etatsraad (1857 Konferensraad) G. FORCHHAMMER et kinesisk Skab, kinesiske Præsenterbakker, Skaale og et kinesisk Teskrin (58 Rd.), Kunstmuseet – ved dets Inspektør Konferensraad C. J. THOMSEN – modtog et Kunststykke: en Orlogsfregat af Træ, nedsat paa et Plateau i en Karaffel (20 Rd.), og Kammerherreinde TETENS (E. S. RYNNING) og Etatsraadinde MOLLERUP (C. E. BUCHWALD) arvede forskellige »Nippes«

(57 Rd.), saasom Kurve med Voksfrugter, Blomsterbuketter af Konkylier, en Brevmappe med Perlemorsindlæg, Tegne- og Notesbøger m. m.

Til Slut delte Gartner PETERSEN og Assistent JENSEN Viceadmiralens Kjoler, Frakker (bl. a. en Bæverskindsfra-ke), Kavajer, Bukser, Veste, Skjorter, Strømper, Sokker, Underbukser, Halstørklæder, Lommetørklæder, trekantede og runde Hatte, Kasketter, Epauletter, Gulvtæpper, Lagener, Dækketøj og Uldtøj (745 Rd.).

Enkelte Ting kom ikke til Arv; den Afdødes Storkors samt Dannebrogsmændenes Hæderstegn sendtes tilbage til Ordenskapitlet, og til Det kgl. Skydeselskab afleveredes den Dekoration, han havde modtaget fra Selskabet.

– Af Viceadmiral H. D. B. SEIDELINS Dødsbos samlede Værdi, 30,454 Rd. 4 Mk. 15 Sk., udbetaltes som nævnt 13,300 Rd. i Legater af den rede Beholdning. Værdien af Løstøret var 7,927 Rd. 1 Mk. De forskellige Udgifter til Folkeløn, Husholdning, Skatter, Kontingenter, Lægebehandling og den Afdødes Begravelse (292 Rd. 3 Mk. 13 Sk. til Snedker og Bedemand) beløb sig ialt til 1702 Rd. 3 Mk. 14 Sk., og andre, her ikke specificerede Udgifter til godt 800 Rd. Herefter blev tilover i rede Penge 6,558 Rd. 2 Mk., hvoraf Assistent JENSEN arvede 3279 Rd. 1 Mk., Gartner PETERSEN 3029 Rd. 1 Mk. og JOSEPHINE HØYER 250 Rd.

Dødsboet indbragte Statskassen 980 Rd. 3 Mk. 12 Sk. i Arveafgift. Denne Afgift paa 4½ % fradroges hver enkelt Arvepart.

Tjenestefolkenes og Nevøens og Niecerens samlede Arveparter udgjorde følgende Værdi, hvorfra fradroges den i Parentes anførte Arveafgift: A. C. M. KRUSE 1184 Rd. (53 Rd.), ANE JACOBSDATTER 1105 (50), MAREN HANSEN 1324 (60) og JENS SØRENSEN 65 (3), – Assistent JENSEN og Gartner PETERSEN tilsammen 8703 Rd. (391½ Rd.), – Kaptajn BAUDITZ 3451 (155), Fru CHARLOTTE OLESEN 179 (8), Frk. AMALIE SEIDELIN 169 (7½), SABINE SEIDELIN, CHRISTIANE OLESEN og IVAR EMIL SEIDELIN hver 149 Rd. (6 Rd. 4 Mk.).

Tilsvarende fik Foreningen for Søfartens Fremme og Døtreskolen kun udbetalt hver 477½ Rd., idet Afgiften var 22½ Rd. – Derimod slap flg. 4 Institutioner med en Afgift paa ½ %: Bombebøssen og Blindeinstituttet (500 Rd. ÷ Afgift 2½ Rd.), Søkadetkorpset betalte 25 Rd. for sit store Legat paa 5000 Rd., og Kunstskammeret slap med en Afgift paa 10 Sk. for sit Orlogsskib i Flaske.

(I Maj 1860, efter at Lejligheden i Købmagergade var rømmet, boede ANE JACOBSDATTER ligesom MAREN og hendes Mand i Vognmagergade 28^I, og A. C. M. KRUSE var flyttet til Bredgade 5^{II}).

~ 6/5 1807 i Birkerød Kirke (efter kgl. Tilladelse af 1/5) LOVISE CECILIA SCHWARZ, * 1781 i København, døbt 13/10 i Trinitatis Kirke, Datter af Instruktør og Skuespiller ved Det kongelige Teater

FREDERIK SCHWARZ (* 15/6 1753 i København, døbt 20/6 (ved Daaben FRIDERICH) i Sct. Petri Kirke, † 13/7 1838 af Alderdom sst.⁹⁶, begravet 17/7 paa Assistenskgd. (Helligg.)) og Hustru ANNA SOPHIA MAYES (* 15/7 1750 sst., døbt 18/7 i Trinitatis Kirke, ~ 13/11 1779 i Huset sst. (Trinitatis), † 24/10 1824 af Alderdom sst., begravet 28/10 paa Assistenskgd. (Helligg.)).

Faderen FREDERIK SCHWARZ⁹⁷, der 1773–1809 var Skuespiller og 1778–1816 Instruktør ved Det kongelige Teater, var en af Datidens betydeligste Skuespillere; han blev 28/1 1812 R. af Dbg. Af hans 6 Børn⁹⁸ var LOVISE CECILIA Nr. 2.

LOVISE CECILIA, rimeligvis opkaldt efter sin Gudmoder og sin Farmoder CECILIA SØRENSEN, blev holdt over Daaben af Direktør for Det kgl. Teater Kammerherre v. WARNSTEDTS Frue LOUISE (* v. BERGER), og Jomfru PAULINE EYRAUD⁹⁹ holdt Huen; de øvrige Faddere var Direktør i Generalpostamtet Etatsraad PAULI, Redaktøren af Københavns Adresseavis Sekretær HAUBER¹⁰⁰ og Morfaderen Baandfabrikør GEORGE MAYES.

H. D. B. SEIDELIN og hans Hustru skal have haft 2 Børn, af hvilke den ældste, LOVISE CECILIA SEIDELIN, der i Kirkebogen kaldes LUISE CECILE, fødtes 14/5 1810 og døbt 16/7 i Kristiansands Domkirke; Faddere var hendes Moder samt Mosteren Jomfru L. SCHWARZ, Kaptajnerne M. BILLE og TH. FASTING samt Artillerikaptajn JOB DIETRICHSON¹⁰¹. Hun skal være død 20/9 1811¹⁰², antagelig i Norge, hvor det næste Barn ogsaa formodes at være født, c. i Februar 1812.

† 26/10 1812 ved Drukning ud for Langesund (Vest for Larvik) i Syd Norge.

Ved Ulykken omkom ogsaa hendes yngste, spæde (8 Maaneder gamle?), eneste dalevende Barn¹⁰³ og desuden bl. a. den udmærkede og tapre Kaptajn H. P. HOLM, der havde været Chef for Fregatten Najaden, da den 6/7 s. A. var blevet ødelagt i Lyngør Havn af et engelsk Linieskib.

Om Ulykken sendte Kontreadmiral O. LÜTKEN 2/11 følgende Indberetning¹⁰⁴:

»Vor gode og brave Kapt. HOLM forlod Christiansand den 17de October for at rejse til sin Post Sandø-Sund og ved samme Lejlighed at glæde de Kvæstede og andre Træn-

gende efter Slaget i Lyngør med Gaver af de Penge, over hvilke han ifølge HANS MAJESTÆTS allernaadigste Resolution var givet fri Raadighed.

For at gøre ham denne Rejse behagelig havde jeg overladt ham den Lodsskøjte, hvormed jeg selv plejer at befære Kysten. Ked af det langvarige Ophold, som idelig kontrær Vind og ondt Vejr forarsagede, har han uden Tvivl ovovet sig ud i for svært Vejr. I det slemme og for vild Sø bekendte Langesunds-Gab har en Braadsø formodentlig knust Ruffet, fyldt Fartøjet, saa det var sunket, og derved denne Landets og Kongens tro Tjener tabt. Tabet af denne saa meget elskede og agtede Mand har opvakt almindelig Sorg, hans Lig er fundet, og jeg har foranstaltet hans Begravelse paa hæderligste Maade.

Foruden dette mægtige Tab mistede Pr.Lieut. SEIDELIN ogsaa her sin Kone og Barn og Oberst-Lieut. GAARDER i Sand-Fjord en Datter, hvilke alle formedelst Vejenes store Elendighed af den evige Regn havde gjort Selskab med ham.«

Under stor Højtidelighed begravedes Kaptajn HOLM og Frøken GAARDER den 2/11 paa Langesund Kirkegaard, hvor HOLMS Vaabenbrødre rejste et Monument paa hans Grav for at hædre hans Minde. Ved Mindefesten paa 100 Aars Dagen for Kampen ved Lyngør nedlagde danske og norske Søofficerer Kranse paa Graven.

Bamble Kirkebogs¹⁰⁵ Indførsel om begravede 2/11 1812 lyder: Søe Capitain og Rider HANS PETER HOLM, gammel 41 Aar, Frøken GAARDER, gammel 17 Aar, som begge med flere druknede ved Langesund Tangen, og i Langesunds Kirkegaard begravne.

Efter at Meddelelsen om Ulykken var naaet til København, meddelte Instruktør SCHWARZ sin Datters og Barnebarns Død i Adresseavisen 10/11 1812:

»Det blev min bittre Skiebne at meddele Slægt og Venner den sørgelige Tidende, at min inderlig elskede ældste Datter LOVISE CECILIA SEIDELIN, med sin 8 Maaneders gamle Søn¹⁰⁶, den 27de¹⁰⁷ October i et haardt Veir har fundet deres Grav i Bølgerne ved Langesund. Dybt nedbøiet af Kummer frabeder jeg mig al Bevidnelse om Deeltagelse.

F. SCHWARZ,

Instructeur, Ridder af Dannebrogen.«

Viceadmiral H. B. DAHLERUP skrev i 1850'erne i sine Erindringer:

»Den brave, den herlige Capitain HOLM undgik Døden i Slaget (i Lyngør Havn) for at finde den faa Maaneder efter, ved at kænre eller synke med en Baad paa Overfarten mel-

lem Langesund og Helgeraa. Capitainlieutenant eller maa-
ske kun Premierlieutenant BRINCK-SEIDELINS Kone, en Dat-
ter af den berømte Skuespiller SCHWARZ, og en anden
Dame, der under HOLMS Ledsagelse vare paa Nedreisen til
Danmark, mistede Livet ved samme Lejlighed.«

Endelig Familieoverleveringen om Ulykken: Pre-
mierløjtnant SEIDELINS yngste Broders Enke CHAR-
LOTTE f. DIECHMANN skrev i et Brev af 29/12 1874
til Pastor F. E. SEIDELIN:

»H. D. B. S. blev Viceadmiral nogle Aar før han døde,
og det var i Nov. 1859, Dagen husker jeg ikke; hans Hustru
C. L. S. var hos ham i Norge 1812; han blev commanderet
tilbage til Danmark og skulde rejse om kort Tid. Med et
nyt Skib, hvorom en søkyndig Mand skal have sagt at det
var ingen godt Skib, da det var bygget for højt, rejste hans
Kone noget forud for at leje Hus og have alt istand til
hans Hjemkomst, men da de kom ud i rum Sø forgik hele
Skibet med Mand og Mus, og dermed druknede C. L. S. og
et lille Pigebarn, hvis Navn jeg ikke ved, en Tjenestepige,
meget Sølvstøj og mange Penge, som alt blev slugt af Bøl-
gerne.«

Op Premierløjtnantens Brodersøn, den ovennævnte
Kammerassessor IVAR SEIDELIN skriver 11/1 1875
til F. E. SEIDELIN, at Admiral H. D. B. SEIDELIN var
»gift med en Datter af Instructeur SCHWARTZ, L. C.
SCHWARTZ, som druknede med to smaa Børn i
Aaret 1812, da hun rejste fra Norge hertil Kjøben-
havn, hvorhen min Onkel dengang var bleven com-
manderet.«

En mere udførlig Beretning om Ulykken fremkom
i 1878 i en norsk Bog¹⁰⁸ om den norske Marines
Historie 1807–14:

Kaptajn H. P. HOLM, som i Marts 1811 var kommet til
Norge med Briggen Lolland (120 Mands Besætning), hvor-
ved den norske søgaaende Flaade kom til at bestaa af 8
Brigger, og som samme Aar udmærkede sig ved flere tapre
Bedrifter som Chef for Lolland og Eskadrechef for de øv-
rige Brigger, blev i Begyndelsen af 1812 Chef for den ny-
byggede Fregat Najaden, armeret med 36 Kanoner og be-
mandet med 297 Mand, som da sendtes op til Norge for at
beskytte de norske Kyster og Konvojer mod Englændernes
Overfald. Den sørgeligste Begivenhed under hele Krigen var
Najadens Ødelæggelse 6/7 1812 i Lyngørs Havn, midt mel-
lem Kristiansand og Tønsberg.

Efter Najadens Ødelæggelse blev Kaptajn HOLM Chef for
den i Sandø Sund (ved Oslo Fjord) stationerede Afdeling af
Kanonflotillen, som paa Grund af Chefen Kaptajnløjtnant

J. N. MÜLLERS Sygdom midlertidigt kommanderedes af Se-
kondløjtnant KLINCK.

I Begyndelsen af September 1812 fik Kaptajn HOLM Til-
ladelse til i private Anliggender at foretage en Rejse til Kri-
stiansand, og paa Tilbageturen herfra til Sandø Sund skete
Ulykken. Den 26/10 om Morgenen mellem Kl. 8 og 9 sej-
lede han med en af de saakaldte Kommandoskøjter fra
Havssund, hvor han havde ligget om Natten. Ialt var der
11 Mennesker om Bord, idet Besætningen bestod af en
Skipper, en Kendtmand (dvs. en lokalkendt Mand, der fun-
gerer som Lods) og 4 Matroser, og som Passagerer med-
fulgte Kaptajn HOLM, Premierløjtnant SEIDELINS Frue med
et Barn og en Tjenestepige samt en Frøken GAARDER. I stiv
Kuling og temmelig høj Sø gik det for fuldt Sejl østpaa for
at styre ind til Helgeraaen, hvorfra Kaptajn HOLM og de
øvrige Passagerer vilde fortsætte Rejsen over Land til Fred-
riksværn. Dette lykkedes imidlertid ikke paa Grund af den
svære Søgang; Skøjten, der kun havde vist sig at være et
maadeligt Fartøj, der ofte nægtede at vende, havde vendt
meget godt ved Langøen, men ved Langesundstangen næg-
tede den at vende, og inden man naaede at faa Aarerne ud,
havde en svær Braadsø med rivende Fart ført Baaden ind
mod Tangen, hvor Skøjten gjorde et voldsomt Hug, hvor-
efter Søen brød over den. Kaptajn HOLM raabte i det sam-
me til Damerne i Kahytten, at de maatte komme op, da
Fartøjet forliste, men øjeblikkelig efter kom næste Braadsø
og kastede Skøjten saa voldsomt mod Skæret, at den straks
sank. Kun Kendtmanden og en Matros reddedes. Fru SEI-
DELIN var ikke kommet op af Kahytten, hvor hun saaledes
fandt Døden med sit Barn. I Havet fandt man Ligene af
Kaptajn HOLM og Frøken GAARDER, hvorimod Skipperen
og 3 Matroser (samt Tjenestepigen?) forvandt i Havet. Den
2/11 begravedes Kaptajn HOLM og Frøken GAARDER under
stor Højtidelighed.

Ved Skiftet¹⁰⁹ efter Fru CECILIA SEIDELIN, der
fandt Sted efter Enkemandens Anmeldelse til Skifte-
retten 27/2 1815, varetoges den fraværende Enke-
mands Interesser af hans Broder Bogtrykker A. SEI-
DELIN, som den 2/3 1815, da Boets Forsegling og
Vurdering fandt Sted i Kaptajn SEIDELINS Officer-
bolig paa Hjørnet af Adelgade og Kamelgade, op-
gav, at den Afdøde havde efterladt sig en Datter,
som imidlertid døde sammen med hende, hvorfor
hendes Mand og hendes Fader var eneste Arvinger.
Blandt Bohavet nævnes en Mahognisofa og 12 Stole,
vurderet til 200 Rd., et Mahognifløjtbord (12 Rd.),
2 Spejle i Mahognirammer med Konsolborde (80
Rd.), 4 Mahognispilleborde (52 Rd.), en lille Ma-
hognikommode (12 Rd.), et ovalt Spejl i forgyldt
Ramme (16 Rd.) samt 6 Bøgetræstole med Heste-

haarssæder (18 Rd.). Sammen med Gardiner, Gulvtæppe, Sølvtoj, Sengetøj m. m. vurderedes Boet til ialt 970 Rd. 5 Mk.

Herefter trak Skiftet ud i endnu 2 Aar, dels fordi Instruktør SCHWARZ ofte ikke gav Møde, dels fordi han forlangte, at de Prisepenge, der tilkom hans Svigersøn for de af ham som Chef for Briggen Allart 26/11 1813 gjorde Priser, skulde medregnes til Boet. SCHWARZ's Sagfører Justitsraad KLINGBERG fandt, at SEIDELIN havde handlet lovstridig ved at lade saa lang Tid hengaa, før han forlangte Skifte, og at Boets Værdi derfor maatte beregnes efter Anmeldelsestidspunktet. Herimod erklærede Etatsraad SCHØNHEYDER paa SEIDELINS Vegne, at denne ikke havde gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse, da han paa Tidspunktet for Hustruens Død opholdt sig i Finmarken og først længe efter fik Underretning derom, og da alle hans Ejendele i Norge var forlist paa Søen, var der intet Bo at tage under Skiftebehandling i Norge, og hvad hans Ejendele i København angik, havde han ved sin Broder Bogtrykker SEIDELIN forgæves anmodet sin Svigerfader om at slutte en Skifteforhandling med ham, men denne havde stadig udsat det, ja endog i et Brev til sin Svigersøn 2/11 1813 forlangt Skiftets videre Udsættelse. Hvad Prisepengene angaar, fandt SCHØNHEYDER, at da Rettigheden til dem først var erhvervet 26/11 1813, over et Aar efter Fru SEIDELINS Død, og de endnu ikke var uddelt og altsaa ikke indkommet i Boet, maatte de være dette uvedkommende. Dette gav Skifteretten ham fuldstændig Ret i, den anførte, at SEIDELIN og hans Svigerfader var berettiget til selv at foretage Boets Deling, hvorfor SEIDELIN ikke kunde anmelde det til Skifteretten, før han havde indhentet Svigerfaderens Erklæring herom, og fremhævede, at SCHWARZ selv kunde have foretaget Anmeldelse til Skifteretten, hvilket han ikke havde gjort. Først 5/4 1817 frafaldt Instruktør SCHWARZ al Fordring paa Boet, som 17/6 extraderedes Enkemanden til fri Raadighed.

2 Døtre.

g. JACOB RAMUS SEIDELIN, * 1780 i Odense, døbt 11/12 i Vor Frue Kirke, baaret af sin Farbroders Kone ANNA MARIE FALSSEN (S. 382) i Køng Præstegaard, og Jomfru MAGRETHE SCHMALTZ¹¹⁰ gik

hos. Faddere var Løjtnant RAMUS, Søn af Biskop JACOB RAMUS, efter hvem Barnet opkaldtes, samt Assessor LANGSTED og Borgmester MICHAEL SEIDELIN.

† 1781 sst., begravet 23/3 i Vor Frue Kirke.

h. og i. DØTRE (Tvillinger), † udøbte i Odense, begravet 8/1 1782 i Vor Frue Kirke »i den lille Gang i Kirken ved Mands Capellet.«

j. JACOB RAMUS SEIDELIN, * 1783, † s. A., begravet 9/9 i Odense (Vor Frue).

k. DAVID SEIDELIN, * 30/5 1793 i Odense, hjemmedøbt, blev ved Fremstillingen i Vor Frue Kirke 14/6 baaret af Kancelliraadinde EWALD (SOPHIE E. M. PØRTH); den »Jomfru FREDERICA DOROTHEA HØYER«, der gik hos, er utvivlsomt Mosteren DORTHE FREDERIKKE HØYER (S. 715, vel identisk med F. D. HØYER S. 402). Faddere var Professor SEYDLITZ (S. 402), Regimentsfeltkær P. JØRGENSEN, Kapellanen L. C. DAN (S. 714), Farbroderen FRIDERIC SEIDELIN (S. 385) og Birkedommer ved Baroniet Holstenshus Birk HANS JØRGEN TROJEL¹¹⁰, der boede i Odense og var gift med MAGDALENE HEDEVIG SCHMALTZ¹¹⁰, en Søster til ovennævnte MARGRETHE SCHMALTZ.

Da David var 6 Aar gammel, døde hans Fader, der var Sognepræst i Odense, men »min Moder opdrog, skønt i kummerlige Omstændigheder, mig alligevel til Studeringerne.« Medens Moderen som Enke flyttede til København, blev David boende i Odense; »siden 1809, da kuns Discipel i Odense Kathedralskole, har det været min Lod ved Informationer at maatte erhverve mit Brød.« »Fire Aar førend jeg blev Student, maatte jeg dagligen, skønt selv gaaende i Skolen, informere 3 til 4 Timer.« I Odense Sct. Knuds Kirke blev han konfirmeret i Paasken 1809 af Stiftsprovst TOSTRUP.

Han blev Student fra København 1813 med Hovedkarakteren »Godt«, idet han dimitteredes privat til Universitetet af den jævnaldrende, meget sprogkyndige stud. theol., siden Dr. phil. Povel LEMMING. Han blev immatrikuleret 22/10 1813, og samtidig med at han de følgende Aar læste Teologi, »ernærede jeg mig selv, ved Hjælp af Kloster, Re-

gens og mine Informationer, næsten ene.« »Ved flere af Hovedstadens Institutter haver jeg været Lærer, og blandt disse maa jeg især anføre Efterslægtsselskabets Realskole, hvor jeg underviste henimod 8 Aar« – 1814–22.

Teologisk Embedseksamen bestod han 21/4 1819 med Non og atter 10/1 1820, nu med Haud. Hans Professorer var CLAUS HORNEMANN, P. E. MÜLLER og JENS MØLLER. Fra 21/6 1820 til 1822 var han Alumne paa Elers' Kollegium og aflagde 7/2 1821 den homiletiske Prøve over Romerbrevet 14,4, ligesom den kateketiske Prøve med Laud.

Ved sin Præsteudnævnelse skrev han om sit hidtidige Liv: »Min Fader døde 1799 og efterlod min Moder i maadelige Omstændigheder; ikke destomindre opofrede hun dog alt for at holde mig, der var bestemt til Studeringer, i Skole. Sygdomme i mine Børneaar forhindrede min hurtigere Fremgang, saa at jeg først Aar 1813 deponerede ved Universitetet med Hovedkarakteren Godt. – 1814 underkastede jeg mig begge Dele af anden Examen med Laudabilis. Januar 1820 tog jeg Theologisk Attestats med Karakteren Haud illaudabilis. I August 1822 havde Greve SCHEEL den Godhed for mig at proponere mig til Sognepræst for Rimsø og Kastberg Menigheder, hvortil H. M. Kongen allernaadigst 23. s. M. udnævned mig.«¹¹¹

Den 31/8 skrev han til Biskop BIRCH i Aarhus »for at anbefale mig i Deres Bevaagenhed« og for at høre, hvornaar han skulde komme til Aarhus; det var ham dog umuligt at komme før efter 13/10, da flere af de Institutter, hvor han i mange Aar havde været Lærer, afholdt Eksamen sidst i September og først i Oktober, og »det vilde være saare ubeskedent af mig at forlade dem just lige førend Examen.« Biskoppen svarede 3/9, at han »ønsker Dem af Hjertet til Lykke, ligesom jeg og tilønsker Dem guddommelig Kraft og Naade til Deres Embede, saa at Deres Menigheders Tarv stedse maa ligge Dem paa Hjerte og Deres Bestræbelser sigte dertil, at kristelig Religions Kundskab og Udøvelse maa vorde fremmet ved Deres Lærdom og Exempel. . . Jeg har udsat Ordinationen i 3 Uger.« SEIDELIN blev dog ordineret allerede 4/10 sammen med HERMAN FREDERIK PETERSEN og JOHAN THOMAS NEERGAARD.

I *Rimsø og Kastbjerg Sogne*, ved Grenaa, hvor DAVID SEIDELIN var *Sognepræst 1822–37*, var hans højeste Foresatte indtil 1829 Biskop ANDREAS BIRCH; dennes Søsterdatter og Bispindens Kusine ægtede DAVID SEIDELIN 1823 (S. 721). Fra 1830 var J. PALUDAN-MÜLLER Biskop. Kaldets samlede Indkomster var 515 Rbd. S. og T., Nettoindtægten 300 Rbd., idet Skatter og Afgifter udgjorde 155 Rbd. og Pensionen til den hidtidige Sognepræst VOLQVARTZ's Enke – hans 5. Hustru KIRSTINE MARIE PEDERSDATTER († 1828) – 60 Rbd. »Præstegaardens Bygninger udgjør 97 Fag Hus. I Vaaningshuset er complet Lejlighed til 2 Familier. Præstegaarden er i sig selv maadelig. Hartkornet er 6 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk., men kan aldeles ikke afgive nogen ren Indtægt formedelst dens skarpe Jorder, Mangel paa Eng og Ildebrændsel, der maa købes og hentes langt borte, som ogsaa Mangel paa Vand.«¹¹²

I den Bog, DAVID SEIDELIN 1835 skrev om sit Liv, fortæller han, hvordan han blev Præst i Rimsø og Kastbjerg. Da den derværende Sognepræst V. C. VOLQVARTZ var død 14/2 1822 om Aftenen Kl. 6 efter kun 4 Dages Sygeleje, indstillede Lensgreve Kammerherre Oberstløjtnant J. SKEEL som Nr. 1 til Embedet daværende Adjunkt paa Herlufsholm H. E. COLDING, men uden dennes Vidende; da COLDING ikke paa det Tidspunkt ønskede at blive Præst, henvendte han sig til sin jævnaldrende Skolekammerat fra Odense Latinskole DAVID SEIDELIN og foreslog denne, at de begge skrev til Greven, som derpaa indstillede SEIDELIN i Stedet for.

Ifølge Forordningen af 3/6 1809 skulde Lensgreven nemlig foreslaa 3 Kandidater til Embedet; i hans første Forslag 2/5 var DAVID SEIDELIN anført som Nr. 3 og ligeledes i et nyt Forslag 29/6, hvor COLDING var opført som en ny Nr. 1; 25/7 foreslog Greven SEIDELIN som Nr. 1, »da cand. theol. COLDING har meldt mig, at han havde betænkt sig og ej attraaede for Tiden at blive kaldet til Præst, men ønskede at følge en anden Embedsvej.« 7/8 anbefaler Greven endnu en Gang SEIDELIN, om hvem Kancelliet i sin Forestilling til KONGEN skriver: »De teologiske Professorer har forhen anbefalet ham og bevidnet, at han forberedte sig til Attestats med al den Flid, som hans mange Informationer have kunnet tillade ham. Stiftsprovst CLAUSEN har forhen

bevidnet, at Supplikanten med Held og Flid har deltaget i Pastoralseminariets Øvelser. Biskop PLUM har ligeledes bevidnet, at han efter at have hørt ham prædike og erkendigt sig om hans Læregaver, tiltror ham fuldkommen Duelighed, og da det er Biskoppen bekjendt, at han med rene Sæder forbinde Kjærlighed til Ungdommen og samvittighedsfuld Flid i deres Undervisning, saa anbefaler Biskoppen ham meget.«¹¹²

SEIDELIN kendte dengang intet til den Egn, han nu kom til, men »dens Behagelighed overtraf i enhver Henseende min højeste Forventning.« Præstegaardshaven grænsede op til Kirkegaarden, fra hvis Bakke der var den skønneste og mest udstrakte Udsigt, han kunde ønske sig, ud over Rimsø By, bølgende Agre, store Skove, Kattegat og – 8 Mil borte – Anholt. »Er nu tillige en Del Sejlere paa Havet, da er i Sandhed Udsigten saa skøn, som den kan være.« I modsat Retning saa man de talrige Kirker paa Djursland og længst borte Hovedgaarden Kalø. – »Jeg fandt godmodige ærlige Sognefolk, der med samme Iver søgte at erhverve dem mit Venskab og min Kærlighed, som jeg bestræbte mig for at erholde deres. Jeg fandt venlige, fredelige, gæstfri Naboeer rundt omkring mig i den hele Nærhed. Hvo skulde da ikke, skønt i et lille Levebrød, finde sig tilfreds? Hvo skulde da ej med Glæde bestræbe sig for værdigen at røgte det Kald, som af den Algode var ham betroet. O! sandeligen! Det maatte enhver, hos hvem blot een eneste Gnist fandtes af hellig Agtelse for sit Jordlivs skønne Maal. Ja! her nød jeg i de første Aar den sande jordiske Lykke i en elsket Huskreds, blandt ærlige og oprigtige Venner, og i en Menighed, hvor gensidig Enighed, Tjenstagtighed, Ro og Kærlighed stedse haver hersket, i det ringeste medens jeg haver kendt den. Disse Aar og den rene jordiske Salighed svandt vel; men – Mindet om de i hine Dage nydte skyldfri Glæder skal stedse følge mig til min Grav.«

Rimsø Præstegaard, umiddelbart Nord for Kirkegaarden, havde tidligere 4 sammenhængende Længer, men er nu aaben mod Øst; Hovedbygningen er den 43 m lange vestlige Længe, Vest for hvilken Haven findes. Bygget i 1593 er den den ældste, danske Præstegaard paa Landet, der endnu er i Brug som saadan; den frededes i Kl. A i 1948 og underkaste-

des de næste 2 Aar en grundig Restaurering og i 1960'erne en Modernisering.¹¹³

Her fødtes 11/10 1825 Pastor SEIDELINS eneste Barn ANTOINETTE SABINE ELISABETH SEIDELIN, som ved Daaben 20/10 blev baaret af sin Farmoder SABINE SEIDELIN (* HØYER, S. 376), der boede hos dem, og »Jomfru« JULIANE KAMPH¹¹⁴ fra Gerrild »fulgte«; de øvrige Faddere var Sognepræsterne G. MUNCK i Hammelev og C. S. KJØLBYE i Veggerslev samt Forvalter P. LAURBERG paa Skeel (1829 Benzon).

Denne rolige Lykke og Tilfredshed skulde ikke vare ved. Den 6/1 Aaret efter døde hans Moder efter at have boet i 3 Aar i Rimsø Præstegaard, og derefter svandt det ind i hans kære Vennekreds; s. A. (1826) forflyttedes »min Nabo, gamle Skolekammerat og Ven« Pastor C. S. KJØLBYE fra Veggerslev; »vi laa kun en lille Spadseretur fra hverandre, samledes jævnlig og delede redeligen Livets Glæder og Sorger med hverandre«; og Aaret efter forflyttedes SEIDELINS anden Nabo, Konsistorialraad N. KAMPH fra Gerrild (hvis Enke mange Aar efter boede sammen med SEIDELINS Enke i København, S. 1028); »de Dage, som jeg tør sige i hundredevis, at jeg tilbragte i dette gæstfri Vennehus, dem glemmer jeg aldrig; men Mindet om min højværdige Ven og hans herlige, elskelige Huskreds skal stedse være uudsletteligt af mit Indre.« Ved denne Tid begyndte »mørke Anelser med Hensyn til Fremtiden at opstige« hos SEIDELIN; foreløbig havde han dog den store Glæde, at hans Skolekammerat COLDING nu blev hans Nabopræst i Gerrild; Venskabet fra Skoletiden blev fornyet – og varede i nogle Aar. 1829 døde den »elskelige, ærværdige« Biskop BIRCH og 1831 den »vennehulde, kærlige« Amtsprøbst MARCUS PLESNER i Ørsted ved Randers; »hvor ofte haver ej mit taarefulde Øje begrædt Eders Bortgang!«

Flere Gange i disse Aar søgte SEIDELIN Forflyttelse – forgæves trods sine Foresattes »fortrinligste Anbefalinger«. Da han i 1827 saa sig »i den Nødvendighed at maatte ansøge om et bedre Levebrød, dels for mit ringe Kalds Skyld, dels formedelst den ikke ubetydelige Gæld, jeg i min Embedstid nødtvungen har paadraget mig«, skrev Biskop BIRCH 2/4: »De har kun paa femte Aar været i Rimsø og

Kastbjerg, som, skønt ikke meget indbringende, dog overgaar mange andre i Indkomster, hvorfor jeg formener, at det er for tidligt at søge Forflyttelse.« Da han 1831 søgte Sønderby Kald paa Fyn, skrev Biskop PALUDAN-MÜLLER 24/2 til Kancelliet: »I Betragtning af det fortrinlige Vidnesbyrd, Amtsprovst PLESNER har givet Supplicanten, vover jeg at anbefale ham til Forflyttelse, hvortil han er lige saa trængende som værdig.«

Da SEIDELIN 1827 indsendte de befalede Kirkebogsudskrifter til Land- og Søkrigskommissæren, Kammerjunker Major CASTONIER, var de 3 aldeles urigtige, de 2 nogenlunde brugbare. CASTONIER tilbagesendte de 3, for at SEIDELIN kunde omskrive dem, men han svarede 10/7 med en Skrivelse, som CASTONIER indsendte til Kancelliet, der 24/7 skrev til Biskop BIRCH: »Da Kancelliet finder, at Sognepræst SEIDELINS Fremgangsmaade er aldeles ubeføjet og for Kammerjunker CASTONIER stødende«, skulde Biskoppen tilkendegive ham dette og tilføje, »at det ikke har været Kancelliet mindre ubehageligt af hans Skrivelse af 10/7 at se en Skrivemaade, som for enhver Embedsmand i Embeds-sager og især for den gejstlige Embedsmand skønnes at være upassende.« Biskoppen betydede SEIDELIN, at han »i Embedsforretning bør lægge Vind paa et beskedent og sømmeligt Forhold og vogte Dem for enhver stødende eller fornærmelig Ytring.«

I Juni 1831 agtede SEIDELIN med Familie at foretage en 3 Ugers Rejse til København, dels for sit Helbreds Skyld, »som Lægerne i 3 à 4 Aar ikke har kunnet bringe tilbage i sin gamle Orden, dels for mit eneste Barns Skyld, der har ikke alene Ansats, men endogsaa haft Ytringerne til en Sygdom, som jeg ved Lægernes Hjælp i København haaber at kunne tilsidesætte.« Men han udsatte Rejsen paa Grund af Forordningen af 19/6 1831 om Foranstaltninger i Anledning af den i adskillige Lande herskende Kolera, »da jeg anser det at være min Pligt at forblive hjemme«, idet der i hvert Sogn skulde nedsættes en Sundhedskommission med bl. a. Sognepræsten som Medlem.

Den 31/12 1831 androg han om Tilladelse til skiftevis at prædike over Evangelierne og Epistlerne samt til at begynde Gudstjenesterne om Sommeren Kl. 9 og 12 og om Vinteren Kl. 10 og 12½, men da han ikke anførte nogen Begrundelse, kunde Biskoppen ikke anbefale, og Kancelliet gav Afslag 14/2 1832.

Pastor SEIDELIN fremhæver Gang paa Gang sine vanskelige økonomiske Forhold. I 1830 skriver han, at Præstegaarden ved hans Ankomst til Sognet var i en saadan Tilstand, at han maatte bruge over 1000 Rd. til nødvendige Hovedforandringer. I December 1827 »var jeg saa lykkelig« at laane 400 Rd. Sølv i Præstegaarden af Enkekassens Midler mod 25 Rbd. i aarlig Afbetaling. Da han 1833 øn-

skede sit Indbo forsikret i Stiftets gejstlige Møbel-Assurance-Societet, vurderedes det af Sognepræsterne VALEUR¹¹⁵ og MUNCK til 1580 Rd. Sølv; i den Anledning skriver Provst COLDING 6/6: »Saa meget tør jeg dog antage, at Pastor SEIDELIN endnu er i Besiddelse af et godt Indbo, men hans egne Vurderinger kan jeg ikke anse for rigtige, f. Eks. ere hans Bøger næppe 200 Rd. værd.« Da SEIDELINS Gæld, som var en naturlig Følge af, at han uden Formue var kommet til et lille Kald, var tiltaget paa Grund af den langvarige Retssag, ansøgte han 2/10 1835 om Fritagelse for at betale Afdrag til den gejstlige Enkekasse, hvilket Biskoppen bevilgede 6/11, hvorimod de resterende Renter og Bidrag til Enkekassen ufortøvet skulde indbetales, og da dette ikke skete, udnævntes Sognepræst BERGMANN i Hammelev 31/12 til at foretage Sekvestration hos SEIDELIN for disse Restancer.

I 1837 angives, at Rimsø Kald mangler Vand, Eng og Ildebrændsel, og at Præstegaarden, hvis Bygninger er gamle, men stærke, staar for Htk. 6 Tdr. 1 Skp. 2 Fdk., med et Areal af c. 50 Tdr. Land.

Den 24/2 1832 blev COLDING forflyttet til Ørsted efter Amtsprovst PLESNER og udnævntes samtidig til Distriktsprovst, hvorved han blev SEIDELINS nærmeste Foresatte. Ligesom SEIDELIN ved de fleste tidligere Vakancer i Herredet havde vikarieret, indtil den nye Præst overtog sit Embede, – i 1827 havde han endda bestyret 6 Sogne paa een Gang, da Gerrild og Veggerslev var ledige samtidig, – saaledes fik han ogsaa, efter COLDINGS Forflyttelse, Ansvaret for Kirkebøger, Fattig- og Skolevæsen, Konfirmander osv. i Gerrild og Hemmed Sogne, hvor Efterfølgeren udnævntes 15/6. »Jeg fandt mig meget villig heri og bestyrede alt, som jeg haaber, saavel dengang som de forrige, til mine Foresattes Tilfredshed.«

Den tidligere ubestemte Følelse af et oprækken- de Uvejr blev til Virkelighed, da SEIDELIN et halvt Aar senere, 21/1 1833, fra sin gamle Skolekammerat Provst COLDING i Ørsted modtog en Skrivelse, der sluttede:

»Du med gode Kone ønskes et glædeligt Nytaar fra os alle. – Kære S. Du ved ikke, hvilket Uvejr jeg hidtil har holdt tilbage fra Dig, – og hvilke Bekymringer jeg har haft i mit Sind over Dig. Herre Gud! Forandre Dig! og fortryd ikke paa dette Ord af en gammel Skolekammerat; – men kom hen til mig engang med det første, for at tale med mig.

Din heng. COLDING.«

»Jeg blev som himmelfalden og kunde ingenlunde ane, hvilket Uvejr der skulde saa pludseligen være optrukket, og hvad Fare der skulde svæve over mit Hoved.« Ikke desto mindre drog han Dagen efter til Ørsted, som Provsten havde opfordret ham til, men her erfarede han intet – aldeles intet; Provsten behandlede ham som sædvanligt tilsyneladende venskabeligt, og ogsaa da Provsten i Marts besøgte ham og 17/6 var paa Kirkesyn hos ham, omgikkes han ham med »den sandeste og hjerteligste Venskabelighed.« Provst COLDING skriver derimod til Biskoppen, at da han i Begyndelsen af Juni skulde foretage Syn over Rimsø Kirke og Præstegaard, »indtraf det Tilfælde, at suspenderet Sognepræst SEIDELIN i Rimsø just blev afsindig, som jeg skulde have mødt hos ham, hvorfor jeg maatte opsætte Forretningen.« Paa Grund af Provstens Rejse til Fyn i næste Maaned blev Sognepræst VALEUR i Ørum 21/7 beordret til at foretage Synet.

Af en Forespørgsel fra SEIDELIN 11/3 havde Biskop PALUDAN-MÜLLER forstaaet, at SEIDELIN agtede at holde Auktion i Anledning af, at han havde bortforpagtet sin Avling, men da han i Aarhus Avis 9/4 saa et Auktionsavertisement, »hvoraf man næsten skulde formode, at han agtede at bortsælge sit hele Ind- og Udbo, i det mindste langt mere, end der kan synes nødvendigt, . . . og det Tilfælde kunde tænkes, at en Præst kunde for at tilfredsstille sine Kreditorer skille sig ved Ind- og Udbo til den Yderlighed, at hans Embedsførelse virkelig kunde lide derunder,« udbad han sig 11/4 Provst COLDINGS fortrolige Mening herom; Biskoppen skriver bl. a.: »Jeg kender aldeles intet til Hr. SEIDELINS økonomiske eller huslige Stilling eller kan vide noget om, hvorvidt Nødvendigheden byder ham at skille sig ved sit Gods, som han vel ene selv maa bedømme. . . Der er desuden flere Aarsager, hvorfor jeg nok ønskede mig lidt mere Lys over Hr. SEIDELINS Forhold.«¹¹⁶

Da Præsten i Vivild og Vejlbjby CHRISTIAN KRARUP var død 20/6 s. A., ansøgte SEIDELIN KONGEN om det ledige Kald, hvis Indtægter var noget større end hans eget Kalds. I Ansøgningen skriver SEIDELIN om sine vanskelige økonomiske Forhold:

»Til KONGEN!

Undertegnede fordrister sig allerunderdanigst til at andrage DERES KONGELIGE MAJESTÆT om Vivild

og Vejlbjby ledigværende Sognekald, støttende denne min allerunderdanigste Ansøgning paa følgende Grunde:

Allerede siden 1809, da kuns Discipel i Odense Katedralskole, har det været min Lod ved Informationer at maatte erhverve mit Brød. Ved flere af Hovedstadens Institutter haver jeg været Lærer, og blandt disse maa jeg især anføre Efterslægtsselskabets Realskole, hvor jeg underviste henimod 8 Aar, indtil DERES KONGELIGE MAJESTÆT allernaadigst for elleve Aar siden kaldede mig til mit nuværende Embede. Der modtog jeg, foruden et ringe Kald, der mest udmærker sig ved Mangel paa Vand, Hø- og Tørveskær, en forfalden Præstegaard, hvorpaa jeg med Sandhed tør forsikre, at jeg udelt har sat flere Aars hele Indkomster. – At jeg ved denne Lejlighed dybt er sunken i Gæld, er en Selvfølge, og med Familie maa jeg med ængsteligt Blik skue Fremtiden imøde, da den ene kan bringe mig til at maatte, endogsaa anden Gang i Aar, foranstalte Auktion, for da, ved Salget af de Ting, som ere mig aldeles uundværlige, at kunne for en Del tilfredsstille mine Kreditorer. Ene DERES KONGELIGE MAJESTÆTS allerhøjeste Naade kan adspredde dette Uvejr, som truende fra flere Kanter samler sig over mig. Attester fra min Provst og min Biskop forhaaber jeg herpaa gunstige paategnede.

Jeg fordrister mig derfor i allerdybeste Underdanighed til at haabe ved DERES KONGELIGE MAJESTÆTS allerhøjeste Naade at blive forflyttet til Vivild og Vejlbjby, hvor jeg da uden Kummer kunde se Fremtiden imøde.

allerunderdanigst
D. SEIDELIN.«

»Jeg ledsagede denne Ansøgning med et venskabeligt Brev til Provsten; men hvo kan skildre min Forundring, da jeg 16de Juli modtager min Ansøgning tilbage med følgende Paategning:

»Supplikanten kan jeg paa Samvittighed ikke anbefale.

Ørsted, den 11te Juli 1833. Allerunderdanigst
COLDING.«

Men SEIDELINS Forbavselse blev langt større; sammen med den returnerede Ansøgning fulgte et Brev til ham fra Provst COLDING af følgende Ordlyd:

»Du maa enten svæve i den ulyksaligste Vildfarelse angaaende Dig selv, eller Du maa anse mig for en Mand uden Ære og Samvittighed, naar Du kan tro, at jeg med et eneste Pennestrøg skulde anbefale Dig til Staten som en dens Opmærksomhed og Belønning værdig Mand. Der kan med Hensyn til Dig slet ikke være Tale om Forflyttelse eller Forfremmelse; det er derimod et Spørgsmaal, om Du kan vedblive at henhøre til en Stand, hvis Navn Du har beplettet med Dit hidtil førte Liv og Vandel. Dine Sygdomme, der have berøvet Dig Forstandens Brug, have ikke været andet end en Følge af Din umaadelige Nydelse af stærke Drikke; og, uagtet Du saaledes har modtaget de frygteligste Lærestreger, vedbliver Du dog at fremture i Din Last med en Blindhed, der næsten grænser til Raseri, og en Selvretfærdighed, der kun har sin Grund i egen Daarskab. Din ubøjelige Stolthed og de juridiske Former, hvormed Du tror at kunne omgive Dig, nytte til intet; hvis Du ikke forandrer Dit Liv, maa jeg se mig sat i den ulykkelige Nødvendighed at andrage paa Dit Navns Udslettelse af en Stand, hvilken intet andet end Hæder og Renhed skal klæde. – Det kan ikke nytte noget, at Du ulejliger mig med Dit Komme her, og jeg vil intet vide af Dit Venskab at sige; thi jeg ønsker ikke at erfare andet fra Dig, end at Du har forandret Dit Liv og omvendt Din Vandel. Uden dette kan det gamle Forhold ikke mere indtræde imellem os; men Du skal altid finde al den Alvor og Bestemthed hos mig, som den Post udfordrer, hvilken jeg beklæder.

Ørsted, d. 11te Juli 1833. H. E. COLDING.«

Da SEIDELIN følte, at det var en Umulighed for en Mand, i hvis Bryst der var blot den mindste Ærekærhed, at lade en slig ærerørig Skrivelse upaataalt, skrev han 18/7 til Danske Kancelli om Sagen; efter at have citeret Provst COLDINGS Brev hedder det:

»Da denne Skrivelse efter min svage Formening indeholder saa mange svære Beskyldninger, at, hvis disse kunde bevises, jeg da sikkerligen kunde anses uværdig til det Embede, jeg beklæder, saa vover jeg underdanigst at anraabe det høje Collegium om, at Undersøgelse maa lovligen vorde foranstaltet, for at

der da kan erfares, hvorvidt Provst COLDINGS Beskyldninger medfører Sandhed, og det da kan vorde bedømt, hvorledes i enhver Henseende Hans Højærværdigheds Skrivelse skal optages.

underdanigst
D. SEIDELIN.«

Denne Ansøgning til Kancelliet sendte SEIDELIN til sin Biskop, J. PALUDAN-MÜLLER, til hvem han samtidig rettede følgende Bøn:

»Idet jeg underdanigen fordrister mig til at udbede mig Deres Høj og Velbaarne Højærværdigheds gunstige Paategning paa vedlagte Ansøgning, vover jeg tillige, som aldeles ubekendt med, hvorledes jeg skal forholde mig i slig Embeds- og Æres-Sag, at udbede mig min høje Biskops Ordre i denne Anledning.

underdanigst
D. SEIDELIN.«

– Hvad Pastor SEIDELINS Helbredstilstand angaar, havde han – foruden den Drikfældighed, som hans Biskop og Provst paataler i 1833 – allerede som 11aarig nogle Sygdomsanfald, hvis Natur ikke nærmere omtales, og som Pastor SEIDELIN i sin Bog kun omtaler paa følgende Maade: »1804, 5 og 6 gennemgik jeg svære Sygdomme, lignende dem, som 1817 og 18 anfaldt mig, og hvoraf jeg siden 1831 har haft Recidiver.«

I de 5 Uger, der forløb fra hans Afsendelse af nævnte Skrivelse til Kancelliet 18/7 og til hans Modtagelse 22/8 af dettes Svar, gik hans Tanker ofte til Provstens Brev, hvori der tales om hans »umaadelige Nydelse af stærke Drikke«, og han tænkte paa de tilbagevendende »ephemeriske« (kortvarige) Krampeanfald efterfulgt af »Hjerneforvildelse« (Hallucinationer og Uklarhed) (muligvis af epileptisk Natur), som han stadig af og til led af; »den 27de Juni, Torsdag Eftermiddag, var mit ephemeriske Tilfælde kommet igen; det havde, som sædvanligt, begyndt med Krampe, og straks derpaa, som tilforn i lignende Tilfælde, berøvet mig Forstandens Brug. I denne Tilstand er jeg i evig Bevægelse, siger de forunderligste Ting, omtaler Mennesker, som jeg aldrig har set, indbilder mig de største Urimeligheder osv., men fornærmer ingen, naar jeg blot maa have min frie Vilje. Jeg ser Personer i svære Mængde, tror at

tale med dem osv. Forhindre mig fra at komme ud af Præstegaarden er det eneste, som især bør passes; men denne Gang undløb jeg dem en Dag, og det varede en Tid, inden de atter fik mig lokket hjem. Efter 3½ Dags Forløb i det hele var Sygdommen forbi.« Ironisk konstaterer han, at han nærer den højeste Beundring for Provstens usædvanlige Kundskaber som Læge, siden han, uden at se Patienten, indbilder sig at kunne erklære, »at min Krampe og senere Berøvelse af Fornuftens Brug ene hidrører fra en umaadelig Nydelse af spirituøse Drikke.« Provst COLDING kan altsaa ikke tænke sig, at »Krampe og Hjerneforvildelse vil hos ukarakteriserede Personer have sin Oprindelse fra andet end – Drik.«

Endvidere overvejer Præsten, om han har opfyldt sine Pligter som Præst, dels hvad hans Embedsførelse, dels hvad hans Levned angaar. Passet Embedet »haver jeg formentligen stedse troligen gjort, alle mine Bøger og Regnskaber vare i Orden, mine Indberetninger og Indbetalinger indsendtes stedse til rigtig Tid, i mit Skole- og Fattigvæsen vides intet forsømt osv. . . Med Hensyn til mit Liv, Levned og Vandel svarer jeg uden at rødme: jeg elsker mine Bønder og er elsket af dem; jeg er stedse rede til at vise dem enhver mulig Tjeneste; jeg er Enkers Laugværge og sørger redeligen for de Faderløse; med Glæde tjener jeg enhver med Pen, Mund og den Smule Hjælp, jeg ellers kan yde, og – ingen skal kunne sige, at jeg har gjort dette af Egennytte; thi, naar især i Førstningen, det sædvanlige Spørgsmaal kom: »hvad skylder jeg nu?« var Svaret stedse: »Intet! Det er mig kært at kunne have gjort Dig en Tjeneste!« . . . At jeg stundom er noget paastaaende og tildels imellem lidt spydig, ved jeg vel er fejl; men jeg kender tillige, at det: jeg ikke kryber for nogen, men blot følger Ordene: »Ære den, som Ære bør, men ej mer end ham tilhør«; at jeg ej bærer Kappen paa begge Skuldre, at jeg ej skærer Kaaben efter Vinden, at jeg hverken er Spyt- eller Tallerken-Slikker, at jeg derimod paa den anden Side er Bondeven og den Undertryktes varme Forsvarer, det ved jeg vel, at en Del anser for langt større Fejl hos mig end hine. Alvorlig i mine Forretninger til enhver Tid; uskyldig lystig og munter derimod i et Vennelag – det er mit Valgsprog. – Christendom og den deraf flydende Rolighed, Ærlighed, Ædruelighed og

Orden hersker her i Pastoratet; men maaske Hans Højædle Højærværdighed vil indvende, at Uorden og Drikfældighed ene findes hos mig, da spørg enhver af mine, om jeg nogensinde haver fremmet nogen Uorden, om de nogensinde haver set mig beskænket eller drukken? Hierarkiet skulde dog vel ikke ønskes drevet til den Højde, at Tilladelse skulde erhverves til, hvad man maatte spise eller drikke? Nyde begge Dele saaledes, at man stedse kan være skikket til sine Forretninger, det vil dog vel næppe en Provst forbyde mig eller nogen!!!« –

Efter at SEIDELIN 18/7 havde sendt Biskop PALUDAN-MÜLLER sin Skrivelse om Provst COLDINGS Brev, var der sket det, at Biskoppen 30/7 sendte den videre til Kancelliet, dog ikke med sin Paategning, men ledsaget af en »Indberetning angaaende Sognepræst DAVID SEIDELINS Drikfældighed og forargerlige Levnet.« Kancelliets Svar herpaa var en Ordre 13/8 til Biskoppen om at *suspendere* SEIDELIN og lade ham tiltale for en Provsteret. 19/8 suspenderer Biskoppen Pastor SEIDELIN og beordrede Provst HAAR i Knebel at tiltræde Provsteretten, da Provst COLDING »i Betragtning af det forhen passerede og Sagens deraf følgende Beskaffenhed ikke passende kan fungere som Medlem af Provsteretten.« Endelig tilskrev Provst COLDING 22/8 Præsterne HOFF i Fjellerup og GAD i Veggerslev om at besørge Rimsø-Kastbjerg Kald under SEIDELINS Suspension, men da HOFF 6/9 forflyttedes til Vivild, bifaldt Kancelliet 8/10 Provst COLDINGS Forslag om at lade Rimsø bestyre af Pastor HJERSING i Gerrild og Kastbjerg af Pastor GAD i Veggerslev mod en ugentlig Godtgørelse af 1 Rd. Sølv til hver, medens Accidenserne skulde tilfalde SEIDELIN.

Alt dette meddelte Provst COLDING 22/8 tjenstligt Pastor SEIDELIN. »Det første, jeg erfarede heraf, var, . . . at Hr. Biskoppen har selv til Kancelliet indgivet Indberetning om mig for Drikfældighed og forargeligt Levnet. Det er haarde Beskyldninger; . . . at jeg fordrer ordentligt Bevis herfor, deri vil vist næppe nogen kunne fortænke mig.«

31/8 ansøgte han Amtmanden Kammerherre W. LORENTZ om fri Proces og Beskikkelse af en Forsvarer, men fik Afslag 5/9, hvorpaa han 10/9 sendte samme Ansøgning til Kancelliet, som 1/10 anmodede Amtmanden om at beskikke SEIDELIN en

Forsvarer, hvilket Provst COLDING 9/10 meddelte denne.

Amtmanden beskikkede i August til Anklager i Sagen mod Pastor SEIDELIN dennes meget, meget fjerne Slægtning Prøveprokurator SEIDELIN i Ebeltoft og 7/10 til Forsvarer Prokurator P. OLSEN i Grenaa, – om hvem Amtmanden 2 Aar tidligere havde udtalt, at hans Pengeforhold var usle.

Anklageren henvendte sig straks 29/8 til Provst COLDING, som svarede ham 5/9:

»I Anledning af Deres Velædelheds Skrivelse af 29de f. M., hvori De, som beskikket Aktor i Sagen mod Hr. Sognepræst SEIDELIN i Rimsø, begærer Dem opgivet de Personer, eller meddelt Anvisning paa at erholde saadanne opgivet, der kunde bevidne bemeldte Hr. SEIDELINS Drikkældighed og forargerlige Levned, skulde jeg ikke undlade tjenstlig at melde, at, da det er den Sygdoms Tilstand, hvori Hr. SEIDELIN ved sin overdrevne Nydelse af stærke Drikke er nedsunken, i Forbindelse med de deraf umiddelbare fremspringende, Standen uværdige Følger, der fornemmelig for Øjeblikket bevirker, at han umulig under saadanne Omstændigheder kan blive i Embedet, formener jeg, at det først og fornemmeligen bliver begge de Herrer Lægers Hr. Distriktskirurg WELEROPS og Hr. HANSENS Attester i ommeldte Henseende, der blive at afæske, samt Hr. SEIDELINS egne Sognefolk, over hvem et Forhør bliver at optage. Iøvrigt er det ikke en enkelt ubetænksom eller uheldig Handling, men et Liv, helt hensunken i en lastefuld Tilværelse, som det Offentlige her vil fremdrage og fordre til Ansvarlighed; men dette Liv ligger saa aabent for Verden, at der ikke kan savnes Vidnesbyrd nok derfor i Grenaa, der sædvanligen har været Skuepladsen for Hr. SEIDELINS Vildelser. Skulde imidlertid Deres Velædelhed under Sagens Gang ikke finde denne Anvisning tilstrækkelig, da kan og bør De ikke mangle Data herfra, i hvilken Henseende fornøden Foranstaltning skal vorde føjet, saa snart nærmere Anfordring indløber.«

Efter dette Forslag henvendte Prokurator SEIDELIN sig 10/9 til cand. med. FR. CHR. HANSEN¹¹⁷, Regimentskirurg WELLEROP og Madame STORM (ELLEN MARGRETHE BANG, † i Januar 1834, Enke 1833 efter Gæstgiver STORM paa Storegade Nr. 36–34),

alle i Grenaa; den første svarede ikke, den anden muligvis heller ikke, men E. M. SAL. STORM – i hvis Hus Byens Embedsmænd og Borgere samt Omegnens Honoratiores, i Mangel af Klub, samledes ved højtidelige Lejligheder samt til dagligt Brug – svarede 30/9 bl. a.:

»Af de Folk, som søge mit Hus, ved jeg ikke at kunne henføre nogen i Særdeleshed til daglige Gæster. Næsten alle Byens og Omegnens honette Folk søge stundom mit Hus, hvilket i Særdeleshed haver været Tilfældet ved højtidelige Lejligheder, saasom KONGENS Geburtsdag etc., hvor da ogsaa Hr. Pastor SEIDELIN stundom har været til Stede. . . iøvrigt kan jeg ikke give nogen nøjagtig Oplysning.«

Foruden at Bestyrelsen af SEIDELINS 2 Sogne paa hvilede de øvrige Præster i Herredet, øgedes disses Arbejdsbyrde ved, at Pastor HOFF i Fjellerup og Glæsborg 6/9 1833 var blevet kaldet til Vivild. Da Pastor SEIDELIN fandt, at denne Vakance var streng nok for den svagelige Amtsprovst FUGL i Grenaa og den gamle (63aarige) Sognepræst CHR. VALEUR i Karlby, og da Pastor MUNCK i Hammelev »nu er nedlagt paa et strengt Sygeleje,« udbad SEIDELIN sig 29/11 (denne Dag blev yderligere Pastor GAD i Veggerslev kaldet til He) Biskoppens »Tilladelse til at kunne assistere mine Herrer Medbrødre, uagtet min Suspension endnu ikke er hævet, . . og da ingensinde det mindste i Embedsforhold, Stilling eller Førelse i nogen Maade er mig imputeret.« Biskoppens Svar herpaa var »aldeles benægtende«, skriver SEIDELIN. Til Provst COLDING skrev Biskoppen nemlig 12/12: »Den suspendede Sognepræst SEIDELINS Andragende af 29/11 om Tilladelse til at deltage i Vakancetjenesterne i Nørre Herred finder jeg ikke Grund til at inklade mig paa, men samtykker i Provstens Ytring om, at Præsterne i Rougsø Herred kunde assistere ved Vakancetjenesterne i Nørre Herred, hvis Besørgelsen af disse skulde blive for besværlig for sidstnævnte Herreds Præster.«

Amtsprovst FUGL forespurgte 11/12 Biskoppen, om han ikke kunde fritages for Vakancetjenesten, men Biskoppen svarede 6/1 1834, at dette ikke kunde lade sig gøre, da hans Deltagelse deri var »grundet i Lovgivningen og yderligere afgjort ved en Kancelli-Resolution. Rougsø Herreds Præster har nu fra Nytaar velvillig overtaget en Vakancetur i Fjellerup

og Glæsborg Pastorat til betydelig Lettelse for Nørre Herreds Præster.«

Tre Gange i Juli 1834 overskred den suspenderede Præst efter Myndighedernes Mening Grænsen for, hvad han maatte foretage sig. Da der 12/7 skulde holdes Hovedskolekommissionsmøde i Gerrild Præstegaard, og Formanden, Pastor HJERSING sst., Dagen før mærkede, at hans gamle Gigttilfælde nærmede sig, bad han Pastor SEIDELIN komme til Stede og fungere i hans Sted, hvis dette skulde blive nødvendigt. Mødet begyndte, men da Formandens Gigttilfælde tiltog, saa han maatte gaa til Sengs under Mødet, gav han, inden han forlod Mødet, Pastor SEIDELIN Fuldmagt til at overtage hans Hverv. Imidlertid modsatte 2 af Kommissionsmedlemmerne, Forvalterne LAURBERG og BEDER, sig Forhandlingerne, naar SEIDELIN skulde fungere som Formandens Fuldmægtig. Dette indberettede SEIDELIN 14/7 til Skoledirektionen, med Forespørgsel, om Formanden i en Skolekommission ikke har samme Ret som de øvrige Medlemmer, og om ikke han, SEIDELIN, anmodet af et af Medlemmerne om paa Grund af Sygdom at møde paa hans Vegne og overtage hans Hverv, er berettiget dertil; og i benægtende Fald, hvorledes da Forvalter LAURBERG kan møde som Fuldmægtig for Ritmester BENZON uden fremlagt Fuldmagt, og hvorledes det kan tillades, at LAURBERG undertiden lader en af sine Kontorister give Møde for sig. »Direktionens behagelige Bestemmelser udbedes.« Disse fik SEIDELIN dog ikke. Derimod fik han 9/10 Skrivelse fra Provst COLDING, at Kancelliet 23/9 havde tilskrevet Biskoppen, at det havde bragt i Erfaring, at suspenderet Sognepræst SEIDELIN havde ladet sig befuldmægtige af Sognepræst HJERSING til at tage Sæde for ham i Skolekommissionen, hvorfor det skulde tilkendegives ham, »at han, saa længe hans Suspension varer, har at afholde sig fra alle præstelige Forretninger uden Undtagelse, og at han, hvis han oftere skulde driste sig til at udøve nogen præstelig Funktion, derfor vil vorde underkastet yderligere Tiltale.«

Lørdag den 13/7 foretog Pastor A. D. MØLLER – der havde afløst GAD i Veggerslev efter, ifølge Folketællingen 18/2 s. A., at have været Lærer for Ritmester JACOB BENZONS Børn – en Vielse i Kastbjerg Kirke. Næste Dag skulde der ikke være Gudstjeneste

i nogen af SEIDELINS Kirker, men da »Bønderne jo sjældent kunde finde dem i, at der ej bliver prædiket Søndagen efter et Bryllup,« prædikede Pastor SEIDELIN selv, »men ligesom jeg til Gæst at overvære Vielsen var i mit Ornat, saaledes var jeg kuns i korte Klæder om Søndagen. Jeg gik ud fra den formentlige Sandhed, at jeg er tiltalt som Sognepræst, ej som Cand. Theol., altsaa maa jeg dog vel være i Besiddelse af de Rettigheder, jeg havde, førend jeg blev Sognepræst, og i enhver Henseende fungerede jeg kuns som Student.« (Teologiske Studenter maatte prædike). For at imødegaa Rygter, der »gerne forvansker de fleste Ting«, indberettede SEIDELIN selv 21/7 »den virkelige Sandhed« om sin Prædikantvirksomhed til baade Biskop og Provst, men 4/9 meddelte Provst COLDING ham, at Kancelliet, til hvem Biskoppen 29/7 havde indsendt SEIDELINS Indberetning, 26/8 havde anmodet Biskoppen »om at betyde Hr. SEIDELIN, at han, saa længe han er suspenderet, har at afholde sig fra at prædike, og at han, saafremt han oftere maatte gøre sig skyldig heri, kan vente tillige at blive tiltalt herfor.«

Endelig havde den suspenderede Pastor SEIDELIN 17/7 – efter Anmodning af Kirkesangeren i Rimsø og Kirkesangeren i Kastbjerg – forespurgt Provst COLDING, hvem af dem der tilkom Indtægten af et Bryllup; Biskoppen svarede 14/8 Provst COLDING, at »Kirkesangerne er lige saa uberettigede til at henvende sig til ham, da han er suspenderet, som han er uberettiget til at befatte sig med noget Embeds-anliggende;« hvis Kirkesangerne ønsker det, maa de henvende sig gennem de fungerende Sognepræster.

Anklageren Prokurator SEIDELIN stod i stadig Forbindelse med Provst COLDING om Fremskaffelse af Vidner mod Pastor SEIDELIN. Tidligere havde COLDING foreslaet de 2 Læger som Vidner, i December 1833 nævner han endnu 9 Personer, som burde forhøres: Ejeren af Stamhuset Benzon Ritmester JACOB BENZON, dennes Plejebroder(?) cand. jur. E. BONNEZ og Avlsforvalter OLE RYE¹¹⁸, alle 3 boende paa Hovedgaarden Benzon i Gerrild Sogn; endvidere Kirkesanger og Skolelærer CASPERSEN i Gerrild, der havde været Pastor SEIDELINS jævnlig Vogter under hans Sygdom og maatte antages at kunne give Beretning om dennes nærmere Beskaffenhed, Forvalter ved Stamhuset Benzon P. LAUR-

BERG paa Voldbygaard, Forpagter af Skærvad under Stamhuset Benzons TH. MEINICKE¹¹⁹, Købmand HARTVIGSON¹²⁰ i Grenaa, Kancelliraad R. RASMUSSEN paa Sjørupgaard, som skulde have været til Stede ved en Tildragelse nogle Aar tidligere i Randers mellem Pastor SEIDELIN og en Student STABEL¹²¹, hvem SEIDELIN kaldte en Trompeter, samt endelig en Pige, hvis Navn COLDING ikke huskede, men som endnu skulde tjene hos Konsul JAHNSEN i Grenaa, i hvis Stue hun skulde have overværet »de der forefaldne Optøjer den 27de Juni 1832.« Endelig nævner Provst COLDING, at »ogsaa i Ebeltoft kunde rimeligvis Undersøgelser anstilles, og selv fra Officerskorpset i Horsens vilde formodentlig Oplysninger kunde hentes.« 12/3 1834 henvendte han Aktors Opmærksomhed paa at faa undersøgt »Hr. Pastor SEIDELINS Forhold paa en Gennemrejse for nogle Aar siden ved et Selskab i Horsens, hvortil han var indbudt«, og foreslog Proprietær SCHMIDT i Mejlby 2 Mil Nord for Randers forhørt, idet han som tidligere Kontorist hos Forvalter LAURBERG i Voldby ofte havde haft Lejlighed til at se Pastor SEIDELIN »og tillige, saavidt jeg ved, har haft Tilsyn med ham under hans Delirium,« ligesom Hr. AMMITZBØLL¹²² i Hevring Mølle muligvis »kunde give nogen Forklaring om det sidste eller næstsidste delirium.«

Forsvareren, Prokurator OLSEN i Grenaa, der 8/10 1833 meddelte Pastor SEIDELIN, at han Dagen før var blevet beskikket som hans Forsvarer under Provsteretssagen, synes først 31/7 1834 at have paabegyndt Indsamling af Oplysninger til Forsvar for Pastor SEIDELIN. Denne Dag afsendte han 5 Forespørgsler: dels til Biskop PALUDAN-MÜLLER og Provst COLDING, om hvorledes Pastor SEIDELINS Embedsførelse i alle Grene havde været, om der nogensinde var klaget over den, og om Biskoppen eller Provsten havde givet Pastor SEIDELIN nogen Formaning eller Paamindelse i Anledning af en af ham begaaet Fejl, og dels til Sognepræsterne HJERSING i Gerrild, VALEUR i Karlby og WELLING i Nimtofte, om hvor længe de havde kendt Pastor SEIDELIN, hvorledes hans Embedsførelse havde været i den Tid, om det var dem bekendt, om Pastor SEIDELIN var agtet og yndet af sin Menighed, og om det var dem bekendt, »om Hr. Pastor SEIDELIN mod sin Menig-

hed eller andre har vist nogen særdeles Velvilje eller Tjenstfærdighed.«

Pastor HJERSING svarede 5/8, at han havde haft den Ære at kende Pastor SEIDELIN i henved 2 Aar; »i den Tid han forrettede Embedet, er det mig ikke bekendt, at der paa samme var noget at udsætte; efter almindelig Høresagn skal han være i Besiddelse af sine Menigheders Yndest; hans Velvilje og redbonne Tjenstfærdighed saavel imod hans Menigheder som imod andre skal være almindelig bekendt og erkendt.« Pastor VALEUR svarede 8/8, at han havde kendt Pastor SEIDELIN i fulde 11 Aar; »Hr. Pastor SEIDELINS Embedsførelse i dette Tidsrum har været ulasteligt og til Fornøjelse for sine Menigheder. Tilfulde er det mig bekendt, at Hr. Pastor SEIDELIN er agtet og yndet af sine Menigheder; det har jeg ofte haft Lejlighed til flere Gange at høre, især ved Sammenkomster til Gilder; ogsaa er det mig vitterligt, at Hr. Pastor SEIDELIN har mod samme Menigheder vist særdeles Velvilje og Tjenstagtighed, ja ogsaa mod andre, var de ham ofte lidet bekendte, sparede han ikke sin egen Person eller Umage, ikke Heste og Vogn for at vise Tjenstfærdighed.«

Biskoppen og Provsten har næppe svaret paa Prokurator OLSENS Henvendelse. Derimod blev disse 2 gejstlige 26/8 1834 af Provsteretten, der bestod af Provst HAAR i Knebel og Byfoged og Overauditør STEPHENSEN i Ebeltoft, stævnet til at møde for Provsteretten paa Grenaa Raadstue 16/9 Kl. 11 efter Begæring af Prokurator OLSEN, da Pastor SEIDELIN krævede Mortifikation af de mod ham gjorde Beskyldninger og om ham anvendte Udtryk, – af Biskoppen i Indberetningen til Kancelliet 30/7 1833 om hans Drikfærdighed og forargelige Levned og af Provst COLDING i Brevene af 11/7 1833 til Pastor SEIDELIN og af 5/9 s. A. til Prokurator SEIDELIN – ved hvilke Udtryk »Hr. Pastor SEIDELIN anser sig højlig krænket og fornærmet paa Embede, Ære, gode Navn og Rygte.«

Denne Stævning afviste Biskop PALUDAN-MÜLLER 30/8, »da mine Embedshandlinger ere uden for Provsterettens Bedømmelse«, hvorefter Prokurator OLSEN stillede samme Forespørgsel til Biskoppen og Provsten via Amtmanden, fra hvem OLSEN modtog det Svar fra Biskoppen af 15/9, »at jeg ikke finder mig pligtig til at svare paa de af Prokurator OLSEN

opkastede Spørgsmaal, hvorimod jeg ikke, paa suspenderet Sognepræst SEIDELINS Forlangende, vil nægte ham en Attest om hans Embedsforhold i Almindelighed.« Provst COLDING svarede ligeledes 1/10, »at da de af Hr. Prokurator OLSEN opstillede Spørgsmaal griber ind i mit Embedsforhold, for hvilket jeg formentlig ikke staar til Regnskab for Hr. SEIDELIN og hans Defensor, kan jeg ikke anse mig forpligtet til at besvare samme, hvorimod jeg er villig til at meddele en Attest i Almindelighed om Hr. SEIDELINS Embedsførelse, – om saadant maatte blive begæret.« (Provsten havde paa egne og Biskoppens Vegne forespurgt Kancelliet, som 9/9 foreslog dem at svare som anført).

Endelig forsøgte Pastor SEIDELIN ved følgende Brev til sin Biskop 27/9 at faa en Attest fra denne om sin Embedsførelse:

»Ifølge min Defensors, Hr. Prokurator OLSENS Skrivelse til mig af 24de dennes giver jeg mig allerærbødigst den Frihed at forulejlige Deres Høj og Velbaarne Højærværdighed med efterfølgende:

Ikke stort haver jeg nogensinde kendt til Sager og disses Behandling, og mindst havde jeg ventet, højt imod min Vilje, saaledes at blive styrtet midt ud i Strømmen; men den Gud, med hvis Vilje det skete, haver ogsaa Magt til atter at lade mig skue Fastlandet, hvis dette er hans naadige Vilje. Dette er min eneste Trøst. Men – da jeg selv skal arbejde med efter mine svage Evner, saa er det af min Defensor paalagt mig, ærbødigst at udbede mig af Stiftets høje Biskop Bedømmelsen over mit Forhold i den Tid, jeg haver allernaadigst været ansat som Sognepræst. – Erkendende, hvortil denne Attest skal bruges, fordrister jeg mig dog til i dybeste Ærbødighed at udbede mig samme til Indleverelse i Provsteretten inden 14de Oktober, da jeg er indstævnet til at anhøre Dom i min Sag.

Rimsø, den 27de Septbr. 1834.

allerærbødigst
D. SEIDELIN.«

– Hermed ender Pastor SEIDELINS egen Redegørelse for Retssagen mod ham, saadan som den foreligger i den af ham 1835 udgivne Pjece, »Bidrag til Hierarkiets Historie i Danmark ved DAVID SEI-

DELIN, suspenderet Sognepræst. Første Hefte. Paa Forfatterens Bekostning. Trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkerie. 1835.« En Fortsættelse kom aldrig, – skønt Forfatteren slutter første Hefte (S. 52): »Med næste Hefte begynde Vidneforhørerne, som ere holdte saa at sige over hele Landet.« Pjecen indledes med følgende Motto: »Uden Ære er Livet en ussel, højst væmmelig Ret. (Nordlys 2det Bind Pag. 134).« Dedikationen lyder: »Høj og Velbaarne Højærværdige Hr. Biskop PALUDAN-MÜLLER, Ridder af Dannebr. og Dannebrogsmænd, og Højædle og Højærværdige Hr. Distriktsprovst COLDING helliges med lige Højagtelse disse faa Blade.« Og i Fortalen udtales, at »Min Hensigt med at fremlægge dette Stykke af mit Levnedsløb for det ærede Publikum er blot at vise mine Medborgere den Maade, hvorpaa jeg er behandlet, og saaledes selv medvirke til at undertrykke de mange vrang og skæve Maader, hvorpaa mine Handlinger, for det meste uden mindste Sanddrøhed, ere bedømte og bedømmes. Modtag derfor, venlige Læser, dette med Velvilje, og erindrende JESU egne Ord hos MATTH. 7, 1–5, handl da ej, som saa mange have handlet imod mig.«

SEIDELINS Bog blev anmeldt i det af A. P. LIUNGE udgivne Dagblad »Kjøbenhavnsposten« for 16/11 1835, hvor der gives et udmærket, ret udførligt Referat af Bogen; kun et Par Gange giver Anmelderen sin egen Mening til Kende, saaledes skriver han om Provst COLDINGS første Brev til SEIDELIN 21/1 1833: »For upartiske Øjne vil dette Brev næppe synes at aande Fjendskab.« Og om COLDINGS andet Brev til SEIDELIN 11/7 s. A. hedder det: »Vi ville antage, at dette er Venskabs Sprog – og ingen, der kender Provst COLDINGS Retsindighed, vil tvivle derom – og da spørge: burde ikke Præsten have taget anden Notits af denne Skrivelse end den, som paafulgte? – Han sendte nemlig Provstens Brev igennem Biskoppen til Kancelliet, for at andrage paa en lovlig Undersøgelse i Anledning af de Injurier, som Brevet indeholdt mod ham.« Endelig gør Anmelderen opmærksom paa den »Synderlighed, eller maa- ske Skødesløshed, at Forf. til Biskoppen underskriver sig før Suspensionen: underdanigst, efter denne: ærbødigst, og et Aars Tid derefter: allerærbødigst.«

Biskop PALUDAN-MÜLLER omtalte Bogen – samt Juraens Forhold i Danmark – i et Brev 8/1 1836:

»Hvad Præsten SEIDELINS Pjece angaar, da tror heller ikke jeg eller nogen her, at han har skadet andre end sig selv ved at udgive den. Hans Sag er nu optaget til Doms i anden Instans ved Landemoderetten. Iøvrigt har hans Sags Behandling fra først af givet mig Lejlighed til at kige ind i den juridiske Verdens Brøstfældigheder, der virkelig ere større in praxi, end man kan forestille sig, hvilket er sørgeligt nok, da det egentlig er den juridiske Verdensaand, der hersker over os i vort kære Danmark.«¹²³

Provsteretten, der bestod af Provst HAAR i Knebel (i Stedet for den implicerede Provst COLDING) og af By- og Herredsfoged i Grenaa Justitsraad AAGAARD indtil 15/5 1834, da han førtes som Vidne og derfor afløstes af By- og Herredsfoged i Ebeltoft Overauditør STEPHENSEN (ifølge Amtets Konstitution af 28/4), foretog i Tiden 16/10 1833–14/10 1834 Afhøring¹²⁴ af Snese, ja vist Hundreder af Vidner, hvorefter Provsteretten 27/12 1834 idømte¹²⁵ Pastor SEIDELIN en Bøde paa 50 Rbd. Sølv, og desuden skulde han betale Sagens Omkostninger, bl. a. 80 Rbd. Sølv til Prokurator SEIDELIN og 70 Rbd. Sølv til Prokurator OLSEN; endelig idømtes han en Bøde paa 5 Rbd. Sølv for under Sagen at have benyttet Udtrykkene »Dumhed, Ondskab eller Skødesløshed« om Anklageren Prokurator SEIDELIN, hvilke Udtryk mortificeredes; »iøvrigt bør Pastor SEIDELIN for Aktors Tiltale i denne Sag fri at være.«

Den 24/2 1835 indsendtes Dommen til Kancelliet samtidig med en Ansøgning fra SEIDELIN om, at Suspensionen maatte hæves og Sagens Omkostninger udredes af det offentlige; 6/6 fik SEIDELIN Afslag, og samtidig resolverede Kancelliet, at Dommen skulde indankes for Landemodet. Som Anklager beskikkedes Prokurator D. HALD, der paastod Embedsfortabelse, og som Forsvarer Prokurator N. E. SCHMIDT, der paastod Frifindelse.

Landemodedommen, ved hvilken Bøden sattes op fra 50 til 100 Rbd. Sølv, afsagdes 10/2 1836 af Stiftamtmand C. G. ROSENØRN, Biskop PALUDAN-MÜLLER, Stiftsprovst M. LINDHARD, Sognepræst J. BRIX, alle i Aarhus, samt Sognepræst FAUSBØLL i Hasle.

Landemodet¹²⁶ konstaterer først, at Provsteretten i Strid med Forordningen af 13/10 1819 har behandlet Sagen ac-

cusatorisk i Stedet for inkvisitorisk og overladt Undersøgelserne til Anklager og Forsvarer, som sammen med Tiltalte har overværet Vidneforhørene, hvilket har skadet Sagens Oplysning, men da man ikke har ment, at Vidnerne ved fornyet Afhøring vilde ændre deres Forklaring, har man i Stedet for at sende Sagen tilbage til Provsteretten, efter Stiftsøvrighedens Resolution 14/10 1835 søgt at skaffe nye, absolut nødvendige Oplysninger ved Afhøring af SEIDELINS nuværende 3 Tjenestefolk (Okt. 1835 en Karl og en Pige samt en Jomfru HJERSING) og dem, der tjente hos ham 1833–34 (ogsaa 3, hvoriblandt Jomfru VOLQVARTZ, der 1835 var paa Dronninglund ved Aalborg), samt ved fornyet Afhøring af Pastor SEIDELIN, Justitsraad AAGAARD, Distriktskirurg WELLEROP, Konsul JAHNSEN og JOMFRU MARIE BRØGGER og ved Beedigelse af Købmand HARTVIG HARTVIGSONS Forklaring.

Efter en nøje Gennemgang af Anklagers 27 Sider store Indlæg (12/8 1835 og 6/1 1836) og Forsvarers 29 Sider store Indlæg (16/9 1835 og 6/1 1836) konkluderer Landemodet:

Efter mere end 25 Vidners Forklaring og øvrige Oplysninger er der fuldstændig juridisk Bevis for, at Tiltalte alt for ofte i forskellige Selskaber og paa offentlige Steder har været beruset, og de Indvendinger, der er gjort mod HARTVIGSONS, Ritmester BENZONS med flere Vidners Gyldighed skønnes ikke at kunne komme i Betragtning; der er bevist ikke faa Beruselser af Vidner, som have erfaret saadant, ligesom flere enkelte Vidner har set ham beruset, og endnu flere har hørt ham omtale som drikkfædig. – Hvad angaar Tiltaltes forargelige Forhold – hvortil Beruselse maa henregnes, især for en gejstlig Embedsmand, – saa beviser mange Vidnesbyrd de Forhold i Selskab, som ingen dannet Mand vilde tillade sig, og som allermindst passer sig for den sindige Værdighed eller i det mindste Anstændighed, som en Religionslærer vistnok er pligtig at udvise ogsaa uden for sin Menighed og sine Embedsforretninger. Det anses herefter klart, at Tiltaltes Forhold fortjener Straf, hvorimod den af Anklageren nedlagte Paastand om dennes Størrelse og Beskaffenhed ej kan tages til Følge, da Lovens 2-11-14 og 6-2-5 og Forordningen af 12/6 1716 om Banden og Sværgeren ej ligefrem findes anvendelige for denne Sag.¹²⁷ – Herefter fremdrages de mange formildende Omstændigheder: Af talrige Vidnesbyrd, ogsaa af hans Foresatte, synes det klart, at han aldrig i sine Embeds-

forretninger har vist Forargelse eller Forsømmelse, og at han har vist Tjenstfærdighed og velvillig Hjælp-somhed ikke alene mod sin Menighed, men ogsaa mod andre Trængende, ligesom han ogsaa har nydt sine Menigheders Agtelse og Tillid. Han har aldrig været beruset i Kirken, i Skolen eller ved nogen Embedsforretning, men kun i selskabelige Kredse. Over 70 Vidner – dog næsten alle Bønder – er ganske i hans Favør, og Provsten har i et Brev af 18/4 1833 ytret sig paa flere Maader fordelagtigt om hans Karakter og Egenskaber, hvorved han stilles i et meget formildende Lys. – Hans øvrige Forhold kan for en stor Del undskyldes af hans afvekslende Humør, der fra en mørk Stemning, naar han blev opmuntret ved Selskab, synes for let at være gaaet over til en Art Kaadhed /: hvilket Fænomen vel ikke er saa aldeles sjældent, netop hos Folk af saadant Temperament /: hvilken Sindsstemning da ogsaa maatte forøge Fristelsen for ham til i slige Selskaber at nyde mere, end han kunde taale. Endelig bør det vel og tjene til formildende Motiv, at hans Helbred, efter Lægens Attest, i længere Tid har været svagt, og at spirituøse Drikke altsaa indvirkede stærkere og anderledes paa ham, end han altid var i Stand til at beregne, saa at han, naar han i sin mørke Stemning søgte Opmuntring i Selskaber, ofte inden han selv blev i Stand til at bemærke det, kom i en Tilstand, der ikke var en dannet Mand, især i hans Embedsstilling, værdig. Eftersom den gejstlige Embedsmands Levned og Vandel efter Tingens Natur og Lovene bør være exemplarisk og ulastelig, og det modsatte maa bevirke Formindskelse af Standens Agtelse, der ikke alene er skadelig for de Mænd, der hører til denne Stand, men maa indvirke fordærveligt, især paa Almuens Agtelse for Religion og Sædelighed, saa kan disse undskyldende Omstændigheder paa ingen Maade begrunde Frifindelse, men bør dog komme i Betragtning til Straffens Formildelse.

Anklageren Prokurator HALD havde af de c. 100 afgivne Vidnesbyrd draget følgende Slutning angaaende Pastor SEIDELINS eventuelle Drikfældighed og forargelige Levned: Retten har bevist 10–14 fuldstændige, til Bevidstløshed udartende Beruselser under hans mangeaarige Drukken-skab. Hans forargelige Levned fremgaar dels af hans Drukken-skab, som er forargelig, men desuden af, at han ved flere Lejligheder, som en Vane, har bekræftet sit Udsagn

med Lovens Ed og forført andre dertil, at han idelig ypper Klammeri, uden Grund vælter sig ind paa Folk, jævnlig udtømmer sig i Spydigheder og handler, som om han gjorde sig Flid for at vinde alles Uvenskab, at han alt for meget har blandet sig i verdslige Affærer, – ved at skrive Balplaner, agere Lavværge samt Raadgiver (eller Vinkelskriver) i og uden for hans egne Sogne, opkaste sig som Syngelærer i et Selskab paa Grenaa Raadhus og selv føre sine Sager til Tinge. Dette strider mod Danske Lovs 2–11–12 og 14, hvorefter han bør fradømmes sit Embede. Ungdommen især er ved hans Levned forledt til Ligegyldighed for den Lære, som Religionen og vedtagne Sædelighedsregler foreskriver, idet de saa disse frækt og hyppigt tilsidesatte, ja tildels gjort latterlige og foragtelige af en Mand, der ved Ed var forbunden til særlig at overholde disse Menneskets og Staternes største Goder. – Præsten skal føre et anstændigt, ærbart og sædeligt Levned til alle Tider og paa alle Steder, ikke kun i sine Sogne og paa de Tider, han er iført sin Embedsdragt, da det er for Embedet og ikke for Kjolen, han skal bære Agtelse. – Tiltalte har lidenskabelig henkastet sig til Drik og har desuden ført et dadelfuldt, forargeligt og lovstridigt Levned, saa han baade ædru og drukken har vist sig uværdig som Guds og Statens Tjener. Han har alt for vidt og alt for længe drevet sit Embedes Nedværdigelse og været en Anstødssten for Medbrødre og alle andre. Hans Ligegyldighed og Ringeagt for det allerseligste, nemlig for Religion, Sædelighed, Embedsed, Lovene og Verdens Dom, kræver den føleligste Straf. Det drejer sig ikke om et enkelt Fejltrin, men han er, som Provst COLDING fyndigen udtrykker ved de Ord i sit Brev af 5/9 1835: »hensunken i en lastefuld Tilværelse.« Derfor bør SEIDELIN have sit Embede forbrudt og betale samtlige Sagens Omkostninger.

Forsvareren Prokurator SCHMIDT kommer unægtelig til en anden Opfattelse: Pastor SEIDELIN er en lige saa ædruelig Mand, som han er en aktiv og elsket Præst. Anklageren har i sit Indlæg aldeles veget fra Sagens Beviser og de sande og virkelige Data, men af hans Indlæg fremstaar Pastor SEIDELIN ej blot som den skyldfri Mand, men tillige som den udmærkede, duelige og af sin Menighed højt agtede og elskede Embedsmand og Præst. – At han skulde være drikfældig, er den første Anke. Hans Sognefolk i begge Sogne, hans Genboer og Naboer, henved 50 i Tallet, ere herom afhørte, men ikke een eneste har nogensinde fundet ham beskænket, hverken under eller uden for hans Embedsforretninger. Enkelte har hørt saadant som Rygte, men ved ingen Grund dertil. Hans Tyende har aldrig hjemme eller andetsteds set ham drukken; det er dem ikke bekendt, at han skulde være tilbøjelig til Drik, eller at han nogensinde skulde have vist et forargeligt Levned, men de har fundet, at hans Opførsel saavel i hans Hus som i Omgang med Menigheden har været god og rosværdig. Selv hans Huslæge Distriktskirurg WELLEROP, der baade havde Evne

og Lejlighed til at bedømme hans Tilstand, saa meget mere som SEIDELIN oftere har været Sygdom underkastet, kan ikke bevidne, at han var drikkædlig, eller at spirituøse Drikke skulde have foraarsaget den Sygdom »Delirium tremens«, som han til sine Tider har lidt af. Candidatus medicinæ HANSEN, der enkelte Gange har været i Sygebesøg hos ham, giver samme Vidnesbyrd. Disse Læger ere desuden blandt de Mænd, der jævnlig har omgaaedes ham og set ham paa offentlige og private Steder. Nogle Mænd, som daglig have været hos ham under hans Sygdomme, har man ladet afhøre i den Forventning, at disse skulde kunne bevidne, at han var drikkædlig, og at denne Last var Grunden til hans Sygdomme, men disse have givet et helt modsat Vidnesbyrd. At hans Huslæge erklærer, at Næringsborg er den rimelige Grund til hans Sygdomme, har man ikke villet ænse. Selv de Vidner, som man fjernt har søgt imod ham, have ikke vovet at paasige ham, at han nogensinde i sine Embedsforretninger, inden sine Sognes Grænser, eller i nogen af sine Sognefolks Nærværelse har været beskænket. – SEIDELIN er, som han selv erkender, og som desuden er oplyst, af et saadant Temperament, at han snart er overdreven glad og munter, snart stille og nedslagen, vel at mærke, naar han er uden for sine Embedsforretninger, hvilket meget let kunde forlede Mennesker, som ikke desto nøjere kender ham, til at antage ham for beskænket, naar han ikke er det. De Vidner, der ikke mener at have set ham beskænket, haver nøjere kendt ham, blandt hvilke jeg vil nævne hans Nabopræster og hans Herredsfoged [Justitsraad AAGAARD]. Det kan ikke antages som bevist, at Pastor SEIDELIN nogensinde har været i virkelig beskænket Tilstand. At han ikke er eller kan være drikkædlig, det ses af hans Sognemænds, hans Nabopræsters, hans Læges og mange fleres Vidnesbyrd. Selv Vidnerne imod ham har kun kunnet sige, at de enkelte Gange have set ham beskænket. SEIDELIN indrømmer, at han ved enkelte Lejligheder har nydt Spiritus, mere end der convenerede ham, men tilføjer, at han stedse har været sig selv i fysisk og intellektuel Henseende mægtig, og at det aldrig er sket i hans Sognefolks Nærværelse, men blot enkelte Gange i et muntret Lag i anstændige og for en Præst passende Selskaber. – At SEIDELIN selv begærede sit Forhold undersøgt, viser, at han vidste sig uskyldig, samt at hans Foresatte ikke maa have opfattet hans Skyld som stor, siden de ikke følte sig foranlediget til at sætte ham under Tiltale. – De, der har hævdet at have set SEIDELIN beskænket, er kun nogle faa, som enten ikke kendte ham eller i Forvejen var i Strid med ham, hvorimod de fleste Vidner, der kendte ham nøje og ikke havde Fordomme mod ham, har frikendt ham herfor. Hans underlige Sindsstemning forvolder, at Folk, som ikke nøje kender ham, antager ham for beskænket. For nogle af de førte Vidner er Had og Forfølgelse med i Spillet. Vidnesbyrddet imod SEIDELIN beror paa et Skøn, stridende mod det Skøn, som de Vidner har, der nøje kender Præsten og hans

Sindsstemning. Enkelte tildels avindsfulde Personers uhjemlede Skøn skal dog ikke tilsidesætte alle retsindige Menneskers paalidelige Vidnesbyrd. – I Anledning af at SEIDELIN har indrømmet ved enkelte Lejligheder at have drukket mere, end der convenerede ham, skal jeg henvise til Lovens 2–11–14, hvori det hedder: »Befindes nogen Præst saa beskænket, at han ikke kan gøre sit Embede uden Forargelse, naar han kaldes dertil, . . .« I en saadan Tilstand er Pastor SEIDELIN aldrig befunden. SEIDELIN har kun saare faa Gange i sit hele Liv drukket mere, end der convenerede ham, hvilket aldrig har været strafbart. – Samtlige Vidner, der ere afhørte, med Undtagelse af HARTVIGSON og LAURITS INGERSLEV fra Katholm [f. 1798], har enstemmig bevidnet, at de aldrig i noget Tilfælde har set eller fundet noget forargeligt af ham. – Det væsentligste, som under Sagen er fremkommet til Pastor SEIDELINS Ros og Berømmelse, er: Han er højt agtet og elsket af sine Sognefolk, ikke blot af enkelte eller af en Del, men af alle. Han skulde i denne Kvalitet lede om sin Lige. Han er den gode Taler, den aktive og ordentlige, med eet Ord den retskafne Embedsmand og Præst, hvilket ej blot hans Sognefolk, hans Nabopræster og enhver, der kender ham, maa bevidne, men det som mere er: Biskoppen selv erkender ham som en saadan. Han er den tjenstvillige Præst, der sørger over Evne for Enker og Faderløse; hvad mere kunne vi vel fordr af en Mand? – Vi ledes imidlertid til det Spørgsmaal: hvad kan have foranlediget Provst COLDING, der ogsaa er bekendt som en retskaffen Mand, til sin ubillige Adfærd mod Pastor SEIDELIN? – Jeg svarer: Lettroenhed. – Gode Mennesker, der endnu ikke til fulde have Verdens Erfaring, tro saa let, hvad der høres, og hvad der rører ved Provstens undergivne Præster i Henseende til deres moralske Karakter, rører naturligvis ogsaa ved Provstens Hjerte. Provst COLDING har saaledes med den bedste Vilje for Ret og Pligt gjort SEIDELIN Uret. Hvad der berettiger mig til disse Ytringer, er for det første, at den hele Fremfærd under Sagen og især Provstens Breve til Prokurator SEIDELIN viser paa det tydeligste, at Provsten har famlet i Rygter efter Gravamina [Klager] imod Pastor SEIDELIN, og dernæst at SEIDELINS tidligere Provst, den nu afdøde, retskafne, kundskabsrige og erfarne MARCUS PLESNER, gentagne Gange har givet ham de fortrinligste Vidnesbyrd, sidst 2/2 1830. – Da jeg antager, at SEIDELIN ikke har begaaet den mindste Brøde, ikke engang den Forseelse, som Provsteretten synes at have udfundet imod ham, tør jeg med Frimodighed paa Pastor SEIDELINS Vegne nedlægge følgende Paastand: At Provsteretsdommen forandres derhen, at Pastor SEIDELIN aldeles frifindes for Aktors Tiltale under nærværende Sag, og at Omkostningerne, derunder et Salarium til mig, udredes af det Offentlige. SEIDELINS Ret mod Provst COLDING reserveres.

Forsvareren kommer ogsaa ind paa, at SEIDELIN selv begærede Undersøgelsen, efter at Provst COLDING i sit forunderlige Brev, halvt offentlig og halvt privat, paa uforsvarlig

Maade havde ærekrænket ham; dette hidrørte, som man siden fik at se, alene fra tvende ubeføjede og aldeles private Klager, der vare sendte til Provsten, den ene fra Jøden HARTVIGSON, som »er SEIDELINS aabenbare Avindsmand, det var nemlig ham, der ved en hemmelig Klage til Provst COLDING, som ikke maatte komme for Lyset, søgte at styrte Præsten, fordi han var ham imod i en pekuniær Af-fære, og han maa anses som en Rod til nærværende Sag.« Ydermere var HARTVIGSONS Vidneforklaring – trods Landemodets bestemte Krav – hverken blevet beediget i en Synagoge eller i Retten. Den anden Klage var fra en Bonde CHRISTEN BACHMANN, der ikke boede i SEIDELINS Sogne, og som mod sin Vilje var blevet forført af Ritmester BENZON og dennes Forvalter LAURBERG til at indgive Klagen, som LAURBERG skrev, og som BENZON, der var blandt de Personer, der hemmelig efterstræbte SEIDELIN, derpaa sendte til Provsten. Desuden nævner Prokurator SCHMIDT cand. jur. BONNEZ og Pastor GAD (1827–33 Sognepræst i Veggerslev og Villersø) som SEIDELINS Avindsmænd.

Til Bevis for Præstens Drikfældighed havde Anklageren redegjort for 12 Tilfælde, hvor SEIDELIN skulde have været beruset; de blev alle kraftig imødegaaet af Forsvareren.

Landemodet ansaa kun 6 af Tilfældene for sikkert bevidnede: for c. 8 Aar siden paa Hovedgaarden Katholm i Aalsø Sogn (ejedes af Staten 1823–39); ved et Jagtselskab paa Katholm for 2–3 Aar siden (skønt ikke alle de tilstedeværende bemærkede det); hos Gæstgiver STORM i Grenaa (de 2 sidste Tilfælde bevidnet af Svogrene¹²⁸ Forpagter L. S. INGERSLEV (* 1798) (1828–40 Forpagter af Katholm) og Forvalter eller Forpagter EILERSEN); i Pastor SEIDELINS eget Hus 26/12 1829 (bevidnet af hans Gæster Ritmester BENZON og Forvalterne LAURBERG og RYE, efter en Ordstrid); ved en Auktion hos Forpagter JØRGENSEN i Gerrild i Juni 1833 (bevidnet af HARTVIGSON, BONNEZ, Pastor GAD og Byfogedfuldmægtig i Grenaa H. H. SASS; men Kirkesanger CASPERSEN, Baron ADELER til Høgholm, Forpagter INGERSLEV¹²⁹ paa Stensmark (* 1796) og Pastor HJERSING fandt ham ikke beruset) og hos Farver JAHNSEN i Grenaa i 1833 (ifølge HARTVIGSON og en Student BRENDSTRUP¹³⁰, »saavidt man ved en temmelig vidtløftig Person«, skriver Forsvareren; hvorimod Farver JAHNSEN, Proprietær SCHMIDT, cand. med. HANSEN og Fuldmægtig SASS ikke mente, at Tiltalte var beskænket).

De øvrige Tilfælde, som kun var bevidnet af et enkelt Vidne, eller hvorom der var megen Uenighed, var: paa et Fartøj paa Grenaa Rhed og i HARTVIGSONS Hus i Grenaa for et Par Aar siden (kun bevidnet af HARTVIGSON), ved en Fest paa Grenaa Raadstue Marts 1833 (ifølge Forsvareren sluttede man, at SEIDELIN var beruset, deraf at han under en Sang ved en enkelt Tone gav sin Misnøje tilkende over Melodien, som han antog for slet), hos Konsul JAHNSEN i Grenaa 1832 eller 9/7 1833 (hvor SEIDELIN kom i Haandgemæng med Konsulens Broder Farver JAHNSEN, der synes

at have været mere beskænket end SEIDELIN), paa Skærvad for et Par Aar siden (bevidnet af Værten Forpagter MEINICKE), hos Pastor CRAMER i Vejby i Efteraaret 1833 (kun bevidnet af een af de 2 tilstedeværende) og ved en Auktion i Grenaa i Juni 1833 (kun BONNEZ antog SEIDELIN for beskænket, men ikke Justitsraad AAGAARD, Fuldmægtig SASS og Krigsraad STARCK¹³¹ og Hr. BROGE).

Hvad Straffens Størrelse angaar, udtaler Landemodet, at det under Hensyntagen til, at Beruselse og forargeligt Levned er bevist, men at der foreligger mange formildende Omstændigheder, »maa anses rigtigst, at han undgælder for sine Forseelser paa en Maade, der har hans Forbedring i Fremtiden til Øjemed, og det saa meget mere som han, der er født 1793, endnu kun er 42 Aar gammel og altsaa i den Alder, at han endnu kan antages at kunne genvinde den moralske og fysiske Kraft, der behøves for at vorde en duelig og retskaffen Præst.« Man overvejer 3 Muligheder, nemlig at idømme ham – foruden Betaling al alle Processens Omkostninger – Suspension paa 2 Aar eller Pengebod paa 200 eller paa 100 Rd. og enes om den sidstnævnte og mildeste, af Stiftamtmand ROSENØRN foreslaaede Mulighed, bl. a. paa Grund af de mange formildende Omstændigheder, og fordi »det er raadeligere for Landemodet« at afsige en Dom, der muligvis bliver skærpet ved Højesteret end det modsatte. Det udtales, at Boden paa 100 Rd., det dobbelte af den af Provstretten idømte, »maa anses svær nok for ham at udrede, da han sidder i maadelige Omstændigheder, i et lille Kald, har for 2 Aar siden maattet skille sig ved en stor Del Møbler ved Auktion for at tilfredsstille Kreditorer, har haft Omkostninger formedelst Suspensionen med Embedets Besørgelse – og desuden maa betale en betydelig Sum i Proces-Omkostninger.«

Landemodet idømte 10/2 1836 Pastor SEIDELIN en Bøde paa 100 Rbd. Sølv for »Beruselse og forargeligt Levned«, en Bøde paa 5 Rbd. for hans om Prokurator SEIDELIN anvendte upassende Udtryk, som mortificeredes, samt i Salær til de 4 Prokuratorer: 60 Rbd. Sølv til SEIDELIN, 45 til OLSEN, 10 til HALD og 10 til SCHMIDT samt 16 Rbd. Sølv til de øvrige i Vidneafhøringerne rundt i Landet deltagende Prokuratorer. Denne Dom blev af Kancelliet 12/4 indstævnet for Højesteret, hvor Højesteretsad-

vokaterne, Justitsraaderne SPORON og SALICATH var Anklager og Forsvarer.

Højesteret kom ved sin *Dom* 10/6 1836 til samme Resultat som Landemodet; med Hensyn til Bøderne paa 100 og 5 Rbd. Sølv, Mortifikationen og Sagsomkostningerne »bør Landemodets *Dom* ved Magt at stande, dog saaledes, at Tiltalte endvidere bør erlægge til Justitskassen 5 Rbd. Sølv, samt at de Prokuratorerne SEIDELIN og OLSEN tillagte Salaries bestemmes til 40 Rbd. Sølv for hver,« samt at Pastor SEIDELIN i Salær til Justitsraad SPORON skulde betale 30 Rbd. Sølv.¹³²

Der er saaledes i ingen af de 3 *Domme* mindste Tale om at faa Pastor SEIDELIN afsat fra Embedet.

Rimsø og Kastbjerg Sogne var under Suspensionen blevet passet af Nabopræster. Pastor MØLLER i Veggerslev, som vikarierede i Kastbjerg Sogn, havde for 34 Uger, 6/5 1834–3/2 1835, 40 Rbd. 1 Mk. 5 Sk. S. og T. til gode hos SEIDELIN, men da denne ikke kunde betale, konstituerede Biskoppen 27/5 1835 Sognepræst J. L. BRANDT i Fausing til som Provst – sammen med 2 andre Præster – at foretage den af MØLLER forlangte Sekvestration i SEIDELINS Indtægter.

Rimsø Sogn varetoges af Pastor HJERSING i Gerrild, som, efter at Højesteretsdommen var faldet 10/6 1836, nærmede det længselsfulde Ønske: »mon Du ej kan lettes for Byrden.« Da han 18/8 s. A. havde vikarieret i 3 Aar, paa faa Dage nær, bad han sig i en lang Skrivelse til Biskop og Provst fritaget for Vikariatet: »Det gaar mig snart, som det gik den gode og hellige Guds Mand PAULUS, naar han siger »min Aand græmmedes mig, da jeg saa, at Staden var saa afgudisk«, saaledes ledes og kedes jeg og snart ved længere at være vikarierende og fungerende Præst i Rimsø.« Lønnen for disse Aar beløb sig nu til 156 Rbd. Sølv, som han ikke havde dristet sig til at nedværdige sig til at søge om at gøre offentlig Sekvestration for hos en ulykkelig Embedsbroder; dog kan han, som Fader til 23 Børn, hvoraf 15 levende, ikke forsvare for sin Familie at bortskænke 156 Rbd. Sølv, hvorfor han spørger, hvad han da skal gøre: »Skal jeg i disse snart trede henrundne Aar have arbejdet lønløst? . . . Er der da ikke yngre Præster i Nørre Herred?« Provst COLDING skrev til Biskoppen, at HJERSING er en gammel Mand, der maa føle Trykket af denne forøgede Byrde, og den nærmere Forbindelse med SEIDELIN, hvori dette Embedsforhold sætter ham, maa ofte være ham saare ubehagelig. COLDING mente dog, at HJERSING som en af de nærmest boende maatte fortsætte Vikariatet den sidste, korte Tid, og Biskoppen svarede ham 3/9: »Skønt Hr. HJERSING fremfører gode Grunde herfor, vil Forandring i Øjeblikket ikke være at foretage, da SEIDELINS Suspension efter Kancelliskrivelsen 26/7 kan hæves, saa snart Højeste-

retsdommens Paabydende af ham er opfyldt, og det maa forventes, at Efterretning herom snart maa indløbe.« I Begyndelsen af Oktober bad HJERSING igen om Fritagelse, og da COLDING nu mente, at det kunde trække længe ud med Suspensionens Hævelse, foreslog han, at Sognepræst E. F. HANSEN i Fjellerup, »en ung og meget duelig Mand«, overtog Vikariatet. Biskoppen bad dog HJERSING fortsætte lidt endnu, »saa meget mere som SEIDELIN i et Brev af 6/10 har meddelt mig, at han efter sin Hjemkomst fra Kiøbenhavn har erlagt 256 Rd. ifølge Højesteretsdommen, men at han har faaet saa mange Regninger til Beløb 109 Rd. 18 Sk. . . Han gør sig saaledes alvorlig Umage for at bortrydde Hindringen for Ophævelse af Suspensionen.« HJERSING lovede da at fortsætte i Rimsø Oktober ud, men ikke længere, da han paa Grund af Gigten ikke taalte det køligere Vejr og de vanskelige Vejforhold om Vinteren.

Endelig den 22/10 1836 kunde SEIDELIN sende Biskoppen Kvittring fra Justitsraad AAGAARD for s. D. at have betalt de ved Højesteret idømte Mulkt og Sagsomkostninger, ialt 256 Rd. Sølv og 109 Rd. 15 Sk. S. og T., hvorefter Biskop PALUDAN-MÜLLER 24/10 meddelte Provst COLDING, at *Suspensionen nu hævedes*, »hvorfor De bedes tilkende-give Sognepræst SEIDELIN, at han nu igen kan tiltræde sit Embedes Bestyrelse som Sognepræst for Rimsø og Kastbjerg, hvorfor De bedes tilmelde Sognepræsterne HJERSING og MØLLER det fornødne herom og foranstalte Aflevering af de Embedsbøger og Papirer vedkommende Rimsø og Kastbjerg Sogne, som de have haft i deres Værge under Vikariatet.« – HJERSINGS Krav for Vikariatet i Rimsø under Suspensionen var paa 163 Rd. Sølv.

Herefter naaede Pastor SEIDELIN at virke 10 Maaneder i sit Embede.

Flere Gange ansøgte han atter om et bedre Kald. Inden Retssagens Afslutning havde han søgt om Tildeling til at søge Forflyttelse uden at lade Ansøgningen forsyne med Bispens og Provstens Paategning, men Kancelliet svarede 19/7 1836, at han skulde holde sig Anordningerne efterrettelig. I Begyndelsen af 1837 søgte han Gerrild og Hemmed Sognekald, der var blevet ledigt efter HJERSINGS Død 8/2, og kort efter Karlslunde og Karlstrup Sognekald paa Sjælland.

I Anledning af sidste Ansøgning skrev Provst COLDING 20/3 til Biskoppen: »Jeg har paategnet hans Ansøgning, da jeg nemlig har troet, at jeg ikke

Godt om, maaned i Rindens modtager
 Bevilling til at drive Landsbykrædder-
 Profession; men en - Præstend? Long
 dels er lang og god end, og fænta Syn
 er blødt Guld flags. — Gind Ladstede
 naar en stille, bræn, sindig, fænta og
 gudfrygtig Rind. Gind for Bøst og flid Man.
 Dens Død, stoffe med ligesalt Gind, som er
 det i anses Gindstænd, stænd for det liges
 Dens Død, jeg for inder for, som god af det
 tillid med den modtager anses Dens Død
 og Gindens Gind. —

Dens Dødsbeholdning, som den stoffe tillid
 godt Dens Død for i Dens Død gind med
 tillid med Dens Død for stænd, at anses om: at
 Gind inder anses.

I Dens Død til paa Dens Død at forblive i Dens Død
 inder Dens Død (at stoffe Dens Død, og) Dens Død
 anses med Dens Død Dens Død til Dens Død; — og
 Dens Død af den Dens Død næsten Dens Død
 Gind, at Gind inder Gind Dens Død til at
 Dens Død og Dens Død; Dens Død: naar
 Dens Død alle Dens Død næsten Dens Død.
 Dens Død inder Dens Død.

Remise af 22 Juni 1837

Dens Død

Dens Død

Dens Død for Remise af Dens Død
 Dens Død, Dens Død

Et Par Maaneder før sin Død indsendte Pastor SEIDELIN til
 Kancelliet en Ansøgning for den 67aarige Enke ANE MARIE
 RASMUSDATTER (* 1770 i Thorsø i Voldby Sogn), »en stille,
 brav, sindig, huslig og gudfrygtig Kone«, hvis afdøde Mand
 PEDER SØRENSEN, der i 16 Aar havde været Havekarl hos Lens-
 greve SKEEL, til sin Død 1826 havde bestyret Præstegaards-
 haven fra SEIDELINS Ankomst til Rimsø; selv havde hun 1821
 faaet Bevilling til at drive Landsbykrædderprofession, men da

hendes Syn nu var blevet for svagt hertil, ansøgte SEIDELIN om:
 dels at hun Resten af sin Levetid for 2 Rbd. i aarlig Leje
 maatte blive i det lille Hus, tilhørende Rimsø Præstekald, som
 hun havde lejet de sidste 26 Aar, og for hvilket SEIDELIN i sin
 15 Aars Præstetid kun havde modtaget 2 Rbd. i aarlig Leje og
 ingen Ugedage, dels at hun paa Grund af sin »næsten værende
 Blindhed« maatte have Ret til dér at indtage en forsørgelses-
 berettiget Indsidderske.

var berettiget til at nægte ham Attest paa hvad, der er i sin Orden ved hans Embedsførelse, og derfra hidrører Indholdet af min givne Attestation; men jeg har paa den anden Side ogsaa anset det for Uret imod ham at ledsage min Paategning med misrecommanderende Ytringer, saalænge jeg ikke havde fuldkommen Vished for mig. Imidlertid er det ingenlunde min Hensigt at ville anbefale ham, thi det er min subjektive Overbevisning, at Hr. SEIDELIN endnu har det samme uomskaarne Hjerte, som han altid har haft. Jeg vil ikke tale om Rygter, der gaar om ham, thi saadanne kan man ej forlade sig paa; – men jeg er i Besiddelse af Skrivelser fra ham, der vel kunne fremlægges som Bilag til ovennævnte ytrede Overbevisning; – og jeg behøver blot at henvise Deres Højvelbaarne Højærværdighed til nærværende Ansøgning selv, der indeholder en upassende, desuden vistnok usand Sammenligning imellem Rimsø og Veggerslev Sognekald, – der næppe har sin Grund i andet end Ondskab imod Hr. MØLLER.«

Da SEIDELIN mente at være forbigaaet med Hensyn til at vikariere i det ledige Gerrild-Hemmed Kald, klagede han 6/3 til Provst COLDING, som 13/3 svarede ham: »I Anledning af Deres Velærværdigheds Besværing af 6. d. M. over, som De behager at udtrykke Dem, at Hemmed Sogns Confirmander gaa Rimsø Præstegaard forbi, for at forberedes til Confirmation af Pastor MØLLER i Veggerslev, undlader jeg ikke tjenstlig at meddele, at De kan henvende Dem til Biskoppen eller Kancelliet, for hvilke jeg staar til Regnskab.«

Over for Biskoppen forklarede COLDING herom 9/4: »Aarsagen, hvorfor jeg har forbigaaet Hr. SEIDELIN og derimod valgt Hr. MØLLER i Veggerslev til at have det nærmere Tilsyn med det vacante Embede, – vil Deres Højvelbaarne Højærværdighed finde ved behageligen at gennemlæse den anden Skrivelse fra Hr. Forvalter LAURBERG i Voldby, hvori jeg anmodes om at beskikke Hr. MØLLER, – en Anmodning, som jeg saa meget mindre tog i Betænkning at efterkomme, som jeg ingen Tillid har til SEIDELIN, men anser ham for det samme endnu, som han altid har været, hvem jeg ikke tror at kunne, uden at udsætte mig for retmæssig Daddel, betro en større Virkekreds end den, jeg er nødt til at lade ham forblive i Besiddelse af.«

Endelig søgte SEIDELIN 15/8 1837 – 24 Dage før sin Død – det residerende Kapellani i Kolding:

»Født i Odense Maj 1793 mistede jeg Februar 1799 min Fader, som i en lang Tid var Sognepræst til Frue Menighed i Odense. Omstændighederne vare ved hans Død kuns saare ringe. I trange Kaar opdrog derfor min Moder mig, og lige fra min Confirmation April 1809 haver jeg, endog som Skoledreng, maattet erhverve mig mit daglige Brød.

Uheld haver stedse fulgt mig paa min jordiske Bane: først 1813 blev jeg Student.

Lykken smilede vel noget til mig i Hovedstaden, ved tildels at erholde fortrinlige Informationer til min Underholdning. Saaledes vover jeg allerunderdanigst at anføre blandt disse, skjönt ingenlunde af de mest indbringende: 1813 blev jeg Lærer i det Høierske Institut, 1815 i Efterslægtsselskabets Realskole, 1816 i v. Westens Institut osv.

1819 blev jeg Cand. Theol.; 23 August 1822 blev jeg allernaadigst udnævnt til Sognepræst i Rimsøs lille Kald. 1824 var jeg saa lykkelig at erholde min allernaadigste KONGES allergunstigste Løfte om snarlig allernaadigst Forflyttelse. – Nu ere altsaa 15 Aar henrundne siden min allernaadigste Vocation til dette saare lille Kald, der foruden Mangel paa Indtægter i Særdeleshed mest udmærker sig ved Mangel paa Ildebrand – Vand – og Hø! –

Det lidet, som min Kone ejede, maatte jeg tilsætte paa den meget daarlige Præstegaard. Gjæld maatte jeg naturligvis til min nødvendige Etablering erigere. At denne snarere har vokset end aftaget, er en Selvfølge. – Fra flere Steder ere de skyldige Kapitaler mig nu lovligen opsagte, og ingen Redning for mig bliver, uden at alt, hvad jeg ejer, skal sælges.

Jeg fordrister mig derfor i allerdybeste Underdanighed, som 15aarig Sognepræst, til at ansøge DERES KONGELIGE MAJESTÆT om allernaadigst at maatte vorde ansat som residerende Kapellan i Kolding m. m., da denne mindre omfattende Stilling, hvad det daglige Liv angaar, mere vilde passe for mig i mine sørgelige Omstændigheder.

allerunderdanigst
D. SEIDELIN.«

Paa Ansøgningen skrev Provst COLDING 7/9: »Jeg tillader mig allerunderdanigst at henholde mig til

mine paa Supplicantens Ansøgninger jævnlig afgivne Erklæringer. Jeg maa iøvrigt beklage, at denne Ansøgning formedelst Sygdom utilbørligen er bleven forsinket hos mig. – I Supplicantens Skoler er den indbyrdes Undervisning indført, og den af ham beboede Præstegaard er i god og lovmedholdelig Stand.«

Og Biskop PALUDAN-MÜLLER gav den 12/9 følgende Paategning: »Det er noksom bekiendt, at Supplicanten har været under Tiltale for Drikfældighed og forargeligt Levned, og ved allernaadigst Højesteretsdom i forrige Aar blev idømt Mulkt og Sagens Omkostninger. Hvorvidt hans Liv og Forhold har forbedret sig siden den Tid, derom har jeg endnu ikke saadan Kundskab, at jeg kan driste mig til at meddele ham anbefaling.« (»Denne Ansøgning er henlagt, da der inden dens Indsendelse indløb Efterretning om Pst. SEIDELINS Død den 8. Sept. d. A.«).

– Ved Folketællingen 1834 beboedes Rimsø Præstegaard da af Pastor DAVID SEIDELIN med Hustru og 8aarige Datter samt Forgængerens Datter Husjomfru METTE K. L. VOLQVARTZ¹³³, Præstens Søsterdatter JOSEPHINE THEODORA HØYER og 2 Tjenestefolk. –

– I EVALD TANG KRISTENSENS »Danske Sagn« (IV, 1896, Nr. 1036) fortælles: Pastor SEIDELIN i Rimsø kjørte engang gennem Benzon Skov, og ved Mørkehoved mødte han Ritmesteren fra Benzon. Denne siger til Præsten, at han skal kjøre af Vejen. Nej, det vilde han ikke, for han havde lige saa stor en Titel som ham. Det ene Ord tog nu det andet, og saa vilde Præsten have at vide, hvad hans Navn var. Ja, han hed Lys. »Ja, det maa jeg sige, at De bærer det Navn med Ære, for det første jeg kom her, var der saa mørkt, at jeg ikke kunde se at kjøre gennem Skoven, og nu er der saa lyst, at jeg kan staa i Rimsø og se gennem hele Skoven.« –

† 8/9 1837 i Rimsø efter 5 Dages Sygdom, 44 Aar gammel, begravet 15/9. – Dødsarsagen nævnes hverken i Kirkebogen eller i Provst COLDINGS Indberetning 11. s. M.

Enken meddelte Dødsfaldet i Aarhus Stiftstidende 16/9:

»Med inderlig Veemod bekjendtgjøres herved fraværende Familie og Venner, at Forsynet bortkaldte

til et bedre Liv, efter 5 Dages Sygdom, min gode Mand, DAVID SEIDELIN, Sognepræst for Rimsø og Kastberg Menigheder, Fredagen den 8de d. M. i hans Alders 44de Aar.

Rimsø Præstegaard, den 11te Septbr. 1837.

C. M. sal. SEIDELIN,
født DIECHMANN.«

Boet var fallit med 666 Rd., idet Formuen udgjorde 1958 Rd. og Gælden 2624 Rd. Ved Auktion solgtes Indboet for 550 Rd., Udbo og Besætning for 191 Rd., Tiendekornet for 369 Rd. og Bøgerne for 65 Rd. Præstegaardens Avl var bortforpagtet efter Kontrakt af 17/3 1833. Udgiftsposterne bestod af: Privilegerede Fordringer 876 Rd., Pantefordringer 1526 Rd., chirographariske Fordringer 83 Rd. og Regningsskuld 138 Rd. Blandt de mange Gældsposter var 275 Rd. Sølv til Aarhus Stifts gejstlige Enkekasse og 551 til Jomfru METTE K. L. VOLQVARTZ, af hvem Pastor SEIDELIN havde laant 415 Rbd. Sølv og 86 Rbd. Sedler (og senere 19 Rd. Sedler) ved Obligation 20/2 1833, læst 23/9 s. A., og af Vicekonsul JAHNSEN i Grenaa havde han laant 100 Rbd. ved Obligation 2/10 1833, læst 7. s. M. (begge mod Pant i Indboet). Det største Tab led Jomfru VOLQVARTZ, der af de 551 Rd. kun fik 335 Rd.

I Rimsø Kirke hang tidligere 3 Kisteplader, over Sognepræst DAVID SEIDELIN, over hans Moder (S. 1307) og over hans Forgænger V. C. VOLQVARTZ. I Beskrivelsen af Kirkens Inventar i en Synsprotokol hedder det i 1862: »Desuden hænge paa Væggen i næstøverste Hvælvings nordre Side 3 faste Trætavler med paahæftede Mindeplader af Blik.« Kistepladerne, der er fjernet fra Kirken for flere Menneskealdre siden, findes endnu paa Vaabenhusets Loft.

Lærer HANS MOGENSEN, Rimsø, hvem disse Oplysninger skyldes, har venligst meddelt, at den nu ulæselige Indskrift paa Pastor SEIDELINS Kisteplade – ifølge en af Pastor WILHJELM i 1880'erne ført Dagbog, kaldet »Søndagsbogen«, – har lydt:

Naar Livets Skib ofte kun svagt og vaklende
formaar at gennembryde de oprørte Bølger,
skulde da ej dets Fører inderligen ønske sig
den blide rolige Havn,
som Aanden saa ofte skuede i det Fjerne.

HR. PASTOR DAVID SEIDELIN

i 15 Aar Sognepræst for Rimsø-Kastbjerg Menigheder indgik 44 Aar gl. begrædt af en kær Hustru og en elsket Datter til den evige Fred.

Besjælet af sand Velvillie og Forsonlighed, af et ømt og deltagende Hjerter var han stedse den Forladdes og Trængendes Trøst, sin Menigheds Fader.

I sine sidste Leveaar oftere hjemsgøgt af hastige Sygdoms-Angreb og Lidelser, blev ham Døden d. 8. September 1837 Alherrens kærlige Bud.

~ 30/5 1823 i Haarby Kirke CHARLOTTE MARIA BIRCH DIECHMANN, * 12/8 1791 i Kolding, døbt 9/9. Datter af Borgmester og Byfoged i Kolding, Herredsfoged, Justitsraad HANS DIECHMANN (1756–1808, S. 721) og 1. Hustru MARIE ELISABETH BIRCH (1754–92, S. 721, ~ 20/10 1784 i Huset i København (SCT. PETRI), 7 Børn). Hendes Faddere var Apoteker EILSCHOUS Hustru (* MUUSMANN), Jomfru JESSEN¹³⁴, Købmændene ANDREAS GRUNNET og JENS WISSING samt 3. Lektiehøreren PEDER WINTHER (S. 670 f.), alle i Kolding.

CHARLOTTE MARIA, der var Tvilling og opkaldtes efter sin Mormoder, var Nr. 5 af 7 Søsken og 4 Halvsøsken, idet hendes Fader giftede sig igen 1793 med sin Kusine Enken ELISABETH CATHRINE THOMSEN¹³⁵ (1760–1837).

I Modsætning til Tvillingbroderen, den senere Major CARL A. C. B. DIECHMANN, er CHARLOTTE MARIA ikke konfirmeret i Kolding. Hun kom nemlig som Plejedatter i Huset hos sin Moster og dennes Mand Sognepræst i Haarby paa Fyn ESKILD LOBEDANZ (S. 721), hvis Præstegaard laa i Akkerup; ved Folketællingen 1801 beboedes Præstegaarden af det barnløse Ægtepar og deres 10aarige Plejedatter samt 6 Tjenestefolk og en 18aarig Husjomfru SOPHIE HEDEVIG HELM, der var Præstedatter fra Svindinge og senere blev gift med Toldkasserer P. KROHN i Rudkøbing (* i Tolk i Angel).

Forlovere ved CHARLOTTE MARIA DIECHMANNS Vielse var hendes Morbroders Kones Broder Pastor IVER SEIDELIN i Odense (S. 377), der tillige var Brudgommens Farbroder, samt Brudommens Broder Bogtrykker A. SEIDELIN fra København.

Hun blev Enke 1837 og levede endnu i 41 Aar.

Først boede hun i Grenaa, hvor Datteren blev konfirmeret om Efteraaret 1840, og hvor hun og Datteren samt en Tjenestepige ved Folketællingen 1845 boede i Storegades nordlige Del, tæt ved Konsul JAHNSEN, og hvor Datteren 11/10 s. A. blev gift med Købmand JOHANNES JENSEN i Ebeltoft, hvor disses ældste Barn ALEXANDER (JOHANNES ALEXANDER SABINUS JENSEN) fødtes 1847; hans Faddere var foruden Forældrene Jomfru HANSEN fra Grenaa og fra Ebeltoft Doktor TULINIUS og Privatlærer BUSCH, formentlig identisk med eller en Slægtning af Institutbestyrer i Ebeltoft, cand. phil. FREDERIK VILHELM BUSCH¹³⁶, ved hvis Søn JESPER IVER CONRAD SØREN BUSCH's Daab 1848 blandt Fadderne var en »Jomfru H. SEIDELIN«, formentlig Prokurator i Ebeltoft CARL SEIDELINS 17aarige Datter HENRIETTE EMILIE SEIDELIN.

Herefter er de alle flyttet til København, hvor JOHANNES JENSEN c. 1850 blev Kopist i Krigsministeriet og derefter c. 1855–64 var Assistent i det slesvigske Ministerium. Ved Folketællingen 1850 boede »Præsteenke C. M. B. SEIDELIN« hos sin Datter og Svigersøn og deres 2 Børn i St. Peders Stræde 49IV (MNR 126), hvor det næste Barn HANSINE DIDERIKKE JENSEN fødtes 10/9 1849; hendes Faddere var Forældrene og Fasteren Jomfru OLIVE JENSINE JENSEN. Derefter boede de en kort Tid sammen paa Christianshavn (MNR 127III, en Del af senere Husnr. Torvegade 16 og Strandgade 11); her døde 1851 den 3aarige ALEXANDER af Strubehoste, og her fødtes 1853 det 3. og yngste Barn WILLIAM ALBERTUS JENSEN, hvis Faddere var hans Forældre og Jordemoderen.

Præsteenke C. M. B. SEIDELIN, der senest fra c. 1854 og til c. 1864 ikke boede sammen med Datteren og Svigersønnen, nævnes i Vejviseren 1855–57 i Gothersgade (MNR 128 i Rosenborg Kv., senere Nr. 85, Hjørnet af Landemærket, nedrevet c. 1909), hvor hun ved Folketællingen 1855 bor paa 1. Sal sammen med den 9 Aar ældre Enke Provstinde MAGDALENE ELISABETH KAMPH (* MECHLENBURG), som i 1820'erne havde været Præstekone i Gerrild, Nabosogn til Rimsø, og som døde 15/6 1857 af Alderdomssvækkelse.

Herefter nævnes Fru SEIDELIN 1858 i Teglgardsstræde MNR 194 (= Nørrevoldgade Husnr. 22). De

Døttre, den gamle hvide hvide Søster-
 Brev til Liseinde Birch. —

Nu vil jeg ønske at min gamle
 Lide i sandt jeg end min gamle vil
 for Gud for Kunst, det er jo
 og for Lide, lidt jeg end Lide end min —
 Gud give Dem et yndeligt Nylt-
 min

Din
 og Lykke frugter
 Charlotte Seidelin.

Jeg Lide og for nok for Lytt
 til et vide til Lide min Gud og af
 Familie da jeg for min, onde
 for Lide Seidelin.

Slutningen af Brev fra Pastorinde CHARLOTTE SEIDELIN f. DIECH-
 MANN, dat. København 29/12 1874, til Pastor F. E. SEIDELIN,
 der havde bedt hende om Oplysninger til sin Stamtavle

følgende 5 Aar vides intet om hendes Opholdssted,
 ved Folketællingen 1860 bor hun ikke hos Datteren
 i Vandkunsten eller Løngangsstræde 13 (M Nr 176 i
 Vester Kv.).

Sine sidste c. 14 Leveaar bor hun atter hos Dat-
 teren og Svigersønnen, først c. 1864—c. 66 Dosse-
 ringen 38^{II}, c. 1867—c. 69 Kompagnistræde 21^I, c.
 1870—c. 71 Østergade 24 Mb^{III} (ifølge Folketælling
 3. Sal i Forhuset), c. 1872—c. 78 Nikolajgade 3^{IV}
 og til Slut Østergade 37^{III} ved sin Død. (1896 døde
 Svigersønnen, Datteren først 1915, 89 Aar gammel).

† 27/11 1878 i København af Alderdom, 87 Aar

gammel, begravet 3/12 paa Assistenskirkegaard
 (Holmens Kbg.).

Dødsfaldet meddeltes i Berlingske Tidende 2/12:

»Onsdagen den 27de November bortkaldte Gud
 vor inderlig elskede Moder og Svigermoder CHAR-
 LOTTE MARIE BIRCH SEIDELIN, født DIECHMANN,
 Enke efter Pastor DAVID SEIDELIN.

SABINA JENSEN, født SEIDELIN. JOHANNES JENSEN.

Begravelsen finder Sted fra Kapellet paa Assi-
 stents Kirkegaard Tirsdagen den 3die December Kl.
 11½.«

1 Datter.

SOGNEPRÆST IVER SEIDELINS 3 SØNNER AF 1. ÆGTESKAB MED ANNA MARIE FALSEN

(Se S. 377 og 382).

a. DAVID SEIDELIN, * 1778 i Køng Præstegaard, hjemmedøbt, i Kirken 1/5, opkaldt efter sin Farfader, der var Fadder; hans øvrige 4 Faddere er nævnt S. 379.

† formentlig 1778 eller 79.¹

b. DAVID NIELS DORPH SEIDELIN, * 13/12 1779 i Køng Præstegaard, hjemmedøbt, i Kirken 27/12, opkaldt efter sin Farfader og Moderens første Ægtefælle; hans 5 Faddere er nævnt S. 379.

Han blev 1797 Student med Udmærkelse, privat dimitteret af Odenseaneren cand. theol. C. G. LIMKILDE, og immatrikuleredes 9/11. Han var Alumne paa Elers' Kollegium 11/2 1801 – Foraaret 1806 og Inspector sst. 8/5 1805–1806. Som Student meldte han sig – sammen med bl. a. Broderen V. P. SEIDELIN, DAVID SEIDELIN BIRCH, HANS SEIDELIN BENZON og – som den mest kendte – H. C. ØRSTED til det i Anledning af Faren i 1801 oprettede – og s. A. suspendede – Kronprinsens Livkorps for Studenter.²

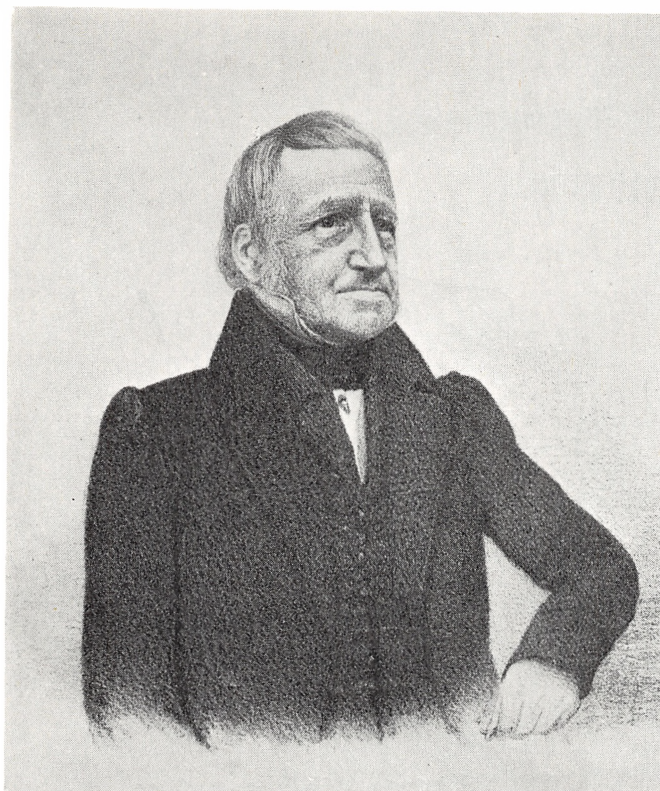
Den 10/4 1802 blev han cand. jur. med bedste Karakter og var herefter 1802–05 Manuduktør til juridisk Embedseksamen; 1803 vandt han Accessit for Besvarelsen af et af det juridiske Fakultet udsat Prisspørgsmaal, blev 1805 Volontær i Kancelliet, 18/10 s. A.³ Underkancellist i Kancelliets 5. Departement, under hvilket sorterede Sager vedrørende Justits- og Politivæsenet for Jylland og Fyn, og 7/11 1806⁴ Protokolsekretær i Højesteret. I disse Aar skrev han 2 juridiske Afhandlinger, »Undersøgelse om og hvorvidt Pengestrafte stemme overens med rigtige Lovgivningsprinciper« i Juridisk Maanedstidende 1802, og »Undersøgelse om Retshandlingens Gyldighed med Hensyn til Tinglysningstiden« i ØRSTEDS Juridisk Arkiv 1806. Et Eksempplar⁵ af sidstnævnte Afhandling (Kbh. 1806, trykt hos ANDREAS SEIDELIN, Store Kannikestræde No. 45) sendte han til A. S. ØRSTED med følgende Hilsen paa Titelbladets Inderside: Hr. Assessor ØRSTED med sand Høiagtelse af Forfatteren.

1806 ægtede han en falstersk Præstedatter, hvis Fader var død 3 Aar før, og med hvem D. N. D. SEIDELIN, som 1807 boede dav. Vesterbro 37, fik 6 Børn, hvoraf de 2 ældste blev født i København og døbt i Vor Frue Kirke. Den ældste Søn IVAR SEIDELIN, siden Sognepræst i Ørum og Ginnerup, blev født 12/1 1808, da Familien boede i Studiestræde (MNr 172), og døbt 23/2; Faddere var Moderen og en Jomfru MØLLER samt Revisor i Generaltoldkammeret HANS RUNG (Fader til Komponisten HENRIK RUNG), Kancellisekretær BERNTH og Farbroderen cand. theol. V. P. SEIDELIN. Den næste Søn JENS PETER SEIDELIN, siden Premierløjtnant, fødtes 21/7 1810 i Mikkalbryggersgade 3 (MNr 103); Faddere ved hans Daab 10/8 var Moderen og »Jomfru SØRENSEN« (en af Mostrene?) samt »Lieutenant SEIDELIN« (vel Faderens Fætter H. D. B. SEIDELIN, som dog formentlig var i Norge paa denne Tid, S. 990) og Morbroderen cand. theol. HJORTSVANG samt endelig en NIELSEN.

I 1810 forlod Sekretær SEIDELIN – som han benævnes til 1816 – København og tilbragte sine sidste 33 Aar i Jylland, idet han 29/5 1810⁶ var udnævnt til *Byfoged i Ringkøbing* samt Herredsfoged i Bølling Herred, »imod af disse Embeder at tilsvare afdøde Herredsfoged MONTAGNES Enke 3 Tønder Rug aarligen, saa længe hun lever.« (Hun, ANNE FOSS, døde 1821, 90 Aar gammel).

I Ringkøbing fødtes 27/9 1813 det 3. Barn CHARLOTTE MARIE SEIDELIN, ved hvis Daab 10/11 Moderen og Jomfru ANE BROAGGER⁷ var Faddere sammen med Amtmand P. O. ROSENØRN, By- og Raadstue- samt Herredsskriveren Kammerraad GROOS, Herredsfoged P. GRØNLUND, Amtsforvalter H. N. MØLLER og Købmændene CHRISTEN HUSTED⁸, J. C. JUULSGAARD og OLE RINDOM samt Fuldmægtig JAUNSEN (S. 618).

Allerede 1814 flyttede han til Aarhus, hvor han derefter boede til sin Død 1843, idet han 26/4 1814 udnævntes til *Herredsfoged* og Skriver i Hasle, Framlev, Sabro og V. Lisberg Herreder.⁹



Herredsfoged, Justitsraad, Dr. jur. D. N. D. SEIDELIN
1779–1843



Justitsraadinde JANINE FREDERIKKE SEIDELIN f. SØRENSEN
1785–1843

Mærkelig nok nævner Københavns Vejviser 1819 /20 Herredsfoged D. N. D. SEIDELIN, under Adressen Østergade 8 (MNr 76).

I 1820 tog Herredsfoged SEIDELIN *juridisk Doktorgrad*; Disputatsens Titel var: De juribus fidejussoris post solutionem, ab illo præstitam, secundum rei naturam legesque patriæ. (Om en Kautionsists Rettigheder efter den af ham ydede Betaling, efter Sagens Natur og Landets Love). Han disputerede 10/2 og blev kreeret 15/3.

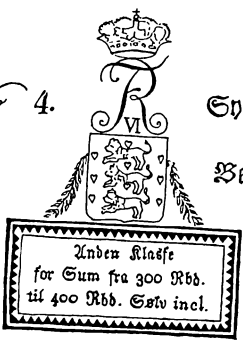
Endelig udnævntes han 13/5 1829¹⁰ til *virkelig Justitsraad* (4 Kl. Nr. 3); hermed var hans Karrieres Højdepunkt naaet; forgæves søgte han 3 Gange Amtmandsembede, 15/3 1825 og 14/11 1837 i Skanderborg Amt og 11/8 1826 i Vejle Amt.¹¹

I Kanceliets Forestilling om hans – gratis – Udnævnelse til virkelig Justitsraad hedder det bl. a.: »I en Række af 24 Aar har Dr. jur. SEIDELIN været ansat i kgl. Tjeneste og stedse i de forskellige Stillinger udmærket sig som en indsigtfuld og særdeles retsindig Embedsmand. – Ligesom han fra sin akademiske Bane medbragte fortrinlige anbefalende Vidnesbyrd, har han i Særdeleshed lagt sine Indsig-

ter i det juridiske Fag for Dagen saavel ved den af ham erhvervede Doktorgrad som ved flere af ham forfattede Afhandlinger hvoriblandt Besvarelsen af et . . Prisspørgsmaal. . . I sin nuværende Embedsstilling har han af Amtets Øvrighed erhvervet særdeles anbefalende Vidnesbyrd. – I Betragtning af denne Embedsmands mangeaarige og retskafne Embedsførelse har Kancelliet troet at burde allerunderdanigst anbefale ham til, som et Bevis paa Deres Majestæts Tilfredshed, at udnævnes til virkelig Justitsraad.«

Fra 1826 og til sin Død ejede og beboede Herredsfoged, Dr. jur. SEIDELIN »Gaarden Nr. 53 paa Middelgades østre Side« (Forsikrings-Nr. 53, MNr 76), som er den nuværende Rektorbolig (til Katedralskolen) Mejlgade 6, Nord for Domkirken. Gaarden, som i sin nuværende Skikkelse er opført 1811, er en af Gadens allerfineste gamle Borgerhuse, som er afbildet adskillige Steder.¹² Den bestod 1822 af et 12 Fags grundmuret Forhus i 2 Etager, med Port; under Halvdelen var der Kælder; endvidere et 10 Fags Sidehus i 1 Etage til Køkken og Bryggers og et 13 Fags Baghus, ogsaa i 1 Etage, til Stald og

N^o 4. — 32469 —
 Syd og Tyve Rigsbankfiling Sølv.
 Betales med 41 Øilling



Skifter

1826.

Til Kongen!

Fællestriot

Aarkund d 11 Aug: 1826
 Doctor Juris-Strindge
 David Niels Dorph Seidelin
 i Ansøgning om Amtmandsembedet i Veje Amt.

Da Amtmands-embedet i Veje Amt, med Amtmands-Embedet i Løgstør og i Frederiksberg Amt, som en blant andet, kan tillad mig mig fornød at allerværdigst om Amtmands-embedet i Veje Amt, at bemynde for at alle nødvendige maatte være og mig anbefalt

Kom Gjæmde, der fore, jaubstlige villen hjem til at anbefale, vilke mit allerværdigst om Amtmands-embedet i Veje Amt, at bemynde for at alle nødvendige maatte være og mig anbefalt

Seidelin, D. N. S.

Allerværdigst
 Seidelin



Brændehus m. m.; desuden 8 Fag Halvtag og 4 Fag Halvtag, som – tillige med et Lokum af Mur og Bindingsværk og 11 Fag Plankeværk – var opført 1822, kort før SEIDELINS Tid. Ved den af Ombygningen nødvendiggjorte Omtaksation 19/7 1822 takseredes Gaarden til 6020 Rbd. N. V., Forsikringssummen var 4820 Rbd. S. V. Da Gaarden efter SEIDELINS Død i Aarhus Stiftstidende 13/2 1845 annonceredes til Auktion, beskrives den som »et 2 Etagers grundmuret Forhus paa 7 Fag, en 1 Etages Sidebygning, 2 Vognremiser, en Stald, en rummelig Gaardsplads og en ikke ubetydelig Have, er særdeles velvedligeholdt og meget smukt beliggende.«

Om Herredsfoged D. N. D. SEIDELINS Bekendtskabskreds kan man væsentligst faa Besked gennem Fadderskaber.

Det ældste af de 3 yngste, i Aarhus fødte Børn er AMALIE FREDERIKKE SEIDELIN, født 1/12 1816; ved Daaben i Domkirken var Barnets Moder og Frk. KIRKETERP Faddere sammen med Biskop A. BIRCH (gift med Herredsfogedens Kusine), Herredsfoged i Hads og Ning Herreder, tidligere Amtmand i Norge (og senere Vejle og Frederiksborg Amter) H. G. TRESCHOW, Toldkassereren Kammerraad J. CLEMENTSEN, den dygtige Redaktør af Aarhus Stiftstidende, Bogtrykker A. F. ELMQUIST¹³ og Student A. STOUGAARD, siden Kirurg og Krigsraad i København.

Faddere til Sønnen BENEDICTUS THEODOR VILHELM SEIDELIN, født 21/3 1827, død 29/4 1828, ved hans Daab i Vor Frue Kirke var Moderen og Jomfru FLINDT i Dreslette samt fhv. Land- og Søkrigskommissær, kar. Oberst BENEDICTUS V. SCHOLTEN, Stiftsfysikus, Justitsraad F. V. WILLEMOES og Løjtnant LAUSSEN¹⁴ samt Farfaderen Pastor emer. IVER SEIDELIN i Odense (S. 377), Farbroderen Sognepræst V. P. SEIDELIN i Dreslette og den 16aarige Broder Discipel JENS SEIDELIN.

Endelig fødtes 18/9 1829 det yngste Barn CARL AUGUST SEIDELIN (død 12/7 1830), ved hvis Daab 8/5 1830 i Domkirken Moderen var Fadder sammen med sin ældste Datter den 16aarige Frk. C. M. SEIDELIN og Herrerne Kancelliraad, Raadmand J. W. ENGELSTED, Ritmester C. ELBERG¹⁵, Bogtrykkeren Overkrigskommissær A. F. ELMQUIST samt Fuldmægtig INGERSLEV¹⁶.

I 1816 stod Herredsfoged SEIDELIN Fadder til en Datter¹⁷ af Bogtrykker ELMQUIST, og Aaret før var Fru SEIDELIN Fadder for den bekendte Forfatter VALDEMAR ADOLPH THISTED¹⁸, Søn (eneste Barn) af den kun 20aarige stud. theol., senere som Præst bekendte JØRGEN THISTED, der var ELMQUISTS Fætter og gift med dennes Søster; derudover træffes Fru SEIDELIN 1817 som Fadder for en Datter¹⁹ af Møller SØREN SØRENSEN BANG, 1822²⁰ muligvis for en Søn af Skipper THORSEN og 1824 for en Datter²¹ (den senere Godsejerinde IDA NEERGAARD til Avnsbjerg) af Premierløjtnant LAUSSEN, for hvis ældre Datter²² SEIDELIN var Fadder i 1822, og endelig var SEIDELIN 1824 Fadder for en Søn²³ af Kancellist ERNST CHR. SAURBREY²⁴ i København, p. t. Aarhus.

Da Byens »kvalificerede« Borgere i 1814 udtalte sig i Forbindelse med Planer om Oprettelse af en Realskole i Aarhus, svarede SEIDELIN: »Jeg kan for min Del ikke andet end finde en borgerlig Realskoles Oprettelse her i Byen ønskelig og bidrager med Fornøjelse hertil efter min Lejlighed.«²⁵

At Herredsfogden ogsaa drev Landbrug, fremgaar af følgende Meddelelser i Aarhus Stiftstidende: 1/4 1828: En Arbejdsvogn ønskes til Købs af Dr. SEIDELIN; 21/8 1828: I Morgen lader Hr. Dr. juris Herredsfoged SEIDELIN ved Auktion bortsælge en Del høstet Byg og Havre paa den ham tilhørende Lod i øverste Oldjord; og 16/8 1831: SEIDELIN lader ved offentlig Auktion bortsælge »et Parti høstet Byg, dels ved Kirkegaarden uden for Frederiksport, dels i den ydre Oldjord.«²⁶

SEIDELIN havde Lejere i sin Gaard; i Stiftstidende 9/4 1840 meddeles: Den Lejlighed i Justitsraad SEIDELINS Gaard, som f. T. bebos af Bataillonskirurg REGENBURG, kan til næste Flyttetid faas til Leje.

Fra December 1840–20/5 1844 var den unge, københavnske cand. jur. W. KORNERUP Assistent hos Kassereren ved Nationalbankens Kontor i Aarhus²⁷ Kancelliraad CHR. OTTERSTRØM, i hvilken Periode han boede til Leje »hos Justitsraad SEIDELIN, Herredsfoged i Hasle-Lisberg Herreder, hvor jeg for 5 Rd. maanedlig fik 2 smukke Værelser i hans Gaard paa Middelgade. Jeg møblerede selv Værelserne og spiste Middag . . . i »Polyhymnia«. . . Dé r spiste flere unge Mennesker saasom min Kollega FABRICIUS, Doktor REGENBURG, . . . og flere.« (FABRICIUS var Bogholder ved Bankkontoret).

I sine Memoirer²⁸ fortæller KORNERUP om Aarhus i 1840'erne:

»Byen var, da jeg kom dertil, vel en af Jyllands største og talte maaske henved 10.000 Indvaanere²⁹, men den var

langt fra den anselige Stad som den nuværende . . Til Gengæld herskede dengang et gammeldags og patriarkalsk Forhold, hvoraf næppe mere er tilbage, og i mange Henseender bar den Præget af en lille By, noget som i høj Grad frapperede mig, der hele Livet havde boet i Hovedstaden. . . Naar man om Aftenen gik hjem fra et Selskab, havde Folk gerne en tændt Lygte med, dels paa Grund af den mangelfulde Gadebelysning, dels fordi Stenbroen var meget slet, ligesom det ikke var ualmindeligt, at Folk, naar de om Aftenen gik fra deres Hjem og havde lukket Gadedøren, hængte Nøglen paa et Søm – uden paa Døren. Denne Troskyldighed blev man dog vænnet af med, da der forefaldt nogle Tyverier, som fik Folk til at tage Nøglen med sig. Der var en behagelig selskabelig Tone udbredt over det hele, og Gæstfriheden blomstrede i høj Grad.«

Netop paa denne Tid fandt der et Tyveri Sted hos Herredsfoged SEIDELIN. KORNERUP, der overværede det paa nærmeste Hold, fortæller herom:

»Medens jeg boede hos SEIDELIN, indtraf en Begivenhed, der vakte en overordentlig Opsigt. Som foran bemærket havde jeg 2 Værelser paa 1. Sal til Gaden. Ved Siden af det ene var endnu et Værelse til Gaden, hvor Herredskontoret var. Til Gaarden bagved det ene af mine var et Værelse, hvor Justitsraaden sov, ligesom der var et andet til Gaarden over Porten, som stødte op til Kontoret. Til dette Værelse stødte Taget af en lav Sidebygning, som gik ned til Haven, og bag denne var den saakaldte Skolebakke, der laa ved Havet. I det sidstnævnte Værelse, der brugtes som et Slags Arkiv til Kontoret, opbevaredes ogsaa Overformynderiets Midler, der laa i – en gammel Sælhundskinds Kuffert! Desuagtet stod Døren til Værelset, der vendte ud til Trappen, meget ofte paa vid Gab.

En Nat gik da en Tyv fra Haven op paa den lave Sidebygning, spadserede langs Ryggen af denne hen til Værelset, krøb ind ad Vinduet og tog Kufferten, der næste Morgen fandtes ituslaget paa Skolebakken, medens Indholdet naturligvis var borte. Overformynderiets Midler var saaledes stjaalne! Nu blev der slaaet paa den store Tromme, Forhør optagne, hvor SEIDELINS talrige Kontorpersonale maatte møde. Min Ringhed blev ogsaa bæret med en Tilsigelse fra Politimesteren, Justitsraad FLEISCHER. Men intet kom frem til Opdagelse af Gerningsmanden. Byen talte om intet andet, og de mest forskellige Gisninger fremsattes; nogle troede, at det var en af de mange Kontorister, der havde taget Stegen; ja, jeg tror endog, at der gaves dem, som mente, at det var en af SEIDELINS egne Sønner. Tiden gik saaledes hen, da en fattig Husmand fra Egaa Fjed« (i Spørring?) ved Navn SØREN NIELSEN STOFFER³⁰ nogen Tid efter tilstod at have begaaet Tyveriet. »Bonden blev dømt til 12 Aars Fæstningsarbejde og til at erstatte de stjaalne Penge. Men saa kom der et Nachspiel, thi da Bonden intet kunde betale, opstod Spørgsmaalet, om Herredsfogden skulde tilsvare Beløbet. Herom procederedes, men han blev

frifundet ved Dommen.« – Ifølge Aarhus Stiftstidende 25/1 1842 blev Bonden, »der forøvede det bekendte Indbrudstyveri her i Byen hos Justitsraad, Herredsfoged SEIDELIN,« den 22. s. M. ved Bytinget dømt til 12 Aars Fæstningsarbejde samt til Erstatning af 2677 Rd. 2 Mk. S. og T. og 250 Rd. Sølv, og 9/5 s. A. meddeles, at Landsretten har stadfæstet Dommen, som STOFFER nu efter Forlydende havde appelleret til Højesteret. Bytingsdommen over STOFFER stadfæstedes ved Viborg Landsoverret 18/4 1842 og ved Højesteret 29/6 s. A. Da STOFFER ikke var i Stand til at betale det paagældende Beløb, opstod det omtalte »Nachspiel«, og ved Aarhus Byting dømtes Justitsraad SEIDELIN 15/9 1842 til at betale de 2677 Rd. 2 Mk. S. og T., men baade frifandt Viborg Landsoverret 12/6 1843 ham og Højesteret 28/10 1844 hans Bo »for det offentliges Til-tale i denne Sag.«

Ved Folketællingen 1834 beboedes Gaarden i Mejlgade af Justitsraad SEIDELIN og Børnene IVAR, JENS PETER og CHARLOTTE MARIE samt Husjomfru NICOLINE SØRENSEN, utvivlsomt hans Hustrus Søster, desuden en Tjenestepige og en Tjenestekarl samt en Dragon og som Logerende Amtsfuldmægtig, Kammerjunker LUDVIG KRABBE med Oppasser. I 1840 bor Justitsraaden og hans Hustru med alle deres dalevende 4 Børn, 2 Tjenestefolk og som Logerende Bataillonskirurg REGENBURG. Af de 6 Børn blev kun den ældste, Sognepræst IVAR SEIDELIN, gift, først 6 Aar efter Forældrenes Død.

Litografier af Justitsraad D. N. D. SEIDELIN og hans Hustru nævnes i P. B. C. WESTERGAARD: Danske Portræter, hans ogsaa i A. STRUNK: Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter. 4 Aar efter SEIDELINS Død meddelte Aarhus Stiftstidende 8/11 1847, at Justitsraad SEIDELINS Portræt var udkommet og kunde faas for 3 Mk.

† 19/11 1843 i Aarhus, begravet 27/11 (Domsogn). Aarhus Stiftstidende for 27/11 oplyser, at »en stor Del af Hasle m. fl. Herreders Sognefogeder havde idag indfundet sig for at vise deres afdøde Herredsfoged, Justitsraad, Dr. jur SEIDELIN, den sidste Ære, at bære hans Lig til Graven.« Ligbegængelsen fandt Sted med megen Højtidelighed og under Sørgemusik, ledsaget af et talrigt Følge, skriver samme Avis 2 Dage senere i en Nekrolog.

Den ældste Søn cand. theol. IVAR SEIDELIN meddelte Dødsfaldet i Aarhus Stiftstidende 20/11 og 27/11 samt Berlingske Tidende 28/11:

»Vor inderligt elskede Fader, Justitsraad, Doctor juris, Herredsfoged SEIDELIN, bortkaldtes Søndagen den 19de ds., Kl. 6½ Eftermiddag, i en Alder af henved 64 Aar, ved en blid og rolig Død til en bedre Verden, efter en i længere Tid tiltagende Svaghed og et kort Sygeleje. Dette bekendtgjøres herved sørgeligst [for] fraværende Slægt[ninge] og Venner paa egne og Sødskendes Vegne af Undertegnede, den Afdødes ældste Søn.

Aarhus, d. 20de [24de] Novbr. 1843.

I. SEIDELIN.«

Hans Død omtaltes i Berlinske Tidende 27/11: »Den Afdøde var en særdeles agtværdig Charakter og en duelig Theoretiker og Retsphilosoph, men egnede sig mindre til praktiske juridiske Sysler, hvilket ogsaa især de sildigere Aar af hans Embedsførelse gav Exempler paa.«

I Nekrologen i Aarhus Stiftstidende 29/11 tilføjes, at han i et Tidsrum af 29 Aar »med rastløs Iver og Nidkjerhed beklædte . . Embedet som Herredsfoged over Hasle med flere Herreder . . lige til sin Død. . Han var af en særdeles agtværdig Charakter og som Theoretiker og Retsphilosoph af anerkjendt Duelighed. Ligbegængelsen, som i Mandags fandt Sted med megen Højtidelighed, vidnede om det hæderlige Minde, den Hedengangne har efterladt sig; under Sørgemusik og ledsaget af et talrigt Følge, bares Liget til Graven af Sognefogderne i den Afdødes Jurisdiction.« – Derefter bringer Avisen 2 Digte, et af den afdødes Fætter Apoteker DAVID SEIDELIN i Skanderborg, hvori der hentydes til, at Herredsfogedens Hustru JANINE var død ½ Aar før, og et af Sønnen pensioneret Premierløjtnant J. P. SEIDELIN, frit efter CHR. WINTHERS »Flyv, Fugl! Flyv over Furesøens Vove!«:

Stropher

afgangne Justitsraad, Dr. juris D. SEIDELIN'S
Minde helliget, til
Hans efterladte Børn.

Knap svandt for jordisk Øie Din Janine
Saa dækkes ogsaa Du af lune Muld,
Taarer stride følge nu paa hine,
Der randt for Moderen saa huld!

De gjælde Dig, Du ædle Fader!
Trindt om Din Baare Fire staae,
De jamre, at Du dem forlader,
At de saa eensomme vandre maae.

Ja, Kjære! græd! lad Taaren rinde,
Den ømme Taare gjør saa godt,
Som triller veemodsfuld ved Ædles Minde;
Lad trille! – Taaren gjør saa godt!

Men Livets Hverv, det vil, at vi skal sandse
og efterligne Hedengangnes Dyd;
Gjør det, – da vil nok Taaren standse,
Som, Kjære! – nu er Eders Pryd.

Skanderborg, den 27de Novbr. 1843.

D. SEIDELIN.

Tanker

ved min elskede Faders Dødsleie.

Flyv Sjæl! flyv udaf Jordelivets Fængsel
Op til Guds Engle, de Smaa,
Der finder Du hverken Qval eller Trængsel,
Der vil Du aldrig forgaae;
Der møder Dig ikkun Lykke og Glæde
I det uendelige Blaae,
Der hører Du ikkun Englene qvæde,
Der vil Dig Alle forstaae!

J. P. SEIDELIN.

Døtrene C. M. og A. F. SEIDELIN fik kgl. Bevilning til at være myndige under Kurator, og efter Betaling af 20 Rd. i Afgift for Arv efter begge Forældre til Beløb af 4000 Rd. ekstraderedes Boet 11/6 1845 de 4 Børn. Disse boede endnu i Gaarden paa Mejlgade indtil Foraaret 1845, da de fraflyttede den og lejede den ud; 2/8 s. A. meddeler Avisen, at den er solgt til Bankbogholder FABRICIUS for c. 9000 Rd. Han boede i Stuen, hvor senere Telegrafstationen rykkede ind, og hvor Byraadet gennem en Aarrække i dette Aarhundrede havde Ekspeditions-kontor, medens Borgmesteren havde Kontor paa 1. Sal baade i sidste og dette Aarhundrede.

De 2 Døtre døde begge i April 1847 i Aarhus af Mæslinger, Løjtnant J. P. SEIDELIN døde ugift i Grenaa 1867, den ældste, senere Sognepræst IVAR SEIDELIN, levede til 1878 og fik 5 Børn, hvoraf dog kun 2 blev voksne.

~ 13/12 1806 »i Huset« (Helliggeist og Frederiksberg Kbgg.) JANINE FREDERIKKE SØRENSEN, * 8/5 1785 i Hjortsvang Præstegaard, Linnerup Sogn, 3 Mil Vest for Horsens, døbt 16/5 i Linnerup Kirke (alle hendes 5 Faddere boede – og formentlig tjente – i Præstegaarden, bl. a. Forpagteren og hans Kone); Datter af Sognepræst JENS SØRENSEN (* 1739 i København, 1758 cand. theol., 1772–87 Sognepræst i Linnerup og Hammer, 1787–1803 i Stadager og Nørre Kirkeby paa Falster, † 1803) og 1. Hustru CHARLOTTE HEGELUND (* 1748, ~ 1773, † 1791).

Faderen havde, før han blev Sognepræst, som Skibspræst været i Kina med Skibet Prins Frederik 1766–68 og 1771–72 med Orlogsskibet Prinsesse Vilhelmine Caroline paa Togt til Middelhavet. – Han omtales som en nidkær Embedsmand, stille af Væsen, uden Lyst til at trænge sig frem eller gøre sig gældende. Han havde gode Kundskaber og havde paa sine lange Rejser erhvervet sig ualmindelig Dygtighed til baade at tale og skrive Fransk, Engelsk og Spansk. Indtil sit Livs sidste Decennium levede han under trange Kaar.³¹

Da Datteren JANINE FREDERIKKE var 2 Aar gammel, blev Faderen forflyttet til Falster, hvor hendes Moder døde 3½ Aar senere efter at have født 2 Sønner og 5 Døtre. Samme Aar giftede Faderen sig igen, med Præstedatteren CHRISTIANE FREDERIKKE AMMENTORP (* 1753, ~ 1791, † 1829), der blev Moder til 3 Sønner.

Af JANINE FREDERIKKE SØRENSENS 6 Søkende³¹ var den ældste SØREN HJORTSVANG (1774–1825) Sognepræst, først i Lomborg ved Lemvig 1815–24, derefter i Paarup ved Odense; efter en dødfødt Broder 1776 fulgte 2 Søstre, der blev gift, nemlig CONRADINE CATHRINE SØRENSEN (1777–1852), gift 1806 med Forpagter af Nøjsomhed, siden Toldbetjent i Nykøbing F. MATHIAS PETER DAHLSTRØM (c. 1782–1846), og ANNE BARBARA HELENE SØRENSEN (1779–1832), gift 1813 med Enkemand AHRENT CARSTEN TÜCKSEN (c. 1779–1832), 1805–17 Skolelærer i Eskilstrup. De 2 yngste var ugifte, NICOLINE SOFIE KIRSTINE SØRENSEN (1782–1863), som 1834 var Husjomfru hos Svogeren SEIDELIN i Aarhus, men siden boede i Stubbekøbing sammen med den yngste MARIE ELISABETH SØRENSEN (1787–1871).

JANINE FREDERIKKE SØRENSENS Halvbroder ANDREAS AMMENTORP SØRENSEN (1793–1881) var fra 1823 Sognepræst i forskellige sjællandske Sogne og blev 1849 og 53 Landstingsmand, 1872 R. af Dbg. Af de 2 andre Halv-

brødre var den ene dødfødt (1792), den yngste HANS CHRISTIAN LUDVIG ANCHER SØRENSEN (1796–1812) døde som Elev i Nyborg Skole.

† 20/5 1843 i Aarhus, begravet 26/5 (Domsogn).
6 Børn.

c. VALENTIN PETER SEIDELIN, * 30/4 1781 i Køng Præstegaard, hjemmedøbt, i Kirken 14/5, opkaldt efter sin Morfader VALENTIN PEDER FALSEN (S. 1308); hans 5 Faddere er nævnt S. 379.

Efter at være blevet undervist privat hjemme blev han 9/11 1797 sammen med sin ældre Broder immatrikuleret ved Universitetet, privat dimitteret, efter at have faaet Udmærkelse til Studentereksamen. Som Privatpræceptor valgte han Filosofen Professor RIISBRIGH. I April og Oktober 1798 bestod han filosofisk og filologisk Eksamen, ogsaa begge med Udmærkelse. »Ved Universitetet har jeg skrevet følgende Afhandlinger: 1800 Besvarelse af Prisspørgsmaal: »de statie, doctrina et moribus in ecclesia Corinthica«, hvorover findes en al for hæderlig Bedømmelse i Universitets Journalen for samme Aar«³² og 2 Disputatser i 1802, den ene »Dissertatio de angelis« (om Engle). I 1801 meldte han sig til Studenterkorpset, Kronprinsens Livkorps. Teologisk Embedseksamen, til hvilken han eksamineredes af Professorerne FR. MÜNTER, P. E. MÜLLER og D. G. MOLDENHAWER, bestod han 4/7 1803 med Udmærkelse: laudabilis et quidem egregie. Professor MÜLLER attesterede, at SEIDELIN »har gennem flere Semestre fortrinligen udmærket sig, saavel ved sin Opmærksomhed under mine Forelæsninger som ved sine Svar paa mine Eksaminatorier«, og at »hans ualmindelige Indsigter i Theologiens forskiellige Dele, forente med sjælden Færdighed i det latinske Sprog,« havde forskaffet ham den fine Karakter. Herefter var han fra 21/9 1803 til Efteraaret 1804 Alumne paa ELMERS' Kollegium. I Sommeren 1804 fik han Tilladelse til at modtage Præsteembede trods sine kun 23 Aar.

Fra Kollegiet skrev han 15/9 1804 til Biskop PEDER HANSEN i Odense i Anledning af et Præstekald, han ønskede at faa, – men samme Dag fejredes paa Residenslottet Ludwigsfest i Schwerin en Forlovelse, som kom til at bestemme hans Tilværelse



de næste 2 Aar, – Hertug FRIEDRICH FRANZ I af Mecklenburg-Schwerin fejrede sin 19aarige Datter PRINSESSE CHARLOTTE FREDERIKKES Forlovelse³³ med hendes 17aarige Fætter PRINS CHRISTIAN FREDERIK (senere KONG CHRISTIAN VIII), ARVEPRINS FREDERIKS Søn.

Forelskelsen mellem de 2 unge opstod, da ARVEPRINS FREDERIK i Juni 1803 med sine 2 Sønner havde besøgt Familien paa Ludwigslust, og 25/8 Aaret efter ankom Arveprinsen atter dertil med alle sine 4 Børn, Forlovelsen gik hurtigt i Orden, 7/9 meddeltes den til KRONPRINS FREDERIK i København, og efter at dennes Tilladelse af 10/9 var modtaget 13/9, fejredes den den 15/9 inden for den nærmeste Familie, og de nyforlovede udvekslede Ringe, men den officielle Deklaration udsattes indtil videre efter Kronprinsens Ønske og af Hensyn til CHRISTIAN FREDERIKS Ungdom. Den 18/9 fyldte den nyforlovede Prins 18 Aar, og Dagen efter forlod hans Fader og 3 Søskende Ludwigs-

lust, først 12/10 rejste PRINS CHRISTIAN FREDERIK hjem til København.

Hans Forlovelse var hans Livs største selvforskyldte Misgreb; den bragte ham forbigaaende Lykke, men efterhaanden bitre Skuffelser. Hans letfængelige Hjerter grebes af hendes livlige Koketteri, men hun var ham i ingen Henseender jævnbyrdig. Hun var lille og før, præget af Livfuldhed og uhæmmet Elskovstrang, forvænt og intrigant, mangelfuldt opdraget og meget forgydet af sin Fader, hvem hun lignede i mangt og meget. Hun var alt andet end begavet, talte meget og gerne og elskede at brillere. Den senere Kontreadmiral H. C. SNEEDORFF skriver 1809 om hende: »Hun har altid Lyst at sige Ubehageligheder.«³⁴

Forlovelsen var overalt lidet velset, baade Prinsens Fader og Kongefamilien samt Offentligheden havde næret varme Ønsker om et Ægteskab mellem Prinsen og KRONPRINS FREDERIKS Datter CAROLINE, – som siden ægtede Prinsens Broder ARVEPRINS (FREDERIK) FERDINAND.

Ikke mindst var man utilfreds med hendes tyske Afstamning. Allerede i sit første Svar paa Underretningen om For-

lovelsesplanen udtalte Kronprinsen 10/9 til sin Fætter CHRISTIAN FREDERIK Haabet om, at PRINSESSE CHARLOTTE FREDERIKKE maatte gøre sig fortjent til »at ansees som Danske«. I Brev til Kronprinsen 14/9 lovede CHRISTIAN FREDERIK det bedste og gav Tilsagn om at lægge hende det alvorligt paa Hjerte, »en Hovedting, føler jeg, er, at hun lærer at tale Dansk.« Ogsaa Prinsessen havde de bedste Forsætter, vilde bestræbe sig paa at blive »bonne Dannoise« og betragte Danmark som sit Fædreland og dets Beboere som Landsmænd.

Hertil krævedes en dansk Lærer, og inden Aaret var gaaet til Ende, havde PRINS CHRISTIAN FREDERIK sørget for, at den unge Teolog V. P. SEIDELIN drog til Ludvigslust for at være PRINSESSE CHARLOTTE FREDERIKKES Lærer i dansk Sprog, Historie, Statistik etc. Prinsen, der i December skrev til sin Svigerfader, at han paa Forhaand var sikker paa, at CHARLOTTE »als Daninn« vilde faa ualmindelig Nytte af SEIDELIN, skriver i sin Dagbog 1/1 1805, at han »om Morgenen blev opvaagnet paa den mueligst behagelige Maade ved at modtage tvende Breve fra min elskede CHARLOTTE; i det sidste meldte hun mig den danske Instructeur SEJDELINS Ankomst; hun har bestemt ham 10 Timer om Ugen og har allerede begyndt sine Lexioner; vel falder Udtalen af visse Ord hende meget vanskelig, men andre ikke, saa hun opmuntret ved SEJDELINS Forsikringer har got Haab. Han har ret vel gefalt der og er bleven vel modtaget. Han har selv skreven mig til og er ret vel tilfreds.«

En Uge efter besvarede³⁵ Prinsen SEIDELINS Brev: »Efterretningen om Deres Ankomst til Ludvigslust og Undervisningens Begyndelse med Prinsessen har været mig meget kierkommen; saa meget mere som alle Efterretningerne ere til Fordel for Dem og lader Dem forvente ret angemne Dage der. Det Haab, De giver mig om Undervisningens gode Fremgang, især bygget paa den levende Interesse, den gode Prinsesse har for alt, hvad der er Dansk, og som jeg har forudsagt Dem, har været mig saare behageligt. Jo mere Dansk jeg kan gienfinde hende, des mere Fortjeneste for Dem og Erkiendtlighed fra min Side. At Udtalen af visse svære Ord er let for hende, fornøjer mig; de andre, saasom: store, Hoved, maa hun jo ej udtale for tvungent eller læspende, hvilket jeg tror hun let kunde falde til. At De fra Begyn-

delsen holder hende til at forstaa Ord og at udtale dem, bifalder jeg fuldkommen, da jeg formoder, at De passer, at denne Omskrivning efter Ordenes Udtale ej kan have nogen skadelig Indflydelse paa Ortographien, der siden bliver at overholde. – Prinsessen roser, at De ej gjør hende Undervisningen svær, jeg formoder altsaa ikke, at Gramatiken, uden det maatte være lejlighedsvis, falder hende til Last endnu. Hertuginde har skreven mig, at Prinsessen selv havde bestemt at have 10 Timer om Ugen, hvilke jeg ser af Deres hosføjede Seddel; jeg har til begge svaret, som om jeg havde forstaaet, at det var to Timer hver Dag; om det forslaar, ved jeg ikke; men omend disse Par Timer efter mit Ønske ej kommen til, er det en Ting, der længere hen vil være let at afgjøre; Fru SCHMÄLING har netop skreven mig dette, dog synes det, som om det ej kunde ske uden at afsige andre Lærere. Hvordan det end bliver, er jeg vis paa, at saavel Prinsessen som De vil anvende den Tid De have, paa det bedste.

Enhver Efterretning fra Dem og om Undervisningens Fremme vil være saare kierkommen for

Deres bevaagne

CHRISTIAN FRIDERICH.

Kjøbenhavn d. 8de Jan. 1805.«

Baade Lærer og Elev tog fat paa Undervisningen med stor Alvor og enedes om 10 ugentlige Timer, som CHARLOTTE'S Moder HERTUGINDE LOUISE 26/12 1804 skrev til sin Svigersøn. Som Grundlag for Undervisningen benyttedes en af HOLBERGS Komedier, »der komme det daglige Conversations Sprog langt nærmere«, desuden MALLINGS »Store og gode Handlinger«. Senere, fortæller SEIDELIN, fik den unge Prinsesse 4 Timer ugentlig i Danmarkshistorie paa Grundlag af SUHMS »Udtag«, efterhaanden suppleret med Danmarks Geografi og »Statistik«. I den første Tid var Læreren veltilfreds med hendes Flid og Fremgang; inden længe kunde han dog ikke skjule, at Undervisningen kedede hende; til sidst maatte han ligefrem indrømme, – hvad der »formodentlig ikke har undgaaet Deres Højheds Opmærksomhed« – »at alt, hvad der træder frem under Navn af Lærdom og Videnskabelighed, har for hendes naturlig muntre Karakter noget frastødende.« Prinsessen naaede aldrig ud over en nødtørfdig

Sprogfærdighed. (Dersom Prinsessen har født sit første Barn³⁶ 31/8 1805, har Graviditeten rimeligvis nedsat Undervisningens Effektivitet). – Da det danske Kadetskib i August 1805 besøgte den hertugelige Familie, fandt Kommandørkaptajn SNEEDORFF, at »PRINDESSE CHARLOTTE er en kiøn Pige, har langt fra saa slet en Figur, som man har beskrevet, var meget artig og talte mig saa godt Dansk, at jeg forbausedes derved.« Ved et Bal paa Skibet 14/8 dansede Sekondløjtnant J. J. PALUDAN 2 Danse med »den særdeles smukke og livlige« Prinsesse (S. 1199).

I Oktober 1805 kom PRINS CHRISTIAN FREDERIK til Plön med sit Regiment i Forbindelse med de da foretagne Tropkoncentrationer i Holsten til Beskyttelse af denne Landsdel og til Hævdelse af dansk Neutralitet under Napoleonskrigenes Rasen Syd for Grænsen (S. 688).³⁷ Fra Plön Slot, hvor han boede de følgende 2 Aar, skrev han atter 28/10 1805 til SEIDELIN:

»Kiere Hr. SEIDELIN. Jeg takker Dem for de Efterretninger, De saa ufortrøden har givet mig om den kiere Prinsesses Helbred og om hendes danske Studiers Fremme; min Stiltienhed, som jeg selv skammer mig ved, har ikke i den Henseende været opmuntrende for Dem, men De kiender mig nok til at vide, at ikkun mangehaande Beskieftigelser har kunnet afholde mig fra, saa lidt jeg havde ønsket det, at ytre Dem min Tilfredshed med Deres Flid og ivrige Bestræbelser. De danske Breve, jeg har set fra CHARLOTTE, har været ret forstaaelige og vel skrevne; vore Søofficerer have med Fornøjelse hørt hende tale vort Modersmaal, og særdeles længes jeg efter selv at bedømme hendes Fremgang, for hvilken jeg skylder Dem ret megen Tak. Jeg har det søde Haab om føje Tid at kunne komme derover, mine hele Hu staar dertil.

De vil nu være kommen efter til Schwerin, og CHARLOTTE har lovet mig ret ordentlig at tage Lektionerne. Hun trænger ved de mange Ubehageligheder, hun uundgaaeligen maa have, til denne Beskieftigelse, og jeg beder Dem at gjøre hende den saa angenem og adspredende som mulig; den danske Geographie og Statistik, samt længere hen Historien af disse Stater maa nødvendig interessere hende, og til ydermere Opmuntring og Adspredelse kan De maaske give den skiønne Litteratur og Dra-

maturgien et Par Timer til. – Gud bevare Meklenborg og os alle fra Krigens Rædsler, Gennemarcherne ere trykkende nok.

Hvad hendes Sundhed angaar, som jeg frygter for at have været værre, end jeg har troet, da skal jeg bede Dem at meddele mig ret sanddru Efterretninger. –

Ploener Slot d. 28. Oct. 1805.

Deres bevaagne

CHRISTIAN FRIDERICH

Indlagte Brev til Livchirurg WITTSTOCK har De den Godhed at besørge, dog uden at tale derom til nogen.«

Sidst paa Aaret 1805 begyndte Bryllupsforberedelserne, midt under hvilke Prinsens Fader ARVEPRINS FREDERIK døde i København 7/12, medens Sønnen var paa et 14 Dages Besøg paa Ludwigslust. I 1806 deklareredes Forlovelsen officielt 12/1 ved det mecklenburgske Hof og 16/2 i København, og Prinsen, der var rejst til København paa Orlov i Anledning af Faderens Død, begav sig atter til Plön, hvorfra han 26/5 atter skrev til SEIDELIN:

»Min kiere SEIDELIN! Jeg takker Dem ret meget for de Efterretninger, De oftere har meddelt mig, saavel om min Prinsesses Befindende, der Gud ske Lov sielden har forsaget vore Ønsker, som om hendes Fremgang i Deres Undervisningsfag. Jeg er forvisset om, at hun nu forstaar det meste Dansk, hvilket jeg og har set af de Svar, hun flere Gange har givet mig paa danske Breve. Germanismer ere der freiligt endnu, men den daglige Øvelse vil hæve dem efterhaanden.

Den lykkelige og saa længe forventede Foreningsstund nærmer sig nu, jeg haaber til 15. Juni at være undervejs, og da skal min huslige Lykke, som jeg kan gjøre saa sikker Regning paa, ikke bie længe efter at blive grundfæstet hos mig. Jeg haaber, at Formælingen skal kunne være efter Bestemmelsen d. 21de. Overbevist om den varme Del, De tager i vores fælles Held, forbliver jeg

Deres velvillige

Plöen d. 26. Maj 1806. CHRISTIAN FRIDERICH.«

Brylluppet fandt efter Planen Sted 21/6 1806 paa Ludwigslust. Herefter er SEIDELINS Undervisning af Prinsessen sikkert helt ophørt.

I Juli 1806 vendte han tilbage til København, hvor han til KAMMA RAHBEKS 31 Aars Fødselsdag 19/10 s. A. forærede hende en af hendes Broder CARL (i Bakkehussproget kaldt HUFÉ) foretaget Af-skrift af OEHLENSCHLÄGERS Hakon Jarl³⁸, hvilket hun fortalte OEHLENSCHLÄGER i et Brev³⁹ 24. s. M.: » . . Først maa jeg da fortælle Dem, at det i Søndags var min høje Geburtsdag, og at jeg paa den, iblandt andre smukke Foræringer, fik een som særdeles glædede mig. Det var nemlig et meget ziirligt skrevet Exemplar af Hakon Jarl, som den meklenborgske SEIDELIN forærte mig. At det er ziirligt skrevet og meget smagfuldt indbundet er ellers mindre mærkeligt, end at det er overmaade correct, hvilket pæn-død HUFÉ har sørget for, ved, under Afskrivningen altid at conferere med SEIDELIN. De maa tro, at det er mig ingen lille Glæde at eje Deres Hakon Jarl saa nydelig; jeg ønskede ret, da jeg fik den, at jeg strax kunde have vist Dem den, thi jeg tror vist, at De vilde have været tilfreds med Alting, lige indtil det hvide Pergamentsbind, som jeg synes, at være meget passeligt valgt.«

Efter at Prinseparret havde tilbragt Hvedebrødsdagene ved det mecklenburgske Badested Doberan tog de 27/9 Ophold paa Plön Slot, hvor Prinsen atter overtog sin Kommandopost og i de næste Maaneder deltog i de Troppe-koncentrationer, der iværksattes paa Grund af de franske og preussiske Troppers Sammenstød tæt ved Grænsen (S. 688). Paa Plön Slot nedkom PRINSESSE CHARLOTTE 9/4 1807 med en Søn, der døde umiddelbart efter Fødslen, men dog »gispede netop saalænge«, at PRINS CHRISTIAN FREDERIK fik Tid til selv at døbe ham og give ham sit eget Navn. I Efteraaret 1807 flyttede Prinseparret omsider til København, hvor Sønnen, den senere KONG FREDERIK VII, fødtes 6/10 1808. Ægteskabet, hvis Harmoni allerede fra Foraaet 1807 forstyrredes af PRINSESSE CHARLOTTES ulige-vægtige Sind og siden bl. a. af hendes Forhold til hendes Sanglærer, Komponisten DU PUY, der landsforvistes i November 1809, afbrødes ved Separation i November 1809, da hun sendtes til Altona, og ved Opløsning 1810. Herefter boede V. P. SEIDELINS tidligere Elev 1810–29 i Horsens og derefter i Rom, hvor hun døde 1840.

V. P. SEIDELIN stod stadig i skriftlig Forbindelse med PRINSESSE CHARLOTTE, som han – der da var Sognepræst i Dreslette ved Assens – i 1821 besøgte i Horsens, som det fremgaar af hendes Brev til ham det følgende Aar, saalydende med hendes egen Ortografi:

»Gode SEIDELIN

Da jeg er vist paa Deres retskaffenhed og godvillighed, at være mig nyttig, naar det kan staa i Deres Macht, saa sender jeg Dem et Brev til PRINDS CHRISTIAN, som kommer i Deres Egen eller til Odensee eller passerer Assens, naar han kommer Hiem fra Augustenborg; jeg har skreven ham mange Breve, og jeg har Grund at formode, at de er under-slaaet, derfor sender jeg Dem denne hersens; denn inholder mit heele Tiemlige Wel; derfor, gode SEIDELIN, bär ret omsorg, at den kommer i Prinzens egne Händer; skulde de selv være overbringeren, o saa tal med frimodighed min Sag, sig ham, hvor slemt Kammerherren⁴⁰ er imod mig, sig ham alt vad De hørte her i fjor; De er jo Præst, altsaa ogsaa med ret berettiget at tale den undertryktes sag; De er min Wen, som i saa mange Aar har givet mig umiskjendelige Beviser paa samme Wenskab, som De har velligehold i Lykken og Ulykkens Tid; derfor tager jeg min tilflucht til Dem for at anmode Dem at besørge dette Brev i Prinzens egne Händer. Jeg er syg igjen og ligger til sengs; jeg har været for nogle Dage i Aarhus for at bivaane Slutningen af Ols Markenet – og Figaros Bryllup – deylig Musiek.

Mine hjertelige Hilsener til Deres familie, og jeg beder Dem at wilde ret snart fornøje mig wed et Brev. De faaer ogsaa at see min Søn; han er seglet med Dampskivet til Kiel for at imodtage Hans kjære Fader i Altona.

Nu far wel; husk undertiden paa denne som stetze nevner sich

Deres oprigtige Weninde

CHARLOTTE FREDERIQUE

fød Hertuginde af Mecklemburg Schwerin.

Horsens 10 Julli 1822.«

Efter Prinseparrets Bryllup kom V. P. SEIDELIN paa Vartpenge og blev herefter 1806–09 tillige Bibliotekar for PRINS CHRISTIAN FREDERIKS Bibliotek. Prinsen havde efter sin Faders Død arvet – foruden hans Amalienborg-Palæ (det nordvestre, siden CHRISTIAN X's) og Sorgenfri Slot – Faderens Bibliotek (paa Amalienborg), som 1802 omfattede 13,800 Bind, og som han forenede med sit eget og siden forøgede ved Gaver og Køb; Bibliotekar SEIDELIN foretog saaledes i Foraaret 1807 Bogindkøb paa Auktionen efter Prinsens tidligere Lærer, Professor i fransk Litteratur ved Københavns Universitet ÉTIENNE FUMARS, og udførte iøvrigt forskellige Katalogiseringsarbejder. Muligvis har SEIDELIN ligesom sin Efterfølger som Bibliotekar haft sin Bolig paa Amalienborg.

Den 6/5 1807 stod cand. theol. SEIDELIN i Hel-

ligaands Kirken Fadder til Revisor i Generaltoldkammeret HANS RUNGS Søn HENRIK, den senere berømte Syngemester ved Det kgl. Teater og Komponist bl. a. til nogle af vore mest sungne og afholdte Salmemelodier.

SEIDELIN havde i disse Aar Tilknytning til RAHBEKS og deres Kreds paa Bakkehuset. Af et Brev fra SEIDELIN 6/6 1807 til PRINS CHRISTIAN FREDERIK fremgaar, at BAGGESENS Angreb paa OEHLENSCHLÄGER, som Prinsen allerede ved Nytaarstid samme Aar havde knyttet Forbindelse med, var lidet velset i Prinsens Kreds.

Af KAMMA RAHBEK lærte V. P. SEIDELIN at lave smukke Æsker – ofte med Akvareller under Glas i Laaget eller Spejle i Bunden, – en Beskæftigelse⁴¹, som hun havde lært af sin Fader, den talentfulde, men noget tyranniske Konferensraad HANS HEGER⁴², og som hun selv dyrkede med saa stor Dygtighed, Smag og Energi, at ikke alene blev hendes Æsker meget berømte og eftertragtede, men denne Interesse bredte sig ogsaa fra hende videre, bl. a. til Holsten og Fyn. Da SEIDELIN var blevet Præst paa Fyn, »hvor man sætter Pris paa Hjemmekunster«, udøvedes Æskemageriet af Præstefamilien selv i Dreslette Præstegaard samt af andre, som Pastor SEIDELIN underviste i KAMMA RAHBEKS Fremgangsmaade i Kunsten, der herved fandt Dyrkere baade i Odense, i andre fynske Præstegaarde og i videre Kredse.⁴³

I 1809 efterfulgtes SEIDELIN som Bibliotekar af KAMMA RAHBEKS Broder og OEHLENSCHLÄGERS Ven CARL HEGER, der med sine mange Interesser og Kundskaber og megen Lune samt som Ven med Guldalderens førende Mænd var udmærket egnet til denne Stilling. Da han, 27 Aar senere, pludselig fandtes død i sin Lænestol, meddelte PRINS CHRISTIAN FREDERIK Dødsfaldet i følgende Brev til Konsistorialraad V. P. SEIDELIN i Dreslette, skrevet Lørdag 23/1 1836:

»Min kiere SEIDELIN! De vil med mig beklage en Vens Bortgang. Vor tro CARL HEGER bortreves pludseligen i Onsdags Eftermiddags. Han havde været nogle Dage upaselig og havde lagt om Tirsdagen, da han klagede over Ømhed i Lemmerne. Onsdag Eftermiddag var hans Søster, Fru OEHLENSCHLÄGER, endnu oppe at besøge ham. Kl. 4½ gik han ned i mit Vase Cabinet, men klagede for General Consul FALBE⁴⁴, som befandt sig der, over Ildebefindende og bad ham at undskylde for mig, hvis han ej blev i Cabinetet, til jeg kom ind i samme. FALBE raadede ham til at gaa op igien at lægge sig, og HEGER fulgte dette Raad

forsaavidt, som han gik op og satte sig i sin Lænestol, lod sig ogsaa give The og drak en Kop. Kl. 6¼ kom Cancelliraad THOMSEN⁴⁵, som HEGER om Morgenens havde tilskrevet om sit Ildebefindende, med Forespørgsel, om han kom i Vase Cabinetet, og THOMSEN gik lige op for at se til ham, men fandt ham siddende i Lænestolen, som om han sov. Han betænkte sig, om han skulde vaagne ham, men da han dog talte til ham, og ingen Svar fik, saa han nøjere til og fandt den kiere HEGER livløs, Hovedet noget hængende over til højre Side, men dog troede han at føle Pulsslag. Han stænkede straks Vand paa Ansigtet og løb ned at hente Naptha, som han ogsaa ved en tilkaldt Læges, ESCHRICHTS⁴⁶ Hielp, gav ham i Munden. Denne gød koldt Vand paa Issen og holdt varmt Vand paa Brystet, men den Hensovede gav aldeles intet Livstegn eller nogen Fornemelse tilkiende. SAXTORFF⁴⁷, som kom til, aabnede endnu en Aare, men alt beviste Overgangen fra Liv til Død, som for vor afsieledede Ven har været smertefri, umærkelig, apoplektisk og formodentligen i Slummer. Paa hans Bord tæt ved ham laa det nye Testamente, som han syntes at have sammenlignet med en tysk Udgave. Hans Søgskende og OEHLENSCHLÄGER kom herhen Morgenens efter, og efter Aftale med dem besørgeres Begravelsen paa Mandag.

Hvor meget jeg beklager dette Tab af en saa retskaffen og prøvet Ven som HEGER var, vil De selv kunne sige Dem, og da jeg ved, at De oprigtigen elskede den Afdøde, saa kunde jeg ej undlade at meddele Dem forestaaende Underretning om en for os begge saa nærgaaende Begivenhed.

Da alt, hvad der vedkommer denne, vil interessere Dem, saa vedlægger jeg endnu en Svar Skrivelse fra gamle HORNSYLD⁴⁸, som jeg Morgenens efter tilskrev, skjønt med tilbørlig Forsigtighed for ej at skade ham ved den sørgelige Overraskelse. Han tænker som jeg. Gud var ham naadig! hans Minde lever i mange kierlige Hierter!

Siden jeg nævnet gamle HORNSYLD, vil jeg dog tilføje, at han vidunderligen er kommet sig. Hoftebenet, som var brukket, er igien fast, og ved Hielp af Krykker gaar han igien i sit Værelse. Derved er hans Aand lige virksom, og han arbejder ufortrødent paa sine kiernefulde Betragtninger over Bibelen, som jeg vilde ønske ham, at han maatte fuldende.⁴⁹

Endnu takker jeg Dem for Brevet modtaget i forrige Maaned . . . – De skulde dog møde d. 29. i det litteraire Selskab, hvor uden Tvivl noget af Interesse vil forekomme, og det er ønskeligt, at de Mænd, som have en Mening, deltage.

Det skal være mig kiert snart at høre fra Dem, og forbliver jeg, Hr. Consistorialraad SEIDELIN, Deres

velvilligste

CHRISTIAN FREDERIK.

De ville underrette Pastor LAUB⁵⁰, HEGERS hengivne Ven, om de her meddelte Detailler.

Kjøbenhavn d. 23. Jan. 1836. «

Den 16/6 1809⁵¹ blev V. P. SEIDELIN udnævnt til *Sognepræst i Dreslette* Sogn i Nærheden af Assens, hvilket Embede han beklædte i 53 Aar til sin Død 1863. Desuden var han 1837–61/62 Provst for Vends og Baag Herreder og blev 1842 Medlem af Amdsraadet for Assens Amt. Den 1/8 1829 udnævntes han til Konsistorialraad, 28/10 1836 til R. af Dbg., 28/6 1845 til Dannebrogsmænd og fik 2/6 1859 Rang med Biskopper.

I Dreslette, der kun ved Flemløse Sogn er adskilt fra de nordfor liggende Sogne Køng, hvor hans Fader var Præst til 1820, og Søllested, hvor hans Søn var Præst 1836–60, var den hidtidige Sognepræst samt Provst i Baag Herred JACOB JACOBSEN død 23/1 1809, hvilket Forvalteren paa Frederiksgave CHRISTEN KJÆR (S. 407) indberettede til Amdsprovsten i Assens Amt (Provst i Baag Herred 1809–29, i Vends Herred 1818–29) N. HOLM i Sandager, som 24/1 skrev til Biskop PEDER HANSEN, »at vor elskværdige og blide Provst JACOBSEN i Dreslette ej er mere iblandt os. Natten til den 23 Januar endte han sine velanvendte Dage med samme Rolighed som den, der stedse var udbredt over hans hele Liv.«

Den 12/4 holdt SEIDELIN i Trinitatis Kirke sin af Professor P. E. MÜLLER med laud. belønnede Dimisprædiken over Romerbrevets 12. Kap., Vers 17–19, hvori det bl. a. hedder: »Dersom det er muligt – saa vidt det staar til eder, da holder Fred med alle Mennesker!« Dette synes at være lykkedes for SEIDELIN i hans lange Liv. Den 20/4 og 24/5 aflagde han hhv. homiletisk og kateketisk Prøve, begge med laud. Og den 16/5 kaldte Agent JOHAN CHRISTIAN RYBERG til Frederiksgave, Flenstofte og Øbjerggaard ham til Embedet i Dreslette »med den Overbevisning, at han dette sit Embede baade inden og uden Kirken saaledes vil forestaa, som det sømmer sig en god og oplyst Folkelærer, ligesom og at han i Særdeleshed vil tage sig af Ungdommens Undervisning i nyttig Kundskab og dens Opdragelse til gode og lykkelige Borgere i Staten.« – et typisk Udtryk for den rationalistiske Tids Syn paa Præstegerningen.

Den 5/7 blev han ordineret af Biskop PEDER HANSEN, og den Levnedsskildring paa Latin, som han 2 Dage efter indførte i Bispens Vitaprotokol, sluttede han med følgende Ønske for sin Præsteger-

ning: Quod ut felix faustumq. sit dat Deus benignissimus (Den meget gavmilde Gud give, at det maa blive til Lykke og Gavn). Den 16. s. M. blev han indsat i Dreslette Kirke af Amdsprost HOLM, og den 26/10 s. A. viedes han sst. til sin Formand Provst JACOBSENS 22aarige Datter.

Kaldets Indtægter opgjordes til 1012 Rd. 4 Mk. 15 Sk., idet Korntienden af Sognets 346 Tdr. 4 Skp. 3 Fdk. Htk. beløb sig til 538 Rd. 4 Mk. 14 Sk., Præstegaarden – staaende for Htk. Ager og Eng 8 Tdr. 2 Skp. 1 Fdk. med 64⁶/₈ Tdr. Land middelmaadig Jord – mentes at kunne give en aarlig Indtægt paa 200 Rd., dog kunde de 8–10 Køer næppe indbringe mere, end hvad der brugtes i Husholdningen; hertil kom desuden Kvægtiende, Smaaredsel, Offer og Accidenser, Afgift af en Anneksgaard i Skaarup og en halv Snes Huse, Refusion for Tienden af nogle Jorder under Frederiksgave m. m. – 1831 opgjorde SEIDELIN Embedets specificerede Indtægter og Udgifter ifølge sine Regnskabsbøger 1821–28 til hhv. 2259 Rbd. 2 Mk. 2 Sk. og 1274 Rbd. 1 Mk., altsaa med c. 980 Rbd. i ren Indtægt pr. Aar, hvilket Beløb forventedes 8 Aar senere at være steget til c. 1178 Rbd. »foruden fri Bolig, Ildebrændsel, Lys, Vask, Befordring og Levnedsmidler.«

Med Agent, senere Etatsraad JOHAN CHRISTIAN RYBERG paa Frederiksgave fik SEIDELIN særlig Forbindelse, da RYBERGERNE havde Gravkapel i Dreslette Kirke. SEIDELIN har ladet trykke 3 Taler, holdt ved Etatsraad RYBERGS Svigerfaders Begravelse 1814, ved Etatsraadinde RYBERGS Kusines Vielse 1816 med Lensgreve PREBEN BILLE-BRAHE til Grevskabet Brahesminde og Stamhuset Egeskov samt ved Etatsraadens egen Begravelse 1832: »Sørgetale ved Generalmajor F. W. v. FALBES Bisættelse i Dreslette Kirke 15. Juni 1814. Aftrykt som Haandskrift for nogle Venner« (Odense 1814), »Tale ved Ægteforeningen imellem Kammerherre, Greve P. BILLE BRAHE og Frøken J. C. W. FALBE den 15 November 1816 paa Frederiksgave. Aftrykt som Haandskrift for nogle Venner. Med Sange af G. J. BRANDT, Præst i Gamtofte« (Odense 1816) og »Mindetale ved Etatsraad Ridder JOHAN CHRISTIAN RYBERGS Jordefærd den 26de Januar 1832, holden i Dreslette Kirke« (Odense 1832).

Frederiksgave i Nabosognet Sønderby ejedes fra 1766 af den rige Handelsmand Konferensraad NIELS RYBERG, efter hvis Død 1804 den overgik til hans eneste Søn Etatsraad J. C. RYBERG, der fra 1799 ejede Flenstoftte i Dreslette Sogn. Paa Grund af Krigen og Statsbankerotten blev Godset saa forgældet, at Staten 1820 maatte overtage Flensstoftte og 1824 Frederiksgave. RYBERGS Enke ENGELKE CHARLOTTE FALBE boede dog paa Frederiksgave Slot indtil 1841, hvorefter hun tog Ophold i Assens, hvor hun døde 1846. 1841–47 var Frederiksgave Sommerbolig for KRONPRINS FREDERIK (VII) og for hans 2. Hustru PRINSESSE MARIANE af Mecklenburg-Strelitz, indtil hun 1844 rejste tilbage til Neu Strelitz, og 2 Aar efter ophævedes deres Ægteskab. LOUISE RASMUSSEN, senere, i 1850, gift med FREDERIK VII under Navn af GREVINDE DANNER, boede i en Del af disse Aar i Skovridergaarden ved Frederiksgave. 1847–54 stod Slottet ubenyttet hen, til det købtes af Lensgreve KARL WEDELL til Wedellsborg.

V. P. SEIDELIN – i c. 25 Aar Provst for Baag og Vends Herreder – var en meget dygtig og anset Mand, baade som Præst, Provst og Landmand. I sine Sognefolks Tanker var han noget meget stort, hvilket dels skyldtes hans Forbindelse med de kongelige, dels at hans Optræden i det hele havde et noget fornemt og hofmandsmæssigt Præg, saaledes rakte han kun 2 Fingre frem til Velkomst og Farvel. Han var den sidste Præst i Dreslette, som i hvert Fald de ældre tiltalte som »Far«. ⁵² Om Tiltaleformen skrev SEIDELIN 1831: »Den trohjertige Tiltale »Fa'er«, som enhver Præst maatte gjøre sig en Ære af at fortjene, er i den sidste halve Snes Aar meget gaaet af Brug og ombyttet med »Præsten« eller et stadseligt »Herr«, ligesom ogsaa det gammeldags »Han«, hvormed Bonden for en Snes Aar siden tiltalte enhver Hædersmand, har maattet vige for »De«.«

Af de Rejsetilladelser, V. P. SEIDELIN fik af Biskoppen, fremgaar, at han fra 5/7 1815 var 2–3 Uger i København, i September 1821 var 3 Uger i Aarhus (vel hos Broderen Herredsfoged D. N. D. SEIDELIN), sidst i August 1824 nogle faa Dage besøgte Kammerraad KJÆR paa Hesselballegaard ved Kolding, 6/8–11/9 1826 var 5 Uger i København i Familieanliggender, i Juni 1827 var 3 Uger i Jylland (stod 24. s. M. Fadder til sin Brodersøn i Aarhus, sammen med sin Fader og Jomfru FLINDT fra

Dreslette, S. 1068) og endelig 12/7–3/8 1836 atter var i Aarhus i Familieanliggender. ⁵³

Om V. P. SEIDELINS *Forkyndelse* har A. JENSEN, der som Lærer i Snave, Dreslette Sogn, 1858–1906 personlig har kendt ham, skrevet:

»Hans Forkyndelse var i hans første Embedsaar noget præget af Rationalisme, men det siger sig selv, at en saa sund Natur og saa helstøbt Personlighed, som Hr. SEIDELIN var, ikke kunde henfalde i sine Prædikener til de Smagløsheder, der undertiden skæmmede de rationalistiske. Som Prædikant hørte han nærmest til den Mynsterske Skole, og hans Prædikener udmærkede sig da ved evangelisk Indhold og ligesom tidligere ved en klar og tiltalende Form, og han forstod da ogsaa at indrette sin Forkyndelse efter sine Tilhøreres Fatteevne, og de virkede derfor ogsaa til sand Opbyggelse. Ogsaa som kirkelig Lejlighedstaler var han meget skattet. Ved sine Kirkekatekisationer, i hvilke han var en Mester, og som han afholdt hver Søndag undtagen i den travle Høsttid, stræbte han at befæste de unge i deres Kristendomskundskab og at gøre Indholdet af den samme Søndag holdte Prædiken klar og levende for dem, og den konfirmerede Ungdom fulgte villig hans Opfordring til at træde ud paa Kirkegulvet, hvor de i 2 lange Rækker, Karlene ved den ene og Pigerne ved den anden Side, stillede sig frem efter endt Prædiken.« (En af hans Konfirmander fra 1850, ANNE KIRSTINE HANSEN ⁵⁴, har fortalt, at hans Opfordring til Ungdommen lød: »Saa træde den rasende Ungdom frem!«). ⁵⁵

Allerede 1810 indførte SEIDELIN i sit Sogn den af Sjællands Biskop BALLE 1798 udarbejdede »Evangelisk-kristelig Salmebog«, som fra sin Indførelse i Flemløse Sogn fra Nytaarsdag 1828 brugtes ved Gudstjenesten i alle Kirker i Baag og Vends Herreder.

Det kristelige Liv ⁵⁶ i Dreslette Sogn var præget af herrnhutisk Indflydelse gennem flere Generationer; de 2 første Herrnhutere, der 1735 kom til Danmark, havde i Dreslette og 3 andre Sogne deromkring faaet Forbindelse med Præster, der i Forvejen var pietistisk vakt i København, inden de kom til Fyn, og hurtigt blev grebet af Herrnhutismen; i Dreslette, hvor JØRGEN MYGIND var Præst 1733–78, oprettedes i 1740'erne en herrnhutisk Skole, og fra den herrn-

hutiske Koloni Christiansfelds Oprettelse 1773 knyttedes varige Forbindelser derfra til Fyn. Endnu under MYGINDS Efterfølger Provst JACOBSEN, der omtales meget venligt af Herrnhuterne, var der i Sognet en lille Gruppe vakte, hvis Antal steg til 30 i 1809, men derefter omtales de ikke. (Se dog S. 1060).

Denne herrnhutiske Indflydelse har sikkert bevirket, at Rationalismen ikke kom til at præge Sognet i særlig Grad, og bevirkede ogsaa senere, at de gudelige (pietistiske) Bevægelser, der fra 1812–28 opstod i mange fynske Sogne som en Protest mod de rationalistiske Præster, aldrig gjorde sig gældende her. Paa de 3 Adresser, der i 1830'erne indsendtes især af de vakte fra de gudelige Forsamlinger, og som i Baag Herred kun fik 24 Stemmer, var der fra Dreslette Sogn ingen Underskriver paa Adressen for Sognebaandsløsning og heller ikke paa Adressen mod Biskop MYNSTERS Forslag til Ændringer i Kirkeritualet, og paa Adressen 1835 om Brug af PONTOPPIDANS Forklaring (fra 1737) ved Konfirmandundervisningen i Stedet for BALLEs Lærebog (fra 1791) underskrev kun Husmand HANS JØRGENSEN, som SEIDELIN kaldte »en gl. Aftægtsmand i Skovkroen«, der aldrig havde haft nogen Børn, hvorfor hans Underskrift maatte anses for »aldeles betydningsløs og uefterrettelig«. SEIDELIN selv ønskede at beholde BALLEs Lærebog, men tilføjer, at Præsterne bør have Tilhold om »med Sagtmodighed og især af den hellige Skrift at overbevise saa vidt muligt aliter sentientes« (dem med en anden Mening).⁵⁶

Om Sognets kirkelige Forhold skriver SEIDELIN 1831:

»GRUNDTVIG og CLAUSEN kjendes iblandt mange ikke blot af Navn, men deres Skrifter læses . . . de have hver deres Tilhængere, og der disputeres i Samlag drabelig mellem begge Parter.

Ogsaa Herrnhutismen har her i Menigheden sine Venner, men de ere for det meste fromme og skikkelige Folk og drive her ingen Uvæsen. Med Kjerlighed har jeg ogsaa stedse søgt at moderere det excentriske i deres Ideer og selv i dette Øjemed oftere forsamlet en Del af den voksne Ungdom, hos hvilken hines Anskuelse havde funden Indgang, i Præstegaarden.

. . . Guds Hus besøges af gamle og unge meget flittigen, og en højtidelig Andagt og Stilhed hersker stedse i Kirken. Hjemme, især de Vinteraftner, og de frommere Forberedelsesdagene førend deres Kommunion, læser ogsaa mange i Bibel, Psalmebog og gudelige Bøger, og Husandagten er iblandt denne Stand endnu ikke gaaet af Mode.«⁵⁷

Efterhaanden som de gudelige Bevægelser, trods verdslige og gejstlige Myndigheders haarde Modstand, bredte sig mere og mere, kom Myndighederne mere ind paa at modvirke dem med aandelige Midler; efter Forslag af Biskop PLUM og PRINS CHRISTIAN FREDERIK opfordrede Kancelliet 31/7 1832 Præster til at holde Bibellæsning Søndag Eftermiddag, hvor der var Trang til det. Af de aarlige Præsteindberetninger herom fremgaar, at talrige Præster ikke holdt

Bibellæsninger, nogle holdt dem dog i Forbindelse med Katekisationer. En af de Præster, der holdt Bibellæsninger, var Pastor SEIDELIN i Dreslette, vel næppe fordi den gudelige Forsamlingsbevægelse spillede nogen Rolle i hans Sogn, men snarere for at følge Biskoppens Forslag og paa Grund af hans egen Interesse for Religionsundervisning. I Sommeren 1833 læste han i Kirken Søndag Eftermiddag fra Kl. 4 til 5 over Apostlenes Gerninger for en Forsamling af 100–150 og næste Sommer over sidste Halvdel af Apostlenes Gerninger; Sommeren 1835 havde han læst »over den første Havdel af Matthæus, men hverken denne eller de forrige Sommere mødt nogen ret levende Deltagelse.« Om 1836 indberetter han: »Tre Aars Erfaring har vist, at Kirke-Bibellæsning Søndag Eftermiddag, al anvendt Flid uagtet, her ikke finder synderlig Deltagelse. Jeg har derfor indstillet samme og nøjes med at bibringe mine Confirmander den fornødne Bibelkundskab.« 1837 holdtes hverken Bibellæsning i Kirken eller i Skolerne, derimod læste han for Konfirmanderne over Brevet til Romerne og Bjergprædikenen; 1843 heller ingen Bibellæsning, men »om Søndagen catechiserer jeg stedse over Evangeliet exegetisk eller homiletisk i Forbindelse med Prædiken og et analogt Sted af Lærebogen. Med sidste Aars Confirmander gennemgaaet Apostlenes Gjerninger 1ste Halvdel.«⁵⁸

Bispevisitats afholdtes 3 Gange i Dreslette i SEIDELINS Tid. Biskop FABER, der virkede ivrigt for Genoplivelsen af de gejstlige Konventer, for en forbedret Religionsundervisning i nær Tilknytning til Bibellæsningen og for Højnelse af Kirkesang og Liturgi, skriver ved Visitatsen 10/7 1836 om Konsistorialraad SEIDELIN: »Han er en gentil Mand, har alt i en herlig Orden baade i Embed og i Hus. Kirken var uagtet Regnvejret godt besøgt. Orglet spilles ret godt, dog med de gammeldags Tremulanter og Overgange. Ogsaa antager jeg, at Orglet trænger til Reparation, i alt Fald til Stemning. Kirkesangen er god. Børnene sang Psalmerne med, rent, men maa ske vel gennemtrængende. Prædiken holdtes frit over Dagens Evangelium af Bjergtalen. Texten behandlede for en stor Del som Homilie [bibelforklarende]. Foredraget var særdeles godt, Maneren og Udtalen stundom ziirlig, hvilket er ejendommeligt for Manden. Han har ingen Sanggave, kan altsaa ej messe.« Inden næste Visitats i Juli 1843 var SEIDELIN blevet Provst. »Jeg holdt derfor ingen Kirkevisitats, men eftersaa temmelig nøje Skolerne for herom at tale med Provsten.« Endvidere talte Biskop FABER med SEIDELIN, om der ikke ved Indførsel af

Bryllupper i Kirkebogen »bør lidt mere specificeres« vedrørende Brudens Herkomst, især hvor Brud eller Brudgom er Enkefolk.

I Pagt med Tidens Interesse for *Skolevæsenet* var SEIDELIN med blandt de 10 Præster, der tog virksom Del i de »Skolelærer-Conferencer« (eller Skole-Conferencer), som Amtsprovst HOLM 1812 indførte i Baag og Vends Herreder med det Formaal (ifølge Amtsprovstens Skrivelse til de paagældende Præster 27/2 1812) »at give Lærerne gavnlige Vink, Raad og Vejledning til deres Embeders værdige Førelse, gøre dem opmærksomme paa en forbedret Metodes Fordele, opmuntre dem til Kundskabers og Embedserfaringers flittige Indsamling, til Selvtænk-somhed, til Forsøg i at udarbejde smaa skriftlige Afhandlinger over Genstande, som de skulde behandle med deres Børn, kort: gøre dem opmærksomme paa deres Kalds store og vigtige Omfang og dets mangehaande Pligter.«

I Marts og August 1812 afholdtes de 7 første Konferencer. Ved Konferencen 17/8 i Snave Skole i Dreslette Sogn var alle Baag Herreds 22 Skolelærere til Stede tillige med Skolens Patron Agent RYBERG, Amtsprovst HOLM, Pastor SEIDELIN og 7 andre Præster. Amtsprovst HOLM talte om: hvor meget der i vore Dage er gjort for Skolelærer-Standen, og om Lærernes deraf flydende Forpligtelse til at virke mere, end deres Formænd havde virket. Efter at Pastor HORNSYLD fra Assens havde oplæst en saare interessant Afhandling om Deklamationen, gennemgik man de skriftlige Opgaver, som Lærerne havde afleveret, og Lærerne blev gjort opmærksomme paa sammes Mangler og Fortrin. Pastor STORCH i Tanderup talte derefter om Sang i Skolen og Kirken og foreslog, at der i Konferencerne blev givet Vejledning og Øvelser i Koralmelodien. Derimod blev praktiske Øvelser i Regning og Katekisation paa Grund af Mangel paa Tid udsat til næste Møde. Til Slut fik Lærerne en Fortegnelse over de Skrifter, som Hr. HEMPEL havde givet til Amtet, og hvoraf 2 Eksemplarer af hvert Skrift var udtaget som den første Grundvold til Skolelærerbiblioteker for Baag og Vends Herreder, det for Baag Herred »forbliver hos mig Amtsprovsten, hvor enhver kan faa den Bog, han skriftlig forlanger til Udlaan«, og det for Vends Herred havde Pastor BANG i Balslev paataget sig at bestyre. Endelig gjordes Lærerne opmærksomme paa de af Biskop PLUM i Købstæderne oprettede Søndagsskoler samt opmuntredes til, saa snart Høsten var forbi, at begynde en lignende Indretning for unge Mennesker, der for tidlig var sluppet ud af Skolen uden at have faaet tilstrækkelig Øvelse i Skrivning, Regning og Læsning. Desuden opmuntredes Lærerne til at

stræbe efter at vinde Det kgl. Landhusholdningsselskabs Præmier og Agtelsestegn, til at virke for Industriens Fremme og til at holde det nyttige Blad »Søndagsaftenlæsning« for ej at mangle Oplysning om de mange gode Indretninger, der gøres for at fremme Vindskibelighed og Flid. Konferencen sluttede med en Sang. – Senere synes man ikke at høre mere om disse Konferencer.⁵⁹

SEIDELIN oplyser⁶⁰ selv, at en af ham »som Medlem af Selskabet til Skolelærernes Dannelse etc.« udarbejdet Besvarelse af Spørgsmaalet »Hvorledes modvirker Skolelærerne bedst den letsindige Sværge iblandt Almuen?« blev oplæst ved Landemødet i Odense 1813.⁶¹

Fra 1814 var Sognpræster født Formand for Skolekommissionerne. Dreslette Sogn var 1812 blevet delt i Snave Skoledistrikt med 80 Børn og Mullerød Skoledistrikt med 61 Børn. Indtil 1817 var der kun Skole i Snave, men 1817 opførtes Mullerød Biskole. I 1830 fandt Skolekommissionen det hensigtsmæssigt at indføre indbyrdes Undervisning⁶² i Mullerød Biskole, da dens Elevantal var stigende, hvorfor SEIDELIN 11/12 bad Biskoppen udvirke Kancelliets Tilladelse hertil samt tilstille dem de manglende Tabeller gratis.⁶³

Tidens Interesse for Biblioteker var stor; til det af Amtsprovst HOLM 1812 stiftede »Assens og Hindsgavls Amts-Bibliotek«⁶⁴ i Sandager skænkede Pastor SEIDELIN i Dreslette 1813 12 Bøger og hans Fader i Køng 6 Bøger og 12 Rd. Og til Fyens Stiftsbibliotek⁶⁵, oprettet 1813, skænkede han 1816 A. AUGUSTINI: Hipp. Episcopi Opera omnia, dvs. Kirkefaderen AUGUSTINS samlede Værker i 10 Bind, trykt i Basel 1529; de 9 store, tykke Bind (+ Register) fandtes stadig i Fyens Stiftsbibliotek (Odense Centralbibliotek), indtil de 1969 overgik til Odense Universitetsbibliotek; foran i hvert Bind læses: Skienket Fyens Stiftsbibliothek af Hr. SEIDELIN, Sognepr. i Dreslette, 1816.

SEIDELINS Interesse for Stiftsbiblioteket synes ikke at have været stor. Udover den nævnte flotte Bog-gave har han ikke foræret Bøger til det og i »velvil-lige Pengebidrag« kun skænket 1 Rd. – i 1848.

Selv var SEIDELIN Leder af det af ham selv før 1813 oprettede Baag Herreds Læseselskab, »som har 8 Interessenter og bestyres af Sognepræst SEIDELIN i Dreslette, og som gaar ud paa at vedligeholde Bekendtskab med den nyere danske og tyske Litte-

ratur i Teologi, Pædagogik, Historie og skjønne Videnskaber,«⁶⁶ og i 1840'erne stiftede han et Sognebibliotek i Dreslette.⁶⁶

SEIDELIN var ogsaa – fra 1815 – Medlem af »Fyens Stifts litterære Selskab«⁶⁷, i hvilket han holdt 2 Foredrag: Om Kulturen i Almindelighed og Almuekulturen i Særdeleshed (7/5 1816) og Om den christelige Kirkedisciplins Historie (27/6 1820); ved de 2 Møder var hhv. 34 og 24 Medlemmer til Stede.⁶⁸ En tredje Afhandling af SEIDELIN, »Enkelte Vink til den udvortes Gudsdyrkelses Gjenoplivelse«, som 23/5 1835 afleveredes⁶⁹ til Selskabet, skulde have været oplæst paa Sommermødet 29/8 1836, men Tiden tillod det ikke, hvorimod man haabede at kunne glædes ved den paa næste Møde, hvilket dog ikke synes at være sket.⁶⁸ (Den 10/4 1839 blev SEIDELIN »ordentlig Medlem« af Selskabet.⁶⁹).

Selskabet stiftedes 17/5 1815 af 18 fremtrædende fynske Mænd paa Initiativ af Sognepræst PALUDAN-MÜLLER i Kersteminde (senere Biskop i Aarhus) og Amtsprovst P. V. LÜTKEN i Lumby; dets Præsens var de 2 Guvernører, PRINS CHRISTIAN FREDERIK og fra 1839 KRONPRINS FREDERIK, medens Fyens 4 Biskopper var Selskabets Formænd til dets Ophør 21/4 1890. Dets Hovedformaal var at fremme videnskabelig Virksomhed og litterære Foretagender til Oplysnings og Videnskabeligheds Befordring. Selskabet, der begyndte med 24 Medlemmer⁶⁹ foruden Præsens og allerede det første Aar naaede op paa 73 Medlemmer, i 1849 havde 47 og i 1865 63 Medlemmer, holdt først 4, senere 2 aarlige Møder, ved hvilke der holdtes Foredrag, og Selskabet lod trykke talrige af disse og andre Skrifter samt understøttede Udgivelsen af mange historiske og teologiske Skrifter.

OEHLENSCHLÄGER, – som i Juni 1835 efter Indbydelse af PRINS CHRISTIAN FREDERIK besøgte denne paa Odense Slot for »at lindre den Smerte, hans ømme Faderhjerter har lidt ved Tabet af en elsket Datter«, og som var kommet til Odense Pinselørdag 6/6 og 11/6–14/6 sammen med Prinsen havde været i Svendborg og paa Langeland, – deltog om Formiddagen 15/6 i det litterære Selskabs Møde, der afholdtes »paa Gymnasiet« (Stiftsbibliotekets Bygning ved Sct. Knuds Kirke).⁷⁰ Paa Mødet, hvor 25 af Medlemmerne var til Stede, blev først optaget som Medlem den nyudnævnte Sognepræst i Ryslinge OTTO LAUB (senere Biskop i Viborg), en Søn af Sognepræst HIERONYMUS LAUB i Frørup, der var

OEHLENSCHLÄGERS Ungdomsven. Efter nogle lange Forhandlinger om Oprettelse af en Læseforening samt om Selskabets Forhold til Stiftsbiblioteket og dets Lokaler samt Udnævnelsen af Digterens 2 Ungdomsbekendte Sognepræst SEIDELIN i Dreslette og Provst DAVID SEIDELIN BIRCH i Nørre Aaby til Suppleanter til Komiteen til litterære Arbejders Bedømmelse (hvortil de ogsaa var udnævnt 4/9 1834), sluttede Mødet som meddelt i Mødeprotokollen:

»Professor ØHLENSCHLÄGER, som paa denne Tid opholdt sig i Odense og var tilstede, blev af Præsens foreslaaet optagen som overordentligt Medlem i Selskabet, hvilket Forslag med Glæde modtoges af alle Tilstedeværende. Professor ØHLENSCHLÄGER oplæste flere Stykker af sit Sørgespil: SOCRATES, hvilket med særdeles Interesse hørtes, og Præsens bevidnede Digteren Selskabets Tak for den Samme forundte skjønne Nydelse.«^{68 71}

OEHLENSCHLÄGER, – som 16/6 var med til Skydeselskabets aarlige Fest, hvori bl. a. deltog en Del Officerer samt for første Gang nogle gejstlige, og som 22/6 rejste fra Odense over Faaborg til Augustenborg og først i Juli vendte tilbage til København⁷⁰, – genskabte de følgende Maaneder sin Rejse i Digtokransen »Fyensreisen«, hvori et af Digtene handler om det nævnte Møde i »Det litteraire Selskab«:

Hædrende vorder det mig, i et Selskab næsten af Præster
(Prindsen som Præsident sidder for mig ved et Bord)
Scener at læse for af min Socrates. Blikket i Øiet,
Læbernes Smil har mig sagt: »Digter! dit Billed er liigt.«
Fyrsten lønner sin Skiald ved at foreslaae ham til Medlem.
Bifald vinder hans Ord; hilset som Broder jeg blier.
Fremmede finder jeg fleer, dog Birch og Seidelin

nærmes

Skialden med Ansigter mildt, kiendte fra Ungdommens
Tid.

Biskoppen rækker mig hæderligt Haand, den venlige

Faber.

Kalkar mig byder til Giest, viser saa troligt mig om.
Ædle Laub! du Ven fra min Ungdoms tidligste Dage!
Ikke jeg finder dig selv, hilser dig dog i din Søn.⁷²

Paa Mødet i det litterære Selskab 17/6 1829 oplæste Etatsraad ADLER, der var PRINS CHRISTIAN FREDERIKS Kabinetssekretær, en af det nye Medlem Professor VEDEL SIMONSEN til Elvedgaard forfattet

Afhandling⁷³ om Nyttens og Nødvendigheden af historiske Topografier og et Skema til disses Udarbejdelse, hvilket foranledigede PRINS CHRISTIAN FREDERIK til at foreslaa Selskabets Medlemmer at udarbejde topografiske Arbejder. Næste Aar havde Prinsen skaffet Tilladelse til, at »Embedsmænd, som maatte beskæftige sig med topografiske Udarbejdelser over enkelte Dele af Stiftet«, ved Henvendelse til Professor RAFN i København og Adjunkt PALUDAN-MÜLLER i Odense kunde faa Oplysninger fra hhv. Gehejmearkivet samt de kongelige Kollegiers Arkiver og Fyens Bispearkiv og samtlige andre fynske Arkiver.⁷⁴

Blandt den halve Snes Arbejder⁷⁵ af denne Art, der som Følge heraf udarbejdedes de følgende Aar, er V. P. SEIDELINS om Dreslette Sogn et af de betydeligste. Stoffet hertil havde han »ved nøjagtig Flid« samlet siden sin Ankomst til Sognet i 1809. Paa Mødet 13/8 1832 hørte de 18 tilstedeværende Medlemmer »med Deltagelse« Provst BOESEN oplæse nogle Stykker af hans udførlige topografiske Beskrivelse over Sognene Vigerslev og Veflinge, hvorefter Konsistorialraad SEIDELIN i Dreslette foreviste sin med Tegninger og geografiske Kort forsynede Topografi, »som ogsaa af Selskabet modtoges med Opmærksomhed. Af dette smukke Exemplar leverede Forfatteren Copie, som nedlægges i Stiftsarkivet (modtaget i Arkivet).«⁶⁸

»Historisk Topographie over Dreslette Sogn af V. P. Seidelin 1831«⁷⁶, der findes i Landsarkivet i Odense, hvortil den daværende Sognepræst i Dreslette afleverede den 1913, er et stort, indbundet Værk paa 381 Sider, meget sirligt og omhyggeligt skrevet. Foruden den egentlige Teksts Væld af Oplysninger indeholder det 17 historiske Bilag, et Kort over Sognet med Beboernes Navne i 1789 og i 1830 samt 3 af SEIDELIN med Vandfarve fremstillede Billeder af Præstegaarden og Haven, og endelig en Plan over Kirkegaarden med de enkelte Gravsteder samt Angivelse af, hvem der er begravet i hvert Gravsted, og hvornaar. Saaledes nævnes, at Præstegaardens Beboere begravnes mellem Koret og den søndre Korsfløj; her begravedes Provstinde og Provst JACOBSEN 1805 og 1809, 2 af Pastor SEIDELINS egne Børn 2/2 1814 og 4/6 1823 (begge ved Navn CARL CHRISTIAN SEIDELIN, døde hhv. knap 2 og knap 8 Aar gamle)

og Lærerinde Jomfru ANE MARIE FLINDT 22/12 1830.

Værket indeholder et Væld af Oplysninger om Sognets Historie, Økonomi, Plante- og Dyreliv, Landbrugets Udvikling, Udskiftningen 1789 og Udflytningen. Særlige Afsnit behandler Flenstofte og dens Ejere (bl. a. Grev A. F. TRAMPES ulykkelige Ægteskab og sørgelige Endeligt, S. 128 f.), Kirken og Præstegaarden og Præsterne gennem Tiderne. Der fortælles om Beboernes Klædedragt, Levemaade, Boliger, Husgeraad, Husflid og Næringsveje.

Hele 8 Sider bruges til at fortælle om Bryllupsskikke; til Bryllup er gerne indbudt 70–80 Gæster, men »da Beværtningen ikke convenerer mig, beder jeg mig i Almindelighed undskyldt.« Det var nok Provsten for meget med 2 Gange Suppe og 3 store Kødretter. Paa Bryllupsmorgenen smykkes Bruden; »i Almindelighed pynter min Kone de dertil qualificerede Brude, der da kommer til hende Bryllupsmorgenen Kl. 9, og da hun for Ulejligheden intet vil modtage, medbringe de til Foræring et Sigtebrød og en Steg i en Kurv.« Bruden er iført sort Vadmelkjortel; er hun Mø, da »aabent Hoved« dvs. Haaret krøllet og besat med alle Slags kunstige Blomster og Flitter; er hun Enke eller »falden Pige«, da en sort Silkefløjls hue med brede Silkebaand og hvidt Halstørklæde.

En grundig Omtale faar *Dreslette Kirke*, om hvilken Biskop PLUM skrev i sin Journal 20/1 1812: »Paa Vejen fra Assens til Faaborg saa jeg den skønne Landsbykirke i Dreslette i Nærheden af Agent RYBERGS Gods Frederiksgave. Dens smagfulde Indretning gjør det Rybergske Navn Ære.«

SEIDELIN finder, at den er en af de anseeligste og skønneste Landsbykirker paa Fyn og omtaler den glimrende Hovedreparation, som Agent RYBERGS Fader Konferensraad NIELS RYBERG lod foretage i 1787, da der bl. a. i Stedet for det almindelige Landsbykirketaarn opførtes et 31½ Alen højt, anseeligt, astronomisk Observationstaarn med fladt Blytag, paa hvis Midte hæver sig et firkantet, kuppelformet Lokale, paa alle Sider omgivet af et solidt, smukt forarbejdet Jerngitter; fra Taarnet er den skønneste Udsigt over en stor Del af Fyn, Stranden, Helnæs, Als og et Stykke af Slesvig. Som Eksempel paa »dumdristig Forvovenhed« nævner han, at da Landeværnet i 1807 holdt Vagt paa Taarnet Nat og Dag, gjorde en Landeværnsskarl hele Turen rundt balancerende oven paa Jerngitteret »uden Balancérstang og uden tidligere at have faaet Undervisning i Gymnastik eller ækvilibristiske Øvelser. Han gav flere saadanne Prøver paa naturlig Ligevægt, men ogsaa formastelig Selvtillid.«

Samtidig tilbyggedes en nordre Korsfløj af samme Størrelse som den sydlige, hvorved Kirken fik Form som en regelmæssig Korskirke og udvidedes, »saa den nu kan rumme c. 450 Mennesker.« Under den sydlige Korsfløj lod RYBERG samtidig indrette en Familiegravelse, hvor Kon-

ferensraaden og hans Frue (* OTTE) er begravet med en spæd Datter samt deres Søns Svigerforældre Generalmajor FALBE og Frue (* CLAESSEN).

Kirkens Indre ændredes samtidig totalt, »sjælden er nogen Reform af den Natur lykkedes saa vel, og en renere Smag, rigtigere Proportioner, mere Symmetri eller en ædler Stil i Dekorationer vil næppe nogen Landsbykirke i Fyn kunne fremvise.« Konferensraad RYBERG skænkede Kirken baade Altertavlen, forestillende Jesu Kamp i Gethsemane, malet af Kancelliraad P. BRÜNNICH, »vel bedre end de fleste, men dog kold og i det hele intet Mesterstykke«, og det over Alteret »ypperligt« anbragte Orgel, bygget af den københavnske Orgelbygger HARTVIG JOCHUM MÜLLER, som tidligere havde bygget Orgler til Budolfi Kirke og Vor Frue Kirke i Aalborg samt til Frederiks tyske Kirke, den nuværende Christianskirke paa Christianshavn, hvor det ogsaa er anbragt over Altertavlen. (Orglet i Dreslette Kirke blev, efter ikke at have været brugt siden 1916, atter taget i Brug efter en Restauration 1961).⁷⁷

I 1814 havde Sognet 792 Beboere (i 1855 1073) og i 1831 939, hvoraf kun 41 var 70 Aar og derover. »Den ældste er Degneenken MAD. LUNDE⁷⁸ i Snave 99 Aar gl.« For Tiden, skriver SEIDELIN, er her 7 vanvittige, men Aarsagen ligger ikke i »Galenskabens almindeligste Anledninger: Sværmeri, Stolthed eller ulykkelig Kjerlighed.«

Under Omtalen af Sproget anføres 201 Dialektudtryk, og det oplyses, at Bondens Maaltider om Sommeren er: Frokost Kl. 5, Davre Kl. 7, Mellemmad Kl. 10, One Kl. 12, Middagsmad mellem Kl. 4 og 5 og Nader mellem 8 og 9 Aften. Almuens Levemaade i Mad og Drikke grænser næsten til Velleved.

Den sidste Generations omhyggeligere Skoleundervisning har bevirket, at Almuen nu staar paa et højere Oplysningstrin, baade Mænd og Kvinder regner og skriver nu temmelig godt, og den aandelige Horisont er blevet udvidet, Anskuelsen af Livet er blevet friere, og der læses Aviser, Flyveblade og Stridsskrifter med det Resultat, at der blandt Bønderne er baade Politikere og Polemikere. »Om imidlertid den stegne Oplysning virkelig gør Menigmand tilfredsere og lykkeligere end hans Forfædre, det er et Spørgsmaal, jeg ikke tør besvare, da jeg ikke har levet med Forfædrene, men vist er det, at der hvor hans Oplysning skiller sig fra den kristelige Tro, dér vækker den kuns et vildt Friheds Sind, Misundelse og Utilfredshed.«

Beboerne roses som sædelige, ærlige, ædru, flittige, tjenstvillige, godgørende og gudfrygtige. »Af Værtshuse eller Kroer gives – til Lykke for Sognet – her aldeles ingen . . . disse skadelige Institutter for Drukkenskab, Kortspil, Slagsmaal og Oprørsaad, og iblandt Sognets 900 à 1000 Mennesker vidste jeg heller ikke mere end 1 eller højst 2, der fortjener Navn af drikfældige. Det gamle patriarkalske, jævne Forhold i Familierne hersker her endnu for en Del, . . . hvert Medlem af Familien røgter tro sit Kald, og Tiden

fortæres ej unyttig med Tant og Stads og Broderi og al den Overforfinelse, som man nu andenstedsfra hører om Bondens Døtre.«

Efter Omtalen af de S. 1044 nævnte gode, kirkelige Forhold i Sognet hedder det: Dog for at blive Sandheden tro findes her ogsaa Fejl. Man er paaholdende over for Skole- og Kirkevæsen og det offentlige, »ligesom man i Almindelighed ingen Samvittighed gjør sig af Toldsvig imod Staten eller Tiendesvig imod Herskab og Præst. Hvor ofte det forklares for Bonden i Prækener og Ungdommens Undervisning: »Giver Kejseren det som Kejsers er«, vil det ham – og mange af de dannede Stænder ere i dette Stykke tykhovedede nok – slet ikke ind i Hovedet, at det er Synd at bedrage det offentlige. Han ser her ikke, hvem han bedrager; det gaar paa det almindelige; ingen enkelt lider derunder.« Den overhaandtagne Vellyst og Utugt ses af, at af 20–25, som forhen aarlig fødtes, var 1 à 2 uægte; af 25–30, som nu fødes, 3 à 4. Foruden Tidens Frivolitet bidrage ogsaa Letheden for de besvangrede Mødre i at faa deres Børn opfødte af Fattigvæsenet, og Ophævelsen fra Regeringens Side af Bøder og Vanære for dem, der bedrive Utugt, til at formere dette Onde.«

Til Slut resumerer han og bringer Forslag til Forbedring:

Sognets Beboere hører formedelst deres retskafne Tænkemaade, jævne Flittighed, simple Sæder og økonomisk gode Forfatning til en meget lykkelig Klasse af Mennesker. Men trods de gode økonomiske Forhold, der bl. a. skyldes helde Omstændigheder og høje Priser paa Naturalierne, »byder dog Klogskaben baade at spare, hvor spares kan, og ved anstrengt Flid at hæve Produktionen i Danmark, – der ikke er noget Fabrik-Land.«

Der kunde spares 1) ved Afskaffelse af de Bryllups-, Begravelses-, Af- og Igangs-Gilder, som »tager dybt i Bondens Nedsaltningskar og Pung«, og 2) ved Afskaffelse af Hovningen, der ogsaa trykker Bønderne haardt; herved kunde de forarmede Bønder blive velhavende, hvilket ogsaa blev til Gavn for de store Herregaarde; og 3) ved en tyndere Udsæd af Kornet. Og Produktionen kunde øges ved bedre Driftsmaade og Sædfølge (4 Aars Drift og 4 Aars Hvile skulde afløses af Vekseldrift i Forbindelse med Mergling og Renbrak), ved bedre Sædekorn, en bedre Smørkvalitet, Udvidelse af Strandfiskeriet samt ved Husflid, udført af Mandkønnet, især de lange Vinteraftner. Endvidere foreslaar han Ophør af »det omløbende Betleri«, Anskaffelse af en Brandsprøjte samt Midler til Begrænsning af Ungdommens Gilder og Utugt. – Til at nære Almenaanden stiller han Forhaabninger til Provinsialstænderne og foreslaar offentlige Folkefester, der ved Tale og uskyldig Glæde kunde vække mangan god og ædel Følelse, der tilforn slumrede.

Pastor V. P. SEIDELIN, der 1/8 1829 blev *Kon-sistorialraad* og 28/10 1836 *Ridder af Dannebrog*,

blev 23/5 1837 af KONGEN beskikket til *Provst for Baag og Vends Herreder* (efter sin Fætter Provst DAVID SEIDELIN BIRCH, der 1829 havde efterfulgt Amtsprövst HOLM).

Efter Provst BIRCHS Udnævnelse 15/4 1837 til Sognepræst i Store Hedinge spurgte Biskop FABER SEIDELIN, om han var villig til at blive Provst efter BIRCH, som han flere Gange havde vikarieret for tidligere, bl. a. i Vinteren 1835–36. Den 22/4 gav Stiftamtmand CASTENSCHILD sin Tilslutning til Biskop FABERS Forslag om at dele Provstiet, »da een Mand ikke vil kunne bestride disse Herreder tillige med sit eget Sogn.«

At Provstiet ikke blev delt, skyldes SEIDELIN, der i et Brev s. D. til Biskoppen, efter at have takket for dennes Velvilje og Tillid, redegjorde for sine Tanker:

»Jeg indser fuldt vel, at jeg ikke kan unddrage mig for Provstiet, da Kancelliet allerede et Par Gange har, saa at sige, givet mig Haandpenge paa samme, og selv uden disse vilde jeg det ikke, da det er imod mit Princip at vise et Kald fra sig, hvor man kan stifte Nytte, naar man dog endnu føler nogen Kraft til at røgte samme. End mere, jeg vil finde mig taalmodig i, om det skulde blive Tilfældet, at begge Herrederne paalagdes mig. Engang var jeg ganske udelt af Deres Højærværdigheds Mening, at de burde adskilles, men efter at have overvejet Sagen flersidigere og selv prøvet den samlede Byrde i 5 Maaneder, er jeg ikke ganske utilgængelig for de Grunde, der tale for en vedblivende Forening. Uden imidlertid at turde kalde dem afgørende, tillader jeg mig at fremsætte dem.« Han fremfører, at jo større Provstiet er, jo lettere findes en egnet Provst, og jo lettere bliver Forretningsgangen; at medens Vends Herreds Provst med c. 200 Rd. i aarlig Indtægt kunde lønne en Skriver, men Baag Herreds Provst med knap 100 Rd. kun kunde bestride Udgifter til Rejser, Papirer, Porto etc., vilde det forenede Provsti med henved 300 Rd. lettere klare Udgift til en Kapellan eller Skriver; endvidere at de 2 Herreders Arkiver gennem henved 30 Aar er »groet fast sammen«, saa der af mange Protokoller og Papirer kun findes eet Eksempplar, »især vilde Tabet af de svære Kopibøger, der i det mindste i Provst Birchs Tid har været ført særdeles ordentlig, være uerstatteligt for den Provst, der kom til at savne dem.« Derefter fortsættes: »En privat Grund, hvorfor jeg personlig ikke vilde være imod den vedblivende Forening, tør jeg nok ogsaa aabenhjertig betro Deres Højærværdighed: Min Plan har været i Forventning af de Ting, der vilde komme, om en 8 à 10 Aar, ifald Gud gav Liv og Kræfter saa længe, at afstaa Præstekaldet til min Søn og selv beholde Provstiet. Dette kunde jo ikke ske uden en særdeles Begunstigelse, men dog formodentlig lettere opnaas, naar jeg troligen havde arbejdet og vedblev at arbejde i et vidtløftigt Provsti end i et mindre.

Uden at ytre noget bestemt Ønske i denne Sag (som jeg maaske kunde komme til at angre, hvis de mange og lange Rejser oversteg mine Kræfter) indstiller jeg foranførte til Deres Højærværdigheds nøjere Overvejelse, under alle Tilfælde tilfreds med Udfaldet.« (SEIDELIN mener, at det ikke er let at finde 2–3 Provstekandidater i Vends Herred, »det maatte vel være ASCANIUS, SELKJÆR og KRAG, men ingen af dem kender jeg til Bunds.«).

SEIDELINS Brev maa fuldstændig have forandret Biskoppens Mening. 25/4 og 26/4 indberetter Biskop FABER til Kancelliet, at Provstiet for Baag og Vends Herreder er blevet ledigt, og fortsætter: »Det træffer sig saa heldigt, at man i dette Provsti har en Mand, der besidder Duelighed, Kraft og Lyst til at overtage dette, ellers for een Mands Skuldre vel besværlige Provsti. Det er Hr. Consistorialraad SEIDELIN i Dreslette, Ridder af Dannebrog, en Mand, der allerede har nydt flere Beviser paa det høje Collegiums Anbefaling og HANS MAJESTÆT KONGENS Naade. Jeg har forvissat mig om, at Manden er villig til at overtage Provstiet, og da jeg for Øjeblikket ikke vilde være i Stand til at opgive nogen, der formaade at overtage begge Herreder, og Consistorialraad SEIDELIN i Erfaring, Dygtighed og allerede vunden Hæder staar saa højt, at ingen gejstlig Mand i begge Herreder kan sættes ved hans Side, saa tillader jeg mig paa det allerindstændigste at ansøge det høje Collegium om, at det gunstigst vilde skjænke det af mig ærb. ytrede Bifald.«

PRINS CHRISTIAN FREDERIK sendte, faa Dage efter, sin Lykønskning »forud«:

»Kjøbenhavn d 29 April 1837.

Hr. Consistorialraad SEIDELIN! Ved Provst BIRCHS Forflyttelse til Store Hedinge vil det Provsti, De i denne værdige Embedsmands Fraværelse forestod, blive at besætte, og Biskoppen vil frem for nogen anden foreslaa Dem dertil. Vous avez fait vos preuves [De har gjort Deres Erfaringer], og jeg kan ikke heller ønske at se nogen anden i denne Post. Jeg har spurgt Biskoppen, om Provst BIRCHS Mening, at Provstiet var for stort, for byrdefuldt for een Mand, som tillige skulde varetage sit Kald, ej burde drages til Følge nu, da Vakancen er indtruffen, og Herrederne muligen kunde adskilles, men han har svaret mig, at De ønskede, naar Embedet overdroges til Dem, at modtage det udelt. Dette vil altsaa blive Indstillingen, og jeg ønsker Dem og Embedet forud til Lykke dertil.

Min Samtale med Deres Søn, som er en vakker ung Mand, skaffede mig Deres Brev af 1. i denne Maaned; det er mig kiert at kunne takke Dem for samme. De ytrer den almindelige Bekymring, man havde Grund til at nære om Kongens Helbred. Siden den Tid ere atten Uger henderunden, og Tilstanden har forbedret sig, Hosten er mildere, Appetit og Søvn gode, men Kræfterne, som skal bringe den Syge fra Sygestuen i Luften og til Følelsen af Velbefin-

dende, fattes endnu. Den mildere Luft, som i Aar saa sent er kommet os til gode, men som Maj Maaned maa bringe, vil, maa man haabe, ogsaa bringe den fuldkomne Helbredelse.

Glædelig og lønnende er den almindelige Deltagelse, som *Kiernen* af Folket viser den elskede Konge. Jeg haaber, naar ingen Forhindringer indtræffe, endnu i Løbet af næste Maaned at se Dem i Odense, og vil det da være mig kiert at underholde mig med Dem om flere Genstande, som Deres Brev omtaler.

Til den Tid venter jeg ogsaa, Deres Søns Skiæbne med Hensyn til det ansøgte Kald⁷⁹ vil være afgjort, som jeg haaber, til bedste for ham. Min Hilsen beder jeg formeldt til Fru RYBERG. Det vil nok afhænge af, hvorledes Justitsraad FALBE⁸⁰ videre staar sig, om han kan vedblive som Embedsmand. Jeg ved, at han allerede har indbetalt en ikke ubetydelig Sum paa det tilbagestaaende.

Det skal være mig kiert at faa gode Tidender fra Dem, og forbliver jeg, min kiere SEIDELIN,

Deres velvilligste

CHRISTIAN FREDERIK.«

Den 3/5 1837 konstituerede Biskop FABER SEIDELIN, »som oftere tilforn har varetaget de provstelige Forretninger«, som Provst i Vakancen fra 7/5 og meddelte samtidig dette til Provst BIRCH, hvem han takkede for den »Iver, Nidkærlighed og Dygtighed, hvormed De har plejet de provstelige Forretninger til den saa yderst vigtige Almueundervisnings sande Gavn og Fremblomstren i Provstiet.«

I Forestillingen til Kongen 17/5 nævner Kollegiet, at der er 2 Emner til Provsteembedet, Konsistorialassessor BLÆDEL i Assens og Konsistorialraad SEIDELIN i Dreslette. Om sidstnævnte hedder det bl. a.:

»Han har siden 1809 været i sit nuhavende Embede, hvor den indbyrdes Undervisning i Aaret 1824 er indført i Snave Skole, og er allerede i 1829 af nu afdøde Biskop PLUM bragt i Forslag til dette Provsti tillige med Provst BIRCH og ved denne Lejlighed anbefalet som en Mand af Urbanitet, der gjør ham skikket til mere end Landsbyomgang, men ogsaa for denne Kreds er et Mønster paa Humanitet saavel som Økonomi og Husflid.

Blandt disse tvende Mænd kan dette Kollegium ikke andet end give Konsistorialraad SEIDELIN Fortrinet, saavel med Hensyn til hans videnskabelige Dannelse som hans ogsaa dette Kollegium bekjendte fortrinlige Forretningsdygtighed, paa hvilken han aarligen har afgivet Prøve ved som konstitueret at forestaa Provsteembedet, medens Provst BIRCH som Deputeret ved Provinsialstænderne for Østifterne opholdt sig i Roskilde. Kancelliet tillader sig derfor med Biskoppen at anbefale ham . . .« og 23/5 forelaa den kongelige Udnævnelse til Provst for Baag og Vends Herreder; i Løn skulde han »nyde 1½ Td. Byg aarligen af

hver Kirke i sit Provsti, at betale med Penge efter hvert foregaaende Aars Kapitelstakst.«⁸¹

Provst V. P. SEIDELIN havde saaledes længe haft Lyst til at bestyre det store Provsti og overlade Forretningerne i Dreslette Sogn i hvert Fald delvis til en Kapellan. Fra 1843 havde han personel Kapellan, først sin Hustrus Brodersøn CARL CHR. EMIL JACOBSEN til 1860, da han blev Sognepræst i Hvornum, derefter 1860–62 RASMUS BALSLEV, der endte som Sognepræst i Vigerslev ved Odense 1886–1908.

Provst SEIDELIN skriver i sin Ansøgning 4/9 1843:

»Som Provst for et af Rigets største Provstier og Sognepræst i et temmelig vidtløftigt Pastorat føler jeg, nu i mit 63 Aar, Trang til Hjælp med Bestyrelse af Præsteembedet, hvisaarsag jeg allerunderdanigst ansøger DERES MAJESTÆT, at Candidatus theologiæ CARL JACOBSEN af Bornholm . . maa vorde beskikket til personel Capellan for Dreslette Menighed imod af mig at nyde aarligen 150 Rbd. og frit Ophold i alle Maader i mit Hus samt af Menigheden en Offerdag aarl.«

JACOBSEN, hvis Ansøgning ogsaa er dateret 4/9, var i Januar s. A. blevet cand. theol. med haud og havde 3/9 aflagt homiletisk og kateketisk Prøve med haud.

I sin Anbefaling 5/9 og 14/10 fremhæver Biskop FABER, at Provst SEIDELIN, der trods sine 63 Aar besad fuld aandelig Kraft og Forretningsdygtighed, havde et Provsti af 28 Pastorater og tillige et stort Præstekald. Yderligere anbefalede Ansøgningerne 6/9 af Fyns Guvernør PRINS FREDERIK.

Den 2/11 1843 udstedtes Udnævnelsen for cand. theol. JACOBSEN som Kapellan pro persona for Dreslette Sogn »imod at nyde i aarlig Løn 150 Rbd. Sølv foruden fri Kost, Logis, Lys, Varme og Vask i Præstegaarden, fri Befordring i alle Embedsrejser og en Offerdag aarligen af Menigheden.«⁸²

Som Provst blev SEIDELIN Deltager i *Fyens Stifts Landemode*, der holdtes hvert Aar den første Onsdag efter Sct. Hansdag i Konsistorium ved St. Knuds Kirke i Odense og bestod af Stiftets Provster under Forsæde af Stiftamtmanden og Biskoppen. I den Gudstjeneste, der holdtes før Landemodet, samt i nogle af Forhandlingerne kunde alle Stiftets Gejstlige deltage, de saakaldte udvidede Forhandlinger.

Provst SEIDELIN, der deltog i samtlige Landemoder med Undtagelse af 1860 og 1862, blev paa Landemodet 28/6 1837 af Biskop FABER indsat som Provst over Baag og Vends Herreder og prædikede

ved Landemodegudstjenesten 27/6 1838 over Lukas 14, 25; siden prædikede han kun een Gang, ved Landemodet 27/6 1849, over Johs. 15, 5–11.

Paa Landemodet fremlagdes Regnskaberne for Fyens Stifts gejstlige Enkekasse, som SEIDELIN var Medbestyrer af i 1829 og 1831 og Medrevisor af i 1830–31, 1837 (i Vakancen efter Provst BIRCHS Forflyttelse), 1844–45 og 1850–51, og for Fyens Stifts gejstlige Brandsocietet, som SEIDELIN selv var Medlem af fra 1/1 1819 og Medrevisor af i 1840, 1843 og 1847, og som ophævedes 24/6 1851. Det samme gjaldt Hjælpekassen for Præsteenker i Fyens Stift, der var oprettet efter et af Provst SEIDELIN paa Landemodet 28/6 1848 fremlagt Udkast til Fundats, der blev vedtaget paa den gejstlige Enkekasses Direktionsmøde 13/9 s. A. af Stiftsprovst SVITZER og de 7 Provster og blev kgl. konfirmeret 10/7 1849; Hjælpekassens Formaal var at forbedre Enkepensionen i de Tilfælde, hvor der var flere Enker paa eet Kald, og de derfor ikke kunde nyde fuld Pension, men maatte dele denne.

Derimod vides SEIDELIN ikke at have medvirket til det ogsaa af Landemodet bestyrede, efter Forslag af Sognepræst MAU i Skellerup stiftede Fyens Stifts Legat for Skolelærerenker, hvis Fundats udarbejdedes af en paa Landemodet 1855 nedsat Komite, vedtaget af Landemodet 1856 og kgl. konfirmeret 15/5 1857.

Et af de Spørgsmaal, som forhandlede paa Landemoderne, var en ny Helligdagsanordning; dette var drøftet privat mellem Biskop FABER og Provst SEIDELIN i 1840, hvorefter den altid energiske Biskop havde udsendt 9 Spørgsmaal om Helligdagens Overholdelse til samtlige Præster. Da Kancelliet 18/8 1842 udbad sig Biskoppernes Betænkning herom, opfordrede FABER 24. s. M. Stiftets 10 Konventer til at afgive Betænkning herom, idet han stillede alle Svarene paa de 9 Spørgsmaal til Raadighed, og paa Baggrund heraf forfattede han 28/2 1843 en Betænkning; 26/3 1845 udkom en ny Forordning ang. Søn- og Helligdagens vedbørlige Helligholdelse.

Til nærmere Drøftelse af et, Biskoppen 18/7 1846 af Kancelliet tilstillet, Udkast til ændrede Regler for det gejstlige Naadesaar nedsattes 30/6 1847 en Komite, bestaaende af Stiftsprovst SVITZER, Provst SEIDELIN og Præsterne KRAG i Gelsted, COLDING i Odense og ROHMANN⁸³ i Rønninge.

Biskop FABER interesserede sig meget for det teologiske Studiums praktiske Del; han havde 1845 udsendt en »Katechetik« og havde indsamlet Materiale til en Homiletik og en Liturgik, men fik dem aldrig udgivet; den 17/4 1847 henvendte han sig til Gejstligheden i sit Stift med Henblik

paa Udarbejdelsen af det fjerde Bind i dette Værk, »Pastorallæren, Udførelsen af Sjælesørgerembedet betræffende«, og fordelte efter sin Disposition Stoffet til Værket mellem de 10 Konventer; Baag Herreds Konvent fik til Opgave at arbejde med: Missionsprædiken blandt forsømte Christne; Prædiken for Jøder og Hedninger; Den evangeliske Prædiken iblandt Jøderne og iblandt Hedningerne; Casualprædiken; Bibellæsningen, Katechisationer med Voksne; Fattig- og Sygepleje; Præstens selskabelige Omgang; Husandagten; det ægteskabelige Forhold; Erfaringer, hentede fra Børn; Omgang med Forældre og Slægtninge; Behandling af Tyende; og Omsorg for det timelige Udkomme. – Mere høres ikke til denne Sag, og inden næste Aars Landemode var Biskoppen død.

Paa Landemodet 25/6 1851 sendte Biskop GAD, Stiftsprovst SVITZER og samtlige tilstedeværende 12 Provster og 28 Præster en Adresse til Sjællands Biskop J. P. MYNSTER i Anledning af hans 50 Aars Embeds jubilæum 17/7 s. A., hvori udtales, at da den danske Kirke nu gennem et halvt Aarhundrede har glædet sig ved Biskoppens velsignelsesrige Virksomhed, griber man med Begærlighed Lejligheden til at give Udtryk for sin Højagtelse og Taknemmelighed og ønsker, at Gud vil »fremdeles i Deres høj-hæderlige Alderdom skjænke Dem den sjældne Aandskraft, der hidtil har baaret saa rige og skønne Frugter for vort kirkelige Samfund.«

Provst SEIDELIN deltog ikke aktivt i Landemodeforhandlingerne, at dømme efter de trykte Landemode-Acter. 1856–58 behandlede Emner som Daabstvangens Afskaffelse, Afskaffelse af BALLETS Lærebogs Eneret, Forslag til en Kirkeforfatning, Præsters Fritagelse for Pligt til at vie fraskilte, og nye Regler for Landemodet.

Den eneste Gang Provst SEIDELIN nævnes at have taget Ordet, var, da han under de udvidede Forhandlinger ved Landemodet 30/6 1858 om Skriftesedler (en Persons Attest fra Præsten om hans sidste Altergang, at benytte ved Flytning til et andet Sogn for dér at kunne komme til Herrens Bord) udtalte: »En Paategning som den: »Hører til Folkekirken« vilde være tilstrækkelig Bevis for, at Vedkommende er en Christen; saa ved man, at han ikke f. Ex. er Mormon.«

Ved det sidste Landemode, SEIDELIN deltog i, 26/6 1861, forhandlede om ønskelige Ændringer ved Konfirmationen.⁸⁴

Som Provst udgjorde SEIDELIN sammen med Amtmanden (Amts-) Skoledirektionen, der skulde føre Tilsyn med Skolevæsenet i Provstiet, samt var Bestyrer af den 1841 stiftede og 1867 ophævede »Skolelærer-Enkepensionsforeningen for Baag og Vends Herreder« og udgav 1841 i Trykken »Bestemmelser, som ere vedtagne af Skolelærerne i Baag og

Vends Herreder, for den imellem dem selv indbyrdes oprettede Enkepensionsforening 1. Novbr. 1841.« En af SEIDELIN 1839 udarbejdet Afhandling om Gildevæsenet i Danmark tryktes 1840 i SØREN HEMPELS »Bidrag til Tidshistorien« (Bd. 6 Nr. 35–39) under Titlen »Om de gamle danske Broderskaber, som en mærkelig Yttring af Communallivet i Middelalderen.« Disse 2 Afhandlinger er sammen med de 3 nævnte Taler alt, hvad han har ladet trykke.

Sin Interesse for Skolevæsenet fik han rig Lejlighed til at dyrke som Provst. Han besøgte flittigt Skolerne i sit vidtstrakte Provsti, vejledede og opmuntrede Lærerne og støttede paa flere Maader Bestræbelserne for at forbedre deres Kaar.

Den Hengivenhed, Lærerne stadig nærrede for ham, gav sig bl. a. Udslag i, at de i Dresden lod fremstille et Litografi af Provsten, i Ornat og med Ridder- og Sølvkors paa Brystet, med følgende Indskrift: »V. P. SEIDELIN Consistorialraad, Provst og Sognpræst til Dreslette. Foranstaltet af Skolelærern [!] i Baag og Vends Herreders Provstie som et Beviis paa Hengivenhed.« Og forneden læses: »I. M. Graack 1847. gedr. bei Fr. Hanfstaengl⁸⁵ in Dresden.«

Et Eksempel paa, at Provsten ogsaa tog sig af Smaating, naar han derved kunde hjælpe, er, at han 1839 befriede Sognepræst L. P. BANG i Haarby for at skrive en Ansøgning til Biskoppen. Da Pastor HØYER i Flemløse 9/3 »udaandede sit sygelige Liv«, tilfaldt det Pastor BANG at holde Konfirmationsgudstjeneste i Flemløse, hvorfor han maatte have Biskoppens Tilladelse til at udskyde Konfirmationen i sit eget Sogn en Uge, »thi egen Kirke maa jo i Vacancetilfælde cedere den fremmede. Jeg tør vel derfor«, skriver Provst SEIDELIN 14/3 til Biskoppen, »bede Deres Højærværdighed at meddele mig en saadan Tilladelse til ham, uden at han behøver selv at indkomme med Forestilling derom. Der ere Mennesker, som enhver Smule Skriversi generer i høj Grad, og . . . man maa – efter Deres Højærværdigheds Princip – tage Folk, som de nu een Gang ere, hvorfor jeg gjerne vil befri ham fra den Ulejlighed.«

Straks efter Overtagelsen af Provstiet fik SEIDELIN at gøre med en Provsteretssag angaaende Stridighed⁸⁶ mellem Skolelærer CHRISTIAN JOCHUMSEN⁸⁷ i Barløse og Sognepræsten sst. PETER SØRENSEN, om hvem Biskop FABER 1836 skriver, at han er »en trættekjær, grov og ubesindig Mand, . . . hans Udvortes er ikke behageligt.« (Den 1837 nedsatte Provsteret idømte dem begge Bøder 17/3 1842, Præsten

300 Rd. Sølv og JOCHUMSEN 50 Rd. Landemodet dømte dem fra deres Embeder 21/1 1843. Ved Højesteret nedsattes Straffen 18/3 1844 til en større Mulkt. JOCHUMSEN afskedigedes 30/4 1844, Pastor SØRENSEN 28/7 1844 i Naade og med Pension).

Den Pastor SØRENSEN ved Højesteret idømte Mulkt af 300 Rbd. Sølv nedsattes ved kongeligt Reskript 23/5 1845 til 150 Rbd., som Pastor SØRENSEN betalte til Provst SEIDELIN, som 25/6 s. A. overgav dem til Landemodet, der tildelede 15 Præsteenker dem med 10 Rbd. til hver.

Under Præstens Suspension fungerede Kapellan JACOBSEN fra Dreslette i Sogneforstanderskabet i Barløse og vist ogsaa i Præsteembedet.

Som Provst kom SEIDELIN til at forestaa Assens Amtsbibliotek⁸⁸, der som nævnt (S. 1045) var stiftet 1812 (Fundats 1815) af Amtsprovst HOLM, men inden dennes Død 1829 flyttet fra Sandager Præstegaard til Østerport i Assens. BIRCH i Nørre Aaby, der var Provst 1829–37, synes ikke at have interesseret sig for Biblioteket, men SEIDELIN tog straks med Energi fat paa at ophjælpe det »af flere Tusinde Bind i alle Videnskabsfag« bestaaende Bibliotek. Da Østerport 1844 skulde nedbrydes, lykkedes det SEIDELIN at faa Assens Kommune til 1845 at opføre et Hus til Biblioteket paa den gamle Kirkegaards sydvestlige Hjørne ud mod Adelgade. Her havde Assens Amtsbibliotek til Huse de næste 60 Aar, i SEIDELINS Tid trivedes det vel, men fra 1880'erne gik det stadig tilbage med Interessen for det, og efterhaanden ophørte Udlaan og Nyanskaffelser. Over Bogbestanden, der steg til c. 6–7000 Bind, er der trykte Kataloger fra 1814, 22 og 54.

Da Biblioteksbygningen nedbrødes 1905, flyttedes Bøgerne til Realskolens Loft, hvor de laa glemt og uanset til 1925; da oprettedes det nye Assens Amtsbibliotek, hvortil en Del af de gamle Bøger kom, medens enkelte kom til Det kgl. Bibliotek, og en Del solgtes paa Auktion i København. En stor Rest Bøger blev liggende paa Loftet til 1937, da de kørtes paa Lossepladsen.

Til Nytaar 1838 sendte Provst SEIDELIN Lykønskninger til PRINS CHRISTIAN FREDERIK, som takkede med følgende Brev, 11 Maaneder før sin Tronbestigelse:

»Kjøbenhavn d. 6. Jan. 1838.

Hr. Provst SEIDELIN! De har meget fornøjet mig ved Meddelelsen af gode Tidender fra Deres Em-

bedskreds, men først og fremmest takker jeg Dem for de gode Ønsker, De har tilsendt mig i Anledning af Aarets Vexel. Jeg gaar det imøde med Tillid til Gud, at han vil skienke sin Velsignelse til hver redelig Bestræbelse, være sig i den større som i den mindre Kreds. I mit Hus kunde det begynde glædeligere, end Tilfældet er, thi min Kone⁸⁹ lider siden nogle Uger af et Saar paa Benet – hvis første Aarsag er de gientagne Anfald af Rosen, som hun plages med – imidlertid er der godt Haab til at dette Onde snart vil være overstaaet, men det vil udentvivl fornødig en Baderejse, hvilken jo i andre Henseender kan være saare behagelig og gavnlig.

Mine gode Ønsker til det nye Aar for Dem og Deres ville De her modtage.

At De i afvigte Efteraar skulde friste den Skiebne at miste Deres gamle værdige Fader, og det paa en saa ulykkelig Maade, har gjort mig meget ondt for Dem og De har ej heller tvivlet om min Deltagelse.

Det var mig saare kiert for Konsistorialraad Hvuid⁹⁰ i Ørsted, at Kongen var saa naadig at betænke ham med denne Udmærkelse paa hans Jubelhøjtid.« – Efter Omtale af forskellige Skoleforhold, især i Assens, m. m. slutter Brevet:

»Naar De skriver til Haraldskier, beder jeg mig erindret med Hilsener; jeg læste med Fornøjelse, at man finder sig tilfreds i den forandrede Stilling.⁹¹

Hos Fru RYBERG ville De formelde min Hilsen. Hun vil erfare med Fornøjelse, at min Søsters⁹² Helbred i den senere Tid har været ønskeligt.

Jeg henlever, Hr. Consistorialraad SEIDELIN

Deres forbundne og velvillige

CHRISTIAN FREDERIK.

Pr. C. F.⁹³ er for Tiden i Rom.«

Provst SEIDELIN var ikke med til at overbringe de 2 Adresser⁹⁴, som Biskop FABER, 3 Provster og 5 Præster fra Fyn i December 1839 i Anledning af FREDERIK VI'S DØD overbragte Enkedronning MARIE SOPHIE FREDERIKKE og CHRISTIAN VIII.

Den 5/7 1841 overrakte Biskop FABER og Provsterne SEIDELIN, PLESNER og SVITZER i København følgende Adresse⁹⁵ til KRONPRINS FREDERIK (VII) og KRONPRINSESSE MARIANE i Anledning af deres Formæling 10/6 s. A.:

»Underdanigst fremstille vi os for DERES KONGELIGE HØJHEDER som Deputerede paa den fynske Gejstligheds Vegne. Da Budskabet lød til Fyn, at DERES KONGELIGE HØJHED, Stiftets høje Guvernør, havde over Østersøens Bølger hjemført den ædle PRINSESSE AF MECKLENBORG-STRELITZ som Danmarks Kronprinsesse, da sloge ogsaa vore Hjerter af Glæde, og vi havde ilet straks at tolke vore Følelser, om vi ikke vare blevne tilbageholdte af Pligter, hvis alvorlige Bud Deres Kongelige Højhed selv fordrer først og fremmest ærede og opfyldte af Deres Guvernements Embedsmænd. Derfor have vi nu først den Lykke at nedlægge for Deres Kongelige Højheder Bevidnelsen af den Glæde, som ogsaa fra Fyns Stifts Gejstlige lyder Deres Kongelige Højheder imøde.

I Guds Huse have vi bedet og skulde fremdeles stedse af oprigtige Hjerter bede, at den himmelske Fader vil lade lyse sin Naade, Fred og Glæde over den Pagt, som nu forener Deres Hjerter, at han vil beskjærme Deres dyrebare Liv for Danmark og lade Kongehuset, og især vor ædle Konge og Dronning, i Deres Kongelige Højheders Kjærlighed og Glæde finde en rig Kilde til at prise og takke Gud.

Naadigste KRONPRINSESSE! Fra et elsket Hjem har De fulgt Danmarks dyrebare Kronprins, vor høje Guvernør til et fremmed Land, til et Folk, De ikke kjendte. Gud velsigne Dem derfor! Snart vil Deres Kongelige Højhed erfare, at Landet er smukt og venligt, og at det allerede tidligt lægger Troskabs og Kjærligheds milde Følelser i Hjerterne. Omfat, naadigste Kronprinsesse! nu Danmark og dets Børn med oprigtig Kjærligheds aabne og ærlige Følelse! Lad Danmarks Vel være Deres Glæde, dets Sorg Deres Vemod, og vi tør love det som danske Mænd, at Kjærlighed og Trofasthed i danske Hjerter skal blive Gjen-gjalden. Deres Kongelige Højheds Glæde skal være vor Fryd, Deres Bekymringer vor Sorg.

Guds Naade og faderlige Varetægt hvile over Deres Kongelige Højheder! Den Højeste beskjærme og velsigne Dem!!«

I de 13/8 1841 oprettede Sogneforstanderskaber (1867 ændret til Sogneraad) og Amtsraad var Provst SEIDELIN som Sognepræst selvskreven *Medlem af Dreslette Sogns Sogneforstanderskab* samt fra 26/3 1842–1856 valgt⁹⁶ *Medlem af Assens Amtsraad*, hvis øvrige Medlemmer var Stiftamtmanden Kammerherre J. C. T. CASTENSCHIOLD som Formand, Kammerherre, Grev KARL WEDELL til Wedellsborg, Kammerherre, Hofjægermester NIELS BASSE FØNSS til Hindsgavl, Proprietær CHRISTEN HANSEN til Løgismose, Justitsraad, Landvæsenskommissær, Godsforvalter JENS BRASCH til Mathildelund i Gamtofte Sogn, Kammerraad, Landvæsenskommissær A. J.

EVERS paa Fønsskov og Landmaaler P. HANSEN i Gummerup.

Sogneforstanderskaberne fik til Opgave at bestyre Landkommunernes Skole-, Fattig- og Vejevæsen. Samtidig opførte Fattig- og Skolekommissionerne, i hvilke Sognepræsterne siden 1803 og 1814 havde været født Formand, men disse Sager vedblev dog at staa under Præsternes selvstændige Overledelse indtil 1867, da Sognepræsternes faste Medlemskab af Sogneforstanderskaberne ophørte.

Amtsraadet, hvori Amtmanden skulde være Formand og en af Amtets Provster Medlem, og hvis Forhandlingsprotokoller er bevaret, holdt 4 aarlige Møder, i Reglen paa Assens Raadhus, men undertiden ogsaa i Gribsvad Kro, hvor det første Møde holdtes 28/5 1842. – I 1852 meldte Provst SEIDELIN Forfald ved de 3 første Møder, men var atter til Stede i December; 12/3 1855 fremlagde han samtlige Regnskaber for Fattig- og Skolevæsenet, Skolelærerhjelpekassen samt Legater. Herefter deltog han kun i 3 Møder, 11/6, 13/8 og 19/11 1855. Den 18/2 1856 var han forhindret paa Grund af Sygdom, – men der forelaa fra ham en Beretning om Resultatet af Valget af Retsvidner for Landjurisdiktionerne i Amtstuedistriktet. Ved næste Møde 2/6 1856 var Sognepræst D. A. HOLBERG fra Nørre Aaby til Stede, han overtog fra nu af Provst SEIDELINS Plads i Amtsraadet til 11/3 1862 og efterfulgtes 6/6 1862 af SEIDELINS Efterfølger som Provst i Baag Herred NICOLAI SEIDELIN BØGH, Præst i Gamtofte.

Den 28/6 1845 blev Provst SEIDELIN *Dannebrogsmænd*.

Ved Valget af Den grundlovgivende Rigsforsamlings 152 Medlemmer 5/10 1848, efter Valgloven af 6/7 s. A., var Provst SEIDELIN *Formand for Valgbestyrelsen* i Assens Valgdistrikt, der med sine 12,720 Indbyggere var det største af de 15 fynske Valgdistrikter og omfattede Assens Købstad samt de 11 sydligste af Baag Herreds 21 Landsogne.

Ifølge Valglovens § 9 skulde Valglisten i Sognekommunerne affattes af Sogneforstanderskaberne. Ved Indskrivningen paa Valglisten sidst i Juli og først i August blev 6,1 % af Danmarks Befolkning indskrevet som Vælgere. Valgbestyrelsernes Formænd valgtes af Amtsraadet, af de menige Medlemmer valgtes Sogneforstanderskaberne et Medlem for hver Kommune og i Købstæderne Kommunalbestyrelserne et Antal efter Folkemængden.

I Assenskredsen, hvor Valgbehandlingen i Assens Kirke ledtes af Provst SEIDELIN, var der opstillet ikke mindre end 5 Kandidater, hvoraf den radikale Venstremand Gaardejer HANS DINSEN⁹⁷ fra Saltofte i Kærum Sogn valgtes med 227

Stemmer; een Kandidat trak sig tilbage, og de andre tre fik tilsammen 195 Stemmer.

Skuffede over at en Repræsentant for Bondestanden var blevet valgt, fremførte Vælgerne fra Assens By en Del Protester over grove Unøjagtigheder ved visse Landbovælgeres Afstemning. Som Formand for Valgbestyrelsen saa Provst SEIDELIN sig derfor nødsaget til at indgive en særlig Beretning til Justitsministeriet med Forslag om partielle Omvalg. Af Beretningen synes det, som om der faktisk har fundet Unøjagtigheder Sted ved Førelsen af flere Landsognes Valglisten. Men Ministeriet kunde kun henvise Spørgsmaalet til Afgørelse i selve Valgbestyrelsen eller i den kommende Rigsforsamling, hvorefter intet videre skete i Sagen.

Af Rigsforsamlingens Medlemmer var 114 folkevalgte (heraf 15 paa Fyn) og 38 kongevalgte (paa Fyn 5).

Den 5/10 udsendtes til samtlige Valgbestyrelsesformænd Eksemplarer af allerhøjeste Patent af 3/10 om Rigsforsamlingens Møde i København 23. s. M., til Overgivelse til Kredens Rigsdagsmænd og til almindelig Kundgørelse.

Søndag 22/10 afholdtes i alle Landets Kirker Forbøn for Rigsforsamlingen og for KONG FREDERIK VII, som ønskede at have sin »Styrke ikke i den Os af Vore Forfædre overantvortede Magt, men i Folkets Kjærlighed«, og Dagen efter aabnedes paa Christiansborg efter Gudstjeneste i Slotskirken Den grundlovgivende Rigsforsamling.

HANS DINSSENS politiske Karriere blev kort; uden Held forsøgte han sig ved Folketingsvalgene i Assens 1849, 1852 og Maj 1853. I 1849 valgtes i Assens Postmester OVE THOMSEN, tidligere Redaktør og Raadmand i Odense.⁹⁸

I Baag Herreds Præstekonvent læste Provst SEIDELIN 1852 »Afhandling om Kirkens Reform«, 1853 »Afhandling om Skolens Reform« og 1854 »Afhandling om Tidens religiøse Bevægelser«.⁹⁹

Den femte Biskop i Fyens Stift i SEIDELINS Præstetid blev fra 1852 den som Kirkehistoriker og Lokalhistoriker bekendte C. T. ENGELSTOFT, der giver Udtryk for stor Tilfredshed med sin 24 Aar ældre Provst for Baag og Vends Herred:

»1855 sluttede jeg min Visitats i Baag Herred med efter Provst SEIDELINS Ønske at gjøre mig bekendt med Dreslette Sogns Skoler og holdt Kirkevisitats Søndag d. 23/9. Ligesom mine Besøg i Baag og Vends Herreder stedse havde frembudt mig saa rig Anledning til at lykønske dem med deres utrættelige,aarvaagne og elskede Tilsynsmand, der forstaar at samle, lede og styrke alle gode Kræfter, saaledes frembød hans egen Sognekreds mig det glædelige

Billede af en oplyst og kirkeligsinde Menighed, der med mig forener sig i den Bøn, at Forsynet endnu længe vil forunde den ædle Lærer at vandre og virke med Kraft og Glæde iblandt os.« Efter et Par Bemærkninger om Provstens Kirkebogsførsel fortsættes: »Ellers alt i den bedste Orden. – Kapellan JACOBSEN holdt en lang livløs Prædiken over det dejlige Evang. Luk. 7,11–18 om . . . at tænke paa de Afdøde . . . , det var en Afhandling, . . . ej ud af Hjertet. Derhos har han et svagt Bryst.«

Fra 22/10 1856 havde man i c. 5 Aar *Menighedsraad* i Dreslette Sogn.

Oprettelsen af Menighedsraad havde været drøftet i Regeringen fra 1853, men man fandt ikke Tiden inde til at lovgive herom. Et Kommissionsforslag om Oprettelse af Menighedsraad anbefalede af Fyens Stifts Landemode 27/6 1855. Den 24/9 1856 udsendte Kirkeminister C. C. HALL gennem Biskopperne et Cirkulære til Præsterne med Opfordring til paa deres Konventer at drøfte Sagen og derefter, hvor man ønskede det, at oprette frivillige Menighedsraad; disse havde dog ikke Ret til at vedtage noget, men kun til at fremkomme med Ønsker, som Myndighederne ikke behøvede at tage Hensyn til.

Tanken vandt kun ringe Tilslutning. Inden Udgangen af 1859 var der oprettet henvend 280 Menighedsraad i Købstad- og Landsogne, de fleste Steder som et Udtryk for den paagældende Præsts Ønske; Biskop ENGELSTOFT indberettede 5/11 1857 til Kultusministeriet, at der var oprettet Menighedsraad i 39 af Fyens Stifts 134 Pastorater.

I Vends Herred oprettedes ingen frivillige Menighedsraad, i Baag Herred derimod i 11 Pastorater, bl. a. Dreslette og Søllested-Vedtofte; deres Levetid blev kun kort, allerede i 1860'erne ophørte de i en Række Pastorater, bl. a. Dreslette. (Først 15/5 1903 udkom den første Lov om Menighedsraad).¹⁰⁰

Provst SEIDELIN indberettede Palmesøndag 1857 til Biskoppen, at det i Dreslette den 22/10 1856 oprettede frivillige Menighedsraad havde udfoldet følgende Virksomhed: Det havde afskaffet den Uskik, at mere end Halvdelen af Menigheden forlod Kirken, naar Prædiken var endt, saa at nu alle blev til Slutningen; det havde modarbejdet, at Altergang holdtes paa bestemt Tid, og søgt at indføre fri Altergang paa enhver Tid af Aaret, og det havde formaaet Menigheden til under Gudstjenesten at istemme med Kirkesangeren: »og med din Aand« og »Amen«.¹⁰¹

I 1857 ansøgte Menighedsraadet for Dreslette Sogn om, at Tiden for Gudstjenestens Begyndelse i Dreslette Kirke maatte forandres fra Kl. 10 til Kl. 9 om Sommeren; 20/6 kunde Biskoppen meddele SEIDELIN, at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet 16/6 havde bifaldet Ansøgningen.

En Boelsmand i Dreslette Sogn, som var gaaet over til Mormonerne, nægtede under Paaberaabelse af Grundlovens § 82 at yde Præstetiende af sin Jordlod, men Ministeriet svarede 9/2 1858 Provst SEIDELIN, at § 82 ikke paa nogen Maade fritog Medlemmer af de fra Folkekirken afvigende eller af ikke-anerkendte Trossamfund for at yde Præstetiende, hvorefter det paagældende Beløb for 1857, 8 Rd. 5 Mk. 7 Sk., inddreves ved Sognefogdens Bistand, da Manden stadig vægrede sig.¹⁰²

Provst SEIDELINS Dygtighed gjorde sig ogsaa gældende inden for Landbrug og Økonomi, og han blev – som mange af den Tids Præster – Foregangsmand i Sognet. I sit store Værk om Dreslette fortæller han, at ved Udskiftningen i Sognet, der foretoges 1789 af Landinspektør NYHOLM, blev Præstegaardens Tilliggende (godt 84 Tdr. Land) af Ager og Eng, Skov og Tørvemose samlet fra 29 forskellige Steder til kun 5 Steder, samt at hans Forgænger og Svigerfader Provst JACOBSEN indførte Kartoffelavl i Sognet og indlagde sig megen Fortjeneste ved at plante Træer og levende Hegn ved Vejene samt opelske Skovene. Ved Taksation 1813 bestemtes Præstegaardens Htk. til 8 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. Jorderne var af vekslende Bonitet, sandede og lerede. SEIDELIN fik Kaldets økonomiske Forhold forbedret ved Mergling (»denne Guldmine for Landmanden«), Anlæggelse af mange aabne og dækkede Vandgrøfter, Opfyldning af Moser, Oprydning af Kratstykker og en ændret Sædfølge. »Her paa disse Egne var Merglen aldeles ubekendt, da jeg i Aaret 1815 gjorde det første Forsøg med samme. Mange lo ad dette møjsommelige Arbejde, og det varede flere Aar, inden jeg fik Efterfølgere.« I 1818 lykkedes det ham ved Dæmning for Stranden og Vandafledning at bringe en unyttig Eng ved Stranden under Ploven og forvandle sur Engbund til dyrkbar Agerland. Den gamle, endnu 1831 almindelig brugte Sædfølge (4 Aars Drift og 4 Aars Hvile) vedblev han med i sin Formands Spor indtil 1815, da han indførte Hel- og Halvbrak i Forbindelse med Merglingen, men først 1820 indførte han »den nyere og langt mere indbringende Driftsmaade: Helbrak, Mergling, en bedre

Sædfølge, Raps- og Hvededyrkning, en forsigtig indrettet Staldfodring etc.«, fuldstændig Vekseldrift, hvorved Udbyttet steg fra knap 6 til 8½ Fold. Til Præstegaarden hørte 1831 7–8 Malkekøer (tidligere 9–10) foruden Opdræt – disse gav dog ingen Indtægt paa Grund af den store Husholdning, Fremmedbesøg etc. – endvidere 4 Arbejdsheste og 1 Dragonhest, 5 Faar, 2 gamle Gæs og 1 Gase samt almindeligt Fjerkræ. – Til Præstegaarden var henlagt en Mensalgaard i Skaarup By, som solgtes 1816 for 4600 Rbd. Sedler, samt yderligere 12 Huse, der var bortfæstet.¹⁰³

Den over 300 Aar gamle, firlængede, straatækte *Præstegaard* – nogle hundrede Meter Vest for Kirken – var paa alle Sider omgivet af en smuk *Have* paa godt 3 Tdr. Land. Præstegaarden havde »en udmærket yndig Beliggenhed, i Særdeleshed formedelst den vide, skjønne Udsigt mod Sønden og Vester over Marker og Enge, Skov og Strand.« Den nye Ejer gik straks i Gang med at forbedre og forskønne baade Bygninger og Have. 1810–11 lod han »Kunstgartner« MÜLLER, den kongelige Haveinspektør i Odense (S. 396), som Etatsraad RYBERG 1815 lod planere, anlægge og beplante Dreslette Kirkegaard, anlægge Præstegaardshaven som en ny Lysthave i engelsk Smag, rigelig beplantet med nyttige Frugtræer og andre Vækster, ligesom en Humlehave, en Abildhave og en Kaalhave blev forenet; siden roses Haven stadig, ved Provstesyntet 1817 staa alt i den frodigste Vækst, næste Aar omtales, at Haverne, der staa i Forbindelse med hinanden, afgiver behagelige Promenader, og at Ejeren høster betydelige Frugter af sin velanlagte og vedligeholdte Humlehave. SEIDELIN udvidede Haven til det dobbelte Areal, især ved at indtage 3 store Humlehaver paa c. 6 Skp. Land, saa han 1831 kan notere, at der i den smukke og indbringende Have, der paa alle Sider omgiver Gaarden, aarlig avles 40 Pund Humle og 50 Tdr. Æbler og Pærer, hvilket giver en aarlig Indtægt af 110–120 Rbd.

Om *Præstegaarden* paa 128 Fag, hvis Bygninger alle var af Egebindingsværk, skriver SEIDELIN 1831, at selv om Provst JACOBSEN havde dels nyopført, dels ombygget 20 Fag af Stuehuset og 16 Fag af Staldlængen, var en stor Del af Stuehuset dog ved hans Tiltrædelse af Embedet 1809 i saa maadelig

en Forfatning, at det maatte nyopføres, hvilket dog, da der paa Grund af den af Krigen foraarsagede Standsning af Handelen var Mangel paa Overtømmer, først skete 1816 og 1817. Der blev da opført 16 Fag Stuehus i den østre Ende, 3 Fag Kvistbygning, 6 Fag Gavlbbygning i den vestre Ende, ny Overdel paa hele Stuehuset samt 4 nye Skorstene og 1 Bagerovn; endvidere opførtes 11 Fag Kornlade, 5 Fag Faarehus og 2 Fag Brændehus, og Gaarden forsynedes med 3 nye dobbelte, jernbeslagne Porte, og hele Gaardspladsen blev planeret og brolagt; endelig fjernedes en gammel, brøstfældig Svinesti og Vognremiser, der stod midt i Gaarden »og aldeles defigurerede denne.«

Skønt Etatsraad RYBERG skænkede Størstedelen af Egetømmer, Mursten og Kalk til denne Ombygning, stod den dog SEIDELIN i 7362 Rbd. 4 Mk. 14 Sk. »som Følge af de gældende opskruede Priser paa alle Livets Fornødenheder; saaledes kostede Overtømmeret alene 1132 Rbd., Gaardens Brolægning med Planering og Opfyldning henved 500 Rbd.; en Tømmermand lod sig betale 1 Rbd. dgl. etc.« – Efter en Reparation 1822 er Præstegaarden ved de aarlige Provstesyn »i ypperligste Stand«, »i fortrinligste Tilstand« o. l.; 1831 opførtes 3 Fag Stuehus. Præstegaarden assuredes 1829 for 6320 Rbd. Sølv, og 2 Huse, som Aaret før med Kancelliets Tilladelse af 24/12 1827 var opført som SEIDELINS private Ejendom paa Præstegaardens Grund, isoleret fra de øvrige Bygninger, samtidig for 760 Rbd. Sølv. – Angaaende Præstegaardens Tyende oplyser SEIDELIN i sin Topografi, at der er Avlskarl, Andenkarl, Havekarl og Dreng samt 3 Piger foruden Daglejere, især til Humle og Raps. – Trods dens fortrinlige Tilstand flyttede Provst SEIDELIN c. 1843 fra Præstegaarden, – som derefter beboedes af en Forpagter og, i hvert Fald i Provst SEIDELINS sidste Aar, af hans Kapellan.

Biskop FABER har i sin Visitatsbog noteret en praktisk Vejledning for de forskellige Præstegaarde. For Dreslette lyder den: »Gaa ud af Gaarddøren, følg Stuehuset til højre, saa gaar man lige ind i en Slippe, der fører ud i Haven, strax derpaa til venstre er Locum anbragt i Sidelængden ud til Haven.«

1864 nedbrødes den nordre og vestre Længe, og en ny Ladelænge blev opført. Den gamle Præstegaard, der igen benyttedes som saadan fra 1886 til 1920, da den nuvæ-



En af Provst V. P. SEIDELIN forfærdiget Lænestol
(S. 1274 Note 107)

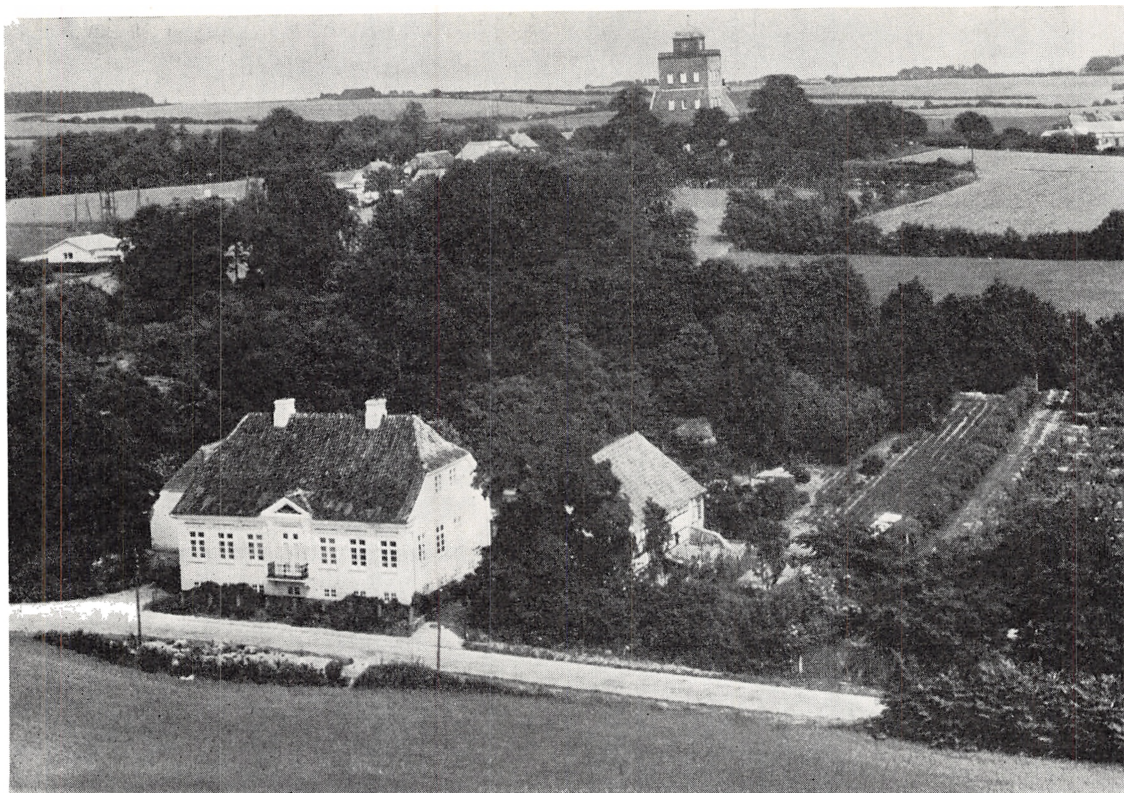
rende Præstegaard byggedes, blev nedbrudt 1924. Af dens Materialer byggede Øjenlæge i Odense, Dr. med. OVE P. H. SAUNTE et stort, smukt 2-Etages Sommerhus ved Lysemose Strand i Bovense Sogn mellem Nyborg og Kerteminde.

Den sidste Snes Aar boede Provst SEIDELIN i det af ham selv »i den ene Side af Haven« opførte, prægtige Lyststed *Aldershvile*, kaldet »Slottet«, hvis Hovedbygning opførtes 1840–43 (eller 1840–42), Udhusene var bygget 1832–33 (eller 1835); de indtog sammen med Haven $\frac{1}{2}$ Td. Land af de $3\frac{1}{2}$ Td. Land (Htk. 5 Skp. $\frac{3}{4}$ Alb., ændret til Htk. 4 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.) (M Nr. 11 b i Dreslette) under Flensstofte Gods, som var blevet overdraget Provst SEIDELIN efter kongelig Resolution ved Arvefæsteskøde 10/12 1831 fra Godsinspektør RICHTER¹⁰⁴ (læst 20/1 1832) mod $3\frac{1}{2}$ Td. Bygs aarlig Afgift til Flensstofte Ejer og 60 Rbd. Arvefæsterekognition. Bygningernes Opførelse kostede c. 7000 Rbd. ialt. Ved Skøde fra Statskassen 30/4 1856 (læst 15/6 s.

A.) erhvervede Provst SEIDELIN fuld Ejendomsret for en Købesum af 400 Rd.¹⁰⁵

SEIDELIN var ogsaa dygtig paa det rent praktiske Omraade, han byggede Aldershvile efter egen Tegning og lavede baade smukke og solide Møbler udelukkende af Pap med et solidt Jernstel indvendig; det drejede sig baade om Lænestole, Borde og Chatoller med hemmelige Rum.¹⁰⁶ En af Provst SEIDELIN forfærdiget Lænestol findes nu i Den fynske Landsby i Odense.¹⁰⁷

Aldershvile, beliggende lidt Syd for Præstegaarden, er en trefløjet Gaard, hvis statelige Hovedbygning i klassicistisk Stil ligger paa Østsiden af en nord-sydgaende Vej; dens symmetriske Vestfacade præges af 7 høje Vinduer, af hvilke det midterste sidder i Døren til en lille Balkon, og derunder 7 Kældervinduer. Indgangen er fra Gaardspladsen, hvor en Trappe fra den midtpaa anbragte Indgangsdør fører op til den største Stue, der har et Vindue paa hver Side af Balkondøren; herfra og fra de 2 tilstødende Stuer, en nordlig og en sydlig, hver med 2 vestvendte Vinduer, er der en herlig Udsigt mod Vest over mod Frederiksgave, hvis fornemme, klassicistiske Hovedbygning, opført 1775 af NIELS RYBERG, har tjent som Forbillede for Aldershvile. Ind- og Udkørsel til Gaardspladsen skete gennem 2 Porte, en paa hver Side af Hovedbygningen, mellem denne og de 2 Sidelænger, der danner Gaardspladsens nordlige og sydlige Begrænsning. Over de 2 Porte findes Provst SEIDELINS og hans Hustrus Initialer, udført i Smedejern: VPS paa den sydlige og MDJ paa den nordlige; tidligere hang de modsat, idet de tilfældigt ombyttedes, da der for en halv Snes Aar siden lavedes nye Porte, mage til de gamle. Naar de herskabelige Vogne med Firspand fra Frederiksgave kom paa Besøg paa Aldershvile, kørte de ind ad den søndre Indkørsel med Provstindens Initialer (for at give Vognene Plads til at svinge havde Provsten udvidet Vejen mod Vest ud for Aldershvile), hvorved Kusken kunde holde med Vognenes venstre Side vendt mod Hovedtrappen, og efter endt Besøg kørte man ud ad den nordre Indkørsel med Provstens Initialer. I Provstens Dattersøn Dr. M. KRAGS Tid blev kun den nordre Port benyttet, som det stadig er Tilfældet; Doktorsens smaa Vogne, med Karlen som Kusk, kunde nok vende paa Gaardspladsen.¹⁰⁸



Aldershvile, set fra Sydvest, med Dreslette Kirke i Baggrunden

Et Litografi af Provst SEIDELIN, der tidligere hang over Trappen i Forhallen, hvorfra hans Blik skuede ned mod Gæster, der traadte ind ad Indgangsdøren, ejes nu sammen med nogle af Provstens Møbler af hans Dattersøn Læge MOURITZ KRAGS Dattersøn, Bibliotekar og Viceprovst HANS CHR. KRAG-HANSEN.

Om et Besøg paa Aldershvile fortæller et Brev¹⁰⁹ fra den 24aarige MARTHA GUSTAVA ROTHE – skrevet 30/5 1844 paa Brahesborg ved Assens, hvor hun besøgte sin Søster ANDREA BJØRN TRESCHOW f. ROTHE – til sin Forlovede, cand. polyt. VIGGO ROTHE (siden Jernbanedirektør):

»I Tirsdags var jeg i Selskab hos Præsten SEIDELINS, hvor jeg morede mig udmærket godt, Manden er udmærket forstandig og elskværdig; Konen har en Deel mindre Forstand men passer dog udmærket godt til den Stilling hun er i og gjør sin Mand og Andre omkring sig lykkelig. Stedet er noget af det yndigste du kan tænke dig, de boer nu i det yndigste Enkesæde som Provsten selv har bygget; Sønnen var destoværre ei hjemme thi han er en aldeles Original, han har blandt andre fixe Ideer den at han troer at

alle unge Piger er forelsket i ham, skjøndt adskillige skal have givet ham Kurven; den smukke Frue WULF, født BIRK¹¹⁰, var der ogsaa, hun var saa venlig og net mod mig . . .«

I Anledning af sit 50 Aars Præstejubilæum fik Provst SEIDELIN 2/6 1859 tildelt Rang med Biskopper i Rangforordningens 3. Klasse Nr. 9. Denne Naadesbevisning foranledigedes af Biskop ENGELSTOFTS Brev af 18/5 til Kultusministeriet:

»Den 16 Juni d. A. vil det være Halvhundredaarsdagen, siden Konsistorialraad Provst V. P. SEIDELIN, Sognepræst i Dreslette, Provst for Baag og Vends Herreder, allernaad. blev beskikket til gejstligt Embede, og da han i denne lange Tjeneste stedse har udmærket sig ved ualmindelig Dygtighed, Punktlighed og Nidkærhed for alt godt og priseligt, tør jeg forudsætte, at det vil være Hs. MAJ. KONGEN lige saa behageligt som det vil være i Harmoni med den almindelige Mening, at Allerhøjstsamme ved denne Lejlighed vilde hædre den ædle Embedsmand med en særlig Naadesbevisning. Han er imidlertid allerede baade Ridder af Dbg. og Dbgmd., og da der saaledes kun kunde være Spørgsmaal om Benaadning med Rang med Biskopper eller med Kommandørkorset af Dannebrogen, tillader jeg mig at henstille til Ministeriets behagelige Bedømmelse, hvilken af disse



Aldershvile, set fra Sydøst, fra Havesiden

Naadesbevisninger der maatte findes mest passende, idet jeg bemærker, at ifølge denne Mands endnu bevarede aandelige Kraft og hele hans Livs Præg vilde den sidstnævnte Benaadning mulig være mest svarende til Forholdene, medens den anden har mere Sædvanen for sig.¹¹¹

I sin Forestilling til KONGEN 28/5 fulgte Ministeriet Biskoppens Forslag, dog uden at nævne Kommandørkorset, og henstillede, »at den allernaadigste Bestalling .. maa blive ham overrakt paa Jubilæumsdagen.« Dette naaedes trods den korte Tidsfrist; den kgl. Resolution 2/6 lyder: »Indstillingen bifaldes, og haver Vi forsynet Bestallingen med Vor Allerhøjeste Underskrift.«¹¹²

Paa Jubilæumsdagen 16/6 1859 stiftede Præsterne og Lærerne i Baag og Vends Herred »Det Seidelinske Mindelegat for ugifte Fruentimmer« med 590 Rd., hvis Renter skulde uddeles i 2 lige Portioner til ugifte Døtre over 30 Aar, fortrinsvis af Provst SEIDELINS Familie i nedadstigende Linie, ellers til 1 Præstedatter og 1 Lærerdatter, hvis Fædre har tjent i et af de 2 Herreder. Fundatsen af 28/9 1859 blev kgl. konf. 26/10 s. A.

Angaaende sin Kapellan JACOBSEN havde Provst SEIDELIN 1/5 1859 rettet en foreløbig Forespørgsel til Ministeriet om JACOBSENS Mulighed for at blive Præst i Dreslette, hvis SEIDELIN søgte sin Afsked, men Sagen henlagdes og blev ikke aktuel, thi 17/5 næste Aar blev JACOBSEN efter Ansøgning Sogne-

præst i Hvornum, og 2/7 udnævntes den unge Pastor RASMUS BALSLEV til personel Kapellan i Dreslette.

Om JACOBSEN, som Biskop ENGELSTOFT anbefalede paa det varmeste, udtalte Provst SEIDELIN, at han, i de 17 Aar han havde været hans Medhjælper, havde udført de ham overdragne Forretninger med Troskab, Orden og Flid, og at han ved sin retsindige og velvillige Adfærd havde vundet saavel Menighedens som hans egen Agtelse og Yndest, hvorfor han paa det bedste anbefalede ham til KONGENS Naade.¹¹³

Herefter ansøgte SEIDELIN, at den forhenværende personelle Kapellan i Skeby-Otterup RASMUS BALSLEV maatte beskikkes til personel Kapellan hos ham efter JACOBSEN med en aarlig Løn af 300 Rd., fri Station, en Offerdag af Menigheden og Foder og Græs til en Hest. Biskop ENGELSTOFT udtalte i sin anbefaling, at Provst SEIDELIN, skønt med aftagende Legemskræfter, endnu er i Besiddelse af ualmindelig Aandsfriskhed og derhos er en ærværdig Mand, som man maa ønske den hengivne Menighed at beholde i sin Midte, samt at paa den anden Side Kapellan BALSLEV er en i høj Grad duelig og værdig ung Mand, hvem endog hele Embedet i paakommende Tilfælde med Tryghed kan overdrages. Ministeriet anbefalede ligeledes Ansøgningen, kun med den Ændring, at der i Stedet for Foder og Græs til en Hest sættes fri Befordring i Embedsrejser.¹¹⁴

En interessant Beskrivelse af Provst SEIDELIN og hans Hjem fra disse Aar er givet af Pastor RASMUS



Aldershvile, set fra Øst, fra Havesiden

BALSLEV, der som personel Kapellan hos Provsten 1860–62 har haft daglig Forbindelse med ham. Pastor BALSLEV, der afsluttede sin Gerning som Sognepræst i Vigerslev paa Nordfyn 1886–1908 og døde 1915, nedskrev i sin Alderdom sine Erindringer, hvori han om sine 2 Aar i Dreslette fortæller følgende:

»Provst SEIDELIN var en mærkelig Mand, dygtig havde han været som Student, hvorom vidnede hans Egregie til Attestats i Aaret 1803. Mærkeligere var hans Forhold til CHRISTIAN VIII, for hvem han i dennes Kronprinsetid havde været enten Hofbibliotekar eller noget lignende. Som Konge blev han ved med at holde Forbindelsen med Provst SEIDELIN vedlige; ja, efter at han var blevet skilt fra sin første Gemalinde, holdt han i nogen Grad Forbindelsen med hende vedlige ved Breve, som gik gennem Provst SEIDELIN, og af hvilke jeg har set enkelte. SEIDELIN havde nemlig, før hun blev formælet med daværende KRONPRINS CHRISTIAN, været i Mecklenborg for at lære den tilkommende Brud Dansk og Danmarks Historie. Fra Frederiksgave [ejet af Staten 1824–54], hvor CHRISTIAN VIII ofte opholdt sig, besøgte han ofte Dreslette, og Bønderne i Sognet troede, at Provsten kunde faa PRINSEN eller KONGEN til at gøre alt, hvad han vilde have.

Samme Provst havde et ret imponerende Ydre; selv om man saa ham i Slaabrok og Tøfler, kunde man fristes til at tiltale ham »Deres Excellence«. Penge havde han rigeligt af, og da Præstegaarden, som var af Bindingsværk, ikke svarede til hans Fordringer, byggede han i den ene Side af Haven en Bygning, hvori han boede. Smuk og bekvem

var den med jeg ved ikke hvor mange Alen til Loftet i Værelserne. Alle timelige Ting forstod han sig paa som den bedste, men det var smaat med hans Fødder; han gik næsten aldrig ud, og for at skaffe sig nogen Motion dyrkede han Pap-Fabrikation. Af Pap lavede han alt muligt f. Ex. en Sekretær, en Lænestol, hvori den sværeste Mand kunde sidde osv.

I »Slottet«, som man kaldte det i Sognet, boede altsaa han og hans Hustrue, en Datter af SEIDELINS Formand i Embedet. Jeg derimod blev anbragt i den gamle Præstegaard, hvis ene Halvdel var overladt til Beboelse for en Forpagter af Avlingen. Tidligere havde SEIDELIN været anset for en ualmindelig dygtig Landmand, men paa sine gamle Dage havde han opgivet Landvæsenet. Mine Maaltider indtog jeg paa »Slottet«, hvor jeg forundrede mig over hans Paparbejder, og han glemte ikke at fortælle mig, at den Kunst havde han i sine unge Dage lært af Fru RAHBEK. Jeg var heldig nok til at vinde hans Yndest, som jeg i det hele tror om mig selv, at jeg har ret gode Evner til at omgaas gamle Folk paa rette Maade. . .

Præstegerningen overlod han ganske til mig og befattede sig kun med Provstegerningen. Jeg holdt af ham og fulgte ham gerne paa hans Visitatsrejser, paa hvilke han tildels brugte mig som Tjener. Hvad der forefaldt i Sognet, vilde han gerne vide, og jeg holdt ham à jour med alt, hvad jeg foretog mig.

Hans Hustru var en fuldstændig Modsætning til ham, enfoldig og snakkesalig, saa Munden aldrig stod stille paa hende. Den Verden, hun kendte, standsede ved Sognets Grænser, men dér var hun ogsaa hjemme, kendte Bønderne og deres Forhold, fik altid nogle af Konerne med hjem til Kaffe efter endt Gudstjeneste og hørte af dem om Dagens

Begivenheder. Hun var det mest velvillige og gode Menneske, man kunde tænke sig; ingen fattig fik Nej, og aldrig var der en Brudevielse i Kirken, uden at alle hendes Piger fik Lov at komme i Kirken og se paa Stadsen.

Selskabelighed fandt egentlig ikke Sted i Præstegaarden. Dog kom jævnlig Pastor KRAG fra Sønder Broby (som var gift med SEIDELINS Datter – og Fader til Pastor P. KRAG ved Jakobskirken i København) med sin Familie der, og i Ferierne havde Sønnen ofte deres Venner med, saa der blev livligt hos de gamle. Provsten selv var en gammel Skælm, der altid kunde finde paa meget at more eller overraske de unge med. I ondt Vejr tilbragte vi mest Tiden i Billardstuen.

Sjældent saa vi IVER SEIDELIN, den gamles Søn, Præst i Søllested og Vedtofte, en jammerlig Person for ikke at sige uværdig. Hans Sognefolk kaldte ham ret hyppigt »Iver Løgn«. Han var pengegerig og skilt ved sin Kone osv. Dog tjener følgende maaske til hans Undskyldning. I sin Barn-dom led han af et Krampetilfælde, som Faderen selv behandlede ved den i hin Tid saa almindelige magnetiske Kur. Krampen gik ganske vist bort, men det er muligt, at et Stykke af Forstanden gik samme Vej som Krampen. Om-sider nedlagde han sit Embede og drev derefter, saa vidt jeg ved, en lille Agerforretning i København.

Dreslette var i Grunden min første Præstekærlighed. Der var en god Menighed med mange kristelige Mennesker, som jeg i de to Aar, jeg var der, kom til at holde af. Deres Kristendom havde en lille Smag af Christiansfeld, hvorfra Kolportører stundom indfandt sig i Sognet. Jeg tror nok, det var de fremmeste og bedste i Sognet, som blev mine bedste Venner, og jeg omgikkes dem flittigt baade i deres Huse og ved Forsamlinger i Husene. En stor dejlig Kirke, som altid var fuld, og Sangen gik godt. Samtidig var der ikke faa, som dels knurrede, dels truede, fordi Vorherres Sag havde Fremgang . . .

Medens jeg var der, kunde jeg lejlighedsvis gæste Sal-linge Herreds Konvent; foruden dette var jeg Medlem af Baag Herreds Konvent, hvor der dog kun var *lidt* Udbytte at hente. Den bedste af Præsterne var BØGH i Gamtofte, til hvem jeg oftere kom. Han havde en ualmindelig talrig Børneflokk, jeg tror, der var 15 eller 16 Børn . . . Til Dreslette var intet Anneks, men hveranden Søndag prædikede jeg i Sønderby Kirke for Pastor STORCH. Det var endnu de gamle patriarkalske Tider paa den Egn af Fyn. STORCH var 80 Aar gammel, og som den, der aldrig har haft Børn og i mange Aar havde beklædt et godt Embede, maatte han jo kunne have holdt en Kapellan. Men i det Sted havde han truffet Aftale med min Formand i Dreslette, at denne skulde prædike for ham hveranden Søndag, og denne Aftale lod jeg gerne staa ved Magt. STORCH var en god og hjertelig Mand, men med en ganske lille Begavelse. Kun én Gang havde jeg Lejlighed til at høre ham prædike, nemlig da Biskop ENGELSTOFT visiterede i Sønderby. . .

I Sønderby, hvor jeg oftere tilbragte Søndag Eftermiddag, traf jeg i Ferierne ofte Overlærer KRAGH fra Odense, min gamle Lærer. Desuden Maler STORCH og daværende Løjtnant i Søetaten GIØDESEN.¹¹⁵

En Sommer, da SEIDELIN selv var for svag til at rejse paa Kirke- og Præstegaardssyn [1861, S. 1062], tillod han sig at sende mig i sit Sted, og da jeg havde den Fornøjelse at gæste alle Præster og Kirker i Baag Herred i den ene Uge og i den næste Uge ligeledes i Vends Herred. Alle Pengesager var med SEIDELINS sædvanlige Akkuratesse lagt saaledes til Rette for mig, at det var en helt fornøjelig Tur; men det er underligt nok at tænke paa, at det gik godt for SEIDELIN at sende saadan en »Kich in die Welt«, som jeg den Gang var, ud for at syne f. Ex. Middelfart Kirke. IVER SEIDELINS Kirke og Præstegaard skulde jo ogsaa synes, men det Stykke Arbejde frabad jeg mig, da jeg vidste, at han havde solgt Gødning samt hugget og brændt de fleste Frugt-træer i Haven osv., og at hans Eftermand, som var til Ste-de, vilde paatale dette og andet mere.«¹¹⁶

Baag Herreds Præstekonvent vedtog 4/7 1859 at indføre C. F. BALSLEVS i 1849 udkomne Katekismus (»Luthers Catechismus med en kort Forklaring. En Lærebog for den uconfirmerede Ungdom«) i Sko-lernes nederste Klasse i Stedet for BALLE Lærebog. Og i Dreslette Menighedsraadmøde 23/9 1860 vedtoges det at indføre den nye Salmebog paa Prøve og derefter holde Afstemning om den, hvilket skete i Begyndelsen af Marts 1861 ved 7 Møder, som Pa-stor R. BALSLEV holdt forskellige Steder i Sognet. Den 28/3 meddelte man Biskoppen, at 101 Fami-liefædre havde stemt for og 52 imod, til hvilket Re-sultat Biskop ENGELSTOFT 30/3 1861 lykønskede Provst SEIDELIN.

Hvad Provst SEIDELINS Helbred angaar, skrev Amtsprøbst HOLM allerede 1821, at »Hr. SEIDELIN i Dreslette er som bekendt en svag Mand, der bestan-dig lider af Asthma og ofte har tungt nok ved at for-rette Prædiken i sin egen Kirke«. Men derefter høres intet om hans Helbred før 1860, da Sønnen Sogne-præst IVAR SEIDELIN i Søllested 4/4 skriver til Bi-skop ENGELSTOFT: »I Dreslette gaar det bestandig jammerligt; min Moder har faaet Brystbetændelse, og min Fader kan ej vel ved nogen Hjælp gaa over Gulvet; for Resten er han dog aandsfrisk.«

I April 1861 søgte Provst SEIDELIN – et Par Uger før sin 80 Aars Fødselsdag – om at afskediges i Naade som Provst for Vends Herred fra 1/7 »paa

Grund af den Kræfternes Aftagen, der er en Følge af hans høje Alder, 80 Aar.«

I sin Erklæring 17/4 anbefalede Biskop ENGELSTOFT hans Ansøgning, »da denne alderstegne, hæderlige og virksomme Embedsmand i den senere Tid har ved Legemssvaghed været sat ud af Stand til at foretage de aarlige Rejser til dette langt fraliggende Herred, der tæller 12 Præstekald og 26 Skoler foruden Købstaden Middelfart, hvorimod jeg anser det meget glædeligt, at Ansøgeren endnu vil vedblive at fungere som Provst for Baag Herred, hvortil han i det mindste en Tid forhaabentlig vil have den fornødne Kraft. Denne partielle Entledigelse er derhos saa langt fra at volde nogen Vanskelighed, at den meget mere kommer den allerede forlængst fattede Plan om disse Herreders Adskillelse imøde og maa antages at gjøre Arkivets Deling lettere, end dersom Forandringen skete ved Dødsfald. Det har nemlig forlængst været erkjendt, at tvende saa vidtstrakte og folkerige Herreder, som indbefatte 30 Pastorater samt 55 Landsbyskoler foruden Købstæderne Assens og Middelfart, ikke bør forblive under een Provst, da et Antal af 16 eller 17 Pastorater ellers er det almindelige for et Provsti her i Stiftet og det højeste, man i Almindelighed efter Skolevæsenets nuværende Fordringer kan ønske.«

Hvad angaar Valget af en Provst for Vends Herred, ytrede Biskoppen, at der kun var een gejstlig i dette Herred, som han med Hensyn til aandelige Gaver, Retning og Virkelyst kunde ønske at anbefale hertil, nemlig Sognepræst FØNSS i Middelfart, som imidlertid ikke ønskede straks at overtage Embedet definitivt, men derimod at konstitueres i samme for at gøre sig bekendt med dets Krav, hvilket Biskoppen anbefalede.

Kultusministeriet tiltraadte i sin Forestilling 4/5 fuldstændig Biskoppens Synspunkter, og ved kongelig Resolution 10/5 1861 *entledigedes* Provst for Baag og Vends Herreder Konsistorialraad SEIDELIN som Provst i Vends Herred fra 1/7 s. A.¹¹⁷

Biskop ENGELSTOFT lykønskede 5/6 SEIDELIN »til at have opnaaet den Lettelse i Embedsbyrden, som De selv har attraaet, men saavel jeg selv som de Herredsbrødre, der derved udtræder af et kjært Forhold til Deres Højærværdighed, maa højlig beklage den Nødvendighed, som har medført denne Beslutning, og jeg kan ikke se denne Styrelse udgaa fra Deres Højærværdigheds indsigtfulde og aarvaagne Varetægt uden at bevidne Dem min højagtelsesfulde Tak for den lange Tid, hvori De i dette Herred har gjort Dem saa højt fortjent af Kirken og Skolen og knyttet saavel Undergivne som Deres Medarbejdere i Styrelsen til Dem med Højagtelses og Kjerligheds Baand. Jeg glæder mig til, at Gud endnu længe vil forunde mig at have Dem

til Medarbejder i den snævrere Kreds, De endnu beholder, og dertil ønsker jeg Dem Kraft og Velsignelse.«¹¹⁷

I Juni 1861 holdt SEIDELINS Kapellan R. BALSLEV – som af ham selv berettet (S. 1061) – det aarlige Provstesyn over Kirker og Præstegaarde i begge Herrederne »under Vejledning af Provst SEIDELIN«; dog bad Biskoppen 8/6 (efter SEIDELINS Bøn af 6/6) Pastor ESBENSEN i Flemløse afholde Provstesynet over Præstegaardene i Dreslette og Søllested; sidstnævnte Sted, hvorfra IVAR SEIDELIN havde taget sin Afsked i November 1860, afslørede 10 Mangler, »der bør istandsættes inden Afleveringen«. – 26/6 anmodede Biskoppen Pastor FØNSS om fra 1/7 og indtil videre at vikariere som Provst i Vends Herred. – Paa sin Ansøgning 8/7 1861 om Fritagelse for Rangskat fik Provst SEIDELIN Afslag fra Ministeriet.¹¹⁷ – Ved kgl. Resolution 31/3 1862 deltes Provstiet for Baag og Vends Herreder i 2 Provstier, og s. D. beskikkedes Pastor FØNSS til Provst for Vends Herred.

1862 tilskrev Biskoppen 9/4 Pastor LANGE paa Helnæs om i Juni at afholde Provstesyn i Baag Herreds Provsti paa SEIDELINS Vegne efter dennes Anmodning i Brev af 5/4, hvori han derefter skriver:

»Destoværre! er mit Befindende af den Natur, at jeg ser mig nødsaget til, saa vidt muligt, at emancipere mig fra al Rejsen, og egentlig burde jeg vel som saadan fratræde den anden Halvdel af Provstiet efter at have opgivet den ene, men Forbindelserne og Forretningerne ere mig kjære, og nogle af de sidste følger jeg mig endnu voksen. Maatte kun den haardnakkede Podagra tillade mig at bivaane Landemodet, som jeg saa inderlig gjerne ønskede!«

Provst SEIDELIN overværede ikke Landemodet 25/6, paa hvilket Biskop ENGELSTOFT kreerede Provst FØNSS ved en latinsk Tale: de verbo Dei vivo.

Da skete det for Provst SEIDELIN katastrofale, at hans Kapellan R. BALSLEV 13/9 1862 udnævntes til residerende Kapellan i Kattrup Sogn mellem Horsens og Skanderborg. Straks 18/9 skriver SEIDELIN til Biskoppen:

»Nu min Kapellan er kaldet bort, antager Sagen med Entledigelse fra Præsteembedet en langt anden Skikkelse. Vel har jeg ved at gjøre et Par Trin med

den sønderslagne Fod erfaret, at Hoftebenet er ubeskadiget, men jeg maa sandsynligvis i lang Tid holde Sengen og har paa ingen Maade Evne til at orientere en ny Kapellan i de kirkelige og borgerlige Forhold hersteds. Min Bøn til D. H. er derfor, at De pro virili [af al Magt] fremmer min Entledigelse baade fra Provste- og Præsteembedet. Var det muligt, ønskede jeg først at afskediges som Provst . . ; dog trøstigt nedlægger jeg det heles Ordning i D. H.s forsynlige Hænder og gjentager min hjerteligste Tak for den ufortrødne Deltagelse, som De med saa meget Velvillie stedse har vist mig.

Min ærbødigste Compliment for Deres ærede Familie!

med udmærket Højagtelse og Hengivenhed
SEIDELIN.«

Herefter indsendte Biskoppen 4/10 1862 til Ministeriet Provst SEIDELINS Ansøgning om Afsked som Provst i Baag Herred.

Biskoppen erklærede, at da Provst SEIDELIN »nu i en Alder af 81 Aar er saa svag, at han ikke kan forvente Restitution, maa jeg indstille, at han maa blive entlediget i Naade. Men da han tillige har forestaaet Provsteembedet . . i 25 Aar og derhos med en udmærket Dygtighed og Nidkjerhed, tillader jeg mig at indstille, at . . Hans Majestæt allernaadigst tilkendegiver ham sit allernaadigste Velbehag med hans lange og fortjenstfulde Virksomhed i Provsteembedet, hvorimod jeg ikke ser, at der kan tillægges ham nogen Pension af dette, dels fordi jeg ikke ved, hvorfra den skulde faas, dels fordi Provsteembedet for Vends Herred, som han først opgav for to Aar siden, er et ret vel-lønnet Embede, men dersom han ogsaa skulde anholde om Entledigelse fra Præsteembedet, kan der ved Pensionens Ansættelse tages et billigt Hensyn til, at han i 19 Aar har holdt personel Kapellan uden at begjære Hjælp til Kapellanhold.«¹¹⁸

Som ny Provst i Baag Herred foreslog Biskoppen samtidig Sognepræst NICOLAI SEIDELIN BØGH i Gamtofte. »Denne Mand er nemlig ikke blot den, som jeg blandt Herredets nuværende Præster anser for mest egnet til dette Embede, men ogsaa absolut betragtet en særdeles værdig, nidkjer og retskaffen Mand, der som Præst arbejder i en ædel og levende christelig Aand og derfor nyder almindelig Agtelse i sin Kreds, der allerede har valgt ham til Formand i Herredets gejstlige Konvent og til Amsraadsmedlem.«¹¹⁸

Med Henblik paa Beregning af sin Pension sendte Provst SEIDELIN en Oversigt over sine Indtægter 1857–61, hvilke Biskoppen 22/10 bad ham specificere nærmere. (Kaldets

Indtægter opgjordes til 2056 Rd., Pensionen til 2/3 heraf: 1370 Rd. aarlig). I sit Svar 29/10 skriver SEIDELIN bl. a.:

»Maatte det nu kun lykkes som snarest at bringe det saa vidt, at Dreslette Præstekald erklæredes i Berlingske vacant, thi før kan den ordinære Vacance ikke begynde, og D. H. forestiller Dem næppe, hvor besværligt, nu BALSLEV om ca. 14 Dage aldeles forlader mig, det er mig, som dagligen maa bæres af Seng og i Seng, at faa Embedet røgtet ved Bønner til et Par Naboer. Imidlertid vil jeg dog bede Dem om, efter Deres venlige Tilbud, at constitueres BØGH, da BALSLEV saa, i den korte Tid han er her, kunde hjælpe mig med at aflevere Arkivet til ham. – Det er smertelige Trængselsdage, som jeg destoværre! har Udsigt til længe at friste. Gud velsigne D. H. for al den venlige Deltagelse, De ufortrøden viser mig! Ret hjertelig takker jeg for Deres sidste egenhændige Skr., og min Respekt beder jeg formeldt Bispinden.

med udmærket Højagtelse og taknemlige Hengivenhed
SEIDELIN.«

Efter SEIDELINS Ønske konstituerede Biskoppen 8/11 Pastor BØGH som Provst i Baag Herred.

S. D. indsendte han til Ministeriet SEIDELINS Ansøgning¹¹⁹ (dat. 30/9!) om Afsked som Sognepræst i Dreslette med flg. Erklæring:

»Uagtet jeg i Betragtning af den gamle og hæderlige Mands Agtelse og Anseelse i Menigheden saavel som i Præsternes Kreds vel hellere kunde ønske, at han vilde forblive i Kaldet og lade det besørge af en Kapellan paa eget An- og Tilsvær, maa jeg erkjende Vægten af de Grunde, der tale for hans Ønskes Opfyldelse, navnlig hans store Alderdomssvaghed, der ikke mere giver Haab om nogen Restitution, og det betænkelige i at overdrage en ung Mand det hele Embede i en Menighed, der ikke mere er let at lede; og desuden tør jeg antage, at Hans Majestæt og Ministeriet vil anse Sagen afgjort ved en Mands bestemte Ønske, som ikke blot har opnaaet en Alder af 81 Aar, men ogsaa været 53 Aar i Kirkens Tjeneste.

Ifølge den Udregning, som tillige med Provstens Opgivende er vedlagt, vil en Pension af 2/3 af Kaldets Indtægter i de sidste 5 Aar beløbe sig til 1370 Rd., hvilken passende synes at kunne ansættes for 2/3 til Korn og 1/3 til Penge og da vil udgjøre 184 Tdr. Byg og 455 Rd., hvoraf Statskassen vel vil overtage de 200 Rd., evt. med et yderligere Tilskud af 100 Rd.«¹¹⁸

Vedrørende SEIDELINS første Ansøgning havde Kultusminister D. G. MONRAD 4/11 indstillet til KONGEN, »at Provsten for Baag Herred, Sognepræst for Dreslette V. P. SEIDELIN, Ridder af Dbg. og Dannebrogsmænd maa efter Ansøgning entlediges fra

Provsteembedet, og at der ved denne Lejlighed maatte tilkjendegives ham DERES MAJESTÆTS allerhøjeste Velbehag med hans lange og fortjenstlige Virksomhed i Provsteembedet.«¹²⁰

I Overensstemmelse hermed udstedtes 6/11 kgl. Resolution om SEIDELINS *Afsked som Provst for Baag Herred* og BØGHs Udnævnelse til samme Embede, hvilket Ministeriet 10/11¹²¹ meddelte Biskop ENGELSTOFT, som 25/11 lod Meddelelsen gaa videre til dem begge, til SEIDELIN ved flg. Brev:

»Ved at meddele D. H. foranstaaende (tillige med vedlagte Afskrift af H. M. KONGENS Brev af 6. ds.) som den sidste Skrivelse, jeg skal udfærdige til Dem som Provst, kan jeg ikke undlade til HANS MAJESTÆTS anerkendende Paaskjønnelse at tilføje min egen hjertelige Tak for den trofaste Bistand, D. H.s klare og grundige Indsigt og Deres bestandige Velvillie har ydet mig, ligesom jeg ved, at jeg har alles Samstemning, naar jeg bevidner Dem Brødrenes og Menighedernes Tak for den Nidkjerhed og Omhu, hvormed De har vaaget over og plejet alle aandelige Interesser i Kirke og Skole, saa længe Herren forundte Dem Kraft til at virke i Deres Embedskreds.«¹¹⁸

Endnu havde SEIDELIN sit Præsteembede tilbage. Den 22/12 tilskrev¹²² Provst BØGH Biskoppen: »Da Provst SEIDELIN har faaet Underretning om, at han først kan vente sin Entledigelse henimod Midten af Januar Maaned, har han idag bedet mig at drage Omsorg for Varetagelsen af hans Embedsgerning saavel den kirkelige som den verdslige, fra Nytaar.« BØGH mente, at da SEIDELINS Embede endnu ikke var vakant, maatte Nabopræsterne ESBENSEN i Flemløse og BANG i Haarby besørge det saa længe, hvorefter Biskoppen 27/12 anmodede dem om fra Nytaar at overtage samtlige Embedsforretninger i Dreslette Sogn.

– Angaaende Beregning af SEIDELINS Præstepension havde Kultusministeriet 27/11 tilskrevet Finansministeriet, at »Embedets Indtægter anslaaes i Gennemsnit til 2766 Rd. 5 Mk., hvoraf der vil tilkomme Ansøgeren en aarlig Pension af 1451 Rd. 89 Sk., hvoraf Embedet paalægges at udrede i Korn 184 Tdr. Byg, svarende til 914 Rd. 24 Sk., samt 240 Rd. i Penge, idet man nærer det Haab, at Finansministeriet vil give sit Samtykke til, at den resterende Del af Pensionen afholdes af Statskassen med 300 Rd.« Dette gav Finansministeriet 5/1 1863 sit Samtykke til.¹¹⁹

Men 3/1 1863 havde Provst BØGH meddelt Biskop ENGELSTOFT:

»Vor gamle, æreværdige Provst SEIDELIN er idag afgaaet ved Døden. Han sov blidt og roligt hen uden foregaaende Lidelser. Hans Bortgang iler jeg

med at anmelde for Deres Højvelbaarne Højærværdighed, for at hans Entledigelse som Præst kan holdes tilbage, hvis den ikke allerede er udfærdiget.«¹²²

Og 7/1 indberettede Biskoppen til Ministeriet: »At Fyens ældste Præst, Jubellæreren, Sognepræst for Dreslette Menighed, Consistorialraad, Provst SEIDELIN, Ridder af Dbg. og Dbmd. den 3 ds. er afgaaet ved Døden, skal jeg ikke undlade at indberette . . . uden hans Entledigelse.« Den 11/1 henlagde Kultusministeriet Sagen om hans Afsked som afgjort ved hans Død.¹¹⁹

† 3/1 1863 i Dreslette, begravet 12/1.

Fyens Stiftstidende for 6/1 bragte paa Forsiden en ret lang Nekrolog, der sluttede: »Ligesom han i sin Embedsvirksomhed var en særdeles dygtig Mand, saaledes var han en Mand med omfattende Kundskaber og levende Kunstsands.« Og paa S. 3 fandtes følgende Dødsannonce:

»Vor elskede Mand og Fader V. P. SEIDELIN, Sogne-Præst til Dræslette i 53 Aar og Provst til Baag og Vends Herreder i 25 Aar, indgik idag til den evige Hvile i en Alder af 81¾ Aar, hvilket meddeles deeltagende Slægt og Venner af hans sørgende Enke og Børn.

Dræslette den 3die Januar 1863.

I. SEIDELIN, V. KRAG, G. SEIDELIN,
p e født SEIDELIN født JACOBSEN

Begravelsen finder Sted Mandagen den 12te Januar Kl. 12.«

Paa Forsiden af samme Avis for 14/1 bragtes en udførlig Omtale af den »saare højtidelige Sørgefest iforgaars i Dreslette«, da Provst SEIDELINS jordiske Levninger overgaves til den sidste Hvile paa Sognets Kirkegaard, fulgt af en talrig Forsamling af Venner, Menighedsmedlemmer og Præster og Skolelærere, især fra Baag Herred. I Præstegaarden udtalte først Svigersønnen, Pastor KRAG fra Sønder Broby, med hjertelige Ord den trofaste Hustrus og de sørgende Børns kærlige Tak og sidste tunge Farvel, hvorefter Kisten bares ud af Skolelærerne og derefter sattes ind i Kirkens Kor af Sognets Gaardmænd. Her bragte først Provstens eneste Søn, Pastor emer. IVAR SEIDELIN, efter Provstens eget Ønske sin Faders sidste Hilsen og Tak til Menigheden for deres jordiske Samliv, hvortil den Afdøde selv havde valgt

SAMUELS Ord [1. Samuels Bog 12, 2] til Folket: »Jeg har vandret for Eders Aasyn indtil denne Dag«. Biskop ENGELSTOFT aflagde Vidnesbyrd om den Hengangnes høje Værd og elskelige Personlighed som Fader i sit Hus, som Menighedens begavede Sjælesørger og den flittige og utrættelige Forretningsmand i sit mangesidige Forhold til Kirke og Skole. Provst BØGH, som forrettede Jordpaakastelsen, dvælede i sit meget hjertelige Mindeord over sin højt-agtede Forgænger i Provsteembedet især ved den Kærlighed og Dygtighed, hvormed den Bortgangne havde omfattet og røgtet sit dobbelte Kald, samt ved den Hengivenhed, hvormed han var blevet omfattet af alle, med hvem han var kommet i Berøring i sit lange og velsignelsesrige Liv. Baade Biskoppen og Provsten fremhævede især den Afdødes utrættelige og velsignelsesrige Medvirken til, at der blev bygget Kirke paa Baagø,¹²³ – »til, at Troens Ord . . . som det evige Livs rige Kildevæld for første Gang skulde gjenlyde paa hin ensomme og afsidesliggende Ø, hvor Herren selv, ved Menneskers milde Gaver, nu har rejst sig et Fredens Hus.« Pastor ESBENSEN fra Flemløse omtalte Provsten som en Mand, der i faa Ord kunde udtale meget, og som var i Stand til – skønt hans Liv havde strakt sig over næsten 3 Menneskealdre, som i religiøs Retning havde været meget bevægede og meget forskellige – at tilegne sig en nyere Tids bedre Anskuelse. Endelig talte ved Graven Pastor SCHALDEMOSE fra Assens dels om den Forstandighed, Visdom og Kundskab, hvormed den bortkaldte Herrens Tjener havde været en Sandhedens Vejleder for de mange, der begærede hans Vejledning og Raad, dels om den Humanitet og Kærlighed, hvormed han kom disse i Møde. »Ved den gode Hyrdes Grav skiltes den talrige Forsamling med Højagtelsens og Kjærlighedens Minde i Hjerterne.«

Yderligere bragte Fyens Stiftstidende paa Forsiden af Nummeret for 21. s. M. en Artikel »Seidelinerne« om »Biskop Consistorialraad SEIDELIN'S Stammefædre i lige Linie.«

I Vestfynske Avis for 5/1 bragtes Familiens Dødsannonce, og senere Numre af Avisen bragte Minde-digte om Provsten af 4 Lærere, der gav Udtryk for Taknemlighed mod deres Provst: Førstelærer ved Assens Borgerskole L. C. TØRSLEFF (12/1), Andenlærer sst. J. ANDERSEN DUE (7/1), Andenlærer ved

Kerte Skole A. MÜLLER (9/1) og Skolelærer i Sarup PHILIP BANG (21/1).¹²⁴

Desuden omtalte Avisen 14/1 Provstens Jorde-færd og bragte 9/1 en lang Nekrolog, hvori det bl. a. hedder:

»Som Candidat stod han saavel i videnskabelig som venskabelig Forbindelse med daværende Professor KNUD LYNE RAHBEK og Hustru, samt med alle de (mange) udmærkede Personligheder, baade Videnskabsmænd og Kunstnere, der samledes hos dette Ægtepar paa »Bakkehuset«.

At SEIDELIN ved CHRISTIAN DEN OTTENDES første Forlovelse med en mecklenborgsk PRINSESSE CHARLOTTE blev ansat ved Hoffet i Schwerin som Prinsessens Lærer i Dansk vidner om, hvor anset han var saavel med Hensyn til videnskabelig Dannelse som fin Verdens-Tone. Fra den Tid nød han ogsaa i høj Grad PRINS CHRISTIANS, siden KONG CHRISTIAN DEN OTTENDES, hjertelige Yndest og Naade, der vedvarede til denne Konges Død, saa at han endog gjen-tagne Gange besøgte Provsten i Dreslette. . .

Hvad der især udmærkede afdøde Provst SEIDELIN var hans lyse Aand, hans Kundskabsfylde og hans overordentlige Forretningsdygtighed. Saavel Gejst-ligheden som Lærerstanden skyldte ham meget, i mange Retninger. Som et Exempel kan nævnes, at det var ham, der drev igennem, at Fyens Stifts Gejst-lighed fik en Hjælpekasse for Præste-Enker, saa at de nu ej gaa tilbage i Pension, fordi der kommer flere Enker paa Embederne. Ogsaa for Lærerstanden fik SEIDELIN oprettet en Enkekasse. I det hele laa Skolens Tarv ham varmt paa Hjerte; han gjorde meget for at fremme og befæste Oplysningen i den Kreds, der var ham underlagt; han var Lærerstanden en kyndig Vejleder, en kraftig Talsmand og tro Støtte i ethvert af dens Anliggender.

Den afdødes Virksomhed blev ogsaa erkjendt og paaskjønnet. Lærerne i Provstiet have tidligere skjænket ham en smuk Sølvpokal og senere ladet hans Portrait litographere for at kunne have et venligt Minde om ham.

Ved hans Embedsjubilæum tilvejebragte Præsterne og Lærerne i Forening en Kapital paa 600 Rd., hvoraf der under SEIDELIN'S Navn blev stiftet et Legat, hvis Rente i Fremtiden skal uddeles blandt trængende Præste- og Skolelærerdøtre. Nu ved hans

Afgang fra Provsteembedet, faa Dage før hans Død, bragte Baag Herreds Lærere ham en Adresse, hvori de paa en smuk og hjertelig Maade ydede ham deres Tak og Erkjendtlighed for, hvad han gjennem den lange Aarrække havde virket for dem og Skolen. En lignende Takadresse var forberedt fra Præsternes Side, men den hæderværdige Oldings Død d. 3. Januar d. A. hindrede dens Overlevering.«

Paa Dreslette Kirkegaard – mellem Kirkens Kor og den søndre Korsarm – findes stadig en Gravsten med Indskriften:

Her hvile Provsterne

J: JACOBSEN

F: 1743

G: 1783

D: 1809

og

P. V.¹²⁵ SEIDELIN R:D: og D:M:

F: 1781

G: 1809

D: 1863

Henved 100 Aar Præster i Dreslette.

Vi sees hisset!

Efter en af Provst SEIDELIN og Hustru 13/12 1862 oprettet Deklaration (læst ved Baag Herred 8/1 1864) blev Enken siddende i uskiftet Bo.

Litografi af Provst SEIDELIN (S. 1037 og 1052) omtales i P. B. C. WESTERGAARDS Danske Portræter og A. STRUNKS Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter.

Et Litografi var formentlig det »Skilderi af Provst SEIDELIN«, der solgtes for 1 Kr. 30 Øre ved Auktion i Sønderby Præstegaard 26/3 1888 over Effekter tilhørende Konsistorialraad FR. L. STORCHS Enke CATHRINE MARGRETHE GLEERUP.

~ 26/10 1809 i Dreslette Kirke, af Sognepræst HALSØE i Nabosognet Sønderby, MARGRETHE DOROTHEA JACOBSEN, * 14/2 1787 i Dreslette, døbt 21/2 i Kirken, Datter af Provst JACOB JACOBSEN (* 20/7 1743 paa Beldringegaard ved Præstø, 1766 cand. theol., 1778–1809 Sognepræst i Dreslette, 12/11 1794–1809 Provst i Baag Herred, † 23/1 1809 i Dreslette, begr. 28/1) og Hustru ANNA MARGRETHE ERICHSEN (* 14/7 1763 paa

Slæbæk, døbt 17/7 i Kirkeby Kirke, konf. 26/4 1778 i Viby, ~ 17/1 1783 i Viby Kirke, † 29/1 1805 i Dreslette, begr. 4/2).

Om Provst JACOBSEN fortæller Provst V. P. SEIDELIN, at han i sine unge Dage konditionerede i 5 Aar hos den hollandske Konsul VAN DEURS i Helsingør, samt at han som Præst og Provst erhvervede sig almindelig Agtelse og Kærlighed.

MARGRETHE DOROTHEA, der var Nr. 3 af 6 Søskende¹²⁶, og som blev døbt af Provst LACOPPIDAN (S. 405), er rimeligvis opkaldt efter Ejeren (1766–1804) af Frederiksgave Konferensraad NIELS RYBERGS Hustru MARGRETHE DOROTHEA OTTE, der var død allerede 1767, kun 17 Aar gammel, og hvis Mindestøtte, udført 1785 af WIEDEWELT og tidligere anbragt i Frederiksgave Have, nu staar paa Dreslette Kirkegaard, Syd for Kapellet for Familierne RYBERG og FALBE. MARGRETHE DOROTHEA JACOBSENS Faddere var Grev ADAM FR. TRAMPE til Løgismose (i Nabosognet Haarby) og Flenstofte (Dreslette Sogn), hvis Hustru GERTRUD HOFMAN POULSON bar hende, medens Forpagter paa Skovgaarde i Søby Sogn MOGENS MUHLES 3. Hustru METTE MARGRETHE EVALDSEN »stod hos«; de andre Faddere var Sognepræsten i Sønderby C. E. WEDERKINCH og Landinspektør NYHOLM.

Provst JACOBSEN var en Foregangsmand inden for Landbruget ligesom sin Efterfølger og Svigersøn V. P. SEIDELIN, der 1831 skriver, at Provst JACOBSEN for omtrent 50 Aar siden indførte Kartoffler i Dreslette Sogn og for c. 30 Aar siden begyndte at dyrke Hvede. Efter sin Hustru sad Provst JACOBSEN i uskiftet Bo efter kgl. Bevilling 19/2 1805.

Efter Provstens Død 1809 sørgede Forvalter KJÆR paa Frederiksgave for hans Begravelse og var Dødsboets Tilsynsværge og Regnskabsfører; han gennemgik sammen med Sognepræst LOBEDANZ (paa Farbroderen Sognepræst CHR. FR. JACOBSENS Vegne som Værge for Børnene) den Afdødes Dokumenter, af hvilke de Provstiet vedkommende overlodes Amtsprovst HOLM, de Skifteforvaltningen vedkommende til Skifteforvalteren, Herredsfoged i Baag Herred Kancellerraad NELLEMANN, og endelig overlodes de Præsteembedet vedrørende til Forvalter KJÆR til senere Overdragelse til den nye Præst. Provstens Bogsamling takseredes for 203 Rd. 4 Mk. 15 Sk. Den nye Præst V. P. SEIDELIN indgik 7/9 1809, efter Forvalter KJÆRS Forslag, Akkord med LOBEDANZ om at betale 1300 Rd. til Dødsboet for Naadsensaaret. Ved Auktionen, der begyndte 9/10, indkom 3041 Rd. 3 Mk. 8 Sk.; med de 1300 Rd. samt Renter blev

Boets Værdi ialt 4383 Rd. 4 Mk.; efter Fradrag af Gælden kom 1656 Rd. til Arv mellem de 5 Sønner, der hver fik 301 Rd., og SEIDELINS Hustru, der arvede 150½ Rd.

GRETHE JACOBSEN, som hendes Kaldenavn synes at have været, blev gift med den nye Sognepræst V. P. SEIDELIN Torsdag 26/10 1809 i Dreslette. Eftersom hun var forældreløs, kan man gætte paa, at Forvalter KJÆR har været Vært ved Bryllupsfesten. Derimod vides det tilfældigt, at Agent J. CHR. RYBERG Søndagen efter var Vært ved en Fest paa Frederiksgave for Brudeparret. Der er nemlig bevaret et Brev,¹²⁷ som RYBERG om Lørdagen skrev »Til Gaardmand PETER LARSEN, Bukkerup«, som tidligere havde været RYBERGS Tjener. Brevet, som skulde »besørges uden mindste Ophold, ved en Husmand af Sønderby«, lyder:

»Ville han vel, min kiere PETER, i Morgen Søndag Middag komme hertil, for om Aftenen og Natten at hielpe hans gamle Medtjenere med Opvartningen ved et lille Ball her i Anledning af Brylluppet i Dreslette? Vi venter ham da her i Morgen Middag ved Spisetid.

H. C. RYBERG. Fdgv. d 28 Oct 1809.«

Provstinde SEIDELIN maa efter de 2 tidligere foran citerede Breve have været et hjerteligt Menneske, der forstod at hygge om alle i Hjemmet og interesseret fulgte med i Sognets Liv, bl. a. ved ofte at smykke Brude til deres Bryllup (S. 1058 og 1060 f.).

Hun skænkede sin Mand 5 Børn: 1. IVAR JACOB SEIDELIN (1810–92), der var opkaldt efter sine 2 Bedstefædre og blev hjemmedøbt af sin Farfader Sognepræst IVER SEIDELIN i Køng, 2. CARL CHRISTIAN SEIDELIN (1812–14), 3. MARIA MARGRETHE VILHELMINE SEIDELIN (1814–91), 4. CARL CHRISTIAN (1815–23) og 5. DAVID EMIL (1817–34).

Hvert Barn havde 2 kvindelige Faddere, en gift, der bar, og en ugift, der stod hos. For IVAR var det Agentinde RYBERG (* FALBE) og hendes Kusine J. C. V. FALBE, som V. P. SEIDELIN 6 Aar senere viede paa Frederiksgave til Lensgreve PREBEN BILLE BRAHE til Grevskabet Brahesminde samt Stamhuset Egeskov og Svanholm, for Nr. 2 Farmoderen i Køng Præstegaard og Jomfru BANG fra Flemløse, for Nr. 3 ogsaa Farmoderen samt Jomfru FLINDT fra Frederiksgave, for Nr. 4 Forpagter og/eller Forvalter JENS BRASCH's første Hustru METTE MARGRETHE

EVALDSEN paa Skovgaarde i Søby Sogn og Jomfru SCHMAUCH¹²⁸ fra Flenstofte og for Nr. 5 Kammerraadinde KJÆR paa Frederiksgave og Jomfru BIRCH fra Assens, – Barnets Faders 2 Kusiner SOPHIE ELISABETH BIRCH (~ 1804 i Assens CHR. KJÆR) og ANNE DOROTHEA BIRCH (~ 1823 sst. CHRISTOPH GRÆBERT) eller MARIE ELISABETH BIRCH (~ 1829 sst. Skibskaptajn BERTEL HANSEN).

Farfaderen i Køng og Farbroderen Højesteretssekretær og Byfoged D. N. D. SEIDELIN var Faddere til den ældste Søn, og Morbroderen Informator BØRGE JACOBSEN (1814 paa Løgismose) til Nr. 1 og 3, Faderens Kusines Mand Forvalter paa Frederiksgave Kammerraad KJÆR er Fadder til de 3 ældste samt det yngste Barn. Uden for Familie kredsen træffes ved den ældste Søns Daab Generalmajor ROEPSTORFF¹²⁹, ved Nr. 2 Sognepræsterne P. K. CLAUSEN i Flemløse og G. J. BRANDT i Gamtofte samt Toldinspektør SESSING¹³⁰ i Assens, som ogsaa var Fadder for Datteren sammen med Pastor HALSØE i Sønderby. Til Nr. 4 er Mandsfadderne foruden Barnets Fader Sognepræst SCHALDEMOSE i Søby og JENS BRASCH paa Skovgaarde og til Nr. 5 atter Toldinspektør SESSING, Sognepræst LOBEDANZ i Haarby og Forvalter LANGAA paa Flenstofte.

De 3 af Sønnerne døde som Børn med c. 10 Aars Mellemlum, fra 1834 var kun IVAR og Datteren i Live. Hun blev 1835 gift med Sognepræst i Sønder Broby CHR. ERNST KRAG, blandt deres 5 Børn er CHRISTIAN PETER SEIDELIN KRAG, – den som Jacobskirkens første Sognepræst i Aarene 1878–1903 meget betydende, københavnske Prædikant PETER KRAG.

Sønnen IVAR SEIDELIN blev 1836 personel Kapellan i Søllested og Vedtofte, hvor han derefter var Sognepræst 1837–60. Han omtales allerede 1844 som kvindekær og en stor Original, senere som en jammerlig, uværdig Person, der kaldtes »IVER LØGN« (S. 1058 og 1061). Han blev gift 1847, Ægteskabet var barnløst, men en Maaned efter Brylluppet fødte hans 42aarige Tjenestepige BIRTHE CATHRINE ERIKSDATTER ham en Datter i Harndrup Sogn, JACOBINE DORTHEA JENSEN. Mellem 1852 og 60 (antagelig før 1855), blev han skilt, 1860 blev han efter Ansøgning afskediget paa Grund af Sygdom og flyttede 1861 til København, hvor han, hvis 2. Hu-

stru, MARIA Rooth, som han ægtede 1864, døde 1875, blev boende i 31 Aar, mest i Nørrevoldgade-kvarteret, indtil han døde 28/5 1892 i Bredgade 22, 81 Aar gammel, begravet 3/6 paa Assistens Kirkegaard (Garnisons Kbg.).

Der var mange Beboere i Dreslette Præstegaard. Tjenestefolkenes Antal faldt gennem Aarene fra 7 i 1834 til 3 i 1860. Et gammelt Tjenestetyende SUSANNE HANSDATTER¹³¹, »som forsørgeres af Præsten«, boede der i mange Aar til sin Død 1846. I 1834 nævnes den 19aarige LAURINE KRØYER^{131a} som Plejedatter, og Provstindens Broder Landsbymaler ANDREAS JACOBSEN nød frit Underhold i Præstegaarden i c. 25 Aar til sin Død 1862. Fra 1843 forøges Beboernes Antal med Kapellanen, Provstindens Brodersøn CARL CHRISTIAN EMIL JACOBSEN¹³², hvis Søster MARGRETHE MARIE RASMINE SOPHIE JACOBSEN¹³³, der var konfirmeret 1834 i Hasle, allerede i 1830erne kom til Dreslette Præstegaard, hvor hun 1840 betegnes Husjomfru, 1845 og 50 deres Pejdedatter (1853 gift med Provstens Fætters Søn, Apoteker FR. SEIDELIN i Ringe), og i 1855 er hendes Søster THORA AMANIDA EMILIE JACOBSEN¹³⁴ Plejedatter dér. 1860 er MAGRETHE ELISABETH MUHLE¹³⁵ fra København Husjomfru.

– Som Lærerinde for Børnene i Dreslette Præstegaard nævnes 1827 ANNE MARIE FLINDT, der døde i Dreslette 15/12 1830. Hun var født 6/12 1794 i Korsør, hjemmedøbt 8/12 og fremstillet i Kirken 30/1 1795, som Datter af Prokurator PETER FLINDT († 1802) og CATHRINE SOPHIE BAGGESEN († 1807). Som 16aarig boede hun paa (eller i) Brahetrolleborg i 1811, da hun blev konfirmeret sst., ved hvilken Lejlighed Præsten oplyser, at hendes Kundskaber var »meget gode«. MARIE FLINDT, som hun kaldtes, og som formodentlig er den JOMFRU FLINDT, der 1814 boede paa Frederiksgave, traf i 1826 for første Gang sin Fætter CARL BAGGESEN (Søn af hendes Morbroder Digteren JENS BAGGESEN, der døde s. A.), da CARL, der var Præst i Schweiz, var paa Besøg paa Brahetrolleborg og Arreskov. Det næste Aars Tid korresponderede MARIE meget med CARLS Broder AUGUSTS Kæreste CHARLOTTE JESS i Kiel, som hun aldrig havde truffet, men – skriver MARIE – der var en saadan Forstaaelse mellem deres Sjæle, at det var, som om hun havde faaet en Søster fra Himlen. Da CHARLOTTE meddelte hende, at CARL havde (34 Aars) Fødselsdag 27/9 1827, sendte MARIE 4/10 s. A. et 3 Sider langt Brev (Det kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. 4° 2340) til ham i Bern, sammen med en Bog, lagt i en Æske, der var prydet à la KAMMA RAH-

BEK, idet der i Laaget var et Maleri af Dreslette Kirke – »unsre Dorfkirche hier im lieben Dreslette« – tegnet fra et Lysthus i Præstegaardshaven, hvorfra Kirken laa lige for, temmelig højt; til at pryde sin Gave havde hun desuden anvendt »ein paar von den schöngemahlten Steinen deines theuren Vaters; sie nehmen sich so gut auf dergleichen Arbeiten aus, und es wird dir, hoffe ich, Freude machen sie so benutzt zu sehen.« Og Brevet fortsætter: »ich wollte dir so gerne eine kleine Idee geben von dem lieben Orte, wo ich wohne und unter Menschen lebe, die ich so sehr liebe; leider bin ich aber nur eine Anfängerin in der Mahlerkunst, und daher ist es nicht so gut wie ich es gewünscht hätte, und wie die schöne Kirche verdiente gemahlt zu sein! aber freundlich wirst du es gewiss doch annehmen und es schonend beurtheilen, nicht wahr, lieber CARL? ich habe dich freilich nur ein paar Tage gesehen, glaube aber doch dich so zu kennen, dass ich dir meine kleine Arbeit getrost schicken darf und dabey hoffen dass du beim Ansehn derselben dich meiner freundlich gedenkst! Es würde mich sehr freuen dich in der Wirklichkeit unsre liebliche Gegend präsentieren zu können, aber zu einer besseren Jahrszeit, als wie du hier im vorigen Jahre warst! ich hoffe doch gewiss dass du einmahl wiederkömst, denn du hast ja auch Dännemark recht lieb, obgleich es wohl nicht so erhaben schön wie deine Schweizerggende ist! dein schöner Abschieds Gesang ans Vaterland habe ich manchmahl gelesen, sowohl im deutschen als auch im dänischen von Rahbech übersetzt, und dabei habe ich mich recht gefreut bey der Gedanke, dass du doch gewiss auch in Bern zuweilen recht herzlich an Dännemark zurückdenkst!« Hun hilser CARL hjerteligst fra Arreskov og Trolleborg, hvor han lever i venlig Erindring, og hvor alle har det godt med Undtagelse af den herlige, venlige, gamle Grevinde REVENTLOW [J. LUDVIG REVENTLOWS Enke A. SYBILLA SCHUBART], som er blevet helt lam i hele højre Side og ikke rigtig ved, hvad hun siger. Til Slut nævner MARIE FLINDT atter JENS BAGGESENS Sten: »Eine Bitte habe ich an dich, guter CARL, ob du mir vielleicht einmahl einige von den gemahlten Steinen deines Vaters schenken wolltest. Du siehst, wir verstehen hier in Dreslette sie gut zu benutzen. AUGUST hat mich einige geschenkt, aber er hatte nur wenige und schrieb mir, die Menge davon wären bey dir; solltest du einmahl etwas an AUGUST zu schicken haben, so bitte erinnere einige von diesen Blättern mit hineinzulegen.« Derimod sender hun ikke en sort Silkehue med, som CARL glemte paa Arreskov; den vil hun gemme, til han engang igen kommer til Danmark; »wann dies geschehen wird, ist wohl sehr ungewiss, aber herzlich froh bin ich, deine persönliche Bekantschaft gemacht zu haben, und indem ich dich durch diese Zeilen mein herzliches Lebe wohl sage, bitte ich dich lieber Carl zuweilen mit Freundschaft zu gedenken deine dich schwesterlich liebende Cousine MARIE FLINDT.« –

Om Provstefamilien har Overlærer L. P. PEDERSEN berettet følgende:

»I Folks Tanker var Provst SEIDELIN noget meget stort, og man var egentlig bange for ham. Han stod de kongelige nær. Da han byggede Aldershvile, udviklede han Vejen foran Huset, saa at Hegnet ind mod Præstens Mark kom til at danne en Bue, derved blev der Plads til, at der kunde vendes med en stor Vogn; det var, sagde Folk, for at de kongelige Kuske kunde vende med deres store Vogne foran »Slottet«, naar Provsten havde Besøg af de kongelige.

IVAR SEIDELIN skal efter de gamles Sigende have været en stor Bajads, han lignede i sin Færd FREDERIK DEN SYVENDE, . . . Min Mormoders Søster MAREN HANSDATTER (* i Dreslette 1822, † paa Helnæs 1858) tjente o. 1840 i Præstegaarden, og hun fortalte, at IVAR SEIDELIN godt kunde finde paa at komme til Præstegaarden i Besøg kørende i en Møgvogn; det syntes Provsten ikke om, men det tog IVAR SEIDELIN intet Hensyn til.

Provstinde SEIDELIN, som Moder (ANNE RASMUSSEN * 1865) husker, var en Modsætning til sin Mand. Provsten var fin og fornem, hun jævn og ligefrem, saa daglig i sin Færd; hun havde ikke som han opholdt sig i de højeste Kredse, men levet i Hjemmet i Dreslette Præstegaard alle sine Dage. Maaske var Provstindens Ligefremhed Aarsagen til, at en Kreds af Byens Originaler samledes i Præstegaarden paa Provstindens Fødselsdag og ellers, naar der var Festligheder hos Provstens. Der var Sognets Stodderkonge SØREN RASMUSSEN (i daglig Tale kaldt SØREN HATTEMAGER eller HATTEMAGEREN) og Almisselem og Indsieder i Dreslette Hospital CHRISTEN JØRGENSEN JUUL og Fæster under Præstegaarden LARS PEDERSEN SKYTTE, der var en stor Spasmager. Der skal have været megen Morskab, naar disse samledes i Folkestuen i Præstegaarden, hvor Provstindens Broder Maleren ANDREAS JACOBSEN, der som ugift opholdt sig i Præstegaarden, nok kunde gøre dem Selskab; han skal have været noget forfalden til stærke Drikke og lidt til en Side; engang, fortalte de gamle om ham, blev han af sin Søster Provstinden sendt i et Ærinde ned til Jægermester LANGKILDE paa Frederiksgave, og nu maatte han da endelig huske at sige »Goddag Hr. Jægermester!« Jo, det skulde han nok. Da ANDREAS kom tilbage til Præstegaarden,

spurgte Provstinden, om han nu havde husket Titelen, hvortil han svarede: »Jo, jeg sagde lige saa pænt, som jeg kunde: Goddag Hr. Kammerjæger!« »Men Gud dog,« sagde Provstinden ved dette Svar, »det er jo en Rotteforjager!« Provstinden vidste ellers nok at føre sig. Hun var meget fint klædt og havde fine dyre Smykker paa, naar hun var med sin Mand ude blandt Folk, fortæller Moder.«

Provstinde SEIDELIN, der sad i uskiftet Bo efter sin Mand, overtog Aldershvile (MNr. 11b af Htk. 4 Skp. 2 Fdk. 2½ Alb.) ved Deklaration af 13/12 1862 (læst ved Baag Herredsret 8/1 1864) og købte ved Skøde 23/12 1863 (læst 22/1 1864)¹³⁶ for 2450 Rd. tillige MNr 4c (Htk. 4 Skp. 1 Fdk. ¼ Alb., indeholdende 54210 Kvadratalen), »som bliver at holde forenet med MNr 11b«; de 2 Lodder var herefter forenet til 1923.

Ved Folketællingen 1870 beboedes Aldershvile af Provstinde SEIDELIN og Husjomfruen MARGRETHE ELISABETH MULE samt en Tjenestekarl og 2 Tjenestepiger. (Og i Præstegaarden boede Datteren og Svingersønnen Pastor KRAG med 3 mandlige og 3 kvindelige Tjenestefolk samt den 23aarige Husjomfru ANNA SOPHIE BIRGITTE BØGH, Datter af Provsten i Baag Herred NICOLAI SEIDELIN BØGH).

Den tidligere nævnte ANDERS JENSEN, der var Lærer og Kirkesanger i Snave 1858–1906, nævner flere Gange Fru SEIDELIN i sine Lommebøger: 18/3 1866 var han hos Fruen med Traktatskrifter, 10/3 1867 hos Fruen efter Gudstjenesten sammen med sin Kone¹³⁷, 20/10 1867 til Alters hos Fru SEIDELIN, 10/6 1870 hos Fru SEIDELIN med Smaa pigerne¹³⁸, 14/2 1871 hos Fru SEIDELIN i Anledning af hendes 84 Aars Fødselsdag; 24/9 1871 besøgte han ogsaa Fru SEIDELIN, 4/4 1872 var han med til hendes Begravelse og 22. s. M. til Auktion paa Aldershvile.¹³⁹

† 29/3 1872 paa Aldershvile i Dreslette, begravet 4/4.

Hendes Søn, Datter og Svingersøn meddelte Dødsfaldet i Fyens Stiftstidende 2/4:

»Den 29de Marts d. A. henvov i Herren vor kjære, fromme Moder og Svingermoder M.D. SEIDELIN, født JACOBSEN, 85 Aar gl., Enke efter afdøde Provst SEIDELIN i Dreslette.

I. SEIDELIN. M. V. KRAG, C. C. KRAG.«
født SEIDELIN.

Hendes 2 Børn delte Boet imellem sig og indbetalte 1 % i Afgift med 83 Rd. 24 Sk.

Aldershvile (med Tilliggende MNr 11b og 4c, til Værdi af ialt 6200 Rd.) overgik 9/1 1873 (læst 10. s. M.)¹⁴⁰ til Datteren og Sønnen, hvilken sidste, Pastor emer. IVAR SEIDELIN, samtidig for 3100 Rbd. solgte¹⁴⁰ sin Halvdel af Lyststedet Aldershvile til sin Svoger, Provst SEIDELINS Svigersøn og Efterfølger Sognepræst C. E. KRAG, som angiveligt først flyttede ind paa Aldershvile efter sin Afsked i 1885. Efter hans Død 1896 solgte hans Arvinger 1897¹⁴¹ Aldershvile for 9000 Kr. til hans Søn Distriktslæge

i Assens, derefter fra 1/10 1897 praktiserende Læge i Dreslette MOURITZ G. I. V. KRAG, som ejede den til 1920, og hvis Enke MAGDALENE BRUUN 1921¹⁴² solgte den for 35.000 Kr., hvorved den gik ud af Slægtens Eje.

Aldershvile, der siden skiftede Ejer en Del Gange, fik senere Navnet Solhøj, som af dens nuværende Ejere, Direktør KAJ LUNDBY, Chef for Frugtfirmaet HANS LUNDBY i København, og Fru TOVE LUNDBY (*LAV) ændredes for c. 14 Aar siden til Solhøjgaard. Fru LUNDBY oprettede her den kendte Hundekennel »Kibbo Kift« for irske Terriers og Mopper.¹⁴³

5 Børn.

BLADUDGIVER OG KIRKEVÆRGE, CAND. JUR. FRIDERIC SEIDELINS 5 SØNNER AF 1. ÆGTESKAB MED ULRICA BIRGITTE MELBYE

(Se S. 385 og 403).

a. DAVID SEIDELIN, * 15/7 1784 i Odense, hjemmedøbt af Stiftsprovsten, Professor og Dr. theol. ANCHER, fremstillet i Sct. Knuds Kirke 29/7; han blev baaret af Madame MELBYE, der enten kan være Mormoderen BIRGITTE THORSDATTER i Odense (S. 403) eller Morbroderen Sognekapellan i Assens THOR MELBYES Hustru SOPHIE DOROTHEA ADRIAN, og den Madame SEIDELIN, der »gik hos«, er sikkert Farbroderen Sognepræst i Odense CHR. SEIDELINS Hustru HEDEVIG SABINE HØYER (S. 375); de mandlige Faddere var Farfaderen Provst DAVID SEIDELIN i Gamtofte, Morbroderen Pastor THOR MELBYE fra Assens, Faderens Fætter Etatsraad HANS BRINKSEIDELIN (S. 927) og Faderens Kusines Mand Konferensraad CORDSSEN (S. 940).

DAVID SEIDELIN gik 1794–1801 i Odense Latin-skole; i den Udtalelse, som Subrektor BLOCH (S. 714) 22/3 1798 afgav om de 16 Elever i 5. Lektie, hedder det om DAVID SEIDELIN, der var blandt de 12, der ikke anbefaledes til at nyde Understøttelse: SEIDELIN er flittig og ordentlig, men ej udmærket Agtelse værdig.¹ Til Paaske 1800 blev han konfirmeret i Sct. Knuds Kirke af Stiftsprovst CLOD og arvede s. A. 500 Rd. efter sin Moder (S. 405).

Den 24/6 1801 blev han »efter Tilbøjelighed« Discipel paa Sønderborg Apotek hos Apoteker D. P.

H. SCHMIDT, hos hvem han var i Lære i 4¾ Aar og derefter konditionerede 1 Aar. For at udvide sine Kundskaber forlod han »denne ædle Mand«s Hus og konditionerede herefter fra Paaske 1807 til Maj 1808 hos Apoteker P. L. BENDIXEN paa Store Apotek i Tønder, hvorfra han rejste til Hjemmet i Odense for at forberede sig til Eksamen, men opholdt sig dog ogsaa ¼ Aar hos Apoteker DAMMAN i Kerteminde. Den 25/7 1808 bestod han i København den pharmaceutiske Eksamen med enstemmig Laud. og ansattes samme Efteraar paa Løve-Apoteket i København hos Apoteker M. BOYE; herefter var han fra Maj 1809 en kort Tid Provisor paa Svane-Apoteket i Aalborg, der dreves af Apoteker og Møntsamlere C. L. RÜBNERS Enke LUCIE WISSING.

Fra 1809–52 var DAVID SEIDELIN *Apoteker i Skanderborg*, hvor der ikke havde været Apotek før. Den 21/11 1809² fik han Privilegium til dér at anlægge et Apotek, hvilket han indrettede i en enetages Bygning, en tidligere Købmandsgaard, paa Torvet lige for Raadhuset, hvor det stadig er beliggende (nu Adelgade 27, MNr. 14); det aabnedes i September 1810; 1822 opførtes en toetages Bygning til Apoteket. Den 27/1 1824 om Aftenen opstod Ild i Apoteksejendommens Baghus, som nedbrændte fuldstændigt, men Ribe Stiftstidende 6/2 s. A. tilføjer bero-

ligende, at »ved den fra alle Sider hurtig tililende Hjælp og Anstrengelse frelstes imidlertid saavel de øvrige Sidebygninger som Apoteket og Nabohuset fra de ødelæggende Luer.«

»I SEIDELINS Tid bestod Apoteket af to Bygninger, en ældre, hvor Apoteket var, og en nyere til Beboelse, med fælles Forstue. SEIDELIN havde selv malet Signaturer paa sine Apotekerkrukker, og i en Sidebygning, med Adgang fra Gaarden, laa hans Laboratorium, hvor han virkede flittigt. I sit Kontor modtog han sine Patienter, for han var meget anset for sine Kure og praktiserede sorgløst . . . 1812 blev han for Sundhedskollegiet beskyldt for at gaa Lægerne i Næringen, men der kom intet ud af den Sag, og SEIDELIN fortsatte som Apoteker i Skanderborg fyrretyve Aar endnu. Rimeligvis ogsaa som anset »Klog Mand«. . . Han var en Mand med udprægede Meninger og talte derfor ikke lutter Venner. Han havde megen Standsfølelse, skrev nettede Vers, øvede streng Hustugt og var ikke just begejstret, da hans Søn SABINUS vilde i Købmandslære.«³

Et lille Indblik i Apoteker SEIDELINS Forretningsdrift faas af følgende Annonce i Aarhus Stiftstidende 1815 Nr. 3: »Paa Skanderborg Apotek bekommes Københavns Porcellæn, slebne og uslebne Vin-, Øl- og Brændevinsglas, Karaffer, samt Rom, Citroner, Caffé, Sukker, Gewürtze etc. etc. til billigste Priser hos SEIDELIN.«

Apoteker DAVID SEIDELIN fik 16/12 1817 af Vaccinations-Kommissionen i København Patent som Vaccinatør og vaccinerede selv i Aarene 1812–24 6 af sine 8 ældste Børn; Datteren LIDAS Vaccination er ikke indført i Kirkebogen ved hendes Konfirmation, men hun er utvivlsomt ogsaa vaccineret af Faderen; derimod blev det 8. Barn, Sønnen HARALD, vaccineret 1829 af Distriktslæge RASMUS DAUGAARD.

Apoteker SEIDELIN valgtes 1821 til Overformynder for Skanderborg Købstad, var fra 19/1 1836–1838 Forligelseskommissær for Hjelmslev og Gern Herreder og blev 4/5 1843 *Assessor pharmaciae* med Rang i 8. Klasse Nr. 4.

I Indlæg til hans Bestalling⁴ som Assessor pharm. nævnes hans mundtlige Udnævnelse til Overformynder i August 1821 og hans skriftlige Bestalling 2/8 1823.

Endvidere nævnes det, at SEIDELIN 1835 selv havde ansøgt om at maatte forundes Prædikat af Assessor pharm., men Sundhedskollegiet havde da kun givet ham en maadeholden Anbefaling, idet det udtalte, at det ikke vidste, at Ansøgeren som Apoteker havde gjort mere, end hvad der fordredes og præsteredes af Apotekerne i Almindelighed, og det henholdt man sig siden til, da det ikke var Kollegiet bekendt, at der var indtruffet ændrede Omstændigheder.

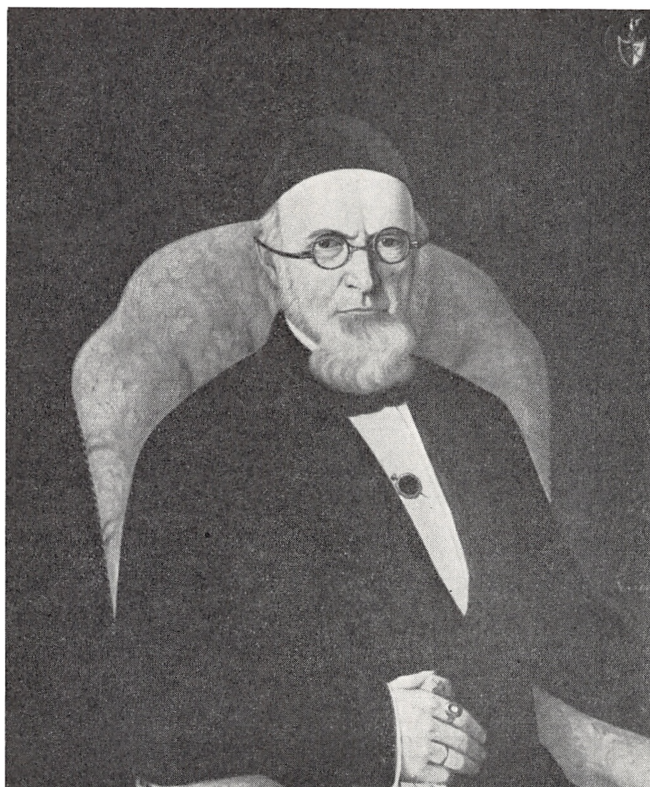
De lokale Myndigheders Dom lød noget anderledes. Amtmanden over Skanderborg Amt havde alt tidligere andraget, at Apoteker SEIDELIN i over 20 Aar havde fungeret som Overformynder i Skanderborg og i denne lange Tid stedse med Redelighed og Akkuratasse bestyret denne Bestalling samt udvist en Nidkærhed, der saa meget mere fortjente Opmuntring, som han ifølge Forordningen af 4/12 1672 § 12 kunde have undslaaet sig derfor.

Og Stiftsfysikus, Dr. med. WILLEMOS i Aarhus havde gentagne Gange i sine Medicinalrapporter til Det kgl. Sundhedskollegium anbefalet Apoteker SEIDELIN til Benaadning for den uafsladelige Virksomhed og ufortrødne Iver, hvormed han baade praktisk og videnskabeligt fulgte med Tiden, hvilket var saa meget mere rosværdigt, som de trange Kaar, hvori han som en talrig Families Forsørger ofte havde levet, ikke havde afkølet, men snarere forøget hans Interesse for hans vanskelige, saa megen Omhyggelighed fordrende Fag.

Stiftsfysikus havde 1836 i en Indstilling til Sundhedskollegiet, ligesom tidligere, ytret, at SEIDELIN som Stifter af Skanderborg Apotek fortrinlig havde tildraget sig hans bestandige Opmærksomhed som en meget videnskabelig og højst virksom Mand, hvem mange unge Mennesker skyldte deres særdeles heldige Fremgang som Pharmaceuter. Siden da havde Stiftsfysikus ved de aarlige Visitationer hos Apoteker SEIDELIN med Glæde forefundet et nyt, rummeligt, kemisk, særdeles hensigtsmæssigt indrettet Laboratorium samt flere nye kemiske Apparater m. v.

Kancelliet fremhæver det ønskelige i, at der i Stiftet er en Mand, som Stiftsfysikus kan henvende sig til ved forefaldende kemiske Undersøgelser; det indstiller, at han benaades med Karakter som Ass. pharm., samt at Bestallingen udleveres gratis, og udtaler, at han i denne Naadesbevisning upaatvivelig vil finde Opmuntring til fremtidig Virksomhed i sin Stilling, der i økonomisk Henseende unægtelig har lidt betydeligt ved Oprettelse af flere Landapoteker i Nærheden, nemlig paa Frijsenborg 1842 og i Them 1843.

Desuden var DAVID SEIDELIN Direktør (Bestyrelsesmedlem) for »Det dramatiske Selskab i Skanderborg« sammen med Købmand SØEGAARD, exam. jur. TOLSTRUP og Prokurator CALUNDAN. Selskabet, der øvede sit Virke i et lejet Lokale i By- og Herreds-



Apoteker DAVID SEIDELIN
1784–1858
sign. Grandjean 1853

foged BAGGERS store, smukke Ejendom, ophørte 1819, og det følgende Aar anlagde BAGGER Sag mod de 4 Direktører til Betaling af 200 Rd. for det sidste Aars Leje, hvortil de ogsaa dømtes 15/6 1821, skønt de protesterede, – SEIDELIN endda saa kraftigt, at BAGGER paastod ham idømt »Mulkt for ulovlig Procedure«. ⁵

1819–26 garnisoneredes i Skanderborg Arveprins FREDERIK FERDINANDS lette Dragonregiments 4. Eskadron (Resten af Regimentet havde Garnison i Aarhus), under Kommando af Oberst JACOB FLINDT; Eskadronens 139 Heste og 159 Mand indkvarteredes hos Byens 107 Grundejere; i Indkvarteringskat, der lignedes paa alle Byens Borgere, betalte Apoteker SEIDELIN 1819 som den sjette rigeste 32 Rd. 12 Sk.; men Byen tjente ogsaa paa Indkvarteringen, især ved Udlejning af Lokaler; saaledes fik SEIDELIN s. A. 6 Rd. for at udleje 3 Fag Hus til Fourage i ½ Aar. ⁶

1814 og flere Gange senere fik Apoteker SEIDELIN Afslag paa en Ansøgning til Sundhedskollegiet om Tilladelse til at anlægge et Filialapotek i Odder,

og samme Resultat fik Beboerne i Hads Herred, da de 1838 søgte om det samme for Apoteker SEIDELIN; først 1850 oprettedes Odder Apotek, men med en anden Apoteker.

Pastor J. L. ROHMANN i Tønning Vest for Skanderborg, der var blevet forlovet 21/7 1837, skrev 22/9 s. A. til sin Kæreste LOUISE GÖTZSCHE i Faaborg: »Vor Forlovelse er nu almindelig bekendt; jeg tror, Apotekeren i Skanderborg var nok den første, som bragte Efterretningen med sig fra Fyen.« ⁷ – Og til samme Pastor ROHMANN, nu i Rønninge paa Fyn, skrev Pastor WEST i Nim 20/9 1843 om Pastor KJERRUMGAARD i Ry, der blev separeret⁸ fra sin Kone: »Vi vidste intet om KJERRUMGAARDS Forlovelse, førend KIRSTEN fortalte mig derom; dog er det rimeligt nok, da jeg ved, at KJERRUMGAARD og Apoteker SEIDELIN have været i Kjøbenhavn, som det hed for at tale med Kongen om Hesselager, da det var ledigt [fra December 1842 til Marts 1843] (jeg søgte det ogsaa paa din Kones Opfordring); men det har da vel været i Skilsmisssager, de vare der.« ⁷

Af Apoteker SEIDELIN giver hans Svigersøn Provst



CECILIA ULRIKKE SIDELMANN
1789–1866

SCHJERNING følgende Karakteristik: »DAVID SEIDELIN løber let løbsk, naar man ej tager alvorligt Hold paa ham, en underlig Personage, en sand Raritet, men ej uden Kundskaber og Talenter.«⁹

Apoteker SEIDELIN har skrevet »Sang til Hs. MAJ. KONG FREDERIK VI's Fødselsfest 1832. Afsjungen ved Borgernes første festlige Samling paa den nye Raadstusæl i Skanderborg«, endvidere »Den raa Ed-dike, Acetum. Et pharmacol. Forsøg« (1846), »Belysningsgas, skadelig for Vegetationen« og »Bidrag til Cocabønnernes Historie« samt Lejlighedsdigte (S. 1035 Digt ved Fætterens D. N. D. SEIDELINS Død) og Smaadigte, dels særskilt trykt, dels i Dagblade.

Han var kendt i vid Omkreds som Hjælper mod mangel Skavank og Brøst. Desuden var han en stor Original og Samler; mange af hans Sten og Rariteter fandtes endnu i dette Aarhundrede paa Apoteket.

Blandt andet stod der i Apoteket et Giftskab¹⁰, som sammen med forskellige andre danske Apoteksrelikvier kom til »Nordiska Museet« i Stockholm, hvorfra det c. 1940 flyttedes til det gamle Apotek i »Den gamle By« i Aarhus. Giftskabet, som var an-

bragt paa en Fod, var c. 50 cm højt og lige saa bredt; paa dets Forside var fastgjort et Kranium, og over og under dette stod følgende 2 Linier:

Mange Døden fandt ved Gift det bør Du stadig
minde
Vær forsigtig Du med Gift som udi Skabet findes

Ogsaa et senere forsvundet Søjlekapitel af Granit, 22–23 cm højt, muligvis fra Øm Kloster, fandtes i hans Samling,¹⁰ og det samme gælder den af hans Fader 1799 samlede Manuskriptsamling om Slægten Seidelin, »Seideliniana«, omtalt i Bd. I S. IX, hvis Oplysninger om de 2 Sognepræster i Skanderborg JØRGEN OG NICHEL SEIDELIN er benyttet i en Bog om Skanderborg, som »ordineret Catechet og første Lærer ved Borgerskolen i Skanderborg« KARL HANSEN udgav 1833 (S. 131–133).

Et Indtryk af, hvad Apoteker SEIDELINS Samling af Sten og Rariteter omfattede, faas af Kataloget fra den Auktion, som holdtes herover Aaret efter hans Død.



Apotheker DAVID SEIDELIN
1784-1858

Litografi 1835 af C. Schmidt efter Tegning af Portrætmaler O. M. Bøgh, i Anledning af Festen 5/7 1835. Indskriften lyder: Amicus amico. Dies festus IV ante nonas Iulii MDCCCXXXV. F: B.

Kataloget¹¹, der er paa 42 Sider og omfatter 881 Numre, benævnes: »Catalogue de la collection d'antiquités du nord &c., composant le cabinet de feu Mr D. SEIDELIN, Assessor pharmaciæ, et dont la vente se fera à Copenhague le Mercredi 13 Avril 1859 et jours suivants. Catalog over en af afdøde Assessor pharm. D. SEIDELIN efterladt Samling af nordiske Oldsager, ethnographiske Genstande, Kunstsager, naturhistoriske Gjenstande, Instrumenter m. m., ligesom ogsaa over hans efterladte Bogsamling, som bortsælges ved offentlig Auction Onsdagen den 13de April 1859 Kl. 10 Formiddag og følgende Dage i Gaarden Nr. 6 i Gothersgade her i Staden imod Betaling til Procurator ALBERTI. Effecterne ere til Eftersyn Dagen før Auctionen. Kjøbenhavn, THIELES Bogtrykkeri. 1859.«

Kataloget omfatter:

324 Numre fra Stenalderen (107 Kiler, 30 Mejsler, 65 Økser og Hamre, 7 Flintflækker, 13 krumme Knive, end-

videre Knive og Lansespids, Harpun- og Pilespids, andre Redskaber og Smykker),

71 Numre fra Broncealderen, 36 Numre fra Jernalderen, 16 Numre fra Middelalderen, 47 Genstande fra senere Tider (bl. a. Buster af Kejser PETER DEN STORE, H. C. ØRSTED (af BISSEN), THORVALDSEN, HOH. D. HERHOLDT, SOKRATES, DEMOSTHENES, JUPITER og APOLLO; forskellige Reliefportrætter, Portrætmedailloner og 6 Mosaikker),

48 etnografiske Genstande,

32 Malerier, bl. a. Brystbilleder i Legemsstørrelse af CHRISTIAN IV og FREDERIK IV samt af DRAGENBERG i hans 120de Aar, Portrætter af FREDERIK V og Dronning JULIANE MARIE, af Gehejmeraad HOLGER SKEEL, Stiftamtmand paa Sjælland, og hans Frue REGITZE SOPHIE SKEEL f. GÜLDENCRONE, smukke Miniaturportrætter af Gehejmeraad J. H. DESMERCÈRES og hans Frue ELISABETH SOPHIE f. KOMTESSE FRIIS, samt siddende Portrætfigurer i Legemsstørrelse af Amtmand, Gehejmeraad POUL ROSENØRN GERSDORFF,

12 Tegninger i Glas og Ramme, bl. a. af LEOKOONSGRUPPEN, og

31 Skilderier i Glas og Ramme, bl. a. Portrætter af CHRISTIAN VII og FREDERIK VI, WESSEL og BIRCKNER, Professor PFAFF i Kiel, HOGARTH og KNIGGE, VOLTAIRE og LAVATER, LINNÉ og ORFILA samt af Evangelisten JOHANNES.

Blandt de 188 Numre »VARIA« var bl. a. 4 Blade af Pergaments-Codices fra Middelalderen, 8 Blade af Pergaments-Codices og 9 Pergaments-Blade af Messebøger fra Middelalderen samt Konferensraad CHR. SCHØLLERS og Gehejmeraad P. R. GERSDORFFS Diplomer som Riddere af Dbg. paa Pergament. Endvidere 34 Snustobaksdaaser, 2 Snushorn, 12 Røgtobaksdaaser og 1 Cigarfutteral af Perlemor samt 1 Lommeur af Sølv, der i Stedet for ved Visere ved en kunstig Mekanisme viste Timer og Minutter.

De sidste 19 og 57 Numre udgjordes af 105 Medailler og godt 600 Mønter, hvoriblandt 28 romerske Mønter af Sølv og Bronze, 15 Sølvmønter fra Middelalderen, 10 Sølvmønter prægede i Lande uden for Europa og 34 Kobbermønter fra Asien og Amerika m. v.

For at oplyse sine fynske Slægtninge og Bekendte om sit Bryllup, der fandt Sted i Skanderborg, benyttede Apotheker SEIDELIN den vist ret usædvanlige Fremgangsmaade at indrykke i Fyens Stiftstidende 9/7 1810:

»Min ægteskabelige Forbindelse d. 5. Juli 1810 med Frøken CECILIA ULRikka v. SIDELMANN bekendtgjøres herved for Familie og Venner paa det ærbødige af

DAVID SEIDELIN
Apotheker i Skanderborg.«

Og 10/7 1835 meddelte samme Avis sine fynske Læsere:

»I Skanderborg fejredes den 5. d. med almindelig og hjertelig Deltagelse en dobbelt Fest: Apothekets 25aarige Stiftelsesdag og Apothekerens, Hr. SEIDELINS, Sølvbryllup. Om Aftenen var næsten hele Byen illumineret.«

Af Apoteker DAVID SEIDELINS 9 Børn er den ældste sikkert opkaldt efter sin Farfader og de 3 Apotekere, som Faderen i sine unge Dage var ansat hos i Sønderborg, Tønder og København. Hvor de øvrige 8 Børns Navne hidrører fra, vides ikke. Maaske er det ogsaa et Udslag af Apothekerens »Originalitet«, at alle 4 Sønner fik 4 Fornavne¹² hver, men de 5 Døtre kun eet.

De 9 Børn er:

1. FREDERIK HERMANN LUDOLF MARX SEIDELIN (1811–59), 1845 Apoteker i Ringe. Gift 2 Gange. 1 Søn og 2 Adoptivdøtre.
2. HANS CHRISTIAN PAULUS SEJDELIN¹² (1813–72), Historiker. 3 Børn.
3. LIDA SEIDELIN (1815–1906), ~ 1847 LUDVIG JENSENIUS NICOLAI SCHJERNING (1805–63), 1846 Sognepræst i Ry, 1856 i Herslev, 1850 Provst. 3 Børn.
4. INES SEIDELIN (1817–89), ~ 1851 FRODE CAMILLUS PONTOPPIDAN (1812–71), 1847 Apoteker i Nysted. 2 Døtre.
5. SABINUS THEODOR WILLIAM HALVOR SEIDELIN (1819–1904), Grosserer, Stifter 10/10 1843 af Manufakturhandelshuset S. SEIDELIN i Holbæk (1856 flyttet til København, 1919 ændret til S. SEIDELIN A/S) og 1867 af Indkøbshuset S. SEIDELIN, Manchester. Æresborger i Holbæk, Etatsraad, R. af Dbg. 5 Børn.
6. THORA SEIDELIN (1820–99).
7. LAURA SEIDELIN (1822–1911), ~ 1854 ANDREAS ANDRESEN (1819–88), Fabrikant i Fredericia. 3 Børn.
8. HARALD SHILRIK SEVERUS SUNDT¹³ SEIDELIN (1824–?), stud. pharm.
9. DAGMAR SEIDELIN, * 1826, † s. A. 7 Uger gl. af Kig-hoste.

Som Faddere til Børnene nævnes af Faderens Familie han selv til de 2 ældste og til Nr. 2 ogsaa hans Broder Kontorist GOTTHOLD JACOB SEIDELIN, hvis Hustru fra Hovedkro er Fadder for det yngste Barn sammen med dets Faders Stedmoder; de 2 andre Farbrødre er Faddere 1815, »Dr. medicinæ og cand. chemiæ SOPHUS CHR. SEIDELIN fra Berlin og cand. pharmaciæ I. B. SEIDELIN i Skanderborg«.

Fra Herregaardene i Omegnen træffes 1820 Proprietær SØREN JESPERSEN¹⁴ fra Mallinggaard og hans Hustru SOPHIE MAGDALENE SCHMIDT¹⁴ i 1813, 1815 Greve C. M. A. DE FÆDDER til Legaardslyst og fra Herschendsgave Proprietær HERSCHEIDS Hustru CHRISTIANE DOROTHEA MÜLLER (S. 1312), 1817 Informator PORTH¹⁵ fra Herschendsgave, 1819 »Demoiselle« MULE fra Tyrrestrup og 1826 Prokurator WARTHØE fra Edelsborg. Andre udenbysboende er 1815 Sognepræst R. G. MÜLLER i Astrup, 1819 Amtsprovst STEENBERG i Gaverslund og 1824 Sognepræsten i DOVER og Venge CHR. N. PINGEL i Sveistrup samt 1826 Stiftsfysikus WILLEMOES i Aarhus.

Men de fleste Faddere er fra Skanderborg. Amtsforvalteren i Skanderborg Amtstuedistrikt 1798–1820 Kammerraad A. M. LUND er Fadder 1813 og hans Hustru SOPHIA AMALIA WESTPHAL(EN) i 1811 sammen med By- og Herredsfoged A. N. BAGGER, hvis Hustru KAREN VOETMANN er Fadder 1813, 1819 GRETHE ROSE, hvis senere Mand (gift 1822) den nyudnævnte By- og Herredsfoged BLICHFELDT nævnes 1820; 1822 er Amtsforvalter SØREN SØRENSEN Fadder og 1824 Amtsforvalter Kammerraad A. P. BIERGS Hustru MARGRETHE H. DONS. Af Byens Præster er kun ordineret Kateket LAURBERG Fadder 1822. Derimod er der en Del militære, 1813 Oberst ZUBER¹⁶, 1819 Løjtnant og konstitueret Konsumtionsforvalter HARBOE og Løjtnant ANDREAS MØLLER, 1820 Ritmestrene N. L. WARNECK¹⁷ og CASPAR ELBERG samt Fru BEICHMANN (formentlig NICOLINE INGEBORG BANG¹⁸, gift med den tidligere Sekondritmester ved PRINS FREDERIK FERDINANDS Dragonregiment, 1831 Justitsraad og Toldkasserer i Glückstadt VALDEMAR FREMMING BEICHMANN), 1822 Regimentsdyrlæge RANN¹⁹ og 1826 Bataillonskirurg DAUGAARD, hvis Hustru ELISABETH NICOLINE FABRICIUS (Broderdatter af Sognepræst i Skanderborg CHR. FABRICIUS), som han ægtede 1833, sikkert er den LISE FABRICIUS, der er Fadder 1824. De øvrige Faddere, vist alle fra Skanderborg, er 1811 Sognepræst FABRICIUS' Steddatter Frk. SOFIE LEVETZAU²⁰, Amtstuefuldmægtig NUTZHORN og den ansatte exam. jur. F. TOLSTRUP, 1815 Told- og Konsumtionsforvalter HOLCK²², Købmand SØEGAARDS 2. Hustru METTE JESPERSEN²³ fra Mallinggaard og Hr. LANGERMANN²⁴, 1817 Madame LANGERMANN²⁴ og



Apoteker DAVID SEIDELIN
1784–1858



CECILIA ULRIKKE SIDELMANN
1789–1866

CAROLINE GYRSTING (~ 1822 Prokurator CALUNDAN) samt Købmand JANSEN, Købmand H. B. JESPERSEN og Fuldmægtig THORSON²⁵, 1819 Købmand SØEGAARD og Kontorist HØST²⁶, 1820 Jomfru LINNET, 1822 Madame THORSON (* STRØM)²⁵, Jomfru MØRK og Informator KINDLER²⁷ og 1824 Fuldmægtig BUEMANN samt Prokurator CALUNDAN.

I Apotekergaarden var der mange Beboere. Foruden Familien selv med den store Børneflokk var Apoteker SEIDELINS Stedmoder fra c. 1825 til sin Død 1839 »et elskeligt Led i vores huuslige Kreds.« (S. 406). Dertil kom en Tjenestekarl og 2 Tjenestepiger samt Apotekspersonalet, der i Reglen bestod af en Medhjælper og en Lærling. I 1834 var SVEND ERNST NUTZHORN ansat paa Apoteket, og i 1850 var han vendt tilbage dertil som Provisor (uden at være cand. pharm.). 1840 var stud. pharm. PETER WOGELIUS ansat dér; han blev 1842 cand. pharm., siden Brygger i København, hvor han grundlagde et Bryggeri i Rahbeks Allé. DAVID GRØNLUND, der var Medhjælper i 1845, var blevet cand. pharm. 1830, havde været Farver i København, inden han kom til Skanderborg, og var 1856 ansat paa Ringe Apotek hos Apoteker DAVID SEIDELINS ældste Søn. Endvidere nævner Folketællingen 1845 en Jomfru BODIL RASMUSSEN fra Odense og 1850 en Jomfru ELISABETH HYGOM fra København, maaske en Slægting af Apotekerfruen.

To Gange blev Apoteker SEIDELIN opkaldt. Avls-

mand SØREN ERICHSSENS Søn, * 9/11 1814, blev ved sin Daab 17/2 1815 baaret af Fru SEIDELIN og kaldt DAVID SEIDELIN SØRENSEN (konfirmeret 1830 i Skanderborg), og Snedkermester FREDERIK MORTENSENS 2 hhv. 30/9 1829 og 8/6 1832 fødte Sønner fik begge Navnet DAVID SEIDELIN MORTENSEN; den ældste døde 11/1 1832, den yngste var 1855 Snedkersvend i Aarhus.

I Efteraaret 1852 solgte DAVID SEIDELIN Skanderborg Apotek og flyttede i Foraaret 1853 til København, hvor han med Hustru og Tjenestepige boede Store Kongensgade 106^{III} (MNR 268), og hvor han – stadig virksom – oprettede et Engageringsbureau for Farmaceuter, det første i Danmark, – »en ret imponerende Foretagsomhed i Betragtning af, at han stærkt nærmede sig de 70. En Del bevarede Recepter fra hans Haand, adskillige Afhandlinger af faglig Art, deriblandt en Redegørelse for hans Forsøg med Eddikefabrikationen, afrunder Billedet af denne poetiske, myreflittige og idérige Mand, der drev Landbrug, skrev Vers, kurerede paa Syge, solgte Urtekram og Glasvarer samtidig med at han syslede videnskabeligt og kørte Hustru og ni Børn i stramme Tøjler – for at ende som Pioner indenfor Engageringsbureau-Virksomheden.«²⁸

† 13/11 1858 i København af Alderdomssvaghed, begravet 19/11 paa Garnisons Assistenskirkegaard.

Hans Enke »CELIA ULRIKKE SEIDELIN« angav 14/11 over for Skifteretten Værdien af deres fælles

Formue til 3000 Rd., samt at hun agtede at sidde i uskiftet Bo med Børnene ifølge det af hende og hendes Mand 9/7 s. A. oprettede Testamente. Endvidere meddelte hun i Adresseavisen 15/11:

»Fraværende Slægt og Venner bringer jeg herved paa egne og Børns Vegne det Sorgens Budskab, at min inderligt elskede Mand, Doctor pharmaciæ DAVID SEIDELIN, forhenværende Apotheker i Skanderborg, efter længere Tids Sygdom idag blidt og roligt er indgaaet til den evige Hvile i sit 74de Aar.

Kjøbenhavn, den 13de November 1858.

CELIA ULRIKKA SEIDELIN,
født SIDELMANN.

Begravelsen finder Sted fra Garnisons Kirke Fredag Middag Kl. 12.«

~ 5/7 1810 i Skanderborg CECILIA (CELIA) ULRIKKE SIDELMANN, * paa Cathrinebjerg i Sneum Sogn, * eller døbt 20/1 1789, Datter af Kaptajn i det møenske Infanteriregiment HANS SIDELMANN (* 20/4 eller 28/4 1740 i Allerup Præstegaard i Sneum Sogn, døbt 28/4 (af sin Fader), † 1/1 1807 i Hygum, Vester Nebel Sogn, efter 12 Ugers Sygdom, begr. 8/1) og Hustru FREDERIKKE CATHRINE HYGOM (* 1754 paa Hanstedgaard i Hansted Sogn ved Horsens, døbt 12/2, ~ 3/8 (efter kgl. Bev. 13/7) 1781 i Højbjerg Sogn SØ for Viborg (hvor Palstrup Hovedgaard ejedes af hendes Moder, hvis Mand, den tidligere Forstander paa Hanstedgaard (Søn af Biskop HYGOM), var død Aaret før), † 18/1 (ifølge Skifte og Avis) eller 19/1 (ifølge Kbg.) 1827 i Illerup i Dover Sogn, begravet 26/1. 3 Børn²⁹).

Faddere til CECILIA ULRIKKE SIDELMANN, hvis Moder og eneste Søster var sindssyge, var hendes Moster CATHRINE VELLEJA HYGOM, gift – samtidig med sin Søster 3/8 1781 i Højbjerg Sogn – med Ritmester IRMINGER, Kancelliraad TERMAN ØLLGAARD³⁰ til Bramming, Provst JACOBSEN i Darum, en uidentificeret Person samt JOHANNETTE GEORGINE BRUUN³¹ (Datter af Justitsraad J. L. BRUUN til Krogsgaard i Tjæreborg Sogn), der 1793 blev gift med karakt. Major FRIEDERICH ERNST CHRISTIAN VON SCHAUMBERG³¹.

Moderen FREDERIKKE CATHRINE HYGOM, der var Nr. 5 af 7 Søsken, var Datter af JACOB PEDERSEN HYGOM (* 9/5 1723 i Aarhus³², 1/5 1744³³–1780 Forstander for Hanstedgaard Hospital i Hansted Sogn ved Horsens, 11/4 1760³³ v. Justitsraad, 1764–70 efter sin Fader Ejer af Sneumgaard, 1780 af Palstrup i Højbjerg Sogn, † 23/12 1780³², begr. 18/1 1781 i Højbjerg Kirke) og HUSTRU ULRIKKE ANTONETTE SUNDT (Datter af Landfysikus i Aalborg fra 1732 ANTON FREDERIK SUNDT³⁴ (1678–1746) og 1. Hustru CATRARINA BARBARA STAMMER († 1730 i Fredrikshald³⁵)) (* c. 1711/17, ~ 17/8 (ikke 27/8) 1746 i Aarhus (Domsogn, efter kgl. Bev. 30/6), 1780–83 efter sin Mands Død Ejer af Palstrup, 5/1 1781 kgl. Bev. at sidde i uskiftet Bo³³, boede 1787 hos Datteren og Svigersønnen IRMINGER paa Pallesbjerg i Staby Sogn, † 1791 sst., bisat 13/9 i Staby K.).

Justitsraadinde HYGOM havde haft den Sorg, at hendes næst yngste Barn LARS WELLEJUS HYGOM (* 1756 paa Hanstedgaard, † 1795 paa Knudsgaard i Tørring Sogn) ved kgl. Resolution 22/2 1780 var indsat i Møens Tugthus, og efter sin Mands Død maatte hun 23/3 1781 faa ham erklæret umyndig, hvilket dog ophævedes 17/7 1782³³; han blev (derefter) gift og fik 1783–92 7 Børn.³⁶

Den 3/8 1781 blev som nævnt hendes 2 Døtre gift, Nr. 5 med Kaptajn SIDELMANN og Nr. 3 – CATHRINE VELLEJA HYGOM, * 1751 paa Hanstedgaard, døbt 8/12 – med Ritmester i slesvigske Dragonregiment CARL CHRISTIAN VILHELM IRMINGER^{36b}, der 1783–86 efter sin Svigermoder ejede Palstrup, 1786–(92) Pallesbjerg i Staby Sogn og fra 1794 Øllufgaard i V. Nebel Sogn, hvor han døde 1797, begr. 20/4. Hans Enke ægtede 7/6 1799 paa Øllufgaard Forvalteren CHRISTEN FABRICIUS, der ejede Øllufgaard til 1800, 1803 Testrupgaard i Testrup Sogn og 1804 Aas i Taars Sogn, hvor han døde 24/7 s. A., begr. 30/7.

Den anden Datter (Apotheker SEIDELINS senere Svigermoder) og hendes Mand Kaptajn SIDELMANN, hvis Fader havde været Præst i Sneum Sogn, ejede Gaarden Cathrinebjerg, en Afbyggergaard under Allerup Præstegaard i Sneum Sogn, hvor deres 3 Børn fødtes 1789–94. I 1798 nedbrændte Gaarden med hele deres Indbo, og det formodedes, at Fru SIDELMANN, der tidligere nogle Gange havde været »i uheldig Sindsforfatning«, »i en afsindig Forfatning var Anledningen til denne Ulykke.« Familien flyttede hen til Fru SIDELMANN'S Søster paa Øllufgaard, hvor Kaptajnen, der havde solgt den nedbrændte Gaard, og hans Frue 15/1 1799 for Ribe Amts Forligskommission indgik flg. Kontrakt, som fik kgl. Konf.³³ 22/2 s. A.:

1. Han og Fruen forbliver for det første som Kostgængere hos Fruens Søster Ritmesterinde IRMINGER paa Øllufgaard og begiver sig ikke andensteds hen uden Stiftamtmandens Vidende og Samtykke.

2. De forbinder sig til ikke at befatte sig med deres Børns Opdragelse, saa længe gode Venner tager sig af samme eller bidrager dertil med Pengetilskud.

3. De overdrager deres fælles Bo til Skifteforvalterens Deling, saaledes at naar Gælden er betalt, faar Kaptajnen, Fruen og Børnene hver en Trediedel. Fruens og Børnenes Lodder forbliver under Overformynderiet, men Kaptajnen faar selv sin Part. Børnenes Renter anvendes til deres Opdragelse, og behøves der mere, tilskyder deres Fader det af sin Pension. Fruens Renter betales til Kaptajnen »til fælles Nytte«, men »skulde hun falde tilbage i Sindssvaghed«, anvendes de til hendes Nytte alene, og i saa Fald forpligter Kaptajnen sig til »at give Bidrag til hendes Ophold af sit efter bedste Evne.« Dør Kaptajnen først, skiftes efter Loven, men dør hun først, arves alt hendes af Børnene.

Folketællingen 1801 viser, at Døtrene CECILIA ULRIKKE og THYGERINE SOPHIE AMALIE SIDELMANN da boede hos Skoleholder N. BRASEN^{36c} i Ribe, hvor de gik i Syskole (men ikke er konfirmeret), og at Sønnen HANS JACOB boede hos Kaptajn FR. JUL. CHR. CASTONIER i Fredericia (siden Generalløjtnant, elsket og æret af alle for sin pletfri Karakter og sit Hjertes Godhed), hvis Hustru, der var fra Sneum og Tjæreborg, var Søster til Drengens ældste Søsters Fadder.

Muligvis har Fru SIDELMANN herefter boet sammen med sin Søster. Kaptajn SIDELMANN døde 1807 i V. Nebel Sogn, Fru IRMINGER 4/1 1820 (begr. 11/1) og Fru SIDELMANN 1827, begge i Illerup i Dover Sogn. Boet efter sidstnævnte opgjordes til 586 Rbd., Udgifter var 147 Rbd. og Skifteomkostninger 50 Rbd. Sønnen HANS JACOB SIDELMANN i Aalborg arvede 110 Rbd., Fru SEIDELIN i Skanderborg og Fru HJORTH i Randers hver 55 Rbd.

Som Enke boede Fru CECILIA ULRIKKE SEIDELIN hos sin Datter INES SEIDELIN og Svigersøn Apoteker PONTOPPIDAN i Nysted.

† 23/11 1866 i Nysted af Alderdomssvaghed, bisat 29/11 sst., ført til København og begravet 4/12 paa Garnisons Assistenskirkegaard.

Hendes Arvinger – Sønerne PAULUS og SABINUS SEIDELIN, Døtrene LIDA og THORA, Svigersønnerne ANDRESEN og PONTOPPIDAN samt den ældste Søn FREDERIK SEIDELINS Enke MARIE JACOBSEN – anmeldte 28/8 1867 for Skifteretten, at Arven efter deres Moder og Svigermoder var 5356 Rd. 1 Mk. 7 Sk., og at der var betalt 53 Rd. 3 Mk. 6 Sk. i Arveafgift.

Datteren og Svigersønnen meddelte hendes Død i Adresseavisen for 3/12:

»Træt af Dage og Livets Møje hensov vor kjære Moder og Svigermoder, Enkefrue CECELIE ULRIKKE SEIDELIN, født SIDELMANN, i sit 78de Aar, den 23de November 1866 til den evige Hvile, hvortil hun høilig trængte, hvilket Sorgens Budskab paa hendes

samtliges Børns Vegne herved bringes den kjære Bortgangnes mange fraværende Slægt og Venner.

Nysted Apotek. INES PONTOPPIDAN f. SEIDELIN.
C. PONTOPPIDAN.

Begr. finder Sted i København d. 4. Dec. Kl. 12 fra Garnisons Kirke.«

9 Børn.

b. SOPHUS CHRISTIAN SEIDELIN, * 7/8 1787 i Odense, hjemmedøbt 9/8 af sin Farbroder Sognepræst CHRISTIAN SEIDELIN ved Vor Frue Kirke sst., fremstillet i Sct. Knuds Kirke 24/8; han blev baaret af Sekondmajor ved det fynske Dragonregiment L. H. DORRIENS Hustru MARGRETHA CATHARINA ADRIAN³⁷, hos hende stod Jomfru FREDERIKKE SOPHIE HVIID, der boede hos Landphysicus Dr. med. JOHS. EICHEL; hans øvrige Faddere var Kammerherre CONRAD LENTE AF ADELER, Kaptajn C. C. FLINDT og Løjtnant FR. J. SEHESTED, der var hhv. Oberstløjtnant, Sekondritmester og Sekondløjtnant ved samme Regiment, samt Herredsfoged Kammerraad HANS HOLM.

I Modsætning til sine 3 Søkende boede han i 1801 ikke i Hjemmet i Overgade 17 i Odense, men som 13aarig Apotekerdreng paa Løve Apoteket skraat overfor i Overgade 8³⁸ hos Apoteker NICOLAI BLUMENSAADT, hos hvem han Aaret efter kom i Lære; 1805 kom han i Lære paa (Løve-)Apoteket i Aabenraa, der ikke havde det bedste Ry paa den Tid, og i 1806 paa Frederiks Hospitals Apotek i København hos Apoteker JACOB MØLLER.

Den 19/10 1809 blev han cand. pharm. med Laud. og fik herefter i 1810 det Cappelske Rejsestipendium, stiftet 1780 af daværende Apoteker ved Frederiks Hospital J. D. CAPPEL til en 3 Aars Studierejse i Udlandet for en Studerende, der ønskede at dyrke Kemien. Den 22aarige SEIDELINS Rejse gik til Sverige, Rusland og Preussen.

Allerede straks ved Begyndelsen af sin kemiske Løbebane var han saa heldig at komme i Forbindelse med den (senere) meget berømte svenske Kemiker J. J. BERZELIUS, der kun var 8 Aar ældre end SEIDELIN, men allerede var Professor i Farmaci og Medicin i Stockholm, hvor han 1808 var blevet Medlem af Kungl. Vetenskapsakademien, hvis Præsident han blev i 1810. Bevis paa den Anerkendelse,



Sophus Christian Seidelin
Apotekare, Tekniker
T. i Odense d. 7. Augusti 1787
D. i London d. 14 Juni 1861

han allerede da nød i Udlandet, er, at han 30/1 1810 blev Medlem af Gesellschaft der naturforschenden Freunde i Berlin og 4/5 1811 af Videnskabernes Selskab i København.³⁹

Efter at BERZELIUS i Juni 1810 havde besøgt København, spurgte Professor i Fysik H. C. ØSTED ham i et Brev af 22. s. M., om »en ung Pharmaceuticus« kunde faa Lejlighed til under hans Ledelse at øve sig i Experimentalkemien; hermed tænkte H. C. ØRSTED paa S. C. SEIDELIN, som Aaret før var blevet cand.

pharm. sammen med ØRSTEDS 9 Aar yngre Broder HERMAN ØRSTED, og som saaledes i 1811 blev BERZELIUS' første udenlandske Elev, – men som i Modsetning til Flertallet af hans senere udenlandske Elever aldrig kom til at spille nogen Rolle inden for Videnskaben.

Tre bevarede Breve fra SOPHUS SEIDELIN til BERZELIUS viser, hvor stor Glæde og Stolthed han følte over Venskabet med sin store Læremester. I Brevene fortæller SEIDELIN om mange af de europæiske Kemikere, han paa sine Rejser de næste 5 Aar stiftede Bekendtskab med.

I sit første Brev til BERZELIUS, dateret »Berlin d. 30. Novbr. 1811 in der Behren Strasse No. 25« beder han først »Allerhøjstærede Herr Professor« om Tilgivelse for ikke at have skrevet allerede for 2 Maaneder siden og omtaler derefter sit Ophold hos BERZELIUS: »Først maa jeg for Dem, ærede Herr Professor, aflægge min inderligste Taksigelse for Deres store beviste Godhed imod mig ved mit Ophold i Stockholm, der stedse hos mig vil blive uforglemmelig; at jeg ikke har benyttet den kostbare Tid saa vel, som jag burde have gjort i Stockholm, indser jeg nu ret vel; skete Ting staar ikke til at ændre, og den tabte Tid kan ikke tilbagekjøbes; jeg vil derfor benytte min øvrige Tid bedre.«

I det lange Brev paa 4 store Sider gaar han derefter over til at berette om sine Oplevelser efter at have forladt Stockholm. Under et 4 Dages Ophold i Upsala saa han alle der-værende Mærkværdigheder, og efter nogle Dages meget interessant Ophold i Falun med venskabelig Omgang med Mineralogen Assessor i bergskollegium J. G. GAHN – som kaldte ham »lilla dansken SEIDELIN« – og Bjergvidenskabs-mændene LAGERHJELM og FORSELLES drog han til Åbo i Syd-Finland (da russisk), hvor han besøgte den svensk-finnske Kemiker JOHAN GADOLIN. »Her. Professor GADOLIN var meget galant imod mig; hans Laboratorium er meget forfalden; . . han talte om Deres Opfindelse af de bestemte Proportioner, der syntes mig i Henseende til Multiplicationen ikke ret at behage ham.« (Siden stillede GADOLIN sig mindre afvisende over for BERZELIUS' betydningsfulde Forskning over de bestemte kemiske Proportioner, der 1818 førte til hans Offentliggørelse af c. 50 Grundstoffers Atomvægte, efter hans egen Mening hans vigtigste Indsats).

SEIDELIN fortsætter: »Fra Åbo rejste jeg til Petersburg, . . Jeg skal her give Dem, Højstærede Her. Professor, et fuldstændigt Begreb og Beskrivelse om de Petersburger Lærde, jeg skal fortælle Dem alt, hvilket jeg lovede Dem ved min Afrejse fra Stockholm, og jeg haaber, at De ej derover bliver ond paa mig.« Sagen var nemlig den, at ingen af de 7 Videnskabsmænd, SEIDELIN traf i Petersborg (nu Lenin-

Berlin d. 30. Novbr. 1811
 i den Betsen Stræde N: 25

Allerhöfjærende Hr. Professor!

Min høfjærdigst kjærligt nærmt allertid for 2 Maanedes Tid bagest til
 tilskremit Dem gjennem Hr. Professor, men nogle uopfordrigt, og forinden
 end min Brev angaaende, har været årsagen til at den ikke gjæmte
 min Brevkomst for til Berlin anfølede Brev for mig, ing skal søge i
 dette færdkomman at opfyldt hvad ing for forstent mig min indblikke for
 og faabes ender igjen af Dem at blien tillyst. —

Kjærligt minde jeg for Dem sende Hr. Professor aflegge min innest
 taksigelse for Dem. Som den første gang ind mig med mig og sold i Stockholm
 der første for mig vil blien uforpligtelig, at ing ikke for benyttet Dem
 Løstems Tid som mig jeg begynde som gik i Stockholm, indse mig
 mig vil mig skete mig som ikke til at ender, og end tabte tid kan
 ikke tilbagegjort, ing vil ender benytte min omige Tid bedst. —

Da mig at min Tid for Stockholm gik til Upsala ing blev der mig
 mig indblikke, som tillige alle indormende Marknødvigtigt, og efter
 4 Dage og sold der forfattet ing, Preiser til Læser, som ing lagde
 omme Danneborg og. Røderfode, mig og sold i Fabrik var mig indtænke
 fand, ing tilbage mig nogen Dage der i Kuskab med Løjfejter Gade, Hr.
 Lagertid og for Professor, der menneskelig omgang ing for mig
 mig aldrig gav af mig Mindre, som alle mig ing til Godekammer
 afret Gælle indse omme Alandskap til Åbo, til dem tid ing Postens
 Exerco blev indse Posten bortagt af Engelenderne. — I Åbo var
 Hr. Professor Gadolin meget gæst ind mig, fand Laboratorien
 mig mig forfalden, og langsom ikke funktioner som Prof. Schenck
 fast fortalt mig. — Hr. Prof. Gadolin talte om Dem og findte
 at de bedste Proportioner. Der sigte mig i samfund til Multipli-
 cationen ikke mig at begynde som. som sigte, at som indom
 faste tilkomme Dem, mig at den mig indom faste som som.
 den Åbo mig ing til Petersborg, og mig mig indom faste ing
 i Tsjje med gamle grønter af dem Bergvædende Professor, der var mig indom
 Bedømmelse omme at indom Post i omme ikke tilkomme fand. —

Jeg skal for mig Dem gjennem Hr. Professor, at høfjærdigt Begreb og
 indom mig om den Petersburger Lørd, ing skal fortælle Dem alle, færd
 ing comde Dem mig mig af mig fra Stockholm, og ing faabes at den
 mig indomme blien mig mig mig — Den første ing indom mig fand
 Excellens Hr. Prof. von Schuf, med Naturskabs Academi indom mig mig mig
 indom mig Petersburger Lørd, som mig mig mig, som for i Preiser mig mig agtet

grad), brød han sig om, flere af dem fandt han direkte udygtige, flere naragtige og pengegridske, og to haaned direkte BERZELIUS' og H. C. ØRSTEDS videnskabelige Arbejder. »Praktiske Kemikere har Petersborg aldeles ikke«, og kun een indfødt Russer beskæftigede sig med den analytiske Kemi.

Fra Petersborg rejste han ad Landevejen til Preussen, lagde Turen over Dorpat (nu Tartu, i det senere Estland), »hvor jeg besøgte Chemie Prof. GRINDEL, der var meget venskabelig, han viste mig sit Laboratorium og Instrument-samling, der alt var meget brilliant, han bad mig, naar jeg tilskrev Dem, at forsikre Dem hans Højagtelse og Venskab, han havde for Dem, og han ønskede gerne at staa i Correspondance med Dem.« Over Riga (i det senere Letland) rejste SEIDELIN til Königsberg (nu Kaliningrad) i det daværende Preussen, hvor han besøgte Hofapotekeren »Ober-medicalraad HAGEN, der er bekendt for sin Lehrbuch der Chemie, det er en meget fortræffelig Mand, han talte med stor Agtning om Dem, bad mig meget at hilse Dem fra ham, han har en stor chemisk og fysisk Instrument-samling.« »Jag burde riktignok straffes med at vente længe efter Brev fra Dem, men jag hoppas, gode Her. Professor, at De snart beærer mig med nogle Linier, og jeg skal da straks svare Dem igjen. – Til Slutning beder jeg Dem, gode Her. Professor, at imodtage min varme Taksigning for alt beviste Godhed imod mig, hvorved jeg undertegner mig Deres underdanigste Tjener SOPHUS CHRIST. SEIDELIN. Jag hoppas, at De kan læse dette danske Brev? Ellers skal jeg, dersom De ønsker det, næste Gang skrive paa Tydsk.«

I Slutningen af Oktober 1811 var SEIDELIN kommet til Berlin, hvor han agtede at blive til Februar 1812, »da jeg tror at profitere en Del.« Han hørte her Forelæsninger hos de 3 Professorer, Mineralogen og Krystallografen WEISS, Kemikeren og Mineralogen KLAPROTH og Kemikeren HERBSTÄDT. »Fra KLAPROTH skal jeg hilse Dem meget . . og bede Dem være forsikret om hans Højagtning og Venskab . . HERBSTÄDT er en fortræffelig Mand, arbejder utrættelig, har et kostbar Laboratorium, han er usigelig agtet og elsket her i Berlin, han ønskede mükket gierne at staa i Correspondance med Dem, han bad med stor Agtning at hilse Dem. – Her i Berlin skal til Vaaren de Davy'ske Forsøg med Alkalier eftergøres, Kongen har dertil skænket en Summa af 3000 Rxd. Klingende Courant, den galvaniske Søjle vil fuldkommen blive lik den Davy'ske.«

Endnu 8/2 1812 var SEIDELIN i Berlin, hvorfra han da skrev sit 2. Brev til »Herrn JAC. BERZELIUS, Professor der Chemie und Pharmaci, à Stockholm«:

»Deres saa meget venskabelige Skrivelse, gode Herr Professor, af 9de Janv. erholdt jeg den 26de s. m. Jeg er Dem derfor ubeskrivelig megen Tak skyldig, og uendelig meget smigrende er det for mig at besidde den store Lykke at staa i Correspondas med Dem – jeg kan ikke beskrive Dem

med hvilken Glæde jeg modtog og læste Deres venskabelige Brev, og jeg læste det vel 3 Gange igiennem, inden jeg blev tilfredsstillet – den Følelse, hvormed jeg igiennemlæste Efterskriften af Deres Brev, trykte en Glædes Taare af mit Øje, og det forekom mig da, som jeg ikke ret følte mig værdig til at imodtage Deres store Godhed.

Fra den agtbare Professor KLAPROTH har jeg mange Hilsninger at aflægge, han var meget sensible ved at imodtage Deres venskabelige Forsikringer, som jeg for Dem aflagde, han taler ret ofte og især ved sine Forelæsninger med den største Agtelse om Dem; . . ogsaa glædede det ham ret usigelig, da han erfarede, at De Hr. Professor i Sommer gjør en Rejse til Paris, og han haabede bestemt, at De ikke vilde forglemme at lægge Vejen over Berlin, hvorved det vilde være ham en sand Glæde at kunne gjøre personlig Deres Bekiendtskab. . .

Det glæder mig daglig ved Tanken om Deres bestemte Rejse til Paris, 8000 Livres er en skøn Summa Penger, og derfor vil De meget godt kunde bestride denne Rejse, jeg har bragt i Erfaring, at Professor ØRSTED bliver Deres Rejse Compagnon; det vilde være for mig en overmaade stor Fordel, om jeg til den Tid kunde være i Paris, men jeg tror næppe, at jeg kommer der førend Vaaren 1813, da jeg her har truffet en Landsmand og Pharmaceut, som med mig gjør den hele Rejse, og vi havde bestemt først at gjøre en Tur til Wien, hvor vi næste Vinter vilde opholde os – men dog denne hele Plan maa først bifaldes af ØRSTED, hvormed jeg med det første venter hans Svar; – skulde jeg ikke være til den Tid i Paris, som De kommer der, saa haaber jeg dog, at De ikke forglemmer at anbefale mig hos VAUQUELIN, hvorfor jeg min hele Livs Tid vilde være Dem forbunden; ogsaa vilde jeg meget bede Dem, dersom ved Deres Rejse igiennem Kiøbenhavn, Tilfælde skulde gives, hvor man talte om mig, ej at aabenbare, hvor lad jeg har været i Stockholm, De kan være overbevist om, at dette nu ikke mere er Tilfældet, jeg benytter hver Time hver Minut, og jeg indser nu først, hvor vigtig det er for mig at benytte den kostbare Tid.

Angaaende hvad man her i Berlin siger om Læren angaaende de bestemte Proportioner, da har jeg kun engang haft Tilfældet at høre nogles Mening, og dette var i Selskabet der naturforschenden Freunde, her sagde en: Chemien har ved den dybgranskende Prof. BERZELIUS's Arbeten over denne Gienstand gjort et rigtig Steg; denne Samtale blev afbrudt ved, at man blev kaldet til Spising, men jeg kommer vel med det første i Samtale med KLAPROTH, da vil jeg nok erfare hans Mening, og meddele Dem samme.

Jeg har ret glædet mig meget over de nye Optekter, som De meddelte mig, at De haver gjort i Chemien, og det vil ret meget glæde mig i SCHWEIGERS Journal⁴⁰ at kunne læse Deres Afhandlinger. – Jeg har endnu ikke haft Lejlighed hos HERBSTEDT og KLAPROTH at bringe den chemiske Nomenclatur paa Tale, men skal vist ikke forsømme det.

Fra HERMBSTAEDT har jeg mange Hilsener, han glæder sig uendelig meget til personlig at gjøre Deres Bekiendtskab. Fornylig kom ved hans Forelæsning i den Agronomische Chemie for om de menneskelige Excrementer, hvor han med den største Agtelse talte om Dem, og man havde alene Dem at takke for en fuldstændig Analyse paa dette. . . .

Jeg vil slutte med det Ønske, at dette Brev maatte træffe Dem i Stockholm, og skulde De faa nogle Minutter til övers, da vil jeg vist faa Underretning, naar De forlader Stockholm. – Dette Brev vil vist lidet interessere Dem, men jeg skal søge i næste Brev at opfylde, hvad jeg her har forsømt, og beder derfor denne Gang om Tilgivelse; med største Højagtelse har jeg den Ære at undertegne mig Deres underdanigste Tjener

SOPHUS SEIDELIN.

Jeg har forandret mit Logi og bor nu i Schützen Strasse No. 11, 2 Treppen hoch.«

Ved kongelig Resolution af 4/5 1812 fik SEIDELIN, efter Ansøgning fra Professor H. C. ØRSTED, 400 Rd. i Rejseunderstøttelse af Fonden ad usus publicos, »hvored ham gjøres til Pligt under sit Ophold i Berlin at gjøre sig bekjendt med hvad der henhører til Porcellinfabricationen.« Den 16/11 s. A. tillagde KONGEN ham en ny Rejseunderstøttelse af 300 Specier.⁴¹

Om de følgende Aars Rejser fortælles – dog kortere end i de nævnte 2 Breve – i det 3. Brev til Professor BERZELIUS, der er skrevet i Berlin i 1815, og af hvilket det synes at fremgaa, at han ikke har været i Berlin i 1813 og 14:

»Allerhøjstærede Herr Professor!

Jeg beder Hundrede – Tusinde Ganger om Forladelse, gode Herr Professor, for min utilgivelige 3 Aars Opsætelse med at tilskrive Dem. For en Del kan jeg undskyldes, men ikke ganske aldeles, Krigen, som udbrød imellem Sverrig og Frankrig, afbrød Posternes Gang for en lang Tid, siden var nogle besynderlige, fra Danskens Side, Ytringer i Aviserne, nemlig at man skulde have i Hamburg en Commissionær, der kunde besørge og betale Brevene til Sverrig, men dette er nu ophævet. Og 2de Gange har med mig selv indtruffet ubehagelige Omstændigheder, og et Skib-brud, som jeg led forrige Aar, hvortil jeg næsten ganske havde tabt Modet til videre at uddanne mig i Videnskaben. Uagtet al den Med- og Modgang, som har truffet mig paa mine Rejser, har De ærede Herr Professor aldrig været af mine Tanker, thi hvor der har givet sig Lejlighed i Selskab med chemiske og andre Lærde, har De været den første og sidste paa Talen, og de fleste af den chemiske Verden har gjort mig vel 1000 Frågor angaaende Dem,

hvilke jeg alle uden Smiger saaledes haver besvaret, at jeg for Deres Skyld har bekommet en større Agtelse, end jeg havde fortjent, ja adskillige Lærde, som jeg skildrede Deres moralske sjældne Karakter, . . misundte mig den Lykke at have været i Stockholm. . . Jeg har paa min 5 Aars Rejse gjort Bekiendtskab med den største Del af de europæiske Lærde, og jeg er stolt af, med mine ringe Kundskaber, grundig at kunne bedømme enhvers særskilte videnskabelige Værd og moralske Karakter. Jeg forfattede i denne Anledning ved mit Ophold sidste Vinter i München en dobbelt Tabel, der var afdelt i Klasser, i den første fandt sig alle de chemiske Lærde i Europa, efter hverandre rangerede efter deres videnskabelige Værd, i den anden Tabel var de opstillet efter deres videnskabelige Værd i Forbindelse med deres moralske Karakter, og havde endnu en aparte besynderlig Afdeling, som jeg her forbigaar. Jeg overleverte GEHLEN denne Tabel til Igennemsigt og Kritisering, men denne fortrinlig gode Mand havde næsten skrattet sig ihjel over denne Ide og var dog ej i Stand til at se en eneste Fejl deri, – Skade at jeg ej besidder nogen Kopi heraf, ellers havde jeg tilsendt Dem samme. Originalen har Prof. GEHLEN. . .

Da jeg for 3 Aar siden rejste herfra til Frankrig, gjorde jeg undervejs Bekiendtskab med adskillige Chemikere«, bl. a. i Erfurt og i Paris. Han nævner ret kort 5 tyske og 5 franske Kemikere. Rimeligvis har han ogsaa været i England. »Jeg behøver vist ikke at gjøre Dem bekjendt med de engelske Chemikere, De kiender disse vist bedre end jeg, og jeg er overbevist om, at De med mig, i Forbindelse med en moralsk Karakter, vilde kalde WOLLASTON for den bedste. DAVY kiender jeg ikke personlig, men hans stolte og skiændige Opførsel imod Dem, da De var i London, er nok som bekjendt under de tyske Lærde, og han har her i Tyskland tabt meget af den Agtelse, man tidligere hafte for ham, . . Professor GEHLEN er ikke mere hos os, hans Død⁴² er Dem vel allerede bekjendt, 6 Uger før hans Død tog jeg Afskied med ham, da jeg efter 5 Maaneders Ophold i München hafte lært denne fortræffelige Mand at kiende, – Skade at han saa tidlig skulde dø for Videnskaben, – denne saa for Tyskland nødvendig Mand; thi De ved, at nu først begyndte (h)an at leve alene for Videnskaben og begyndte at blive et Ris for de uendelig mange tyske chemiske og pharmaceutiske Kvaksalvere; jeg paastaar, at han for nærværende var den første Chemiker i Tyskland.« SEIDELIN nævner herefter Navne paa enkelte Kemikere, han havde truffet i München, Böhmen og Wien – »i Italien fandt jeg ingen Chemiker, der var værd at omtale, og iøvrigt befatter man sig ikke der med den tyske Litteratur«, – samt i Nürnberg, Landshut, Erlangen og Freiberg. »Da Papiret er saa knapt, er jeg nødsaget til at slutte, uagtet jeg kunde skrive flere Ark fulde. – Jeg haaber, at De ærede Her Professor ej tager min Skrivelse ugunstig op, og takker Dem endnu engang for beviste Godhed imod

mig og udbeder mig Deres ærede Venskab for Fremtiden, – hvorved jeg undertegner mig Deres altid tjenstberedvillige

SOPHUS CHRIST. SEIDELIN.

Man fortæller her i Tyskland om en Englænder, der med en vis Udlænder havde en Samtale om de kemiske Lærde i Europa; Udlænderen spurgte, hvad han tænkte om Dem, – Englænderen svarede: BERZELIUS er vist en Mand med store Kundskaber, – men Skade at han ingen Englænder er!

Mit Ophold vilde formodentlig blive kort her i Berlin; skulde De derfor i Tiden ville bære mig med en Skrivelse, vilde De behage at indeslutte samme i Deres Brev til Professor ØRSTED i Kiøbenhavn.«

Efter disse Studierejser kom S. C. SEIDELIN hjem 1816, men rejste s. A. til Tyskland, hvor han de følgende Aar bestyrede en Fajancefabrik i Althaldensleben c. 20 km Nordvest for Magdeburg; den ejedes af en da meget bekendt tysk Industridrivende GOTTLOB NATHUSIUS, som havde en Række Fabrikker i Omegnen af Magdeburg, bl. a. en Maskinfabrik i Hundisburg, som ogsaa forestodes af en Dansker, Mekanikeren O. J. WINSTRUP, – der her i 1826 fremstillede den første Dampmaskine, der – fremstillet af en Dansker – brugtes i Danmark.

Medens SEIDELIN var her, døde hans Fader i Odense; ved Skiftet efter ham fik Sønnen en ham tilhørende Sølvspiseske med Indskrift: S. C. S. 1796.

I 1826 indskrænkede NATHUSIUS imidlertid sin Virksomhed, og SEIDELIN maatte – efter paa niende Aar at have været i hans Tjeneste – se sig om efter en anden Virksomhed.⁴³

Han kom nu atter til København, hvor han straks søgte at interessere Byens Te- og Porcelænshandlere for Oprettelsen af en dansk Fajancefabrik, hvorom de dog intet vilde høre; Tiderne var i pekuniær Henseende meget vanskelige, og Erfaringerne talte mod et saadant Forsøg, idet der af 5 i Aarene 1790–1810 anlagte Fajancefabrikker i 1820 kun var een i Rønne i Virksomhed endnu.

Der blev dog gjort endnu et Forsøg. SEIDELIN fik Forbindelse med 3 Industrifolk, – Kommitteret i Generaltoldkammer- og Kommercekollegiet, Medstifter af og Meddirektør for Sparekassen for Kiøbenhavn og Omegn, Justitsraad HERMAN BECH, den energiske Apoteker paa Vajsenhus-Apoteket, Kan-

celliraad J. P. GROTH († 1832) og den bekendte Kammerraad J. C. DREWSEN paa Papirmøllen Strandmøllen Nord for Klampenborg, – og disse erklærede sig villige til at træde i Skranken for Oprettelsen af den ønskede Fabrik, og 25/9 1826 udsendte SOPHUS CHRISTIAN SEIDELIN en Indbydelsesplan. Om sine egne Forudsætninger for at tage Initiativet til en dansk Fabrik anfører han heri:

»Paa mine Rejser i Udlandet i 6 Aar dyrkede jeg Chemien samt nogle Grene af Teknologien, fornemmelig Porcelain-, Fajance- og Stentøjs-Fabrikation. Paa disse Rejser eksperimenterede jeg et Aar hos den berømte BERZELIUS i Stockholm, siden hos KLAPROTH og HERMBSTÄDT i Berlin, GEHLEN i München, VAUQUELIN og CHEVREUL i Paris, JAQUIN i Wien og gjorde WOLLASTONS Bekendtskab i London. Hos NATHUSIUS i Althaldensleben har jeg de sidste 9 Aar forestaaet Fajance- og Stentøjsfabrikken til hans fuldkomne Tilfredshed. Gennem Mekanikus og Dannebrogsmænd O. J. WINSTRUP erholdt jeg tvende af de anvendeligste Lerarter fra Bornholm, hvoraf jeg ved Forsøg, der overgik mine Forventninger, producerede Fajance og Stentøj, der endog overtraf det engelske, hvoraf uhyre Mængder indføres her.«

BECH, GROTH og DREWSEN henvendte sig til Regeringen, som ved kgl. Resolution 18/11 1826 gav dem Tilsagn om Privilegium til Anlæggelse og Drift af en Fajancefabrik, gav Industrifonden Til-ladelse til at bidrage til Financieringen samt tilstod SEIDELIN 600 Rd. til for Fabrikken at foretage en Undersøgelserrejse til Bornholm, hvorfra den til Fabrikationen nødvendige Jord skaffedes. Herefter købtes Ejendommen Søholm ved Strandvejen lige Syd for Klampenborg, mellem nuværende Bellevue og Hvidøre Hospital, og efter Ombygning begyndte *Fajancefabrikken Søholm*⁴⁴ i Løbet af 1827 sin Produktion.

SEIDELIN var Fabrikkens Inspektør (»Fabrikmester«) fra August 1827 til 1/7 1830. Direktionen, der bestod af Justitsraad (1828 Etatsraad) BECH, Kammerraad DREWSEN og – indtil Februar 1831, da han fratraadte – Apoteker P. GROTH, fastsatte i Juli 1827 SEIDELINS aarlige Løn til 400 Rbd. Sølv; Regnskaberne viser, at han i Maanedsløn, der betales bagud, fik 36 Rd. 44 Sk., senere faldende til

34 Rd. mdl. Som en Startkapital fik han af Kongen 600 Rd. til en Undersøgelsesrejse til Bornholm efter Lerarter samt til sin og Familiens midlertidige Underhold. Han foretog mindst 3 Rejser til Bornholm, i November 1826, da han foretog en 10 Dages Fodrejse for at undersøge Lerarter, i September 1827, da han 11/9 sejlede tilbage fra Rønne med en Ladning Ler, og i August 1829.

SEIDELIN indkaldte 3 Arbejdere fra Althaldensleben, og den 15/9 1828 fandt den første Brænding Sted. Det var Regeringens Hensigt, at Søholm skulde være en Forskole for alle fremtidige Anlæggere af Fajancefabrikker, men Maalet blev ikke naaet. Det viste sig snart, at Kapitalen var for lille; skønt SEIDELIN tilvirkede mange Varer paa Søholm, skete Produktionen stadig med Tab; og ydermere blev Forholdet mellem de 3 Direktører og SEIDELIN mere og mere uholdbart, saa SEIDELIN i Maj 1830 traadte tilbage og afløstes af cand. pharm. N. P. GINDRUP.

SEIDELIN klager stadig over manglende Kapital til Fabrikationen og over sine egne daarlige, økonomiske Forhold, og Direktionen fik hurtig og maaske ikke uden Grund Mistillid til SEIDELINS Dygtighed, ikke mindst efterhaanden som Aarene gik, uden at der fandt noget Salg Sted af Fabrikkens Produktion.

Allerede saa tidligt som 30/7 1827 skriver SEIDELIN (til BECH?): »Min kjære, gode Justitsraad! Det har længst været mig klart, at Du og GROTH har været utilfredse med mig og mine Arbejder.«

Den 30/9 s. A., da Flytningen til Søholm stod for Døren, takkede han Justitsraad BECH for modtagne Penge og bad om 100 Rd. i Forskud til at betale nyt Husgeraad, sin Søns Lærer og sin Skomageregning.

Den 23/6 1828 hedder det i et Brev til Apoteker GROTH: »Min Kone lader forespørge hos Dig, om Direktionen havde noget imod, naar hun lod paa pomp [Kredit] for sin Regning udlægge et Badehus ved Havet for derved at kunne fortjene sig noget til Fodbeklædning.«

Om den første Brænding fortæller han 15/9 s. A. Apoteker GROTH:

»Højstærede Hr. Kancelliraad. Nu har jeg endelig saa mange Varer færdig, at en raa Brand kan foretages, Fyldningen begynder idag, og saa snart som dette er fuldendt og Varerne sat i Ovnen, bliver straks antændt, som formodentlig vil ske paa Torsdag. Varerne bestaaer i omtrent 2000 Tallerkener og henved 600 større og mindre drejede Genstande. . .

I de sidste 14 Dage har Fabrikken været incommoderet

med en stor Mængde fremmede – nysgerrige, og tror jeg nok, at foruden disse har her været henved 40 Pottehandlere fra Kjøbenhavn. – I Haab om at Din Sundhed snart maatte tillade Dig at besøge Fabrikken, henlever jeg Ærbødigst SEIDELIN.«

I November 1828 klager SEIDELIN over, at der stilles ham for smaa Midler til Raadighed til Driften, og han truer med at rejse til Udlandet i Stedet for fortsat at varetage Fabrikkens Tarv og Fremgang; han var vendt tilbage fra Tyskland for at gavne sit Fødeland med de Kundskaber og Erfaringer, han i mange Aar ved uafbrudt Flid og Anstrengelse havde samlet, men Fabrikkens Fremgang lod vente paa sig paa Grund af for ringe Startkapital og for liden Tiltro til ham. Hans af Direktionen fastsatte Løn medgaar alene til Føden, saa intet bliver tilovers til Klæder, Fodtøj og Linned, deres Tøj er i de sidste 2 Aar blevet Pjalter, saa de ikke kan vise sig blandt anstændige Folk, og flere dyrebare Familieminder har de maattet sælge. »Min Kone vil i denne Armod og Elendighed ikke længere lade sig trøste med en blidere Fremtid«, og selv har han, nedsunken i Armodens Dynd, ikke mere Lyst og Mod til at arbejde for den Fabrik, der lover saa rigt et Udbytte. – Som Følge heraf beder han om et aarligt Tillæg til sin Gage paa 200 Rbd. samt 400 Rbd. i Forskud til Ekvipering, søger endvidere om at faa 2 Lærlinge – samt indsender en malerisk Beskrivelse af den ene Hests pludselige Død.

SEIDELIN sendte 5/10 s. A. BECH 4 glaserede Fajanceprøver og 19/12 igen til Etatsraad BECH nogle Prøver fra Brænding i den lille Ovn for at spørge, om han, da der i Glasuren fandtes nogle gule Pletter, skulde benytte denne Glasur eller forfærdige en ny.

Næste Aar modtog han et »meget bittert Brev«, vistnok fra DREWSEN, der agtede at lade foretage Undersøgelse af Glasuren, og som sammen med Kancelliraaden flere Gange havde talt om SEIDELINS Afsked. SEIDELIN svarede 5/6 1829:

»De tvivler om min Ærlighed med Hensyn til de lovede Masse- og Glasurforhold. Med alle mulige Trusler er De nu naaet til Maximum: Afskeds-Truslen. Deres Brev har forvoldt mig ubeskrivelige Smerter i mit Bryst. Aldrig var det min Hensigt at holde noget hemmeligt for Dem ang. Fabrikken, om De endog var nok saa fjendsk stemt imod mig. Spørg NATHUSIUS, hvem jeg ofrede – gratis – de sidste 3 Dage med at nedskrive en Mængde af mine Erfaringer til Brug for 3 forskellige af hans Fabrikker. Professor FRANCOIS KERESKES i Ungarn har anmodet mig om en Tegning af de runde Ovne, jeg lod bygge i Althaldensleben, desværre kan jeg nu ikke opfylde denne gamle Vens Ønske, fordi De nægter mig mine Papirer.« SEIDELIN slutter dog Brevet i en fredeligere Tonc med at sige, at hvad Adressaten tidligere havde gjort for ham, skulde aldrig udslettes af hans Inderste, og at det var hans Ønske fremdeles at agte og ære ham. (SEIDELIN udtalte sin Utilfredshed med en af

de fra Althaldensleben indkaldte Arbejdere, som han helst vilde sende retur, fordi han, »den narcotiske Plante ud af Djævelens Have«, flere Gange var gaaet til Staden »tillige med en Hunplante af samme Genius« og havde »blameret baade mig og min Kone, ja hele Nationen.«).

To nye Brændinger afsluttedes 15/7 og 11/12 1829, »og«, udtaler SEIDELIN optimistisk, »hvis vi faa noget tørt, billig Brænde, kan hele Vinteren hver 8. Dag gøres 1 Brand.«

10/1 1830 skriver SEIDELIN angaaende et Ulykkestilfælde:

»Til Over Chirurgen ved det Kongelige Friderichs Hospital. Lærlingen HERMANN WULFSEN, her ved Fabrikken, har ved Uforsigtighed Klokken 11 idag Formiddag med et Saug beskadiget (betydeligt) sin venstre Tommelfinger; da her hverken er Læge eller Hospital, ville De have den Godhed at anvende al muligt til Fingerens Helbredelse. Og jeg tror, naar De hafte Plads for ham paa Hospitalet, vilde det bedste være at beholde ham der til videre. – Søholms Fajance-Fabrik ved Bellevue den 10 Janv. 1830. SEIDELIN.«
Vedrørende Betaling henviser SEIDELIN til en af Direktørerne, Kancelliraad og Apoteker J. P. GROTH.

Den 29/4 1830 meddeler SEIDELIN Etatsraad BECH, at han nu er parat til at forlade dette Sted, men først maa 8 Spørgsmaal besvares af Direktionen, bl. a. at hans Kone ønsker 1/5, i Overmorgen, at befries for »Drengenes Bepispning«. I Løbet af Sommeren ophørte SEIDELINS Ansættelse ved Søholm, der oprettedes paa hans eget Initiativ.

Regnskaberne viser, at der 1827–30 intet Salg fandt Sted af Fajance. Først 1831–34 solgtes aarlig for 1862, 1893, 3976 og 2785 Rd. S. og T., mens Udgifterne beløb sig til 8739, 9747, 5741 og 4333 Rd. 1835 og 36 falder Salget til 196 og 414 Rd., og de flg. 2 Aar har Fabrikken kun Indtægter ved Forpagtning og Leje.

Trods megen Støtte fra Staten og trods Salg af Søholms Produkter ved Auktioner paa Den kgl. Porcelainsfabrik sygnede Fabrikken hen og ophævedes 30/3 1838 med et Tab paa knap 80.000 Rd. – Af Varerne fra Søholm, præget af den kunstneriske Medarbejder, Arkitekt, Professor G. F. HETSCH, der ogsaa var kunstnerisk Leder ved Den kgl. Porcelainsfabrik, kendes kun et Par stengodslignende Skaale i denne Fabriks Samling.⁴⁵ – Paa Grunden byggedes senere Lyststedet Søholm. Fabrikens Navn levede ogsaa videre et andet Sted, idet 2 dér oplærte Bornholmere i 1835 anlagde en Fajancefabrik i Rønne, og da de efter kort Tids Forløb skiltes for hver at drive sin Fabrik sst., kaldte den ene sin Fabrik i Grønnegade Søholm.

Herefter boede SOPHUS CHRISTIAN SEIDELIN et Par Aar i København, i hvis Vejviser han nævnes 1832 og 1833 hhv. under Adressen Dronningens Tværgade 333 (nu Husnr. 59) og Store Kongensgade 271 (nu Husnr. 112).

Men SEIDELIN havde endnu ikke opgivet sin

Kongstanke. I April 1833 købte han 3 Huse i Bagsværd, Gladsakse Sogn, sammenbyggede dem til eet Hus, een Etage højt, indeholdende c. 24 Fag dels Mur og dels Bindingsværk, og indrettede det dels til Beboelse (4 Stuer og 2 Kamre) og dels til en *Fajance-fabrik*, hvori han opsatte en stor opmuret Ovn. Om denne Fabrik kom i Virksomhed, vides dog ikke.⁴⁶

De 3 Huse, som han købte hhv. 4/4, 6/4 og 9/4 1833 til Overtagelse 16. s. M., hørte til Ejendommen Frederikshvile. Grundene var paa hhv. 4497, 3394 og 912 Kvadrat-alen; til Stedet hørte en Have paa c. 6 Skp. Land med c. 80 gode Frugttræer, en Del vilde Træer samt Ribs- og Stikkelsbærbuske. Af Købspriserne, 650, 400 og 200 Rbd. Sedler, udbetalte SEIDELIN 50 Rbd. til hver af de 3 Sælgere, til hvem han udstedte Panteobligationer paa de øvrige 1100 Rbd. med 1. Prioritets Ret. En Tømmerhandler i København, der var Snedkermester ved Holmen, og som reparerede og ombyggede Husene, fik 11/10 s. A. Panteobligation paa 400 Rbd. som 2. Prioritet, der udgjorde Resten af den ham tilkommende Betaling for Arbejdet, at betale i Løbet af 2 Aar, og endelig optog SEIDELIN 12/10 i Den Reiersenske Fond et rentefrit Laan paa 600 Rbd. Sedler »til Anlæg af en Fabrik for finere Pottemagerarbejde i Bagsværd«, at tilbagebetale med 60 Rbd. aarlig i 10 Aar, med Panteret i Husene efter de 1500 Rbd. samt 1. Prioritets Panteret »i det Fabrikinventarium, som jeg til Stedet anskaffer, samt i mit Indbo.« (De 3 Skøder og Panteobligationerne læst 13/11 1833⁴⁷).

Glæden var kun kort. 1835 krævede 1. Prioritets Pantehaveren Kancelliraad GROTH⁴⁸ SEIDELINS Bo taget under Skiftebehandling⁴⁹ til Dækning af hans Fordring paa 1075 Dl. Sedler, den 29/4 s. A. afholdtes Vurdering af Boet, den 13/5 blev »cand. pharm. og Technolog SOPHUS CHRISTIAN SEIDELIN« erklæret fallit, den Fallitboet tilhørende Fajancefabrik med Vaaningshus i Bagsværd, vurderet til 750 Rbd. Sølv, solgtes paa Auktion 13/8 for 760 Rbd. Sedler til Guldsmedemester LEVETZOU⁵⁰, da Østergade 19 (Auktionsskøde 11/1 1836, læst 10/2⁵¹), og s. D. solgtes SEIDELINS Løvsøre – for 9 Dl. 70 Sk. Den 9/2 1836 sluttedes Skiftet. Sammen med Renter af Salgssummen udgjorde Aktiverne ialt 780 Dl. 20 Sk. S. og T. Heraf betaltes 35 Dl. 20 Sk. til Skifterettens Behandling, Gladsakse Sogns Fattigvæsen fik sin Fordring paa 3 Dl. 81 Sk. betalt, og Resten, 740 Dl. 4 Sk., udlagdes til Kancelliraad GROTH, som erklærede, at han herefter, efter Løfte

til Fallenten, frafaldt Krav paa Resten af sin For-
dring. De øvrige Kreditorer, der intet fik, var Det
Reiersenske Fond, der havde 600 Rbd. S. til gode,
samt Urtekræmmer- og Sukkerbagerlauget og Te-
og Porcelænshandlerkorporationen, der havde hhv.
90 Rbd. og 150 Dl. S. til gode ifølge Obligationer
af 6/4 1833 og 1/5 1834.

Folketællingen 1834 viser, at S. C. SEIDELIN da
boede i Huset i Bagsværd med sin 53aarige Hustru
og deres 14aarige Søn WILHELM LUDVIG SEIDELIN
samt en Pige. Dette er det eneste Sted, Sønnens Navn
hidtil er truffet; han er ikke konfirmeret i Gladsakse.

S. C. SEIDELIN levede endnu i 27 Aar, muligvis
den meste Tid i London, hvor han angives at være
ved Skiftet efter Stedmoderen 1839 (S. 406), og hvor
han i 1852 var Bestyrer af Apoteket paa det 1850
oprettede The German Hospital, hvilken Stilling
han fratraadte før 1856.⁵²

† 14/6 1861 i London.

~ ROSINE ELISABETH HAAS, * c. 1780, var
fra Berlin, † efter 1834. Mindst 1 Søn.

c. IVAR BRINK SEIDELIN, * 25/11⁵³ 1789 i
Odense, hjemmedøbt 29/11 af Stiftsprovsten Pro-
fessor ANCHER, fremstillet i Sct. Knuds Kirke 8/1
1790. Han blev baaret af sin Moster Sognepræst i
Nørre Broby AXEL BRECKLINGS Hustru MARGRETHE
KIRSTINE MELBYE, og Kusinen SOPHIA ELISABETH
SEIDELIN (S. 975) gik hos. De øvrige Faddere var
Farbroderen Sognepræst IVER SEIDELIN i Køng (S.
378), Sognepræst BIRCH i Haagerup (S. 408), der
var gift med Barnets Faster, Professor SEYDLITZ (S.
402) og Kammerjunker SEHESTED, formentlig JENS
SEHESTED fra Broholm.

Ved Paaske 1805 konfirmeredes han i Sct. Knuds
Kirke af residerende Kapellan TORKILD LUND. Af
Lyst til Naturvidenskaberne besluttede han at stu-
dere Pharmaci og blev derfor 1808 Discipel paa
Løveapoteket i Odense, hvor hans ældre Broder
SOPHUS CHRISTIAN SEIDELIN ogsaa havde været.
1810 tog han til Skanderborg, hvor hans ældste Bro-
der da var blevet Apoteker, og her afsluttede han
1812 sin Læretid med Prøve af Stiftsfysikus HAHN
i Aarhus og erklæredes »duelig«. Herefter konditio-

nerede han paa Sønderborg Apotek indtil April 1815
og forestod i denne Periode i 1 Aar Distriktskirurg
BALLES Filial i Nordborg (Apoteket her oprettedes
1835 af dennes Søn Apoteker NICOLAI EDINGER
BALLE). Efter nogen Tids Manuduktion bestod SEI-
DELIN 27/7 1815 pharmaceutisk Eksamen med
laud.

De følgende 12 Aar var han først Medhjælper paa
Apoteket i Sønderborg hos Apoteker D. P. H.
SCHMIDT og derefter nogle Aar i Holbæk hos GEORG
ALEXANDER HJERM og i Slagelse. I 1820 ansøgte
han om Tilladelse til at oprette et Apotek i Graasten,
men fik Afslag, da der ingen Læge var paa Stedet
(Apoteket oprettedes 1828). Ved Skiftet efter sin
Fader 1822 var han Provisor paa Slagelse Apotek
hos den 68aarige Apoteker FR. ZEISE, og da dennes
Søn Kemikeren W. C. ZEISE, der 1822 blev Professor
ved Universitetet, c. 1820 indrettede »Det kongelige
chemiske Øvelses-Laboratorium« i en Gaard i Nør-
regade i København, fulgte SEIDELIN en Tid lang
disse Øvelser og i flere Vintre ogsaa Professor H. C.
ØRSTEDS Forelæsninger over Naturvidenskaberne.⁵⁴

Ved Apoteker HEIBERGS Død i April 1826 over-
tog SEIDELIN som Provisor Bestyrelsen af dennes
Apotek i Frederikssund, og 5 Dage efter at han i
Juli næste Aar havde ægtet Enkefru HEIBERG og
derved var blevet Ejer af Apoteket, ansøgte han
KONGEN om Bevilling⁵⁴ til at drive Apoteket, hvilken
udstedtes 19/2 1828, hvorefter I. BR. SEIDELIN var
Apoteker i Frederikssund til 1857. Ved Samfrænde-
skiftet 20/8 1827 efter Apoteker HEIBERG, der
havde anlagt Apoteket 1815, ansattes dets Ejendom
med Privilegiet til 3000 Rd., Varer og Inventar til
200 Rd. og Indbo til 200 Rd. Boets Aktiver op-
gjordes saaledes til 3400 Rbd. og Gælden til 2262
Rbd. 3 Mk. Af Overskudet paa 1137 Rbd. 3 Mk.
skulde Enken arve Halvdelen, men nøjedes med c.
31 Rbd. mindre for at kunne forhøje sin Søns Arv
til 200 Rbd. og hver af sine 4 Døtres til 100 Rbd.

SEIDELINS Ansøgning 10/7 1827 anbefaledes af
Landfysikus (for det nordre sjællandske Distrikt)
ARENDS i Holbæk, der udtalte, at »ved den af mig
i Aar afholdte, befalede Visitation af Frederikssunds
Apotek forefandt jeg samme i god Orden og i For-
hold til Apotekets Størrelse og Egnens Fornødenhed
tilbørlig forsynet med gode Medicamenter.« By-

foged KNUD v. HADELN⁵⁵ turde ikke bedømme Ansøgerens faglige Dygtighed, men ved de aarlige Visitationer, som han overværede, – »paa den i dette Aar foretagne nær, da jeg var paa Svanholm Tingsted« – »har jeg nøje paapasset de foretagne Prøver og Undersøgelser og set, at Apoteket er holdt i god Stand, hvilket ogsaa er udtalt af Distriktslæge VOLKERSEN og praktiserende Læge BUNDE.« SEIDELIN var Amtmand TRESCHOW bekendt »som en meget vindskibelig og i sit Fag duelig Mand«, og baade Byfoged og Amtmand fremhæver Betydningen af Apotekets fortsatte Tilværelse for Byens og Omegnens Beboere. Med Sundhedskollegiets Samtykke udstedtes herefter Bevillingen.⁵⁴

I Frederikssund, som i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede havde henved 300 Indbyggere, var der fra 1810 en Jordemoder og fra 1825 en praktiserende Læge, JOHANNES ANDREAS BUNDE. Det 1815 oprettede Apotek har siden 1833 haft til Huse i den Gaard (M Nr 44) paa Vestsiden af Havnegade, som Apoteker SEIDELIN da købte af Byfoged KNUD v. HADELN.

Apoteker SEIDELIN havde ogsaa andre Hverv. Han var Byens Kæmner fra 2/10 1841 til sin Død 20 Aar senere, var Kollektør (for 5 forskellige Lotterier) samt havde Agentur for Brandassurance og Livsforsikring, og ogsaa Fattigvæsenet havde han med at gøre. Desuden havde han et Bierhverv som Kommissionær for »Den københavnske Boghandlerforening«; ved dennes Stiftelse 1837 stod han i Forbindelse med københavnske Forlæggere og opførtes 27/8 1838 som rabatberettiget Firma: I. B. SEIDELIN; han har dog næppe ført videre Lager, men blot modtaget Bestillinger, og c. 1849 ophørte han med Boghandelen. Endelig havde Teglværksejer og Boghandler J. VOSBEIN, der fra 1839 udgav Frederiksborg Amts Tidende i Hillerød, valgt Apoteker SEIDELIN som sin og Bladets Repræsentant i Frederikssund.

Han har saaledes været en alsidig interesseret Mand ligesom sin ældste Broder Apotekeren i Skanderborg og ogsaa som denne beskæftiget sig med Arkæologi, thi ved hans Død angives, at han efterlod sig Oldsager.

Ved sit Bryllup 1827, da Dr. BUNDE og Farver J. H. LANGE var Forlovere, blev han Stedfader for



Disse Lokker af THEODORES og CHRISTOPHERINES Haar modtog Apoteker SEIDELINS Hustru 15/12 1827 i et lille Brev, hvorpaa hendes Mand havde skrevet: Til min kjære Kone da vore Tvillinge vare ¼ Aar gamle

Apoteker HEIBERGS 5 Børn i Alderen 13–3 Aar, nemlig 4 Døtre og – den midterste – en Søn. Sidstnævnte, CARL CHRISTIAN BECK HEIBERG (1818–1904), var 1831–36 Discipel paa Frederikssund Apotek, hvor han senere konditionerede 1847–57 og det meste af denne Tid fungerede som Bestyrer for sin Stedfader; herefter blev HEIBERG 1857–63 Apoteker i Fuglebjerg og 1863–1904 Ejer af Nørrebro Apotek i København.

To og en halv Maaned efter Brylluppet fødtes Apoteker SEIDELINS 2 Tvillingdøtre, som begge døde i Begyndelsen af 1829, 1½ Aar gamle. Et halvt Aar senere fødtes Sønnen IVAR (1829–62, Lærer i København) og 2 Aar senere Datteren THORA (1831–1907).

Faddere til de 2 ældste Døtre THEODORE GOTT-HOLDINE SOPHIE og CHRISTOPHORINE FREDERIKKE INOPINATA, der blev baaret af Krigsassessor H. A. RICHARDIS⁵⁶ Hustru ANNE MARIE SMITH⁵⁶ og af Børnernes Moder, var Farver J. H. LANGE⁵⁷, Købmand N. WULFF⁵⁸ og Konsumtionsbetjent SCHULTZ⁵⁹. Sønnen IVAR FREDERIK THEODOR SEIDELINS Faddere var Købmand L. H. HOLM, Løjtnant SCHULTZ⁵⁹ og Byfogedfuldmægtig THROSEN, og Fadderne til Datteren THORA BIRGITTE PAULINE SEIDELIN var Købmand WULFFS Hustru ANE KIRSTINE LINDBERG⁵⁸ og Farver LANGES Datter LENE LANGE⁵⁷, Kaptajn BEISSENHERZ⁶⁰ og konstitueret Byfoged JENSEN, alle i Frederikssund, samt Kaptajn KNOPH⁶¹ i Udesundby.

Som Huslærer for Børnene boede cand. theol.

LORENTS ANDREAS HJORTH i 1845 hos Apotekerfamilien.

Apoteker SEIDELIN opnaaede at se sine 2 Børn og 4 Stedbørn gift; den ene Steddatter blev gift Aaret efter hans Død.

Apoteker SEIDELIN, som i Aarenes Løb foretog flere Udvidelser og Forbedringer af Apotekets Lokaler, solgte det 1857 for 34,000 Rd. til Afstaaelse 1/7 s. A. Han blev boende i Frederikssund, hvor han ved sin Død baade var Kæmner og Kollektør.

I de 5 Aar Apoteker SEIDELIN var Enkemand, forestodes Hjemmet af det eneste hjemmeværende Barn, Steddatteren THOMASINE HEIBERG, der ønskede at overtage Lotterikollektionen efter Apoteker SEIDELIN.

† (Natten til) 24/9 1861 i Frederikssund, begravet 30/9.

Sønnen meddelte Dødsfaldet i Berlingske Tidende 28/9:

»Tirsdagen den 24de Septbr. berøvede Døden os vor kjære retskafne Fader, forhenværende Apotheker IVAR BRINCK SEIDELIN, i hans Alders 72de Aar. Dette sørgelige Budskab meddeles herved Slægt og Venner paa Sødskendes og egne Vegne.

Frederikssund, den 26de Septbr. 1861.

I. F. T. SEIDELIN.

(Begravelsen finder Sted Mandagen den 30de September fra Udesundby Kirke.)«

Det bestemtes, at Boet skulde sælges ved offentlig Auktion; dog skulde hans Oldsager sælges ved Auktion i København og hans pharmaceutiske Bøger under Haanden. Løsoereauktionen 21/10 s. A. indbragte 855 Rd.

Boets Indtægt opgjordes til 27,445 Rd. 5 Mk. 7 Sk., Udgifterne til 788 Rd. 3 Mk. 9 Sk. og Afgifter til 311 Rd. 4 Sk., hvorefter Arven udgjorde 26,346 Rd. 1 Mk. 10 Sk. Da Apoteker SEIDELIN sad i uskiftet Bo efter sin Hustru, deltes Arven i 2 lige Dele; af Arven efter Hustruen (13,173 Rd. 13 Sk.) tilfaldt der hendes 2 Sønner CARL HEIBERG og IVAR SEIDELIN hver 2,395 Rd. 11 Sk. (og Apoteker SEIDELIN samme Beløb), og hendes 5 Døtre (4 HEIBERG'ER – af hvilke den næstældste var død 1854, men havde efterladt sig 3 Børn – og THORA SMITH, * SEIDELIN) hver 1,197 Rd. 3 Mk. 6 Sk. Af Mandens Halvdel af Boet (+ hans Arvepart efter Hu-

struen), ialt 15,568 Rd. 1 Mk. 8 Sk., arvede 31/1 1863 IVAR SEIDELINS Dødsbo (han var selv død 2/1 1862) og hans Søster THORA SMITH hver 7,784 Rd. 12 Sk. IVAR SEIDELINS Bo arvede ialt 10,179 Rd. 1 Mk. 7 Sk., hvoraf der udbetaltes hans Bo 5,576 Rd. 4 Sk., da han bl. a. skyldte sin Fader 4,192 Rd.

~ 5/7 1827 i Udesundby (siden 1868: Frederikssund) Kirke Enke PETRINE CHARLOTTE BECK, * 16/9 1795 i Ødum, døbt 30/10, Datter af Sognepræst CARL CHRISTIAN BECK (* 9/9 1767 eller 1768, Student 1786 fra København (privat), cand. theol. 1790, Sognepræst 1794–96 i Ødum ved Randers, 1796–1818 i Haslund og Ølst Syd for Randers, † 14/9 1818 i Haslund, begravet 22/9) og Hustru CATHRINE CHARLOTTE HJERSING (* 24/6 1775 i Viborg, hjemmedøbt s. D., i Domkirken 7/7, ~ 16/7 1793 i Borbjerg (af Brudens Stedfader, Sognepræst P. SCHAARUP), † 17/2 1847 i København (Larsbjørnstræde 16, MNr. 175), begravet 22/2 paa Assistens Kirkegaard (Helligaands Kbg.)).

PETRINE CHARLOTTE BECK, der var Nr. 2 af 14 Søskende⁶², blev ved Daaben baaret af Ejeren af Haraldslund i Grundfør Sogn Student STEFAN GERTSENS⁶³ 1. Hustru KIRSTINE MARIE SVEISTRUP, og hendes Faddere var A. SJELLE, Forpagter (fra 1803 Ejer) af den under Frisenborg hørende Hovedgaard Kollerup i Nabosognet Hadbjerg, Sognepræst i Galten LAURENTIUS SCHMIDT samt NIELS BORGEN⁶⁴ fra Lyngaa og Jomfru HENSEMANN⁶⁵.

† 13/4 1856 om Aftenen i Frederikssund, begravet 21/4.

Hendes Mand, der sad i uskiftet Bo efter hende med hendes 5 Børn af 1. Ægteskab og deres fælles 2 Børn, meddelte hendes Dødsfald i Berlingske Tidende 19/4:

»I Gaar Aftes fristede jeg den haarde Skjebne at see mig ved Døden berøvet min uforglemmelige Hustru, PETRINE CHARLOTTE SEIDELIN født BECH. Hvad hun var for mig og mine Børn i næsten 30 Aar, vide kun de som kjendte den ædle Bortgangne. Paa egne og Børns Vegne.

Frederikssund den 14de April 1856.

I. BR. SEIDELIN

Apotheker.«

4 Børn.

PETRINE CHARLOTTE BECK ~ 1) 30/6 1812 i Skive CHRISTOPHER FREDERIK FABRICIUS HEIBERG, * 1/10 1784 i Saaby, 1/8 1808 cand. pharm., 1808–09 Kompagnikirurg ved det norske Livregiment, 1810–12 ansat paa Løve-Apoteket i Randers, 1812–14 Apoteker i Skive, 1815–26 i Frederikssund, hvis Apotek han anlagde, og hvor han desuden var Lotterikollektør.

† 20/4 1826 i Frederikssund, begravet 28/4.

5 Børn (* 1814–23).⁶⁶

d. GOTTHOLD JACOB SEIDELIN, * 27/4 1793 i Odense, hjemmedøbt 1/5 af sin Farbroder Sognepræst CHR. SEIDELIN, fremstillet 21/5 i Sct. Knuds Kirke. Han blev baaret af Professorinde BÜTZOU (* VON HAVEN, S. 717), og en Frøken BLOCH gik hos, vel en af Biskop TØNNE BLOCHS Døtre⁶⁷. Hans Faddere var Grev TRAMPE til Løgismose og Professor SEYDLITZ i Odense samt Chefen for det fynske Dragonregiment Generalmajor RANTZAU til Krenge-rup, Brahesholm og Søholm og Oberstløjtnant ved samme Regiment SCHÖLLER til Margaard.

I Paasken 1810 blev han konfirmeret i Sct. Knuds Kirke af Stiftsprovst TOSTRUP. Den 27/4 1816 blev han exam. jur. (ej ubekvem). Allerede 1811 omtales han som Skriver paa Amtstuen i Skanderborg, hvor han ogsaa nævnes i December 1822 ved Skiftet efter sin Fader; han fik ved den Lejlighed udleveret en ham tilhørende Sølvspiseske med Inskription: G. J. S. 1797, samt fik for 50 Rbd. Sølv overladt en Kakkelovn, »da han for Tiden trænger til samme«. I Skanderborg var »Kontoristerne« SEIDELIN og HØST Faddere til Fuldmægtig N. H. THORSONS 1817 fødte Datter THECLA.

Herefter var han 1823–45 *Ejer af Hovedkro*, beliggende i Ørridslev Sogn ved Landevejen mellem Horsens og Aarhus, knap 2 Mil NØ for Horsens. Om den endnu eksisterende smukke Bygning, der er opført 1802, skrev Professor MOLBECH i 1813: »Hoved Kro, to Mile fra Horsens, ligger romantisk, skønt og ensomt. Den er nylig opbygget og er det smukkeste Værtshus, jeg har truffet paa Landet i Jylland.«

SEIDELIN købte Hovedkro – »Peterslund kaldet«, af Htk. Ager og Eng 1 Td. 6 Skp. 1 Fdk. 1½ Alb., Skovskyld ¼ Alb. – paa Auktion 9/12 1822 for 2310 Rbd. Sølv (Skøde⁶⁸ 8/7 1823, læst 5/9 s. A.). Samtidig udstedte han Obligation paa 1000 Rd.

Sølv mod 1. Prioritet i Kroen til Major WESTERHOLDT⁶⁹ paa Lundgaard og laante 1831 yderligere 500 Rbd. Sedler; begge Obligationer slettedes 1837, hvilket Aar han laante 2500 Rbd. rede Sølv af Købmand R. SCHANDORPH⁷⁰ i Aarhus mod 1. Prioritet i Hovedkro samt Skov og Jorder og 1841 yderligere 1400 Rbd. Sølv af Forstkandidat C. KLÜVER⁷¹ i Skanderborg; begge disse Obligationer slettedes 1846.⁷²

1832 kom SARA MARGRETHE HOLM fra Horsens til Hovedkro, hvor hun var Husjomfru hos SEIDELIN til 1/11 1833, da hun rejste til Aarhus.

I første Halvdel af det 19. Aarhundrede gik Dagvognen direkte fra Horsens over Hovedkro til Aarhus, hvorimod Person- og Pakkeposten sydfra til Aarhus gik over Skanderborg; da Postruten midt i 1840'erne ogsaa blev lagt om ad Skanderborg, var Kroens Dage talte.⁷³

Ved Auktion 11/5 1844 solgtes Hovedkro for 6250 Rd. til Proprietær HERSCHEID til Herschendsgave, der 1846 lagde den som Enkesæde under Slægthuset og gav den dens nuværende – og tidligere – Navn Peterslund (Auktionsskøde⁷⁴ 14/4 1846, læst 17. s. M.). Prioriteterne beløb sig til 4372 Rbd. 72 Sk.

G. J. SEIDELINS Bevilling til Hovedkro var udstedt 16/9 1824, men blev først konfirmeret 17/12 1842 (efter SEIDELINS Ansøgning 20/7 1840); denne Konfirmationsbevilling, udfærdiget mod et Gebyr af 14 Rbd. 48 Sk. rede Sølv, indløste SEIDELIN imidlertid ikke, men ansøgte 17/1 1844 Rentekammeret om, at den enten maatte meddeles ham gratis, eller han maatte faa Henstand, »indtil jeg mulig med Tiden ser mig i Stand til at indløse samme.« Han anfører, at Indtægterne af Gaarden Peterslund, »som i Almindelighed kaldes Hovedkro«, og af Kroholdet i den senere Tid er aftaget i den Grad, at han med den allerstørste Sparsomhed har ondt ved at ernære en stor Familie, og nævner som Aarsag hertil:

»Den nye Chausée fra Horsens over Skanderborg til Aarhus, Dagvognene, Diligencen samt den største Del af Rejsendes Gang over Skanderborg har saa meget mere været Aarsag, at saa godt som ingen Næring her finder Sted, og som Følge deraf min mulig totale Ruin, da jeg ej ser andet end den mørkeste Fremtid i Møde, saa meget mere som Prioritetshaverne i denne Tid har gjort Udlæg i min Ejendom og ladet samme avertere til Auktion.«

Denne Ansøgning anbefaledes af Herredsfoged BERNTH: I de sidste Aar er al Færdsel imellem Aarhus og Horsens

No 2223

Underdanigts Tro Memorie!

Under 20^{de} Juli 1840, tog jeg mig en underdanigts Erklæring, at ansøge om Fortsættelse af Confirmations-Bevilling, paa det af mig, under No^{re} September 1824, meddeelte for-
nigede Privilegium paa Priortgaverne og Skovhold, ved Gaarden Sæterslund, som i
Almindelighed kaldes Hovedtroen; Denne Confirmations-Bevilling, er mig under
29^{de} Maj forrige Aar, giennem Amtet kommuniseret, at være udfordiget under
17^{de} December 1842, men da Fristrykterne af samme Liendum og dette Skovhold,
i den senere Tid, er aftaget i den Grad, at jeg med den allerførste Sparksomhed
har endt ved at vinde en stor Familie, saa har jeg ikke feet mig i stand til
at indløse samme. -

Den nye Chaussee fra Hørsens over Skanderborg til Aarhus, Dagsvognene,
Diligensen samt den første Deel af Haisens Gang over Skanderborg, have
saameget mere været Harsay, at saagodt som ingen Høring her findes sted, og
som følge paa min mulig totale Rivning, da jeg si feer andet end den mørkeste
Arntis imøde, saameget mere som Priortshaverne i samme Tid, har giordt Udby
i min Liendum, og ladet samme overtage til Høsting, jeg anraaber derfor
det edle Collegium om: at samme for mig udfordigede Confirmations-Bevilling,
under visse Ting og forgyldige Omstændigheder, enten maas blive mig -
allernaadigst meddeelt gratis, eller, at jeg med sammes indløsning maas
forvundes Høsting, indtil jeg virkelig med Tiden, feer mig i stand til at
indløse samme. -

At min Respectable og Sandhedselskende Forsyning vil attestere Høsting
af mit Udby, og anbefale denne min nødvendige Begjæring derom er u-
brødigst anmodende. -

underdanigst

Hovedtro d. 17^{de} Januarii 1844. -

Gottthold Jacob Seidelins

Følling
No^{re} 17^{de} December 1844

1844 No 375
112
121

næsten gaaet over Skanderborg ad den nye Chaussé, hvorved al Næring er gaaet fra Gæstgiver SEIDELIN, der er sat saaledes tilbage, at en Prioritetshaver har gjort Udlæg i Ejendommen, som er averteret til Auktion. Ejeren er brødløs med en talrig Familie, hvorfor det anbefales, at denne ulykkelige forarmede Mand fritages for at betale Indløsning.

Derimod henstillede Amtmand LINDHOLM, at man afventede Auktionen, og derefter kasserede Bevillingen, hvis Kroen solgtes til en anden.

Efter at Kroen var solgt til Proprietær HERSCHEID, søgte denne 18/10 1845 om Bevilling til at fortsætte Værtshusholdet i Hovedkro, men fik Afslag fra Rentekammeret 29/11 s. A., da baade Amtmand og Sogneforstanderskab fandt det unødvendigt for de Rejsendes Skyld. Derimod bevilgede Rentekammeret 4/4 1846 SEIDELINS Ansøgning af 23/1 s. A. om Fritagelse for Indløsning af Konfirmationsbevillingen.⁷⁵

SEIDELIN, der med sin Familie havde fri Bopæl paa Hovedkro til 1/4 1845, flyttede herefter til Horsens, hvor han opretholdt Livet som Kommissionær en halv Snes Aar, og hvor han 1850 og 55 boede til Leje i Hestedams Alléen Nr. 520.

GOTTHOLD JACOB SEIDELIN ægtede 1823 Møller MATHIAS VINKELS Datter fra Blaakilde Mølle i Hobro FREDERIKKE ELISABETH VINKEL.

Som Faddere til deres 7 Børn, der alle er født paa Hovedkro, træffes af Moderens Familie: 1823 Mosteren Postmester SCHANDORPHS Enke ELLEN L. VINKEL og (Morbroderen?) Gæstgiver VINKEL, begge i Skanderborg; endvidere Købmand SCHONNING i Horsens, som Aaret efter ægtede Mosteren CATHRINE M. VINKEL, der er Fadder 1826 sammen med Jomfru VINKEL fra Skanderborg (muligvis Mosteren ANNE MARIE VINKEL); 1827 er Madame VINKEL fra Skanderborg (SØREN VINKELS Hustru?) Fadder, og 1829 Mosteren BIRGITTE VINKEL, gift med Købmand L. SCHIELLERUP i Hobro.

Af Faderens Familie træffes 1825 Faderens Stedmoder ERICA PAULINE SEIDELIN (* LACOPPIDAN) fra Odense, 1826 Farbroderen Apoteker DAVID SEIDELIN i Skanderborg og 1830 dennes Hustru, og i 1838 var den ældste 14aarige Søster ROSALIA Fadder for sin yngste Søster.

Uden for Familien nævnes 1823 Jomfru LUND⁷⁶ fra Hoved og Kontorist HANSEN fra Skanderborg, 1825 Jomfru BAHR fra Hovedgaard og Prokurato-

erne ANDREAS WARTHOE fra Edelsborg (ogsaa 1827) og JENS SØRENSEN fra Horsens (ogsaa 1826) samt Proprietær HERSCHEID fra Herschendsgave, 1826 Løjtnant DØCKER, Ejer af Nissumgaard i Hylke Sogn, 1827 Jomfru HORN⁷⁷ fra Herschendsgave samt Amtsfuldmægtig MELBYE⁷⁸ og Amtstuefuldmægtig ANDERS JENSEN⁷⁹, begge fra Skanderborg, 1829 Jomfru BIRGITTE HOLM fra Horsens, Prokurator CALUNDAN fra Skanderborg samt Gaardejerne IBSEN SCHANDORPH⁸⁰ og JENS MANDIX⁸¹, begge fra Grumstrup, 1830 Jomfru CAROLINE ROSE fra Skanderborg, Ritmester SCHOU og Regimentsfeltskær (Bataillonskirurg) GRÖNHOLTZ⁸², begge fra Horsens, og Forpagter GÖTTIG paa Hovedgaard samt i 1838 Mad. A. JESPERSEN fra Skanderborg, Proprietærerne J. SCHWENSEN⁸¹ fra Grumstrup og P. TOLSTRUP fra Hørning samt Købmand SCHANDORPH fra Horsens.

Af de 7 Børn var de 4 ældste Døtre, Nr. 1 ROSALIA var ugift, Nr. 2 døde 1 Aar gammel, Nr. 3 ASTER blev 1854 gift med Gaardejer P. S. CARSTENSEN, først Gaardejer i Spettrup i Urlev Sogn, senere i Ølsted (1 Adoptivdatter), og Nr. 4 EMMA ægtede 1863 Møller NIELS POULSEN HOLM i Holms Mølle, Serup Sogn (2 Sønner). De 2 næste var Sønner, CARL døde vistnok i Udlandet (efter Faderens Død), ALFRED døde nogle Maaneder efter Faderen. Den yngste Datter AGNES ægtede først 1859 Skolebestyrer, cand. theol. JENS ANDREAS MØLLER⁸³ i Skanderborg (deres Søn PETER FREDERIK MØLLER udvandrede til Texas), og efter hans Død 1863 ægtede hun 1865 Enkemanden Amtsfuldmægtig BUSCH, senere Sagfører, Kæmner, Branddirektør og Byraadsmedlem i Skanderborg (3 Børn).

Sønnen ALFRED har nok bekymret Forældrene en Del. Efter sin Konfirmation var han i Handelslære i Horsens 1/5 1845–1/5 1851. En Maaned efter at han var kommet i Lære, overtalte Købmandens Broder ham til daglig at stjæle af Butiksskuffen og dele Udbyttet med ham, hvilket varede ved i alle Aarene. ALFRED SEIDELIN, hvis stjaalne Beløb opgjordes til mindst 1643 Rbd., hvoraf de c. 900 Rbd. brugtes til at spille i Tallotheriet, til Kortspil og Svir samt til Køb af et Par Pistoler, 5 Silketørklæder, 1 Dusin fine Lommetørklæder, Guldsager og Klædningsstykker, dømtes ved Horsens Ekstraret⁸⁴ 16/12 1851 (hans Forsvarer var Prokurator HORN, Aktor var Prøveprokurator CARL REINHOLD BUSCH, Svigersøn af Farver og Overformyndet J. F. JAHNSEN i Grenaa) og ved Højesteret 17/3

1852 for første Gangs Tyveri til 18 Maaneders Strafarbejde i Forbedringshus, som afsonedes i Viborg Tugthus 28/3 1852–28/9 1853. (Hæleren, der var 13 Aar ældre end Tyven og c. 9 Aar yngre end sin bestjaalne Broder, idømtes Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage; Købmanden blev 1859–68 Raadmand i Horsens).

I Tugthusets Fangeprotokol⁸⁵ anføres om ALFRED SEIDELIN, at han kunde læse og skrive, var 62³/₄ Tomme høj, middel af Vækst, havde spinkle Lemmer, mørkebrunt, lidt krøllet Haar, blaa Øjne og som særlige Kendetegn en bred, temmelig høj Pande og en lille Mund samt i højre Side af Baghovedet et Ar, hvor Haarvækst mangler.

GOTTHOLD SEIDELIN ejede følgende 2 Bøger, hvori han har skrevet sit Navn GOTTHOLDT SEIDELIN:

»Nyt Magazin for Ungdommen; indeholdende: udførlige Skildringer af Jordklodens forskjellige Folkeslags Levemaade, Sæder, Skikke og Frembringelser, saavel som Mærkværdigheder i Naturens tre Riger, samt mærkelige Opfindelser af den menneskelige Aand og Forstand; forsynet med Kobber, til Oplysning og Forklaring af de forekommende Gjenstande. Udgiven ved FREDERIK HANSEN. Tredie Bind, med 13 Kobber. Kjøbenhavn, 1827.«⁸⁶

»BEN BRACK, den Sidstlevende af NELSONS Besætning paa Agamemnon, ved CHEMIER, Capitaine i den engelske Marine. Oversat fra engelsk af PALUDAN, Capitaine. Første Deel. Kjøbenhavn. 1837.«⁸⁷

Mandag den 8/1 1855 mellem Kl. 10 og 11 var GOTTHOLD SEIDELIN inde hos Skomager HARTMANN⁸⁸, som næste Dag i et Brev⁸⁹ til Borgmesteren, Etatsraad RÆDER, gjorde følgende »Anmeldelse« herom:

»Igaar Formiddags kom Hr. Exam. jur. SEIDELIN ind til mig for at fordre en Regning til Doktor NEUKIRCH⁹⁰ betalt; jeg oplukkede en Kommodeskuffe, og af en deri værende Pung med Sølvpenge udtog jeg 1 Rd., hvormed Regningen blev betalt og kvitteret. Imidlertid havde Hr. SEIDELIN klaget over, at Pløkkerne i hans Støvler generede ham, og bad mig at ændre dette, hvorfor han aftog sine Støvler, med hvilke jeg gik ind i Værkstedet for at efterse dem; medens dette stod paa, var SEIDELIN alene i Stuen, og Kommodeskuffen havde jeg ikke lukket. Da jeg nu kom tilbage i Stuen med Støvlerne, der ikke befandtes at mangle noget, saa jeg, at Skuffen var stødt ind, og efter at SEIDELIN var gaaet, kom der en Mand, der betalte mig nogle Penge, og ved at nedlægge disse bemærkede jeg, at Pungen med

Sølvpenge var bleven soelet [stjaalet], og ved Eftersyn savnede jeg de 8 Specier.

Da Hr. SEIDELIN er den eneste, der har været i Stuen, fra den Tid jeg betalte ham 1 Rd., indtil jeg atter aabnede Skuffen og savnede de 8 Specier, saa kan jeg ikke begribe, hvorledes er tilgaaet, thi vel var min Svend HARTVIG et Øjeblik inde i Stuen, imedens SEIDELIN var der, men han kan umuligt have taget dem, eftersom han ej var alene derinde.

Ved at anmelde dette for Hr. Etatsraaden vilde det være mig kjært, om det ved Forhør kunde blive opdaget, hvor de 8 Specier ere afblevne, baade for at den Skyldige kunde blive draget til Ansvar, og den Uskyldige kunde blive fri.

Ærbødigst
HARTMANN.«

I denne Anledning afholdtes der Onsdag 10/1 Forhør⁹¹ i Horsens Politiret. Da Dommeren – Borgmester, Etatsraad RÆDER – havde erfaret, at SEIDELIN tidligere skulde have gjort sig skyldig i 2 Tyverier, afhørtes ogsaa Købmand H. C. HANSEN, der forklarede, at SEIDELIN efter hans Mening havde taget 1 Pund Te i hans Forretning forrige Juleaften, og Købmand LIISBERG⁹², der forklarede, at exam. jur. SEIDELIN i 1849, noget beskænket, paa Toldpakhuset havde taget 3–4 LIISBERG tilhørende Porcelænsfigurer, som han 3–4 Uger senere havde set i SEIDELINS Stue, dog uden nogensinde at omtale det.

Derefter afhørtes SEIDELIN, som benægtede i hvert Fald de 2 førstnævnte Tyverier. Om sine Forhold forklarer han i Retten, at han har Kone og 6 levende Børn, hvoraf dog kun 2 er hjemme. Han har boet i Horsens 9–10 Aar og giver 60 Rd. i aarlig Husleje; han lever af Skriveri, indkasserer Regninger for Folk og har undertiden lidt Arbejde for den alm. Brandassurance for Varer og Effekter. Han anslaar sine aarlige Indtægter til mellem 300 og 400 Rd., hvad han nok kan leve af, da han ikke deltager i nogen Slags offentlige Forlystelser. Han er ogsaa Retsvidne ved Vor og Nim Herreders Ret og faar herfor 50 Rd. aarlig. Han har ingen Gæld og laaner ikke Penge; da han saaledes i Oktober manglede 25 Rd. til Husleje, udlagde han dem af

Assurancepræmierne og erstattede disse igen inden Maanedens Udgang. I December har han haft følgende Indtægter: 25 Rd. som Retsvidne, 18 for Assuranceforretninger og c. 10, 14 og 16 Rd. for Indkassering af Regninger for hhv. Købmand MOURITZ MONBERG^{92a}, DR. NEUKIRCH og Godsejer A. T. SCHÜTTE paa Bygholm.

Da SEIDELIN ikke vilde ændre sine tidligere Forklaringer, fandt Dommeren hans Anholdelse nødvendig og eragtede derfor: Ex. jur. GOTTHOLD SEIDELIN bliver at belægge med personlig Arrest. Samme Dag døde SEIDELIN. Kirkebogen oplyser: hængt sig.

† 10/1 1855 i Horsens ved Hængning, begravet 17/1.

Som Lavværg for Enken mødte Prokurator WARTHOE i Skifteretten 27/2 og foreviste Amtets Bevilling for Enken til at sidde i uskiftet Bo med Børnene; Boet, hvis Værdi han opgav til 150 Rd., overlodes Enken.

~ 12/3 1823 i Hobro Kirke (trolovet 22/2) FREDERIKKE ELISABETH VINKEL, * 29/1 1793⁹³, Datter af Ejer af Blaakilde Mølle i Hobro MATHIAS VINKEL (* c. 1747, † 30/8 1802 sst.; Enken sad i uskiftet Bo efter kgl. Bevilling 6/2 1789) og Hustru KAREN GREVE (* c. 1749, † 1/4 1819 i Hobro, begravet 10/4).

Faderen MATHIAS VINKEL købte Blaakilde Mølle, noget østen for Hobro By, assureret for 800 Rd., bestaaende af 37 Fag Hus samt Mølledam, Eng og Have, for 1900 Rd. (af Dødsboet efter NIELS KIRKETERP, som havde erhvervet den ved Auktionsskøde 24/1 1744) ved Købekontrakt 20/2 1779 og Kommissionsskøde 26/4 1781, læst 30. s. M. I 1783 købte han desuden nogle Markjorder for 138 Rd. og 1784 en Mark paa Hobro Bys Østermark for 49 Rd. – Hans Enke solgte Møllen, nu assureret for 820 Rd., paa Auktion 28/11 1804 for 5500 Rd. (Skøde 3/8 1805, læst 5. s. M.), og paa Auktion 6/3 og 7/3 1805 købte hun et Sted paa Adelgades østre Side i Hobro for 900 Rd. (Skøde 29/9 1806, læst s. D.), hvilket Sted, bestaaende af 10 Fag Forhus og 5 Fag Halvtag med Gaardsplads samt Frugt- og Enghave til Fjorden, hun solgte til Købmand i Hobro ANDERS JENSEN SCHOU for 4000 Rd. d. C., omskrevet til 833 Rbd. 2 Mk. Sølv, ved Købekontrakt 17/8 1812 og Skøde 4/8 1813, læst 3/9, – men forbeholdt sig fri Beboelse i de 3½ nordligste Fag i Resten af sin Levetid.

FREDERIKKE ELISABETH VINKEL, der synes at have været den yngste af mindst 8 Søsken⁹⁴, hvoraf 7 levede ved Moderens Død 1819, fødte 1823–38 7 Børn paa Hovedkro.

Som Enke blev hun boende i Horsens. Fra 22/11 1857 modtog hun en aarlig Understøttelse fra Randers Hospital paa 50 Rd., 22/8 1874 ændret til 100 Rd.

Efter Mandens sørgelige Død fik hans Enke flere Bekymringer.

Sønnen ALFRED havde efter sin Løsladelse fra Viborg Tugthus i September 1853 (S. 1092) i 1½ Aar ernæret sig som Sømand og var nylig kommet tilbage fra en Rejse til København, da han 27/9 1855 paa Markedet i Horsens uheldigvis traf 2 af sine Medfanger fra Tugthuset, CLAUS FREDERIK CHRISTIANSEN⁹⁵ og RASMUS MIKKELSEN⁹⁶, der for Indbrudstyveri havde afsonet hhv. 3 og 2 Aars Strafarbejde i Tiden 17/6 1852–17/6 1855 og 8/3 1853–8/3 1855.⁹⁷

CHRISTIANSEN havde ved sin Løsladelse i Juni 1855 faaet Tilhold om ikke at forlade Uldum Sogn uden Anmeldelse for Sognefogden og ikke at indfinde sig ved Markeder uden Politimesterens Tilladelse. Han fik Arbejde paa Hesselballe Mark, men forlod dette uanmeldt 23/9 og tog til Vonge i Ø. Nykirke Sogn, hvorfra han med en tidligere Medfange drog nordpaa til sin Medfange Sadelmagersvend RASMUS MIKKELSEN i Velling Skov; CHRISTIANSEN og MIKKELSEN turede nu rundt sammen de følgende Døgn, 24/9 sydpaa til Leret i Nørre Snede Sogn, hvor de begik Indbrud og stjal noget Tøj, 25/9 til Jelling og Rugballe og 26/9 til Vejle. Paa Vejen til Horsens fik de en Del Snapse i Ølsted Kro, hvorefter de overfaldt og plyndrede en Tjenestekarl fra Ølsted, de tilfældig mødte, og over Midnat brød ind i Bygholm Mølle, hvor de stjal et Tornyster, og stjal senere 2 Ænder hos en Slagtermester i en Gaard i Horsens.

Ved Daggry den 27/9 var de naaet til Horsens, hvor de om Formiddagen stegte den ene And i et lille Hus lige over for Tugthuset, og hvor CHRISTIANSEN for nogle Mark solgte en hvidmalet Paraply, der hidrørte fra Indbrudet i Leret.⁹⁸

I Horsens, hvor der var Hestemarked, traf de i et Telt SEIDELIN, sammen med hvem de drak en Del i Løbet af Dagen; efter at MIKKELSEN, der blev stærkt beruset, havde sovet nogle Timer uden for Byen, gik de hen paa Aftenen alle 3 over Rødebro ad Bygholm til, »ned ad den saakaldte Bygholms Forte, der er en Genvej fra Horsens ud efter Hatting«; de drejede derpaa til venstre over et Dige ind i et Krat, JENS EBBESENS Skovhoved, hvor de havde aftalt at

sove; her greb MIKKELSEN og CHRISTIANSEN – der havde planlagt at fratage SEIDELIN, hvad han havde hos sig – fat i SEIDELIN og kastede ham til Jorden, og medens den ene i flere Minutter holdt ham fast i Struben, fjernede den anden SEIDELINS Sølvrepeterur til Værdi af 15 Rd. og hans Tegnebog med 24 Rd., – hvorefter de opdagede, at den bestjaalne laa aldeles død paa Jorden; med Undtagelse af Skjorten tog de nu ogsaa alle hans Klæder af ham, Frakke, Bukser, Vest, Tørklæde, Støvler og Kasket samt hans Fiskebensstok, ialt til Værdi af 10 Rd. 2 Mk. 8 Sk. Derefter forlod de Kl. 11 om Aftenen Gerningsstedet, gik gennem Horsens og kom 28/9 til Odder; undervejs havde CHRISTIANSEN iført sig SEIDELINS Tøj og MIKKELSEN CHRISTIANSENS. 29/9 kørte de til Aarhus, hvorfra de om Aftenen drog ud ad Frederiksporten (ad Vejen mod Skanderborg); de mødte en Husmand fra Stavtrup i Kolt Sogn, som de slog ned med en Sten i Hovedet, derpaa plyndrede og til sidst skar Halsen over paa. De drog nu tilbage til Aarhus, kom 30/9 til Spørring Kro og Randers, 3/10 til Viborg og 4/10 om Aftenen til Knob Kro i den sydlige Del af Vrads Sogn, hvor de blev anholdt og samme eller næste Dag indbragt i Arresten i Brædstrup. Dagen før havde man fundet Husmandens Lig paa Viby Sogns Grund ved Skellet til Aarhus By; først 2/11 fandt man tilfældigt ALFRED SEIDELINS Lig i det lille

Skovhoved paa Bygholms Mark, i saa forraadnet Tilstand, at Obducenterne ikke kunde fastslaa Dødsmaaden. 3/11 tog den konstituerede Herredsfoged Prokurator CARL R. BUSCH med Distriktslæge NEUKIRCH og praktiserende Læge LIHME ud til Liget.

Af de 2 Arrestanter, der begge tilstod Mord, Røveri og Tyveri, begik MIKKELSEN 19/11 Selvmord ved at hænge sig i sit Halstørklæde i Arrestvinduets Jernværk. CHRISTIANSEN blev ved Tyrsting-Vrads Herreders Ekstraret 28/2 1856, ved Viborg Landsoverret 23/6 og ved Højesteret 4/11 s. A. dømt til at have sit Liv forbrudt – for Løsgængereri, Bedrageri, Tyveri, Røveri og Drab eller Mord. Da hverken Højesteret eller Justitsministeriet fandt Anledning til at søge om Fritagelse, resolverede KONGEN 29/11, at Dommen vil være at fuldbyrde, og 26/12 fandt Halshugningen Sted paa et saadant Sted i Nærheden af Brædstrup Arrest, som Herredsfoged KØBKE fandt passende.⁹⁹

† 20/12 1875 i Horsens, begravet 27/12.

7 Børn.

e. DØDFØDT SØN, * 22/1 1797 i Odense, begravet 26/1 (Sct. Knud).

SOGNEPRÆST JENS SEIDELINS 4 BØRN MED ELISABETH CATHARINE STEENFELDT

(Se S. 552 og 558).

a. PEDER STEENFELDT SEIDELIN, * 13/2 1747 i Ulsted Præstegaard, døbt 19/2, opkaldt efter sin Morfader. Hans 5 Faddere er nævnt S. 555.

Han mistede 3 Aar gammel sin Fader, efter hvem han arvede godt 52 Rd.; 5 Aar senere ægtede hans Moder Kapellan i Aalborg SIXTUS ASPACH, som 30/7 1762 blev Præst ved Aalborg Hospitals Kirke, hvor PEDER STEENFELDT SEIDELIN sammen med sin Søster blev konfirmeret 3/10 s. A. af sin Stedfader.

PEDER STEENFELDT SEIDELIN blev Student 1765 fra Aalborg. Til Hjælp ved Studierne fik han udbetalt 100 Rd., som tidligere var foræret ham af Degn i Dronninglund Sogn PEDER CRONDALS nu afdøde Enke ELSE BUUS, og som »ved hans Dimission fra Aalborg Latinske Skole, som næst Guds Hjælp gaar for sig tilstundende Aars St. Hansdag, da han nogle

Maaneder forhen fylder 18 Aar, skulde udleveres til hans nødvendige Brug.«

Han blev (sammen med IVER SEIDELIN, S. 377) immatrikuleret ved Universitetet i København 26/7 1765 og valgte Juristen Professor OBELITZ som privat Præceptor. I Overensstemmelse med Slægts-traditionen begyndte han vist at læse Teologi, – ved Moderens Død 1768 benævnes han stud. theol. i København, men har nok snart ombyttet Teologien med Medicinen. Først den 31/7 1768 tog han Baccalaurgraden.

Senere kom han til at bo godt 3 Aar paa det ærværdige Borchs Kollegium, fra 11/11 1773 til Begyndelsen af 1777. Samme Dag han kom hertil, indskreves endnu 2 Alunner, CARL CHRISTIAN BIRCH (S. 409) og den senere teologiske Professor

CLAUS FREES HORNE MANN. Kollegiet var Fribolig i indtil 5 Aar for 16 Studenter, hvoraf 10 skulde studere Teologi, 3 Filologi (senere 2 Filologi og 1 Jura), 1 Matematik og 2 Medicin (tidligere Kemi og Botanik). De 16 Alumner, der foruden Fribolig fik en Udbetaling (Stipendium), der beløb sig til 60–70 Rd. aarlig, boede i Stueetagen og paa første Sal, i 8 Lejligheder à 2 Værelser, formentlig saaledes at Kontubernalerne havde fælles Soveværelse og fælles Opholdsstue. Paa denne Tid var den pedantiske, teologiske Professor P. HOLM Kollegiets Efor (1765–77); han besatte egenhændigt de ledige Pladser, dog utvivlsomt saaledes at kun de, der var værdige dertil, blev optaget. Iøvrigt var Forholdene paa Kollegiet meget frie for Alumnerne i det 18. Aarhundredes sidste Halvdel, tidligere Tidens Tvang var der paa ingen Maade Tale om; det eneste absolutte Krav, der stilledes, var, at Alumnerne hvert Aar skulde skrive en Disputats paa Latin, som derefter mundtligt forsvarede, ligeledes paa Latin.

Paa BORCHS Kollegium disputerede PEDER SEIDELIN i 1774 om Lungernes Sammen voksning med Lungehinden og 1776 om Øjensygdommes Historie og Helbredelse; i 1774 disputerede han i det s. A. af Hofmedicus, senere medicinsk Professor J. C. TODE stiftede Societas exercitatoria medica om Betændelsens nærmeste Aarsag og Sæde, og en Afhandling af ham fra 1775 handler om Saarmateriens Dannelse. Borchianernes Afhandlinger blev oftest trykt, – paa Alumnernes egen Bekostning, hvorfor de fleste er ret korte; de 3 førstnævnte af SEIDELINS Disputater findes i Det kgl. Bibliotek.

I Modsætning til tidligere Tidens strenge Regler fik Alumnerne paa denne Tid ikke sjældent Tilladelse til at rejse baade bort fra Byen og ud af Landet en Tid uden at miste deres Plads paa Kollegiet. Saaledes fik ogsaa Student P. SEIDELIN 7/6 1775 Konsistoriets Tilladelse til at rejse med den som Botaniker bekendte, medicinske Professor CHRISTEN FRIIS ROTTBØLL til Holsten »for at være ham til Hjælp i hans Svaghed« og blive hos ham til Mikkelsdag (29/9) uden at miste sin Plads paa Kollegiet, »men kunde ikke i denne Tid nyde Stipendium.« Professor ROTTBØLL, hvis altid svage Helbred forværredes efter 1771, men som dog efter Rejsen til Holsten blev saa rask, at han det følgende Aar kunde



Læge i København PEDER STEENFELDT SEIDELIN
1747–1817

blive Universitetets Rektor, var 1772–95 Medlem af Direktionen for Frederiks Hospital, hvilket muligvis senere kom SEIDELIN til Nytte.

Af de 29 (eller maaske 34), der var Alumner paa BORCHS Kollegium samtidig med PEDER SEIDELIN, døde 1 som Student, 1 blev Degn i Stauning, 9 (12) blev Præster, 2 Provster (BIRCH og CHRISTIAN MÜLLER HOLST), 1 Stiftsprovst (POUL DANDEL BAST) og 1 Biskop (RASMUS JANSEN i Aalborg). 2 (3) blev Professorer (CLAUS FREES HORNE MANN, Filologen og Teologen ANDREAS CHRISTIAN HVIID, der endnu mindes ved den Lind¹, han som Regensprovst lod plante den 12/5 1785 i Regensgaarden, (og Filologen og Arkæologen NIELS SCHOW)) og 4 Rektorer (SØREN MONRAD i Trondheim, SIMON JØRGENSEN i Fredericia, JOHAN HENRIK TAUBER i Roskilde og OLE KRAFT i Odense). Endvidere blev NICOLAI ELERT Universitetsbibliotekar, G. J. THORKELIN Gehejmearkivar, JENS PARELIUS BROWN Auktionsdirektør, KNUD TANG Grosserer, alle i København, NICOLAUS DORPH GUNNERUS Amtmand i Norge, og TORBEN HOLM, en lidenskabelig Kortspiller, blev Byfoged paa Sct. Croix. Endelig var der foruden P. SEIDELIN 2 Læger,

nemlig PEDER THORSTENSEN, der blev Bergmedikus i Kongsberg, og MARCUS WØLDIKE KALL i Roskilde; og blandt de 5, der muligvis var paa Kollegiet samtidig med SEIDELIN, muligvis først kom dertil, da han forlod det, var ogsaa en Læge, medicinsk Licentiat ANCHER ANCHERSEN.

Efter at have boet 3–3½ Aar paa BORCHS Kollegium var PEDER SEIDELIN fra 1776 til 1783 eller 84 medicinsk Kandidat ved Frederiks Hospital. I 1779 tog han medicinsk Eksamen med Laud. Næste Aar skrev han atter en Disputats, denne Gang om Dysenteri.

Paa Frederiks Hospital fik SEIDELIN rimeligvis en udmærket Chef og Lærer i den jævnaldrende F. L. BANG, der Aaret før – kun 28 Aar gammel – var blevet medicinsk Overlæge, »Medicus«. Han betragtes som den første egentlige kliniske Docent i Medicin i Danmark, idet han regelmæssigt og systematisk vejledede og underviste de medicinske Studerende ved Sygesengen; fra 1782, da han blev Professor, holdt han tillige Forelæsninger i Medicin (Patologi og Terapi) som den første Overlæge, der underviste i sin Egenskab af Universitetsprofessor; umuligt er det vel ikke, at hans Interesse for Studenterundervisning allerede har gjort sig gældende i hans første Aar paa Hospitalet og derved ogsaa er kommet SEIDELIN til gode. Religiøst var han Pietist og Modstander af den herskende Rationalisme. Alle sine tre Ægteskaber indgik han i disse første Aar, 1777, 79 og 82. Hans og hans tredie Hustrus Hjem paa Frederiks Hospital blev et Samlingssted for den Ungdom, der skulde faa stor Betydning for Danmarks aandelige Liv ved det nye Aarhundredes Begyndelse.

Frederiks Hospitals Lægestab udgjordes af 1 Medicus (medicinsk Overlæge) og 2 candidati medicinæ (ueksaminerede medicinske Studenter) samt af 1 Chirurgus (kirurgisk Overlæge), 2 Underkirurger, som havde taget kirurgisk Eksamen, samt 2 kirurgiske Studerende. Medicus og Chirurgus fik hver 400 Rd. i aarlig Løn. – Af candidati medicinæ synes der dog snarere at have været 4 samtidig; samtidig med SEIDELIN var følgende medicinske Kandidater paa Hospitalet: A. N. AASHEIM (senere Professor), JOHANNES NIELSEN (Fysikus i Kristianssand), A. B. RANØE (Professor), C. C. SEIP (Landfysikus i Fredrikstad), L. WIWET (Provinsialmedikus i Maribo),

J. J. MATHIESEN († 1785), HENRIK ROSTED (fra 1815 praktiserende Læge i Roskilde) og Nordmanden LARS MONRAD samt NIELS WANDEL (Stadsfysikus i Kristiania), hvilken sidste var surnummerær Kandidat. – Desuden fandtes en Stilling som Reservemedicus, men den beklædtes 1775–1800 af MATHIAS SAXTORPH, der fra 1771 var Leder af Fødselsstiftelsen og fra 1773 Professor i Obstetrik, hvilke Stillinger begge var ulønnede, og fra 1771 tillige havde det lønnede Embede som Overlæge ved Almindelig Hospital i Amaliegade; Stillingen som Reservemedicus ved Frederiks Hospital fik han ikke for at fungere der, men kun for at nyde Gage og Embedsbolig; dette gav Anledning til meget skarpe Skrivelser mellem SAXTORPH og BANG, da sidstnævnte gerne vilde af med SAXTORPH, men denne vilde ikke vige og beholdt Stillingen til sin Død.

Chirurgus var 1775–81 den svagelige J. E. BEHRENS og 1781–95 den dygtige Operatør FR. CHR. WINSLØW, der som den første her i Landet ugentlig holdt klinisk-kirurgisk Forelæsning. Reservekirurger paa SEIDELINS Tid var FR. CHR. WINSLØW til 1777, ERIK ERICHSEN til 1779, JOHAN VILHELM WILBRECHT 1777–80 og fra 1781 JOHAN GOTTLIEB WOHLERT.

Det kongelige Frederiks Hospital i København, Danmarks første egentlige Sygehus, Forløberen for Rigshospitalet, var indviet 1757 og opført i den da nye Bydel Frederiksstad paa en Grund mellem Bredgade og Amaliegade. Hospitalet bestod af 2 Bygninger til Bredgade og 2 til Amaliegade, de 4 saakaldte Pavilloner, og mellem disse selve Patientbygningen (nu Kunstindustrimuseum, Bredgade 68), der var en firelænget Gaard med 2 toetages Hovedbygninger, den ene mod Bredgade og den anden mod Amaliegade, forbundet af 2 lange, enetages Sidelænger, hvori Sygestuerne havde Plads. I Hovedbygningen mod Bredgade fandtes i Stueetagen den medicinske Overlæges 5 Værelses Lejlighed samt Hospitalets Køkken, paa første Sal boede den kirurgiske Overlæge samt de underordnede Læger. I Hovedbygningen mod Amaliegade, den tidligere Kirke, indrettedes efter STRUENSEES Fald Operationsstue med amfiteatralsk anbragte Bænke for Tilskuere. Af de 4 Pavilloner, der ogsaa stadig findes, var af de 2 mod Bredgade den sydlige (Bredgade 66) optaget af Apoteket og Apotekerens Bolig, og i den nordre var der i Stueetagen Badeanstalt samt Bolig for Økonomen, en af Hospitalets betydeligste Embedsmænd, paa første Sal Officiantgang. Til Amaliegadesiden tjente den nordre Pavillon til Bolig for Hospitalsinspektøren og Professoren i Botanik, og paa før-

ste Sal fandtes Hospitalsdirektionens Mødesal; i den sydlige Pavillon havde Fødselsstiftelsen til Huse 1759–87. – I den nordre Baggaard havde Økonomen Kostald og Hønsegaard, hvorfra Patienterne forsynedes med Mælk og Æg som Ekstraforplejning, samt en Svinesti, der aftog Hospitals-husholdningens Affald.

Hospitalet, der ved Indvielsen kun var monteret med 150 Senge, hvis Antal forøgedes jævnt (ved Hospitalets Ophør i 1910 var der 352 Senge), forestodes efter STRUENSEES Fald af en Direktion paa 8 Medlemmer, hvoraf 3 var Læger. Den daglige Ledelse varetoges af Inspektøren og Økonomen, der fik henholdsvis 600 og 400 Rd. i aarlig Løn, samt Oldfruen. Sygeplejen besørgedes af Stuekoner og om Natten af Vaagekoner.

PEDER SEIDELIN var medicinsk Student paa en Tid, da endnu den gamle Kamp fortsattes mellem de universitetsuddannede Medicinere, for hvem Kendskab til Latin betød umaadelig meget, og de ulærde Kirurger, der uddannedes ved Amfiteatret i Købmagergade, »Theatrum anatomico-chirurgicum«. Kampen var i det 18. Aarhundredes sidste Halvdel personificeret i det medicinske Fakultets Fører Professor KRATZENSTEIN, som hadede Kirurgerne af et godt Hjerte, og Generaldirektøren for Kirurgien WILHELM HENNINGS, der baade næredes af voldsomt Had og dyb Foragt for Lægerne.

I 1774 vandt Kirurgerne en Sejr, idet det ganske vist bestemtes, at de efter deres kirurgiske Eksamen ogsaa skulde tage medicinsk Eksamen ved Fakultetet, men herved fik de Ret til at praktisere baade i Kirurgi og Medicin, hvorimod Lægerne (Medicinerne) som hidtil kun maatte praktisere i Medicin. Og en langt betydeligere Sejr vandt Kirurgerne i 1785 ved Stiftelsen af Kirurgisk Akademi, der 1786–87 byggedes i Bredgade 62, ved Kirurgernes Rangforhøjelse og ved, at Kirurgernes Eksamination i Medicin lagdes under Akademiet, under hvilket alt, der angik Kirurgi, henlagdes, fuldstændig uafhængigt af Universitetet og Collegium medicum (Sundhedsstyrelse).

Kirurgerne havde dels den Fordel, at Kirurgien stod paa et meget højt Standpunkt, medens det stod yderst daarligt til med den medicinske Diagnostik og Terapi, og dels var Kirurgerne langt i Overtal. I 1777 fandtes der i Danmark (excl. Norge og Hertugdømmerne) 34 Læger, hvoraf de 21 i København, medens der af civile Kirurger var 56 Mestre, 77 Svende og 26 Dreng og et nogenlunde lignende Antal af militære Kirurger. Antallet af kirurgisk Studerende ved Amfiteatret angives i 1785 at være henimod 150, hvorimod Antallet af medicinske Studenter ved Universitetet i 1776 var 24 og i 1785 kun 15, – tidligere i Aarhundredet havde det endda i Reglen kun ligget mellem 4 og 6. I 1774 opgives, at der ved Universitetet i Almindelighed anvendes 10 Aar til Studiet.

Til at varetage *Undervisningen af de kun c. 24 medicin-*

ske Studerende, der paa PEDER STEENFELDT SEIDELINS Tid, i 1770'erne, fandtes ved Universitetet ad Gangen, var der i Reglen 5 medicinske Professorer, der for det meste forelæste i deres egne Hjem. Blandt Professorerne maa først nævnes ROTTBØLL og KRATZENSTEIN, der 1773–95 var de 2 ordinære Professorer i det medicinske Fakultet, – men som uheldigvis »sjældent var enige«, eller som KRATZENSTEIN udtrykker det: »ROTTBØLL tænker sjældent harmonisk med mig.« Af disse holdt den tidligere nævnte, svagelige CHRISTEN FRIIS ROTTBØLL, der havde studeret hos LINNÉ og selv vandt sig et Navn som Botaniker, fra 1761 Forelæsninger i Anatomi og Botanik; under hans Sygdom 1774 og 75 holdtes de henholdsvis af den kirurgiske Professor HENRICH CALLISEN og Professoren i Obstetrik MATHIAS SAXTORPH; Botanikforelæsningerne afholdt ROTTBØLL om Sommeren i Universitetets botaniske Have, der indtil 1770 laa uden for Amalienborg ved den yderste Del af Amaliegade og fra 1778 i Slotshaven bag Charlottenborg (i de mellemlyggende Aar maatte man klare sig med den lille og forsømte, gamle Have ved Universitetet). Den energiske og umaadelig flittige, tyskfødte Fysiker CHRISTIAN GOTTLIEB KRATZENSTEIN, hvis Forelæsninger indtil c. 1780 holdtes paa Latin og Tysk, og om hvem det fortælles, at han lavede mange Løjer ved sine Forelæsninger og gjorde Kunster som den bedste Taskespiller med et stort »Schattenspiel an der Wand«, underviste i en lang Aarrække i Fysik og Kemi (med Laboratorieøvelser), foruden at han 1758–74 docerede Medicin (Patologi og Terapi) og 1771–77 Farmakologi, hvorefter Undervisningen i disse 2 vigtige Fag fortsattes af »Lægen, Menneskevennen og Digteren«, den godt begavede, men ustadige JOHANN CLEMENS TODE, der 1774 blev – ulønnet – designeret Professor; den af TODE docerede Lægevidenskab hvilede paa en rent spekulativ Sygdomsopfattelse, som mindede meget om den af GEORG ERNST STAHL i Begyndelsen af Aarhundredet fremsatte; TODE lagde stor Vægt paa Symptomernes medikamentelle Behandling, men tillagde ikke Sygdommens patologiske Anatomi nogen Betydning. Det, TODE lærte de vordende Læger, var nærmest kun Reminiscenser fra ældre Tidens Teorier, og befrugtede paa Lægevidenskabens Udvikling var hans Gerning ikke. – Endelig underviste CHRISTIAN JOHAN BERGER i Kirurgi og Fødselslære indtil Februar 1771, fra hvilket Aar Undervisningen i de 2 Fag overtoges af 2 dygtige Mænd, der 1773 blev designerede Professorer, HENRICH CALLISEN i Kirurgi, og i Obstetrik MATHIAS SAXTORPH, der var Fødselsstiftelsens Leder 1771–1800. Fødselsvidenskab var 1761 blevet obligatorisk Fag, men blev først Eksamenfag 1788.

Medicinsk Eksamen afholdtes efter 1769 offentligt for aabne Døre paa Konsistorium og varede vistnok 2 Timer om Formiddagen og 2 Timer om Eftermiddagen; dels drøftedes og kritiseredes en af Eksaminanden Dagen før i Dekanens Hus uden Hjælpemidler udarbejdet, skriftlig Besvarelse af en »casus medicus«, hvorved man rimeligvis enten

har forstaaet en Sygehistorie, hvis Diagnose, Behandling og Prognose der skulde gøres Rede for, eller man har forlangt Beskrivelse af en bestemt Sygdom, eller en Redegørelse for, ved hvilke Sygdomme man kunde finde en vis Række Symptomer; og dels eksamineredes i de forskellige Fag: KRATZENSTEIN eksaminerede i Kemi, Farmaci og materia medica, ROTTBØLL i Anatomi, Fysiologi og Botanik, TODE i Medicin (pathologia generalis og specialis samt therapia generalis), og alle 3 desuden i praxis clinica; endvidere eksaminerede SAXTORPH i Obstetrikens Teori, Kvinde- og Børnesygdommes Teori samt i obstetrisk Praxis og Operationer paa Fantom, og CALLISEN i Kirurgi og Retsmedicin samt kirurgisk Praxis og Operationer paa Kadaver; endelig eksaminerede de alle i universa medicina theoretica. Før 1788 var der ikke Tale om at undersøge en Patient. Hovedkarakteren bestemtes efter plurima vota. Indtil 1837 fandt Eksaminationen Sted paa Latin.

Den 6/3 1779 tog PEDER SEIDELIN medicinsk Eksamen ved Universitetet med Laud. Eksamensprotokollen oplyser, at »cand. med. SEIDELIN indstillede sig til Examen Medico theoretico-practicum pro summis in Medicina obstinendis honoribus.« Han eksamineredes i Anatomi og Fysiologi, Pathologia generalis, Therapia generalis, Materia medica, Chemia et Botanik, Theoria chirurgica og Theoria artis obstetricæ samt i Praxis clinica, Praxis chirurgica og Praxis obstetrica. Hans Eksaminatorer var Professorerne KRATZENSTEIN, ROTTBØLL, MATHIAS SAXTORPH, HENRICH CALLISEN og TODE, der ialt gav ham 18 Karakterer; alle Karakterne var: optimum, altsaa højeste Karakter. »Efter foregaaende Examen blev hannem tilkiendt Characterem Laudabilem.«

Samme Dag tog ogsaa Kirurgen EILER (HILLARIUS) SALHOLT medicinsk Eksamen med Laud. (siden Dr. med., praktiserende i Helsingør). – Foruden SEIDELIN tog flg. 4 Medicinere Eksamen i 1779: 3/5 JOHN GORDON² (Landfysikus paa St. Croix og Garnisonskirurg), 22/5 JOHAN COLD FRIMANN med Laud. (Dr. med., Stadsfysikus i Trondhjem, Kancelliraad), 2/9 KNUD NICOLAI CARSTENSEN med Laud. (Dr. med., 1783 Landfysikus i Aalborg, 1802 Læge ved Sorø Akademi) og 23/10 DANIEL HØFFDING med Haud (Dr. med., Land- og Stiftsfysikus). – Og foruden SALHOLT tog 3 andre Kirurger medicinsk Eksamen i 1779: 2/3 CHRISTOPH FREDERIK WEINBRENNER med Laud. (Regimentski-

rurg i Slesvig), 13/4 ASMUS JACOB LANGHORN med Non (1804 Distriktskirurg i Nakskov) og 29/4 WERNER GABRIEL JEBE med Haud (Regimentsfeltskær og Garnisonskirurg i Norge).

Fra 1783 eller 84, da SEIDELIN forlod Frederiks Hospital, og til 1799 ernærede han sig udelukkende som praktiserende Læge. Ganske vist var det først fra 1788, at medicinsk Eksamen alene gav Ret til Praxis, før den Tid krævedes desuden den medicinske Doktorgrad, – som SEIDELIN aldrig tog – men denne Regel blev der dog ofte dispenseret fra, hvad der vel ogsaa er sket for SEIDELINS Vedkommende. I Kirkebogen – ved Børmenes Daab og Begravelse – benævnes han 1777 og 78 Studiosus medicinæ, i 1779 tog han Eksamen, og fra 1780 benævnes han dels Licentiatus medicinæ, dels Medicinæ practicus, hvilket synes at betyde, at han har praktiseret, endnu medens han var Kandidat paa Frederiks Hospital. Sandsynligvis har han kun boet paa Hospitalet det første Aars Tid, indtil han 1777 indgik Ægteskab, – Brylluppet fandt Sted hos hans Svigerfader i Sølvgade – thi de i Aarene 1777–90 fødte 8 Børn er alle født i Sølvgade, kun ved det fjerde Barns Daab i April 1782 nævnes Rigensgade som Bopæl, men da denne er en Sidegade til Sølvgade, kan der være Tale om en Fejlskrivning, i November s. A. nævnes Familien atter i Sølvgade. Om de har boet sammen med SEIDELINS Svigerfader, der var Enkemand, i alle disse Aar, vides ikke med Sikkerhed, men er overvejende sandsynligt, da SEIDELINS Hustru fra senest 1781 var Lærerinde ved sin Faders Skole, og Folketællingen 1787 nævner dem som een Familie: JACOB GREEN, 69aarig Enkemand og Skoleholder ved Plejeanstalten, hans Svigersøn Doktor PEDER STEENFELDT SEIDELIN, dennes Hustru ANNE GREEN og deres 2aarige Søn. Vejviseren 1790 nævner Licentiat SEIDELIN i Sølvgaden 263, og JACOB GREEN angives ved sin Død 2 Aar senere at bo i Sølvgaden 265; et af Numrene er sikkert en Fejlskrivning, men det har i hvert Fald drejet sig om et af de første Huse paa Sølvgades Nordside, tæt ved Hjørnet af Adelgade. Derefter forlader Familien Sølvgade, thi Vejviserne 1793, 1794 og 96 nævner Medicinæ Licentiatus SEIDELIN i Gaarden Aabenraa 258, hvortil Plejeskolen i Sølvgade, fra nu af benævnt Trinitatis Sogns Friskole, flyttede 1/10 1792, hvorefter SEIDELINS Hu-

stru var Lærerinde ved den til 1/10 1796 (S. 1127); Gaarden, der – ligesom Huset i Sølvgade – nu er nedrevet, laa mellem Landemærket og Hauserplads og havde senere Husnummer 15. I 1797 bor de i Magstræde 24, det nuværende Husnr. 11.

Af Børnene fødtes den første Søn knap 2 Maanedere efter Brylluppet og i Løbet af de næste 8 Aar endnu 4 Sønner og 1 Datter; af disse 6 blev kun 1 Barn over 1 Aar gammelt, men døde 2 Aar gammel. I Efteraaret 1785 døde det yngste og sidste af disse 6 Børn. (Om Plejedatteren ANNA PETRONELLE JACOBSEN, * 1/2 1784, se S. 1105). Da fødtes i Foraaret 1786 og i Foraaret 1790 endnu 2 Sønner, den senere Overlæge ved Sct. Hans Hospital samt Distriktslæge i Roskilde J. H. SEIDELIN og Viceadmiral JENS SEIDELIN. Alle Børnene blev døbt i Trinitatis Kirke.

En Gennemgang af Listen over Fadderne til disse Børn viser, hvem Familien havde Forbindelse med i disse Aar. Næsten ingen Slægtninge var Faddere.

Som nævnt var SEIDELINS Svigerfader Skoleholder – og senere SEIDELINS Hustru Lærerinde – ved Plejeanstalten (S. 1126), der 1771–81 var en fælles Overledelse for Københavns Fattigvæsen, Opfostringshuset, Almindelig Hospital, Sct. Hans Hospital og Vartov m. m. I Spidsen for »Den almindelige Plejeanstalt« stod 4 Direktører, af hvilke ikke mindre end de 2 var Faddere for SEIDELINS ældste Barn i 1777, nemlig den fremragende Handelsmand, Skibsreder og Storeksporthør Etatsraad NIELS RYBERG, der fra 1773 boede i det senere Prinsesse Julianes Palæ i Store Kongensgade nuv. Nr. 29 (da MNr. 36, nu MNr. 41A2), og Justitsraad MATHIAS LUNDING, der tillige var Viceborgmester og Direktør for Den kongelige Opfostringsstiftelse, der sørgede for de paa Fødselsstiftelsen fødte Børns Anbringelse i private Plejehjem paa Landet, og endelig Plejeanstaltens Sekretær og senere Direktør JENS SEVERIN CORTSEN. Barnet blev baaret til Daaben af den 22aarige Præstefru KAREN EGEDE (Datter af HANS EGEDES Søn Professor POUL EGEDE³, Præst ved Vartov Hospital), hvis Mand BENDIX KRØLL, Præst ved Christiansborg Slotskirke og ved Vajsenhuset, ligeledes gjorde sig meget fortjent af Københavns Fattigvæsen som Inspektør for de af Agent HANS HOLCK 1/5 1771 aabnede 5 private Friskoler (til 60 Børn hver)

og for de i 1772 af Plejeanstalten oprettede 5 Friskoler (de første Fattigvæsens-Skoler i København) samt for de i 1776 oprettede Spindeskoler i de københavnske Fri- og Fattigskoler. Endelig holdtes Huen ved Barnets Daab af Præstedatteren GJERTRUD HELENE SAABYE, der ligesom Gudmoderen var Barnebarn af HANS EGEDE, og hvis tilkommende Mand, senere Sognepræst MICHAEL CHRISTIAN MÜLLER, da var Lærer ved Vajsenhuset.

Den tredje Søn bares i 1780 til Daaben af NIELS RYBERGS Søsterdatter Professorinde VIBECKE SCHOW, hvis Mand var den som Zoolog og Mineralog bekendte Professor i Økonomi og Naturhistorie MORTEN THRANE BRÜNNICH, boende i Nørregade, og Huen holdtes af Professorindens Søster ANNA SCHOW, der boede hos sin Søster og Svoger, og som Aaret efter ægtede HANS RUDOLPH SAABYE, der 1789 blev RYBERGS Kompagnon og siden Grosserer-societetets Formand og Etatsraad. De 3 Mandfaddere var den medicinske Professor Etatsraad FRIIS ROTTBØLL, som SEIDELIN tidligere havde været i Holsten med, SEIDELINS Chef paa Frederiks Hospital Overlæge FREDERIK LUDVIG BANG samt Sekretæren i (dvs. Chefen for) Landvæsenkontoret under Rentekammeret JENS WADUM, der var Søn af CLAUDIUS WADUM og METTE HANSDATTER WINDE (S. 793).

Det fjerde Barn blev 1782 baaret af Muremester HANS NIELSEN MØLLERS⁴ Hustru ANNA JACOBSDATTER GIØRTSEN (GIØRTZ), og Barnets Faster CATHRINE DOROTHEA SEIDELIN holdt Huen; Fadderne var Barnets Morfader Skoleholder JACOB GREEN, Købmand JENS KIELDSEN MØRCH⁵ og Prokurator NIELS BRINCK BENDZ, senere norsk Stortingsmand.

Det femte Barn blev 1783 baaret af Professor BANGS Hustru LOVISE HANSEN, og Huen holdtes af en Jomfru JOHANNE LUMHOLT. Faddere var den bekendte Boghandler, Agent SØREN GYLDENDAL, der 1770 havde grundlagt det Firma, som endnu bærer hans Navn, og som fra 1776 havde til Huse i Silkegade, hvorfra han allerede 1787 flyttede til den Ejendom i Klareboderne, hvor Gyldendalske Boghandel endnu har til Huse; endvidere Fuldmægtig, senere Grosserer AXEL MØLLER MØRCH, der 1789 blev Kompagnon med sin Morbroder NIELS RYBERG, »HR. WINSLOW« – vel Frederiks Hospitals

Overkirurg FR. CHR. WINSLØW – samt Kammerraad ANDREAS LACHMANN WENDELBOE, dervar Chef for det danske Sekretariat i Generallandøkonomi- og Kommercekollegiet.

I 1784 bar Kammerraadinde JOHANNE CHRISTINE WADUM (* KOCH) Barnet, hvis Hue holdtes af Købmand MØRCHS Hustru INGER KIRSTINE⁶ (* ALMITZ?), og blandt hvis Faddere var Faderens Studenterkammerat fra BORCHS Kollegium, Filologen Professor NICOLAI ELERT, der var Bibliotekar ved Universitetsbiblioteket, som 1652–1861 fandtes paa Loftet over Trinitatis Kirke, i hvilken Daaben foregik. De andre Faddere var Porcelænshandler CHRISTIAN LASSEN og cand. theol. CHRISTIAN OHNSORG, siden Sognepræst i Nim.

Den senere Psykiater JOHAN HENRIK SEIDELIN blev ved sin Daab 1786 baaret af Klejnsmedemester MADS SMIDTS anden Hustru DORTHEA MARIA LANGEBECK (S. 1147), Huen holdtes af (Moderens Søster?) Jomfru CHARLOTTE GREEN, og Faddere var Glarmester JOHAN GOTTFRIED ZELA, Hørkræmmer JOHANNES LÜTCHEN og Farver LARS BIØRN⁷.

Endelig blev den senere Viceadmiral JENS SEIDELIN – den tredie af Sønnerne, der fik Farfaderens Fornavn – i 1790 baaret af Kammerraad JØRGEN SPLIIDS anden Hustru KIRSTINE MAGDALENE ROSENSTAND, og Huen holdtes af Klejnsmedemesterens Datter MAGDALENE SMIDT, som ½ Aar senere ægtede Barnets yngste Farbroder Sognepræst JENS SEIDELIN i Arrild. Faddere var Kapellanen ved Kirken (Trinitatis) LAMBERT DANIEL BRUUN, Sproglæreren GRAVERS HASLUND, der 1770 var blevet Student fra Aalborg sammen med den nævnte Farbroder, samt Sukkerraffinadøren HINRICH LADIGES, der ved sin Død 1805 som »den rigeste Borger, Kjøbenhavn nogensinde har havt«, efterlod sig henved 1½ Mill. Rd., hvoraf han testamenterede Københavns Fattigvæsen, Sct. Hans Hospital, Almindelig Hospital og Fødselsstiftelsen c. 200,000 Rd. hver.

Rimeligvis ved Siden af sin fortsatte Virksomhed som praktiserende Læge blev PEDER STEENFELDT SEIDELIN 6/1 1800 *Læge ved Sct. Hans Hospital* paa Ladegaarden uden for Sct. Jørgens Sø, i Frederiksberg Sogn, en Stilling han beklædte til sin Død 17 Aar senere.⁸

Sct. Hans Hospital havde siden 1769 hørt under Københavns Fattigvæsen, der fra 1781 sorterede under Københavns Magistrat, men fra 1/7 1799 havde Fattigvæsenet netop faaet sin egen, selvstændige Direktion paa 24 Medlemmer (Fattigdirektører), bestaaende af 1 Repræsentant for hvert af følgende Kollegier: Danske Kancelli, Finanskollegiet, Generallandøkonomi- og Kommercekollegiet, Generalitets- og Kommissariatskollegiet og Admiralitets- og Kommissariatskollegiet, samt 2 Medlemmer af Københavns Magistrat og 2 af Stadens 32 Mænd; desuden 1 Medlem fra den tyske reformerte Menighed, 1 fra den franske reformerte Menighed og 1 fra den katolske Menighed samt 1 Assessor fra Hof- og Stadsretten (nemlig den utrættelige Assessor J. H. BÄRENS, der til sin Død 1813 ofrede al sin Tid paa Forbedring af Hovedstadens Fattig-, Skole- og Sundhedsvæsen); foruden Politimesteren og Stadsfysikus der begge var Medlemmer paa Embeds Vegne, var endnu 9 Borgere Medlemmer af Fattigdirektionen.

Denne store Direktion var delt i 5 Kommissioner med hver sit Omraade; den største var Forsørgelseskommissionen paa 12 Medlemmer, de saakaldte Distriktsdirektører, der hver stod i Spidsen for et af de 12 (Hoved-)Distrikter, som Byen deltes i; under dem stod 130 ulønnede Fattigforstandere, der hver skulde føre særligt Tilsyn med c. 15 fattige Familier, og 230 Over- og Underbetjente.

De 4 andre Kommissioner, hver paa mindst 3 Medlemmer, styrede henholdsvis Arbejdshusene (Industrikommissionen), Skolevæsenet, Sygeplejen og Fattigvæsenets Politik. Desuden fandtes specielle Direktioner for de enkelte Hospitaller og Stiftelser, der hørte under Fattigvæsenet, nemlig Sct. Hans Hospital, Almindelig Hospital, Abel Cathrines Hospital, Vartov og Opfostringshuset.

Ifølge Planen⁹ for Fattigvæsenet i København og dens Forstæder af 1/7 1799 §§ 87 og 91 skulde baade Fattigvæsenets Hospitalslæger og Distriktslæger – af de sidste skulde der ifølge § 86 være 1 i hvert af Byens 12 Distrikter; herudover synes dog Lægen ved Sct. Hans Hospital og Lægen for Almindelig Hospital foruden deres Hospitalsgerning at have haft et specielt Distrikt, som hver af dem var Læge for – antages og instrueres af Direktionen for Fattigvæsenet efter Sygekommisionens Forslag.

Som Sygekommisionens dygtige, energiske og uegennyttige Formand maa derfor Stadsfysikus C. E. MANGOR sikkert specielt have ønsket SEIDELINS Ansættelse ved Sct. Hans Hospital.

De øvrige Medlemmer af Sygekommisionen var i 1799 den ihærdige Assessor J. H. BÄRENS (til sin Død 1813), der blev dens Formand efter MANGORS Død 1801, Justitsraad FRIDERICH MARTINI¹⁰ (til c. 1808) samt Brygger STEPHEN SCHRADER¹¹, Medlem af de 32 Mænd, som 1801 erstattedes af Lægen og Arkitekten, lægekyndig Viceborgmester, Dr. med. JENS BANG (til sin Død 1808; 1803 Justitsraad), – og i

1802 indtraadte den nye Stadsfysikus, Dr. med. POUL SCHEEL (til sin Død 1811).

Den specielle Direktion, der fra 1/7 1799 stod i Spidsen for Sct. Hans Hospital, bestod af Etatsraad og Viceborgmester J. TH. FLINDT, Brygger STEPHEN SCHRADER, Assessor BÄRENS og Købmand HANS JESSEN¹², desuden var Overmedicus ved Frederiks Hospital O. H. MYNSTER, der 1801–02 var konstitueret Stadsfysikus i København, Medlem i nogle faa Maaneder fra 8/1 1802¹³. Af disse traadte BÄRENS straks ud af Direktionen, og det samme gjorde sidst paa Aaret 1801 FLINDT paa Grund af Sygdom og SCHRADER paa Grund af Dødsfald.

Direktionen bestod derefter i en Aarrække af Etatsraad (1804 Konferensraad) OVE MALLING (fra 8/1 1802¹³), der paa sin glimrende Bane i Statstjenesten var naaet til at blive Deputeret i Generaltoldkammeret, den handelskyndige Viceraadmand, Justitsraad CARL PONTOPPIDAN (fra 1799) og Købmand HANS JESSEN (1809 virkelig Kammerraad, 1810 R.), der var en af de 32 Mænd, samt Dr. med. JENS BANG (fra 18/6 1802¹³ til sin Død Februar 1808) og Kancellisekretær, senere Krigsraad JOHANNES LØVMAND¹⁴ (fra 8/1 1802¹³ til 1807).

1807 ophørte LØVMAND og 1811 ogsaa HANS JESSEN i den specielle Direktion, der fra 1812 – foruden af MALLING, der var Skolekommissionens Formand¹⁵, og PONTOPPIDAN – kom til at bestaa af Forsørgelseskommissionens Formand, Agent JENS JONAS WEYBEL, Medlem af de 32 Mænd samt R. af Dbg., og Kaptajn CHRISTIAN SIEGFRIED MANGOR¹⁶, R. af Dbg., som 5/9 1810¹⁷ havde overtaget Justitsraad LØVMANDS Plads i Fattigvæsenetsdirektionen, var Medlem af Politikkommissionen¹⁸, og iøvrigt var Søn af den nævnte Stadsfysikus. Desuden var Assessor BÄRENS som Medlem af Sygekommissionen¹⁸ (han var tillige Formand for Politikkommissionen¹⁵) atter Medlem fra 1812, men efter hans Død næste Aar tiltraadte Stadsfysikus og Professor LUND Direktionen 7/8 1813¹⁹ som Medlem af Sygekommissionen, hvis Formand han var blevet 1811 efter BÄRENS²⁰. MALLING, PONTOPPIDAN, WEYBEL, MANGOR og LUND udgjorde den sidste specielle Direktion for Sankt Hans Hospital.

Ved den ved kgl. Reskript af 20/10 1815²¹ indførte, nye Organisation af Københavns Fattigvæsenes Bestyrelse fra 1/1 1816 bevaredes vel den hidtidige, saakaldte almindelige Direktion for Fattigvæsenet, dog nærmest som raadgivende og vejledende Overbestyrelse, men iøvrigt rationaliseredes hele Forretninggangen derved, at alle de Forretninger, som hidtil var udført af dens 24 ulønnede Fattigvæsenetsdirektører, baade i Den almindelige Direktion, i de 5 Kommissioner og de 11 specielle Direktioner for de forskellige Stiftelser, samt som Distriktsdirektører, nu alle henlagdes under en administrerende Direktion paa 3 Medlemmer, hver

lønnet med 1200 Rbd. S. V., nemlig Kaptajn CHRISTIAN SIEGFRIED MANGOR, R. af Dbg., Agent ISAC JONAS WEYBEL, R. af Dbg., og Købmand JEAN DE JONQUIÈRES. Denne Direktion suppleredes i Politisager med Københavns Politidirektør og i Sager vedrørende Sundhedsvæsenet med Københavns Stadsfysikus.

Stillingen som Læge ved Sct. Hans Hospital be-
tragtedes i det hele nærmest som et »Ben«, og den lille Gage tillod da heller ikke Stillingens Indehaver udelukkende at hellige sig de sindssyge og Lemmerne.

Hospitalets Lægestab bestod i Slutningen af det 18. Aarhundrede af en Kirurg og en Kirurgsvend eller Underkirurg, der begge boede paa Hospitalet, samt af en Læge (universitetsuddannet Medicus), der boede inde i Byen. Sidstnævnte Stilling varetoges 1773–98 af den meget ansete og højtbegavede JOHAN HENRIK SCHØNHEYDER, efter hvem SEIDELINS Søn, den senere Psykiater, rimeligvis er opkaldt. Efter at han – muligvis som Følge af Bestemmelsen i § 86 i Planen for Fattigvæsenet af 1799 (S. 1286) – var ophørt som Læge ved Sct. Hans Hospital, blev han 1799 Distriktslæge i København samt Læge ved Vartov, uden at der ses at være udnævnt nogen Efterfølger efter ham ved Sct. Hans Hospital det første Aars Tid. Kirurg ved Sct. Hans Hospital var 1779–84 JOHAN PETERSEN, 1784–92 CHRISTIAN ADAM REINHARDT (disse 2 havde baade kirurgisk og medicinsk Eksamen, og ifølge Vejviseren var REINHARDT baade medicinsk Licentiat og Kirurg ved Hospitalet) samt 1792–99 ANDREAS CARL WANDER. Underkirurg var fra c. 1770 og i det mindste til 1792 den ueksaminerede MOGENS ALBRECHTSEN. Den samtidige Historiker N. D. RIEGELS, der Gang paa Gang kritiserede Hospitalets Forhold, og som i den staaende Strid mellem Læger og Kirurger altid stod paa Kirurgernes Side, anfører spydigt i en Oversigt over Hospitalets Udgifter: »Medicus – for i godt Vejr at gøre en Spadseretur til Hospitalet, som kunde gerne undværes – 300 Rdl; Chirurgus – for sin utrolige Møje – ikkun 200 Rdl. og til Bandager 80 Rdl. NB. Hvoraf han til en Subchirurgus aarligt giver 100 Rdl. – Æresposten ved denne Stiftelse er unægtelig Lægens, som læger indvortes; han haver med Pesthuset at bestille for sin Sundheds Skyld; han

er i Byen og besøger for Motions Skyld sine syge paa Landet.« Og senere fremsætter RIEGELS det Forslag: »Ved indtrædende Vakance kunde vel den indvortes Læge smeltes sammen med Haandlægen.«²²

Maaske var det netop denne Hensigt, man havde med SEIDELINS Udnævnelse: at slaa Læge- og Kirurgembederne sammen. Som nævnt ophørte Dr. SCHØNHEYDER i 1798, og Kirurgen WANDEL blev 20/12 1799 af KONGEN beskikket til Regimentskirurg i København ved det sjællandske Infanteriregiment (efter ANDREAS FENGER, der samtidig blev Regimentskirurg ved Artillerikorpsset).²³

Umiddelbart herefter ansatte Direktionen for Københavns Fattigvæsen Licentiat medicinae SEIDELIN ved Hospitalet, og vel at mærke ikke som Medicus, men som Kirurg! Og dette skete, uden at man havde forespurgt Kirurgisk Akademi!

Blandt Kirurgisk Akademis Medlemmer blev der vild Opstandelse, da man af Livkirurg BODENDICK blev gjort opmærksom paa denne Udnævnelse, som man fandt stridende mod Forordningen om Kirurgisk Akademis Stiftelse af 22/6 1785, hvis § 11 lyder: »Ved alle Vacancer af chirurgiske Betieneringer, som og udforderlige nye chirurgiske Indretninger i Sø- og Land-Militair og den civile Etat, skal vedkommende Collegia, i Følge de hertil udgangne Kgl. Frr., hvilke til uforbigiengelig Efterlevelse igientagne skal vorde dem bekjendtgjorte, hver Gang henvende sig til Akademiet, for at lade sig foreslaae duelige Subjecta til Kgl. Befordring.«

Normalt fandt Akademiets Møder Sted den sidste Onsdag i hver Maaned (Kl. 17), men nu indkaldtes Collegium academicum til et ekstraordinært Møde Lørdag 11/1 1800; til Stede var Akademiets 3 Professorer HENRICH CALLISEN (tillige Generaldirektør for Kirurgien), FR. CHR. WINSLØW og H. C. F. SCHUMACHER (tidligere og daværende Overkirurg ved Frederiks Hospital) samt Livkirurg BODENDICK, hvorimod de 2 øvrige Medlemmer, Livkirurgerne BRIEGHEL og LÜDERS var syge. Kirurgerne udarbejdede en stor Indstilling, som 16/1 sendtes til Danske Kancelli.²⁴

Det fremhæves heri, at Meningen med den Bestemmelse i Kirurgisk Akademis Fundats af 1785, at der ved alle kirurgiske Vakancer inden for Sø- og Landmilitær samt den civile Etat skal ske Henven-

delse til Akademiet »for at lade sig foreslaae duelige Subjecter«, uden Tvivl er den, at disse Embeder, hvis Besættelse har saa stor Betydning for Menneskers Liv og Helbred, altid kun bør tildeles de Personer, som deri kan gøre størst Nytte, og hvis kirurgiske Duelighed Akademiet alene er kompetent til at bedømme. Af samme Grund udnævnes ogsaa i visse andre Lande enhver Læge eller Kirurg af det øverste videnskabelige Kollegium, hvorunder Vakancen sorterer, og Regeringen konfirmerer kun Udnævnelsen, ligesom det sker her i landet med Præsteudnævnelser til de Sogne, hvor Jordegodsejerne har Kaldsret. Hidtil har ikke blot de kongelige Kollegier forlangt Akademiets Forslag til Besættelse af kirurgiske Embeder, men det samme gjorde Københavns Magistrat ved Vakancen i Kirurgikatet ved Sct. Hans Hospital i 1792 og Direktionen for Rasp-, Tugt- og Forbedringshuset i 1796, og det samme vilde uden Tvivl være sket, hvis der var indtraadt Vakance i Kirurgikatet ved Almindelig Hospital eller ved Vartov Hospital. Man indrømmer, at Fattigvæsenet (ifølge Plan af 31/5 1799 §§ 87 og 91) har Ret til at antage Hospitalslægerne, men det forhindrer ikke, at Akademiets Betænkning indhentes. Mellem Linierne udtales, at de 3 kirurgiske Professorer og 3 Livkirurger har mere Kendskab til Ansørgernes kirurgiske Dygtighed end Direktionen for Fattigvæsenet og dennes lægekyndige Medlem, Københavns Stadsfysikus, – der iøvrigt paa denne Tid var den meget dygtige og energiske C. E. MANGOR. Man slutter med at anmode Kancelliet om kongelig Resolution paa, om man har Ret i sin Mening eller ej.

I det næste Møde Onsdag 29/1 lod Livkirurg BODENDICK oplæse en Skrivelse, som han havde sendt til KRONPRINSEN om Sagen, og samtidig drøftedes de Ansøgere, der havde meldt sig til Stillingen som Underkirurg i Søværnet, der var blevet ledig ved ADAM ANDREAS SAGERS Ansættelse som Underkirurg ved Sct. Hans Hospital, en Stilling, SAGER muligvis beklædte, til han, der 1804 tog kirurgisk Eksamen, i 1805 blev Distriktskirurg og Hospitalslæge i Thisted.

Danske Kancelli sendte 6/2 Kirurgerne Klage til Fattigvæsenet, som 7/6 rykkedes for Svar, der imidlertid først fremkom 24/7.²⁵

Direktionen for Fattigvæsenet udtaler heri, at den tror at have iagttaget Forordningen af 22/6 1785 i denne Sag, da Akademiet alene har Forslagsret til kirurgiske Embeder, »men at Forretningerne dér [paa Sct. Hans Hospital] ere mere for Medici«, og fremhæver, at der i Planen for Fattigvæsenet intet er foreskrevet om at indhente Forslag fra Akademiet. En Indrømmelse af Argumentets Svaghed synes at ligge i Fortsættelsen, hvor det hedder, at der i dette Tilfælde kan finde en Undtagelse Sted, da Fattigvæsenets Sygekommision, som giver Betænkning til Lægeposternes Besættelse, blandt sine 3 Medlemmer har 2 lægekyndige, hvilket ikke er Tilfældet ved noget af de kongelige Kollegier eller Magistraten. Endelig udtaler Direktionen, at den tror det billigt og medholdeligt, at dens duelige Distriktslæger og Assistenten, der har meget Arbejde og liden Løn, forfremmes til Hospitalslæger. (Dette Argument synes at vise, at SEIDELIN før 1799 havde været Assistent hos en Distriktslæge, se S. 1124 og 1328).

Dette Svar sendte Kancelliet 16/8 til Kirurgisk Akademis Betænkning, der tilsendtes Kancelliet 22/10 1800.²⁵

I den nye Skrivelse fra Kirurgisk Akademi fremhæves stærkt Kirurgerne Dygtighed og Uundværlighed; det anføres, at naar man forlanger Akademiets Udtalelse om Ansættelse af Kirurger, havde det ikke anden Hensigt end det almindelige Bedste og Om-sorg for de elendige og fattige, thi i ethvert Hospital kan mangfoldige Omstændigheder møde, som udkræver hastig kirurgisk Hjælp eller Operation, og hvor det vilde være særdeles farligt for de syge, om den tilstedeværende Medicus først skulde søge Hjælp hos en fraværende Kirurg, hvilket ikke engang kan finde Sted paa Sct. Hans Hospital om Natten, naar Stadens Porte er lukkede.²⁶ Sct. Hans Hospital trænger i Særdeleshed til daglig kirurgisk Hjælp og til en eksamineret Kirurg paa Grund af de mange veneriske Syge, som indlægges der fra alle Etater, og hos hvilke de fleste Tilfælde er udvortes og højlig trængende til udvortes Midler. Operationerne er ogsaa ofte vanskelige, og det nævnes, at mange vigtige Operationer udføres baade paa Almindelig Hospital og de øvrige smaa Hospitaler, og at mange Patienter er helbredt ved en fornuftig Forbindingsmaade, som er lige saa vigtig som Operationen selv, men

ofte besværlig paa Grund af dens Langvarighed. At dette til Enden skulde blive ordentlig besørget af en dertil formaet, egentlig uvedkommende tredje Mand, kan man ikke vente. Endvidere gøres opmærksom paa, at de studerende ved kirurgisk Akademi ogsaa faar grundig Undervisning i den egentlige Medicin baade ved Universitetet og Hospitalerne, medens det er yderst sjældent, at en studiosus medicinæ (ved Universitetet) benytter sig af den kirurgiske Undervisning ved Akademiet, »hvorfor det synes, at et Hospital, der ikke har Evne til at lønne baade en Medicus og en Kirurg, langt hellere kunde være tjent med en examineret Kirurg end med en Medicus.« (Dette maa vel betyde, at Fattigvæsenet af økonomiske Grunde har antaget Medicus SEIDELIN som Hospitalets Kirurg). Dernæst fremføres, at en Kirurgs Uundværlighed ved et saadant Hospital ogsaa bevises af Plejevæsenets tidligere Indretning, under hvilken baade Sct. Hans Hospital, Almindelig Hospital og Vartov Hospital havde hver baade en Medicus og en Kirurg, den første boede her i Staden, den sidste derimod i Hospitalet og havde saaledes vel ogsaa det meste og egentligste Arbejde ved samme.

Efter disse principielle Betragtninger berører Kirurgerne den konkrete Sag: »Vel er Licentiat medicinæ SEIDELIN, som Direktionen for Fattigvæsenet har antaget til Læge ved Sct. Hans Hospital, Akademiet fra en fordelagtig Side bekendt som Læge, men Akademiet kan ikke tiltro ham den praktiske kirurgiske Duelighed og Erfaring, som udkræves til et betydeligt Hospital, og det er Akademiet alene, som kan og bør have nøjere Kundskab om Kandidaternes Duelighed og Moralitet end de tvende i Direktionen for Fattigvæsenet værende Medici, hvilke paa Embeds Vegne ere uden al Forbindelse med de Studerende.«

Derefter fremføres atter Synspunkterne fra Skrivelsen af 16/1, der henvises til Forordningen af 22/6 1785, og Erklæringen slutter: »Vi anbefaler saaledes denne ikke for Akademiet, men for den lidende Fattige vigtige Sag, naar den bliver Hans Majestæt foredraget, til det kongelige Danske Kancellis kraftige og højformaaende Understøttelse.«

I Kancellikollegiet 13/1 1801²⁵ bestemtes, at Sagen skulle henlægges, men et Faktum er det, at PEDER STEENFELDT SEIDELIN fortsat var Læge ved

Sct. Hans Hospital, med Bopæl paa Hospitalet, til sin Død 17 Aar senere. Muligvis har man truffet Aftale om, at han, skønt ansat som Kirurg, mest skulde virke som Medicus, og medvirkende kan det ogsaa tænkes at være, at Underkirurg SAGER har vist sig som en saa dygtig Kirurg, at man overlod ham alene den kirurgiske Behandling.

Det synes, som om P. S. SEIDELIN mest har taget sig af den medicinske (og psykiatriske) Behandling og overladt den kirurgiske Behandling først til Underkirurg SAGER og derefter til sin Søn J. H. SEIDELIN, der fra 1805 var Assistent hos sin Fader til 1815. Han kastede sig i Modsætning til sin medicinske Fader over Kirurgien, idet han 1805 immatrikuleredes ved Kirurgisk Akademi, hvorfra han i 1810 tog kirurgisk Eksamen.

Ved Folketællingen 1801 boede ialt 411 Mennesker paa Sct. Hans Hospital. Foruden Patienterne²⁷ boede følgende paa Hospitalet: dets Inspektør, den 43aarige ugifte SØREN AMENT, der 1/10 1797 havde afløst J. B. MATZEN²⁸, hans Moder ANNA f. DAM, 67 Aar, anden Gang Enke efter en JUHL, hans Fuldmægtig, den 22aarige ugifte LARS FREDERIK CONRADSEN, og den 50aarige ugifte Tjenestepige ELLEN ANDERDATTER TOFTE. Endvidere Hospitalets Læge Licent. med. P. S. SEIDELIN med Hustru og den 17aarige ANNE SEIDELIN, et »tiltaget og opfødt Barn«, samt Sønnerne JOHANNES HENRIK og JENS paa 14 og 10 Aar; til denne Husstand hørte desuden Studiosus chirurgiæ ADAM ANDREAS SAGER og den 21aarige ugifte Tjenestepige LISBETH SVENDSDATTER. Dernæst følger Hospitalets Præst (fra 1788, afskediget 1801) N. C. B. CRUUSE med Hustru og 2 Børn, Spisemesteren (1794–1812) LARS LASSEN med Hustru og 5 Børn samt 4 Tjenestekarle og 2 Tjenestepiger, den 61aarige Oldfrue (fra 20/3 1800) JOHANNE WIDERSATZ (3 Gange Enke) med Datter, Portner JOHAN PETERSEN, 51 Aar, og Vægter NIELS RASMUSSEN, 41 Aar, begge med Hustru og Datter, en Gaardskarl, en Opvartningskarl ved Daarekisterne og 12 Opvartningskoner²⁹.

– Læge P. S. SEIDELIN omtales i nogle Optegnelser³⁰, som hans Oldebarn Provstinde SOFIE HEY (* SEIDELIN; 1846–1923; Lægens Søn Viceadmiral JENS SEIDELINS ældste Søn Kommandør PETER ANTON SEIDELINS ældste Datter) har nedskrevet om sin

Morfader Hørkræmmer, Grosserer LAURITZ MØLLER LÜTCHENS³¹ (1778–1841) og Hustru SOPHIE ELISABETH VOGELSSANGS³¹ (1772–1849) Hjem i Stormgade nu Nr. 6 (M Nr. 185 i Vester Kv.), som de købte 24/6 1811:

»Min Bedstefar LÜTCHEN var Hørkræmmer og Grosserer og havde Butik under Børsen, hvor jeg kan huske at have været. Han var en meget agtet og afholdt Mand, velstaaende, men jævn uden Pral eller Flothed. Han ejede sin egen Gaard i Stormgade, og det var et gjæstfrit, hyggeligt og hjælpsomt Hjem, hvor mange Slægt og Venner samledes. Han holdt Aviser, og de 2 Aftner om Ugen, da de vare komne, samledes flere for at læse og høre læst af dem. Min Mormor SOFIE var en dygtig, begavet og arbejdsom Kvinde, der sørgede for, at hendes Døtre i Hjemmet fik en for den Tid ikke almindelig Undervisning, som det vel nok blev min Mor [PETRA H. SEIDELIN, * LÜTCHENS³¹; 1810–98], der var den bedst begavede, der drog mest Nytte af . . . Min Mormor spandt og lavede Tøj selv, og Døtrenes Udstyr var solidt og stærkt. Til mig, der var 3 Aar, da hun døde, overlod hun en sribet Dug med 18 Servietter, som var sømmet og syet Navn paa: SCS. . . Den ældste HANNE blev tidlig gift med GNUDTZMANN (han var Hørkræmmerensvend), der blev min Morfaders Kompagnon, de boede i Huset ovenpaa i Stormgade . . . Jeg husker den 3 Fags Sal, hvor Døtrenes Bryllupper stod, og Datterens og GNUDTZMANNS Børn var døbt. De tre gifte Døtre, HANNE GNUDTZMANN, PETRA SEIDELIN og EDELINE LEHN arvede foruden Indbo vel 20.000 Rd. hver. Den fjerde, SOPHIE CHRISTINE, som jeg blev opkaldt efter, var død i en tidlig Alder af Brystsye, men var svag fra Barn af. Hun havde en dejlig Sangstemme og sang saa kjønt som nogen Sangerinde, men var jo svag.

Blandt de Gjæster, som jævnligt kom i Familien, var Læge ved Sct. Hans Hospital paa Kjøbenhavns Ladegaard PEDER STEENFELDT SEIDELIN. Han var Huslæge hos gamle LÜTCHENS³², og JENS SEIDELIN [* 1790, siden Viceadmiral] var Yndling af gl. Madam LÜTCHENS³³ og kom daglig i Stormgade. PEDER STEENFELDT SEIDELIN var gift med ANNE COUSINE GREEN, der havde to Sønner: HENRIK, der blev Læge, og JENS, min Bedstefader, der blev Søofficer. Desuden var der 4 Sønner og en Datter, der døde

som spæde. Den gamle Læge var en meget haard Mand og sin Hustru utro og havde saaledes en Datter ANE af en løs Forbindelse, det var en meget smuk ung Kvinde, der var Patient paa Hospitalet³⁴) og døde ved Fødslen af Datteren. Hans Hustru forbarmede sig over dette Barn, tog hende i sit Hus og opdrog hende som en Datter. ANE blev gift med en Pastor HANSEN, og deres Børn, smukke og begavede, regnedes alt for Søskendebørn. Min Oldemor [ANNE COUSINE GREEN] var nok en god Kvinde, jeg har hørt hendes Svigerdatter [Admiralinde SEIDELIN, * BONNEVIE], min Bedstemoder, omtalte hende med Kærlighed og Ærbødighed. Min Oldefar [P. S. SEIDELIN] var nok en dygtig Læge, og han dissekerede meget, og han kunde godt om Aftenen, naar han havde glemt Brillen eller andet paa Dissekererstuen, sende Søn eller Datter ned for at hente det. Han samlede paa Ædelsten, men der kom ikke stort derudaf, da de skulde sælges efter hans Død. En Rubin, som var et af Pragtstykkerne i hans Samling, viste sig at være falsk. Diamanterne i min Forglemmigebroche er fra hans Samling.«

Læge PEDER STEENFELDT SEIDELINS uægte Datter, den i Folketællingen 1801 nævnte 17aarige ANNE SEIDELIN, om hvis Moder intet vides, hed ANNA PETRONELLE JACOBSEN³⁵ og var født 1/2 1784 paa Fødselsstiftelsen; hun blev viet 18/4 1808 paa Sct. Hans Hospital til Præsten HANS TORP HANSEN³⁵), der fra Marts 1807 til August 1808 var Præst ved Sct. Hans Hospital og 1811–30 Sognepræst i Snoldelev Syd for Roskilde, hvor de bevarede Forbindelsen med hendes Halvbroder Læge J. H. SEIDELIN paa Sct. Hans Hospital, som 1811–17 koppevaccinerede Nr. 2–5 af Præsteparrets 9 Børn, og som 1810 sammen med Købmand L. M. LÜTCHEN stod Fadder til det næstældste Barn paa Almindelig Hospital. Blandt Fadderne til de 2 yngste Børn 1823 og 1830 i Snoldelev træffes Kammerraad, Stiftsskriver CHRISTIAN HANSEN fra Roskilde. 1830 blev Pastor HANSEN Sognepræst i Bregninge (ved Kalundborg), hvor han døde 1834; blandt hans Gæld var 1125 Rbd. 5 Mk. 7 Sk. til Grosserer L. M. LÜTCHEN, som dog intet fik, da hans Fordring delvis var over 20 Aar gammel, og Boet var et Fallitbo. Præsteenken ANNA PETRONELLE JACOBSEN døde 1847 hos sin ældste Søn, der da var Kateket i Kalundborg. – Hun er 4

Gange truffet under Navnet ANNE (ANNA) SEIDELIN, ved Folketællingen 1801 og ved 3 af Børnenes Daab i Snoldelev 1815, 18 og 21. –

Det blev nogle begivenhedsrige Aar, PEDER STEENFELDT SEIDELIN kom til at opleve som den sidste Læge ved det gamle Hospital i København.

Den gamle Stiftelse *St. Hans Hospital*³⁶ havde fra 1769 til Huse i den gamle Ladegaard ved Ladegaardsaaen lige uden for Søerne; Ladegaarden var beliggende ved Sydsiden af den nuværende Aaboulevard (anlagt 1897 paa den overdækkede Ladegaardsaa), Øst for den nuværende Julius Thomsens Gade og Østnordøst for Statsradiofonbygningen, der opførtes 1937–45; indtil 1876 var Ladegaardens Adresse Ladegaardsvej 7–9, 1877–97 Ladegaardsvej 3, derefter Aaboulevarde 3 og i 1908 Aaboulevarde 3–5 mellem Vodroffsvej og Jakob Dannefærds Vej.

Ladegaarden, der var opført fra ny i Aarene 1751–55, bestod i 1768 af 4 enetages Længer, af hvilke den vestre og østre var c. 150 Alen lange, den nordre og søndre c. 70 Alen, samt en Tværbygning, hvori der bl. a. var Kirke, og som delte Gaarden mellem Længerne i en Forgaard og en Baggaard.³⁷ I Hospitalet var der Bolig for Inspektøren, Kirurgen med Kirurgsvend, Præsten, Spisemesteren og andre Funktionærer.

Tirsdag 11/5 1802 besøgte den 15aarige Prins CHRISTIAN FREDERIK (senere CHRISTIAN VIII) Hospitalet, hvorom han skrev i sin Dagbog: »Om Morgenen Kl. 12 reed jeg til St. Hans Hospital for at besee denne Indretning. Gaarden er deelt i fire Fløje, i hvilke Officianterne boe, og nogle Kamre ere for de veneriske Patienter, dem man og nødte mig at see, skiønt jeg ej havde Lyst dertil formedelst Smitten. Blandt dem var et ulykkeligt Barn, som formodentlig var født i den ulykkelige Forfatning. Nogle andre incurable veneriske Syge paa de andre Stuer saae langt skrækkeligere ud. Jeg besaae ved min Ankomst adskillige Stuer, hvor der vare gamle og svage Folk saavel som nogle Vanvittige, deslige og en Par Arbejdstuer, og endelig gik jeg ned i den saakaldte Daarekiste, hvor der ere 20 Aflukker, men hvor jeg ej fandt nogen bundne eller nøgne. Der var blandt andre et Fruetimmer, der kaldte sig Prindsen af Würtembergs Fæstemøe, og den Karl, der har stukken Ild paa Balderup Præstegaard. Forskiellige af dem forlangte Penge. Jeg besaae dernæst ogsaa nogle Værelser, hvori laae forskiellige Personer, hvis Galskab yttrede sig ved Griller;« efter Omtale af 2 Patienter med barokke Vrangforestillinger slutter PRINSEN: »Jeg besaae det paa en Time. Luften i Værelserne var for mig qualm, hvilket er naturligt. Ogsaa var der Værelser under Taget.«³⁸

I St. Hans Hospital var Beboerne delt i 3 Klasser: 1. de afsindige og tossede, 2. Almisselemmer med ulægelige og gyselige Sygdomme (Kræft o. l.) samt 3. de veneriske.

I Slutningen af det 18. Aarhundrede var Hospitalets Forhold yderst slette, hvilket bl. a. skyldtes dets uheldige Beliggenhed paa en opfyldt Mosegrund, en stærk Overfyldning med Patienter samt Forsømmelse og Slendrian fra Administrationens Side.

Det var derfor ikke uden Grund, at Tidens permanent kvævulantiske Samfundsrevser, Historikeren N. D. RIEGELS gennem flere Skrifter fra Aarene 1788–1800 henledte Offentlighedens Opmærksomhed paa de bestaaende usle Forhold. RIEGELS havde selv besøgt Pesthuset, som det ofte kaldtes, og hans Skildring giver et malende Billede af Tilstanden.³⁷

Huset var »raadent og faldefærdigt«, saa at det »ikke alene er Nøgenhed og Sult, de oven paa hinanden pakkede Lemmer, der alle ere syge og skrantne, skulle have at kjæmpe imod, men de ere ogsaa saa at sige husvilde«, idet »faa af de 12 Stuer, Stiftelsen haver til Lemmerne, ere saaledes, at disse kan ligge der i Skjul for Regn og i Ly for Vind.« Selv Daarekisterne var saa skrøbelige, at Patienterne, som det nogle Gange skete, kunde bryde ud gennem Væggene. Ogsaa Inventaret var i en elendig Forfatning; der manglede Klæder, Sengetøj og Medicin, kort sagt alt. Forplejningen var daarlig og mangelfuld. »Spisemesteren gør sit bedste, men for 4 Skilling om Dagen kan man ikke ernære Folk, der kan spise for 16 Skilling.« Personalet var slet og utilstrækkeligt; i Daarekisten fandtes saaledes indtil 1803 kun 3 Opsynsfolk. Om nogen lægelig Behandling var der ikke Tale. Baade Medicus og Kirurgen havde anden Virksomhed og tog sig saa lidt som muligt af Pesthuset.

Under disse Forhold levede c. 500 Mennesker, hvoraf i 1787 de 324 var afsindige, tossede, Drukkenbolte og Almisselemmer, medens 180 var veneriske. Nogen fuldkommen Adskillelse mellem de forskellige Kategorier eksisterede ikke; de uroligste sindssyge, de »bindegale«, laa i nogle usle Huler, hvor de – nøgne og elendige – førte en fuldstændig dyrisk Tilværelse; de roligere sindssyge, de »vanvittige«, var samlet i en Antal af 30 i en særlig Afdeling, men nogen skarp Sondring overholdtes ikke. Disciplinen blandt Lemmerne var yderst slet; naar de paa visse Dage havde Tilladelse til at gaa i Byen, hørte det til Reglen, at de vendte berusede hjem.

RIEGLS' Ord var ikke uden Virkning; indtil 1795 indkom ialt c. 100,000 Rd. i Gaver, saa han 1796 med Rette kunde tage skarpt til Orde mod Magistratens Fattigdirektion, under hvem Stiftelsen sorterede, fordi der, udover at Hospitalsinspektør MATZEN havde faaet indrettet en lille Arbejdsafdeling, endnu saa godt som intet var gjort. En i 1794 nedsat Kommission fandt Bygning af et nyt Hospital nødvendigt, men da Omkostningerne var for store, gik Sagen i Staa, og 27/11 1799 holdt denne Kommission sit sidste Møde. Den i 1802 rekonstruerede Kommission – bestaaende af 3 af den tidligere Kommissions Medlemmer: Hospitalsinspektør MATZEN, der gjorde et stort Arbejde i

Kommissionen, Generalauditør NØRREGAARD, der væsentligst tog sig af de juridiske Anliggender, og den her mere passive Professor CALLISEN, samt 3 nye Medlemmer: OVE MALLING, den senere Statsminister, Viceraadmand P. LANGE³⁸, der som tidligere Muremester var bygningskyndig, og den dygtige Læge og Arkitekt JENS BANG, der Aaret før var blevet Københavns første lægekyndige Viceborgmester med Sundhedsvæsenet under sig, og som ligesom OVE MALLING i 1802 blev Medlem af den specielle Direktion for Sct. Hans Hospital – udarbejdede Planer om at opføre en ny Bygning, dog kun beregnet til de 100 afsindige, til hvilket »nye Galehus« til 160,000 Rd. nævnte JENS BANG udarbejdede »en hensigtsmæssig, skøn og fortræffelig Tegning«, men endnu inden Byggearbejderne var begyndt, kuldastedes alle Planer af Englændernes Angreb i 1807. Det eneste, man indtil da havde naaet, var at faa anskaffet en Del Sengeklæder, Linned o. l. samt at lappe lidt paa de gamle Bygninger, saaledes havde man i 1802 opført en ny Etage paa Hospitalets Kirkebygning med 4 rummelige Sygestuer og et stort Arbejdsværelse.⁴⁰

Under disse yderst elendige Forhold var det, at PEDER STEENFELDT SEIDELIN fra 1799 til 1816/17 var Læge ved Sct. Hans Hospital, fra Januar 1800 med stud. chir. A. A. SAGER som Underkirurg, antagelig til 1805, da SAGER efter at have taget kirurgisk Eksamen Aaret før blev Distriktskirurg og Hospitalslæge i Thisted, og derefter fra 1805 til 1815 med sin Søn J. H. SEIDELIN som Assistent.

P. S. SEIDELIN benævnes i Datiden altid Doktor SEIDELIN eller Læge ved Sct. Hans Hospital. I Hospitalets Direktionsprotokoller⁴¹, hvorfra Oplysningerne paa de følgende Sider væsentligst stammer, kaldes han en enkelt Gang Forstander (i 1800) og Overlæge (i 1813).

Angaaende hans *Aflønning* bestemte Den almindelige Direktion for Københavns Fattigvæsen 18/5 1803, at han fra 1/1 s. A. skulde have 350 Rd. aarlig i Gage, 100 Rd. aarlig til hans Assistent og 150 Rd. aarlig til Salve, Plaster og Bandage, foruden at der tildeltes ham et Honorar paa 200 Rd. »for Distriktslægetjenesten paa Vester- og Nørrebro for den forbigangne Tid.« I Februar 1807 bevilgedes der ham et aarligt Tillæg i Lønnen paa 100 Rd. og ligeledes 100 Rd. aarlig til Salve, Plaster og Bandage, fra 1/1 s. A. at regne, samt desuden 50 Rd. »for den forbigangne Tid«. Desuden fik Doktoren aarlig 8 Favne Brænde; i Februar 1816, da Hospitalets

Flytning og Nedbrydning var i fuld Gang, tilstodes der ham derfor kun 4 Favne, ligesom ogsaa Inspektøren, Oldfruen og Portneren kun fik halv Tildeling; 22/11 s. A. udbad han sig atter et halvt Aars Brænde, men Direktionen tilstod ham kun 100 Rbd. til 2 Favne, – og 2 Maanedersdagen efter blev han begravet. Fra 1810 fik Dr. SEIDELIN »for hans Umage med Lemmerne« aarlig 50 Rd. af Skibsbygmester LARS WILDERS Legat, stiftet ved Testamente af 5/12 1806 og Kodiciel af 9/2 1810 med omtrent 500,000 Rd. til offentligt Brug, deraf til Sct. Hans Hospital 200,000 Rd., som udbetaltes til Fattigvæsenet 18/6 1810. Den Præst, som betjente Stiftelsen, fik ligeledes 50 Rd. »for at styrke de Syge med Trøst.«⁴²

I 1807 fremsatte Fattigvæsenets Sygekommision, hvis Formand Assessor BÆRENS var, et Forslag om Ændring i Lægforholdene paa Sct. Hans Hospital. Forslaget, som 21/2 sendtes til Hospitalets specielle Direktions Betænkning, men som sikkert aldrig blev realiseret, gik ud paa: a. at en egen Reservelæge, der ligesom Distriktslægerne maatte vælges af Direktionen, blev antaget med i det mindste 150 Rd. aarlig Gage, fri Logi og Brænde samt et passende Gratiale til Nytaar, b. at Lægen beholdt den nuhavende Assistent, dog saaledes, at naar han engang fratræder denne Post, den da maatte besættes af Den almindelige Direktion, og c. at 2 eller 3 unge Læger maatte gives fri Bopæl og Brænde her paa Hospitalet i en Tid af 4 til 6 Maaneder, med samme Forpligtelse som Kandidaterne paa Almindelig og Frederiks Hospital, saaledes at Sct. Hans Hospitals Direktion stedse valgte nye iblandt de sig meldende Læger.⁴³ (Se S. 1113).

Blandt de øvrige ansatte ved Sct. Hans Hospital paa denne Tid var Inspektøren SØREN AMENT fra 1/10 1797 til sin Død 26/1 1817 og hans Fuldmægtig LARS FREDERIK CONRADSEN, der senere, fra 31/10 1808 til sin Død 1840, var Inspektør paa det nye Sct. Hans Hospital paa Bistrupgaard. Som Oldfrue virkede først Enken JOHANNE WIDERSATZ fra 20/3 1800 til sin Død 22/2 1807, derefter en Jomfru MØLLER til 1816/17. Spisemester var først LARS LASSEN fra 1794 til sin Død 12/2 1812, derefter hans Søn af samme Navn til 1816/17.

Af Præster virkede ved Sct. Hans Hospitals Kirke først 1788–1801 NIELS CHRISTIAN BANG CRUISE, der afskedigedes paa Grund af Sindssyge⁴⁴; hans Hustru MARIE BYRHOLDTS⁴⁵ Ansøgning om hans Indlæggelse i Hospitalet bevilgedes af Direktionen 29/7 1803; han døde 19/12 1808 paa Sct. Hans Hospital. Derefter var JOHANNES NICOLAI BALLE Præst her, indtil han 13/8 1803 tiltraadte Embedet som Præst ved Almindelig Hospitals Kirke og Kirken i Abel

Cathrines Boliger; 3 af ham fremsatte Forslag blev alle tiltraadt af Direktionen, nemlig 1/10 1802 om Anskaffelse, til Brug ved Hospitalet, af 25–30 Eksemplarer af den nye Evangelisk-christelige Psalmebog, 26/11 om fremtidig kun at holde Andagt i Kirken hver anden Søndag og hver anden Søndag alternativt paa Hospitalets Lemmestuer, »for at de sengeliggende kunde profitere af Gudstjenesten«, og 27/5 1803 om til Kirken at anskaffe 2 Tavler til at skrive Salmenumrene paa om Søndagen; 9/3 1805 gav Direktionen ham en Udtalelse for de 3 Aar, da han var Præst her. Efter ham fulgte fra August 1803 til 1807 HANS CHRISTIAN MØLSTED, der derefter 26/1 1807 af Direktionen for Københavns Fattigvæsen kaldtes til Præst ved Almindelig Hospital og Abel Cathrines Stiftelse, samtidig med at han som hidtil vedblev at være Lærer ved Trinitatis Skole.⁴⁶ Som hans Efterfølger ved Sct. Hans Hospital kaldte Direktionen 2/3 1807 cand. theol. HANS TORP HANSEN, der beholdt sin hidtidige Stilling som Lærer ved Opfostringshuset – og i April 1808 ægtede Læge P. S. SEIDELINS Datter (S. 1105 og 1284); hans Gage ved Hospitalet var 150 Rd. foruden ca. 110 Rd. i ekstraordinære Indtægter.⁴⁷ Efter Pastor HANSENS Forslag om Anskaffelse af nogle Bænke til Kirken, for at Opfostringshusets Drengene kunde besøge Kirken 1 Gang maanedlig, anskaffedes 9/5 1807 2 korte Bænke, at anbringe ved Siden af Busten af CLAUDI ROSSET. Pastor HANSEN, som ogsaa forflyttedes til Almindelig Hospital, holdt 7/8 1808 Afskedsprædiken paa Sct. Hans Hospital, ved hvilket Præstegerningen de følgende 4 Aar varetoges af Kateket ved Vor Frue Kirke JOHAN LUDVIG GESNER, der samtidig ogsaa var Præst ved Tugt- og Forbedringshuset paa Christianshavn og ved Harboes Kloster. Den sidste Præst ved Sct. Hans Hospital i København var PETER DASTRUP, der var Lærer ved Nicolai Skole, da han 14/10 1812⁴⁸ beskikkedes til Præst ved Hospitalet, hvorfra han afskedigedes 27/11 1816 ved dets Flytning. Den begyndende Overflytning havde allerede 1 Aar før bevirket, at der »nu næsten ingen Tilhørere er ved den offentlige Gudstjeneste«, hvorfor DASTRUP 18/11 1815 foreslog, at denne ophørte, men at man vedblev at forrette kirkelige Handlinger paa Hospitalet.

Som Degn ved Kirken virkede først en Studiosus HANSEN til 9/12 1803, fra da af og til 4/1 1807 Studiosus TOPP⁴⁹, der i November 1806 blev Degn ved Almindelig Hospital og ABEL CATHRINES Stiftelse; efter Forslag af DR. SEIDELIN fik TOPP 18/1 1805 i Direktionens Nærværelse overrakt 5 Rd. i »Nyaars-Douceur« med Tilkendegivelse af Direktionens Bifald for hans udmærkede gode Forhold. 22/11 1806 tiltraadte man Biskop BALLEs Forslag om at ansætte Student JOHAN CARL FREDERIK SEEHAUSEN som Bønsholder og Sygetrøster (til at besørge Sangen og Læsningen for Hospitalets Lemmer), evt. ogsaa som Degn, men han vides ikke at have fungeret. TOPPs Efterfølger blev snarere den cand. theol. og Lærer ved Bredgades

Drengeskole O. M. BJERREGAARD, hvis Ansøgning 6/12 1806 indsendtes til Den almindelige Direktion; »Studio-sus« BJERREGAARD frasagde sig Degneembedet fra 30/6 1807, hvorefter det sikkert er overtaget af Ringeren.

Som Ringer virkede fra 1807 et af Hospitalets Lemmer, CARL EMANUEL BÆRENS, BÆHRENS eller BERNTZEN, som for at forrette Ringningen til Gudstjenesten skulde have 2 Rd. af det, der indkom i Kirkeblokken, men da dennes Indhold i 1807 blev bortranet af de engelske Tropper, maatte man 9/1 1808 skaffe ham Løn paa anden Maade. I Anledning af KONGENS Død 13/3 1808 maatte han i 60 Dage, indtil 15/5, ringe Kirkeklokkerne 4 Timer dgl., hvilket Arbejde indbragte ham 12 Sk. dgl. I Marts 1809 fik han Løntillæg for »Ringningen til Bønsholdelsen om Morgenen og til Prædiken om Søndagen«, 25/4 1811 fik han 10 Rd. til Hjælp »til en sort Klædning til Brug ved de af ham forrettede Degnebestillinger i Hospitalets Kirke.« 14/4 1812 søgte »Hospitalslem CARL EMANUEL BÆRENS, der siden 1807 forretter Degnebestillingen i Hospitalets Kirke, hvorfor han aarlig erholder 13 Rd.,« om Løntillæg, og 9/7 1814 omtales atter hans Degnebestilling. 18/2 1815 ansøgte han om at indlemmes i Almindelig Hospital, hvilket Inspektøren og Præsten anbefalede, men Direktionen ønskede at vente, »til Gudstjenesten paa Sct. Hans Hospital ophører.« (BÆRENS blev 17/4 1816 »til at holde Bøn paa Lemmestuerne« indlagt som Lem i Vartov Hosp., hvor han var, til han 20/5 1839 døde paa Alm. Hosp. Det hedder om ham 1828–29, at han er Skræddersøn, er blind og holder Bøn).

21/12 1813 omtales »Lemmet JOHANNES DAM, som besørger Bønholdelsen paa Hospitalet,« og 17/9 1814, at »Lemmet JOHANNE LARSDATTER besørger Kirkens Renholdelse.«

Som Portner fungerede JOHAN PETERSEN til sin Død 13/5 1809; til hans Arbejde hørte fra 1803 at visitere Lemmer og besøgende, for at der ikke skulde bringes Brændevin ind i Hospitalet; herfor fik han 5 Rd. aarlig (14/12 1805) til sin Død. 24/6 1809 ansøgte hans Enke ANNA HENRIKSDATTER om, »at hun maa vedblive at passe Porten, saa længe Hospitalet her forbliver«; dette skete dog ikke; i Juni 1813 var hun selv indlagt i Sct. Hans Hospital, hvorfra hun 24/4 1816 som »periodisk afsindig« overflyttedes til Almindelig Hospital. – Den næste Portner var NIELS RASMUSSEN fra 5/11 1809 til 1/5 1817; han havde fra før 1801 til 5/11 1809 været Vægter ved Hospitalet og var fra 1/4 1815 tillige Bud. I Januar 1813 ansøgte han om den sædvanlige »Douceur« af 5 Rd. for i 1812 at have paaset, at ingen Brændevin blev indført i Hospitalet, »men ikke alene kunde han ikke faa de 5 Rd., da han ikke har vist den behørlige Paapasselighed enten ved Porten eller imod Indsnigelse af Brændevin, men derimod gives ham den alvorlige Advarsel, at dersom han ikke bedre paapasser i begge Henseender, kan han vente at blive afskediget.«

For 1813 fik han (15/10 1814) 5 Rbd. NV. »for hans Paapassenhed og i Forventning om, at han vedbliver dermed.« 1/5 1816, da Hospitalet sang paa sidste Vers, bestemtes, at Portneren, »der da ikke har andet at bestille, maa herefter holde Orden i Gaarden, Rendesten m. v. samt være behjælpelig med Inventarets Flytning til Bistrup«, hvorfor der 21/1 1817 tildeltes ham et Gratiale af 30 Rbd., samtidig med at han opsagdes til 1/5 1817 som den sidste, der virkede ved Sct. Hans Hospital paa Ladegaarden i København.

Som Vægter ansattes efter NIELS RASMUSSEN fra 5/11 1809 DANIEL JENSEN, der hidtil havde tjent som Kusk »og siden 10/7 1809 har passet og kørt Hospitalets Heste, hvilket Arbejde han fortsætter med.« 1813 nævnes, at Vægteren passer Hestene og kører Renovationen. Ved Direktionsmøde 21/10 1815 hedder det: »Nattevægteren DANIEL JENSEN, som Inspektøren altid har været godt tilfreds med, ønsker at gifte sig med HENRIETTE KNUDSEN, hvilket Direktionen intet har imod, dog maa han i saa Fald finde en Lejlighed uden for Hospitalet til Konen, da man ikke finder det gavnligt, at Vægterne ved de Afsindige har Kone og Børn i Hospitalet.«

Andre ansatte ved Hospitalet var et Bud og et Medicinbud, en Karl og en Gaardskarl samt Plejepersonalet for Patienterne og Lemmerne, nemlig (1808) 2 Dag- og 2 Nattevægtere ved de Afsindige samt Gangkonerne paa Lemmestuerne og paa Sygestuerne, 1811 omtales 4 Opvartningskarle og 19 Gangkoner og Badekoner, 1813 nævnes Vaskerpigerne og 2 Karle ved Rullen, Vaskerhuskarlen, Skoleholderinden samt Barberen.

Medens det daglige Arbejde udførtes under Ledelse af henholdsvis Inspektøren, Lægen og Oldfruen samt Spisemesteren, var disses Myndighed dog meget ringe, idet alle Afgørelser skulde forelægges Den specielle Direktion for Sct. Hans Hospital som Hospitalets egentlige Ledelse i Perioden 1/7 1799–1/1 1816. Denne Direktion sorterede igen under Den almindelige Direktion for Københavns Fattigvæsen (S. 1100).

Den specielle Direktion for Sct. Hans Hospital, hvis betydeligste Medlemmer som nævnt S. 1101 var OVE MALLING (1802–15), CARL PONTOPPIDAN (1799–1815), HANS JESSEN (1799–1811), JENS BANG (1802–08), JOHANNES LØVMAND (1802–07), JENS JONAS WEYBEL (1812–15), CHRISTIAN SIEGFRIED MANGOR (1812–15), J. H. BÆRENS (1812–13) og Stadsfysikus i København, Professor A. LUND (1813–15), holdt Møder paa Hospitalet 2–4 Gange mdl., fra 1802 i Reglen om Fredagen, fra Efteraaret 1804 om Lørdagen; efter at Mødetiden, efter Konferensraad MALLINGS Ønske, paa Mødet Lørdag 8/12 1804 var bestemt til Fredag Formiddag, »hvilket Justitsraad PONTOPPIDAN intet havde imod«, fortsatte Møderne hyppigst om Lørdagen, af og til om Fredagen, fra Sommeren 1805 altid om Lørdagen, de første c. 10 Aar næsten Møde hver Uge, i 1807 paa

Grund af Krigen dog intet Møde mellem 15/8 og 28/11; omkring 1810 holdes Møderne sjældnere, 1811 saaledes kun 8 Møder (3 Lørdage, 2 Mandage, 1 Onsdag, Torsdag og Fredag), de flg. Aar 1812–15 holdes aarlig 23, 27, 28 og 13 Møder, alle om Lørdagen paa kun 3 nær.

Fra 1/1 1816 overtages Bestyrelsen af Hospitalet af Den administrerende Direktion for Københavns Fattigvæsen, bestaaende af kun 3 Medlemmer, MANGOR, WEYBEL og DE JONQUIÈRES (S. 1101). Denne holdt i 1816 ca. 16 Møder, og i 1817 er i Protokollen kun indført eet Møde 21/1, faa Dage efter DR. SEIDELINS Død og faa Dage før Inspektør AMENTS Død; det næste var berammet til 11/2, om det holdtes, vides ikke, Hospitalets Dage var ved at være talte.

Af Direktionens Protokoller kan man ret nøje følge Hospitalets Liv gennem disse Aar.

Med Hensyn til *Hospitalsbygningerne* skete der ikke meget, da man stadig arbejdede med de af KONGEN 1802 bifaldte Planer om at bygge et helt nyt Hospital for de sindsyge og at udvide og forbedre de gamle Bygninger til Brug for veneriske og uheldredelige.⁵⁰

Før Direktørerne 24/5 1800 forlod Stiftelsen, eftersom man de Brøstfældigheder, som allerede forrige Aar dels af Stiftelsens Inspektør, dels af Stadsbygmesteren var foreslaaet istandsat, og fandt da bl. a., at Staldbygningerne var saa brøstfældige, at de stod i Fare for at falde, og blandt de Ting, hvis Istandsættelse ikke kunde udsættes, var Latrinerne, som dog kun skulde nødtørftig repareres, da man vilde søge at undgaa de store Bekostninger, som nye Latrineres Anbringelse vilde medføre, dels fordi Hospitalet stod for at skulle forflyttes, dels fordi – om endog Stiftelsen forblev, hvor den var – formodentlig en Forandring med Latrinerne vilde blive en Følge af de fra Vandvæsenet skete Klagemaal, naar den Sag blev bragt til Ende. – 3/6 1801 fandtes alt renligt i Sygestuerne, og 9/11 s. A. alt renligt og vel i Lemmestuer og Sygestuer samt Daarekister og de honnette Kamre. Saa meget mere forbavsende var det, at Stiftelsens Læge kun 2 Dage efter over for Den kongelige (almindelige) Direktion paa Embeds Vegne fremførte adskillige Ankeposter, som »han troede sig beføjet til«, men Den specielle Direktion fandt ved at efterse Hospitalets Sygestuer og Daarekister, at Lægens Nidkærlighed var overdreven. »Intet vilde være os kiarere end at kunne rette Mangler«, men Lægen havde ikke over for Den specielle Direktion fremført, at der var Fare for Menneskers Liv og Helbred, og »man fandt nu for Tiden ikkun yderst nødvendigt, at der sørges for ugentlig Afhentning af Urenlighed, og at der i de mørke Daarekister sættes et lidet Vindue, ligesom i Tvangshusets Fængsler, for at skaffe frisk Luft.« Ved næste Møde 24/11 var Lægen til Stede; han erklærede nu, at han ikke vidste andre vigtige Ting, der burde forbedres, naar blot Urenheds-Kulerne blev tildækket dels med Kalk og dels med Jord; 24/12 overlodes det til Inspektøren

paa sparsomste Maade at lade Renovationen udføre og nedgrave i Kuler paa det Stykke Jord ved Kirkegaarden, som fhv. Præst CRUSE havde benyttet til Græsning. Desværre fandt Direktionsmedlem HANS JESSEN, da han efter Mødet besaa Daarekisterne, at – uagtet Kulerne var tilkastet med Kalk og Jord, og Jorden var bedækket med høj Sne, og der allerede var indrettet Lufthuller i en Del af Daarekisterne – fandtes i disse endnu den sædvanlige ubehagelige Luft, som altsaa maatte hidrøre fra Personernes egen Urenlighed. – 23/4 1802 anmodede Inspektøren om en Hest til at føre Urenligheden ud til Kirkegaarden, og 27/1 1804 bevilgedes hans Forslag om, »at der til at transportere Hospitalets Locums Renovation maatte anskaffes en ordentlig Vogn, hvorpaa Tønderne kunde køres.«

I sidste Halvaar af 1801 anvendtes 1539 Rd. 2 Mk. 4 Sk. til Anskaffelse af nyt Inventar samt til Reparation af Bygninger og Inventar. Hospitalets Drift i samme Periode beløb sig til 1420 Rd. 5 Mk. ½ Sk.

Den 14/1 1802 bifaldt man Dr. SEIDELINS gavnlige Forslag om at afskaffe Tranlamperne paa Sygestuerne og i Stedet for bruge Lys om Aftenen og om Natten bruge Menagelamper (Sparelamper af Siv).

Paa Mødet 28/5 1802 fremlagdes Læge SEIDELINS Begæring om enten at faa den tidligere Præstehave, som ligger ud til Vejen, og et Stykke af Volden, til at græsse sin Ko paa, eller om Direktionen vilde betale Græsning for hans Ko paa Blaagaards Vænge. Direktionen svarede: Hr. Dr. SEIDELIN kan indtil videre benytte sig af den Del af Volden og Haven ud til Vejen, som Præsten tilforn har haft, forsaavidt den ikke er besaaet med Kartoffler, samt faa det Stykke af Volden, Oldfruen hidtil har haft, i lige Linie med det søndre Hjørne af Daarekisten indtil Dammen, hvorimod Oldfruen til Erstatning kan benytte sig af Præstens Have tæt uden for de Værelser, han tilforn har beboet. Samtidig bad Dr. SEIDELIN om, at Stakittet for Enden af hans Have tæt ved Hospitalets Bagport maatte repareres og beklædes med Brædder, da det var faldefærdigt. Det tilstedtes at sætte et Par Stiver eller tre ved Plankeværket for begge Ender af Haven, men ikke at beklæde med Brædder, da Plankeværket var meget gammelt, og et nyt siden skulde opsættes.

I 1802 foretoges en Del Forandringer; der indrettedes 4 nye Sygestuer, Medicinkøkken og Badeanstalt, og en Del af Kirken blev indrettet til Sygestue; 8/10 bifaldt man Dr. SEIDELINS Forslag, at Præstens Kammer kunde bruges til Medicinstue eller til Beboelse for hans Assistent SAGER, og Præsten kunde faa en af de hidtidige Mandsstuer. Den 19/11 bestemtes det, at de 4 nye Sygestuer skulde bruges til 40 Fruentimmerpatienter og 2 Gangkoner, de 2 yderste gamle Sygestuer i den vestre Fløj til 15 Mandspatienter og 1 Gangkone, de 2 gamle Sygestuer i samme Fløj lige overfor til 17 Mandspatienter og 1 Gangkone, samt at Stuen oven over Medicinkøkkenet skulde tages til Arbejdsstue, og

at den nye Stue, der var taget fra Kirken, skulde benyttes til fnattede Fruentimmerpatienter. – Til at oplyse Hospitalets Gaard anbragtes over Døren i Inspektørens og Lægens Forstue et Par Lygter med en Glasrude ud til Gaarden. Endelig byggedes der en Etage mere paa Hospitalets Kirkebygning efter Kontrakt af 27/8, hvilket kostede 3059 Rd., med de øvrige Forandringer det Aar kom Udgifterne op paa 5195 Rd. 11 Sk., foruden godt 1703 Rd. for Inventar til de nye Sygestuer.⁵¹

I Penia for 1812 (S. 83–85 og 92) nævnes, at Sct. Hans Hospitals Formue, der i 1799 var 196,201 Rd., ved senere Gaver, Arv og Renter var steget til 745,946 Rd., hvorfra dog afaar 18,874 Rd., som er brugt til Hospitalets Tilbygning, nemlig i 1803 5791 Rd. og i 1805 13,083 Rd.

Angaaende Hospitalets ialt 40 Kakkellovne, der hidtil var blevet »renoverede« hver 4. eller 6. Uge, bestemtes 15/10 1802, at Kakkellovne i Sygestuerne, hvor der brændes Nat og Dag, skulde rengøres hver 14. Dag, de øvrige hver 3. Uge.

15/7 1803 approberedes, at de af Lægen Hr. SEIDELIN opgivne Brøstfældigheder ved hans Værelser maatte istandsættes.

Efter Lægen Hr. SEIDELINS Forslag vedtoges det 20/1 1804 at anskaffe 4 Nürnberger-Ure til Sygestuerne samt at anwise et Sted til Opbevaring af Patienternes Klæder under Hospitalsopholdet. 4 Uger senere bestemtes, at Patienterne skal til at anvende Hospitalsklæder, og for at forsyne alle med Gangklæder foreslog Inspektøren anskaffet 19 Mandstrøjer og 31 Par Bukser samt 63 Fruentimmertrøjer og 45 Skørter. Ved Indlæggelsen afleverer Patienterne deres eget Tøj, Oldfruen skal sørge for Vask af deres Skjorter og Særke, hvorimod det mindre Linned skal vaskes i Badeværelset af de Rekonvalescenter, som Doktoren tillader at vaske, og derefter opbevares i Kammeret ved Siden af under Vaagekonens Opsyn.

28/8 1804 skrev Inspektøren til Direktionen angaaende Istandsættelse af Vejen fra Hospitalet ind til Byen, men 22/6 1805 var dette endnu ikke bragt i Orden, hvorfor man henstillede til Den almindelige Direktion at fremskynde Sagen. 16/11 1805 var Vejen forbi Hospitalet fra Søerne mod Brønshøj blevet istandsat, men det værste Stykke Vej mellem Søerne var endnu ikke forbedret, og 1/2 1806 var endnu intet foretaget. 20/9 s. A. gentog Inspektøren sin tidligere Indstilling til Direktionen om Istandsættelse af Vejen mellem Søerne, hvilket man anmodede Den almindelige Direktion om at henstille til den Kommission, hvorunder Stadens Vejarbejde hørte.

29/6 1805 ansøgte Dr. SEIDELIN om at faa flere Værelser, og at faa istandsat de Værelser, han beboede.

20/7 1805 anvistes en ny Plads til Kirkegaard, da Hospitalets Kirkegaard »nu i de 9 sidste Aar er saaledes belagt med Lig, at der ikkun kan rummes 3–4 Lig«, hvorfor In-

spektøren havde forespurgt, om en ny Plads skulde anvises, eller om der maatte begraves Lig, hvor der blev begyndt for 9 Aar siden. 5/4 1806 drøftedes det at plante Tjørn til Kirkegaardens Indhegning.

I de sidste Maaneder af 1805 toges nogle nye Sygestuer i Brug; der var anskaffet Sengeklæder til 42 Senge, men det blev paalagt Justitsraad SCHLEGEL⁵², der var Formand for Fattigvæsenets Industrikommission, at skaffe Tøj til 42 Personer, saa det kunde være færdigt til Foraaret.

18/1 1806 fik Spisemester LASSEN Tilladelse til at indrette et Tagkammer til Brug for hans Sønner paa det ham overladede Loft og dertil at anvende nogle i Hospitalets Gaard liggende Materialier.

1/2 1806 vedtoges det, efter Spisemesterens Forslag, at ophænge den mindste Kirkeklokke i Nærheden af hans Køkken for dermed at sammenkalde Gangkoner og Piger ved Sygestuerne for til de bestemte Tider at modtage Maden og Tevandet til Patienterne.

29/3 1806 vedtoges efter Ansøgning fra Dr. SEIDELIN, dels at Plankeværket om hans Have (og ogsaa om Oldfruens Have) flyttes, og at Grøften i Haven til Vejen opfyldes, inden han lader saa og plante, da Haven ellers ikke bliver ham til Nytte i Sommer, dels at det Værelse, som Justitsraad BANG havde udset til at lægge Patienter i, naar de havde været i Bad, blev indrettet til Medicinstue.

12/4 bifaldes at opføre et Brændehus med Sidebygning.

14/6 skal til Brug for 40 Lemmer, som skal indlægges paa de 3 Stuer over Kirkebygningen, anskaffes 40 Senge, 100 Par Lagner, 100 Særke og 50 Skjorter.

12/7 ansøgte Spisemesteren om, at der gennem Baggaarden og det opførte Brændehus maatte blive Gang til hans Have, og at der i Haven maatte indrettes et Hus til Opbevaring af Haveurter og Haveredskaber; desuden bad han om, da den midt i Baggaarden staaende Fjællebygning skulde nedrives, at der i den opførte Sygebygning maatte overlades ham Plads til Lo og en Svinesti, samt om at hans nuværende Stald alene maatte indrettes til Kostald, og den Plads, Doktoren hidtil havde benyttet, til Hestestald.

27/9 fremkom Dr. SEIDELIN med en Liste over adskillige Mangler ved Hospitalet, hvilket førte til, at Direktionen besluttede at anskaffe 2 nye Kobbermaskiner til Sygestuerne og om muligt et stort Gaard-Ur, endvidere paa Hospitalets Arbejdsanstalt at forfærdige 6 Lænestole til de nye Sygestuer, at reparere »de honnette Kamre« samt at tilstoppe Muehullerne i Gulvet paa Sygestuerne Nr. 2 og 4, da der derigennem kom Stank fra Inspektørens Stald; da der var Lugt af Urin ved Indgangen til de afsindige, paalagdes det Galevogterne, naar der mærkes Stank, at afskylle med Vand og at feje; endelig, da Rotter havde foraarsaget Brøstfældighed ved Daarekisterne, skulde Inspektøren opsoge den Mand, som var bekendt for at fordrive Rotter, og lade ham møde for Direktionen.

I November 1806 anmeldte Direktionen til Amtsforvalteren, at Doktoren havde faaet flere Værelser siden Kva-dratskattens Ansættelse.

20/6 1807 anmodede Spisemester LASSEN om, at den ham overladte Stald maatte ændres, saa den kunde rumme 10–12 Køer, og at den lille Stald maatte indrettes til hans Heste; dette bevilgedes 11/7, Tømrermesterens Overslag lød paa 12 Rd., og Murerarbejdet kunde udføres af Hospitalets Murersvend.

Efter Doktorens Forslag paalagdes det i Begyndelsen af 1809 Inspektøren paa den mest sparsomme Maade at anskaffe det fornødne Kvantum Trækul til Temaskinerne paa Sygestuerne.

7/9 1811 forhøjedes den aarlige Betaling til Skorstensfejermester DINES DINESEN for Skorstenenes Rensning fra 36 til 50 Rd., fordi Skorstenene dels var forøget i Antal, dels var blevet betydeligt forlænget ved de paabyggede nye Etager.

Efter Direktionens Bestemmelse s. D. solgte Inspektøren Hospitalets 2 gamle Hopper for 170 Rd. og købte en Hest til Renovationskørsel for 160 Rd.

Paa Mødet 25/4 1812 fremlagde Justitsraad BÄRENS en lang Række Forslag til Forbedring, af hvilke de fleste blev vedtaget.

Da der paa Sygestuen fandtes 12 Sengesteder uden Klæder, foreslog Dr. SEIDELIN anskaffet Halmadrasser og Dækkener, hvilket bevilgedes 16/1 1813.

26/6 1813 vedtoges det at foretage Hovedreparation af Pumpeposten i Doktorens Kælder.

20/11 s. A. besluttedes det at sælge 3 gamle, ubrugelige Vogne og i Stedet anskaffe 1 Enspændervogn, der dog – for at spare Vognleje – ogsaa skulde anvendes til Sandkørsel.

Natten mellem 16/11 og 17/11 1814 foraarsagede Blæsten Skade paa Hospitalets Tage.

(Om Bygningerne i Forbindelse med Flytningen og Nedbrydningen 1814–16 se S. 1122 f.).

En Gennemgang af Direktionsprotokollerne med Henblik paa *Patienterne* og disses Behandling viser, at ogsaa i de rent lægelige Sager laa Afgørelsen i vid Udstrækning hos Den specielle Direktion.

Ifølge den nye Plan for Fattigvæsenet 1799 (§ 53 og) § 89 var Sct. Hans Hospital beregnet for de samme 3 Kategorier Patienter som hidtil, nemlig »de, som havde Kræft og deslige stinkende Sygdomme, virkelige veneriske Sygdomme, samt Afsindige«, altsaa Lemmer (Plejepatienter), veneriske og sindssyge Patienter. Ved Folketællingen 1801 udgjorde deres Antal c. 360.

12/3 1802 vedtog Direktionen, at Besøgende til Patienterne først skulde henvende sig til Inspektøren eller Lægen om Tilladelse. Fra 10/7 1809 forhøjedes Betalingen for Patienter fra 9 Mk. ugl. til 12 Mk. ugl. for indenbys og 15 Mk. for udenbys.

Hvad *de sindssyge* angaar, havde Dr. SEIDELIN, omend han – i Modsætning til sine Forgængere – havde nogen Interesse for Psykiatrien, vistnok under Paavirkning af Sindssygelægen i Paris PINELS Skrifter, der udkom lige omkring Aarhundredskiftet, næppe Mulighed for at indføre nogen Forandring af Betydning for de psykisk lidende Mennesker, han havde Ansvar for. I Aarhundreder havde Daarekisternes Hovedformaal udelukkende været Indespærring af de mest urolige for at gøre dem uskadelige, altsaa samme Funktion, som et Fængsel udøver, og nogen Sygepleje og Lægebehandling af sindssyge havde man ikke kendt til. Først netop i det 18. Aarhundredes Slutning begyndte en humanere Indstilling at gøre sig gældende paa dette Omraade, idet en egentlig Behandling af de syge saa smaat paabegyndtes i 1796 i England og 2 Aar senere i Frankrig, først og fremmest ved en Forbedring af de Kaar, hvorunder de syge levede i Sindssygehospitalet.⁵³

Pladsforholdene paa Sct. Hans Hospital var ganske utilstrækkelige, hvorfor den i 1802 rekonstruerede, ovenfor omtalte Kommission s. A. indgav en Forestilling⁵⁴ til KONGEN om Opførelse af en ny Bygning for de afsindige og vanvittige – og Udvidelse og Forbedring af de gamle Bygninger for veneriske og uhelbredelige. Skønt KONGEN bifaldt Planen, kom den aldrig til Udførelse.

S. A. fandtes i København en Del sindssvage Personer, som Hospitalet paa Grund af Pladsmangel ikke straks kunde modtage. Ved et Direktionsmøde 10/9 tilbød Assessor BÄRENS som Medlem af Den specielle Direktion for Almindelig Hospital at modtage disse Patienter midlertidigt, under den Forudsætning at de, som fandtes for uregerlige til at være paa Almindelig Hospital, straks maatte overflyttes til Sct. Hans Hospital, imod at en mere rolig derfra indlagdes i Almindelig Hospital.

19/12 s. A. vedtog Direktionen, at Inspektøren skulde antage 3 haandfaste Karle til de afsindiges Behandling og Bevogtning – foruden Opvarningskarlen ved Daarekisten. Denne Foranstaltning var »saa meget mere nødvendig, som Indretningerne til de Afsindiges Bevaring ere saa svage, at de lettelig kunde udbrække af samme og afstedkomme

Ulykke, og her ved Hospitalet ingen haandfaste Folk ere, som kunde behandle en afsindig, som besidder nogle Kræfter af Betydning.«

Et Udtryk for Direktionens Ønske om at skabe Orden og gode Forhold for Patienterne var, at den den 11/2 1803 vedtog »Regler for de Afsindiges Modtagelse og Behandling paa Sct. Hans Hospital« i 13 §§⁵⁵, »Regler for de veneriske Patienters Modtagelse og Behandling paa Sct. Hans Hospital« i 9 §§⁵⁶, »Instrux for Dagvogterne ved de Afsindige i Sct. Hans Hospital«⁵⁷, »Instrux for Nattevogterne ved de Afsindige i Sct. Hans Hospital«⁵⁸ og »Regler for Patienterne paa Sct. Hans Hospitals Sygestuer«⁵⁹ samt 11/3 s. A. »Reglement for Lemmernes BESPISNING«⁶⁰.

Reglerne for de sindssyges Behandling er præget af en human og forstaaende Indstilling over for de syge, for hvem Hospitalet betragtes »som et Kurhus og ikke som et Tvangshus.« Disse Synspunkter er et Varsel om det nye Syn paa disse Patienter og deres Behandling, som i Løbet af det 19. Aarhundrede skulde gøre sig gældende inden for Psykiatrien (et Udtryk, der først bruges fra 1808).

Af de 13 §§ om de sindssyge Patienter skal følgende Uddrag anføres:

§ 3. »Alle, som indtages for Afsindighed, anses og behandles for det første som Patienter under saadan Kurmetode, som Doktoren anser mest passende til om muligt at bringe dem tilbage til Forstandens Brug, og hvis ikke, da til at formilde Graderne af deres Afsindighed.«

§ 4. »Saalænge der er Plads, og den Sindssyge kan holdes i de bedre Kamre, sættes den ikke i de mere indsluttede eller saakaldte Daarekister.«

§ 5. »De, som nødvendigen maa indsluttes i Daarekister, maa dog ikke derfor anses som mindre Opmærksomhed værd end de i bedre Værelser, men snarere tilses med endnu mere Omhu, siden deres Tilstand er ynkværdigere.«

§§ 6 og 7 handler om Betydningen af Renlighed og frisk Luft samt af sund og god Kost til rette Tider og i bestemt Kvantitet. »Om det skal være Sygekost eller anden for Lemmerne almindelig Kost, bestemmer Doktoren.«

§ 8. »Hver Formiddag maa alle de Afsindiges Værelser rengøres, deres Lejesteder ordnes, og Værelserne udluftes.«

§ 9. »Al den Blidhed, Godmodighed og Overbæren, som kan vises mod de Afsindige, skylder man dem som Ulykkelige, der savner Fornuftens Brug; imidlertid maa man dog med Alvorlighed, naar milde Formaninger ikke frugte, søge at holde dem til Orden og at vise Agtelse og Lydighed imod deres Foresatte, hvorfor ogsaa disse maa vogte sig for baade at opirre dem ved Skjeldsord, Banden og upassende Talemaader, ligesom og fra at styrke dem i deres Galskaber ved ubetimelig Spøg, hvorved de og letteligen forledes til Ringeagtelse imod dem, som saaledes indlade sig med dem.«

§ 10 handler om Beklædning og især Forebyggelse af Koldbrand i Benene.

§ 12. »Da man betragter Hospitalet som et Kurhus og ikke som et Tvangshus for Afsindige – undtagen for saa vidt at de findes incurable i den Grad, at de paa fri Fod kunde være farlige – saa følger heraf, at naar nogen ved sit Ophold i Hospitalet er kommen sig saaledes, at den kan udlades, bør det ske, paa det Pladsen kan blive ledig for en anden mere elendig.«

§ 13. »De syge maa ikke modtage Penge fra besøgende.«

»Disse Regler anser man som de væsentligste i Henseende til Afsindiges Behandling i Hospitalet. Iøvrigt anbefales til enhver af dem, som har Bestyrelse over eller Tilsyn med de Afsindige, at de til alle Tider og i alle Tilfælde omgaas og sørge for disse Ulykkelige, saaledes som de selv vilde, at de bleve omgaaede og sørgede for, saafremt de nogensinde skulde komme i en saa sørgelig Forfatning, hvilket ofte kan bero paa Hændelser og staar ikke i noget Menneskes Magt selv at afværge.

MALLING PONTOPPIDAN JESSEN
LØVMAND BANG.«

At man ogsaa var indstillet paa at prøve nye Veje inden for den psykiatriske Behandling, ses af, at Kaptajn MANGOR og Direktør DE JONQUIÈRES 13/6 1812 fremsatte Ønske om, at man forsøgsvis paa Hospitalet skulde anvende et Middel mod Afsindighed, som havde været nævnt i en hollandsk Journal, som DE JONQUIÈRES havde oversat; Resultatet af Kuren skulde efter Forsøget forelægges Den specielle Direktion.

I August 1812 bad en paa Hospitalet for Sindssvaghed indlagt Dugmagersvend GRAVENHORST om at blive udskrevet. Skønt han nu syntes at være ved sin Fornuft, fandt Dr. SEIDELIN det dog betænkeligt, fordi der paa Indlæggelseseddelen stod, at han havde gjort Forsøg paa at skille sig af med Livet, men Direktionen, der ogsaa i den Slags Sager havde Afgørelsen, resolverede, at Udskrivningen kunde bevilges.

I næste Maaned drejede det sig for en Gangs Skyld om et Tilfælde, hvor Direktionen fandt, at Doktoren selv kunde have klaret Sagen. Dr. SEIDELIN foreslog, at det maatte tilholdes Gangkonerne og Karlene at paase, at de afsindige daglig blev vasket og kæmmet, samt deres Klæder børstet og Sko pudset. Direktionen resolverede: »Dette maa Doktoren som en højst nødvendig Ting paase og derom give Gangkoner og Gangkarle de strengeste Ordre.«

22/5 1813 klagedes der over, »at Daarekisterne ere saa aldeles uhensigtsmæssige, at de, der indsættes, kunde staa Fare for aldeles at miste deres Helbred, ligesom Behandlingsmaaden med de Afsindige ikke skulde være den bedste.«

3/2 1816 indkom fra Dr. SEIDELIN en Beretning »om 9 i Daarekisten og Daarekistegangen liggende Personer, som af Mangel paa Klæder lider meget i denne Kulde.« »Man

vil udsøge blandt det efterladte Tøj efter døde Vartovslemmer det fornødne til disse Personers Opklædning,« men 5 Uger senere hedder det 11/3: »I næste Uge haaber man at kunne levere de forlangte Klædningsstykker.«

I Forbindelse med Købet i 1808 af Bistrupgaard som et Hospital for sindssyge og Almissemlemmer, fremsatte Assessor BÄRENS, skønt han ansaa Valget af denne Gaard for »fuldkommen hensigtsmæssigt«, nogle Bemærkninger om sit Syn paa Behandlingen af sindssyge: »At helbrede dette Slags Syge kræver en særdeles erfaren Læge. Dette er denne Sygdom, som man i den senere Tid først har lagt paa Hjertet, og til hvis Helbredelse det er forbeholden Itidens [Nutidens] Oplysning at samle flere Erfaringer og større Kundskab. Det er derfor særdeles vigtigt, at Hospitalet ligger saa nær de medicinske Læreanstalter, at de Læger, som siden skulde fordeles hele Riget over, dér kunde samle Erfaringer og Kundskaber, som for deres tilkommende Bestemmelse kunde vorde saa gavnrige. Det er tillige ofte højst interessant for den alt erfarne og tænkende Læge at kunne være tilstede ved Dissectioner af de mærkværdigste Gale, hvilke Dissectioner bør foretages paa ethvert vel indrettet Galehospital. Et Galehospital er endelig en Skole for Opdrageren, Folkelæreren og Philosophen i Almindelighed.«⁶¹

I den Beretning om Hospitalets Flytning, som Den specielle Direktion (MALLING, PONTOPPIDAN og JESSEN) udgav s. A., hedder det om Behandlingen af de sindssyge, naar de veneriske Patienter nu flyttedes fra Hospitalet: »Hvad Medicinalplejen og de Afsindiges eller Vanvittiges Behandling angaar, da maa det anses som afgjort, at naar den Læge, som forestaar samme, kan indskrænke sin Opmærksomhed og sine Iagttagelser til Sindssvage alene, uden, saaledes som hidtil i Sct. Hans Hospital, at dele sin Omhu ogsaa til en anden Klasse af et ganske forskelligt Slags Patienter, og naar han har Tid og Ro til blot at studere hvad som vedkommer Afsindiges og Vanvittiges Behandling, da vil han deri kunne bringe det videre end ellers, og altsaa desto flere kunne helbredes, for saa vidt de ere helbredelige, eller lindres i deres haarde Skjebne, naar Helbredelse ikke er mulig.«⁶²

En anden Gruppe Patienter var *de veneriske* (dvs. syfilitiske). Af disse indlagdes der i 1790'erne aarlig omkring 110, men fra omkring 1800 steg Tallet stærkt, i 1801 indlagdes 248, 1803 215, 1806 300 og 1808 256.⁶³ Da de 1808 flyttedes fra Sct. Hans Hospital, var der 174 veneriske Patienter indlagt. I 1799 havde Hospitalet 50 Senge for veneriske Patienter, i November 1807 henimod 200 Senge.

Denne Stigning i Indlæggelserne bevirkede, at Hospitalet i disse Aar ofte maatte skaffe øget Plads til denne Patientgruppe. Da der 9/11 1801 var 10–12 Patienter paa Venteliste til de veneriske Sygestuer, der da omfattede 65 Sengepladser, besluttede man »for at afværge Udbredelsen af en saa ødelæggende Smitte« at benytte Spindestuen til Syge-

stue, imod at give Spinderne »den fornødne Plads paa Loftet over forrige Præsts Værelser.« Allerede 22/1 1802 skulde der atter hurtigt skaffes Plads til flere veneriske, og 26/1 1805 behandlede Direktionen en Forespørgsel fra Stadsfysikus Dr. SCHEEL om Muligheden for at øge de veneriske Pladser.

Som foran nævnt vedtog Direktionen 11/2 1803 »Regler for de veneriske Patienters Modtagelse og Behandling paa Sct. Hans Hospital« (9 §§).

Assessor BÄRENS oplyser i Penia 1808 (S. 245), at det i 1807 fremsatte Forslag (S. 1107) om Ændring i Hospitalets Lægeforhold havde til Hensigt at skaffe Hospitalet »en Underlæge, som især skulde behandle de veneriske,« samt skaffe nogle studerende Lejlighed til at lære Behandlingen af Syfilis at kende.

Ved kongelig Resolution af 19/5 1808 approberedes Fatigvæsenstillingsdirektionens Forestilling af 5. s. M. om Hospitalets Flytning til Bistrupgaard samt om, at de veneriske Patienter skulde forblive i eller i Nærheden af Hovedstaden. Som Motiv herfor anfører⁶⁴ Assessor BÄRENS, at disse Patienters Indlæggelse i Reglen ikke er af lang Varighed, samt at det for unge Læger, der studerer i Hovedstaden, er gavnligt at lære den rette Behandling af denne Sygdom. Man havde længe indset, at en Sammenblanding under eet Tag af 3 saa forskellige Slags Patienter var u hensigtsmæssig, og at det især var uheldigt at have de veneriske i et Hospital for Almissemlemmer, hvorfor man havde ønsket dem flyttet til et andet Hospital. Derimod havde BÄRENS i 1807 gjort Rede for, hvorfor man ikke burde have et særskilt Sygehus kun til Syfilitikere, hvilket efter hans Mening snarere vilde være Vejen til at udbrede end standse Smitten.

Hospitalets specielle Direktion fandt⁶⁵, at det var til begges Gavn, at de veneriske Patienter nu blev udskilt fra Sct. Hans Hospital; »det Slags Patienters Cuur kan nu blive Hovedgjenstanden for een eller flere Læger, som især kunne og ville beskæftige sig med denne Sygdom, istedet for at St. Hans Hospitals Læge har maattet dele sin Opmærksomhed imellem Cuur og Behandling af Veneriske og Afsindige, hvilke tvende Klassers Cuurmethode er saa aldeles forskjellig, og kan fordre hver for sig særegne Studier og Iagttagelser. Hospitalet er særdeles tjent med, . . at dets Personale faar kun 2 Klasser, istedet for hidtil 3. . . Gavnlige er enhver Indretning, hvor Medicinalplejen er ordnet for denne Sygdom [Syfilis] alene eller især, og hvor unge Læger kunne vinde praktisk Kundskab i Sygdommens Behandling, hvilket ikke efter St. Hans Hospitals Beliggenhed og indskrænkede Huuslejligheder har kunnet skee hidtil.«

En speciel Patientgruppe udgjordes af dem, der blev fundet i Sørne, – Hospitalet var jo beliggende tæt ved Sct. Jørgens Sø og Peblinge Sø. Saaledes indbragtes 8/3 1806 en Skræddersvend efter at være »optaget af Søren«; han

havde 2 Gange tidligere været indlagt i Hospitalet for Sindssvaghed, sidst 14/9 1802–3/3 1804. Paa Direktionsmødet Lørdag 5/7 1806 anmeldtes, 1) »at i Tirsdag Aftes Kl. 11 indbragtes her til Hospitalet en Murersvend i Adelgade, som var optaget af Peblingsøen og blev indlagt paa en Sygestue,« (han udskreves 3 Uger efter), og 2) »at i Onsdags Aftes indbragtes en druknet Mandsperson, som var optaget af Peblingsøen, hvilket var anmeldt Kongens Foged, som har ladet optage Syn over ham og lovet, at Liget skal blive begravet.« – 2/7 1814 meddelte Dr. SEIDELIN, at »et Fruentimmer, som levende var optaget af Sct. Jørgens Sø,« den 28/6 var indbragt til Hospitalet, og spurgte, hvorledes der skulde forholdes med hende. Direktionen svarede, at hun foreløbig »lægges paa Gangen; der tages ved omstændig Afhøring en Forklaring over, hvem hun er, hvor hun opholder sig, hvad hun lever af, om hun har Slægt og Venner osv., hvilken tilstilles Direktionen.« – 15/4 1815 udbad Direktionen sig Inspektørens Forklaring paa, at en Person, der var optaget af Vandet og bragt til Sct. Hans Hospital, var blevet afvist og henvist til Blaa-gaard. Forholdet var nemlig det, at der var fastsat Mulkt for dem, som nægtede »at indtage nogen, som er optaget af Vandet, og som behøver Hjælp for om muligt at komme til Live eller til Helbred,« og Sct. Hans Hospital havde ydermere modtaget Redningsredskaber fra Selskabet til Druknedes Redning.

Af *Behandlingsmidler* er allerede nævnt Salve, Plaster og Bandage. Disse betalte Dr. SEIDELIN selv indtil 1/1 1816, idet der i hans Løn var beregnet et Beløb hertil (S. 1106). Fra den Dato skete der en Ændring heri. Da han i Januar 1816 indsendte 2 Regninger paa disse Midler for sidste Kvar-tal af 1815, erindrede Direktionen ham 15/1 om, at »siden Fattigvæsenets Medicinal-Dispensations-Anstalt paa Almindeligt Hospital er i Gang, skulde alle Medicamenter saavel til udvortes som til indvortes Brug tages derfra, . . . og Bandager leveres Lægen ved Inspecturen af det casserte Linned.« Ved sin Underskrift i Direktionsprotokollen bekræftede P. S. SEIDELIN, at dette »er mig communiceret.«

Ogsaa Iglar anvendtes. 27/2 1816 fremlagde Dr. SEIDELIN for Direktionen en Regning paa 41 Rbd. 16 Sk. NV. for 165 Blodigler, han havde købt i Løbet af de sidste 8 Maaneder. Regningen sendtes til Bogholderkontoret, og samtidig meddeltes det SEIDELIN, – hvilket han ogsaa maatte bekræfte med sin Underskrift – at »Blodigler forskrives herefter fra Apoteket paa Almindeligt Hospital.«

Behandling af urolige Patienter omtales et Par Gange. 11/11 1803 og 10/2 1804 nævnes, at en urolig Patient med Krampetilfælde skulde, »naar han ej var indelukt eller spændt i Sengen,« være iført en for de Afsindige indrettet Gale-Trøje for at forhindre ham i at lemlæste Personale eller Lemmer eller i at sætte Ild paa Hospitalet.

Patienter, der løb bort fra Hospitalet, skulde bringes tilbage af Politiets Betjente. Da dette ikke altid skete – mu-

ligvis »fordi Politiets Betjente ikke gør sig Umage at opsøge dem, fordi de ikke faar noget for det,« – indbragte Dr. SEIDELIN 27/9 1806 Spørgsmaalet for Direktionen, der bestemte: »Doktoren autoriseres til at spænde Patienterne i Sengene, naar det giøres fornødent.«

Ogsaa Medicin anvendtes; denne leveredes fra Løve-Apoteket paa Amagertorv, hvis Indehaver var Professor MANTHEY (Professor extraord. i Kemi ved Universitetet og Administrator ved Den kgl. Porcelainsfabrik) indtil 1805, og hvorfra Hospitalets eget Medicinbud hentede den. 1804 indsendte Beboerne paa Vesterbro og Nørrebro til KONGEN Ansøgning om, at Leverancen af Medicin til Sct. Hans Hospital maatte ske fra Vesterbros Apotek.⁶⁶ I en skarp Erklæring herom udtalte Hospitalets specielle Direktion 3/2, at man var vel fornøjet med Leverancen fra Professor MANTHEY, og »Hospitalet ønsker derfor ingen Forandring og beholder som hidtil fri Raadighed over denne og andre Vareartiklers egen Anskaffelse.« 1805 fik Vesterbro Apotek ny Ejer, Apoteker THANING, som straks indsendte Ansøgning, hvori han tilbød, dersom Hospitalets Medicinleverance blev ham overladt, at han i saa Fald daglig vilde sende sit Bud for at modtage Recepter og derefter bringe Medicinen. Men begge Ansøgninger maa være blevet afslaaet, Hospitalets Medicinbud vedblev at hente Medicin, 13/4 1804 fik han 6 Rd. i »Douceur«, da Patientantallet formedelst de nye Sygestuer var blevet forhøjet, saa han sidste Vinter maatte gaa 2–3 Gange dgl. efter Medicin, hvorved han opsled en Del Fodtøj, 18/1 1806 fik han af samme Grund bevilget »et Par Støvler, Trøjer og Bukser« og 25/4 1811 et Tillæg paa 3 Sk. dgl. »til hans Klæders og Fodtøjs Vedligeholdelse, da han daglig ofte 2 à 3 Gange maa gaa til Staden.« Da Dr. SEIDELIN 5/12 1812 anbefalede, at Medicinbudet atter maatte faa et Tillæg, ønskede Direktionen dog at vide, »hvor meget Arbejde han udfører, og om ikke Hospitalets Bud kunde medtage Medicinen, eventuelt attesteret af et Hospitalslem, naar der var meget at bære.« Medicinbudet opnaaede dog 10 Rd. i Douceur.

Ogsaa kirurgisk Behandling anvendtes; flere Gange nævnes Lægens kirurgiske Instrumenter.

Nogle af de døde blev obduceret. Dette var som anført især Assessor BÅRENS en ivrig Talsmand for. 23/3 1804 anføres, at der var truffet den Aftale med Dr. SEIDELIN, »at ingen Obductioner herefter foretages førend Jordpaakastelsen er forrettet.« Den direkte Aarsag hertil var en Klage fra en Præst – omtalt i Iversens Avis i Odense 14/3 1804 – over, at Lægerne ved en Stiftelse havde »anatomeret en og anden af Lemmerne dér,« saa Præsten engang havde »fulgt et Legeme til Jorden, som ingen Hoved havde.« (Et kongeligt Reskript af 4/9 s. A. bestemte: »Liget lægges i Kiste, og Jord paakastes, før et Lig kan erholdes til anatomisk Brug.«⁶⁷). – Et hermed beslægtet Problem var at skaffe Lig til Undervisningen af de vordende Læger. Da det 1810

ved kongelig Resolution paalagdes Kancelliet at sørge for, »at Kirurgisk Akademi fra her værende Hospitaler kan forsynes med de til Forelæsningerne fornødne Cadavera,« kunde Assessor BÄRENS med Stolthed skrive, at Almindelig Hospital, som han var Meddirektør for, i Aarevis gennemsnitlig aarlig havde leveret til Universitetet og Kirurgisk Akademi »80 til 90 Cadavera af Personer, som have lagt der uden Betaling, men som ingen Venner havde, der begravede dem.«⁶⁸

Den nidkære BÄRENS, der som nævnt 1812–13 »paa Sygekommisionens Vegne var Medlem af den specielle Direktionen for St. Hans Hospital, Claudi Rossets Stiftelse og den dermed forbundne Bidstrupgaard,« skriver i sin Selvbiografi, der blev udgivet 1813 efter hans Død, om sit Virke dér:

»I St. Hans Hospital gjorde jeg Forandringer, for at sikre de Ulykkeliges bedre Velværen ved friere Luft, bedre Kost, mere Renlighed, hensigtsmæssig Bevægelse og Arbejde, passende Conversation, og at gavne Videnskaberne, ved at sørge for detaillerte Sygehistorier, daglige Observationer og Annotationer af Lægen, Obduktion af alle Vanvittige og Gale, og deres Hjerneskillers Opbevaring o. s. v.«⁶⁹

Hvad *Indlæggelse og Udskrivning* angaar, synes Indlæggelserne at være ordnet af Københavns Stadsfysikus, Udskrivningerne vel nærmest af Hospitalets egen Læge, men begge Dele skulde approberes af Den specielle Direktion.

En Anmodning, om at Sct. Hans Hospital skulle modtage afsindige og veneriske Patienter fra Nicolai Arbejdshus uden Stadsfysikus' Paategning, besvaredes 27/10 1804 med, at Dr. SCHEEL (Stadsfysikus 1802–11) ugentlig faar Underretning om de ledige Pladser paa Hospitalet, hvorfor man finder det mest praktisk, at de paagældende anmeldes til ham for at indlægges af ham. Dette Hverv ønskede Dr. SCHEEL senere at komme af med; en Begæring fra ham om Fritagelse for at paatægne Sygesedler til Hospitalet indsendte Direktionen 14/3 1807 til Den almindelige Direktion. – Tre Uger før havde man tiltraadt et Forslag fra Dr. SCHEEL om en Ændring i Belægningen af Pladserne paa Sygestuerne.

12/4 1806 indstillede Dr. SEIDELIN til Direktionens Approbation, at 4 afsindige, 3 veneriske og 3 fnattede blev udskrevet, og at 15 Patienter, der var indlagt i Aarene 1801–06 for Afsindighed og Slag, overførtes til at blive faste Lemmer. – 6/2 1807 fremlagdes for Direktionen en Attest fra Doktoren, at Spisemesterens Karl formedelst Sygdom behøvede at indlægges paa en Sygestue, hvorfor Inspektøren udbad sig Modtagelsesapprobation for ham, hvilket approberedes, imod at Spisemesteren selv forplejede ham. – 16/1 1813 meddelte Doktoren, at 2 Patienter var helbredte, men af Mangel paa Klæder ikke kunde forlade Hospitalet; Direktør MANGOR lovede at sørge for Klæder til dem. – I November 1813 bestemte Direktionen, at »en af

Overlægen Hr. SEIDELIN udarbejdet Fortegnelse over samtlige i Hospitalet værende Syge med Opgivelse af Sygdommen og den Tid, de har ligget her, skal Professor LUND gennemgaa for at skønne, om nogle kan udskrives eller overgaa som Lemmer.« (A. LUND var Stadsfysikus i København 1811–32, blev 1811 Hofmedikus, 1812 titulær Professor).

Af dem, der blev udskrevet, blev nogle naturligvis senere indlagt igen, men det var vist en Sjældenhed, da en afsindig Mand i Februar 1806 indlagdes for 37. Gang. Og endelig var der en Gruppe kronisk syge, der maatte blive paa Hospitalet i Aarevis, ofte til deres Død.

Selv Indlæggelse og Udskrivning af Doktorens egne Tjenestefolk skulde approberes af Direktionen. Dette gjaldt saaledes hans Tjenestepiger CECILIA MARIA ELISABETH OLS-DATTER i Marts 1802, JOHANNE PETERSEN, som »var faldet ned og forslaget sig«, hvorfor hun maatte tilbringe Julen 1803 paa en Sygestue og atter i Marts 1805 af samme Grund, og KAREN SØRENSDATTER, som »er syg af en Fieber«, hvorfor Dr. SEIDELIN beder, at hun »maa oplægges paa en Sygestue«, hvorefter hun var indlagt 5/3–12/3 1808. Indlæggelsen approberedes 7/3.

Et tilbagevendende Problem var *Patienternes Brændevinsdrikning*. Efter Inspektørens Forslag blev det 3/9 1802 forbudt Spisemesteren at sælge Rom, Akvavit, Brændevin eller anden stærk Drik, og det forbødes Lemmer og Besøgende at medtage Spirituosa til Hospitalet, og 11/2 1804 udstedtes endog Forbud mod Patienternes Brændevinsdrikning.⁷⁰

Skønt Portneren (S. 1108) skulde sørge for, at der ikke førtes Brændevin ind paa Hospitalet, blev Forbudet ofte overtraadt. 5/11–2/12 1803 maatte 3 Lemmer tilbringe de sædvanlige 4 Uger i Fattigvæsenets Tvangsarbejdshus i Pustervig; de 2 var Mænd, der havde Tilladelse til at arbejde i Byen, hvorfra de havde medbragt Brændevin til den tredje, en Kvinde, som – »fordi hun har drukket sig beskienket« – havde Forbud mod at forlade Hospitalet. – 3/11 1804 idømtes 5 Mænd, der arbejdede ved Kalkens Læskning, 4 Ugers Arbejde i Tvangshuset for at have ladet sig bringe Brændevin, hvorimod en sjette Mand, der havde gjort det samme, fritoges for Straf, »fordi han er vanvittig og af de fornuftigere var forført til at tage Del deri.« En af de 5 idømtes 13/9 næste Aar samme Straf »for at have faaet en i Hospitalet arbejdende Murerdreng til at indbringe sig Brændevin.« – Ogsaa Personalet maatte holdes i Ørerne; da nogle Gangkoner og Karle bragte mere Brændevin til Hospitalet, end de »efter Inspektørens Mening behøvede til Nødtørfthighed«, fastsatte Direktionen 30/11 1805, at hver højst maatte faa ½ Pægl daglig (1,2 dl.). – 18/5 1805 forbødes det ogsaa de afsindige »at røge Tobak eller have Tobakspiber, for at forhindre Ulykke.«

En Gennemgang af Direktionsprotokollerne med Henblik paa Dr. Seidelins *Beskæftigelse ud over hans Læge-*

arbejde viser, at denne for en stor Del drejede sig om forskellige Forhold vedrørende Patienter og Personale.

Første Gang, han nævnes i Protokollerne, er 24/5 1800, da Den specielle Direktion – efter sit Møde – »tog alt ved Stiftelsen i Øjesyn uden paa Stuerne at finde noget at erindre; dog blev klaget over Lemmet Anna Dorothea Jacobsdatter, at hun var ufredelig, drikfældig og uhørsom [ulydig], hvorfor hun tidligere adskillige Gange var baade formanet og lemfældig straffet, uden at det havde frugtet, hvorfor hun nu ved trende Directeurs og en Forstanders Bestemmelse blev i Medhold af Planens § 157 hensat i Københavns Tvangsarbejdshus indtil 4 Uger. – Paa de 3 Sygestuer skete den Erindring af Lægen SEIDELIN, at paa de tvende var Gangkonerne uskikkede til deres Forretninger, og dueligere Subjecter var ikke at faa for 48 Sk. ugentlig, som er den hidtil bestemte Ugeløn; han bad derfor, at de 3 Gangkoner, som skal være paa Sygestuerne, maatte blive givet Tillæg, hvorom Directeurerne gjorde Forestilling til Den almindelige Direction.« Herefter underskrevs Protokollen: »FLINDT, PONTOPPIDAN, JESSEN. – For saavidt angaar, hvad om ANNA DOROTHEA JACOBSEN er tilført, underskriver tillige P. S. SEIDELIN, Forstander.« (Patienten kom 21/6 tilbage til Hospitalet, hvor hun døde 18/11 s. A.). – Kun 2 Gange, begge i 1800, underskrev Dr. SEIDELIN Protokollen sammen med Direktørerne.

24/6 1800 indberettede Lægen, at 3 veneriske Patientinder paa Sygestuen havde »vist Udyd«, hvorfor de blev irettesat, med den Tilføjelse, at saafremt de ikke herefter opførte sig, som det sømmede sig Patienter, maatte de vente at blive hensat i Tvangsarbejdshuset.

19/8 1801 klagedes over et af de faste Lemmer, en Kvinde, som trods tidligere Advarsler vedblev at føre et utugtigt Levned; hun lovede fra Datum af at opføre sig, saaledes som det sømmer sig et Hospitalslem, hvorfor hun af FLINDT, PONTOPPIDAN og P. SEIDELIN endnu denne Gang blev fritaget for Straf og i Stedet atter alvorlig formanet.

En kvindelig Patient, som tidligere havde udtalt, at hun havde givet Dr. SEIDELIN og hans Assistent »Douceur«, erklærede 5/2 1802 dette for Usandhed, hvorfor hun paa Forbøn af Dr. SEIDELIN slap for at hensættes i Tvangsarbejdshuset i Pustervig.

7/5 1802 bifaldt Direktionen Læge SEIDELINS Forslag om at antage et af Hospitalslemmerne som fast Vaagekone. 30/7 s. A. indsendtes til Den almindelige Direktion et Forslag fra Lægen om, at en Gangkone ved Sygestuerne, som var gebræklig og svagelig og derfor uduelig til denne Post, maatte forundes Plads som fast Lem, og at der i hendes Sted maatte antages en Kone, som forstod Jordmodervidenskaben. 6/8 s. A. ansøgte Læge SEIDELIN om, at en Gangkone ved Sygestuen formedelst Alderdom og Svaghed maatte modtages som Lem i Hospitalet.

12/11 s. A. klagede Lægen Hr. SEIDELIN over, at et Lem, der var Gangpige paa en Sygestue, havde frastjaalet en

Patient 1 Rd., hvorfor han bad Direktionen, at de vilde med Straf anse hende for denne Forseelse; hun sattes til Arbejde i Tvangshuset i 4 (eller 5) Uger, og 1 Rd. af hendes Almisse og Legattillæg gaves den bestjaalne.

Et Problem, Direktionen stadig maatte beskæftige sig med, var Hospitalets Spisereglement. Da der 12/11 1802 atter skulde udarbejdes et nyt, ønskede Dr. SEIDELIN, at der skulde gives ½ Pot Mælk til hver Portion Grød i Stedet for den beregnede ¼ Pot. Dette modsatte Spisemester LARS LASSEN sig, idet han hævdede, at det var umuligt at skaffe tilstrækkelig Mængde Sødmælk, »da Bønderne ikkun solgte af skummet Mælk og Fløde, og Amagerne ikke heller, og han ikke ved Brændevinsbrændere i København var i Stand til at forskaffe sig saa stor en Qvantitet Sødmælk.«

21/1 1803 foreslog Dr. SEIDELIN som Gangkone ansat en Jordemoder, der havde et Barn paa 4–5 Aar, som hun ønskede at have hos sig, da hun ikke vidste noget andet Sted at anbringe det. Direktionen tillod hende det for et Fjerding Aar i det højeste, men derefter maatte hun faa det udsat andensteds. Samtidig fastsatte man som almindelig Regel, »at ingen Gangkone, hverken paa Lemme- eller Sygestuerne, herefter maa have noget Barn hos sig, da saadanne Børn hverken i fysisk eller moralsk Henseende her burde opdrages.«

16/9 1803 vedtoges det, efter Forslag af Hospitalslæge SEIDELIN, at betale den Jordemoder, han brugte til de paa Hospitalets Sygestuer fødende Barselkvinder, 1 Rd. for hver Betjening.

3/10 s. A. ansatte Lægen Hr. SEIDELIN en Vaagekone, hvilket approberedes 7. s. M., »og bliver det tillige hendes Pligt at koge Medicin og forestaa Badningen.«

Som nævnt bestemte Direktionen 11/11 1803, at en bestemt afsindig Mand kun maatte færdes ude iført en Galetrøje, hvilket Inspektøren meddelte saavel Lægen som Opvarningskone og Karlene ved de Afsindige; da Lægen et Par Maaneder efter gav Manden Befaling til i 2 Dage at gaa ude uden Trøje, »vilde Inspektøren ikke unnlade at indberette det til Direktionen, da der lettelig herved kunde afstedkommes Ulykker.« At Inspektør AMENT ikke blev underrettet af Dr. SEIDELIN om dennes Beslutning, kunde maaske tyde paa, at disse ikke har været paa Talefod. Direktionen udtalte Ønske om, »at begge disse Embedsmænd altid fortroligen vilde overlægge med hinanden, hvad som i Henhold til de afsindiges daglige Behandling kunne være efter deres Forfatning og til deres Bedste i Forbindelse med Hospitalets Sikkerhed at iværksætte. Naar Doktoren finder, at nogen, som er bestemt til at bære Trøje, kan tillades at gaa ud af sit Rum uden Trøje, holder man det for rigtigst, at han melder det skriftligt til Inspektøren, paa det at Tilsynet med denne Person kan ordnes efter Omstændighederne.«

16/3 1804 anmeldte Dr. SEIDELIN en Gangkone og 3 kvindelige Patienter for Tyveri; Gangkonen skulde bøde 1

Rd., og de 3 Patienter hensættes 4 Uger i Tvangshuset, den ene, der havde været der før, endda 1 Uge i ensomt Fængsel.

1804 krævede Fattigvæsenets almindelige Direktion en Inventarieliste for Sct. Hans Hospital; som Svar paa en Rykkerskrivelse meddelte Inspektøren 5/1 1805, at Listen længe havde været færdig til Renskrivning, men at dette ikke kunde ske, før Dr. SEIDELIN havde vedføjjet Priserne paa de under hans Bevaring værende kirurgiske Instrumenter, hvorover der for lang Tid siden var leveret ham en Fortegnelse. Det paalagdes Doktoren at efterkomme det snarest muligt.

Da Hospitalets Præst Hr. MØLSTED i den senere Tid gennem Jordmoderen havde paalagt de i Hospitalet fødende Barselkvinder at opgive Barnefaderen for derefter at indberette det til Kongens Foged, hvorefter baade Moderen og Faderen idømtes Bøder, anmodede Dr. SEIDELIN 25/5 1805 om, at der maatte forundes de her fødende Kvinder samme Frihed som paa Accouchementhuset (Den kongelige Fødselsstiftelse, der 1787–1910 var i Amaliegade nuv. Nr. 25, fra 1848 tillige Nr. 23); denne Anmodning videresendte Hospitalets specielle Direktion med sin anbefaling til Den almindelige Direktion. – Samme Dag bifaldt man Dr. SEIDELINS Indstilling om at tilstaa Vaagekonen 2 Mk. ugentlig for at opvarte og passe de paa det tidligere Spindeloft liggende Patienter og Gangpigen MARGRETHE 1 Mk. ugentlig i 3 Uger for at opvarte den daarlige Spækhøker.

En Klage fra Dr. SEIDELIN 19/6 1807 over 2 Gangkoner paa Sygestuerne og paa Lemmestue B resulterede, efter en Undersøgelse af Inspektøren, i at Direktionen 27/6 paalagde dem »at være rolige og afholde dem fra Sladder og Skiældsord.«

Da en Patient paa Sygestuen havde født et Barn, bad Doktoren 8/8 s. A., om det maatte udsættes til Opfostring hos Plejeforældre i et af Byens Distrikter; Sagen sendtes til Forsørgelseskommissionen, men var endnu uafgjort 3 Maaneder senere.

Inspektøren havde 21/3 1811 foreslaaet anskaffet 400 Skjorter, 600 Særke, 130 Par Lagner og 139 Tørklæder. Den 3/4 fik han en Skrivelse fra Dr. SEIDELIN om, at der paa Sygestuen var Mangel paa »Inventarier«, nemlig Linned, Sengeklæder, Gangklæder og Strømper, hvorefter han 25/4 yderligere foreslog anskaffet 24 Mands- og 36 Fruentimmerklædninger samt 100 Par Strømper; Direktionen bifaldt dette, foreslog, at man til Linned muligvis valgte Flamsk Lærred, og erklærede, at Bolster til Patienternes Klæder kunde faas fra Fattigvæsenets Fabrik, hvor man tillige kunde forespørge, om man der kunde faa Traad til Strømperne, som skulde strikkes paa Hospitalet.

26/9 1812 foreslog Dr. SEIDELIN, dels at der blev antaget en Kone til at lappe Klæder og stoppe Strømper, hvortil straks udvalgte et Par duelige Lemmer, dels at der blev strikket Traadstrømper til de fnattede Patienter, hvilket bevilgedes, da det kunde gøres paa Hospitalet.

Hospitalskarlen, der af Dr. SEIDELIN var anmeldt for Direktionen for uforsvarlig Opførsel under hans Opsyn med de afsindige, afskedigedes 18/6 1814.

I Overensstemmelse med hele Tidens Tankegang spillede *Patienternes Beskæftigelse* en betydelig Rolle, omend Motivet mere var Hensynet til Landets Økonomi og Industri end til den enkelte Patients Revalidering, og derfor fandtes der ogsaa paa Sct. Hans Hospital en *Arbejdsanstalt*, hvor alle, der kunde arbejde, skulde beskæftiges.

9/11 1801 indtoges Spindestuen til Sygestue for veneriske Patienter, imod at Spinderne fik Plads paa Loftet, og 19/11 næste Aar indtoges Stuen over Medicinkøkkenet til Arbejdsstue.

17/2 1804 bestemtes det, at Lægen hver Morgen, paa en Liste for hver Stue, skulde opgive, hvem der maatte arbejde, og at Inspektøren skulde føre Regnskab med Patienternes Arbejdsfortjeneste; Direktionen var enig med Inspektøren i, at Strikning og Syning var vigtigere end at spinde, at kun de, der ikke kunde tjene ved andet Arbejde, skulde spinde, og at der ikke maatte bruges mere end 3–4 Spindetrokke ad Gangen paa nogen af Sygestuerne. 12/7 1805 indkøbtes Tømmer til Forarbejdelse paa Arbejdsanstalten; 18/10 1806 foreslog Inspektøren at indrette en Spindestue; paa Hospitalet blev bl. a. spundet Hørgarn og Blaargarn af Hør og Blaar, som blev leveret fra Vor Frelsers Sogns Arbejdsanstalt.

Af det paa Hospitalet fabrikerede blev noget solgt, men en Del fandt Anvendelse inden for Murene; saaledes anskaffedes 27/9 1806, efter Doktorens Forslag, til de nye Sygestuer 6 Lænestole, der var forfærdiget paa Arbejdsanstalten, og 7/5 1802 vedtoges Inspektørens Forslag om samme Sted at lade forfærdige en liden Gangvogn til Brug for et »gebræklig Pigebarn«, der var indlagt 6/4 som fast Lem, men nu havde bragt det saa vidt, at hun kunde gaa ved Støtte, og Inspektøren formodede, at en Gangvogn vilde være tjenlig til at bringe hende til at gaa alene.

5/5 1805 foreslog en Postfører BJØRN uden Udgift for Hospitalet at lære nogle af Lemmerne at lave Trædaaser, »som han i en Del Aar med egne Hænder har forfærdiget.«

Foruden Arbejde paa Hospitalet havde nogle ogsaa Arbejde ved Fabrikker i København; saaledes ansøgte Fabrikkanterne PHILIPSEN og HENRIQUES⁷¹ 22/6 1811 om Direktionens Tilladelse til, at arbejdsføre Hospitalslemmer maatte arbejde ved en af dem anlagt Klædefabrik paa Nørrebro Nr. 17, enten for en af Direktionen bestemt Betaling eller for den Løn, som Fabrikkanterne i Byen betalte deres Arbejdere. Man vedtog at lade Inspektøren forhandle om Sagen med Fabrikkanterne.

9/5 1812 ansattes Fuldmægtig JOACHIM ZIESE som Bestyrer af Arbejdet paa Sct. Hans Hospital fra 1/6 s. A., og samtidig bestemte Direktionen, at Lemmerne fra nu af udelukkende skulde beskæftiges ved Arbejde paa Hospitalet

selv og ikke søge det i Byen; 13/6 approberedes en af ZIESE foreslaet Takst for Betaling til de Lemmer, som spandt Hør og Blaar, 18/7 fik ZIESE Tilladelse til at købe et lille Parti Garn samt Redskaber til Strikning, men fik samtidig Paalæg om at sørge for, at Garnet for Fremtiden blev spundet paa Hospitalet; s. D. foretoges Indkøb til Hospitalets Snedkerværksted, og 19/12 s. A. indkøbtes 11,000 Alen Lærred til Lagner og Ganglinned.

Denne Forandring medførte, at Hospitalsporten blev lukket fra 1/6 1812, saa ingen Lemmer eller Patienter fik Tilladelse til at gaa ud. Dette viste sig dog straks umuligt at opretholde; allerede 6 Dage efter fik IGNATIUS PAULUS SCHÜRER⁷² Tilladelse til at forlade Hospitalet paa Søn- og Helligdage for at søge den katolske Menigheds Kirke, og samtidig bestemtes, at et af Lemmerne hver Onsdag og Lørdag maatte gaa til Byen for at besørge Ærinder for alle Gangkonerne, – og den 27. s. M. fik Lemmerne atter Udgangstilladelse 1–2 Gange ugentlig.

11/7 s. A. paatog et kvindeligt Hospitalslem sig at undervise Børnene paa Hospitalet.

Da Hospitalets Bud 16/1 1813 ansøgte om en Frakke, spurgte man 13/2 Fabrikken, om der var Vadmel at faa og til hvilken Pris.

26/11 1814 fik ZIESE overladt til Benyttelse de 3 smaa Værelser, der hidtil havde været brugt som Medicin- og Badestue, i Stedet for et utæt og koldt Tagkammer. 17/12 s. A. fik han for sin Umage ved Opsynet med den nu saa godt som ophævede Arbejdsanstalt paa Hospitalet samt for hans Umage ved Flytningen til Bistrupgaard, af Den specielle Direktion tilstaaet en Gratifikation af 200 Rbd. NV. foruden de 50 Rbd., han tidligere havde faaet paa Forskud.

JOACHIM ZIESES Dødsfald anmeldtes 12/12 1815, og 30. s. M. fik hans Enke Tilladelse til indtil videre at beholde Bopæl i Hospitalet samt fik udbetalt 100 Rd. NV. for Mandens Forretninger ved Arbejdsvæsenet fra December 1814 til December 1815.

Midt i den Periode, i hvilken PEDER STEENFELDT SEIDELIN var Overlæge ved Sct. Hans Hospital i København (ved Aaboulevarden lige uden for Søerne), indtraf Englændernes Belejring og *Bombardement af Hovedstaden*, som ogsaa i høj Grad greb ind i Hospitalets Tilværelse.⁷³

Søndag den 16/8 1807 landsatte den engelske Flaade 17.000 Mand ved Vedbæk uden nogen dansk Modstand, og den følgende Dag havde Englænderne, uden at der endnu var løsnat et Skud, fuldstændig indesluttet København baade til Lands og til Vands og paabegyndt Byens Belejring. Den danske Generalkommandos ogsaa i de kommende Uger vedvarende kraftløse og usikre Optræden forvandlede

den første Begejstring og Kamp- og Offervilje hos Hovedstadens 100.000 Indbyggere til misfornøjet Fortvivlelse.

Den 18/8 fandt der en snurrig Begivenhed Sted, idet en 16aarig Bondedreng, som Englænderne havde beordret til at køre et Læs fra St. Hans Hospital til det engelske Hovedkvarter, kom til de danske Forposter for at spørge om, hvor Fjendens Hovedkvarter var. Han blev straks anholdt og bragt ind til Byen sammen med sin Vogn, paa hvilken bl. a. fandtes en Del kirurgiske Instrumenter, som tilhørte nævnte Hospital.

Englænderne begyndte 19/8 at anlægge en Del Batterier, bl. a. ved St. Hans Hospital, ved Indgangen til Frederiksberg Allé, ved Enden af Gl. Kongevej og i Nørre Allé.

Den følgende Dag foretoges et dansk Angreb fra Nørreport mod Fjendens Batteri ved Assistenskirkegaard; herunder rykkede den danske, venstre Kolonne langs Fari-magsvejen over Dæmningen mellem Peblinge Sø og St. Jørgens Sø frem mod Ladegaarden, hvor en Del af Kolonnen passerede Broen over Aaen og rykkede frem til højre i Engene ved Blaagaard, medens Resten, med Kanonerne af det ved Ladegaarden staaende Forpostkompagni, forblev paa Vejen, der førte forbi Ladegaarden til Rolighed og Falkoner Allé, for at dække den venstre Flanke. Danskerne maatte dog efter Angrebet trække sig tilbage, hvorefter Fjenden bl. a. besatte St. Hans Hospital og Blaagaard. Danskerne havde den Dag til Lands 22 døde og 55 saarede.

Allerede før Belejringens Begyndelse havde man fra dansk Side overvejet en Flytning⁷⁴ af Hospitalets c. 500 Syge, enten ind i Byen, hvis Befolkning man dog ikke fandt det tilraadeligt at forøge med et saa stort Antal Syge, eller længere ud paa Landet, men af Mangel paa Tid og Transportmidler var disse Planer ikke bragt til Udførelse; derimod traf man nu forskellige hensigtsmæssige Foranstaltninger: de Penge, som kunde undværes, blev udbetalt, Kredit blev givet til at skaffe Penge o. s. v. Man havde været klar over, at Hospitalet vilde være udsat for dansk Ild, dersom Fjenden vilde benytte sig af dets Bygninger som et Dækningsmiddel, i Ly af hvilket han kunde opkaste sine Batterier og stille sine Jægere. Da nu Fjenden havde anlagt Batterier i Nærheden, besat selve Hospitalet og endog Natten mellem 25/8 og 26/8 anlagde et Batteri paa Vejen foran Hospitalet, »maatte den enkeltes Ulykke ikke tages i Betragtning for det almindeliges Bedste«, og den 26/8 blev Hospitalet da beskudt af de danske Kanoner paa Volden, hvorved »de gennemstrefjende Kugler satte dets usle Syge og elendige Afsindige i vedholdende Forbavselse, fordi de idelig truedes med Kvæstning og Død.«

Direktionen og Officianterne for Hospitalet ønskede derfor endnu at flytte det til Byen, hvorfor Lægen (PEDER SEIDELIN? eller hans Søn J. H. SEIDELIN?) samme Dag, 26/8, tog ind til Byen for at faa den kommanderende Generals Tilladelse og Bistand hertil, hvilket ogsaa tilstodes, hvor-

efter en Parlamentær straks sendtes til den øverstkommanderende, engelske General med Anmodning om Vaabenstilstand i 36 Timer til at foretage Flytningen. Kl. 15,45 kom Parlamentæren tilbage med det Svar, at man vilde tilstaa 4 Timer til Flytningen, fra den Tid at regne, da den første Vogn kom ud af Fæstningens (Københavns) Port, og at man havde Valget mellem kl. 16–20 samme Dag eller Kl. 8–12 den følgende Dag. At foretage Flytningen samme Dag var umuligt, da man ikke straks havde de nødvendige Vogne og Folk rede til at transportere saa mange syge og vantro tillige med deres og Hospitalets Effekter, og da Lægen desuden ikke kunde komme ud til Hospitalet igen, eftersom dette, medens han var i Byen, var blevet besat af Fjenden; Lægen blev medgivet en Adjutant med Trompeter for ved Forposterne at tilkendegive, hvem han var, men han vist tilbage af Fjenden.

Da man heller ikke næste Dag, 27/8, var i Stand til at foretage Flytningen til den af Fjenden fastsatte Tid, sendtes Kl. 5 om Morgenen et Brev fra General PEYMANN til den engelske kommanderende General, hvori man tilkendegav Umuligheden af at foretage Flytningen, samt at man maatte overlade Hospitalet og dets Lemmer til deres Skæbne og den fjendtlige Armés Menneskekærlighed; i samme Skrivelse bades om Tilladelse for Lægen til at vende tilbage til Hospitalet, hvilket blev bevilget. »Lægen blev atter afsendt paa samme Maade; og nu slap han hjem til sine Syge, der vist med Glæde saa ham tilbage hos sig, og af ham hørte den glade Tidende, at Direktionen, ifølge Aftale med den kommanderende General, intet havde imod, hvis Hospitalet kunde underhandle med Fjenden for at vorde transporteret ind ad Landet.«

Samme Dag, 27/8, blev de 3 danske Baade i Kalvebod Strand stærkt beskydt af det af Fjenden netop fuldførte Batteri ved det gamle Pesthus⁷⁵, hvorved 7 Danske døde og 6 saaredes, blandt disse sidste Kanonbaadens Chef Premierløjtnant C. WULFF, som i de Dage, der forløb, indtil han selv kunde overtage Kommandoen igen, erstattedes af Læge PEDER SEIDELINS 17aarige Søn Sekondløjtnant JENS SEIDELIN (S. 1202). (Se S. 1191 Læge P. SEIDELINS Ansøgning om Sønnens Indskrivning som Søkadet 1801).

Den 29/8 tidlig om Morgenen stillede General CATHCART pludselig ved en Parlamentær General PEYMANN et Brev af følgende Hovedindhold: »Sir! Jeg var i Gaar oprørt ved Synet af Patienterne i St. Hans Hospital, og jeg har besluttet at lade dem henflytte til et andet Sted, dersom der ikke, under de til Bortførelsen bestemte 4 Timer, skydes paa de til denne Hensigt benyttede Vogne.«

General PEYMANN svarede herpaa, at saafremt intet nyt Værk eller noget lignende Arbejde paa samme Tid foretoges dér, skulde Skydningen ophøre, men i modsat Fald bød Nødvendigheden at skyde paa de Stakler, man søgte at redde.

Flytningen medtog hele 12 Timer i Stedet for de forlangte 4, og det uagtet Fjendens Hjælpe midler var store, da han kunde rekvirere saa mange Vogne dertil, han vilde, og skønt kun Lemmerne blev flyttet, derimod ikke Hospitalets og Officianternes Ejendele, Møbler, Effekter m. m., hvilke derfor ogsaa senere næsten aldeles ødelagdes eller dog tabtes ved Fjendens Plyndring. Eskorteret af engelske Ryttere førtes de ulykkelige Hospitalslemmer – de sindssyge med Hænderne bundet med Forklædebaand – paa Bøndervogne og til Fods til Frederiksberg Kirke. En samtidig Beretning fortæller: »De Bindegale henlagdes ved Alteret, de mindre gale blev satte i Stolene, og de veneriske, 16 i Tallet, henbragtes i Staldene ved Slottet.« I Kirken blev det forbudt at aabne Vinduerne, og ud af den maatte ingen komme; paa Gulvet blev strøet Halm til at optage Urenligheden, men Stanken blev hurtigt kvælende. Fra om Aftenen Kl. 23 til næste Eftermiddag Kl. 16 var de syge helt uden Fødemidler, først da fik de Brød.

Blandt de sindssyge befandt sig Hospitalets tidligere Præst NIELS C. B. CRUUSE; ikke saa snart var han kommet ind i Kirken, før han raabte: »Jeg er Bisp og Hoved for det hele« og begyndte at prædike, hvormed han vedblev hele Natten, jævnlig afbrudt af en anden af de sindssyge, en fhv. Kaptajn GREEN, der faldt ham i Talen med Indvendinger og Spørgsmaal om Krigen; Pastor CRUUSE formanede ham til Taalmodighed, sagde, at han havde prædiket for KONGEN og haabede atter at blive Præst, men fik kun til Svar: »Hvad hjælper det mig, at jeg er Kaptajn for hele Flaaden, naar Engelskmanden, den Hund, stjæler den.«

(De engelske Soldater trængte ogsaa ind i Frederiksberg Præstegaard, hvor de var ved at jage Livet af Præstefruen ANTOINETTE THOMASINE LIEBERG (* BIRCH), som laa i Barselseng efter sit 3. Barn HEDVIG ELEONORA, der var født 15/8).⁷⁶

Efter c. 40 Timers Indespærring i Kirken førtes Patienterne af Englænderne videre til Frederiksborg; Bøndervognene, som havde maattet holde der hele Tiden, var atter ikke tilstrækkelige, saa mange maatte gaa de 4 Mil til Fods; i Frederiksborg anbragtes »de gale og veneriske« paa Lade gaarden, i Badstuen og Staldene, hvor de fik det usselt, men et betydeligt Antal af Lemmerne maatte sendes videre til Esromkloster og Frederiksværk, »hvis ædle Beboere gjorde dem deres Ophold der behageligt«.

– Maaske havde Fjenden en bestemt Hensigt med det menneskekærlige Tilbud om Flytning af de stakkels Patienter; det synes nemlig, som om et dansk Udfald var paa-tænkt, men at det ikke bragtes til Udførelse for ikke at hindre den tilbudte Flytning; et Udfald vilde nemlig den Dag have været særlig ubehageligt for Englænderne, hvis Belejringsarmé 2 Dage i Forvejen havde afgivet 6000 Mand til at gaa imod et dansk Korps ved Køge.

Ogsaa næste Dag benyttede Englænderne, der om For-

middagen havde arbejdet paa et Batteri mellem Rolighed og Ladegaarden, Hospitalet som Paaskud til under deres Tropers Fraværelse at skaffe sig saa megen Ro som muligt, idet de 30/8 om Aftenen paa Forlangende fik Vaabenstilstand til næste Morgen, denne Gang for at kunne flytte Medicinkasserne fra Hospitalet. –

Sandsynligt er det vel, at Læge PEDER SEIDELIN og/eller hans Søn J. H. SEIDELIN den 29/8 er fulgt med Patienterne bort fra Hovedstaden, hvis 3 Dages Bombardement 2/9–5/9 han/de saaledes næppe har været Vidne til.

Sct. Hans Hospital havde Englænderne efterladt til Dels som Ruin og fuldstændig udplyndret; alt Inventaret var gaaet tabt, hvoraf det meste var anskaffet i de 3 foregaaende Aar som Resultat af Kommissionens mangeaarige Reformbestræbelser; Sengeklæder og Madrasser havde Englænderne brugt til Sandsække til deres Batterier samt til Strøelse til deres Heste; c. 1500 Par nye Lagener, over 3000 Stykker Linned og Sengeklæder til 150 Senge var røvet og ligeledes Inspektørens store Samling af Geværer og Tobakspiber og de mest værdifulde af Lægens Bøger og Præparater; Lemmernes Kister og Kasser var plyndret, Tapeterne skaar i Stykker og nymalede Døre overmalet med Bogstaver og Figurer. Skaden ansloges til c. 25,000 eller 30,000 Rd. Assessor BÄRENS opgjorde i 1808 Tabet til 22,178 Rd. paa Inventar m. m. foruden 2,848 Rd. paa Bygningerne.⁷⁷

Efter at der 7/9 var sluttet Kapitulation paa Fjendens Vilkaar, den danske Flaades Udlevering, forlangte det danske Generalkommando ved gentagne Andragender af 25/9 og 27/9 til General CATHCART det af Fjenden besatte Sct. Hans Hospital rømmet og overladt til de syge og afsindige Lemmer. Generalen svarede herpaa, at han nok skulde lade Danskerne vide, naar Hospitalet kunde rømmes, men den 5/10 meddelte han endelig Generalkommandoet, »at St. Hans Hospital var rømmet og kunde tages i Besiddelse, naar det skulde være.« Den 8/10 indsendte Generalkommandoet til General CATHCART en detailleret Regning over den Skade, som af Fjenden var tilføjet Hospitalet, hvilket han lovede skulde blive betalt af den efter Afrejsen tilbageblivende engelske Kommissær.

Endelig den 4/11 1807 bragtes Lemmerne da atter tilbage fra Frederiksborg til Sct. Hans Hospital, hvortil Hovedstadens Indbyggeres Velvilje benyttedes, idet de Borgere, som ejede Heste og Vogne, offentlig opfordredes til frivilligt at besørge denne Transport, hvilket de ogsaa for største Delen gjorde.

Paa Hjemturen blev der i Blovstrød givet et Traktement for c. 100 Lemmer, hvilket kostede 28 Rd. 48 Sk., som betaltes af en Pengegave, indsamlet til trængende, som havde lidt ved Bombardementet.⁷⁸

Lemmerne indkvarteredes foreløbig igen i Ladegaarden, der var sat i nogenlunde Stand, men Forholdene var dog nu værre end nogensinde. Kanonkuglerne havde ikke gjort

Bygningerne mindre utætte, end de var i Forvejen, og alt Inventaret var af Fjenden blevet »saaledes bortranet og adsplittet, at ikkun Lidet deraf har kunnet sammensannes.«⁷⁹

En samtidig Beskrivelse af de Lidelser, Englænderne havde paaført Hospitalets Patienter, gives af den nidkære Fattigvæsenetsdirektør, Assessor J. H. BÄRENS i hans Tidsskrift *Penia*⁸⁰ i en Nekrolog over Fattigvæsenetsdirektør, Kaptajn KONRAD OTTO AUGUST v. RESTORFF, der faldt den 4/9, ved en fjendtlig Kugle, »i Kamp for sit ham kjære Fædreland.« Døden sparede ham for at »se Rasende, og affældige syge og elendige Hospitalslemmer, og de Ulykkelige, som den græsseligste af alle Sygdomme har berøvet Helbred og Lemmer og Selvfølelse, flyttes som Slagteqvæg fra deres sørgelige, skønt Hospital af Fjenden besatte Opholdssted, indespærres i et Herrens Tempel og dér at savne Føde og Luft, ja uden for dette nu Vederstyggelighedens og Pestens Tempel endog at nægtes en Plet af Jord til at skille sig ved Naturens for Alle nødvendige Udkastelser; se siden dette deres rigt udstyrede og af Fjenden bemægtigede Opholdssted plyndret ved intetskaanende og kaad Røverhaand!«

Begivenhederne i 1807 præger naturligvis ogsaa Direktionsprotokollen for dette Aar.

Som nævnt havde man kort før Katastrofen faaet anskaffet en Del Sengeklæder og Linned. Den 24/1 1807 havde Oldfruen MADAME WIDERSATZ udbedt sig anskaffet 100 Skjorter og 100 Særke til Brug for Lemmerne, hvilket bevilgedes i Betragtning af, at Hospitalet nu ejede 20 Skjorter og 40 Særke færre end 1/1 1804, og Lemmeantallet i Mellemtiden var blevet forøget; da Fattigvæsenet ikke selv havde det nødvendige Lærred, maatte dette købes »til billigste Pris.«

To Maaneder senere indstillede Oldfruen til Direktionen, at følgende Inventar kunde kasseres: 100 Lagner, 176 Skjorter, 210 Særke, 73 Tørklæder, 25 Halsklude, 16 Tæpper, 1 Spændetrøje, 16 Haandklæder, 65 Par Strømper, 4 Bleer, 2 Børnetrøjer, 10 Mandstrøjer, 7 Par Bukser, 9 Kofter, 10 Halmdyner, 12 Dusin Kamme, 40 Børster, 9 Sigter, 12 Ugler (dvs. lange Støvekoste) og 30 Støvekoste.

Et halvt Aar senere indtraf Katastrofen. 15/8 fandt det sidste normale Direktionsmøde Sted. Paa det næste Møde 28/11 fremlagde Inspektøren en Indberetning om, hvad der var sket med Hospitalet og dets Personale under de foregaaende Krigsuroligheder, fra den Dag da Forbindelsen mellem Hospitalet og Hovedstaden var blevet afbrudt, og indtil nu da Hospitalets Officianter og de af Lemmerne samt de afsindige og Patienterne, der havde været indlagt paa Frederiksborg, var kommet tilbage til Hospitalet. Yderligere var 3 Patienter, der havde været i København under

Krigsurolighederne, vendt tilbage den 18/11, 20/11 og 24/11. Tillige gjorde Inspektøren Direktionen opmærksom paa, at der i en Del offentlige Blade havde været Efterretninger om Hospitalets Besætning af Fjenden, om Flytningen og om Opholdet i Frederiksberg Kirke m. m., hvilke havde været blandet med Usandheder, som han troede burde berigtiges. – Dr. SEIDELIN anmeldte, at han, da der formedelt det ringe Antal Patienter kun var 4 Sygestuer i Brug, havde afskediget 2 Gangkoner, hvilket Direktionen approberede. – Til Erstatning for det Inventar, som Fjenden havde bortranet, foreslog Inspektøren – for at Pladserne igen kunde blive belagt – anskaffet 130 Over- og Underdyner, 220 Halmdyner og -puder, 130 Hovedpuder, 260 uldne Tæpper, 768 Par Lagner, 406 Skjorter, 748 Særke, 200 Halsklude, 400 Tørklæder og 500 Haandklæder, endvidere 35 Tepotter, 40 Natpotter, 90 Skaale, 160 Tallerkner, 150 Bægre, 15 Spyttebækkener, 10 Stikbækkener, 80 Medicinskeer og 24 Aareladningskopper. Endvidere bad Oldfruen om at faa anskaffet 24 Bleer og Børnesærke, 12 Navlebind og 6 Svøb samt et »Christentøj« (Daabstøj) med tilhørende Trøje og Hue, og desuden 12 Rivejern, 12 Sifter, 60 Støvekoste, 60 Børster og 96 Kamme.

De 4 Gangkoner, som tog med til Frederiksborg, havde siden faaet 1 Rd. i Ugeløn i Betragtning af det store Personale, hver havde haft Opsyn med. Paa Mødet 5/12 tilstodes der dem samme Ugeløn for Eftertiden.

Paa Mødet 9/1 1808 oplystes det, at Fortegnelserne over de i 1806 og 07 indlagte og udskrevne Patienter var revet i Stykker af de engelske Tropper, samt at en Del af Bilagene var bortkomne.

19/1 1808 ankom omsider i god Behold til Hospitalet de Hospitalslemmer, der hidtil havde været paa Frederiksværk, hvor Inspektøren havde ladet Fuldmægtig CONRADSEN afhente dem. I den Forbindelse udtalte Inspektøren 23/1, at han ikke noksom kunde rose den Iver og Beredvillighed, med hvilken Major TSCHERNING (Inspektør ved Kanonstøberiet i Frederiksværk EILERT P. TSCHERNING, Fader til Politikeren, Krigsminister A. F. TSCHERNING) og Landsdommer NANSEN (tidligere Vicelandsdommer, nu (1797–1809) Birkedommer i Frederiksværk og Halsnæs Birker) havde taget sig af Lemmerne og sørget for deres Bekvemmelighed. Major TSCHERNING havde af sine Blaar ladet Lemmerne spinde 1700 Pund Garn. Ogsaa de 4 fra Frederiksværk tilbageflyttede Gangkoner fik tilstaaet 1 Rd. Ugeløn. To af Lemmerne var ikke vendt tilbage, DORTHE HANSEN, fordi hun paa Grund af Sygdom ikke kunde flyttes, og den sindssvage MAREN RAVN, fordi hun var blevet helbredt og havde faaet Tjeneste hos Landsdommer NANSEN.

Oldfruen Jomfru MØLLER, der havde mistet alt ved fjendtlig Vold og nu var i den alleryderligste Forfatning, ansøgte 13/2 1808 om et passende Gratiale til Seng og Klæder, og samme Dag vedtoges det at anskaffe det for-

nødne Antal Salmebøger og faa Kirkebægrene istandsat; om dette sidste ogsaa var en Følge af Krigsurolighederne, nævnes ikke, men er vel sandsynligt.

Efter den ved Krigsurolighederne 1807 lidte Skade paa Hospitalet var en radikal Forbedring af dets Forhold nu absolut nødvendig. Den nylig gjorte Erfaring, at Hospitalet ved sin Beliggenhed inden for Voldenes Skudlinie kunde gavne en belejrende Fjende, vakte den Tanke baade i Kancelliet og Direktionen at flytte det længere væk fra Hovedstaden, saa meget mere som Opførelsen af det projekterede Galehus endnu ikke var paabegyndt. Det var forøvrigt den Tanke, som RIEGELS som den første havde fremsat allerede i 1797.⁸¹

Og man fik hurtigt Kniven paa Struben, idet Kancelliet 27/4 1808 meddelte Fattigvæsenets Direktion, at Hospitalets Grund skulde benyttes til de paatænkte nye Fæstningsanlæg, samt henstillede til Overvejelse, om det ikke maatte anses for rettest, at der straks købtes en Bygning i Nærheden af København eller længere borte. Samtidig fik man Underretning om at maatte være forberedt paa ufortøvet at lade nogle af Bygningerne nedrive, hvorfor disse takseredes. »Den gamle, men i den senere Tid meget udvidede Hospitalsbygningens Værdi ansattes ved Assurancetaxation til 68,000 Rd.«⁸²

Hospitalets specielle Direktion anmodede Slotsforvalter VOIGT om at bese Hovedgaarde med Henblik paa Køb, og allerede 5/5 s. A. kunde Fattigvæsenets kongelige (dvs. almindelige) Direktion fremsende Forslag om at købe Herregaarden Bistrupgaard ved Roskilde, indrette denne til afsindige og Almisselemmer, samt anbringe de veneriske Patienter i Hovedstaden eller dennes Nærhed. Forslaget tiltraadtes fuldtud af KONGEN 19/5 med den Tilføjelse: »Endelig ville Vi og understøtte Hospitalets Flytning ved dertil at forunde Befordring ved Artilleriheste eller anden fri Befordring efter Direktionens nærmere Forslag.«⁸³ Den 27/5 sanktionerede KONGEN Købet af Bistrupgaard til Overtagelse 1/6.

Det hele var sket hurtigt, men bortset fra at de 174 Syfilitikere, der af Hensyn til den kliniske Undervisning maatte blive i Hovedstaden, flyttedes⁸⁴ til Almindelig Hospital i Amaliegade (nu Nr. 26), skete der ikke mere. De fornødne Udvidelser og Tilbygninger af Bistrupgaard samt (muligvis) Overflytningen af Patienterne dertil paabegyndtes, men da de paatænkte Befæstningsanlæg atter blev opgivet, og det derfor ikke længere havde saa stor Hast med det gamle Hospitals Rømning, foregik Bistrupgaards Ombygning – ogsaa paa Grund af »de for Byggeri ugunstige Omstændigheder«⁸⁵ – med en saadan Sendrægtighed, at den først var nogenlunde afsluttet 8 Aar senere (S. 1159).

Dette bevirkede, at det gamle Sct. Hans Hospital paa Ladegaarden vedblev at modtage Patienter indtil 1816, da det endelig fraflyttedes.

I Sct. Hans Hospitals Direktionsprotokoller nævnes over-

hovedet intet om Flytningen til Bistrupgaard før end 1812, da der 6/6–9/6 sendtes 9 mandlige Patienter til Bistrupgaard, og 1813, da det 16/10 besluttedes at lade »ved Udgangen af denne Maaned« 35 Mandfolk og 6 Fruentimere flytte dertil; »de medgives deres Sengeklæder, Sengesteder, Lagner og Ganglinned; de herved ledigblevne Pladser paa Sct. Hans Hospital belægges ikke hverken nu eller siden.« I Januar 1814 kunde en blind Mand, som af Instituttet for de blinde havde lært Kurvefletning, ikke blive flyttet, da Bistrupgaard ikke havde Plads endnu.

Man arbejdede nu ihærdigt paa at faa det gamle Hospital tømt. I November 1813 skulde Professor LUND, der baade var Stadsfysikus og Medlem af Hospitalets specielle Direktion, gennemgaa en af Overlægen Hr. SEIDELIN udarbejdet Fortegnelse over samtlige i Hospitalet værende Syge med Opgivelse af Sygdommen og den Tid, de havde været indlagt, for at skønne, om nogle kunde udskrives eller overgaa som Lemmer. I Februar 1814 var der mange paa Venteliste, hvorfor Dr. SEIDELIN anmodedes om at affatte en Fortegnelse over de Patienter, som havde Benskader eller anden Sygdom, for hvilken de ogsaa kunde kureres i Distrikterne, og være Direktionen behjælpelig med at faa saadanne udskrevet. Samtidig nedtager man den af CLAUDI ROSSET skænkede Klokke, som skal sendes til Bistrupgaard, saa snart Vognen »indkommer«.

Da Hospitalskarlen blev afskediget i Juni 1814, fordeltes hans Arbejde blandt de 4 andre Opsynskarle, »indtil man om en meget kort Tid afsender en Del af de Afsindige til Bistrupgaard«, hvorved mindst 1 Karl kunde spares ved Hospitalet. I Juli sendes Tinskaale, Bægre, Tepotter, Natpotter, Sengesteder, Sengeklæder og Lagner saavel som Borde og Skamler til Bistrupgaard »til Brug for de dertil flyttende Afsindige.« Inden Forsendelsen skulde Inspektør AMENT lade Tintøjet reparere, hvorefter CONRADSEN, der nu var Fuldmægtig paa Bistrupgaard, anmodedes om at lade det hente.

I en Skrivelse til Inspektøren havde Kaptajn MANGOR beordret Dr. SEIDELIN til, hver Gang der sendtes sindssvage Personer til Bistrupgaard, at medsende en Beretning om, hvor længe de havde været gale, hvori deres Galenskab bestod, hvad der var gjort for at helbrede dem, samt med hvilken Virkning. Da Dr. SEIDELIN imidlertid vægrede sig ved at afgive denne af ham forlangte Beretning, erklærede Direktionen 24/9 1814, at den var enig med Kaptajn MANGOR, samt udtalte sin Forvisning om, at Hr. Doktoren selv indsaa det gode Øjemed. Dr. SEIDELINS Beretning om 11 til Bistrupgaard afsendte afsindige Mennesker fremlagdes 5/11, og samtidig oplystes det, at de 30 Bøndervogne, som Rentekammeret havde sørget for til Flytningen, foreløbig havde transporteret 14 Lemmer foruden Kakkellovne, Sengesteder, Sengeklæder m. m., og en Uges Tid senere skulde 33 eller 37 Lemmer og 4 af de roligste sindssvage flyttes til Bistrupgaard. Af de tilbageblevne Patienter skulde 10 Per-

soner ugentlig overflyttes til Almindelig Hospital, og i den følgende Uge begyndte man at sende Inventar og Linned fra Sygestuer og Lemmestuer til Bistrupgaard, dog skulde en Del af Linnedet blive paa Hospitalet. Forvalter CONRADSEN havde til Brug ved Bryggerset paa Bistrupgaard ønsket den store Tevandskedel i Spisemester LASSENS Køkken, men LASSEN erklærede 10/12, at Hospitalet ikke kunde undvære den.

Mødet 26/11 1814 prægedes af, at Hospitalet nu havde færre Patienter, hvorfor Badekonon og Vægteren blev sagt op ligesom Budet, hvis Arbejde fra 1/4 1815 overtoges af Portneren, og Vægtertjenesten skulde paa Skift udføres af de Daarekistekarle, der havde Nattevagt. Da der kun behøvedes 4 Gangkoner for Lemmerne og 3 for de sindssvage og Spindestuen, blev de øvrige Gangkoner ogsaa afskediget. Af det bedste Linned skulde til Bistrupgaard afsendes 369 Særke, 122 Skjorter og 384 Par Lagner, endvidere de bedste Sengeklæder samt alt af Træ, Kobber og Tin, som Hospitalet kunne undvære, og Forvalter CONRADSEN havde Brug for. Af Linnedet skulde Sct. Hans Hospital kun beholde 33 Særke, 67 Skjorter og 72 Par Lagner foruden til hver Person 3 Sæt Ganglinned og 2 Par Lagner. Endelig bestemtes: »Dr. SEIDELIN udleveres af de ledigværende Sengesteder et, som han selv vælger.«

Da saaledes »en betydelig Mængde Inventar er og mere efterhaanden bliver flyttet til Bistrupgaard«, blev Hospitalets Inventar, der 1814 var forsikret for 10,000 Rbd., i Februar 1815 kun assureret for 5,000 Rbd. for 1 Aar.

1815 fortsatte Flytningen. 17/6 vedtoges det, at Stakittet uden for Hospitalets Markport ved den saakaldte Spadseregang skulde nedtages og sendes til Bistrupgaard for at bruges der. Paa de honnerte Kamre var nu kun 4 Patienter tilbage, af hvilke »den gode, gamle NIELS SAABYE, tidligere Assistent ved det asiatiske Compagni, skal nu flyttes til Bistrupgaard,« hvor han forblev til sin Død 29/7 1825, 78 Aar gammel. Han var blevet indlagt inden 1797 i Sct. Hans Hospital, hvor han i Folketællingen 1801 anføres blandt de mod Betaling indlagte Sindssvage.

21/10 anmodedes Lægen Hr. SEIDELIN om at indsende en Navneliste over Patienterne og de afsindige med Oplysning om, hvor længe de havde været indlagt, hvilken Fremgang der var sket med dem, og hvilket Haab der var om deres Helbredelse. Fire Uger senere fremlagdes Navnelisten, men Oplysninger om Patienternes Fremgang og Udsigter til Helbredelse manglede, hvorfor de »forventes skyndsomt.« 30/12 indkom fra Dr. SEIDELIN en latinsk Beretning om Patienternes Tilstand m. v., som henlagdes, indtil nogen af de deri nævnte Personer blev sendt til Bistrupgaard, da den saa skulde sendes med til Underretning for Lægen. For dens Modtagelse kvitterede 2 Uger senere Dr. SEIDELINS Søn J. H. SEIDELIN i Protokollen: »Denne latinske Beretning har jeg som Læge ved Bistrupgaard af Herr Inspecteur AMENT modtaget d. 15. Januari 1816. J. H. SEIDELIN.«

30/12 1815 anmodede Stiftamtmand MOLTKE om at faa indlagt en sindssvag Husmandskone fra Avedøre, men Direktionen svarede, at »da man nu er i Færd med at nedrive Hospitalet, kan hun ikke modtages her, og paa Bistrupgaard er man ikke avanceret saa vidt med Bygningen, at man der kan modtage hende.«

Samtidig tilføjedes i Protokollen: »Da Indretningen paa Bistrupgaard nu paaskyndes, og der om en føje Tid vil begyndes med den allerede forlængst af KONGEN befalede Nedrivning af Sct. Hans Hospitals Bygninger, nemlig de nu først ubeboede og siden de øvrige, saa var det fornødent, at de Officiantere og Betjente, som nu der have Bopæl og Tjeneste, advares om, at denne Bopæl der paa Stedet vil ophøre, efterhaanden som Lemmerne bortflyttes til Bistrupgaard, eller Bygningerne nedrives. Dette til Underretning for Inspektøren og øvrige vedkommende. Nærmere vil blive bestemt om den Orden, i hvilken Nedbrydningen vil foregaa, og da saa meget muligt taget Hensyn til de i Hospitalet nu boendes Bekvemmelighed.« Lægen har i Protokollen kvitteret for denne Meddelelse om, at han snart maatte forlade Hospitalet: »Er mig communiceret. P. S. SEIDELIN.«

Dette Møde 30/12 1815 var det sidste, som afholdtes af Den specielle Direktion for Sct. Hans Hospital (MALLING, PONTOPPIDAN, WEYBEL og MANGOR; LUND var fraværende), inden den nye Organisation af Københavns Fattigvæsen traadte i Kraft 1/1 1816. Direktionen optog pr. 31/12 en Fortegnelse over Hospitalets Inventar og sendte Direktionsprotokollen til den nye, Den administrerende Direktion (WEYBEL, MANGOR og DE JONQUIÈRES), som paa sit første Møde 9/1 1816 vedtog: »Med Nedbrydningen af Mellembygningen og Staldbygningen begyndes straks, dog røres ikke ved det Indre af Kirken førend nærmere Ordre.« Dagen før var Murermester LØVE LØWE og Tømmerpolereren MALQVIST med 5 Svende kommet fra Bistrupgaard for at begynde Nedbrydningen efter Agent WEYBELS Ordre, og 17/1 antoges Dannebrogsmænd JOHAN GOTTLIEB CHRISTIANI som Arbejdsmand ved Nedbrydningen.

I 1816 afsluttedes Hospitalets Virke. 20/1 sendtes af dets Lemmer og Patienter 9 Mænd og 10 Kvinder til Bistrupgaard, 3/2 sendtes yderligere 8 Patienter, og s. D. fremlagde Inspektør AMENT en ham fra Doktor SEIDELIN senior leveret Continuationsliste over 19 af Hospitalets Patienter i det latinske Sprog; den sendtes til Lægen paa Bistrupgaard. Endnu fandtes mindst 9 Daarekistepatienter i Hospitalet.

Da de trykte Blanketter, som benyttedes til Ugeliste over Lemmer og Patienter, var sluppet op, anmodede Inspektøren om at faa trykt ¼ Ris af dem, men Direktionen svarede: »Da Hospitalet allerede nedrives, og Lemmernes Antal idelig aftager, saa maa der paa Contoiret være Tid nok til herefter at skrive disse Lister, hvorved Trykningen bespares.«

Nedbrydningen var nu saa vidt, at man paa Auktion 1/4 kunde sælge 62,700 Mursten for 2116 Rd. 14 Sk., 6,300 Tagsten for 351 Rd. og Kampe- og Brosten for 90 Rd. 3 Mk., ialt 2,557 Rd. 3 Mk. 14 Sk.

Da hele Forplejningen og Vasken paa Sct. Hans Hospital skulde ophøre 1/5 1816, og alle Lemmer og Patienter maatte flyttes inden, vedtog man 19/4, at Prokurator STEENFELDT (S. 766 og 1319) indtil videre skulde forblive hos Inspektør AMENT efter dennes Ønske, indtil han kunde komme til Bistrupgaard, en anden blev hos Spisemester LASSEN, 2 kunde udskrives straks og 4 lidt senere, 22 flyttedes 22/4 som Lemmer til Frue Arbejdshus, 14 flyttedes 24/4 til Almindelig Hospital, og 7 sendtes 19/4 og 20/4 til Bistrupgaard. Samtidig flyttede det meste af Personalet, bortset fra Portneren.

Endnu var Hospitalets gamle Hest, 32 Aar gammel og aldeles aflægs, tilbage. Inspektøren foreslog 1/5, at den enten skulde skydes eller sælges til Hesteslagteren paa Christianshavn, men MANGOR og WEYBEL resolverede: Hesten afgives til Bistrupgaard for at bruges til Tørveførsel. Dertil sendtes samtidig efter Forvalter CONRADSENS Ønske de i Gaarden staaende 2 store Kobberkedler, hvoraf den ene havde været brugt til Vask, den anden til Kogning af Tevand.

8/5 holdtes atter Auktion over Bygningsmaterialer; fra Kirkens Nedbrydning hidrørte 70,500 Mursten, 6,000 Tagsten samt 2 Stolpesten og 8 Sokkelsten.

Hospitalets Ophør fremgaar ogsaa af Spisemesterens Maanedsregninger for 1816: Januar c. 600 Rd., Februar og Marts c. 460 Rd., April 320 Rd., men i Maj 32 Rd. og Resten af Aaret 12–14 Rd. maanedlig.

Det sidste Halvaar af 1816 fandt kun 5 Direktionsmøder Sted. 22/11 tilstod Direktionen Dr. SEIDELIN 100 Rbd. til 2 Favne Brænde, 5/12 afsloges Oldfrue MØLLERS Ansøgning om Pension.

I 1817 holdtes Direktionsmøde 21/1, – 5–6 Dage efter Dr. P. S. SEIDELINS Død; det vedtoges at sende ogsaa det kasserede Linned til Bistrupgaard, og Portneren opsagdes til 1/5. Den 26/1 døde ogsaa Inspektør SØREN AMENT. Det næste Møde var berammet til 11/2, men blev vist ikke holdt; i Protokollen er kun indført det første Punkt, der skulde paa Dagsordenen: »32 Fag Gitterværk af Hospitalets Havelaage er nedblæst i Stormvinden.«

(Som nævnt begyndte man i 1816 med Nedrivningen af den gamle Ladegaard, saaledes nedbrødes 2 af de største og bedste Længer, hvis Materialer anvendtes ved Opførelsen af 2 Sidefløje paa Bistrupgaard.⁸⁶ Den bestaaende Del af Ladegaarden anvendtes 1822–1908 til Arbejdsanstalt for fattige og husvilde (fra 1834 desuden som Tvangsarbejdsanstalt), hvorefter den afløstes af Sundholm. 1810–1907 foretog Ladegaardslemmerne Gadefejning i Hovedstaden. I 1930 nedreves Ladegaarden, og paa dens Areal opførtes 1932–33, med KAY FISKE som Arkitekt, det moderne

Kompleks, der nu ligger mellem Rosenørns Allé og Aaboulevarden).

Samtidig med at PEDER STEENFELDT SEIDELIN var Læge ved Sct. Hans Hospital, var han – der 10/11 1803 blev Medlem af Det kongelige medicinske Selskab (stiftet 1772 af J. C. TODE m. fl. som det næstældste medicinske Selskab i Verden; siden 1872: Det medicinske Selskab i København) – *Distriktslæge*, en Stilling, der ogsaa hørte under Københavns Fattigvæsen, og til hvilken man ogsaa blev antaget af dettes Direktion efter Sygekommisionens Forslag (S. 1100).

Sandsynligvis har han fra 1799 eller kort efter (eller eventuelt før⁸⁷) været Assistent hos Distriktslægen i 1. og 2. Distrikt, Professor J. H. SCHØNHEYDER, i den Del af dennes Distrikt(er), der betegnes »paa Broerne«, altsaa uden for Voldene, hvor netop Sct. Hans Hospital var beliggende. Muligvis hørte netop Distriktslægeembedet uden for Voldene med til Sct. Hans Hospitals Læges Virksomhed. I 1803 nævnes udtrykkelig, at han foruden Gage som Hospitalets Læge faar Honorar »for Distriktslægetjenesten paa Vester- og Nørrebro.« (S. 1106). Og fra 1805 overtog P. S. SEIDELINS Søn J. H. SEIDELIN Distriktslægetjenesten efter sin Fader.⁸⁸ – (Se S. 1168, 1286 samt Rettelser S. 1328).

Om SEIDELINS personlige Virke som Distriktslæge »paa Broerne«, hvilket vil sige Vesterbro og Nørrebro samt Østerbro, vides intet, men de Arbejdsvilkaar, hvorunder han arbejdede, fremgaar af den nævnte Plan for Fattigvæsenet af 1/7 1799, hvis Kapitel VII (§§ 83–120), der udarbejdedes af Københavns dygtige Stadsfysikus C. E. MANGOR, handler om Sygeplejen i Særdeleshed.

Om Sygebehandling af de fattige bestemmer Planens § 94: Naar nogen søger fri Kur og Pleje i Sygdomstilfælde, anmeldes det for Fattigforstanderen i det paagældende Distrikt, og denne udsteder straks Sygeseddel til Distriktslægen, som saa snart som muligt ser til den syge og foreskriver det fornødne til Helbredelsen. § 97: Ved Anmodning om Fødselshjælp udstedes paa samme Maade Sygeseddel til Distriktslægen og Jordemoderen. § 98: Saa længe en syg er under Kur og Pleje, bør Lægen – og i Tilfælde af Barselseng Jordemoderen – besøge den syge, naar og saa ofte fornødent er, »og ved disse Besøg ikke alene omhyggeligen

foreskrive og anvende de Læge- og Hjælpe midler, som Sygdommen udfordrer, men endogsaa ideligen og nøjagtigen underrette vedkommende om de rigtige Forholdsregler i Henseende til Medicinens Brug samt Mad, Drikke, Renlighed, frisk Luft o. desl.« § 99: Fattigforstanderen bør ogsaa af og til besøge de syge »og især have Øje med, at Lægens Forskrifter efterkommes, samt i Almindelighed, og i Forening med Lægen, gøre dem opmærksomme paa, hvor meget Sundhed og Styrke beror paa vel tillavet Føde samt Orden og Renlighed, Tarvelighed og Arbejdsomhed, og hvor meget derimod Svaghed og Sygdom foranlediges af slet Føde, Uorden, Skidenhed, Dovenskab samt stærk Brændevins- og Kaffedrik.«

§§ 102–104: Finder Distriktslægen Indlæggelse af den syge nødvendig, anmelder han det til Distriktsforstanderen, som ufortøvet drager Omsorg for, at Fattigforstanderen skriftlig anmelder det til Hospitalets Inspektør, som paa Anmeldelsesseddelen noterer, om den syge kan indlægges samme Dag eller naar. Saa snart der er Plads ledig, sender Hospitalets Inspektør Bud efter den syge; »kan han ikke gaa derhen, afhentes han paa sædvanlig Maade, naar Hospitalet er her i Staden, og beforders, naar han indtages i St. Hans Hospital. – Naar den syge afhentes, medgives ham fra Distriktslægen til Hospitalslægen en kort Sygdoms-Historie med Underretning om de hidtil brugte Lægemidler.«

§ 107: Hvis en syg efter 2 Maaneders Kur i sit Hjem ikke er helbredt, bestemmer Sygekommisionen, om han bør indlægges i Hospital eller anses for »ulægelig« (uhelbredelig), eller om Kuren bør prøves længere. »Som alt for langvarige eller ulægelige Sygdomme anses Epilepsi for Voksne, som har varet over et Aar, Lamhed af Slagflod, fuldkommen Svindsot og Tæring, vedvarende Brystkrampe eller Stakaande (Astma), gammel Modersyge, gammel Brystsyge eller Hoste, gammel Benskade, Gigt, som har varet over 1 Aar og ej kan hæves i to Maaneder.« § 110: Syge, der er erklæret ulægelige og ikke indlægges, skal Distriktslægen undersøge mindst 1 Gang hver Maaned, enten i Lægens eller den syges Hus.

§ 113: »Medikamenter til de syge, som Fattigvæsenet tager under Helbredelse i Staden eller i Sygehospitaler, foreskrives efter den befalede Pharmacopoea pauperum. Andre Lægemidler end de deri indførte maa ingen Fattigvæsenets Læge foreskrive, uden Sygekommisionens Minde eller Vidende.« § 115: De udstedte Recepter skal stemples af Distriktsforstanderen før (eller straks efter) Udleveringen. Hvert halve Aar indsender hver Apoteker sin Regning, bilagt de stemplede Recepter, til Sygekommisionen, som reviderer dem og sender dem tilbage, hvorefter Beløbet udbetales af Fattigvæsenets Hovedkasse.

§ 117: »De syge, der ikke holder sig de Forholdsregler efterrettelige, som dem af Lægerne eller af andre deres foresatte foreskrives, udsætter sig for at straffes, naar han

er helbredet, . . . efter § 157.« § 157: »For Forseelser, som stride mod den Orden og Sædelighed, som de fattige, der nyde offentlig Understøttelse, bør iagttage, bemyndiges Direktionen til at lade ikke alene give alvorlige Formaninger, men ogsaa at bestemme og iværksætte Straffe, som bestaar i offentlig Irettesættelse, Afbigter eller Hensættelse i Tvangsarbejds-huset indtil i 4 Uger. Naar den afstraffede tredie Gang gør sig skyldig i Forseelser, idømmes han ensomt Fængsel for en vis Tid.«

§ 120: Kommer en Hospitals- eller Distriktslæge under Fattigvæsenet ud for »en Sygdom, om hvis Natur han tvivler, eller som han finder saa haardnakket eller indviklet, at det bør være ham vigtigt at høre andres Mening, da henvender han sig i den Henseende til en af de lægekyndige i Sygekommisionen.«

Det Distrikt, i hvilket P. S. SEIDELIN virkede som Fatigtlæge, var Broerne, dvs. Københavns Forstæder⁸⁹ uden for Voldene og Portene; disse sidste var endnu lukket om Natten; fra 1801 skulde dog Nørreport til enhver Tid aabnes for Personer, der søgte Læge i Byen eller skulde føde paa Fødselsstiftelsen, – først 1821 aabnedes den hele Natten for alle.

Af Københavns ca. 100,000 Indbyggere boede i 1801 kun en forsvindende Part uden for Voldene, nemlig paa Vesterbro 1072 foruden 411 Personer paa Sct. Hans Hospital, paa Nørrebro 683 og paa Østerbro 659.

Navnlig paa Vesterbro byggedes der en Del omkring Aarhundredskiftet, og der var her den livligste Trafik, fordi Vejen til Frederiksberg gik over den. Vesterbrogade, der var blevet brolagt allerede i 1785, blev 1798 beplantet med Kastanietræer indtil Frederiksberg Allé. Naar man var kommet ud af Vesterport, havde man paa venstre Haand Dronningens Enghave (det nuværende Tivoli), derefter fulgte det borgerlige Skydeselskabs Gaard og længere ude den kongelige Skydebane samt enkelte andre større Ejendomme, men ellers fandtes der paa begge Sider af Vesterbrogade kun uanselige Privathuse. Indgangen til Frederiksberg Allé var lukket med en med Jerngitter forsynet Port, ved hvilken der 1801 anbragtes 2 Lygter, og samtidig be-lystes det nærmeste Terræn uden for hver af de 3 Porte med 8 Lygter paa hvert Sted. Selve Alléen kunde uden Indskrænkning benyttes af Fodgængere, af hvilke mange lagde Søndagsturen gennem Alléen til Slotshaven; derimod maatte kørende og ridende indtil 1833 have Nøgler for at passere Porten. Alléens Sydside var endnu ubebygget, hvorimod der paa Nordsiden fandtes nogle Lyststeder.

Nørrebro var i Modsætning til Vesterbro en meget stille Forstad, gennem hvilken Ligtog passerede til den 1760 oprettede Assistenskirkegaard. Bebyggelsen var kun sparsom, for Størstedelen kun lave Bindingsværkshuse; den første Del af Nørrebrogade var ikke bebygget, derimod fandtes der enkelte Huse paa Fælledvejens Østside; paa vestre Side af

Nørrebrogade laa den store Ejendom Blaagaard, hvis Hovedbygning 1790–1807 husede det nyoprettede Skolelærer-seminarium (Danmarks første, der siden 1809 har været i Jonstrup) og derefter var Hospital for Landmilitæretaten til 1815. Mellem Blaagaard og Kirkegaarden laa den herskabelige Lystgaard Solitude for Enden af den nuværende Solitudevej. Saavel Nørre Allé, da benævnt Kongevejen til Helsingør, som Blegdamsvejen, der var Hovedforbindelsesvejen mellem Nørre- og Østerbro, var beplantet med Træer; ved sidstnævnte fandtes nogle beskedne Smaahuse og Sommerboliger, Traktørsteder og Køkkenhaver samt adskillige Fabrikker.

Den mindst bebyggede af Broerne var Østerbro, der netop derfor havde bevaret en særlig landlig Karakter; tæt uden for Østerport fandtes Holmens Kirkegaard til venstre for »den store østre Landevej«, og til højre laa lige uden for Porten Almindelig Hospitals Kirkegaard (fra 1770), der i vore Dage er inddraget i den derpaa følgende Garnisons Kirkegaard. Nord for denne laa den store, meget beundrede CLASSENS Have med Kanaler, Øer og Fiskedamme.

† 15/1 eller 16/1 1817 »af indvortes Svaghed« paa Sct. Hans Hospital i København, begravet 22/1 (Frederiksberg Kbg.).

Ifølge Kirkebogen døde han 16/1, og han betegnes her: »Forhen Læge ved Sct. Hans Hospital. Opholdssted: Sct. Hans Hospital.« Derimod lyder hans 2 Sønners Dødsannonce i »Danske Statstidende« (dvs. Berlingske Tidende) for 20/1 (og i Adresseavisen s. D.):

»Onsdagen den 15de Januar berøvede Døden os vores elskede, retskafne Fader PETER STEENFELDT SEIDELIN, Læge ved Sct. Hans Hospital, i hans Alders 70de Aar. Dette bekiendtgøres herved sørgeligst for fraværende Familie og Venner.

J. H. SEIDELIN	J. SEIDELIN
Læge ved Bidstrupgaards Hospital.	Premier-Lieutenant i Søe Etaten.«

~ 21/3 1777 hos Brudens Fader i Sølvgade i København (Trinitatis) ANNE COUSINE GREEN, * 1751 paa Gammel Mønt i København, døbt 18/1 i Sct. Nikolai Kirke, Datter af Skoleholder JACOB GREEN (* c. 1718 i Norge, † 20/3 1792 i Sølvgade i København af Forraadnelsesfeber, begravet 24/3 (Trinitatis)) og Hustru ANNA JOHANNE BENTZEN († 1762–87, formentlig c. 1768).

ANNE COUSINE GREEN var den næstældste af Skoleholder JACOB GREENS 7 Børn, der fødtes 1749–62 og alle døbt i Sct. Nikolai Kirke. Skoleholderen skiftede ofte Bopæl, men boede dog stadig mellem Østergade og Gothersgade, tæt ved Kongens Nytorv. Det første og tredje Barn, der begge hed CHARLOTTA AUGUSTA (døbt 24/3 1749 og 22/7 1752) er født i henholdsvis Christen Bernikows Stræde og Antonistræde, og sidstnævnte Sted er ogsaa CHRISTIAN født (døbt 27/8 1753). JOHANNES CHRISTIAN (døbt 15/9 1755) og MONICA (døbt 21/4 1759) er født i Pilestræde, hvor »Monsr. GREEN, Skoleholder, fattig,« ifølge Indkvarteringsmandtal 1757 og 58 boede til Leje i Nr. 36 hos Skomager CHRISTOPHER HORN⁹⁰; 1760 og 61 boede Skoleholder GREEN i Ny Adelgade, dav. MNr 211 i Købmager Kv.; og endelig er MARIA ELISABETH (døbt 1/8 1762) født i Gothersgade, hvor Familien ogsaa boede i 1765.

Den 14/4 1765 blev ANNE COUSINE konfirmeret – sammen med 31 Dreng og 39 andre Piger – i Sct. Nikolai Kirke af Sognepræsten HANS LEMMING.

Da ingen af ANNE COUSINE GREENS Søskende ses at være konfirmeret i Sct. Nikolai eller Trinitatis Kirker, er de muligvis alle døde som Børn.

Til Skoleholderens nærmeste Omgangskreds hørte den ansete Pietist MANDERUP TUXEN⁹¹, der i 2 Aar havde studeret ved Pietismens Hovedsæde, Universitetet i Halle, og fra 1746 til sin tidlige Død 1760 var residerende Kapellan ved Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn; han var Fadder til 5 af GREENS Børn (ikke i 1752 og til den yngste), hans Hustru METTE OLUFSDATTER TØNNESEN til de 2 ældste, og hans 2 Søstre DOROTHEA SOPHIA TUXEN⁹¹ og ELSE CHRISTINE TUXEN⁹¹ henholdsvis i 1751 og 55; endvidere var Ekvipagemester TØNNESENS Datter CHRISTINE MARIE TØNNESEN⁹² paa Agent Bjørns Plads (nu Wilders Plads) paa Christianshavn Fadder 1749 og Tøjhusfuldmægtig TØNNESENS Datter ANNA CAROLINA paa Christianshavn i 1759; yderligere var ANDREAS BRUUN, Præst paa Ostindien, som logerede hos Pastor TUXEN, Fadder til ANNE COUSINE GREEN.

Af mulige Slægtninge optræder Skipper PETER GREEN paa Christianshavn som Fadder til de 2 ældste Børn, og til den ældste desuden Skoleholder JOHAN BENTZEN FOSSBERG i Fiolstræde.

Blandt Fadderne findes yderligere i 1752 Skibspræst CHRISTIAN VALEUR, der tidligere havde været Lærer ved Frelsers Fattigskole, nu logerede paa Christianshavn og

6 Dage efter blev Sognepræst i Svaneke, Bager PETER BIØRN⁹³ og Skipper NIELS KIEP⁹⁴, begge paa Gammel Mønt, Ostinderfarer PETER SMITHS⁹⁵ Hustru Madame BARBARA POLL⁹⁵ og Datter ANNA CATHRINE SMITH⁹⁵ i Borgergade, medens PETER SMITH selv er Fadder i 1753 sammen med Konduktørløjtnant PETER HASSING⁹⁶ i Silkegade, Skipper TOFTS Hustru MAREN ved Nyhavn og Jomfru AARE i Toldbodgade. I 1755 er Skrædder JUST HØYER⁹⁷ og Hustru ANNA fra Møntergade Faddere sammen med Tapetmager NIELS JENSEN i Christen Bernikows Stræde og Skomager CHRISTOPHER HORN i Pilestræde, hvilken sidste atter er Fadder i 1759 sammen med Fabrikskriver JOHAN SCHIØT ved Holmen og Justitsraad, senere Konferensraad samt Direktør for det militære Uldmanufaktur og 1781–96 for Børnehuset samt Direktør i Generalpostamtet HANS HANSEN KOEFOEDS Hustru CHRISTENCE BENTZEN i Klareboderne. Endelig er det yngste Barns Faddere Solicitant NIELS JACOB ABELSTED⁹⁸, Porcelænshandler DAVID BANG⁹⁹ paa Østergade, Lærer ved Vajsenhuset cand. theol. THOMAS HORREBOW, Sognepræst ved Sct. Nikolai Kirke (tidligere ved Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn) HANS LEMMINGS Hustru ANNA ELEONORA SKAARUP og Stadskaptajn MUNDT¹⁰⁰ Datter DOROTHEA MUNDT¹⁰⁰.

JACOB GREEN kaldes allerede Skoleholder i 1743, men først 30/8 1751 fik han Magistratens Bestalling (Borgerskab) som privat Skoleholder. I 1777 er han – og har rimeligvis været siden 1772 – Skoleholder ved en af de 4 – oprindelig 5 – Friskoler, som Plejeanstalten, der 1771–81 var Leder af Københavns Fattigvæsen, havde oprettet i 1772, nemlig Plejeanstaltens Skole i Sølvgade. Ved dette Udtryk skal ikke forstaaes en Skolebygning, men blot at den Skole, som GREEN drev i sit Hjem i Sølvgade, var blevet godkendt af Plejeanstalten, der betalte Lærernes Lønninger og de til Undervisningen nødvendige Materialer. Det af Den almindelige Plejeanstalts Direktører 23/1 1772 udstedte Reglement for Friskolerne for fattige Børn erstattedes i 1777 af et Generalreglement¹⁰¹ af 30/9, udstedt af Direktørerne NIELS RYBERG, MATHIAS LUNDING samt CARL WENDT (tiltraadt 1775). Dette indeholdt i 23 Paragraffer, fyldende 19 Foliosider, Instrukser for Inspektøren Pastor BENDIX KRØLL, Regnskabsføreren Magasinforvalter OLSEN, Lærerne og Læremødrene samt meget detaillerede Regler ogsaa for Undervisningsmetoden. Om Lærerpersonalet bestemmes, at der ved hver Skole – med højst 100 Børn (1790 havde Fattigvæsenets 4 Friskoler 413

Elever) – skal være en Skoleholder og en Hører – sidstnævnte underviser Børnene, indtil de kan læse, begynde at skrive samt regne de 4 Species, hvorefter Skoleholderen overtager dem, – samt en Læremoder til Undervisning i Spinden, Syning og Strikken. Angaaende Lønningerne bestemtes, at »de 2 ældste eller mest fortjente Skoleholdere GREEN og TUDE-RUP nyder hver i aarlig Løn 100 Rd., de 2 andre Skoleholdere hver 80 Rd., de 4 Hørere hver 60 Rd., de 2 ældste eller bedste Læremødre Mad. HOLST og ZUSCHLAG hver 50 Rd. aarlig og de 2 andre hver 40 Rd. aarlig.«

Da Plejeanstalten ophævedes i 1781, og Fattigvæsenet samtidig lagdes ind under Københavns Magistrat, indsendte BENDIX KRØLL en Inventarfortegnelse for hver af de 4 Skoler.¹⁰² Fortegnelsen for Plejeanstaltens Skole i Sølvgade af 18/4 1781 er underskrevet af Skoleholder J. GREEN og hans Datter Læremoder ANNE SEIDELIN; hvor længe denne har været Læremoder ved sin Faders Skole, vides ikke.

De nævner først de til Skrive-, Regne- og Læseskolen hørende Ting, nemlig 11 Bibler, 16 gamle af PONTOPPIDANS Bøger, 8 almindelige Kirkesalmebøger, 1 gammel CRAMERS Regnebog, 3 Protokoller, 5 Blækhuse, 12 Regnetavler, 2 Bogreoler, 4 Linealer, 3 Skoleborde med tilhørende 6 Bænke, 4 andre Bænke til Læsebørn, 2 smaa firkantede Borde til Lærerne og endelig 1 med Ruslæders Sæde betrukket Stol.

Derefter anføres de Redskaber, der brugtes i Arbejdsskolen: 1 Skab til Opbevaring af Uld, Hør, Garn og Strømper m. v., 2 lange, brede Hylder til Hasper o. a., 32 Spindeskamler og 6 Strikkebænke, 30 Rokke til Spinderiet og 13 gode Bomuldsrokke (foruden henholdsvis 18 og 5 ubrugelige), 6 Hørhasper og 3 Uldhasper, 3 Par Karter, 1 Vægt og Vejeskaale, 1 Ildtang og 1 Ildskuffe, 2 Lysesakse, 2 Trælysestager, 10 Knytteskeer, 8 Par store og smaa Strømpebrætter.

Ved Reskript af 17/3 1784 bestemtes, at Sognepræsterne i de Sogne, hvori Fattigskolerne fandtes, skulde have Tilsyn med disse, hvilket vil sige, at Sognepræsten ved Trinitatis Kirke CHRISTIAN HOLST fik Tilsyn med GREENS Skole i Sølvgade, ogsaa kaldet Plejeskolen i Sølvgade, og

6/12 s. A. udstedte Magistraten et nyt Reglement for Fattigvæsenets 4 Friskoler.¹⁰³

Lige til sin Død i Marts 1792 boede JACOB GREEN i Sølvgade og kaldes stadig Skoleholder ved Plejeanstalten, hvilket – efter dennes Ophævelse 1781 – vil sige, at han stadig virkede under Fattigvæsenet.

Medens der indtil 1792 kun vides at have været 2 Lærere ved Plejeskolen i Sølvgade, nemlig JACOB GREEN og hans Datter ANNE SEIDELIN, er der her efter baade en Skoleholder, en Hører og en Læremoder.

Men samtidig ændredes Forholdene totalt, idet Plejeskolen i Sølvgade fra 1/10 1792 – efter Magistratens Ordre og i Overensstemmelse med Forordningen om Københavns Fattigvæsen af 9/3 1792 – henlagdes under Trinitatis Sogns Arbejdsanstalt, og begge samtidig flyttede ind i Gaarden Nr. 258 i Aabenraa, som Trinitatis Sogns Plejekommission 27/8 s. A. havde købt for 8400 Rd. af Oberst P. A. ROSS, og som herefter i 4 Aar blev Hjem for Læge PEDER STEENFELDT SEIDELIN, hans Hustru Læremoderen og deres 2 Sønner. (Arbejdshuset, der havde begyndt sin Virksomhed 29/6 1790, havde hidtil haft til Huse i Bødker PHILIP JENSEN FRØLINGS¹⁰⁴ Enke DOROTHEA MARGRETHE KOCHS¹⁰⁴ Gaard i Aabenraa Nr. 242, i nogle Værelser, som Plejekommissionen havde lejet fra Paaske 1790 for 3 Aar og nu efter Flytningen udlejede til en Snedkermester det sidste halve Aar). Daværende MNr. 242 i Rosenborg Kvarter var paa Aabenraas nordlige Side, midt mellem Landemærket og Reformert Kirkes Grund, Nr. 258 var en stor Gaard lige overfor paa den sydlige Side. Nr. 242 fik senere MNr. 241 og Husnr. 18; SEIDELINS Hjem Nr. 258 fik siden MNr. 225 og Husnr. 15.

Trinitatis Sogns Plejekommission, hvis Regnskaber¹⁰⁵ er bevaret 1787–99, bestod i denne Periode af Sognepræsten CHRISTIAN HOLST og Hørkræmmer (?) LARS HANSEN MØLLER^{105a} samt af Hørkræmmer BØRGE FOGH¹⁰⁶, der midt i 1790'erne afløses af en WINSLØW, og desuden fra c. 1793 af Sognets Kapellan JOHAN LØNBORG PALUDAN.

Allerede fra Tiden før Skolens Flytning forekommer ANNE SEIDELIN 2 Gange i Regnskaberne, idet »jeg underskrevne Læremoder ved Plejeskolen udi

Sølv-Gaden« baade 1789 og 90 giver Plejekommissionen Kvittering for 7 Rd., for hvilke hun skulde købe Tøj til en Skolepige, der skulde konfirmeres.

Indtil 1/10 1796, da ANNE SEIDELIN som Læremoder afløstes af ANNE CATHRINE MEYER, findes hendes maanedlige Kvittering for Lønnen, som var 4 Rd. 1 Mk., dvs. 50 Rd. aarlig. Desuden fik hun aarlig 24 Pund Lys »til Skolen og eget Brug« samt 4 Favne Bøgebrænde, endvidere hvert Kvartal 2 Rd. 3 Mk. i »de mig tilstaaede saakaldte smaa Udgifts Penge til Sand, Koste, Bomolie, Rokkesnore, Sejlgarn osv. til Skolerne.« Endelig deltes »den sædvanlige Ny-Aars Douceur« paa 25 Rd. ligeligt mellem Skoleholderen, Hørerens, Læremoderens og Stiftelsens Inspektør C. H. POLDER med 6 Rd. 1 Mk. 8 Sk. til hver.

Efter Skoleholder JACOB GREENS Død blev JENS ENEVOLDSEN, der 1790 var blevet Student fra Aalborg, Skoleholder ved Trinitatis Sogns Friskole, som den herefter kaldes, men han – »Studiosus og constitueret Skoleholder ved Runde Sogns fattiges Frie Skole« – døde allerede 20/10 1792 paa Almindelig Hospital, hvorefter den hidtidige Hører stud. theol. KNUD GRAAH 1/11 1792 avancerede til Skoleholder, og samtidig ansattes som Hører stud. theol. G. J. DISCHER; disse blev siden ansete og dygtige Præster i Slots Bjærgby og i Følleslev. 1/1 1794 forlod GRAAH Skolen, DISCHER blev Skoleholder, og som Hører antoges KNUD GIANDRUP, der 1791 var blevet Student fra Frederiksborg. Ved Fattigvæsenets Forandring 1/7 1799 bestod Lærerstaben stadig af DISCHER, der 1796 var blevet cand. theol., GIANDRUP og ANNE CATHRINE MEYER. I hele denne Periode var Skoleholderens, Hørerens og Læremoderens Løn henholdsvis 6 Rd. 4 Mk., 5 Rd. og 4 Rd. 1 Mk. maanedlig, dvs. 80, 60 og 50 Rd. aarlig.

Paa Regnskabet 1796 findes følgende 2 Udgiftsposter, der rimeligvis staar i Forbindelse med, at Fru SEIDELIN nu forlod Skolen: »for Kakkellovnen i Læremoderens Værelse at afpuddse,« og »for at rense og vaske af i Kjøkkenet, efter der var udbedret og hvidtet, før den nye Læremoder indflyttede.«

Ved Folketællingen 1801 boede følgende i Arbejds- og Plejehuset, Aabenraa 258: Inspektør CHRISTIAN POLDER, 71 Aar († 26/3 1803 sst. af Alderdom, begravet 1/4 paa Assistenskgd.), Enkemand efter ANNE MARIE FUGL († 7/10 1798 af Alderdom sst., begravet 13/10 paa Assistenskgd.), hans ugifte Datter IDE MARGRETHE POLDER, 36 Aar, der »forestaar Husholdningen«, og den 46aarige, ugifte Tjenestepige SOPHIE POULSDATTER. – Den 29aarige, ugifte Skoleholder KNUD GIANDRUP. – Den 56aarige Enke, Lære-

moder ANNE CATHRINE MEYER og dennes 17aarige Datter MARIE MEYER, der »strikker og syr.« – Den 59aarige Portner og Bud HANS BERG og hans (anden Gang gifte) Hustru JULIANE CATHRINE BERG, 79 Aar, – samt 32 Almisselemmer.

Den 1/10 1796 ophørte ANNE SEIDELIN som Lærerinde efter mindst 15 Aars Virke, og samtidig er Familien aabenbart flyttet fra Skolen i Aabenraa. Muligvis har hun fortsat som Haandarbejdslærerinde (privat eller for Fattigvæsenet), thi Vejviserne for 1796 og 97 nævner hende selvstændigt, idet de foruden hendes Mand Med. Licentiat SEIDELIN i henholdsvis Aabenraa og Magstræde ogsaa anfører »Frue SEIDELIN, underviser i Netheder.« Hun døde 59 Aar gammel.

† 4/2 1810 af Brystsyge paa Sct. Hans Hospital paa Ladegaarden i København, begravet 10/2 paa Assistenskirkegaarden (Trinitatis Kbg.).

8 Børn: Ottende Slægtled, S. 1153–1247.

b. CATHRINE DOROTHEA SEIDELIN, * 1748 i Ulsted Præstegaard, døbt 14/1, formentlig opkaldt efter sine to Bedstemødre CATHRINE VALDEMARS-DATTER (S. 552) og DORETHE GUNDERSDATTER TORUP (S. 558). Hendes 5 Faddere er nævnt S. 555.

Syv Aar gammel fik hun til Stedfader den almindeligt ærede og elskede Kapellan i Aalborg SIXTUS ASPACH, som 30/7 1762 blev Præst ved Aalborg Hospitals Kirke, hvor CATHRINE DOROTHEA SEIDELIN sammen med sin ældste Broder blev konfirmeret 3/10 s. A.

Efter sin Konfirmation blev hun boende i Hjemmet i Aalborg, hvilket fremgaar af Kirkebogens Fortegnelse over Kommunikanter, hvori Stedfaderen har indført, at »min Kone, Daatter og ieg« var til Alters 2–3 Gange aarlig (S. 1314) indtil Moderens Død i Maj 1768, derefter kun »min Daatter og ieg«, indtil han blev gift igen. CATHRINE DOROTHEA nævnes sidste Gang 25/8 1769 (med sin Stedfader og Stedmoder), hvorefter hun sikkert har forladt Aalborg 1769 eller 1770.

Herefter opholdt hun sig i 1771 paa Nørthorp, i 1782 i København, da hun stod Fadder til sin ældste Broders fjerde Barn, og ved sin Vielse i 1788 angives hun at bo paa Vestervold.

Fra Aaret efter sin Vielse og til sin Død 28 Aar senere var hun Lærerinde (Læremoder) i København ved den Skole, der stiftedes 3/12 1789 ved Garnisons Sogns Arbejdsanstalt i Store Kongensgade, ved hvilken hendes Mand JENS CHRISTIAN GREEN var Inspektør 1789–1810 (S. 1132). Skolens Elevantal laa i 1798 mellem 40 og 50.

For sin Flid som Lærerinde belønnedes hun af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab med 3 Sølvmedaljer, og 1796 fik hun udbetalt 25 Rd., som udgjorde Halvdelen af den Præmie, samme Selskab havde skænket Arbejdsanstalten for 1793 og 94.

Et Indtryk af den Anerkendelse, som Madame GREENS Dygtighed var Genstand for i Samtiden, faar man af en lille Bemærkning i Sct. Hans Hospitals Direktionsprotokol¹⁰⁷ 1804; Pigen JACOBINE CATHRINE BENTZEN, som var indkommet i Hospitalet 20/9 1803, skulde – efter Ordre fra Den almindelige Direktion for Københavns Fattigvæsen – »efter fuldendt Kur afleveres til Tvangshuset.« Da hun nu skulde udskrives 18/11 1804, indstillede Den specielle Direktion for Hospitalet, om man ikke kunde forholde sig med hende paa samme Maade, som »da en lignende Pige herfra blev indsat i Garnisons Skole under Madame GREENS Opsyn med det bedste Resultat.«

I Løn fik hun og hendes Mand indtil 1797 200 Rd. aarlig, i 1797 nævner hendes Mand desuden »den min Kone af Direktionen gunstigt tillagte aarlige Nyaars-Douceur 20 Rd.« Fra 1798 stiger deres Løn, idet han faar 140 Rd. og hun 80 Rd. aarlig som »Lærerinde i Haandt-Arbejdet«.

Til at undervise Børnene (vist kun Piger) var der uden Læremoderen, som underviste i Haandarbejde, en Lærer, der underviste i Kristendomskundskab, samt en Sanglærer.

Læreren, hvis Løn i hele denne Periode var 156 Rd. aarlig (13 Rd. mdl.), var i hele 1792 og indtil 1/9 1793 en Hr. PETERSEN¹⁰⁸ og 1/9 1793 – Juni 1799 Nordmanden CARSTEN NICOLAI MELDAL, der 1797 blev teologisk Kandidat; i Maj 1799 blev han ordineret til Skibspræst og fratraadte som Lærer midt i Juni efter at have faaet udbetalt en halv Maanedes Løn, 6 Rd. 3 Mk., for første Halvdel af Juni, skønt han havde krævet 7 Rd. for de første 18 Dage, idet han først 18/6 overgav Skolen til sin Efterfølger HENRIK SCHUMANN, der ligeledes fik 6 Rd. 3 Mk., for sidste Halvdel af Juni 1799. MELDAL var Præst i København til 1808,

da han blev Sognepræst i Kallehave. SCHUMANN, der var Student fra Kristiania 1791, efterfulgte GREEN som Inspektør i 1810, hvorefter han betegnes »Inspektør und erster Lehrer an der Schule«.

Som Lærer i Sang virkede først Kantor W. SEEBOTH¹⁰⁹ 1790–95, derefter 1796–30/6 1799 (og vel længere) Organist JOHAN HARTMANN, der begge fik 30 Rd. aarlig herfor. Sidstnævnte, der var Farbroder til Komponisten J. P. E. HARTMANN, var 1795 blevet Organist ved Frederiks tyske Kirke (siden 1901 Christianskirken, paa Christianshavn) og blev 1807 Kantor ved Domkirken i Roskilde, hvis Musikliv han fik stor Betydning for.¹¹⁰

I Regnskaberne, der kun er bevaret indtil 30/6 1799, anføres ofte Udgifter »til at fornøje Børnene i Paaske Heligdagene og ved Pinsehøjtid« og til to aarlige Skovture; f. Eks. i Juli 1798 »for med Direktionens Tilladelse at fornøje nogle og fyrretyve af Skolens Børn udi Charlottenslunds Skov er til Spise og Drikke for samme medgaaet 7 Rd. 2 Mk. 13 Sk.«, og Skovturen i Oktober s. A. stod Skolen i 5 Rd. 1 Mk. 13 Sk. I 1799 festedes der paa Fstelavns Mandag for 3 Rd. 2 Mk. 4 Sk., og i April, da Børnene fik uddelt deres nye Klæder, medgik til Fortæring 4 Rd. 3 Mk. 8 Sk. til at fornøje 48 af Skolens Børn, og i Juni var Børnene atter paa Skovtur.

Da den nye Plan for Københavns Fattigvæsen traadte i Kraft 1/7 1799, blev Justitsraad CARL PONTOPPIDAN Forstander for Garnisons Sogns Arbejdsanstalt og Skole, hvorfra han efter Ønske fratraadte 1/5 1810¹¹¹, kort før Inspektør GREENS Død, og som Forstander afløstes af Assessor J. H. BÄRENS.

Om en Skoleforstanders Hverv bestemte Planen i § 23, at han skal paase, »at de til hver Skole hørende Børn stadig og til rette Tid indfinder sig, at Lærere og Læremødre iagttager deres Pligter, og at Skolereglementerne nøjagtig følges, og at den behørlige Orden holdes i Henseende til den fattige Ungdoms Anførsel til Kundskab og Arbejde, i og uden for Skolen.«

§§ 59–82, der handler om Skolevæsenet for fattige Børn, giver følgende for den rationalistiske Tidsalder typiske Bestemmelser:

Skolegangens Øjemed bør være, at Børnene, ved deres Sjæls- og Legemskræfters rigtige Udvikling og Anvendelse, kunne dannes til oplyste, gode og arbejdsomme Mennesker og Borgere; at de til den Ende tidlig hindres fra Lediggang og Laster og vænnes til Sædelighed, Orden og Renlighed; at de anføres til saadan Kundskab, som er nødvendig og gavnlig for Mennesket, og Borgeren i Almindelighed; og at de undervises og øves i saadant Arbejde, hvorved de i Fremtiden, enten i Mangel af andet Næringsarbejde kunne fortjene deres Underholdning, eller nyttigen beskæftige sig i ledige Timer.

Undervisningen i Skolerne skal altsaa være delt imellem Videnskab, Haandarbejde og nyttige Legemsøvelser. Ved

Videnskab forstaas . . . Læsning, Skrivning, Regning, Religion og Moral, almindelig Kundskab om Naturen, dens Indretninger og Virkninger, om borgerlige Indretninger og Pligter, om de vigtigste Sundhedsregler, om Fædrelandets og andre Landes Forfatning og Beliggenhed o. l. . . Ogsaa sørges for, at Børnene anføres til rigtig og harmonisk Sang, især Koraler og gode Folkesange.

Som Eksempler paa Haandarbejde nævnes: at pille Bomuld, at karte Uld og Bomuld, at plukke og spinde Uld, Bomuld, Hør, Hamp og Blaar, at tvinde, haspe, vinde, spille, at binde og strikke, at lappe paa Klæder, at stoppe Strømper, at knytte Fiskegarn, at væve Bændler og uldne Baand, at gøre Hægter, flette Kurve o. m. a., og for Pigerne tillige at tildanne og sy Linned og Klæder m. v. Ved Arbejdets Afveksling ses bl. a. ogsaa paa, at Legemskræfterne styrkes tillige med at øves. – Legemsøvelser bør være af den Slags, som kunne bidrage til den Styrke, Smidighed og Behændighed, som i den arbejdende Klasse ere nødvendige og nyttige.

Om Skolen og Skolegangen bestemmes: Større end for 200 Børn bør ingen Skoleindretning være. Skoleværelserne bør være lyse, rummelige og luftige. – Naar og hvor ske kan, træffes i Skolebygningerne Indretning til at give Børnene god og sund Middagsspis. De Børn, som saaledes faa Middagsmad, forblive i Skolen fra Morgen til Aften, uden at gaa hjem om Middagen . . . Skolegangen varer fra 6. Aars Begyndelse til 15. Aars Udgang.

Garnisons Skole, hvis Elevantal i 1809¹¹² var steget til 84 Piger, der undervistes af 4 Lærere og Lærerinder, fik i Assessor BÄRENS en Forstander, der var levende optaget af Børneundervisning; han skrev selv Skolebøger og arbejdede bl. a. ihærdigt for Fremme af Gymnastik-, Svømme- og Sangundervisning, om hvilken sidste han i sin Selvbiografi¹¹³ – vistnok 1811 – skriver: »Musikkens Indflydelse paa at forædle Mennesket og dens Nytte som Opdragelsesmiddel er almindelig bekendt. Imidlertid har man i de sidste Decennier aldeles forsømt i Skolerne Sungen, som dens vigtigste Gren. Jeg har forsøgt paa at oprette noget af, hvad der er forsømt . . . I alle de Skoler og Undervisningsanstalter, som staa under min Bestyrelse, er methodisk Undervisning i Sang indført.«

I Garnisons Arbejdshus indrettede Assessor BÄRENS et Linnedvæveri. »Hovedhensigten er at lære nogle af Fattigvæsenets Pigebørn at væve, hvilket godt kan komme til Nytte i Fremtiden. De tages paa Væven, førend de confirmeres, og ere forpligtede til at arbejde der indtil tre Aar efter Confirmationen. Det beror da paa dem, om de, som til den Tid ere atten Aar gamle, ville tage ud at tjene eller vedblive den lærte Profession. En Betingelse for Mesteren er det, at der, paa ham selv nær, ikke maa komme Mandfolk paa Væveriet. For at forskaffe samme et Forraad af Garn, har Udgifveren [BÄRENS] udvidet Linnedspinderiet i Frue, Nikolaj og Garnisons Skoler, der staa under hans

specielle Bestyrelse . . . Det er nødvendigt, hvad der desuden i høj Grad er billigt, at enhver Pige, som nyder fri Undervisning, bør lære godt at spinde Hør.«¹¹⁴

En Eksamen, afholdt i 1813 i alle Fattigvæsenets Skoler, viste, skriver¹¹⁵ BÄRENS, at Lærerne gjorde sig Flid og Børnene Fremgang, og ogsaa med Lærerinderne havde Direktionen haft Anledning til at være fornøjet.

Som Følge heraf tildelte Direktionen 2 Lærere hver et Gratiale paa 100 Rd. d. C., nemlig Lærer ved Garnisons Skole Student HANS EMANUEL THYGESEN og Lærer ved Nicolai Skole samt Præst ved Sct. Hans Hospital PETER DASTRUP. Senere paa Aaret blev THYGESEN, »som havde hædrende Vidnesbyrd fra Skolekommissionen«, udnævnt til Lærer ved en kongelig Skole paa Frederiksværk og blev siden Lærer i Roskilde. Han efterfulgtes i 1813 som Lærer ved Garnisons Skole af stud. theol. PETER BECH¹¹⁶.

Da Assessor BÄRENS den 8/7 1813 efter eget Ønske begravedes mellem de ham saa kære Fattige paa Almindelig Hospitals fattiges Kirkegaard paa Østerbro, blev hans Lig baaret til Graven dels af Lærerne fra de Skoler, han havde været Direktør (Forstander) for (Frue og Nicolai Arbejds- og Læseskoler og Garnisons Skole), dels af andre af Følget. En Del Børn fra de 3 Skoler samt fra Det kgl. Opfostringshus, hvor BÄRENS var Meddirektør, gik foran Kisten, som de behængte med Kranse, foruden at de bestrøede Graven med Blomster; efter at Liget var nedsat i Graven, afsang Børnene en Sang, »saa godt Følelsen af deres lidte Tab og deres med Føje udgydende Taarer kunde tillade det.«¹¹⁷

Efter Etatsraad BÄRENS blev Kaptajn CHRISTIAN SIEGFRIED MANGOR Direktør for Garnisons Sogns Arbejdshus og Skole.¹¹⁸

Ved sin Mands Død 1810 boede CATHRINE DOROTHEA SEIDELIN »i St. Kongensgade No. 51 til Gaarden«, dvs. det nuværende Nr. 55 (paa Vest-siden lidt Nord for Dronningens Tværgade), der 1809–12 ejedes af Justitsraad og Arkivar i det udenlandske Departement MICHAEL GEORG SCHARFENBERG¹¹⁹. Dette tyder paa, at hun og hendes Mand er flyttet fra Garnisons Arbejdsanstalt og Skole, da (eller før) denne samme Aar, 1810, flyttedes til LARS WILDERS Gaard paa Sct. Annæ Plads (nu Nr. 9, MNr. 111) lige over for Garnisons Kirke. Ved sin egen Død boede hun i Lille Kongensgade (Nr. 17, MNr. 81).

† 1/3 1818 af Alderdom i København, 70 Aar gammel, begravet 6/3 paa Holmens Kgd.

Hendes Død bekendtgjordes i Danske Statstiden-

de (Berlingske Tidende) for 9/3 af hendes Halvbroder (S. 776):

»Min Halvsøster CATHRINE DOROTHEA, Enke efter Inspecteur GREEN, født SEIDELIN, 70 Aar gl., afgik ved Døden den 1ste Marts d. A. At Overgangen herfra efter hendes egen Yttring, var let, viiste den stille Blidhed hvormed hun forlod sin indholdsrige Overbeviisning. I 30 Aar har hun været Lærerinde, og erholdt 3 Præmier af Landhuusholdnings-Selskabet.

At hun blev hædret med uindbudent Følge, forøger min Agtelse for de Mænd, som ei bedømte hendes Værd efter udvortes Kaar.

Kjøbenhavn, den 7de Marts 1818.

F. V. ASPACH.
Landmaaler.«

Hendes meget beskedne Efterladenskaber udgjordes af 1 Seng med Omhæng, 1 gammel Dragkiste, 1 Bord, 6 Stole og 1 Skrin, vurderet til 23 Rd. 2 Mk.; desuden fandtes i Huset da Nr. 59 (senere Husnr. 30) i Lille Kongensgade, hvor Landmaaler ASPACH da boede, 3 Dyrer, 2 Puder, 1 Lagen, 1 grønt uldent Tørklæde, 4 gamle Gardiner og 1 gammel Kjole, vurderet til 28 Rd.

Hendes Halvbroder, Landmaaler og Revisor ved Tallotteriet FR. WILH. ASPACH, betalte 130 Rbd. i Husleje for hende samt for hendes Sygdom og Begravelse.

Ved Testamente¹²⁰ af 21/5 1817, kgl. konf. 30/6 s. A., havde hun indsat som sine Arvinger til »min ringe Bo« Inspektøren og Læreren ved Garnisons Sogns Arbejdsanstalt og Skole HENRIK SCHUMANN, der skulde arve hendes Seng med Omhæng, og Landmaaler ASPACHS Husholderske Jomfru DOROTHEA PETERSEN, der skulde arve hendes Sengeklæder og »alt øvrigt, som jeg efterlader mig«, og i Tilfælde af DOROTHEA PETERSENS Død skulde hendes Arvepart tilfalde »Landmaaler ASPACHS Plejedatter Jomfru JENSINE MARIE LØGSTRUP, som har været hos ham siden hendes femte Aar.«

Imidlertid gjorde Fattigvæsenet Krav paa at være Enearving til Boet (ifølge Plan for Fattigvæsenet 1/7 1799 § 199), idet den afdøde skulde have nydt Understøttelse fra Fattigvæsenet og altsaa være et

Vartovlem. Fattigvæsenet erklærede, at hendes Testamente var ugyldigt, idet Danske Kancelli, der havde konfirmeret det, sikkert ikke havde været klar over, at hun var Vartovlem, samt at Vartov Hospital var lige saa villig som pligtig til at have besørget hendes Begravelse, dersom ikke ASPACH havde gjort det uden at være anmodet derom af Fattigdirektionen.

Inspektør SCHUMANN frafaldt nu ganske sin ved Testamentet tillagte Arveret, men den anden Arving, DOROTHEA PETERSEN, protesterede voldsomt mod Fattigvæsenets Argument for Testamentets Ugyldighed. Hun udtalte den 6/4, at den Afdøde havde været Lærerinde i 30 Aar og vist saadan Flid, at hun af Det kgl. Landhuusholdningsselskab havde faaet 3 Sølvmedaljer og desuden sine Foresattes Tilfredshed og derfor i Pension faaet 130 Rbd. aarlig, af hvilken Pension Direktionen af Godhed havde tilstaaet hende 5 Rbd. 10 Sk. ugentlig i Forskud; desuden havde den Afdøde bestandig betalt Fattigskat, som et Lem i Vartov ikke betaler, »hun har ej heller bedt om at blive Lem af Vartov, men betragtet sig som en udslidt Lærerinde.«

Trods denne Protest bestemte Skifteretten 20/5, at Boet skulde udleveres til Fattigvæsenet, hvilket ogsaa Landmaaler ASPACH og DOROTHEA PETERSEN (der i Mellemtiden var blevet gift) nu erklærede sig tilfredse med. Men Danske Kancelli¹²¹, der nu fik Sagen forelagt igen, erklærede 21/11, »at den afdødes Plads i Vartov kun var en Del af hendes Pension, hvorfor Fattigvæsenet bør frafalde den tillagte Ret,« hvilken Afgørelse dette nu bøjede sig for og meddelte, at den Afdødes Efterladenskaber stod til Afhentning i Vartov – hvor Fattigvæsenets Sekretariats-, Bogholder- og Kasserer-Kontor havde været, siden dets Tvangshus i Pustervig var nedbrændt 6/11 1807¹²² – med Undtagelse af de 3 Dyrer, 2 Puder og 1 Lagen, som allerede var udleveret til Holmens Arbejdshus. ASPACHS modtog herefter de øvrige Ejendele samt 25 Rbd. i Erstatning for de nævnte Sengeklæder.

~ 29/2 1788 »i Huset« i Kjøbenhavn (Vor Frue) JENS CHRISTIAN GREEN, * c. 1759 i Fredrikshald (siden 1927: Halden) i Norge.

Han fik 11/6 1787 Borgerskab som Parykmager i København og betegnes ogsaa saadan ved sin Vielse, men forlod herefter hurtigt dette Arbejde, idet han i 1789 blev Inspektør ved Garnisons Sogns Arbejdsanstalt (eller -hus) i København, hvilken Stilling han beklædte til sin tidlige Død i 1810. Han boede selv i Arbejdsanstalten, der var beliggende i Store Kongensgade (da MNr 67A i Sct. Annæ Vester Kvarter, nu MNr 66 og Husnr. 83) paa det sydlige Hjørne af Hindegade, der indtil 1869 hed Hoppens Længe.

Fra 1786 var man begyndt at oprette Arbejdshuse i København, og ved Forordningen af 9/3 1792 bestemtes, at der i hvert Sogn skulde være et saadant, hvor enhver Fattig fra Sognet, der meldte sig dertil, skulde antages til saadant Arbejde, hvortil hans Evner kunde forslaa. Formaålet var at bringe Fattigvæsenets Udgifter ned, og med samme Formaal anbefaledes det ved hver Arbejdsanstalt at ansætte Marketendere, som kunde lave billig Mad. Arbejdsanstalten skulde ledes af Sognets Pleje- og Fattigkommission, i Reglen kaldt Sognekommisionen, der var oprettet 1771 og bestod af nogle af Magistraten udnævnte Medlemmer samt en eller flere af Sognekirkens Præster og i Garnisons og Holmens Sogne desuden henholdsvis af en Land- og en Søofficer. Samtidig bestemtes, at der til hver Arbejdsanstalt skulde knyttes en Skole. I 1801 fandtes der Arbejdshuse i 7 københavnske Sogne. Af faste Lemmer var der ved hvert Arbejdshus sædvanlig under 100, men mange Arbejdsløse kom og arbejdede der en kortere Tid, medens de boede hjemme.¹²³

Garnisons Sogns Arbejdsanstalt og dens Inspektør JENS CHRISTIAN GREEN nævnes første Gang i Oktober Kvartal 1789 i Sognekommisionens Regnskaber¹²⁴, der er bevaret 1781–99, og som baade indeholder de aarlige Regnskaber og aarlige Protokoller over de indskrevne Fattige. I Arbejdsanstalten aabnedes 3/12 1789 en Skole, ved hvilken GREENS Hustru var Lærerinde til sin Død 1818 (S. 1129).

Garnisons Sogns Plejekommision, under hvilken Arbejdsanstalten og Skolen hørte, bestod i 1789 af den danske Sognepræst ved Garnisons Kirke, Professor i Teologi H. TRESCHOW, der var meget virksom baade inden for Skolevæsenet og ved Arbejdsanstaltens Oprettelse, af den tyske Sognepræst ved samme Kirke J. H. CHEMNITZ samt af SCHIVE, PLATZ og BYBERG, det drejer sig muligvis om den senere Etatsraad JACOB SCHIVE¹²⁵, der var ansat i

Generalitetet, Brandmajor ERASMUS FR. PLATZ¹²⁶ († 1792) og Major i Infanteriet, Garnisonsadjutant i København C. BYBERG¹²⁷; samt endelig af Handelsmanden, senere Etatsraad H. R. SAABYE og af Sekretær KIERULF, formentlig Sekretær i Danske Kancelli CHRISTIAN PEDERSEN KIERULF. Senere kommer nye Navne til, 1792 nævnes J. JOHANSEN NOOR¹²⁸, 1797 dør Professor TRESCHOW og efterfølges af Sognepræst M. THYE, der 1799 blev Medlem af den nye Direktion for Fattigvæsenet, og fra 1797/98 indtræder ogsaa i Kommissionen den residerende Kapellan i Garnisons Sogn, senere Professor CHR. FR. BRORSON sammen med Regimentskvartermester, senere Bankrevisor CHR. H. FLOR og en Hr. HAGEN.

Arbejdsanstaltens Oprettelse meddeltes Offentligheden af Plejekommisionen ved et i Adresseavisen for 30/11, 2/12, 9/12 og 14/12 1789 indrykket Avertissement:

»Da en Arbejdsanstalt ved Garnisons Kirken for dens danske og tyske Fattige er oprettet og allerede i de dertil lejede Værelser paa den saakaldte gamle Silke-Fabrik No. 67 i Store Kongensgade har taget sin Begyndelse, saa bekiendtgøres dette ej alene til Efterretning for dem, som maatte have Lyst til at lade noget sammesteds forarbejde eller at købe noget af det dér spundne Hør, Blaar, Bomulds Garn o. s. v., men ogsaa til den Ende, at alle de, som saadanne til Garnisons Kirke henhørende Fattige maatte forekomme, enten de ere duelige til Arbejde eller ej, kunde henvise dem til en Anstalt, der sørger ligesaa vel for, at de til Arbejde aldeles udygtige kunne nyde Ophold, som at de Fattige efter deres forskellige Dygtighed forsynes med Arbejde.

SCHIVE PLATZ TRESCHOW BYBERG
SAABYE KIERULF. «

Arbejdsanstalten og Skolen havde lejet Lokaler i den nævnte Ejendom i Store Kongensgade, der 1777–93 ejedes af Agent og Etatsraad NIELS LUNDE REIERSEN, 1793–99 af Kaptajn ved det borgerlige Artilleri, Murermester PHILIP LANGE og fra 1799 af Snedker CHRISTIAN MÜLLER.

I aarlig Husleje betaltes 1790 – Paaske 1796 360

Rd., først til REIERSEN, siden til LANGE; fra Paaske 1796 betales Huslejen mærkelig nok til Hørkræmmer CHR. AASTED¹²⁹, først med 280 Rd. aarlig, siden med 326 Rd., men i sidstnævnte Beløb var Renovation inkluderet.

Foruden Løn til Inspektør GREEN og hans Hustru som Læremoder, udgørende 200 Rd. aarlig til 1797, derefter 80 Rd. til hende og 140 Rd. til ham for »Inspection og Regnskabsførelse«, og til Skolens andre Lærere (S. 1129) udbetaltes i aarlig Løn: 50 Rd. aarlig 1792–99 til Budet NIELS TORCHELSEN, der fra 1794 ogsaa virkede som Spisemester, 58–60 Rd. til 3 Gangkoner og 34 Rd. til en Gaardskarl, hvilke 2 Poster i 1795 tilsammen var steget til 104 Rd.

Arbejdsanstaltens og Skolens Indtægter ÷ Udgifter udgjorde 1792 4576 Rd. ÷ 3035 Rd., 1794 3254 Rd. ÷ 3175 Rd. og 1795 3072 Rd. ÷ 2813 Rd.

Meget andet fremgaar af Regnskaberne, f. Eks. at et Køkken i 1791 indrettedes til en Arbejdsstue, samt at alt Smedearbejde i alle disse Aar udførtes af Klejnsmedemester M. SMIDT (S. 1147).

Et (trykt) Regnskab fra 1798 oplyser, at der da var mellem 30 og 40 gamle Mennesker i Arbejdsanstalten, og der nævnes Navne paa 41 Fattige, som nyder Almisse paa Grund af Alder og Svaghed, 55 Fattige, som nyder Almisse paa Grund af Mængden af Børn, 38 Børn, der er udsat i Kost, 10 Syge, som nyder Almisse, og 79 Fattige, som nyder Hjælp til Husleje.

Samtidig med at Sognekommisionerne 1/7 1799 afløstes af den nye Direktion for Fattigvæsenet (S. 1100), blev den handelskyndige Viceraadmand, Justitsraad CARL PONTOPPIDAN Forstander for Garnisons Sogns Arbejdsanstalt og Skole fra 1/7 1799–1/5 1810, da han efterfulgtes af Assessor BÄRENS. Knap 3 Uger senere døde Inspektør GREEN.

Ifølge Planen for Fattigvæsenet af 1799 § 22 skulde Forstanderne ved Arbejdsanstalterne have det specielle Tilsyn med Arbejdet og Arbejderne samt med den indvortes Orden i Arbejdshusene, hvor de tillige skulde tilse med Udbetalingen af den Arbejdsløn, som de Fattige tjente, saavidt Udbetalingen skete i Arbejdshusene.

I Folketællingslisten 1801 for Garnisons Arbejdsanstalt, underskrevet Garnisons Arbejds-Huuses

Contoir d. 1ste Februari 1801 af J. C. GREEN, oplyser denne, at foruden han selv, 42aarige Inspektør ved Arbejdsanstalten, og hans 53aarige Hustru, Lærerinde ved Haandtarbejdet i ovenbenævnte Stiftelse, bor endnu en Familie dér, nemlig den 66aarige OTTO HENRICH LANGE, der er Bud ved Københavns Fattigvæsen, dennes 40aarige Hustru BOEL MARGRETHE LANGE, der er Spisemesterinde ved Garnisons Arbejdsanstalt, og deres 3 Børn: SOPHIE MAGDALENE 21 Aar gl., MARIE 19 Aar og HANS 13 Aar gammel.

† 19/5 1810 af Brystsyege i København i St. Kongensgade 51, nu Husnr. 55, begravet 25/5 (Trin. Kbg.).

Ifølge hans og hans Hustrus Testamente¹³⁰ af 10/8 1797, konf. 5/6 1810, blev hans Enke som den længstlevende siddende i uskiftet Bo, hvorfor der ikke holdtes Skifte. Hendes Ansøgning om, at Testamentets Konfirmation maatte ske gratis, anbefalede af Sognepræst THYE, »da hendes Forfatning er sær maadelig og hendes Ejendom aldeles ubetydelig,« og BÄRENS udtalte: »At Supplicantinden er trængende kan jeg som speciel Directeur ved Garnisons Arbejds- og Læseskole, hvor Manden tjente, ogsaa bevidne.«
Ingen Børn.

c. OLE NICOLAI SEIDELIN (ved Daaben OLUF N. S.), * 24/12 1748 i Ulsted Præstegaard Nord for Limfjorden, døbt 27. s. M. Hans 5 Faddere er nævnt S. 555.

Han var kun 1½ Aar gammel, da Faderen døde, og 6 Aar gammel, da Moderen paa ny blev Præstekone, nu i Aalborg.

Ved Moderens Død 1768 var han paa Hovedgaarden Knivholt, hvor han 3 Aar senere benævnes Foged og ved Folketællingen 1787 Forvalter. Knivholt i Flade Sogn lige Vest for Fiskerlejet Fladstrand (siden 1818 Købstaden Frederikshavn) ejedes – fra 1753 – af Kommerceraad CHRISTEN JENSEN MØENBO¹³¹ til dennes Død 1770, hvorefter hans Enke ELLEN MARIE OLUFSDATTER (SOMMERFELDT)¹³¹ ved Ægteskab 1774 bragte den til Kaptajn PEDER LETH¹³¹, Kommandant over Fladstrands og Hals Skanser, der ejede den til sin Død i Marts 1792. I 1787 boede paa Knivholt PEDER LETH (58 Aar), dennes Hustru ELLEN MARIE SOMMERFELDT (68

Aar), Forvalter OLE SEIDELIN samt 6 Karle og 6 Piger. I 1782 var OLE SEIDELIN Fadder til METTE MARIE JANSEN¹³², hvis Fader RASMUS JANSEN, der kun var Sognepræst i Flade 1780–83, i 1806 blev Biskop i Aalborg.

6/6 1792 ægtede den 43aarige OLE NICOLAI SEIDELIN en 4 Aar ældre Præstedatter fra Skæve og blev senest s. A. Forpagter af Hovedgaarden Bannerslund i Elling Sogn, Flade Sogns nordlige Nabo-sogn. Bannerslunds Ejer var siden 1778 Proprietær NIELS MOLLERUP¹³³ til Ellinggaard, der døde 1792, begravet 14/11, hvorefter hans Enke KAREN WRAAE LASSEN¹³³ ejede begge Gaarde til 1803, da hun solgte Bannerslund til sin ældste Søn PEDER THØGERSEN MOLLERUP¹³³, der kun ejede den i 2 Aar. I 1801 boede Forpagter SEIDELIN og Hustru paa Bannerslund med 8 Tjenestefolk. Han var ret velhavende i disse Aar, 1793, 94 og 95 laante han 1300, 199 og 300 Rd. ud, og 7/6 1796 udstedte H. E. KAMPMANN Obligation for 398 Rd., som hans Svoger Forpagter SEIDELIN Tid efter anden havde laant ham.¹³⁴

I 1801 forlod SEIDELIN Bannerslund og flyttede til Sæby, hvor han var Købmand til 1805/06, og hvor han for 800 Rd. købte en Gaard (MNr. 30) paa den nordre Side af Algaden af Provst HANS BUCH i Høje Taastrup, ved Købekontrakt af 5/10 1800 og Skøde af 9/6 1801. Denne Gaard¹³⁵, Algade 3 (MNr. 30), som er fredet i Klasse B, og som tidligere ejedes af Byfoged GUNDE MELDAHL (S. 757) og senere bl. a. af Byfogederne BOECK og J. C. HEIBERG, købttes 1919 af Sæby Kommune, der omdannede den til Alderdomshjem og Kæmnerkontor. Desuden købte han ved Købekontrakt af 29/7 1802 og Skøde af 16/6 1803 for 6,300 Rd. Sæby Mølle, en Vandmølle ansat for Mølleskyld 5 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. Htk. og Ager og Eng 1 Skp. 2 Fdk. Htk., af Stivelsesfabrikant HANS MEMHAUGE i Aalborg. Møllen blev forpagtet ud 4/6 1803. – Den 25/6 1803 laante SEIDELIN 5,000 Rd. af den rige Købmand JACOB KJELLERUP i Aalborg (gift med en Halvkusine til SEIDELIN) mod 1. Prioritets Ret i baade Gaarden og Møllen samt Løsoret, hvoriblandt Brændevinsredskaber, og desuden 18 Køer, 2 Heste og 3 Vogne.

I 1804 kom SEIDELIN i økonomiske Vanskeligheder. Den 27/6 maatte han yderligere laane 2,000 Rd. af Kancelliraad, By- og Herredsfoged i Hjørring

MICHAEL BRANDT mod 2. Prioritets Ret i Gaard, Mølle, Markjorder, Indbo og Besætning, og ved Forlig i samme Maaned fik han 3 Maaneders Udsættelse med Betaling af 300 Rd., han skyldte Købmand AABEL¹³⁶, 14 Dages Udsættelse med Betaling af 300 Rd. (+ 12 Rd. i Renter for 1 Aar), som han 16/6 1795 havde laant af Oberst ARENFELDT til Stamhuset Sæbygaard og Ottestrup ved Sæby, og 6 Ugers Udsættelse med Betaling af 63 Rd., han skyldte Vinhandler JENS MØLLER i Aalborg, samt i næste Maaned 8 Dages Henstand med Betaling af 520 Rd. til CHRISTEN BRØNNUM¹³⁷ i Hals Ladegaard og 1 Uges Henstand med Betaling af 205 Rd. til Præstenken MARIE DORTHEA CLAUSEN (* CORTSEN) i Aalborg (S. 776).

Den 1/12 s. A. laante SEIDELIN 2,000 Rd. af sin Svoger Kammerraad og Landvæsenskommissær HACK KAMPMANN i Varde mod Prioritet i sin Gaard, Mølle, Markjorder og Besætning samt sit for 2,700 Rd. assurerede Løsoere, efter KJELLERUPS og BRANDTS nævnte 7,000 Rd. Den 19/1 1805 fik SEIDELIN ved Forlig Udsættelse til næste Snapsting med Betaling af 435 Rd., som han 3 Maaneder tidligere havde laant af Handelshuset, Købmand OLUF CHRISTENSEN og Sønner¹³⁸ i Aalborg.

SEIDELIN afhændede nu Sæby Mølle for 7,000 Rd., ved Købekontrakt 21/6 1804 til JENS SCHMIDT (SMITH), Ejer af Gammelmølle i Aalborg, og Skøde 21/6 1805 til Møller HANS SEVERIN AABEL¹³⁹ i Sæby.

I April 1805 fik OLE SEIDELIN 2 Maaneders Udsættelse med Betaling af en Regning paa 51 Rd. 3 Mk. 4 Sk. fra Klædekræmmer HANS KAARSBERG¹⁴⁰ i Aalborg og næste Maaned 1 Maanedes Henstand med Betaling af 100 Rd., han i Januar s. A. havde laant af Enken MARIE ELISABETH HAUMAN (* SKIOLDAN¹⁴¹). Den 19/6 s. A. laante han 400 Rd. af Provst KNUD SCHOTT DEICHMANN i Torslev mod Panteret i Gaarden med Ind- og Udbo, og 1/8 s. A. laante han af sin Svoger KAMPMANN noget Løsoere, som han forpligtede sig til at tilbagelevere, naar Svogeren forlangte det. Men 29/7 s. A. havde Kammerraad KAMPMANN gjort Udlæg hos SEIDELIN, hvorefter dennes Gaard i Algaden solgtes paa Auktion for 2,075 Rd. (1,775 Rd. for de faste Ejendomme og 300 Rd. for Brændevinstøjet) til Kancelliraad

CHRISTIAN CARL BOECK, der 2/11 1804 var blevet udnævnt til Byfoged i Sæby samt Herredsfoged i Børglum og Jerslev Herreder, og som fik Skøde paa Gaarden 28/6 1806.

Under sit Ophold i Sæby var O. N. SEIDELIN desuden fra 1804 Ejer af en Byggeplads ved Stranden i Sæby, som han købte for 8 Rd. ved Skiftet s. A. efter JESS HANSEN ELL og Hustru KAREN SEVERIN, samt af en aaben Baad ved Navn Ræven, som bar omtrent 60 Tdr. Korn, og som han 1805 solgte for 70 Rd. til HANS MEMHAUGE.¹⁴²

Herefter forlod O. N. SEIDELIN Jylland og blev Skolelærer paa Lolland, uden at han vides at have været Student.

I 1806 og December 1807 nævnes han som Skolelærer i Lille Løjtofte Sogn, hvor Præsten roser ham for »megen Flid, god Fremgang, skikkelig Opførsel«¹⁴³ hvorefter han fra 1808 (efter sin Halvbroder OLE JACOB ASPACH, S. 776) til c. 1814 var Degn, Kirkesanger og Skolelærer i Rødby.

Fra Rødby foreligger ogsaa Præstens Indberetninger om Lærer SEIDELIN. 1808 hedder det saaledes om ham: »Anvender rosværdig Flid, læser meget og anvender alt til Børnenes bedre Undervisning, Exemplarisk Opførsel.« 1811: »Ved at besøge Skolen i Degnens Timer har jeg ingen Aarsag fundet til Misfornøjelse. Man kunde maaske ønske en hurtigere Fremgang.« 1812: »Anvender megen Flid. God og ordentlig Opførsel . . . Degneboligen blev udvidet og gjort bekvemmere i Aar 1811. Skolehuset er ogsaa temmelig godt.« 1813: »God Flid. Anstændig Opførsel.« Men herefter har Helbredet aabenbart ret pludselig svigtet, thi 1814 omtales den 65aarige Lærer som en gammel, affældig Mand, der skal afgaa med Pension, da han er uskikket til at forestaa en saa betydelig Skole med 107 Børn.¹⁴⁴

Ca. 1815 er han og hans Hustru da flyttet til København, hvor de ved hans Død næste Aar boede hos Hustruens Broder, fhv. Forpagter af Spanagergaard ved Køge NIELS ROTHENBURG KAMPMANN, i det af denne 21/12 1795 købte Hus, Store Kannikestræde Husnr. 6 (MNr. 47 siden 1806). I Nabohuset mod Syd Nr. 8 (Mnr. 46) boede indtil 1819 Bogtrykker ANDREAS SEIDELIN, Nabohuset mod Nord Nr. 4 (MNr. 48), den Trinitatis Kirke tilhørende Sognepræstebolig, solgtes 13/5 1907 til Københavns

Kommunitet og henlagdes 1908 under Regensen (Nr. 2, MNr. 49).

En Del Breve fra O. N. SEIDELIN var i 1884 i Birkedommer paa Samsø N. Ø. KAMPMANNS Væрге, bl. a. et til Svogeren N. R. KAMPMANN paa Spanagergaard, dat. 18/7 1805, angaaende en Gæld til denne; dette Brev slutter saaledes: »Med sandeste Høiagtelse er uafsladelig Velædle Allerhøistærede Herr Svogers hengivneste og forbundneste Svoger og Tjener O. N. SEIDELIN.«¹⁴⁵

† 17/9 1816 i København »af Bryst-Forstoppelse«, begravet 21/9 (Trinit.).

Hans Enke blev siddende i uskiftet Bo ifølge det Testamente, som det barnløse Ægtepar havde oprettet paa Bannerslund 3/11 1792 »i Erindring om vor Dødelighed og af ret oprigtig Omsorg og Kiærlighed for hinanden som Ægtefolk,« og som blev kgl. konfirmeret 3/6 1796. Som bestemt i Testamentet betalte Enken ved Mandens Død de til den førstafdødes Arvinger bestemte 20 Rd. D. C. med 6 Rbd. 1 Mk. 8 Sk. N. V., men da disse var utilstrækkelige til Skifteomkostningerne, beregnedes de Sportelkassen til Indtægt. – Hans Segl findes under Testamentet.¹⁴⁶

~ 6/6 1792 i Elling Kirke ANNE CATHRINE KAMPMANN, * 16/9 1744 i Skæve, døbt 6/10; konfirmeret 13/4 1760 sst. Ældste Barn (af 9 Søskende) af Sognepræst HENRIK HACKSEN KAMPMANN (* 14/2 1714 (ifølge Skæve Kbg. ved hans Død) eller 1716 paa Ørndrup ved Løgstør, 1742 Sognepræst i Skæve, † 12/3 1795 sst., begravet 24/3) og Hustru VOLDORG NIELSDATTER ROTHENBURG (* 10/11 1721 i Sæby, døbt 14/11, ~ 16/1 1744 sst., † 3/11 1781 i Skæve, begravet 13/11 paa Kirkegaarden).

ANNE CATHRINE SEIDELIN (* KAMPMANN), der var 47 Aar ved sit Bryllup og blev Enke ¾ Aar før Sølvbrylluppet, blev i de 15 Aar, hun var Enke, boende i Store Kannikestræde 6 hos sin Broder N. R. KAMPMANN og efter dennes Død 1821 hos hans Enke MAREN KAMPMANN (* IVERSEN).

† 29/7 1831 i København, 86 Aar gammel (Trinit.).

Testamentet fra 1792 bestemte, at ved den længstlevendes Død skulde begge Ægtefællers Arvinger arve, men da Enkens Ejendele kun vurderedes til 17

Rbd. 1 Mk. 8 Sk., og hendes Begravelse havde kostet 48 Rbd. 3 Mk. 2 Sk., overlodes hendes Bo og hendes tilgodehavende Pension til hendes Svigerinde, paa hvis Vegne Student VILHELM ØLLGAARD mødte i Skifteretten; han var Søn af en Stedsøn af ovennævnte Kammerraad HACK KAMPMANN.

Ingen Børn.

d. JENS SEIDELIN, * 25/7 1750 i Ulsted, 5 Uger efter sin Faders Død, efter hvem han blev opkaldt; døbt 2/8. Hans 5 Faddere er nævnt S. 555.

Da han var 5 Aar gammel, fik han Præsten SIXTUS ASPACH i Aalborg til Stedfader. 1762 kom han i Aalborg Skole, hvorfra den milde og sagtmødige Rektor THESTRUP 1770 dimitterede ham til Universitetet, ved hvilket han blev immatrikuleret paa sin 20 Aars Fødselsdag, bl. a. sammen med den ogsaa fra Aalborg dimitterede GRAVERS HASLUND (S. 1100). Til Privatpræceptor valgte han Professoren i Historie, Etatsraad B. MØLLMANN, der tillige var Bibliotekar for Det kgl. Bibliotek, men nu paa sine gamle Dage var en besynderlig Original, som bl. a. havde Ord for at være Københavns stærkeste Tobaksryger; maaske har han lært JENS SEIDELIN at sætte Pris paa Tobak; SEIDELIN omtales siden som en vældig Tobaksryger, der røg 12 Piber før Gudstjenesten.

Den 20/6 1771 tog SEIDELIN filosofisk Eksamen med laud.; de Fag, der – indtil 1775 – eksamineredes i ved denne Eksamen, var Logik, Metafysik, Fysik, Etik, Geometri, Sphærika (Astronomi), Geografi, Aritmetik og Historie samt Latin, Græsk og Hebraisk. Herefter rejste han – ifølge sine egne Oplysninger i Fyens Stifts Vitaprotokol – til Jylland, hvor han var Huslærer i 5 Aar, og vendte derpaa tilbage til København, hvor han fik Regensen og Kommunitetet i 5 Aar, altsaa formentlig 1776–81. Medens han var her, udgav han 1779 »M. T. CICEROS Beretning om SCIPIOS Drøm, af det Latinske oversat.« Det drejer sig om en 48 Siders Oversættelse i Oktav af en Afhandling af CICERO om Republikken, benævnt SCIPIOS Drøm; Skriftet fik en meget kritisk Omtale i Kiøbenhavnske Nye Efterretninger om Lærde Sager for 4/6 1779 (S. 353–357), hvor baade Oversættelsen og Brugen af det danske Sprog kritiseres, og det bebrejdes Oversætteren, at han i ung-

dommelig Letsindighed har undladt at benytte let tilgængelige Hjælpe midler, hvilket han har haft Kækhed nok til at tilstaa paa en Maade, der røber en utilgivelig Selvtillid, idet han skriver: »Med Lexica har jeg ei kunnet raadføre mig.« Og Anmelderen slutter med følgende gode Raad: »Vilde dog vore unge Skribentere bruge nogen mere Vaersomhed, og først, inden de vovede offentligen at lade sig see, raadføre sig med een eller anden, som oprigtigen vilde sige dem sine Tanker, da skulde de ikke fortryde et Skridt, som uden denne Forsigtighed er blevet mange meget skadeligt.«

En kort, men lige saa haard Omtale fik Oversættelsen i Den Nye Kritiske Tilskuer over Indenlandsk og Udenlandsk Literatur for 22/7 1779: »Hr. SEIDELIN (ikke den virgiliske¹⁴⁷) maae have havt sine Hensigter med Udgaven af dette smule Arbejde. Oversættelsen er ikke gandske god og heller ikke slet, hist og her kunde den være nøyagtigere, og ikke saa vaklende. Anmerkningerne ere enhver Skole-Discipel bekiendte. Korrekturen er maadelig besørget.«

Regensen¹⁴⁸ (St. Kannikestræde 2. MNr. 49), der ydede Fribolig (incl. Brændsel) til c. 100 Studenter, fik sit nuværende Udseende, da der 1777–78 opførtes en ny Etage over den østlige Halvdel af Længen ud til St. Kannikestræde; de 2 andre Fløje ligger ud til Købmagergade og Krystalgade. (Dog er der senere, 1906–09, opført en ny, fjerde Fløj mod Sydvest paa den tidligere Trinitatis Præstegaards Grund). Paa Midten af Kirkefløjen (langs Købmagergade) opsattes 1780 ind til Gaarden et lille Taarnparti med Ur.

Hver Lejlighed var beregnet til 2 Studenter og bestod af 2 Kamre, af hvilke det ene havde Kakkellovn og var Opholdsstue, det andet var Sovekammer, hvor Kontubernalerne delte Natteleje i Himmelsengen; ogsaa Kistebænk fandtes endnu paa denne Tid. Bortset fra de 8 i den nye Etage indrettede Lejligheder, hvor der var Gipsloft, havde de øvrige Kamre endnu Bjælkeloft, upanelede Vægge og Murstensgulv samt umalede Døre og Vinduer; dette ændredes først 1806 i alle Værelserne. Et særligt Irritationsmoment for Regensianerne var de 6 fængselsagtige Jernstænger, der sad i hvert Vindue ud til Gaden, og som først fjernedes i 1793.

Alumnernes Forpligtelser bestod i daglig at indfinde sig Morgen og Aften til Lovsangen i Regenskirken (i Fløjen ud til Købmagergade) og at deltage i Gudstjenesten i Trinitatis Kirke paa Søndage samt andre Hellig- og Bededage, endvidere flittigt at følge de akademiske Forelæsninger ved Universitetet og deltage i Øvelserne i den tidligere Spisesal

i Kommunitetets Bygning i Nørregade (ved Universitetet).

Regensen og Kommunitetet var saa nært forbundne, at de faktisk var 2 Afdelinger af samme Stiftelse. Dog var sidstnævntes Antal af Alumner noget større, idet Regensen ikke formaaede at huse dem alle. Kommunitetets Ydelse bestod oprindelig i 2 Maaltider Mad daglig til dets Alumner, hvis Antal 1709–57 var 100, men 1766 steg til 200. Denne Bispisning var imidlertid ophørt allerede 15/9 1736 og erstattet af 4 Mk. ugentlig til hver Alumne, hvilket Beløb først 1808 forhøjedes til 1 Rd. Derimod fortsatte de tidligere, daglige Øvelser i Spisesalen, men de gennemgik 1777 en gennemgribende Ændring, hvorved man søgte at komme det latterlige Disputationsvæsen til Livs, der efterhaanden var udartet til snakkesaligt Ordgyderi og naragtigt Kævleri, hvis eneste Udbytte for Alumnerne var en betydelig Færdighed i Brug af det latinske Sprog og af dialektiske Fægterier.

I 1777 havde Kommunitetet ialt 200 Alumner, hvoraf dog en Del var ekstraordinære, saa kun 157 deltog i Øvelserne; disse 157 var anbragt ved 12 Borde i den tidligere Spisesal, ved det øverste Bord sad Regensprovsten og 14 Alumner, ved de øvrige 11 Borde 13 Alumner med en Dekan, der førte Forsædet.

Efter 1777 fandt Øvelserne, der begyndte og sluttede med en Bøn, Sted hver Søndagsformiddag Kl. 11–12¼, bortset fra Ferie- og Eksamenstiden. I Studentens 3 første Aar ved Kommunitetet var Hovedsagen Øvelserne i Fagene til den 1775 indførte filologiske Eksamen, og hertil maatte Modersmaalet benyttes. Mandag undervistes i Latin, Tirsdag i Græsk og Onsdag i de øvrige Fag (Historie, Geografi, Mytologi og Antikviteter). I det 4. Studieaar paabegyndtes Øvelser i det af Studenten valgte Hovedstudium; disse foregik paa Latin Torsdag og Fredag. Først i det sidste Halvaar paa Kommunitetet tillodes det Alumnerne at disputere, hvilket foregik om Lørdagen, da 2 af Alumnerne paa Skift skulde opponere og respondere under Dekanernes Præsidium. Endelig skulde enhver Student den sidste Maaned, han havde Kommunitetet, udarbejde en større Afhandling og offentlig forsvare den i Regenskirken.

Denne Reform af Øvelserne betød nok en stor Forandring til det bedre, men den gjorde i Stedet Kommunitetet til en Manuktionsanstalt, der vel blev en frugtbar Skole for Alumnerne saavel i de humanistiske Videnskaber som i de specielle Fagstudier, men som efterhaanden forvandlede Alumnerne fra selvstændigt studerende til lektieterpende, voksne Skoledrenge. – Ved Københavns Brand 1795 ophørte Øvelserne for stedse.

Regensianerne levede ret isoleret saavel fra de øvrige Studenter som fra Byens øvrige Befolkning. Dette skyldtes bl. a. deres Hverv som Ligbærere, hvortil de havde haft Privilegium siden 1712, et Hverv, som længe baade af dem selv og andre var følt som en meget ydmygende Beskæftigelse; den bortfaldt 1791. Ogsaa den Tvang, som Regensia-

nerne var underkastet, bidrog til at isolere dem fra andre: Kommunitetsøvelserne lænkebandt dem ved et skolemæssigt Lektie læreri; de var Døgnet rundt under stadigt Opsyn, som bl. a. krævede, at de skulde være hjemme inden Kl. 23, naar Regensporten lukkedes, og inden for Regensens Mure forbødes den Sammenkomst omkring Punchebollen, der i denne Visens og især Drikkevisens Guldalder for andre Studenter betød et Middel til et livligere Samvær med gode Venner, et Samvær, hvor Tanker udveksledes frit, Friheden lovpristes, Skønhed og Yndest hyldedes og Tyranni fordømtes.

Tre af SEIDELINS Lærere fra hans Tid paa Regensen har afgivet Udtalelser om hans Forhold. Professor i Teologi H. F. JANSON erklærede 14/1 1779, at SEIDELIN »haver vist sig opmærksom og flittig paa mine Forelæsninger, at han ved det 4de teologiske Bord paa Kommunitetet under min Inspektion ligeledes haver bevist Flid og god Fremgang.«

Med størst Interesse fulgte han Brødrene KALLS Sprogforelæsninger. Professor ABRAHAM KALL attesterer 12/1 1779, at »JENS SEIDELIN haver i nogle Aar flittig bivaanet mine Forelæsninger og vist megen Lyst til de philologiske Videnskaber«, og N. C. KALL, fra 1776 Professor i orientalske Sprog og 1778–81 Regensprovst, skrev 13/4 1778, at SEIDELIN »bivaaner flittig mine Forelæsninger, er af en meget anstændig Opførsel og udmærker sig ved Flid og meget gode Egenskaber«, og i en senere Erklæring fra samme hedder det: »Hr. JENS SEIDELIN var Alumnus paa Kommunitetet og Regensen, imedens jeg samme Sted var Provst. Ved den Lejlighed blev han mig bekjendt som en Studerende, der med tilbørlig Paapassenhed iagttog de paa første Sted anordnede Øvelser og stræbte at føre sig samme til Nytte. I flere Aar efter hinanden har han ogsaa været en af de flittigste Tilhørere udi mine Forelæsninger over de med det hebraiske Sprog beslægtede Dialekter og saaledes søgt at skaffe sig den for enhver duelig Teolog højst fornødne Sprogkundskab.«

Den 19/7 1781 tog JENS SEIDELIN teologisk Embedseksamen med laud.; hans 3 teologiske Professore var Hofprædikanten, Dr. theol. N. E. BALLE (senere Biskop i København), Dr. theol. HECTOR F. JANSON (senere Biskop i Aarhus) og Dr. theol. CLAUS FREES HORNEMANN.

Endnu tænkte han dog ikke paa at blive Præst,

men dyrkede stadig sin Interesse for de klassiske Sprog, idet han 30/8 1783 ogsaa tog filologisk Eksamen, ligeledes med laud.; denne Eksamen, omfattende Fagene Latin, Græsk og Hebraisk, Historie og Geografi, Mytologi og Antikviteter (Oldtidskundskab), var indført 1775 for dem, der attraaede Skoleembede. Hans Lærer i Græsk, Professor L. SAHL, belønnede hans Kendskab til dette Sprog med et laud., og Professor A. KALL erklærede, at SEIDELIN ved filologisk Eksamen »svarede saa aldeles til Fornøjelse, at den bedste Karakter ham ogsaa i denne Examen med fuldkommen Ret tilkendtes. Ved hans Opførsel har han iøvrigt altid lige saa stærkt og fordelagtigt udmærket sig som ved sin lykkelig anvendte Flid.« Han fik laud. i hvert af de 5 Fag, han eksamineredes i.

Takket være Sognepræsten i Taarnby N. R. WITH blev SEIDELIN herefter, fra 11/6 1784 til 11/8 (reelt dog nok kun til Marts) 1787, Alumne paa Elers' Kollegium, hvortil han som beslægtet med Stifteren var fortrinsberettiget. Paa dette Kollegium, som – bl. a. i Modsætning til Regensen – først og fremmest var beregnet for Studerende, efter at disse havde taget Eksamen fra Universitetet, udgav han – ifølge sin Opgivelse i Vitaprotokollen – 2 Disputater og blev Magister.

Elers' Kollegium i St. Kannikestræde 9, skraas over for Regensen, var Fribolig for 16 Alumner, nemlig for 8 teologistuderende og 2 inden for hvert af Fagene Medicin, Matematik, Filologi og Samfundsvidenskaber. Til de 2 Filologpladser – der var besat af JENS SEIDELIN (1784–87) og HANS IRGENS (1782–87) – krævedes filologisk Eksamen med laud. Kollegiets Efor var 1783–88 Professor, Dr. med., Konferensfaad CHRISTEN FRIIS ROTTBØLL. Til en ledig Alumneplads valgte Konsistorium en blandt 3, der var foreslaaet af en af Kollegiets 2 Patroner, der skulde tilhøre henholdsvis Kollegiets Stifter JØRGEN ELERS' Slægt og hans Hustru ANNE MARGRETHE VANDALS Slægt; Patronen for sidstnævntes Slægt var 1764–88 hendes Søsterdatters Søn Sognepræst i Taarnby NIELS RANDULPH WITH.

Hver Alumne fik Fribolig samt c. 40 Rd. aarlig. Som paa andre Kollegier boede ogsaa her 2 Kontubernaler sammen i 2 Værelser, der var gode og rummelige og af Møbler indeholdt Sengested og Klædeskab samt 2 Borde og 6 Stole. Til Kollegiet hørte Have samt Bibliotek og Auditorium.

De fleste af Alumnerne havde Pligt til aarlig at udarbejde en Disputats og lade samme trykke paa egen Bekostning; sidst i det 18. Aarhundrede blev dog kun de færreste

trykt; de fleste var ganske smaa Pjecer i Oktavformat.

Magistergraden i Filologi var den højeste Grad inden for det filosofiske Fakultet (hvor den i Perioden 1775–88 traadte i Stedet for Magistergraden i Filosofi) og svarede saaledes (indtil 1824) til Doktorgraden inden for de teologiske, medicinske og juridiske Fakulteter. Magistergraden erhvervedes i denne Periode ved, at Kandidaten efter ved en mundtlig Eksamen at have godtgjort »udmærket Færdighed« i Fagene ved filologisk Eksamen senere i Dekanens Hus uden anden Hjælp end et latinsk Leksikon skulde forfatte en Afhandling om et af Dekanen valgt Emne, udvalgt blandt Emner, som det filosofiske Fakultets Professorer i Forvejen havde foreslaaet. Imidlertid kunde der gives Dispensation fra den mundtlige Eksamen mod, at man lod den skriftlige Afhandling trykke og forsvarede den offentlig som en Disputats, hvilket ogsaa fandt Sted for JENS SEIDELINS Vedkommende.

Hans Disputats fra Januar 1784 paa 16 smaa Oktavsider har som Emne et centralt Spørgsmaal inden for det hebraiske Sprog, nemlig de hebraiske Ords Vokalisering, idet den – paa Latin – handler om: Forskellige Læsemaader, som gaar under Navnet qere og ketib (k're og k'tib), dvs. det læste og det skrevne), af hvilke det sidste Udtryk betegner den gammeltestamentelige, hebraiske Konsonanttekst, og det første betegner den Læsemaade, som bruges efter Tilføjelse af Vokaler.

1784 eller 1785 udarbejdede han den anden Disputats, som han forsvarede mundtligt i Februar 1787, hvorved han erhvervede Magistergraden i Filologi.

Den 10/10 1786¹⁴⁹ ansøgte han Danske Kancelli om Tilladelse til, ved kongelig Dispensation fra de kongelige Love og Anordninger, – ligesom (OLUF) WORM, (RASMUS) NYERUP og andre havde faaet Tilladelse til – at maatte disputere offentlig for Magistergraden »enten paa det store Auditorio, ifald jeg kunde faa Præses, eller og, ifald jeg skulde blive sine præsidio, jeg da paa et andet Auditorio maatte selv forsvare den af mig udarbejdede Dissertation.« Her-efter hedder det i hans Ansøgning:

»Som Student paa 17 Aar har jeg i de mest trængende Omstændigheder stræbt at duelliggøre mig til Skolevæsenet og i den Henseende hørt philologiske Professorers Collegier, har og, uagtet Mangelens ubehagelige Fornemmelser, taget . . . philologisk Examen, i hvilken alle Professorer, hver for sig, i

deres særskilte Videnskaber tilkendte mig overalt Characteres laudabiles . . . Desuden har jeg og taget den theologiske Examen . . . med Characterem Laudabilem. Den af mig for næsten 2 Aar siden udarbejdede Tractat have tvende vigtige og anselige Mænd giennemlæst, hvis Bifald den og haver fundet.«

Ansøgningen, som ledsagedes af Vidnesbyrd fra A. KALL og L. SAHL fra September 1783 og N. C. KALL fra 22/5 1784, anbefalede 11/10 1786 af Universitetets Prokansler, Professor H. F. JANSON:

»Jeg kan bekræfte, at Supplicanten er en af vore dueligste Candidater. Ved de offentlige Examina, ogsaa den theologiske, har han fortjent Berømmelse. Det af ham her fremlagte Specimen viser philologisk Kundskab og megen Flid. Om han i Betragtning heraf, og fordi han allerede haver taget philologisk Examen med bedste Karakter, kan forundes samme Frihed, som andre er tilstaaet, nemlig at forsvare denne Afhandling offentlig og derpaa erholde Magistergraden, maa jeg allerunderdanigst overlade til Deres Majestæts allernaadigste Godtbefindende.«

En tilsvarende Ansøgning indsendtes samtidig af den 10 Aar yngre Historiker FREDERIK SNEEDORFF, der ligeledes var cand. theol og cand. philol., og som havde studeret i Göttingen og Leipzig, om at erholde Magistergraden ved blot at defendere sin nylig udgivne Afhandling »De hymnis veterum Græcorum« ved kongelig Dispensation, som nogle af hans Medstuderende havde faaet. »De Omkostninger, som vilde forbindes med at lade en ny Afhandling trykke, har jeg alt for meget følt ved den sidste, til igen under mine nærværende manglende Omstændigheder at turde udsætte mig for samme.«

Ogsaa denne Ansøgning anbefalede Professor JANSON 11/10 1786: »Den udgivne Afhandling viser, at han paa fremmede Steder haver anvendt sin Tid vel og med besynderlig Flid og Fremgang dyrket den græske Litteratur.«

Kancelliet sendte 28/10 begge Ansøgninger til Statsministeren, Gehejmerraad SCHACK-RATHLOUS Betænkning; denne, der tillige var Patron for Universitetet, svarede den følgende Dag:

»Endskiønt det er en Exception af de sædvanlige Regler, som de tvende Candidati theol. et philol. SNEEDORFF og SEIDELIN ansøger om, . . . og jeg i Almindelighed ikke drister mig til at tilraade slige Exceptioner, hvilke, nogle faa besynderlige Tilfælde undtagen, mest altid er skadelige og sjælden nyttige uden for de enkelte Personer, som udbede sig den, saa kan jeg dog for denne Gang (ifølge de af An-

søgerne anførte Grunde, som er blevet understøttet af Prokansleren) ikke andet end recommandere deres Ansøgning at erholde Magistergraden blot ved at defendere deres udgivne Afhandlinger.«

Herefter fik de den 10/11 1786 Kancelliets Tilladelse til at erholde Magistergraden uden at underkaste sig den befalede Eksamen.

Den Afhandling, som JENS SEIDELIN i Februar 1787 mundtlig forsvarede for Magistergraden i Filologi, i Auditoriet paa Elers' Kollegium, har Titlen: »DISSERTATIONEM PHILOLOGICO ANALYTICO CRITICAM PRO SUMMIS IN PHILOGIA HONORIBUS PERMISSU REGIO PUBLICO OPPONENTIUM EXAMINI MODESTISSIME SUBMITTIT IANUS SEIDELIN IN AUDITORIO ELSERS, HORA ANTE MERIDIEM X DIE FEBR. ANNI MDCCLXXXVII.« Efter 6 Siders Forord følger selve Afhandlingen, paa 63 Sider i Oktav: »Caput Primum De Creatione totius universi Sextidui spatio absoluti. Sectio Prima Capitis Primi continet quinque priores versus, in quibus ostenditur Opus Creationis Primo Die.« Titlen lyder i Oversættelse: »Det første Kapitel om hele Universets Skabelse i 6 Dage. Det første Kapitels første Del omfatter de 5 første Vers, i hvilke Skabelseshandlingen paa den første Dag fremstilles.« Selve Afhandlingens 63 Sider naar dog kun at behandle mindre end Biblens 2 første Vers, nemlig: »I Begyndelsen skabte Gud Himmelen og Jorden. Og Jorden var øde og tom.« En Fortsættelse af det stort anlagte Værk fremkom aldrig.

Inden Erhvervelsen af Magistergraden havde den nu 36 Aar gamle cand. theol. og cand. philol. imidlertid opgivet sit længe nærede Ønske om at blive Lærer og havde i Stedet for søgt og faaet Præstembede. Den 28/10 1786 holdt han nemlig sin Dimisprædiken i Trinitatis Kirke, for hvilken han ogsaa fik laud., og ansøgte 14/12 1786 om det ledige Embede som *residerende Kapellan i Nykøbing paa Falster* med Annekset Systofte, hos Sognepræst JØRGEN WEDERKINCH. KONGEN, der havde Kaldsret, valgte 26/1 1787 JENS SEIDELIN blandt de 12 Ansøgere til Embedet, hvis aarlige Indkomst kun var 140 Rd.

I JENS SEIDELINS Ansøgning hedder det bl. a.:

»Allernaadigste KONGE.

. . . I den største Mangel og ofte i en Tilstand, som nægtede mig Livets nødvendige Ophold, har jeg maattet trælde og arbejde mig frem til Examiners Tagelse. Uden Forældres, som for længst siden ere døde, Venners og andres Hjælp og Understøttelse har jeg maattet opofre min halve Studentertid til Informationer i Jylland. Endelig erholdt jeg Stipendia ved de kongelige Stiftelser paa Communitetet og Regensen, hvilke jeg har nydt i 5 Aar, saa jeg siden den Tid kummerlig har maattet ernære mig, indtil jeg for 3 Aar siden fik Stipendium Elersianum. I alle mine (3) Examina . . . har jeg erholdt Characterem Laudabilem. Paa den hellige Philologi har jeg desuden anvendt stor Flid, og for at skaffe mig en grundig Kundskab i det Exegetiske og Kritiske har jeg hørt Professorerne HORNEMANNS og KALLS Collegier i 4 Aar over de orientalske. Af den profane Philologi har jeg betjent mig til Oplysning i Alderdommens Skikke, for saa vidt mange af det gamle Testamentes Skikke og vanskeligste Steder derved kunne udvikles og forklares.«

Straks den 30/1 1787 meddelte Magister SEIDELIN paa Elers' Kollegium sin Udnævnelse i et Brev til Biskop T. BLOCH i Odense – Lolland-Falster hørte indtil 1803 under Fyns Stift – og denne tilskrev ham 1/2 og 16/2 om at indfinde sig i Odense den 17/3 »for at kunne blive ordineret den 21. ejusdem, da jeg ikke længere kan udsætte Ordinationen, . . . og tillige bereder Dem paa at prædike, dog ikkun ½ Time, over de Ord af Joh. 18 c., 37 v.,« (Hver den, som er af Sandheden, hører min Røst), »hvilken Prædiken mig derefter leveres beskrevet.« Den 21/3 blev han da af Biskop BLOCH ordineret i Sct. Knuds Kirke i Odense, sammen med PETER JACOBSEN (personel Kapellan i Brendekilde-Bellinge) og ESKILD LOBEDANZ (adjunctus et successor i Haarby), og er formentlig kort efter blevet indsat i sit Embede af Provsten over Sønder Herred paa Falster, Sognepræst i Sdr. Kirkeby og Sdr. Alslev NIELS STUB.

Ligesom de sidste 6 Kapellaner havde svaret Naadsensaar til Formanden, var »Magister JENS SEIDELIN ikke uvillig til at dele Naadsens Aarets Indkomster med sin Formand« (JØRGEN EGTVED), men da der ikke fandtes nogen bestemt Ordre herom, fandt han det rigtigst 1/5 »til sin egen Betryggelse« at forlange Kancelliets Resolution herfor, for at han til sin Tid kunde faa samme Vederlag af sin Efterfølger, hvilket anbefaledes af Biskop BLOCH 13/5 og bifaldtes ved kongelig Resolution af 14/9 1787.

Før sin Visitats 15/7 1789 i Systofte Kirke sendte Biskop BLOCH følgende Besked¹⁵⁰: »Gudstjenesten

i Systofte Kirke begynder Kl. 9, Magister SEIDELIN catechiserer over selvvalgende Stykke af Troens Sandheder. Hos Menighederne tilligemed Deres til Overhøring fremstillende saavel voksen- som Skole-Ungdom forsikrer jeg mig et ikke mindre talrigt og Gud-ærbødigt Møde end forrige Gang. Ved min Ankomst til Menighederne møde mig Degn og Skoleholdere med behørig Lister over Soggenes saavel voksen- som Skole-Ungdom samt holde sig i Kirken paa Anfordring beredte paa at catechisere.«

Biskoppens Visitatsindberetning¹⁵⁰ lyder: »Med Kirker, Menigheder og deres Ungdom /: saamange mødt var /: overmaade vel fornøjet. Sognepræsten Hr. JØRGEN WEDERKINCH var til Stede. Residerende Kapellan, Magister JENS SEIDELIN catechiserede grundigen, men for metafysisk. Sognedegn og Skoleholder RUD¹⁵¹ vildt og ubestemt. Jeg taledede over Ps. 90, 16. Den confirmerede Ungdom af Nykøbing Menighed beløb 257, Skoleungdommen 27 Børn i Smidths Skole = 284; af Systofte Sogn den confirmerede Ungdom 33, Skoleungdommen 47, = 80, ialt 364. Der var ingen Klage.«

I Nykøbing F. boede Magister SEIDELIN i 1787 til Leje hos Postmester JOHAN AUGUST BOELSEN i Langgade dav. Nr. 21; Husstanden bestod af Postmesteren og dennes Kone, en Husjomfru, en Kokkepige og en Bryggerspige samt 3 Logerende, nemlig foruden Kapellanen Postbud JENS CHRISTIAN SØNDAL og en Elev i Latinskolen, CHRISTIAN FREDERIK FUGL¹⁵². (I Langgade dav. Nr. 24 boede Apoteker HANS SEIDELIN (S. 365) med Hustru og Søn).

Oprindeligt havde det ikke været Magister SEIDELINS Tanke at blive Præst, men han havde bestemt sig for Skolevæsenet og længe søgt Stillinger inden for dette. Hans Forkærlighed for Lærergerningen er maaske Aarsag til, at han i 1788 gik uden for sin Competence som Præst.

En Elev i øverste Lektie i Latinskolen i Nykøbing, EGGERT CHRISTOPHER SAABYE, hvis Fader var Sognepræst i Erindlev, havde Skolens Rektor Magister BASTHOLM i Efteraaret 1788 ikke fundet moden nok til at dimitteres til Universitetet, men 27/8 s. A. dimitterede Kapellanen ham med et Testimonium – men »uden behørig Testimonio« – til Universitetet uden Rektors Vidende og Vilje. Denne indsendte 2/9 en Klage herover til Biskop BLOCH, som 11/9 udbad sig SEIDELINS Erklæring; denne af 17/9 med en Kopi

af Testimoniet sendte Biskoppen 25/9 til Rektors Erklæring, som er dateret 7/10. I sin Indberetning af Sagen til Kancelliet 16/10 skriver Biskop BLOCH efter en Fremstilling af Sagens Fakta:

»Jeg er forvisset om, at det kongelige Danske Kancelli endog for Følgers Skyld ikke vil bifalde, at naar en Rektor, der efter Skoleforordningens 87. Art. bedst bør og kan forstaa, hvad der udfordres af dem, som med Nytte for sig selv kan sendes til Akademiet, finder det raadeligst at holde en Discipel endnu et halvt Aar længere i Skolen, en uvedkommende Mand i samme By og uden for Skole-Embedet (skønt kvalificeret til at kunne dimittere) skal da være berettiget til mod Rektors Vidende og Vilje at forsende en saadan Discipel til Akademiet og derved styrke saavel selvrædige Disciple som og ueftertænksomme Forældre i Ringagtelse imod vedkommende allernaadigst beskikkede Skolelærere.

Efter Forordningens 69., 85. og 88. Artikel skal under Mulkt af 10 Rd. til den Skoles Bibliotek, hvor Disciplen forhen var, meldes, hvorledes det ham derfra givne Testimonium vitæ var. Sligt har Magister SEIDELIN ikke kunnet gjøre den 27/8, da han udfærdigede Disciplen SAABYE til Akademiet, efterdi ikke Rektoren førend den 28. udfærdigede og til Disciplens Fader, Sognepræst til Errindlev og Olstrup i Lolland, afsendte Testimonium vitæ.

Ligeledes skal i samme Testimonio under Mulkt af 10 Rd. anføres, hvor meget den Dimitterende har af Skolens Penge oppebaaret, samt hvor meget deraf er oplagt. Sligt savnes ganske i det Testimonio, hvormed Kapellanen Magister SEIDELIN 27/8 har forsendt Disciplen fra Nykiøbing Skole SAABYE til Akademiet.

Endelig skal en saadan fra publice Skole privatim dimitterende betale 10 Rd. til den publice Skoles Bibliotek, som han sidst frekventerede, følgelig SAABYE til Nykiøbing Skole-Bibliotek erlægge 10 Rd. Dette findes heller ikke at være sket.«

Biskop BLOCH overlader til Danske Kancelli at træffe Afgørelse, om samt hvorledes Magister SEIDELIN herfor kan være at anse, og om han ikke bør være pligtig til straks at betale de 10 Rd. til Nykiøbing Skole-Bibliotek efter Forordningens 88. Artikel.

Kancelliet svarede¹⁵³ 24/1 1789 Biskop BLOCH, at »det har været Cancelliet ubehageligt af Deres Højærværdighed at erfare den Anledning, Rektor Magister BASTHOLM har haft til Klage . . . Men da bemeldte SAABYE ikke efter den fra Kiøbenhavns Universitet indhentede Efterretning er bleven antagen til Examen artium paa Grund af den Magt, som Professorerne efter et kongeligt Reskript have til at afvise de Candidater, der imod Rectorum Villie dimitteres til Akademiet, saa synes det, Rektor BASTHOLM derved kan have faaet Fyldestgjørelse for den ham som Rektor tilføjede Fornærmelse. – Imidlertid bør Magister SEIDELIN til Nykiøbing latinske Skole erlægge de 10 Rd. for SAABYES Di-

mission, som urettelig til Nakskov Skole ere betalte, imod Regres til Rektor i Nakskov eller den dimitterede selv. Iøvrigt skulle man tjenstlig anmode Dem at give Magister SEIDELIN en Advarsel for Fremtiden.«

Hvad SAABYE angaar, rejste han med Kapellanens Testimonium til examen artium i København, men blev afvist af Universitetet; først den 2/5 1789 blev han immatrikuleret, privat dimitteret fra Nykiøbing F.; derefter vides intet om ham.

Allerede 1789 tænkte Magister SEIDELIN paa at søge et bedre Kald, rimeligvis med Henblik paa at indgaa Ægteskab. Han udbad sig derfor en Udtalelse fra Biskop BLOCH, der 6/8 1789 skrev:

»Magister JENS SEIDELIN, som nu næsten i 3 Aar har tjent som residerende Kapellan ved Nykiøbing Købstads og Anneksets Systofte Menigheder paa Falster og nu forlanger min Attest for dermed at bilægge sine agtende allerunderdanigste Ansøgninger, beraabende sig paa, at han efter sit Anlæg ved Universitetet havde bestemt sig til Skolevæsenet og saalænge gjort Ansøgning om Befordring i samme, indtil han næsten 40 Aar gammel og af Frygt for at tabe alt maatte forandre sin Ansøgning om Befordring i Skolen til Ansøgning om Befordring i Kirken, kan jeg ikke nægte det Skudsmaal, at jeg ved min Visitats i Annexkirken Systofte d. 15 passati fandt Ungdommen meget vel oplyst, ligesom og at Magisteren forretter sit Embede med Flid, samt at det residerende Kapellans Indkomster . . . ikkun beløber aarlig 140 Rd., fordrister jeg mig desaarsag allerunderdanigst at bede, at han ved forefaldende Lejlighed maatte værdiges Deres Kongelige Majestæts allermildeste Erindring til noget bedre.«

Muligvis i Forbindelse med Ansøgning om Forflyttelse fik SEIDELIN 22/10 s. A. efter Ansøgning af 13. s. M. Biskoppens Tilladelse til en Rejse til København.

Først det følgende Aar vides han dog at have søgt 3 Sognepræsteembeder, først i Gloslunde og Græshave paa Lolland efter den gamle Sognepræst HANS SEIDELIN († 6/6 1790, S. 199 og 1325) og i Klinte og Grindløse paa Fyn, der blev ledigt i Maj Maaned, derefter i Arrild (i Sønderjylland), hvis hidtidige Sognepræst, Provst ANDREAS BOYSEN, døde 1/7 1790.

Magister JENS SEIDELIN anfører i sin Ansøgning til KONGEN af 1/9 1790 om Arrild Sognekald, at han til alle sine Eksaminer har faaet laud. af samtlige Professorer, ogsaa for sin Dimisprædiken »i Runde Kirke«, »har desuden efter kongelig aller-

naadigst Tilladelse offentlig forsvaret den Afhandling, jeg udgav for Magistergraden.« Han er nu 41 Aar gammel og har tjent 4 Aar i Nykøbing, hvis Kapellanis Indtægter »ere saa ringe, at de ej tillade Forandring af den ugifte Stand.«

Den 8/10 1790 udnævnte KONGEN, efter Kancelliets Indstilling blandt 10 Ansøgere, Magister SEIDELIN til *Sognepræst i Arrild* i Sønderjylland, Nord for Løgumkloster, hørende under Ribe Stift, hvor Dr. theol. STEPHAN MIDDELBOE var Biskop 1786–1811. De aarlige Indkomster her var 249 Rd., »dog maa Præstegaarden købes efter dens Værdi.« Ved SEIDELINS Død 1806 angiver Biskoppen, at Kaldets aarlige Indkomster efter nyere Angivelse er 420 Rd.

Inden Magister SEIDELIN forlod Falster, ansøgte han 27/10 1790 om, at Naadsensaaret i Nykøbing Kapellani først maatte begynde 12/11, da der 11/11 forfaldt 11 Tdr. 5 Skp. Byg in natura, 12 Tdr. fra Amtstuen, og Refusion af Veggerløse By-mænd 13 Rd. 3 Mk.; men 30/12 resolveredes i Kancellikollegiet: kan ikke bevilges.¹⁵⁴

Midt i November synes SEIDELIN at have forladt Nykøbing, hans fremtidige Biskop i Ribe skrev 27/11 til ham til København: »Har modtaget Deres Velærværdigheds Skrivelse af 16. ds. og meddeler Dem herved min hjertelige Lykønskning til det Dem anfortroede Arrild Sognekald, ligesom jeg ønsker at modtage Dem jo før jo hellere, da den lange Vacance falder Herreds Brødrene ikke lidet besværlig.« – I December s. A. stod Magister SEIDELINS Bryllup i København med Datteren af en kendt Smedemester.

I Arrild, hvor SEIDELIN var Præst i 15 Aar til sin Død 1806, visiterede Biskop MIDDELBOE 3/8 1794: »Sogne Præsten Hr. Magister SEIDELIN prædikede i den Anledning over Texten og viste Christi Miracles som er Bevis paa hans Læres og Religions Guddommelighed, catechiserer ret godt. Degnen er en god Mand, som arbejder flittig efter hans Kræfter og Indsigter. Ungdommen var god. Der var ingen Klage. – Her maatte jeg afbryde den foresatte Visitats Tur formedelst paakommende Svaghed, som allerede nogle Visitats Dage havde vedvaret.« Selv har SEIDELIN skrevet i Liber Daticus, at Biskoppen visiterede i Arrild Kirke »og var med Ungdommens Undervisning fornøjet.«

Fem Aar efter at være kommet til Arrild offentliggjorde JENS SEIDELIN i Maanedsskriftet *Iris* for Oktober Kvartal 1795 sit sidste filologiske Værk, ligesom det tidligere en Oversættelse af CICERO. »M. T. CICEROS forunderlige Meninger eller Paradoxer, fordanskede af Mag. JENS SEIDELIN, Sognepræst i Arrild« er paa 73 Sider, hvoraf dog Oversætterens 196 Fodnoter fylder mere end selve Teksten. Ifølge SEIDELINS Fortale har CICERO skrevet disse Paradoxer ca. Aar 43 før Kristi Fødsel for derigennem at klarlægge sin egen uegennyttige Bestræbelse, Iver og Aarvaagenhed for Statens Frelse og Frihed, at prise den stoiske Filosofis Nytte i det menneskelige Liv samt at vise, at Lykken og de udvortes Ting er langt mindre vigtige end Dyden, der alene kan gøre Mennesket lykkeligt og fornøjet. Dette passede ganske til Opfattelsen paa SEIDELINS Tid; i samme Nummer af *Iris* hedder det i et Digt om Dyden bl. a.: »Verdens Velstand jeg agter som Muld, Dyden alene jeg ærer som Guld,« og »Dyd, jeg følger, og Himlen det bød: Dyden den giver mig Trøst i min Død.« CICEROS 6 Paradoxer lyder: Det anstændige er det eneste Gode; Dyden er sig selv nok til Lyksalighed; Forseelserne ere lige; Alle Narre ere gale; Alle Vise ere frie, og alle Tosser Slaver; og Den Vise er alene rig.

Som det var almindeligt, hørte der ogsaa Jordtiliggende til Arrild Præstegaard, men i Modsætning til mange danske Præster, der paa denne Tid ofte optraadte som Foregangsmænd med Hensyn til Agerbrug og Kvægavl, havde Magister SEIDELIN næppe Interesse for selv at drive Præstegaardens Avling, hvorfor han 1795 besluttede at udleje den, saa meget mere som den aarlig kostede ham over 100 Rd., og han ved at forpagte den ud mente at kunne spare 100 Rd. aarlig. Ved Kontrakt af 2/2 1795 overlod han derfor for Tiden 1/5 1795 – 1/5 1803 alle Præstegaardens Jorder, Marker, Enge og Hede til PEDER PEDERSEN TOP i Arrild, derimod ingen af Præstegaardens Bygninger, hverken Lader, Stalde eller andre. Blandt TOPS i 13 Punkter opstillede Forpligtelser var at køre 2 Gange om Aaret til Roost, at befordre Præstefamilien 2 Gange om Aaret til Højrup samt foretage de til Embedet hørende Rejser i og uden for Sognet, undtagen til Kirken om Søndagen. Desuden skulde TOP til Præstegaarden levere

nærmere specificerede Mængder af Brædder, Kalk, Ler, Sand, Hø, Brændsel, Lyng og Tag (vist Langhalm til Tagtækning) samt male det til Præstegaarden fornødne Korn og passe Præstens 4 Køer »med Flytning og Vanding om Sommeren samt indbringe og binde dem i Præstegaardens Stald, hvortil Hr. Magister SEIDELIN bekoster Tyre-Reb.«¹⁵⁵

I Foraaret 1795 havde Magister SEIDELIN Planer om at afhænde til Husmand PEDER NIELSEN VÆVER til Arvefæste en langt fra Præstegaardens Jorder liggende Hedejord, der hørte til Præstegaarden; han sendte Ansøgning til KONGEN, og Stiftamtmand HELLFRIED og Provst RAMUS afgav Erklæringer til Rentekammeret. Men 26/3 spurgte Biskoppen SEIDELIN, om han ikke fandt det mest fordelagtigt at sælge Hedelodden ved Auktion til den højstbydende til Ejendom, dette var SEIDELIN dog betænkelig ved paa Grund af de dermed forbundne Omkostninger, og 29/4 indsendte Biskoppen da til Kancelliet SEIDELINS Ansøgning om at udstede Arvefæstebrev til PEDER NIELSEN, men gjorde samtidig opmærksom paa, at Væver PEDER NIELSEN, der havde tilbudt 300 Rd. for Heden, nu havde frafaldet sit Tilbud, og at »Hr. SEIDELINS Tanker synes at være, det er bedst, at Heden nu bliver in statu quo.« Det er ikke underligt, at Kancelliet 6/6¹⁵⁶ udbad sig nærmere Oplysning om SEIDELINS »nærmere bestemte Tanker« med denne uklare Henvendelse. Sagen endte med, at Biskoppen 29/7 til Kancelliet indsendte en Erklæring fra SEIDELIN af 9/7, hvori han bad om, at hans Ansøgning om Hedejordens Salg maatte henlægges, da han ikke mere tænkte paa denne Handel, fordi den Mand, til hvem han ved Arvefæste eller Salg vilde afhænde Hedejorden, var uvederhæftig og ikke kunde stille Sikkerhed for Pengenes Betaling.

I Oktober 1791 ansøgte Magister SEIDELIN om at faa 50 Rd. i Introduktionspenge af Arrild Kirke, men da Kirkeværgerne meddelte, at hans Formænd end ikke havde faaet det halve, tilstod Biskoppen ham 19/11 kun 30 Rd.

Det har næppe gavnet Forholdet mellem Præsten og hans Sognebørn, at han 18/3 1796¹⁵⁷ maatte have Kancelliets Bevilling til Beneficium paupertatis (fri Proces paa Grund af Fattigdom) i en Sag mod THEIL ANDERSEN i Hønning By, som havde nægtet Præsten Tiende af hans paaboede Otting m. v. At

THEIL ANDERSEN 10 Aar senere stod Fadder til Præstens yngste Barn, 2 Maaneder efter Præstens Død, tyder paa, at Præstefruen ikke bar Nag over den gamle Strid.

1796 var Pastor SEIDELIN i København. Biskoppen skrev til ham 13/7, »at jeg aldeles intet haver mod Deres forehavende Rejse til Kiøbenhavn, naar kuns Embedet i Deres Fraværelse vorder forsvarligen beopagtet, til hvilken Reise jeg ønsker Dem megen Lykke. MIDDELBOE.«

I September 1799 var Magister SEIDELIN blandt Subskribenterne paa Odensebiskoppen TØNNE BLOCHS »St. Pauli fiorten apostoliske Rescripter«, der udkom 1801–03 i 3 Bind.

Et Problem var Betaling for Vin og Brød til Altergangen. Magister SEIDELIN anmodede 6/12 1797 om at faa 9 Rd. 3 Mk. aarlig hertil af Arrild Kirke i Stedet for som hidtil 6 Rd., men Kirkeværgerne indgik Akkord med PEDER ENMARK i Roost om for 1 Aar for en Pris af 6 Rd. at forsyne Præsten »med saa meget godt forsvarlig Brød og Vin, som behøves,« hvilken Akkord Biskoppen approberede 21/2 1798 og forlængede 9/1 1799 for det nye Aar. 28/1 1804 forespurgte Biskoppen Magister SEIDELIN, om han ikke, som det skete andre Steder, kunde paa tage sig at skaffe Vin og Brød til Kommunikanterne mod de tilbudte 7 Rd. aarlig eller noget mere, og 7/3 meddelte han Kirkeværgerne, at han havde akkorderet med SEIDELIN herom for 8 Rd. aarlig af Kirken, idet »jeg anser det for rigtigst her som andre Steder, at Sognepræsten holder Vin og Brød til Sognets Communicanter.«

Omsorgen for Kirken paahvilede de 2 Kirkeværger, som, da SEIDELIN kom til Sognet, var BERTEL HANSEN og NICOLAI BOYSEN^{157a}, sidstnævnte en Søn af SEIDELINS Forgænger^{157a}. BERTEL HANSEN nedlagde sit Værgemaal 25/5 1791, og s. D. beskikkede Biskoppen efter hans Forslag Gaardmand HANS BERTELSEN. NICOLAI BOYSEN anmodede 26/12 1795 om Fritagelse for Hvervet, da han havde solgt sin Gaard i Arrild Sogn, og 29. s. M. foreslog SEIDELIN HANS ROSTGAARD EWALD i Roost som Kirkeværge; begge Dele bevilgedes af Biskoppen 27/1 1796, og herefter var HANS BERTELSEN og HANS ROSTGAARD EWALD Kirkeværger til efter SEIDELINS Død.

Kort før SEIDELINS Ankomst til Arrild havde Biskoppen 13/2 1790 bevilget Kirkeværgernes Ansøgning om Reparation af Arrild Kirkes Taarn, som efter Overslag beløb sig

til 28 Mk. 8 Sk., samt om Anskaffelse af en ny Messe-skjorte, »saaledes at alt sker paa mindst bekostelige Maade for Kirken.« Provst BOYSEN havde »bevidnet begge Dele som aldeles nødvendigt.« 23/9 1795 bevilges atter en Ansøgning om Kirkens Reparation, »dog at Sparsommelighed iagttages tillige med Brøstfældighedens fuldkomne Istand-sættelse«, og 8/4 1797 bevilger Biskoppen »den af Sognepræst SEIDELIN bevidnede nødvendige Reparation paa Arrild Kirkes Blytag.« 28/1 1804 forespurgte Biskoppen Magister SEIDELIN, om den af Kirkeværgerne 21/1 foreslaaede Reparation af Kirken og Taarnet var nødvendig og fordelagtig, og 7/3 bad han Kirkeværgerne først fremsende Overslag fra en Murermeister.

Ægtepar, der levede mindre godt sammen, beredte undertiden Præsten Vanskeligheder. 30/9 1792 indberettede Pastor SEIDELIN til Biskoppen et »uforligeligt« Ægteskab mellem HANS PEDERSEN og MAREN RASMUS KORTES Datter i Arrild (HANS PEDERSEN af Lindetgaard og MAREN KORTESDATTER af Arrild var blevet viet i Arrild 6/5 1791). Biskoppen paalagde 16/10 Provsten, J. F. M. RAMUS i Brøns, at formane dem og foreholde dem deres eventuelle Straf og indberettede 17/11 Sagen til Kancelliet, efter at Amtmanden Kammerherre J. S. v. MØSTING havde afvist den som »en Consistorial og Matrimonial Sag«, med Anmodning om dettes Støtte – via Amtmanden – »til at hæmme slige Uordener og Laster, som ofte haver de skadeligste Følger.« Paa Grund af »det Haderslevske Amthuses Vægning for at understøtte Gejstligheden i slige Sager«, korresponderede Danske Kancelli med Tyske Kancelli, hvis – ikke bevarede – Svar fremsendtes 15/6 1793.¹⁵⁸ To Aar senere skriver Stiftsprovst GRUNDAHL 29/7 1795, i Biskoppens Fravær: »Af Sognepræsten Hr. Magister SEIDELINS Erklæring erfarer jeg med Glæde, at Supplicantinden [MAREN KORTES, der havde ansøgt om at maatte leve adskilt fra sin Ægtemand] nu siden dette Aars Begyndelse er bleven forliget med sin Mand, bor hos ham, og at de begge leve i Enighed og Kierlighed og et lykkeligt Levned med hverandre. Hun haver tillige ytret dette allerunderdanigste Ønske, at hendes Ansøgning, som vel efter hendes gjorte Begjæring i næstafvigte Aar er indgaaen, nu maatte henlægges.«

Et lignende Ægtepar, nemlig NIELS CHRISTENSEN og BOTILLE LAURITZDATTER i Hønning By, indberettede Pastor SEIDELIN 5/4 1796 til Biskoppen, som 9/4 anmoder Provst RAMUS om »at indkalde dem og overtale dem om de Straffe, som Loven og Anordningerne citerer for slige uforligelige Ægtefolk og søge at overbevise den eller de skyldige om sine Fejl og om muligt, ved kierlige og alvorlige Formaning, at bilægge deres Trætte og ved at paalægge dem et christeligt og sømmeligt Levned omvende dem til en sand og varig ægteskabelig Forening, dem selv til Gavn og Bedste og andre til et godt Exempel.«

I et Par Tilfælde nægtede Pastor SEIDELIN at tage Folk

til Alters, men fik ikke Medhold heri af sin Biskop, som 2 Gange i Marts 1796 maatte paalægge ham at efterkomme Folks Ønske herom. Det drejede sig dels om et Ægtepar ANDERSEN, som nu boede sammen i Arrild, men om hvem Biskoppen havde erfaret, »at disse fattige Folk har været nødsaget til at søge deres Brød hver for sig paa forskellige Steder, og at det er Aarsagen til deres Afhold fra Sakramentet. Deres Velærværdighed vilde behagelig antage dem til Sakramentets Nydelse, om de hjertelig fortryder deres lange Afhold fra dette Naademiddel, dog at de alvorligen formaner for Eftertiden at vogte dem for slig utaknemmelig Opførsel mod Gud og hans Naade.«

To Uger senere paalagde Biskop MIDDELBOE Pastor SEIDELIN at antage ANDERS PEDERSEN BREGGAARD og Hustru, som en kort Tid opholdt sig i Arrild Sogn, til Alterens Sakramente, hvilket de havde begæret, men Præsten nægtet dem. Biskoppen fremhæver, at der intet er at udsætte paa deres Opførsel, hvilket han har faaet bekræftet af Stiftsprovst GRUNDAHL, der havde været deres Præst, da de nogle Aar tidligere havde vogtet Kvæg i Øster Vedsted By under Ribe Domkirkes Menighed, og det at de er fattige og ikke har noget stadigt Tilholdssted, bør ikke udelukke dem fra Nadverens Gode.

Nogle Maaneder senere svarer Biskop MIDDELBOE 27/7 Provst RAMUS, i Anledning af en Ansøgning fra ANNE MARGRETHE NIELSDATTER i Arrild om, at Pastor SEIDELIN maatte blive befalet at antage hende til Alters: »Da Det kgl. danske Kancellis Skrivelse af 29/10 1768 foreskriver tydelig, at Præsten, naar et uægte Barn døbes, skal angive Moderens og den af hende udlagte Mandspersons Navn for dem, som det tilkommer at se Straffet exeqveret, og da det derefter er Præsten uvedkommende, hvorvidt den verdslige Straf bliver fuldbyrdet eller ej, saa han af den Aarsag ej bør holde nogen fra Herrens Bord, . . . saa ville Provst RAMUS behage at tilkiendegive Hr. Pastor Magister SEIDELIN, at han saavel i Henseende til ANNE MARGRETHE NIELSDATTER som i Henseende til de tvende andre i Erklæringen ommeldte Personer forholder sig med deres Antagelse til Herrens Bord efter Kancelliskrivelsens tydelige Befaling.«

Visse Meddelelser udsendte Biskoppen til Præsterne til Bekendtgørelse fra Kirkernes Prædikestole, saaledes f. Eks. 16/1 1799: at Den kgl. danske og norske Speciesbank i København sætter 4 Rdl.s Species-Sedler i Omløb, 16/8 1800: en Plakat, som forbyder at brænde Brændevin af Rug i Hertugdømmet Slesvig m. v., og 4 Dage efter: en Plakat af 30/7, som forbyder Kornets Udførsel fra Hertugdømmet Slesvig, og 17/10 1801: en tysk Plakat af 25/9 1801, som tillader at brænde Brændevin af Rug.

I Slesvig var Medfølelsen med Ofrene fra Slaget paa Rheden ikke overvældende. 17/10 1801 skriver Biskop MIDDELBOE til nogle af Provsterne: »Sidst i April d. A. opfordrede jeg Gejstligheden i Hvidding m. fl. Herreder til frivillige Gaver og Understøttelse for de i Slaget den 2den

April d. A. qvæstede Krigere og de faldnes efterladte Enker og Børn. Men da intet er indkommet og jeg mangler Efterretning, om noget i denne Henseende kan ventes fra bemeldte Herreder, saa skulde jeg tjenstlig udbede mig derom behagelig underrettet.«

I en 7 Siders Indberetning til Kancelliet om Stiftets Forhold i 1805 skriver Biskoppen 22/3 1806: »Efter Provsternes Indberetninger udvise dette Stifts samtlige Præster Flid enhver i sit Kald og Nøjagtighed i Embedsførelse samt godt Forhold i Liv og Levned.« (Kun 3 Undtagelser nævnes).

Magister JENS SEIDELINS 10 Børn fødtes i Arrild 1791–1806. Blandt Fadderne findes af Slægtninge kun Mosteren ANNA CATHRINA SMIDT 1791 og en af de yngre Mostre, Jomfru SMIDT, i 1800.

Kollegerne fra Omegnssognene udgør derimod en stor Del af Fadderne, Sognepræsterne A. C. BRUUN fra Roager 1791, J. BURCHART fra Toftlund 1793, A. P. KRØYER fra Branderup 1795, 1797 dennes 1. Hustru NILLE (NICOLINE) HANSDATTER NIELSEN samt den nye Sognepræst sst. H. P. BARFOED og FR. NISLEV i Agerskov, 1798 Sognepræsterne JOHS. GJELSTRUP i Skærbæk, P. FR. MOHR i Rejsby og JOHS. HOLST i Emmerlev, i 1800 residerende Kapellan i Skærbæk LUDVIG MICHAEL LUND og Sognepræst i Højrup NIELS BASSE, hvis Hustru CATHRINE eller ANNA CATHARINA LAURENTIN var Fadder 1795; den Jomfru BASSE i Højrup, der er Fadder 1798 og 1802, er muligvis en af deres 2 unge Døtre¹⁵⁹. I 1795 nævnes desuden 2 fra Løgumkloster, nemlig Kapellanen J. A. KRUCKENBURG og Jomfru BALSLEV, rimeligvis en af Sognepræst CHR. D. BALSLEVS Søstre, MARIE SOPHIE BALSLEV (~ efter 1793 Købmand i Løgumkloster NIELS HARZEN MÜLLER) eller JOHANNE HELENE BALSLEV (~ c. 1796 Sognepræst i Dybbøl JONAS MOMSEN), og i 1800 Jomfru BRUUN i Roager, utvivlsomt Sognepræstens Søster ANDREA MARGARETHA BRUUN.

Af ikke-gejstlige Personer uden for Arrild Sogn er Ridefoged BRAMSLEV i Toftlund Fadder 1793 og hans Hustru 1798, 1793 Hr. JOHANSEN i Branderup, 1797 Jomfru JOHANSEN sst. og Skovrider MEYER i Linnet, i 1802 Hr. SIMONSEN fra Toftlund, Sognefoged LASS JENSEN i Rejsby og Madame MÜLLER fra Løgumkloster.

Endelig er der en Del Faddere fra Arrild Sogn. Fra Byen Roost træffes 1791 Fru OUTZEN^{159a} og

Jomfru THOMSEN, 1793 Madame THOMSEN og Jomfru OUTZEN, 1795 mødte Monsr. CHRISTIAN OUTZEN i Stedet for sin Fader Husfogden Hr. CHRISTIAN OUTZEN, der selv var Fadder igen i 1800, og i 1802 Jomfru BODIL SCHACK fra Roost, der næste Aar var gift med ovennævnte Sognefoged LASS JENSEN i Rejsby. I 1791 er Hr. BOYSEN fra Arrild Fadder, maaske Provst BOYSENS Søn NICOLAI BOYSEN.

Fadderne til de 3 yngste Børn er ligeledes alle fra Arrild Sogn: til de 2 Tvillinger 1804 saaledes MARTIN HANSENS Hustru KIRSTEN JENS DATTER og HEIN HANSENS Hustru ANNA LEUSTDATTER fra Roost, ANNE BØTTGER og ANNE CATHRINE HANS DATTER samt Sognefoged HANS BERTELSEN fra Arrild og ANDREAS BRANDENBORG fra Hønning, og i 1806 KIRSTEN ENMARK (formentlig Kromand PEDER ENMARKS Hustru KIRSTEN PEDERS DATTER) og ELLEN KIRSTINE HANS DATTER samt HANS ROSTGAARD EWALD, alle fra Roost, samt PEDER TOP i Arrild og THIEL ANDERSEN i Hønning.

Magister JENS SEIDELINS 10 Børn er:

1. ANNE ELISABETH SEIDELIN (1791–1875), ~ 27/8 1820 i Birkerød Kirke PETER CHRISTIAN DUPONT (1790–1862, se S. 1290), Lærer i Birkerød; ingen Børn. – 2. JENS SEIDELIN (1793–1823), Kaptajn og Kompagnichef, ugift. – 3. ERICH SEIDELIN (1795–1862), exam. jur., Prokurator og Raadmand i Fredericia, Kancelliraad, Deputeret til Stænderforsamlingen i Viborg; 5 Børn. – 4. MATHIS (MATHIAS) SEIDELIN (1797–1848), Klasselotterikollektør i København, ugift. – 5. PEDER SEIDELIN (1798–1849), sindssyg, ugift; er formentlig den PEDER SEIDELIN, der 24/3 1819 – c. 1/5 1822 var Patient paa Sct. Hans Hospital. – 6. CARL SEIDELIN (1800–68), exam. jur., Prokurator i Ebeltoft; 6 Børn. – 7. CATHRINE SEIDELIN (1802–03). – 8. MARIE SEIDELIN (1804–08). – 9. CATHRINE SEIDELIN (1804–83, se S. 776), ~ 1838 HENRIK GOSCH (1801–49), Kaptajn i Infanteriet, R. af Dbg.; 4 Børn. – 10. GEORG HENRICH MOSSIN SEIDELIN (1806–07).

† 15/4 1806 i Arrild, begravet 25/4 paa Kirkegaarden.

JENS SEIDELINS Gravsten¹⁶⁰ paa Arrild Kirkegaard – en oval Sandsten 79×60 cm – er utvivlsomt ved en – inden for Perioden 1941–66 – foretaget Regulering af Kirkegaarden sammen med andre gamle Gravsten flyttet fra sin Plads og henlagt i en Dyngge paa Kirkegaarden og siden slaet i Stykker og an-

vendt som Fyld ved Opfyldning af en tidligere Mergelgrav paa Præstegaardsforpagterens Jord.¹⁶¹

~ 8/12 1790 hos Brudens Fader i St. Kongensgade i København (Sct. Nikolai) MAGDALENE SMIDT, * 10/9 1769 i København, døbt 15/9 i Sct. Nikolai Kirke, Datter af Klejnsmedemester MADSE ERIKSEN SMIDT¹⁶² (* 25/11 1742 »ved Hønefossen« i Norge¹⁶³, døbt s. D. i Norderhov Kirke, † 24/8 1805 i sit Hjem i København, ~ 1) i April 1768 i Sct. Nikolai Sogn, København, ~ 2) 15/3 1780 hos Konditor JØRGENSEN i Gothersgade, af Holmens Provst (Holmens Kbg.) DORTHEA MARIA LANGE-BECK, * c. 1746, † efter 1810) og 1. Hustru ANNA ELISABETH STOCKTER (* c. 1741, † 4/12 1779 om Morgenen i København i Barselseng, begravet 8/12 »paa Gammel Kirkegaard« (St. Nikolai).

Hendes Faddere var Klejnsmedene ANDREAS FÆHRLING i Vingaardsstræde og PEDER LUNDBERG ved Volden samt Melmand NIELS KRAGH, Bryggerkonen Madame SVEISTRUP og Jomfru SVEISTRUP, alle tre i Christen Bernikows Stræde. – I 1788 stod MAGDALENE SMIDT Fadder til sin næst yngste Halvbroder.

JENS SEIDELINS Svigerfader var en anset og kendt Haandværksmester, der baade var Bisidder og Oldermand for Smedelaugget, og blandt Fadderne til hans Børn træffes en hel Del Honoratiores, bl. a. hans Moster INGER HEENS Søn Generalkrigskommissær ENGELBRECHT HESSELBERG. – Klejnsmedemesteren, der paa sit Værksted i Store Kongensgade havde 8–9 Smedesvende og 5–6 Lædrengene, havde en Maaned før sin Død skrevet Kontrakt (med Krigsassessor MØRCH) om for 300 Rd. at forfærdige og opsætte et Jerngitter omkring den afdøde Rigmand Sukkerraffinadør LADIGES' Monument.

MAGDALENE SMIDT, der blev Enke 1806 efter 15 Aars Ægteskab, overlevede sin Mand i 40 Aar.

Efter Mandens Død ansøgte hun Kancelliet om Tilladelse til, at Embedet til Fordel for hende og hendes smaa Børn maatte staa vakant et helt Aar, imod at det i den Tid blev passet af Sognepræst BASSE i Højrup. I denne Anledning sendte Biskop MIDDELBOE 28/5 1806 følgende anbefaling til Kancelliet:

»Værdig Enke efter en retskaffen, flittig og oplyst Religions Lærer, forhen Sognepræst til Arrild her i Stiftet, Magdalena sal. JENS SEIDELINS, anraaber udi herhos tilbagegaaende Ansøgning Deres Kongelige Majestæts aller-naadigste Ynk- og Mildhed for sig og 8 smaa levende samt et endnu ikke født Barn, om at Embedet et Aar maatte staa vacant, og hun imidlertid beholde fornævnte Kalds Indkomster, imod at lade Embedet forsyne, til hvilket Nabopræsten Hr. BASSE uden Godtgjørelse haver erklæret sig villig, og hvortil ieg er vis paa, at enhver af Herredets Præster /: der alle ikkun have een Kirke :/ i Tilfælde skulde være villig og være assisterlige, . . . og gelejder Supplicandens Bøn med min allerunderdanigste Forbøn, fordi hun til allernaadigst Bønhøring er baade højstrængende og værdig.«

12/12 1806 forflyttedes Sognepræst BASSE til Nebsager, og s. D. udnævntes JENS SEIDELINS Efterfølger i Arrild.

Den 26/5 1809 sendte hun fra København en Ansøgning om et Stipendium, hvilken hun ved følgende Brev ¹⁶⁴, skrevet med en nydelig Skrift, bad Biskop i København FR. MÜNTER anbefale:

»Underdanig P. M.

Efter Deres Højærværdigheds gunstige Tilladelse giver jeg mig den Frihed at sende Dem indlagte Ansøgning til Direktionen for det maturinske Stipendium i Ribe Stift, om at faa den første ledigvordende Plads i dette Stipendium. Torde jeg nu bede, at den, som De har havt den Bevaagethed at love mig, maatte fra Dem, og med Deres Anbefaling, vorde tilsendt Hr. Biskop MIDDELBOE i Ribe, saa haaber jeg, at dette ikke vil bidrage lidet til min Ansøgnings Bønhørelse.

Khavn d. 26 Maj 1809.

Til S. T.

underdanig

Hr. Biskop MÜNTER.

MAGDALENE SEIDELIN.«

Af Provsteretten blev hendes Enkepension, som Sognepræsten i Arrild for Fremtiden skulde udrede til hende, den 10/6 1816 fastsat til 10 Tdr. Rug, at levere i nærmeste Købstad ved Juletid, og 28 Pund Smør og 16 Rbd. i rede Sølv, at levere til Sct. Hansdag.¹⁶⁵

Om hendes Bopæl som Enke vides kun, at hun ved Datteren MARIES Død i Marts 1808 boede i København i Vognmagergade 66 (nu Nr. 1K).

Fra før 1834 og til sin Død boede hun hos sin ældste Datter ANNE ELISABETH SEIDELIN (* 1791 i

Kærligst
Kærligst J. S.

Hermed sendes dig det gamle
Brev som jeg mig den 1ste, at
jante Pasi indlagte Ansøgning til Directo-
ren for det akademiske Brevbureau i
Ribe Bisk., om at faa den første, lodige
mandatet skrevet i det akademiske
Brevbureau. Den 1ste, at den, som Pasi
gjætt den akademiske at kom mig,
indatke fra Pasi, og mind Pasi, Brev,
selv sig, mens det er den 1ste, at den 1ste,
delte i Ribe, som faa den 1ste, at den 1ste,
ikke vil bidrage til det min Ansøg-
nings Brevbureau. Kærligst, den 1ste, 1809.

Magdalene Seidelin.

St.
J. S.
Jens Seidelin

1809

Arrild, konfirmeret sst. 1806, vistnok af sin Fader 2 Dage før dennes Død; ~ 1820 i Birkerød) og dennes Mand Lærer PETER CHRISTIAN DUPONT¹⁶⁶ i Birkerød.

† 26/3 1846 i Birkerød af Vattersot, begravet 6/4.

Familien meddelte Dødsfaldet i Adresseavisen 6/4:

»Efter et smerteligt Sygeleie bortkaldte Gud den 26de f. M., i en Alder af 76½ Aar, vor kjære Moder og Svigermoder, MAGDALENE SEIDELIN, fød SMIDT, Enke efter den for 40 Aar siden afdøde Sognepræst til Arrild Menighed i Sønderjylland, Magister JENS SEIDELIN, hvilket sørgeligst bekendtgjøres for fraværende Slægt og Venner, af den Afdødes Børn, Svigerbørn og Børnebørn.« 10 Børn.

MAJOR POUL BORREBYE SEIDELINS DATTER MED MARIA KATRINE SVENDSEN

(Se S. 691).

PAULINE KIRSTINE SEIDELIN, * 8/7 1824 i Pjedsted Sogn, hjemmedøbt s. D. – Se om hende S. 691 f. og 810 f. med de der nævnte Litteraturhenvisninger.

1844 skrev hun anonymt nogle Digte, der tryktes

i Redaktør P. C. KOCHS Blad »Dannevirke« i Haderslev, underskrevet »En jysk Pige«. Senere udgav hun: Digtsamlingen »Af et Sjæleliv« (1895), hvori flere af de i »Dannevirke« trykte Digte, »Kristelig Livsbelysning. Modskrift mod Troels Lunds »Livs-



Apoteker NIELS NØRGAARD AGGERSBORG



Fru PAULINE KIRSTINE AGGERSBORG, f. SEIDELIN

belysning« (1900), »En Livsopfattelse« (1910, 144 Sider) og »Betragtninger over Tilværelsen« (1914, 16 Sider).

† 6/12 1914 paa Frederiksberg, begravet paa Vestre Kgd.

~ 8/7 1854 i Vor Frue Kirke i Haderslev (af Hovedpræst sst., senere Stiftsprovst for Lolland-Fal-

ster, Forfatteren FR. HELVEG) NIELS NØRGAARD AGGERSBORG, * 20/2 1825 i Lemvig, hjemmedøbt 25/2, i Kirken 1/12 s. A.

Apoteker i Haderslev og København, Assessor pharm. i Det kgl. Sundhedskollegium, R. af Dbg. Se S. 810.

† 9/11 1895 i Taormina under et Ophold paa Sicilien, begravet sst.

6 Børn (* 1855–64 i Haderslev).

MAJOR POUL BORREBYE SEIDELINS SØN MED ANE MARGRETHE SCHMIDT

(Se S. 691).

POUL GEORG MAXIMILIAN SEIDELIN, * 25/7 1827 i Middelfart, hjemmedøbt 26/7, i Kirken 13/11. Konfirmeret 3/4 1842 sst. Boede i Mittel-

fart til 1852. Styrmand. Muligvis druknet c. 1852. Ugift. Se S. 691.

1 Søn (S. 691).

OTTENDE SLÆGTLED

HOSPITALS- OG DISTRIKTSLÆGE PEDER STEENFELDT SEIDELINS 8 BØRN MED ANNE COUSINE GREEN

(Se S. 1094 og 1125).

a. JENS JACOB SEIDELIN, * 1777 i København, døbt 14/5 i Trinitatis Kirke; Faddere se S. 1099.

† 1778 af Slag i København, begravet 4/4 (Trinit.).

b. SØN, * 1778 i København.

† s. A. af Slag sst., 8 Dage gammel, begravet 10/11 (Trinit.).

c. JACOB SEIDELIN, * 1780 i København, døbt 25/2 i Trinitatis Kirke; Faddere se S. 1099.

† 1782 af Kopper i København, begravet 23/11 (Trinit.).

d. ELISABETH CATHRINE DORTHEA SEIDELIN, * 1782 i København, døbt 8/4 i Trinitatis Kirke; Faddere se S. 1099.

† s. A. af Kopper i København, begravet 23/11 (Trinit.).

e. JENS SEIDELIN, * 1783 i København, døbt 23/9 i Trinitatis Kirke; Faddere se S. 1099 f.

† s. A. af Slag i København, begravet 23/10 (Trinit.).

f. JACOB SEIDELIN, * 1784 i København, døbt 7/10 i Trinitatis Kirke; Faddere se S. 1100.

† 1785 af Slag i København, begravet 24/9 (Trinit.).

g. JOHAN (JOHANNES) HENRIK SEIDELIN, * 8/3 1786 i København, døbt 20/3 i Trinitatis Kirke; Faddere se S. 1100.

Fra sit 13. Aar fik han sit Hjem paa Sct. Hans Hospital i København; her blev han konfirmeret 4. Oktober 1801, sammen med Hospitalets Spisemester LASSENS Datter FREDERIKKE, som han 4½ Aar senere ægtede.

1797 eller 98 satte hans Forældre ham i Metropolitan-skolen, hvorfra han blev Student 1804. Netop i disse Aar forsøgte der her en helt ny Undervisningsform, som senere ogsaa indførtes i Landets andre Latinskoler.

Den gamle Vor Frue Skole¹, som fra 2/10 1801 benævntes Københavns Katedralskole, hvilket Navn 19/9 1817 ændredes til Metropolitan-skolen, var indtil dens Ødelæggelse ved Bombardementet 4/9 1807 beliggende Sydøst for Vor Frue Kirke, mellem Dyrkøb og Fiolstræde.

Netop i 1797 var det ved Resolution af 20/10² bestemt, at en fuldstændig ny Plan for de latinske Skoler i Danmark skulde indføres paa Prøve i Frue latinske Skole i København. Planen fastslog som hidtil de klassiske Sprogs Uundværlighed, men gav Modersmaalet første Plads i Undervisningen, idet der skulde undervises i Dansk i alle Klasser. De øvrige Fag var: Religion og Moral, Antropologi og Samfundslære, Geografi, Historie, Aritmetik, Geometri, Naturlære, Naturhistorie, Skrivning, Tegning og Sang. Det væsentligste nye er, at den gamle Lektieinddeling, hvor hver Lærer har sin egen Lektie (Klasse), som han underviser i alle Fag, afløses af en Inddeling i Klasser, hvori Eleverne rykker op efter den Fremgang, de har gjort, samtidig med at hver Lærer kun underviser i enkelte Fag. Før Optagelse i Skolen skulde Eleven, der mindst skulde være 10 Aar gammel, underkaste sig en Prøve i Skrivning og Regning; den første Optagelsesprøve fandt Sted 6/11 1797.

Til at varetage Undervisningen, der foregik om Formiddagen fra Kl. 8–12 om Sommeren og 9–13 om Vinteren samt om Eftermiddagen Kl. 15–18, med et Ophold paa

10 Minutter mellem 2. og 3. Læsetime, udnævntes 5 Overlærere, hver med en Adjunkt til Hjælp.

De Lærere, der i disse Aar underviste ved Skolen, var: i Geografi og Historie (indtil 1803) Skolens Rektor Justitsraad SKULI THORLACIUS og (fra 1803) cand. philol. GEORG SVERDRUP samt EILER CHRISTOPHER KAASBØL MUNTHE, der ved Bombardementet 1807 mistede alt, hvad han ejede, samt sin venstre Arm; i Latin cand. theol. og philol., Magister CHRISTIAN PETER THORLACIUS og cand. philol. G. F. WEINSCHENCK; i Græsk og Dansk Skolens Konrektor (og senere Rektor), dr. phil. NIELS LANG NISSEN og cand. philol. CORNELIUS DICHMANN; i Religion, Moral og Antropologi Pastor M. F. LIEBENBERG og cand. theol. HIERONYMUS LAUB, samt i Matematik, Fysik og Naturhistorie cand. philol. H. C. LINDERUP og Student F. C. KIELSEN. Endvidere underviste ovennævnte Magister THORLACIUS i Hebraisk, Kateket ved Holmens Kirke J. N. TILEMANN i Tysk (han blev 1800 residerende Kapellan i Viborg) og Student J. C. STEINMANN i Fransk, og endelig var der en Lærer i Skrivning og en Lærer i Tegning.

Skoleordningen af 1797 bevirkede en umaadelig Forbedring af Frue Skole, hvis Elever de følgende Aar kom i Besiddelse af betydelig flere Kundskaber end tidligere.

Skolen, hvis Elevantal 1799 fastsattes til højst 100, fik Aaret før overladt et Stykke af Frue Kirkegaard til Legeplads, »Forfriskningsplads«, som det dengang kaldtes.

Medens examen artium indtil 1850, da den henlagdes til Gymnasierne, kun kunde aflægges ved Universitetet, fik Metropolitanskolen 1797 eller 99 Tilladelse til, at Skolens Afgangsprøve maatte gælde som Adgangseksamen til Universitetet. Den første Eksamen over dem, der saaledes dimitteredes til Universitetet, holdtes i Oktober 1799. Denne Dimissionsret mistede Skolen dog igen ved den Plakat af 22/3 1805, der fastslog den endelige Ordning af alle de latinske Skolers Forhold efter de nye Principper.

I 1804 tog J. H. SEIDELIN Studentereksamen fra Metropolitanskolen med Laud., og uden at tage Artium ved Universitetet blev han 7/11 s. A. immatrikuleret ved dette, idet han valgte sin Faders tidligere Chef, den medicinske Professor F. L. BANG som Privatpræceptor; denne skulde som saadan have det umiddelbare Tilsyn med hans »Forhold og Oeconomie«.

Det følgende Aar tog han 5/4 Examen philosophicum med Laud. og 10/10 Examen philologicum med Haud illaud.; den første omfattede Fagene teoretisk Filosofi og praktisk Filosofi, som han fik henholdsvis Haud illaud. og Laud. for, samt Fysik og Matematik (infer. og sup.), som skaffede ham 3 Udmærkelser (Laud. præ ceteris); Fagene til filologisk

Eksamen var Latin, Græsk og Historie, i disse 3 Fag fik han Haud illaud. Herefter har han rimeligvis kun i ringe Grad deltaget i Undervisningen ved Universitetets medicinske Fakultet – han tog aldrig medicinsk Embedseksamen – men tog fat paa Kirurgien, der paa denne Tid stod i langt højere Kurs, Professor CALLISEN skriver i 1809, at der gennemsnitlig var 8 medicinstuderende ved Universitetet og 130 kirurgistuderende ved Akademiet. I Foraaret 1805 blev han immatrikuleret ved Kirurgisk Akademi i Bredgade, og i det Vita (Levnedbeskrivelse), han 1810 indsendte til Akademiet, oplyste han, at han – der er født 8/3 1786 – har hørt Forelæsninger hos Akademiets 3 Professorer: hos den tidligere og nuværende Overkirurg ved Frederiks Hospital, Hofkirurg, Ridder WINSLØW over Anatomi og Fysiologi og H. C. F. SCHUMACHER over Anatomi, Fysiologi, Materia medica og Botanik, samt hos J. H. V. GIESEMANN over Kirurgi, den militære Praksis og Medicina forensis; men ogsaa 4 Universitetsprofessorers Forelæsninger³ havde han fulgt: F. L. BANGS over medicinsk Praksis og Patologi, O. H. MYNSTERS over klinisk Medicin, Divisionskirurg og Stabsmedicus i Søværnet J. D. HERHOLDTS over Medicina forensis – disse 3 var henholdsvis tidligere, nuværende og kommende Overmedicus ved Frederiks Hospital – samt Universitetsadjunkt M. SKJELDERUPS over Anatomi og Fysiologi. Desuden fulgte SEIDELIN Undervisningen hos Kirurgisk Akademis 2 Adjunkter, der begge senere blev Generaldirektør for Kirurgien, Professor J. COLSMANN i Farmakologi, Materia medica og Toksikologi, og CHR. FENGER i Kirurgi og Fødselsvidenskab, samt i Kemi hos Akademiets 2 Lektorer i dette Fag, først JOHS. LORENZEN (til 1806), derefter antagelig den senere berømte Læge og Zoolog LUDVIG LEVIN JACOBSON (der var Lektor i Kemi 1807–10, eller cand. pharm. HANS J. JACOBSEN, der var det 1806–07), og endelig hos Akademiets Reservekirurger C. C. WITHUSEN og S. STARINSKY over Bandagernes Anvendelse. Endelig gennemgik han Øvelser i Dissektion hos Kirurg R. S. THAL og i Vaccination, der 1810 gjordes obligatorisk, hos Forstander for den kongelige Vaccinationsanstalt Kirurg V. STEBUSS⁴. Saa godt som alle SEIDELINS Lærere var eller blev senere meget kendte Læger.



Overlæge og Distriktslæge JOHANNES HENRIK SEIDELIN
1786–1855

Litografi 1854 efter Daguerreotypi

Desuden giver han i sit Vita den forkerte Oplysning, at han har faaet første Karakter baade til Examen artium, philosophicum og philologicum.

Endelig anfører han, at han i 1 Aar – vel 1804–05 – har været Volontær ved Frederiks Hospital og i de sidste 4 Aar Lægeassistent ved Sct. Hans Hospital.

I Foraaret 1810 bestod han med første Karakter kirurgisk Eksamen⁵, »ved hvilken JOHANN HENRICH SEIDELIN« – som det anføres i Eksamensbeviset, udstedt 28/4 af Kirurgisk Akademis 3 Professorer; selv benævner han sig i sit Vita paa Latin JOHANNES HENRICHUS SEIDELIN – »viste saa god Færdighed og saa grundige Kundskaber, at vi, Decanus og Profes-

sorer ved det kongelige chirurgiske Academi, til fri Udøvelse af hans erhvervede chirurgiske og medicinske Indsigter kunne meddele ham den første Karakter og erklære ham for en særdeles erfaren og duelig Chirurg og værdig til en kongelig Betjening.«

Eksaminen bestod først af en skriftlig Prøve, stillet af Professor GIESEMANN 11/3, saalydende:

»En Mand har den sorte Stær /: gutta serena :/ og forlanger en Læges Raad. Hr. Candidaten behager at besvare: 1. Hvorpaa kiendes denne Sygdom fra andre Øjensvagheder? 2. Af hvilke forskellige Aarsager kan denne Sygdom tage sin Oprindelse? 3. Hvad Haab kan der have om Helbredelsen? 4. Hvilke udvortes og indvortes Lægemidler, hvorpaa Recepterne anføres, kan i denne Sygdom anvendes?«

SEIDELINS Besvarelse paa 4 store Foliosider belønnedes med anden Karakter.

Efter at han havde aflagt en praktisk Prøve i Anatomi, ved hvilken han skulde præparere adskillige Dele af et Kadaver, og som han fik første Karakter for, og som sammen med ovennævnte skriftlige Prøve var bestemmende for, om han kunde gaa op til den egentlige Eksamen, fulgte 9/4–11/4 den mundtlige Eksamen, examen anatomico-chirurgicum et medico-practicum, ved hvilken han fik 5 første og 2 anden Karakterer:

9/4 Kl. 8–9 blev han eksamineret af WINSLØW i Anatomi og Fysiologi, Kl. 13–14 af SCHUMACHER i Patologi og kirurgisk Terapi af Sygdomme i Hoved og Brystkasse og Kl. 17–18 af GIESEMANN i det samme vedrørende Sygdomme i Bughulen og (Ekstremiteter?). Denne Dag indbragte ham 3 første Karakterer, og samme Karakter fik han 10/4 Kl. 8–9, da WINSLØW eksaminerede ham i den teoretiske og praktiske Del af Jordemodervidenskaben, Fruentimmer- og Børnesygdomme samt i at anlægge den Levretske Fødselstang paa Fantom. For de 2 følgende Eksaminationer 10/4 fik han 2 anden Karakterer: Kl. 13–14 af SCHUMACHER i Kemi (Chymie) over de officinelle Planter og i Materia medica og Kl. 17–18 af GIESEMANN i Medicina practica interna og i Medicina forensis. Endelig fulgte 11/4 Kl. 13–14, belønnet med første Karakter, Eksaminationen af SCHUMACHER i praktisk Kirurgi, som bestod i, at SEIDELIN paa et Kadaver foretog Aareladning, Operation for Hareskaar, muligvis endnu en Operation og derefter Amputation af højre Arm, samt paa Fantom anlagde Ekspulsivbind.

1805–15 var J. H. SEIDELIN Underlæge (hos sin Fader) paa Sct. Hans Hospital paa Ladegaarden i København samt Distriktslæge paa Nørre- og Vesterbro samt Blegdamsvejen (S. 1328 f.). I 1807 oplevede han formodentlig Byens Bombardement og/eller Patienternes Flytning til Nordsjælland samme Efteraar (S. 1118 ff.). Herefter blev han 1816–31 Overlæge ved det nye Sct. Hans Hospital ved Roskilde.

1813 ansøgte »Kandidat SEIDELIN« om Gagetilæg. Hans Ansøgning anbefaledes af Sygekommissionen og Hospitalets specielle Direktion og indsendtes 30/10 til Fattigvæsenets almindelige Direktion. I Hospitalets Direktionsprotokol omtales 27/3 s. A. »den unge SEIDELIN.« – Hans aarlige Løn paa 100 Rd. steg fra 1814 til 150 Rbd. (S. 1168).

Kun 20 Aar gammel holdt J. H. SEIDELIN i 1806 paa Hospitalet Bryllup med Hospitalets Spisemester

LARS LASSENS 18aarige Datter FREDERIKKE, som – inden sin Død 7 Aar senere – skænkede ham 5 Børn, alle født paa Sct. Hans Hospital. Af disse fødtes den ældste, PETER LAURITZ i 1806, knap et halvt Aar efter Brylluppet; han blev siden Overlæge i Søværnet, Etatsraad, R. af Dbg., gift med et Barnebarn af Generaldirektør for Kirurgien, Konferensraad HENRICH CALLISEN. Nr. 2 var ANNE CATHRINE SEIDELIN (1808–09). Den i 1809 fødte Søn JENS CONRAD var først Muremester i København, 1835–52 Bygmester i Christiania, opholdt sig 1852–71 atter i København, hvor han 1857 fik Fortjenstmedaillen i Guld for en Plan til Københavns Udvidelse, død 1878 i New Zealand. Nr. 4 var ANNE CATHRINE (1811–72), der boede i Roskilde. Den yngste, FREDERIKKE HENRIETTE (1813–64), der opkaldtes efter sin Moder, fødtes 7 Uger før dennes Død og døbttes paa hendes Begravelsesdag; hun blev 1841 gift med praktiserende Læge i Helsingør FREDERIK VILHELM GALSCHIØT.

Børnenes Fader J. H. SEIDELIN nævnes som Fadder til alle sine 5 Børn, Moderen er Fadder til Nr. 3 og 4, Farfaderen PEDER STEENFELDT SEIDELIN til Nr. 1, 3 og 5, Farbroderen Løjtnant JENS SEIDELIN til Nr. 2, Morfaderen LARS LASSEN til de 4 ældste (han døde Aaret før det yngste Barnebarns Fødsel), Mormoderen til Nr. 1, og af Moderens Brødre er den ældste LARS LASSEN Fadder til alle 5 (han var efter sin Faders Død 1812 Økonom ved Sct. Hans Hospital til dettes Flytning til Bistrupgaard), den yngste Broder EMIL, Volontør i Generaltoldkammeret, til Nr. 3 og 4.

Uden for Familiens Kreds træffes blandt den ældste Søns 15 (femten) Faddere den bekendte Professor i Astronomi og Landmaaler, Justitsraad THOMAS BUGGE samt (hans Børn?) Jomfru BUGGE og Volontær BUGGE; endvidere Politiretssassessor STRAMBOU, Sognepræsterne Dr. phil. A. H. MATHIESEN i Hvedstrup og Fløng og B. STRUER i St. Fuglede, samt Brygger JOHANSEN⁶, Bager BODT⁷, Kontrolør WETZLER og Styrmand SØEBORG.

Blandt det næstældste Barns Faddere nævner Kirkebogen Magister A. SEIDELIN og Magister F. SEIDELIN; i begge Tilfælde maa det dreje sig om Fejlskrivning. Til de 3 yngste Børn var Jordemoderen Madame FAXØE⁸ Fadder, til Nr. 3 i 1809 desuden

Onklen, Præst ved Almindelig Hospital HANS TORP HANSEN (S. 1105), der 1807–08 havde været Præst ved Sct. Hans Hospital, og endelig var blandt det yngste Barns Faddere samme Pastor HANSEN, nu i Snoldelev, Inspektør SØREN AMENT, der var Inspektør ved Sct. Hans Hospital fra 1/10 1797 til sin Død 26/1 1817, samt Madame ABEL (muligvis gift med eller Enke efter den tidligere Økonom ved Almindelig Hospital⁹).

Tre Aar efter sin første Hustrus Død ægtede Overlæge SEIDELIN i 1816, samme Aar han blev Overlæge ved det nye Sct. Hans Hospital ved Roskilde, den 31aarige, ældste Datter (kaldt HANNE) af den kendte Slotsgartner ved Frederiksberg Slotshave PETER PETERSEN. I dette Ægteskab fik Overlæge SEIDELIN 8 Børn, født 1816–28, nemlig PETER JOHANNES BERNHARD (1816–20), PAULINE FREDERIKKE AUGUSTA (1818–21), JOHANNES HENRIK (* og † 1819), Arkitekt i København JOHANNES HENRIK BERNHARD SEIDELIN (1820–63), ugift, MARIE ELISABETH SEIDELIN (1821–76), Legatstifter JOHANNE LOUISE SEIDELIN (1822–88), cand. jur. PEDER STEENFELDT SEIDELIN (1823–75), der 1859–63 var Politimester paa Sct. Thomas, fra 1869 Overretssagfører i København, ugift, og HANS PAUL FERDINAND SEIDELIN (1828–89), Læge i Borup ved Roskilde 1856–65 og i Roskilde 1865–89; denne havde 2 Børn i 1. Ægteskab, han blev anden Gang gift med sin ældste Halvbroder Overlæge PETER LAURITZ SEIDELINS eneste Barn HANNE HENRIKKE SEIDELIN (1852–1926).

Det Forhold, at Hospitalet havde egen Præst, men endnu ikke egen Kirke, bevirkede, at det ældste Barn først 11 Maaneder gammel blev døbt (eller fik Hjemmedaaben kirkelig bekræftet). Barnet var født 6/12 1816, og kort efter tiltraadte Lærer i Roskilde, cand. theol. P. H. STRUCH sit Embede som Prædikant ved Sct. Hans Hospital, hvortil han var udnævnt 27/11 1816 og ordineret 8/1 1817. Overlæge SEIDELIN lod gennem Hospitalets Direktion forespørge i Kancelliet, hvilken Kirke der maatte anvises Sct. Hans Hospitals Menighed til Brug, indtil Hospitalets egen Kirke blev bygget, men da der stadig intet Svar kom, og næste Vinter nærmede sig, hvorfor han ej vovede for Barnets Skyld at vente længere, anmodede han 3/11 1817 Pastor BRANGSTRUP – Sognepræst i Vor Frue Sogn i Roskilde og i Sct. Jørgensbjerg Sogn i Roskildes nordlige Del, i hvilket sidste Sogn Hospitalet laa – »om at tillade mig at bruge St. Jørgensbjergs Kirke Tirsdag Aften d. 11. Nov. til min Søns

Daab ved Hr. Pastor STRUCH.« SEIDELIN fremfører de nævnte Argumenter og tilbyder, dersom Kancelliet fandt det rigtigst, at Pastor BRANGSTRUP forrettede Daabsakten, da at erstatte denne det Tab, han vilde lide ved at opfylde SEIDELINS Ønske. Som det fremgaar af det følgende, synes Pastor BRANGSTRUP at have modsat sig SEIDELINS rimelige Ønske, hvorefter denne henvendte sig til Pastor HAAR i det paa den anden Side af Roskilde Fjord beliggende Himmelev Sogn. Dette erfarede Pastor BRANGSTRUP, som 10/11 meget opbragt skriver til Pastor HAAR:

»Efter Rygtet skal Deres Velærværdighed have overdraget Himmeløv Kirke til Hr. Dr. SEIDELIN, for at hans Barns Hjemmedaab, der er født, førend Hr. Pastor STRUCH blev kaldet til Præst til St. Hans Hospital, dér kan blive stadfæstet. Men en saadan Tilladelse formener jeg De ikke vel kan give, medmindre jeg som endnu rette Præst for Bidstrupgaard i St. Jørgens Sogn har givet mit Samtykke hertil, og jeg med de øvrige Kirkebetjente ere blevne honoreret herfor. – Da jeg efter kgl. allernaad. Resolution af 27 Julii 1814, der endnu er gjældende, alene er berettiget til de Penge indbringende præstelige Forretninger fra bemeldte Gaard, og Hr. Pastor STRUCH, som hvad bemeldte Gaard angaar er Hr. SCHMIDTS¹⁰ Eftermand og efter allerhøjstbemeldte Resolution som saadan kun har at besørge de præstelige Forretninger hos Almisselemmerne sammesteds, er det jeg herved aldeles modsætter mig den af Dem givne Tilladelse, og saafremt Vedkommende, der ej har givet mig mindste Underretning herom, skulde betjene sig heraf, paaanker denne Sag paa vedkommende Sted.«

Paa denne »Deres ærede Skrivelse« svarede Pastor HAAR samme Dag, at » . . . jeg aldeles ikke indser, hvorfor jeg skulde nægte Hr. Dr. SEIDELIN at faa hans Søns Hjemmedaab confirmeret i Himmeløv Kirke af Hr. Pastor STRUCH, fordi Deres Velærværdighed vægrer Dem ved at overlade ham Sct. Jørgensbjergs Kirke. Det er Hr. Dr. SEIDELINS Ønske, at denne Forretning sker netop ved den Præst, der er ansat ved Hospitalet, og dersom De har Ret til de Indkomster, som ved denne Lejlighed finder Sted – hvilke desuden, saa vidt jeg ved, ere dem tilbudne af Herr Doctoren – taber De jo ikke Deres Ret hertil, fordi Forretningen sker i en anden end Sct. Jørgensbjergs Kirke.« – Dagen efter var Doktor SEIDELINS Søn i Himmelev Kirke.

Det følgende Barns Daab fandt Sted 1818 »i Stuen« efter Kancelliets Tilladelse, og de følgende Børns Daab 1820, 21 og 22 fandt ligeledes Sted »i Kirkestuen« paa Hospitalet, hvorimod de 2 mindste, hjemmedøbte Sønner blev fremstillet i Hospitalets Kirke 1824 (23?) og 28.

Af disse Børn af sit 2. Ægteskab stod Faderen Fadder til Nr. 5, 6 og 8. Moderen til Nr. 2, 6 og 7, den ældste Halvbroder PETER til Nr. 6 i 1822 og Halvsøsteren TRINE til Nr. 8. Farbroderen Premier-

løjtnant og Ridder JENS SEIDELIN var Fadder til de 2 ældste, Morfaderen Slotsgartner PETERSEN til Nr. 1, 3 og 5, Morbroderen cand. theol. C. F. L. PETERSEN i 1816, da han var Seminarielærer i Brøndbyvester, samt i 1820 og 21. Af Mostrene var den ældste CAROLINE (~ 1811 Gartner J. F. R. KOCH) ikke Fadder, Fru PAULINE PAYNGK var Fadder 1820 og 28, hendes Mand Prokurator PAYNGK i 1816, og af de 3 yngste Mostre træffes ERASMINE PETERSEN som Fadder i 1818, AUGUSTA PETERSEN i 1816 og 22 og RIKKE 1816 og 23; – disse 3 var KAMMA RAHBEKS »Blomsterpiger«¹¹, der alle tegnede smukt, baade Blyantstegninger og smaa Blomsterakvareller; ERASMINE var især Digtingens Udøver, og AUGUSTAS smaa Malerier figurerer endnu paa mange af de kønne Æsker fra Bakkehuset (S. 1189). Den yngste Moster RIKKE, der døde af Tuberkulose kun 27 Aar gammel, ægtede 1826 Sognepræst OLE JOHAN FREUCHEN; de blev forlovet 23/12 1823, og han er utvivlsomt den »Student FRØYTSSEN« fra København, der var Fadder til RIKKES 2/11 1823 fødte Søstersøn PEDER STEENFELDT SEIDELIN. Endvidere nævnes 1820 en Jomfru PETERSEN paa Frederiksberg som Fadder, sikkert ogsaa en af Mostrene, 1821 nævnes Jomfru PAULINE PETERSEN (rimeligvis er Fornavnet forkert), og den 1822 nævnte Hr. AUGUST PETERSEN kan enten være den eneste Morbroder (med forkert Fornavn) eller en, der ikke har hørt til Familien.

Uden for Familiekredsen er Hospitalets Inspektør CONRADSEN Fadder 1818 og 20, Forvalter ALBRECHT i Roskilde 1818, 23 og 28 (han blev Kammerraad 1825), Apoteker ved Dom-Apoteket sst. C. F. ARENDS 1820, Gartner ELLEY s. A., Fru BACHHAUSEN 1821, og 1823 og 28 Kammerraad CHR. HANSEN, der var Forvalter ved Domkirkens Gods, Værge ved Domkirken og Stiftsskriver ved Sjællands Stift.

Overlæge SEIDELINS Børn blev bl. a. privat undervist af cand. jur. JACOB EDVARD COLBJØRNSEN HIORT, medens denne 1819–38 var indlagt i Hospitalet paa Grund af Sindssyge. Han var 1815 blevet Konsulatssekretær i Algier – maaske paa Grund af sit Svogerskab med Etatsraad E. R. GROVE, der var Medlem af den afrikanske Konsulatsdirektion, og som var gift med HIORTS Søster (S. 952) – men blev allerede 1816 afskediget paa Grund af Sindssyge.¹²

Forholdene paa Sct. Hans Hospital i København, hvor J. H. SEIDELIN var ansat i 10 Aar hos sin Fader indtil dets Flytning i 1816, er omtalt foran S. 1106–1123.

Herefter var J. H. SEIDELIN i 15 Aar, 1816–31, den første *Overlæge ved det nye Sct. Hans Hospital* paa Bistrupgaard ved Roskilde. – Den 5/2 1821 blev han Medlem af Det kgl. medicinske Selskab.

Da det i April 1808 besluttedes (S. 1121) at flytte¹³ Hospitalet væk fra Hovedstaden, anmodede dets Direktion Slotsforvalter VOIGT om at bese Hovedgaarde med Henblik paa hurtigt Køb af en saadan, beliggende saa nær som muligt ved en anden Købstad, med gode Jorder og Brændsel, ved god Vej og med godt Vand og sund Luft. Han foreslog Bistrupgaard ved Roskilde Fjord, i Sct. Jørgensbjerg Sogn, ¼ Mil fra Roskilde, med 647 Tdr. Land, ialt vurderet til 133,212 Rd. 48 Sk., hvortil kom 120 Køer, 24 Heste, Mejeri- og Landbrugsredskaber samt en Del nyt Tømmer, alt anslaaet til 10,000 Rd. Ejeren NIELS HOFMAN var villig til at sælge Gaarden for 95,000 Rd., som han selv havde givet for den 2 Aar tidligere, tillagt 4,800 Rd., som han havde anvendt til Forbedring. Dette meddelte Hospitalsdirektionen Fattigvæsendirektionen, hvis Betænkning af 5/5 sendtes til Kancelliet, som ganske bifaldt Forslaget, der approberedes ved kgl. Resolution af 19/5.

Samtidig bestemtes, at Bistrupgaard kun skulde huse Af-sindige og Almisselemmer med ulægelige Sygdomme, hvorimod den tredje Gruppe, de 174 Syfilitikere, skulde blive i København af Hensyn til den kliniske Undervisning. Disse overflyttedes til Almindelig Hospital i Amaliegade (nu Nr. 26), der i Forvejen behandlede Patienter med denne Sygdom.

Som daglig Leder af det nye Hospital ansattes 31/10 1808¹⁴ LARS FREDERIK CONRADSEN¹⁵, der hidtil havde været Fuldmægtig hos Inspektør AMENT paa Sct. Hans Hospital i København, som Fuldmægtig ved Bistrupgaard og dens Administration (senere kaldes han Forvalter, senere Inspektør og fungerede som saadan til 1840) med 300 Rd. aarlig Gage fra 1/6 1808, fri Bolig paa Gaarden fra 31/10 1808, fornødent Brændsel, Foder til 2 Køer, samt visse Tønder Rug, Byg og Kartofler efter nærmere Forhandling med Hospitalets specielle Direktion. Samtidig tillagde Direktionen for Københavns Fattigvæsen ham 150 Rd. for hans ekstraordinære og til Tilfredshed udførte Forretninger ved Hospitalets »Omtumling« samt dets Lemmers Flytning til og fra Frederiksborg i Efteraaret 1807. – Som Fuldmægtig hos Inspektør CONRADSEN virkede exam. jur. FR. BALLING fra 1/1 1826 til sin Død 1834; (han søgte 1831 Stillingen som Økonom ved Almindelig Hospital). – 1808 udnævntes ogsaa det nye Hospitals Oldfrue, Jomfru KAARE¹⁶, der virkede lige til 1842. – Som Prædikant ved Hospitalet virkede

1812–15 den senere bekendte Provst i Stege DANIEL SMITH¹⁷.

De paa Bistrupgaard paabegyndte, nødvendige Udvidelser og Forbedringer afsluttedes imidlertid først 1816 (S. 1121), men senest 1812 begyndte Overflytningen af Patienter og Inventar, som især fandt Sted 1814–16 (S. 1122 f.).

For at modtage de fra København overflyttede Patienter foretog J. H. SEIDELIN fra August 1813 til November 1815 ialt 47 Rejser fra København til Bistrupgaard, hvor han opholdt sig c. 4 Dage om Maaneden (ialt 107 Dage).¹⁸

Fra 1/1 1816 udnævntes J. H. SEIDELIN (17/1) til det nye, nuværende Sct. Hans Hospitals første Overlæge (til 1831); ved Siden af havde han en mindre privat Praksis (S. 1183 f.). – I November 1816 udnævntes Lærer i Roskilde, cand. theol. P. H. STRUCH til Præst ved Hospitalet (til 1832). – 1816–31 var Kvartermester ULRICHSEN ansat ved Hospitalet.

Fra 1/1 1816 lagdes Hospitalet administrativt under Den kongelige, administrerende Direktion for Københavns Fattigvæsen, der bestod af Kaptajn MANGOR, Agent WEYBEL og DE JONQUIÈRES (S. 1101).

Skønt Overlæge SEIDELIN var en rent kommunal Embedsmand, fik han dog, 5/8 1818¹⁹, kongelig Bestalling, – hvilket han siden benyttede sig af ved at henvende sig direkte til Kancelliet med sine Klager. Den SEIDELIN i Anledning af Bestallingen affordrede Ed tilstillede han 17/8 Kancelliet. »Saa sandt hielpe mig Gud og hans hellige Ord.«¹⁸

De 2 Overlæger ved Almindelig Hospital, Professorerne WENDT og THAL, havde ansøgt om at faa kgl. Bestalling paa deres Embede, hvorfor Kancelliet 9/12 1817 forespurgte Direktionen for Københavns Fattigvæsen, om ikke flere af Fattigvæsenets Embeder burde gøres til Genstand for kgl. Bestalling og da hvilke. Herpaa svarede Den administrerende Direktion 13/12 1817, at Overlægen ved Sct. Hans Hospital paa Bistrupgaard burde ligestilles med Fattigvæsenets 2 andre Overlæger og indstillede samtidig dets 3 Kontorchefer til ogsaa at erholde kgl. Bestalling paa deres Embede, nemlig Kassereren RASMUS PLATOU²⁰, Bogholderen HENNING AUGUST²¹ og Sekretæren ANDREAS FREDERIK WERLIIN, hvorefter det tilføjes: »Derimod anser Direktionen det aldeles nødvendigt, at ingen af Inspektørerne ved Stiftelserne gives kgl. Bestalling, men at de ligesom Fattigvæsenets øvrige Betjente som hidtil staar paa Opsigelse, . . . da det bedste Middel til at vedligeholde Orden og

forebygge Forurettelser er den Ret, Direktionen har til at kunne opsigte dens Betjente.« Sundhedskollegiet besvarede 16/5 1818 Kancelliets Forespørgsel af 28/4 med, at det intet havde at erindre mod, at Overlæge SEIDELIN, »der allerede er bekendt som en virksom og brav Embedsmand«, meddeltes – ligesom 10/4 1818 Professorerne WENDT og THAL – for sin Person kgl. Bestalling paa Embedet.¹⁹

I 1808 bestod *Bistrupgaard*²² af en nylig opført, to-etages Hovedbygning, »Slottet«, smukt beliggende paa en Høj med Udsigt over Roskilde Fjord; denne fik Navnet *Sygehospitalet* og benyttedes som Sindssygehospital (til 1872, da det omdannedes til »Materialgaard« med Kontorer, Værksteder, Stalde o. l., senere til Kontor- og Administrationsbygning). Her var SEIDELIN den ledende, under hvis Overledelse Inspektør CONRADSEN udførte det administrative Arbejde.

Noget nordligere laa den gamle Bistrupgaard, dog uden Hovedbygningen, Østfløjen, der var nedrevet 1793. I den nordlige Fløj, den gamle Forvalterbygning, en enetages, straaetækt Bindingsværksbygning, indrettedes Bolig for Overlæge SEIDELIN og Inspektør CONRADSEN. Vest herfor laa Avlsbygninger, Lade og Stalde, der indrettedes til *Lemmestiftelse* for alle Slags Invalider samt uhelbredelige Sindssyge; disse sidste udgjorde først en Trediedel, men efterhaanden uddøde Invaliderne, og fra 1860 blev Lemmehospitalet udelukkende brugt til uhelbredelig Sindssyge. (Kort efter nedreves det, og paa dets Plads opførtes den store Kvindeplejestiftelse i 3 Etager foruden Kælder). Paa Lemmestiftelsen, der dreves som Fattighus og Arbejdsanstalt, var Inspektøren øverste Myndighed, og Overlægens Virke her indskrænkede sig til lejlighedsvis Besøg, naar Inspektøren sendte Bud.

Sygehospitalet udvidedes 1816 ved Opførelse ved den østlige Gavl af Hovedbygningen af en vinkelret paa denne beliggende, enetages Sidefløj for Mænd, og 1827 (1824–26)²³ opførtes symmetrisk med denne en vestlig Sidefløj for Kvinder. En Række af de i Østfløjen anbragte Celler var lukket med de fra det gamle Hospital paa Ladegaarden hentede Døre med vældige Laase, Skodder og Jernstænger.

Som Svar paa en Forespørgsel fra en Læge i Paris gjorde SEIDELIN 24/3 1818¹⁸ nøje Rede for Hospitalets Forhold:

Sct. Hans Hospital for Afsindige paa Bistrupgaard er bygget paa den saakaldte Absalons Bakke, der er 165 Alen lang og 168 Alen bred, omtrent 500 Skridt fra Issefjorden. Det vil, naar det med Tiden bliver færdigt, komme til at bestaa af 3 Hovedbygninger for afsindige Patienter, en Bygning til Badeindretning, elektriske og galvaniske Apparater, Bibliotek, Medicinstue, Obduktionsstue m. m. Af disse Bygninger er endnu kun 2 fuldførte, nemlig en Tværbygning og den ene Sidebygning.

Hovedbygningen i 2 Etager, 51 Alen lang og 11 Alen høj, har midtpaa en Hovedindgang med Opgang til begge

Sider til øverste Etage, hvor man gennem en Dør til hver Side kommer ind i en 18½ Alen lang Gang med Døre til 7 Patientkamre; desuden findes i Gavlene over anden Etage 4 Værelser med 6–7 Patienter i hvert. Mellem de 2 Gange, lige for Portalen, findes en 11 × 11½ Alen stor Forsamlingsstue med 3 Fag Vinduer. I nederste Etage gaar en 50 Alen lang Gang gennem hele Bygningen fra Øst til Vest, paa begge Sider af hvilken der er 13 Kamre, foruden at der her findes Kogeri med Spisekammer, Værelse til Kogekonen samt Medicinstue. Gennem hele den østlige Sidebygning, der er 88 Alen lang og 6 Alen høj, løber en Gang, hvorfra der er Indgang til Kamrene; der skal efter Planen være 19, men findes foreløbig kun 8 enkelte Værelser samt 5 større (med 5–9 Patienter i hvert). Ved Sidebygningens søndre Ende findes en 34 Alen lang Tværbygning, der bl. a. rummer en 15½ × 11½ Alen stor Forsamlingsstue med 2 Vinduer mod Nord og 2 mod Syd. Kamrene og Stuerne opvarmes ved Vindovne, som der fyres i fra Gangen; om muligt opvarmes 2 Kamre ved 1 Ovn. I Hovedbygningen findes 22 Ovne, i Sidefløjen 10. – Hver Patient har sin gulmalede Seng af Fyrreplanker, 2¾ Alen lang og ¾ Alen bred.

Derefter beskrives Dagens Forløb – med Hovedvægt lagt paa Renlighed og Orden samt Maaltider – for de 60 mandlige og 44 kvindelige Patienter, som alle, om de er i Stand dertil, tilbringer hele Dagen i Forsamlingsstuerne. Søbemad spises af Tinskaale med jernfortinnede Skeer, Eftermad paa Tintallerkner; Kniv og Gaffel bruges kun af nogle faa.

Indlæggelse sker ved Ansøgning²⁴ til Direktionen, som af den tilsendte Ugeliste ser, om der er Plads, og i saa Fald sender Resolution herom til Inspektøren og ellers evt. sørger for midlertidig Indlæggelse i Almindelig Hospital.

Ved »Hospitalet for Afsindige« er ansat en Læge, en Kvartermester, en Opsynsmand ved Patienterne, 8 Opvartningskarle, 7 Opvartningskoner og 7 Gangpiger samt Kogekonen. Inspektøren, der er ansat ved hele Hospitalet, besørger Anskaffelse af Inventar, Fødemidler og Klæder til de Afsindige samt fører Regnskabet.

»Omtrent et Bøsseskud fra Galehospitalet« findes Lemmestiftelsen, »alene bestemt for Gamle, Blinde, Døvstumme, Krøblinger, Slagbeladte og flere saadanne, som ikke kunde ernære sig selv.«

Den 11/9 s. A. anmodede Overlægen om Anskaffelse af 3–4 Kapper til Brug for Patienter under Transport til og fra Hospitalet og af en Vogn til denne Transport; den skulde rumme 3 Patienter foruden Kusk og en Oppasser, indrettes specielt til Anbringelse af Spændeindretninger for Arme og Ben og helst være tillukket, »da adskillige Patienter i deres Raseri ere meget støjende og derved foraarsager Opløb og Sammenstimlen.«

Hvad Overlæge SEIDELINS *Bolig* angaar, da boede han i alle de 16 Aar, han var Overlæge, i den gamle,

straatækte, ikke grundmurede Bindingsværksbygning, der 1816 var indrettet til midlertidig Bolig for ham og hans Familie.

Først 16/9 1822 berører han meget beskedent dette Emne: »Stedse i det Haab at den tilkommende, mig lovede Bopæl i Nærheden af Sygehospitalet skulde blive opført, har jeg ikke hidtil villet omtale for Direktionen min interimistiske Bopæls mange og betydelige Mangler for ikke at sætte Hospitalet i overflødige Bekostninger for min Skyld; man da der vel endnu vil medgaa en Tid, forinden denne kan blive bygget, giver jeg mig den Frihed at indstille til Direktionen, om der imidlertid maatte opføres et lidet Locum bagved det uden for mine Vinduer staaende Hønsehus, thi nu i næsten 7 Aar har det i Særdeleshed incommoderet os meget at maatte have det paa Loftet.«¹⁸

Den 17/5 1824²⁵ sender han en lang Redegørelse til »Den kongelige Bygningsdirektion for Bidstrupgaard«:

Det er den høje Direktion bekendt, at den Bopæl, jeg som Overlæge ved Sct. Hans Hospital paa Bidstrupgaard har til Afbenyttelse, i enhver Henseende er saa indskrænket og maadelig, at jeg, endog med en mindre talrig Familie, ikkun ved Opofrelse af enhver Bequemmelighed . . kan vedblive at bebo den.

Foruden de 11 Fag Hus, til mit og Families egentlige Ophold i en aaben slet beliggende for Sø- og Nordenvinden udsat og højst forfalden Bopæl, hvis Indretning i egentlig Forstand ikkun kan siges at give os Tag over Hovedet, har jeg af udvortes Lejlighed kun til Afbenyttelse det halve Rum af det uden for mine Vinduer beliggende Hønsehus og i Staldlængen 3 Fag til Hestestald, samt af Gaardsrum intet, uden det som er tilfælles med Stiftelsens Inspektør og det hele Lemmepersonale.

Ved min Ansættelse som Læge ved Hospitalet, og da jeg med samme for 8 Aar siden flyttede til Bidstrup, blev denne Bolig ikkun anvist mig som interimistisk, indtil en ny kunde vorde opført paa et bequemmere Sted, enten i Forbindelse med eller i Nærheden af Sygehospitalets øvrige nye Bygninger, og om Udførelsen heraf blev mig givet Haab, at den vilde ske inden meget kort Tids Forløb, . . men Direktionen har stedse bemærket, at Omstændighederne ikke endnu tillod at bygge, og jeg har saaledes i flere Aar maattet vente paa bedre Tider, . . med idelig Beklagelse af en slet og aaben Boligs Indflydelse paa min Kones og mine Børns Helbred, af hvilke sidste jeg som bekjendt har mistet trede her, uvis, hvorvidt Trækvind, Forkjølelse eller anden deslige Følger af et usundt Opholdssted i Sær-

Ved min Anførelse, som Hospitallæge for i Aaret 1816
 blev der mig leveret en Begjæring om opførelse af
 Bopæl end den man indvilligst maatte anse
 mig, der er ligesaa indlydende og ubegjærlig for mig
 og Familier, som den forunderligt sin Kærlighed for Sjæle-
 hospitalets Bøgginger er indvilligst. Deres
 for Directionen, især hos Major og Videns Mangor ofte
 gjentogt giend tilføje, at foruden de nødvendige
 hospitals- Bøgginger maatte opføres, skulde der mig Bølg-
 nommer med de Sjælehospitalet, med forlystelse ind-
 rettet for mig; Efterat den tilbørlig først
 blev i en Bølg, som mig afgjort Bistands
 for mig og min Familier; bragte jeg Bøgen end den
 Bøgen med en skriftlig Forstilling under 17^{de} Maje
 1824, hvoraf Ejendigt med Læge. Deres For-
 stilling omkommer jeg den del som Leilighed som
 Ejendigt omkommer og Stateminister Kalling
 som rettede den til mig og gav mig end den
 den Bopæl skulde maatte opføres for mig med det for-
 uden, foruden Kærlighedens Foruden tillod det, giend
 Løfte som og foruden i den end Directionen omkommer
 gjentog. Naar jeg endelig i de sidste Aar min-
 ligt for bragt Bøgen i begjærlig Bøgen, for jeg altid
 foruden det end at det manglende Kærlighed som den
 foruden Kærlighed. -
 Da min ikke alene de nødvendige hospitals Bøgginger
 opføres, men ogsaa de Bølg, Bøgen til end bragt, som
 hospitalets Bøgginger rettede, for jeg end tillidfuld
 foruden, at der gjøres Bøgen for mig, som jeg end end
 nødvendige Bøgen end den end det, som end Bøgen
 nødvendigt, som en end og mig end Bøgen de Bø-
 pol for hospitalets Læge; end jeg er foruden om at
 Directionen ikke blot mig som i Aaret 1816 rettede,

deleshed under deres Sygdomme kan have bidraget til Døden.

Da min Families Tilvæxt imidlertid nu mere end tilforn gjør mig et større Locale nødvendigt, Bygningens skrøbelige Beskaffenhed ogsaa daglig lader mig føle denne Nødvendighed mere og mere og opvækker hos mig en billig Frygt for at gaa flere Vintre imøde inden dens Vægge, saa giver jeg mig den Frihed herved ærbødigst at forny min Ansøgning om en anden og beqvemmere Bopæl i Nærheden af Sygehospitalet, og at den Bygning, som efter Direktionens ærede Løfte til mig, i dette Øjemed skal opføres, maatte vorde opført i den nu tilstundende Sommer, saaledes at jeg om muligt til næste Vinter derudi kunde finde Husly. – Min lange Tjenestetid giver mig grundet Haab om, at Direktionen vil finde min Ansøgning billig, og da jeg for det første gerne vil frafalde anden Forbedring i mine Kaar, saasom ved Tillæg i aarlig Løn, naar jeg blot kan erholde en anstændig og beqvem Bolig, hvilket er mig det nødvendigeste, saa tør jeg endnu mere haabe paa Opfyldelse heraf.

Men Haabet opfyldtes ikke, og saa sent som 27/7 1829²⁵ fulgte en ny Ansøgning:

Ved min Ansættelse som Hospitalslæge her i Aaret 1816 blev der mig lovet en beqvemmere og anstændigere Bopæl end den, man interimistisk maatte anvise mig, der er lige saa utilstrækkelig og ubeqvem for mig og Familie, som den formedelst sin Fraliggenhed fra Sygehospitalets Bygninger er uhensigtsmæssig. Senere har Direktionen, især Herr Major og Ridder MANGOR ofte gjentaget hint Tilsagn, at saa snart de nødvendigeste Hospitals-Bygninger vare opførte, skulde en ny Bolig nærmere ved Sygehospitalet vorde hensigtsmæssig indrettet for mig. Efter at have tilbragt flere Aar i en ussel Bolig, som næppe afgiver Vinterly for mig og min Familie, bragte jeg Sagen atter paa Bane ved en skriftlig Forestilling under 17de Maj 1824. Denne Forestilling overleverede jeg selv til Hans Excellence Herr Geheimeconferensraad og Statsminister MALLING, som erkjendte dens Rigtighed og gav mig Haab om, at en Bopæl skulde vorde opført for mig med det første, saa snart Fattigvæsenets Formue tillod det, hvilket Løfte han og senere i den ærede Direktions Overværelse gjentog. Naar jeg endeligen i de sidste Aar mundtlig har bragt Sagen i behagelig Erindring, har jeg altid faaet det Svar, at det manglede Fattigvæsenet paa de fornødne Resourcer.

Da nu ikke alene de egentlige Hospitalsbygninger ere opførte²³, men ogsaa de Forskjønnelser tilendebragte, som Hospitalets Omgivning erhoder, tør jeg vel tillidsfuld haabe, at der gjøres Udvej for en, som jeg vel under nærværende Omstændigheder kan kalde det, saa paatrængende Fornødenhed som en passende og mere beqvemtliggende Bopæl for Hospitalets Læge; idet jeg er forvisset om, at Direktionen ikke blot nu som i Aaret 1816 erkjender, at en Bolig, hvori jeg i 13 Aar har med Familie døjet alle Slags Ubeqvemmeligheder i Henseende til Beliggenhed og Indretning,

netop er det modsatte af, hvad den burde være, men ogsaa erkjender, at min Families Tilvæxt og dennes tildels fra Bygningens Beskaffenhed hidrørende svækkede Helbred gjør det mere og mere utaaleligt at bebo samme, der ikke har modtaget nogen Reparation eller Forandring siden 1816, da den, som blot interimistisk Bolig for mig i 2 Aar, efter mit eget Ønske blev indrettet saa simpelt og sparsomt som muligt. Som et Motiv til at bygge for mig kan det slutteligen endnu bemærkes, at den ærede Direktion oftere selv har bemærket, at Inspektøren bor indskrænket, /: skjønt samme dog har omtrent en tredie Del større Qvadratinhold end jeg, og hans Del er beqvemmere indrettet /: hvilken Mangel vilde blive afhjulpel, naar jeg erholdt en anden Bolig, og Inspektøren saaledes kunde erholde den hele Bygning, hvoraf jeg nu bebor en Del. – (Han mener, at en passende Bolig kunde opføres for 7500 Rbd. Sølv, som forrentes med 300 Rbd. Sølv, der vilde være en passende aarlig Husleje for Hospitalets Overlæge). (Denne Skrivelse fik Overlægen vist aldrig Svar paa).

Overlæge SEIDELIN tog ivrig Del i sit Hospitals Opbygning og rettede stadig skriftlig Henvendelse til Direktionen og Inspektøren om de forskelligste Ting.

Da en Brønd, der var gravet 1817 midt paa Bakken, hvor Hospitalet laa, de første 2 Aar kun gav lidet Vand og de næste 2 Aar næsten intet og aldeles udrikkeligt, foreslog han 26/6 1821 gravet en Brønd neden for Bakken mellem Portnerhuset og den østre Bygning. 11/10 1819 ønskede han anskaffet 4 Stole og 1 Bord til den i Portnerhuset indrettede Stue, hvor »Frænder af de Afsindige skulde aftræde for at tale med disse«, samt 8 simple Bøgetræsstole til Patienterne, »da der i Hospitalet i den senere Tid er indkommet flere af den bedre Klasse, for hvem det synes anstødeligt at sidde paa Skamler.« Desuden ønskede han 11 Lygter og 18 Bliklyseplader. (Angaaende Besøg paa Hospitalet havde Direktionen 3/12 1819 bestemt efter SEIDELINS Forslag 5/8 1817, at ingen maa faa Adgang til Sygehospitalet uden skriftlig Tilladelse fra Direktionen, en Bestemmelse, der kun undtagelsesvis kunde dispenseres fra, f. Eks. til videnskabeligt arbejdende Læger og til Embedsmænd fra lignende Institutioner).¹⁸

Da den vestlige Sidebygning var under Opførelse, udtalte han 2/8 1825 Ønske om til Vinteren at tage 3 Værelser i Brug til Forsamlingsstuer for Fruentimmere og dertil at faa 2 lange og 4 mindre Borde, alle med Skuffer, 50 Skamler, 12 Stole, 24 nye Rokke, 2 Hasper og 1 Garnvinde. Desuden ønskede han 8 Termometre med Metalskala, nemlig 1 i hver af de 6 Forsamlingsstuer og 2 til at bestemme Badevandets Varmegrad i den nye Badeindretning²³. Og »da Direktionen har haft den Godhed intet at spare for

at den nye Badeindretning kan være saa fuldstændig og hensigtsvarende som muligt, vover jeg at anmode Direktionen om – for at den endnu kan blive fuldstændigere ved nemlig at kunne anvende lunket Strandbad – at en stor Vandtønde paa trende Tønder, forsynet med 4 Hjul, Messinghane og tvende Spande maatte anskaffes.« 17/10 s. A. foreslog SEIDELIN en Gangkone ansat som Badekone den halve Dag, foruden at hun som hidtil skulde koge Medicin, sætte Iglar, Klyster osv. samt tillige undertiden vaage om Natten. 28/1 1828 foreslog Overlægen 1 Rbd. mdl. udbetalt til »en Patientinde, som til min Tilfredshed har haft Tilsyn med Dampkjedlen ved Badeindretningen.«²⁵

Da en Patient 1826 flygtede fra Hospitalet, tog Overlæge SEIDELIN Spørgsmaalet op i en Skrivelse af 14/3:

Opvartningspersonalet har Pligt til nøje Tilsyn med Patienterne, men da Hospitalet ligger aldeles frit og aabent, er det umuligt – især i Frost, naar den Kanal, der omgiver Hospitalet, er tilfrosset – aldeles at forebygge Undvigelser. Dog ønskes Foranstaltninger saasom en bedre Belysning saavel uden for Bygningerne som i Forsamlingsstuerne og Gangene. Jeg har for mere end 1 Aar siden foreslaaet 4 Lygter anbragt paa de nordre og søndre Hjørner af Sidebygningerne, hvorved saavel begge Gaardspladserne som Vejen til Porten mod Norden og Vejen til Latrinerne mod Søndnen vilde blive oplyst, saa det om Vinteraften kunde undgaas, at Patienterne tumler mod hinanden i Bælgmørke. Fremdeles vilde de af mig f. A. foreslaaede Stakitter imellem begge Sidebygningers Tværbygninger og imellem Sidebygningerne og Hovedbygningen bidrage ikke lidet til Orden i Almindelighed og til at forebygge Undvigelser. Endvidere burde alle Døre forsynes med Laase, der kunde lukkes. I den østre Sidebygning har de ydre Døre til den store Forsamlingsstue, som det er Direktionen bekjendt, i mere end 1 Aar været uden Laas, og Laasen paa Dørene i samme Bygnings lange Gang ud til Gaarden har længe ikke været til at lukke. – Ogsaa er Kanalen saa opfyldt mellem Portnerboligen og Keglebanen, at man den meste Tid af Aaret kan gaa tørskoet over i Engen, der benyttes til Bleg og altsaa let giver Vej for de Undvigende.²⁵ (3/5 1818 var en Patient druknet i Kanalen, der omgiver Hospitalsbakken¹⁸).

Som ovenfor anført af Overlæge SEIDELIN sørgede Inspektør CONRADSEN bl. a. for Anskaffelse af Inventar og Klæder til Patienterne. Men dette synes altid at være sket efter Forslag fra Overlægen, – hvorved et Modsætningsforhold mellem Hospitalets 2 ledende Embedsmænd vanskeligt kunde undgaas.

4/7 1816 anmodede Overlægen Direktionen om 10–12 nye Spændetrøjer, da de fra Hospitalet i København medbragte nu næsten var opslidt, 6/8 s. A. om 12 Par Benklæder, 9 Trøjer, 9 Veste og 30 Par Strømper; da han i Sep-

tember 1817 med Kaptajn MANGORS Tilladelse havde ladet forfærdige et Spændebælte af Læder, og dette havde vist sig meget hensigtsmæssigt og meget stærkere end Spændetrøjer, anmodede han om at faa fabrikeret 6 saadanne Bælter. 29/5 1821 anmodede han »efter Oldfruens Formening« om Anskaffelse af 200 Par Lagner, 200 Særke og 300 Skjorter, da der paa Sygehospitalet kun fandtes omkring 100 Særke, 300 Skjorter og 72 Par Lagner, hvorfor Patienterne i sidste Vinter kun havde faaet rent Kroplinned hver 14. Dag, hvorved »de fleste Patienter er blevet beladte med Fnæt og Utøj.« Samtidig ønskede han 24 Overdyner, 30 Underdyner og 24 Hovedpuder, samt at Sygehospitalets Senge med Tiden maatte forsynes med Halmmadrasser i Stedet for løst Halm. – 13/11 s. A. anmoder han om, at der ligesom 2 Aar tidligere maatte anvendes 50 Rbd. til Anskaffelse af en Del Vækster fra Planteskolen paa Hirschholm, dels til Plantning i Patienternes Have og dels paa Kirkegaarden.¹⁸

26/1 1824 fremsender han en Fortegnelse over 48 Arter Træer og Buske i et Antal af 3,742, som han ønskede skaffet fra Hirschholms Planteskole til Hospitalets Have. – Ved Direktionens Besøg i Hospitalet 11/4 s. A. foreviste han en ny Spændeindretning, hvoraf han havde ladet forfærdige et Eksemplar, som havde vist sig baade mildere for Patienterne og dog hensigtsmæssig samt ydede den Fordel, at den ved Hjælp af 2 Jernspænder kunde anbringes i enhver Seng, hvorfor han ønskede 10–12 Stk. fremstillet. – 2/8 1825 hedder det: Da Patienternes hele Antal nu for Tiden er ialt 145, hvortil ikkun haves 136 Madskaale, 90 Tallerkner, 81 Bægre og 117 Skeer, anmodes om Anskaffelse af de manglende, saa hver Patient kan faa 1 af hver Slags. Af Natpotter haves 47, endnu 24 behøves. 6 Stikbækkener og 6 Medicinskeer haves, det samme Antal udbedes. I Stedet for Træspande til Transport af Øl og Mælk fra Køkkenet ønskes anskaffet 12 Blikspande, og desuden 12 Bliklyseplader, 24 Par Knive og Gafler og 4 Glaslygter.²⁵

6/9 s. A. følger en længere Skrivelse med Redegørelse for Antallet af Over- og Underdyner, Hovedpuder og Under- og Hovedmadrasser af Halm, samt for, hvor mange af hver Slags der »ved nøjagtig Undersøgelse« er fundet: gode; endnu mulige at reparere; eller aldeles kassable og opraadnede. Ved Direktionens Besøg Søndagen før var man enedes om til nogle Senge at anskaffe Krølhaarsmadrasser og 2 uldne Tæpper. Herefter ønsker han nyanskaffet: 40 Overdyner, 60 Hovedpuder, 36 Underdyner, 20 Krølhaarsmadrasser og 40 uldne Sengetæpper samt 22 Halmmadrasser; da det Bolster, hvoraf de 1821 og 22 anskaffede Sengeklæder var syet, var af daarlig Bonitet og saa groft, at det ikke kunde holde Fjer, foreslaar han Bolster købt i København i Stedet for vævet i Hospitalet; endelig foreslaar han aarlig Levering af et vist Kvantum Sengehalm (maaske 2 Pund til hver Seng), da man ofte har savnet Halm »og

maa derfor lade Patienterne ligge paa det gamle, ofte giødningslignende Straa, hvorved saavel disse som Sengekæderne lide betydeligt.« – 25/10 s. A. indstillede han til Anskaffelse til 33 mandlige Patienter: 25 Trøjer, 33 Par Benklæder, 17 Veste, 24 Par Strømper og 21 Par Sko, og til 7 kvindelige Patienter: 7 Kjoler, 6 Klokker, 6 Forklæder, 6 Par Strømper og 6 Par Sko. – 22/11 s. A. foreslaar han til »Fruentimmerbygningen« ansat 2 midaldrende stærke Fruentimmere som Vaagekoner, saa de ligesom Opvarterne kunde skiftes til hver at have 12 Timers Vagt, for at undgaa det ofte anstødelige, at kvindelige Patienter maatte hjælpes til rette af Mandfolk. – Samtidig fremsender han en detailleret Betænkning om Forandring i Spisereglementet.²⁵

I disse Bygninger og ydre Rammer foregik *Behandlingen af de Sindssyge*, – og til at begynde med forløb alt godt.

Om det første Aar under de nye Forhold kunde Overlæge SEIDELIN 23/2 1817 sende følgende optimistiske Indberetning¹⁸ til »Kommissionen for Sct. Hans Hospitals Bygning og Indretning paa Bidstrupgaard«:

»Efter Direktionens Befaling om at opgive de Virkninger, som det nye Lokale paa Bidstrupgaard er bemærket at have haft paa de Afsindiges Sinds og Legems Forfatning, indberettes, at jeg har sporet de heldigste Virkninger paa de Afsindige ved deres Ophold i Bidstrupgaard Hospital fremfor i Sct. Hans Hospital. Det bekvemmere, større og lysere Lokale, som ogsaa den udvidede Plads, hvorpaa de under Opsyn kunde bevæge sig i den frie Luft samt den større Lejlighed her frembyder sig for dem til Legems Arbejde, har fornemmelig bidraget til, at de Afsindige have vundet meget i Sundhed, Kræfter og et muntret Udseende. Dette har ligeledes virket betydeligt paa Karakteren af deres Galenskab, der i Almindelighed er bleven saaledes modereret, at ikkun en enkelt Patient og dog kun sjældent udbyder i et saa utæmmeligt Raseri, som ofte var Tilfældet i Sct. Hans Hospital, hvortil vel Grunden fornemmelig maatte søges i Opholdet i hine mørke og afskrækkende Daarekister. Da disse Patienter selv med Taknemmelighed føle deres forbedrede Stilling, ytrer de ogsaa mere Lyst til at arbejde og bringes i Almindelighed ved en Paamindelse lettelig dertil, som Exempel herpaa være det mig tilladt at anføre, at Haandlanger-Arbejdet ved den i Efteraaret til Afsindige opførte Bygning alene blev bestridt ved afsindige Mandfolk, og at der iblandt Fruentimmerne ere dem, der i det forløbne Aar har spundet omtrent 50 Pund Garn. Jeg ser derfor med Længsel Hospitalets fuldkomne Opførelse og Indretning imøde, thi da er jeg forvisset om, især der-

som Opvartere med nogen mere Kultur kunde anskaffes, at Hospitalet vil blive en af de mest velgjørende Stiftelser.«

Denne Skrivelse gengaves næsten ordret i Direktionens Indberetning²⁶ til Kancelliet, hvori det derefter hedder:

»Det rasende Skrig og den larmende Støj, hvormed de Afsindige i det gamle Hospital stedse ytrede deres Tilværelse, viser sig kun periodisk og næsten altid i kortere og mildere Paroxysmer. Beskjæftigelse og Adspredelse maa anses at gavne Patienterne mest. Der anvendes kun sjældent Medikamenter, hvor ikke fysiske Indikationer byde det; men i dets Sted søger man at anvende de i den nyere Tid saa meget anpriste psykiske Kurmetoder, som ogsaa i det hele vise heldigere Resultater. Lægen udmærker sig saavel ved Overholdelsen af en næsten utrolig Renlighed og Orden i Hospitalet, som ved sin godmodige og menneskekjærlige Adfærd samt sindige Fasthed ved Patienternes Behandling. Den Kjærlighed og Frygt, han ved disse Egenskaber veed at vække hos Patienterne, gjør, at man paa Bidstrupgaard ikke behøver de paa andre Steder brugelige, forhadte og skadelige Tvangsmidler, saasom den i den berlinske Charité brugelige Drejemaskine og de militære Øvelser, som der anvendes endog for Fruentimmer af højere Stand.«

Aaret efter indsendte SEIDELIN 4/2 1818 til Direktionen følgende Beretning¹⁸ om det af Patienterne udførte Arbejde:

Af Hospitalets afsindige Fruentimmere er i 1817 spundet 215 Pd. Hørgarn, 52 Pd. Blaargarn, 27 Pd. Uldgarn, strukket 164 Par Strømper og syet 147 Stykker Linned. Fortjeneste herfor have de brugt til Klæde, Kaffe, Snustobak og andre Smaating. Nogle af Fruentimmerne ere ansatte som Gangpige, nogle gaar til Haande i Køkkenet, og en forestod endog Madkogningen i Kogekonens Sygdom i omtrent 3 Uger med megen Orden. Ved Mandspatienterne er vel ikke udrettet saa meget, men det hidrører dels fra, at nogle af dem ere af Professioner, som ikke kunde bruges ved et Hospital, dels ogsaa derfra at blandt de afsindige Mandfolk findes et større Antal vanvittige og stupide, som ikke kunde bruges til Arbejde, dog er ved to, der er Skrædere, repareret Patienternes Klæder, en Skomager har, naar han var fri for sit Slagtilfælde, repareret Skotøj, ligeledes er Haandlangerarbejdet og Brændehugning besørget ved Patienter. En Patient, der er Væver, har i sin rolige Tid vævet 227 Alen Hørlærred og 70 Alen . . . (?). Et Hospitalslem har i den sidste Del af Aaret hvidtet og muret i den nye Bygning, i hvilken mere end det halve er belagt med Patienter.

19/12 1820 fremkom Overlægen med et nyt Initiativ:

En stor Del af Sygehospitalets Personale [Patienter] fattes det især i de lange Vinteraftner paa behørig Beskæftigelse, der tillige kunde sysselsætte deres Sjæl og Tænkraft paa en hensigtsmæssig passende Maade. Jeg har derfor besluttet i Begyndelsen af næste Aar at aabne en liden Undervisningsanstalt for en Del af disse, besørget ved nogle af Hospitalets dertil skikkede Patienter. Men, da hertil

ville behøves adskillige Inventarier, indstilles til Direktionen, om der maatte forfærdiges 4 Borde af 5 Alens Længde og $\frac{5}{4}$ Alens Bredde og desuden anskaffes 12 smaa Stentavler og en stor sort Trætavle. For andre af Patienterne vilde Læsning paa egen Haand være mere hensigtsmæssig, jeg har, saavidt jeg har kunnet, forsynet dem med Bøger, men da disse ikke er tilstrækkelige, indstilles, om der Tid efter anden maatte anskaffes et lidet Bibliotek for Sygehospitalet, hvortil jeg lader medfølge en Liste paa de Bøger, som jeg tror kunde svare til det tilsigtede Øjemed, at være underholdende og lærerige.

En ovenfor ikke nævnt Behandlingsform er Havearbejde og Ophold i fri Luft, hvorom SEIDELIN skriver 5/10 1821: Ved Hospitalet for Afsindige har det altid haft den gavnlige Indflydelse paa Sindssvage at beskæftige dem saa meget som muligt med Arbejde i den frie Luft, fornemmelig Havearbejde. For at opnaa dette Øjemed har Direktionen haft den Godhed at lade indhegne en Have tæt ved Hospitalet, hvor alt nogle Anlæg er gjort, som og paa Hospitalets Kirkegaard, men da Arbejdet paa disse to Steder endnu mest bestaar i at rydde Sten og bortskaffe dem, er det kun passende for Patienterne af den simple Klasse, og jeg har derfor hidtil kun sjældent ladet nogen Patient af den bedre Klasse deltage deri, hvilket de og selv anse som fornøden og haardt Arbejde. – Han foreslaar derfor, at den Have, der ligger tæt Vest for Sygehospitalet, og som i flere Aar har været dyrket til Køkkenurter, nu – ved Hospitalsgartnerens Død – maatte anses som hørende til Sygehospitalet og bearbejdes ved Patienterne under hans Opsyn og bestandigt Tilsyn af en af Opvarterne. – Men dette Forslag trak han 22/3 1822 tilbage, »da jeg indser, at Opsynet vilde medtage mere Tid for mig, end jeg kan ofre, dels paa Grund af andre indtrufne Omstændigheder.«

Ogsaa andre Behandlingsformer nævnes: 1819 købtes 1050 Blodigler for 21 Rbd. og 1825 450 Iglar for 8 Rbd.; 1825 nævnes, at Mandspatienterne om Sommeren faar Strandbad, c. 21 ad Gangen under Ledelse af en Opvarter; Overlægen udarbejder selv Liste over, hvem der skal bade de forskellige Dage, saa det ikke kolliderer med det en Del af Patienterne paalagte Markarbejde. (23/8 druknede en mandlig Patient fra Holbæk under Badning i Fjorden).²⁵

Straks fra 1816 havde Overlæge SEIDELIN taget den da ret nye, saakaldte *psykiske Kurmetode* i Brug, dog – som af Direktionen fremhævet – i en noget modereret Form i Forhold til den, der anvendtes af Metodens Fader, den fremragende Læge i Berlin JOHANN CHRISTIAN REIL.

REIL, som begyndte at offentliggøre sin Metode fra 1803, var utvivlsomt ledet af en sand menneskelig Følelse og anvendte sin Behandling i den bedste Mening af Verden for at retlede det syge Sind, men ikke desto mindre betegner hans Kurmetode en Genopstaaen af saa godt som alle de Tvangs- og Torturmidler, man tidligere havde benyttet over for de sindssyge, suppleret med nye, der i Raffinement

overgik alle hidtil kendte, – men i Modsætning til tidligere anvendtes Midlerne ikke af samvittighedsløse Oppassere, men af Læger med nøje psykologisk Kendskab til de syge. De anvendte Midler var dels fuldkommen Isolation i et mørkt Værelse for at fjerne alle ydre Indtryk, dels legemlige Irritamer af forskellig Slags: Sult og Tørst, Bræk- og Nysemidler, glødende Jern og smeltet Bly dryppet i Haandfladen, Piskning med Brændenælder, voldsomme og uventede Lys- og Lydindtryk, Dryppebad paa den afregede Isse samt Overraskelsesbadet, hvor et Kar Vand uventet kastes over Hovedet paa den syge, eller denne uventet gennem en Lem i Gulvet styrtes i Vandet eller kastes ned i en Beholder med levende Aal. – ERNST HORN, fra 1806 Læge ved Berlin Charité, supplerede REILS Midler med Styrtebade (en kraftig Straale koldt Vand rettet mod Issen), en stor Lærredssæk, hvori Patienten lukkes inde, og Drejemaskinen, en Art Centrifuge, paa hvilken Patienten drejes rundt med ret stærk Fart; desuden havde han et stort Udvalg af Tvangsmidler, lige fra Spændetrøjen, der af alle Datidens Sindssygelæger ansaas for uundværlig, til Tvangstolen, hvor Patienten holdtes fastspændt i maanedsviis, til Tvangsopstillingen, hvis gennem flere Timer tvungne staaende Stilling sagdes at berolige de heftigste Raserianfald. HORNS Midler synes *ikke* at have været brugt paa Sct. Hans Hospital.²⁷

Den psykiske Kurmetodes Anvendelse fordrer nøje psykologisk Kendskab til Patienten, og denne Fordring synes SEIDELIN senere delvis at have slækket paa, hvorfor hans Anvendelse af Metoden siden brugtes som en Hovedanklage mod ham, da det mislige Forhold, hvori han efterhaanden kom til at staa til sine Over- og Underordnede førte til en Undersøgelse af Hospitalets Forhold.

Senere Tider har bebrejdet SEIDELIN hans Anvendelse af denne Metode, – som ophørte paa Sct. Hans Hospital ved den næste Overlæges Tiltrædelse i 1832 – men Datidens førende Sindssygelæger havde delte Meninger om dens Nytte, og Anvendelse af legemlige Straffe var kun en konsekvent Følge af Tidens Opfattelse af Sindssygdom som et moralsk Onde, og selv SEIDELINS bitreste Modstandere maatte indrømme, at han var en strengt uegennyttig og nidkær Embedsmand, som kun handlede efter sin redeligste Overbevisning om det rette.²⁸

(I Leipzigs Litteraturtidende 1812 (cit. i Penia 1815) nævnes, at »paa den for Gale oprettede Helbredelsesanstalt i Sonnenshein, ved Pirna i Sachsen, den mest udmærkede af den Art i hele Verden, præget af menneskelig gennemtænkt Omhu og indrettet efter luttrede Grundsætninger,« bruges af fysiske Midler: Medicin, Badeindretninger, Douchen, Gyngen, og et Styrtebad, hvor den Syge uden at vente det bliver styrtet fra en vis Højde i Vandet).

Om Behandling med Styrtebad skriver Overlæge SEIDELIN senere, 4/12 1826: De første Gange, en Patient faar Styrtebad, er jeg selv til Stede for at se, hvor meget samme

afficeres deraf, og derefter bestemmer jeg, hvor stor Qvantitet Vand der for Eftertiden maa gives, hvilket sker for Mandspatienterne under Kvartermesterens og for Fruentimerpatienterne under Badekonens og vedkommende Gangkones Tilsyn.²⁵

Overlæge SEIDELINS Syn paa visse Sindslidelsers Aarsag og Behandling i hans første Aar paa Hospitalet belyses af en Redegørelse fra ham 7/8 1816 til Direktionen i Anledning af en Klage fra en Fader, hvis Søn ved Udskrivningen fra Hospitalet havde været »fuld af blaa Pletter og skarvede Saar, der tydede alt for vist paa en Mishandling, jeg ikke tillod mig at formode paa en saa ædel og velgørende Stiftelse«:

»Siden jeg blev ansat som Læge ved de Afsindige i Bidstrupgaard Hospital, har jeg stedse bestræbt mig for at undersøge hos enhver Afsindig deres Karakter og Galenskabens Natur, om en Ondskab, der som oftest findes hos dem, er et Symptom ved deres Afsindighed, eller om den er steget til den Grad hos dem, at den undertiden udarter til Raseri; i sidste Tilfælde har jeg antaget, at den enten kan komme af en medfødt ond Natur eller og af en slet Opdragelse og en alt for overbærende Omgang af de dem nærmest Vedkommende; hos dem alle har jeg anset det som Pligt for mig at tæmme Ondskaben ved forskellige Midler efter dens forskellige Natur, saa meget jeg formaaede. Det er mig vel og for en Del lykkedes i den korte Tid, jeg har været Læge ved de Afsindige i Hospitalet. Men ved de sidstomtalte, hvor fornemmelig en slet Opdragelse har efterhaanden udklækket en Ondskab, der ofte udarter til Raseri, har jeg fornemmelig troet, at den af Forældrene i Tide forsømte Revselse vilde være det kraftigste Middel til at gøre dem i det mindste taalelige blandt deres ulykkelige Medbrødre og sikre disse for lumske Overfald. Jeg har brugt dette Middel mod omtrent 5 à 6 Afsindige og ej endnu set uden den heldigste Virkning deraf: de ere indgydede Frygt, der er det eneste, der kan afholde dem fra deres skadelystne Forsæt.« – Om den konkrete Patient hedder det, at han »har især saaledes udmærket sig, at ingen i nogen Maade ligner ham i Ondskab og Lumskhed . . . Det synes, at en meget slet Optugtelse og al for megen Frygt for ham fra Familiens Side har gjort ham til det ustyrlige Væsen, han nu er. Naar jeg saa hans rasende Overfald, besluttede jeg at erstatte det af Faderen forsømte, og ved Straf, ikke ved Mishandling at afholde ham fra ethvert Overfald. . . Foruden dette har jeg ogsaa undertiden maattet iføre ham den af Faderen anpriste Tvangstrøje, men Indespærring, som han tilraader, har jeg anset alt for grusomt til at jeg kunde overtale mig til at bruge. – Vel har man flere anraaede Straffemidler for Afsindige, som: Pi-

sken med Nælder, hyppige spanske Fluier, at bibringe dem brændte Saar og kvalmende Medicamenter, men disse har jeg anset for mere plagende og for ham mindre virkende og har derfor foretrukket, skjønt mere ubehageligt for mig, selv at tildele en Straf. . . Jeg ansaa hans rasende Ondskab for alt for strafværdig, til at jeg kunde være ligegyldig Tilskuere derved, jeg tildelte ham altsaa med en fingertyk Kæp adskillige Slag . . . og lod ham derpaa iføre en Tvangstrøje. . . Jeg har saaledes fremlagt for Direktionen den Maade, hvorpaa jeg har behandlet ham; jeg har foretrukket denne efter Overbevisning for enhver anden, for at tæmme hans tøjlesløse Raseri, ihvorvel jeg fuldkommen har forudset, at en Fader, der ved Svaghed og Forkjælelse har bragt sin Søns Ondskab og Afsindighed til den Grad, at han var en af de farligste i Hospitalet, sikkert vilde anse det for Mishandling og forsøge at paadrage mig Ubehagelighed. – Til Slut være det mig tilladt at gjøre Direktionen opmærksom paa, at dette er i det mindste fjerde Gang, at Faderen har udtaget sin Søn af Hospitalet under forskellige Paaskud.«¹⁸

Den 16/10 1817 skriver SEIDELIN om en 21aarig Pige, »hvis Galenskab er fremavlet af en forsømt og slet Opdragelse, og som bør behandles med Bestemthed og Alvorlighed.«¹⁸

Hospitalets daværende Reservelæge, fra 1876 Overlæge ved Sindssygeanstalten i Viborg C. A. GAD skrev i 1866, efter at have omtalt den psykiske Kurmetode:

»Men for at være retfærdige mod den Mand, paa hvem Ansvaret for disse Mishandlinger falder, maa vi straks tilføje, at de strengere Straffe kun anvendes paa enkelte genstridige, og at Livet dog heller ikke savnede sine lyse Sider. Den strenge Disciplin fremkaldte en mønsterværdig Ro og Orden, og trods den Ubøjelighed, hvormed den blev gennemført, haves der dog mange Eksempler paa, at der har hersket et særdeles smukt Forhold mellem Overlægen og mange af hans Patienter. En saakaldt Bistrups Visebog, forfattet af den som Teaterdigter bekendte N. T. BRUUN, medens han opholdt sig som Patient paa Hospitalet, hvor han døde 1823, giver blandt andet talrige Vidnesbyrd herom. I en »Aftensmadsang« hedder det saaledes:

Naar man har Øl, ei tykt, ei tyndt i Bæger,
Og saa dertil en Tinskaal Grød,
Saa smiler man ad Skjæbnens Kattestreg
Og har paa Bistrup ingen Nød,
Men drikker, som det var i Viin,
En Skaal for Doktor SEIDELIN!

Den Mand har ganske ugemene Gaver
 Til at indrette Alting godt;
 Mixturen selv han ganske lifligt laver
 Og kjender ei til Herholdtsk Spot.
 Med Sindets Læge her man kan
 Ret tale som med Ligemand.«

Reservelæge GAD nævner videre, at Skylden for Overlæge SEIDELINS Fejl væsentlig falder paa hele Tidsalderen, samt fremhæver, at de statistiske Resultater af Behandlingen i SEIDELINS Tid vidner om, at Hospitalet trods sine Mangler dog udfoldede en stor og velsignelsesrig Virksomhed paa en Tid, da Psykiatrien endnu befandt sig i sin første, famlende Barndom.²⁸

Den statistiske Redegørelse²⁸ for Hospitalets Belægning, Resultater og Dødelighed, uddraget af Overlæge SEIDELINS aarlige Opgørelse¹⁸ heraf, viser for hele Perioden 1816–31: I Sygehospitalet var Patienternes Antal jævnt stigende gennem Aarene, fra 25 den 1/1 1816 til 187 den 1/1 1832. Gennemsnitsbelægningen pr. 1/1 var 126 Patienter, nemlig 69 mandlige og 57 kvindelige. I Gennemsnit pr. Aar indlagdes 64 og behandlede 189. Af de i de 16 Aar ialt behandlede 1045 Patienter blev 486 udskrevet helbredte, 109 udskrevet uhelbredte, 76 blev overflyttet til Lemmestiftelsen, og 187 døde. Den aarlige Dødelighed var gennemsnitlig 6 %. – I Lemmestiftelsen var gennemsnitlig pr. Aar indlagt 216 Lemmer, idet der aarlig indlagdes 25, og Belægningen pr. 1/1 var 191 Lemmer, nemlig 99 mandlige og 92 kvindelige. Af de i de 16 Aar ialt indlagte 551 Lemmer blev 100 udskrevet, 19 undveg, 190 døde, og 42 blev overflyttet til Sygehospitalet. I Gennemsnit døde 5½ % af Lemmerne aarligt, og naar man tager Hensyn til, at de væsentlig var gamle og svage Individuer, kan dette Resultat endog kaldes meget gunstigt, og det vidner i høj Grad om, at Bestyrelsen ved Overholdelse af Renlighed og god Orden har vidst at bøde paa de slette Bygningsforhold. Ikke en eneste alvorlig Epidemii hjem søgte Hospitalet i den lange Aarrække, og ikke sjældent levede Lemmer 30–40 Aar under disse Forhold og blev over 80 Aar gamle.²⁸

Som nævnt gik de første Aar godt, – men allerede fra omkring 1820 kom Overlæge SEIDELIN paa Kant med Inspektør CONRADSEN og med Direktionen, især

dennes lægekyndige Medlem, Stadsfysikus, Professor A. LUND.

En væsentlig Grund hertil var, at ingen Instrukser afgrænsede Overlægens og Inspektørens Arbejdsomraader, hvilket skabte en frodig Jordbund for indre Stridigheder. For Inspektøren var det vigtigt at drive Anstalten saa billigt som muligt, hvilket kolliderede med Lægens Bestræbelse for at udvikle Hospitalet, saa det kunde maale sig med Udlandets Hospitalet. Skønt de 2 Embedsmænd boede i samme Hus, mærkes det Gang paa Gang, at al Forbindelse mellem dem foregik skriftlig, ogsaa om private Sager.

Meget uheldigt var det, at Direktionens 4 Medlemmer – som boede 4 Mil fra Hospitalet – ikke paa mindste Maade søgte at gribe regulerende ind i den uheldige Administration, ja kun viste saa ringe Interesse, at Professor LUND første Gang besøgte Hospitalet godt 4 Aar efter dets officielle Aabning. Og dog skulde selv de mindste Enkeltheder afgøres af Direktionen – ifølge § 5 i Planen af 20/10 1815 for Københavns Fattigvæsen: Alt, hvad der angaar Indlæggelse af Patienter og Lemmer saa og den indvortes Økonomi besørgeres af den administrerende Direktion alene – hvilket maatte give en tung Forretningsgang.

Et Forhold, der har haft nogen Betydning i denne Forbindelse ved at være et stadigt Irritationsmoment for Overlæge SEIDELIN, var hans *Gagering*.

Det første Aar var hans Gage ikke fastsat, hvorfor han modtog à conto Beløb, foruden at han 20/12 1816 fik et Gratiale paa 200 Rbd. I September s. A. modtog han af Direktionen et Laan paa 600 Rbd., at tilbagebetale i Løbet af 3 Aar, for at kunne tilbagebetale et Laan fra en Ven paa samme Beløb, som han, der har »en temmelig stor Familie«, havde gjort til Bestridelse af de ved Flytning og Giftermaal foraarsagede Udgifter. 16/4 1817 modtog han 87 Rbd. 48 Sk. som Gage for Januar Kvartal, 9/10 s. A. 137 Rbd. 3 Mk. for Juli Kvartal og 9/7 1818 samme Beløb for April Kvartal. 9/7 1818 anmodede han om at faa WILDERS Legat udbetalt for de 1½ Aar, der var gaaet siden hans Faders Død. Først 1817 fastsattes hans Gage.

I 1819 oprettedes i Slesvig By et Sindssygehospital for Slesvig og Holsten, og da den her ansatte Læge blev højere gageret, gav SEIDELIN Udtryk for sin Utilfredshed i en lang Skrivelse til Direktionen 2/1 1820:

Den 26/4 1817 og 25/11 s. A. fastsatte Direktionen min Gage som Læge ved Sct. Hans Hospital paa Bidstrupgaard

til 400 Rbd. S. foruden 12 Tdr. Rug, 12 Tdr. Byg, 2 Tdr. Ærter, Foder til 3 Køer og 4 Faar, det hele beregnet til 550 à 600 Rbd. Sølv aarlig, – paa samme Kaar som Overlægen ved Almindelig Hospital. Men hermed kan slet ikke sammenlignes, vi har nu næsten lige mange Patienter, men jeg er ene ansat ved mine Patienter, han har en Reservelæge og 4 Kandidater, endvidere bor han midt i sin Praksis, og hans Gage er et Tillæg til hans Praksis; jeg bor afsides paa en Mark, næsten ½ Mil fra Roskilde, min ubetydelige Praksis er som et Tillæg til min Gage. Det koster mig omtrent 500 Rbd. aarlig til Vogn og Hestehold for at kunne komme til Roskilde til den liden Praksis, som der endnu er mig levnet. Heraf fremgaar, hvor lidet min Stilling og Gagering som Hospitalslæge kan sammenlignes med Almindelig Hospitals Overlægges, og da der nu ved Schleswig er organiseret et Institut for Afsindige af omtrent lige Størrelse med dette, og den der ansatte Læge er gageret med 1200 Rbd. Sølv aarlig, anmoder jeg Direktionen om at vorde sat paa lige Kaar som han, der er den eneste Læge i Landet, hvis Stilling er lige med min.

Allerede det første Aar jeg var ansat som Læge her ved Hospitalet, maatte jeg paadrage mig en betydelig Giæld for at kunne leve. Det næste Aar lykkedes det mig dog at faa saa rigelig Praksis, at jeg ej alene kunde ernære min Familie, men endog afbetale paa min Giæld, og det glædede mig saaledes at se en blidere Fremtid imøde; men dette varede kun kort.

Efter Doktor KALLS Død [1817] nedsatte sig en Læge i Roskilde, men efter dennes Død kom tvende i Stedet. Roskilde og Omegn blev altsaa saaledes forsynet med Læger, at næsten ingen mere søger til det afsides liggende Bidstrup, især da det ofte er hændt, at jeg har maattet bortvise Vogne for ikke at forsømme Hospitalet, og min Praksis har derfor saaledes aftaget i de tvende sidste Aar, at det kun med et lidet Overskud kan erstatte, hvad Heste og Vognhold koster mig; jeg har derfor atter maattet forøge min Giæld.

Han anmoder derfor om Gageforhøjelse med 1 Aars tilbagevirkende Kraft som Gratifikation for de 4 Aar, han kun havde faaet det halve af, hvad Lægen i Slesvig straks havde faaet, samt anmodede 22/2 om, at Direktionen, hvis den ikke selv vilde resolve paa Ansøgningen, da med anbefaling vilde sende den til Kancelliet, saa den kunde forelægges KONGEN.

Efter atter at have rykket for Svar 6/4 modtog han følgende Svar fra Direktionen 10/5:

I Betragtning af at De som Overlæge ved Sct. Hans Hospital ikke kan have den Lejlighed til Fortjeneste ved Praksis som Overlægerne ved Almindelig Hospital, indvilger man Dem et personligt Tillæg i Gagen, saaledes at Deres Pengeløn – uden deri at regne Emoulementer og Legater – bliver lig med Overlægens ved Almindelig Hospital, nemlig 660 Rbd. Sølv aarlig fra dette Aars Begyndelse.

Herpaa svarede han 14. s. M.:

» . . . endelig modtaget Direktionens Skrivelse af 10. ds., og at min Forventning aldeles er bleven skuffet, vil Direktionen lettelig kunne forestille sig.

Jeg troede i min Ansøgning ikke at behøve at anføre uden de Grunde, som nærmest taledes for Billigheden af mit Forlangende.

Jeg undsaa mig ved at kalde Direktionen i Erindring, at jeg fra Aaret 1805, da jeg først blev ansat under Fattigvæsenet, som Underlæge ved Sct. Hans Hospital, der da havde 150 veneriske og 70 afsindige Patienter, og tillige som Distriktslæge paa Nørre- og Vesterbro samt Blegdamsvejen, indtil 1814 ikkun var ansat med 100 Rd. aarlig Løn, der i de 2 sidste Aar til 1816 forøgedes til 150 Rbd. efter Direktionens egen Tilskyndelse, der selv stundom ytrede, at jeg havde næsten tjent for intet; og at jeg ved Hospitalets Rømning under Englændernes Besættelse 1807, sysselsat med Patienternes Bortflytning, blev næsten berøvet saa meget, som jeg i alle disse 11 Aar havde tjent for ved Hospitalet.

Jeg ansaa det for unødvendigt at minde om, at da der betales for 45 afsindige Patienter, og deriblandt 20 fra Landets forskellige Provinser, kan min Lønning ikke siges alene at være taget af Københavns Fattigvæsens Kasse, men hele Landet bør betragtes som bidragydende til min Gagering.

Jeg undlod at minde om, at efter Direktionens 15/10 1814 vedtagne Overslag, hvorefter Natural-Emoulementerne for Hospitalets Betjente senere bestemtes, er jeg den eneste af disse, som straks heri blev beskaaret, nemlig for Foder til et Par Heste [S. 1183], som er mig uomgjængelig nødvendige for min Praxis. Den ringe Gage, som først 10 Maaneder efter min Ansættelse blev mig tillagt, har jeg, ligesom min indskrænkede og usunde Bopæl, hidindtil egentlig kun anset for interimistisk; endelig indtraf en Lejlighed, hvor jeg med Frimodighed kunde bestemme mit Forlangende efter en sikker Maalestok, og jeg brød min lange og jeg vover at sige min beskedne Tavshed. Jo mere jeg overvejer de i min Ansøgning anførte Grunde for min Begjæring, desmere føler jeg mig overbevist om samtliges Billighed og Gyldighed. Hvor ubehagelig maatte det derfor ikke være mig . . . at se, at Direktionen – uden at sende Ansøgningen til Kancelliet og dog at have holdt den tilbage med Tavshed i over 4 Maaneder – har troet min Ansøgning /: Resultatet af det nøjeste Overlæg og den første i 15 Aar, hvori jeg af mig selv har besværet Direktionen om Tillæg :/ af den Natur, at jeg muligen kunde lade mig aftinge af det deri forlangte.

Direktionen vilde derfor tilgive, at jeg, utilfreds med sammes tagne Bestemmelse, herved paa ny indstiller min Begjæring til Afgjørelse paa en for mig tilfredsstillende Maade, og tillige tillade, at jeg udbeder mig et afgjørende Resultat meddelt i det seneste inden 14 Dages Forløb. I

andet Fald ville Direktionen gunstigt undskylde, at jeg i denne Sag selv henvender mig til Hans Majestæt KONGEN. Da Allerhøjstamme har haft den Naade at bestemme hin Læges Gage til 1200 Rbd. Sølv, saa har jeg den Fortrøstning til Hans Retfærdighed, at Han ogsaa allernaadigst vil tilstaa mig det samme.«¹⁸

I sit omgaaende Svar af 16/5 førte Direktionen – LUND, MANGOR og WEYBEL – Drøftelsen bort fra Overlægens Løn:

Under Omhandlingen af Deres Ansøgning om Tillæg i Deres Gage har Direktionen tillige besluttet at ansætte en eller to Kandidater ved Sct. Hans Hospital saavel til Medhjælp for Overlægen som ogsaa for at give unge Læger Lejlighed til praktisk at behandle de Sygdomme, for hvilke det Hospital er bestemt. Forinden Direktionen imidlertid tager nogen videre Bestemmelse herom, maa man anmode Dem om at indkomme med Forslag til en Instrux for disse Kandidater.

Sit lange Svar af 26/5 slutter SEIDELIN: Jeg ser mig saaledes ikke i Stand til nu for Tiden efter min Overbevisning at kunne fremkomme med det forlangte Forslag til Instrux for ovennævnte Kandidater.

Men først har han redegjort for de Mangler, Hospitalet lider af. »Saa kjært det end maa være mig at erfare, at Direktionen føler det nødvendigt at forskaffe mig nogen Hjælp i dette mit saa vanskelige og møjsommelige Arbejde, saa er dog Hospitalet efter min Formening endnu meget langt fra at være et fuldstændigt Hospital og vil endnu mindre i flere Aar kunde blive en Lærestanstalt for unge Læger. – Det er Direktionen bekjendt, at Hospitalets meget indskrænkede Lokale er, især i den senere Tid, blevet saa overvældet med nye Patienter, at man ikke længere kan gjøre nogen Afsondring mellem dem med Hensyn til Graden af deres Sindssvaghed eller deres forrige Dannelse eller adskille de incurable fra dem, om hvem der kunde være Haab til Helbredelse.«

De 80 mandlige Patienter er om Dagen proppet sammen i 3 Forsamlingsstuer, og de 49 kvindelige Patienter har kun den lange Gang i den sidst opførte Bygning at benytte som Forsamlings- og Arbejdsstue, »hvorved det mere og mere vanskeliggjøres mig med Held at kunne virke noget paa dem til deres Helbredelse.« For dem af den bedre Klasse har det en skadelig Indflydelse – i Mangel af et særskilt Opholdssted – at være i Selskab med dem af den simple Klasse, hvis Tale og Adfærd ofte er anstødelig for Velanstændighed.

Han foreslaar derfor, at der først opføres den endnu manglende Sidebygning, maaske endnu en Etage oven paa de 2 Tværbygninger ved Sidebygningernes søndre Ende og en særlig Bygning til de forskellige Badeindretninger samt elektriske og galvaniske Apparater.

»Fremdeles vilde det være nødvendigt, at der ansættes en Assistent med saa mange medicinske og chirurgiske praktiske Kundskaber, at han ved Overlægens Fraværelse

kunde forordne det fornødne; denne ville være mig til megen Hjælp, da jeg ofte nu endog selv maa dispensere Medicin, hvilket stundom borttager megen Tid. – Med særdeles Hensyn til de Afsindiges bedre psykiske Behandling vilde det være nødvendigt at ansætte en Mand med nogenlunde Kultur, Kjendskab til Mennesket og Psykologien og i Særdeleshed Lyst og Interesse for Sagen, for som psykisk Observatør at iagttage under Overlægens Fraværelse de Afsindiges Adfærd og Tale; dette vilde være til megen Vejledning ved Behandlingen. Der ville da maaske med Tiden kunne afgives visse Resultater og nogenlunde faste Regler, hvorefter de forskellige Arter af Afsindige kunde behandles, og da først ville Hospitalet, med nogen Held for den unge Læges Tid og Lærelyst, kunne tillige blive at anse som en Lærestanstalt. Men i saa Tilfælde vil Overlægen ved disse ikke kunne finde nogen Medhjælp, men snarere forøget Arbejde.«

Den 17/6 1820 ansøgte JOHANNES HENRICH SEIDELIN (alle øvrige Skrivelser undertegner han kun: SEIDELIN) KONGEN om fra 1/1 1819 at blive sat paa lige Gage med den ved det i Slesvig oprettede Institut ansatte Læge, som er gageret med 1200 Rbd. Sølv aarlig.

Han redegør for de udvekslede Skrivelser mellem ham og Direktionen, som 10/5 tilbød ham et aarligt Tillæg af 260 Rbd. Sølv til de 400 Rbd., han hidtil har haft i Pengeløn; utilfreds hermed skrev han 14/5 til Direktionen, som endnu ikke har svaret ham. »Dersom jeg ikke havde været fuldkommen overtydet om Billigheden og Retfærdigheden af min Begjæring om – efter en Prøvetid i 3 à 4 Aar, hvori jeg har været saa heldig at vinde de værdigste Mænds Bifald for den Maade, jeg har behandlet de Afsindige paa, og for den Orden, jeg har indført og overholdt i dette Hospital, – at blive sat paa lige Kaar med Lægen i Schleswig, saa havde jeg upaatvivlelig ivrigen attraaet og med Held ansøgt om det ham nu forundte Embede, thi, i de første 2 Aar især sysselsat med at indføre en bestemt Orden og Disciplin, har jeg de sidste 2 Aar bragt det dertil, at omtrent to Trediedele af de i Aarets Løb indkomne Patienter have forladt Hospitalet helbredede, hvilket er et vel saa stort Antal som fra noget andet lignende Hospital i Europa. Inderlig overbevist om Deres Majestæts Retfærdighed ej at ville, at jeg, der har opofret mig til et af de besværligste Embeder, som De selv har haft den Naade at ytre for mig, De ansaa mit for at være, skulde tillige med en stor Familie kjæmpe med Næringsorg, . . . vover jeg herved at fremkomme med min allerunderdanigste Bøn.«¹⁸

Den 19/6 tog han til København for at overgive sin Bønsskrivelse til Gehejmestats- og Justitsministeren, Hans Excellence, Præsident for Danske Kancelli FR. J. KAAS, hvem han, da han var bortrejst, tilskrev: »Ikkun tilskyndet af de alvorlige Betragtninger, som min Stilling frembyder, og i Følelsen af de Pligter, der paaligger mig som Embedsmand og Fader for en talrig Familie, har jeg grebet den Beslut-

ning, hvorom jeg tilforn har haft den Ære at ytre mig for Deres Excellence, at indgive til Hans Majestæt KONGEN min allerunderdanigste Ansøgning om et saadant Tillæg i min Gage, som jeg for mig og Familie behøver til uden Trang og Næringsborg at kunne opofre mig for Videnskab og mit Embede, saaledes som jeg ønsker og føler at burde. Deres Excellence ville gunstigst tillade mig at udbede Deres høje Beskyttelse for mit Andragende . . . «

Herefter høres de næste 5 Aar intet om Overlæge SEIDELINS Gagering eller om Ansættelse af underordnede Læger ved Hospitalet.

Men at Forholdet inden for Hospitalets Mure herefter er mere spændt, fremgaar tydeligt af Tonen i SEIDELINS Breve fra disse Aar.

24/9 1822 skriver han til Direktionen: Jeg har ikke afskediget Opvartningskarl N. N. som nævnt i Inspektørens Indberetning, hvilken har foranlediget Direktionens Resolution om Hospitals-Opvarternes og Gangkonernes fremtidige Antagelse og Afskedigelse. Da denne Sag saavel for min Autoritets Skyld i min Embedsstilling, som ogsaa for min Æres Skyld er mig af megen Vigtighed, udbedes gunstigst Svar . . . Førrend da ser jeg mig ikke i Stand til at gøre Direktionen opmærksom paa de Modifikationer i Resolutionen, som jeg efter Pligt tror at burde foreslaa.¹⁸

Et Hospitalslem, som vendte tilbage efter 37 Ugers Ophold i Roskilde Arrest, ordinerede Overlægen Bevægelse i fri, varm Luft langs med Lemmehospitalets søndre Side, hvor Solens tilbagekastende Straaler var mere varmende, men dette forbød Inspektøren, henvisende til en Ordre fra Direktionen. »Da jeg har Grund til at drage hans Udsagn i Tvivl og snarere antager, at privat Had mod Patienten har forledt ham til at modsætte sig, hvad jeg anser og anordner som gavnligt og helbredende, . . . « (24/3 1823).²⁵

8/8 1816 var der paa Bistrupgaard Hospital indrettet en Medicinstue, saa den fornødne Medicin kunde rekvireres fra Fattigvæsenets Apotek i København, – Dispensionsanstalten paa Almindelig Hospital i Amaliegade, oprettet 1814 af og indtil 1822 bestyret af Brødrene ØRSTEDS Fader, Apoteker og Assessor pharmaciæ S. CHR. ØRSTED. – I Anledning af at Professor LUND 22/6 1823 paa en Revisions-seddel paatalte, at for meget af Hospitalets Medicin købtes paa Roskilde Apotek, erklærede Overlægen 12/7, at det kun finder Sted i nødvendige Undtagelsestilfælde, han finder Sagen ganske ubetydelig og anfører, at Inspektøren uden Paatale har foreskrevet Medikamenter fra Roskilde Apotek til Hospitalets Heste. Som bekendt, skriver han, gaar Hospitalets Vogn til København hver Tirsdag og kommer tilbage Onsdag Aften, men dersom der er Patienter med, kan Medicinkassen formedelst Vognens uhensigtsmæssige Indretning ikke faa Plads og kommer da først til

Hospitalet med Materialvognen Natten mellem Lørdag og Søndag. Den Medicin, der ikke bliver bestilt med Medicin-vognen om Tirsdagen, har Overlægen foreskrevet »dog kun i smaa Qvantiteter af de allernødvendigste Medikamenter«, og han har aldrig forbudt Inspektøren at lade disse, paa andre Dage end om Tirsdagen, ved Expreste afhente fra Dispensionsanstalten. Følgelig vedkom den ham tilsendte Revisions-seddel mere Inspektøren, »men jeg har foretrukket at give Direktionen en rigtigere Anskuelse af en Sag, jeg i Grunden aldrig har troet værd at omtale, og tillige at opbevare Professor LUNDS egenhændige Seddel, saavel for Maaden, hvorpaa denne Sag er behandlet, som Tonen, hvori denne Seddel er affattet.«²⁵

30/11 s. A. følger en 5 Siders Erklæring angaaende Professor LUNDS Seddel, som via Direktionens Bogholder og Hospitalets Inspektør var tilsendt Overlægen, der opfattede den som en ubetinget Anmodning om, at al Medicin skulde rekvireres fra København; den maatte dels opfattes som en Irettesættelse – og burde da være meddelt ham direkte fra Direktionen og ikke paa 3. Haand – og dels som en Forholdsordre, hvilket han fandt ganske ubeføjet, da Regningen fra Roskilde Apotek var stadig dalende, fra 268 Rbd. i 1819 (det første Aar Patientvognen brugtes) til 74 Rbd. i 1822. Iøvrigt havde flere af de andre Direktionsmedlemmer erklæret sig enig med SEIDELIN i, at en saadan Regel ikke kunde være uden Undtagelse. »Men en saa uventet og ubetinget Fordring, som Hr. Professor LUNDS Seddel indeholder, meddelt mig paa saadan Maade, maatte være mig lige saa paafaldende i Materien som stødende i Formen. Dens Meddelelses inhumane Form er det, som jeg befinder mig beføjet til at anke over.«²⁵

27/10 s. A. ankom en ny, af SEIDELIN antaget Sygeopvarter med Kone og Tøj, men fandt Huset, hvori han skulde bo, aflaaet, og Inspektøren, der havde Nøglen, nægtede at lukke op. »Inspektøren kan ikke betragtes som min Foresatte, der skulde være bemyndiget til at ophæve mine Foranstaltninger . . . I det sidste Aars Tid har jeg dybt maattet føle Virkningen af den for Hospitalets Betjente ikke ubekjendte Resolution, hvilken de sandsynligen misforstaar, og hvorved den saa højstnødvendige Orden lider, mine Forretninger besværliggøres, og jeg udsættes for idelige Krænkelser.«

At Korrespondancen mellem Overlægen og Direktionen skulde foregaa via Inspektøren irriterede SEIDELIN meget.

Paa en Ansøgning fra April 1824 om Ansættelse som Opvarter skrev Direktionen: Tilstilles Inspektør CONRADSEN for at indhente Overlæge SEIDELINS Erklæring. SEIDELIN svarede 3/5: »Ovennævnte Ansøgning remitteres herved. Naar Direktionen i denne Anledning henvender sig direkte til mig, skal det fornødne vorde meddelt.«

I Lemmestiftelsen, hvor Inspektøren var Enehersker, var i Juni 1821 indrettet 2 Sygestuer ved Siden af Værkstedet. I November 1824 rekvirerer Overlægen: »Til Lemmehospi-

talets Sygestuer behøves en lang Støvekost, en kort Støvekost og en Gulvskrubbe, hvilke Herr Inspektøren vilde besørge anskaffede.« En Anmodning om 4 Pd. Spiddelys til Lemmehospitalet maa gentages 3 Gange.

I 1825 kniber det mere og mere med Kontakten. En Patient, som Overlægen 17/1 havde indstillet til Udskrivning, og som 23/1 var forestillet Direktionen ved dens Besøg i Hospitalet, blev 26/1 rejsefærdig sendt over til Kontoret for at komme med Vognen til København, – men faar da at vide, at Direktionen endnu ikke havde approberet hans Udskrivning, hvilket foruroligede ham i den Grad, at Overlægen maatte anvende megen Tid dels til at berolige ham, dels til at forklare ham, at en Skrivelse fra Overlægen til Direktionen angaaende en Patient besvarede Direktionen via Inspektøren, hvorfor »det indstilles, om det ikke for Eftertiden maatte anses passende, at mig direkte fra Direktionen blev tilsendt de Papirer, som vedkommer Patienterne, der alene sorterer under mig, og at ligeledes al Korrespondance om disse blev ført umiddelbart mellem Direktionen og mig.«

En Erklæring, som Direktionen – som sædvanlig gennem Inspektøren – havde udbedt sig af Overlægen, sendte denne 3/3 – »dog i Haab om, at Direktionen for Eftertiden vil saa meget som muligt forskaane mig og Sygehospitalet for Inspektørens Mellemvirkning, der ikke, saavidt mig er bekjendt, har ledet til noget godt.« – Men intet hjalp. 14/6 besvarede Overlægen – dog under Protest – »de mig gennem Hospitalets Oeconomus affordrede Erklæringer.«²⁵

Ved en i 1825 af Generalprokurør A. S. ØRSTED efter kongelig Befaling foretaget Undersøgelse af Hospitalets økonomiske Forhold paavistes adskillige Mangler ved Inventar og Bespisning; det blev saaledes oplyst, at flere Patienter af Mangel paa Gangklæder havde maattet holde Sengen i længere Tid, enkelte endog i over 100 Dage (S. 1112). Dette faldt Inspektøren til Last, men ogsaa Direktionen, som ikke havde styret Anstalten virksomt nok, og begge disse Parter, krænkede over Undersøgelens Udfald, søgte at vælte en stor Del af Skylden over paa Overlæge SEIDELIN, som man mente havde foranlediget Undersøgelsen.

Seks Uger efter skete der noget for Overlægen ganske uventet! Efter at Spørgsmaalet om underordnede Læger ikke havde været berørt i 5 Aar, meddelte Direktionen 31/10 1825 Overlæge SEIDELIN, der i 9 Aar havde været Enelæge paa Sct. Hans Hospital, at man havde ansat²³ en Underlæge for 4 Aar og en Kandidat for 2 Aar!

Herpaa svarede han 10/12 s. A.:

»Ved at erholde Direktionens ærede Skrivelse af 31/10 erholdt jeg Meddelelse af den af Direktionen tagne Bestemmelse om en Underlæges og en Kandidats Ansættelse ved Bidstrupgaards Hospital, og at dertil allerede vare udvalgte candidatus medicinæ & chirurgiæ MARCHER og candidatus medicinæ GJELLERUP. Ligesom Direktionen vilde indse, hvor uventet denne Bestemmelse maatte være mig, efterdi aldeles ingen Betænkning var bleven mig affordret over en Gjenstand, der ligger mig saa nær, . . . og dersom Direktionen havde indhentet min Erklæring om Lægers Ansættelse, hvilket jeg vel kunde have formodet med Hensyn til min Stilling og mangeaarige Virken for Hospitalet, som ogsaa fordi jeg er den eneste, der tilfulde kan bedømme Hospitalets Trang i saa Henseende, saa ville jeg vel kunne have ønsket een Medhjælper, men ingenlunde tvende, ligesom jeg heller ikke kunde have ønsket anden Medhjælper end en permanent, saaledes som jeg i min Skrivelse af 26/5 1820 ytrede . . . Det er nemlig meget vanskeligt i 2 Aar at erhverve sig Duelighed i at behandle Sindssvage rigtigt, . . . hvorimod en permanent ansat kunde anvende sin indsamlede Erfaring og Kundskab i højere Grad til Hospitalets Fordel. – Det synes, at Direktionen har taget mere Hensyn til, at Hospitalet i denne Henseende kom til at ligne Frederiks Hospital, end egentlig til Hospitalets sande Trang.« – Han afviser ikke fuldstændig Ansættelse af een Medhjælper, men finder en speciel Instruks for denne uhensigtsmæssig, og dersom Direktionen vil ansætte 2 Læger mod hans Mening, foreslaar han forskellige mindre Ændringer i Udkast til deres Instrukser; han anser Sagen af den Vigtighed, at han, hvis Udkastet ikke blev ændret efter hans Forslag, ønskede Instrukserne forelagt Kancelliet, hvilket han ellers selv vilde gøre.

Som det vil fremgaa af det senere Forløb, blev Samarbejdet herefter endnu daarligere. Der var kold Luft mellem Overlægen og de unge Læger, den 28aarige Præstesøn fra Bornholm HANS KOEFOED MARCHER²⁹ og den 26aarige Præstesøn fra Køge CARL ADOLPH GJELLERUP, som begge blev venligt modtaget af Inspektøren, – hvis Datter (* 1812) GJELLERUP ægtede 1833.

Kandidat GJELLERUP flyttede ind i det søndre Værelse i Hovedbygningens Tagetage, hidtil beboet af Gangpiger, indtil Haandværkerne i November 1826 fik indrettet det nordlige Gavlværelse sst. til ham.³⁰

I Efteraaret 1825 ønskede 2 kvindelige Patienter Stof til 2 nye Kjoler; de ønskede dem graa, men Overlægen fik dem overtalt til sort, »da den graa Farve var valgt ifølge en fix Ide, som jeg søgte at bestride.« Det Stof, der 22/12 ankom fra København, var rødviolet og grønt, da Professor LUND fandt, at deres Ønske om en sort Farve »er grundet i

en skæv Anskuelse hos disse sindssvage Personer«, hvorfor han ikke fandt det rigtigt at understøtte denne Fantasi. Det rødviolette og grønne Stof, som Damerne, der selv skulde betale det, nægtede at benytte, sendte Overlægen tilbage til Ombytning, men 22/2 1826 ankom det atter til Hospitalet. Overlægen indberettede Sagen 25/3 for Kancelliet og sluttede med følgende principielle Betragtning: »Da det er mig, der efter bedste Overlæg har valgt det sorte Tøj og formaet dem til at være tilfredse med den Farve, jeg foreslog, er Professor LUNDS Betænkning bygget paa skæve og urigtige Forudsætninger, hvilket heller ikke lod sig vente andet, da han kun kendte Sagen gennem Inspektøren, og det ikke har behaget ham derom at forlange Oplysning af mig. Ej heller behagede det Direktionen at forlange min Erklæring. Da Direktionen saaledes oftere i de senere Aar har, mig uafvidende, med Inspektøren refereret og resolveret i Anliggender, der alene vedkommer Sygehospitalet og griber ind i den specielle Bestyrelse, der tilforn var overladt mig som Læge, . . . saa giver jeg mig den underdanige Frihed at forespørge det høje Collegium om, hvorledes jeg i nærværende og lignende Tilfælde, som maatte indtræffe, har at forholde mig og indstiller tillige underdanigst, om det ikke maatte synes rigtigst, at jeg selv for Eftertiden i en dertil bestemt Protokol refererede for Direktionen de Sager, der vedkom Sygehospitalet og Patienterne, hvorved megen Ulempe og Forvirring vilde afværges, og . . . min Fraværelse fra Hospitalet til Referat i Vartov vilde nu saa meget mindre være betænkelig, som Direktionen i December f. A. ligeledes uden mit Vidende har forsynet Hospitalet med en Underlæge og en Kadidat.«²⁵

For Inspektøren som Leder af Lemmehospitalet har Overlægens Skrivelse 14/3 1826 næppe været ment som en Venlighed: »Iblandt de Uordner, der finder Sted i Sct. Hans Hospitals Afdeling for Lemmer, gør jeg Direktionen opmærksom paa den umaadelige Drukkenskab, som der gaar i Svang; nylig er 2 døde deraf, og da Hr. GJELLERUP tilkaldtes, laa de fleste af de øvrige Lemmer omkring paa Sengene og raabte paa mere at drikke.« – 3/9 s. A. spurgte Overlægen: »Quarttermester ULRICHSEN vilde herpaa meddele mig Underretning om, hvad der har foranlediget, at De hver Uge afhenter Opvarningspersonalets Ugeløn hos Inspektøren, og naar dette er begyndt.«²⁵

Ved Direktionens Besøg paa Hospitalet 20/3 1827 afgav den medicinske Direktør Professor LUND den mundtlige Bestemmelse, at naar der for Fremtiden indkom Patienter i Hospitalet, medens Overlægen var fraværende, skulde deres Papirer og Oplysninger tilstilles Reservelægen.³⁰

Efter Udløbet af GJELLERUPS Ansættelsestid ansøgte han 7/11 1827 om Forlængelse paa 2 Aar, hvilket Direktionen bevilgede 24/11. Ifølge Bestemmelserne forespurgtes Overlægen, som 20/11

svarede: ». . . omend Supplicanten i de siden hans ved Direktionens Beslutning skete Ansættelse forløbne tvende Aar havde gjort Sit for at fyldestgøre de Pligter, som Direktionen muligen maatte have paalagt ham, saa har disse tvende Aars Erfaring dog lært mig, at Hospitalet ved DHerrer Underlægens og Candidatens Ansættelse og deres særlige Virksomhed, saaledes som samme hidtil har fundet Sted, ikke har haft en heldigere Fremgang, langt mindre at en Nytte derved skulde være bevirket, som paa nogen Maade kunde svare til de anvendte Bekostninger.«²⁵

Da Underlæge MARCHER i næste Maaned anholdt om Permission for at foretage en Rejse, svarede Overlæge SEIDELIN 18/12: »Jeg finder ikke ovenmeldte Hr. MARCHERS Nærværelse her ved Hospitalet af nogen Vigtighed for samme og formener derfor, at der ikke kan være Betænkelighed ved at meddele ham den attraaede Permission.«²⁵ (MARCHER rejste til Halle, hvor han 1828 blev Dr. med.).

Hele Spørgsmaalet om de 2 Lægers Ansættelse forelagde Overlæge SEIDELIN nu for Kancelliet 14/1 1828 i en 5 Sider lang »underdanigst Forestilling«, hvori det bl. a. hedder:

Jeg blev ansat 1816 som Enelæge ved Hospitalet; undertiden naar det bragtes paa Bane, at jeg kunde behøve en Medhjælper, ytrede Major MANGOR som første Medlem af Den administrerende Direktion for Kjøbenhavns Fattigvæsen, at en saadan Ansættelse var betænkelig, da der lige saa let kunde vælges til Skade som til Gavn for Hospitalet.

Efter Omtale af sin Korrespondance med Direktionen i Maj 1820, hvorefter Sagen stilledes i Bero, nævner han Lægernes Udnævnelse 5½ Aar senere.

Denne Ansættelse kom mig aldeles uventet, idet jeg havde troet at have Ret til at haabe, at Den administrerende Direktion havde villet indhente en Betænkning fra mig, Hospitalets Overlæge, fra hvem den ikke havde andet end min 5 Aar tidligere fremsatte Ytring . . . Omend Direktionen tillagde sig Myndighed til uafhængig af det høje Collegium at gjøre en saa kostbar og vigtig Bestemmelse som Beskikkelsen af hine tvende Medici, var det dog usædvanligt ikke at indhente Erklæring fra den, som Sagen nærmest vedkom. – De mig tilsendte Udkast til Instrukser, der nærmest var Udskrifter af Instrukserne for Reservelægen og Kandidaterne ved Frederiks Hospital, tilbagesendte jeg, da de efter min Mening maatte ændres med Henblik paa Anvendelse ved et Hospital for Sindssvage, og foreslog Sagen evt. henvist til Kancelliet paa Grund af dens Vigtighed. Direktionen værdigede mig end ikke Svar paa denne

Skrivelse og meddelte heller ikke, saa vidt mig bekendt, de nye Læger nogensomhelst Instruks eller forelagde det høje Kollegium Sagen.

Imidlertid troede jeg at burde tildele Kandidaten de Forretninger, som i Udkastet til Instruksen vare ham bestemte, og til hvilke jeg i mange Aar havde savnet en Medhjælper. Derimod havde jeg ikke Begreb om, hvorledes en Underlæge skulde anvendes i et Hospital for Sindssvage, saa længe jeg selv som hidtil vilde varetage de Pligter, jeg altid har følt der paahvilte mig som Hospitalets Læge. Stedse forventende et Svar fra Direktionen besluttede jeg derfor nøje at iagttage de praktiske Følger af Direktionens Foranstaltninger og oppebie den Tid, da Sagen ved Udløbet af de nye Lægers Ansættelsestid atter maatte komme under Qvæstion, hvortil jeg fandt mig saa meget mere foranlediget, som jeg ønskede at undgaa, at jeg, end mere end sket var, skulde fremstilles som den, der søgte at forvolde Strid i Henseende til de mit Embede vedkommende Anliggender.

Da Direktionen for 2 Maaneder siden har forlænget GJELLERUPS Ansættelse uden at meddele de nye Læger Instruks eller forelægge Sagen for Kancelliet, »tror jeg da at burde for Hospitalets og min egen Skyld andrage denne Sag for det høje Kgl. Danske Kancelli, hvis Opmærksomhed den efter sin Vigtighed fortjener, om den end ikke altid havde hørt under Kollegiets umiddelbare Afgørelse.«

Overlægen har intet særligt imod en Kandidats Ansættelse »til Hjælp ved Forbindinger, Aareladning, Medikamenters Dispensation, som ogsaa ved Obduktioner og Journalers Holdelse«, men ikke til Behandling af Sindssvage som saadanne.

»Derimod synes Underlægens – for Fattigvæsenet kostbare – Ansættelse mig ikke at være til nogen Nytte, naar den engang forordnede faste Læge gjør sin Pligt; thi at ansætte ham for den blotte Mulighed af langvarig Sygdom eller andet Forfald for Overlægen, hvilket til Exempel endnu ikke er indtruffet i 12 Aar, min Embedstid, kan vel ej være nogen Kyndiges Mening, saa meget mindre som den ansatte Kandidat, naar han er duelig, i saadant Fald kan fungere. Jeg finder ej heller i den foreslaaede Instruks nogen Funktion tillagt Underlægen, som jo baade kan og bør udføres af Overlægen og Kandidaten.

Derimod bliver en saadan Underlæges Ansættelse, just fordi den er *overflødig*, tillige *skadelig* for Hospitalet. Det er nemlig almindeligt vedtaget og vistnok ogsaa stadfæstet ved Erfaring, at et Hospital for Afsindige ikkun bør bestyres efter eet Hoved, altsaa af een Læge, og det kan ej andet end disorganisere Hospitalet, naar tvende Læger skulde paa eengang samvirke i dets Bestyrelse i et Forhold, hvori den anden, her Underlægen, aldrig vil kunne finde sig i at være et blot Redskab for den første, men derimod efter Menneskets naturlige Væsen altid vil søge at hævde den størst mulige selvstændige Virken. . . Naar da en nøjagtig Opfyldelse fra den første Læges Side af hans Embede

maa udelukke den anden Læge fra synderligen at kunne virke, maa denne ganske naturligen enten modvirke den første Læge eller i al Fald blive en Iagttager af den førstes Adfærd, der blot søger at finde og da altid finder Fejl, og udbrede denne sin Formening ej blot til Foresatte, men endog blandt Patienterne og de underordnede Betjente saavel som uden for Hospitalet. . . Saadant maa altid virke forderveligt for Hospitalet, især da det er nødvendigt, at den faste Læge ved et Hospital for Sindssvage, naar han skal virke med Held, maa være i Besiddelse af fuldkommen Aandsfrihed og Sindsro og virke paa den Syge mindre ved Medikamenter end ved øjeblikkelig – efter deres forskellige Sindsstemning – at afpasse sin Tiltale efter deres Tarv og især opvække Tillid hos den Svage; hvor meget dette forhindres ved den udeltagende Iagttagers Nærværelse, som Underlægen kommer til at afgive, behøver jeg vel ej nærmere at udvikle for det høje Kollegium.«

Ogsaa ved andre Hospitalet for Sindssvage har man kun fundet det nødvendigt med een assisterende Læge, »og Kjøbenhavns Fattigvæsen trænger sikkert til Besparelsen af en saa unyttig Ansættelse, ligesom jeg for Hospitalets og min egen Skyld ønsker denne Besparelse, da jeg endnu efter 12 Aars Forløb af *Mangel paa Penge* maa lade mig nøje med uopfyldte Løfter.«

Derimod fandt han det meget ønskeligt for ethvert Hospital for Sindssvage og altsaa ogsaa for dette – ligesom i Tyskland og i Slesvig – at ansætte en ældre Mand, som med en rolig Karakter forbinder Menneskekundskab og nogen Dannelse og meget ofte kunde jævne opkommen Strid, tale de Sindssvage til rette, paase, at Opvarterne opfylder deres Pligter og behandler de Svage med Mildhed, og i det hele vaage over Orden. »En saadan Mand savnes daglig og kan ikke erstattes med et forøget Antal unge Læger, hos hvem den Resignation, som hertil udfordredes, næppe vil findes.«

»Som en særegen Omstændighed, der i saa Henseende end mere har skadet, tør jeg dog endnu tilføje, at jeg, som det høje Kollegium bekjendt, er kommen i et ubehageligt Oppositionsforhold til Hospitalets Inspektør, der tillige er dets Oeconomus og Referent af dets Sager, hvilken Opposition jeg haaber har bidraget til, at Hospitalet er kommen i den fortrinlige udvortes Tilstand, hvori det nu er; men, naar nu de ansatte Underlæger, som sket er, træde i den nøjeste Forbindelse med Inspektøren, forøges naturligvis i høj Grad den ovenanførte Ulempe for Hospitalet og dets faste Læge.«

Han slutter med at udtale Haabet om, at Kancelliet vil træffe de Foranstaltninger, som kan tjene til Hospitalets Tarv »og bevirke, at det nævnte Forhold bliver reguleret med mere Bestemthed, end jeg ved de hidtil af mig gjorte Skridt har kunnet opnaa.«

»Denne Skrivelse sendtes 15/1 1828 til Direktionen med ærbødigst Anmodning om, at den gennem Samme maatte

vorde det høje Kollegium tilsendt,« og 25/4 sendte han en Afskrift til Kancelliet, »da Direktionen sandsynligen endnu ikke har opfyldt min Anmodning om at fremsende den.«²⁵

Kancelliet anmodede nu, gennem Direktionen, Overlæge SEIDELIN om at indsende »Forslag til hvorledes den fornødne Medhjælp for Dem hensigtsmæssigt kunde tilvebringes samt hvorledes Tilsynet i Hospitalet i det hele passende kunde være at indrette.«

I sit Forslag til Kancelliet 15/7 1828 gennemgaar SEIDELIN Hospitalets Personaleproblem.

Han begynder med Opvartningspersonalet. Hospitalet kan efter den sidste Udvidelse modtage omtrent 160 Patienter, hvortil behøves 7 Opvartningskarle, som alle er ansat, samt 9 Opvartningskoner, 1 Badekone og 2 Vaagekoner, men p. t. er kun ansat 5 Opvartningskoner og 1 Badekone. Da det er yderst vanskeligt til dette Personale at faa andre end Folk af den raa, uannede Klasse, hvem det er mindre givet at kunne i Tiltale og Adfærd te sig mod de Sindssvage, som de burde, og som ikke sjældent, naar et godt Ord kunde aflede et ubehageligt Oprin, gør det værre ved at bruge haarde Ord eller vel endog haard Behandling, foreslaar han efter udenlandsk Forbillede ansat en Opsynsmand, henved 50 Aar gammel, med Dannelse og Menneskekundskab samt en blid og rolig Karakter; han skulde daglig underrette Lægen om de Sindssvages Adfærd og Tale, vaage over, at de blev behandlet med saa megen Mildhed og Deltagelse, som de efter deres Sindsstemning kunde taale, holde dem til deres Arbejde osv. Overlægen er vis paa, at Direktionen er enig med ham i, at disse Krav til Dannelse og Menneskekundskab ikke opfyldes af Hospitalets Kvartermester ULRICHSEN, skønt han efter Evne virker for Hospitalet, saa vidt det staar til ham; han har desuden Arbejde nok med at vaage over Renlighed, Industri, Patienternes Klæder og andre økonomiske Genstande.

Et tilsvarende Tilsyn med det kvindelige Opvartningspersonale kunde bedst ydes af et midaldrende Fruentimmer af den dannede Klasse, som desuden kunde være til Selskab for Patienterne af de højere Stænder. Ogsaa hun skulde underrette Lægen om Patienternes Opførsel og Udtalelser samt med blid Alvorlighed stifte Fred.

Derefter følger Omtalen af en Lægeassistent med samme Hverv som tidligere nævnt om Kandidaten.

Naar det her anførte Personale, som efter Overlægens Erfaring er nødvendigt, er valgt samvittighedsfuldt alene med Hensyn til Hospitalets og dets Patienters Gavn, da vil alt det kunne udføres i Hospitalet, som kan ønskes for dets Held og Fremme.

»Det vil ogsaa være klart heraf, hvor overflødig og endog muligen skadelig en Ansættelse af en særegen Underlæge foruden de anførte maatte være, og jeg har allerede for det

høje Kollegium bemærket, at det er saa langt fra, at den hidtil ansatte Underlæges Individualitet hævede de Forviklinger, som maatte opstaa af Forholdets Natur, at en sørgelig Erfaring lærte mig, hvorledes Underlægens Adfærd daglig modstred og lammede min Virken for Hospitalets Tarv. – Dersom Ønsket om at fortrænge mig fra min Post og se den besat med en ung i Sindssvages Behandling uerfaren Underlæge opfyldes, derved at det gøres mig saa besværligt med Nytte at beklæde min vigtige Post, tør jeg uden Arrogance anse det som et Tab for Hospitalet, hvis Underlægens fortsatte Ansættelse ved Hospitalet skal gøre mig det saa besværligt . . . Mit Ønske er derfor, at Underlægen forlader Hospitalet, og ingen anden ansættes i hans Sted.

Dog vil ingen sand Gavn kunde stiftes, naar ej de simple Opvartningskoner og -karle af mig kunde antages og afskediges [et stadig tilbagevendende Stridsspørgsmaal³¹ med Direktionen, der hævdede, at Overlægen skulde indstille dette Personale til Ansættelse og Afsked, som da skulde foretages af Direktionen], og de højere Underbetjente [bl. a. den kirurgiske Assistent] umiddelbart underordnedes mig som Overlæge.

[Angaaende Inspektøren:] En saadan Haandhævelse af den for Lægen nødvendige Myndighed burde især finde Sted paa Bidstrup, hvor den saa oftomtalte Forening af den lokale inspicerende Autoritet i de økonomiske Anliggender med selve Økonomiens Bestilling foraarsager en saa naturlig, bestandig Stræben efter at fravinde Overlægen al Indflydelse paa Hospitalets Underbetjente for at beholde Overvægten i den beklagelige Opposition, hvori denne Inspektørens dobbelte Stilling tvinger ham og Overlægen. – Herefter citeres 3 tyske Sindssygelægers Udtalelser om Nødvendigheden af Lægens Myndighed.

[Angaaende Direktionens Tilsyn:] Min Stilling ved Hospitalet har saaledes været højst forskellig fra den, som var ønskelig, og jeg kan ikke andet end tro, at en væsentlig Forbedring maatte blive Følgen af, at flere af Rigets udmærkede Lægekyndige tilforordnedes Overbestyrelsen af et af dets vigtigste Hospitaler, som just ifølge dets særegne Beskaffenhed ej lader sig betragte og regere alene fra Økonomiens og Medicinalpolitiets Standpunkt. Men det ligger uden for denne Betænkningens Grænser.

»Og jeg slutter derfor dette mit underdanige Forslag med den Bemærkning, at ihvorvel jeg for min egen Person er bleven saa hærdet, at jeg kan overse de Drillerier, hvorfor jeg her paa Stedet dagligen har været udsat, saa overbevises jeg dog ogsaa dagligen mere om, hvor forstyrrende det Forhold, som foranlediger samme, er for Hospitalets Held.«

Dette Forslag til Kancelliet fremsendte SEIDELIN 15/7 til Direktionen med ærbødigst Anmodning om, at samme maatte vorde det høje Kollegium tilstillet, – og 15/8 sendte han Kancelliet en Genpart deraf.

– Om et andet Emne handler Overlægens Brev 23/7 s. A.: »Ifølge den mig af Direktionen 17/5 1826 paalagte

Pligt skulde jeg ikke undlade pligtmæssig at andrage for Direktionen, at jeg igaar den 22de ds. fandt mig beføjet til at kassere Middagsmaden i Lemmehospitalets Sygestue, da samme bestod af Suppe kogt paa saa bedærvet og ildestinkende Flæsk og Kjød, at de syge Lemmer hverken burde eller kunde nyde det.«²⁵

(I August 1828 nedsatte KONGEN en Kommission, blandt hvis 6 Medlemmer Major MANGOR var, til Undersøgelse af Maaden, hvorpaa Udgifterne ved Stadens Fattigvæsen kunde nedsættes).³⁰

Ikke mindst efter Overlæge SEIDELINS sidste lange Redegørelse maa Kancelliet have været fuldt paa det rene med, at en nærmere Undersøgelse af Hospitalets Forhold var højst paakrævet. En ydre Anledning hertil indtraf næste Aar.

I Sommeren 1829 indsendtes en rigtignok i flere Retninger overdreven og paa fejlagtig Opfattelse grundet Klage over Patienternes Behandling til Kancelliet af en tidligere Patient, Datidens berømte Skuespiller og Instruktør ved Det kgl. Teater J. P. FRYDENDAHL'S Søn, stud. jur. VILHELM FRYDENDAHL, der havde været indlagt³⁰ i Hospitalet fra 23/10 1828–1/5 1829. En Maaned efter hans Udskrivning afgav Overlæge SEIDELIN følgende Erklæring om ham: »Hr. Studiosus juris W. FRYDENDAHL har i sidst forløbne Vinter været under min Behandling for Hypochondrie, der hidrørte fra en særegen Affektion af Nervesystemet, hvorfor han nu er helbredet, men der har ikke ytret sig mindste Spor til, at hans Forstands eller højere Sjælsevner vare eller have været afficerede.«

Samtidig med at Overlæge SEIDELIN 18/9 indsendte sin Erklæring »over den mig i Afskrift tilstillede Anmeldelse til det Kgl. Danske Kancelli fra Hr. FRYDENDAHL, betræffende mit Forhold som Hospitalslæge, maa jeg udbede, at saafremt flere lignende Anmeldelser skulde fremkomme eller nogen Slags Angivelse indeholdes i de over bemeldte Anmeldelse indkomne Erklæringer, at der da ved Forestilling til Kancelliet maatte foranlediges en streng Undersøgelse saavel af mit som de øvrige Embedsmænds Forhold her ved Hospitalet, thi kun da kan det endelig ventes, at Sandheden kommer for Dagen, og det vil da vise sig, hvor Mishandling finder Sted, og hvor Kontrol er fornøden, hvilken Undersøgelse jeg i andet Fald selv skal begiære foranstaltet.« – SEIDELINS Ønske om en Undersøgelse opfyldtes.

I Anledning af FRYDENDAHL'S Anklage, rettet mod Overlæge SEIDELIN og Underbetjentene (Opvarningspersonalet), samt de af Lægerne MARCHER og GJELLERUP samt Hospitalets Præst P. H. STRUCH indsendte Erklæringer, der dels ogsaa indeholdt Klager over grum Adfærd mod Patienterne, dels andre Sigtelser mod Overlægen og Klage over Mangler ved Hospitalet, og endelig nogle Optegnelser af lignende Indhold af Kvartermester ULRICHSEN, nedsatte KONGEN 24/2 1830 efter Kancelliets Forestilling af 17/2 en *Kommission*, bestaaende af Kammerherre v. LOWZOW (Stiftamtmand over Sjællands Stift og Direktør for Generaltoldkammer- og Kommercekollegiet), Professor WENDT (Overlæge ved Almindelig Hospital), Overauditør og Raadmand MUNDT, Divisionskirurg WINKLER og Landsover-samt Hof- og Stadsretsassessor SCHEEL.

Samtidig udstedtes 17/2 1830 en kgl. Resolution³², der 1) tildelte Direktionen en Irettesættelse for ikke at have fulgt den efter Undersøgelsen 1825, der afslørede Mangler ved Sengeinventaret, givne kgl. Befaling, 2) lod bortfalde al videre Paatale af de ved samme Undersøgelse omhandlede Mangler og Uordner, »men at Hans Majestæt gjør sikker Regning paa, at Direktionen med Omhyggelighed og Nidkærhed vil søge at holde over Orden i Stiftelsen og afhjælpe Uordener«, 3) udtalte, at det er KONGENS Vilje senere at faa adskilt Økonom- og Inspektørstillingerne ved Hospitalet (SEIDELINS Ønske, opfyldtes ved kgl. Resol. 31/10 1832), samt 4) bestemte Opvarningspersonalets Antagelse og Afskedigelse og 5) billigede, at der ved Hospitalet er ansat en Underlæge (paa 3 Aar, kan genvælges) og en Kandidat (paa 2 Aar uden at kunne genvælges), som ansættes af Direktionen, men kun efter Forslag fra Overlægen, og hvis ikke Enighed opnaas, foredrages Sagen Kancelliet til Afgørelse.

En væsentlig Del af Kommissionens Undersøgelser drejede sig om Overlæge SEIDELINS Patientbehandling. Herom havde han 1½ Aar tidligere, 3/12 1828, paa Direktionens Forespørgsel afgivet følgende Besvarelse:

»Intet er i Lægevidenskaben mere vanskeligt end en hensigtsmæssig og heldig psykisk eller moralsk Behandling af Sindssvage i et for dem bestemt Hospital, da den foruden den Vanskelighed som Afsindighedens forskellige Former og de Sindssvages Individualitet medfører, er saa afhængig saavel af et for dette Øjemed tilstrækkeligt og heldigt situa-

Indtækt er i Logenidmæskaben næsten uanset med en fre-
 sigtomsøst og fuld af spjæset eller moralsk Betragtning,
 af Børnsørens og af den store Børnsøst Hospital, da den for-
 inden den Børnsøst Hospital som Børnsøst Hospital forstjælligt for-
 søm og de Børnsøst Hospital Individualitet undersøgt, og som
 udførelse, som af af den store Børnsøst Hospital og
 fuldt betrukket Lovene, som af Børnsøst Hospital fuldt Organ-
 isation og den Børnsøst Hospital, Logens Børnsøst Hospital og den fulde
 Organisationsorganisationalt Børnsøst Hospital, Loven, Lovet, Lovet,
 sigtet og indbyrdes Børnsøst Hospital til Børnsøst Hospital Loven. Børnsøst
 Loven er udførelse Børnsøst Hospital af den store Børnsøst Hospital, som Børnsøst
 lige Børnsøst Hospital Loven til Børnsøst Hospital og den Børnsøst Hospital;
 til Børnsøst Hospital og Loven, der, som den store Børnsøst Hospital
 fuldt, Børnsøst Hospital, som med udførelse, indbyrdes og som er
 Børnsøst Hospital fuldt Børnsøst Hospital om alle Børnsøst Hospital Børnsøst
 Hospital, naturligt er den store Børnsøst Hospital som Loven sigtet
 fuldt Børnsøst Hospital indbyrdes og en almindelig Børnsøst Hospital
 Børnsøst Hospital om alle Børnsøst Hospital, inden af Børnsøst Hospital
 eller Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital kunne gjøres af Børnsøst Hospital
 Børnsøst Hospital, som Børnsøst Hospital Loven som Børnsøst Hospital
 Organisation, Børnsøst Hospital Loven som den store Børnsøst Hospital
 mig til Børnsøst Hospital som den Børnsøst Hospital i Børnsøst Hospital med
 den Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital. Loven er af Børnsøst Hospital
 som Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital, af Børnsøst Hospital Loven om
 som Børnsøst Hospital til af Børnsøst Hospital den store Børnsøst Hospital: de
 Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital og indbyrdes Børnsøst Hospital.
 In Under en Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital
 om alle Børnsøst Hospital og Loven i Børnsøst Hospital kunne Børnsøst Hospital
 Børnsøst Hospital og de Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital inden som Loven
 som som af Børnsøst Hospital, Børnsøst Hospital om Børnsøst Hospital Børnsøst
 Børnsøst Hospital Loven. - Men om Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital
 Loven med de store Børnsøst Hospital, Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital
 om Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital som om Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital.
 Efter som Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital om alle Børnsøst Hospital Børnsøst
 Børnsøst Hospital, som jeg om til af Børnsøst Hospital Børnsøst Hospital

ret Locale som af Stiftelsens hele Organisation og dens Bestyrelse, Lægens Autoritet og det hele Opvarningspersonales Duelighed, Iver, Troskab, Retsindighed og indbyrdes Harmoni til Stiftelsens Tarv. Hertil hører en nøjagtig Bestemmelse af det Forhold, hvori samtlige Betjente bør staa til Stiftelsen og dens Patienter, til Bestyrelsen og Lægen, der, som den øverste local Autoritet, bør være, saavidt muligt, uindskrænket og have en Husbonds fulde Myndighed over alle Stiftelsens Underordnede, naturligvis med det Ansvar, som Lægens vigtige Embedsstilling indbefatter og en almindelig veludtænkt Instruks maatte foreskrive, uden at nogen Forandring eller vilkaarlig Bestemmelse kunne gjøres af Stiftelsens Overbestyrelse, som efter at Stiftelsen har opnaaet sin Organisation, fornemmelig kun kan have dens Oeconomi til Gjenstand for sin Virksomhed i Forbindelse med det nødvendige Overopsyn. – Lægen er at betragte som Stiftelsens Hoved, af hvilket alle øvrige Lemmer maa være afhængige til at fremme det saa vigtige Øjemed: de Sindssvages hensigtsmæssige Behandling og mulige Helbredelse. – Under en saaledes tilbørlig organiseret Indretning maatte Orden og Enhed i Bestyrelsen kunne tilvejebringes og de Sindssvages Behandling udgaa fra Lægen som fra et Centralpunkt, blot under en sagkyndig Direktions Kontrol. – Men en saadan Frihed savner Lægen ved de fleste Sygehospitaler, fornemmelig fordi den overordnede Bestyrelse derved faar en mere passiv Virksomhed.

Efter at have forudskikket disse almindelige Bemærkninger gaar jeg over til at fremstille Fremgangsmaaden her i Hospitalet med de Sindssvage, som den er og end mere ville være, naar alt ved Hospitalets Organisation svarede til Øjemedet.

Ved en Sindssvags Ankomst til Hospitalet bestræber Lægen sig for, dels ved de Underretninger, han kan erholde fra Familien, dels ved Samtale med den Sindssvage at opfatte en historia morbi [Sygehistorie] og at opdage Aarsagen til Sygdommen, dens Natur og den Sindssvages Personlighed, for derefter at bestemme den Maade, Patienten skal behandles paa. – At hæve Aarsagen er ved Sjælens som ved Legemets Sygdomme Kurens første Formaal, men staaer ved hine meget vanskeligere og sjældnere i Lægens Magt.

Efter Sygdommens Natur og Patientens Personlighed bestræber man sig først for at erholde den fornødne Autoritet over Patienten og vinde hans Tillid og dernæst at undertrykke de herskende Forestillinger ved Mildhed, Overtalelse, Adspredelse, Bevægelse og Arbejde, dels i Haven, dels i Forsamlingsstuerne, ved Læsning, Skrivning, Regning, ved Kortspil, Skakspil osv.; de Sindssvage af det andet Kjønn sysselsættes ved kvindelige Arbejder som: Strikning, Syning, Spind, i Kogeriet og ved Vask. Men ikke altid lykkes det Lægen alene ved Mildhed og ovennævnte Midler at betvinge den Sindssvage; og da maa man skride til at anvende strengere psykiske og fysiske Midler saasom: Sult, dog

meget sjældent længere end 24 Timer, Tvangstrøjen, Indslutten i et mørkt enligt Kammer, enten løs eller i en der hensat Tvangstol, dog ej længere end i det højeste 4 à 6 Timer, Spændesengen, Styrtebade, nauseantia, vesicantia, og naar Ondskab, Trods og Voldsomhed ytrer sig, da *korporlig Revselse*; dennes Anvendelse foretrækker Lægen for de i Tyskland brugelige mere udtænkte og raffinerede Plage-midler, f. Ex. Drejemaskinen, hvis Virkning ikke forud kan bestemmes eller beregnes, Sækken, Tvangstaarn, Urfutteralet, Masken og flere saadanne, der have noget unaturligt og vel endog for de andre Patienter latterligt ved sig.

Hvad der meget bidrager til at betvinge de Sindssvage og den Hang de have til Uorden, er den strenge Orden og Renlighed, som er indført i Hospitalet, og som ufravigeligt iagttages; thi ved at underkaste sig denne Orden, vænne de Syge sig efterhaanden til at finde Smag heri og lade Fornuften bestemme, hvad de maa foretage sig og hvad de have at afholde sig fra. Forøvrigt er det Lægens Princip at indrømme de Sindssvage saa megen Frihed, som de efter deres Sindsforfatning kunne modtage, og ikkun at indskrænke den, hvor den misbruges. Herved føles snart Frihedens Savn, og den Sindssvage bestræber sig da ved bedre Opførsel at vinde den tilbage og vogte sig for ved lignende Tilfælde atter at udsætte sig for Indskrænkning, og saaledes afledes Tankerne fra deres abnorme Forestillinger, og de vænnes ogsaa til mere og mere at kalde den tabte Fornuft og Eftertanke tilbage og lade den lede deres Adfærd. – Men ligesom det ufravigeligt fordres af de Sindssvage, at de underkaste sig den Disciplin, som er indført i Hospitalet, saaledes bestræber Lægen sig ogsaa for aabent og uden Usandhed eller Forbeholdenhed at gjøre de Sindssvage bekendte med deres virkelige Stilling, hvorved de snart beroliges og Lægen vinder hos dem baade Tillid og Agtelse. Ligeledes holdes ubrødeligt ethvert dem givet Løfte, behageligt eller ubehageligt.

Med Hensyn til den *fysiske Behandling*, da tages fornemmelig i Betragtning, om der i den Sindssvages Konstitution kunde være nogen disponerende eller medvirkende Aarsag til hans Afsindighed, og forsaavidt søger man at bekjæmpe denne ved de for Sygdommen passende Midler som: emetica, salia neutra, resolventia, digestiva, laxantia, roborantia, nervina, emmenogoga, vermifuga og narcotica, Anvendelsen af de forskjellige Bade, hirudines, meget sjældent venæsectio, vesicantia, Setacea og unguentum stibiatum vertici.

Iøvrigt har Lægen stedste bestræbt sig for at forskaffe disse Ulykkelige saa høj en Grad af fysisk Velbefindende, som de efter deres Sindsforfatning kunde og burde modtage, og forsaavidt som Stiftelsens Organisation har tilladt det. – For Stiftelsens Læge har ikke været foreskrevet noget System, som han skulde følge, ej heller har han fulgt noget eller antaget, at noget kunde følges i Behandlingen af Sindssvage, da Afsindigheden viser sig hos de forskellige Patien-

ter under saa afvigende Former, og Individualiteten spiller i hver Enkelts Sindssvaghed en saa betydelig Rolle, at intet fast System for det enkelte Tilfælde kan etableres eller følges; derimod raadfører Lægen sig stedse med de bedste Forfattere, som have behandlet denne vigtige og omgribende Gjenstand, saasom: [her følger Navne paa 23 Psykiatere, hvoriblandt PINEL, REIL og HORN] og flere, og deraf benytter han i lignende Tilfælde, hvad hans Erfaring og Kjendskab tilsiger ham at være anvendeligt efter Omstændighederne og lokale Grunde.«²⁵

I Forbindelse med denne Beretning udbad Direktionen sig 24/2 1829 nærmere Oplysning »om Maaden, hvorpaa de i Bidstrupgaards Hospital værende Individuer ere anbragt, Forskjellen, der gjøres mellem Individuer af forskjellig Stand, og Maaden, hvorpaa Patienterne beskjæftiges«, i hvilken Anledning SEIDELIN 5/5 1829 anfører:

»Hospitalets Lokale bestaar som bekjendt af trende fra hinanden adskilte Bygninger: i den vestre Sidebygning er anbragt Fruentimmer og i den østre Mandspatienter. I den midterste Bygning paa 2 Etager er i den nederste foruden Kogeriet ogsaa en Del Mandspatienter anbragte, og i den øverste Etage ere Patienter af den bedre Klasse anbragte: Mandfolkene ligeledes paa den ene og Fruentimmerne paa den anden Side, som adskilles ved en Forsamlingsstue for Mandfolkene.

Patienterne af bedre Stand og Dannelse blive saavidt muligt, uden at indskrænkes i deres Frihed, afsondrede fra den simplere Klasse; dog bliver heri mere taget Hensyn til deres Opførsel end deres Stand, da de meget urolige og støjende ikke kunde anbringes imellem de bedre, uden at hine have en skadelig Indflydelse paa disses Sindsstemning.

Det væsentligste Helbredelsesmiddel for Sindssvage, Beskjæftigelse, kan vanskeligt anvendes til alle Tider paa Mandspatienterne især af den bedre Klasse; en ubetydelig Bogsamling, forskjellige Slags Spil, Skrive- og Regneøvelser, Brændesaven, Havearbejde ere de almindeligste Beskjæftigelser; musikalske Instrumenter mangle ganske; de af Mandspatienterne, der ere Haandværkere, beskjæftiges saavidt muligt ved deres Profession. – Fruentimmer-Patienterne beskjæftiges, som i mit Forrige er anført, med Haandarbejde, som Brodering, Syning, Spind, Strikning, i Kjøkkenet, ved Vask og ved at være Opvartningskonerne til Hjælp med at rede Senge og holde rent. – De Patienter, som ere i Bedring, beskjæftiges ogsaa med at pleje og se de Svagere tilgode, hvilket ikke sjældent virker velgjørende paa begge Sider.«²⁵

Den 5/4 1830 kom *Kommissionen* til Hospitalet, hvor Inspektør CONRADSEN havde ladet en afdød Patients Værelse rydde, rengøre samt forsyne med Borde og Stole. Da Inspektøren 21/4 til Kommissionen skulde afgive en Liste over Hospitalets Personale, bad han Overlægen oplyse: »Deres nuværende Alder; naar De blev Læge-Kandidat eller Assistent hos Deres sal. Fader ved forrige St. Hans Hospital; naar De blev Læge her – ved jeg; og naar De erholdt kongelig Bestalling som Overlæge.« 20/4 paalagde Direktionen Inspektøren ufortøvet at skaffe Kommissionen et passende Lokale i Sygehospitalet, hvortil han valgte det i anden Etage i Mellembygningen beliggende Hjørneværelse, der anvendtes som Forsamlingsstue til de kvindelige Patienter, og som han næste Dag anmodede Overlægen om at »udrømme« endnu samme Formiddag. – 28/5 skriver Inspektøren: »Hr. Overlægen har i Aftes ladet mig anmode om at laane et Par Heste af Hospitalets; da dette formodentlig er for at transportere Dem op til Roskilde til Møde for Kommissionen, saa vil jeg herved foreslaa Dem at køre op med Vognen Kl. henimod 11 i Formiddag, da jeg til den Tid skal have Vogn op for at befordre mig hjem fra mit Møde for Kommissionen. Hr. Overlægen kunde da faa Vognen op efter Dem i Aften.«³⁰

Kommissionen foretog Afhøringer af samtlige ved Hospitalet ansatte samt talrige tidligere og daværende Patienter og udarbejdede paa Grundlag heraf en Betænkning til Kancelliet, som i en 78 Sider stor Forestilling³³ til KONGEN redegør for Undersøgelsen og fremlægger sit Forslag til Ændringer i Hospitalets Forhold.

Da Kancelliet lagde særlig Vægt paa en Karakteristik af Hospitalets 3 Læger, udarbejdet af Divisionskirurg WINKLER, »hvilken giver et skarpt tegnet Billede af Hospitalets Lægepersonale, tilstrækkelig motiveret ved den videre Udvikling og ganske svarende til de Egenskaber, som de fremkomne Data lægger for Dagen, ligesom det heller ingeniunde er i Modsigelse med Kommissionens almindelige Betænkning«, skal den først refereres:

Om Overlæge SEIDELIN udtaler WINKLER, at han maa antages at besidde de Kundskaber, der kræves til at faa første Karakter til kirurgisk Embedseksamen, men om dis-

se Kundskaber senere er forøget ved Læsning, udviklet ved Tænkning og lutret ved Erfaring, er ikke let at bedømme, da han i sjælden Grad mangler Evnen til at meddele sig mundtligt i diskursiv Form saavel om videnskabelige Emner som om »andre Livets Opgaver«; denne Besynderlighed kan maaske forklare, hvorledes han, som i enhver Diskussion selv med sine Underordnede havde Følelse af Svaghed, i sit Indre har tilbageholdt Bitterhed og Uvilje. Dog synes han at have haft overdrevne høje Tanker om sin Viden og sit Virke ved Hospitalet. Skønt hans Dømmekraft i andre Henseender synes sund og hans Vilje redelig og retsindig, formaar ingen af disse Kræfter at løse de Baand, i hvilke en forudfattet Mening engang har hensat ham. Han har i sin Karakter en sej Vedholdenhed, og naar hans Uvilje engang er vakt mod nogen, er han uforsonlig. Han er heftig og bliver let voldsom, naar han møder Modstand eller blot Modsigelse, og er mistænksum i en saadan Grad, at de ubetydeligste Handlinger, begaaet for flere Aar siden af de ubetydeligste Mennesker, i hans Øjne staar i Sammenhæng med en dyb Plan om at skade og styrte ham. I Embedsforhold er han selvraadig og yderst vilkaarlig, erkender ingen Autoritet over sig og agter ingen anden Lov end sin egen Vilje. – Hvad de over for Patienterne benyttede »legemlige Revselse« angaar, som i flere Aar hørte til Dagens Orden, vil WINKLER ikke tilregne SEIDELIN deres Anvendelse som nogen absolut Brøde, men den Grad, Hyppighed og Hensigtsløshed, hvormed de er blevet brugt, finder han lige saa skadelig for de ulykkelige Sindssvage som oprørende for enhver human Følelse, og at SEIDELIN – efter at FRYDENDAHLS Klage var ham meddelt – var helt ophørt med disse Revselse, om hvis Uundværlighed han var overbevist, blot for at vise, hvilke skadelige og ulykkelige Følger Revselse-nes Ophør vilde medføre, viser efter WINKLERS Mening, hvor liden Vægt Hospitalets og Patienternes Tarv havde for SEIDELIN.

Efter saaledes at have fremstillet Skyggesiden af Overlæge SEIDELINS Karakter anfører WINKLER de gode Egenskaber, der findes hos ham som Læge og Menneske, i hvilken Henseende han bemærker, at han er uegennyttig, at han trolig efter Evne og sin Anskuelse har varetaget sit Embede, vist megen Iver og Omsorg for de Syges Pleje, saa at sjælden nogen Dag er gaaet hen, uden at han har været paa Hospitalet, ofte flere Gange, naar en Patient har haft legemlige Sygdomstilfælde af Betydning, og at han endog har overtaget saadanne Sysler og Forretninger, for hvilke en Overlæge ellers plejer at ønske sig fritaget; han har endvidere vidst at overholde en næsten ubegribelig Renlighed i Hospitalet og at vinde sine Underordnede, nemlig Opvartningspersonalets Hengivenhed i særdeles høj Grad samt at indgyde de fleste af dem en næsten blind Lydighed, et Fortrin, som ikke enhver Overlæge besidder. Om han vel ikke har haft de Syges Kærlighed og Tillid i den Grad, som det skal være Tilfældet ved andre lignende Stiftelser,

har hans Nærværelse dog aldrig virket afskrækkende paa dem, og i Livets almindelige og rolige Forhold maa han anses for billig og god, ligesom han ogsaa i sin private Praksis er afholdt som en god og omhyggelig Læge.

Hvorledes en saadan Mand har kunnet lade sig henrive til et saadant Væsen og Virken, som det har været de senere Aar, forklarer WINKLER paa følgende Maade:

Det var specielt ved Fattigdirektionens ivrige Anbefaling, at SEIDELIN 1816 blev ansat som Læge ved Bistrupgaard. Denne Yndest, der senere bragte ham betydelige Fordele, idet Direktionen gav ham Tillæg i Gage og skaffede ham kgl. Bestalling, vidste han i de første Aar at vedligeholde, og i denne Tid levede han i nøje Venskab med Inspektør CONRADSEN [som var Fadder til 2 af hans Børn 1818 og 20]. Fra denne Tid har man intet Bevis for, at de Syge er mishandlede, ej heller findes nogen Klage over Fødemidlerne. Men fra 1820 forandredes denne Tingenes Tilstand. Overlægen ved det i Slesvig oprettede Hospital for Afsindige fik 750 Rd. Courant = 1200 Rbd. i Løn. SEIDELIN, der foruden fri Bolig og adskillige Naturalpræstationer havde omtrent 700 Rd. i Gage og saaledes var bedre aflagt end nogen Hospitalslæge i København, forlangte samme Løn, hvilket Direktionen ikke kunde bevilge, men derimod tilbød at ville ansætte 1 eller 2 Kandidater til Hjælp for ham, hvilket Tilbud SEIDELIN tilbageviste med uvæsentlige Grunde, hvorefter Direktionen dengang lod Sagen bero derved.

Men fra den Tid begyndte SEIDELIN at ytre en Opposition mod Direktionen og dens Foranstaltninger, der stedse mere og mere tiltog i Bitterhed. Da ogsaa Direktionens eneste sagkyndige Medlem, Professor og Stadsfysikus LUND, uagtet han før aldrig havde gjort dette, nu først begyndte at deltage i Besøgene paa Hospitalet og med de andre Direktører underskrive Brevene til SEIDELIN, ansaa denne ham, i hvem han skulde se en Raadgiver i vanskelige Sygdomstilfælde og Beskytter i Embedskollisioner, for sin Fjende og maaske den største. Inspektør CONRADSEN var for klog til at tage Del i denne Opposition mod Direktionen, men derfor betragtede SEIDELIN ham ogsaa som sin Uven, og da deres Stillinger frembød saa mange Berøringspunkter, hvor de maatte støde sammen, varede det ej længe, før der udbrød et uforsonligt Fjendskab mellem dem til stor Skade for Hospitalet. Nu fremkom der Klager over Fødemidternes Slethed og Mangel, den uordentlige Maade, hvorpaa Rekvisitionerne modtoges og udførtes m. v. Direktionen, som ikke kunde blive uvidende om denne Spænding mellem Hospitalets vigtigste Embedsmænd, gjorde vel nogle svage og uheldigt udførte Forsøg paa at jævne Tvistighederne, men disse strandede paa SEIDELINS Egensind og Uforsonlighed. Direktionen synes ogsaa – i Stedet for med Retfærdighed, Kraft og Værdighed at anvise disse Mænd de Skranker, inden for hvilke deres Virksomhed var at udføre – at have, tirret og fornærmet af Overlægen, taget

Parti for Inspektøren og vist ham mere Begunstigelse. – Ved den Undersøgelse, som fandt Sted 1825 efter kgl. Befaling, især med Hensyn til Hospitalets økonomiske Forfatning, opdagedes store Mangler, som faldt Inspektøren til Last, men som faldt tilbage paa Direktionen, der ikke havde vist en saa virksom og kraftig Overbestyrelse, som den burde. En stor Del af Skylden søgte saavel Inspektøren som Direktionen at vælte over paa Overlægen som den, der havde anmasset sig Inspektørens Forretninger, ligesom han ogsaa ansaa for den, der havde foranlediget Undersøgelsen.

Faa Uger efter ansatte Direktionen – uden at underrette eller raadspørge Overlægen derom – 2 unge Læger ved Hospitalet, hvilken Foranstaltning SEIDELIN ansaa som en Hævn, hvorfor han af alle Kræfter modsatte sig dens Udførelse, dog uden at det lykkedes. Han modtog de unge Læger med kold Høflighed og Tilbageholdenhed; naar de daglig ved hans Besøg paa Hospitalet indfandt sig der, indlod han sig aldrig i Tale med dem om de Syge og deres Behandling og var ikke at formaa til at anvise dem nogen bestemt Virkekreds, men opførte sig endog aldeles passiv, naar de af egen Drift foretog noget. Da Underlægerne nu – saaledes tilsidesatte og frastødte af deres nærmeste Foresatte – sluttede sig nærmere til Inspektøren, som gæstfri og forekommende modtog dem, fandt SEIDELIN ogsaa heri Grund til Mistanke, og da tillige Underlægen paa mange Maader begyndte at fortrædige og trodse ham, troede han sig – som han selv siger – overbevist om, at en fuldstændig Sammensværgelse mod ham fandt Sted, og at Underlægerne blot var sendt ind for at bespejle og angive hans Fremfærd, hvormed Inspektøren skulde være dem behjælpelig osv.

Saaledes, i egen Overbevisning, omgivet af Fjender gik han hver Dag med Forbitrelse og Ulyst til sine Forretninger, der i høj Grad fordrer et blidt roligt og sig selv beherskende Sind, og blændet af sin Lidenskabelighed ansaa han ofte Tilfældet for Plan, Vanviddet hos den ulykkelige Sindssvage for Ondskab, Sløvhed for Dovenskab, Sindsforvirring for Ulydighed og ond Vilje. Saaledes lader det sig forklare, uden at man behøver at antage ham for grusom af Naturen, hvorledes de anvendte Straffe i de senere Aar har tiltaget i Grad og Hyppighed, og at mangan Gang – ham selv ubevidst – hans subjektive Stemning har paa en sørgelig Maade indvirket paa de Ulykkelige Vilkaar.

Angaaende Underlæge MARCHER bemærker WINKLER, at han er en Mand med sjældne Evner, der, hvis de styredes af en sund Dømmekraft og et mindre forfængeligt Sind, vilde gøre ham til en udmærket Læge, men disse Betingelser synes ikke at være til Stede. Lyst til at synes mere end han er og til at være mere end han bør, i Forbindelse med en vis Hang til Intriger og til at spille en Rolle synes hidindtil at have givet hans Anlæg en skadelig Retning. Beviserne herfor findes tildels i den af ham over FRYDENDAHL

Klage afgivne Erklæring, hvori findes flere Paastande over uforsvarlig Patientbehandling, hvis Grundløshed han under Forhøret har maattet tilstaa, og en Mængde Facta, hvis Usandhed eller Forvanskning dels er afgjort ved andres Vidnesbyrd, dels er indrømmet af ham selv.

Om Kandidat GJELLERUP erklærer WINKLER, at han vel besidder de Kundskaber og Dueligheder, som fordres af en underordnet Læge ved en saadan Anstalt, men at han dog er et Menneske af saa indskrænkede Evner og passiv Karakter, at det forekommer ham ubegribeligt, hvorledes han selv skulde have skrevet de Erklæringer og Breve, han har afgivet om og til Overlægen, samt at han derfor er ganske uskadelig.

De fremførte Klager havde for en stor Del drejet sig om Overlægens Patientbehandling. Student FRYDENDAHL havde ytret, at Grunden til Overlægens haarde Adfærd mod de Syge især maatte søges i hans Karakter, der skulde være heftig og grum, men ogsaa deri, at han ansaa de Afsindige for i Almindelighed ved egne Laster at have foranlediget deres Sygdom og tillagde dem ond Vilje, hvorfor de burde straffes. MARCHER og GJELLERUP havde forklaret, at Overlægens haarde Medfart efter deres Mening skyldtes ondt Lune hos ham samt hans Mening om Patienternes onde Vilje; derimod kunde de ikke tillægge ham en grum Karakter.

Kommissionen søgte bl. a. ved sine Undersøgelser at faa oplyst, hvilke Former for korporlig Revselse der var anvendt, hvor hyppigt i de forskellige Aar og til den enkelte Patient, under hvilke Omstændigheder osv. osv. De anvendte Metoder var: Ørefigen, Slag med Ris, Sult, Tørst, Tvangs-Sidden, Tvangs-Staaen, Spændtrøje og Styrtebade; de anvendtes efter Overlægens Forklaring dels som Kur, dels som Korrektionsmidler (Overlægens Betegnelse for Revselse eller Straffe); hyppigst anvendt var Styrtebad, Sult og Ris.

Ud fra de mange Vidneudsagn drog Kommissionen da følgende Konklusion:

Den af Overlægen indrømmede Anvendelse af legemlig Revselse kan ikke ubetinget dadles ham, da der endnu findes Sagkyndige, som mener, at denne Behandling med Nytte kan anvendes, og det findes ikke bevist, at han har misbragt sin Myndighed ved en saa hensigtsløs og umenneskelig Anvendelse af Korrektionsmidlerne, som FRYDENDAHL og andre har beskyldt ham for. Men skønt Kommissionen ikke antager Overlægen for at være »grusom«, mener den dog, at han ikke altid ved Straffens Uddeling har vist den Rolighed og Selvbeherskelse, som ene kunde give Sikkerhed for, at der altid er brugt koldt Overlæg og iagttaget fornuftigt Maadehold. Heri bestyrkes man ved den Egenraadighed og liden Sindighed, Overlægen har udvist i sin øvrige Embedsførelse og i Forholdet til sine over-, side- og underordnede Embedsmænd ved Hospitalet, hvilket man belyser nærmere i 8 Punkter.

I Bedømmelsen af, hvilken Virkning disse Forhold skulde have for Overlæge SEIDELIN, var Kommissionen delt. Professor WENDT, Overauditør MUNDT og Assessor SCHEEL havde den mildeste Opfattelse: Skønt de fandt, at Overlægens Forhold ikke var dadel frit, at han ikke videnskabeligt opfyldte de Fordringer, Lægevidenskaben berettigede at stille, og at han ikke havde alle de Egenskaber, som kunne ønskes for Overlægen ved Rigets eneste Hospital for Sinds svage, fandt de dog saa meget til hans Fordel, – hans umiskendelige Interesse for eksemplarisk Orden og Renlighed og hans fra tidligste Ungdom erhvervede Erfaring med Sindssvages Behandling – at de mente, at han kunde fortsætte i sit Embede under Tilsyn af en lægekyndig Direktion, hvis kraftigere Indgriben mentes at kunne forhindre Gentagelse af de af Overlægen begaaede Fejlgreb, for hvilke der dog burde gives ham en alvorlig Irettesættelse til Advarsel for Fremtiden.

Kammerherre v. LOWZOW og Divisionskirurg WINKLER fandt heller ikke, at Undersøgelserne havde afsløret Forhold, der krævede offentlig Tiltale, enten til Embedsfortabelse eller anden Straf. De udtaler, at en heldig valgt Overbestyrelse muligvis kunde have forhindret Overlægens Egenraadighed og Heftighed i Karakteren i at være kommet til Udbrud, som det var sket, men kun Ansættelsen af en lægekyndig Direktion *paa selve Hospitalet* vilde for Fremtiden give tilstrækkelig Sikkerhed for Patienternes fyldestgørende Behandling og for, at Overlægen ikke tillod sig lignende Misgreb som forhen; iøvrigt vilde hans høje Grad af Selvtillid, hans Herskesyge, Mistillid og Uforsonlighed gøre det meget vanskeligt, om ikke umuligt, at vedligeholde tilfredsstillende Forhold i Fremtiden mellem Overlægen og hans Over- og Underordnede. Endelig mente de ikke, at Overlægen – efter, som Resultat af en vidtløftig Undersøgelse over hans Behandling af Patienterne, at være tilkendegivet KONGENS Utilfredshed og have modtaget en alvorlig Irettesættelse for udviste Uregelmæssigheder i sin Embedsførelse – vilde kunne virke i sit Embede, som han burde, og nyde den uindskrænkede, offentlige Tillid, som er nødvendig, for at de Syges paarørende med Tryghed overlader deres nærmeste til hans Behandling. Derfor fandt de det for Hospitalets Skyld ønskeligt, at Overlæge SEIDELINS nuværende Embedsstilling ombyttedes med et Regimentskirurgikat, til hvilken Post de ansaa ham fuldkommen kvalificeret.

Hvad Underlæge MARCHER angaar, fandt WENDT, MUNDT og SCHEEL ikke, at der var Grund til at afskedige ham, skønt hans Nærværelse paa Hospitalet, saa længe SEIDELIN var Overlæge, ikke kunde anses for gavnlige. Derimod mente v. LOWZOW og WINKLER, at MARCHER ved Forsømmelser og skadelig Virken i sit Embede havde kvalificeret sig til at komme ud af Forbindelse med Hospitalet, men tilføjer dog, at han er en Mand med ikke almindelige

Kundskaber, som i en anden Stilling kunde være en meget brugbar Embedsmand.

Kancelliet udtaler i sin Forestilling til KONGEN, at det ligesom Kommissionen ikke finder Grund til Tiltale mod Overlæge SEIDELIN. De brugte Tvangsmidler kunde næppe anses ubetinget for forkastelige, ja maatte stundom kunne være fornødne og tjenlige for at tilbagetrænge uordentlige og ødelæggende Tilbøjeligheder og forberede gavnlige Indvirkninger paa Gemyttet. Legemlige Revselse er heller ikke ubetinget forbudt i Regulativet for den Slesvigske Daareanstalt, og Manglen paa de Midler, som i andre Galehospitaler benyttes til at bringe de Afsindige til Rette, kan endog undskyldes en mere udstrakt Anvendelse af legemlige Revselse, end der ellers vilde være Anledning til. Endvidere finder Kancelliet, at den Maade, hvorpaa Overlægen benyttede sin Tvangsret, snarere hørte under Direktionens Tilsyn end under retslig Forfølgelse.

Men uagtet der saaledes ikke findes tilstrækkelig Grund til at anlægge Sag mod nogen og navnlig ikke mod Overlægen, kan man dog, naar Sagen betragtes i sin hele Sammenhæng, ikke andet end have den fasteste moralske Overbevisning om, at Tilstanden paa Bistrupgaard ikke er saaledes, som man maatte ønske den.

Efter en nøje Gennemgang af Brugen af de forskellige Former for Revselse, som Kancelliet paa den ene Side finder dadelværdige, men paa den anden Side undskyldelige, udtales det, at i det hele synes behørig Omhu og Tilsyn med de Ulykkelige ikke stedse at være iagttaget. Hvad der især fortjener Misbilligelse med Hensyn til Overlægens Brug af legemlige Revselse, er, at han i Uddelingen af Korrektionerne har handlet i Lidenskab, hvorved det er umuligt for ham, om han endog har det bestemte Forsæt at anvende Korrektionerne efter et valgt System, at holde sig samme efterrettelig. Det er og vist, at han i sin Omgang med sine Medembedsmænd og det underordnede Personale har ladet det mangle paa Konduite og Besindighed, og at han næppe heller antages at have den videnskabelige Dannelse, der kunde gøre ham den Post, han beklæder, fuldvoksen, hvori det og er meget til Hinder, at han beherskes af en Mistænkelighed og Mistillid til sine Omgivelser, der nødvendig i høj Grad maa forrykke hans Anskuelse af det rigtige. Vel modificeres nu disse Ufuldkommenheder hos ham noget ved de øvrige gode Egenskaber, han besidder, men disse kunde dog ikke opveje hine, der fortjener saa megen mere Opmærksomhed, naar henses til, at han staar i en næsten ganske ukontrolleret Stilling.

I Kancelliet havde man i Begyndelsen svært ved at træffe en bestemt Afgørelse. Man fremhæver over for KONGEN Betydningen af et betryggende Tilsyn med Hospitalet til at kontrollere Overlægens Handlinger. Direktionens og navnlig det lægekyndige Medlems Tilsyn havde hidtil ikke været, som det var at ønske, hvilket dog ogsaa var vanskeligt paa Grund af Afstanden.

Paa den ene Side ønskede man Overlægen afskediget med Pension, – men dette vilde dels medføre forøgede Udgifter, – et Forhold, der dog ikke burde komme i Betragtning i en saa vigtig Sag, dels stødte det paa en anden, meget større Vanskelighed: at man ikke ved nogen at bringe i Forslag til at indtage SEIDELINS Plads. Derfor ønskede man ham ikke straks afskediget, men vilde give ham en Chance til at forandre sig. Kancelliet fandt det aldeles nødvendigt, at KONGEN tildelte ham en Misbilligelse (angaaende de af Kommissionen fremhævede Forhold med Undtagelse af hans Videnskabelighed), – men denne behøvede dog ikke at blive bekendtgjort i hele sit Omfang.

I Kancelliets Forslag til Misbilligelse hedder det, at DERES MAJESTÆT har med særdeles Mishag erfaret, hvorledes Overlæge JOHAN HENRIK SEIDELIN har brugt en Behandling, som DERES MAJESTÆT ingenlunde kan billige, idet legemlige Revselsler, som i al Fald kun i højst sjældne Tilfælde og med megen Varsomhed og Lempelighed burde anvendes, ere blevne hyppigere anvendte ofte uden synderlig Anledning, ikke sjældent i en meget streng Grad og det tildels paa Individet, hvis Sjæls- og Legemstilstand eller hvis Køn, Opdragelse og Stilling frembød særdeles Betænkeligheder imod saadanne haarde og beskæmmende Revselsler, og at Overlægen derhos har dels tilladt dels dog taalt, at slige Revselsler ere uddelte af det ham underordnede Personale [Kvartermesteren]; fremdeles har det været DERES MAJESTÆT ubehageligt, at fornævnte SEIDELIN af utidig Forbitrelse over forment Tilsidesættelse . . i flere Aar har forsømt at gøre Indstilling om Ansættelse af det Opvartningspersonale, som han selv havde erklæret for nødvendigt, og som Direktionen havde bevilget, at han ikke har villet benytte den af ham selv i 1821 forlangte og af Direktionen tilstaaede Plads til et Haveanlæg for Syge af den bedre Klasse og har unddraget sig for at give de nye Læger en passende Virkekreds, samt at han – hvad der i højere Grad maa misbilliges – fra den Tid, da der blev klaget over hans Behandling, er ophørt med enhver Revselse, uden at give de urenlige Patienter nogen Paamindelse. – Men da DERES MAJESTÆT dog finder, at SEIDELINS Forhold noget undskyldes ved, at han ikke har modtaget nogen Advarsel af Direktionen, der ikke kunde eller burde være uvidende derom, og da han allerede er ophørt med Revselsler, som mest har opvakt DERES MAJESTÆTS Uvilje, og da DERES MAJESTÆT erkender, til hvilken Gavn denne Embedsmand desuagtet har virket for Hospitalet, saa vil DERES MAJESTÆT – i den Forudsætning at han ved større Opmærksomhed paa sig selv vil vide at undgaa lignende Fejl og i Fremtiden søge i alle Henseender at fyldestgøre de Pligter, som er forbundne med det ham betroede, for den lidende Menneskehed vigtige Kald, – ikke lade hans Fremgangsmaade videre paatale. Men dersom han ikke ved sit fremtidige Forhold skulde svare til denne Forudsætning,

hvilket DERES MAJESTÆT paa det nøjeste vil lade paase, saa kan han vente ufejlbarligen at blive bortfjernet fra sit Embede.

Derimod var Kancelliet ikke i Tvivl om de 2 andre Lægers Afskedigelse. Om Underlæge MARCHER hedder det: I juridisk Henseende er der vel kun lidet at lægge ham til Last, skønt det dog altid bliver en Mærkelighed, at han selv, og det paa en temmelig voldsom Maade, har bragt det Pryglesystem til Anvendelse, som han har dadlet hos Overlægen, men desmere i moralsk Henseende, thi hans Erklæring indeholder tildels Usandheder, . . dels aander en saadan Skadefrohed og Animositet mod Overlægen, at det ikke kan anses tilraadeligt at lade disse to Personer blive i Forhold til hinanden. Det er ogsaa uforsvarligt, at han i den senere Tid aldeles har forsømt sin Post, hvilket ikke aldeles retfærdiggøres ved, at han har renonceret paa Gagen. Den Krænkelse, det kunde være for ham at se sig afskediget paa en Tid, da Posten ikke gik ind, men en anden valgte, har han fuldt vel fortjent.

Om Kandidat GJELLERUP hedder det, at han bør afskediges, da hans Forhold i det hele fortjener Dadel, ligesom hans afgivne Erklæring heller ikke er affattet med behørig Sandhedskærlighed eller fri for Lyst til at sætte Overlægens Forhold i det mest forhadte Lys; saaledes vidner især et Brev til FRYDENDAHL om hans Sindelag: Efter at have kaldt FRYDENDAHL'S »Angreb« paa Beyen, som han benævner SEIDELIN, en tapper Daad og sagt, at Hjælpetropperne marcherer frem med raske Skridt, da Præsten har indgivet sin Erklæring og hans – GJELLERUPS – følger samme Dag, skriver han, at SEIDELIN bestandig instruerer sit Gavtyvekomplot, men for Resten er lidt vaad og hænger med Halen, og gør derefter FRYDENDAHL opmærksom paa en tidligere Patient, som var Beyens Fortrolige og indviet i alt hans Niddingsværk, og som »efter min Formening fortjente lidt Opmærksomhed fra Deres Side. Samme Fyr synes jeg maatte være brugbar nu; han skal skrive ypperligt for sig, have en god Vilje dertil og være brav ondskabsfuld; jeg tror vist, han vil kunne give gode Vink.« – GJELLERUPS 2aarige Ansættelse blev forlænget med 2 Aar, »og efter deres Forløb er han interimistisk vedbleven i sin Post; da han kun er en Mand af meget ordinær Duelighed, er der heller ingen særdeles Grund til uden for den almindelige Regel at beholde ham ved Posten.«

Endvidere foreslog Kancelliet udarbejdet Instruks for en Underlæge, »der analogt med den ved de her i Staden værende Hospitaler brugelige Benævnelse passende kunde kaldes Reservelæge«, og for Kandidaten, »der vil have at bestride det manuelle og in specie Medicinens Dispensation, der ikke bør, som hidindtil, besørges af en Gangkone,« samt Indførelse af nøjagtige og udførlige Journaler, der skal føres i Pennen af Reservelægen, men dikteres denne af Overlægen og af begge underskrives, og endelig An-

sættelse af en Overopsynsmand og en Overopsynskone, som af SEIDELIN tidligere ønsket. Disse 3 Forhold bestemtes ved kgl. Resolution 19/10 1831.³⁴

Da de 2 Overopsyn skulde overtage Kvartermesterens Arbejde, og ULRICHSEN ikke havde de Egenskaber, der var nødvendige for at blive Overopsynsmand, ikke forstod at skaffe sig Autoritet over Opvartningspersonalet eller af Mangel paa udvortes Holdning ikke kunde sætte sig i Respekt blandt Patienterne, og da hans Foresatte ikke kunde stole paa, at han udførte de ham givne Ordre, foreslog man ham fjernet fra Hospitalet, men anbragt i en anden passende Stilling, da det ikke skyldtes ond Vilje hos ham, men kun en Forkerthed saavel i hans Udvortes som Begreber, og han i intet er fundet strafskyldig; iøvrigt skriver han en god Haand, temmelig ortografisk.

Ved kongelig Resolution³⁵ 4/11 1831 blev Overlæge ved Sct. Hans Hospital JOHAN HENRIK SEIDELIN afskediget fra denne Stilling, i Naade og med sin hidtil nydte Gage i Vartpenge. – »Vort Kancelli haver derhos at drage Omsorg for, at der snarest muligt konstitueres en anden til Overlæge ved bemeldte Hospital, og at en ny Reservelæge og en ny Kandidat ansættes i Stedet for Underlæge MARCHER og Kandidat GJELLERUP, der fratræde, endvidere at Kvartermester ULRICHSEN afgaar og anbringes i en anden passende Stilling.« Desuden blev en Sygevogter afskediget for utilbørlig Haardhed i Omgang med Patienterne, og en Gangkone paa Grund af Alderdomssvækkelse indlagt paa Lemmehospitalet. – »Endelig skal der tilkendegives Stadsfysikus Professor LUND og Major MANGOR og Agent WEYBEL KONGENS Utilfredshed med, at de ikke ved Hjælp af det Tilsyn og den Myndighed, som tilkom dem, har standset den overdrevne og upassende Benyttelse af Legemsstraffes Anvendelse, som har fundet Sted paa bemeldte Hospital.«

– Til SEIDELINS Efterfølger udnævntes i November 1831 A. GÖRICKE, der med sit elskværdige og hjertensgode Sindelag var den diametrale Modsætning til SEIDELIN, og hvem det derfor var naturligt at bryde med den psykiske Kurmetode. I sin over 30aarige Virksomhed paa Sct. Hans Hospital fik han her indført en menneskekærlig og forstaaende Behandling af de sindssyge Patienter.³⁶

Efter Afskedigelsen var MARCHER, der 1846 blev R. af Dbg., til 1864 praktiserende Læge i Roskilde, hvor han oprettede Vandkuranstalten Maglekilde, og GJELLERUP, der 1845 blev Kancelliraad og 1849 R. af Dbg., praktiserede

til sin Død 1849 i Odense, hvor han desuden var Læge ved Graabrødrehospitals Sindssygeafdeling. –

Efter 1831 tog Overlæge J. H. SEIDELIN Bopæl i Roskilde, hvor han byggede et Hus paa Hovedgaden i Byens vestlige Del, det nuværende Støden Nr. 14 (MNr 96 f) paa det nordvestlige Hjørne af Støden og Store Højbrøndstræde, hvor Borgerstiftelsens 1871 byggede Hus nu er beliggende. SEIDELIN byggede sit Hus 1832–33 paa en 10803 Kvadratalen stor Grund i Støden, som han købte 18/11 1831 for 330 Rbd. Sedler, til Overtagelse 1/1 1832. Vel sagtens for at udvide Haven købte han desuden 12/5 1832 for 50 Rbd. Sølv en 1337½ Kvadratalen stor »Byggeplads« »omtrent 30 Alen fra det af mig nyopbyggede Hus«. I Huset optog han 3 Prioritetslaan, 1833 paa 6000 Rbd. Sølv af Kommunitet og 1834 1000 Rbd. af sin Svoger Sognepræst C. F. L. PETERSEN og 1000 Rbd. af sine Svigerinder ERASMINE OG AUGUSTA PETERSEN paa Frederiksberg.³⁷

Ved den til Brandforsikring foretagne Taksation 26/6 1833 sattes Bygningens Værdi til 5240 Rbd. Sølv (= 5400 Rbd., nemlig 450 Rbd. pr. Fag). Forhuset til Gaden var 12 Fag, i 2 Etager, med Kælder under de 9 Fag, alt nyopført med Grundmur til alle Sider. I Kælderetagen var indrettet Gang, Vaskehus, Ølkælder og 3 Kamre; i Stueetagen var der Port til Gennemkørsel, Trappegang, 2 Stuer, 1 Køkken og tvende Kamre; Førstesalen var indrettet til 3 Stuer, 2 Pulterkamre og 1 Kammer, og endelig var der paa Loftet 3 Kamre. »Det bemærkes, at Stedet endnu mangler . . . noget Gulvlægning etc., men Materialerne ere til Stede.«³⁸

I Roskilde fortsatte han den *private Praksis*, han havde begyndt i 1816, og som efter at være vokset godt i 1817, aftog de næste 2 Aar, ikke mindst paa Grund af hans Bopæls afsides Beliggenhed og Konkurrencen fra Lægerne i Roskilde (S. 1168).

Allerede 1817 havde han, forgæves, ansøgt³⁹ om, at den »fri Brændsel« (til Værdi af 250 Rbd. aarlig), han havde som Overlæge, maatte ombyttes med Foder til 2 Heste (224 Rbd. aarlig); i Ansøgningen hedder det: »Da Hospitalet om Vinteren formedelst Vejenes Slethed er for Gaaende næsten utilgjængelig, er det mig aldeles nødvendigt at anskaffe mig

Heste for at kunne komme til den Praxis, jeg, for at kunne leve, har været nødsaget til at søge i Roskilde.« Hans Praxis var dog kun et Tillæg til hans Hospitalsarbejde. Heste var en absolut Nødvendighed baade i Praxis og til private Ture. Den 2/8 1829 skrev Overlæge SEIDELIN til Inspektør CONRADSEN: »Da jeg allerede for længere Tid siden har lovet mig til Barnedaab hos Kaptajn HJORT⁴⁰ paa Lindholm til idag Kl. 3, og min ene Vognhest er bleven syg, ser jeg mig ikke i Stand til med egen Befordring at holde mit Løfte, hvorfor jeg maa udbede mig en af Hospitalets Heste i Eftermiddag for at bruge den i Stedet for min syge.«²⁵

Den af ham som praktiserende Læge afgivne, aarlige Medicinalindberetning lyder for 1825: Kighoste, af mild Natur, har været meget udbredt i Roskilde og Omegn; i Landsbyerne Herslev og Kornerup har grasseret en Febris typhoidea; da den tog Overhaand, overtog Distriktslægen Behandlingen efter det offentliges Foranstaltning. Jeg har ikke foretaget nogen Vaccination og har intet Dødsfald af Børn eller Barselkoner haft i min Praxis; en Gaardmand i Sæby under Krabbesholms Gods blev saaledes mishandlet af en Tyr, at han døde Natten derpaa.²⁵

Foruden at have privat Praxis blev han 25/9 1835 efter Ansøgning af 10/6 udnævnt⁴¹ til *Distriktskirurg* i Roskilde med tilhørende Distrikt efter Distriktskirurg RAUCHMAULS Død. Hans Distriktskirurgikat omfattede Roskilde Købstad, hele Sømmehered og Voldborg Herred, i Ramsø Herred Sognene Rorup(?), Gadstrup, Syv og Daastrup samt i Tune Herred Sognene Reerslev, Vindinge, Snoldelev og Tune.⁴² Embedet, som havde været behørigt opslaaet paa Kirurgisk Akademis Tavle i Bredgade (nu Nr. 62), og til hvilket der meldte sig 11 Ansøgere, lønnedes med 200 Rbd., som fradrog i de 710 Rbd., han siden 1831 aarlig modtog i Vartpenge, saa han stadig fik 710 Rbd. aarlig. I Kancelliets Forestilling udtales, at Overlæge SEIDELIN er bekendt som en duelig Mand, og at hans Afgang fra hans forrige Embede blev foranlediget ved Omstændigheder, der aldeles ikke kunde hindre hans Ansættelse i det nu ledige Embede.⁴¹ – Fra 1847 steg hans Løn som Distriktslæge til 250 + 200 Rbd., som den var til hans Død. 1849 var han Nr. 30 i Anciennitet, 1855 Nr. 22.⁴³

Distriktskirurgikater blev oprettet for at faa hele Landet, især de tyndest befolkede Egne, forsynet med fast ansatte og fast lønnede Kirurger. Det første oprettedes 1771 i Kolding, det i Roskilde i 1788, og 1791 var 50 Embeder oprettet. 1838 ændredes Betegnelsen til Distriktslægeembeder, hvis Antal var vokset til 99, da Institutionen ophævedes 1915.⁴⁴

Da Overlæge SEIDELIN flyttede til Roskilde, var de 2 ældste Sønner rejst hjemmefra, de øvrige 7 Børn boede hjemme, fra den c. 20aarige ANNE CATHRINE til den 3–4aarige PAUL. Folketællingerne viser, at Børnenes Lærerinde fra før 1834 til 1855 var den langlandske Præstedatter OTTILIA BOJESEN (S. 1258). Desuden havde man to Tjenestepiger og en eller to Karle.

Om Distriktslæge SEIDELIN i Hjemmet i Roskilde hedder det i Nekrologen over ham: »For sine Børn var han en alvorlig og forstandig Opdrager og en omhyggelig Fader, for Venner og Bekjendtere var han en venlig og meget gjæstfrie Vært; derfor vedblev ogsaa hans Huus til hans sidste Dage at være Samlingsstedet for den talrige ham saa hengivne Familie, af hvilke flere i ham mistede deres Støtte og Forsørger.«

Saaledes vides⁴⁵ det, at da hans Svigerinde PAULINE PAYNGK sidst i 1830'erne led af Sindssyge, bragte Familien hende – for at modvirke hendes Planer om Selvmord – under hendes yngre Søster AUGUSTAS Opsyn til Roskilde, for at hun dér kunde blive tilset af sin Svoger, men her naaede hun sit Maal: hun styrtede sig ud af Vinduet og døde (7/8 1839) kort efter Faldet. Dette meddelte C. E. F. WEYSE i et Brev af 10. s. M. sin Plejesøn, Kantor ved Vallø Stift F. SCHAUBURG MÜLLER: ». . Fru SEIDELINS Søster er da ogsaa kommen til Ulykke. Hun ventede at faa et Recidiv af en Blodstyrtning, gik hen til Vinduet, og faldt ud af det og slog sig ihjel.«⁴⁶ – Ogsaa SEIDELINS Svoger Sognepræst C. F. L. PETERSEN, der ligeledes var sindssyg, hvorfor han afskedigedes 1849, flyttede til Roskilde, hvor han døde 1854.

I Begyndelsen af 1840'erne boede Fru SEIDELINS Søstersøn CARL KOCH hos sin Moster og Onkel i Roskilde, hvor han blev konfirmeret 23/4 1843 i Domkirken af Domprovst ORTVED, og hvorfra han – økonomisk understøttet af sine 2 Mostres Mænd PAYNGK og SEIDELIN – blev Student 1844; CARL

KOCH, der sluttede sig nær til Kredsen omkring stud. med. FREDERIK DREIER, »Danmarks første Socialist«, blev Læge, men led af Tuberkulose og døde allerede 1851, af Tyfus. Om CARL KOCH hedder det: »Ved sin klare Aand, sin ædle Karakter, sit ungdommelig smukke Ansigt og sin hele elskværdige Personlighed maatte han vinde sine Omgiverses Kærlighed og gøre sig uforglemmelig for dem, der kendte og paaskønnede ham.«⁴⁷

Hos Distriktslæge SEIDELINS »mangeaarige Ven«, Sognepræst HANS HERTZ, 1829–65 til Vor Frue Kirke i Roskilde, og dennes anden Hustru INGER BOLETTE BORCH fandt Komponisten og Organisten, Professor C. E. F. WEYSE et yndet Hjem⁴⁸, som han ofte besøgte, – et Par Uger ad Gangen, op til 4 Gange aarlig – naar han trængte til Hvile og Adspredelse; her fandt han sig vel til rette i Byens særprægede Milieu med Købmandsslægterne KORNERUP og BORCH (som Pastor HERTZ' 2 Hustruer tilhørte) og Kredsen omkring Professor S. N. J. BLOCH, 1815–50 Rektor ved Roskilde Katedralskole. WEYSE elskede at fantasere paa Orglet i Domkirken, hvis Kantor fra 1807 var (J. P. E. HARTMANNS Farbroder) JOHAN ERNST HARTMANN, hvis Datter 1835 var blevet gift med Distriktskirurg SEIDELINS Søn Arkitekt og Murermester JENS CONRAD SEIDELIN; af deres 9 Børn (* 1837–54) boede Datteren EBBINE JOHANNE SEIDELIN i 1855, 11 Aar gammel, hos sin Farfader i Roskilde, og her døde i 1840 deres næstældste, 1 Aar gamle Søn GOTTLIEB NICOLAI SIBBERN SEIDELIN »af Forkjølelse«.

Hos Pastor HERTZ traf WEYSE ogsaa Distriktslæge SEIDELIN, som han nogle Gange omtaler i sine Breve paa sin ejendommelige, barokke Maade:

I August 1834, hjemkommen fra Besøg i Roskilde, skriver han saaledes til Pastor HERTZ: »Min boldne Finger er curret, vivat emplastrum diachylon cum gummi! jeg har blot brugt det i to Dage, det udtrak materiam peccantem uden mindste Smerter og Neglen sidder tiltrods for SEIDELINS og [WEYSES Huslæge, Regimentskirurg] HUSHAHNS Spaadom fast som en Klippe.«

I Breve til sin Plejesøn nævner WEYSE Distriktslæge SEIDELIN nogle Gange, 3 Gange i 1840, 3 Gange i 1841 og 2 Gange i 1842:

»Fra Roeskilde fik jeg Hilsen af CHRISTIAN HERZ [HANS HERTZ' Broder, Herredsfoged i Bølling og Nørre Herreder

ved Skern og Tarm], der fortalte mig, at liden JACOB⁴⁹ [HANS HERTZ' yngste Søn, * 1830] havde været meget syg, og var kun med megen Umage bleven frelst. Han har længe været forkjølet, og Faderen blev advaret af gamle HARTMANN til ikke at lade ham løbe for meget omkring paa Gaden; men han brød sig ikke derom. Da fik Drengen et voldsomt inflammatorisk Tilfælde, baade i Hovedet og i Siden, og da SEIDELIN ikke gik kraftigt nok tilverks, blev SCHIØTZ⁵⁰ [fra 1832 praktiserende Læge i Roskilde, 1837 gift med en Kusine til HANS HERTZ' 2. Hustru] kaldet, og frelste ham ved en mængde Iglar, hvorved Drengen skal have geberdet sig meget uhandterligt.« – »Mutter BORCH [HANS HERTZ' Svigermoder ELSE CATHRINE BRUUN] kan ikke blive af med sin Gigt; men hun er ogsaa egen, og følger ikke nøiagtig SEIDELINS Forskrifter.« – (I et Brev fra Roskilde:) »ELSE⁵¹ [HANS HERTZ' Datter, * 1827] var et Par Dage meget daarlig; men jeg currete hende med Salmiakmixtur. HERZ vil nødigt bruge SEIDELIN, og jeg maa give ham Ret: thi han synes virkelig at være en Blase. Nylig har han udstedt en Attest for en 8 aarig Dreng, der havde faaet den sorte Stær, og anbefalet ham til Hospitalet i Kbnhvn. til at blive operert. Herover har WITHUSEN [tidligere Overkirurg ved Frederiks Hospital, især bekendt som en fremragende Øjnlæge] naturligvis moquert sig, og afviiste Drengen, i det han tilføiede: at Drengen *muligen* kunde blive helbredet ved en *Cur*, men at den vilde være langvarig og kostbar. Drengen er kjertelsyg.« – (Ligeledes skrevet i Roskilde, 1841:) »Her er ikke meget glædeligt, thi BOLETTE [HANS HERTZ' Hustru] har alt i flere Maaneder skrantet med Hoved- og Tand-pine. Hverken SEIDELINS, eller mit Raad (at foretage en ordentlig Rensning med engelsk Salt,) vil hun følge: »hun kan ikke tage Medicin, og vil heller være syg.« Dumbartelske! habeat sibi!«

Den 19/8 1841 giver WEYSE den »sørgelige Efterretning«, at Adjunkt og Inspektør ved Roskilde Katedralskole STEEN FRIIS⁵² »fik forrige Uge, efter at have spilt L'hombre i Prindsen til Kl. 4, et apoplektisk Anfald; han faldt ned af Stolen og blev baaren bevidstløs hjem. SEIDELIN har sagt, at det var epileptisk; men han er en Dumbartel og Blase.« Om WEYSES Diagnose var rigtig, er nok tvivlsomt; en Uge senere skriver han: »FRIIS befinder sig nu vel igjen, og Sygdommen har ikke efterladt nogen Spoer. Men, hvilket er vel gjort af ham, han har forbedret sig i sin Diæt, og sidder fE ikke længere oppe til Kl. 4 om Morgenen i Prindsen, og spiller L'hombre. Den Tobaksrygen kunde han ogsaa gjerne aflægge, den duer vist ikke meget. Jeg for min Part vil aldrig komme til at begribe, hvad Glæde der kan være ved at leve, ligesom de Evigfordømte, i bestandig Røg og Damp.« Og Dagen efter hedder det om FRIIS, der endnu levede i 34 Aar: »Over F-s Sygdom hviler, ligesom over Billedstøtten i Sais, et mystisk Slør, jeg ikke fordrister mig til at opløfte. Nok: Sygdommen har ikke efterladt sig andet Spoer, end at bestyrke ham for det Første i det gode

Forsæt at blive et bedre Menneske, ved at spise og drikke mindre, abstinere sig fra Prinzeligt Natteselskab, og gaee til Sengs med Hønsene. Q. f. f. q. sit!«

I Julen 1841 var Pastor HANS HERTZ' Broderdatter syg: »Hos HERZES seer det sørgeligt ud: den afdøde MICHAELS 17aarige Datter THORA, en meget net og velopdragen Pige, som HERZ erklærede for at være særdeles vel begavet, (men som Fruen ikke var fornøjet med – som sin Datters Selskab –) som har skrantet siden i Sommer af Mavekrampe og inflammatoriske Tilfælde i Siden, har i den forrige Uge ligget i 24 Timer ubevægeligt med aabne Øine i Stiv-Krampe. Baade SEIDELIN og SCHIØT havde opgivet hende; men hun kom dog til sig selv igjen, og fortalte, at hun i sin ubevægelige Tilstand havde hørt Alt hvad der blev talt. Hun er alligevel meget daarlig endnu, og det er næsten at ønske, at vor Herre vilde tage hende; her paa Jorden har hun ingen Glæde at vente, uden Fader og Moder, og af hele Familien skubbet fra den Ene til den Anden.« Og 3 Uger senere: »THORA derude har endnu bestandigt af og til korte Attaquer af Stivkrampe, og er saa mat, at hun ikke kan være ude af Sengen, og hverken spiser, drikker eller sover. SEIDELIN og SCHIØTZ forordne den ene dyre Medicin efter den Anden, og vide ikke hvad Sygdom det er.« (THORA⁵³, der blev gift 7 Aar senere, levede endnu 55 Aar).

Den friere, selvstændige Stilling, J. H. SEIDELIN fik som praktiserende Læge og Distriktslæge (som Betegnelsen ændredes til 1838), har sikkert passet bedre for hans Temperament, saa han formentlig har følt større Glæde ved sit Arbejde de 24 Aar i Roskilde end de foregaaende 16 Aar som Hospitals-overlæge.

Hans Sønnedatter JOHANNE (* 1849) besøgte undertiden sin Farfader i Roskilde. Hendes Datter Frøken EBBA BRØNNICHE har fortalt et Par smaa Træk fra et saadant Besøg. Engang sagde JOHANNE: »HANNE vil derne ha' Formiddagstasse.« Da Farfaderen hørte det, sagde han til sine Døtre: »Jamen saa fik hun det vel?« »Nej, selvfølgelig gjorde hun ikke!« Lidt efter siger han til sine Døtre: »Hør, jeg synes, jeg er lidt tørstig idag. Vi skal vist ha' en Taar Formiddagskaffe.« – Da JOHANNE skulde rejse, sagde hun: »HANNE vil derne tøre.« Og Farfaderen, der ellers aldrig selv kørte, lod Hestene spænde for Vognen og kørte hende til Banegaarden. (Jernbanen mellem København og Roskilde indviedes 26/6 og aabnedes 27/6 1847).

At Doktor SEIDELIN befandt sig godt i Roskilde, fremgaa ogsaa af den Nekrolog⁵⁴, som Personal-

historikeren, Overlærer i Roskilde F. E. HUNDRUP efter hans Død skrev i Roskilde Avis, og hvori det efter Omtale af hans Uddannelse hedder:

»Den 17. Januar 1816 blev han ansat som Overlæge ved St. Hans Hospital paa Bidstrupgaard, altsaa ved den samme Anstalt, ved hvilken hans Fader tidligere havde været Læge, og som fra hans første Ungdom havde tildraget sig hans fulde Opmærksomhed og Interesse. Dog var maaske netop dette Bekjendtskab til den tidligere Bestyrelse ugunstigt for ham. Thi Tiden havde forandret sig, og ligesom det hele Opdragelsesvæsen havde antaget en mildere og venligere Karakter, saa begyndte nu tillige det Ønske at gjøre sig gjældende, at denne Mildhed ogsaa skulde anvendes paa de Ulykkelige, der vare berøvede Fornuftens Brug, og hvem man tidligere havde anset det fornødent at paavirke ved Frygt, efterdi Fornuftgrunde hos dem Intet kunde udrette. SEIDELIN, der selv var blevet strengt opdragen og derfor var af en fast og bestemt Karakter (der netop lettere udvikler sig ved en saadan Paavirkning, saafremt den ikke bliver kuet og da gaar over til Svaghed), blev staaende ved den tidligere strengere Metode, som endnu fandt ikke faa Forsvarere, og om hvis Rigtighed han var overbevist. En Kommission blev derefter nedsat, der skulde undersøge Forholdene paa Bidstrupgaard, og Udfaldet blev, at SEIDELIN under 4. Novbr. 1831 blev i Naade og med Vartpenge entlediget som Overlæge ved bemeldte Hospital. Han flyttede derefter som praktiserende Læge til Roskilde, hvor han efter Distriktslæge SILIO ANDREAS RAUCHMAULS Død († 29. Maj 1835) under 25. Sept. 1835 blev allernaadigst ansat som Distriktskirurg.

I dette besværlige, og fra Statens Side saare lavt lønnede Embede⁵⁵ virkede han med en efter hans fremrykkede Alder og dermed følgende mindre bevægelige Legemskonstitution usædvanlig virksom Nidkjerhed, ligesom ogsaa hans aandelige Dygtighed, rige Kundskaber og praktiske Duelighed gav ham en til hans allersidste Aar meget betydelig privat Praxis. Det gode Hoved, som Naturen havde givet ham, havde han uddannet ved grundige Studier, og med et skarpt Øje, et praktisk Blik og en fast Haand forbandt han under farefulde Omstændigheder den urokkelige Rolighed og Koldblodighed, som karakteriserer den dygtige Læge. Han vil længe savnes i den Kreds, der havde betroet sig til hans Erfaring, om endog denne Kreds i de seneste Aar ved Dødsfald og Bortflytninger var blevet noget indskrænket. Med Iver for sit Kald forbandt han en sjælden Sans for Naturen og Havekunsten, hvorom den smukke Have, der ydede ham en kjær Beskjæftigelse i hans sparsomme Fritimer, kan aflægge et rigt Vidnesbyrd.

Han var en behagelig Selskabsmand, der dog helst i en lille Kreds af Venner kunde more sig og andre ved at fortælle interessante eller kuriøse Træk af den rige Erfaring,

han havde gjort. Hans Domme vare ofte sarkastiske, stundom ikke fri for en vis Bitterhed, som en Frugt af den Skuffelse, Livet havde givet ham. For sine Børn var han en alvorlig og forstandig Opdrager og en omhyggelig Fader, for Venner og Bekjendtere var han en venlig og meget gjæstfri Vært; derfor vedblev ogsaa hans Hus til hans sidste Dage at være Samlingsstedet for den talrige ham saa hengivne Familie, af hvilke flere i ham mistede deres Støtte og Forsørger.

Hans veltrufne Portræt haves litograferet af I. W. TEGNER.

SEIDELIN var to Gange gift . . . Den ældste Søn PETER LAURITZ S. er kar. Overlæge i Søetaten og praktiserende Læge i København. Den yngste Datter af første Ægteskab er gift med en praktiserende Læge i Helsingør FR. V. GALSCHIØTT. Den yngste Søn HANS POUL FERDINAND S. har i Aar underkastet sig Lægeexamen ved Københavns Universitet.

[Den 12. Maj 1855 hensov efter et kort Sygeleje en af Roskilde Bys ældste Embedsmænd Distriktslæge JOHANNES HENRIK SEIDELIN.] Fredagen d. 18. Maj bleve hans jordiske Levninger under et talrigt Følge stædede til Hvile paa Bidstrupgaards Kirkegaard, tæt ved de Grave, der gemme Støvet af hans sidste Ægtefælle og 3 af hans Børn. Hans mangeaarige Ven Konsistorialraad HERTZ talede ved Graven.

Fred med hans Støv.«

† 12/5 1855 i Roskilde af Apopleksi, begravet 18/5 i Familiebegravelsen paa Sct. Hans Hospitals Kirkegaard (Domsogns Kbg. og Sct. Hans Hospitals Kbg.).

Paa Kirkegaarden findes, c. 50 Meter Vest for Kirken, en c. 1×2 Meter stor, liggende Gravsten med følgende Indskrift, under et Kors:

DISTRIKTSLÆGE FORHEN OVERLÆGE

VED ST HANS HOSPITAL

JOHANNES HENRIK SEIDELIN

1786 – 1855

OG HUSTRU

JOHANNE MARIE F. PETERSEN

1784 – 1852

MED DERES BØRN

ARKITEKT

JOHANNES HENRIK
BERNHARDT SEIDELIN

1820 – 1863

PETER J B SEIDELIN

1816 – 1820

P F AUGUSTA SEIDELIN

1818 – 1821

J HENRIK SEIDELIN

1819

De 3 ugifte Døtre, der boede hjemme hos Faderen, ANNE CATHRINE, MARIE ELISABETH og JOHANNE LOUISE, fik Myndighedsbevilling, og som deres Kurator beskikkedes deres Farbroder Admiral JENS SEIDELIN, hvis Søn exam. jur. FR. ST. SEIDELIN i Slagelse (senere i Vejle) bestyrede Dødsboet. Distriktslæge SEIDELINS Begravelse kostede 73 Rd. 2 Mk. foruden 30 Rd. for Ligkisten. Paa Auktion 5/10 1855 solgtes Ejendommen i Støden, MNr. 96 f, med Have og Gaardsplads og med Væksthus og Mistbænke i Haven for 9450 Rd. til den hidtidige Regeringssekretær i Vestindien FR. EMIL ELBERLING, der et Par Maaneder før var udnævnt til Herredsfoged og Skriver i Ramsø og Tune Herreder (Skøde⁵⁶ 19/6 1856, læst 26. s. M.). De 3000 Rd. betaltes kontant, det øvrige Beløb overtog Køberen som Prioriteter, nemlig en 1. Prioritet paa 4450 Rd. til Kommunitet, nu til Ramsø og Tune Herreders Overformynderi, og i Stedet for de 2000 Rd., der skyldtes til Pastor PETERSEN og hans 2 Søstre, udstedte Køberen 2 Panteobligationer paa 1000 Rd. hver til Doktor SEIDELINS 2 Døtre MARIE ELISABETH og JOHANNE LOUISE SEIDELIN mod 2. Prioritets Ret i Ejendommen.⁵⁶

Paa Skiftet efter Distriktslæge SEIDELIN indkom ved Auktion over Løvsøre og Sæden paa Roden 3191 Rd., og efter at hans Bogsamling var solgt i København, beløb Boets Aktiver sig til 13,282 Rd. 11³/₅ Sk., Udgifterne til 11,118 Rd. 4 Mk. 15³/₅ Sk.; den største Passivpost var 7086 Rd. i Pantegæld. Blandt de øvrige Udgiftsposter var 186 Rd. 4 Mk. 14 Sk. til Sønnen Murermester SEIDELIN for Murerarbejde ved Ejendommens Vedligeholdelse og 37 Rd. til Nævøen Boghandler GUTZON HANSEN (S. 1284).

Herefter udgjorde Arven 2163 Rd. 1 Mk. 12 Sk., hvoraf den ene Halvdel deltes mellem alle 9 overlevende Børn og den anden Halvdel mellem de 5 Børn af 2. Ægteskab. Resultatet blev, at af de 4 Børn i 1. Ægteskab arvede Sønnen Overlæge PETER L. SEIDELIN og Murermester J. CONRAD SEIDELIN hver 142 Rd. og Døtrene ANNE CATHRINE og FREDERIKKE HENRIETTE (~ 1841 Læge GALSCHIØT i Helsingør)

hver 71 Rd., de 3 Sønner af 2. Ægteskab Arkitekt BERNHARD SEIDELIN, cand. jur. P. S. SEIDELIN i Næstved og Læge H. PAUL F. SEIDELIN i Borup hver 392 Rd. og Døtrene MARIE ELISABETH og JOHANNE LOUISE hver 196 Rd.

~ 1) 9/5 1806 paa Sct. Hans Hospital i København FREDERIKKE HENRIETTE LASSEN, * 20/12 1787 i Sølvgade i København, døbt 4/1 1788 i Trinitatis Kirke, Datter af Spisemester (Økonom) LARS LASSEN⁵⁷ (* c. 1753 i Jylland (Kolding?), 30/10 1782 Borgerskab som Brændevinsbrænder i Læderstræde i København, 1785 Spisemester ved det Kgl. danske Livregiment til Fods, 1794–1812 Spisemester (Økonom) ved Sct. Hans Hospital i København, † 12/2 1812 sst. af indvortes Svaghed, begravet 19/2 paa Assistenskgd. (Helligaands Kbg.); Boet blev ekstraderet de myndige Arvinger⁵⁸) og Hustru CATHRINE KNUSDATTER SVINDT⁵⁹ (* 1755 i Aalborg, døbt 4/6 i Vor Frue Kirke, † 13/1 1810 i sit Hjem paa Sct. Hans Hospital af Blodstyrning, begravet 20/1 paa Assistenskgd. (Helligaands Kbg.)).

Da Faderen 1782 tager Borgerskab, anføres det, at han er født i Kolding By, og at han har lejet Brændevinsbrænderværk i Læderstræde Nr. 20 i Sidehuset; det er det nuv. Nr. 17 (MNr 19).

FREDERIKKE, som hun i Reglen kun kaldes (ogsaa ved Daaben), og som var den næstældste af 5 Søskende⁶⁰, blev konfirmeret 4/10 1801 paa Sct. Hans Hospital sammen med sin senere Mand.

† 26/6⁶¹ eller 27/6⁶² 1813 af Inflammation i Barselseng, paa Sct. Hans Hospital i København, begravet 30/6 paa Assistenskirkegaard »paa Monument Linien No. 31 i Gangen langs med Muren ud til Landevejen« (Helligaands Kbg.). 5 Børn.

~ 2) 2/4 1816 i Brudens Faders Hus paa Frederiksberg, af Hofpræst LIEBENBERG, JOHANNE MARIE PETERSEN, * 28/8 1784 paa Frederiksberg, døbt 8/9 (ikke 8/10) (Frederiksberg Kbg.), Datter af Slotsgartner PETER PETERSEN⁶³ (* 1754 i Kettinge paa Als, døbt 23/7, 1773–76 uddannet som Gartner paa Augustenborg, 19/9 1782 – 24/1 1826 Slotsgartner ved Frederiksberg Slotshave, † 24/1 1826 paa Frederiksberg af Alderdoms Svaghed, be-

gravet 30/1 sst.) og Hustru MAREN WEIDEMANN (* 28/8 1763 i København, døbt 3/11 i Trinitatis K., ~ 1782, † 6/12 1815 paa Frederiksberg af Nervesygdom, begravet 12/12).

PETER PETERSEN⁶³ blev 1782, da han var Gartnersvend i Frederiksberg Have, ansat som Slotsgartner sst., medens den senere Generalinspektør for de kgl. Haveplantager (1782–86) CHR. FRANTZ SCHMIDT⁶⁴ var Slotsforvalter og Gartner dér (1767–82); denne efterfulgtes – efter sin Bortrejse – 1786–1815 af sin Svoger MARCUS FRIEDERICH VOIGT; ADAM OEHLenschLÄGERS Fader, der var Fuldmægtig hos disse fra 1780, blev konstitueret som Slotsforvalter for Bygningerne (hvilken Stilling han 1815 overtog efter VOIGT), medens VOIGT, der var Gartner med Liv og Sjæl, og PETER PETERSEN tog sig af Haverne. VOIGT omdannede 1782–87 Søndermarken (efter SCHMIDTS Plan; kgl. Resol. 5/9 1784) fra fransk til engelsk Landskabsstil, og efter PETER PETERSENS Plan (kgl. Resol. 25/1 1798) omlagdes Frederiksberg Have til sin nuværende Skikkelse; de fleste Alléer og Hække blev ryddet, der byggedes Øer og Broer, anlagdes slyngede Gangstier, paa en af Øerne byggedes det kinesiske Lysthus, og de bekendte, snoede Kanaler udgravedes, paa hvilke FREDERIK VI – med sin Dronning og Døtrene CAROLINE (* 1793) og VILHELMINE (* 1808) – lige til sin Død 1839 sejlede i en 1801 bygget Gondol.

ADAM OEHLenschLÄGER omtaler 3 Gange i sine Ungdomserindringer Hofgartner PETERSEN, som han kalder ham; Hofgartneren gav engang ADAM de herligste Stikkelsbærgrene, fulde af de dejligste Frugter, – hvilket resulterede i, at ADAM fik Ris af sin Moder, der havde været dødelig angst over Sønnens Fraværelse; en anden Gang laante ADAM af Hofgartneren EWALDS og WESSELS Skrifter, ADAM foretrak de første; og Hofgartner PETERSENS Børn havde en Privatlærer, stud. theol ANDREAS HØYSGAARD⁶⁵, som lovede ogsaa at undervise ADAM 1 Time daglig, hvilket begyndte 2/3 1796 (i Latin og Græsk) og varede et Aars Tid.

Slotsgartner PETER PETERSEN, der overtog Stillingen som Slotsgartner efter VOIGTS Død 1815, var Medlem af Landhusholdningsselskabet og dets 1805 for Havedyrkningens Fremme nedsatte »Komité for Haveanlæg hos Bønder« og 1812 Medlem af Gartnereksamenskommissionen; han omtales som »højt agtet for Kyndighed og Virksomhed«. Ved hans Begravelse udtalte kgl. Konfessionarius LIEBENBERG, der 1799–1810 havde været Sognepræst ved Frederiksberg Kirke, i sin Tale, der er trykt, at »i den betydelige Række af henvend tredivende Aar har et ærligt Venskab knyttet vore Hjærter fastere til hverandre.«

Slotsgartner PETERSEN stedtes til Hvile paa den smukke, gamle Kirkegaard paa Frederiksberg, ved Muren ud mod Pileallé, midt mellem Indgangen og Præstegaardshaven, umiddelbart ved Siden af M. F. VOIGTS Grav. Ingen Sten

har bevaret Slotsgartner PETERSENS Navn, men den Bøg, som han plantede paa sin Hustrus Grav, staar stadig paa Graven, »PETERSENS Træ«, »det kønneste Træ paa Kirkegaarden«.

JOHANNE MARIE PETERSEN, der kaldtes HANNE, var den ældste af 9 Søskende⁶⁶. Hun blev konfirmeret 6/10 1799 i Frederiksberg Kirke, utvivlsomt af Sognepræsten M. F. LIEBENBERG. Hendes 8 Børn med Overlæge J. H. SEIDELIN er nævnt foran S. 1157 f.

Som nævnt døde Moderen MAREN WEIDEMANN af Nervesygdom, og flere af Børnene tog denne Svagheit i Arv fra hende. Sognepræst C. F. L. PETERSEN og PAULINE PETERSEN var sindssyge; begge døde i Roskilde (hos Svogeren Dr. SEIDELIN?), men begravedes paa Frederiksberg Kirkegaard, han i sine Forældres Gravsted, hun og hendes stærkt nervøse Søster AUGUSTA PETERSEN, der led meget af Hovedpine, hviler sammen med deres Mand Prokurator PAYNGK og deres ugifte Søster ERASMINE i et Gravsted lige over for K. L. RAHBEKS Grav. Ogsaa Søsteren LOVISE CONRADINE, død 15 Aar gammel, var nervesvækket (nervøs Exaltation).

De 2 yngste Søstre ERASMINE og RIKKE døde begge af Tuberkulose, den første ugift, den yngste, der allerede 1822 var meget svag, døde 1828 i en Præstegaard paa Møen fra sin Mand og en 10 Maaneder gammel Søn.

Mellem Faderen Slotsgartner PETERSEN, der boede i Gartnerboligen paa Frederiksberg Runddel, paa højre (nordre) Side af Havens nuværende Indgang, og KAMMA RAHBEK i Bakkehuset udvikledes paa Grundlag af deres fælles Blomsterinteresse et Venskab, hvori KAMMA RAHBEK var den modtagende Part, idet Slotsgartneren var en af hendes Leverandører baade af de sjældne Blomster, hun elskede at dyrke i sin Have, samt af Blomsterbuketter, som hun – vist som den første her i Landet – sendte til festlige Lejligheder, ligesom hun ofte laante hans Vogn og Kusk til Visitter i København.⁶⁷

Over for Slotsgartnerens Døtre blev hun siden en moderlig Veninde, især over for de 3 yngste, ERASMINE, AUGUSTA og RIKKE, hendes 3 »Blomsterpiger«. Slotsgartneren døde 1826, 4 Maaneder senere blev RIKKE gift og flyttede til Møen, men ERASMINE

og AUGUSTA fik Lov til at beholde et Par Værelser i Gartnerboligen til Beboelse – til den førstes Død 1839 og den andens Bryllup 1841. Med disse 2 fortsatte KAMMA RAHBEKS fra 1816 bevarede Korrespondance⁶⁷ lige til hendes Død (af Tuberkulose) i Januar 1829, – og afsluttedes ved et Brev til dem fra K. L. RAHBEK i Anledning af hans afdøde Hustrus Fødselsdag i Oktober s. A.

At den ældste Datter HANNE ikke blev en af KAMMA RAHBEKS Blomsterpiger, skyldes sikkert udelukkende, at Hanne ved sit Bryllup 2/4 1816 med Overlæge SEIDELIN paa Sct. Hans Hospital ved Roskilde forlod Frederiksberg. I 3 Breve til ERASMINE umiddelbart før Brylluppet udtrykker KAMMA RAHBEK sin ømmeste Hengivenhed for Bruden.

Saaledes skriver hun 24/3 s. A.: »Først og fremmest anraaber jeg Deres Venskab, at De endelig – hvis [det] ikke udtrykkelig er Dem forbuden – betroer mig, hvilken Dag der er bestemt til vor kiære HANNES Bryllup, at jeg i min Stilhed ogsaa kan glæde mig paa denne festlige Dag; vil De ikke nok føie mig i denne Bøn?« 27/3: »... vilde jeg dog i denne Tid helst henvende mine Kragetegn – for ikke at sige Kragetæer – til Dem, . . . fordi jeg slet ikke nænner at plage den gode HANNE i disse Dage, og desuden helst udsætter Correspondencen med hende, til hun er kommen i Roe i sit nye Hiem og kan modtage Breve fra mig, uden at behøve at *stampe* ved Modtagelsen, fordi hun forud kan vide, at Brevene indeholder Plagerie. Vil De forresten sige HANNE, at hvor meget jeg end fornøier mig til *hendes* Bryllupsdag, saa er jeg dog rigtig nok paa Veie at *stampe* over de mange Bryllupper, der holdes *nuomstunder*, og hvoraf det ene saaledes afløser det andet, at man – naar man er som jeg – neppe kan tænke paa at faae det halve Antal Personer blot gratulerede . . . nu vil jeg kun formane Dem [ERASMINE], og Dommerinden [PAULINE PAYNGK], og RIKKE, til at sørge for den gode HANNE, som rigtig nok fortjener de bedste Blomster, nogen Brud nogensinde har været prydet med. O! det dog ogsaa havde været mig forundt at kunne flette Krandsen til denne kiære Høitidsdag! . . . Jeg stoler paa Deres Løfte, ikke at lade mig uvidende om den bestemte Dag . . . Hils HANNE tusinde Gange fra mig . . .« og 29/3 (angaaende ERASMINE'S Brevskrivning og Digtning): »... Men da det nu er en al-

mindelig erkiendt Sag, at der ikke er det mindste forkeerte eller forskruede Væsen ved nogen af PETERSENS Døttre, men at der tvertimod i *Alt*, hvad de yttre og foretage, fremskinner en *reen* og *skiøn Natur*, liig den der fra deres Fødsel af stedse har omgivet dem: saa vil De ikke med Rette kunne fortænke mig i, at jeg, langt fra at *advare* Dem derimod, tvertimod *animerer* Dem til, Deres Venner til Glæde og Opbyggelse, undertiden at bringe noget af det Elskværdige paa Papiret, der lever saa *skiønt* i Deres Indre; og som kun en, vist nok meget *sød* Beskedenhed, ofte holder tilbage. Og De kan være forvisset om, at saalænge jeg lever, vil jeg ikke undlade at friste Dem og HANNE engang imellem til at frembringe et *lille Mesterstykke* til min Glæde, som og, at jeg bevarer disse smaa Frembringelser som Reliquier. – Tak for Efterretningen om HANNES Bryllupsdag. Bispinden [MARIA ELISABETH MÜNTER f. KROHN] havde rigtignok i Gaar Eftermiddags forsikret mig, at det blev den anden April /: en mærkværdig Dag i det danske Heltemods Annaler; og desuden LIEBENBERGS [49 Aars] Fødselsdag :/ men jeg turde dog ikke ret troe hende . . . Og vil De nu hilse min gode kiære Veninde, HANNE, ret inderlig fra mig, og sige hende, at jeg ordentlig glæder mig til herefter – ifald Gud under mig Liv og nogenlunde Helbred – skriftlig at kunne underholde mig lidt ordentligere med hende, end hidtil er skeet. *Eet* lille Brev skal hun dog endnu modtage paa Frederiksberg – haaber jeg – fra mig; men De kan trøste hende med, at det hverken skal være om Blomster-Tiggeri eller om Vogn. Det vil indfinde sig paa Tirsdag Morgen, fordi jeg saa gierne vil, hun den Dag skal vide, hvor ømt og kiærligt hendes Veninde tænker paa hende.«

Slotsgartner PETERSENS Begravelse 30/1 1826 gav Anledning til, at ERASMINE PETERSEN og HANNE SEIDELIN aflagde Besøg hos KAMMA RAHBEK, hvorfor denne 2/2 takker »Kiære RASMINE« og fortsætter: »Ogsaa var det mig inderlig kiært, at see engang igien min fra fordums Dage saa kiære og trofaste HANNE, som det den Tid gjorde mig saa ondt at savne.«

JOHANNE MARIE SEIDELIN, født PETERSEN, døde 68 Aar gammel, efter 36 Aars Ægteskab, deraf de 15 første Aar som Overlægefrue paa Sct. Hans Hospital. Skønt hun havde boet sine sidste 21 Aar i

Roskilde, fandt hun – og 3 Aar senere hendes Mand – deres sidste Hvilested paa Hospitalets Kirkegaard, hvor deres 3 ældste Børn var begravet som smaa.

† 23/9 1852 i Roskilde af Apopleksi »efter megen legemlig Svaghed og langvarige Lidelser«, begravet 29/9 i Familiebegravelsen paa Sct. Hans Hospitals Kirkegaard (Sct. Hans Hospitals Kbg. og Roskilde Domsogns Kbg.). Ved hendes Jordefærd taltes ud fra Ordene: »Salige ere de Fattige i Aanden, thi Himmerigets Rige er deres. Salige ere de Rene af Hjertet, thi de skulde se Gud.«

Hendes Mand blev siddende i uskiftet Bo.

8 Børn.

h. JENS SEIDELIN, * 28/5 1790 i København, døbt 12/6 i Trinitatis Kirke; hans Faddere er nævnt S. 1100.

Om ham fortæller hans Sønnesøn Sognepræst CHR. SEIDELIN, at hans Forældre vilde, at han skulde studere, fordi han var et godt Hoved, men selv havde han Lyst til at gaa Vejen som Søofficer, og saaledes blev det da. Kun 10 Aar gammel blev han, 5/2 1801, indskrevet som Søkadet og begyndte dermed en Livsbane, der efter 56 Aars Tjeneste som Søofficer afsluttedes med hans Udnævnelse i 1863 til kar. Viceadmiral.

I Faderen, Læge PEDER STEENFELDT SEIDELINS Ansøgning, dateret St. Hans Hospital 2/2 1801, om at Sønnen »maatte nyde den Naade at indskrives i Søe-Etaten til at blive Søe-Cadet, imod de sædvanlige Indskrivnings Penges Erlæggelse,« motiveres Ansøgningen: »Min Søn JENS SEIDELIN, som i førstkommende Mai Maaned bliver 11 Aar gammel, har en stor Lyst til Søen; ieg synes ogsaa, at han er oplagt dertil, og haaber, at han kan blive en duelig Sømand.«⁶⁸

JENS SEIDELIN, der i de første af sine 6 Kadetaar boede i Hjemmet paa Sct. Hans Hospital og de sidste Aar paa Søkadetakademiet (1791 bestemtes det, at de 12 ældste Kadetter skulde bo dér), avancerede 1/10 1801 til Kadet uden Gage, 8/7 1803 til Kadet med 50 Rd. Gage og 1/3 1805 med 100 Rd. Gage. Den 3/4 1807 blev han Sekondløjtnant.⁶⁹ – Den 21/4 1805 blev han konfirmeret i Holmens Kirke af Holmens Provst V. KR. HJORT; blandt de mange Konfirmander var Søkadetterne CHRISTIAN TUXEN

Kære Ven Jens Seidelin, som i den Høimædte Kæde
 skænkede mig 11 Aar gammel den nyeste Krigs til
 den; en sjæls og fæl, at jeg nu oplagt skal, og
 tænke, at jeg kan blive en virkelig Kæmpe. Men
 endvidere er Bøddelen nu skole, at jeg maatte
 siges den Kæde at indskrives i den. Etaten til at
 blive den Kæde, enod den forsvarende Julekædes
 Kædes Kæde.

H. Jens Kæde d. 2 Februar 1801.

H
 Cil

Det Kæde Kæde
 Kæde Kæde Kæde.

Endvidere er
 Kæde Kæde Seidelin
 Kæde med H. Jens Kæde.



Viceadmiral JENS SEIDELIN
1790–1863

Miniaturemaleri tilhørende Fru CARIN JERNTVED, Eskilstuna

FALBE fra Helsingør, hvis Moder var IDE MARIE SEIDELIN MØLLER, SØREN LUDVIG TUXEN og HANS BIRCH DAHLERUP.

Det var en for Marinen lykkelig Tidsperiode, der netop var begyndt, dels ved at Kronprinsen, Landets egentlige Regent, der omfattede Flaaden med den største Interesse, 1792 selv havde overtaget Præsidiet i Admiralitets- og Kommissariatskollegiet, dels ved at Søkadetakademiet 1797 i Kaptajn (1803 Kommandørkaptajn) H. C. SNEEDORFF havde faaet en glimrende Chef, der har Æren af, at Akademiet paa hans Tid regnedes for en Mønster-Lærestalt. Han indførte Lærebøger i alle Fag, specielt udarbejdet til Kadetterne, underviste dem selv i Flaadetaktik og Evolutioner med Chalupper paa Københavns Red, fastsatte Eksamens-

regler og indførte – som den første i Danmark – at lade Eksaminanderne selv trække skrevne Spørgsmaal, som skulde besvares, og at udregne Gennemsnittet af Censorerens Karakterer i alle Fagene. Ved sit kærlige og hjertelige Væsen vandt han sine Elevers Tillid og Agtelse og var baade som Skibschef og som Menneske et Mønster for dem.

Den Begejstring, som Blokskibenes heltmodige Kamp 2/4 1801 mod en af Verdens største Søhelte havde vakt, gav sig Udslag i, at Tilstrømningen til Akademiet voksede i en saadan Grad, at der fra 2/4 til Aarets Udgang indskrives ikke mindre end 47, og i September 1801 var Antallet af Søkadetter steget til 90. Ca. 1806 var der 97 Kadetter, hvoraf de 6 Kadetunderofficerer og 10 ældste Kadetter, hvoriblandt JENS SEIDELIN, fik 100 Rd. aarlig i Gage, de næste 48 Kadetter 50 Rd. og de sidste 33 ingen Løn.

Et nyt Uniforms-Reglement af 15/1 1801 bestemte, at



ANNA ELISABETH SEIDELIN f. BONNEVIE
1794–1880

Miniaturemaleri tilhørende Fru CARIN JERNTEVED, Eskilstuna

Kadetterne skulde bære en blaa Kjole med Rabatter, Krave og Opslag af samme Farve med hvidt Underfor og Kanter samt med guldgalonerede Knaphuller; endvidere blaa Benklæder, hvid Vest med Ankerknapper, sort Halstørklæde med hvid Kant og en trekantet, galoneret Hat samt Støvler med sorte Kvaster.

Paa Søkadetakademiet⁷⁰, der 1788–1827 havde til Huse paa Amalienborg (i det nordøstre, FREDERIK VIII's Palæ, nu beboet af KONG FREDERIK IX), viste JENS SEIDELIN gode Evner, hvorimod hans Flid og Interesse ikke var lige stor inden for alle Fag. Med hans Opførsel var derimod alle hans Lærere yderst tilfredse.⁶⁹

I Matematik (Sømandskab og Navigation) undervistes han 1802–04 af Premierløjtnant (1803 Kaptajnløjtnant) L. FABRICIUS, der fandt, at han havde godt Begreb og god Opførsel samt temmelig god Flid, og 1805–06 af Kaptajnløjtnant D. E. BILLE, (»en meget streng Mand, men et fortræffeligt Menneske og den meest udmærkede Officier«⁷¹), der ogsaa udtaler, at han har et godt Hoved og er ret flitig, men at han desuden har noget trent ved sig, noget langsomt og ligegyldigt i sit Udortes, som det var at ønske, han kunde aflægge. Det sidste Aars Lærer Kaptajn og Navigationsdirektør P. J. WLEUGELS Vidnesbyrd lyder: Med et fint Hoved og ikke Ulyst til at bruge det er Skjødesløshed, forenet med Mangel paa Energi, Aarsag til, at han ej gjør den Fremgang, han burde.

Læreren i Artilleri (fra 1804) Kaptajnløjtnant S. H. LYKKE⁷² finder, at han har temmelig godt Begreb og god Kundskab samt er temmelig flittig.

Som Lærer i dansk Grammatik og Stil samt Kristendom, Historie og Geografi havde han dels den dygtige Sprogfilosof Professor C. F. DICHMAN († 1806) og dels stud. theol. P. J. BERNER⁷³, der 1810 tog Embedseksamen med Udmærkelse og siden blev Præst i Randers. 1803 udtales, at han er en stille, god Dreng og temmelig flittig, og det følgende Aar skriver BERNER, at han som oftest er flittig og heller ikke røber Mangel paa Gaver, men stundom viser sig noget urolig, naar han tror sig ubemærket. I 1805 giver Professor DICHMAN ham det rosende Vidnesbyrd: Iblandt vore bedre Stilister bør man regne ham. Og BERNER skriver 1807: Hos denne Yngling har jeg stedse sporet et opvakt Hoved og en Lærevillighed, som ikke staar i Disharmoni dermed.

Sekondløjtnant FR. CHR. HOLSTEN, der 1803, 19 Aar gammel, blev Lærer i Landtoningstegning og Militær Tegning, var 1804 og 05 ret godt tilfreds med sin Elev, hvorimod Krigsassessor CLAUDIUS MØRCH⁷⁴, fra 1797 Lærer i Frihaandstegning, i 1806 og 07 fandt, at han kun tegnede maadelig og heller ikke var saa flittig og ordentlig, som han burde være.

1805 noterer Læreren i Dansk Ret og Folkeret (Moral og Retslære) Professor jur. CHR. KROGH, at han har hurtig Fatteevne, men endnu ikke gør Fremskridt, hvorimod Efterfølgeren Overauditør G. SCHACK 1806 og 07 erklærer, at han har et godt Hoved og er meget opmærksom og sædelig.

I Skrivning roses hans Flid og Fremgang af Læreren MARTIN OLUFSEN⁷⁵.

I Fægtning og Gymnastik undervistes han af selveste Pioneren inden for dansk Gymnastikundervisning, den fremragende Pædagog og Organisator FRANZ NACHTEGALL, der i Januar 1801 som 23aarig Student blev ansat som Lærer i de 2 Fag ved Søkadetakademiet og 3 Aar senere udnævntes til Professor i Gymnastik. Om JENS SEIDELIN skriver NACHTEGALL i 1805, at han har god Vilje, men faa Evner, opfører sig vel; næste Aar hedder det: har maadelige Anlæg, mangler Dristighed og Lethed, hans Flid ret god, og i 1807: har ret gode Anlæg, mangler Dristighed, undertiden endog Lyst til at arbejde, god Opførsel.

Professor NACHTEGALL underviste desuden i Svømning, der under hans Ledelse blev en Yndlingsfornejelse for Kadetterne. Svømning var som Fag blevet indført af Akademiets Chef Kaptajn SNEEDORFF ved dennes Tiltrædelse i 1797 med det Resultat, at i 1800 kunde af 64 Kadetter kun 19 ikke svømme, og i 1808 kunde de det alle.

Hans Fransklærer, den franske Emigrant L. DE JUGE fandt i 1802, at han afgav Løfte om hurtige Fremskridt, hvis hans hidtidige Flid fortsatte, men Efterfølgeren LE GROS skrev det næste Aar: peu avancé; de médiocres dispositions, mais assez appliqué et d'un caractère doux; 1804

taler han om peu de diligence et n'est pas fort avancé; næste Aar har de gode Evner givet tilfredsstillende Fremgang trods Lærerens Mistanke om un peu d'indolence, og 1806 skriver han: Il a assez de dispositions, mais peu d'application; sa nonchalance l'empêche de faire les progrès qu'on est en droit d'attendre de ses talents; il y a cependant eu, dans ces derniers temps un petit changement à son avantage; sa conduite est bonne. – Kadetterne kunde paa den Tid vælge mellem Undervisning i Fransk og Engelsk.

Endelig undervistes Søkadetterne i Dans. Dansemester og Instruktør DAHLÉN fandt i 1802, at det gik langsomt, men at hans Elev næste Aar viste Flid. 1804 blev selveste Hofdansemester PIERRE J. LAURENT ansat; han fandt, at hans Elev forbedrede sig meget og havde gode Anlæg, men tilføjer i 1806 og 07: mais un peu indolent.

Hvert Aar – for JENS SEIDELINS Vedkommende fra 1802 – var Kadetterne paa i Begyndelsen 1, senere i Uddannelsen 2 Togter i 14 Uger med et dertil specielt udrustet Kadetskib, der 1802–05 var Linieskibet Seieren paa 64 Kanoner, bygget 1795, og 1806–07 Linieskibet Prins Christian Frederik paa 66 Kanoner, bygget 1804.⁷⁶

Paa Kadetskibet, hvis Chef var Kommandørkaptajn SNEEDORFF selv, lærtes praktisk Sømandskab og Manøvre i al Slags Vejr. Denne i 1793 paabegyndte Undervisning paa et dertil indrettet Kadetskib var et betydeligt Fremskridt, der bl. a. betød, at alle Kadetter eksamineredes efter samme Regler og derpaa avancerede efter den om Bord viste Dygtighed. – Hvert Aar, før Kadetterne gik om Bord i Kadetskibet til de 2 aarlige Øvelsestogter, holdt SNEEDORFF en Tale til dem, i hvilken han udviklede dels Disciplinens, dels Navigationens Betydning, samt indflettede aktuelle Formaninger.⁷⁷

I 1802 var det »første Gang, at Cadetterne havde et Linieskib til Øvelsesskib; de havde hidtil haft en Fregat; men SNEEDORFF havde benyttet den gunstige Stemning for Marinen efter Slaget den 2. April og den betydelige Tilvæxt, Cadetcorpset havde faaet efter den Tid, til at bevirke, ikke alene det større Skib, men ogsaa at der medgaves det en Tender, som i de følgende Aar stedse var en Brig, ombord paa hvilken et Antal Cadetter, naar Veiret tillod det, bleve sendte for at øves i Manøvreringen af et mindre Skib. Det var en meget god Plan af SNEEDORFF; thi derved vandedes ikke alene den forøgede Øvelse i Manøvreringen, men Cadetterne oplærtes tillige derved i Signalering, i at holde Følgeskab og anden Eskadretieneste. Denne Liberalitet mod Søetaten vedvarede lige til den ulykkelige Catastrophe i 1807.«

»Af de to aarlige Togter var det ene til Nordsøen, det andet til Østersøen, for saaledes at give Cadetterne Leilighed til at lære begge for Danmark vigtige Farvande at kiende.«

Blandt SEIDELINS Kadetkammerater var den senere Kommandør JENS JACOB PALUDAN (* 1781) og den senere

østrigsk Viceadmiral, Friherre og Gehejmeraad HANS BIRCH DAHLERUP (* 1790), der begge i deres Erindringer⁷⁸ fortæller om deres Kadetaar og især om de aarlige Togter med Kadetskibet.

JENS SEIDELIN var som Kadet med paa 8 Togter med Kadetskibet. Det første, den da 12aarige Søkadet deltog i, var Aarets andet Togt i 1802, fra Slutningen af Juni til Midten af August, til Østersøen med Besøg i St. Petersburg (1924 Leningrad).

Herom fortæller DAHLERUP, fra hvem de 2 ovenfor anførte Citater ogsaa stammer:

»Vi ankrede ved Kronstadt, besaae den betydelige Bye, de mere vigtige Fæstningsværker, Dokker etc. og gik derefter, i store Baade med Telte over, op ad Neva-Floden til Petersburg, hvor vi opholdt os en Ugestid eller meer, bleve forestillede Keiser ALEXANDER paa en meget stor Plads, hvor der paa samme Tid paraderede 10.000 Mand. Alle Seeværdighederne i Staden bleve os viste og siden Lystlottene Petershof og Oranienbaum. Staden forekom mig paa mange Steder kun halvt bebygget, og i det Hele var der noget Vildt og Fremmed ved Folket.«

Om samme Tur beretter PALUDAN:

»I Petersburg var jeg 4 à 5 Dage, saae mig dygtig om i den store prægtige Stad og Omegnen. Keiser ALEXANDER holdt en stor Parade af sin Garde, omtrent 12000 Mand af alle Vaabenarter paa Pladsen udenfor Slottet. Vi Cadetter vare opstillede i vores Stadsuniform paa Pladsen med Captain SNEEDORFF og Cadetofficererne i Fronten. Keiseren passerede os, hilste Chafen, sagde ham nogle faae Ord og lod os skiøtte os selv, uden at vise os nogen Artighed eller Attention. Jeg formoder, at Keiseren skammede sig i sit Inderste over den nederdrægtige Behandling, han havde gjort sig skyldig i mod Danmark, hans Allierede i den bevæbnede Neutralitet, ved at lade det staa eene og forladt i den Kamp, det hæderlig udholdt den 2den April 1801 med de Engelske. Jeg troer, at Synet af et dansk Søcadet-Corps maae have slaaet ham med Skamfuldhed . . . Ved Sletten laae vi den sidste Del af Togtet, omtrent 14 Dage. Der manøvrerede vi især med Ankring og Letning og andre Godtveirs-Manøvrer.«

Ogsaa Kadetskibets Chef, Kaptajn H. C. SNEEDORFF, har fortalt om dette Togt i et Brev⁷⁹, skrevet nogle Dage senere om Bord paa Orlogsskibet »Seyeren d. 17de Aug. 1802 ved Møen«:

»Farvandet til Petersburg er meget vanskeligt, men vi vare akkurat 4 Dage derhen, det er henved 200 Miil, saa det var en meget heldig Reyse. Endda maatte jeg bie efter Briggen om Dagen, – manøvrerede da med Cadetterne, – og om Natten gaa med næsten ingen Seyl.

Mandag Middag [vel 2/8] forlode vi Kiøbenhavn, Thorsdag Middag vare vi i Cronstadt. Dagen efter . . . drog jeg

med BARON HOLSTEIN⁸⁰ og de fleste af Officiererne tilbaads til Petersburg. Vi toge strax til den tjenstfærdige, overmaade artige og rige Etatsraad BUCH⁸¹, som havde bestilt et prægtigt Logis til os og alle Cadetter hos en tyk, ret kiøn tydsk Madame, som mine unge Lieutenanter gjorde stærk Cour til.« Næste Dag »om Aftenen vare vi i tydsk Comödie i BUCHS Loge. Officiererne sad i Loge ligeoverfor os, og Cadetterne paa 2 Parterrebænke, som Gouverneuren havde ladet giøre ryddelig til dem, og hvor 4 Politibetiente stode Skiltvagt. Publicum gloede umanerlig paa de 2 Geledder galonnerede Uniformer. Næste Dag var jeg i Particulair-visit hos Generallieutenant KUTUSOFF . . . Han indbød mig til at dinere hos sig næste Dag med alle Officierer og saamange Cadetter, han kunde rumme.

Jeg blev den Formiddag paa Paraden præsenteret for Keiseren, en høj, smuk ung Mand, som talte meget lidet, da han skal være tunghørt. Han kom lige hen til os, og da LØVENDAHL⁸² havde præsenteret os, spurgte han mig, om jeg havde havt en lykkelig Reyse. »Meget lykkelig, 4 Dage.« Dermed var det forbi . . . Derpaa gik han hen for Fronten, hvor hele Paraden marscherede op forbi ham. Vi vare ham temmelig nær. Han stod i den halve Time, Opmarschen varede, og slog Tacten med Foden efter Trommen, men talte ikke et Ord. Han lader til at være en god, skikkelig Mand, men megen Caracteer har han vist ikke. PAUL var med alle sine Feil langt interessantere. Vi spiieste til Middag den Dag hos Etatsraad BUCH, alle Officiererne og Cadetterne, LØVENDAHL og hans Secretair. Vi bleve superbe bevættede, ret som hos en riig og fornem Mand. Officiererne og Cadetterne havde tidligere samme Dag beseet alskens Slotte og Stads.

Dagen efter . . . Middag spiieste vi hos Generallieutenant KUTUSOFF, som har en ung, deylig Brunette til Kone. . . Vi spiieste paa Sølv, 20 Domestiquer opvartede. Om Eftermiddagen besaa vi alle Cadet Academier, hvor vi bleve bevættede med The og med en Collation af Confiturer. Derefter gjorde jeg mine Afskeds Visitter, gik om Morgenens tidlig i Baad for at komme til Skibet, men formedelst contrair Vind kom vi først om Bord Kl. 7 om Aftenen, meget sultne.

Dagen efter spiieste jeg hos en Told Directeur i Cronstadt . . . I Thorsdags var der grand Diner hos mig . . .«

Den 14/8 befandt »Orlogsskibet Seyeren« sig »under Seyl mellem Gothland og Bornholm«, hvorfra SNEEDORFF »i den deyligste Morgenstund« skrev til sin »Elskede Veninde, mit Hiertes Kiereste, min tro, blide Ledsagerinde paa Livets vigtigste Vey« for at sende hende »mit Hiertes inderligste Taksigelse for de 13 Aar, i hvilke Du har gjort mig til den lykkeligste af alle Mænd.« (SNEEDORFF blev 14/8 1789 gift med BETZY TØNDER).

SEIDELINS andet Togt var i Maj–Juni 1803 i Østersøen, hvorom PALUDAN skriver:

»Vi eqviperede igjen Linieskibet »Seieren« i 1803 om Foraaret. Vi seilede til Helsingfors, som dengang endnu var svensk. Vi kom dertil midt i Mai. Isen laae endnu omkring i Bugterne, og det var koldt og raat. Vi fik ikke Lov at løbe ind i Fæstningens Havn, og bleve høfligt affærdiget med, at der skulde strax blive afsendt en Cureer til Stockholm for at høre Regjeringens Bestemmelse. Dette kunde vare over 8 Dage, og vi seilede derfor tilbage, manevrerede i Østersøen, vare i Land paa Stevns og moerede os i Storehedinge istedetfor i Helsingfors.«

I Aarene 1804–06 deltog JENS SEIDELIN i begge de aarlige Togter, af hvilke Aarets første gik til Nordsøen, det sidste til Østersøen.

Særlig interessante var Togterne i 1805 med lange Ophold først i Christiania, hvor man besøgte Byens førende Rigmænd PEDER ANKER paa Bogstad og JOHN COLLETT paa Ullevaal, siden i Rostock, hvor Besøget aflagdes som »en Compliment til det mecklenborgske Hof i Anledning af den nysindgaaede Forlovelse imellem PRINDS CHRISTIAN og den mecklenborgske Prindsesse.« Aaret før var nemlig KONG FREDERIK VI's Fætter PRINS CHRISTIAN (* 1786, 1839 KONG CHRISTIAN VIII) blevet forlovet med sin Kusine PRINSESSE CHARLOTTE FREDERIKKE (* 1784), Datter af hans Morbroder Hertug, senere Storhertug FRIEDRICH FRANZ I af Mæcklenburg-Schwerin (* 1756) og PRINSESSE LOUISE AF SACHSEN-GOTHA (* 1756).

1804 førtes Kadetterne med Linieskibet Lovise Augusta fra København til Kristiansand, hvor Seieren havde været oplagt Vinteren over.

I den Tale, som SNEEDORFF dette Aar holdt for Kadetterne, omtalte han med Sorg »vor Tids Ungdoms Mangel paa Agtelse for de Ældre« samt paalagde Kadetterne at vise Ærbødighed over for deres Officerer. Talen slutter saaledes: »Benytter da, ædleste unge Venner, den skønne Leilighed, I ved Regjeringens Forsorg har faaet paa den ene Side ved praktisk Øvelse at prøve, hvorvidt I kunde være Mænd, paa den anden Side at have Eders Venner og Opdragere med Eder, hos hvem I kunde hente Raad og Veiledning, som gjøre sig Pligt at undervise Eder og advare Eder mod Eders Ungdoms Svagheder. Benytter denne uigienkaldelige Leilighed, da ville I ikke alene formindske Eders Modgang i Tienesten, naar I engang blive Mænd, men I ville gaa med hastigere og sikkrere Skridt mod det stolte Maal, der vinker Eder.«

Den 3/6 1804 laa »Orlogsskibet Seyeren« til Ankers ved

Fladstrand (Frederikshavn); i et Brev, SNEEDORFF skrev her, hedder det: »Imorgen seyler jeg og gaar med det Første til Fredriksværn. Jeg har fisket op af Søen 30 tolvfods Tømmerstokke, som jeg tager med til Kiøbenhavn.«

Om disse Togter fortæller DAHLERUP:

»Min tredie Tour var i 1804 om Foraaret med Seiren [skal være Lovise Augusta] til Christiansand i Norge, hvor vi indskibedes paa et andet Skib, Louise Augusta [skal være Seieren], med hvilket jeg ogsaa gjorde samme Aars andet Togt, da jeg nu var avanceret op i de Classer, der deeltog i begge Aarets Togter. Paa dette sidste anløb vi Danzig, hvor vi morede os godt. Det var en gammeldagsbygget Stad, i en sandig Egn. Der fandtes adskillige Seeværdigheder, hvoraf jeg især mindes Tøihuset, og en Udflugt gjordes til Oliva-Klosteret, iøvrigt feteredes vi meget med Giæstebud og Baller.«

»I Aaret 1805 vare vi paa det første Togt i Christiania, hvor den over al Beskrivelse deilige Opseiling af Fiorden, under det skønneste Maiveir, gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mig,« skriver DAHLERUP.

Om samme Togt fortæller PALUDAN, der 9/9 1803 var blevet Sekondløjtnant og nu som Skoleofficer ved Søkadet-akademiet var med paa Kadetskibet Seierens Togter i 1805, at de først »krydsede paa Dogersbanke i Nordsøen, løb ind i Christiania-Fjorden og op til Christiania. Det var en vanskelig Seilads med saa stort et Skib igjennem den 17 Miile lange og enkelte Steder meget snævre Fjord. Det var det største Linieskib, der i Mands Minde havde været der, hvorfor Skibet daglig var besøgt af flere hundrede Personer, som for en Deel kom ned mange Miile fra, for at skue det store Skib. – Selskaber, Baller og alle Slags Festiviteter løste hinanden af i de 8 Dage vi vare i den gjæstfrie By.«

Kommandørkaptajn SNEEDORFF har i et Brev af 8/6 1805 beskrevet de 2 første Dage i Christiania:

»Igaar Eftermiddag kom vi hid. FALSEN⁸³ var flux om Bord og tog mig strax iland til Gilde, hvor jeg mod min Villie maatte blive til Kl. 12. Oppe i Morges Kl. 5 . . . Nu staar jeg paa Springet at gaa i Land – selv den 90de – og gjøre Honneurs-Visitter i fuld Pomp. [Brevet fortsat samme Eftermiddag:] Vi have været hos . . . adskillige af Christiania Hædersmænd og Genier. . . En corps passerede vi imorges Christianias stirrende Befolkning, idet jeg med alle Officierer og Cadetter gik for at gjøre Visit hos Generaler og Stiftamtmand. Den fiine, i det ringeste for sin Fiinhed saa reputerede General HAXTHAUSEN⁸⁴ holdt i Spidsen for alle sine Officierer og Cadetter en la la Tale til mig, som jeg, da den ikke kunde besvares med noget fornuftigt, besvarede med: »Ærbødig Tiener, Hr. General.« Efter Stadsvisitterne førte FALSEN mig om til . . . Hr. og Fru THULSTRUP⁸⁵. . . og til Hr. COLLETT⁸⁶. Strax jeg var kommen iland, havde han en Tiener paa Broen for at bede mig med alle Officierer og Cadetter til en Fête imorgen, Søndag, paa hans Lystgaard

Ullevold udenfor Staden . . . Imorgen kommer Grev MOLTKE⁸⁷, General HAXTHAUSEN og en anden General, der seer ud som en Baadsmandsmath, om Bord til mig, om Eftermiddagen er Festen hos COLLETTs, den begynder Kl. 4. Paa Mandag skulle vi til Stiftamtmanden, paa Tirsdag hos PER ANKER⁸⁸ – han er imidlertid selv fraværende, – HAXTHAUSEN giver os Ball om Aftenen. Onsdag hos Assessor MATHIESEN⁸⁹.«

Efter en uforglemmelig, men anstrengende Søndag fortsatte SNEEDORFF Mandag 10/6 sin Brevskrivning:

»Vi ere allerede nu saa forsvirede, at jeg maa presse og nøde Officiererne og Cadetterne til at modtage de Invitationer en corps, der hver Dag lige fra Morgenstunden til heelt ud paa Natten engageres os. Igaar kom Generalerne og Grev MOLTKE med 100 Officierer og Cadetter om Bord til mig; de bleve saluterede og viiste omkring i Skibet, jeg havde arrangeret det saaledes, at vore Cadetter kunde viise den yderste Høflighed og Attention mod de Norske Cadetter. Efterat de havde beseet vort smukke, i Aar sig selv overgaaende Skib, Seyeren, bleve de førte ind i nederste Cahyt, hvor en Dejeuner var opdækket. Officiererne og Grev MOLTKE sad ved det øverste Bord, alle Cadetter af det Norske Cadet Corps sad ved 2 lange Borde; ved det første gjorde jeg, ved de 2 sidste gjorde Sø Cadetterne under Opsigt af 4 Cadet Officierer Honneurs. Vi drak en Skaal for begge Cadet Corpsers Regenerator, Fædrelandets Velgjører, H. K. H. CRONPRINDSEN og dundrede 27 Skud. Der var Enthousiasme fra den Yngste til den Ældste. HAXTHAUSEN og HEGERMANN⁹⁰ have sagt, at de ikke kunne uddanne deres Ungdom til det, vore Sø Cadetter ere. De havde meent, at det laa i, at vore Cadetter kom saa meget paa fremmede Steder. Men efter min Mening skal de Dantziger Kiøbmænd og Fredriksværns beau-monde ikke just virke saa synderlig dannende, især naar man kun er 4 Gange om Aaret i Havn. Pluraliteten af de Cadetter, jeg har med, skulde altsaa kun have 12–16 Dages Opdragelse. Ney, dersom der er nogen Fortieneste i, at mit Corps har denne udvortes Urbanitet, da ligger det ikke deri, at Cadetterne formsmiges paa fremmede Steder, men det ligger i det vaagne Øye, som jeg og *alle* mine Officierer have over deres Comportement hver Dag og hvert Øyeblik, ja ved hver Melding, de give, og det ligger i det gode Exempel, som alle Officiererne vise baade indbyrdes og mod mig.

Fêteen paa Ullevold igaar d. 9de Juny var uforglemmelig. Kl. 3½ Eftermiddag kiørte vi alle op til COLLETT. Med Byens beau-monde vare vi omtrent 150 Giester. Værten førte os selv om. Commandeuren [SNEEDORFF selv] og hans Dame, den smukke Fru THULSTRUP, maatte immer være ham i Hælene og derefter en heel Rad af Damer og Herrer. Vi gik i 3 Timer fra en nyskelig Idé til en anden: her laa et Badehuus, hvor der blev rækket Forfriskninger i Appelsin Skaller; hist en Bro fra et Field til Toppen af et Træ, hvor der var en Repos, 20 Mennesker fik der Iis og Confi-

turer; der laa et Skib, som saluterede, og hvor der var Porter og Tobaks Piber, saa stødte vi paa en immense Tønde, af hvilken man fik gammel Rhinskviin fra 1740, saa et Tempel for Ceres, hvor man fik Pære Most og gammel Miød, saa en stor Plaine, skiult af Lindetræer og rundt om parsemeret med Bænke, hvor der blev drukket Thee ½ Times Tid, medens 4 og 4 – de smukkeste Damer og vore Officierer – efter rauschende Musik bleve dreiede om i en Gyng; i Hænderne havde de Landser, med hvilke de i fuld Fart stak efter Ringe; – saa en Dyng af Bark, der saa ud som den vilde disgraciere det skiønne Paradis, men indeni det nysseiligste, lyseste, skiønneste Floræ Tempel, hvor LINNÉS og VAHLS Portraiter hængte og hvor Geléer og Frugter bleve os budte. Saa igiennem Kløver, Runkel Rübren, Rapssaede Enge og fortryllende Lunde; saa i Fartøyer over en liden Elv; saa til en Cypress Skov med et skiønt Marmor Monument med Guld Skrift paa til hans Faders⁹¹ Minde; saa paa en Høy et Tempel, – luftigt og let, – til hans Ven, Stiftamtmand KAASES⁹² Hæder; saa BERNT ANKERS fortræffelige Kones⁹³ Sarcophag i en nysseilig Bosquet; saa et Menageri med en stor Park, omhegnet af et smagfuldt Gitter; indenfor dette: kneysende Svaner og skiønne Americanske Ænder, noget større end vore Giæs. Saa kom vi til et Jagt Huus med vældige, smidige Hunde, der giøede af fuld Hals indenfor deres Trælværk, saa en Mængde Templer og Møller og forunderlige Ting, vi ikke kom ind i: det var Huusmands Huse, et, som var en Smedie, var udvendig smukt decoreret som Vulcans Tempel. Endelig – slet ikke trætte, hvilket man jo ikke bliver, naar Sielen frydes, – kom vi til Hr. COLLETTs store Landhuus; *der* var strygende Dands for Ungdommen, Billard og og alskens Morskab for os andre. Saa til Bords, exquisite 3 Retter, Confiturer og Iis. Sø Etatens Skaal, min Skaal. Saa Sireners Sang, styrket ved vore fuldbrystige Sømænd, endelig om Bord og iseng Kl. 2. Det var en mærkelig Dag.

Men jeg kan ikke holde dette ud, det er alt for gyseligt Sviir. Idag have vi hele Dagen været hos Grev MOLTKE. Paa Onsdag kommer alle Byens Damer og Herrer om Bord til stor Dejeuner hos mig, derefter Middag hos Assessor MATHIESEN, og saa seyle vi – Gudskelov!«

Ogsaa DAHLERUP beretter udførligt om Opholdet i Christiania og især om den store Fest hos JOHN COLLETT paa Ullevaal:

»Det var Fest paa Fest, Middagsselskab hos den Ene, Aftenselskab og Bal hos den Anden. Luxus og Smag i Levemaaden overgik i Christiania langt, hvad man deraf kiendte i Danmark. Private Mænd, som ANKERNE f. Eks., overgik i deres Huses og Festers Pragt endog Hoffet i Kiøbenhavn. Saaledes gav en Hr. COLLETT paa Ullevold – et Landsted, beliggende i en henrivende deilig Egn i Nærheden af Christiania – os en Fête champêtre, der var den smukkeste, jeg nogensinde har bivaanet, . . . med Bal om Aftenen og Souper, der var anrettet ved lange Borde og i

flere Værelser, . . for over hundrede Mennesker. Det var omgivet af en meget stor Hauge, anlagt som en engelsk Park, paa et fortryllende afvejlende Terrain, snart jevnt, snart biergigt; nu en tæt Granskov, saa en lys, aaben Udsigt; her en yndig Eng med adspredte Grupper af Fyr og Asketræer, hist en Kanal med Broer, eller et Vand med et Skib i. Paa velvalgte Punkter modtoges vi af dansende Karle og Piger, klædte i maleriske National- eller Schweitzerdragter, og dannende theatralske Grupper og Stillinger; Musikanterne vare placerede rundt om i skiulte Lysthuse oppe imellem Træernes Grene.

Allevegne overraskedes vi af Templer, Grotter, Schweitzerhuse osv., hvor en eller anden til Stedet passende Forfriskning bød os, saaledes Mælk i alle dens forskellige Tillavninger i et Cerestempel, Porter ombord i Skibet, Iis og Appelsiner i et italiensk Marmorbad, Rhinskviin ved et uhyre stort, paa Enden staaende Viinfad, hvorpaa Aarstallet 1740 var malet. Værten bankede med sin Biergmandstav paa Fadet, en Klap ved Spundset faldt ned, og indenfor viste den smukke Fru TULLIN⁹⁴ sig og rakte Selskabet Rhinskviin i grønne Glas med Kanelstænger til at omrøre Sukkeret med.

En kiølig Grotte midt i en mørk Granskov var besat med Muslingskaller, i Midten var et Bækken paa en Fod som et Alter; en gylden Straale sprang ud af Grottens Væg i Bækkenet, den deilige Fru THULSTRUP, længe berømt i Norge for sin idealske Skiønhed, paatog sig en Hebes Rolle og overrakte i en Skaal, dannet som en Muslingskal, den gyldne Nectar – det var Madeiraviin.

Saaledes tilbragtes Eftermiddagen og den første Deel af Aftenen. Veiret var over al Beskrivelse yndigt, det var i Slutningen af Mai eller Begyndelsen af Juni. Bal, stor Souper og Fyrværkeri endte Festen.

Paa det prægtige Slot Bogstad gav PEDER ANKER os en ikke mindre glimrende Middagsfest. Der herskede en Rigdom og Pragt paa dette næsten fyrstelige Slot, i Meublementet, Malerisamlingen, Springvandet, Marmorbækkenerne i Spisesalen osv., som vidnede om, at dettes Eier var en Mand med ligesaa megen Smag som Rigdom.

Broderen, den for sin glimrende Optræden ved Hoffet og i de høieste Selskabskredse i Kiøbenhavn over begge Riger berømte BERNT ANKER⁹⁵, var død under sit Ophold i Kiøbenhavn samme Foraar [22/4], og et af hans Skibe blev sendt ned for at bringe Liget op til Christiania, at bisættes i Familiebegravelsen. Det ankom i Fiorden netop paa samme Tid som vi, sortmalet overalt og paa det completeste udrustet og indrettet for denne Sørgehøitid.

Af denne Grund bleve vi ikke modtagne personlig af Broderen, men ikkedestomindre gav han os, repræsenteret af sin Svigersøn⁹⁶, Fester paa Bogstad og et Par Dage efter et Bal og Fyrværkeri paa et andet Landsted, Frogner, kaldet.

Den ANKERSKE Familie var paa den Tid den rigeste og

mægtigste i Norge. Foruden den var der en Mængde meget rige Mænd, Skov- og Biergværkseiere, der for største Delen vare Kiøbmænd tillige. Trælasthandelen var i sin største Flor, og Forbindelsen med England bragte dette Lands Luxus og Smag i Levemaaden over til Norge i en langt høiere Grad, end Tilfældet var med Danmark.«

PALUDAN fortsætter DAHLERUPS Beretning: »Endelig seilede vi en Morgen, kort efter at vi kom fra et Bal, til Kiøbenhavn. Vi passerede Skagen tværs Kl. 12 Middagen, . . og løb ind efter Fyrene paa Helsingøers Rhed, hvor vi ankrede Kl. 9. Altsaa i 9 Timer havde vi løbet 25 Miil, som var en rask Fart. Vi manøvrerede nu ca. 14 Dage ved Sletten med Ankring og Letning etc. . . og kom endelig til Kiøbenhavn. Skibet laae fortøiet indenfor Trekroner.«

Om Aarets andet Togt i 1805 fortæller PALUDAN:

»Endelig fik vi Cadetterne ombord og seilede til Østersøen. Vi manøvrerede dér en Tid og løb ned til Rostock, hvor vi ankrede paa Rheden.«

Kommandørkaptajn SNEEDORFF fortæller i et Brev, som han skrev i Rostock Søndag 11/8, at de Fredagen før ankrede ved Warnemünde, og da de Lørdag Morgen sejlede mod Rostock, saa de Hertugens Lystjagt holde ned til dem; Hertugen salutede med 9 Skud, som det danske Skib besvarede. »Jeg foer da flux fra Borde med ROSENINGE⁹⁷ og 2 Adjutanter for at gjøre min Cour; idet jeg forlod Skibet, salutede vi med 15 Skud, som Hertugen besvarede.« Efter at det danske Skib var kommet til Ankers, kom Hertugen om Bord Kl. 12. »Han kom i min Chaloupe, styret af Lieutenant P. WULFF⁹⁸, han nød Chocolate, spiiste med sin Suite hiertelig Frokost og drak dygtig Rhinskviin (Dagen før skal han med hele sin Suite været mere end lystig), besaa Skibet, – jeg lod et Anker falde og hive for ham. Ved sit Kommende blev han saluteret.« Derpaa sejlede Hertugen i sin Jagt ind i Warnen, hvor han Kl. 14½ gav en lille Diner for SNEEDORFF, ROSENINGE, M. LÜTKEN⁹⁹ og WULFF, og endelig Kl. 19 naaedes Rostock.

Søndag Formiddag besaa SNEEDORFF Bibliotek, Mønt- og Naturaliekabinet sammen med alle Kadetterne og sin gode Ven Oberst A. N. C. v. KARDORFF og dennes, i Rostock fødte, Hustru samt Assessor ZEUTHEN¹⁰⁰, hvorefter han dinede med en Del Riddersmænd og Damer, der var taget til Rostock for at se Kadetterne. Om Eftermiddagen kørte SNEEDORFF i KARDORFFS Karet, fulgt af 2 Vogne med Officerer, til Doberan for at gøre Hertuginde og Prinsesse CHARLOTTE sin Opvartning. »Vi kom der Kl. 5, bleve førte ind til Hertuginde, som, hvor stolt hun end passerer for at være, modtog mig ubeskrivelig naadig, druknede min ringe Person med samt den Danske Nation dybt i Complimenter, fortsatte saaledes . . i den Time, jeg var der, . . at jeg som ellers aldrig har Hovedpine, virkelig fik den af

de horrible Complimenter, jeg til Giensvar maatte danne i min stakkels Hierne og komme frem med. Prindsesse CHARLOTTE er en kiøn Pige, har langt fra saa slet en Figur, som man har beskrevet, var meget artig og talte mig saa godt Dansk, at jeg forbausedes derved. Hertugen er altfor uendelig fidel. Iovermorgen tidlig kommer han om Bord for at seyle med Orlogsskibet til Doberan og der dejeunere og dinere med mig. Om Eftermiddagen og Aftenen – desværre vist Natten med – giver han os Fête der. Dagen efter kommer hele den Hertugelige Familie om Bord for at dejeunere, uden Tvivl ogsaa dinere hos mig og saa – skal jeg endelig trække mit Veyr! . . Saa seyler jeg og vil være glad.«

Baade DAHLERUP og PALUDAN beretter udførligt om de følgende Dages lystige Ophold hos PRINS CHRISTIANS Svi-gerfader:

I Rostock havde de næsten hver Dag Besøg af Hertug FRIEDRICH FRANZ af Mecklenburg-Schwerin, en lille, mager Mand paa 48 Aar, meget munter og meget hengiven til Glasset. Han elskede Søværnen lidenskabeligt og forsikrede, at han hellere vilde være KONGEN af Danmarks Admiral end regerende Hertug af Mecklenburg. Om Hertuginde skriver DAHLERUP, at hun »var den corpulenteste Dame, jeg har seet; hun kunde for Fedme ikke gaae, men blev baaret fra Værelse til andet af to store, udpyntede Karle – »Heidukker« kaldte de dem – paa en dertil indrettet Stoel.«

Efter nogle Dages Ophold i Rostock blev Danskerne forestillet for det hertugelige Hof, der paa den Tid laa ved Badet i Doberan. Turen fra Kysten til Badestedet Doberan, omtrent ½ Mil, foretoges i en Snes Wiernvogne, eskorteret af en Eskadron Husarer og kommanderet af Hertugen selv til Hest.

I Doberan var der »meget smukt arrangeret for Officeer og Cadetter.« DAHLERUP beretter: »Her var et prægtigt Middagsmaaltid arrangeret for os, hvor vi opvartedes af Hoffets Damer, der alle forekom mig ualmindelig skønne. Disse, saavel som Hertugen selv, gik ombord, indbød os til at tage for os af Retterne, skiænkede i vore Glas og opmuntrede os til at drikke.« »Men,« fortæller PALUDAN, »da SNEEDORFF underhaanden fik at vide, at Hertugen havde isinde at drikke Cadetterne berusede, blev der givet Ordre at bryde op og gaae ombord, og Hertugen fik ikke sin Villie, uagtet han tiggede og bad SNEEDORFF om, at Cadetterne maatte blive i Land. Det var rigtigt af SNEEDORFF, men mindre behageligt for de stakkels Cadetter.«

Dagen efter var Hertugparret og hele Hoffet, henved 80 Personer, til Dels fyrstelige, alle adelige, om Bord paa det danske Linieskib til Bal. Der blev spist og drukket og danset under Solsejl paa Skansen, lige til Solen gik ned. Gæsterne vilde gerne være blevet hele Natten, men SNEEDORFF vilde ikke beholde dem om Bord saa længe og foregav, at han havde Ordre til at sejle tidlig næste Morgen.

»Lystigheden havde været stor, der var drukket tilstrækkeligt, og megen Munterhed havde hersket. Iblant andet havde jeg [PALUDAN] engageret den særdeles smukke og livlige Prindsesse CHARLOTTE af Mecklenburg, dengang Prinds CHRISTIAN af Danmarks Forlovede, og dandsede to Dandse med hende. Det var ikke efter Etiquetten, at jeg tillod mig at engagere en Prindsesse; men det blev taget vel op. Hun passiarede med mig og bad mig hilse sin CHRISTIAN, som jeg naturligvis nok lod være.«

Midt under Ballet blev Vejret uroligt, SNEEDORFF fik sine Gæster ned af Dækket, fik alle Fartøjer sat ud i en Fart og forklarede de høje Gæster, at dersom de ikke vilde følge med Skibet paa en Krydstur i Østersøen, maatte de saa hurtigt som muligt lade sig sætte i Land i Warnemünde, da det ikke var muligt at lande ved Doberan. Nu blev der travlt; Søen var saa høj, at det var meget vanskeligt at faa Herrerne og især Damerne om Bord i Fartøjerne; den corpulente Hertuginde græd bitterlig af Angst, da hun blev hejset over, og endnu mere, da hun og alle Damerne blev søsyge.

Derimod morede det Hertugen fortræffeligt, naar en fin Dame kom halvt paa Hovedet ned i Matrosernes Arme. Kulingen tiltog, og det regnede, saa det var med stort Besvær, at de af Søsyge og Angst lidende Gæster, der hverken havde Overkjoler eller Kaaber paa, kom sikkert i Land igen.

PALUDAN fortsætter: »Dagen efter seilede vi øster efter og manøvrerede en Tidlang under Gotland. Cadetterne havde kun været lidet i Land paa dette Togt. . . Da vi havde i nogen Tid seilet omkring i Østersøen, gik vi hjem efter.« DAHLERUP skriver dog: »Begge dette Aars Togter vare meget morende for Cadetterne, især det sidste, da vi bleve modtagne med megen Udmærkelse af det hertugelige Hof i Doberan.«

Togterne i 1806 foretoges med det i 1804 byggede Linieskib Prins Christian Frederik, der endte sine Dage kun 2 Aar senere ved Sjællands Odde. Paa det første Togt, i Maj og Juni, der gik til Kristiansand og Fredriksvern (nu Stavern), var DAHLERUP med, men omtaler det ikke nærmere. Derimod skriver SNEEDORFF i et Brev, dateret Lørdag 7/6 om Bord i »Orlogsskibet Prinds Christian Frederik paa Fredriksværns Havn«: »Man er uendelig galant mod os her, mere end jeg ønsker; thi det koster vore Venner og fatiguerer mig. Tirsdag Nat kom vi her ind.« Efter en Omtale af de mange Mennesker, han besøgte i Ugens Løb, slutter Brevet: »Iaften giver JOCHUM LUND¹⁰¹ os en Fête, og inat seyler jeg fra dette Circes Land! Maatte vi bare faa Vind, ellers skulle vi imorgen spiise hos SCHWINGELLS¹⁰² i Laurvigen og iovermorgen hos VALEURS¹⁰³ her.«

Om det sidste Togt, JENS SEIDELIN deltog i, i August 1806 til Østersøen skriver SNEEDORFF 12/8 om Bord i Prins Christian Frederik »til Ankers under Møen«:

»Vi naaede Reval paa 9 Dage men vare kun 4 Dage paa Retouren. I Reval opholdt vi os i hele 5 Dage, men morede os kun la la. 3 Gange spiieste vi i Land, en Dag alle Officierer og Cadetter i Værtshuus i Haven; den Dag var ret brav. 2 Dage vare vi hos rige Kiøbmænd, uden Damer paa Værtinden nær, sammen med Procuratores, Doctores, Kiøbmænd og Toldinspecteurer, der alle talte høyt om Ting, de ikke forstode. Mine unge Mennesker kunde forresten godt holde dem paa Distance, thi om hine ey just forstode stort af Høflighed, begreeb de temmelig, naar man drillede dem.«

PALUDAN, der var med som Lærer i Navigation og Observationer, skriver om dette Togt: »Reisen gik til Reval. Der var intet mærkeligt ved den. . . Vi moerede os i Reval, kom hjem efter 7 à 8 Ugers Fraværelse.«

Baade PALUDAN og DAHLERUP omtaler de unge Søkadeters Dagligliv og de mange Fristelser, de udsattes for, især paa Togterne med Kadetskibet.

Saaledes skriver PALUDAN: »Jeg vil ikke fortælle de mange Vildskaber, der havde Sted paa Academiet, da jeg logerede der. Jeg tog Deel i dem, ikke altid af Lyst, men fordi Kammeratskabet og Tonen fordrede det. De, der holdt sig tilbage fra Optøjerne, bleve anseete for Memmer og daarlige Folk og kom ikke heller frem. Mange Gange saae vi SNEEDORFF selv skiult at være Vidne til vore Spectacler, som deels moerede ham, deels gav ham Kundskab om Individernes Character og Djærvhed, som kunde være ham som Opdrager vigtig. Han var en særdeles dygtig Mand som saadan, og mange unge Mennesker – hvoriblandt jeg – skyldte ham i sin Grav vores Fremgang i Livet.«

Om Drikkeriet skriver DAHLERUP efter Omtalen af Festerne i Christiania:

»Disse Fester og denne yppige Levemaade, allevegne hvor vi kom hen med Cadetskibet, var imidlertid ikke uden skadelig Indflydelse paa Cadetternes Moralitet. Ved saadanne Leiligheder blev der drukket stærkt; Opsigten med de unge Mennesker var naturligviis i saadanne Dage mindre streng, deels med Plan, deels ogsaa fordi Officiererne, der var unge Mænd, selv bleve henrevne af det forføreriske Liv. Alles Øine vare paa fremmede Steder henvendte paa de unge interessante Fremmede, der stedse, naar paa egen Haand, slentrede om i Gaderne for at besee Stedets Mærkværdigheder og Omegn; det manglede da ikke paa mange Slags Forlokkelser.

Udsvævelser grebe om sig i en beklagelig Grad, og jeg erindrer godt, hvorledes i Danzig, hvor vi vare indlogerede i et stort Hotel, Cadetterne i Flokke listede sig ud om Natten; jeg var dengang endnu for ung til at fristes, men de Ældre lagde ingen Skiul paa disse Udskeielser, pralede tværtimod af dem for de Yngre, og det kan ikke nægtes, at Corpsets Moralitet led meget derved.

SNEEDORFF havde vel taget alle passende Forholdsregler herimod, men deels kunde han ikke altid vente den strenge-

ste Opfyldelse af de givne Ordre for Opsynet, af Officiererne, der selv vare unge Mennesker, og deels var det Princip hos ham, at lade Cadetterne, alt efter deres forskellige Aldre, en vis Grad af Frihed, for saaledes at vænne dem til at staae paa egne Been, naar de engang slap ud af Ledebaandet, Academiet. En klosterlig Opdragelse for den unge Militair var ham en forhadet Tanke.

Faa kunne gjøre sig en Forestilling om den Fristelse, som den unge Sømand er udsat for, naar han fra en Reise med en Orlogsmand kommer til en Havn, hvor Opholdet kun er kort. Blodet er ophidset af Glæden over at være kommen i en rolig Havn, hvor man nu skal udhvile og forfriske sig efter de ustandne Besværligheder og Savn; Nyheden af Omgivelserne; Giæstfriheden, hvormed alle kappes om at modtage de Fremmede; alle ville drage dem til sig; Tiden er kort; det gaar fra det ene Selskab, den ene Forlystelse til den anden; og saa gaar det da let dem, som det gik Ulysses hos Calypso.«

Hvert Aar afgav Kommandørkaptajn SNEEDORFF en kort Udtalelse om den enkelte Kadets Evner som Søofficer; hans Skudsmaal om JENS SEIDELIN er næsten enslydende hvert Aar: »Temmelig Conduite, lader til at have temmelig godt Anlæg.«

Efter at JENS SEIDELIN havde deltaget i de 8 Togter med Kadetskibet, afgav Søkadetakademiet – Kommandørkaptajn SNEEDORFF, Kaptajn C. W. JESSEN, Kaptajnløjtnant L. FABRICIUS og Premierløjtnant A. C. LÜTKEN – den 1/9 1806 om Bord paa Kadetskibet Prins Christian Frederik – der endte sine Dage 22/3 1808, da det med nævnte Kaptajn JESSEN som Chef ødelagdes ved Sjællands Odde, ved hvilken Lejlighed WILLEMOES omkom – følgende Erklæring:

»Underofficer J. SEIDELIN har saavel i Kundskab som udvist Commando under Manøvren saavelsom i de fleste af de Egenskaber, vi tænke os nødvendige for at være skikket til Søofficer, præsteret saa meget, at vi ikke tro at burde tilbageholde ham Officers Recommendation; men vi anser det nyttigt baade for Hans Majestæts Tjeneste og for ham, at han prøves og dyrkes noget ved Akademiet i Henseende til militærisk Elasticitet, forinden han avancerer.«

Den 3/4 1807 avancerede han som nævnt til Sekondløjtnant med Gage (16 Rd. mdl.) – PALUDAN skriver, at som saadan anlagde man den smukke Mundering med Epauletter, guldtresset, trekantet Hat, Guldsnore paa Benklæder og Støvler – og blev s. D.¹⁰⁴ ansat ved 4. Divisions 1. Artillerikompani;

9/5–2/6¹⁰⁴ gjorde han Tjeneste paa Lineskibet Waldemar (under Generaladjudant, Kommandørkaptajn LINDHOLM) og fra 2/6¹⁰⁴ Landtjeneste.

Den 10/8¹⁰⁴ beordredes Sekondløjtnanterne JENS BANG, KNUD LINDE og JENS SEIDELIN at være Chef for hver sin Bombardérbarkasse »og at besørge samme, saa hastig muligt er, i behørig Stand udlagt.«

Under Københavns Belejring i August–September s. A. var Sekondløjtnant JENS SEIDELIN, kun 17 Aar gammel, *Chef for Bombardérdivisionens Mortérbarkasse Nr. 3*. Bemandingen fastsattes 13/8 til 19 Mand, nemlig Chefen, en Tjener, en Kanoner- og Regnskabsfører, 3 Konstabler, en Matros-Underofficer og 12 Matroser.¹⁰⁵

For at forhindre, at den danske Flaade skulde falde i NAPOLEONS Hænder, ankom 3/8 en stor, engelsk Flaade til Helsingør, bestaaende af c. 440 Skibe, hvoraf 25 Lineskibe, c. 40 mindre Krigsskibe og 377 Transportskibe, med c. 30,000 Mand Landtropper.

Efter at KRONPRINSEN 8/8 i Kiel havde afvist det engelske Krav om Udlevering af den danske Flaade og 11/8 i København havde beordret Forsvaret sat i højeste Beredskab, traf man energiske Forsvarsforanstaltninger i Hovedstaden, der til sit Forsvar kun havde c. 12–13,000 Mand, delvis uøvede, til Lands; til Søs var Batterierne og den flydende Defension arméret med 466 Kanoner og c. 6,000 Mands Besætning.

Admiral STEEN BILLE var Chef for hele Københavns Søforsvar, og under ham kommanderede Kommandørkaptajn J. C. KRIEGER den bevægelige Sødefension og Kommandørkaptajn J. VAN DOCKUM paa Batteriet Prøvesten den faste Sødefension.

»Disse Mænd viste sig værdige deres KONGES Tillid. Ideligen var Kanonbaadene og Bombardérene i Bevægelse, dels ved at tilbagedrive de fjendtlige Bombardérene, dels ved at understøtte Udfaldene til Lands, og altid drog de sejrende hjem. At København ej blev bombarderet fra Søsiden, skylder man ene disse Helte i Forening med Besætningen paa Tre Kroners Batteri. Dagligen var de ude; snart kastede de Bomber og beskød den engelske Flaade, snart vendte de Ilden mod Land-Batterierne, for at understøtte Landmagts Udfald fra Byen, snart roede de midt ind i den fjendtlige Transportflaade og opbrændte eller tog Skibe, til Trods for den overlegne Fjende. Vanskeligt, ja næsten umuligt er det at udpege enkelte Mænds Fortjenester; thi Chefernes Rapporter vidne stedse om, at alle viste sig lige uforfærdede, og lige ivrige i at slaa for Flagets Ære og til Landets Værn. Det var een Aand, som besjælede alle: danske Fædrenelandskjerlighed, og grænseløst Had mod hin Magt, der haanede Folkeretten.«

Ovennævnte Sekondløjtnant PALUDAN, der var Chef for Kanonchaluppen Kierteminde, skriver i sine Erindringer:

»Vores Chef, Commandør KRIEGER var den herligste Mand i alle Henseender. Vi saae op til ham med Høiagtelse og Tillid. Han var agtet, elsket og æret af os alle fra først til sidst. Han forlangte ingen Formaliteter, men blot hvad Nødvendigheden fordrede, og dette var let, thi alle som een brændte af Begjærlighed efter at opfylde sin Pligt. Der var en Stemning iblandt os i de Dage, som kommer aldrig igjen nogensinde. Vi vare belavede paa at gjøre Modstand til den sidste Mand. Vi ydede den Dag og Nat Modstand imod en hundred Gange større Magt i henved tre Uger, vare muntre og utrættelige i Kampen og bortjog Grillerne med ungdommelige Løier, naar den var forbi.«

Selve den danske Flaade laa som bekendt i Havnen. KRIEGERs bevægelige Sødefension udgjordes af 2 Blokskibe og 3 Stykpramme samt Kanonflotillen, der bestod af Avantgardens 8 Kanonchalupper, Corps de bataille's 11 Kanonbaade (hvoriblandt Nakskov med Premierløjtnant CHR. WULFF som Chef), Arrièregardens 7 Kanonchalupper, samt endelig Bombardérdivisionen, der foruden af 1 Kanonjolle og nogle Pramme udgjordes af 4 Bombardérfartøjer, nemlig 1 Mortérchalup og 3 Mortérbarkasser, af hvilke SEIDELIN var Chef for Nr. 3.

Bombardérdivisionens Mandskaber var indkvarteret i den uarmérede og utiltaklede Fregat Triton, som var udlagt ved Rødepæl mod Syd.

Hver Kanonchalup førte 2 Kanoner og 4 Haubitser og var bemanded med 64 Mand, en Kanonbaad førte 2 Kanoner og 6 Haubitser og var bemanded med 68 Mand.

Hver Mortérbarkasse var kun bemanded med 19 Mand og var ikke andet end en almindelig Skibsbarkasse (et Orlogsskibs største Skibsbaad), hvori man havde sat en 100 Punds Mortér. De blev derfor ogsaa næsten altid lække efter 5–7 Kast, hvorefter man bragte dem ind under Nyholms Mastekran (bygget 1746–51), tog Mortéren ud og satte den i en simpel Pram, som man derefter brugte, medens Barkassen blev tættet. Prammene holdt i Reglen bedre ud og blev først lække efter henved 30 Kast.

De 3 Mortérbarkasser, bygget 1804, »gjorde ypperlig Tjeneste ved Bombardementet 1807, hvor de med Mod og Mandighed med frivillige Folk under Sekondløjtnanterne BANG, LINDE og SEIDELIN's Kommando udrettede alt, hvad muligt var, indtil Københavns Kapitulation paafulgte, hvorefter de tillige med Besætning afgik.« (Den 20aarige JENS BANG var Søn af Københavns Viceborgmester, Læge og Arkitekt, Professor, Justitsraad JENS BANG, KNUD LINDE var 18 Aar, SEIDELIN yngst).

Blandt de 11 dristige Træfninger, der under Belejringen fandt Sted mellem Fjenden og den danske Flotille, der laa fra Rødepæl og Nordpaa, synes Bombardérdivisionens 3 Mortérbarkasser at have deltaget i følgende:

Da en Konvoj om Morgen Mandag 17/8, Dagen efter den engelske Flaades Landsætning af 17,000 Mand ved Vedbæk (S. 1118), søgte at slippe Nordpaa gennem Øresund, lykkedes det Kanonflotillen at afskære et engelsk og et amerikansk Koffardiskib, idet Bombardérdivisionen, der lagdes 1000 Skridt uden for Lynetten, tvang Konvojen til at holde Østerover; det nordamerikanske blev som neutralt straks frigivet, hvorimod det med Tømmer ladede, engelske Skib brændtes, da det kom paa Refshalen, og dets 5 Mands Besætning sendtes nogle Dage senere til den engelske Flaade.

Samme Dags Aften førte Chefen for Københavns Søforsvar, Kommandør STEEN BILLE hele Kanonflotillen mod en stor, engelsk Eskadre ved Svanemøllen, men efter en haard Ild fra begge Sider i 2½ Time maatte Danskerne trække sig tilbage efter at have mistet 1 Mand. Da BILLE efter det glimrende Udfald steg i Land paa Toldboden, modtoges han af store Ovationer.

De danske Kanonbaade laa i en Frontlinie fra noget uden for Lynetten til noget inden for Gamle Kalkbrænderi (Nord for Classens Have, direkte Vest for Trekroner). PALUDAN fortæller, at KRIEGER havde sit Hovedkvarter paa Lynetten, hvor han »med bart Hoved saaes tidlig og seent at speide Fjendens Bevægelser, give Ordre og modtage Rapporter – alt mundligt, bestemt og kort, men tydeligt og humant. Det var en herlig Mand, han moerede sig over de unge Menneskers Munterhed, som udførte hans Ordre, og holdt en god Stemning vedlige.«

De følgende Dage opererede Kanonflotillen, saa godt den kunde, ved Svanemøllen, hvor Englænderne befæstede deres venstre Fløj til Lands, men da den ikke samtidig understøttedes fra Landsiden, kunde den intet udrette.

Et den 20/8 foretaget, større, men resultatløst Udfald med 3,600 Mand til Lands mod Svanemøllen understøttedes med al Kraft og megen Tapperhed af Flotillen, hvis Tab bestod i 3 døde og 5 saarede; til Lands kostede Angrebet 18 døde og c. 25 saarede Danskere. Samme Dag veksledes en Del Bomber mellem den danske Bombardérdivision og 6 fjendtlige Bombardérer, dog uden synderlig Virkning paa nogen af Siderne. Den 22/8 laa hele Kanonflotillen i en Linie Vest for Lynetten og Bombardérdivisionen inden for samme parallelt med den.

De 2 største Angreb til Søs fandt Sted 23/8 og 31/8.

Medens der i Dagene efter det mislykkede Udfald 20/8 kun var ringe dansk Aktivitet til Lands, søgte man til Søs saa meget som muligt at forstyrre Englænderne i deres For-

beredelser til et Angreb paa Hovedstaden og henlagde derfor 22/8 ved det yderste Kalkbrænderi 2 Stykpramme, som Søndag 23/8 i Forening med Bombardérdivisionen Kl. 10½ om Formiddagen aabnede Ild mod Svanemøllebatteriet, som Englænderne havde besat med et Infanteriregiment og arméret med 9 Kanoner, 2 Mortérer og 2 Haubitser. En engelsk Eskadre, der kom til Hjælp, begyndte fra 15 Bombardérer og Brigger at beskyde Blokskibet Mars, Stykprammene og Bombardérdivisionen; men da den danske Kanonflotilles Avantgarde angreb Fjenden, og Batteriet Trekroner tillige med Citadellet begyndte at kaste Bomber og skyde med gloende Kugler, maatte Fjenden trække sig tilbage Kl. 14 efter en Træfning, der fra engelsk Side omtales som lang og haard, og ved hvilken Tabene paa dansk Side var 7 døde og 11 saarede, paa engelsk Side 4 døde og 13 saarede til Søs; de engelske Tab til Lands kendes ikke.

Det bekendte Udfald mod Englænderne i Classens Have 26/8, som 600 Mand foretog, understøttedes fra Søsiden af Kanonflotillens Avantgarde og 5 Kanonbaade fra Corps de bataille. Kanonchaluppen Stubbekjøbing sprængtes i Luften, hvorved 31 Mand dræbtes og 12 saarede, Kanonbaadene havde 1 død og 6 saarede. Samme Dag kastede Bombardérdivisionen Bomber mod det engelske Hovedkvarter paa Hellerup.

Fra 27/8 var JENS SEIDELIN i 3 Dage Chef for Kanonbaaden Nakskov, indtil dens Chef Premierløjtnant CHR. WULFF, der den Dag blev saaret, atter kunde tiltræde sin Post. Nakskov, der 27/8 kom paa Grund i Nærheden af Langebro, indbragtes – efter at være gjort flot – til Holmen til Reparation, men udlagdes igen Dagen efter. Den 30/8 fik Bombardéerne Ordre til at kaste Bomber, men forhindredes deri af daarligt Vejr.

Nakskov var 24/8, da Fjenden avancerede stærkt paa sin højre Fløj til Lands, sammen med en Kanonjolle og en Barkasse blevet sendt fra den nordre Flotille til Kalvebod Strand, hvorfra de næste Dag uafbrudt »ligesaa kieket som mandigen« beskød det Batteri, som Englænderne anlagde ved det gamle Pesthus¹⁰⁶, og hvis Anlæg »vel kunne opholdes, men ikke forhindres.« Da Batteriet 27/8 var fuldført, beskød Englænderne herfra om Morgen samme Dag de 3 Baade, hvorved 7 Danskere døde og 6 saarede; foruden Kanonbaadens Chef saarede Barkassens Fører, den 18aarige Kadet P. BUHL, der mistede sin venstre Arm, og blandt de døde var Kanonjollens Chef, den 17aarige Sekondløjtnant P. J. ZEUTHEN.¹⁰⁷

Det næste store Udfald mod Classens Have 31/8, ogsaa

resultatløst, støttedes af 3 Kanonchalupper; under dette Udfald saaredes den danske Øverstkommanderende, General E. PEYMANN af en Musketkugle i venstre Laar, »men Saaret er ikke betydeligt, da Kuglen kun er gaaet igjennem Kjødet uden at beskadige Sener eller Ben.«¹⁰⁸ Efter at Tropperne var trukket tilbage, kastede 6 Bombardérfartøjer og nogle Batterier mod Svanemøllens Batteri, medens 2 Spilpramme brugtes mod en fjendtlig Eskadre, hvoraf et Transportskib sprang i Luften og en Brig sank. »Fjenden blev rent fordreven fra Tuborgbugten og forfulgt af Kanonérflotillen.« Danskerne havde den Dag til Søs 2 døde og 6 saarede, til Lands 20 døde og 82 saarede.

Efter PEYMANN'S Afslag 1/9 af den engelske Opfordring til Overgivelse af Byen og Udlevering af Flaaden som Depositum fulgte 2/9–5/9 Bombardementet af København, under hvilket de danske Mortérfartøjer ved stadig Bombekastning forgæves søgte at forstyrre Fjendens Batterier uden for Østerport. Ogsaa mod Rheden kastedes til Stadighed engelske Bomber, hvorved Sødefensionen og især Kanonflotillens Avantgarde mistede flere Folk; Kanonbaadene besvarede – ikke uden Held – Fjendens Ild fra Pesthusbatteriet. 5/9 lagde Bombardérdivisionen sig mellem Lynetten og Fastlandet og kastede mod de fjendtlige Batterier. Fra begge Sider ophørte Bombardementet Kl. 14.

Da Situationen viste sig at være haabløs, traf Kommandør BILLE Foranstaltninger til Flaadens Ødelæggelse, men de blev ikke bragt til Udførelse.

Inden for Sødefensionen, hvis Officerer længe havde manglet Tillid til General PEYMANN'S Dygtighed, fremkaldte Efterretningen om, at København 7/9 havde kapituleret paa Fjendens Betingelser, hvoriblandt Udlevering af Flaaden til Ejendom, den dybeste Sorg og Harme; »Mandskabet græd og faldt hinanden om Halsen,« skriver PALUDAN. Den befalede Indlægning af Skibene udførtes dog med tilbørlig Orden, ligesom Afgangen fra dem fandt Sted med sømmelig Stilhed.

Efter at Branden var slukket, kommanderedes Søofficererne og deres Mandskab til at nedrive de faldefærdige Mure og høje, vaklende Skorstene, der mange Steder truede med at styrte ned over de forbipasserende. Denne Demolering af Brandtomterne, som kun varede faa Dage, men ofte kunde være farlig nok, udførtes iøvrigt kun med Uvilje.¹⁰⁹

Til Englænderne udleveredes hele Flaaden, ialt 73 Krigsfartøjer, hvoriblandt 17 Linieskibe (og 1 Mortérbarkasse), med alt Tilbehør. Englænderne forblev paa Holmen 7/9–20/10, og 21/10 forlod den engelske Flaade København med hele sit Bytte; af Forraad medtoges saa meget, at det foruden det, der toges om Bord i Krigsskibene, fyldte 92 Transportskibe. Undervejs til England mistedes nogle af de danske Skibe, især de mindre, saa Englænderne kun fik Nytte af 44 danske Skibe, hvoriblandt 15 Linieskibe.

De danske, militære Tab under hele Krigen var: til Søs

53 døde og 50 saarede, til Lands 135 døde og 296 saarede. Af Københavns c. 100,000 Indbyggere omkom ved Bombardementet c. 1,600 og saaredes knap 1,000 Personer.

»Vel blev Staden overgivet og Flaaden bortført; men ingen kan nægte, at den danske Søkriger (Landmagten og Borgerne ufortalte) gjorde alt, hvad der under daværende Omstændigheder var muligt, ja endog langt mere, end man kunde vente, med Hensyn paa vor liden Magt og Fjendernes Mængde.«¹¹⁰

Med nogle faa danske Skibe, der i September 1807 befandt sig uden for Danmark, nemlig de 2 Linieskibe Prins Christian Frederik (ødelagt 22/3 1808) og Lovise Augusta¹¹¹ (der var saa udslidt og søudygtigt, at det blev oplagt 1807 og ikke siden kom til Søs) samt 29 mindre Skibe, hvoriblandt 9 Kanonbaade og 4 Kanonjoller, skulde Danmark–Norge nu paabegynde Krig mod Verdens største Sømagt. Under denne Krig, der varede i 7 Aar, byggedes 1 Linieskib, 4 Fregatter og 295 mindre Skibe, heriblandt 157 Kanonbaade og 70 Kanonjoller. Efter Freden 1814 bestod den lille, danske Sømagt af 2 Linieskibe, 3 Fregatter og 186 mindre Fartøjer, men den var ikke i god Stand, saa adskillige af Skibene maatte kasseres som ubrugelige de første Aar efter 1814.¹¹²

Ved det engelske Overfald i 1807 kom Danmark–Norge i den store Verdenskamp over paa fransk Side, stik imod sit Ønske, og vedblev at være NAPOLEON'S Allierede til Krigens Afslutning. Det fik derved Krig baade med England og Sverige. De engelske Krydsere hindrede fra nu af enhver nogenlunde hyppig og paalidelig Forbindelse mellem Norge og Danmark og ogsaa ofte mellem Sjælland og Fyn.

Hovedopgaven for Danmark blev at forsvare de dansk-norske Kyster, hvorfor der dels anlagdes Flaade- og Landbatterier ved Indløb til Fjordene og de vigtigste Havne, dels udlagdes Rokanonbaadsdelinger paa de Steder, hvor Fjenden især kunde ventes. En anden vigtig Opgave var at vedligeholde Forbindelsen til Søs mellem de forskellige Landsdele, hvortil Kanonbaadsdelingerne brugtes ved at konvojere Handelsskibe, ligesom de ofte var til stor Hjælp for det mod Fjenden førte, aktive, private Kaperi, indført ved kongeligt Kaperreglement af 14/9 1807. Kaperiet, der opstod som et spontant Udslag af hele Befolkningens uforsonlige Had mod og Ønske om Hævn over »Røverne«, den gængse Betegnelse for Englænderne i Tale, Aviser og Skrifter, tilføjede ikke blot Fjenden betydelig Skade, men tvang ogsaa denne til at holde en temmelig stor Orlogsstyrke i de dansk-norske Farvande for at konvojere de engelske Handelsskibe, som skulde til Østersøen. Var Konvojerne store og de konvojerende Skibe spredte, var de et eftertragtet Bytte for Rokanonfartøjerne, der ofte kunde tilføje dem store Tab, naar det blev Vindstille, saa de store Skibe laa ubevægelige og let kunde indhentes af Kanonbaadene.

Da det var Kanonbaadenes Hovedbestemmelse i For-

Peders 15/11 8
 18/11 8

Mindetangs Pa-Memorat

Da jeg yfarsige blev den 19 October
 blev commandant d'et det gjøden Ejendoms for gæve 3 Anæve
 Sættens, vilde Bøjelum mig den 2. 4^{te} samme Proc.
 med det at indlægge mig gaa Indtræde Hospital.
 Indtrædet blev jeg i Sverige det første min blæk
 blev mig først indtænkt igjennem et første for fæns
 Majus Pals Ejendoms, migil jeg lifværet jeg arbtin
 ran gævede, Læge, den 25 November af Hospital.
 og indtog lang Tid efter. Børnens indtænkt, arman

Da den 17. Junii 1788 jeg indtræde
 at fæns barmen det vilde det første den
 gjindt næstligst i den første med den minde
 om det første indtræde i den første den 17
 da den første for den 3 Anæve den 17
 December første den første den 17.

indtænkt

P. Seidelin
 1788

1788 den 17. November 1788.

ening med Landmagten at skabe et Kystforsvar, underlagdes de paa Kysterne stationerede Kanonfartøjer de kommanderende Generalers Overbefaling.

Straks i de sidste Maaneder af 1807 paabegyndtes overalt i Landet paa baade private og kongelige Værfter Bygning af talrige Kanonbaade, Kanonjoller og Mortérchalupper, for en stor Del bekostet af Privatmænd, Byer, Regimenter osv., bl. a. gav Søløjtnanterne en Kanonjolle (Nr. 5), der fik Navnet Sejr eller Død. Kanonbaadene var under hele Krigen det Vaaben, der kom til at spille den vigtigste Rolle.

2 Kanonbaade skulde altid optræde sammen, og den ene af dem kommanderedes af en fast Officer, den anden af en Maanedsløjtnant. 2 Kanonbaade udgjorde en Peleton, 2 Peletoner en Division, og 3 Divisioner var en Bataillon.

En Kanonbaad var knap 19 m lang, knap 5 m bred og havde 60 (eller 64) Mands Besætning; den var arméret med 2 Kanoner (24-pundige), en for og en agter, og havde 2 Master, men den egentlige Bevægkraft var dens 30 Aarer. En Mortérchalup var paa samme Størrelse, armeret med 1 Mortér og 2 Haubitser; den havde 24 Aarer og 50 Mands Besætning, men sejlede daarligt. Kanonjollen var noget mindre, roedes med 18 Aarer, havde 24 Mands Besætning og var arméret med 1 Kanon agter og 1 Haubits for. Fartøjerne havde Sejl, men under Kamp benyttedes kun Aarerne.

19/10 1807 blev JENS SEIDELIN kommanderet til at gøre Tjeneste paa Batteriet Trekrøner, men den 27. s. M. »nødte Sygdom mig til at indlægge mig paa Frederiks Hospital. Imidlertid da jeg i Krigstid troede, min Pligt bød mig saa snart muligt igjen at forrette Hans Majestæts Tjeneste, udgik jeg /: før end jeg endnu var ganske cureret :/ den 25 November af Hospitalet og indtog lang Tid efter Medicamenter udenfor.«¹¹³ Den 17/12 1807 erobrede Trekrøner Skibet Dwina, hvorfor SEIDELIN 14/11 1808¹¹³ ansøgte om at faa Del af Prisepengene herfor, hvilket afsloges 19/11, »da De længe før var afgaaet fra Batteriet Trekrøner.«

I 1808 blev Sekondløjtnant J. SEIDELIN, der fra 19/2 havde gjort Tjeneste paa Batteriet Prøvesteen under Kommandørkaptajn JOST VAN DOCKUM, den 22/4 Chef for *Kanonchalup Litra C Nr. 1* under Chefen for Roflotillen ved København, Generaladjutant, Kommandørkaptajn J. C. KRIEGER og deltog som Chef for denne Kanonbaad den 9/6 s. A. i Erobringen af den engelske Brig Turbulent og 11 Koffardiskibe i Øresund.¹¹⁴

Højstkommanderende over den bevægelige Defension paa Københavns Rhed var den meget dygtige J. C. KRIEGER, der 1808 tillige var Chef for Lineskibet Prinsesse Lovise Augusta, der – udlagt paa Københavns Inderhed – var Kanonbaadsflotillens Kommando- og Kaserneskip.

I Begyndelsen af Juni fandtes ved København 21 Kanonbaade og 12 Mortérchalupper, af hvilke 6 Kanonbaade – hvoriblandt vist JENS SEIDELINS – i Midten af Maj detacheredes til Dragør under Sekondløjtnant T. LÜTKENS Kommando.

KRIEGER forsømte ingen Lejlighed til at angribe de fjendtlige Konvojer, der sejlede gennem Øresund, ofte under stærk Dækning af engelske Orlogsmænd.

Saaledes angreb han 9/6 1808 med 21 Kanonbaade og 7 Mortérchalupper en engelsk Konvoj, bestaaende af c. 70 Koffardiskibe, eskorteret af en engelsk Orlogsfregat, 4 Brigger og adskillige mindre, armerede Skibe, der ved 14-Tiden lettede Anker paa Malmø Rhed for derfra gennem Flinterenden (Farvandet mellem Skaane og Saltholm) at sejle Syd paa til Østersøen. Da der blæste en stiv Kuling og Strømmen var haard, lykkedes det først Kl. 17 den danske Roflaade efter stor Anstrengelse at naa frem til Saltholms-Grunden, Syd for hvilken KRIEGER formerede Frontlinie med sine Baade, inddelt i 4 Divisioner foruden en Reserve- og en Bombardérdivision. Kl. 18 indledtes Angrebet paa de fjendtlige Skibe, der styrede mod Sydvest for at passere Vest om Lillegrunden. Bombardéerne angreb selve Konvojen, medens Sekondløjtnant J. C. F. HEDEMANNNS første Division avancerede ind paa Orlogsbriggen Turbulent, som den beskød, medens Sekondløjtnant P. SANDHOLTS anden Division angreb de armerede Skibe. Da Konvojen imidlertid sejlede hurtigere end den danske Roflaade, besluttede KRIEGER med koncentreret Kraft at angribe Konvojens Bagtrop, ved hvilken Manøvre det lykkedes at afskære 11 Koffardiskibe. Sekondløjtnant T. LÜTKENS 2 Divisioner (tredie og fjerde) naaede nu frem, hvorved det lykkedes Sekondløjtnanterne SEIDELIN og BØEG (sidstnævnte fik sin Baad bortskudt) at angribe Turbulent, der var armeret med 12 Karonader og 2 lange Kanoner og bemandet med 56 Mand, og som overgav sig Kl. 20 efter en ærefuld Modstand, hvorefter den bemandedes af LÜTKEN, der da var nærmest med sin Kanonbaad. 8 andre Kanonbaade forfulgte og angreb den engelske Fregat, der dækkede den forreste Del af Konvojen, og beskød dens Agterspejl; kun Nattens Mørke reddede den fra at blive erobret. Da man ikke i Mørket kunde se, hvad den svenske Kanonflotilles 21 Baade foretog sig, og KRIEGER ikke vilde risikere at blive afskaaret fra Dragør, hvorfra man allerede havde fjernet sig 2½ Mil, afblæste han Angrebet Kl. 23 og ankom 3 Timer senere til Dragør med den danske Roflaade samt Briggen Turbulent, der havde 3 saarede, og 6 Koffardiskibe samt 85 Fanger. De 5 andre Koffardiskibe gik paa Grund paa Lillegrunden og blev brændt; de-

res Mandskaber flygtede i Land paa den svenske Kyst. Den danske Roflaade, hvis Kanonbaade hver havde gjort mellem 70 og 80 Skud, havde ikke een saaret eller død.

KRIEGER slutter sin Rapport til FREDERIK VI: »Samtlige Officerers udviste Iver og Mod overgaar min Anbefaling, og Mandskabet har ved denne Lejlighed vist at være ære-kjære Danske.« – KRIEGER, der var den ældste Kommandørkaptajn, blev 11. s. M. Kommandør, og LÜTKEN fik som den ældste Løjtnant paa Kanonbaadene overdraget Kommandoen over Turbulent, der derefter istandsattes og 1808–09 tjente under dansk Flag. – For de den 9/6 tagne Priser tilfaldt der KRIEGER 24,000, Kaptajner 1260, Kaptajnløjtnanter og Løjtnanter 945 og Maanedsløjtnanter 630 Rbd.

En samtidig Beretning fra ikke-militær Side om denne danske Sejr findes i det Brev, som den 30aarige Professor H. C. ØRSTED den 13. s. M. skrev til sin 2 Aar yngre Ven ADAM OEHLENSCHLÄGER, der da var i Paris, og hvori det bl. a. hedder:

»For nogle Dage siden havde vi en Affaire ved Dragør (saaledes har NYRUP vist, at Dragøe skrives i gamle Dokumenter) med en engelsk Konvoj. Vore Kanonbaade ødelagde næsten ganske en Fregat, toge en Brig og toge eller ødelagde 12 Kjøbmandsskibe. Vi sloges i 5 Timer, og de engelske Krigsskibe sparede ikke deres Krudt. Desuagtet mistede vi ikke een Mand, ja havde ikke engang nogen Saaret, som man kunde sige var mærkeligen beskadiget. Jeg skriver Dig dette, fordi Du maaske vilde anse det for Pral, naar Du læste det i Aviserne. KONGEN var selv Tilskuere ved Affairen. Alt begunstigede os. Det var nemlig ikke Fjendens Hensigt at angribe os, men blot at bringe en Kjøbmandsflaade forbi, som siden skulde snige sine Varer ind i Østersøens Havne. De laa ved Svenske Kyst og ventede, til en rask og gunstig Kuling kunde føre dem vore Kanonbaade forbi. De fandt endelig den forønskede Lejlighed, gik ud vel beskyttet af Krigsskibe, men da de kom til vor Kyst, blev det stille, Vinden vendte sig og blev dem mindre gunstig, kort, de maatte holde vore Kanonbaade Stand. En Kamp, saa nær Staden, kan Du let tænke maatte sætte alle Indvaanere i Bevægelse. Der gaves intet højt Sted fra Toldboden til Frederiksberg Slots Altan, som ikke var besat med Tilskuere, der alle ventede utaalmodigen paa Udfaldet. Natten endte egentlig Kampen, ellers var næppe een undkommen. – KONGEN var endnu paa Amager, da alt var endt; han havde ladet bringe alt Nødvendigt ud for at pleje de mange Saarede, han ventede. Du kan altsaa let tænke Dig hans Glæde, da den ene Baad efter den anden ankom, og overalt hvor han spurgte efter de Saarede, fik til Svar, at der ingen var. Commandeur-Capitain KRIEGER, som førte Overkommandoen, blev Dagen efter udnævnt til virkelig Commandeur. – Vore Kanonbaade gjøre overalt den bedste Tjeneste . . .«

I »Nyeste Skilderie af Kiøbenhavn« for 11. s. M. læses:

»Hs. Maj. KONGEN var tilstede paa Dragøe under hele Fægtningen, og tog først derfra Kl. 1 om Natten. Da Adjutanten bragte Efterretning om vor Erobring, raabte de mange tilstedeværende Tilskuere tre Gange Hurra.«¹¹⁵

JENS SEIDELINS Kanonbaad var ogsaa med i det Angreb, som KRIEGER 20/10 1808 foretog paa det engelske Linieskib Africa paa 64 Kanoner.

Den 19/10 var en engelsk Konvoj paa over 100 Skibe sydfra sejlet ind i Flinterenden. Da KRIEGER næste Dag Kl. 12 ankom til Dragør med Roflotillen, var Konvojen løbet ind til Malmø, men han besluttede at angribe et engelsk Krigsskib (Africa), der ogsaa var paa Vej mod Malmø, hvorfor han straks rykkede ud med hele sin Roflotille, fik afskaaret Africa fra Malmø og, da det for at undgaa at blive angrebet maatte vende sydpaa, forfulgte det helt til Falsterbo Rev, hvor Roflotillens Angreb begyndte Kl. 16 og vedvarede uafbrudt i 2½ Time, hvorefter Mørket nødte KRIEGER til at vende tilbage til Dragør, hvortil han ankom Kl. 23 med hele Roflotillen. Africa, der om Natten ankrede ved Stevns Klint, var blevet saa stærkt medtaget, at det – efter Reparation i Karlskrona og Hjemrejse til England – maatte kasseres. Danskerne havde 28 døde og 36 saarede, Englænderne 20 døde og 41 haardt saarede. KRIEGERs Indberetning slutter: »Den af samtlige Herrer Officerer og Mandskab udviste Iver for Hans Majestæts Tjeneste overgaar min Anbefaling.«¹¹⁶

I et Brev af 29. s. M. omtaler Kommandørkaptajn SNEEDORFF, hvor medtaget Africa var efter Angrebet og skriver derpaa om selve Angrebet: »Det er ubetvivleligt, at havde Dagen kun varet 1 Time længer, var Linjeskibet blevet de 22 Kanonbaades Bytte. Striden, hvorunder adskillige dræbtes, var paa Flinteskuds Afstand. En Time før Affæren ophørte, sagtnedes Skibets Ild tydelig, og dets Flag gik ned. KRIEGER og alle de andre troede, det havde strøget, og gav Ordre at gaa ind paa det, hvilket skete under Hurraraab. Men pludselig blev Flaget heist igjen, og Skibet gav atter en levende Ild fra sig. Det dreiede og manøvrede fortræffeligt med næsten ingen Vind og gav KRIEGER, HEDEMANN, SANDHOLT og de andre nok at bestille. De svenske Kanonbaade var atter her ubegribelig inaktive. Havde de efter Slaget nærmet sig vore udmattede Folk, der havde roet i 8 Timer uden at have faaet noget at spise, da var Udfaldet blevet ganske anderledes. Men KRIEGER var saa lykkelig at kunne føre hele Flotiljen i Behold, uagtet det var saa mørkt, at den med Lodser ombord kom helt ind i Kallebodbugten.«¹¹⁶

JENS SEIDELINS Sønnedatter Provstinde SOFIE HEY har i nogle Optegnelser om Slægten berettet om en Episode paa Amager efter en af de 2 Kampe mod Turbulent eller Africa (hun kan jo have forvekslet

Navnene); ifølge denne Beretning har JENS SEIDELIN allerede ved den Lejlighed mødt sin tilkommende Hustru, som han blev forlovet med 2 Aar senere. SOFIE HEY skriver:

»Da min Bedstefader JENS SEIDELIN som 17aarig var Fører for en Kanonchalup og havde kæmpet mod det engelske Linieskib »Africa«, kom han i Land paa Amager, og der ventede hans Fader og Broder. Min Bedstefader stod i Forstavnen med en stor Glaspokal i Haanden, som hans Broder greb, og han kastede sig i sin Faders Arme; han har sagt, at det var den eneste Gang i sit Liv, at han havde mærket sin Faders Kjærlighed. Han blev til Belønning for sin Tapperhed gjort til Løjtnant, 2 Aar senere blev han slaet til Ridder paa Rosenborg, hvor han knælede foran Sølvløverne og modtog de 3 Slag paa Skulderen, det var det sidste Aar, at dette skete. – Min Bedstemoder var, uden dengang at kjende min Bedstefader, til Stede som Tilskuer og sagde, at han havde set saa smuk og lykkelig ud.«

I November 1808 inddroges Kanonbaadsdivisionen i Dragør. Aarsagen hertil var, at KONGEN havde forlangt, at Admiralitetet skulde skaffe c. 1,000 Matroser til Bemanding af Skibe til at overføre Proviant til det af Sult truede Norge, og fra de 4 Kanonbaade i Dragør kunde paa denne Maade skaffes 240 Mand.

Den 8/1 1809 fik J. SEIDELIN Ordre til at rejse til Dragør og melde sig hos Kommandørkaptajn F. C. FISKE, der var Højstbefalende over Landbatterierne paa Amager, men allerede 4 Uger senere beordredes han til Aarhus.

Rimeligvis som Følge af sin Deltagelse i Erobringen af Turbulent og/eller Ødelæggelsen af Africa (S. 1239 f.) blev Sekondløjtnant JENS SEIDELIN 28/1 1809 – paa FREDERIK VI's 41 Aars Fødselsdag – Ridder af Dbg., kun 18 Aar gammel. Dette skete ved den første, store Ordensfest paa Rosenborg Slot, ved hvilken Lejlighed FREDERIK VI udnævnte 3 Riddere af Elefanten, 14 Kommandører af Dannebrog og med sit Sværd slog 132 til Riddere af Dannebrog samt udnævnte 138 Dannebrogsmænd.¹¹⁷

Blandt de øvrige Deltagere i Turbulents Erobring blev s. D. Kommandør J. C. KRIEGER Kommandør af Dbg., og Kaptajn L. FABRICIUS, Premierløjtnant T. LÜTKEN samt Se-

kondløjtnanterne C. J. F. HEDEMANN, M. BØEG og P. SANDHOLT Riddere af Dbg.

Medens indtil 1808 baade Elefantordenen (blaa Riddere) og Dannebrogordenen (hvide Riddere) var saa eksklusive, at kun en snæver Kreds af Rigets mest fremtrædende Mænd optoges i dem, foretog FREDERIK VI 28/6 1808 – kort efter at han ogsaa af Navn var blevet Konge – en gennemgribende Omdannelse og Udvidelse af *Dannebrogordenen*, der skulde være »et udvortes Tegn paa anerkendt Borgerværd.« Den blev fra nu af tilgængelig »for alle Undersaatter uden Hensyn til Stand eller Adel« og erhvervedes »ved udmærkede Fortjenester og Handlinger, saasom fortrinlige Beviser paa Tapperhed og Mandighed i Krig, Opofrelser for Konge og Fædreland,« samt ved Fortjenester inden for Videnskab og Kunst, Landbrug, Handel og Industri m. m. – KONGENS Hensigt var at give alle sine Undersaatter Mulighed for, enhver ud fra sine Forudsætninger, at modtage Paaskønnelse for Fortjeneste.

Medens begge Ridderordener hidtil kun havde haft een Grad, inddeltes Dannebrogordenen nu i 4 Klasser, nemlig Storkommandører, Storkors (hvortil de hidtidige Dannebrogsmænd, de hvide Riddere, overførtes), Kommandører og Riddere af Dannebrog.

Samtidig oprettedes som en særlig Bestyrelse for begge Ordener Ordenskapitlet med den regerende Konge som Præsident i hans Egenskab af Ridderordenernes Ordensherre og bestaaende af alle danske Elefantriddere og alle Storkommandører af Dannebrog samt, til at varetage de forefaldende Forretninger, nogle Overofficerer, nemlig Ordenskansleren som Chef, Ordensvicekansleren, Ordenssekretæren, Ordensmarskallen, Ordensskatmesteren, Ordensceremonimesteren og Ordensbiskoppen.¹¹⁸

Samtidig indførtes aarlige Ordensfester, ved hvilke et stort Antal Riddere af alle Grader samt Dannebrogsmænd højtideligt proklameredes i KONGENS Overværelse og under Udfoldelse af et pragtfuldt Ceremoniel. Disse Ordensfester fandt dog kun Sted faa Gange, nemlig paa FREDERIK VI's Fødselsdag 28/1 i Aarene 1809–13 samt 28/6 1809, alle Gange paa Rosenborg Slot, og derefter kun 2 Gange, nemlig ved KONG FREDERIK VI's og hans Dronning MARIE SOPHIE FREDERIKKES Salving paa deres Sølvbryllupsdag 31/7 1815¹¹⁹ og ved CHRISTIAN VIII's og Dronning CAROLINE AMALIES Kroning 28/6 1840¹²⁰, begge i Frederiksborg Slotskirke.

Ved den første Ordensfest 28/1 1809, paa KONGENS første Fødselsdag efter hans Tronbestigelse, udnævntes 3 Riddere af Elefanten, 14 Kommandører og 132 Riddere af Dannebrog samt 138 Dannebrogsmænd. Blandt de 132 Personer, som FREDERIK VI slog til Ridder med sit Sværd, var JENS SEIDELIN.

Festen¹²¹ indledtes med, at KONGEN i højtidelig Procession drog fra Amalienborg til Rosenborg, i en forgyldt Karret med 8 hvide Heste for; foran Vognen gik 12 Løbere og

Lakajer og ved begge Sider af Vognen 12 Pager, alle i Statslivré. Storkorsridderne og Elefantridderne i Ordensdragt kørte hver i sin egen Ekvipage med 2 Heste og 2 Tjenere i Statslivré. Den lange Procession drog gennem Amaliegade, Sct. Annæplads, Bredgade, Kongens Nytorv og Gothersgade til Rosenborg. Paa Vejen paraderede Garnisonen, Borgerskabet, Kongens Livkorps og Holmens Tømmermænd; Skibene flagede, og Kanonerne paa Volden saluterede.

Paa Rosenborg placeredes Indehaverne af de forskellige Ordensgrader efter disse i Riddersalen, med de ældste af højeste Ordensgrad nærmest KONGENS Trone, hvorefter Ceremoniellet, der i ydre Pomp og Pragt ikke stod tilbage for, hvad der præsteredes i Enevældens mest glimrende Tid, og som ikke prægedes af Flaadens Tab, Pungenøden og Krigsudsigterne, tog sin Begyndelse:

Naar KONGEN har sat sig og ved Ordensmarskallen, Generalmajor, Rigsgreve CARL v. BAUDISSIN, har tilkendegivet Ordenskansleren, Gehejmekonferensraad, Lensgreve J. G. MOLTKE til Bregentved, at Kapitlet skal aabnes, sætter Kapitlets Medlemmer og Storkorsridderne Hatten paa, og samtlige Tilstedeværende tager Plads. Herpaa lader Ordenskansleren, ved Ordenssekretæren og Ordensskatmesteren, henholdsvis Gehejmekonferensraad, Generaltoldkammerpræsident FR. MOLTKE og Kammerherre, Præsident i Tyske Kancelli J. S. v. MØSTING, oplæse det, som han i Kapitlets Navn har at berette. Derefter tilkendegiver Kansleren HANS MAJESTÆTS Befaling, at følgende skal benaades med Ridderordenen af Elefanten og med Dannebrogordenens højere Grader, samt at følgende skal optages i Ordenen. Den skrevne Fortegnelse desangaaende overleveres fra Kansleren til Ordensceremonimesteren, Deputeret i Land-Økonomi- og Kommercekollegiet, Kammerherre O. R. SEHESTED, som ved Ordensviceceremonimesteren, Kammerjunkeren, Kaptajnløjtnant i Søetaten J. F. BARDENFLETH, lader dem, som er udset til Riddere af Elefanten og Kommandører af Dannebrogordenen, kalde, at møde for KONGENS Trone, og ligeledes ved en af Ordensofficerterne fremkalder dem, som skal optages i Ordenen. Imedens Proklamationen varer, rangeres de, som skal optages eller forfremmes, saa at de, saa snart Proklamationen er endt, kan gaa op mod den højre Side af Tronen, saaledes at de, som er udset til de højeste Grader, kommer til at staa nærmest Tronen. Ordensbiskoppen, Biskop over Sjællands Stift FR. MÜNTER, træder derpaa frem paa den venstre Side af Tronen og holder en kort Tale, hvorefter han tager Løftet af dem, der skal optages i Ordenen, ved at forelæse dem Riddereden, hvortil alle, med oprakt højre Haand, paa een Gang svarer: »Saa sandt hjælpe mig Gud.« Herpaa samler Kapitlets Medlemmer sig paa begge Sider af Ordensherrens Trone. Samtlige Tilstedeværende rejser sig og bliver staaende, enhver paa den ham anviste Plads. Ordensceremonimesteren fører dernæst den ene efter den anden af de Riddere,

som skal benaades med højere Ordenstegn, frem til Foden af Tronen, hvor de knæler paa det højre Knæ. Ordenskansleren overrækker KONGEN Ordenen, med hvilken Ridderen skal beklædes, paa en Fløjlsplude af Ordenens Farve. KONGEN pryder Ridderen dermed, rækker ham Haanden til Haandkys og tilkendegiver ham at staa op, hvorpaa han rejser sig og føres af Viceceremonimesteren til den yngste Plads af den Grad, hvortil han nu er optaget.

Herefter kom Turen til de 132 nye Riddere af Dannebrog:

Derpaa fører Ordensceremonimesteren, Kammerherre SEHESTED, den ene efter den anden af dem, som skal optages i Ordenen, frem for Tronen, hvor de knæler paa det højre Knæ. Ordensherren berører den, som skal optages, med Sværdet og formaner ham til at blive sit Løfte tro, hvorpaa han pryder ham med Ridderordenen, som Ordenskansleren, Lensgreve MOLTKE, paa en Fløjlsplude af Ordenens Farve overleverer til KONGEN. Naar derpaa KONGEN har rakt ham Haanden til Haandkys og tilkendegivet ham at staa op, rejser han sig og tager den yngste Ridderplads. Naar alle de dertil udsete er optaget til Riddere, indtager Kapitlets Medlemmer atter deres Pladser.

Derefter fulgte paa tilsvarende Maade Tildelingen af de 138 Dannebrogsmændenes Hæderstegn, Sølvkorset.

Ordenskansleren lader nu, efter dertil indhentet Tilladelse af Ordensherren, de til højere Ordensgrader forfremmede og de nye Riddere samt Dannebrogsmænd ved Herolder proklamere i Slotsgaarden, hvor en af Herolderne udraaber: »HANS MAJESTÆT præsiderer i egen allerhøjeste Person sine Ordeners Kapitel og har allernaadigst til højere Ordensgrader forfremmet samt udnævnt og optaget følgende,« hvorefter han ved Navn proklamerer enhver forfremmet eller ny optagen Ridder og Dannebrogsmænd.

Medens Proklamationen foregik i Slotsgaarden, fortsatte Højtideligheden med, at Konferensraad, Kommandør af Dannebrog OVE MALLING holdt en kort Tale til KONG VALDEMAR SEJRS Ære, hvorefter Ordenskansleren, efter KONGENS Befaling og i dennes Navn, erklærede Ordensfesten for afsluttet.

Efter Højtideligheden drog hele den store Forsamling til Festtaffel paa Amalienborg. Ridderne af Elefanten og Storkorsene i Ordensdragt deltog i KONGENS eget Taffel, Kommandørerne og Ridderne ved 3 Marskalstafler og Dannebrogsmændene ved et særligt Taffel.

I 1809 var Sekondløjtnant JENS SEIDELIN *Chef for Kanonbaadsdelingen ved Samsø*. Denne, der var underlagt Kommandanten paa Samsø, Major N. TIDEMAND, bestod først paa Aaret af 2 Kanonbaade, men forøgedes midt i April med 2 Kanonbaade og Flaadebatteriet Nr. 8. Paa Overfarten fra Isefjord, hvor

Batteriet havde været stationeret de 2 foregaaende Aar, indtraf det Uheld, at den Slæbetrosse, hvori et Koffardiskib slæbte Batteriet, sprang; Batteriet drev i Land ved Havmølle Nord for Ebeltoft, hvorfra det i uskadt Stand førtes til Samsø.

I Store Bælt, hvor de første, engelske Skibe efter Vinteren dette Aar viste sig den 15/3, var Englændernes Styrke i 1809 som Regel 2 Linieskibe ved Sprogø og 1 ved Romsø foruden Fregatter og mindre Fartøjer.

Den 6/2 1809 havde SEIDELIN faaet Ordre til at rejse til Aarhus og overtage Kommandoen over de 2 dér oplagte Kanonchalupper, med sig selv som Chef for den ene og Maanedsløjtnant FREDERIK MICHAEL SONNE for den anden, og – saa hastigt muligt er – besørge dem istandsat, ekviperet, armeret og bemanded; til hver af de 2 Kanonchalupper skulde han 16/2 hos den kommanderende General i Jylland, Generalløjtnant v. BARDENFLETH, rekvirere 17 Mand, hver forsynet med sit Gevær, hvorimod han selv skulde skaffe sig det tilsvarende Antal Matroser.

Derefter skulde han sejle med de 2 Kanonchalupper til Samsø, stationeres der og derfra udføre sin Tjeneste »til Fjendens Skade og Afbræk med tilbørlig Kiækhed og Konduite.«

Samtidig sendte Admiralitetet ham et Eksemplar af Forordningen af 20/1 1808 om Landmilitæretaten til nøjagtig Efterlevelse af dennes §§ 69 og 70, der handler om Forholdet mellem en Divisionsgeneral eller Armeekorpschef og de i hans Distrikt stationerede Kanonbaadsdelinger.

Den 14/4 fik han Ordre til – da en Transport, bestaaende af 1 Officer, 3 Korporaler, 1 Trompeter og 40 Husarer, skulde gaa fra Kalundborg til Samsø – at holde Udkig efter denne og, naar den var i Sigte, da at eskortere den ind til Samsø med sine 2 Kanonchalupper.

Midt i April skulde yderligere 2 Kanonchalupper komme fra Aarhus til Stationen ved Samsø, under Premierløjtnant JENS BERLIN GIØDWAD, hvem SEIDELIN ifølge Ordre af 15/4 skulde underlægge sig, men 24/4 udnævntes SEIDELIN – i Stedet for GIØDWAD, der forflyttedes til Store Bælt – til Chef for alle 4 Kanonchalupper, af hvilke de 2 sidste endnu ikke var kommet til Samsø, 27/4 desuden til Chef for det paa Samsø værende Lodseri og 13/5 for Flaadebatteri Nr. 8 og dettes Mandskab.

Efter Ansøgning fra SEIDELIN 5/4 gav Admiralitetet ham 22/4 Tilladelse til at armere og bruge Lodskutteren Piilen »paa passeligste og hensigtsmæssigste Maade« med Mandskab fra Kanonchalupperne, hvorimod det forbød ham at benytte det ham fra Major TIDEMAND tilstillede Kaperbrev paa Lodskutteren, »da ingen Søofficer maa benytte sig af Kaperbrev.«

Den 2/7 1809 stod »Løjtnant SEIDELIN fra Lilleøre« Fader¹²² til Musketer- og Marketenderdatteren CHRISTIANE DOROTHEA PHILIPPINE ULRIKKE JØRGENSEN eller HANSEN fra Øen Kyholm.

Om et Angreb, som SEIDELIN foretog 15/8 1809, nitten Aar gammel, paa en engelsk Konvoj Nord for Sejro, afgav han følgende »Underdanigst Rapport¹²³ til Det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Kollegium,« dateret »Lilleøres Batteri paa Samsø den 16de August 1809«:

»Jeg giver mig herved den Ære at melde det kongelige Kollegium at jeg i Gaar Nat Klokken 2 udgik med Roeflotillen for om muligt at afskiære nogle Koffardimænd af Flaaden, som Dagen før var kommet fra Bæltet og laa til Ankers ved Seirøen. Den bestod af 130 til 140 Sejlere – den største Del Galeaser, convojeret af to Fregatter, en Bombarder Fregat og en Brig. Klokken 10 Formiddag, omtrent 1 Mil NNO for Seirø, var vi den agterste, med næsten Stille, paa Skud nær. Det var Bombarder Fregatten, armeret foruden med 12 eller 14 Kanoner. Da han straks efter fik nogen Kuling af SO, fjernede vi os ud af hans Skraa og beskiød ham med Brandgranater og Kugler. Klokken 11½ havde en anden Fregat, der saa ud til at være paa 36 Kanoner, krydset sig op til ham. Jeg lod da ophøre med Skydningen og roede op i Vinden. Da Kulingen vedblev og begge Fregatterne holdt dem agten for Konvojen gik vi tilbage og indkom her i Gaar Aftes Klokken 9½.

Der er fra alle fire Canon Chalupper sendt 109 Skud.

Vi har ingen døde eller saarede. Canon Chalupperne have lidt saare ubetydeligt Skade.

underdanigst
J. SEIDELIN.«

Som Chef for Kanonbaadsdelingen indsendte J. SEIDELIN paa »Lilleøres Batteri paa Samsø« (Lilleøre, lige Nord for Langøre, danner den vestlige Begrænsning af Indsejlingen til Stavns Fjord) en Del Rapporter til Admiralitetet; fra 1809 foreligger der 16 Breve fra ham. Saaledes melder han 27/9, at han med sine 4 Kanonchalupper er kommet til Kalundborg, og 9/10 er han vendt tilbage til Samsø.

Ved sin Tilbagekomst hertil erfarede han, at af 11

Skibe, der 3/10 Kl. 13 i stærk Taage var gaaet ud fra Samsø, blev 2 Jagter (sammen med en Galease, der kom fra Aarhus) samme Dag taget »under Hjelmen« (Øen Hjælm) af en fjendtlig Kutterbrig, og 8 af Skibene vendte samme Aften tilbage til Samsø, hvor de »formedelst fjendtlige Skibe og Modvind« blev liggende hele næste Uge; eet af Skibene kom lykkeligt til Skagen.

Den 18/10 Kl. 16 i stærk Taage blev en dansk Jagt, der var gaaet fra Kalundborg, ved Samsøs sydvestlige Pynt taget af 3 Barkasser, der var udsendt fra 3 ved Korsør beliggende fjendtlige Skibe; da SEIDELIN erfarede det, gik han Kl. 19½ ud med Kanonchalupperne, men kunde formedelst Taage ikke finde Jagten; 2 Dage senere kan han dog indberette, at Fjenden paa Grund af den stærke Strøm havde maattet lade den drive, og at den nu var kommet ind til Aarhus.

Den 13/11 indberetter han, at en Brig og en Jagt, ankommet til Samsø fra Norge med engelsk Lejdebrev, havde han stoppet og besat med Vagt efter Anmodning af Major TIDEMAND, der havde indsendt Lejdebrevet til KONGEN.

De ved Samsø stationerede Kanonbaade oplagdes 25/12 1809 for Vinteren i Aarhus og Flaadebatteri Nr. 8 ved Langøre paa Samsø, ifølge Ordre af 5/12 og 16/12. Samtidig overlod Admiralitetet til SEIDELIN, om han selv vilde blive i Aarhus for at holde Opsyn med Baadene dér eller dertil beordre en af de ham underlagte Officerer. Rimeligvis har han valgt det første, thi 30/1 1810 bifaldt Kollegiet, som Svar paa hans Skrivelse af 24/1, at han forblev i Aarhus »for enten at udføre den Dem tiltænkte Ekspedition med engelske Krigsfanger eller at afvente nærmere Ordre der.«

Den danske Søstyrke bestod i Juli 1808 af 59 Kanonbaade, 10 Mortérchalupper og 9 Kanonjoller samt 4 Støkkpramme (i København) og 9 Flaadebatterier. Af Kanonbaadene var 27 stationerede i København, yderligere 16 paa Sjælland (i Helsingør, Rørvig, Korsør, Vordingborg og Køge), og uden for Sjælland kun 2 i Nakskov, 12 i Nyborg og 2 paa Samsø, hvilke sidste 2 Kanonbaade, bygget i Aarhus, i 1808 kommanderedes af Premierløjtnant R. A. DE FONTENAY¹²⁴; derimod fandtes endnu ingen Kanonbaadsstation i Jylland. De følgende Aar stationeredes ogsaa Kanonbaade ved Kalundborg (i 1810), Skelskør, Ulvshale,

Præstø, Faaborg, Svendborg, Lohals, Aarhus, Grenaa, Udbyhøj og Frederikshavn.

Da det ved de forskellige Træninger havde vist sig uheldigt, at de fleste Kanonbaade ingen Sideskyts havde, fik Holmen 6/6 1809 Ordre til, saa snart som muligt, at foranstalte, at alle Kanonbaade forsynedes med 2 Haubitser.

En værdifuld Forøgelse fik Flotillerne i Efteraaret 1810, idet de tungtroende og sletsejlende Kanonbaade suppleredes med nogle letsejlende Barkasser eller Mellembaade, ligesom de selv skaffede sig smaa armerede Sejlbaade til Rekognosceringstjeneste.

Ved kongelig Befaling af 21/1 1810 afskaffedes den hidtil reglementerede »Stadsuniform« for Søofficerer, der herefter kun skulde bære een Slags Mundering, nemlig – saavel i daglig Tjeneste som ved »Solenniteter« – den hidtil reglementerede daglige Uniform med mørkeblaa Pantalons uden Guldbesætning samt uden Guld paa Støvlerne. »Dog tillades det enhver Søofficer at bære og opslide de nu havende Stadsuniformer.«¹²⁵

Den 10/4 s. A. udstedtes en Befaling for Marinen om, at den militære Hilsen udførtes ved at tage Haanden til Hatten uden at tage denne af.

17/2 1810 overdroges til Premierløjtnant C. FERRY Kommandoen over Stationen ved Samsø, bestaaende af 4 Kanonchalupper, oplagt i Aarhus, 1 Flaadebatteri, oplagt ved Samsø, samt 2 armerede Sejl- og Rofartøjer, og 2 Dage senere afgik SEIDELIN fra denne Station.

Herefter blev Sekondløjtnant J. SEIDELIN 19/2 1810 – 9/1 1811 *Chef for Kanonchaluppen Litra A Nr. 1* i den samtidig oprettede Roflotille ved Kalundborg¹²⁶, under Kommando af Kaptajn løjtnant J. J. SUENSON og bestaaende af 8 Kanonchalupper, 2 armerede Sejl- og Rofartøjer samt 6 Barkasser.

Den paagældende Kanonbaad havde 80 Mands Besætning, nemlig den 19–20aarige Chef, 1 Underkanonér, 1 Kvartermester og Regnskabsfører, 1 Tømmemand og 1 Konstabel samt 53 Matroser og 22 Soldater.

Aaret 1810 gav ikke Flotillen i Kalundborg nogen særlig Lejlighed til Bedrifter til Søs. Dog foretoges 6/6 et resultatløst Angreb i Storebælt paa en engelsk Orlogsbrig paa 22 Kanoner.¹²⁷

Derimod medførte Opholdet i Kalundborg, at den unge Sekondløjtnant SEIDELIN netop dette Aar traf (?) – og blev forlovet med – sin senere Hustru, den da 16 Aar gamle ANNA ELISABETH (LISE) BONNEVIE, Datter af den ansete Toldinspektør i Kalundborg EMANUEL BONNEVIE (S. 1242). Paa denne Tid var af

Børnene LISE alene i Hjemmet, den ældre Søster var i Februar s. A. blevet gift med Artillerikaptajn J. T. LUNDBYE, og den yngste af de 3, HONORATUS BONNEVIE, der senere gennem 48 Aar var en kendt og afholdt Præst i Vallekilde, var 1806–14 Elev ved Latinskolen i Aarhus.

Som nævnt ophørte JENS SEIDELINS Tjeneste ved Roflotillen ved Kalundborg 9/1 1811. Dagen før havde han skrevet til Admiralitetet, som 15/1 svarede: »Efter Deres Ansøgning af 8. ds. maa De forblive i Kalundborg, indtil De modtager Ordre at rejse til Antwerpen, hvortil De er udset.« Fire Uger senere kom den Ordre, der medførte, at han i 2 Aar maatte opholde sig i Udlandet, idet han fra *April 1811 til April 1813 gjorde Tjeneste paa det franske Linieskib Dalmate* i Auxiliærstyrken paa Floden Schelde i de dengang franske Lande Holland og Belgien, med Prædikat af *Maanedspremierløjtnant*.¹²⁸

Den 7/2 fik han Kollegiets Bevilling til at modtage 1000 Rd. som Forskud paa de Prisepenge, han havde til gode, 12/2 sendte Admiralitetet Ordre til Kalundborg, om at han skulde rejse til Randers, s. D. udstedte Admiralitetet Rejsepas »for Maanedspremierløjtnant SEIDELIN, Ridder, og medhavende Transport danske Søfolk fra Jylland til Antwerpen«, og 4 Dage senere »Ordre at melde Dem til Premierløjtnant og Ridder BRUUN i Randers og følge med ham og være ham til Assistance paa Rejsen til Antwerpen. Tillige tilkiendegives herved Hr. Løjtnanten, at De for den Tid, De er i kejserlig fransk Tjeneste, er tillagt Prædikat som Maanedspremierløjtnant, dog uden Udgifter for den kgl. Kasse.«

Allerede i Januar 1808 havde Danmark, nylig berøvet sin Flaade, over for Frankrig udtalt Ønske om at faa overladt 2 franske Linieskibe og 2 Fregatter til at besætte med danske Officerer og dansk Bemanding, hvilket ogsaa skete i Maj s. A. med Linieskibene Pultusk og Dantzic (74 Kanoner) paa Floden Schelde ved Antwerpen. Den oprindelige Hensigt, at benytte Skibene i de danske Farvande, blev derimod aldrig naaet og opgaves iøvrigt i 1809, da den franske Armé havde forladt Danmark, efter at Krigen mellem Frankrig og Østrig var udbrudt.

De danske Officerer modtog med Glæde en Ordre, som efter deres Formening vilde give dem Anledning til, i Forening med den franske Marine, at kæmpe under den store Kejser NAPOLEON, der paa den Tid stod nær ved Kulmina-

tionspunktet af sin Magt og Hæder; men i denne Henseende blev de følgende 5 Aar en stor Skuffelse for de danske Besætninger: Schelde-Flaaden, der blev grundlagt 1808 med 8 Linieskibe, 1811 bestod af 16 og 1812 af 22, i Løbet af Sommeren 1812 forøget til 29 Linieskibe, kom aldrig uden for Scheldes Munding, som Aar efter Aar holdtes lukket af en engelsk Blokade.

Den samlede Schelde-Flaade stod under Kommando af den franske Admiral MISSIÈS¹²⁹; de af Danskere bemandede Skibe, under fransk Overkommando og under det franske Flag, stod dog under de danske Love og Søkrigsartikler. Øverstbefalende for den danske Auxiliærstyrke paa Schelde var 1809–13 Kommandør J. VAN DOCKUM, der 1809–12 tillige var Chef for Pultusk. Chef for Dantzic var 1809–12 Kommandørkaptajn C. WLEUGEL.

Selv om enkelte danske Officerer fristedes til denne Tjeneste under fremmed Flag, fordi der hjemme manglede Lejlighed til den saa nyttige Linieskibstjeneste, og fordi man hjemme betaltes med værdiløse Papirspenge, medens den franske Gagering var god, var den franske Tjeneste i Almindelighed ikke yndet blandt Danskere og Nordmænd, ikke mindst fordi den baade var ensformig og streng, samt fordi Opholdet i de usunde, lave Scheldeegne foranledigede en Del Sygdomme og Dødsfald paa Flaaden.

Medens Danmark havde dygtige Søofficerer og Sømænd, men ingen større Skibe, var det omvendte Tilfældet med Frankrig. Ganske vist var den franske Flaade i en sørgelig Forfatning efter Slaget ved Trafalgar i 1805, men i Løbet af de følgende Aar lykkedes det ved stor Byggeaktivitet i alle franske Orlogshavne at skabe en ret betydelig Søstridsmagt.

Den 1808 med 8 Linieskibe, hvert paa 74 Kanoner, grundlagte Schelde-Flaade havde til at begynde med sin egentlige Station i Byen Vlissingen (nu hollandsk) paa Sydkysten af Øen Walcheren ved Scheldes Udmunding, idet Antwerpen ikke var i Stand til at give Flaaden Læ om Vinteren mod den stærke Isgang paa Floden. Antwerpen var endnu 1809 kun Flaadens Byggeplads med en Del Værfter og Magasiner, men netop dette Aar begyndte man at udføre den Plan at gøre Antwerpen til en meget vigtig Krigshavn, der skulde være Hovedstation for den mægtige Flaade, som den franske Regering agtede at bygge paa Schelde. Stedet var velvalgt, Schelde-Floden dannede en umaadelig stor og sikker Krigshavn, og ad Floderne Rhinen, Maas og Schelde kunde man faa tilført næsten alle Slags Skibsbygningsmaterialer og Krigsfornødenheder. Med voldsom Energi toges fat paa Arbejdet, et helt Kvarter i Byen blev sløjft for at skaffe Plads til et stort Skibsværft og paa lignende Maade et stort Antal Bygninger i Byens nordlige Del, hvor man vilde udgrave et Bassin, hvori 80–100 Linieskibe skulde kunne overvintre. Hvor der i 1809 var et folkerigt Kvarter, sejlede 2 Aar senere Linieskibe paa 84 Kanoner ind i Vinterhavn med fuld Rustning, Proviant og Bemanding.

Samtidig med Forøgelsen af Skibenes Antal voksede ogsaa Trangen til Søfolk, hvorfor NAPOLEON 1810 anmodede FREDERIK VI om til det kommende Foraar at afgive 900 Mand til Besætning for 2 nye Linieskibe, en Anmodning, som Kongen, hvor nødig han end vilde imødekomme den, ikke turde sige Nej til, dels vel for herved at undgaa at stille Tropper til Napoleons Krige, hvilket Frankrigs øvrige Allierede maatte gøre.

Først paa Aaret 1811 var der i København stor Travlhed med Forberedelserne til Afrejsen af Officerer og Mandskab i større Stil, dels til at besætte endnu 2 franske Linieskibe Dalmate og Albanais, hver paa 84 Kanoner og Karonader, dels til Afløsning af en stor Del af den danske Besætning paa Pultusk og Dantzig (74 Kanoner). Ikke mindre end 5 forskellige Transporter af Underofficerer og Mandskab skulde tiltræde Rejsen fra København, Rejseordrer og Rejsepas blev udstedt; der sørgedes for Indkvarteringspas til de Afrejsende paa Vejen mellem København og Hamborg, hvortil en Officer sendtes i Forvejen for at skaffe tilstrækkelige Vogne til Transportens videre Afgang vestpaa. Den 14/1 1811 modtog de 2 nye Chefer, Kaptajnerne H. MOSSIN og L. FABRICIUS, deres Udkommando, og s. D. udgik der fra Admiralitetet Ordre til Skibenes subalterne Officerer.

Dalmates Officersbesætning kom til at bestaa af Kaptajn H. MOSSIN som Chef, Kaptajnløjtnant W. HALLING, Premierløjtnant P. U. BRUUN, Maanedspremierløjtnanterne CHR. GRAN og J. SEIDELIN samt Sekondløjtnanterne J. H. WIESE, J. P. FINDT, J. B. G. OBELITZ og J. P. GANDIL.

Som nævnt rejste Maanedspremierløjtnant J. SEIDELIN midt i Februar 1811 til Randers for sammen med Premierløjtnant P. U. BRUUN – ifølge Ordre af 12/2 – at føre en Transport danske Søfolk til Antwerpen. Ifølge Admiralitetets Ordre af 16/2 til BRUUN i Randers skulde han afgaa med 100 Mand, assisteret af Sekondløjtnant og Ridder SEIDELIN samt Maanedsløjtnant M. B. LOU, og en af disse Officerer skulde han sende i Forvejen til Hamborg, hvortil han skulde komme 2 Dage før BRUUNS Ankomst med Transporten til Altona og i Forening med den danske Chargé d’Affaires i Hamborg Legationsraad J. G. RIST træffe alle Forberedelser til, at Transporten hurtigere kunde komme frem til Antwerpen.

Hertil ankom først de nye Chefer, som fandt Scheldeflaaden i fuld Virksomhed med Ekviperinger; de overtog deres Skibe og kompletterede Besætningerne, efterhaanden som de danske Søfolk, som foretog hele den lange Rejse til Fods, naaede dertil. Den 17/4 kunde Kaptajn MOSSIN, om Bord paa Orlogsskibet Dalmate, fortøjet ved Antwerpen, meddele Admiralitetet, at Kaptajnløjtnant CHR. WULFF 8/4 var ankommet med 103 Mand, og Løjtnant GRAN 10/4 med 3 Officerer, 1 Sekretær og 116 Mand. Heraf var 51 Mand, »som har været befængt med Fnat og venerisk Syge«, sendt paa Hospitalet. »Ondt Vejr og Modvind har forhindret mig udi at støde til Escadren, som ligger ved Vliessingen.«

Snart efter var hele Styrken atter i Aktivitet paa Floden, i Farvandet ved Vliessingen, Flaadens sædvanlige Tumbleplads, og man tog samvittighedsfuldt fat, hvor man Aaret forinden havde sluttet; de samme Signaler, Manøvrer, Skiveskydninger, Landgangsøvelser, Ankringer og Letninger gik Slag i Slag som den foregaaende Sommer.

Hvert af Flaadens Linieskibe fik 3 Kanonbrigger underlagt, som baade bemandedes og provianteredes fra dette, og da disse Smaaskibe, der næsten daglig var under Sejl, ofte for længere Tid detacheredes fra Flaaden, blev de en fortræffelig Skole for Linieskibenes Mandskaber.

Fra fransk Side var man godt tilfreds med de danske Søfolk paa Grund af den Dygtighed, de lagde for Dagen under de daglige Manøvrer paa Schelde, saa den franske Admiral som oftest maatte tilkende Danskerne det Tilfredshedssignal, der tilkom det Skib, der først fuldførte den befalede Øvelse. Franskmandene viste stadig Danskerne al mulig Agtelse og Venskab, hvortil ogsaa bidrog, at den danske Øverstbefalende, Kommandør VAN DOCKUM, ved sin Dygtighed, smidige Diplomati og Evne til at holde god Disciplin erhvervede sig stor Anseelse blandt de franske Mynigheder samt Kejserens personlige Yndest, saa at han under sine Vinterophold i Paris var en hyppig Gæst ved NAPOLEONS Hof. I 1810 havde NAPOLEON ved et Besøg paa Scheldeflaaden tilkendegivet sin Tilfredshed med de danske Besætningers Tjeneste og Opførsel.

Kort efter de nye danske Besætningers Ankomst indførtes en alvorlig Begrænsning af Danskernes fri Korrespondance med Hjemlandet, hvilket følte som et haardt Slag for de flere Tusinde Danskere, som i Aarevis var skilt fra Hjemmet. Denne Korrespondance, der betød en stor Opmuntring i den lange Krigsperiode, hvis Dage – bortset fra de daglige Øvelser – var ret begivenhedsløse, havde efterhaanden antaget et saa betydeligt Omfang, at Admiralitetet ved Cirkulære af 4/5 1811 saa sig nødsaget til at paalægge de 4 danske Skibschefer at sørge for, »at denne pri-

vate Korrespondance indskrænkes paa en passende Maade uden dog ganske at forbydes«, men dette har nok ikke virket tilstrækkelig effektivt, thi et nyt Cirkulære af 16/7 s. A. opstillede meget strenge Regler for den fremtidige Forsendelse af Postsager mellem Danmark og de danske Skibsbesætninger paa Schelde.

Det for Scheldeflaaden ret begivenhedsløse Aar 1811 bragte – foruden den nævnte Korrespondancebegrænsning – kun een bemærkelsesværdig Begivenhed: Kejser NAPOLEONS (andet) Besøg 24/9 paa Scheldeflaaden, der med sin Hovedstyrke laa til Ankers paa Rheden ved Terneuzen, medens 4 Linieskibe – hvoriblandt Pultusk – laa som Brandvagt i Farvandet ud for Vliessingen.

Kejseren ankom 24/9 Kl. 14, inspicerede straks de 6 Linieskibe, deriblandt Dantzig, der laa paa Ankerpladsen, og begav sig derefter om Bord i det franske Admiralskib, hvor han imidlertid paa Grund af voldsomt Stormvejr maatte forblive om Bord til den 27/9. Herom indberettede Dantzigs Chef Kaptajn C. WLEUGEL 28/9 fra »Orlog Skibet Dantzien til Ankers ved Vliessingen«:

»Kejser NAPOLEON har den 24. Sept. taget Flaaden paa Schelden i Øjesyn. Iblant flere Skibe, som han beærede med sin Nærværelse, var han og ombord paa Dantzica og ytrede megen Tilfredshed med samme Skibs Mandskab. Han forblev i Orlog Skibet Charlemagne til den 27de om Morgenen, da han gik i Land i Vliessingen. Medens hans Ophold i Flaaden havde vi haard Kuling af WSW, saa alle Skibene laa for 3 Ankre og med strøgne Stænger og Ræer.«

Alle de paa Brandvagt liggende 4 Linieskibe mistede deres Ankre i den kraftige Storm, hvorfor de maatte holde op ad Schelde til Terneuzen, hvor de atter ankrede. Fra Admiralskibet overværede NAPOLEON 25/9 Kommandør VAN DOCKUMS meget dygtige og yderst vanskelige Manøvrering af Pultusk tilbage til Rheden ved Terneuzen. Da Stormen havde lagt sig, og Kejseren paa sin Rejse op ad Schelde til Antwerpen passerede Terneuzen, viste han 29/9 Pultusk den Ære at gaa om Bord i dette Skib, hvor han som sædvanlig med Velvilje talte med VAN DOCKUM og især udtalte sin Forundring over, at denne om Natten havde opfisket Skibets 2 tabte Ankre, som han nu saa ophængt paa deres Plads under Kranbjælkerne, hvortil han udbrød: »Man maa tilstaa, at Kongen af Danmark har en højst aktiv Marine.« Samtidig tilstod NAPOLEON, ligesom Aaret før, de danske Besætninger en Gratifikation af en Maanedes Gage ekstra.

Da Antwerpens Bassiner endnu ikke var i Stand til at huse den samlede Flaade, lagde man kun nogle mindre Linieskibe her for Vinteren, medens Resten af Flaaden i November 1811 søgte højere op ad Floden til deres vante Vinterkvarter i Bugten ved Rupel.

Aaret 1812 bragte ikke nogen Forandring i Scheldeflaadens Virksomhed. Skønt Frankrig nu havde ialt næsten 100 Linieskibe til sin Raadighed, og Scheldeflaadens 22 Linieskibe foruden en Del Fregatter og mindre Fartøjer i Løbet af Sommeren 1812 forøgedes med ikke mindre end 7 Linieskibe, 7 Fregatter og 1 Brig, blev det store Krigsapparat ikke sat i Virksomhed; den engelske Blokade lukkede stadig Scheldens Munding.

Scheldeflaaden indtog tidlig paa Foraaret 1812 sin gamle Station og tog med samme prisværdige Iver som de foregaaende Aar fat paa sine Øvelser; de kendte Ture til Søs inden for Bankerne tog igen deres Begyndelse; der dannedes atter en Evolutionseskadre af Kanonbrigger og Flaadens lettere Skibe under Admiral MISSIESSYS egen Kommando; men trods dette, og uagtet der intet forsømtes til at fremme Officerernes og Mandskabernes Dygtighed, opnaaedes der intet virkelig positivt Resultat af det ihærdige Arbejde.

Paa 2 Omraader medførte 1812 en Forandring. Det blaa Uniformsklæde, der under de eksisterende Forhold var vanskeligt at anskaffe, blev ved kongelig Resolution erstattet med graat Klæde, og af økonomiske Grunde blev Epauletterne ved kongelig Befaling af 31/7 s. A.¹³⁰ afskaffet for alle Officerer m. fl. undtagen Admiraler og Generaler, og som Distinktioner indførtes Rosetter paa den nederste Del af Ærmet, saaledes for Sekondløjtnanter af Søetaten 2 Rosetter i Linie med hinanden paa hvert Ærme, nemlig 1 Roset paa hver Side af Opslagets Spids. De fleste Officerer skænkede deres Epauletter til Salg for de forskellige Indsamlinger.

Den anden Forandring var, at i 1812 kom alle de 4 dansk bemandede Skibe under Kommando af nye Chefer. Kontreadmiral VAN DOCKUM, der 1/2 1812 udnævntes til fransk Kontreadmiral, hvilket ikke blot var en Anerkendelse af hans egne Fortjenester, men tillige en iøjnefaldende Opmærksomhed mod hele den danske Marine, og som 7. s. M. tillige blev dansk Kontreadmiral, kunde efter de gældende Regler ikke som fransk Kontreadmiral være Chef for Pultusk længere, hvorfor han erstattedes af Kaptajnløjtnant W. KAAS, men selv fortsatte som Chef for hele den danske Styrke. Og paa Grund af Sygdom erstattedes Dantzigs Chef Kommandørkaptajn C. WLEUGEL af Kaptajn M. BILLE og Albanais's Chef Kaptajn L. FABRICIUS af Kaptajnløjtnant W. HALLING.

Ogsaa JENS SEIDELINS Chef, Kaptajn H. MOSSIN paa Dalmate, afløstes paa Grund af Sygdom; han havde lige fra sin Ankomst til Scheldeflaaden lidt af Feberanfald, der stadig tiltog og til sidst nødte ham til at lægge sig i Land som syg. Allerede 2/3 1812 søgte han om Hjemsendelse, da »han aldeles ikke kan fordrage dette Klima og er nødsaget til at rejse til Brüssel for om muligt at faa sin tabte Helbred igjen«, men der skete intet, saa 2/9 maatte han forny sin Ansøgning om Afløsning, da han ikke kunde taale Klimaet; han oplyser, at han blev syg i Marts og laa i Land

i 6 Uger, medens Næstkommanderende Premierløjtnant P. U. BRUUN fungerede som Chef; i Juli blev han atter syg og maatte rejse til Brüssel for at komme sig. Først 22/11 1812 udnævntes Kommandør C. C. VON HOLCK¹³¹ til Chef paa Dalmate, men naaede ikke at tiltræde denne Post, og 22/12 udnævntes Premierløjtnant F. W. EVERS, der hidtil havde gjort Tjeneste paa Dantzic, til Maanedskaptajn løjtnant og Næstkommanderende paa Dalmate, for hvilket Skib han i Januar 1813 blev Interimschef.

Efterhaanden som Tiden gik, og ingen af Skibene paa Schelde kom til Søs, medens der i de hjemlige Farvande stadig fandt Træfninger Sted med engelske Krigsskibe, forøgedes Danskernes Utilfredshed, og dette gjaldt ogsaa JENS SEIDELIN, der 9/9 1812 sendte Admiralitetet følgende Ansøgning¹³² om Afløsning:

»Underdanigst Promemoria!

Paa Grund af det kongelige Collegii udviste Godhed at lade flere af mine Kammerader, som i en lignende Tid som jeg har tjent paa den franske Flaade her, blive afløste, vover jeg underdanigst at udbede mig at samme Naade maatte i tilkommende Vinter blive mig meddelt.

Siden April Maaned 1811, da jeg ankom hertil, vil jeg til Vinter have tilbragt tvende af mine bedste Aar her, og om jeg ikke i alle Henseender anser dem for tabte, saa maa jeg dog som ærekiær Officier og paa en Tid da mit Fødeland har Krig og jeg maaske kunde være saa heldig at medvirke til at hævde dets Vaabens Ære, anse dem som saadan som tabte for mig og tør jeg haabe, at Det Kongelige Kollegium vil optage det gunstig at jeg ikke søger at forlænge en saadan Tid, men underdanigst ansøger det at forskaffe mig Lejlighed til at tjene mit Fødeland, ved at afløse mig herfra.

Jeg udbeder mig hertil min Chefs Herr Kapitain og Ridder MOSSINS gunstige Recommendation.

Orlogsskibet Dalmate til Ankers ved Vliessingen
den 9de September 1812

underdanigst
J. SEIDELIN.

Recommanderes underdanigst det høje Collegio

MOSSIN.

Til Det kongelige Admiralitets og Kommissariats Kollegium.«

Der findes ingen Besvarelse af SEIDELINS Ansøgning, men muligvis har den bevirket, at han vendte tilbage noget før de øvrige danske Officerer.

Imidlertid nærmede Vinteren sig, og Skibene skulde til at lægge op. Vinterstationen blev denne Gang Antwerpen, der

for første Gang under den femaarige Kampagne aabnede sine store Bassiner for alle Scheldeflaadens Skibe, hvorefter Vintertjenesten tog sin Begyndelse. Skønt Kulden var temmelig haard, blev dog Ordren om Forbud mod Ild og Lys om Bord overholdt i hele sin Strenghed til stor Byrde for Folkene, der maatte blive om Bord i de kolde, gennemfugtige Skibe, hvorimod Officererne lejede sig Boliger i Land, skønt disse var meget kostbare.

Om Efteraaret 1812 var mange Officerer og nogle af Mandskabet hjemkaldt til Danmark for at afløses af andre, som dog aldrig naaede at komme frem, og da samtidig ogsaa en Del af Officererne og Mandskabet var detacheret til Helvoitsluis paa Kanonflotillen, var der kun faa Officerer tilbage paa Linieskibene, og som sædvanlig tilbragte Admiral VAN DOCKUM Vinteren i Paris.

Medens Vinteren 1812–13 gik rolig og stille for Scheldeflaaden, foregik der paa den store europæiske Krigsskueplads Begivenheder af saa indgribende Betydning, at Frankrigs Stilling blev mere og mere vanskelig. Det uheldige Tog mod Rusland havde bragt NAPOLEONS Stjerne til at dale, og for hvert Uheld, der ramte de franske Hære, voksede Fjendernes Antal. Og samtidig begyndte de økonomiske Vanskeligheder, som de kolossale Krigsudgifter fremkaldte, at trykke haardere. Under disse Omstændigheder, hvor alt maatte opbydes for at skabe nye Troppekorps og skaffe Krigsmateriel til Veje, der kunne spærre de fjendtlige Hære Vejen mod Landets Grænser, og hvor Statens Kasse begyndte at ebbe, bragte Patriotismen den franske Nation til at rykke Kejseren til Undsætning med frivillige Pengebidrag til Krigens Fortsættelse.

Et Udslag af denne Bevægelse, der gik Frankrig over, naaede ogsaa til Antwerpen, hvor Scheldeflaadens Officerer viste deres Offerberedvillighed og Loyalitet ved at stille 10 Dages Løn til Kejserens Disposition. Tilbudet herom lød vel i hele Scheldeflaadens Navn, men underskrevet kun af de franske Officerer, og Grunden hertil var, at man mente at burde vise det Hensyn over for de Danske at undlade at opfordre dem til at yde Pengebidrag.

Denne Hensynsfuldhed faldt dog ikke i de danske Officerers Smag, og snart kom den Mening til Orde, at man ikke burde slaa sig til Ro med denne Afgørelse, men træde op paa egen Haand for nu i Ulykkens Dage at vise sin Sympati for Frankrig.

Da Admiral VAN DOCKUM paa den Tid var i Paris, tog den ældste tilstedeværende danske Officer i Antwerpen, Kaptajn M. BILLE, Sagen i sin Haand og opfordrede 11/2 1813 sine Kammerater til at samles til et Møde for at overveje, hvad der burde gøres. Man forudsaa, at enten vilde man i Paris anse de danske for medindbefattede og derfor afkorte dem i deres Løn ligesom de andre af Eskadren, eller at Admiralen vilde lade medfølge en Beretning, at de danske var undtagne, og ingen af Delene syntes ønskeligt.

Ved et Møde¹³³ 13/2 enedes man om at afsende følgende Skrivelse til Kejseren:

»Sire!

De danske Officerer i Deres Majestæts Tjeneste, delende som gode Allierede alle Franskmands Ønsker for den op-højede Monark, hvis Øjemed er at sikre den almindelige Lykke og gengive Europa Havenes Frihed, ansøge ydmygen den Gunst at maatte ofre 10 Dages Sold som et Bevis paa deres Hengivenhed og for at bidrage til de Bekostninger, som Forholdsreglerne imod Fastlandets Fjende gøre nød-vendige.

Værdiges at modtage, Sire, Bevidnelsen af den dybeste Ærefrygt fra Deres ydmygste og tro Tjenere.

(Underskrifterne)

Til

Hans Majestæt de Franskes Kejser, Konge af Italien, Protektor for Rhinforbundet, Mediator for den helvetiske Forbundsstat.«

Kaptajnløjtnant EVERS rejste som Sendebud for de danske Officerer til Paris for at anmode Viceadmiral MISSIESSY om at overbringe Adressen til Kejseren, ved følgende Skrivelse til Viceadmiralen:

»Til Hr. Vice-Admiral, Greve MISSIESSY, Storofficer af Æreslegionen, Chef for Scheldeflaaden, Paris.

De danske Officerer i Antwerpen anmode Hr. Admiralen, under hvis Kommando de have den Ære at tjene, om at nedlægge dette ydmyge Tegn paa deres Hengivenhed for Tronens Fod. Kapitain EVERS vil med Deres Tilladelse overbringe Dem vor Anmodning herom.

Modtag paa samme Tid den oprigtige Ærbødighed, som skyldes Dem, Hr. Admiral, af Deres

ærbødige

Kapitain M. BILLE og alle hans Kammerater.

Antwerpen, den 13. Februar 1813.«

Saa snart Foraaret 1813 tillod det, var de danske Sø-officerer og Mandskabet atter ved deres Skibe, og i Begyndelsen af April var Flaaden komplet udrustet, udhalet af Bassinet, klar til at forlade Antwerpen og indtage sin gamle Stilling i Munden af Schedefloden.

Da ankom den 11/4 den danske Konges Ordre om Hjemkaldelse af de 4 franske Skibes danske Besætninger, og Begjstringen herover blev saa meget større, da man erfarede, at den første Afdeling af Mandskaberne allerede 4 Dage senere skulde tiltræde Hjemmarchen. Aarsagen til Hjemkaldelsen var, at Danmark nu selv truedes med Angreb, efter at Krigslykken havde vendt sig til Fordel for NAPOLEONS Fjender. Frankrigs Søkrigsminister meddelte Admiral VAN DOCKUM, at Kejseren ikke vilde modsætte sig de danske Besætningers Tilbagemarch, og udtalte i sin Skrivelse videre: »Jeg har allerede ladet de Herrer Chefer for de 4 danske Skibsbesætninger tilkendegive, i hvor høj Grad Hans Majestæt Kejseren har været tilfreds med deres Tje-

neste saavel som med den Opførsel, som baade Officererne og Mandskabet af alle Grader under Deres Kommando og under hvilke som helst Omstændigheder have udvist i den Tid, de have gjort Tjeneste paa den franske Flaade.«

Fra 15/4 fandt Afrejsen fra Antwerpen Sted til Vogns og til Fods for de ialt 470 Mand; med 2 Dages Mellemrum rejste først Besætningen fra Dantzig, saa Albanais, dernæst Dalmate og til Slut Pultusk; Hjemrejsen varede 43 Dage.

Besætningen fra Dalmate under Kaptajnløjtnant EVERS rejste fra Antwerpen 19/4 1813, naaede Glückstadt c. 13/5 og ankom til København 2/6.

Sekondløjtnant JENS SEIDELIN er dog rimeligvis rejst hjem noget tidligere, thi 6/4–28/11 1813 var han *Kanonbaadschef ved Roflotillen ved Kalundborg og Samsø*, hvis Chef i samme Periode var Kaptajn J. A. SUENSON, og hvis Styrke var paa omkring 250 Mand. Allerede 23/3 fik SEIDELIN Ordre til at rejse til Korsør og melde sig hos Kaptajn SUENSON, og samtidig udgik Ordre om, at Stationen ved Kalundborg skulde besættes med Premierløjtnant LANGE-MACH, Sekondløjtnant SEIDELIN og 4 Maanedsløjtnanter. (De 2 Kanonbaadsdelinger, hver paa 8 Kanonbaade, der i 1812 havde været stationeret henholdsvis ved Kalundborg under Kaptajnløjtnant J. A. SUENSON og ved Samsø under Premierløjtnant GEORG FOG, synes saaledes i 1813 at være forenet under førstnævnte Chef).

Forholdet til England var paa denne Tid noget mindre spændt end tidligere. Saaledes skrev KONGEN 23/4 1813 til Kontreadmiral J. C. KRIEGER, der 1812–14 var Højstkommanderende over Sødefensionen i Sundet og Bælterne (dvs. over Flotillerne i alle danske Farvande med Undtagelse af Flotillen paa Jyllands Østkyst, for hvilken Premierløjtnant J. C. FALSEN var Chef): »Naar engelske Krigsskibe nærme sig de Kyster, hvor Rofartøjer er stationerede, som henhøre under Din Kommando, da ville Vi, at vedkommende Roflotilles Chefer udsender en Parlamentair til disse og derved skriftlig tilkendegiver den højstkommanderende Officer, at da Vi haabede snart at se Fred og Venskab oprettet igen mellem Os og England, saa var han af Os bemyndiget at tilbyde ikke at lade skyde eller forurolige noget engelsk Fartøj, naar bemeldte højstkommanderende Officer ligeledes vilde forpligte sig til ikke at ville forurolige Vore Skibes Fart eller Kysterne, og i Tilfælde, at han afgiver dette Løfte, da maa Roflotillen aldeles ikke agere offensiv, men i enhver Henseende blot forholde sig defensiv.« – Denne Bestemmelse gjaldt i 4 Maaneder; 26/8 befaledes det samtlige

danske Krigsfartøjer at angribe og opbringe alle fjendtlige Skibe, og 3/9 erklærede Danmark tillige Sverige Krig.

Af den bevarede »Mandstals og Debets Bog over Mandskabet paa Roeflotillen ved Callundborg og Samsø pro 1813« og Proviantforvalter BARSLEWS Regnskaber for Roflotillen 1813 (i RA) kan man følge Roflotillens daglige Liv Aaret igennem.

Af Regnskaberne fremgaar saaledes, at Proviant især købtes i Kalundborg hos Købmand HOLST og Slagter JACOB NIELSEN samt, for Grønsagers Vedkommende, hos CHRISTEN HANSEN og Gartner WAREN; paa Samsø gjordes de fleste Indkøb hos MORTEN KJÆRULF¹³⁴ i Stavns By og Pastor HANS HAMMER i Koldby Præstegaard, Grønsager købtes dog ogsaa hos JES MØLLERS Enke i Onsbjerg og en enkelt Gang (2/10) hos Pastor J. F. HENCKEL i Tranbjerg.

Endvidere giver Regnskaberne Oplysning om, naar nogen af Baadene var borte fra Stationen nogle Dage, idet det paagældende Mandskab da fik Proviant med til de Dage, de skulde være væk; desuden kan det ses, hvor mange syge der var paa Sygestuen, da disse fik særlig Sygekost.

Den 24/4 tog Kanonchalupperne fra Kalundborg til Samsø, hvor Mandskabet, der da udgjorde 240 Mand, om Aftenen »formedelst strengt Arbejde« fik tildelt ekstra 15 Potter Brændevin, nemlig 1/16 Pot til hver (dvs. 0,6 dl, idet 1 Pot er 0,966 Liter).

Fra 3/6–6/6 var »Sekondløjtnant og Ridder« SEIDELIN til Søs med 17 Mand og atter 6/7–19/7 med 18 Mand. Den »Transportkost«, som udleveredes til saadanne Togter, udgjorde for hver Dag pr. Mand $\frac{3}{14}$ Pund Smør, 3 Pund blødt Brød, $\frac{2}{16}$ Pot Brændevin og $1\frac{1}{2}$ Pot Øl. Til sidst nævnte Tur paa 13 Dage medgik saaledes ialt: af Smør 3 Lispund (à 16 Pund) og $2\frac{2}{14}$ Pund, af blødt Brød 2 Skip-pund (à 20 Lispund), 3 Lispund og 14 Pund, samt $29\frac{4}{16}$ Potter Brændevin og 2 Tdr. (à 136 Potter) og 79 Potter Øl.

Den 8/6 gik alle Kanonchalupperne med 254 Mand til Søs, hvorfor der om Aftenen serveredes Brændevin i Stedet for Grød og næste Dag Transportkost, »da der ingen Lejlighed gaves til at lave varm Mad, da Canon Chalupperne var under Vestborg« (Vestborg Fyr paa Samsøs sydvestlige Spids), og »formedelst svær Roning« fik hver Mand ekstra $\frac{1}{2}$ Pot Øl; samme Belønning tildeltes dem 5 Dage senere »formedelst streng Roning ved Oproning til Samsø.«

SEIDELINS nævnte Togt i Juli gik til Kalundborg, hvor han vel dels har besøgt sin Kæreste og hendes Forældre, dels den 16/7 indlagde 3 af sine 18 Mand paa Landetatens Sygestue, hvorfra 2 af dem blev udskrevet 3/8, den sidste først 22/11.

Medens SEIDELIN var paa denne Tur, konvojerede 2 af de øvrige Kanonchalupper med 118 Mand en Jagt fra Brundby Ball til Langøre paa Østsiden af Samsø.

23/7–27/7 var man atter borte fra Samsø, idet Kanonchalupperne konvojerede nogle Skibe til Aarhus, medbringende 1 Bataillon af det fynske Regiment foruden Regimen-

tets Heste, Vogne etc., som Kanonchaluppernes Mandskab Aftenen før havde indladet i en Galease og 4 Jagter, for hvilket svære Arbejde der da ogsaa var blevet udskænket ekstra Brændevin.

Om Eftermiddagen 31/7 Kl. 14 $\frac{1}{2}$ roede Kanonchalupperne med 259 Mand ud mod nogle fjendtlige Barkasser; Angrebets maaske eneste Resultat var den sædvanlige ekstra Brændevin for »svær Roning.«

At Brændevin ikke alene brugtes som en fast Bestanddel af Kosten, ses af, at Overkirurg HOFFBAUER^{134a} samme Dag »til Medicins Brug« fik udleveret 20 Potter Brændevin foruden 8 Potter Eddike og 4 Pund grøn Sæbe.

Sekondløjtnant SEIDELINS Bryllup, som fandt Sted i Kalundborg 13/8, fremgaar ikke af Regnskaberne. Den sidste Halvdel af August synes Flotillen ogsaa at have ligget ved Samsø.

Snart var Sæsonen til Ende, og man skulde til at lægge op for Vinteren. Den 26/10 gik Kanonchalupperne under Sejl fra Samsø til Kalundborg efter at have efterladt 25 Mand paa Flaadebatteri Nr. 8 ved Samsø. I Kalundborg afgik Dagen efter det første Hold af Mandskabet, og 3/11 gik Kanonchalupperne med de resterende 211 Mand til Korsør, hvor man 6/11 afgav 40 Mand til den derværende Roflotille; de resterende 171 Mand var 2 Dage senere beskæftiget med det »svære Arbejde i haardt Vejr at opsætte Canon Chalupperne paa Land«, for hvilket de hver fik $\frac{1}{16}$ Pot Brændevin ekstra. De 3 næste Dage fortsatte man med at hjemsende Størstedelen af Mandskabet. Dog naaede Sekondløjtnant SEIDELIN endnu en Gang at gaa til Søs, nemlig 11/11–13/11 med 18 Mand. Den 26. og 27. November permitteredes de sidste Mand, og 28/11 udskreves Chefen og Kanonbaadscheferne af Rullen. Dagen efter meddelte SEIDELIN Admiralitetet, at han med Kaptajn SUENSONS Tilladelse agtede at opholde sig i Kalundborg, »til Collegiets nærmere Ordre anderledes maatte bestemme,« hvilket skete 23/12, da LANGEMACH, SEIDELIN og Maanedsløjtnant FREDERIK MØLLER¹³⁵, alle i Kalundborg, beordredes til straks at rejse til Nyborg og melde sig hos Kaptajn C. P. FLENSBORG.

Krigen var nu ved at være forbi. Den 14/1 1814 sluttedes Freden i Kiel, og 2 Dage senere udstedtes kongelig Bekendtgørelse om alt Kaperis Ophør.

Endnu manglede kun at bringe Flotillen tilbage til København. Den 3/3 fik SEIDELIN Tilladelse til at paatage sig Opsynet med den i Kalundborg oplagte Flotille fra Grenaa i Stedet for Sekondløjtnant CHRISTENSEN, som havde søgt om at blive i København. Den 19/4 meddelte Admiralitetet, at SEIDELIN snarest vilde faa 50 Matroser, »hvilke til det Mandskab, De har, anses tilstrækkeligt til at føre de i Kalundborg oplagte Kanonjoller og mindre Fartøjer til Kiøbenhavn og aflevere dem paa Holmen.« (Flotillen fra Samsø passerede 21/4 og 22/4 Kalundborg Fjord paa Vej sydpaa).

Hermed var SEIDELIN dog ikke tilfreds. Han meddelte 22/4 Admiralitetet, at Flotillen i Kalundborg da bestod af 10 Kanonjoller, 2 Kragejoller, 1 Mellemjolle, 4 tolv Aars Chalupper og 4 fire Aars Joller; »med det herværende Mandskab bliver Besætningen paa denne Flotille foruden Officerer 67 Mand, hvilket jeg underdanigst formener at være vel ringe og udbeder mig derfor, at der endnu maatte blive commanderet 20 Mand til Flotillen samt 1 eller 2 Officerer.«

23/4 ankom de 50 Matroser til Kalundborg; 25/4 og 26/4 »har jeg arbejdet med at udsætte Kanonjolle No. 15. Jeg har laant her Havnens tvende sværeste Ankre, men . . . uagtet jeg har anvendt alle Hjælpemidler med Dunkrafter, Rullen, Smørelse, har Kanonjollen kun gledet lidet. Jeg skal nu laane et Anker fra et af de her paa Rheden liggende svære Skibe.« 29/4 melder han, at 8 Kanonjoller (men ikke Nr. 15) er sat i Vandet; »endnu i Aften haaber jeg at faa Nr. 16 og i Morgen Nr. 7 samt de øvrige Fartøjer udsatte,« men da Grunden er saa flad, kan de kun arbejde ved Højvande.

Som Svar paa hans Anmodning af 22/4 ankom 30/4 Sekondløjtnanterne BROWN og WEDEL med 16 Matroser til Kalundborg; »samme Dag blev de sidste Fartøjer udsatte i Vandet, og har vi siden den Tid arbejdet med at indtage Kanoner og tiltakle Flotillen,« melder han 3/5, og Fredag den 6/5 sender han sin sidste Melding: »I Morgen Aften bliver Flotillen færdig til Afsejling, og dersom Vinden bliver god, afgaar jeg Søndag Morgen Sydefter for at gaa igien-nem Ulfshale Løbet til Kiøbenhavn.«

Allerede Aaret før var SEIDELIN blevet gift. I Sommeren 1813, som han som omtalt tilbragte dels paa Samsø og dels i Kalundborg, havde han 14/6 fra »Langøre paa Samsø« sendt følgende Ansøgning til Admiralitetet:

»Jeg vover underdanigst at ansøge Det Kongelige Collegium om Tilladelse at indtræde i Ægteskab med Jomfrue ANE ELISABETH BONNEVIE, en Datter af Herr Kammerraad og Toldinspecteur BONNEVIE i Callundborg.

underdanigst
J. SEIDELIN.«

Ansøgningen, der bevilgedes, fik følgende Paategning af Kammerherre, Kontreadmiral KRIEGER, Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, 24/6 i Kjøbenhavn:

»Anbefales underdanig til det høje Collegium, da Partiet er convenabelt og passende for Supplicanten.

underdanig
KRIEGER.«

Den 14/6 skrev SEIDELIN endnu en Ansøgning til Admiralitetet:

»Da jeg snart ønskede at indtræde i Ægtestanden, og mine Kaar ikke tillade mig at betale de, især for Tiden, saa dyre Huslejer, saa vover jeg underdanigst at udbede mig den Naade af Det Kongelige Collegium, at jeg maatte blive taget i Betragtning ved Bortgivelsen af de Huse i Nyboder, som Hans Majestæt allernaadigst har bestemt for gifte Søofficerer.«

Den 13/8 stod Brylluppet mellem »JENS SEIDELIN, Ridder af Dannebrogen og Second Lieutenant i Søe Etaten, og Jomfru ANNA ELISABETH BONNEVIE« i hendes Faders Gaard i Kalundborg.

Som omtalt tilbragte JENS SEIDELIN Størstedelen af Ægteskabets første 9 Maaneder i Kalundborg, hvorfra han 12/4 1814 sendte en ny Ansøgning om et Hus i Nyboder:

»For et Aar siden ansøgte jeg om et Hus i Nyboder til Leje; jeg vover nu at bede Collegiet, at min Ansøgning ved første Vacance maa blive taget i Betragtning.

Af Formue har jeg intet; til at ernære en Familie, som jeg snart kan vente at se forstørret, har jeg alt-saa intet uden hvad jeg som Søofficer kan have. Nødsaget til at opholde mig i Kiøbenhavn vil dette vist ikke være tilstrækkelig til deraf at kunne betale de nu for Tiden saa dyre Huslejer, og en tiltagende Giæld vilde blive den visse Følge heraf. Jeg vover endnu en Gang at anbefale mig i det kongelige Collegii Naade. Underdanigst J. SEIDELIN.«

Men da Huset stadig ikke blev bevilget, og han i Begyndelsen af Maj som nævnt førte Flotillen til Kjøbenhavn, skrev han her 2/6 – samme Dag hans første Barn fødtes i Kalundborg – følgende Ansøgning:

»Jeg vover underdanigst at udbede mig af Det Kongelige Collegium Tilladelse til i trende Maaneder at opholde mig hos min Familie i Callundborg. Uden den vigtige Grund – min Kones i disse Dage forestaaende Forløsning – skulde jeg ikke vove at udbede mig Permission paa en Tid, da jeg ved, at flere af mine Camerader er blevet det nægtet, men jeg smigrer mig med, at det høje Collegium paa Grund af den særegne Vigtighed og Interesse, denne Rejse har for mig, her gunstigst vil gjøre en Undtagelse.«

1471

Jens Seidelin 25^o
6/1813

Undertænigt Bønnen.

Fag vorer undertænigt at anføge Det
Kongelige Lægecollegium om Tilladelse at indtræde
Alystet med Fruen Anne Elisabeth Bonnevie og
Patten af Jern Kammeraad og Collindfoged
Bonnevie i Vallindborg.

kædes

Langørd for Samværet den 14^{de} Junii 1813.

undertænigt

J. Seidelin

Undertænigt Bønnen til
Det kongelige Lægecollegium, om Tilladelse
af convenabelt og godes Land
for Supplicanten.
Kjøbenhavn den 24 Junij 1813

Det

Det Kongelige Admiralitets
og Lægemiddelecollegium.

Undertænigt
F. Seidelin

Allerede samme Dag fik han bevilget Tilladelse til at opholde sig i Kalundborg i 2 Maaneder, »imod at han ved sin Hjemkomst forretter de Vagter, som i den Tid maatte tilfalde ham,« og 21/7 tilstodes ham yderligere 2 Maaneder i Kalundborg, »hvor jeg med min Familie er etableret.«

Den 29/7 blev Sønnen PETER ANTON døbt i Kalundborg Kirke; han blev baaret af sin Moster Fru LUNDBYE, og Moderens Moster Jomfru GUNDERSEN stod hos; Barnets Fader og Morfader var Faddere. – Umiddelbart før PETER ANTONS Daab var hans 5 Maaneder ældre Fætter EMANUEL ANDREAS LUNDBYE, der var født i Kerteminde 11/1 og hjemmedøbt 19/1, blevet fremstillet i Kirken, baaret af sin Mormoder Kammerraadinde BONNEVIE, medens Mosteren Fru SEIDELIN stod hos; Faddere var Barnets Fader Kaptajn i Artilleriet J. T. LUNDBYE, dets 18-aarige Morbroder HONORATUS BONNEVIE og Madame DERAMM, Morfaderens Søster MAREN MARGARETE BONNEVIE, Enke efter Herredsfoged PEDER LUND DERAMM.

De sidste 3 Maaneder af 1814 var SEIDELIN utvivlsomt i København, hvor han 23/12 atter ansøgte om 3 Maaneders Permission for at kunne være hos sin Familie i Kalundborg, hvilket bevilgedes 24/12. Fraværet fra Hovedstaden kom imidlertid til at vare næsten 2 Aar.

Inden de 3 Maaneders Forløb fik SEIDELIN nemlig helt andre Planer. Den 24/2 1815 udbad han sig, fra Kalundborg, Admiralitetets Tilladelse til »at maatte fra 1/3 d. A. blive sat à la suite i Etaten paa 2 à 3 Aar og efter denne Tids Forløb, ved min Indtrædelse, at maatte erholde fuld Anciennité og Gage.«

Herefter følger Motiveringen: »Umuligheden af som Sekondløjtnant at kunne føde min Familie, men især mit ivrige Ønske, at øve mig i den vigtigste Del af de Kundskaber, man kan fordrø af mig som Søofficer, det praktiske Sømandskab, har givet Anledning for mig til at søge en Employ i Coffardi-Farten.« Ansøgningen indsendtes til Chefen for 3. Divisions Søfolk, Kontreadmiral og Kammerherre S. A. BILLE, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, hvem han bad om snarligt Svar, »da min Bestemmelse i Henseende til Coffardi-Farten er bleven pludselig, og Skibsfartens Begyndelse nærmer sig.«

Hans Ansøgning bevilgedes¹³⁶ 28/2: »Efter Ansøgning af 24 ds. er De fra 1/3 sat à la suite i Sjøetaten i 2 à 3 Aar uden Gage. Det paalægges Dem at aflægge Søofficers Mundering for den Tid, De afbenytter Coffardifarten.«

De følgende 1¼ Aar var JENS SEIDELIN Fører af et i Kalundborg hjemmehørende Koffardiskib.

Ved kongelig Resolution af 26/7 1815 (Admiralitetets Skrivelse af 28/7) blev han benaadet med Premierløjtnants Karakter fra 31/7 (FREDERIK VI's Salvings- og Sølvbryllupsdag), og 24/9 (25/9) s. A. udnævntes han til *Premierløjtnant* med Gage fra 1/10 at regne.

1816 fødtes det andet Barn 11/7, ved Daaben 3/8 fik det Navnet EMANUEL HONORATUS efter sin Morfader og Morbroder; Faddere var Mormoderen Kammerraadinde BONNEVIE, Mosteren Fru LUNDBYE og dennes Mand Kaptajn LUNDBYE samt Morbroderen Student BONNEVIE.

Ved denne Tid ønskede JENS SEIDELIN at genindtræde i Sjøetaten, hvorfor han 19/7 atter ansøgte om et Hus i Nyboder. Han omtaler sin 3 Aar før indsendte Ansøgning, »hvilken nu bringes i gunstigst Erindring,« og fortsætter:

»Jeg er siden den Tid blevet gift og har nu 2 Børn. Min Stilling har hidindtil tilladt mig at forblive bosat her i Callundborg, hvor Husleje og næsten alle Leveartikler ere lettere end i Kiøbenhavn. I de sidste fem quart Aar har jeg . . . ført et Coffardi-Fartøj her fra Byen; det er nu oplagt for at sælges og jeg altsaa uden Employ. Ved at melde mig til Tjeneste i Etaten vil det blive nødvendigt at leve i Kiøbenhavn med min Familie. Hvor kostbart dette er, og hvor utilstrækkelig min Gage er dertil, vilde være uforholdent at omtale for Det Kongelige Collegium. Overbevist ved Erfaring om, hvor gierne og med hvor megen Retfærd Det Kongelige Collegium hjælper dets Officerer, hvor det kan, henvender jeg mig med Tillid og haaber med saa megen mere Tryghed ved første Vacance at komme i Betragtning, som flere af mine Kamerader, hvis Kaar vist ikke ere nær saa ringe som mine, i det forløbne Aar har erhholdet Hus i Nyboder. Jeg var som ovenmeldt fraværende og til Coffardis, men det vilde være tungt, om jeg . . . skulde fremdeles se mig berøvet et Tilflugtssted for min Familie.«



JENS SEIDELINS Hus i Nyboder

Den 20/11 ansøgte SEIDELIN, der 2/10 var blevet *Inspektionsofficer paa Nyholm*, for fjerde Gang om et Hus i Nyboder, nemlig om det Hus i Bjørnegade (en Del af nuv. Fredericiagade) Nr. 2, hvis hidtidige Beboer, Skibsbygmester ERIK ANDERSEN¹³⁷, nu var død.

Den 17/12 svarede Admiralitetet, at nævnte Hus var bevilget Kaptajnløjtnant J. J. PALUDAN, men at man tilstod SEIDELIN et andet Nyboderhus, Ulvegade Nr. 32, som havde været brugt til Musikskole. Begge Huse tilstodes fra Flyttedagen 15/4 1817.

Nyboderhuset Ulvegade 32, som JENS SEIDELIN med Familie beboede 15/4 1817 – 29/9 1833, er det endnu eksisterende Hus, siden 1897 benævnt Olfert Fischersgade 43, paa det sydøstlige Hjørne af Gammelvagt og Olfert Fischersgade (Ulvegade var indtil 1897 Benævnelsen paa den mellem Borgergade og Gammelvagt liggende Del af nuv. Olfert Fischersgade, og nuværende Gammelvagt er Resten af

den gamle Adelgade¹³⁸, hvorfor Ulvegade 32 i Dattiden ogsaa benævnes Hjørnet af Adelgade og Ulvegade). I 1824 ansøgte SEIDELIN om at faa Husets Værelser malet og andre Reparationer foretaget.

Det hører til den ældste Del af Nyboder, som udgøres af de 619 Huse, som CHRISTIAN IV lod opføre 1631–39 mellem de nuv. Suensonsgade, Store Kongensgade, Hindegade, Klerkegade og Rigensgade. (Sct. Pauls Kirke er først fra 1877).

Huset havde – sin Lidenhed til Trods – baade Stueetage og første Sal. Oprindelig var Husene i 1 Etage, men de var blevet fornyet henimod Aar 1800 og fik da 1 Etage mere. Endehusene beboedes af Kompagniernes Officerer, der førte det overordnede Tilsyn med deres Folk, hvilket ofte skabte et vist patriarkalsk Forhold.¹³⁹

I Københavns Vejviser nævnes JENS SEIDELIN første Gang 1826.

Skønt Familien nu boede i København, er den tredje Søn, JOHANNES HENRIK STEENFELDT SEIDELIN, ligesom de 2 ældste døbt (og vel ogsaa født) i Kalundborg, maaske hos Morforældrene, der begge var Faddere 30/7 1818 sammen med Morfaderens nærmeste Medarbejder, Toldkassereren Kammerraad S. HERSCHEND, og cand. philol. A. F. BRANDT, der var Institutbestyrer og senere Boghandler i Kalundborg.

Fra 2/10 1816 – 18/12 (31/12) 1819 var Premierløjtnant J. SEIDELIN *Inspektionsofficer paa Nyholm* under Kontreadmiral KRIEGER, der 1814 var blevet Holmens Overekvipagemester. I 1817 meldte SEIDELIN fra Nyholms Hovedvagt, at man havde sigtet en russisk Fregat.

Herefter var han, der 12/8 1821 udnævntes til *Kaptajnløjtnant* med Gage, fra 1/1 1820 – 1/1 1822 *Indrulleringsofficer i Randers* (udnævnt 18/12 1819, afskediget 20/12 1821). Det hermed forbundne Arbejde har nok fundet Sted om Vinteren, thi samtidig var han, i Sommerhalvaarene, i 1820 (fra 20/3) *Næstkommanderende i Skonnerten Atalante*, der var *Vagtskib paa Elben*, og hvis Chef var Kaptajnløjtnant CEDERFELD, og i 1821 (fra 1/4, udnævnt 20/3) *Næstkommanderende ved Vagtskibsposten paa Batteriet Tre Kroner* under samme Chef.

Danmark havde Vagtskibe stationeret (i Reglen 1 paa hvert Sted) paa Elben ved Altona (fra 1817), i Øresund ved Kronborg og i Storebælt ved Nyborg foruden Vagtskibs-

posten paa Trekroner. Endvidere sendtes i en Aarrække hvert Aar 1 eller 2 Vagtskibe til de danske vestindiske Øer.

Vagtskibenes Opgave var at vaage over den danske Konges Strømme, at iagttage god Orden blandt forbisejlende og opankrede Koffardiskibe samt at modtage og vise tilbørlig Hønhør fra og mod fremmede Orlogsmænd.¹⁴⁰

I Modsætning til de øvrige Vagtskibe, der for Vinteren vendte tilbage til København, blev Vagtskibet paa Elben oplagt for Vinteren i Hertugdømmerne.

Af Indberetningerne fra Vagtskibet paa Elben i 1820 fremgaar, at CEDERFELD 16/4 ankom til Tønning paa Vestkysten ved Eiders Udmunding i Vesterhavet og 25/4 til Glückstadt (ved Elben), hvor det fuldtallige Mandskab, ialt 52 Mand, samledes 16/5; foruden Chefen og Premierløjtnant SEIDELIN var der endnu en Løjtnant, Sekondløjtnant (26/5 s. A. Premierløjtnant) KONRAD EMIL MOURIER. 23/5 ankom Skonnerten til Altona, og de næste 5 Maaneder laa man skiftevis ved disse 2 Byer ved Elben, uden at særlige Begivenheder indtraf. 21/10 forlod man for sidste Gang Altona, i Glückstadt afleveredes Soldatesken, og man tog 2 af Mandskabet, der havde ligget paa Hospitalet dér, om Bord; paa Eideren opholdtes man af syd- og sydvestlige Vinde, saa Skonnerten først ankom til Rendsborg 31/10.

Heller ikke det følgende Aar bragte Oplevelser udover de rutinemæssige. Vagtskibschefens Rapporter fra Trekroner drejer sig næsten udelukkende om de ud- og indsejlende, mest udenlandske Skibe.

Efter disse to Poster i de hjemlige Farvande sendte SEIDELIN 4/2 1822 følgende Ansøgning til Admiralitetet:

»Snart 15 Aar Officer uden at være commanderet til Søes paa nogen lang Tur, har det i de senere Aaringer, da Orlogsfarten igjen begyndte, været mit højeste og ivrigste Ønske at blive udcommanderet paa en saadan Tur for at faa Lejlighed til at øve mig i det praktiske Sømandskab, uden hvilket mine Bestræbelser for at vorde duelig i mit Fag var frugtesløse. Nylig forfremmet til Kaptajnløjtnant tør jeg ikke vente paa flere Aar endnu at blive udcommanderet som saadan; jeg ansøger derfor underdanigst det høje Collegium, at jeg ved første Udcommando enten til Middelhavet eller Vestindien maatte blive commanderet i Løjtnants Post . . . hvorved . . . jeg

vil med mere Sikkerhed kunne opfylde de Pligter, der kunne fordres af mig, om jeg senere skulde blive betroet en Post ifølge min Charge.«

13/5 1822 fik han 2 Maaneders Rejsepermission til Kalundborg, og i Begyndelsen af August ansøgte han om at blive udkommanderet til Vestindien, hvilket bevilgedes, idet han den 19. s. M. sattes til *Tjeneste paa Korvetten Najaden, Stationsskib i Vestindien*, hvis Chef var Kaptajn J. J. UL DALL, Næstkommanderende var Kaptajnløjtnant HEDEMANN, efter Kaptajnløjtnant SEIDELIN fulgte Premierløjtnanterne P. E. SLETTING og K. E. MOURIER samt Sekondløjtnanterne J. J. BECKER, J. A. MEYER, C. E. VAN DOCKUM og M. C. PENICK. Skibets Bemanding var ialt c. 125 Mand. Desuden medførtes 2 Passagerer og 2 Fanger til de vestindiske Øer. – De danske vestindiske Øer havde i disse Aar, hvor Søsrøveri graserede voldsomt, en fast Stationsstyrke af 2 større Orlogsskibe.

Ifølge Instruksen af 10/9 skulde Korvetten Najaden (20 Kanoner) samt Briggen *Sct. Croix* (12 Kanoner, 68 Mand), hvis Chef var Kaptajnløjtnant P. C. KINCH, tage Station ved de danske vestindiske Øer. Paa Udrejsen tillodes det at anløbe Madeira for at indkøbe Vin m. v. til Skibenes Mandskab.

16/9 passeredes Helsingør, 17/9 Kullen, 22/9 Dover, 9/10–12/10 laa man til Ankers ved Madeira, og 3/11 ankom Skibene til Vestindien, hvor de blev til 15/7 næste Aar. Hele Turen forløb uden særlige Oplevelser. 5/12 foretoges et Krydstogt til Fastlandskysten (formodentlig Venezuela), hvorfra man vendte tilbage 17/1 1823, medbringende fra en dansk Skonnert 4 Mænd, som skulde have sammensværgt sig mod deres Kaptajn. 29/1 afgik man paa et nyt Togt til Fastlandskysten, 27/3 til La Guaira paa Venezuelas Kyst, 27/5 returnerede Najaden til *Sct. Thomas* fra *Sct. Domingo* (Den Dominikanske Republik, som 1820 havde løst sig fra Republiken Haiti, der 1821 havde erobret den igen; blev selvstændig 1844). 29/5–4/6 1823 var Najaden atter paa *Sct. Domingo*. 2 Mænd var døde, og 2 var deserterede. Midt i Juni tog Najaden – efter Generalguvernøren, Admiral¹⁴¹ BARDENFLETHS Ordre – Guvernøren over *Sct. Kitts*, *Nevis* og *Tortola*, Oberst MAXWELL om Bord i *Tortola* (Naboø til *Sct. Jan*) og bragte ham til *Sct. Kitts*. Ved Afrejsen herfra løb Najaden nær under *Brimstol Hill*, hvor Garnisonen var indkvarteret i den derværende Fæstning, og hvorfra Najaden, da den passerede, blev saluteret med 13 Skud, som den igen besvarede. 1/7 var man tilbage i *Sct. Thomas*, hvor der foretoges Eftersyn af Skibet, inden

Hjemrejsen begyndte 15/7; 14/8 passeredes England, 16/8 var man i Nordsøen, 18/8 i Kattegat, 21/8 passeredes Helsingør, og s. D. naaedes København. »Paa Touren er intet hændet værd at melde. Alt er vel ombord.«

Lige inden Afrejsen havde Kaptajnløjtnant SEIDELIN 9/9 1822 ansøgt om, at hans 2 ældste Sønner PETER ANTON (* 2/6 1814) og EMANUEL HONORATUS (* 11/7 1816) maatte indskrives ved Søkadetkorpset, hvilket skete 19/9 efter Tilladelse 12/9.

Efter Hjemkomsten fra Vestindien fik han 1/9 1823 2 Maaneders Rejsepermission til Kalundborg.

Herefter var han 1/1 1824–10/3 1829 *Lærer i Matematik og Navigation ved Søkadetakademiet*, udnævnt 22/12 1823. Akademiet flyttede 1827 fra Amalienborgs nordøstlige Palæ, FREDERIK VIIIs, nu FREDERIK IXs, til Bredgade 76 (da 183), paa Hjørnet af Toldbodvej. Dets mangeaarige, fortrinlige Chef, Kontreadmiral Kammerherre SNEEDORFF døde 13/10 1824 og efterfulgtes af Kaptajn (1825 Kommandørkaptajn) P. F. WULFF til 1841.

I disse Fag havde Akademiet 3 Lærere; de 2 andre var i denne Periode Kommandør P. J. WLEUGEL og Kaptajnløjtnant (1825 Kaptajn) P. C. KINCH.

I 4 af disse Aar, 1824, 25, 27 og 28, var Kaptajnløjtnant SEIDELIN, efter Ordre af hhv. 20/4, 21/4, 23/4 og 21/4, Lærer i Styrmandsskab for Kadetterne paa det aarlige Togt med Kadetskibet, som 1824 var Fregatten Freja (Chef Kaptajn P. F. WULFF), 1825 Briggen Møen (Chef Kaptajnløjtnant P. C. KINCH) og 1827 og 28 Korvetten Najaden (Chef 1827 Kaptajn P. C. KINCH, 1828 Kaptajnløjtnant J. C. GROVE, S. 949). Hvert Aar foretoges 2 Togter, paa hvert Togt var 34 Kadetter med, i 1828 dog 40 Kadetter. De aarlige Togter foregik i 1824 i Nordsøen 15/5–2/7, i Østersøen 10/7–27/8, i 1825 i Nordsøen 16/5–3/7, i Østersøen 11/7–28/8, i 1827 foregik Togterne 16/5–30/8, først i Nordsøen og under Færøerne, paa hvilket Togt »ønskes at faa Længden af Færøerne bestemt«, derefter i Østersøen efter en Uges Ophold i København, og i 1828 varede Togterne fra 15/5–2/9, først i Spankesøen og Nordsøen, derefter i Østersøen.

Paa Togtet i Juli 1824 førte Kadetskibet Freja Prins CHRISTIAN FREDERIK til Bornholm og hentede ham 13 Dage senere paa Christiansø.

(Denne Rejse gav iøvrigt Anledning til en i og for sig ubetydelig Kompetencestrid mellem Kadetskibets Chef Kaptajn WULFF og Kadetchefen Kontreadmiral SNEEDORF, som ønskede at tage Kommandoen i Skibet, medens Prinsen gik om Bord, hvilket WULFF korrekt modsatte sig, men Admiralitetskollegiet benyttede Striden til at faa tildelt SNEEDORFF en kongelig Irettesættelse 1/8¹⁴², som denne af Søetaten højt fortjente Mand burde have været forskaanet for, faa Maaneder før sin Død.)

For Prins CHRISTIAN FREDERIK fulgte, efter det urolige, ulykkelige og skelsættende Aar 1814, da han havde været Norges Konge i 5 Maaneder, – indtil han 1839 blev Konge som CHRISTIAN VIII – 25 lange Aars Ventetid, tilbragt i i Odense som Guvernør paa Fyn, dog afbrudt af nogle aarelange Udenlandsrejser og iøvrigt anvendt til Beskæftigelse med Prinsens 3 særlige Interesser, Mineralogi, Botanik og Arkæologi.

Rejsen til Bornholm 1824, der gav Prinsen Anledning til baade mineralogiske, geologiske og arkæologiske Undersøgelser samt til at træffe en stor Del af Befolkningen ved Udflugter rundt paa hele Øen, kulminerende med den store Folkefest 21/7, har Prinsen selv nøje beskrevet i sin Dagbog, »Rejse Journal ført paa Touren til Bornholm«. ¹⁴³

Heri fortæller Prinsen, at han og hans Følge paa 8 Personer indskibede sig 10/7 Kl. 4½ om Eftermiddagen paa Kadetskibet Fregatten Freja, »som var beordret at overføre mig til Bornholm . . . Da jeg besteg Skibet hejsedes Kongeflag og Fregatten gav 27 Skud.« Paa Grund af Vindstille maatte Afrejsen udsættes til næste Morgen. »Efter Taffelet forlod min Søn [den 15aarige, senere FREDERIK VII] Fregatten og gik igien iland, Kl. var dengang 8½. Jeg gjorde et Parti l'hombre i min Cahyte, hvor jeg befandt mig saa vel som i Land og sov godt i min Coje, men mod Morgenstunden [11/7] da den tiltagende Vesten Vind og Dagningen tillod at lette vaagnede Stojen indenborde mig og jeg kom op paa Dækket Kl. 4½ da Fregatten allerede havde været en lille Time under Sejl . . . Batteriet paa Nyholm saluterede Kongeflaget med 27 Skud . . . Kl. 6 vare vi allerede passerede Drogden, Kulingen tiltog altid med Heftighed, Kl. 8 vare vi passerede Falsterbo Rev og i sigte af Møen. Der blev nu snart styret østlig og før Kl. 12 havde vi sigte af Hammeren paa Bornholm. Bevægelsen var stærk dog bevarede jeg mig for Søesyge især ved at ligge paa Dækket, men nede i Cahyten var det ej behageligt. Flere maatte betale deres Tribut til Havet. – Alt tonede Landet sig skønnere og skønnere og Bølgenes Bryden mod Klipperne under Hammershuus, hvis Ruiner ere maleriske, afgav et skjønt Æmne for et Søestykke. – Kl. 3 doublerede vi Fyret og Flagstangen paa Hammer og fulgte nu Kysten i faae Kabellængders Afstand forbi Sandvig, hvor det smukkeste Landskab mod Hammershuus Ruiner fra den anden Side aabner sig, Allinge Tejn den klippefulde Kyst forbi Gudhiem til Randkleven og videre forbi Svanike mod Nexø alt

i det Haab at der i Læ af Landet skulde findes saa smuult Vande at Fregatten kunde ankre og jeg gaae i Land men forgieves Stormen tiltog med Byger, Krydsraaen paa Mesan Masten knak i tre Stykker blot ved Vindens Magt i Sejlene, vi saae flere Skibe som vilde ankre at drive fra Land, Bølgernes Magt var saa hæftig at ingen Baad vilde kunne roe op mod den, en Iagt fra Svanike, som kom ud for at være os til Hielp ved at føre Tøjet iland bekræftede Vanskeligheden at komme iland, kort vi maatte bestemme os til at holde det krydsende med smaae Sejl langs med Kysten hele Natten og til at forvente bedre Lejlighed næste Morgen. – Fregatten viste sig paa hele Touren som et fortreffeligt Søeskib og Bevægelsen var vist ringere end paa noget andet Skib. Sejlende langs Kysten kunde vi sidde roeligere tilbords og jeg sov vel i min Kojee hele Natten. – Næste Morgen [12/7] vaagnede jeg op med den gode Tidende at det var stillere og at Fregatten var til Ankers ud for Nexø. Jeg klædede mig strax (i Uniform) og ilede at træde i Chalouppen for at naae min Rejses Maal efter først at have takket Capt. WULF for hans og Fregattens gode Tieneste og bestilt ham tilbage til Kysten mellem Bornholm og Christiansø d. 25., . . . og efterat have taget Afsked med Officerer og Cadetter ombord. Kl. 6½ landede jeg i Nexø Havn.«

Medens Kadetskibet fortsatte Togtet i Østersøen, drog Prinsen over Svaneke til Rønne, hvor han boede 14/7–21/7, dog med Udflugter bl. a. til Hasle, Allinge, Sandvig, Hammershus, Helligdomsklipperne og Randkløve Skaar samt til en Del af Kirkerne. 21/7 drog han til Almindingen, hvor det halve Bornholm, ca. 10,000 Bornholmere, om Aftenen og Natten sammen med Prinsen deltog i en Folkefest¹⁴⁴ med Sang, Tale og Dans og ved Midnat Fyrværkeri (første Gang paa Bornholm) og Fakkeltog. Til Minde om denne Fest og Prinsens Ophold paa Øen samledes herefter Bornholmere i en lang Aarrække til Almingsfest paa Prinse-dagen 21/7 paa den efter ham opkaldte Christianshøj, hvor den oprindelige Tømmerpavillon Aaret efter afløstes af en skøn, grundmuret Skovpavillon, der indviedes paa Prinsens 39 Aars Fødselsdag 18/9 1825 samtidig med Afsløringen af den sst. rejste Prinsestøtte, en 6,3 m høj Sandstensobelisk. – 22/7 drog Prinsen fra Almindingen til Nexø, herfra 24/7 tilbage til Rønne, som han forlod næste Dag:

»Kl. 11 ankom jeg til Gudhiem og saae Fregatten holde det Krydsende under Land, Pr. Lieutn. ZAHRTMANN¹⁴⁵ kom ogsaa strax i Land for at modtage min Befaling og jeg sagde ham at jeg tænkte om en Time at embarquere hvilket ved Signal fra Flagstangen blev tilkiendegivet Fregatten,« men Gudstjenesten, ved hvilken Pastor INGERSLEV¹⁴⁶ holdt »en skøn og opbyggelig Prædiken om sand Christendoms Virksomhed til Menneskets Lyksalighed,« varede til Kl. 13, hvorefter Prinsen tog Afsked med alle Øens Embedsmænd og Officerer og begav sig ned til Strandbredden, hvor han »med et rørt Hierte« tog Afsked med den talrige Forsam-

ling, der fulgte ham. »Kl. 1½ var jeg ombord paa Fregatten Freja som saluterede og svarede ved Salut for Kongeflaget fra Land – et særdeles skiønt Syn, forherliget ved det blideste Soelskinsvejr.« Ca. Kl. 15–20½ besøgte Prinsen Christiansø. »Fregatten holdt sig krydsende i Læ af Øerne men det var bleven forsømt at give bestemt Signal til Fregatten om at nærme sig for at tage mig ombord; vi stodelede paa en reen Aftale som Capt. WULF ej havde saaledes forstaaet, han holdt sig derfor længere fra Land end han ellers vilde have gjort og da vi kom uden for Havnen i Sluppen ført af Lieutn. ZAHRTMANN mærkede vi først at vi havde et langt Stykke at sejle for at naae Fregatten, men det var Medbør og Sluppen sejlede godt. Fartøjet fra Fæstningen som bragte mit Følge og Gods ombord kom først paa Siden af Fregatten og bragte først Vished om at jeg var undervejs. Fregatten brasede da op og vi naaede samme Kl. 9¼ omtrent, havde smuult Vande i Læ af Fregatten og kom godt op ad Trappentrinene paa siden af Skroget. Krydsningen begyndte strax ad Cours til Kiøbenhavn men med støt Modvind. – D. 26' Iuli. Jeg sov godt mellem hver Vending men om Morgenen befandt vi os endnu uden for Allinge og Sandvig. Vi saae det smukke Landskab af Hammershus fra den østlige Side mellem Sandhammeren og Sandvig saa tydeligen at Hr. MØLLER¹⁴⁷ kunde tegne det. Krydsningen fortsattes hele Formiddagen ved svær Kuling mellem Hammeren og Salthammeren paa den svenske Kyst, først om Eftermiddagen kunde vi vinde ned sydlig langs Bornholm til imod Rønne, vi saae den hele Kyst tydeligen. Vi tabte den først aldeles af sigte næste Morgen d. 27e Iuli Kl. 7 efter at vi hele Natten havde krydset i Farvandet midt imellem Sverrig Bornholm og Rygen altid med støt Modvind.

Op ad Formiddagen havde vi Rygen i Sigte og tonede Iasmund og Witmold for os. Nogle Timer efter kunde vi tage Toning af svenske Kysten vestlig for Ystad, Møen kom i sigte mod Aften. Hele Natten holdtes det Krydsende i dette Farvand. Aftenen var blid, Natten og Morgenen d. 29 [28.] stormende, men op ad Formiddagen bedagede Vejret sig, det blev Soelskin, og efter at have gjort et Par Vendinger mellem Møen og Falsterbo i sigte af Stevens fjøede Vinden til at kunne indsegle Drogden, Kl. 2½, Lotsen kom ombord, lod os gjøre et Par smaae Vendinger uden for Kastrup og førte omsider Fregatten giennem Hollænderdybet til Ankers norden for Middelgrunden i en god ¼ Vejs Afstand fra 3 Croners Batterie Kl. 4½. Vi spiste imidlertid, og en Kongelig Slup hentede mig fra Fregatten, jeg tog Afsked fra Capt. Vulf, de øvrige Officeerer og Cadetterne med oprigtig Erkiendelse af alles Opmærksomhed for mig medens Overfarten og med Forsikringen ej at skulle glemme de behageligen tilbragte Dage. Kl. 5½ landede jeg ved Toldboden hvor min Kone og Søn med Følge modtog mig. Endnu samme Aften Kl. 7 tog jeg ud til Frederiksberg for at opvarte KONGEN og DRONNINGEN skiøndt jeg

fandt mig temmelig fortunlet af den lange Søe Rejse . . . Ligesom jeg vist aldrig glemmer denne interessante Tour saa skal jeg vist ikke lade nogen Lejlighed gaae forbi for at gavne Bornholmerne ved min personlige Kiendskab til deres Land.«

Den 10/3 1829 afløstes Kaptajnløjtnant SEIDELIN efter Ønske som Lærer ved Søkadetakademiet og udnævntes 23. s. M. til *Chef for Skonnerten Atalante* (10 Kanoner), der var *Vagtskib ved Altona*, ligesom da han 9 Aar tidligere var Næstkommanderende paa det. Blandt Mandskabets 52 Mand var foruden Chefen kun 2 Søofficerer, Premierløjtnanterne J. G. SCHNEIDER og H. E. KRENCHEL.

Da Skonnerten, der var bygget 1811 og 1819–31 var Vagtskib paa Elben, allerede laa ved Altona, blev Besætningen transporteret paa 10 Bøndervogne til Altona, hvortil Ankomsten skete 4/4. Det blev et roligt Halvaar; Chefens faste Indberetninger melder, at intet særligt var forefaldet. 16/10 maatte Kaptajnløjtnant SEIDELIN sejle Prinsesse LOUISE CHARLOTTE til Harborg i sin Chalup (en aaben, mellemstor Baad, der ros af 8–14 Mand), fordi den Dampbaad, der befordrede hende, gik i Stykker. Prinsessen, der boede i København sammen med sin Mand Landgrev WILHELM af Hessen-Kassel, der var dansk Generalmajor, var KONGENS Kusine og Søster til den senere CHRISTIAN VIII samt Moder til den 17aarige LOUISE, senere CHRISTIAN IXs Dronning. SEIDELINS Indberetning, dateret Atalante Fredag 16/10, lyder:

»Jeg giver mig herved den Ære at indberette det høje Collegium, at Hendes Kongelige Højhed Prinsesse LOUISE CHARLOTTE med durchlautige Gemal og Suite ankom hertil Natten imellem Tirsdag og Onsdag Klokken 2. – Idag Morges Klokken 8 afgik Hendes Kongelige Højhed med Dampbaaden fra Hamborg til Harborg, og blev ved at passere Vagtskibet givet den hendes høje Rang tilkommende Honneur. Undervejs, da Dampbaaden sprang en betydelig Læk, behagede det Hendes Kongelige Højhed at gaa med Vagtskibets Chaluppe /: hvormed jeg fulgte Dampbaaden :/ til Harborg. Dampbaaden ankom noget efter, og Hendes Kongelige Højhed afrejste Klokken 12 fra Harborg.«

Da Sæsonen nærmede sig sin Afslutning, meddelte SEIDELIN 30/10, at han til Besætningens Transport til København kun behøvede 9 Bøndervogne, da den ene Løjtnant vilde forblive i Altona, og han udbad

sig 2 Befordringspas, et paa 2 Vogne for sig selv og et paa 7 Vogne for den anden Løjtnant med Transporten.

En Maaned før Afrejsen faldt det i med Frost. Hans sidste Indberetninger lyder:

17/11: »Da her paa Elben idag efter en temmelig stærk Nattefrost er en Del Drivis, har jeg for at skaane Skonnerten og dens Touge lagt den nærmere ved Havnen, hvor den er fri for Drivis. Saa snart Elben igien er fri for Is, skal jeg udlægge Skonnerten paa sin sædvanlige Plads.« 1/12: »Da Østenvind og Frost er vendt tilbage, og Elben er fuld af Drivis, har jeg henlagt Skonnerten i sit Vinterleje og begynder dens Desarmering i Morgen.« 8/12: »Skonnerten er nu næsten desarmeret, igaar tilbagesendtes Soldatesquen og i Morgen det enroulerede Mandskab. Is og det ved Østenvind foraarsagede særdeles lav Vande have meget vanskeliggjort Desarmeringen, da alt Godset er blevet transporteret af Mandskabet over Isen og over Land til Pakhuset.« 13/12: »Skonnerten er nu desarmeret og aftaklet, Folkene er afklarerede, og jeg afrejser herfra med Transporten idag.« 20/12, Nyborg: »Ankom Fredag Aften 18/12 til Nyborg med Transporten, men formedelst ONO Vind, stiv Kuling og Snefog endnu ikke har kunnet passere Bæltet.«

1830 kom Kaptajnløjtnant SEIDELIN atter *til Vestindien*, som *Chef for Briggen Sct. Croix*, udnævnt 22/3. Mandskabet bestod af Chefen, Premierløjtnanterne H. A. W. LUND og E. W. NORMANN, Sekondløjtnanterne FEILBERG og M. B. BØCHER samt 65 Mand, hvoraf dog den reglementerede Soldateske, nemlig 1 Underofficer og 8 Soldater, først skulde rekvireres ved Ankomsten til Vestindien blandt de vestindiske Tropper; desuden skulde SEIDELIN tage 13 vestindiske Rekrutter med. Briggen, der var bygget 1819, førte 12 eller 14 attenpundige Kanoner.

Ligesom paa det 8 Aar tidligere Vestindientogt skulde Officererne i en Protokol indføre de paa Rejsen gjorte astronomiske Observationer, ligesom der skulde gøres nøje Observationer for at bestemme Sørenes Gang; endvidere paalagdes det SEIDELIN at søge at tilvejebringe de Oplysninger, som Søkortarkivets Direktør ZAHRTMANN maatte anmode om.

675
Calmec

Til 19
20 1829

Indersagt! Snygt!

Jeg giver mig fornødigt at erklære at indberetningen
sindesrigt om at Hertugdømmets Kongelige Højhed prinsesse
Louise Charlotte med sin stillesittende Gemalt og Leetvanden
sindesrigt i Malmø den 10de og 11de Oktober 1829.

Hilse Margrethe Eleonore Dronning Hertugdømmets Kongelige
Højhed med Højbuden fra Hamborg til Harborg og den
med at give den Højhed til give den Højhed til Harborg.
Hilse Margrethe Eleonore Dronning Hertugdømmets Kongelige
Højhed med Højbuden fra Hamborg til Harborg og den
med at give den Højhed til give den Højhed til Harborg.
Hilse Margrethe Eleonore Dronning Hertugdømmets Kongelige
Højhed med Højbuden fra Hamborg til Harborg og den
med at give den Højhed til give den Højhed til Harborg.

København den 16de Oktober 1829

Indersagt!

Seidelin

Lil
Det Kongelige Admiralitets
og Søvejsvesens Collegium.

14/5 hejstes Kommandoen, Briggen blev udlagt, og 15/5 sejlede man fra København, Dagen efter var alt vel ud for Höganäs Nordvest for Helsingborg, 24/5 naaedes Dover, paa Øen Wight (ved Portsmouth) maatte man formedelst Storm forblive til 2/6, hvorefter man efter en Maanedes Sejlads naaede Vestindien 2/7, hvor man forblev til 18/7 næste Aar. Straks efter Ankomsten var den Næstkommanderende, Premierløjtnant LUND, syg og maatte omkring 30. s. M. (Juli 1830) vende hjem til Danmark paa Grund af Epilepsi. I Begyndelsen af August havde man Orkan, 14/8 var Premierløjtnant NORMANN syg ved Sct. Thomas, vist kun kortvarigt. Iøvrigt forløb Opholdet som sædvanlig med Rejser til de omliggende Øer og Venezuela, 9/9 sejlede man saaledes til »Fastekysten« (Fastlandskysten, Venezuela). Sct. Thomas Havn var Briggens faste Tilholdssted, hvortil den 16/10 vendte tilbage fra La Guaira i Venezuela, 7/11 og 15/12 efter 2 Ture til den spanske Ø Puerto Rico og 19/1 1831 fra Øen Trinidad ved Venezuelas Kyst.

Briggen Sct. Thomas under Kaptajn løjtnant J. P. FINDT (han havde ligesom SEIDELIN været i Vestindien 1822–23, nemlig som Næstkommanderende paa Briggen Sct. Croix) var 15/9 1830 sejlet fra København og ankom 17/11 til Vestindien. Admiralitetet meddelte SEIDELIN og FINDT, at Generalguvernøren over de danske vestindiske Øer, Generalmajor, Kammerherre v. SCHOLTEN frit maatte vælge, hvilken af de 2 Orlogsbrigger han i Foraaret 1831 vilde rejse hjem til København med, men hvis han valgte at sejle med et andet Skib, skulde de 2 Brigger forlade Vestindien i Juli Maaned, inden Orkantiden, der gerne satte ind lige efter 25/7, begyndte.

1831 fortsatte SEIDELIN sine Sejladser med Briggen Sct. Croix. 22/2 var man ved Frederiksted paa Øen Sct. Croix, 10/3 vendte man tilbage hertil efter atter at have været i Puerto Rico; herefter gik Turen til Martinique, hvorfra SEIDELIN 30/3 skrev til Admiralitetet, at Generalmajor v. SCHOLTEN – han var Generalguvernør i Vestindien 1827–48 – vilde rejse hjem sidst i April med Skibet Johanne Marie. 6/4 sejlede Sct. Croix endnu en Gang til Puerto Rico, og 24/4 sejlede v. SCHOLTEN med Johanne Marie fra Frederiksted. Herom skriver SEIDELIN: »Jeg fulgte til 31 Mile ret Nord for St. Thomas, hvor jeg den 25de Klokken 6 om Eftermiddagen forlod Hans Højvelbaarenhed og sejlede derefter til San Juan paa Puerto Rico med Breve fra Regeringen her og returnerede til Stationen den 3die Maj.«

26/5 sejlede SEIDELIN til Venezuela, lettede Kl. 11 om Aftenen i Sct. Thomas Havn, men forsinkedes dels paa Grund af, at et Anker var knækket, dels paa Grund af Modvind, saa han først 2 Dage senere passerede Christiansted, hvor han modtog Ordre fra (den konstituerede) Generalguvernør, sejlede videre samme Formiddag, kom 3 Dage senere, den 31/5 om Aftenen til La Guaira, lettede igen 2/6 og laa 3/6 til Ankers i Puerto Cabella Havn, hvor man maatte reparere nogle Skader. Medens Briggen blev

liggende her, rejste SEIDELIN 5/6 ind i Landet til den venezuelanske By Valencia, hvor han talte med Republikkens Vicepræsident, flere af Kongressens Medlemmer, nogle Generaler og fremmede Købmænd og paa Baggrund af disse Samtaler indberettede til København om de herskende politiske og militære Forhold mellem Kongressen og de forskellige Militærgrupper, som dels kæmpede indbyrdes om Magten, dels kæmpede mod Kongressens Tropper; »i Landet hersker maaske endnu mere Fattigdom, end da jeg for 8 Maaneder siden var der.« 9/6 kom han tilbage til Puerto Cabello, lettede 10/6 og laa 18/6 atter i Sct. Thomas Havn. 30/6 var han klar til Hjemreisen, men en nødvendig Reparation blev først afsluttet 6/7, og »stormende Vejr med stærke Byger og en saa langvarig vedholdende Regn, som vi endnu ikke har haft herude,« bevirkede, at han først 8/7 om Aftenen naaede til Christiansted.

6/7 var Briggen Sct. Jan med Kaptajn løjtnant BODENHOFF ankommet til Vestindien, og samtidig ankom 2 danske Skibe med Øl til Orlogsbriggerne. 10/7 afsejlede Briggen Sct. Thomas fra Sct. Thomas med København som Maal, men paa Grund af den Forsinkelse, som Reparation og det slette Vejr havde foraarsaget SEIDELIN, kunde han først 18/7 – for stedse – forlade Vestindien med Briggen Sct. Croix; 7/9 1831 var han atter i København, hvor han, efter at det ved Karantæneordningen befalede var iagttaget og Briggens Krudt afleveret, indlagde og desarmerede Briggen.

I 1832 var Kaptajn løjtnant SEIDELIN 2/4–31/10 *Chef for Vagtskibsposten paa Batteriet Trekroner* (udnævnt 19/3) og 16/8 1832–1/1 1833 (afskediget 13/12 1832) desuden *Lærer i de matematiske Videnskaber ved Søkadetkorpset* under Kommandør P. WLEUGELS Sygdom.

Fra Trekroner sendte SEIDELIN Indberetninger om de passerende Skibe, bl. a. sejlede det til Raadighed for KONGEN staaende Dampskib Kiel¹⁴⁸, dette Aar ført af Kaptajn J. W. C. KRIEGER, jævnlige ud og ind af Københavns Havn; det afsejlede herfra 16/4, ankom 18/4 til Louisenlund, FREDERIK VI's Svigerfader Landgrev CARL af Hessen-Kassels Slot Syd for Slien, Nord for Landevejen mellem Slesvig og Eckernförde, – kom 25/4 atter til København, sejlede 24/5, returnerede 28/5, afsejlede 2/6, skulde 8/6 sejle de kongelige Højheder til Kalundborg, returnerede 18/6 osv. Den 12/8 afleverede en svensk Baad en fra Stokhuset undveget Livsfange LARS PERSEN.

Fra 14/6–8/7 afprøvede Kaptajn P. M. TUXEN og Kaptajn løjtnant C. C. ZAHRTMANN nogle nye Baadtyper, 3 Kanonchalupper og 1 Kanonjolle, under Kommando af Kommandør H. STEPHANSEN; Baadene fik i de 3 Uger Standkvarter i Batteriet Trekroners Havn.¹⁴⁹

29/1 næste Aar anvistes der SEIDELIN 100 Rbd. Sølv af

Postkassen for den 1832 udførte Kontrol paa Trekroner i Anledning af den paabudte Afgift af Rejsende og Gods, som pr. Skib befordredes mellem København og Lübeck.

Kaptajnløjtnant SEIDELIN ansøgte 18/11 1832 om, »da min Søn EMANUEL HONORATUS SEIDELIN, som er indskrevet ved Søcadet-Corpsset, er bestemt til Studeringer,« at han maatte slettes af Søkadet-rullen, hvilket skete 22. s. M. Den 14/3 1833 indskreves til Gengæld den 6. Søn FREDERIK STEENFELDT SEIDELIN (* 4/8 1824) som Søkadet, efter Faderens Ansøgning 4. s. M. og efter Tilladelse 7. s. M.

27/1 1833 udnævntes J. SEIDELIN til *Kaptajn* med Gage og Chef for 1. Divisions 1. Kompagni.

Aaret 1833 bragte ham paa hans eneste *Rejse til Østen*. Den 11/2 1833 meddelte Admiralitetet ham, at man ved kgl. Resolution af 10. s. M. havde bevilget hans Ansøgning af 4. s. M. om at blive sat à la suite i Etaten paa ubestemt Tid for at *føre Det asiatiske Kompagnis Fregatskib »Frederik VI« paa en Ekspedition til Manila og Kanton*. »I den Tid De er i denne Koffardifart, aflægger De Søofficersuniform, og udbetales Dem i samme Tid ikkun det halve af Deres reglementerede Gage.« I Anledning af Rejsen fritoges SEIDELIN 26/2 for sit Hverv som Medlem af Karantænekommissionen i København. Fra Kompagniet fik han 190 Rd. i maanedlig Gage.¹⁵⁰

Siden 1730 havde Danmark deltaget i de europæiske Landes Handel paa Kina¹⁵¹, hvorpaa Det Asiatiske Kompagni havde Monopol. I Kina var Eneretten til denne Handel begrænset til Byen Kanton, ja endda kun til en meget lille Del af Byen langs Flodens Nordbred og kun til de saakaldte Hongkøbmænd, en 12–13 Storhandelsmænd, gennem hvem der omsattes kæmpemæssige Summer; de var helt igennem redelige og lige ansete blandt Europæerne og deres Landsmænd; de fleste af dem var meget velhavende, omkring 1830 ansloges Hongkøbmanden HOUQUAS¹⁵² Formue til 90 Millioner Kroner.

I Kina købtes især Teer, Porcelæn og Silkestoffer, ved hvis Salg paa Auktion i København der tilførtes Danmark store Indtægter. I Aarene 1733–1807 sendte Kompagniet 124 Skibe til Kanton. Kulminationen fandt Sted i 1780'erne, men under Krigen førte det tidligere saa rige Kompagni en hensygnende Tilværelse, og fra Freden 1814 til Kompagniets Ophævelse c. 30 Aar senere afsendte det kun 5 Ekspeditioner til Kina, den sidste af disse med JENS SEIDELIN som Kaptajn.

Det Skib, som foretog denne sidste Rejse 1833–34, og som havde været paa 6 Kinatogter før, var Fregatskibet »Frederik VI« paa 372 Kommercelæst eller lidt over 1100 Tons. Kompagniet havde købt det i Udlandet i 1800, og før Krigen var det paa Togt til Kina 1800–02, 1803–05 og 1806–07. Medens Kompagniet indtil 1807 havde haft 11 Skibe, havde det i 1814 kun »Christianshavn« (det senere »Frederik VI«) og »Kronprinsessen«, hvilket sidste endnu kun formaaede at foretage 2 Togter, 1818–20 til Forindien og 1822–23 til Kina.

1819–21 gennemførte »Christianshavn« med 119 Mands Besætning Kompagniets første Ekspedition til Kina efter Krigen; for ikke at falde i Hænderne paa Sørøvere udrustedes det med et rundeligt Antal Kanoner, laant af Staten, og for sidste Gang sendtes en Præst med, denne sidste Kinapræst var Digteren POUL MARTIN MØLLER, der har meddelt nogle Optegnelser om Turen; – ved de senere Ekspeditioner fik Kompagniet Fritagelse for at sende en Præst med. Den hjembragte Ladning havde en Værdi af omtrent ½ Million Rd. – 1826–27 var Skibet atter i Kina; da det havde vist sig uhensigtsmæssigt saa godt som udelukkende at bringe Sølvpenge med ud, saa Returladningen alene skulde fremskaffe Udbyttet, blev nu omtrent Halvdelen af de udsendte Værdier anlagt i Varer: Jern, Staal, Tjære, Beg, Genever, Klæde, Guld- og Sølvtraad, Rav, Rosiner m. m., ialt Varer og Penge for over 400,000 Rd. Besætningen var 101 Mand, og Nettogevinsten blev 126,000 Rd. – Efter Hjemkomsten opmuntrede Staten til fortsat Kinafart ved at give Skibet en grundig Reparation i den kongelige Dok uden at tage Betaling for Dokningen og uden Fortjeneste paa Levering af Materialer. Som Udtryk for sin Taknemmelighed lod Kompagniets Direktion Skibets hidtidige Navn »Christianshavn« ændre til »Frederik VI«. – Skibet, der nu var saa godt som nyt, var 1829–30 med 102 Mands Besætning paa nyt Kinatogt med en Ladning af Varer og Penge for c. 440,000 Rd., hvoraf de to Trediedele bestod af Varer; Udbyttet af Rejsen blev c. 70,000 Rd.

Efter 3 Aars Forløb og efter mange voldsomme Forhandlinger om Kompagniets videre Skæbne tog det sig sammen til en ny Ekspedition¹⁵³ – der blev den sidste – til Java, Manila og Kanton med »Frederik VI«. Til Fører valgtes Kaptajn i Søetaten JENS SEIDELIN, der havde Kommandoen om Bord under Sejladsen, hvorimod alle Handelsforetagender samt Kommandoen under Opholdet i Kina var henlagt til Negotieraadet, der bestod af den samme Negotiechef som for det foregaaende Kinatogt, RICHARD BENTLEY¹⁵⁴, samt Negotieassistent THEODOR EMIL LUDVIGSEN, der tillige fungerede som Skibsintendant; de 2 Negotiefolks Gage var hhv. 2400 og 1400 Rbd. rede Sølv. Udredningen, Ladningen og de udsendte rede Penge beløb sig til 475,000 Rd., idet de medbragte Varer beløb sig til ikke mindre end 414,000 Rbd. rede Sølv, Kontanterne – i Pjastre – kun til c. 42,100.

Den medbragte Ladning udgjordes af Klæde, Stang- og Søjern samt Staal, Guld- og Sølvtraad, Øl og Genever, Sejl- og Ravndug samt Cochenille.

Besætningen var denne Gang paa 107 Mand, – af hvilke 95 var i Live ved Hjemkomsten efter Togtet, der varede 1 Aar 2 Maaneder og 3 Uger. Der var 3 Styrmand og 3 Reservestyrmand, 3 Lærlinge, 2 Baadsmænd, 3 Tømmermænd, 1 Sejlmager, 1 Kahytskok og 1 Skibskok, 1 Slagter samt 2 Læger og enkelte andre foruden 68 Matroser (hvoraf 57 kom hjem i Live). I den »Conduite-Protokol«, som Kaptajn SEIDELIN efter Hjemkomsten skulde afgive i Hemmelighed til Kompagniet med Udtalelser om hver enkelts Forhold om Bord, nævnes om Skibets Overdoktor C. BESTLE¹⁵⁵, – der i 1808 som Skibskirurg paa »Prins Christian Frederik« var blevet taget til Fange ved Sjællands Odde – at han »var med sit heftige Sind til Plage for sine Medfarende og til Skade for Disciplinen«, hvorimod hans Assistent J. H. STABEL¹⁵⁶ omtales som rolig og samvittighedsfuld, og om Skibskokken hedder det, at han var svinsk og drikkædlig »og har, skønt han har været Bagervend i 5 Aar, ikke kunnet bage spiselig Brød ombord.«

Den af Kompagniets Direktører – Justitsdirektør, Etatsraad, Borgmester F. C. SCHÄFFER og Justitsraad R. P. F. MOURIER – 2/3 1833 udstedte Instruktion med et halvt Hundrede Paragraffer om Kaptajnens og Negotiebetjentenes Pligter og Rettigheder handler først og fremmest om alt i Forbindelse med Salg og Køb, som jo var Rejsens Formaal; en specificeret Liste nævner alt, hvad der helst skulde købes i Kina, og om Silketøjer og Porcelæn forbydes det at anskaffe andet og mere end det deri nævnte, men iøvrigt overlades det til Negotieraadet, »thi fortrinlig gode Varer indkøbte til billige Priser er det, som skal sætte Kompagniet i Stand til at konkurrere med Fremmede og vedligeholde det Fortrin, Kompagniets Varer og især Theerne steds have haft.« Negotieraadet skulde føre 6 Protokoller: daglig en Negotiejournal, desuden Hovedbog, Negotieprotokol (med Instruksen indført), Brevkopibog, Pakkebog og Vægtbog. – Opholdet i Kina maatte ikke vare over 2 Maaneder, og Hjemreisen skulde paabegyndes senest sidst i December, – fordi de først til Europa hjemvendte Skibe havde størst Mulighed for at faa Ladningen godt solgt. Under Indpakningen af Returladningen i Kina skulde Negotiefolkene konferere flittigt med Kaptajnen om, hvilke Sorter der først skulde sendes til Skibet, da ikke det mindste Rum maatte lades ledigt, men hver Varesort anbringes paa det mest hensigtsmæssige Sted, indtil Lasten var fuld. Tedaaserne skulde rumme den oppgivne Vægt, og det skulde nøje paases, at Daaserne, af tykt Bly, var saa gode og vel tilloddede, at de ikke aabnede sig i Hjørnerne, thi det var ofte sket, at de hjemkomne Tekasser havde været saa beskadigede og ramponerede, at de næppe havde kunnet hænge sammen; derfor paalægges det alvorligt Kaptajnen og Styrmanden under anselig Mulkt eller anden Straf at bruge den største

Forsigtighed ved Kassernes Stuvning og senere Losning. – § 28 lyder: I Modsætning til tidligere maa ingen af Skibets Personale medføre nogen Vare eller befatte sig med privat Handel, hverken undervejs eller ved Hjemkomsten, og de Smaating, som paa Hjemreisen medtages i Kamrene, maa ikke bestaa af de Artikler, som Returladningen indeholder. – Og Returladningen skal ifølge § 30 bestaa af Damasker, Satiner, Tafter samt al Slags Porcelæn og alle Slags Teer. – Ifølge §§ 32 og 33 skal alle omgaas med Artighed og Høflighed, og Spil om Penge er forbudt paa hele Rejsen. – § 40 handler om Kaptajnens Ret til at aflægge Besøg i Kanton, der laa noget højere oppe ad Floden end Ankerpladsen: »Da Capitainen for Compagniets Regning ingen Forretninger har i Land, saa haver han at afholde sig fra med Chaluppen at fare op og ned til Canton, siden saadant ikkun giver Anledning til Desertion af Skibets Folk. Naar altsaa Capitainen i egne Forretninger vil gaa op, skal det ske med en Sampan.« Endelig bestemmer § 44, at »Øen St. Helena bør nok helst vælges som Forfriskningsplads paa Hjemreisen, om saadant skulde blive en uundgaelig Nødvendighed.«

Den 25/3 1833 lagdes »Frederik VI« ud paa Rheden, hvor Kaptajn JENS SEIDELIN mønstrede sit Mandskab, 3 Dage senere blev Skibets Besætning mønstret for Direktionen, og efter at alle de mange Forberedelser var afsluttet, sejlede man 8/4 om Eftermiddagen til Hveen og passerede 2 Dage senere Kronborg og Kullen; allerede denne Dag indtraf det første Dødsfald blandt Matroserne. 11/4 passeredes Skagen, men paa Grund af Modvind og Stille passerede man først gennem Kanalen 23/4–28/4.

Negotieassistent LUDVIGSEN havde som Skibsintendant haft til Opgave at sørge for Skibets Proviantering for Rejsen; i den Forbindelse havde han maattet kassere 16,000 Pund Brød fra en Bager i København, fordi de var for lidt bagt til at kunne holde sig paa den lange Rejse.

Den 28aarige LUDVIGSEN havde været paa 4 Langfarter tidligere; 14 Aar gammel var han 1818 – af sin Fasters Mand Konferensraad CONRAD HAUSER, der var Direktør for Asiatisk Kompagni – blevet sendt som Skibsdreng med »Kronprinsessen« til Bengalen, og siden havde han været 3 Gange i Kanton, med »Kronprinsessen«, »Christianshavn« og »Frederik VI«, de 2 sidste Gange som Negotieassistent og Skibsintendant.

LUDVIGSEN fortæller i sine Erindringer, at han i Nord-søen havde en lille Strid med Kaptajn SEIDELIN, der som tidligere Chef i et Orlogsskib misforstod den Stilling, de indtog over for hinanden her i Kompagniskibet, hvor de i Rang var Sidemænd ved Kahytsbordet, men den lille Strid gav Anledning til en god og fortrolig Forstaaelse paa hele Rejsen derefter.

Vest for Afrika passerede man 17/5 Madeira, dog uden at se den, 25/5 »tropicus cancri« (Krebsens Vendekreds), 28/5 Kap Verde Øerne og 15/6 Ækvator, hvor de sædvan-

lige Daabsfester under Linien fandt Sted; medens Mandskabet morede sig hermed, sad Kaptajn SEIDELIN og LUDVIGSEN en Tid i Samtale paa Vagtbænken agter paa Skansen, som sædvanlig i Varmen iført deres lette hvide Trøjer og Benklæder; en Matros klædt som Valbykone kom hen til dem og falbød en af Kahyttens Gæs, han havde i Armen; men medens han forhandlede om Salget med Kaptajnen, udgød den bange Gaas en stor Klat i dennes hvide Skød. »Se Hr. Kaptajn, det skal nu ikke koste noget,« ytrede Matrosen. »Aa!« sagde Kaptajnen, »gaa ad Helvede til med Din Gaas;« og han maatte straks ned for at klæde sig om, medens LUDVIGSEN ikke kunde tilbageholde en høj Latter, som Kaptajnen misundte ham.

28/6 passeredes »tropicus capricorni« (Stenbukkens Vendekreds) og 18/7 Kap det gode Haabs Forbjerg, men uden at se Landet. Under den 5 Uger lange Sejlads over det Indiske Ocean, hvor det som altid i Vintermaanederne stormede, fødtes 8/8 i Nyboder SEIDELINS 8. og yngste Barn CARL, 21/8 fik man Java i Sigte og gik næste Dag til Ankers paa Rheden ved den 1883 ved Vulkanudbrud ødelagte Havneplads Anjer paa Øens Vestende ved Sundastrædet, hvor man fik den deprimerende Meddelelse, at der paa Batavia var meget lave Priser paa europæiske Varer, hvorimod Kaffeprisen var høj, og at Forholdene paa Manila og i Singapore efter Sigende var lige saa lidet lovende. Efter at have faaet Forsyninger af Vand og Proviant – LUDVIGSEN købte til Mandskabet bl. a. 19 store Skildpadder, alle over 200 Pund Stk., samt en Del Grønt, Yams (en Frugt, der spises som Kartoffler) og Græskar, og Kaptajn SEIDELIN købte 4 mindre Skildpadder, en stor Del Høns, Æg m. m. til Kahytsbordet, som desuden forsynedes med en Del Banan, Mango og Ananas, en Gave til LUDVIGSEN fra Guvernøren, – forlod de efter 4 Dages Ophold Java og sejlede mod Sumatra, men om Natten blev det helt Stille, og en meget stærk Strøm førte Skibet mod Syd ned mod en Ø og en farlig Koralklippe og Koralev, tæt under Havoverfladen; det første Anker mistedes, da Tovet sprang, og det andet blev brækket i Stykker i den stærke Strøm, saa der intet andet var at gøre end at lade Skibet drive stærkt med Strømmen uden i Mørket at kunne se, om man havde passeret den farlige Klippe; »vi drev Natten over med den stærke Strøm, uden nogen Magt imod den,« skriver LUDVIGSEN, »og opdagede ved Daggry, at Vor Herre lykkeligt havde ført os forbi og fri af alle Skær, og at vi var kommet ned i Sundastrædet igen, og ankrede samme Dags Aften atter ved Anjer.«

28/8 forlod de atter Java med en frisk Kuling, gennemsejlede 2 Dage senere Bangkastrædet, passerede atter Ækvator og ankrede 19/9 om Middagen op paa Manila Rhed, hvor der i Forvejen laa 6 engelske, 4 spanske og 2 amerikanske Skibe. »Frederik VI« salutede for Fæstningen med 9 Kanonskud, der besvaredes med samme Antal.

Danskeren CHRISTIAN PINGEL KJERULF, der var Læge i

Manila, kom straks om Bord for paa Karantænevæsenets Vegne at undersøge Besætningens Sundhedstilstand, hvorefter Kaptajn SEIDELIN og de 2 Negotiefolk tog i Land om Eftermiddagen, og næste Dag gjorde Kaptajnen sin Opvartning hos Guvernøren DON PASQUIL EN RILE, en gammel, meget stolt Admiral.

Handelsforholdene var daarlige for Europæerne; der var overfyldt med næsten alle europæiske Varer, Indførselstolden var steget fra knap 11 til 14%, og der var paalagt Skibe en ny, meget betydelig Afgift af deres Drægtighed; Følgen var, at Danskerne trods deres yderste Bestræbelser – i Forening med Dr. KJERULFS Broder, der var Købmand og senere Generalkonsul¹⁵⁷ i Manila – kun fik solgt 6 Ruller Sejldug og 3 Tønder Øl, og Kaffe og Sukker var saa dyrt, at man ikke fulgte Instruksens Ordre om at købe det, men nøjedes med at købe et Parti Ris og et større Parti Snørrottinger, der ved Salg i Kina gav en god Fragt, samt til Brug for Hjemmemarkedet et Parti Bomuld og 122 Kasser Perlesago af god Kvalitet og billigere end i Kina.

Iøvrigt besøgte man i Manila alle de Landsmænd og andre, som BENTLEY og LUDVIGSEN kendte fra deres tidligere Ophold dér; saaledes besøgte man – og var muligvis indlogeret hos – Dr. KJERULF, der var blevet Enkemand Aaret før, paa hans Broders Landsted, hvor han var en behagelig, vittig og livlig Vært, og hvor et prægtigt Badehus ved Flo den samt Køreture i Skoven over de lave Bjerge, i smaa Vogne forspændt med 2 Heste, var dem til stor Vederkvælgelse. 2 Dage før Afrejsen var SEIDELIN, BENTLEY, LUDVIGSEN, Brødrene KJERULF og nogle derboende Handelsfolk til Middagsselskab hos 2 Handelsmænd, hvor Generalkonsul¹⁵⁷ KJERULF, der var en af de bedste Selskabstalere, LUDVIGSEN nogensinde havde kendt, indledte Skaalernes Række, som derefter fulgte Slag i Slag, medens mange Glas Vin tømtes. Aftenen sluttede med, at Generalkonsulinden, en lille, heftig Spanierinde, som sædvanlig kom i sin Vogn Kl. 12 for at hente sin Mand, der altid efter Selskaber, men ellers aldrig trængte til hendes Assistance. »BENTLEY og SEIDELIN, de ellers saa afholdende Mænd, befandt sig meget ilde Dagen efter Selskabet, det er altid Følgen af den modbydelige Overfylden af Vin i de indiske Selskaber hos Europæerne, naar der ikke ere Damer eller Etiquette tilstede.«

Allerede 27/9 havde Kaptajn SEIDELIN aflagt Afskedsbesøg hos Guvernøren, men først 8/10 lykkedes det dem, efter at have krydset i flere Dage i Bugten, at komme ud. De sejlede nordpaa langs Vestkysten af Øen Luzon for at naa til Bolinao og derfra gaa mod Nordvest til Kina; det var en farlig Strækning, hvorfor man aldrig maatte gaa nærmere end 6 Mil fra Land, men heldigvis havde Kaptajn SEIDELIN i sin Forsigtighed holdt sig 9 Mil fra Land, thi 12/10 fik de, hvad der var usædvanligt under Nordøstmonsunen, en Orkan fra Nordvest, der drev dem lige ind mod Land; »det lykkedes os, da Orkanen sprang om til

Øst, at klare os fra Landet, ved den hele Nat at presse Skibet haardt imod den høje vestlige Sø. Det var en haard og ængstelig Nat, thi vi frygtede alle for at gaa paa Skærene ½ Mil fra Landet. Den høje Sø, som vi forcerede Skibet op imod, væltede uafadelig den hele Nat over det fra For til Agter, og flere Sejl fløj ud af Ligene, som vi dog straks fik erstattede ved ny, som vi slog under igen. Vi var ved Stormens Begyndelse ca. 9 Mile fra Landet og var sat 4 à 5 Mil ind; . . havde Stormen og den høje Sø, der satte os ind, vedblevet et halvt Døgn længere, havde jeg nu ikke kunnet sidde her og skrive derom;« skrev LUDVIGSEN 57 Aar senere; »om Morgenen bedagede Vejret sig, Vinden gik atter til N. O., og vi kunde nu med fulde Sejl presse os ud fra Landet, men Skibet var blevet en Del læk.«

Den 16/10 naaedes Kina; en Lods førte 17/10 Skibet til den portugisiske Ø Macao ved Kantonflodens Udmunding, hvorfra en ny Lods 18/10 førte det de c. 17 danske Mil op ad Floden til Whampoe Rhed, der var Ankerplads for de store Skibe, og hvor der allerede laa ikke færre end 19 amerikanske, 16 engelske, 3 hollandske, 1 fransk Skib samt 1 fra Hamborg og 8 country-Skibe, dvs. Skibe fra det engelske Indien.

Fra Whampoe Rhed, hvor »Frederik VI« blev liggende i 3 Maaneder, saadan som mange danske Skibe havde gjort det gennem det foregaaende Hundrede Aar, var der Udsigt til et fladt og frodigt, nærmest yppigt Landskab med blaaende Højder i Baggrunden. Ophold i Land langs Floden var forbudt, ligesom det var forbudt at tage Kvinder samt Vaaben af enhver Art med de sidste 2½ danske Mil op ad Floden mod Vest til selve Handelsstedet Kanton. Al Transport mellem Skibene og Kanton af baade Personer og af de umaadelige Varemængder, der fra Kina gik til Europa og omvendt, foregik med Sampaner, nogle kinesiske Baade, som det vrimlede med paa Floden i alle Størrelser; Skibenes egne Storbaade, Chalupper og Joller kunde ogsaa benyttes til Turen, som en velbemandet Chalup kunde tilbagelægge ved 2 Timers skrap Roning.

Nu kom den travle og vigtige Tid for de 2 Negotiefolk, som straks 19/10 om Morgenen tog op til Kanton, hvor de lejede 1 Hong (Varehus) for 1000 Pjastre for Sæsonen, »hvilken Leje vel synes høj, men paa Grund af de mange Skibe her ligger, i Aar ialt 47, hvis Capitainer og Officerer skal have Logi, maa man være glad ved, at en Lejlighed var at faa . . .« Handelspladsen laa paa Nordsiden af Floden, ud for det Sted, hvor Sampanerne lagde til; i en Række langs med Floden laa de 13 Faktorer, af Kineserne blot kaldt »de fremmede Hongs«. Faktorerne ejedes af Kinesere, men lejedes til Europæerne, oftest saadan at hver Nation havde sit bestemte Faktori, Danskerne saaledes det vestligste, som var genopført 1823 efter den store Brand i November 1822, ved hvilken 7000 Huse i Kanton nedbrændte, deriblandt alle Faktorerne. Paa den mellem Faktoriernes Forhuse og Floden værende, aabne Plads, der var indhegnet og forbe-

holdt Europæere, havde hver Nation sit Flag vajende paa en høj Mast lige ud for sin Hovedbygning, der var c. 3 Etager høj; bag denne fandtes en Del Bagbygninger, og mod Nord stødte Faktorerne ud til »Tretten Faktorigaden«, en lang og snæver, meget befærdet Færdselsaae, paa hvis anden Side Hongkøbmændenes Raadshal laa.

Saa begyndte Arbejdet; 20/10 flyttede Negotiefolkene og deres Hjælpere ind i den lejede Hong; BENTLEY ansatte 6 Kulier og forskellige Betjente, og sammen med LUDVIGSEN besøgte han de 12 Hongkøbmænd, der alle modtog dem med kinesisk Høflighed og med synlig Tilfredshed over at gense deres gamle Handelsvenner. Alle Købmændene blev indbudt til at komme til det danske Faktori, hvortil Prøver af de medbragte Varer blev bragt op fra Skibet og udpakket og ordnet, saa de kunde beses af Købmændene; allerede 25/10 besaas de af flere Hongkøbmænd samt af Købmænd fra gamle Kanton og Nanking m. fl., og der udleveredes Prøve af Varerne, men der hengik 2 Uger, før Forretningerne kom i Gang.

Dog havde man allerede 25/10 indkøbt Syltetøj, da dette skulde i Bunden af Skibet; skønt det var steget noget i Pris, lykkedes det dog at købe samme gode Vare til samme Pris som i 1829 og 30; foruden Soja, Asier og smaa Orangekager købtes syltet Ingefær i 300 store og 3600 smaa Porcelæns-Bojaner, som blev pakket i 100 store og 600 smaa Kasser. 27/10 bestiltes Daaserne til Hjemtransport af de fine Teer, for at de i Tide kunde blive færdigpræparerede.

BENTLEY saa iøvrigt mørkt paa Situationen, for saa vidt med Rette, som det blev sidste Gang, Asiatiske Kompagni vovede en Kinafart. »Konjunkturerne er utrolig slette, jeg, BENTLEY, kan ikke mindes at have mødt saa slette Handlertider her, saa længe jeg har faret. Enhver europæisk Artikel uden Undtagelse staar i saa lav Pris, at de fleste giver betydelige Tab, og Eksportartiklerne er som Følge af den betydelige Konkurrence, især fra amerikansk Side, i Aar i meget høje Priser, ikke at tale om de mange Forfalskninger af Theer, Kineserne ved denne Lejlighed har tilladt sig for at forsyne saa mange Skibe med Varer til nogenlunde billige Priser. . . i Juli Maaned har her været 2 store Oversvømmelser, hvorved betydelige Landstrækninger er ødelagt, . . endelig er Kineserne, der tidligere betragtedes som den rigeste Nation, nu snarere den fattigste paa Grund af dens mageløse Hengivelse til Brug af Opium, der har taget saadan Overhaand, at hverken Fornuftens Stemme eller Kejserens strenge Forbud formaa at standse dens Misbrug. For Indsmugling af Opium angives at betales aarlig 26–30 Millioner Pjastre.«

Kaptajn SEIDELIN var i Kanton 22/10–28/10; den øvrige Tid har han nok været om Bord paa Skibet for at gøre dette klart til den lange Hjemrejse. I Kanton fulgte han en Dag LUDVIGSEN til den unge Hongkøbmand SUNSHING og besøgte her ogsaa dennes Broder og Kompagnon, der var Opiumsryger; han laa netop i sit Opiumsrygeværk paa

en bred, lav Sofa, med en rund Pølle under Hovedet; paa det lave Bord stod et Sølvbæger med Opium i, en tyk, mørk, siruplignende Vædske, samt en brændende Lampe og et Bæger med 5–6 Sølvpinde i. En Tjener stak den ene Pibe efter den anden i Munden paa den liggende Ryger, som efter at have røget 10–12 Piber, kun 3–4 Drag af hver, faldt i en bedøvende Søvn. Medens SUNSHING laa bedøvet, vilde SEIDELIN og LUDVIGSEN forsøge, hvorledes Opium smagte, og Tjeneren stoppede da en Pibe til dem; de røg begge lidt deraf, men pustede straks Røgen ud »og fandt, at Røgen nærmest smagte, som om vi havde tygget paa en forbrændt Rugbrødsskorpe.«

De var ogsaa en Dag til Middagsselskab hos de 2 gamle Hongkøbmænd HOUQUA og CHUNQUA, hvilket især morede Kaptajn SEIDELIN, der aldrig før havde været til et kinesisk Selskab og spist Fugleredesuppe. HOUQUA vilde lære LUDVIGSEN at spise med Pinde, men denne kunde ikke faa det mindste med, saa den gamle, ellers saa alvorlige Mand lo hjerteligt, idet han sagde: »Mr. LUISON, De vilde gaa sulten fra Bordet, skulde De spise dermed.« Det morede ham, hver Gang Pindene gled over hinanden, og LUDVIGSEN, gabende efter Maden, kun fik Pindene i Munden, og BENTLEY og SEIDELIN gik det ikke bedre. »I de kinesiske Selskaber hersker der altid en fin og høflig Tone, og det er en stor Behagelighed, at der aldrig bliver drukket meget. Kineserne selv taaler intet.« LUDVIGSEN gratulerede Millionæren HOUQUA til hans 12. Hustru, som han nu i sit 71. (snarere 64.?) Aar havde taget, og beklagede ikke at kunne faa hende at se. »Nej,« sagde HOUQUA, »det kan De ikke, men hun er meget smuk og meget ung.« (CHUNQUA havde 1822 modtaget et Portræt af FREDERIK VI, som 1823 til Gengæld modtog CHUNQUAS Portræt, der ophængtes i den 1799–1800 byggede kinesiske Pavillon i Frederiksberg Have, gengivet i LUDVIGSENS Erindringer (1890) S. 56, 74 f., 86).

Først 6/11 opnaaede Negotiefolkene saa højt Tilbud paa Klæde, at man akkorderede om Salg af Halvdelen af dette, og næste Dag solgtes Resten af Klædet til 2 andre Købmænd til samme Pris samt hele Partiet af Staal samt Søm- og Stangjern og Geneveren. Resten af November var 2 Sampaner travlt beskæftiget med at transportere alt dette op fra Skibet, saaledes kom 9/11 343 Baller Klæde, 12/11 809 Dunke Staal, 17/11 694 Dunke Staal og 42 Tønder Øl, der nu ogsaa var solgt, 21/11 2209 Stænger fladt Jern og 202 Knipper Søjjern og 30/11 558 Knipper Søjjern samt 499 Kældere Genever. »Samme Dag lykkedes det os endelig efter at have anvendt saavel Tid som vore yderste Bestræbelser at sælge de resterende Artikler, nemlig Guld- og Sølvtraad.«

Saa gjaldt det om at faa Skibet fyldt til Randen med Teer. 23/11 fik BENTLEY efter Anmodning tilsendt Prøver af de nye Teer, som nu daglig begyndte at komme ned fra Landet, men den holdtes i høj Pris, hvilket især skyldtes, at Kineserne var interesseret i at tilbageholde noget af Teen

til næste Aar, da man ventede et betydeligt Antal private, engelske Skibe dertil efter det engelske Kompagnis Ophør til April 1834.

Omsider sluttede BENTLEY 30/11 og 2/12 Kontrakt om Køb af Te, den 9/12 sejlede Sampaner ned ad Floden med 300 Kister Te til »Frederik VI«, og saaledes fortsattes lige til 16/1.

Da flere af de Klæder, man havde solgt til Kineserne, viste sig at være beskadiget af Tjære, der var trængt igennem, enedes man om en vis Godtgørelse.

Efter Direktionens Bestemmelse skulde hjembringes et lidet Kvantum, c. 500 Daaser, af den fine Soulong Te, »men da Prisen paa god Soulong er meget høj, 95 til 110 Tael pr. Pund, har vi i Stedet for Soulong købt for Contant af en Themand fra Oplandet et udmærket fint Siap Haysan /: Seng Hie :/ blandet med Soulong Blomster for 56 Tael pr. Pund, der i Smag og Skænkning kommer den virkelige Soulong saa nær, at Forskellen endog af Kendere ikke let bemærkes. Denne The, der fuldelig er saa god som en simpel Soulong, har vi i Dag pakket i de til Soulong bestemte 500 Daaser og mærket med Themandens Navn ANCOI og Benævnelsen af Soulong.«

Aaret 1833 sluttede med Ankomsten til Kina af et hurtigsejlende, amerikansk Skib, ved hvilket »haves Efterretning fra Europa af 19. Juli, til hvilken Tid alt var fredeligt der.«

Og 1834 begyndte med Matros H. F. N. HORNEMANNS Død 2/1; »desværre er det allerede den sjette af vor Besætning, men her er ogsaa ualmindelig usundt i Aar, thi faa, især af den simplere Klasse, undgaar Feber eller Blodgang. Af vor Besætning har siden vor Ankomst hertil almindelig været 20 à 25 Syge paa en Gang.«

Efter at Skibets fulde Returladning var kommet om Bord, som Negotiefolkene var godt tilfredse med, baade med Hensyn til Kvalitet og den billige Indkøbspris, og efter at SEIDELINS, BENTLEYS og LUDVIGSENS private Varer var afsendt med Skibets egne Fartøjer, hvorved Udførselstolden sparede, fik de den Moskus om Bord, som de for egen Regning havde købt af HOUQUA; for SEIDELINS Vedkommende drejede det sig om c. 96 Punge, for de andre to til sammen om c. 576 Punge af Moskushjorten; hver Pung blev pakket ind i fint kinesisk Papir (Silkepapir) og c. 24 Punge lagt i hver Æske, udvendig betrukket med blomstret Silketøj; samtlige Æsker anbragtes i 2 Trækasser og 2 til-loddede Blikkasser, den ene inde i den anden, for at Lugten ikke skulde skade Teerne. Indkøb af disse Punge, hvis Sekret, Moskus, anvendtes i Medicinen som krampestillende og stimulerende Middel, var helt betroet LUDVIGSEN, der hjemmefra var blevet instrueret af Provisor, senere Materialist LOSE om Udvælgelse af Pungene og Undgaaelse af Forfalskning. Ogsaa overlod SEIDELIN LUDVIGSEN Salget af sin Del efter Hjemkomsten, hvilket lykkedes i Løbet af faa Maaneder, hvorved de 4 Æsker, som Kaptajn SEIDELIN i Kina havde betalt med 1280 Kr. (320 Pjastre), indbragte

ham c. 2,920 Kr. Ogsaa BENTLEYS 10 og LUDVIGSENS 14 Æsker blev godt solgt.

Nu nærmede Afrejsen sig. Det havde ikke været muligt at overholde Instruksens § 23: »Skibet skal afsejle fra Kina senest ultimo December og om gørligt før.« 13/1 1834 sendtes de sidste Kontanter i 4 Kister til Faktoret med Skibets Chalup, 14/1 betalte BENTLEY for Losning af alle Varerne; da der i Kanton modtoges Besked fra Kaptajn SEIDELIN, at der endnu var Plads i Skibet til 138 Kasser(?), købtes et sådant Antal til en Pris af 28 Tael pr. Pund. 15/1 bad Hongkøbmanden SUNSHING BENTLEY om at medtage en Portion Raasilke i 117 Baller til Lintin (en Ø 15 Mil nede ad Floden), hvorfra det med et andet Skib skulde gaa til England; da »Frederik VI« vilde blive fuldstuvet med det sidst indkøbte, maatte man først spørge om Kaptajn SEIDELINS Mening, men han »havde intet imod for dette korte Tidsløb at henlægge dem i sin Kahyt; herom underrettede vi SUNSHING, der tilbød sig at erlægge den almindelige Fragt, men dette afslog vi for denne ringe Tjeneste, udvist mod en Mand, der ved flere Lejligheder under denne Expedition har vist Compagniet Opmærksomhed.« 16/1 kom den sidste Del af Returladningen om Bord, og 18/1 forlod BENTLEY og LUDVIGSEN Kanton – efter at have aflagt Visitter hos Hongkøbmændene og have modtaget disses Afskedsvisitter og -gaver – og tog om Bord i »Frederik VI« efter først at have laant – for at kunne betale Skibets Maa-lingsafgift m. m. – 5906 Tael = 8140 Pjastre af den hovedrige HOUQUA.

Afrejsen fra Kina fandt Sted 22/1, den første Uge døde endnu 2 Matroser og under Passagen af Sundastrædet mellem Java og Sumatra 9/2–11/2 endnu 2. Saa begyndte den lange Sejlads mod Afrika, 15/2 mødte man et engelsk Skib, Perseverance af Whitehaven, »vi fik nogle Aviser af Dato medio September, hvoraf vi erfarede, at der herskede Fred blandt de store europæiske Magter.«

Den 23/2, da Kaptajn SEIDELIN vidste, at det var LUDVIGSENS Hustrus Fødselsdag, havde han sørget for, at LUDVIGSEN overraskedes af et festligt dækket Middagsbord, midt paa hvilket stod en Kransekage med hendes fulde Navn, lavet af »vor Mesterkok«, Kahytskokken C. M. THORUP, den senere Ejer af Stedet Sommerlyst i Frederiksberg Allé.

Først 31/3 dukkede Afrikas Sydkyst op, 4/4 passeredes Tafelbjerget ved Kapstaden, 10/4 Stenbukkens Vendekreds, og 16/4 kom de til Ankers ved Øen St. Helena, hvor de blev liggende i 3 Døgn; her indtoges Vand og »Forfriskning«, og man erfarede af engelske Aviser, der gik indtil 5/2, »at indtil da var alt fredeligt i Europa.«

Kaptajn SEIDELIN, som ikke før havde været paa St. Helena, ønskede meget at se NAPOLEONS Grav og Longwood, der havde været NAPOLEONS Bolig i hans sidste 5½ Leveaar til hans Død 1821, og bad LUDVIGSEN følge sig dertil, hvilket denne lod sig overtale til, skønt Turen dertil over Bjer-

gene ikke var behagelig, og skønt han selv havde været der 3 Gange tidligere. Longwood, en almindelig eenetages Bygning med 9 Værelser (foruden 2 Kvistværelser), hvoraf NAPOLEON selv benyttede de 7, var beliggende paa Toppen af det 540 m (2000 Fod?) høje Bjerg. Da LUDVIGSEN i Maj 1823 besøgte Longwood, havde den endnu staaet som i Keiserens Tid; da han gensaa Stedet i Januar 1827, var flere af Væggene mellem Værelserne fjernet, og i Bygningen fandtes en Landbrugsmaskine, en Del Avlsredskaber samt en Hestestald med 7 magre Heste; ved det næste Besøg i 1830 og nu igen i 1834 var der ingen Forandring sket med Bygningen, men baade Graven og den lille Have paa Longwood, som NAPOLEON selv havde beplantet, blev stadig holdt i Ære. Graven var i en dyb Dal, hvor Liget stod i en aaben, muret Grav, dækket af 3 store, flade Marmorsten, omgivet af et Jerngitter og uden om dette et Trægitterværk. (1857 flyttedes NAPOLEONS Hus og 1861 hans Lig til Frankrig). Baade SEIDELIN og LUDVIGSEN medtog til Erindring om NAPOLEON nogle Roser fra hans Have samt Grene af den Pil ved Longwood, under hvilken han daglig sad og læste, og af de Taarepile, der omgav hans Grav.

Efter at have forladt St. Helena fordrev man Tiden bl. a. med Fangst af nogle store Hajer og en kæmpestor Blæk-sprutte, som dog alle kastedes over Bord igen.

5 Dage efter at Ækvator var passeret, fik Besætningen paa »Frederik VI« Lørdag 3/5 Kl. 2 om Eftermiddagen Øje paa en stor Kutter i NNV, der stod ned mod dem og først i 3/4 Mils Afstand drejede rundt. At det var en Sø-røver, var oplagt. Kaptajn SEIDELIN noterede i Skibsprotokollen: »Da vi befinder os i et Strøg, hvor det er bekjendt, at farlige Sørovere krydser, der udplyndre Skibene og undertiden dræbe Mandskabet, og da denne saavel ved hans svære Takkelage som hans fordægtige Maneuvre lod os nære sikker Formodning om, at han hørte til en af disse, skarp-ladte vi alle Kanonerne, Geværerne og Pistolerne, fremtog Huggarter og Spyd, mønstrede Mandskabet til klart Skib og var saaledes præpareret paa at defendere os, da vi ventede, han vilde benytte Natten til at attackere os i.« Søndag 4/5: »Uagtet det i Nat har været aldeles stille, havde ovenmeldte Kutter dog nærmet sig os meget. Kl. 3 i Nat blev alle Mand kaldt op og mønstret til klart Skib. Indtil kl. 5½, da det dagedes, havde han ikke nærmet sig os mere, skønt han ikkun var ¼ Mil fra os. Kl. 7 med liden Vind af NNV holdt han fra os, formodentlig anseende os for stor til at ville indlade sig med os; ikke destomindre vendte han dog igen Kl. 12 og fulgte os i en ¾ Mils Afstand. I Formiddags viste han sit Flag, hvori vi ikkun kunde se Gult og Rødt, da der var for liden Vind til, at det kunde vaje ud. Den levnedes os idag ikke Rolighed til at afholde Guds-tjeneste.« Mandag Morgen saas Kutteren endnu, men i Løbet af Formiddagen kom den ud af Sigte.

Søndag Aften var Turens sidste Dødsfald indtruffet. Mandag 5/5 hedder det: »Indsyede Liget af afdøde Matros

NIELS JENSEN i hans egen Køje, hvori tillige blev lagt 10 Kanonkugler til Synkevægt. Den afdødes Køjeklæder blev ifølge Doktors Ordre overbordkastet, da Sygdommen forenede Smitte. Kl. 5 blev Liget overbordsat under de sædvanlige Ceremonier.«

18/5 holdtes som sædvanlig Gudstjeneste om Søndagen; Kaptajn SEIDELIN noterede: »For det samtlige Mandskab forelæste jeg en af Provst MAREZOLLS Prædikener, hvortil passende Psalmer blev afsungen.« Gudstjeneste var afholdt hver Søndag saavel paa Ud- som Hjemrejsen, »saa ofte Vejrliget dertil har været gunstigt.« SEIDELIN vekslede mellem Oplæsning af Stiftsprovst H. G. CLAUSENS og den tidligere Præst ved St. Petri Kirke J. G. MAREZOLLS Prædikener.

24/5 passeredes Krebsens Vendekreds, og efter Gudstjenesten næste Dag var der Oftring til de Fattige; i Skibsprotokollen er indført for hver af de 95 om Bord, hvilket Beløb de ofrede: SEIDELIN og BENTLEY 3 Rd. hver, 3. Styrmand F. J. ROSEN¹⁵⁸ og 1. Reservestyrmand C. F. G. STAGE samt Negotieassistent LUDVIGSEN hver 1 Rd., alle de øvrige 1–3 Mk. – 3 Dage senere fejrede SEIDELIN sin 44 Aars Fødselsdag paa Atlanterhavet, næsten samme Sted, hvor de havde været paa samme Dag paa Udturen Aaret før.

19/6–23/6 passeredes Kanalen; i Nordsøen, hvor der var helt Stille, laa flere store, svenske Fiskerbaade, der laa paa Fangst dér hele Sommeren; de roede hen til »Frederik VI«, som fra Svenskerne fik prægtige Torsk, lige trukket op af Nordsøen, til hele Besætningen dels til samme Dag, dels – i den med Vand fyldte Chalup – til næste Dags Forbrug, og Svenskerne fik – til lige saa stor Begejstring for dem – 70 Pund Kød, 60 Pund salt Flæsk samt en Sæk Ris, flere Sække gammelt Brød og noget Brændevin.

27/6 om Morgenen saas Jyllands Kyst, Kl. 3 Eftermiddag passeredes Skagen, og Skibet stod Kattegat ind med en frisk nordvestlig Kuling, ved Midnat passeredes Anholt, 28/6 om Morgenen var de avanceret op til Kullen og fik Kl. 8 Gilleleje-Lodsen om Bord, passerede Kronborg Kl. 9³/₄ og fik straks efter Helsingørs Lods, der satte Kursen op efter Københavns Rhed, hvortil de ankom om Eftermiddagen, Kl. 2 passeredes Trekroners Batteri. Og næste Dag Kl. 12 forlod Mandskabet Skibet.

Resultatet af Ekspeditionen var for saa vidt godt, som Udladningen var blevet solgt fordelagtigt i Kina, og Returladningen var billig købt og af god Kvalitet, og Fortjenesten ansloges da ogsaa til over 43,000 Rd.

At Kompagniets økonomiske Udbytte af Ekspeditionen i Virkeligheden var et andet, kan ikke lægges selve Ekspeditionen til Last, men skyldes de ringe Afsætningsmuligheder.

Den juridiske Professor, Politikeren J. H. DEUNTZER gør i sit nævnte Værk om Det asiatiske Kompagni opmærksom paa, at dettes Angivelser om Fortjenesten ved de 3 sidste Ekspeditioner er ganske vildledende, idet Beregningen

skete paa den Maade, at man, efter at der ved hvert Skibs Hjemkomst var solgt, hvad der kunde sælges ved Auktion, ansatte Resten af Ladningen til en Værdi, der svarede til de opnaaede Auktionspriser, og derpaa opgjorde Ekspeditionens Resultat herefter og overførte Restladningen til Kontoen for usolgte Varer. Naar der tages Hensyn til de store Mængder ikke solgte Varer, bliver Resultatet, at de 3 sidste Ekspeditioner i Stedet for en Fortjeneste af over 238,000 Rd. havde forvoldt et Tab af over 158,000 Rd. I 1838 fandtes der saaledes usolgte Varer for 100,000 Rd. fra 1830 og for c. 300,000 Rd. fra 1834, af Te alene drejede det sig om ikke mindre end 250,000 Pund. Kompagniets 5 Ladninger 1821–34 havde hjembragt ialt godt 3 Millioner Pund Te, men 1832–36 solgte det kun godt 170,000 Pund aarlig, hvorfor en mellemstor Ladning var tilstrækkelig til mindst 3 Aars Afsætning.

Grunden til det stærkt nedsatte Salg var, at man nu næsten kun kunde finde Afsætning i selve Hovedstaden, da Eksporten til Udlandet næsten var ophørt paa Grund af overvældende Konkurrence fra andre europæiske Lande, og da der til det øvrige Danmark skete en betydelig Indsmugling fra Hamborg, som 1832 beregnedes til 300,000 Pund Te.

Kinatogternes Tid var forbi. Hertil bidrog ogsaa, at Forholdene i Kanton nu var yderst farlige for Europæere paa Grund af det skæbnesvangre Forhold mellem Kina og England, som resulterede i Opiumskrigen 1840–42. Det asiatiske Kompagni solgte 1839/40 »Frederik VI« samt sine Varer og Ejendomme og ophørte 1844.

I Efteraaret 1833 forlod Familien SEIDELIN Huset i Nyboder (da Ulvegade 32, nu Olfert Fischersgade 43). Efter først at have boet i Stueetagen i Amaliegade 137 (nu 43) ifølge Folketællingen 1834 og Vejviseren 1835 havde Familien Bopæl paa 2. Sal i Amaliegade 138 (nu 41) ifølge Vejviseren 1836–42. Begge Ejendomme hører til de af HARSORFF 1781 opførte, endnu bevarede Empirehuse Amaliegade 37–49.¹⁵⁹

Kaptajn JENS SEIDELIN, der under Rejsen havde været paa halv Gage, søgte 17/7 1834 Admiralitetet om at faa fuld Kompagnichefsgage, hvilket han opnaaede fra 1/8 ved sin Udnævnelse 26/7 eller 29/7 til *Chef for 2. Divisions 2. Kompagni*; han fratraadte Kompagniet 16/9 1838.¹⁶⁰

Under Navigationsdirektørens Kontreadmiral P. J. WLEUGELS Sygdom blev Kaptajn JENS SEIDELIN 13/3 1835 beordret til at vikariere for ham ved Navigationseksamen og 18/5 til at sende Betænkning

om et Forslag fra Navigationseksaminatoren i Hertugdømmerne Kaptajnløjtnant S. MIDDELBOE.

Efter WLEUGELS Død 29/5 blev JENS SEIDELIN konstitueret Navigationsdirektør fra 1/6 1835–6/8 1851, da Premierløjtnant G. E. TUXEN afløste ham. Som saadan tillagdes der ham 6/7 1837 400 Rd. een Gang for alle samt 300 Rd. aarlig, saa længe han bestred denne Post. Som saadan var han Medlem af Direktionen (Direktør) for Navigationsskolen sammen med den kendte Finansmand og Politiker Etatsraad L. N. HVIDT, Kapajn F. A. PALUDAN, Major, Grosserer H. F. PRÆTORIUS¹⁶¹ og Skipperlaugets Oldermand, Skibskaptajn H. H. RØNNE.

I disse Aar udgav SEIDELIN aarlig »Tabel over Solens Declination til hver Dags Sand-Middag og Middel-Middag samt over Maanens øvre Culmination Middelklokkeslet for Kjøbenhavns Meridian« (for Aarene 1836–50) og den tilsvarende Tabel for Greenwich's Meridian (for Aarene 1837–54), sidstnævnte Tabel paabegyndtes efter SEIDELINS Betænkning 23/6 1835 og Kollegiets Ordre til ham 6/7 s. A., og Udgivelsen af Tabellen for Københavns Meridian ophørte efter SEIDELINS Erklæring 18/1 1847 og Kollegiets Ordre 17/5 s. A. – 1837 indsendte han Udkast til Instruks og Skemaer for Observationsprotokoller i de kongelige Skibe; iøvrigt korresponderede han i disse Aar med Admiralitetet om Deklinationstabellerne, Observationsprotokoller og Skibsjournaler og disses Indretning.

Endnu en Gang kom JENS SEIDELIN paa Langfart, idet han 1839 som Chef for Korvetten Galathea sendtes til Middelhavet for at hente en Del af THORVALDSENS Værker hjem, Aaret efter at Billedhuggeren selv var kommet hjem efter 41 Aars Ophold i Rom.¹⁶²

Galathea¹⁶³, en Korvet paa 26 Kanoner med lukket Batteri, bygget 1831 af Fabrikmester A. SCHIFTER, der efter 1814 genopbyggede Danmarks Flaade, er blevet bekendt for sin Jordomsejling 1845–47, den første under Orlogsflaget, under Kammerherre, Kaptajn S. A. BILLE.

Allerede inden THORVALDSENS Hjemkomst var en Del af hans Kunstværker bragt hjem til København, i Reglen med danske Orlogsskibe. Alle Afhentninger foregik fra Livorno, hvortil de til Hjemsendelse bestemte Kunstværker sendtes med Skib fra Rom, og som er beliggende i Nærheden af Carrara, hvis mange Marmorbrud skaffede THORVALDSEN dette Materiale.

1818 hjembragtes en Del Kunstværker af Fregatten Nymphen (Chef: Kommandørkaptajn J. C. HOPPE), men den første større Hjemsendelse skete 1825, da Briggen St. Croix (Chef: Kaptajnløjtnant KLAUMANN) hentede 52 Kister hjem; 1828 bragte Etatsraad N. L. HVIDTS Skib Therese 64 Kister hjem med bl. a. Kristusstatuen og de 12 Apostle til Vor Frue Kirke, i Gipsmodeller; s. A. opstod Tanken om et THORVALDSENS Museum i København, hvilken Tanke FREDERIK VI begejstret gik ind for.

1833 hentede Korvetten Galathea (Kaptajn J. W. C. KRIEGER) 65 Kister med bl. a. Kristusstatuen og Døbefonten, begge i Marmor, og 1835 bragte Fregatten Bellona (Kaptajn L. DE CONINCK) bl. a. de 10 Apostelstatuer i Marmor hjem.

Med Museumsplanerne var det gaet langsomt, men 1837 nedsattes en Komité, BINDESBØLL udarbejdede Projekt, og en Landsindsamling fandt Sted; derimod var Museets Placering endnu ikke afgjort.

Med Fregatten Rota (Kaptajn H. B. DAHLERUP), der 1838 afhentede flere Værker i Livorno, vendte THORVALDSEN selv hjem til København 17/9; undervejs var han 10/9 udnævnt til Konferensraad¹⁶⁴ og 13/9 til Københavns første Æresborger. Ved Nytaarstid 1839 skænkede FREDERIK VI en Grund paa Christiansborg Slots Grund til Museet, en Plan, som THORVALDSEN med Tilfredshed accepterede.

Efter at THORVALDSEN ved fornyet testamentarisk Gavebrev af 5/12 1838 havde gjort København til sin Arving, og da hans Museum, som skulde modtage hans Værker og Kunstsamlinger, skulde til at bygges, var det blevet højaktuelt at faa saa mange som muligt af hans Arbejder og Samlinger, af hvilke store Mængder endnu var tilbage i Rom, ført til København. Allerede i Slutningen af 1838 havde Konferensraad JONAS COLLIN indgivet Forestilling om, hvor ønskeligt det vilde være, om et kongeligt Skib nu atter kunde anløbe Livorno, og i Rom blev der truffet Forberedelser til at sende en ny Portion Kunstgenstande til Livorno.

Den 4/4 1839 blev Kaptajn JENS SEIDELIN Chef for Korvetten Galathea med 187 Mands Besætning, og i hans Fravær konstitueredes Kaptajn F. A. PALUDAN som konstitueret Navigationsdirektør 23/4–15/9.

Ifølge den den 6/5 udstedte Instruks for Togtet skulde Kommandoen hejses 7/5 og Afsejlingen finde Sted 9/5 eller 10/5, og gennem Kanalen og henimod Kap Finisterra (i Nordvest-Spanien) skulde Galathea følges med Briggerne Mercurius og St. Jan (Chefer: Kaptajnløjtnanterne, den fra Trankebar nylig hjemvendte K. E. MOURIER og G. GIØDESEN) og Kadet-skibet Flora (Chef Kaptajn C. C. PALUDAN), hvor-

efter de 2 Brigger skulde sejle til Vestindien og Galathea til Middelhavet, hvor den skulde krydse og evt. anløbe Marseille eller Genova og i hvert Fald være i Livorno 1/7, for derfra at føre Kunstværker¹⁶⁵ til København, hvilket samtidig meddeltes Konferensraad THORVALDSEN.

Endvidere meddeltes det SEIDELIN, at Professor ved Kunstakademiet C. W. ECKERSBERG havde faaet Tilladelse til at sejle med Galathea til en engelsk Havn; ECKERSBERG, der var 56 Aar, 7 Aar ældre end SEIDELIN, og som da allerede i en Snes Aar især havde beskæftiget sig med Sømaleriet, udtalte i sin Ansøgning til KONGEN om at sejle med et Orlogsskib til en af Kanalhavnene: »Hensigten med denne Sørejse er at anstille nogle yderligere Iagttagelser over Søens Bevægelse, Bølgenes Form og Dannelse paa Havet, betragtet fra et malerisk Standpunkt, for derved at berigtige et og andet i en Afhandling, som i længere Tid har beskæftiget mig.«

Sejladsen forløb ikke uden Uheld. Allerede 9/5 ved Helsingør sprang en Matros fra Frederikshavn over Bord og druknede. Den følgende Dag passeredes Kullen, og Søndag 12/5 passeredes Skagens Rev Kl. 3 om Morgenen; Kl. 3⁵⁰ bemærkede man fra Galathea, at GIØDESENS Brig St. Jan, der var den agterste, og et Barkskib (et stort, svensk Kofardiskib) var sejlet ind i hinanden; de kom kort efter fri af hinanden, men da St. Jan havde mistet Skæg og Bovespyd, vendte begge Korvetter straks, og fra hver sendtes en Officer og 2 Tømmermænd om Bord i St. Jan; da man imidlertid paa Grund af Søen ikke kunde faa et Slæbetov over til St. Jan, og da GIØDESEN mente ved egen Hjælp at kunne sejle til Frederikshavn til Reparation – St. Jan blev dog af Dampskibet Vilhelmine bugseret til København, hvad SEIDELIN ikke blev klar over – og da man desuden drev stærkt ned mod Skagens Rev, besluttede SEIDELIN Kl. 9³⁴ at fortsætte med de 3 Skibe efter Bestemmelsen. Næste Dag blæste det op til Kuling, og da det blev mørkt, tabte Galathea Flora og Mercurius af Sigte og saa dem ikke mere. I Nordsøen fortsatte Stormen fra Sydvest en hel Uge, hvorefter den gik over i Nord med Taage, saa Galathea først passerede Dover den 23/5, med 10 Mand syge; herfra sendte SEIDELIN Brev til Admiralitetet med Beretning om de første 2 Ugers Forløb, og her er ECKERSBERG sikkert gaet fra Borde. De vanskelige Vejrforhold fortsatte imidlertid. »Formedelst kontrære Vinde passerede jeg først Strædet ved Gibraltar« Natten mellem 6/6 og 7/6; 7/6 faldt en Matros ned paa Dækket og var død paa Stedet; paa Grund af Vinden undlod SEIDELIN at anløbe Marseille, men kom 23/6 om Morgenen til Genova, hvis Havn han forlod

Natten mellem 28/6 og 29/6, og ankom 30/6 om Eftermiddagen til Livorno, hvor han forefandt THORVALDSENS til Hjemsendelse bestemte Kunstsager, ialt 47 Kasser. Dette skrev SEIDELIN hjem den 3/7. Samme Eftermiddag kom Enkehertuginde MARIA FERDINANDA af Toscana¹⁶⁶ og 2 Prinsesser om Bord for at bese Korvetten. I sit næste Brev hjem 15/7 fortæller SEIDELIN, at han nu har »indtaget« de 46 Kasser, »som paa faa Undtagelser nær ere store«, og desuden 2 Marmorblokke til Billedhugger BISEN samt nogle Smaakasser til »Akademiet for de skønne Kunster«, rimeligvis med nogle andre rejsende, danske Kunstners Værker, samt endelig at »jeg agter at afsejle i Morgen tidlig.«

Da Galathea 5–6 Uger senere vendte hjem med sin rige Ladning fra de romerske Studier, skabte det i København nogen Vanskelighed at finde Plads til disse Mængder foruden dem, der allerede tidligere var modtaget og endnu laa magasinerede; dette vakte hos THORVALDSEN nogen Bitterhed, som dog forsvandt, da det i Oktober meddeltes ham, at der paa Christiansborg foruden et tidligere indrømmet Lokale nu var anvist flere Værelser til den midlertidige Opstilling af de hjemkomne Sager.

1840 paabegyndtes Museets Bygning, 1841 holdtes Rejsegilde, 1842 modellerede THORVALDSEN i Rom de 2 sidste Apostle¹⁶⁷, og s. A. førte Fregatten Thetis (Kaptajn C. C. ZAHRTMANN) 120 Kasser, s. A. Skibet Die gute Hoffnung og til Slut 1844 Fregatten Gefion (Kommandørkaptajn H. G. GARDE) de sidste af THORVALDSENS Kunstværker fra Livorno til København, hvor THORVALDSENS Museum indviedes 17/9 1848 paa 10 Aars Dagen for hans Hjemkomst og 4 Aar efter hans Død.

Af den af Kaptajn SEIDELIN 1839 afgivne Generalrapport om Galathea faar man et tydeligt Indtryk af de ikke luksuriøse Forhold, som man maatte leve under om Bord. Han skriver bl. a.:

»Korvettens Kahyt er saa simpel og saa berøvet Bekvemmeligheder, som det vel er muligt. Intet Sovekammer findes, Køjen maa ophænges under Bjælkerne, og naar Chefen, efter Balancering paa en Stol, er kommen op i Køjen, finder han ingen Søvn for den bestandige Dirren, Køjen er i ved Folkenes Trampen over Hovedet. Intet Klædeskab til Gangklæder eller noget Sted, hvor Tøj kan henlægges saaledes, at man kan være vis paa at finde det paa samme Plads, gives. Klæder, Skotøj, Kufferter, alt maa henlægges paa Kanonerne eller hensættes paa Dækket, hvor det gaar frem og tilbage med Overhalingerne og overøses af Vandet, som ved disse strømme ind af Portene. . . . Efter mindre end to Maaneders Forløb er Malingen borte ved Dørene og flere Steder. . . Da ingen Maling er medgivet Skibet, maatte den købes. Stirridset blev malet i Livorno, men da ingen om Bord forstod at tillave Maling rigtig, fandtes den efter 8 Dages Forløb endnu ligesaa vaad, som da den blev paa-smurt.

Juli 8 1839

518
L. Seidelins

Undersøieligt Baggord!

Paa 3^{die} dennes tilmeddelte jag det fine Bekendgivet af jag Mattias
imellem den 28^{de} og 29^{de} Juni Jorden forstødt Genova og mig ankomman gaa
Livorno Kfar den 20^{de} om Eftermiddagen, samt at jag i Livorno Jente for
funden Jax Bravo fra Rom, som alle rade var uentommen med de af
Konfrantsant Thorvaldsens Kunstværker, som skulde gaa med den
natten, ialt 46 Kasser.

Jag har nu indtaget de 46 Kasser, som gaa i de 46 Kasser med
for og jeg har indtaget alle Thorvaldsens gaa 12. det var forstødt, samt bagge
Læberstumpen, Jax fra 1 Kasse af gaa 12. og 3 gaa 12. og 3 gaa 12.
Jag har forstødt til at kunne gaa med af nogen Lige. Thorvaldsen sluff.
Jag har nu indtaget ombord 2 Kasser med alle de 46 Kasser, samt nogle
Kasser til Kassarne for de 46 Kasser. Na 6 Kasser gaa
Kassar og det har jag tagt med i Kassen Læberstumpen og nu fuld
komman forstødt til gaa 12. og jag agter at gaa 12. ind i en
Kasse.

Paa 3^{die} om Eftermiddagen var fulde den 12. af Toscana, Maria
Siddoranda Kassarne 2^{de} Kassar ombord i for at lade Læberstumpen
og det der var ombord i det anvisningske Orlogskib Ohio, som ligger
Læberstumpen Cyana navn ind i Kassar for Napoli.

Indenfor indtaget alle, som den 2^{de} har udgaaet 12. ind i en Kasse,
af 8^{de} Kasse at gaa bringe de mineraler ind i Toscana, som
magt beder, at jag indtaget at vedblive denne Kassar for gaa
at gaa ind i sin Galden Na 12. og 3 gaa 12. og 3 gaa 12.
at indtaget alle med ind i den 12. Kasse ind i en Kasse med det
natten, ind i en Kasse gaa 12. og jag agter at gaa 12. ind i en
om at jag har indtaget alle ind i en Kasse ind i en Kasse med det
ind i en Kasse ind i en Kasse ind i en Kasse med det ind i en Kasse

Paa de fremmede Krigsskibe, jeg har set, Corvetter, Fre-gatter og Linieskibe, kende Cheferne intet til disse Ube-hageligheder. I inderste Kahyt er paa hver Side et Kammer, det ene til Sovekammer, det andet til Klædeskab etc.; i et-hvert af dem er anbragt et Vindu. Skodderne er af poleret Mahognitræ, udarbejdede med den Omhu, som Chefens Stilling i Skibet synes at fordre. Vel sandt, at Galatheas Agterskib er smallere end andre Nationers Skibe af den Størrelse; men Kamrene kunde dog efter min Opmaaling blive saa brede, at en Jernfeltseng kan staa der, og dette maa være nok. Jeg kan ikke tro, at Mahognitræs Skodder kunne blive kostbarere end de nuhavende, naar man be-regner, hvad Malingen koster, . . . Det høje Collegium vil vist billige min Anskuelse, at Kahytten er en meget væsentlig Del af det, der begrunder Fremmedes Omdømme om et Skib, den er altid det første og meget ofte det eneste, der ses af det.«

Konstruktions-Kommissionen anbefalede Kaptajn SEIDE-LINS Forslag om bedre Udstyr af Chefs-Kahytterne og Mes-selukaferne, og Følgen var, at da Hjuldampskibet Hekla skulle bygges i 1842 (i England), forlangtes det, at Skibet skulde udstyres, som Skik og Brug var i England, og fra da af forbedredes Forholdene i de danske Krigsskibe.¹⁶⁸

22/6 1840¹⁶⁹ blev J. SEIDELIN *Kommandørkaptajn* fra 28/6 at regne og 28/6 1842 *Dannebrogsmænd*.

Ifølge Vejviseren 1843–52 boede han i Studie-stræde 55, det senere Nr. 5, tæt ved Vor Frue Kirke.

18/12 1841¹⁷⁰–31/8 1860 var han Medlem af Eksaminationskommissionen for Dispachører.

Som konstitueret Navigationsdirektør besvarede han 1841 en Forespørgsel fra Admiralitetet, om han kunde eksaminere de Sømænd, der ønskede Patent som Lodser i Skagerak og Kattegat, med at Direk-tøren for Søkortarkivet og hans Officerer var nær-mest dertil; s. A. anbefalede han Udlæggelse af et Fyrskib ved Anholt, og 1844 udarbejdede han Be-tænkning om Oprettelse af Navigationsskoler.

24/7 1843 blev han Medlem af en efter KONGENS Ordre nedsat Kommission til at afgive Betænkning om et af den gamle Admiral MICHAEL BILLE til KON-GEN indgivet Forslag om Oprettelse af et Tidssignal og en Navigationshal i Helsingør; skønt Kommissio-nen, der desuden bestod af Kommandørkaptajnerne H. B. DAHLERUP (som Formand) og O. F. LÜTKEN samt Premierløjtnant N. E. TUXEN og Observator, mag. art. PEDERSEN¹⁷¹, fandt Forslaget gavnligt og endog rejste til Helsingør for at undersøge den bedste Plads for Observatoriet, lod KONGEN Forslaget

falde efter Kommandørkaptajn C. C. ZAHRTMANN'S Raad, der som Generalinspektør for Søetatens Kro-nometre udtalte, at BILLES Forslag var dyrt og unød-vendigt, da Tidssignalet fra Vagtskibet paa Øresund ved Helsingør fyldestgjorde alle ønskelige Krav.¹⁷²

I disse Aar var Kommandørkaptajn i Søetaten J. SEIDELIN Forlover 3 Gange. Den 19/10 1844 blev Sønnen, Underlærer ved Søetatens Drengeskole, cand. theol. EMANUEL HONORATUS SEIDELIN viet i Holmens Kirke (af Holmens Provst, Dr. theol. A. K. HOLM) til WILHELMINE CHRISTINE HELM, Datter af Overlærer ved Søetatens Drengeskole H. B. HELM¹⁷³. Den ældste Søn Premierløjtnant i Søetaten PETER ANTON SEIDELIN viedes 15/5 1845 »i Huset hos og af Hr. Provst DR. HOLM« til PETRA HENRIETTE LÜT-CHEN, Datter af den paa Læsø fødte (S. 1283) Hør-kræmmer L. M. LÜTCHEN i Stormgade 6 (MNR 185). Og 11/11 s. A. viedes JENS SEIDELINS Brodersøn Reservekirurg i Søetaten PETER LAURITZ SEIDELIN »i Huset« (Holmens Kbg.) (af Brudens Mosters Mand Sognepræst ved Trinitatis Kirke, Dr. theol. V. H. ROTHE) til ERASMINE CALLISEN, Barnebarn af Gene-raldirektør for Kirurgien, Konferensraad H. CALLI-SEN, og opkaldt efter sin Mormoder ERASMINE KA-RINE LAMPE (S. 1256).

Den 9/12 1844 tiltraadte SEIDELIN en 6 Mands Kommission til Udarbejdelse af nye Instruktioner og Reglementer for Tjenesten til Søs, ligeledes med DAHLERUP som Formand.¹⁷⁴ I DAHLERUPS Tidsskrift »Nyt Archiv for Søvæsenet« skrev SEIDELIN i 1844 om »Praktisk Anvendelse af Nemheden ved at finde Misvisningen og Klokkeslettet og ved dette Længden ved Sjøret eller Urets Stand, ved Hjælp af Solens Højde og Pejling i eller i Nærheden af Førsteverti-kalen.« I samme Blad skrev han næste Aar en Ar-tikel, »Om Interpolation«, og 1852 »Om Marinens Kompasser«.¹⁷⁵ 5/7 1847 afgav han Betænkning om Midler mod Kompassets »Lokal-Attraktion« paa Dampskibet Hekla.

1845 blev han Medlem af den 13 Mands General-krigsret, der nedsattes 28/1 med Kontreadmiral A. KRIEGER som Præsides til at dømme i den mod Ge-fions Mandskab (Chef O. F. LÜTKEN) anlagte Sag i Anledning af Grundstødningen 9/5 1844 (S. 1000), og 27/6¹⁷⁶ eller 28/6 1845 Medlem af Kommissionen for de studerende Søofficerers Undervisning, men

fritoges 1/11 s. A. efter Ansøgning for at være Censor ved de af samme Kommission afholdte Eksaminer.

Baade 12/4 1845 og 2/5 1846 fik han Rejsepas til Aalborg og retur.

Den 1/4 1848 udnævntes han til *Kommandør* og fik fra 1/3 1849¹⁷⁷ tillagt Gage som Kommandør uden Division.

1849¹⁷⁶ blev han Medlem af Kommissionen angaaende Love for Søetaten. Lovkommissionen, blandt hvis 6 Medlemmer H. B. DAHLERUP – inden sin Afrejse i Februar 1849 til Østrig som Leder af dette Lands Marine – efter egen Opfattelse¹⁷⁸ udførte hele Arbejdet, der betød en total Revision af de gamle Krigsartikler, udgav i 1850 »Udkast til Disciplinarlov for den danske Søkrigsmagt« og »Udkast til Rettergangslov for den danske Søkrigsmagt«.

Under Trearskrigen spillede Flaaden ingen større Rolle. I 1848 lagde Marineministeren, Kommandørkaptajn og Kammerherre C. C. ZAHRTMANN, Skibene i yngre Chefers Hænder, – ingen Kommandør eller Admiral blev sendt til Søs det Aar.

I 1849 kom Marinens 2 yngste Kommandører derimod i Virksomhed, H. G. GARDE og H. B. THOMSEN, begge født 1790 ligesom JENS SEIDELIN.

Efter at Linieskibet Christian den Ottende 5/4 1849 var sprunget i Luften ved Eckernförde, besluttedes det at udruste Linieskibet Skjold, som 4/5 afsejlede til Kielerbugt under Kommandør H. B. THOMSEN; 27/6 meddelte Kommandør H. G. GARDE, der var Chef for den vestlige Østersø-Eskadre, Marineminister ZAHRTMANN, at THOMSEN paa Grund af Sygdom var ude af Stand til at bestride Posten, til hvilken han fandt Kommandør J. SEIDELIN og Kommandørkaptajn ASCHEHOUG velegnede; sidstnævnte afløste THOMSEN 14/7.

8/10 1850 blev SEIDELIN Medlem af den s. D. af Marineminister CARL L. C. IRMINGER nedsatte Kommission angaaende Adgang til at blive Søofficer, som 30/4 1851 afgav en meget udførlig Betænkning, der udgør ikke mindre end 104 trykte Sider i »Nyt Archiv for Søvæsenet«. Hele Kommissionen mente, at Antagelsen af Elever maatte finde Sted i det store og hele som hidtil, hvorimod der var Uenighed om Aldersgrænsen for Aspiranter, idet Flertallet – J. SEIDELIN, K. E. MOURIER, N. E. TUXEN samt Bestyreren af Borgerdydsskolen paa Christianshavn Magister

M. HAMMERICH – holdt paa, at en Gennemsnitsalder af 15½ var mest hensigtsmæssig, fordi de unge Mennesker da med større Modenhed kunde vælge deres Livsbane, hvorimod Søkadetakademiets Næstkommanderende Kaptajnløjtnant F. PALUDAN mente, at den hidtilværende Aldersgrænse fra 12–14 Aar havde staaet sin Prøve, og da den nyudnævnte Chef for Akademiet Kaptajn E. SUENSON og den nye Marineminister Kammerherre Kaptajn C. VAN DOCKUM var af samme Opfattelse, skete der ingen Forandring med Hensyn til Antagelsesalderen i den kongelige Resolution, der 10/11 1851 ordnede Akademiets Forhold paa Grundlag af Kommissionsbetænkningen.¹⁷⁹

3/8 1851¹⁸⁰–28/4 1853 var Kommandør J. SEIDELIN *Chef for 1. Division*.

Samme Dag, 3/8 1851, fandt 5 Afskedigelser Sted inden for Flaadens Topstillinger, hvorefter Ancienniteten i Marinen nu blev¹⁸¹: Viceadmiral A. SCHIFTER († 31/10 1852), Kontreadmiral H. D. B. SEIDELIN (9/11 1852 Afsked med Viceadmirals Karakter), Kontreadmiral C. C. ZAHRTMANN (9/11 1852 Viceadmiral) og Kommandørerne E. BLOM († 1/2 1853) og J. SEIDELIN, Chefer for hhv. 2. og 1. Division.

Efter SCHIFTERS og BLOMS Død blev Ancienniteten i Begyndelsen af 1853: Viceadmiral ZAHRTMANN († 15/4 1853), Kontreadmiral K. E. MOURIER (28/4 1853 Viceadmiral), Kontreadmiral STEEN A. BILLE (Marineminister 1852–54) og Kommandør J. SEIDELIN.

Efter ZAHRTMANN'S Død var Ancienniteten 1853–63: Viceadmiral K. E. MOURIER og Kontreadmirallerne STEEN A. BILLE og J. SEIDELIN, idet sidstnævnte, der 1/1 1853 blev *Kommandør af Dannebrog*, 28/4 s. A.¹⁸² blev *Kontreadmiral* (fra 1/5).

Den 4/5 s. A.¹⁸³ blev SEIDELIN (ældste) Medlem af Konstruktions- og Regleringskommissionen, af hvilken han udtraadte 26/8 1861¹⁸⁴ efter Ansøgning. Denne Kommission, der var opstaaet 1825 ved Forening af 2 hhv. 1739 og 1782 oprettede Kommissioner, og som bestod til 1870, behandlede alle Spørgsmaal vedrørende Skibsbygning og Skibstjenesten, f. Eks. Udarbejdelse af Bemandingsreglementer og Ruller.

Da Kammerherre STEEN A. BILLE, der var Chef

for Søofficerskorpset, 24/2 1860 atter blev Marineminister, blev JENS SEIDELIN den 28. s. M.¹⁸⁵ *konstitueret som Chef for Søofficerskorpset.*

17/2 1858 modtog Kontreadmiral J. SEIDELIN kongelig Tilladelse til at antage og bære den ham tildelte franske St. Helena Medaille, stiftet af Kejser NAPOLEON III ved Dekret af 12/8 1857 for alle Militære, saavel franske som fremmede af Hær og Flaade, som havde kæmpet under Frankrigs Faner 1792–1815.

Den sidste halve Snes Aar boede Kontreadmiral J. SEIDELIN først – c. 1853–57 – Nørregade 40¹ (M Nr 229 i Klædebo Kv.), derefter c. 1857–62 Dronningens Tværgade 7² (M Nr 274 i St. Annæ Øster Kv.) og det sidste Aars Tid i Kronprinsessegade 18, vistnok 1. Sal.

30/3 1863 »er der allernaadigst bevilget Kontreadmiral J. SEIDELIN, Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd, efter Ansøgning *Afsked i Naade* af Søetaten med Pension, hvorhos der af særdeles Hensyn til hans lange, gode og tro Tjeneste allernaadigst er tillagt ham *Viceadmirals Karakter.*«¹⁸⁶

Paa Forsiden af Berlingske Tidende for 11/4 1863 bringes under Overskriften »Festmaaltid« en udførlig Skildring af den Afskedsfest, der 7/4 (3. Paaske-dag) holdtes for den afgaaede Viceadmiral JENS SEIDELIN, for hvem Marineministeren STEEN BILLE holdt Festtalen:

»I Tirsdags afholdtes paa Skydebanen af en talrig Mængde Søofficerer en Afskedsfest for Viceadmiral J. SEIDELIN, der efter 56 Aars Tjenestetid som Officer har trukket sig tilbage fra Marinen. Den store Sal paa Skydebanen var festlig dekoreret med Flag, Vaaben og Emblemer, der toge sig meget smukt ud. Ved Bordet, ved hvilket der herskede en livlig Stemning, saaes, foruden Æresgjæsten, Hs. Exc. Marineministeren, Viceadmiral MOURIER og de fleste her-værende Officerer og Direktører. Efter en Skaal for Hs. MAJESTÆT KONGEN, der ledsagedes af et ni Gange gjentaget Hurra, udbragte Ministeren Viceadmiral SEIDELINS Skaal i en længere Tale, i hvilken de vigtigste Afsnit af hans Liv fremstilledes; han er den sidste af de Officerer, som have tjent, medens Danmark endnu ejede den Flaade, der blev borttagen af Englænderne 1807; han har tjent under 4 Konger og var med paa Kanonbaadene i forrige Krig, navnlig under Affairen med Linieskibet »Afrika« paa Kjøgebugt; han var med paa Scheldeflaaden under Admiral VAN DOCKUM; han har senere været Lærer ved Akademiet, Na-

vigationsdirekteur, Fører af Ostindiefareren »Frederik den Sjette«, Medlem og Formand i mange Kommissioner og virket i Stilhed til Marinens Gavn. Efter denne Skaal og efter at en Vise var afsungen, udbragtes en Række Skaaler, saasom for Flaget, for en kraftig Udvikling af Flaaden, for Værftet og dets Bestyrere, for Ministeren, for Admiral SEIDELINS Familie, for Damerne, for Norden, for Syden (Vestindien), Komiteen osv. Marinens Musikkorps spillede under hele Festen.«

Derimod var den tidligere Marineminister Kammerherre C. VAN DOCKUM, der 1822 som 18aarig Sekondløjtnant havde været sammen med daværende Kaptajn løjtnant J. SEIDELIN i Vestindien med Najaden, forhindret i at være med til Festen, men udtrykte skriftlig over for Viceadmiral SEIDELIN sin Højagtelse og Hengivenhed for denne (S. 1240).

I CARL PLOUGS og J. GIØDWADS Blad »Fædrelandet« nævnes 8/4, at Kontreadmiral SEIDELIN nu har søgt sin Afsked »for at give Plads for yngre Kræfter« og for ikke at »staa i Vejen for et af de faa Avancementer, Marinen i Aarenes Løb kan glæde sig ved«, hvilket »paaskjønnes af hele Officerstanden.« STEEN BILLE havde siden 1856 været Chef for Søofficerskorpset, men havde i sin Ministertid ladet SEIDELIN fungere, hvilket skete »uden Forurettelse for Nogen«, fordi SEIDELIN havde Ekstragage ifølge Lønningsloven af 1856, men nu var Orlogskaptajn FÆSTER udnævnt til SEIDELINS Efterfølger som fungerende Chef uden den for Embedet ifølge Loven fastsatte Gage, hvilket Bladet fandt urimeligt, da BILLE derved hindrede et Avancement; »er det nu Skik og Brug, at en Mand udfører et lønnet Embedes Forretninger uden at oppebære Lønnen? Vi troe det ikke, og Loven har vel heller ikke tillagt dette Embede en saa betydelig højere Gage, for at den ikke skal oppebæres af dem, der bestyrer det. . . Nu begaar Admiral BILLE Uret ved ikke at trække sig tilbage som Søofficerskorpsets Chef, og han bør, synes det os, ikke af personlige Hensyn lade sig afholde fra ogsaa i Gjærningen at vise, at Marinen trænger til alle de Avancementer, den kan faa.« (BILLE fortsatte som Korpsets Chef i endnu 5 Aar, til han 4/6 1868 afløstes af C. E. VAN DOCKUM).

Viceadmiral JENS SEIDELINS Sønnesøn Sognepræst CHR. SEIDELIN (1874–1962) efterlod sig nogle Optegnelser om sin Farfader, hvorfra bringes følgende supplerende Uddrag:

Forældrene vilde, at han skulde studere, fordi han var et godt Hoved, men selv havde han Lyst til at gaa Vejen som Søofficer, og saaledes blev det da. . .

Som Sekondløjtnant . . . saa han det engelske Linieskib Africa, som paa Grund af Vindstille ikke kunde sejle. Han gav sine Folk Ordre til Kamp og kom saa nær ind paa Linieskibet, at dette ikke mere kunde bruge Kanonerne



Viceadmiral JENS SEIDELIN
1790–1863

Litografi 1857, 13×12 cm. I. W. TEGNER & KITTENDORFFS lith. Inst.

imod ham, men maatte nøjes med Geværerne; og han havde allerede givet Ordre til at entre det, da der kom en Smule Vind. Englænderen satte Topsejlene til og forsvandt, og den unge Løjtnant kunde ikke forfølge, da hans Kanonbaade kun blev drevet frem med Aarer. Men for denne Bedrift blev han R. af Db. i en Alder af 18 Aar, og han var med i det sidste Hold, som blev slaaget til Ridder af Frederik VI, idet Kongen lagde Klingen af sit Sværd paa hans Skulder. . .

I 1833–34 førte han Det asiatiske Kompagnis Skib, Frederik VI, til Ostindien, det sidste Skib, som Staten sendte af Sted. Posten som Chef for et saadant Skib var altid meget efterspurgt af de yngre Officerer, fordi Chefen havde Lov til at føre med tilbage alle de Varer fra Kina, som han vilde, undtagen Te, og dette medførte, at Chefen vendte tilbage med en mindre Formue, naar han fik Varerne solgt i København, – hvad yngre Søofficerer i de Dage vist kunde trænge til. Han fik en jævndrende Handelsmand med sig, og i 1833 forlod Skibet Københavns Red paa dets lange Togt. Først 15 Maaneder efter vendte det tilbage, og i den lange Tid havde han intet hørt fra sin Hustru og sine Dreng, før han paa Hjemvejen anløb engelsk Havn, og imidlertid var hans yngste Søn født. Han gik sønden om Kap og op i det indiske Hav med dets mange Sørøverreder, undslap disse, var vistnok een Gang i Kamp med nogle af dem, og naaede frem til Kina, hvor den store Handel skulde

foregaa. Han fik Skibet fyldt med Te og sin egen store Kahyt med andre Varer, der senere blev solgt i København til gode Priser, saa han ved sin Død kunde efterlade hver af sine Sønner flere Tusinde Kr. Vi har i Familien endnu nogle af de indkøbte Ting fra den Gang, f. Eks. en Kamferkuffert, som nu er i min Søn PAULS Eje . . .

Han blev afskediget med Karakter af Viceadmiral. Ved sin Afsked havde han faaet Valget mellem at blive Storkors af Dannebrog eller Viceadmiral; hans Venner tilraadede ham at vælge Viceadmiralskarakteren; »derved bliver du Excellence; Storkorset kan du jo altid faa en anden Gang.« Dette naaede han dog ikke, da han døde d. 22 Juli 1863 paa Bjerregaard i Valby. Hans Død skyldes en Ulykke; han var indbudt til at inspicere det nye Krigsskib Rolf Krage; som ældste Officer og fornemst i Rangen gaar han foran, lukker Døren op til en Kahyt, og førend nogen kan faa ham standset, styrter han paa Hovedet ned til Bunden af Skibet, – der var endnu ikke sat nogen Trappe ind, – han knækkede 3 Ribben, men havde ikke Kræfter til at overleve Ulykken og døde da godt 3 Uger før sit Guldbryllup. Et Par Lænestole, som Guldbrudeparret skulde have fra 2 Sønner, EMANUEL og FERDINAND, og disses Hustruer, er endnu opbevaret i mit Hjem. Ryg og Sæde var tegnet af de to Sønner og broderet af disses Hustruer.

Efter sin Afsked modtog han følgende Brev (fra Kammerherre C. VAN DOCKUM):

Hr. Admiral.

Forhindret ved Sygdom fra at deltage i Dagens Festlighed tillader jeg mig skriftligen at udtale for Dem min Højagtelse og Hengivenhed.

Lige siden mit første Togt som Officer om Bord i Najaden i 1822 har jeg smigret mig med en venlig Følelse fra Deres Side, for hvilken De senere har givet mig gentagne Beviser. Det er altid med Sorg, at man ser Mænd, hos hvem man antager, at en saadan Følelse er til Stede, at træde ud af Marinen, og hvorvel jeg naturligvis maa ære den Følelse, der bringer Hr. Admiralen til at trække sig tilbage, brydes dog derved paa ny et Led af den Kreds, i hvilken man tidligere har bevæget sig, og paa hvilken jeg altid tænker tilbage med Tilfredshed.

Idet jeg beklager ikke at kunne samles med mine Kammerater for at udtale min Tak for den Velvilje fra Deres Side, som i saa mange Aar er blevet mig til Del, beder jeg Dem modtage Forsikringen om den Højagtelse, med hvilken jeg stedse vil forblive

Deres ærbødig hengivne

København 7de April 1863.

C. VAN DOCKUM

Hans Excellence Hr. Viceadmiral SEIDELIN,

Kmd. D.M. p. p.

Hvordan var saa Søofficeren JENS SEIDELIN i sit Hjem? Det er vanskeligt for mig at besvare, som er født 11 Aar efter hans Død; jeg maa altsaa holde mig til andres Vidnes-

byrd. Jeg har dem fra hans ældste Søn ANTONS Hustru PETRA LÜTKEN og dennes Datter ELISABETH, der er født i 1848 og altsaa var 15 Aar, da hendes Bedstefader døde.

Først maa vi da huske, at en Husfaders Indflydelse inden for Hjemmets fire Vægge næsten var almægtig, medmindre han var »under Tøffelen«. Dernæst maa vi erindre, at han selv havde faaet en meget streng Opdragelse. Hvornaar han blev Kadet, ved jeg ikke, men hans ældste Søn ANTON var kun 11 Aar, da han blev det; der var dog ikke Plads til ham paa Skolen før 2 Aar senere; saa blev han optaget. Men det vil jo sige, at Kadetterne dengang var rene Drengene. Det gik meget haardt til paa Kadetskolen baade fra Lærernes Side over for Drengene og mellem Drengene indbyrdes, og vi kan være sikre paa, at det ikke er gaaet mindre strengt til i Fædrene Tid. JENS SEIDELIN var da opdraget i Strenghed og Haardhed, og det fortælles ogsaa, at han var meget streng i sit Hjem. Selv om han elskede sin Hustru, var hun dog bange for ham, men bevarede sin Ligestilling med ham ved sin Kærlighed og Blidhed. Han stolede fuldt ud paa hende. Drengene blev opdraget med Tampen. Den ældste af dem blev altsaa Kadet, da han var 11 Aar, men kunde først optages 2 Aar senere; saa sendte Faderen ham med en af sine Venner paa en Tur til Vestindien. Senere blev Faderen Lærer paa Kadetskolen, og for ikke at faa Ord for at begunstige sin Søn var han strengere i sine Krav til ham end til nogen af de andre Drengene, og Pryglene faldt saa flittigt, at ANTON selv som ældre Mand kunde vaagne op i Angst, fordi han havde drømt, at hans Fader vilde banke ham. ANTON havde arvet sin Moders blide Sind, hvilket naturligvis gjorde det dobbelt vanskeligt at udholde en saa raa Behandling – raa i vore Øjne, men ikke i Datidens, og her blev der slaaet noget i Stykker, som ikke kunde læges, men nok tilgives (man huske, at dette er fortalt af Kommandør ANTON SEIDELINS Hustru). Ogsaa min Morfader Provst E. H. SEIDELIN i Storring kendte sin Faders Tamp.

JENS SEIDELIN var en retskaffen Mand, der hadede Gæld; hvad de købte, skulde betales, ellers købte de det ikke. Men naar det kneb – og det gjorde det ofte i den første Tid – lille Løn og mange Børn – kom der Hjælp i Form af Pølser og andet godt fra gode Venner, f. Eks. Familien LÜTKEN, med hvis Datter hans Søn ANTON senere blev gift. JENS SEIDELIN boede dengang i Nyboder paa Hjørnet mellem Ulvegade og Adelgade med Indgang fra Adelgade. Og saa var der jo »de gamle i Kalundborg«, til hvem hans Hustru og Børn tog ud hver Sommer og blev der i lang Tid . . .

Har han været streng i sin Børneopdragelse, saa har han da ogsaa faaet et smukt Resultat ud deraf. Bortset fra den syge Søn fik de alle første Karakter til deres Eksaminer, alle naaede de smukke Stillinger, alle¹⁸⁷ fik de Ridderkors, to af dem endog Sølvkorset ved Siden af; »de gamle fine SEIDELINER«, som Stiftamtmand BARDENFLETH i Vejle engang sagde til Kommandør ANTON SEIDELINS ældste Datter, Provstinde HEY i Almind. Han skal være død i Troen paa



ANNA ELISABETH SEIDELIN f. BONNEVIE
1794–1880

Litografi 1857, 12×11 cm. I. W. TEGNER & KITTENDORFFS lith. Inst.

Gud, og »Du Herre Krist« skal have været hans Yndlings-salme. Hans Guldur og Kæde gaar i Arv i min Slægtsgren. Naar det kommer til min nulevende Sønnesøn, er det gaaet i Arv fra Fader til Søn i 5 Slægtled. To Miniaturmalerier af Admiralen og Hustru er i den HEYSKE Gren af Familien, men vi andre har Fotografikopier af dem.

Litografier af Viceadmiral JENS SEIDELIN og hans Hustru nævnes i P. B. C. WESTERGAARD: Danske Portrætter II (1933) og i A. STRUNK: Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter (1865).

† 22/7 1863 paa Bjerregaard i Valby, af »Contusion [Kvæstelse] af Brystet«, begravet 28/7 Kl. 11 fra Holmens Kirke paa Holmens Kirkegaard i Ejendomsgravstedet Nr. 163. Bjerrgaard ejedes 1857–68 af Proprietær JES HANSEN SKOVGAARD, hvis Datter BOLETTE SKOVGAARD Admirals yngste Søn, den senere Professor ved Polyteknisk Lærestalt CARL SEIDELIN, ægtede 2 Aar senere.

I Fædrelandet for 23/7 (og Dagbladet for 24/7) meddeltes: Afskediget Viceadmiral J. SEIDELIN er igaar afgaaet ved Døden. Aarsagen til hans Død var et ulykkeligt Fald, han gjorde ved for nogle Dage

siden at bese Taarnpanserskibet »Rolf Krake«. (Det nybyggede Panserbatteri »Rolf Krake«, med et Displacement af 1350 Tons og med 4 Kanoner i 2 bevægelige Taarne, var i Juli s. A. ankommet til København fra Glasgow, ført af Orlogskaptajn O. C. PEDERSEN, som 18/7–20/8 s. A. var paa Prøvetogt med det).

Enken, der blev siddende i uskiftet Bo efter Aftale med de 6 Sønner, for den umyndige Søn WILHELM'S Vedkommende dog med hans Værge, Moderns Fætter, Fuldmægtig i Skiftekontoret, cand. jur. HONORATUS BONNEVIE DERAMM, meddelte Dødsfaldet i Berlingske Tidende 25/7:

»Det bekjendtgjøres herved, at min trofaste og kjærlige Ægtefælle, Vice-Admiral JENS SEIDELIN, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, den 22de d. M. om Morgenen stille hensov i sit 74de Aar.

A. E. SEIDELIN,
født BONNEVIE.

Begravelsen finder Sted fra Holmens Kirke paa Tirsdag, Kl. 11.«

~ 13/8 1813 i Kalundborg i Brudens Faders Gaard (ifølge kgl. Bevilling 6/7) ANNA ELISABETH BONNEVIE, * 17/2 eller 22/2¹⁸⁸ 1794 paa Fødselsstiftelsen i København (Amaliegade 25), døbt 26/2 sst., formentlig af NIELS WALTHER, der 1789–94 var Præst ved Frederiks Hospital og Fødselsstiftelsen, hvis Leder 1771–1800 var den bekendte Stadsaccoucheur og Professor i Obstetrik MATHIAS SAXTORPH. Hun var Datter af senere Told- og Konsumtionsinspektør i Kalundborg, Justitsraad EMANUEL BONNEVIE¹⁸⁹ (* 23/12 1763 i Mandal i Norge, † 6/11 eller 7/11¹⁹⁰ 1846 i Kalundborg, begravet 12/11 paa Sct. Olai Kgd. sst.) og Hustru ANNA OLAVA GUNDERSEN (* 31/5 1764 i Porsgrund, ~ 3/8 1791 i Frederiksberg Kirke »efter kgl. Bevilling og med Tilladelse af Sognepræsten ved Nicolai Kirke, som Vielsen tilhørte,« † 11/6 1847 under et Sommerophold hos Sønnen Sognepræst HONORATUS BONNEVIE i Vallekilde, begravet 17/6 paa Sct. Olai Kgd. i Kalundborg).

ANNA ELISABETH BONNEVIE'S Faddere var JACOB KREFTING, Byfoged i den danske Loge Frederiks-

nagore i Ostindien (hvis Chef han blev 1826), og JENS BOALTH¹⁹¹, hidtidig Kontorist og Prokurator i samme Loge, nu nyudnævnt Resident i den danske Loge Calicut, samt CHARLOTTE KLIIM (som 3 Dage efter ANNA ELISABETH'S Daab viedes til JENS BOALTH, efter hvis Død 1796 hun 1797 ægtede Faktor i Frederiksnagore, senere østrigsk Generalkonsul i København JOHAN CHR. PINGEL); endnu 4 var Faddere: Renteskriver CHRISTEN THAARUP¹⁹², Jomfru ELISABETH PRÆTORIUS¹⁹³ og »de Herrer Studenter« ROUGTVED¹⁹⁴ og BOECH¹⁹⁵.

Aarsagen, til at EMANUEL BONNEVIE valgte flere fra Ostindien til Faddere for sin Datter, er muligvis, at hans ældre Broder TØRRIS BONNEVIE en Snes Aar havde været Handelsmand i Ostindien, hvor han havde sluttet Venskab med JACOB KREFTING, der var Nordmand ligesom BONNEVIERNE.

Faderen EMANUEL BONNEVIE gik 1775–81 i Kristiansands lærde Skole og blev 5/10 1781 immatrikuleret ved Københavns Universitet, hvor han 19/7 1782 tog examen philosophicum med Attest for »særdeles udmærket Flittighed, godt Nemme og gode Indsigter«; hans Ønske om at studere Medicin, »hvortil han havde en medfødt Tilbøjelighed«, maatte opgives paa Grund af Faderens Uformuenhed, hvorefter han i 3 Aar var Fuldmægtig ved Nedenæs Sorenskriveri (i Arendal); i August 1786 rejste han til København, hvor han straks blev ansat i Generaltoldkammeret som Volontær og Skriver i dets norske Toldkontor, hvor han 16/4 1788 og 30/12 1791 blev Kopist og 5/9 1792 Fuldmægtig. Herefter boede han 50 Aar i Kalundborg, hvor han 1/3 1797 – 12/1 1842 var Told- og Konsumtionsinspektør, 24/1 1812 blev han virkelig Kammerraad og 1/8 1841 Justitsraad. I Kalundborg blev han efterhaanden Byens Patriark og indtog et Slags Bedstefaderforhold til hele Befolkningen, idet hans Raad blev søgt, og hans Ord nød stor Autoritet. Han afskedigedes 78 Aar gammel i Naade og med højst mulige Pension som en Anerkendelse af hans usædvanlig lange Embedstid, og fordi han de senere Aar, da Helbredet svækkedes, havde sparet Statskassen for Pension ved selv at lønne en ham adjungeret Toldinspektør. Han døde i den af ham ejede Gaard i Skibbrogade. Paa den store, flade Sandsten, som dækkede hele Graven og siden er indsat i Muren i Vor Frue Kirke i Kalundborg, læses: HERUNDER HVILE EMANUEL BONNEVIE IUSTITSRAAD OG TOLDINSPECTEUR I KALLUNDBORG, FØDT DEN 23 DECEMBER 1763, DØD DEN 6 NOVEMBER 1846, OG HANS HUSTRUE ANNA OLEA, FØDT GUNDERSEN, FØDT DEN 31 MAI 1764, DØD DEN 11 IUNI 1847. DERES LIV VAR KIERLIGHED, I DERES HIER-

TE VAR FRED, VELSIGNET VÆRE DERES MINDE.

Alle deres 3 Børn er født paa Fødselsstiftelsen i København:

1. CATHRINE BONNEVIE (1792–1863), ~ 22/2 1810 i Kalundborg i hendes Faders Gaard (ifølge kgl. Bev. 16/2) JOACHIM THEODOR LUNDBYE (1778–1841), 1796 Sekondløjtnant i Artilleriet, hvor han avancerede til Oberst, 1826 R. af Dbg. – Blandt deres 7 eller 8 Børn er Krigsminister, Oberst C. CARL LUNDBYE, Oberst EMANUEL ANDREAS LUNDBYE, Proprietær THEODOR LOUIS LUNDBYE og Maleren JOHAN THOMAS LUNDBYE.

2. ANNA ELISABETH BONNEVIE (1794–1880), ~ 1813 JENS SEIDELIN (1790–1863), Viceadmiral. 8 Børn.

3. HONORATUS BONNEVIE (1795–1873), 1821 cand. theol., 1824–73 Sognepræst i Vallekilde, R. af Dbg. 6 Børn.

Det første af BONNEVIES Børn, der forlod Hjemmet, var HONORATUS, der 1806 som Latinskoleelev kom til Aarhus, hvor han 21/4 1811 blev konfirmeret i Domkirken af øverste Kapellan C. V. HERTEL.

De 2 Døtre CATHRINE og ANNA ELISABETH blev konfirmeret¹⁹⁶ 24/4 1808 i Kalundborg af resid. Kapellan J. H. HOLST, og 6/5 s. A. var de til Alters¹⁹⁶ sammen med deres Forældre og deres Moster ELISABETH GUNDERSEN¹⁹⁷, »Tante GUNDER«, som i Masser af Aar boede hos sin Søster og Svoger, hvem hun overlevede en Del Aar.

I Februar 1810 blev CATHRINE BONNEVIE gift og er vel samtidig flyttet hjemmefra, og i samme Maaned oprettedes i Kalundborg en Kanonbaadsstation, bestaaende af 8 Kanonchalupper og 8 andre Fartøjer; Chefen for den ene af Kanonchalupperne (med 80 Mands Besætning) var den 20-aarige Sekondløjtnant JENS SEIDELIN. Om hans Forlovelse med LISE BONNEVIE har deres Sønnesøn Sognepræst CHR. SEIDELIN skrevet i nogle Slægtsoptegnelser:

»Efter at have erhvervet sit Ridderkors i Kampen mod det engelske Linieskib fik den unge Løjtnant Ordre til med sine Kanonbaade at ligge ved Kalundborg Fjord. Herved stiftede han Bekendtskab med Toldinspektør BONNEVIES Hjem. Den ældste Datter CATHRINE var gift med Artillerikaptajn LUNDBYE, hvis Batteri laa paa Samsø. Men Søsteren sad altsaa i Kalundborg, ANNA ELISABETH hed hun og blev kaldt for LISE, og nu fik den unge Løjtnant jo Brug for sin Kanonbaad, naar LISE skulde besøge sin Søster paa Samsø. I 1810 blev de forlovede, hun var 16 og han 20 Aar. Saa rejste han til Antwerpen og tjente under NAPOLEON i 3 Aar. Derefter giftede de sig d. 13de August 1813 og boede i Kalundborg, hvor deres ældste Sønner er født. Derefter flyttede de til København, hvor de efter nogen Tids Forløb

fik Officersbolig i Ulvegade paa Hjørnet af Adelgade.«

Et andet af LISE BONNEVIES og JENS SEIDELINS Børnebørn, Provstinde HEY (SOFIE CHRISTINE SEIDELIN, * 1846, Datter af JENS SEIDELINS ældste Søn P. ANTON SEIDELIN og PETRA LÜTCHEN), fortæller i sine Optegnelser, at hendes Farmoder første Gang saa sin tilkommende Mand i 1808 paa Amager (S. 1207), og fortsætter herefter om Familien i Kalundborg:

»Min Bedstemors Fader hed EMANUEL BONNEVIE, han var Toldkontrollør i Kalundborg, gift med ANNA OLAVA GUNDERSEN, hvis Søster ELISABETH GUNDERSEN var i deres Hus. De var alle 3 fra Norge, men BONNEVIE Slægten er kommet baade til Danmark og Norge som franske Emigranter fra Provence under Huguenotforfølgelsen. Min Bedstemoder ANNA ELISABETH, kaldet LISE, havde en ældre Søster CATHRINE og en yngre Broder HONORATUS. Familien hørte til de første i Byen, og Bedstemor har fortalt om Baller paa Lerchenborg [Stamhuset, fra 1818 Grevskaftet LERCHENBORG ejedes 1804–52 af Kammerherre, senere Gehejmekonferensraad C. C. LERCHE¹⁹⁸ (1808–11 Amtmand over Holbæk Amt) og dennes 2. Hustru (fra 1807) CATHRINE WILHELMINE DOROTHEA v. KROGH¹⁹⁸], hun og hendes Søster kom til, og hvad for en Stads og Herlighed det havde været at have danset med Prins FERDINAND. Jeg tror nok, at CATHRINE var den smukkeste, mørkt kastaniebrunt Haar og store mørkebrune Øjne. Efter et lille Pastelmaleri fra hendes Bryllup har Bedstemoder ogsaa set godt ud, brune Øjne, lysebrune Krøller med Baand imellem, krusende sig om Panden. – Broderen HONORATUS, senere Præst i Vallekilde, skal have været meget smuk.

Efter at Englænderne havde taget vor Flaade, bestod vor Krigsførelse i Kanonbaadstogter, som tog Priser. Paa Samsø var et Batteri, og der var Artillerikaptajn LUNDBYE ansat. Han blev, skjønt en Del ældre end CATHRINE, gift med hende, og de boede som nygifte paa Samsø. Min Bedstefader laa hyppigt i Kalundborg med sin Kanonbaad og kom da dagligt hos BONNEVIES, som LUNDBYES paa Samsø var han ogsaa som hjemme. Saa førte han engang min Bedstemoder i sin Kanonbaad over til Søsteren paa Samsø, og da blev de forlovede. ANNA ELISABETH

var da kun 15 Aar, hun var født i 1794 og Bedstefader i 1790. Han var 3 Aar i fransk Tjeneste med det Hjælpekorps, der blev sendt NAPOLEON. I Antwerpen havde han talt med den store NAPOLEON, og jeg var Vidne til hans Glæde, da han modtog Sct. Helenamedailen, og den lille er mit Eje, og jeg haaber, at mine Børn med Ærbødighed vil bevare den i Slægten til Minde om deres Oldefar.

1813 blev de gifte og havde det meget smaat paa deres Løjtnantsgæge, dog blev begge Døtre støttede med Fødemidler, Klæder o. l. fra det gamle Hjem. Naar Døtrene ventede en lille, droge de til det gamle Hjem og fik Plejen der.

Min Far og hans ældste Brødre ere fødte i Kalundborg og flere LUNDBYER, deriblandt Maleren JOHAN. Min Fader gik som lille i Skole der, og hans Lærer havde beregnet, naar det store midterste Taarn paa Kalundborg Kirke vilde falde. Han førte Eleverne ud til det Syn, som min Fader aldrig glemte. En anden af min Fars Barndomserindringer var, at Bedstefaderen var i Kjøbenhavn, og da han skulde køre hjem, tog ANTON med, og han blev sat helt ned i Fodposen og trukket sovende op og til stor Glæde for Bedstemor og Tante GUNDERSEN lagt i den sidste Arme; hun vidste ikke alt det gode, hun vilde gøre for sin »Ante«. Min Far skulde have heddet »ANDREAS« efter sin Morfars Broder¹⁹⁹, men Borgmesterfruen, der bar ham over Daaben, [ifølge Kirkebogen blev han baaret af Mosteren Fru LUNDBYE] fandt, at det var intet kjønt Navn og sagde »PETER ANTON« i Stedet for »PETER ANDREAS«.

Kalundborg med Smakkefart til Aarhus var en meget vigtigere By nu da Jyllandsforbindelsen gik for en stor Del herover, saa det at være Toldembedsmand der gav meget Arbejde, og Smuglerhistorier kunde Far fortælle mange af. Naar Bedstefar var tilsøs, tilbragte Bedstemor Ferierne der med sine Dreng, og saaledes skete det, at min Fader, der i 11 Aars Alder gjorde et Togt til Vestindien, da han, uagtet han havde sin Eksamen, maatte vente 1 Aar med at komme ind paa Søakademiet (dengang paa Amalienborg), kom hjem efter den lange Adskillelse og især glædede sig til at se sin Moder, stod uden for det laasede og tilskoddede Hus i Ulvegade. Han sagde, at det var den smerteligste og største Skuffelse i

hans Liv, saa det vidste han, at Barnehjertet kunde ogsaa lide . . .

Min Far kom saa 12 Aar gl. ind paa Akademiet, hvor de havde det meget strengt. Min Farbroder EMANUEL var ogsaa indskrevet der, men kom engang løbende hjem og fortalte, at ANTON hang bundet ved det ene Ben ud af et Vindue paa Amalienborg, og Bedstefar, der selv var meget haard ved sine Dreng, især min Far, maatte af Sted og redde ham. Efter det slap Onkel EMANUEL for at blive Kadet.

Mellem min Far og hans Mor bestod der et inderligt Kjærlighedsforhold, han var hendes Trøst og Støtte, og sin Gæge som Kadet bragte han altid sin Mor, og hans brugte Uniformer vare altid saa pæne, at der blev Stadsdragter til de yngre Brødre. Han foregik altid sine Brødre med Nøjsomhed og Tilfredshed med Maden, som var meget tarvelig og sparsommelig tillavet . . .

Min Fader og Moder havde kjendt hinanden fra Børn af. Moder har fortalt, at da Far var 4 Aar og en meget smuk og dejlig Dreng, havde hun, der var 4 Aar ældre, ham paa Skødet og fortalte ham Historier. Han var som Barn i det LÜTCHENSKE Hjem, og min Mormor LÜTCHEN sagde, at ingen Søn, om hun havde haft een, kunde have været hende kjærere end ANTON.«

Af JENS SEIDELINS og LISE BONNEVIES 8 Børn, hvoraf kun den næstyngste var en Datter, fødtes de 3 ældste Sønner i Kalundborg 1814, 16 og 18 (S. 1219 f.), de 5 yngste Børn 1820–33 i Ulvegade 32 i Nyboder, hvor ogsaa den tredieældste Søn døde 1821, 3 Aar gammel af Kighoste, og Datteren 1830, ligeledes 3 Aar gammel.

De i Kjøbenhavn fødte Børn, alle døbt i Holmens Kirke, havde kun faa Faddere. Moderen nævnes som Fadder i 1820 og 33, begge Forældre var Faddere til de 3 andre, men herudover er kun følgende Faddere: 1821 til Sønnen WILHELM: Mosterens Mand Kaptajn ved Artillerikorps J. T. LUNDBYE, der boede Dronningensgade 46 (MNr 236) paa Børnehustorvet (fra c. 1885 Christianshavns Torv), Premierløjtnant J. P. FINDT, der boede i Brolæggerstræde 9 (MNr 74), og som 1811–13 sammen med JENS SEIDELIN havde gjort Tjeneste paa Dalmate i Frankrig, og endelig Hørkræmmer LAURITZ MØLLER LÜTCHENS

Hustru SOPHIE ELISABETH VOGELSANG i Stormgade 6 (MNR 185); 1822 til Sønnen FERDINAND: Jormoderen Fru M. BOKKENHEUSER (MARIANE CATHRINE RASMUSSEN²⁰⁰, Enke efter Kaptajnvagtmester CHR. FR. BOKKENHEUSER) i Nyhavn MNR 186; 1824 til Sønnen FREDERIK: ingen udover Forældrene; 1827 til Datteren EMMA: Kaptajnløjtnant FINDT og Jomfru HANSEN; og endelig i 1833, medens Faderen var paa Kinarejse, til Sønnen CARL, der døbttes 4/9 af Provst A. K. HOLM: Mad. LÜTCHEN foruden Barnets Moder og 2 ældste Brødre, den 19aarige Søkadet PETER ANTON SEIDELIN (der 1½ Aar senere blev forlovet og siden gift med Hørkræmmer LÜTCHENS Datter PETRA) og den 17aarige Discipel EMANUEL SEIDELIN.

Om sin Farmoder skriver Sognepræst CHR. SEIDELIN videre:

»Efter Giftermaalet viste hun sig som en dygtig Husmoder, der elskede sin Mand med al sit Hjertes Kærlighed og Blidhed, og som ødslede sin Kærlighed paa sine Sønner, der ogsaa elskede hende og tilbød hende. Underligt nok tog de alle deres Moders Blidhed i Arv, og denne Blidhed og den før omtalte Finhed gjorde dem maaske saa afholdte, som de alle var. Hun fulgte sin Mand op igennem de forskellige Grader og formaaede at fungere lige saa let som Admiralinde, som da hun blot var Løjtnantskone. Sønnen VILHELM, der var sindssyg fra Fødslen, voldte hende naturligvis nok en Del Kval, men aldrig svigtede hendes Kærlighed. Han blev hos hende ogsaa efter Faderens Død, og i 1873 drog hun til Storning Præstegaard hos Sønnen EMANUEL; VILHELM havde hun med, og han blev der indtil sin Død i 1875. Hun levede endnu til 1880. Hun stod op Kl. 6 om Morgen. Men forinden havde hun ligget og strikket – hun strikkede altid – men med Hænderne under Dynen for ikke at vække Sønnen og Svigerdatteren, der havde deres Soveværelse ved Siden af hendes. Her tilbragte hun nogle velsignede Aar, fulde af Fred og Glæde. Det sidste Aar var hun ikke rask; hun led af Kræft i Underlivet, men havde ingen Smerter før til allersidst. Henimod Afslutningen sagde hun til sin Søn: »Tror du, at Gud vil være mig naadig, EMANUEL?« Hvortil han svarede: »Ja, kære Moder, jeg tror fuldt og fast, at du snart vil være hjemme hos Gud.« Saa klappede hun hans Haand med duggede Øjne og

et lykkeligt Smil. Hun døde d. 2den Juli 1880 og blev begravet af sin Søn FERDINAND paa Holmens Kirkegaard.

Hun blev tidligt graahaaret og maatte derfor gaa med Paryk; en graahaaret Dame i Trediverne kunde jo ikke godt vise sig ved Hoffesterne. Hendes Søn EMANUEL, min Morfader, tog de graa Haar i Arv, og jeg efter ham, saa jeg var graahaaret allerede i Begyndelsen af de 30 Aar, saa jeg som 33aarig Sognepræst i København blev kaldt for den gamle Præst i Modsætning til min 31aarige Medhjælper, der var sorthaaret. Paa Litografiet af min Farmor ser man da ogsaa tydeligt nok Parykken. Som ganske ung havde hun et pragtfuldt mørkt Haar, der paa det lille Miniaturmaleri viser sig at gaa adskillige Gange rundt om Hovedet over Panden.«

Det fortælles, at der ved selskabelige Sammenkomster hos Admiral SEIDELINS ofte spillede Musik af en Kreds Studenter, Venner af en af Sønnerne, til Glæde for Hjemmets talrige og fremtrædende Gæster, »og det var i musikalsk Henseende ikke Smaaating, der fremførtes.«²⁰¹

I det SEIDELINSKE Hjem var der gerne en Tjener og en Tjenestepige. Desuden viser Folketællingerne, at man – maaske især efter at nogle af de 6 Børn var kommet hjemmefra – undertiden havde andre Slægtninge boende, saaledes 1845 Fru SEIDELINS Søstersøn Avlsforvalter HONORATUS RUDOLPH LUNDBYE, der s. A. blev exam. jur., siden Ekspeditionschef og Kammerraad; i 1850 Kommandør SEIDELINS 2 Brodersønner fra Sct. Hans Hospital Arkitekt JOHS. H. BERNHARD SEIDELIN og stud. med. et chir. H. PAUL F. SEIDELIN, og i 1860 disses Søster JOHANNE LOUISE SEIDELIN.

Efter sin Mands Død blev Admiralinde SEIDELIN siddende i uskiftet Bo. Hun blev boende i Kronprinsessegade 18² til c. 1868, derefter til c. 1870 i samme Gade Nr. 44¹, et Par Huse paa den anden Side af Dronningens Tværgade, og til Slut i Vestergade 30¹ til 1873, da hun flyttede til sin næstældste Søn Sognepræst EMANUEL SEIDELIN i Storning Præstegaard 18 km Vest for Aarhus. Herfra skrev hun 14/4 1874 flg. Brev²⁰² til Enkekassen: »Da jeg har forladt Kjøbenhavn og taget blivende Bolig hos min Søn, der er Sognepræst i Storning pr. Aarhus, tillader jeg mig herved ærbødigst at anholde om, at min Pension af

den almindelige Enkekasse, stor 400 Rd. aarlig, her-
efter maa blive mig anvist til Udbetaling paa Aarhus
Amtstue.«

Folketællingen 1870 viser, hvem de 75 Personer var, der
da boede i Kronprinsessegade 44. I Stueetagen til højre
boede Husejeren Krigsassessor, Bøssemager JENS CHR.
HAUGAARD²⁰³, til venstre en Dameskrædderinde, paa 1. Sal
til højre Admiralinde SEIDELIN med Sønnen WILHELM og en
Tjenestepige, paa 2. Sal til højre Overlægen ved Almindelig
Hospital, Professor LUDVIG ISRAEL BRANDES, og paa 4. Sal
boede til venstre fhv. Husfoged i Rendsborg Amt CARL
THEODOR TODE²⁰⁴ og til højre den kendte Præst HARALD
STEIN, som 1879 blev Formand for Kirkelig Forening for
Indre Mission i København og 1889 Biskop over Fyns Stift,
og hvis Hustru var Datter af Viceadmiral E. SUENSON.

† 2/7 1880 i Storning Præstegaard, af Kræft, be-
gravet 8/7 fra Holmens Kirke paa Holmens Kirke-
gaard i København af Sønnen, Sognepræst til Vor
Frue Kirke i Aarhus FERDINAND SEIDELIN.

Dødsfaldet meddeltes i Aarhus Stiftstidende 5/7:

»At Herren idag, den 2den Juli, mildt og stille
hjemkaldte vor kjære Moder, ANNA ELISABETH født
BONNEVIE, Enke efter Viceadmiral J. SEIDELIN, 86
Aar gammel, efter at hun i de sidste 8 Aar har op-
holdt sig i Storning Præstegaard ved Aarhus med-
deles herved Slægt og Venner af

hendes efterladte Børn.

Jordfæstelsen vil skee i Kjøbenhavn.«

8 Børn.

NOTER

KONFERENSRAAD HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELINS 9 BØRN MED INGEBORG PEDERSDATTER BERING

1. ANDREAS LADORPH, * c. 1716, † 11/4 1782 paa Mørkegaard, begr. 17/4 (S. 735).
~ 1) før 1741 CHARLOTTE HELENE GRØNBERG, * c. 1711, † 22/11 1772 sst., begr. 2/12 (Testamente 4/6 1768, efter eneste Datters Død, S. 1301; konf. 7/10 1774, Sjæll. Reg. 548).
~ 2) 26/10 1774 i Uggerløse ANNA CATHRINE NIELSDATTER DYRELUND, † 1778 paa Mørkegaard, begr. 18/2 (Testam. 6/3 1775, konf. 3/4 1778, S. R. 215).
~ 3) 8/1 1779 paa Mørkegaard ØLLEGAARD SOPHIE ENGELBRETH (1750–1803, S. 735) (Testamente 6/2 1779, konf. 5/4 1782, S. R. 246).
2. RACHEL VILHELMINE KRUISE ~ 1754 NIELS SIMONSEN MUNCH, * 1715, Kommitteret, Justitsraad, † 1786.
3. PT 1892, 156 f. og 298.
4. Datter af Biskop i Aarhus JOHANNES OCKSEN († 13/1 1738 sst., begr. 4/2 (Domsogn)).
5. DAA 1947, 88.
6. LUXDORPHS Dagbøger, 27/6 1778.
7. Alt ifølge den S. 183 i Fodnoten nævnte Protokol, samt ifølge Sjæll. Register 12/5 1779 og 27/5 1796.
8. De følgende Oplysninger om HANS BRINK-SEIDELINS Reformer stammer væsentligst fra GREGERS BEGRUP: Beskrivelse over Hovedgaardene i Sjælland (1801) S. 101–108, og GREGERS BEGRUP: Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand i Sjælland og Møen (1803).
9. I den S. 183 i Fodnoten nævnte Protokol.
10. DK. Sjællandske Registre.
11. DK. 4. Dept. Registrant.
12. Sjællands Landsting 24/6 1801 og 17/7 1799.
13. Merløse-Tudse Herreders Skøde- og Panteprotokol.
14. LENGNICKS Stamtavle over Familien BOHN (1861), 6. – JUL. BIDSTRUP: Stamtavle over Familien KOEFOED (1886), 173. Ifølge Øster-Marie Kbg. er han døbt 16/10 1743 (ikke 1742), med Navnet HANS.
15. Merløse-Tudse Herreders Skøde- og Panteprotokol 1820–24, 359–363; 1824–28, 20–22.
16. Om yderligere Laan i Det Brinck-Seidelinske Fideikommiss se DK. 4. Dept. Registrant 29/12 1819, 12/12 1821, 22/4 1825, 24/2 1826, 27/12 1826 og 9/1 1828.
17. Vielsen i Sct. Nicolai Sogn ifølge Kopulationsprotokol. – Stamtavle over Slægten BARTHOLIN i DAA 1932, 115–141.
18. Højesteretsassessor, Etatsraad JOHAN CHRISTOPHER WEYSE (S. 938) ~ 20/3 1776 »i Huset« i Kbh. (Helligaands) MAREN HOFMANN MÜLLER (* 1738 i Hinge Prgd., hjd., i K. 22/4, † 1777; Dt. af Sognepræst JEREMIAS MÜLLER. – EILER NYSTRØM: PETER MUNTHE BRUNS og ANE MUNCHS Slægt (1910) 213) (Testamente 16/3 1776, læst 29/3, S. R. 184), Enke efter Sognepræst i Egeslevmagle SØREN HANSEN SEVEL (1727–59). – Frøken WEYSE, der er Fadder 1752 (S. 936), er vel J. C. WEYSES Søster SOPHIE ELISABETH WEYSE (1726–76), ~ 1766 FREDERIK CHRISTIAN SEVEL (1723–78), Deputeret i Admiralitetskollegiet, Professor, Dr. jur., Konferensraad. (LOUIS BOBÉ: Die deutsche St. Petri Gemeinde zu Kopenhagen (1925) 459 f. – H. EHRENCRON-MÜLLERS Forfatterlexikon VII (1929) 342 f., 344. – DBL XXI 611 f.).
19. B. W. LUXDORPHS Dagbog.
20. Formentlig POUL GLUD (1762–1842), Stud. 1782 Horsens, cand. theol., 1795–1830 Ejer af Jensgaard, Justitsraad.
21. LARS PETERSEN KOEFOED, * 1721, 1762 Kornet, 1783–85 Ritmester ved sjællandske Rytterregiment, † 23/4 1797 i Holbæk, begr. 28/4. Ugift. (JUL. BIDSTRUP: Stamtavle over Familien KOEFOED (1886) 115).
22. Om LAURENTIUS LASSEN se PT 1962, 51.
23. Kvittringer læst ved Merløse-Tudse Herreders Ret 17/6 1802, 6/1 og 26/5 1803 og 2/1 1807. – Holbæk Amts Konceptskifte D. Nr. 164.
24. Kvittring læst ib. 15/6 1809.
25. J. K. JENSEN: Blade af Horsens Købstads Historie (1944) 116–127.
26. ERICA H. C. NEANDERS Forældre og Søsken i PT 1917 187–227 (K. CARØE: Den hemmelige barnefødsel paa Klavsholm 1734).

27. Ifølge KR. CARØE: Den danske Lægestand. Kirurger 1738–1785, S. 40. (Her angives Fødestedet at være Helsingør, men i PT 1917 218 og 220 København, hvilket synes rigtigt).
28. Ifølge Holmens Kbg. – I KR. CARØE: Anf. Arb. 40, og i samme: Den danske Lægestand. Doktorer og Licentiatier 1479–1788, 77, anføres 26/9.
29. CARL FRIEDRICH LEDERER og ERICA HEDEVIG CHARLOTTE NEANDER havde 7 Børn:
1. FREDERIKKE CAROLINE LEDERER, * 1765 i Randers, døbt 6/3; konf. 2/4 1780 i Horsens, † 16/12 1846 i Odense af Alderdom, begr. 22/12 (Sct. Knud).
~ 14/3 1783 i Horsens OLE KRAFT, * 1753, Rektor i Horsens og Odense, † 1793. (S. 402).
 2. FRIDERICH FERDINAND LEDERER, * 1766 i Randers, døbt 22/5. † s. A. sst., begr. 12/7.
 3. CHRISTIANE SOPHIE LEDERER, * 1768 sst., døbt 10/1; konf. 18/4 1784 i Horsens, † 25/12 1801 sst., begr. 4/1 1802.
 4. HENRIETTE CATHRINE LEDERER, * 25/5 1773 i Randers, døbt 18/6; konf. 5/10 1788 i Horsens, † 1842. Se S. 938.
~ 27/2 1801 i Horsens, Enkemand HANS BRINK-SEIDELIN, * 1750, Stamhusbesidder, Konferensraad, † 1831. Se S. 927.
 5. LOUISE DOROTHEA LEDERER, * 19/6 1774 i Randers, døbt 12/7; konf. 5/10 1788 i Horsens, † 13/10 1844 i Haderslev.
~ 15/7 1805 i Horsens Enkemand JACOB GEORG CHRISTIAN ADLER, * 1756, 1783 Professor i det syriske Sprog ved Københavns Universitet, fra 1785 tillige Præst ved Frederiks tyske Kirke paa Christianshavn, 1788 Professor, 1789 tysk Hofpræst, 1790 Dr. theol. Fra 1792 Generalsuperintendent i Slesvig og Overkonsistorialraad, fra 1806 tillige i Holsten, 1817 SK., † 1834.
 6. PAULINE LEDERER, * 23/3 1776 i Aarhus, hjd. s. D., i Domkirken 19/4; konf. 2/10 1791 i Horsens, † 16/4 1855 i Fredensborg af Alderdom, begr. 23/4.
~ 20/1 1800 i Horsens daværende Premierløjtnant i Søetaten PETER CARL LILLIENSKIOLD, * 1767, 1801 Kaptajnløjtnant, 1808 Kaptajn, 1812 Inspektør ved Nyboders Drengeskole, 1815 Kommandørkaptajn, 1817 kar. Kommandør, † 1839 i Fredensborg, begr. i Asminderød. (DAA 1957, 33; DBL, hvor Vielsen er forkert).
 7. CHARLOTTE AMALIE LEDERER, * 1777 i Aarhus, døbt 2/10 i Domkirken; konf. 27/4 1794 i Horsens, † 25/3 1855 i Fredensborg af Alderdom, begr. 2/4. Ugift.
30. Formentlig GEORG DANIEL VON DER PAHLEN, * i Flensborg, Købmand, ~ 13/11 1793 i Kbh. (Garnisons), 12/5 1794 Borgerskab som Grosserer i Kbh., († 1841 i Frederikshavn, 77 Aar gl.).
31. J. P. HARBO: Slægten LEEGAARD (1919) 83.
 32. Forsegingsprotokol 1, 1820–21, S. 60 (Landsarkivet i København).
 33. 17. Juli ifølge Aagerup Kbg., ikke 7. Juli.
 34. GJERTRUD HOFGAARD er Halvsøster til sin Svigerdatters Mormoder ELISABETH CATHRINE HOFGAARD (S. 323). – Se E. A. THOMLE: Familien HOFGAARD i Norge (Kristiania 1911) 388 S. (S. 229), og J. K. JENSEN: Blade af Horsens Købstads Historie (Horsens 1944) 328 S.
 35. Om JOHAN GLUD og hans Hustruer og Børn se Samlinger til jydsk Historie og Topografi 4 II (1914–16), S. 364–373. JOHAN GLUD ejede 1745–58 Testrupgaard i Kattrup Sogn, 1758–66 Kærgaardsholm i Haasum Sogn, 1762–64 Overgaard og 1762–66 Hostrup.
 36. J. K. JENSEN: Blade af Horsens Købstads Historie (1944) (S. 208–247 om Slægterne HOFGAARD, CORDSEN, BERING, DE LICHTENBERG og LINDVIG).
 37. H. STAMPE: Erklæringer, Breve og Forestillinger, General-Prokureur-Embedet vedkommende, VI 1769–82, (Kbh. 1807), 214–239. – EDVARD HOLM: Danmark-Norges Historie 1720–1814, IV, I, 293–295. – HOLGER HANSEN: Inkvisitionskommissionen af 20. Januar 1772, III, (Kbh. 1932), 202 (Fodnote). – H. WEITEMEYER: Kulturskildringer fra København i det 18. Aarhundrede (1916), 1–20. – PT 1921, 105.
 38. Ingen Student af dette Navn er immatrikuleret ved Universitet i København.
 39. SOPHUS VEDEL: Den Dansk-Norske Højesterets Historie under Enevælden fra 1661 indtil 1790, Kjøbenhavn 1888. TROELS G. JØRGENSEN: Danmark-Norges Højesteret 1790–1814, København 1930.
 40. Foruden CHRISTIAN COLBIØRNSEN, CHRISTIAN DITLEV REVENTLOW og de lige nævnte 4 Mænd var følgende Medlemmer af den store Landbokommission: Førstedeputeret i Danske Kancelli, Gehejmerraad BOLLE WILUM LUXDORPH (se S. 321 f.), Generalprokurøren, Konferensraad OLUF L. DE BANG, Etatsraad, senere Konferensraad, VILHELM AUGUST HANSEN paa Frydendal, Konferensraad JOHN ERICHSEN (efter hans Død i Marts 1787 indtraadte CHRISTIAN COLBIØRNSSENS Broder, Deputeret i Rentekammeret, Konferensraad JACOB EDVARD COLBIØRNSSEN), Godsejer, Gehejmerraad CHR. L. SCHEEL-PLESSEN, Generalauditør, Konferensraad VILHELM BORNEMANN og de 4 Jurister: Højesteretsassessor, Konferensraad, senere Gehejmerraad S. H. CORDSEN, fhv. Højesteretsassessor, Etatsraad BARTHO-LIN EICHEL til Aastrup (se S. 936), Højesteretsassessor, Justitsraad, senere Konferensraad FRIDSCH og Hof- og Stadsretsassessor A. BANG.

41. »Den for Landboevæsenet nedsatte Commissions Forhandling«, I–II (1788–89).
42. Godsejer, Kammerherre JOHAN FREDERIK LINDENCRONE (1746–1817) (DAA 1924, 471) var Dattersøn af Borgmester, Etatsraad FREDERIK HOLMSTED og MARTHA BRINK (S. 832), der var Halvsøster til Konferensraad CORDESENS Svigerfader.
43. ØLLEGAARD HVASS ~ 14/8 1761 BENT HOFTVED, * c. 1724, Brygger i København, † 1784. 2 Sønner. (F. HVASS: Samling af Meddelelser om Personer og Familier af Navnet HVAS V (1890) 317 f. – Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg, S. 285). – ØLLEGAARD HVASS fra Kundby var 1760 Fadder i Hagedsted for Sognepræst IVER BRINCKS Søn HANS IVER.
44. G. L. WAD: Fra Fyens Fortid II (1916) 430–446; III (1921) 390. – DBL VI 356.
45. F. E. HUNDRUP: Philologiske Candidater II (1851) 14 f. (Magistre i Philologien).
46. Professor HANS RASMUSSEN KISBYE og LENE (HELENA) AMBROSIA BRINCH havde 6 Børn, alle døbt i Sct. Knuds Kirke i Odense. Saa godt som alle Faddere er Slægtninge paa Moderens Side: Mormoderen SOPHIA SEIDELIN 1738 og dennes 2. Mand Biskop CHRISTIAN RAMUS 1738, 43, 49 og 52, hans Søster ANNA BEATA (S. 832) 1743 samt hans 6 Børn af et tidligere Ægteskab (S. 177, her nævnt efter Alder): MELCHIOR 1738 og dennes Hustru APOLLONIA AABYE 1743; JACOB 1738 og 44 og hans Hustru SARA DREYER, som han ægtede 5/5 1745, 1744 (sammen med sin Fader Kancelliraad JENS DREYER (til Raskenberg)) og 1752; COSMUS 1743 og hans Hustru ELSE LANGSTED 1744 sammen med sin Fader Regimentsskriver HANS LANGSTED; JONAS 1749 og 52, sidstnævnte Aar sammen med sin nygifte Hustru MECHTELE DOROTHEA SECKMANN; og MAGDALENE CATHRINE og CHRISTIAN begge 1749. Endvidere var Mosteren SOPHIA ELISABETH BRINCH Fadder 1738 og 49 og hendes Mand Sognepræst DAVID SEIDELIN i Gamtofte 1743, og uden for Familien træffes 1752 Professor eloquentiæ ved Odense Gymnasium og Rektor ved Odense Skole SØREN ANCHERSEN samt Kancelliassessor, Professor i Matematik PEDER RASCH.

De 6 Børn er:

1. HANS IVAR KISBYE, døbt 28/9 1738, † 1746, 16/12 indsat i den aabne Begravelse under Alteret i Sct. Knuds Kirke.
2. CHRISTIAN RASMUS KISBYE, døbt 15/2 1743, † 1748, indsat 28/3 i Begravelsen under Alteret i Sct. Knuds Kirke.
3. JOHANNES AMBROSIUS KISBYE, * 5/3 1744, døbt 11/3. 28/7 1761 Student fra Odense Gymnasium, tog 26/3 1762 filosofisk, 8/8 1763 teologisk og 22/7 1768 juridisk Embedseksamen, den første og sidste med Laud., den teologiske med

Haud. 11/7 1765 – 17/4 1771 Alumne paa Elers' Kollegium, hvor han disputerede 5 Gange: Om Kapitel 9 Vers 21 i Paulus' Brev til Romerne (Juli 1766), Om Kampen med vilde Dyr, 1. Kor. 15, 32 (Dec. 1766), Om den retfærdige, der falder syv Gange, Ordsprogenes Bog 24, 16 (Dec. 1767), Om Daab for Døde, 1. Kor. 15, 29 (Dec. 1768) og Om det udslettede Skyldbrev, Koloss. 2, 14 (Dec. 1769).

J. A. KISBYE var i 32 Aar ansat i Danske Kancelli: 1768 Volontær, 20/4 1771 Underkancellist i den anden Deputeredes Kontor, 23/4 1772 Kancellist i samme Kontor, 21/10 1774 (SR 577; ikke 1775) tillige Kancellisekretær, blev 20/10 1786 Revisor i Kancelliets nyoprettede Skifterevisionskontor med en aarlig Løn af 500 Rd. 24/1 1800 tog han sin Afsked (med 400 Rd. i Pension), s. D. virkelig Kancelliraad.

Han havde – antagelig fra Moderens Død 1788 – Belæggelsesretten til 2 af Konferensraad HANS SEIDELINS Senge i Vartov Hospital, Nr. 6 og 11 (S. 184).

Efter at have taget sin Afsked levede Kancelliraad KISBYE, der var ugift, i endnu 24 Aar og døde 5 Uger før sin 80 Aars Fødselsdag.

Ifølge Københavns Vejviser 1774 boede Kancellist KISBYE i Løvstræde, i 1782 sammen med sin Moder i Læderstræde 106 (rimeligvis Fejlskrivning for Løvstræde, hvor MNr 106 laa midt paa Gadens Nordside); fra c. 1783 til sidst i 1780'erne bor han i Magstræde 23, 24 (1806 MNr 26 i Snarens Kv. paa Sydsiden midt i Gaden), i 1789, da han er Fadder til Konsul E. R. GROVES næstældste Barn, bor han i Østergade, fra c. 1790 er Raadhusstræde 1–3 (nu Raadhusstræde 2 eller Nytorv 15, MNr 118) hans Adresse og fra c. 1795 Østergade 56 (i Købmager Kv., det daværende 6. Hus paa Østergades Nordside, regnet fra Kongens Nytorv); efter Aarhundredskiftet har Kancelliraaden sit Hjem i Østergade 59 (3 Huse længere mod Øst), og Vejviseren for 1812 nævner Pilestræde 112 (senere Husnr. 22, nedrevet c. 1900) som hans Bopæl. Sine sidste 10 Aar boede Kancelliraaden til Leje hos Tehandler LAURITZ CHRISTENSEN i Størrestræde 249 (nu Holmens Kanal 32), paa 2. Sal. I Lejekontrakten af 22/12 1813 angives hans Lejlighed at bestaa af en Sal til Gaarden, Køkken, Spisekammer, et Værelse i Sidehuset, et Kvistkammer og et Pulterkammer samt Brændekælder og fælles Tørreløft; Huslejen var 75 Rbd. halvaarlig.

Den 26/5 1823 oprettede Kancelliraad KISBYE Testamente (kgf. Konf. 3/2 1824), ved hvilket han »indsætter som min Arving CHRISTIANE FRIDERICA BERNSTEEN, gift med Sadelmagersvend HERMAN

FRIDERICH CHRISTENSEN, til alle mine Møbler, Linned, Gang- og Sengeklæder, naar hun som hidtil fremdeles med Troskab og Hengivenhed for mit Vel i min Alderdom og svagelige Tilstand besørger min liden Husholdning paa bedste Maade; desuden skal hun nyde 3 Rbd. ugentlig, saa længe det øvrige af mit Bos Ejendele uafgjort staar under Skiftebehandling.«

† 30/1 1824 af Alderdom i Størrestræde Nr. 249, Holmens Sogn, begr. 3/2 paa Holmens Kgd. ved Kirken. – Begravelsesomkostningerne udgjorde 42 Rbd., nemlig for Jorden 5 Rbd., Gravens Gravning 1 Rbd. 4 Mk., Ligskamlerne 1 Rbd. 1 Mk. 8 Sk., Skolens Rettighed 1 Rbd. 2 Mk. 12 Sk., 6 Ligbærere 7 Rbd. 3 Mk., Provst HOLM 6 Rbd., Klokkeren og Overgraveren hver 1 Rbd., Undergraveren 4 Mk., Graverkarlen 3 Mk., et Skammeklæde med Bærepeng 2 Rbd. 3 Mk., Invitationsvognen med Drikkepeng 3 Rbd. 3 Mk., en Tjener ved samme og en Tjener paa Begravelsesdagen hver 1 Rbd. samt endelig Bedemandens Salær 8 Rbd.

Ved det paafølgende Skifte (Klasse 1, Bo Nr. 7) udleveredes Møbler og Klæder efter Testamentets Bestemmelse; yderligere fik Sadelmagersvenden udleveret den afdødes Sølvlommeur. Den 4/3 solgtes Kancelliraadens Bøger paa Auktion.

Efter Fradrag af Gælden, Skifteomkostninger samt Betalingen til den kgl. Kasse udgjorde Boets Beholdning til Skifte og Deling mellem Arvingerne i Sedler og Tegn 538 Rbd. 4 Mk. 10 Sk. Heraf arvede Broderen Professor RASMUS SEVERIN KISBYE i Aalborg to Trediedele, 359 Rbd. 1 Mk. 1 Sk. Den resterende Trediedel deltes mellem den afdøde Søster SOPHIA ELISABETH KISBYES og hendes Mand Krigsraad LAUBS Børn og Børnebørn: deres Søn Sognepræst HIERONYMUS LAUB i Frørup arvede 71 Rbd. 5 Mk., Datteren JOHANNE JUSTINE LAUB 35 Rbd. 5½ Mk., og af deres afdøde Søn Major GEORG LAUBS Børn fik Sønnen CARL MICHAEL GEORG LAUB (siden Kaptajn) 28 Rbd. 4 Mk. 6½ Sk., og de tre Døtre hver 14 Rbd. 2 Mk. 3 Sk., nemlig WILHELMINE SOPHIE LAUB (siden gift med Overlærer i Aarhus OLE CHRISTIAN LUDVIG ARNTZEN), ADELAIDE EMILIE CAROLINE LAUB (siden gift med Brigadeauditør, Herredsfoged, Etatsraad PETER CARL CHRISTIAN HOLCK) og LOUISE AUGUSTA LAUB (siden Lærerinde). Ugift.

4. SOPHIA ELISABETH KISBYE, * 5/7 1749, døbt 11/7, † 6/8 1799 i København »af langvarig Sygdom«, begr. 10/8 paa Assistenskgd. (St. Nikolai Kbg.).

~ 14/9 1768 i sin Moders Hus i Odense (Sct.

Knud) WILHELM FREDERIK LAUB, * 15/5 1735 i København, døbt 18/5 (Sct. Petri), Stud. 29/7 1748 i Kbh., 11/12 1751 cand. jur., 28/6 1758 Auditør ved 2. Bataillon af Grenaderkorpsen, 6/5 1760 Krigsraad, 3/6 1766 Tolder i Odense, 8/5 1770 Oplagsskriver og Pakhusforvalter ved Københavns Toldsted, 31/1 1787 udskiltes Oplagskrivertjenesten, og LAUB beholdt Pakhusforvalterembedet. † 1/5 1800 i København »af Tæring«, begr. 3/5 paa Assistenskgd. (Sct. Nikolai Kbg.).

Samme Dag som Krigsraad LAUB, der sad i uskiftet Bo efter sin afdøde Hustru, og som ved sin Død havde 2 Tjenestepiger og 1 Tjener, var død, indfandt Skifteretten sig i Gaarden Nr. 208 bag Hovedvagten paa Kongens Nytorv, hvor han boede til Leje, og foretog Forsegling af hans Bo, ligesom Retten den følgende Dag indfandt sig i hans Kontor paa Toldboden. Boet, som ved Vurderingen opgjordes til 2645 Rd. 1 Mk. 12 Sk., overdroges 10/10 s. A. til de 3 Børn, JOHANNE J. LAUB, Overlærer ved Frue latinske Skole (Metropolitanskolen) HIERONYMUS LAUB og Premierløjtnant ved det kgl. Artillerikorps i Kbh. GEORG LAUB. 5 Børn.

(Vedrørende deres Efterkommere – 5 Børn, 13 Børnebørn, 44 Oldebørn, 95 Tipoldebørn og c. 150 Tiptipoldebørn henvises til S. OTTO BRENNER: Slægten LAUB (1929) 15–48).

5. IVAR CHRISTIAN KISBYE, * 4/8 1752, døbt 8/8, † 1753 i Odense, indsat 10/11 i Begravelsen under Alteret i Sct. Knuds Kirke.
6. RASMUS SEVERIN KISBYE, * 1754, † 1826. Se S. 948 f.
47. JØRGEN THISTED: Repertorium for aandelige Sager I (1828) 56 ff.
48. FREDERIK THAARUP: Fædrenelandsk Nekrolog 1821–1826 (1835–44) 456.
49. HELENE AMBROSIA KISBYE, * 21/4 1789 i Bergen, † 10/4 1877 i Aalborg, begr. 14/4 (Vor Frue).
~ 1/5 1830 i Vor Frue Kirke i Aalborg JOHAN VILHELM LÜTKEN, * 28/7 1792 i Kbh., døbt 16/8 i Holmens K., Søn af Kommandør i Søetaten CHRISTIAN LÜTKEN (1742–1803) og Broder til Viceadmiral CHRISTOPHER LÜTKEN (1782–1857); 1824–28 Fuldmægtig paa Stiftskontoret i Aalborg hos Stiftamtmand Greve E. C. L. MOLTKE, hvis Moder var hans Kusine. 1828–59 Skattekasserer i Aalborg, † 28/11 1860 sst., begr. 4/12 (Vor Frue). Ingen Børn. (A. H. NIELSEN: Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg (1879–80) 269).
50. Ifølge »Seideliniana« (I S. IX). Kun de 3 Børn kendes; det fjerde er antageligt født c. 1799 og død lille.
51. Hof- og Stadsrets Samfrændeskifte 51/1801.

52. Ikke 1786.
53. Om JOHAN CHRISTIAN GROVES Herkomst se PT 1931, 119–127.
54. Slægten ÆREBOE i RASMUS ÆREBOES Autobiografi (1685–1744) (1889).
55. I FRANTZ MØLLER: Stamtavle over Familien GROVE (1875) S. 8 anføres: 6/11.
56. EMIL MARQUARD: Danske Gesandter og Gesandtskabs-personale indtil 1914 (1952), 451.
57. Ifølge Birkerød Kirkebog fandt Vielsen Sted i Birkerød Kirke, ifølge St. Nikolai Kirkebog »i Huset i Birkerød«.
58. Ifølge Fredensborg Kirkebog; ikke den 10.
59. Om JOHANNE ELISE HIORT og hendes 5 Børn se FREDERIK HJORT: Familien Hjort (1904) 16 f.

KAREN SOPHIE SEIDELINS SØN MED SOGNEPRÆST LORENZ JACOB BENZON

1. SØREN MICHELSEN LYKKE, * 1773 i Kbh., døbt 26/12 i Holmens Kirke; var ansat i Admiralitets- og Kommissariatskollegiet, men afskediget 1810 paa Grund af Svagelighed; Krigskancellisekretær; 18/7 1812 kgl. Postskriver i Kontoret for den udgaaende Pakkepost i Kbh., † 13/8 1816 sst. af Brystsyge, begr. 19/8 paa Skibskgd. (Holmens). ~ 9/5 1807 i Holmens Kirke MARIE (eller MAREN) KIRSTINE BAY (Arkiv for Genealogi og Heraldik S. 121), * c. 1790, † 28/9 1838 i Kbh., begr. 5/10 (Trin.). Af deres mindst 3 Børn (* 1808, 10 og 15 i Holmens S.) overlevedes Moderen kun af CAROLINE KIRSTINE PETRINE LYKKE, døbt 23/12 1810.
2. Kaldes ved sin Død Skomagersvend CARL NIELS SEIDELIN LYKKE, † 29/12 (Skifte) eller 30/12 (Fr. Hosp. Kbg.) 1837 paa Frederiks Hosp. af Tyfus, begr. 4/1 1838. Boede, ligesom Moderen Aaret efter, ved sin Død Nørrevold 257 (nu Nr. 106) paa Hjørnet af Tornebuskegade. Skomagerlauget bekostede hans Begravelse med 30 Rbd. og fik herfor udlagt hans til 1 Rbd. 3 Mk. vurderede Effekter. Ugift.
3. P. B. GRANDJEAN: Stamtavle over CHRISTIAN MOURITZ TUCHSENS Slægt (1913) 11.
4. PT 1944, 227. (HANS FYHN: En Oversigt over Slægter ved Navn FYHN forekommende i Danmark og Norge, ib. 225–250).
5. JUEL HANSEN FYHNS og CHRISTINE CHARLOTTE LØB-NERS 3 Børn:
1. LOUISE AUGUSTA CHARLOTTE FYHN, kaldet JUEL, * 1797 i Augustenborg, gift 2 Gange, † 1880. Se S. 952. 2 Børn (S. 953).
2. WILHELMINE HENRIETTE PETRINE FYHN (kaldet JUEL?), * 1/9 1799 i Augustenborg, døbt 5/9, boede 1830 i Nymølle ved Altona, † efter 1834.
~ 24/1 1826 »i Huset« i Augustenborg FRIEDRICH LUDWIG CHRISTIAN GROTRIAN, * 16/10 1792 i Augustenborg, døbt 19/10, Skibskaptajn, boede 1830 i Nymølle ved Altona og rejste kort efter – uden Hustruen – til England, † c. 1860 i Liverpool. (Venligst oplyst af LA i Aabenraa). Ingen Børn (?).
3. HELENE JULIANE JACOBINE FYHN, kaldet JUEL, * 14/4 (Skrivefejl i Kbg. for 14/5?) 1803 i Augustenborg, døbt 19/5, † 1894, 91¼ Aar gl.
~ 19/5 1831 »i Huset« i Augustenborg LORENZ HENNINGSEN, * 1803 i Sønderborg, 1830–66 Apoteker i Graasten (Apoteket aabnet 1831), Konsul, † 1871.

SOGNEPRÆST BERTHEL SEIDELINS 2 BØRN MED KAREN GREEN

1. Sønnen Sognepræst P. C. E. SCHOUGAARD paa Refsnæs skriver i Brev af 22/2 1853 til H. C. P. SEIDELIN (Kgl. Bibl.): »Min Fader er fød i Fyen d. 9de Novbr. 1776.« Men en Kopi af hans Daabsattest (Enkekasse Nr. 9060 i RA) fra Skellerup Kbg. oplyser: 21/11 1773 lod Gaardmand PEDER RASMUSSEN i Schouballe en Søn døbe i Schiellerup Kirke, som blev kaldet JØRGEN PETER.
2. Vindinge Herred, Realregister til Skøde- og Panteprotokol, A, 394 b.
3. Ib. 124, 395 b, 534.
4. Ib. 138.
5. Ib. 129.
6. Vindinge Herreds Skøde- og Panteprotokol 1742–1804, 372.
7. Ib. 396.
8. Ib. 377.
9. Vindinge Herreds Skøde- og Panteprotokol 1811–17, 512. – Vindinge Herreds Skifteprotokol 1811–17, 45.
10. ANDERS KNUDSEN, hjd. 29/9 1809 i Refsvindinge Sogn, † 1/3 1877 i Langeskov Kro af Vattersot som fraskilt, fhv. Gaardejer og Gæstgiver, begr. 9/3.

11. Generaltoldkammer, Extraktprotokol 1803–06 og 1807–09; Indlæg til samme 1807 Nr. 122.
12. Toldkammerets Bestallingsprotokol 1773–1816, S. 231 (25/9 1809). – Generaltoldkammer- og Kommercekollegiets Resolutionsprotokol 1819 Nr. 32 og Bestallingsprotokol 1816–32, S. 105 f. (2/2 1819).
13. PETER ANDREAS LUND, døbt 3/8 1788 i Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn, † 1855.
14. Generaltoldkammer- og Kommercekollegiets Resolutionsprotokol 1835 Nr. 261 (12/12).
15. Vordingborg Rytterdistrikts Birk. Panteregister 1738–1809.
16. Vordingborg Rytterdistrikts Birk. Skøde- og Panteprotokol 1793–1808, 560.
17. Ib. 561.
18. Flakkebjerg Herreds Panteprotokol Nr. 4 1782–1813, 215.
19. Ib. 216. – Ø. Flakkebjerg Herreds Skøde- og Panteprotokol 1723–1819 (Udskrift), 97.
20. Flakkebjerg Herreds do., 317. – Ø. Flakkebjerg Herreds do., 120.
21. Ø. Flakkebjerg Herreds do., 121–123.
22. Ib. 127.
23. Ib. 119.
24. Højesterets Slutningsbog 1813, 26/5 Nr. 16.
25. Ø. Flakkebjerg Herreds do., 133.
- 25a. Om Forpagter af Fuglebjerggaard GEORG JOHANNES RØBYE, * 21/12 1766 sst., se TH. HAUCH-FAUSBØLL: Personalhistoriske Samlinger II (1913) 165.
26. Flakkebjerg Herreds Skøde- og Panteprotokol 1813–25, 87.
- 27., 28., 29. Øster Flakkebjerg Herreds Skøde- og Panteprotokol 1723–1819 (Udskrift), 112, 107, 119, 130. – Flakkebjerg Herreds Panteprotokol Nr. 4 1782–1813, 283, 281, 292, 301.
30. Ø. Flakkebjerg Herreds Skøde- og Panteprotokol 1723–1819 (Udskrift), 125.
31. Ib. 129.
32. Antvorskov Birks Skøde- og Panteprotokol 1818–20, 136. – (13/11 1827 dømtes SEIDELIN ved Antvorskov Birk (Domprotokol 1820–31, 182) til Betaling af 29 Rbd. rede Sølv for ikke at have indløst en efter hans Ansøgning i Rentekammeret 16/9 1825 udfærdiget Bevilling til 2 Bøndergaardes Sammenlægning i Hallagermagle).
33. Ø. Flakkebjerg Herreds Skøde- og Panteprotokol 1723–1819 (Udskrift), 136 f.
34. Antvorskov Birks Skøde- og Panteprotokol 1818–20, 135. – Flakkebjerg Herreds Skøde- og Panteprotokol 1813–25, 120 f.
35. Antvorskov Birks do., 63, 197 b. – Skøde- og Pantebog for Krummerup Sogn 1806–52 (Ø. Flakkebjerg Herred), 19.
36. Antvorskov Birks do., 136.
37. Ib. 135 (12/1 1819). – Flakkebjerg Herreds Skøde- og Panteprotokol 1813–25, 120 f. (10/9 1818).
38. Universitetets Arkiv Nr. 515 c (Kommunitetets Jordebøger) og 517 (Kommunitetets gamle Skøde-Protokol, 733).
39. Fuldmægtig LARS HANSEN LARSEN (1796–1824), exam. jur. 1818, ~ CHRISTINE LOUISE WEINREICH (1784–1867). Han, der var Søn af Købmand HANS LARSEN, nævnes ikke i A. FALK-JENSEN og H. HJORTH-NIELSEN: Candidati og examinati juris III (1957) 28, (men i II (1955) 109); nævnes i DBL XIV (1938) 12 og WEILBACHS Kunstnerleksikon II (1949) 220.
40. Journal for Sorø Amt 1825 D 170.
41. Journal for Sorø Amt 1826 D 94, 1827 D 22, 1828 D 11, 1829 D 9.
42. Ib. 1826 N 49, 1827 N 23, 1828 N 18; 1827 D 151. – Antvorskov Birks Domprotokol 1820–31.
43. Journal for Sorø Amt 1825 D 123.
44. Journal for Sorø Amt 1825 D 203, 1826 D 68. – Lands-over- samt Hof- og Stadsrettens Domprotokol for 2. Instans Nr. 9 1825–27 S. 238 (31/1 1826).
45. Journal for Sorø Amt 1825 N 171.
46. Ib. 1826 D 2.
47. Ib. 1826 D 78. – Sorø Amts Konzeptbog 1826 H 229.
48. Journal for Sorø Amt 1827 D 128 og B 332. – Journal for Holbæk Amt 1827 og 1828.
49. Journal for Sorø Amt 1827 D 153. – Journal for Holbæk Amt 1827.
50. Journal for Holbæk Amt 1827.
51. Antvorskov Birks Politirets Protokol 1826.
52. Antvorskov Birks Politirets Protokol 1826. – Sorø Amts Overpolitirets Protokol 1826. – Journal for Sorø Amt 1826 G 126, 1827 G 48 og 1828 G 39.
53. ANE KIRSTINE HANSDATTER, * c. 1800 i Hallagermagle By i Krummerup Sogn, døbt i Krummerup Kirke, konf. c. 1814 i Fuglebjerg Kirke, Datter af Gaardmand HANS JØRGENSEN (* c. 1753, † 4/4 1829 i Hallagermagle) og Hustru FREDERIKKE LARSDATTER (* 28/8 1768 i Krummerup Sogn, hjd. 29/8, i Kirken 4/9, † 15/2 1846 i Hallagermagle).
ANE KIRSTINE HANSDATTER, der i Folketællingen angives at være 2 Aar gammel i 1801 og da var den yngste af 5 Søskende (c. 1810 fødtes en Søster MAREN HANSDATTER, der 1845 boede hos Moderen i Hallagermagle), oplyser selv (ved Forhøret 26/11 1831, se nedenfor) om sit Føde- og Konfirmationssted som anført, samt at hun var hjemme hos Forældrene, til hun var 15 Aar gammel, da hun kom i Tjeneste hos C. F. SEIDELIN i Hallagermagle, hos hvem hun var i 11 Aar, indtil 1/5 1827. Herefter var hun 1/5 1827 – 1/5 1828 Tjenestepige hos Gaardmand THOMAS OLSEN i Skovsø (paa Grænsen ml. Slagelse Sct. Mikkels Landsogn og

Ottestrup Sogn), fra 1/5 1828 hos Brændevinsbrænder DITZENS Enke i Slagelse, hvorfra hun 1/11 s. A. kom tilbage til Hallagermagle og blev gift.

2/1 1832 idømtes hun (efter Forordningen 12/6 1816, om 1. Gangs Tyveri) 3 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød for Delagtighed i Mandens Tyveri.

Medens Manden var i Rasphuset i København, var hun (1834) Husholderske i Antvorskov i Slagelse Sct. Peders Sogn, hvor hun boede endnu i 1840.

† efter 1841.

~ 29/11 1828 i Krummerup Kirke Enkemand PEDER JENSEN, * 21/8 1796 i Sørbymagle By og Sogn, hjemmedøbt 22/8, i Kirken 18/9, Søn af Husmand sst. JENS CHRISTENSEN (* c. 1755, † 25/4 1830 sst., begr. 2/5) og Hustru KIRSTEN OLSDATTER (* c. 1765, ~ 25/10 1795 i Sørbymagle Kirke, boede 1831 i Kirkerup Hospital, † 25/9 1837 sst., begr. 1/10).

PEDER JENSEN, der ved Folketællingen 1801 kun havde en 2 Aar yngre Broder CHRISTEN, var hjemme hos Forældrene, til han var 11 Aar gammel, tjente derefter 4 Aar i Vemmeløse i Gimlinge Sogn og 3–4 Aar i Ting-Jellinge, Annekssogn til Haarslev, hvor han blev konfirmeret 5/4 1812. Derefter tjente han 5 Aar i Bødstrup, Sørbymagle Sogn, hvortil han vendte tilbage efter 2 Aars Militærtjeneste. Efter sit 1. Bryllup boede han en kort Tid hos Svigerforældrene paa Bødstrup Mark, var derefter fra c. 1823 Husmand i Sørbymagle til Maj 1830, Maj 1830 – Nov. 1831 paa Gyldeholms Mark i Kirkerup Sogn, hvor hans Stedsøn JULIUS SEIDELIN døde, fra Nov. 1831 paa Rosted Mark i Sørbymagle Sogn.

Medens han var paa Bødstrup Mark, dømtes han 21/1 1823 ved Antvorskov Birketing for (1. Gangs) Tyveri af en Økse til 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

2/1 1832 dømtes han ved samme Ret til Arbejde paa Københavns Rasphus i 3 Aar (efter Forordningen af 20/2 1789 om 2. Gangs Tyveri) for 2 Aftener ved 10–11 Tiden at have stjaalet Biværk (Bikubes Indhold af Voks og Honning) fra 3 Bikuber hos sin Nabo Skrædder OLE JENSEN i Rosted. Baade PEDER JENSEN og hans Hustru nægtede først, men matte siden tilstaa, da der Dagen før var fundet en Skaal med 1–1½ Pot Honning gemt oven paa deres Bagerovn, og de ikke selv havde Bier. Hustruen ANE KIRSTINE HANSDATTER havde søgt at overtale ham til at afstaa fra Tyveriet, men var blevet tvunget af ham til at deltage i det, hvilket ogsaa hendes 12aarige Datter JULIE (SEIDELIN) bevidnede, hvorimod han hævdede, at Hustruen var lige saa meget Ophav til Tyveriet som han. Ved Afhøringen af hans Steddatter JULIE fortalte denne, at hun ikke ved sit Tilnavn, da hun er et Slegfredbarn, 12 Aar gammel og ukonfirmeret.

Ved Forhøret 26/11 1831 gaves fig. Beskrivelse af PEDER JENSEN: Han er temmelig høj af Vækst, middelmaadig af Legemsbygning, har rødsladent fyldigt Ansigt, blaa Øjne og brunt Haar. (Antvorskov Birks Forhør- og Domprotokol; Journal for Sorø Amt 1831 D 195).

Fra Slagelse Arrest førtes han 12/1 1832 til Rasphuset paa Christianshavn (paa Christianshavns Torvs nordøstlige Side laa 1662–1790 Børnehuset, 1790–1870 Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset og 1870 – 1/4 1928 Straffeanstalten (Kvindefængslet) paa Christianshavn, nedrevet 1928). Det oplyses, at PEDER JENSEN er 63¼ Tomme høj, har frisk Ansigtsfarve og et frisk Helbred, kan læse, men ikke skrive, samt er gift og har 1 Søn og 2 Døtre. Han løslodes 12/1 1835. (Tugt-, Rasp- og Forbedringshusets Arkiv Nr. 399 og Nr. 422 fol. 83).

† efter 1835, vistnok † 1835–40. Ingen Børn.

(Han ~ 1) 29/9 1821 i Sørbymagle Kirke INGER PEDERSDATTER, * c. 1797, † 10/7 1828 i Sørbymagle, begr. 14/7. – 1 Datter: ANE PEDERSDATTER, * 5/6 1822 sst.).

54. ANNE MARGRETHE PEDERSDATTER, * c. 1801, † efter 1835, vistnok før 1840.

~ 27/10 1826 i Bromme Kirke Enkemand CHRISTEN CHRISTIANSEN, * c. 1771, Husmand i Lille-Ebberup, Bromme Sogn, 1834 Fattiglem sst., hvor hans 9aarige Stedsøn NIELS SEIDELIN døde 1835. † 26/2 1841 i Ødemark Hospital, Bromme Sogn, begr. 3/3. – 3 Børn, * 1828–35 i Bromme Sogn.

(Han ~ 1) MAREN PEDERSDATTER, * c. 1745, † 24/8 1824 i Lille-Ebberup, begr. 29/8).

55. Antvorskov Birks Politiprotokol 1825–28, fol. 41 m. fl. – Ø. Flakkebjerg Herreds Politiprotokol 17/8 1825. – Journal for Sorø Amt 1825 Nr. 3, 1826 D 2. – Sorø Amts Konceptbog 1825 K 701, 1826 F 58. – Sorø Amts Overpolitirets Protokol 5/10 1825 – 13/3 1826.
56. Journal for Sorø Amt 1828 D 80. – Antvorskov Birks Forhørsprotokol 20/5 1828. – Løve Herreds Politiretsprotokol 9/6 og 10/6 1828. – Sorø Amts Konceptbog 2/8 1828 D 459–461, 24/8 1828 B 451, 6/9 1828 D 510–512.
57. Ø. Flakkebjerg Herreds Politiprotokol 30/8 og 12/9 1828.
58. Københavns Amts nordre Birk. Skøde- og Panteprotokol Æ 1834–37, 480–484.
59. Det dengang store Brønshøj Sogn (da i Sokkelund Herred), strækkende sig mellem Lersøen mod Øst, Utterslev Mose mod Nord, Damhussøen mod Vest og Grøndalsaaen mod Syd og omfattende Byerne Vanløse, Husum, Brønshøj, Utterslev og Emdrup, indlemmedes 1901 i København. Vanløse Sogn udskiltes fra Brønshøj Sogn 1909.
60. AUGUST FREDERIK HEINRICH BECK, afskediget 1822

- (Collegial-Tidende 1822 411 og 540), findes i Københavns Vejviser til 1854 (* i Tyskland ifølge Folketælling 1850 Farvergade 129), † 25/6 1857 paa Sct. Hans Hospital af Alderdomssvaghed, begr. 30/6.
61. JOHAN CARL KROMAYER, * c. 1765 i Gotha i Sachsen, † 11/9 1836, begr. 15/9 (Frederiksberg Kbg.).
 62. S. STERM: Statistisk-Topographisk Beskrivelse over Kjøbenhavns Amt I (1834) 224, 236.
 63. PEDER HOLM, * 2/12 1795 i Maribo, hjd., i Kirken 24/1 1796, cand. pharm. 1817 (Laud.), † efter 1844.
 64. Københavns Amts nordre Birk. Skøde- og Panteprotokol AA 1842–45, 294.
 65. EILER NYSTRØM: Vanløse. Et historisk Rids (1920). S. 26 og 27 findes Illustrationer af Hovedbygningen paa Vanløsehøj og Opkørslen til samme.
 66. Københavns Amts nordre Birk. Skøde- og Panteprotokol Æ 1834–37, 474–478.
 67. Københavns Amts Ryttergodsdistrikts Skifteprotokol.
 68. Københavns Amts nordre Birk. Skøde- og Panteprotokol Æ 1834–37, 479 f.
 69. JACOB GREGORIUS GRAAH WASSARD, * 4/6 1790 i København (Klædeboderne), døbt 25/6 i Helligaands K., Løjtnant, Afsked 1819 (Collegial-Tidende 1819, 8), 1838 Krigsassessor (ib. 1838, 223), ved Folketællingen 1834 Ejer af Eskemosegaarden i Hallagermagle By, boede de sidste Aar i Kbh., † 15/1 1843 sst. (Sølvgade), begr. 20/1 (Trin.); ~ (c. 1817?) CAROLINE SOPHIE BERG, døbt 16/1 1791 i Vor Frue Kirke i Kbh., boede 1845 Sølvgade MNr 418 B^{III}, † 25/4 1846 i Kbh. (Sct. Pederstræde MNr 101) af Leverlidelse, begr. 30/4 (Trin.).
 70. Københavns Amts nordre Birk. Skøde- og Panteprotokol Æ 1834–37, 479.
 71. Ib., 478 f.
 72. Formentlig den FREDERIK BORCHSENIUS, * 1765 paa Juellinge i Hellested Sogn, døbt 23/1, blandt hvis 7 sst. 1761–70 fødte Søskende er Sognepræst JOHAN B. i Hesselager.
 73. ERASMINE KARINE LAMPE ~ 1) 1791 Overretsprokurator CONRAD WEIDEMANN, ~ 2) 1809 CHRISTIAN LUDVIG LASSEN, Kancellideputeret, Konferensraad (* 7/10 1766 (ikke 1767) paa Selsøgaard i Selsø Sogn, døbt 10. s. M.).
 74. ANDERS PETERSEN: Sjællands Stifts Degnehistorie (1899), 184.
 75. H. FRIIS-PETERSEN: Register til Universitetsmatriklen.
 76. JOHS. C. JESSEN: Præstø Amts Skolehistorie indtil 1830 (1950) 186.
 77. Degn HENRIK PETERSENS og DORTHEA BLICKS 8 Børn:
 1. HENRIETTE DOROTHEA PETERSEN, * c. 1780 (i Kbh.), konf. 12/4 1795 i Toksværd, var 1808 hjemme i Toksværd, † 25/7 1838 i Svendborg, begr. 30/7 (Sct. Nicolai).
 - ~ 1808–12 NIELS TINGBERG THOMSEN, * 1778 i Svendborg, døbt 13/9 i Vor Frue Kirke. Var Forvalter og Bestyrer af Gæstgivergaarden i Ringsted, hvor han 1/10 1811 blev Postmester, 1/10 1830 Postmester i Roskilde, 10/5 1834 – 31/3 1849 Postmester i Svendborg, 28/10 1836 Kanceliraad, † 13/5 1858 i København, begr. 18/5 Kl. 12 fra Holmens Kirke (Adresseavis 1858 Nr. 111; Skifteprot. 1; boede ved sin Død Kaninlængen 69 B i Nyboder; hans 2. Hustru overlevede ham).
Af 4 Børn, * 1812–18 i Ringsted, levede 3 i 1838.
 2. JOHAN PETER PETERSEN, * 1781 i Toksværd, hjemmedøbt, i Kirken 9/7, † 1782 sst., begr. 12/9.
 3. MARIA PETRONELLE PETERSEN, * 1783 sst., hjemmedøbt, i Kirken 23/4, konf. sst. 23/4 1797, var ikke hjemme 1801, boede 1808 paa Hjortholm hos SEIDELIN, inden dennes Bryllup med Søsteren.
 4. ANDREAS FERDINAND PETERSEN, * 1784 i Toksværd, hjemmedøbt, i Kirken 11/10, † 1796 sst., begr. 22/4.
 5. CHRISTIAN FRIDERICH PETERSEN, * 1787 sst., hjemmedøbt, i Kirken 18/2, konf. sst. 20/4 1800, var 1808 hjemme i Toksværd.
 6. BIRGITTE SOPHIE PETERSEN, * 1788, † 1830. Se S. 966–969.
~ 5/6 1808 sst. CLAUD FRIDERICH SEIDELIN, * 1784, † 1835. Se S. 955.
 7. ADAMINE (MINE) LIV(I)A PETERSEN, * 28/10 1790 i Toksværd, hjemmedøbt, i Kirken 28/12, boede hjemme i 1808.
 8. HERMAN FAB(R)IUS PETERSEN, * 10/5 1793 Kl. 5 sst., hjemmedøbt, i Kirken 14/6, boede hjemme i 1808.
 78. Antvorskov Birks Kopibog 8/9 1825 Sag Nr. 779.
 79. Konceptbog for Sorø Amt 1825 G, 10/9 Nr. 643. – Journal for Sorø Amt 1825 D 7.
 80. Journal for Sorø Amt 1826 D 6. – Konceptbog for Sorø Amt 1826 F 452.
 81. Journal for Sorø Amt 1831 F 23.
 82. Formentlig Fuldmægtig ved Gunderslevholm, ex. jur. HANS FREDERIK VOSS (1805–74).
 83. Ved Daaben kaldes hans Forældre – ukorrekt – Gaardmandsfolk i Utterslev; men ved Konfirmationen nævnes Vanløse som hans Fødested.
 84. Københavns Amts nordre Birk. Skøde- og Panteprotokol Ø 1837–42, 194.
 85. Ib. AA 1842–45, 294.
 86. Ib. Realregister for Brønshøj Sogn c. 1850.
 87. Ib. Skifteprotokol.

APOTEKER HANS SEIDELINS 7 BØRN MED MARIE CHRISTINE HINCHELDEY

1. Nykøbing F.s Skoles Regnskabsbog 1758–88 (Betalt 2 Rd. i Ligpenge til Skolen).
2. Universitetets Arkiv Nr. 1490, Medicinsk (og farmaceutisk) Examen 1769–1807.
3. Ifølge GIESSINGS »Jubel-Lærere« II, 2 (1783), 303.
4. DK. 5. Dept. Registrant 22/5 1801 Nr. 308 med Indlæg.
5. Endnu 1809 og Jan. 1810 nævnes han i Nykøbing (LA i Kbh., Hof- og Stadsretten. Panteekstraktprotokol Nr. 22 1808–10 fol. 275).
6. Ifølge Kbg.
7. Ifølge Hvidebog (og Berlingske Tidende?).
8. WILLIAM BENZON: Stamtavler over Slægten efter NIELS BENZON, Provst, † 1649 (1897).
9. Fru BENZONS Broder HANS HENRIK SEIDELIN (* 1775, S. 973) var ikke Student. – De eneste Studenter SEIDELIN var da Fru BENZONS 2 Halvfætre, Brødrene stud. jur. D. N. D. SEIDELIN (* 1779) og stud. theol. V. P. SEIDELIN (* 1781) (S. 1030 og 1036).
10. Forseglingssprot. 4 1836–37 p. 191, Behandlingsprot. p. 141.
11. Ifølge Reskript af 6/3 1817 havde Assessorer i Højesteret Rang som Etatsraader.
12. Dato ifølge Hovedregister til Panteprotokol Sct. Annæ Øster Kvarter 1756 fol. 169. BENZON betalte Kopulationsafgift 6. s. M. til Vielse »i Huuset«, Sct. Nicolai Sogn.
13. Hof- og Stadsretten, Panteekstraktprotokol Nr. 21 1806–08 389, Nr. 22 1808–10 89 og 275, Nr. 23 1810–11 2.
14. CARL BRUUN: Kjøbenhavn III (1901) 826 f.
15. Ifølge Skiftet efter Enken. Skadesløsbrev læst 11/2 1828.
16. En BENTHE KIRSTINE JANSEN fik 20/7 1785 Bestalling som Jordemoder (Stadsarkivet), og en ANE ELISABETH JANSEN af København blev 27/10 1808 eksamineret som Jordemoder (RA, Frederiks Hospital og Fødselsstiftelse, Eksamensprotokol over Jordemodereksamen 1807–14).
17. Skifte 1865: 3A Protokol 3, Forseglings- og Registreringsprot. S. 94, Behandlingsprot. S. 39. – Eksekutorbo 1868 Nr. 36/41.
18. En Urmager CARL LUDVIG STEINMETZ gjorde sit Meisterstykke 29/12 1823 (BERING LIISBERG: Urmagere og Ure i Danmark (1908) 263).
19. ANTON GUSTAV CASIMIR RASMUSSEN, * 12/8 1824 i Kbh., Bandagist, Fabrikant, havde Forretning Kronprisensgade 9 og Købmagergade 61, fik 4/3 1862 FM i Guld med Tilladelse til at bære samme, † 27/12 1900 paa Mosehøj, Ordrup By og Sogn, af Hjertelidelse og Alderdomssvækkelse, begr. 31/12 paa Gentofto Kgd. (Ordrup Kbg.); efterlod Enke.
20. MATHIAS MØLLER fik 24/5 1813 Borgerskab som Urtekræmmer i Kbh., † 8/1 1841 paa Frederiks Hosp. af Nervesvækkelse, begr. 13/1 (Vor Frue), Forsegling 9/1 i Frederiksberggade 25 (Husnr. 28), efterlod Enken SOPHIE BERG (~ 21/9 1815 »i Huuset« (Helligaands Kbg.), han 37, hun 30 Aar gl.) og den 23aarige Datter SARINE (SEVERINE) DOROTHEA MØLLER.
- 20a. Vognmand, siden Proprietær og senere adm. Direktør for »Kjøbenhavns Forstæders Sporvejselskab« (stiftet 1873 som Kbh.s 4. Sporvejselskab, fra 1/8 1898 sammen med 3 andre Sporvejselskaber og 2 Omnibuskompagnier forenet under det nye A/S »De københavnske Sporveje«) OSVALD WALDEMAR BRUUN, * c. 1830 i Kbh., † 23/6 1884 om Morgenens, efter et kort Sygeleje, paa Frederiks Hosp. (boede Nørre Farimagsgade 11¹), begr. 28/6 Kl. 11½ fra Frederiksberg K. paa Frederiksberg Kgd., ~ 23/6 1857 i Kbh. (Helligaands) ANNA SOPHIE THIELE, * 1834, † 19/4 1880 (TH. HAUCH-FAUSBØLL: Slægthaandbogen (1900) 1061).
21. CARL FERDINAND RICHARD JESSEN, * 7/2 1827 i Nakskov, døbt 22/8, † 7/1 1867 (Helligaands Kbg.); Enken sad i uskiftet Bo med deres 4 Børn, men skiftede i Sept. 1869 og indgik nyt Ægteskab i Okt. s. A.

SOGNEPRÆST CHRISTIAN SEIDELINS 11 BØRN MED HEDEVIG SABINE HØYER

1. Sognepræst MAGNUS ERNST BOJESENS og første Hustru BIRTHA SOPHIA BEKKERS 7 Børn (MAGNUS BOJESEN: Slægttavle over Slægten BOJESEN (1911) 39–54):
 1. SEVERIN ADRIAN BOJESEN, * 1802, cand. jur., 1833–41 Chef for Det kgl. Landbefordrings- og Vandtransportvæsens Sekretariat under Generalpostdirektionen, første Udgiver af »Post- og Adressebogen«, Forfatter, Ejer af Skovsgaard ved Fuglebjerg, Amdsraadsmedlem, 1850 Inspektør ved Frederiks Hospital, 1853 virkelig Kancelliraad, 1858–72 Vicedirektør (Overinspektør) ved Københavns Fattigvæsen, 1869 virkelig Justitsraad, † 1881.
4 Børn.
 2. BOE BOJESEN, * 1804, ex. jur., cand. chir., 1839–

- 54 Læge i Skive, 1854–84 Distrikts- og Sygehuslæge i Holbæk, 1869 virkelig Kancelliraad, 1879 R. af Dbg., 1884 virkelig Justitsraad, † 1885.
7 Børn.
3. DOROTHEA SOPHIE CHRISTINE BOJESEN, * 1806, † 1886.
 4. OTTILIA CHRISTIANE ELISABETH BOJESEN, * 1807, † 1877. Se S. 1184.
 5. CHRISTIAN LUDVIG ERASMUS THOMASIVS BOJESEN, * 1809, † 1828.
 6. AUGUSTA NATALIE BOJESEN, * 1813, † 1856.
~ 1836 HEINRICH CHRISTOPH NIESE, * 1810, 1833 dr. med. i Kiel, 1833–48 Læge paa Ærø, fra 1852 Læge i Altona, † 1887.
 7. HANNE BOJESEN, * 1818, † 1899.
 2. Skifteprotokol for Sorø Birk i Sorø Amt 1831–34.
 3. Maaske den tyskfødte JOHAN FREDERIK CHRISTOFFER HOPPE, der ejede Postgaarden i Sorø 1833–54 (L. F. LA COUR: Sorø Bys Historie gennem 300 Aar (1938) 335).
 4. Om JENS BONNE HØYER se ogsaa ERSLEWS Forfatterleksikon Suppl. III 735.
 5. Sognepræst i Hee JENS BONNE HØYERS 9 Børn, alle * i Hee:
 1. ANDREAS CHRISTIAN HØYER, * 1783, † 1856, se S. 976. Skolelærer.
 2. METTE CATHRINE VIBECHE HØYER, * 22/4 1784 Kl. 12¼, straks hjd., i Kirken 4/6, konfirmeret 15/4 1798 i Hee, hvor hun ogsaa boede 1801. † 1859.
~ 1818 NIELS FREDERIK PETERSEN, * 1780 i Kolding (Søn af Provst PARMO CARL PETERSEN S. 811), 1807 cand. pharm., fra 1814 Medhjælper paa og 1817–32 Bestyrer af Køge Apotek, † 1848.
 3. CHRISTEN HØYER, * 7/4 1785 Kl. 21¾, hjd. 8/4, i Kirken 26/5, † 1788 sst., begr. 6/3.
 4. JOSEPH THEODOR HØYER, * 1786, hjd. 4/11, i Kirken 29/12, konf. 25/4 1802 i Hee. Købte paa Auktion 16/5 1826 sine Forældres Hus i Hee for 130 Rbd. Sølv.
† 30/10 1851 i Hee Kirkehus, af Forstoppelse, som Aftægtsmand og Enkemand, begr. 7/11.
 5. CARL PETER ANTON HØYER, * 19/10 1787, straks hjd.
† 1788 sst., begr. 19/5.
 6. CHRISTEN PETER HØYER, * 5/4 1789 om Eftermiddagen, hjd. samme Aften, i Kirken 17/5. Boede 1801 hjemme, 1826 hos en Bogtrykker i Aalborg.
 7. CARL ANTON HØYER, * 16/6 1790 Kl. 19½, hjd. samme Aften, i Kirken 8/8.
† 11/2 1791 Kl. 8 sst., begr. 17/2.
 8. ELISABETH HØYER, * 20/5 1791 Kl. 21½, straks hjd., i Kirken 15/7. † 1864.
~ 12/5 1818 i Hee Præstegaard ANDERS ØRBECH, * 1790 i Ribe, 1816 personel Kapellan i Hee, 1822 Sognepræst i Branderup, 1839–70 i Arrild, † 1870.
 9. HANS HØYER, * 1796, hjd. 23/7, i Kirken 22/9, † s. A. sst., begr. 11/11.
 6. Universitetets Arkiv Nr. 1725.
 7. Ib. Nr. 1750.
 8. JOHS. C. JESSEN: Alsted og Ringsted Herreders Skolehistorie indtil 1830 (1945) 56 f.
 9. LAURITS ANDREAS PETER ØRNBERG, * 12/12 1817 paa Frederiksberg, døbt 20/1 1818, 1841 Eksamen fra Jonstrup Semin., 1850 Lærer i Krøjerup, Bromme Sogn, DM 7/4 1883, † 4/6 1895 i Ringsted, begr. 11/6 paa Bromme Kgd.
 10. OLUF SØRENIUS HOLGER OLSEN, * 27/8 1823 i Vetterlev, døbt 21/10, 1851 Eksamen fra Jonstrup Semin., Lærer i Vrangstrup, † 10/11 1893 paa Lyngemark i Lyngemark Sogn, Alsted Herred, begr. 17/11 paa Vrangstrup Kgd.
 11. Skifteprotokol for Sorø Birk i Sorø Amt 1852–58.
 12. Odense Gymnasiums og Stiftets Latinskolers Breve 1786–93.
 13. J. C. BLOCH: Den Fyenske Geistligheds Historie (1788), 784.
 14. Brev 29/12 1874 til Pastor F. E. SEIDELIN, i M. SEIDELINS Eje.
 15. Odense Gymnasiums og Stiftets Latinskolers Breve 1786–93, 17/10 1789.
 16. Venligst udlaant i Afskrift af A. SEIDELINS Oldebarn, pens. Telegrafkontrollør C. F. W. H. BAUDITZ, Nyborg.
 17. C. NYROP: Skandinavisk Bogtrykkertidende, April 1874.
 18. CAMILLUS NYROP: Bidrag til den danske Boghandels Historie II (1870) 58, 178 f.
 19. Ib. I (1870) 116, 213, 222–228.
 20. Ib. II (1870) 58.
 21. Bekjendtgørelse af Avancement, Forflyttelse og Afgang ved Vor Landmilitair-Etat (Hærens Arkiv).
 22. DK 4. Dept. Reg. 29 1835, Reg. 28 1838.
 23. CARL BRUUN: Kjøbenhavn III (1901) 899–904. – DBL XII (1937) 141.
 24. JENS CHRISTOPHER FRIBORG: En Urtekræmmer (1895) 100 f.
 25. Meddelelser fra Thorvaldsens Museum 1938, 22.
 26. J. M. THIELE: THORVALDSENS Biographi IV (1856) 47–56. Se ogsaa S. 1234.
 27. ARTHUR G. HASSØ: Den danske Boghandlerforenings Historie 1837–1937 (1937) 28, 30, 35, 91 og 298.
 28. AXEL LINVALD: Kjøbenhavns Brandforsikring 1731–1911.

29. Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER 1798–1809 (I–V, 1945–50) IV 65 f., 75.
30. Ib. IV 100.
31. Ib. I 72, IV 81 f., 91.
32. Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER 1798–1809 IV (1947) 186. – C. NYROP: Bidrag til den danske Boghandels Historie (1870) II 166 f. – OEHELENSCHLÄGERS Erindringer III (1850) 7, 83, 104.
33. Vistnok Lærer ved Blaagaards Seminarium, Notar ved det teologiske Fakultet, cand. theol. MORTEN HENRIK PETERSEN (1780–1844), der var jævnaldrende med P. O. BRØNDSTED, samtidig med hvem han havde været Alumne paa Borchs Kollegium. M. H. PETERSEN, der 1808 blev Sognepræst i Herlufsholm, omtales som »kundskabsrig, særdeles dygtig Forretningsmand.« (Nævnte Breve 1798–1809 IV 209).
34. Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER 1798–1809 II 48, 72, 100 og IV 209. – Breve fra og til HANS CHRISTIAN ØRSTED I (1870) 204 (31/8).
35. Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER 1798–1809 II 151 f. og IV 230; II 168 f., 188 f., 178, 193, 241, 226, 251 ff., 257, IV 202, 286, III 43 f., 61, 92 og 98. – (Brevene fra ØRSTED 10/4 og 23/7, i Uddrag, ogsaa i: Breve fra og til HANS CHRISTIAN ØRSTED I (1870) 209 og 214). – TH. OVERSKOU: Den danske Skueplads IV (1862) 130–138 (Opførelsen af »HAKON JARL«).
36. Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER IV 47, 390 og 399 f.
37. Ib. III 233. – (Breve fra og til H. C. Ø. I 279).
38. Ib. IV 354, 370 ff., 390. – Breve fra og til A. O. 1809–1829 IV 7 ff. – TH. OVERSKOU: 1. c. 184–190.
39. CHR. KIRCHHOFF-LARSEN: Den danske Presses Historie II 1749–1827 (1947) 339 f. – HARALD JØRGENSEN: Tidsskriftspresen i Danmark indtil 1848 (1961) 63.
40. DK 2. Dept. Indlæg til Brevbog 1830 Nr. 1104–07 og 1834 Nr. 1001–02. – HARALD JØRGENSEN: Trykkefrihedsspørgsmaalet i Danmark 1799–1848 (1944) 128 f. – T. VOGEL-JØRGENSEN: Berlingske Tidende gennem to Hundrede Aar 1749–1949 1 (1949) 182 f.; 3, 1 (1949) 115.
41. Vel Handlende ARON JACOB SCHOTTLÄNDER, † 18/10 1838 (JUL. MARGOLINSKY: Mosaik nordre Kirkegaard 1693–1953, i RA).
42. Fyens Stifts Landemode-Act 1813, 795; 1821, 426; 1822, 460; 1826, 494 og 498 f.; 1827, 503, 507; 1830, 327, 334.
43. C. H. Kalkar: Efterretninger om Odense Byes Bibliotheker (1836) 47. – Odense Katedralskoles Program 1858, 49.
44. C. E. F. WEYSE Breve I (1964) 253.
45. F. E. SEIDELIN anfører fejlagtig i »Stamtavle over Familien SEIDELIN« (1877, 27), at hun er født 29/12 1776; desværre fremgaar det ikke af hans efterladte Papirer, hvor han har Datoen fra.
46. † 14/9 ifølge Kbg., 15/9 ifølge Forseglingsprotokol 2 p. 197.
47. F. C. THIELLESEN blev ifølge Nørre Vedby Kbg. viet 31/1 1770 og begr. 25/4 1785 i Kirken, 63 (ikke 66) Aar 7 Mdr. gl. – HOLGER HJELHOLT: Falsters Historie II (1935) 488. – Lolland-Falsters hist. Samfunds Aar-bog XXI 58, XXVII 65.
48. CATHRINE HEDVIG DAHLSTRØM, * c. 1750, † 1826, ~ 1) 1772 Landinspektør HANS SEVERIN BRUHN († senest 1784), ~ 2) 1789 HANS CASPARSEN WANDEL (1751–97), Sognepræst i Græse.
49. Toldkammerets Bestallingsprotokol 1760–71, 119 (12/2 1765). – (Breve fra C. ANDREA): Det fynske og jyske Toldkontors Journal (kun Register i enkelte af Protokollerne) 1775, 1778–81. – (Breve til C. ANDREA): Det fynske og jyske Toldkontors Missiveprotokol 1778–79, 1779–80, 1780, 1780–81. – Generaltoldkammeret, Danske Forestillinger og Resolutioner 1780 Nr. 264 (17/8). – (Enkens Pension): Postpensionskassedirektionen, 1790–94 Ansøgninger om Pension (Toldkammeret). Generalpostkassens Resolutionsprotokol 1791–92 (20/1 1792). Alfabetisk Register over Generalpostkassens Pensionister ca. 1750–1813 (RA).
50. Af Strandkontrollør CHRISTOPHER CASPERSEN ANDREA'S og MARIE ANNA PORTHS Børn, af hvilke 6 var i Live 1785 (og 1791), kendes kun 5:
1. JOHANNES CASPAR ANDREA, * 6/11 1764 paa Sjælland (ifølge »Kjæde-Ordenen«, som han c. 1805 blev optaget i, i Vestindien), siden Gros-serer i København, † 10/10 1828 i Hørsholm.
Gift 2 Gange.
 2. ANNA SOPHIA ANDREA, * 11/6 1766 i Nørre Alslev, døbt 19/6. – Testamente 12/7 1839, (kgl. konf. 4/2 1843). Boede ved sin Død Mikkelsbryggersgade 3 (M Nr 103). Erklæret umyndig 1/6 1842.
† 10/6 1842 paa Alm. Hosp. eller Frederiks Hosp. af Apopleksi, begr. 14/6 (Vor Frue).
~ 21/11 1798 »i Huuset« (af og hos Kapellan ved Holmens Kirke V. K. HJORT, siden Biskop i Ribe) (Holmens) JACOB HODORFF, * 1765 i København, døbt 27/12 i Vor Frue Kirke. Kopist i Kbh., 10/10 1798 – 8/8 1812 Proviantforvalter og Materialskriver samt Zahlmester (Kasserer) og Postmester ved Fredriksvern Værft i Norge, † 8/8 1812 sst. efter at have været sindssyg den sidste Tid. (JOHS. SCHIØRTZ: Stavern Forts og Fredriksvern Verfts Historie (1919) 110, 153).
Ingen Børn (i 1842).
 3. PETREA NICOLINA ANDREA, * 1768 i Nørre

- Alslev, døbt 19/1; stod 1784 i Næstved Fadder for en hos hendes Morbroder tjenende, forhenværende Negerindes uægte Datter og 1808, da boende i Gothersgade, for sin Søsterdatter SABINE MARIANE SEIDELIN. – Testamente 21/4 1841 (konf. 20/7 s. A.). Boede ved sin Død Skindergade MNr 45. Ugift.
- † 6/6 1841 paa Alm. Hosp. af kronisk Hjertesygdom, begr. 12/6 paa Ass. Kgd. (Helligaands).
4. JACOBINE MARGRETHE CATHRINE ANDREA, * 1770 i Nørre Alslev, † 1812. Se S. 985.
~ 1806 ANDREAS SEIDELIN, se S. 977.
5. ANNA DOROTHEA ANDREA, * 29/12 1771 i Nørre Alslev, døbt 5/1 1772. †?
51. Faderen HANS LORENTZ PORTH (* c. 1699, Stud. 1722 fra Aalborg, imm. 17/7, Skoleholder i Bidstrup, 1733 Sognedegn i Vallensved, † 5/5 1764 sst., begr. 11/5. Skifte 7/5: 253 ÷ 243 Rd.; alle 3 Børn – de 2 Sønner i Amerika og Datteren, der var til Stede med sin Mand CHRISTOPHER CASPERSEN ANDREA, – gav Afkald paa Arv; Enken arvede 7 Rd. 5 Mk.) og Hustru ARMGAAARD MARGRETHE DAVIDSDATTER RHOELAND (* c. 1698, ~ 12/12 1732 i Karrebæk, † 1767 i Nørre Alslev, begr. 16/1 i Kirken »lige for Chorsdøren«) havde 3 Børn, * i Nørre Alslev:
1. MARIE ANNA PORTH, * 1733, † 1815. Se S. 985.
~ før 1764 CHRISTOPHER CASPERSEN ANDREA, Strandkontrollør, † 1785 (hvor?). Se S. 986.
6 Børn levede 1785.
2. DAVID CHRISTIAN PORTH, * 14/2 1735, hjemmedøbt, 2/3 i Kirken, 1763 Fuldmægtig ved Christianssteds Toldsted paa Sct. Croix, 9/6 1774 – 10/4 1782 Kontrollør, Toldbetjent og Taxadør sst., Afsked paa Grund af Sygdom, boede 12/10 1784 i Næstved, da hans Hustru bar en uægte Datter af en hos dem tjenende, forhenværende Negerinde til Daaben (Sct. Peder); 29/4 1785 begr. hans dødfødte Søn sst.; søgte 19/12 s. A. KONGEN om en liden Pension paa 200 Rd. som Supplement til sin Pension paa 400 Rd. aarlig fra sin Efterfølger (GTK. Ansøgn. om Pension 1776–85).
† 4/11 1789 i Næstved, begr. 11/11 med Klokker og Sang paa Sct. Peders Kgd. Efter Arveafkald fra hans 2 Børn af 1. Ægteskab – Materialforvalter paa Sct. Croix HANS ERNST PORTH (* c. 1760) og SOPHIE ELISABETH MARGRETHE PORTH (* 29/5 1762 i Kbh., døbt 5/6 i Vor Frelsers K.), gift med Kancelliraad EWALD, – fik hans Enke DOROTHEA ELISABETH CRAUSE (* 1751 i Kbh., døbt 11/11 i Sct. Petri K., † 18/7 1828 af Vattersot i Kbh. (Løvstræde 5, MNr 127), begr. 22/7 (Helligaand)) 12/2 1790 kgl. Bev. at sidde i uskiftet Bo med deres 3 Børn, AMALIE ELISABETH PORTH, * c. 1781, OLE JACOB EWALD PORTH, * 28/4 1783 i Aabenraa, døbt 5/5 (senere Regeringsraad og Auditør paa Sct. Thomas, Legatstifter, Justitsraad; Nekrolog – af T. ALGREEN USSING – i »Dagen« 1833 Nr. 218) og ARMGART MARGRETHE PORTH, * 1786 i Næstved, døbt 1/9 (Sct. Peder) (senere Legatstifterske, ~ MICHAEL HEGGELUND KILDAL LUND, * 1792 i Norge, 1817 Kompagnikirurg, 1830 Bataillonskirurg, † 1855 i Kbh.).
3. PETER NICOLAI PORTH, * 3/4 1737, hjemmedøbt s. D., 26/4 i Kirken, 7/9 1761 Kontrollør, Taxadør og Visitør i Christianssted paa Sct. Croix, 5/9 1765 – 9/6 1774 Toldforvalter sst. (GTK Vestindisk-guineisk Bestallingsprot. 1760–73 og Vestindisk Ekspeditionsprot. A 1774). Blev derefter Brygger i København, Justitsraad.
† 22/2 1820 i København.
Gift 2 Gange.
52. AMALIE HELENE HAMMERICH, * 1786 i Kbh., døbt 23/8 (Sct. Nicolai), † 1/2 1845 (hvor?), ~ 25/10 1816 i Kbh. (Vor Frue) afsked. Kaptajn ERIK LUND, * ? 1806 Fændrik i Danske Livreg., 1807 Sekondløjtnant, 1811 Premierløjtnant, 1814 à la suite, 29/1 1816 Afsked, † 30/10 s. A. (hvor?).
53. DK. Ekstraktprot. til Blanketregnskaber.
54. JOHANNE MARIANE NYEGAARD, * HOFMAN, * c. 1769, 7/11 1800 Bestalling som Jordemoder, † 17/5 1833 i Kbh. (Store Kongensgade MNr. 232–233) af Vattersot, begr. 22/5 (Garnisons Kbg.), ~ 1/3 1792 i Huset (Sct. Nikolai) (JOHAN?) JØRGEN NYEGAARD, * c. 1761 i Kbh., 31/5 1790 Borgerskab som Parykmager sst., † 17/9 1825 paa Almindelig Hosp. af Nervesvaghed, begr. 21/9 (Trin.).
55. FREDRIK NANNESTAD: Stamtavle over Slekten NANNESTAD (1952) 43.
56. KAREN KRAGH ERICHSEN, * 1748 i Odense, døbt 7/11 (Sct. Knud) (ældste Barn – blandt 5 Søskende, hvoraf 2 døde smaa – af Borgmester i Odense, Krigs- og Landkommissær, Kammerraad LAURITS ERICHSEN (1716–56) og Hustru CHARLOTTE CHRISTIANE VON WESTEN (1724–1801, ~ 2) 1779 EILER PETERSEN (c. 1728–88), Major, Ejer af Tallerup i Tommerup Sogn)), † 2/1 1828 i Odense, begr. 9/1 paa Assistenskgd. (Vor Frue). (F. Hjort: Optegnelser om Baagegaard (1896) 8–10. – G. L. WAD: Fra Fyens Fortid II (1916) 440–446. – Aar bog for Hist. Samf. for Odense og Assens Amter 1920 516 f.).
KAREN KRAGH ERICHSEN ~ 27/5 1768 i Lumby JOHAN (JOHN) APPLEBYE, * 1746, døbt 24/7 i tysk reformert Kirke paa Christianshavn, Søn af Reb-

slager, Skibsbygger og Storhandelsmand PETER APPLEBYE (1709–74, DBL), efter hvis Død han ved Skøde 3/10 1774, læst 10. s. M. (Odense Skøde- og Panteprot.), – af sin Broder PETER APPLEBYE og sin Søsters Mand Grosserer og Skibsreder, Direktør i Asiatick Kompagni JOHN BROWN (DBL) – for 40,000 Rd. købte SUKKERRAFFINADERIET I ODENSE med Privilegier for Fyn og Ribe Stift, med 2 Huse, 1 Pakhus, 1 Hus ved Skibhusbroen og 1 Oplag i Fredericia. JOHN APPLEBYE, der 1768 havde købt en Gaard i Mageløs i Odense af Landfysikus, Dr. med. EICHEL og 1768/71 blev kgl. Agent med Kancelliraadsrang, maatte 20/1 1777 laane 6000 Rd. af Svogeren Generalkrigskommissær JOHN BROWN mod Pant i Indboet og maatte efter kun 5 Aars Forløb 27/12 1779 sælge Sukkerraffinaderiet m. m. for 66,300 Rd. til samme Svoger (begge læst 7/1 1780). 1785–91 behandlede APPLEBYES Opbudsbo af Hof- og Stadsretten i Kbh. (Forseglingssprot. 6 B 1780–85 og Behandlingsprot. 6 C – 6 G 1785–91) og Odense Skifteret; han boede da i Kbh., Hustruen paa Sukkerhuset i Odense; de blev separeret efter Bev. 7/7 1786. Han – Rebslager JOHAN APPLEBYE, 60 Aar gl., – døde 25/6 1806 af Apoplexi i Kbh., i Sølvgade da Nr. 409 (senere Husnr. 7? eller c. 14?), og blev begr. paa Assistenskgd. (Trin.).

Sukkerraffinaderiet i Sukkergaarden i Odense var anlagt 1751 (Privilegium 16/3 1751, fornyet 4/8 1766) af Amtsforvalter, Justitsraad JENS BAAR (senere Etatsraad; G. L. WAD: Fra Fyens Fortid I (1916) 120), ovennævnte Borgmester LAURITS ERICHSEN (ib. II (1916) 430–446) og dennes Hustrus Broder Apoteker (Odense Løveapotek) og Agent JOHAN CHRISTOPHER VON WESTEN i en Gaard uden for Møllebro (siden 1844 Frederiksbroen), som disse 3 købte 11/12 1751 for 2775 Rd. af Købmand HENNING JENSEN (fra Tranderup paa Ærø, 19/4 1747 Borgerskab som Købmand i Odense, Raadmand sst. 30/7 1762, † 16/9 1769 sst., begr. 22/9 i Sct. Knuds Kirke, ~ 16/10 1749 i Brudens Broder RASMUS ØSTRUPS Hus i Odense (Sct. Hans Kbg.; kgl. Bev. 30/9) MARGRETHE SOPHIE ØSTRUP, * c. 1725, † 1800 i Odense, begr. 28/3 (Sct. Knud)).

Nævnte PETER APPLEBYE ejede Sukkerraffinaderiet fra 1765/68 til sin Død 1774, idet han 11/12 1765 for 4500 Rd. købte en Trediedel af det af Kammerraad ERICHSENS Enke C. C. VON WESTEN og 11/12 1768 de to Trediedele af Etatsraad JENS BAAR og JOHAN CHRISTOPHER VON WESTENS Søn Apoteker, Dr. med., Professor PETER VON WESTEN (DBL).

En senere Ejer af Sukkerraffinaderiet, der nedlagdes 1835, den tidligere Generalguvernør i Vestindien, Plantageejer og Reder, nu fynske Godsejer Greve U. W.

DE ROEPSTORFF, der paa Auktion 24/8 1789 (Skøde 19/3 1791, læst 5/3 1792) havde købt Sukkerraffinaderiet for 20,050 Rd. af Københavnerfirmaet JOHN & WILLIAM BROWN & Co.'s Likvidationsbo, blev 1810 op-
højet til Greve og oprettede Grevskabet ROEPSTORFF af Baronierne Einsiedelsborg og Kørup samt Sukkerhuset i Odense og 200,000 Rd. – Efter at have hørt under Grevskabet 30 Aar solgtes »Sukker-
gaarden«, nu Frederiksgade 2–4, paa Auktion 31/3 1840 (Skøde 21/5 1842, læst 23. s. M.) for 9250 Rbd. til Købmand ELIAS B. MUUS, og her har ELIAS B. MUUS Odense A/S fortsat til Huse.

(J. LAURITSEN: Odense og nærmeste Omegn i Billeder og med historisk beskrivende Text (1874) 43. – C. T. ENGELSTOFT: Odense Byes Historie (1880) 367. – E. DAM: Odense Løveapoteks Historie 1549–1903 (1903) 58. – TH. HAUCH-FAUSBØLL: Af Slægten Browns Historie (1918) 23, 90 f., 168. – Vor Fortid III (1919) 97–107 (H. HJORTH-NIELSEN: PETER APPLEBY, Fader og Søn)).

57. J. C. BLOCH: Den Fyenske Geistligheds Historie (1788) 784.
58. C. J. ANKER: HANS CHRISTIAN SNEEDORFFS Personlighed og Virksomhed 1759–1824 (1884) 125, 139, 141, 143 f.
59. JOHANNES SCHIØTZ: Stavern Forts og Fredriksvern Verfts Historie (1919), 111, 114 f.
60. Ib. 123 f. – Efter S. A. BILLES Rapport 11/8 1809 (N. A. LARSEN: Fra Krigens Tid 1807–1814. Bidrag til den norske Marines Historie (Christiania 1878) 125) kom SEIDELIN først efter, at Allart havde strøget efter en Fægtning af noget over 1 Time: »Idet Briggen strøg, kom Løjtnant SEIDELIN med 3 Kanonchalupper ud fra Hølen. Han meldte sig til mig, men da jeg intet Brug havde for ham, bad jeg ham at staa tilsøs« for sammen med Løjtnant CONRAD GROVE at jage en Skonnert; da de naaede den, viste det sig at være en svensk Skonnert med norsk Licenspas, hvorfor den fik Lov at passere.
61. C. F. WANDEL: Søkrigen i de dansk-norske Farvande 1807–14 (1915) 437 f. – H. B. DAHLERUP: Mit Livs Begivenheder 1790–1814 (1908) 218 f. – N. A. LARSEN: Fra Krigens Tid 1807–1814. Bidrag til den norske Marines Historie (Christiania 1878) 232–239.
62. C. F. WANDEL: anf. Arb. 453.
63. C. J. ANKER: Kontreadmiral H. C. SNEEDORFFS efterladte Breve fra 1807–14 i Uddrag (1899) 68.
64. J. H. SCHULTZ: Den danske Marine 1814–1848 I (1930) 6 f., 21.
65. Adelgades tidligere Forløb fremgaar af »Plan over Kjøbenhavn 1855«, gengivet i »Nødvendig Advarsel for enhver der besøger Kjøbenhavn af en Mand der

- kjender Byen« (1967), dens tidligere og nuværende Forløb af Professor F. MELDAHLS Udparcelleringsplan for Nyboder i Illustreret Tidende 8/1 1865 S. 125, og af Kortene S. 64 og 72 i STEFFEN LINVALD: Københavnske gadenavne i fortid og nutid (1967).
66. J. H. SCHULTZ: Den danske Marine 1814–1848 I (1930) 168.
67. ALBERT FABRITIUS: Kjæde-Ordenen De tre Vise af Østerland Medlemsprotokoller 1774–1874 (1949) 32.
68. Breve fra og til HANS CHRISTIAN ØRSTED II (1870) 63. – JOHANNE LOUISE HEIBERG: PETER ANDREAS HEIBERG og THOMASINE GYLLEMBOURG II (1947, 4. Udg.) 370.
69. Generaltoldkammer- og Kommercekollegiets Udnævnelser 1824.
70. Vore gamle Tropekolonier I (1952) 351, 384–410, 418 og 423 f. – KAY LARSEN: De dansk-ostindiske Koloniers Historie I (1907) 148–52. – KAY LARSEN: Guvernører, Residenter, Kommandanter og Chefer samt enkelte andre fremtrædende Personer i de tidligere danske Tropekolonier (1940).
71. MARIE DOROTHEA BLUHME (1796–1852) ~ 1829 BERTHEL CHRISTIAN RYE, * 1793, 1813 exam. jur., 1818 Prokurator i Næstved, 1847 Told- og Konsumtionskasserer i Store Hedinge, 1851–79 Toldforvalter sst., † 1879. (Søn af Købmand i Svendborg SIMON RYE).
72. C. A. BLUHMEs Fader, Kommandør i Søetaten H. E. BLUHME, der som Indrulleringschef og Overlods boede i Svendborg, fyldte 27/2 68 Aar.
73. C. A. BLUHMEs Privatarkiv. A. Brev til MARIA BLUHME 8/3 1826 (RA).
74. KAY LARSEN: Guvernører etc. (1940) 52 f.
75. A. G. DRACHMANN: Min Rejse gennem Livet. En gammel Skibslæges Erindringer I (1942) 29–46, 57, 67 f., 71–80, 152–158.
76. Kaptajnløjtnant F. C. V. RATHSACH, * 1794.
77. Premierløjtnant J. P. SCHUMACHER, * 1795.
78. Sekondløjtnant J. KRIEGER, * 1810.
79. Goodwin Sands er en Række meget farlige Grunde i den engelske Kanal ud for Kysten mellem Dover og Ramsgate. Det skildrede foregik om Aftenen 17/8 1832; ifølge Skibsjournalen ændredes Kursen Kl. 23 fra NØ til ØNØ (A. G. DRACHMANN: anf. Arb. 154).
80. OLE THYGESSEN, der siden 1825 havde været Overstyrmand paa Orlogsskibene til Vestindien, døde 1864, 72 Aar gl., som Toldkontrollør paa Thurø. Han er * i Harre, døbt 29/2 1792 i Harre Kirke, † 19/1 1864 af Apoplexi paa Vejen fra Thurø til Svendborg, ført død dertil og begr. 26/1 sst. (Thurø Kbg.).
81. A. S. ØRSTED: Af mit Livs og min Tids Historie IV (1857) 521 ff. – H. N. CLAUSEN: Optegnelser om mit Levned og min Tids Historie (1877) 181 f. – MARCUS RUBIN: FREDERIK VI's Tid fra Kielerfreden til KONGENS Død (1895) 519–528. – HARALD JØRGENSEN: Tidsskriftspresen i Danmark indtil 1848 (1961) 93 ff.
82. VAN DOCKUM maa have husket galt; Kommandør FLENSBOG var 1834–35 Chef for 1. Division.
83. Admiral C. VAN DOCKUMS Livserindringer (1893) 359–366.
84. Collegial-Tidende 1840, 688.
85. H. G. GARDES »Erindringer fra Fregatten Gefions Togt i 1844« findes i Nyt Archiv for Søvæsenet IV (1845) 186–209. – Hist. Tidsskr. III 5. Bd. (1866–67) 203–209.
86. Förhandlingar vid de skandinaviske Naturforskarnes sjette Möte i Stockholm den 14–19 Juli 1851 (Stockholm 1855, 434 Sider).
87. ARTHUR ABRAHAMs: Minder fra mine Forældres Hus (1894) 83–86, 96 f.
88. Breve til og fra BERNHARD SEVERIN INGEMANN (1879) 522 f.
89. Skal være: Norden.
90. Skal være: er ei.
91. De citerede Linier danner Indledningen til INGEMANNs historiske Digt »DRONNING MARGRETHE« (1836).
92. FREDERIK VIIIs.
93. FREDERIK VIIIs Gemalinde, Lensgrevinde LOUISE DANNER.
94. Breve til og fra BERNHARD SEVERIN INGEMANN (1879) 534 ff.
95. Eksekutorbo Nr. 31/15.
96. Ifølge »Breve fra danske Skuespillere og Skuespillerinder, som debuterede før 1770« (1911) 270 døde FREDERIK SCHWARZ under et Ophold i Fredensborg (maaske paa den Gaard, han ejede ved Birkerød), men Nekrologen i Berlingske Tidende begynder: »Den 13de Juli døde her i Staden FREDERIK SCHWARZ, «
97. FREDERIK SCHWARZ (1753–1838) begyndte som ganske ung som Balletdanser ved Det kgl. Teater Maj 1768 – Maj 1771 og ved Hofteatret 1771–73. Den 19/3 1773 debuterede han som Skuespiller ved Det kgl. Teater, hvor han derefter virkede i 43¾ Aar. SCHWARZ blev en af den danske Nationalscenes Foregangsmænd, hvis Navn for alle Tider er knyttet til den Forandring mod Sandhed og Naturlighed i Fremstillingsmaaden, som foregik i det 18. Aarhundredes sidste Decennier. Ved sit Liv hævdede han Skuespillerstanden i Samfundets Omdømme, og ved sit litterære Arbejde banede han Vejen for THOMAS OVERSKOUS Skildring af Teatrets Historie. Ved Geni, Flid og Danelse hævdede han sig over sine Standsfæller, hvis Kaar han stadig virkede for at forbedre. Saaledes fremkom han med velmotiverede Forslag til Oprettelse af Pensionskasse og Enkekasse for Teatrets Skuespillere og -spillerinder, men Tiden var endnu ikke moden hertil. SCHWARZ var den første danske Skuespiller, som rejste til Udlandet for at studere. Fra den Rejse, han 1775

gjorde til franske Teatre, kom han »yderlig fattig« hjem, men rig paa Erfaringer og ivrig for at vække sine Kammerater til en større Indsigt i Kunstens Væsen. En af hans Ideer var Oprettelsen af et Skuespillerselskab, der skulde have til Formaal dels at være sine Medlemmer en paa gensidig Belæring hvilende Skole, dels ved Mønsteropførelser blive Teatret et Eksempel til Efterfølgelse.

3/5 1777 stiftede han da sammen med den 21aarige norske Skuespiller MICHAEL ROSING og 2 andre Skuespillere Det dramatiske Selskab, som i de 2 Aar, da SCHWARZ som Præsides ledede det med Alvor og Fasthed, udrettede meget til Kunstens Fordel, saaledes ved at foranstalte Førsteopførelsen af »Balders Død« den 7/2 1778 paa Hofteatret i Overværelse af Digteren JOHANNES EWALD, der var SCHWARZ's Ven. Men i Længden kunde Enigheden ikke bevares i en af saa urolige Elementer sammensat Kreds; paa Toaarsdagen for Selskabets Stiftelse nedlagde SCHWARZ Styret, og Aaret efter ophørte dets Virke.

Rimeligvis som Følge af sit Arbejde ved Det dramatiske Selskab blev SCHWARZ 9/3 1778, kun 24 Aar gammel, Instruktør ved Teatret, hvilket Embede han beklædte lige til 1816. Teatret havde 2 Instruktører, samtidig med SCHWARZ virkede C. P. ROSE til sin Død 1784, fra 1786 MICHAEL ROSING til 1817. Efter ROSES Død anbefalede den ene af Teaterdirektørerne Kammerherre v. WARNSTEDT SCHWARZ til Ansættelse som Eneinstruktør: ». . . Han er født i Kiøbenhavn – en væsentlig Omstændighed for en Skuespiller paa det eneste Theater i Danmark, og opvoxet ved Teatret, som han kiender lige saa godt som en ordentlig kiender sin egen Stue; . . . han forstaar og taler med temmelig Færdighed Fransk, Tydsk og Engelsk. . . Han har stedse haft Adgang i mange gode Huse, hvor god Tone herskede, og hans jevnlige og kiereste Omgang har været med Kunstnere i alle Fag og Lærde, som fornemmelig dyrkede de skønne Videnskaber.« Men Præsides i Teaterdirektionen, Overhofmarskal, Gehejmemaal CHR. NUMSEN gennemførte ROSINGS Udnævnelse 21/1 1788, endda at regne fra Maj 1786.

Senere var SCHWARZ atter paa Rejser i Udlandet, 1788 i Tyskland og 1793 i England. Han var meget virksom som Oversætter, f. Eks. 1777 af »Barbereren i Sevilla«, hvori han selv spillede Figaro, og 1792 af A. W. IFFLANDS »Myndligerne« i 5 Akter; det var ved dette Skuespils Opførelse 8/11 1799, at OEHLenschlÄGER, der spillede Sekretærens Rolle, idømtes 1 Rd. Mulkt, da han ikke kunde sin Rolle, hvorved der blev »foraarsaget Forvirring i Skuespillets Gang.« Ogsaa SHAKESPEARES »Kong Lear« oversatte SCHWARZ, men Teatret indsaa, at det ikke kunde magte denne Kæmpeopgave.

SCHWARZ nød megen Anerkendelse, saaledes blev han 27/11 1774, kun 21 Aar gammel, som den første fra Teatret, optaget i Kjædeordenen, der stiftedes s. D. bl. a. af den tidligere Frimurer, senere Teaterdirektør H. W. v. WARNSTEDT, og han opnaede med fuld Ret den Udmærkelse at være den første danske Skuespiller, som inde i en Sæson tillagdes en Beneficeforestilling, nemlig »Figaros Giftermaal« 10/3 1790.

Han følte ogsaa selv sit eget Værd, i 1781 roser han sig selv i Sammenligning med andre i et Brev til Præsides i Overtilsynet med Det kgl. Teater Generalmajor v. EICKSTEDT, og i 1786 skriver han til Teaterdirektionen: »Mine tænkende Medborgere have udmærket Agt for mit Skuespiller-Talent, og baade de fremmede Ministre og andre Rejsende sige: man ved paa fremmede Steder at tale om mig som den danske Skueplades udmærkede Skuespiller.« Og han tilføjer: »Enhver, der kiender mig, ved, at det ikke er min Vane at rose mig selv.«

Da han i 1790'erne stod paa Højden af sin Karriere, betegnede Teaterkritikeren P. H. HASTE ham i 1795 som »vor første dramatiske Kunstner«, hvis Repertoire strakte sig »fra de mest komiske til de mest tragiske Roller, fra den unge Mands indtil Oldingens Person.« Og Datidens mest uhildede, menneskekundskabsrige Kunstdommer, Lægen J. C. TODE, kaldte ham »den største dramatiske Proteus« og skrev om ham:

»Hvem skulde tro, at den morsomme Mester BENT i De forliebte Haandværksfolk var den ædle, ømme, ærværdige D'ORBESSON i Faderen? Hvem skulde tro, at den samme kjærlige, til Taarer rørende Fader til andre Tider er den vrantne Præsident i Hververne, den tossevorne Birkedommer i Skovhuggeren, den gamle General SCHLENSHEIM, den jaloux Bødker, den gamle Bedstefader i De tre Forpagtere, den raske Lieutenant KING i Søofficererne, Advokaten i Den bogstavelige Udtydning, Hofraaden i Kun sex Retter, LOKE i BALDERS Død, den intrigante HENRIK i Den ellefte Juni, den gnidske KNAPSKÆR i De to Gjerrige, den livsalige FIGARO i Barberen i Sevilla, den højadelige Pebersvend i Ringen, ORGON i Landsbypigen, – dog, hvor kan jeg opregne alle de forskellige Roller, som han spiller, som de vare hver især hans Fag?«

THOMAS OVERSKOU gav senere følgende Beskrivelse af SCHWARZ's Kunst: »Denne store Flersidighed, den klare og fulde Opfatning af en Rolles Ejendommelighed, og en mageløs Færdighed i at bringe sin Personlighed til saa aldeles at gaa under i den fundne Karakter, at denne syntes ganske at have consumeret Skuespilleren for ret simpelt og sandt at kunne fremtræde i sin egen hele Naturlighed: disse vare endnu de kunstneriske Egenskaber, som gjorde ham beundret, ved at give enhver af hans Fremstillinger Origina-

litet og dertil den vidunderlige indre Fuldstændighed, hvori de stode som grebne ud af Livet og vedholdende fængslede Tilskuernes Interesse. Han forbavtede ikke mere, som i sin Ungdom, ved at fremstille de forskjelligste Aldere; men ved nu kun at spille ældre Roller vare hans forskjellige Fag dog ikke blevne færre. Alle alvorlige og komiske Roller – rolige og faste fra det 40de til det 50de Aar, derfra til den højeste Oldingsalder af alle Temperamenter og Karakterer, – laa inden for hans kunstneriske Omraade. Den dumt opblæste politiske Kandestøber og den fine, tækkelige Verdensmand Sir Peter i »Bagtalesens Skole«, den faste, jævne Niels Ebbesen og den snedige Pater Johan, vrantne og joviale, tossegode og fiffige, ængstelige og djærve, blide og strenge, latterligt forelskede og but frastødende Oldinger, af alle Stænder og under alle Forhold, havde i ham en Fremstillen, der udmærkede sig lige meget ved Genialitet og Smag. Han behøvede ikke mange ydre Hjælpemidler for ganske at give, hvad han havde tænkt sig: hans fyldige, af Naturen meget ædle Ansigt var saaledes i ethvert af dets Træk undergivet hans Villie, at det strax iførte sig Rollens bestemte Karakter og under Udførelsen altid havde det klare, fulde Udtryk af Temperament, Lidenskab og Affekt, hvilket det efter den burde have. . . Han spillede ingen Rolle slet, næppe een maadeligt, næsten alle uovertræffeligt mesterligt. . . Der var hos Datidens Skuespillere i Almindelighed en overordentlig Iver for Udviklingen af deres Evner, en stadig Iagttagelse af Naturen til Anvendelse paa Fremstillingen og en utrættelig Vedhængen i Memorering og Studium af deres Roller; men de levede og aandede ogsaa kun i Teatersfæren. Endog for Mænd som ROSING og SCHWARZ vare Bøger, Samtaler, Erfaringer og Begivenheder blot for saa vidt interessante, som de angik eller kunde anvendes paa Teatret.«

Enkelte af hans Roller skal nævnes. 1786 spillede han FIGARO i »Figaros Giftermaal«; i Januar 1792 gjorde han megen Virkning som den but joviale VAN DER HAAN i P. A. HEIBERGS vittige og lystige, men meget satiriske Komædie »De Vonner og Vanner«, som vakte Publikums umaadelige Begejstring, men som kun opførtes 3 Gange paa Grund af Armeens Officerers voldsomme Harme over Satirens skarpe Brod, som de følte rettet mod dem selv. I SAMSØES Sørgespil »Dyveke«, som opførtes 1796 under Publikums overstrømmende Begejstring, gav SCHWARZ en klar, fast og smagfuld Udførelse af Pater JOHAN, den første Munk, der har været paa Det kgl. Teaters Scene, og af hvem han gav et storartet Karakterbillede; denne Rolle var et af de mest glimrende Beviser paa hans Genialitet og mageløse Virtuositet.

I 1797 spillede han NIELS EBBESEN i SANDERS Sørges-

spil af samme Navn. »Udførelsen af Hovedrollerne var uovertræffeligt. SCHWARZ syntes som skabt for NIELS EBBESEN. Allerede ved sin stærke, lavstammede, faste Figur, sit ædle, patriarkalske, men dog i Affekt livfulde Ansigt, sin malmfulde, for Udtrykket af alle mandige Følelser let bøjelige Talestemme og de raske, frejdige Bevægelser i den prunkløse, af Husflid tilvirkede og kun i Snittet ridderlige Dragt var han den fri, mægtige og daadkraftige Jorddrot.« Hans mageløse Udførelse af Rollen »gjorde ham saa uopnaaelig, at han i denne Rolle aldrig har haft og næppe heller nogensinde vil kunne faa sin Mage.« – Som den reducerede og for-drukne Teaterdirektør i Lystspillet »Landsbytheatret« skabte han i 1800 »et af de ypperligste af hans mange Mesterværker.«

I 1798 var SCHWARZ nogle Maaneder i Odense, hvor han efter Opfordring af den derværende Teaterdirektør Grev A. F. TRAMPE med godt Udbytte ved Forelæsninger og Øvelser underviste Skuespillerne ved det 3 Aar før opførte, første Teater i Odense (paa Sortebrødre Plads; 1914 afløst af det nuværende Teater).

Under sit Ophold i Odense var han Lørdag den 11/8 1798 med til Skuespiller C. F. THESSSENS Begravelse paa Vor Frue Kirkegaard. THESSSEN var 2 Aar før »som aldeles uduelig« blevet afskediget efter 23 Aars Tjeneste som Skuespiller ved Det kgl. Teater og samtidig ansat som Skuespiller og Instruktør ved »Det odenseiske danske Nationaltheater«, ved hvis Aabningsforestilling 18/11 1796 han fremsagde Prologen, men med hvis Direktør han Aaret efter kom i voldsom Strid. Ifølge »Fyens Avertissements Tidende« gik »4 unge ugifte Skuespillerinder foran Liget og strøede siden Blomster paa Graven. Liget blev baaren af Skuespillere. Instructeur SCHWARZ fra Kiøbenhavns Theater (der til vor Skuepladses Dannelse i denne Tid har bidraget alt hvad man maatte vente af en Mand, hvis Navn allerede er nok for at hædre Kunsten, og af hvis Anførsel allerede spores de heldigste Fremskridt til Fuldkommenhed for dens unge Dyrkere) fulgte Liget tillige med Theatrets agtværdige Fosterfader og adskillige andre Honoratiorens af Byen og Landet, samt begge Sognets Præster m. fl.« – Nogle Dage efter Begravelsen skrev P. A. HEIBERG til sin Broder: »Man har fortalt mig at THESSSEN er død; det vil jeg vel tro, men at han er begravet, har jeg ondt ved at tro, da jeg ikke formoder, at der i Fyen findes Bræder lange nok til hans Ligkiste; maaske har man hugget ham over.«

Den patriotiske Følelse, der opstod i Kjøbenhavn, da Englænderne i Foraaret 1801 forberedte Angrebet paa Byen, greb ogsaa SCHWARZ, der 26/3 – en Uge før Skærtorsdagsslaget paa Rheden – skrev til Overhofmarskal A. W. HAUCH, der tillige var Chef for det frivillige Studenterkorps og Chef for Det kgl. Teater:

»At jeg er en fattig Djævel i Ordets egentligste Forstand, kan ikke være Dem ubekendt, siden jeg har haft den Ære at have faaet Dem til Chef. Ikke destomindre føler jeg i dette Øjeblik, da mit Fødeland trues, at være saare rig, idet jeg kan overgive det begge mine Sønner – som ere ligesaa raske som kraftfulde Ynglinge, hvis Kraft og Liv er Fødelandet ærligen helliget. De ere begge Studentere, og have allerede i Gaar ladet sig tegne.

Kan Deres Højvelbaarenhed gjøre noget særdeles Brug af dem, saa være de Deres Forsorg anbefalet. Og kan jeg selv paa nogen Maade, uden for mit Kald være til Nytte, saa beder jeg Deres Højvelbaarenhed indstændig at disponere over mig. Jeg vil regne mig det til sand Hæder, om De kunde og vilde bruge mig. Paa Nidkærhed og Velvillie for mit Fødeland og dets Regent skal det ikke mangle mig. Regentens Tilfredshed, og Deres Højvelbaarenhed som Chef skal være mit højeste Formaal.

Herr Assessor FALSEN har overdraget mig at gjøre Dem samme Tilbud. Deres Godhed og Bevaagenhed anbefale jeg mig ærbødigen. Torsdag Morgen Kl. 7.« (FALSEN er den dansk-norske Digter ENEVOLD DE FALSEN, der 1801 var Assessor i Højesteret).

Efter at SCHWARZ længe havde syslet med den Tanke, med nogle Skuespillere og sine Elever at danne et Selskab, der skulde rejse rundt og give Forestillinger i de større Provinsbyer, ansøgte han 28/10 1802 KONGEN om Privilegium til at oprette sit eget Teaterselskab til Opførelse af »Skuespil og Koncerter, Dans og Pantomimer samt gymnastiske Forestillinger« i Provinsen og fik 17/12 Bevilling for 5 Aar til »at lade opføre Skuespil og Balletter i Danmark og Norge.« Med sit Selskab, der fik Navnet »Det privilegerede Provindsial-Theater«, spillede han i Vinteren 1803–04 paa Helsingørs Teater med nogle af Det kgl. Teaters Begyndere og nu og da en kendt Kunstner som Gæst, men »Huset var ikke fuldt«, og i Sommeren 1804 foretog han efter omhyggelig Forberedelse en Rejse, der kan betegnes som den første Turné, udgaaet fra Det kgl. Teater, og paa hvilken han i nogle af Jyllands største Købstæder gav saa betydelige Stykker som »Jægerne«, »Borgmesterfamilien« og »Høstdagen«, der samlede godt Hus, og hvori ikke alene han selv vakte stor Begejstring, men hans Selskab i det hele gjorde megen Lykke. Hans Initiativ paa dette Omraade løb dog snart ud i Sandet.

SCHWARZ begyndte nu at føle sig svækket af Alderen. 51 Aar gammel skrev han 10/11 1804 til Kronprinsen:

»Otte og tredive Aar har jeg nu tilbagelagt i den Kongelige Theater Tjeneste. Mine kraftfuldeste Aar ere blevne saaledes medtagne, at jeg allerede kiende-

lig føler, hvorledes Maskinen har lidt ved anstrengt Arbejde i Ungdommen. Faa Skuespillere kunne sige at have indstuderet og udført 230 forskellige betydelige og angribende Roller. En svækket Hukommelse – et giftfuldt Legeme – svækket Syn og Hørelse – det er nu min Lod og gjør, at jeg lidende nu under disse Skrøbeligheder, nu sukkende udretter mit Kald som Skuespiller.

Naadigste Prins!

Det er Onsdagen den 14 Novbr. [Brylluppet fandt Sted 13/11 1779 ifølge Trinitatis Kbg.] mit Sølvbryllups Dag – o! naadigste Prins, gjør denne Dag til min fuldkomne Lyksaligheds Dag ved at skænke mig Ro for de tilkommende faa Dage, jeg endnu har tilovers. – Ikke ønsker jeg aldeles Uvirksomhed. Maaske Deres Kongelige Højhed kunde paa andre Maader bringe mig i Teatrets Tjeneste. Maaske jeg ved mine Kundskaber og Erfaringer kunde gavne paa anden Maade; men at være pligtig at lære udenad naar man stunder til de Tredsindstyve – er en haard Skiæbne. Denne kan ene og alene De, naadigste Fyrste, gjøre blidere, taaleligere.«

SCHWARZ fortsatte dog endnu at optræde nogle Aar. 1807 undslog han sig for at spille Hovedrollen i OEHLenschlägers »Hakon Jarl«, men i April 1809 spillede han efter lang Vægning PALNATOKE i OEHLenschlägers Tragedie af samme Navn, en Rolle, som han med sin lille, føre Figur og sin svækkede Hukommelse ikke formaaede at levendegøre, som han selv ønskede at fremstille den nordiske kraftfulde Helt. K. L. RAHBK skrev da ogsaa 8/4 til OEHLenschläger, »at jeg nu to Gange har haft den Fornøjelse at bivaane en Forestilling af din PALNATOKE, og skjønt den ikke blev udført i alle Maader, som den burde og kunde, overgik den dog langt min Forventning, og vare Manglerne i Udførelsen dog ingenlunde i Stand til at sejre over Stykkets Skønheder. . . Med SCHWARZ som PALNATOKE er jeg særdeles fornøjet i det Hele, skjønt vel hans Simpelhed nu og da blev lidt Hverdags, og al anvendt Flid uagtet, enkelte Steder Hukommelsen bumrede.« KAMMA RAHBK skrev til MYNSTER om »Palnatoke«, at ikke alt var, som det burde være; »saaledes kunde jeg godt sige mig, at SCHWARZ ikke var nogen Heros fra den gamle Tid, men snarere . . en nordisk Figaro. Og dog var jeg rørt over den gamle Mand, der gjorde, hvad der stod i hans Magt.« Til OEHLenschläger skrev RAHBK 20/5: »Din Palnatoke blev kun spilt tre Gange, da SCHWARZ derpaa blev syg og ikke har spilt mere i denne Saison.«

Om SCHWARZ som ældre skrev OEHLenschläger i sine Erindringer: »Han var en ypperlig værdig Fader. Han havde et skjønt, talende Ansigt og et godt Organ. I yngre Dage havde han vist ligesaa meget Lune i

lystige Roller som nu Følelse og Værdighed i de alvorlige. Men Helt kunde han ikke være, skjønt nok NIELS EBBESEN, der ikke skiller sig meget fra den borgerlige værdige Fader.«

20/8 1809 skrev OEHLenschLÄGER fra Rom til H. C. ØRSTED, at han ventede at komme tilbage til København i November, saa han kunde naa at indstudere »Axel og Valborg«, og nævner derpaa den Rollebesætning, han har tænkt sig, bl. a. med SCHWARZ i ERLANDS Rolle. Saadan gik det dog ikke. 4/9 1809 ansøgte SCHWARZ KONGEN om, »at Deres Majestæt i Betragtning af mit svækkede Helbred allernaadigst vilde fritage mig for Fremtiden at spille paa Skuepladsen, siden min Hukommelse og mine Sjælskræfter ere saa aldeles svækkede, at jeg ikke mere er i Stand til at memorere eller mere at udføre nogen Rolle paa Skuepladsen. Allernaadigste KONGE! siden 1766 har jeg staaet i Teatrets Tjeneste . . Fordi jeg ej mere kan spille Rolle, attraar jeg derfor ikke at komme i Uvirk-somheds Tilstand. Hvis Deres Majestæt paa anden Maade kan bruge mig ved Teatret, . . Deres Majestæt! D. 19 Marti 1773 fremtraadte jeg førstegang som Skuespiller – O KONGE! mig skienke De den Naade, at jeg d. 19 Marts 1810 for sidste Gang maa fremtræde for at tage Afsked med det Sted, hvor jeg i 43 Aar har opofret Legeme og Sjælekræfter.«

KONGEN bevilgede hans Afskedsansøgning, og den 21/3 1810 havde han Afskedsbenefice som SIR PETER i »Bagtalelsens Skole«. Muligvis var den sande Aarsag til, at han saa tidlig trak sig tilbage, Uoverensstemmelser med Direktionen foraarsaget af, at han stadig stillede nye Krav.

Hans Afsked var et stort, kunstnerisk Tab for Teatret, især blev det vanskeligt at finde en Afløser for ham til hans alvorlige Roller. Men hans mange kunstforstandige Beundrere trøstede sig med hans Løfte om nu og da ved særlige Lejligheder at ville udføre en af sine Glansroller. Han optraadte da ogsaa endnu 8 Gange i Aarene 1812–16, som NIELS EBBESEN i »Niels Ebbesen« (2 Gange), VON BORGEN i »Virtuos-sen«, gamle GRØNDAL i »Gamle og nye Sæder«, MIST i »Landsbytheatret«, WILH. STJERNHOLM i »Ægteskabs-skolen« og FRYDENHJELM i »Aabenbar Krig«, og endelig sagde han 26/12 1816 sit sidste Farvel til Publikum som Præsidenten i »Hververne«.

Den 28/1 1812 blev SCHWARZ R. af Dbg. samtidig med ROSING. Paa en Tid, da Synet paa Skuespillere endnu var saadan, at de end ikke ved den højeste Dygtighed kunde opnaa offentlige Udmærkelsestegn, som det i anden Kunstvirksomhed ikke var vanskeligt at blive bæret med for Middelmaadighed, ja da Indtrædelse i Teatrets Tjeneste endog medførte, at en forud erhvervet Rangtitel blev kasseret, var det en stor Ære

for disse to at modtage Ridderkorset, men – det til-delttes dem som Embedsmænd (Instruktører), ikke som aktive Skuespillere, ligesom den kendte Skuespiller H. C. KNUDSEN 1809 havde faaet Dannebrogsmændenes Hæderstegn for sine patriotiske Fortjenester. Først 1850 modtog C. N. ROSENKILDE og N. P. NIELSEN Ridderkorset som de første Skuespillere, der endnu var i Funktion.

Da SCHWARZ 1809 tog Afsked, beholdt han 1200 Rd. aarlig i Gage som Instruktør og fortsatte som saadan til 21/5 1816, da han tog sin Afsked, »da hans Helbred ikke mere kunde bære den Kuld og Trækvind, som om Vinteren hersker ved Teatret.«

Over for Teaterdirektionen gjorde han 31/7 1812 opmærksom paa det lige saa urigtige som uretfærdige i det benyttede Præmiesystem, hvorefter Gratialer udbetaltes til Skuespillerne efter Rollernes Antal. KONGEN resolverede da ogsaa 3/9 s. A., at der ved Sæsonens Slutning skulle udbetales Gratialer til de Kunstnere, der i Vinterens Løb havde udmærket sig, uden Hensyn til Rollernes Antal.

1817 blev han endnu Medlem af en af Teaterdirektionen nedsat Kommission angaaende Rollernes Dublering i Anledning af de omsiggribende Sygdoms-meldelser blandt Skuespillerne. I en lang Redegørelse beviste han Dubleringens skadelige Indflydelse »og ansaa for Resten en streng Overholdelse af Loven, som forbød en Skuespiller, der havde meldt sig syg, at forlade sit Hjem, for det eneste kraftige Middel til at forhindre foregivne Sygdomstilfælde.«

Herefter synes hans Forbindelse med Teatret at være helt ophørt.

Ved sin Hustrus Død skrev SCHWARZ i Adresse-avisen:

»Søndagen den 24 October 1824, om Aftenen Kl. 11 døde ANE SOPHIE SCHWARZ, fød MAYES, i sit 75 Aar. Hun var i 45 Aar min trofaste og utrættelige Ledsagerinde paa Livets Vej. Hendes høit oplyste Aand – hendes sande Guds frygt – hendes Ømhed og Klogskab som Moder – gjorde hende til et Mønster og en Prydelse for sit Kjønn. Ikkun de, som kjendte hendes sjældne Værd, formaae at fatte min og mine Børns dybe Sorg, den Gud alene formaaer at lindre.«

FREDERIK SCHWARZ ejede en i eller ved Birkerød beliggende Gaard, som beboedes af hans ældste Søn († 1826), hos hvem SCHWARZ boede om Sommeren efter sin Afgang fra Scenen. Sønnens Ven Forfatteren THOMAS OVERSKOU, som et Par Somre midt i 1820'erne tilbragte et Par Maaneder her, begyndte her det Samvær med FREDERIK SCHWARZ, som fortsatte, da OVERSKOU c. 1826 flyttede fra Gothersgade til det Hus i Vingaardsstræde (nu Nr. 21), hvor SCHWARZ om Vinteren boede sammen med sin Datter, og hvad SCHWARZ

berettede om sine Erindringer, indtil han fra 1830 mere og mere blev svækket af Alderen, benyttede OVERSKOU i sit store 7 Binds Hovedværk »Den danske Skueplads«, som udkom 1854–76. Efter SCHWARZ' Død fik OVERSKOU alle ham tilhørende Papirer vedrørende Teatret.

Sine sidste Leveaar henlevede SCHWARZ i Sløvhed og i Sorg over de slette Kaar, hvorunder hans 2 levende, gifte Børn levede.

Hvad hans Bopæl angaar, boede han i Landemærket i 1782 (ved Sønnens Fødsel) og 1786 og 89 (ved 2 Sønners Død), ifølge Vejviserne 1787 og 90 boede han i Landemærket da Nr. 91 (nu MNr 183, den nærmest Husnr. 1 liggende Del af Husnr. 3), 1794 boede han i Nyhavn og 1801 i Kompagnistræde nu Nr. 18 (nu MNr 69, da MNr 65 A, paa Hjørnet af Knabrostræde), fra før 1812 – c. 1821 i Knabrostræde nu Nr. 6 (MNr 88) (Nytorv 5), og fra c. 1822 til sin Død boede han sammen med sin Datter (og Svigersøn) Vingaardsstræde 21 (MNr 144), nu paa Hjørnet af den 1849 anlagte Nikolajgade (Nr. 15).

I en efter Datidens Forhold usædvanlig udførlig Nekrolog, der fremkom i Berlingske Tidende 4/8 1838, fremhævedes hans store Indsats baade som Oversætter, Skuespiller og Instruktør, og det udtales, at »En saa sjælden Kunstner som SCHWARZ . fortjente . en fuldstændig Biografi, ikke alene for hvad han selv virkede for Kunsten, men ogsaa for den Indflydelse, han havde paa dens Udvikling hos os . . Vi beklage kun at have været i Stand til at levere ovenstaaende Skizze til en saadan Fremstilling.«

(TH. OVERSKOU: Den danske Skueplads II–V (1856–64). – TH. OVERSKOU: Af mit Liv og min Tid II (1962). – Breve fra danske Skuespillere og Skuespillerinder, som debuterede før 1770 (1911) 178–201 (17 Breve fra FREDERIK SCHWARZ). – Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER 1798–1809 (1945–50). – DBL.).

Af FREDERIK SCHWARZ findes en Del Malerier, Tegninger og Stik; hans Portræt, malet af JENS JUEL henimod det 18. Aarhundredes Slutning, er gengivet i Breve fra danske Skuespillere etc. (1911), 179, og i H. ST. HOLBECK: Odense Bys Historie (1926) 690.

98. FREDERIK SCHWARZ's og ANNA SOPHIA MAYES's 6 Børn, alle døbt i Trinit. Kirke:

1. HANS GEORG GOTFRED SCHWARZ, * 13/9 1780, døbt 27/9. Student 1799, 1810 Sekondløjtnant i Dronningens Livregiment, 1815 Premierløjtnant; derefter Regimentskvartermester ved Livkorpset; Sufflør ved Det kgl. Teater, Skuespiloversætter. 1816 Medlem af Kjædeordenen. 1825 søgte han om et Gratiale til Hjælp i sin Sygdom »for ikke før Tiden at blive bortreven fra Kone og

tre Børn, hvoraf det ældste kun er syv Aar.« Teaterdirektionen bevidnede, at hans Gigtsvagthed var en Følge af Opholdet i det usunde Lokale, hvori han udførte sit Sufflørebede. † 1826.

~ 1816 ELISE CHARLOTTE AMALIE FALCK, Skuespillerinde ved Det kgl. Teater, † efter 1825.

(TH. OVERSKOU: Den danske Skueplads IV 230, 249. – TH. OVERSKOU: Af mit Liv og min Tid II 224. – Breve fra danske Skuespillere og Skuespillerinder I 267, 270, II 137).

2. LOUISE CECILIA SCHWARZ, * 1781, døbt 13/10, † 1812. Se S. 1006.

~ 1807 HANS DIDERICH BRINCK SEIDELIN, * 1779, Viceadmiral, † 1859. Se S. 989.

3. FREDERIK SCHWARZ, * 6/11 1782, døbt 26/11. Student 1800, cand. jur. 1805, 1807 Fændrik i PRINS CHRISTIAN FREDERIKS Regiment, 1809 R. af Dbg. og Sekondløjtnant, var 1814 som Adjutant hos PRINS CHRISTIAN FREDERIK med denne i Norge, 1814 kar. Premierløjtnant, 1817 kar. Kaptajn, 1828 kar. Major, 1835 kar. Oberstløjtnant, 1816 Medlem af Kjædeordenen, 1829–42 Postmester i Flensborg, † 1843.

(PT 1890 45–51; Kirkehist. Saml. 3. R. IV (1882–84) 685, 691 f.).

~ 1828 PHILIPPA RYAN, * 1809, † 1868 (hendes Slægt i PT 1936 1–34).

4. CHRISTIAN EMILIUS SCHWARZ, * 1784, døbt 13/2. † 1786 af Tæring, begr. 20/5 (Trin.).

5. GEORG WILHELM SCHWARZ, * 1787, døbt 13/4. † 1789, begr. 9/5 (Trin.).

6. LOUISE AUGUSTA SOPHIE SCHWARZ, * 16/1 1792, døbt 29/2. 1810 Medlem af Kjædeordenen. Blev som Enke boende i Vingaardsstræde 21 til sin Faders Død, boede ifølge Vejviseren 1839 Ulfeldtsplads 112 (nuv. Graabrødretorv 8–10), ved sin Død »Skindergade« 112, † 28/3 1839 af Svindsot, begr. 4/4 paa Assistenskgd. (Helligaands).

~ JOHANNES PETER GYLICHE, * 1/3 1798 paa Christianshavn, døbt 9/4 (Vor Frelses), 1820 Medlem af Kjædeordenen, kongelig Kapelmusikus, var 1818–28 Kontrabassist i Det kgl. Kapel, som netop i disse Aar under Ledelse af Musikkdirektør og Koncertmester Professor CLAUS SCHALL omstøbtes til et stort, moderne, internationalt anerkendt Orkester, der i denne Periode udøvede en udstrakt Virksomhed; et Højdepunkt indtraf, da Kapellet 8/10 1820 i Det kgl. Teater uropførte CARL MARIA V. WEBERS Ouverture til »Jægerbruden« i Overværelse af Komponisten og til dennes fulde Tilfredshed med Kapellet, som han fandt fortrinligt og i flere Henseender staaende over det

- berlinske. – Blandt Kapellets 4 Kontrabassister i denne Periode var indtil 1826 den fremragende JOHAN WILHELM HASKERL (* i Erfurt, † 19/9 1833 i København), hvis Elev, den senere berømte Komponist HENRIK RUNG, 1828 blev GYLCHES Efterfølger ved Kontrabassen.
- J. P. GYLCHES boede c. 1818 – c. 1822 Kokkegade MNr 138 (siden 1881 Valkendorfsvej) (den senere Klokkerbolig, Husnr. 26, nedrevet c. 1886), fra c. 1822 til sin Død i Vingaardsstræde Husnr. 21.
- † 18/7 1828 »paa Fredensborg« under et Sommerophold hos sin Svigerfader, begr. 22/7 (Asmindevej Kbg.).
- Han overlevedes af 2 Børn. 2 Børn døbt 1822 og 24 i Slotskirken.
- (NIELS FRIIS: Det kongelige Kapel (1948) 95–98, 328).
99. JEANNE ELIZABETH PAULINE EYRAUD, * 10/5 1753 i København, døbt 14/5 af sin Fader, † 1812, ~ 1781 JEAN BROCA (1750–93), 1783–93 Præst ved den reformerte Kirke i Kbh. Hun var Datter af PIERRE PAUL EYRAUD (* 1716 i Kbh., † 1783), 1743–83 Præst ved den reformerte Kirke i Kbh., og MARIE MOURIER (* c. 1725, ~ 1752, † 1808). (D. L. CLÉMENT: Notice sur l'église réformée française de Copenhague (1870) 43. – Kbg.).
100. ERNST CHRISTIAN HAUBER (1730–1801), Søn af Konsistorialraad, Dr. theol. EBERHARD DAVID HANSEN HAUBER (1695–1765), der 1746–65 var Andenpræst ved Sct. Petri Kirke i København (LOUIS BOBÉ: Die deutsche St. Petri Gemeinde zu Kopenhagen (1925) 431).
101. Stamtavle over Slekten DIETRICHSON (Kristiania 1923) 104.
102. Ifølge F. E. SEIDELIN: Stamtavle over Familien SEIDELIN (1877) 29.
103. En Søn ifølge Morfaderens Dødsannonce, men en Datter ifølge Farbroderens Oplysning ved Skiftet efter Moderen 1815. – Mindre Vægt bør vel lægges paa Faderens egen Oplysning i sit Testamente 1855, at »Min Kone og mine Børn ere døde, druknede . . . 1812.« At begge Børn druknede, gentages af hans Nevø IVAR EMIL SEIDELIN 1875, hvorimod hans Svigerinde 1874 taler om »et lille Pigebarn« i Brev til F. E. SEIDELIN, der gengav denne Opfattelse i »Stamtavle over Familien SEIDELIN (1877) 29. (S. 1007 f.).
104. C. F. WANDEL: Søkrigen i de dansk-norske Farvande 1807–14 (1915) 443.
105. I Statsarkivet i Oslo.
106. Formentlig en Datter (se ovenfor).
107. Skal sikkert være 26/10.
108. N. A. LARSEN: Fra Krigens Tid 1807–1814. Bidrag til den norske Marines Historie (Christiania 1878) 225–228.
109. Forsegingsprot. 1 1814–15 S. 93; Behandlingsprot. 1 1814–15 S. 72; Decisionsprotokol. (Udskrift af Protokollerne findes i hendes Mands Eksekutorboskifte).
110. CATHRINE MARGRETHE SCHMALTZ (1738–1806), blev 1738 holdt over Daaben af Bispinde RAMUS (SOPHIA SEIDELIN S. 163), Nr. 5 af 17 Søskende, ugift Datter af Regimentsfeltskær i Odense FRANTZ HERMANN SCHMALTZ (begr. 4/8 1757 i Kerteminde) og CATHARINA MAGDALENE SCHMIDT (* c. 1712, begr. 8/3 1792 i Odense; Skifte; Danske Prokuratorer 1660–1869, 335 f.). – Om Søsteren MAGDALENE HEDEVIG SCHMALTZ (1749–1812) og hendes Fader se ERSLEWS Forfatter-Lexicon III (1868) 470, og om hende og hendes Mand H. J. TROJEL se TH. HAUCH-FAUSBØLL: Personhistoriske Samlinger II (1913) 123, og JUL. BIDSTRUP: Stamtavle over Familien KOEFOED (1887) 14.
111. Aarhus Bispearkiv, Vitaprotokol 1785–1842 247 f. (C 3 1805).
112. Bilag til DK 1. Dept. Reg. 253/1822.
113. H. MOGENSEN: Rimsø præstegård – og dens beboere gennem tiderne (Historisk Aarbog fra Randers Amt 1959 62–71, med Fotografi).
114. JULIANE (JULIE, JULIETTE) OVIDIA MARIE HENRIETTE KAMPH, * 7/10 1804 om Morgenen Kl. 3¼ i Hove Præstegaard, hjd. s. D., i K. 15/11. † 2/1 1900 i Kbh. (Nørre Farimagsgade 46), begr. 9/1 (Sct. ANDREAS Kbg.), ~ 28/10 1828 i Skive Kirke RASMUS LAURITZ RASMUSSEN, * 7/4 1799 i Bellinge Skole, hjd. 8/4, i Kirken 15/5, var ved sin Vielse Forvalter paa Nørlund, fra 1847 fast Bopæl i Kbh., Direktør i Kreditkassen for Landejendomme, Justitsraad, R. af Dbg. † 27/6 1883 i Kbh. (PT 1884, Tillæg S. 43) (Nørre Farimagsgade 19), begr. 3/7 (Sct. Johs. Kbg.).
115. CHRISTIAN VALEUR i Karlby-Voldby eller IB CHRISTIAN VALEUR i Ørum-Ginnerup.
116. Aarhus Bispearkiv, Biskoppens Kopibog 1831–37 (C3-37).
117. CARL SVENSTRUP: Grenaa Bys Historie B (1938) 308 f. og C (1957) 127.
118. OLE RYE, * 1790 i Svendborg, hjd. 9/2, i Sct. Nicolai Kirke 14/2, var 1813 (Skifte efter Faderen Købmand SIMON RYE, † 1803) Forpagter paa Christiansdal, 1834 Avlsforvalter paa Benzons, i 1840erne Gæstgiver i Ebeltoft, † 10/1 1850 sst. »af Forhærdelse i Underlivet«, begr. 18/1.
119. CARL SVENSTRUP: Grenaa Bys Historie C (1957) 115 f.
120. Ib. B (1938) 52 ff. – DBL IX (1936) 403.
121. Utvivlsomt cand. jur. (1829) NICOLAI ERIK STABEL, der var Søn af den tidligere By- og Raadstueskriver samt Herredsfoged, Kancelliraad FREDERIK STABEL i Randers.

122. FREDERIK AMMITZBØLL (1795–1881) var 1833–50 Bestyrer og 1850–54 Ejer af Hevring Mølle, som 1812–50 ejedes af hans Fader cand. jur. RASMUS A. (1765–1850), 1791–1850 Ejer af Holbækgaard ved Randers Fjord (Meddelelser om Familien AMMITZBØLL (Ystad 1902) 23).
123. Ny kgl. Saml., 4, 2954.
124. Grenaa Købstads og Nørre Herreds Justitsprotokol 1831–39 (B 54 – 9) fol. 173–311.
125. Grenaa Købstads og Nørre Herreds Stævnings- og Domsprotokol 1822–36 (B 54 – 163) fol. 938–943. – En glimrende Fremstilling af Retssagen er givet af Lærer H. MOGENSEN, Rimsø, i Grenaa Folketidende 24/5, 25/5 og 26/5 1950 (En Provsteretssag fra 1833–34) efter Pastor SEIDELINS Bog og de 2 ovennævnte Protokoller vedrørende Provsteretssagen. Lærer MOGENSEN, der intet nævner om, at Sagen siden kom for Landemode og Højesteret, konkluderer: »Saavel Pastor SEIDELINS Bog som Retsprotokollen giver os Billedet af en Mand, der ikke har til Sinds at lade sig slaa af Marken, men véd at forsvare sig mod sine Anklagere, hvad enten den Ihærdighed, hvormed Kampen føres, saa mest har sin Aarsag i en god Samvittighed eller i et stridslystent Sind.«
126. Landemodets Akter i Sagen findes i Pakken Aarhus Bispearkiv, Korrespondance, Rimsø-Kastbjerg 1733–1845 (C 3 545).
127. Danske Lov 2–11–14: Befindes nogen Præst saa beskænket, at han ikke kan gjøre sit Embede uden Forargelse, om han fordres til nogen, da skal han strax uden videre Paamindelse dømmes fra sit Kald. – Danske Lov 6–2–5: Hvis Præster eller andre Gejstlige, som bør deres Menighed eller Underhavende med godt Exempel at foregaa, findes selv at give Forargelse med Sværgeren . . . bør de dobbelt Straf at være undergivne. – Forordning 12/6 1716 om danske Skoler og Skoleholdere i København, § 14: De, som holde Skole, bør for Alting vogte sig for, at de ej give den Ungdom, de oplære, Forargelse med Banden og Sværgeren eller anden ukristelig Gjerning.
128. L. S. INGERSLEV (* 1798) og J. S. EILERSEN var gift med 2 Søstre, der var L. S. INGERSLEVS Kusiner (TORKIL BAUMGARTEN: Borgerlige Familier S. 323, 325, 339).
129. L. S. INGERSLEV (* 1796), Fætter til ovennævnte af samme Navn (ib. 315 f.).
130. PEDER BRENDSTRUP, * c. 1809, Stud. Randers 1827, ugift, † 4/5 1873 paa Almindelig Hospital af Enteritis (boede Østerbrogade 19), begr. 11/5 fra Alm. Hosp. paa Vester Assistentstgd. (Sct. Johs. Kbg.), Dødsfaldet bekendtgjort af hans Svigerinde i Berlingske Tidende »ifølge hans Ønske for hans mange Bekjendte fra en tidligere og bedre Periode«.
131. HANS FREDERIK WILHELM STARCK, døbt 29/6 1785 i Viborg Domkirke, Toldinspektør i Grenaa, Krigsraad, R. af Dbg., ~ 1/7 1820 sst., † 31/4 1835. (SVENSTRUP: Grenaa Bys Historie C 249).
132. Højesterets Domprotokol 1836 B, Nr. 163. – Hempels Avis 17/6 1836.
133. METTE KIRSTINE LUJA VOLQVARTZ, * 26/4 1802 i Rimsø Præstegaard, døbt 4/7; var 1835 og 39 paa Dronninglund, † 1855/87. ~ 5/7 1839 i Dronninglund K. FRANTZ WILHELM TROJEL, * 6/2 1813 paa Vaar, hjd. 9/2, 20/7 i Farstrup K., var fra senest 1840 til 1845/48 Ejer af Gundestrup Gaard i Skræm Sogn, senere af Elsborggaard Syd for Viborg (1850 og 55) og en Tid af Vinding Nygaard (ifølge LENGNICKS Stamtavle over Slægten TROJEL i LA i Odense), rejste derpaa til Amerika (inden Skiftet 1872 efter hans Moder ALBERTINE TROJEL i Kbh.), † 9/7 1880 (i Amerika) (Ifølge JUL. BIDSTRUP: Stamtavle over Familien KOEFOED (1887) 16).
134. Muligvis ANNA CATHRINE JESSEN, døbt 29/9 1772 i Sct. Nicolai K. i Kbh., † efter 1838, ~ 29/1 1796 i Kolding HANS HANSEN SØDORPH, døbt 5/2 1764 i Fron Sogn i Gudbrandsdalen, exam. jur., Prokurator i Kolding, Kaptajn, † 1816, Skifte 1816 og 1838 i Kolding.
135. SOFUS ELVIUS og H. R. HIORT-LORENZEN: Danske patriciske Slægter I (1891) 58.
136. FREDERIK VILHELM BUSCH, * 14/6 1810 paa Marienlyst i Vordingborg, hjd., i K. 1/8. – Om ham, hans Enke og dennes 2. Mand se POUL RASMUSSEN og GUSTAV ALBECK: Ebeltoft Købstads Historie (1951) 357.

SOGNEPRÆST IVER SEIDELINS 3 SØNNER AF 1. ÆGTESKAB MED ANNA MARIE FALSEN

1. Begravelsen findes ikke i Køng Kbg.; han nævnes ikke 2/5 1785 blandt Farfaderens Børnebørn (S. 217), og i J. C. BLOCH og L. P. NÆRAAE: Den fyenske Gejstligheds Historie II (1790) nævnes kun hans 2 yngre Brødre.
2. ELSERS' Collegium (1942) 59.
3. DK 2. Dept. Reg. 1308 a.
4. Ib. 1355.
5. Denne Bog fik Billedhugger HENNING SEIDELIN 2/4 1943 af sin Svigerfader Forfatteren EDDIE SALICATH.

6. DK 5. Dept. Reg. 336.
7. Enten ANE BROAGGER (c. 1797–1818) eller ANE MARIE BROAGGER (c. 1784–1844), begge døde ugifte i Ringkøbing.
8. CHRISTEN ANDERSEN HUSTED (c. 1768–1833) eller hans Broder CHRISTEN HØJ HUSTED (c. 1770–1823), begge Købmænd, døde i Ringkøbing.
9. DK 3. Dept. Reg. 222.
10. DK 3. Dept. Reg. 926 og Indlæg.
11. Rentekammerets Ansøgninger.
12. Bl. a. i CHRISTIAN ELLING: Danske Borgerhuse (1943) 163, og EM. SEJR: Gamle Aarhusgader I (1960) 72.
13. TORKIL BAUMGARTEN: Borgerlige Familier (1910) 137–150. – A. G. J. ELMQUIST: Stamtavle over GUDMANN ELMQUISTS Efterkommere (1913). – RASMUS NIELSEN: Aarhus i Fyrreterne (1959). – Fremmede ser paa Aarhus (1962) 223. – EM. SEJR: Aarhus Stiftsbogtrykkerie (1937).
14. CHRISTOPHER MATHIAS LAUSSEN, * 11/2 1786, døbt i Sct. Marie Kirke i Haderslev, 1816 Premierløjtnant, 1823 Ritmesters Anciennitet, 1830 Sekondritmester, † 21/2 1833 i Aarhus, begr. 26/2 (Domsogn). Skifte (B 56–440). ~ 1820 (efter Tilladelse af 18/6) CHRISTIANE FREDERIKKE HOLM, * 2/1 1799 i Elmelunde, døbt 24/2, † 30/8 1853 i Aalborg af Kolera, begr. 2/9 (Budolfi) (Datter af Sognepræst CHRISTOPHER HOLM og METTE ELISABETH SAABYE, der var HANS EGEDES Datterdatter).
15. CASPAR ELBERG, * 6/12 1776 i Kiel, døbt 11/12 i Kloster- og Garnisonskirken sst. (Enkekassen), 1810 (09) Sekondløjtnant i Prins Frederik Ferdinands Dragonregiment, 1813(14) Premierl., 1820 Sekondritmester, 1840 Eskadronschef og kar. Major, 1842 Afsked, † 1855 i Kbh.
16. Formentlig VITUS INGERSLEV (1801–77), fra 1832 Købmand i Aarhus, eller daværende Prokurator sst., senere Godsejer, Folke- og Landstingsmand, Justitsraad C. P. R. INGERSLEV (1800–64), der 1842 blev Revisor og Kassekontrollør ved Nationalbankens Filial i Aarhus.
17. LOUISE NIELSINE ELMQUIST, * 2/1 1816, hjd. 8/1, i Domkirken 20/10, † 1877. (TORKIL BAUMGARTEN: anf. Arb. 161 ff. – A. G. J. ELMQUIST: anf. Arb. 41 ff.).
18. VALDEMAR ADOLPH THISTED, * 28/2 1815, hjd. 21/3, i Domkirken 26/5, Forfatter, † 1877 (DBL).
19. METTE CHARLOTTE CATHRINE BANG, * 20/2 1817, hjd. 28/2, i Domkirken 13/7.
20. Ifølge Aarhus Stiftstidende 15/8 1822. Daaben er ikke fundet i Aarhus Kbbg.
21. IDA LOUISE AMALIA NICOLINE LUDOVICA LAUSSEN, * 6/12 1823, døbt i Domkirken 1/2 1824, som Enke Ejer af Avnsbjerg, † 1907 sst., ~ 1842 PETER CHRISTOPHER NEERGAARD, * 1816, 1838–53 Ejer af Juliane-holm, 1853–70 af Avnsbjerg, † 1870 sst. 10 Børn. (DAA 1968–69, 28).
22. FREDERIKKE CATHRINE ELISABETH LAUSSEN, * 26/1 1822, døbt i Domkirken 3/4. Var 1855 Guvernante hos sin Søster paa Avnsbjerg.
23. NICOLAI AUGUST CHRISTIAN SAURBREY, * 27/11 1823, hjd. 24/12, i Vor Frue Kirke 19/3 1824.
24. ERNST CHRISTIAN SAURBREY, * 1797 paa Meulenberg Gaard i Tikøb Sogn, døbt 5/6 i K. (Enkekassen). Krigsassessor, kgl. Fuldmægtig i Krigsministeriet, † 23/4 1886 i Kbh. (Skovgaardsgade 32), begr. 30/4 (Garnisons Kbg.), ~ MAGDALENE LOUISE CLARA (CLARA LOUISE) BADIN, * 7/1 1799 i Helsingør (Enkekasse), † 14/10 1873 i Kbh., begr. 20/10 fra Katolsk Kirke i Bredgade, paa Assistenskgd. (Berlingske Tidende Nr. 243 og Begravelsesvæsenet).
25. CHR. BUUR: Skoleliv og Skoleadministration i Aarhus for 100 Aar siden (1919) 12.
26. For de mange Uddrag af Aarhus Stiftstidende, samlet af Overbibliotekar EM. SEJR, er jeg baade Overbibliotekaren og Overpolitibetjent P. PORSE, Aarhus, megen Tak skyldig.
27. »Det jyske Bankkontor i Aarhus«, Nationalbankens ældste Filial, aabnedes 4/12 1837.
28. En Københavners Meddelelser om sit Hjem og sin By 1820–50 (Kontorchef W. KORNERUPS Memoirer) (Memoirer og Breve XLII) (1924) 116–121. – Fremmede ser paa Aarhus (1962) 193–214.
29. Ved Folketællingen 1845 havde Aarhus 7,864 Indbyggere.
30. SØREN NIELSEN STOFFER, * 1/1 1797 i Hesselballe, hjd. 3/1, i Hjortshøj K. 26/2; konf. 1822, Husmand, blev 25/8 1827 ved Nørhald m. fl. Herreders Ekstraret for 1. Gang begaaet Tyveri idømt 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, 20/2 1837 ved Viborg Landsoverret for 2. Gang begaaet Tyveri i Forening med Betleri og ulovlig Omgang med Hittegods idømt 2 Aars Forbedringshusarbejde, 29/6 1842 ved Højesteret for 3. Gang begaaet Tyveri i Forbindelse med Indbrud idømt 12 Aars Fæstningsarbejde (S. 1034), 19/7 1856 ved Hads Herreds Ekstraret for voldeligt Overfald idømt 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød og 24/12 1860 ved Rovsø m. fl. Herreders Ret for 4. Gang begaaet Tyveri dømt, efter Forordn. 11/4 1840 § 16 cfr. § 6, til 10 Aars Tugthusarbejde, hvorefter han 12/1 1861 indsattes i Horsens Tugthus, † 28/11 1866 sst. (B53A 144, 24/12 1860. – B205 107, fol. 269).
31. IM. BARFOD: Den falsterske Gejstlighedens Personalhistorie II (1854) 143–147.
32. »Historisk Topographie over Dreslette Sogn af V. P. SEIDELIN 1831« S. 215 f. (LA i Odense).
33. AXEL LINVALD: KONG CHRISTIAN VIII. Den unge Prins

- 1786–1813 (1943) 87, 90 f., 106 ff., 112, 114, 119 f., 126, 144 ff. – AXEL LINVALD: KONG CHRISTIAN VIII.s Dagbøger og Optegnelser I 1799–1814 (1943) 244, 246. – AAGE HEINBERG: CHRISTIAN DEN OTTENDE (1946) 18–26. (Kun heri nævnes Jomfru FANNY). – LOUIS BOBÉ: Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familierekreds VI (1903) 29 (Brev, dat. Ludwigslust 17/9 1804, fra PRINS CHRISTIAN FREDERIK om sin Forlovelse).
34. C. J. ANKER: Dansk Kontreadmiral og Kadetchef HANS CHRISTIAN SNEEDORFF's Personlighed og Virksomhed 1759–1824 (1884) 266.
35. De 6 Breve fra PRINS CHRISTIAN FREDERIK og 1 Brev fra PRINSESSE CHARLOTTE FREDERIKKE til V. P. SEIDELIN er offentliggjort i PT 1930, 200–207, af LOUIS BOBÉ, som meddelte, at Brevene havde tilhørt Litteraturhistorikeren Professor NICOLAI SEIDELIN BØGH (1843–1905), hvis Søn Fuldmægtig, cand. jur. OLAF BØGH havde skænket dem og andre Manuskripter til Bakkehuset. – I KONG CHRISTIAN VIII's Arkiv (RA) findes 48 Breve fra V. P. SEIDELIN (41 fra 1804–10, 7 fra 1822–40), 2 fra Apoteker D. SEIDELIN i Skanderborg 1840 og 43, 1 fra den senere Viceadmiral H. D. B. SEIDELIN 1840 og 1 Lejlighedsdigt el. l. fra E. H. SEIDELIN 1846. De (fleste af dem) er kun tilgængelige efter særlig Tilladelse, som Slægtsbogens Forfatter ikke har haft.
36. Det er et upklaret Spørgsmaal, hvem der er Forældre til den den 31/8 1805 uden for Ægteskab fødte FRANCISKA CAROLINE ELISE ENGER, der døbtes 19/9 s. A. i Aabenraa, hvor hun lige til sin Død i 1881 levede under Navnet Jomfru FANNY, et Navn, der overalt i Sønderjylland fik en særlig og mystisk Klang. Den folkelige, sønderjyske Opfattelse, at hun er født paa Plön Slot som Datter af PRINS CHRISTIAN FREDERIK og PRINSESSE CHARLOTTE FREDERIKKE og inden sin Daab hemmelig ført til Aabenraa, findes saaledes baade i AAGE HEINBERG: CHRISTIAN DEN OTTENDE (1946) og i MARIE THOMSENS og HELENE RUDS Bøger om »JOMFRU FANNY« samt i CECILIE BERGHS Optegnelser i Landsarkivet i Aabenraa (ifølge Morgenposten 9/2 1969 Sektion 3), og i Sønderjysk Maanedsskrift 1965, 89–92 (HOLGER JACOBSEN: Jomfru FANNY endnu en gang) fremhæves, at Myten om hendes ukendte Herkomst allerede var officielt fastslaaet ved hendes Død, da Borgmester v. KROGH i Dødsregistret betegnede hendes Fødested: unbekannt, og i sin Begravelsestale sagde den gamle, tyske Provst GÖTTIG fra et Digt af SCHILLER: Sie war das Mädchen aus der Fremde. – Denne Opfattelse er imidlertid aldrig blevet gjort gældende fra officiel, historisk Side. I AXEL LINVALD: KONG CHRISTIAN VIII. Den unge Prins 1786–1813 (1943) nævnes Jomfru FANNY overhovedet ikke, og i Sønderjyske Aarbøger 1964, 214–231, har Redaktør MORTEN KAMPHÖVENER efter indgaaende, arkivalske Undersøgelser sandsynliggjort, at Prinsen og Prinsessen ikke kan være hendes Forældre, samt at Aabenraa Kirkebogs Oplysninger om hendes Forældre og om, at hun er født i Aabenraa, er korrekte. – Et Forhold, der ogsaa taler for, at Prinsesse CHARLOTTE FREDERIKKE ikke var højgravid midt i August 1805, er, at det danske Kadetskib da sendtes paa officiel Visit til det hertugelige Hof; ved et da afholdt Bal paa Skibet for henvend 80 Personer af det hertugelige Hof dansede PALUDAN 2 Danse med »den særdeles smukke og livlige PRINDESSE CHARLOTTE«. (S. 1199).
37. Meddelelser fra Krigsarkiverne II (1885) (om Perioden 1803–07).
38. »HAKON JARL« (S. 981), som OEHLenschLÄGER skrev i Halle Sept.–Nov. 1805, sendte han 5/2 1806 fra Berlin til H. C. ØRSTED, hvem han bad sørge for at faa det afskrevet. I Juni indleverede RAHBEK et »Copiexemplar« til Direktionen for Det kgl. Teater, som 5/9 meddelte OEHLenschLÄGER i Dresden, at »HAKON JARL« vilde blive antaget til Opførelse, naar visse Ændringer toges til Følge, hvorfor »Copiexemplaret« 24/10 sendtes til Paris, hvorfra OEHLenschLÄGER 17/12 sendte »HAKON JARL« i forkortet Udgave til Direktionen for Det kgl. Teater, som 20/1 1807 antog den til Opførelse; Premieren fandt Sted 30/1 1808. – Det nævnte, nu tabte »Copiexemplar« har antagelig inden Oversendelsen til Paris tjent som Forlæg for den Afskrift af »HAKON JARL«, som V. P. SEIDELIN 19/10 1806 forærede KAMMA RAHBEK. (Breve fra og til ADAM OEHLenschLÄGER 1798–1809 (1945–50) I 237; II 29, 83 ff., 104, 148 ff.; III 92; IV 169, 177, 212, 313; V 17 f.).
- Den Afskrift, som SEIDELIN forærede KAMMA RAHBEK, gik fra hende i Arv til hendes Broder CARL HEGGER, efter hvis Død 1836 Søsteren CHRISTIANE OEHLenschLÄGER forærede Bogen til sin Morbroder Papiirmager CHRISTIAN DREWSSENS Enke ANNA CHRISTINE DOROTHEA LASSEN, som i Oktober 1846 skænkede den til sin Søn Assessor, Justitsraad (siden Justitiarius, Konferensraad) ADOLPH L. DREWSSEN, fra hvem den kom til hans Hustrus Broder Departementschef, Etatsraad EDVARD COLLIN (1808–86). Foran i Bogen har OEHLenschLÄGER 26/4 1847 skrevet et Digt til ADOLPH DREWSSEN (Breve fra og til ADAM OEHLenschLÄGER 1798–1809 IV (1947) 212).
39. Ibid. II (1945) 108.
40. KAMMERHERRE CHR. H. A. DE ROEPSTORFF (1769–1844) var indtil 1831 Hofchef hos Prinsesse CHARLOTTE FREDERIKKE, som 1829 forlod Horsens.
41. CARL DUMREICHER og BIRGITTE DALL: KAMMA RAHBEKS Æsker (1958). – STEFFEN LINVALD: Æskekunst. KAMMA RAHBEK og hendes samtid (1966).

42. Memoirer og Breve XIII (1910) 101 ff., XXV (1916) 63–68.
43. P. H. BOYE: Om KAREN MARGRETHE RAHBEKS Brevvexling og hendes Correspondenter (1881) 189 f.
44. Søofficeren, Arkæolog og Numismatiker CHRISTIAN TUXEN FALBE (1791–1849) havde 1820–35 været Generalkonsul i Tunis og Grækenland; var Søn af ULRICH ANTON FALBE og IDE MARIE (SEIDELIN) MØLLER (S. 455).
45. Den berømte Arkæolog C. J. THOMSEN.
46. Professor, Dr. med. D. F. ESCHRICHT.
47. Lægen, Professor J. S. SAXTORPH.
48. Den nu 78aarige, højtbegavede JENS HORNSYLD havde 1808–20 været Sognepræst i Assens.
49. 1837 udkom 3. og sidste Bind af HORNSYLD'S »Betragtninger over Bibelen«.
50. HIERONYMUS LAUB (1771–1848), fra 1802 Sognepræst i Frørup.
51. DK 1. Dept. Reg. 1809 Nr. 181 med Indlæg.
52. Venligst meddelt af Overlærer L. P. PEDERSEN, Assens, tidligere Torøhuse.
53. Fyns Bispearkiv, Kopibog og Baag Herreds Breve.
54. Overlærer L. P. PEDERSENS Mormoder ANNE KIRSTINE HANSEN, * 11/12 1835 i Dreslette, konf. Paaske 1850 sst., † 1915.
55. Venligst meddelt af Overlærer L. P. PEDERSEN, Assens, tidligere Torøhuse.
56. KNUD OTTOSEN, JOHANNES PEDERSEN og ANDERS PONTOPPIDAN THYSSSEN: De fynske Vækkelser (1964) (Vækkelsernes Frembrud i Danmark i første Halvdel af det 19. Aarhundrede III Bind 1–2), Bind 1 S. 45–49 og 183, Bind 2 S. 268. – PAUL NEDERGAARD: Dansk Præste- og Sognehistorie III Fyns Stift (1956) 250–254, 294–296.
57. »Historisk Topographie over Dreslette Sogn af V. P. SEIDELIN 1831« (LA i Odense) S. 285–90.
58. Fyns Bispearkiv, Indberetninger (Bibellæsning og Brugen af evang.-christel. Psalmebog) 1821–45.
59. Fyns Bispearkiv, Biskop PLUMS Journal 1811–25 (er en Dagbog 1811–13, med Register; Nr. 887 er en 10 Siders Beretning om Skolekonferencer, efter en Skrivelse af 3/11 1812 fra Amtsprovst HOLM). – Penia 1814, S. 134–37 (»Skolelærer-Conferencer i Fyen«, efter Landemodeakten 1813 S. 810–812).
60. »Historisk Topographie . . .« S. 215 f. (se Note 76).
61. V. P. SEIDELIN'S Afhandling »Hvad kan Skolelærerne gjøre for at hindre letsindig Sværgeren blandt Ungdommen« (22 Sider) findes i Landsarkivet i Odense (Fyens Stiftsøvrighed, Utrykte Landemode-Afhandlinger 1810–23).
62. Den indbyrdes Undervisning, hvorved man forstod, at en Skoles flinke Elever benyttedes som Hjælpelærere, var en Nødløsning, der indførtes, fordi mange Skoler for at gennemføre Skoleloven af 1814 havde faaet uoverkommelig mange Børn, idet de pengeknappe Tider efter 1807 hæmmede Skolebyggeriet, men p. Gr. a. voksende Modstand ophørte denne Undervisningsform i 1830'erne.
63. »Historisk Topographie . . .« S. 165, 226–233. – Baag-Vends Herreders Provstearkiv, Breve vedr. Sognene i Baag Herred 1829–62.
64. Fyens Stifts Landemode-Act 1812, 763; 1813, 799 og 802.
65. Ib. 1813, 787; 1816, 181 og 206.
66. Ib. 1813, 806. – HELGE NIELSEN: Folkebibliotekernes Forgængere (1960) 474 f., 641.
67. Biskop C. T. ENGELSTOFT: Udsigt over Fyens Stifts litteraire Selskabs Virksomhed (Saml. til Fyens Historie og Topographie III (1865) 243–261). – Liste over Medlemmerne af Fyens Stifts litterære Selskab den 1ste Juli 1866 (71 Medlemmer; ib. IV (1867) 180–184). – C. NYROP: Bidrag til den danske Boghandels Historie II (1870) 122. – JOHANNES PEDERSEN: Bidrag til Fyens Stifts litterære Selskabs Historie (Fynske Aarbøger 1956, 68–152). – Selskabets Arkiv i LA i Odense.
68. Fyens Stifts litterære Selskabs Arkiv, Protokol 1815–51.
69. Ib., Registrant over det fynske litterære Selskabs Arkiv m.v. (c. 1858).
70. Fyens Stiftstidende 9/6–16/7 1835.
71. Fynske Aarbøger 1956, 83.
72. MOGENS BRØNDSTED: OEHLENSCHLÄGERS Fynsrejse (1969) 61.
73. HANS HENRIK JACOBSEN: Historikeren VEDEL SIMONSEN til Elvedgaard 1780–1858 (1962) 139 ff.
74. Fyens Stifts Landemode-Act 1830, 28 og 30.
75. Det litterære Selskab modtog 29/1 1833 PASTOR EDSBERGS topografiske Beskrivelse over Sønderø Sogn og Pastor BALSLEVS over Haarslev Sogn. Allerede 1816 (30/1 og 3/9) havde Pastor LUND i Landet oplæst en topografisk Afhandling om Taasinge (sidstnævnte omtales i Fynske Aarbøger 1960, 283 f.).
76. Efter at V. P. SEIDELIN'S værdifulde Værk »Historisk Topographie over Dreslette Sogn 1831« i mange Aar havde henligget utilgængeligt i den gamle, straatækte Præstegaard, blev Biskop L. N. BALSLEV opmærksom paa dets Eksistens, hvorefter det 1913 afleveredes til Landsarkivet i Odense, hvor det siden har været tilgængeligt. – Allerede 1916 offentliggjorde fhv. Sognepræst i Kærum JOHN M. MØLLER i Aar bog for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter, S. 474–516, et meget omfattende og interessant »Uddrag af V. P. SEIDELIN'S Manuskript om Dreslette Sogn«, som anmeldtes i Fortid og Nutid II (1919) 64 f., hvor Pastor MØLLER'S Uddrag betegnes som »den ypperste Beskrivelse (Landbrugsskildring), som Amtstidsskrifterne

- har bragt, . . . og som i høj Grad fortjener at læses.« – Senere er Værket omtalt i L. P. PEDERSEN: En Sognehistorie og dens Forfatter V. P. SEIDELIN i 100-Aaret for hans Død (Vestfynsk Hjemstavn 1963, 59–64).
77. Om Dreslette Kirkes Orgel: Kronik af NIELS FRIIS i Fyens Stiftstidende 22/3 1953; samme Blad 7/12 1957.
78. MAREN NIELSDATTER, vistnok * 1733 paa Agernæs i Dreslette Sogn, † 8/1 1833 i Dreslette Sogn, 99¼ Aar gl., ~ 6/9 1752 sst. HANS PEDERSEN LUNDE, * c. 1731. Lærer 1752–76 paa Helnæs, 1776–96 i Snave, † 1810. (Aarbog for Hist. Samf. for Odense og Assens Amter 1930, 719, og 1932, 206).
79. Det drejer sig rimeligvis om Sognepræsteembedet i Søllested-Vedtofte, hvortil IVAR J. SEIDELIN kaldtes 22/8 1837. Sognepræsten sst. C. F. RIEFFESTAHL havde 21/3 s. A. søgt sin Afsked, og s. D. søgte hans personelle Kapellan IVAR J. SEIDELIN Rejsetilladelse til København i 2 Uger, hvilket bevilgedes 25. s. M. af Biskop FABER, som s. D. oplyste Fyns Guvernør PRINS CHRISTIAN FREDERIK om begge Ansøgninger. (Kopibog).
80. Fru RYBERGS eneste Broder Justitsraad CHR. A. FALBE, Herredsfoged i Odense Herred, døde Aaret efter.
81. DK. 1. Dept. Registrant 23/5 1837 Nr. 674 med Indlæg.
82. DK. 1. Dept. Registrant 2/11 1843 Nr. 225 med Indlæg.
83. Om Provst JØRGEN LINDEGAARD ROHMANN se Fynske Aarbøger 1958, 59, 62, 63, 67 og 68.
84. Fyens Stifts Landemode-Act (aarlig).
85. FRANZ HANFSTÄNGL (1804–77), en af Datidens bedste Litografer og Fotografer, havde et stort litografisk Institut i München og fra 1835 til midt i 1840'erne ogsaa i Dresden, hvor han litograferede c. 200 af de berømteste Billeder i Dresdener Galleriet.
86. Omtales i PAUL NEDERGAARD: Dansk Præste- og Sognehistorie III Fyns Stift (1956) 270.
87. CHRISTIAN JOCHUMSEN, * 28/1 1793 i Ørsbjerg, Kerte Sogn, hjd. s. D., i Kirken 3/3, 1814 dim. fra Skaarup Seminarium, 1816 Kirkesanger og Skolelærer i Barløse Sogn, 1837 suspenderet, 1844 afskediget, boede 1845 i Barløse Sogn, † 31/8 1867 af Alderdom i Lille Langkær, Brande Sogn, begr. 7/9, ~ 26/2 1817 i Kerte Præstegaard ANNA CHRISTIANE LANGE (1789–1863, 8 Børn), Datter af Postdirektør, Justitsraad CHRISTIAN DIDRIK LANGE (1741–1811) og ANNA BECKMAN (1753–1803). (ERSLEWS Forfatter-Lexicon. – Aarbog for Hist. Samf. for Odense og Assens Amter 1925, 579–81, 585. – A. LOBEDANZ: Stamtavler for JACOB HENRIK SCHOU'S og hans Hustrues SUSANNE BECKMAN'S Stiftelse (1903) Tavle II A og II B. – J. A. LANGES Samlinger i RA, I LANGE A Stamtavler 2–3 (Slægt II S. 19).
88. JOHN M. MØLLER: Amtsbibliotheket i Assens (Aarbog for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter 1913, 107–110). – Baag-Vends Herreders Provstearkiv, Kopibog 1842–58, 19/8 1843.
89. PRINS CHRISTIAN FREDERIKS 2. Hustru, senere Dronning CAROLINE AMALIE.
90. JENS ARREBOE HVIID (1760–1847), 30/11 1787 resid. Kapellan i Brenderup, 1788–1847 Sognepræst i Ørsted, Baag Herred, 30/11 1837 Konsistorialraad.
91. Hovedgaarden Haralskær i Skibet Sogn ved Vejle solgtes ved Købekontrakt 27/4 1837 og Skøde 11/5 1838 af Hofjægermester A. Th. SCHÜTTE til DANQVART NEERGAARD, 1838–42 Ejer af Haraldskær, 1842–75 af Lille-Grundet (DAA 1915, 352).
92. Prinsesse JULIANE SOPHIE eller Prinsesse (LOUISE) CHARLOTTE.
93. PRINS CHRISTIAN FREDERIKS 1. fraskilte Hustru Prinsesse CHARLOTTE FREDERIKKE.
94. Fyens Stifts Landemode-Act 1840, 43–46.
95. Ib. 1841, 49 f.
96. Kancelliet udnævnte 26/3 1842 Provst SEIDELIN til Medlem af Amtsraadet for Assens og Hindsgavls Amter (Fyens Bispearkiv, Journal 1841–42 p. 42 Nr. 112 og p. 318 Nr. 95, 15/1 og 26/3 1842).
97. Om HANS DINSEN se Fra Arkiv og Museum V (1912–15) 97 f.
98. SIGISMUND NIELSEN: Valgene paa Fyn i 1848 til Den grundlovgivende Rigsforsamling (Fynske Aarbøger 1948, 93–218. Især 139–159, 184 f., 205–213).
99. »Historisk Topographie . . .« S. 216.
100. F. ELLE JENSEN: Frivillige Menighedsraad i Fyns Stift (Kirkehist. Saml. 7. Rk. 4. Bd. (1960–62) 114–127.
101. Fyens Bispearkiv, Baag Herreds Breve 1853–67.
102. Baag-Vends Herreders Provstearkiv, Breve vedr. Sognene i Baag Herred 1829–62.
103. Bevillinger fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til Udstykning, Salg og Bortfæste af Dreslette Præstegaards Jorder og Huse er nævnt i Fyens Stifts Landemode-Act 13/6 og 30/12 1854, 30/7, 19/10, 24/11 (og 29/12) 1855, 15/4 og 22/5 1856, 8/5 og 29/9 1860, 30/7 og 31/12 1861, 14/1, 22/3, 23/4, 18/8 og 4/12 1862.
104. EINAR RICHTER, * 1786, døbt 9/7 i Loktu Kirke i Frosten Sogn, Indherreds Provsti ved Trondhjem (Enkekassen), var ved Vielsen 1814 Forvalter paa Adelsborg (Hovedgaarden Dragsholm i Faarevejle Sogn var Hovedsædet i Baroniet Adelsborg), i Faarevejle Sogn fødtes 1818 en Søn, der blev Præst, og RICHTER boede endnu i Vindekilde, Faarevejle Sogn, 1826, da han ved Rentekammerskrivelse 29/7 blev Inspektør over de kgl. Gaarde og Godser i Sjælland og Fyn, deriblandt Frederiksgave og Flenstofte;

- Justitsraad, Etatsraad, 26/8 1847 R. af Dbg., † 30/9 1854 af Alderdom i København, begr. 10/10 i Slagelse (Sct. Peder), hvor hans Hustru HELENE FREDERIKKE BIRCH (* 1784 i Nykøbing S., døbt 22/9, ~ 11/8 1814 sst.) var død 9/10 1845 af Vattersot efter langvarige Lidelser, paa Liselund i Slagelse Sct. Peders Sogn, begr. 15/10. Børn.
105. Assens Dommers Arkiv, Real- og Navneregister til Baag Herreds Skøde- og Panteprotokol, Dreslette, c. 1800–1950, S. 29. – Baag Herreds Skøde- og Panteprot. Nr. 9 fol. 560, Nr. 17 fol. 43 f. – »Historisk Topographie . . .« S. 86, 119, 161.
106. PAUL NEDERGAARD: En dansk Præste- og Sognehistorie, Fyns Stift (1955) 296. – Vestfynsk Hjemstavn 1963, 67.
107. Den paagældende, af Provst V. P. SEIDELIN forfærdigede Lænestol er lavet af Pap over et Jernstel, har drejede Forben samt 2 Armlæn, der hver bæres af 5 drejede Pinde; flere Steder paa Kanter og Fremspring er der Spor af Forgyltning. Den foræredes oprindelig – muligvis ved Provstens Død 1863 – til JOHANNE MADSEN eller hendes ældre Søster METTE MADSEN (* hhv. 1842 og 1831) fra Brydegaard i Dreslette Sogn, som i sine unge Dage tjente hos Provsten paa Aldershvile, og har siden været i hendes Families Eje, sidst hendes Broderdatter Frøken (ANNE) KRISTINE MADSEN i Brydegaard, hvis Søstersøn Gaardejer CHR. RASMUSSEN, Hovgaarden, Saltofte, 27/1 1966 skænkede den til Odense Bys Museer (Museumsnr. 35/1966). Efter Restaurering i Museet i Møntestræde har den nu fundet sit blivende Sted i den den 22/6 1971 aabnede, gamle Tommerup Præstegaard i Den fynske Landsby, Odense. (De paagældende Medlemmer af Slægten fra Brydegaard nævnes i LARS BOE THOMSEN: Boernes Historie og Slægts-tavler 1546–1960 (1960) 289 ff., 502 f.).
108. Venligst meddelt af Overlærer L. P. PEDERSEN.
109. Venligst meddelt af Administrator, kgl. Ordenshistoriograf, Dr. phil. ALBERT FABRITIUS.
110. Vistnok ANTOINETTE CHRISTIANE BIRCH (1823–92) (Broderdatter af Kammerraad CHRISTEN KJÆRS Hustru), der 1843 havde ægtet Krydstoldinspektør, senere Admiral JØRGEN PETER FREDERIK WULFF (1808–81).
111. Fyens Bispearkiv, Kopibog B 1856–60.
112. Kultusmin. 1. Dept. Journal 1859 Nr. 613; Forestillinger 1859 28/5.
113. Kultusministeriet, 1. Dept. 1860 Forestillinger, 17/5.
114. Ib. 2/7.
115. Overlærer P. H. KRAGH og Portrætmaler FR. L. STORCH var hhv. Søstersøn og Brodersøn af Sognepræst FR. L. STORCH i Sønderby. Løjtnant GIØDESEN er enten den senere Kommandør P. F. GIØDESEN (hvis Hustru var Broderdatter af Sognepræst FR. L. STORCH i Sønderby) eller hans Broder, senere Kapitajn GIØDE GIØDESEN.
116. P. R. BALSLEV: Hvad de gamle fortæller (Vestfynsk Hjemstavn 1963, 64–71).
117. Kultusministeriet, 1. Dept. Journal 1861 Nr. 454 og 855; Forestillingsprotokol 1861. – Fyens Bispearkiv, Kopibog B 1861–68, 17/4 og 5/6 1861.
118. Fyens Bispearkiv, Kopibog B 1861–68.
119. Kultusmin. 1. Dept. Journal 1862 Nr. 1566 med Indlæg. – Ifølge kgl. Resolution 3/6 1826 kunde svagelige Præster, der – endog ved Hjælp af en personel Kapellan – ikke længere kunde bestyre deres Embeder, gøre sig Haab om Entledigelse med en Pension af 2 à 300 Rbd. Sølv af den alm. Pensionskasse.
120. Kultusmin. 1. Dept. Forestillinger 1862 Nr. 114.
121. Fyens Stifts Landemode-Act 1863, S. 14.
122. Fyens Bispearkiv, Baag Herreds Breve 1853–67.
123. Aarbog for Hist. Samf. for Odense og Assens Amter 1916, 475 f. – Fyens Stifts Landemode-Act 1859, 1860, 1861 og 1862 nævner flg. Skrivelser fra Min. for Kirke- og Undervisningsvæsenet: 2/2 1859 ang. Bevilling ved Finansloven af 3000 Rd. som Tilskud til Opførelsen af en Kirke paa Baagø, 16/4 s. A. ang. Bygning af Kirken og Skolelærerboligens Omdannelse til Præstebolig, 19/1 og 11/2 1860, at Finansmin. har anvist de 3000 Rd., 8/4 1861 fremsendes et kgl. Reskript af 18/3 ang. Oprettelsen af Øen Baagø til et selvstændigt Sognekald og Opførelse af Kirken; det bevilges, at Opførelsen overdrages Tømmermester MADSEN i Assens efter hans Overslag og under Grev WEDELLS Tilsyn; 28/10 s. A., at KONGEN 25/10 har beskikket CHRISTIAN HARTVIG KJØDT til Sognepræst og Skolelærer paa Baagø, 18. s. M., at Min. anser det rettest, at Kirkens Indvielse foregaar samtidig med KJØDTS Indsættelse.
- Den 3/11 1861 foretog Biskop ENGELSTOFT Indvielse af Baagø Kirke, Ordination og Indsættelse af Sognepræst KJØDT og Indvielse af Kirkegaarden, ifølge Vestfynske Avis 6/11 i Overværelse af en overordentlig talrig Forsamling, hvoriblandt Øens Ejer Kammerherre WEDELL-WEDELLSBORG med Familie. Derimod deltog Provst SEIDELIN ikke i Festligheden; ifølge samme Avis deltog af gejstlige Øens hidtidige Sognepræst SCHALDEMOSE fra Assens samt Sognepræsterne BØGH fra Gamtofte, SCHIØDTE fra Sønder Aaby i Husby Sogn og MØLLER fra Barløse.
- Øen Baagø hørte indtil 18/3 1861 under Assens Sogn; 21/4 1956 nedlagdes Baagø som et selvstændigt Sognekald og henlagdes som Anneksogn under Assens.

(Om Baagø Sogn se ogsaa PAUL NEDERGAARD: Dansk Præste- og Sognehistorie III Fyns Stift (1956) 262 f.).

(Tømremester i Assens HANS NICOLAI(SEN) MADSEN, * 2/7 1809 i Bukkebjerg Huse i Vester Skerlinge Sogn, hjd. 3/7, i K. 6/8, † 8/5 1866 i Assens, begr. 14/5, ~ 16/8 1844 sst. MAREN WILLUMSEN, * 29/11 1807 i Hjerup, hjd. s. D., i Kerte K. 13/12, † 23/12 1865 i Assens, begr. 29/12).

124. Om L. C. TØRSLEFF, der havde Eksamen fra Bernstorffsminde Seminarium, se T. BAUMGARTEN: Borgerlige Familier (1910) 205. – De 3 øvrige havde alle Eksamen 1839 fra Skaarup Seminarium: JENS ANDERSEN-DUE, * 13/3 1820 i Gelsted, Andenlærer i Assens, † 30/6 1863 sst. (Assens og Omegns Aarbog 1865, 77). – AXEL GEORG MÜLLER, * 1814 i København, 1849–70 Andenlærer i Kerte, boede paa Barløse Mark i Nabosognet Barløse, hvor hans Hustru, der overlevede ham, var Jordemoder, og hvor han selv døde i »Jordemoderhuset« 28/2 1870 som Pensionist; ~ 19/10 1838 i Skaarup GJERTRUD CHRISTIANSDATTER, * 1/5 1818 sst., døbt 11/5 i K., † 10/2 1900 paa Barløse Mark, begr. 17/2 paa Barløse Kgd. – PHILIP NIELSEN BANG, * 8/3 1813 i Føns, 1848 Lærer i Sarup, † 18/9 1864 af Apoplexi i Haarby Sogn (Odense og Assens Amters Aarbøger 1927, 301; 1928, 469).
125. Initialerne til Fornavnene er ombyttet.
126. Provst JACOB JACOBSENS og ANNA MARGRETHE ERICHSENS 6 Børn, alle født i Dreslette (de 4 ældstes Fødselsdage fra BLOCH og NÆRAAE: Den Fyenske Geistligheds Historie II (1790) 216):
1. JENS BØRGE JACOBSEN, * 31/5 1784, døbt 7/6, 1808 Eksamen fra Brahetrolleborg Seminarium, var 1809 Informator paa Krumstrup og 1814 paa Løgismose, 1815–22 Lærer ved den 1815 ved Stævnebro mellem Flemløse og Gærup for disse 2 Byer opførte Skole (nedlagt 1900) i Flemløse Sogn, 1822–52 Lærer og Kirkesanger paa Helnæs, † 4/1 1852 paa Helnæs, paa Vejen til Kirken, af Alderdom og Hoste, begr. 12/1.
~ 4/11 1815 i Flemløse Kirke (efter Ophævelse af hans Forlovelse med en Pige fra Gærup) DOR-
THEA LARSDATTER, * 1789 i Dreslette, døbt 11/10, † 15/11 1856 paa Helnæs, begr. 22/11.
(Aarbo f. Hist. Samf. for Odense og Assens Amt 1927, 303, og 1932, 206. – P. RUNGE: Af Helnæs Sogns Historie i ældre Tid, i Fyns Tidendes Tillæg, Fynsk Søndag 10/3 1935. – Helnæs Sogneforstanderskabs Forhandlingsprot. 1841–60, om Enkens Pension).
 2. JOHANNES JACOBI JACOBSEN, * 26/8 1785,

døbt 31/8, Stud. 1805 priv., 1808–10 Premierløjtnant i Kongens Regiment (1809 i Odense), 1812 cand. jur., 1815 virkelig Krigsassessor, 1822 By- skriver i Hasle, Herredsskriver i Nørre Herred og Birkeskriver i Hammershus Birk, 1826 By- og Herredsfoged samt Birkedommer sst., † 1841 i Hasle. Gift 2 Gange.

Hans Søn Sognepræst CARL CHRISTIAN EMIL JACOBSEN (1817–84), der 1843–60 var personel Kapellan hos Provst SEIDELIN i Dreslette, var Fader til Professor, Dr. theol. h. c. J. C. JACOBSEN, der 1891–1929 var Professor i Teologi (Gammel Testamente) ved Københavns Universitet.

3. MARGRETHE DOROTHEA JACOBSEN, * 1787, † 1872. Se S. 1066.
~ 1809 VALENTIN PETER SEIDELIN, * 1781, 1809–63 Sognepræst i Dreslette, 1837–62 Provst, † 1863. Se S. 1036.
4. CHRISTIAN JACOBSEN, * 7/3 1788, døbt 14/3, konf. 17/4 1803 i Dreslette, boede ogsaa hjemme 1809, men i Odense, da han 1/11 1810 blev indlagt for Kirtelsyge paa Sygestuen i Graabrødre Hospital i Odense, var »hjemrejst« 14/7–25/8 1811, derefter atter indlagt.
† 25/11 1811 paa Sygestuen i Graabrødre Hospital i Odense (Graabrødre Hospitals Arkiv, Protokol for Sygeanstalten i Odense Hospital 1805–62, S. 12). Hans Ejendele, vurderet 17/12 s. A. til 151 Rd. 3 Mk. 6 Sk., overdroges hans 4 Brødre og Svogeren SEIDELIN. Synes ikke begr. i Odense.
5. NIELS JACOBSEN, * 1791, døbt 20/7 eller 22/7; blandt hans Faddere var Frederiksgaves Ejer Konferensraad NIELS RYBERG og hans Søn »Assessor« J. CHR. RYBERG, hvis Hustru ENGELKE CHARLOTTE FALBE bar Daabsbarnet. Konf. 13/4 1806 i Dreslette, var 1809 paa Brahetrolleborg Seminarium, men tog ikke Eksamen; kaldes Kontorist ved sin Død.
† 4/9 1815 i Stifts-Bjergby hos sin Farbroder Sognepræst CHR. FR. JACOBSEN, hvortil han ankom dødssyg Dagen før, begr. 10/9 sst.
6. ANDREAS JACOBSEN, * 1793, døbt 24/7. Landsbymaler. Ugift. Boede 1819 i Faaborg, hos Provst SEIDELIN fra sidst i 1830'erne.
† 17/3 1862 i Dreslette Præstegaard af Delirium tremens, begr. 22/3.
127. I en Overlærer LARS NYBOE, København, tilhørende Samling Breve fra Etatsraad J. C. RYBERG; meddelt af Overlærer L. P. PEDERSEN.
128. Utvivlsomt Gartnerdatteren FREDERIKKE ELISABETH SCHMAUCH, * 1/12 1795 (paa Frederiksgave), døbt 6/12 i Sønderby, boede 1816 paa Flenstofte, ~ 26/1

- 1816 i Dreslette JOHAN CARL BOCK, da Forpagter paa Kærup paa Sjælland, hvor 3 Sønner bliver født 1816, 17 og 18 (Benløse Kbg.); fra 1819 Forpagter paa Skullerup.
129. En Generalmajor ROEPSTORFF synes ikke at have eksisteret paa denne Tid; det drejer sig vel om Generalkrigskommissær i Holsten HENRIK FREDERIK DE ROEPSTORFF.
130. HANS SESSING, * 1773, døbt 8/4 i Ugilt K. (Enkekassen i RA, Kbg. i LA i Viborg), Kancellist i Kongens Kabinetssekretariat, 28/6 1809 – 24/7 (1/9) 1844 Told- og Konsumtionsinspektør i Assens, 4/11 1820 Kammerrad, † 6/3 1847 i Øster Starup Prgd. hos sin Dt. og Svigersøn Sognepræst P. A. F. THEILADE, begr. 11/3; ~ 26/8 1809 »i Huset« i Kbh. (Helligaands) LOVISE AUGUSTA JOHNSEN, * 1784 i Kbh., døbt 28/9 i Vor Frue K., † 24/6 1861 i Øster Starup Prgd., begr. 29/6.
131. SUSANNE HANSDATTER, * 1758 i Rørmose, Søllested Sogn, † 1846 i Dreslette.
- 131a. Den 19aarige LAURINE KRØYER, der 1834 boede i Dreslette Præstegaard som Sognepræst V. P. SEIDELINS Plejedatter, er utvivlsomt identisk med LAURINE AHLEFELDT KRÜGER (eller KRØYER), * 28/6 1815 i Odense (Sct. Knud) (som uægte Datter af Grev CHR. JOHAN FREDERIK AHLEFELDT LAURVIG til Lundsgaard), fra 1822 Elev paa Kostskolen i Christiansfeld, 1831 konf. i Sct. Hans Kirke i Odense, † 1883 i Slagelse, ~ 1845 i Faaborg CARSTEN FRIIS WIBORG, * 1813 i Kbh., 1845–62 Sognepræst i Rynkeby og Revninge, derefter i Slagelse, Dr. phil., Forfatter, Folketingsmand, † 1885. 2 Døtre.
132. CARL CHRISTIAN EMIL JACOBSEN, * 18/7 1817 i Kbh., døbt 31/8 i Garnisons Kirke, konf. 1833 i Rønne, Stud. 1837 sst., 1843–60 personel Kapellan i Dreslette, 1860 Sognepræst i Hvornum og Snæbum, 1870 i Vive, 1880 i Hvorslev og Gerning, † 1884.
133. MARGRETHE MARIE RASMINE SOPHIE JACOBSEN, * 2/11 1819 i Kbh., døbt 13/2 1820 i Garnisons Kirke, konf. 5/10 1834 i Hasle, 1859–82 Indehaver af Ringe Apotek, † 25/1 1882 i Ringe, begr. 1/2. ~ 10/12 1853 i Dreslette Enkemand FREDERIK H. L. M. SEIDELIN, * 1811 i Skanderborg, 1845–59 Apoteker i Ringe, † 22/4 1859 sst., begr. 28/4 (S. 1075).
134. THORA AMANAIDA EMILIE JACOBSEN, * 30/8 1822 i Allinge, døbt 3/10 i Kirken, konf. 25/9 1836 i Hasle, † efter 1855, ~ ?.
135. MARGRETHE ELISABETH MUHLE fra København, der 1860 og 70 var Husjomfru paa Aldershvile, er rimeligvis Datter af cand. jur. CARL ADOLPH MUHLE samt identisk med den 22aarige MARGRETHE ELISABETH MUHLE, der i 1834 som Plejedatter boede hos JENS BRASCH paa Skovgaarde i Søby Sogn.
136. Baag Herreds Skøde- og Panteprotokol Nr. 19 fol. 629 og 653.
137. ANDERS JENSENS Hustru KAREN MARGRETHE RASMUSSEN, * 9/6 1841 i Frøbjerg, Orte Sogn, † 22/2 1913 i Snave Skole, begr. 28/2 paa Dreslette Kgd.
138. ANDERS JENSENS Døtre CAROLINE og MARIE: SOPHIE KIRSTINE CAROLINE JENSEN, * 6/3 1864 i Snave, konf. 1879 i Dreslette, † 1/2 1935 i Flemløse Sogn, begr. 7/2 paa Haarslev Kgd., Enke. – JENSINE RASMINE MARIE JENSEN, * 21/7 1865 i Snave, konf. 1880 i Dreslette, † 1/5 1915 paa Sindssygehospitalet i Middelfart, begr. 8/5 paa Dreslette Kgd. Ugift.
139. Venligst meddelt af Overlærer L. P. PEDERSEN, Assens.
140. Baag Herreds Skøde- og Panteprotokol Nr. 23 fol. 366 og 343.
141. Ib. Nr. 34 fol. 546.
142. Ib. Nr. 48 fol. 367 og 473.
143. Tidens Kvinder 25/4 1967 samt venlig Meddelelse af Fru TOVE LUNDBY 27/3 1970.

BLADUDGIVER OG KIRKEVÆRGE, CAND. JUR. FRIDERIC SEIDELINS 5 SØNNER AF 1. ÆGTESKAB
MED ULRICA BIRGITTE MELBYE

- Fyens Bisparkiv, Odense Gymnasiums og Stiftets Latinskole Breve 1794–1807.
- DK. 5. Dept. Registrant 1809 Nr. 1976, uden Indlæg.
- S. SEIDELIN 1843 10. Oktober 1943, Træk af et dansk Handelshus' Historie gennem hundrede Aar (1943) S. 11–13.
- DK. 3. Dept. Registrant 4/5 1843 Nr. 228 e, med Indlæg.
- CHR. HOLTET: Det dramatiske Selskab i Skanderborg (Aarbøger for Aarhus Stift 1943, 90–92). – CHR. HOLTET: Skanderborg (1956) 130 f.
- CHR. HOLTET: Blade af Skanderborg Bys Historie (1933) 101. – (Ib. S. 180 ff. om F. L. TOLSTRUP, A. T. WARTHØE og J. C. CALUNDAN).
- Fynske Aarbøger 1962, 48, 53; 1963, 228.
- PT 1956, 35. – Fynske Aarbøger 1967, 392.
- A. SIDELMANN: Slægtens Historie gennem 450 Aar (1950) 29.
- Aar bog for Aarhus Stift 1926. – Billede af Giftskabet i: Aarhus, Byen ved Bugt og Bøgeskov, 63.
- Kataloget venligst udlaant 26/10 1963 af dets davæ-

- rende Ejer, Numismatikeren, Advokat AXEL ERNST, Odense.
12. Historikeren PAULUS SEJDELIN kaldes baade i Skanderborg Kbg. ved sin Daab og i Ribe Domkbg. ved sin Konfirmation 26/4 1829 (hans Søskende er alle konf. i Skanderborg): LILLE HANS CHRISTIAN PAULUS SEIDELIN.
13. HARALD SHILRIK SEVERUS SUNDT SEIDELINS Mormoders Moder hed ULRIKKE ANTONETTE SUNDT.
14. SØREN JESPERSEN, * c. 1765 (rimeligvis den SØREN JESPERSEN (Broder til den S. 1280 Note 79 nævnte CATHRINE MARIE RASMUSDATTER JESPERSEN), der er døbt 7/10 1764 i Skanderborg og konf. 1781 sst.), Gæstgiver i Skanderborg, 1799–1803 Postmester sst., 1803–29 Ejer af Mallinggaard i Skanderup Sogn, † 30/11 1829 sst.
- ~ 1) 8/12 1792 i Skanderborg Enke JOHANNE CHRISTENSDATTER, * c. 1761, † 1796 sst., begr. 9/11. (~ 1) HANS BAASTRUP, Købmand og Herberger for den agende Post sst., † 20/11 1791 sst.).
- ~ 2) 17/11 1797 i Huset sst. MARIE KIRSTINE RASMUSDATTER NØRSCHOU, * 1773 i Lille Hjøllund, døbt 10/10 i Vrads Kirke, † 17/2 1811 paa Mallinggaard.
- ~ 3) 29/9 1811 i Vær SOPHIE MAGDALENE SCHMIDT, * 23/12 1780 i Vær Præstegaard, døbt 2/2 1781; boede som Enke paa Møballe Mark i Katstrup Sogn, hvor hun 1831–43 ejede en Gaard (Htk. 3 Tdr. 6 Skp. 2¾ Alb.), † 1858 (hvor?).
15. Muligvis den CHRISTIAN GERHARD PORTH, der blev Student fra Odense 1801.
16. Oberst FERDINAND ZUBER, * c. 1748 i Kbh., i mange Aar ansat i Ingeniørkorpset, 1808–11 Kommandant over Hals Skanse og Inspektionshavende ved Fladstrand Fæstning og Egense Batteri med Bolig i Hals, † 11/5 1823 i Helsingør, begr. 17/5 (Sct. Marie), ~ CECILIE CATHRINE LIEBMANN, * c. 1784, † 16/6 1816 sst., begr. 18/6.
17. NICOLAUS LUDVIG WARNECK, * 3/8 1781 i Munk Brarup i Slesvig, døbt 6/8, Søn af Kapellan sst. (fra 1769, fra 1784 Sognepræst sst.) JOHAN CHRISTOPHER WARNECK og HENRIETTE AUGUSTA OEST, hvis Fader Sognepræst i Nykirke (Neukirchen) N. OEST var blandt Fadderne. – Denne Sognepræst NICOLAUS OEST (blandt hvis Børn var Sønnen Professor JOHANN FRIEDRICH OEST (1795–1815 den første Forstander for det 1794 oprettede Bernstorffsminde Seminarium ved Brahetrolleborg; S. 416; DBL) og endnu 2 (3) Døtre, der var gift med Præster i Slesvig) var fra 1744 Kapellan og fra 1763 Sognepræst i Nykirke Sogn i Angel, det svagest befolkede Sogn paa Slesvigs Fastland (145 Indbyggere i 1864), hvor der undertiden forløb Aar uden Dødsfald eller Bryllupper, hvilket engang foranledigede Pastor OEST til at skrive:
- Im Himmel wird nicht coupuliret
Und auch kein Sterbefall verspüret,
Doch kommen Kindelein hinein,
So mag wohl hier der Himmel sein.
- Samme Pastor OEST eller en senere Præst i Nykirke skal engang have affattet sin aarlige Indberetning om Fødsler og Dødsfald i Sognet saaledes:
- Gestorben: kein,
Geboren: ein,
und das ist mein.
18. F. E. HUNDRUP: Stamtavle over OLUF BANGS Efterkommere paa Sværdsiden (1875) 77.
19. FRANZ FRIEDRICH RANN, * 1/4 1788 i Siseby Sogn (Nabosogn til Riseby Sogn) i Schwansen, døbt 4/4.
20. DAA 1890, 333.
22. FREDERIK CARL EMIL HOLCK, * 9/4 1792 i Søbæks Mølle, Tikøb (siden 1928 Egebæksvang) Sogn, døbt 11/5, opkaldt efter en af sine Faddere PRINS EMIL af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg; 1814 Told- og Konsumtionsforvalter i Skanderborg, 1844(49)–51 Told- og Konsumtionsinspektør i Slagelse, † 15/11 1857 sst., begr. 21/11 (Sct. Mikkels).
23. METTE JESPERSEN, * 1795 i Skanderup Sogn, hjd. 30/9, i K. 14/11, † 6/10 1871 i Skanderborg, ~ 20/7 1815 paa Mallinggaard, Skanderup Sogn, Enkemand ESKILD SØRENSEN SØEGAARD, * c. 1778, Borgerskab 4/10 1805 som Købmand i Skanderborg, Kirkeværges sst., † 1828. (Han ~ 1) MAREN JENSDATTER BIØDSTRUP, * c. 1779, † 6/3 1814 i Skanderborg).
24. Muligvis JOHAN HEINRICH LANGERMANN, 1811–15 Ejer af Gaarden Alsted i Ø. Nykirke Sogn og 1815–19 af Østergaard i Stenderup Sogn, Nørre Tyrstrup Herred, og Hustru SEVERINE JØRGENSEN (~ 1811) (OTTO JØRGENSEN: Slægten JØRGENSEN fra Følle (1918)).
25. Amtstuefuldmægtig og Forligskommissær i Viborg NIELS HENRIK THORSON (ved Daaben NIELS THORSEN), * 10/3 1790 i Faaborg, hjd. 12/3, i Kirken 14/3, † 13/9 1859 i Viborg, ~ 10/12 1815 i Huset (Bev. 28/10) i Skanderborg EVENSINE (EDVINSINE) MARGRETHE STRØM, * 1796 i Vejle, døbt 24/4, † 24/9 1875 (i Kbh.?) af Alderdomssvaghed, begr. 28/9 Kl. 12 fra Frederiksberg K. paa »den gamle Kirkegaard« (Frederiksberg Kbg.).
26. Sognepræst i Skeby PETER HØSTS Søn UDE JENS HØST (J. VAHL: Slægtebog over Afkommet af CHRISTJERN NIELSEN, Borgmester i Varde o. 1500, I (1879–86) 75 ff.).
27. Muligvis JOHAN FREDERIK CHRISTOPHER KINDLER, *

- 19/2 1790 i Taarnby paa Amager, straks hjd., i K. 7/4, (Søn af Birkedommer CHRISTOPHER KINDLER og MARIA SOPHIA FREDERIKKE WØLDIKE), 12/10 1827 Borgerskab som Købmand i Skanderborg, Forligskommissær, † 22/3 1861 sst.
28. S. SEIDELIN 1843 10. Oktober 1943, Træk af et dansk Handelshus' Historie gennem hundrede Aar (1943) 13.
29. CECILIA ULRIKKE SIDELMANN'S 2 yngre Søskende, * paa Cathrinebjerg i Sneum Sogn:
1. THYGERINE SOPHIE AMALIE SIDELMANN, * eller døbt 15/8 1791, boede 1801 i Ribe, var for »Sindssvaghed« indlagt i Randers Hospital 3/11 1829 – 1/5 1830 og 6/2 1833 om Aftenen – Maj 1835; i 1834 fik hun et Par Krykker, blev 6/6 1835 indtaget paa Kost sst., men nævnes ikke i Hospitalets Portionsprotokoller. I Folketællingerne 1834–60 incl. boede hun som Lem i Randers Hospital, 1834 kaldes hun Enke, 1840 gift, 1845 gift, syg i 11 Aar, 1850 Enke, 1855 Enke, periodisk vanvittig Lem, 1860 Enke, har nu sjældne Anfald af Vanvid, bor i Hospitalets østre Fløjs Stueetage, † efter 1860 (hvor?).
~ . . HJORTH, Kontorbetjent, erklæret umyndig, boede 1827 i Randers, vistnok † før 1834 eller mellem 1845 og 50.
 2. HANS JACOB SIDELMANN, * eller døbt 1/10 1794, 1805 Landkadet, 1812 Sekondløjtnant i 3. jyske Infanteriregiment, 1820 Premierløjtnant, 1829 Kaptajn, boede 1834 ugift i Aalborg, 1835 R. af Dbg., 1836 Stabskaptajn, Afsked 1842, 1858 St. Helenamedaille, 1861 kar. Major, † 16/7 1866 i København (Fiolstræde 11), begr. paa Garnisons Kgd. Gift. Ingen Børn.
(A. SIDELMANN: Slægtens Historie gennem 450 Aar (1950) 29 f.).
30. Danske Samlinger II 2 (1872–73) 55.
31. Patriciske Slægter III (1915) 40 f. – O. NIELSEN: Skadst Herred (1862) 79 f. – Fra Ribe Amt 1913.
32. EHRENCRON-MÜLLER: Gravskrifter i danske Aviser 1759–1800 (1944) 47.
33. DK. Jydske Registre (RA).
34. PT 1889, 43.
35. PT 1881, 176.
36. NYGÅRDS Sedler (RA).
- 36b. Ritmester CARL CHRISTIAN VILHELM IRMINGER (c. 1746–97) er Søn af Generalløjtnant CARL GOTTHELF IRMINGER (c. 1685–1764) til Vindum Overgaard og Hustru METTE DOROTHEA FRIEDENREICH (c. 1702–80) (A. IRMINGER: Stammbaum 1475–1935, Manuskript i LA i Kbh.).
- 36c. Skoleholder og Klokker til Sct. Catharinæ K. i Ribe NIELS BRASEN, * 1754 sst., døbt 25/8, † 29/11 1815 sst., begr. 6/12, Søn af Klokker til samme Kirke JEPPE EENHOLM BRASEN (* c. 1727, † 3/10 1767 sst., begr. 7/10; hos ham boede AMBROSIUS STUB vist 1752–54) og Hustru KAREN SCHYTT (SCHIØTTE) (* c. 1730, ~ 4/6 1751, († eller) begr. 15/3 1805 sst.) (Sct. Catharinæ Kbg.).
37. MARGRETHA CATHARINA ADRIAN havde tidligere været gift med Stifteren af Fyens Stiftstidende CHRISTIAN GORMSEN BIERING (DBL II 598, VI 72).
38. Ejendommen Overgade 8 i Odense nedreves 1966.
39. S. C. SEIDELIN'S Forbindelse med BERZELIUS: H. G. SÖDERBAUM: JAC. BERZELIUS I (1929) 403 ff., Bilaga D. JAC. BERZELIUS: Själfbiografiska Anteckningar (1901) 46, 51 f., 171. – De 3 Breve fra SEIDELIN til BERZELIUS og Fotografiet af SEIDELIN findes i Kungl. Vetenskapsakademiens Bibliotek og Berzelius-Museum i Stockholm, hvem jeg skylder Tak for fotostatistiske Kopier deraf.
40. Den tyske Fysiker og Kemiker J. S. C. SCHWEIGGER var Aaret før blevet Professor i Nürnberg, hvor han begyndte at udgive det store Tidsskrift »Journal für Chemie und Physik«.
41. Fonden ad usus publicos II 1801–26 (1902) 189 f., 492.
42. Den specielt for Glas- og Porcelænsfabrikation virksomme, tyske Kemiker, Professor A. F. GEHLEN døde 15/7 1815 i München.
43. Maanedsskrift for tekniske Meddelelser (udg. af Industriforeningen i København) 1882, 176–180 (S. 147–183: C. NYROP: Dansk Pottemageri). – Endvidere nævnes Fajancefabrikken Søholm i: C. NYROP: Bidrag til den danske Industris Historie (1873) 233–236 (S. 195–294: Den danske Porcellænstilvirkning og andre dermed beslægtede Tilvirkninger). – EILER NYSTRØM: Gentofte Sogn i Fortid og Nutid (1916) 208 f., 317. – EMIL HANNOVER: Keramisk Haandbog I (1919) 431. – KAI ULDALL: Gammel dansk Fajance (1967) 266, 297.
44. Fajancefabrikken Søholms Arkiv (i Den kgl. Porcelænsfabriks Arkiv i LA i Kbh.) indeholder bl. a. Nr. 341 Direktionens Korrespondancesager m. m. 1826–33 (heri ogsaa talrige Breve fra S. C. SEIDELIN og hans Indbydelsesplan) og Nr. 345 Regnskab over Indtægt og Udgift 1827–38.
45. KAI ULDALL: Gammel dansk Fajance (1967) 266.
46. Fajancefabrikken i Bagsværd er ikke nævnt i de ovenfor nævnte trykte Værker.
47. Københavns Amts nordre Birks Skøde- og Panteprotokol Z 1831–34, 559b–562.
48. Formentlig Brygger, Kancelliraad KNUD GOTFRED GROTH, * 1785 i Holstebro, hjd. 26/4, i Kirken 3/6, † 1849, Søn af Sognepræst SIMON GROTH.
49. Københavns Amts Ryttergodsdistrikts Skifteprotokol.
50. Rimeligvis JOEL LEVETZOU, * 1804, der 10/7 1830 tog Borgerskab som Juveler i Kbh. og 29/6 1849 afgav sit Borgerskab (CHR. A. BØJE: Danske Guld og Sølv Sme-

- demærker før 1870 (1969) 133); ifølge Vejviseren 1849 boede han paa Kulturvet.
51. Københavns Amts nordre Birks Skøde- og Panteprotokol Æ 1834–37, 328–330b.
 52. Ifølge The German Hospital's Annual Report. Venligst oplyst i April 1969 af The Pharmaceutical Society of Great Britain. – H. G. SÜDERBAUM: JAC. BERZELIUS I (1929) 404.
 53. Er født 25/11 ifølge Skiftet efter hans Moder (Odense Skifteprotokol 1795–99, 797) og ifølge Brev fra ham til Kaptajn LENGNICK, dat. Frederikssund 12/8 1843: »jeg IVAR BRINK SEIDELIN fød i Odense den 25. Nov. 1789.« (sign. I. BR. SEIDELIN) (Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. Fol. 745e (65)).
 54. DK. 2. Dept. Indlæg til Registrant Nr. 104 19/2 1828.
 55. DAA 1966, 8.
 56. HERMANN ANDREAS RICHARDI, * 22/12 1788 i Tating, Eiderstedt Provsti, døbt 28/12, Stud. Kiel 1806, 1807 Fændrik i Sjæll. Jægerkorps, 1809 Sekondløjtnant, 1813 Afsked med Krigsassessors Karakter, 1816 Borgerskab som Købmand i Frederikssund, 1830 Toldkontrollør i Preetz, 1843 Toldforvalter i Aabenraa, 1852 Toldkasserer sst., † 1855 sst. ~ 5/6 1813 i Frederikssund ANNE MARIE SMITH, * 7/1 1781 i Frederikssund, hjd., i K. 5/2; boede ved sin Død i Osnabrück, † 18/9 1864 under et midlertidigt Ophold i Ahrensburg i Holsten. (Enkekassen; Berl. Tid. 1864 Nr. 229).
 57. T. A. COLDING: Legatfamilien LANGE (1926) 55, 64, 84. – DBL XIII 540.
 58. NIELS WULFF, * 1771 i Skuldelev, døbt 6/2; ~ 12?/7 1806 »hjemme i Huset« i Roskilde (Domsogn) ANE KIRSTINE LINDBERG, * 8/10 1780 i Roskilde, døbt 12/10 i Domkirken, † 24/8 1856 i Frederikssund, begr. 30/8.
 59. Utvivlsomt HEINRICH MØLLER SCHULTZ, * 1796 i Flensborg, 1809 Kadet, 1812–17 Sekondløjtnant i Kronens Regiment, 1822 ~ en Søster til Apoteker I. B. SEIDELINS Hustru (O. M. GIERSING: Stamtavle over Efterkommerne af PEDER PEDERSEN MALLING og CHARLOTTE HYLLEBORG STORM (1884) 22), 1837 Told- og Konsumtionskasserer i Skagen og Kammerraad, 1848 Toldforvalter i Skagen, 1860 i Faaborg, † 1868 sst.
 60. JOHAN CHRISTIAN TITUS BEISSENHERZ, * 29/1 1788 i Hamborg, † 4/4 1869 i København som pens. Major (Korsgade 25), ~ 3/6 1813 i Frederikssund ELISA SMITH, * 22/8 1790 (Enkekassen) (hvor?), † efter 1845 (naar og hvor?).
 61. ENGELBRECHT WAAGER KNOPH, * 14/6 1768 i Kbh., døbt 28/6 (Sct. Nicolai), Premierløjtnant i sjæll. Jægerkorps, 1804 Afsked som Kaptajn, Slotsforvalter paa Jægerspris, Landinspektør, † 8/1 1837 i Frederikssund, begr. 16/1.
 62. O. M. GIERSING: Stamtavle over Efterkommerne af PEDER PEDERSEN MALLING og CHARLOTTE HYLLEBORG STORM (1884) 18–24. (Heri S. 18–21 PETRINE CHARLOTTE BECKS 5 + 3 Børn).
 63. P. J. SCHMIDT: Slægten FEILBERG (1890) 40. – Aarhus Stifts Aarbøger 1913, 173.
 64. NIELS JØRGEN BORGEN (1761–1822), Provstesøn fra Lyngaa, Stud. 1782, 1798 Degn i Værum (F. E. HUNDRUP: Stamtavle over Familien BORGEN (1851) 6; GIESINGS Jubel-Lærere III 214).
 65. Formentlig den lige nævnte NIELS JØRGEN BORGENS Hustru JOHANNE CATHRINE HENSEMANN, * 1761 i Ø. Tørslev Præstegaard, hjd., i K. 25/2, troløvet 11/5 1798, ~ 8/6 1798 i Værum, † 21/12 1830 i Væt i Anneksognet Ørum, begr. 30/12 paa Værum Kgd.
 66. H. J. MØLLER: Apotheker, Assessor pharm. JACOB MØLLER og hans Slægt (1889) 94–97.
 67. NICOLINE CHRISTIANE AMALIA BLOCH (1769–1851, ~ 1802) eller CAROLINE SOPHIE EMMERENTZE BLOCH (1778–1830, ~ 1803) (Stamtavle over FREDERIK SØRENSEN BLOCHS Descendenter (1967) 19 og 40).
 68. Vor og Nim Herreders Skøde- og Panteprotokol 1822–25 (B 65 109, 202).
 69. Formentlig enten Major MAGNUS WESTERHOLDT (c. 1761–1851) eller Major CHR. WESTERHOLDT (c. 1789–1858).
 70. RASMUS SCHANDORPH, * 1787 i Skanderborg, ~ 1809 i Ø. Starup, 11/2 1811 Borgerskab som Købmand i Aarhus, eligeret Borger sst., † 28/10 1866 (ikke 1860) sst., begr. 2/11 (Vor Frue).
 71. CARL CHRISTIAN KLÜVER, * 1809 i Roskilde, døbt 27/4 (Domsogn), Forstkandidat, kgl. Skovrider ved private Skove i Jylland, Jægermester, boede i Skanderborg, ~ 31/11 1838 sst., † 1882. (F. E. HUNDRUP: Stamtavler over fire Roeskildske Familier BORCH, BRUUN, BRØNNICHE og KORNERUP (1851), 18).
 72. Vor–Nim Herreders Skøde- og Panteregister A 1774–1863 (B 65–131, 480e; B 65–132, 247, 251, 258, 265 f.; B 65–133, 385, 387, 391).
 73. Aar bog for Aarhus Stift 1913.
 74. Vor–Nim Herreders Skøde- og Panteprotokol 1843–47 (B 65–118, 565, 572).
 75. Skanderborg Amts Journalsag 1844 Q Nr. 1143 (LA i Viborg).
 76. Vel den 17aarige Tjenestepige JULIANE LUND, der 1823 kom til Ørridslev fra Stensballe i Vær Sogn, eller den METTE CATHRINE LUND af Neder Hovedgaard, der nævnes som Fadder 1832.
 77. Muligvis Prokurator i Horsens JENS PETER HORNS Søster CHRISTIANE SOPHIE HORN, * 1788 i Horsens, døbt 6/6, † 17/9 1853 sst.
 78. Det drejer sig sikkert om Faderen GOTTHOLD SEIDELINS Fætter exam. jur. FREDERIK SIEGFRIED MELBYE,

- der var Stiftamtsfuldmægtig og Prokurator i Ribe Stift og døde 1831 i Ribe.
79. Amtstuefuldmægtig og senere Møllejer i Skanderborg ANDERS JENSEN, * 6/8 1799 i Gesing, Fruering Sogn, købte ved Købekontrakt 11/5 1830 og Skøde 1/7 1831, læst 17/8 1832, Gaarden Adelgade 2 i Skanderborg (af den hidtidige Amtstuefuldmægtig J. F. L. NUTZHORN, hvis Skøde paa den var læst 26/1 1821), † 9/11 1854 sst. som Følge af et voldsomt Fald ned fra Møllen, begr. 17/11, ~ 6/11 1833 sst. SOPHIE HELENE SCHOU, * 18/7 1801 sst., † 2/10 1851 sst. af Mavekræft, begr. 9/10, Datter af ANDERS JENSEN SCHOU (* 1767 i Maarslet, døbt 30/8, Organist i Skanderborg, 1/4 1820–1834 tillige Postmester sst., † 24/11 1834 sst. af Typhus, begr. 29/11) og Hustru CATHRINE MARIE JESPERSEN (* 1772 sst., døbt 24/5, ~ 11/5 1798 sst., † 20/3 1836 sst. af Brystsvaghed, begr. 26/3).
80. POUL IBSEN WENNEMOSE SCHANDORPH, * 6/2 1793 i Skanderborg, var 1814 og 16 Forpagter af Tovstrup Mølle i Dallerup Sogn, 1817 Købmand i Aarhus, boede 1820 i Vissing, 1822–25 i Ringkloster, 1826–34 Gaardejer i Grumstrup, Vedslet Sogn, 1846 Gæstgiver i Ringkøbing, † ? (~ 1) 1813 i Randers, 11 Børn * 1814–32, ~ 2) 1837 i Skibet). Hans Fader var 1801 Kromand i Hovedkro.
81. CHRISTIANE BIRGITTE ANTONETTE (døbt ANETTE) SCHEEL, * 17/9 1797 i Aalborg, hjd. 20/9, i Budolfi K. 28/10 (Dt. af Distriktskirurg og Regimentskirurg, Justitsraad CHRISTIAN PAUL SCHEEL i Aalborg), † 7/12 1859 i Horsens af en Svulst i Underlivet, begr. 12/12 paa Vedslet Kgd.
~ 1) 20/4 1827 (Horsens og Tamdrup Kbgg.) JENS MANDIX, * 1802, døbt 6/10 i Horsens (i Modsætning til sine 7 Søskende, der er døbt 1794–1805 i Tamdrup; Søn af Ejer af Bisgaard i Tamdrup Sogn OLE JENSEN MANDIX, * 1727 sst., † 1805 sst., ~ 3) 21/12 1792 i Horsens), Gaardejer i Grumstrup, † 9/3 1834 sst., begr. 15/3. 4 Børn (* 1828–33 i Vedslet Sogn; Nr. 1 † 1828).
~ 2) 29/9 1837 i Vedslet K. (Forlover var GOTTHOLD SEIDELIN i Hovedkro) Enkemand JENS SCHWENSEN, * 29/6 1797 paa Stoltelund i Tinglev Sogn, døbt 5/7, (Søn af Forpagter PETER SCHWENSEN og Hustru KUNIGUNDA MARIA CHARLOTTA RASMUSSEN el. ASMUSSEN), Forpagter, fra 1837 Gaardejer i Grumstrup, † 16/1 1878 i Hesselballe, begr. 23/1 paa Uldum Kgd. (J. VAHL: Slægtetog over Afkommet af CHRISTJERN NIELSEN IX (1892) 25. – ALBERT FABRITIUS: Slægten SCHWENSEN fra Aabenraa (1934) 66 f. 2 Børn af 1. Ægteskab).
82. TORKIL BAUMGARTEN: Det gamle Horsens og Horsens-Slægter (1925) 63.
83. JENS ANDREAS MØLLER, * 5/4 1820 i Nykøbing Mors, hjd. 6/4, i K. 16/9, Søn af Kancelliraad, By- og Herredsfoged JACOB CHRISTOPHER MØLLER (29/12 1820 Byfoged i Præstø) og 2. Hustru ELSE CATHRINE POULSEN.
84. Horsens Byfoged, Domprotokol 1844–58 (B 66–118) 133.
85. Viborg Tugthus Arkiv. Protokol over Mandfanger 1849–53 (B 204–60) 279.
86. Denne Bog forærede GOTTHOLD SEIDELINS Datter ROSALIA SEIDELIN 16/11 1876 til JOHANNES LOFT i Horsens paa hans 10 Aars Fødselsdag; denne – senere Lektor i Odense – forærede den 11/12 1948 til sin tidligere Elev, Læge M. SEIDELIN.
87. Denne Bog, der siden kom i Familien BUSCH's Eje, forærede Grosserer E. BUSCH-MØLLER, København, i November 1948 til Læge M. SEIDELIN. – Grosserer EINAR BUSCH-MØLLER (ved Daaben BUSCH MØLLER, Nvf. efter kgl. Bev. 13/3 1922) er * 21/10 1892 paa Skørping Station, døbt 25/12 i Annekssognet Frær K. som Dattersøn af GOTTHOLD J. SEIDELINS nævnte Svigersøn Sagfører og Kammerassessor J. P. G. H. BUSCH og dennes 1. Hustru.
88. JOHAN VILHELM HARTVIG HARTMANN (ved Daaben JOHAN WILHELM HARTVIG), * 1/3 1817 i Neksø, døbt 4/5.
89. Horsens Byfoged, Dokumenter til Politiprotokollen 1855 (B 66 113).
90. TORKIL BAUMGARTEN: Det gamle Horsens og Horsens-Slægter (1925) 65.
91. Horsens Politiprotokol 1853–55 (B 66 91) 240.
92. JOHANNES CHRISTIAN LIISBERG, * 22/7 1823 i Aarhus, hjd. 27/8, i Domkirken 18/5 1824, Købmand i Horsens, ~ 12/9 1851 i K. sst., † 20/1 1891 sst., begr. 24/1.
- 92a. MOURITZ MØNBERG, * 6/2 1816 i Horsens, hjd. 9/2, i K. 3/4, Købmand sst., † 16/12 1893 sst., begr. 22/12, ~ 2) 1/7 1859 i Assens K. (1896: As; Horsens Kbg.) JENSINE MARIA THISTED, * 5/7 1833 i Horsens, døbt 18/8, † efter 1893.
93. F. E. SEIDELIN: Stamtavle over Familien SEIDELIN (1877) 35.
94. MATHIAS VINKEL og KAREN GREVE havde mindst 8 Børn:
1. SEVERIN MATHIASSEN VINKEL, * c. 1778, † 1787–1819.
2. ELLEN LETTING VINKEL, * c. 1780, boede 1834 hos Broderen SØREN i Skanderborg, 1845 sst., † 18/8 1856 i Skanderborg af Alderdom, begr. 25/8. Skifte 5/2 1857: 601 Rd. 5 Mk. 1 Sk. ÷ 185 Rd. 9 Sk. = 416 Rd. 4 Mk. 8 Sk., hvoraf 2 Sønner arver hver 138 Rd. 5 Mk. 8 Sk., og den sidste Trediedel deles mellem en afdød Søns 2 Sønner og 4 Døtre.

- ~ 14/6 1804 i Skanderborg CHRISTIAN SCHANDORPH, * c. 1777, Gæstgiver i Skanderborg, 4/11 1803 tillige Postmester, † 1812 sst., begr. 25/6. Enken fik 11/8 s. A. kgl. Bev. at sidde i uskiftet Bo. 4 Sønner (* 1805–12). (En Søn blev Prokurator i Svendborg).
3. CATHRINE MARGRETHE VINKEL, * c. 1782, boede 1801 hjemme, 1819 paa Tammestrup i Ovsted Sogn. † efter 1855.
~ 3/2 1824 i Horsens Enkemand THOMAS SCHONNING, * c. 1785 eller c. 1792, 8/5 1809 Borgerskab som Købmand i Horsens (deponeret 13/5 1833 – 17/2 1836), boede 1840 i Skanderborg, 1855 og 1857 i Horsens, † 4/7 1868 sst. (NB ikke i Kbg. el. Skifteprot.). Mindst 1 Dt.
4. ANE MARIE VINKEL, * c. 1783, tjente 1819 hos Kammerherre HOPPE i København.
5. ELSE BIRGITTE VINKEL, * c. 1784, † 9/2 1848 i Hobro af Skørbug, begr. 17/2.
~ 25/9 1809 i Skanderborg LAURITZ SCHIELLERUP (SKJELLERUP), * c. 1783 i Hobro, var 1809 Fuldmægtig sst., 26/3 1810 Borgerskab som Brændevinsbrænder sst., Købmand sst., hvor han desuden i 27 Aar var Forligskommissær, dels i Hobro, dels i Gislum og Hindsted Herreder, i 25 Aar Overformynder og i 14 Aar Brandinspektør (og i 31 Aar levede i »det lykkeligste Ægteskab«, Randers Amtsavis 21/9 1840), † 15/9 1840 om Aftenen sst., begr. 23/9. Enken overtog Boet ifølge Testamente.
6. JOHANNES VINKEL, * c. 1786, boede 1813 og/eller 1819 i Fuglsang ved Grejs Mølle ved Vejle.
7. SØREN VINKEL, * c. 1788, var 1813 og 15 Handelsbetjent i Aalborg, boede 1819 i Skanderborg, 1834 Vejassistent sst., 1855 Husejer i Stilling Sogn, † 2/6 1856 sst., begr. 7/6. Ved Testamente 18/5 s. A. havde han som Arving indsat sin Søsterdatter EMMA C. A. O. SEIDELIN, der boede hos ham og bl. a. arvede det til 400 Rd. vurderede, straatækte Hus, grundmuret til Gaden og Bindingsværk mod Haven, paa 7 Fag (MNR. 23, af Htk. ½ Alb.), som han havde købt paa Auktion 21/2 1854 for 365 Rbd. (Skøde 13/2 1855, læst 22/2 s. A.), og som hun solgte paa Auktion 18/10 1856 for 435 Rd. (Skøde 13/1 1858, læst 14/1 s. A.).
~ 6/10 1815 i Aalborg Budolfi K. (Bev. 5/10) HEDEVIG MARGRETHA HANSEN, * c. 1794, kaldes 1834 HEDEVIG MAGDALENE, † 1834–55.
8. FREDERIKKE ELISABETH VINKEL, * 29/1 1793, † 1875 i Horsens. S. 1093.
~ 1823 i Hobro GOTTHOLD JACOB SEIDELIN, * 1793, † 1855. S. 1089. 7 Børn.
95. CLAUDS FREDERIK CHRISTIANSEN, * 26/6 1833 i Hesselballe, Uldum Sogn, døbt 28/7 i K. Konf. 30/4 1848 i Langskov K.
96. RASMUS MIKKELSEN, * 23/2 1829 i Hvilsted, døbt 24/5 i K. Konf. Paasken 1843 sst.
97. Viborg Tugthus Arkiv (B 204 – 60) 305 og 377.
98. Horsens Byfoged, Dokumenter til Politiprotokollen 1855 (Brev fra KØBKE 11/11).
99. Justitssagen mod C. F. CHRISTIANSEN (B 6 B – 5798, i LA i Viborg). – Departementstidende 28/2 1857, 249–262. – Tyrsting–Vrads Herreders Fogedprotokol 1850–62 (B 64 – 276) 128 (19/11 1855). – Statsraadets Forhandlinger 1848–1863 VII (1966) 64. – Aarhus Stiftamt og Gl. Skanderborg Amt 1855, Dagjournal (B 6 B – 5046) B 38. – JOHS. LÆGDSMAND: Den sidste Henrettelse i Tyrsting Herred (Østjysk Hjemstavn 1969, 62–69).

SOGNEPRÆST JENS SEIDELINS 4 BØRN MED ELISABETH CATHARINE STEENFELDT

1. Den den 12/5 1785 plantede, ofte besungne Regenslind gik ud i 1953 og fældedes 24/6 1954, men Regensprovst SØREN HOLM lod 16/11 s. A. en smuk, ny Lind plante.
2. JOHN GORDON er * 6/6 1756 paa Sct. Christopher ifølge det medicinske Fakultets Examensprotokol 1769–1807, 3/5 1779 (RA). I CARØE: Den danske Lægestand I 48: * 1750 (Trykfejl?).
3. POUL EGEDES og hans 2 Hustruer THESTRUPS Slægter i H. A. MØLLER: Stamtavle over Slægterne STAMPE og THESTRUP (1910), 230, 278 f.
4. HANS NIELSEN MØLLER, * c. 1749 i Kbh., 17/1 1774 Borgerskab som Murermester sst., ~ 17/3 1777 i Huset sst. (Vor Frue), boede ved Folketælling 1787 Gothersgade 188 i Rosenborg Kv. med Hustru og 5 Børn (1–9 Aar gl.), † 12/12 1797 paa Frederiks Hospital. (2 Børn nævnes i A. FALK-JENSEN og H. HJORTH-NIELSEN: Candidati og examinati juris m. m. II (1955) 429 og III (1957) 204).
5. JENS KIELDSEN MØRCH, * i Nibe, 26/3 1781 Borgerskab som Grosserer i Kbh., 1782–88 Ejer af MNR 283 i Nyhavn, Sct. Annæ Østre Kv., ~ 29/1 1784 i Huset (Vor Frelser), 1785 Skifte (Opbud).
6. Af de 2 lige nævnte ved Navn MØRCH var AXEL MØLLER MØRCH (* i Aalborg 1749) ugift til 18/10 1786 (~ i Huset, Vor Frue Kbg.; Borgerskab som Grosserer 9. s. M.), hvorfor det rimeligvis drejer sig om Hustruen til JENS KIELDSEN MØRCH (kaldes Købmand ved sin Vielse): INGER CATHRINE ALMITZ, Enke efter Købmand LUND.

7. LARS PEDERSEN BIØRN, * c. 1746 i Koelbjerg, Vissenbjerg Sogn, 1/2 1779 Borgerskab som Farver i Kbh., † 1796 sst. (Vor Frue). ~ 1) 8/4 1778 i Huset i Kbh. (Vor Frue) Enke ANNA MARGRETHE LUND, Testamente i Jan. 1783, kgl. konf. 15/8 1788, begr. 1/8 1788 (Vor Frue), Skifte 12/3 1792, (bl. a. Søster til Maleren NIELS GUNDERSEN LUND, * 15/7 1759 (Helligaands)), ~ 2) c. 1792 MAGDALENE SOPHIE HAGEN, kgl. Bev. til Separation 20/6 1793.
8. Det har hidtil altid været nævnt, at P. S. SEIDELIN var Læge ved Sct. Hans Hospital til 1807, da han blev Distriktslæge. Dette er ikke korrekt: dels blev han Distriktslæge tidligere (S. 1328), dels fortsatte han som Hospitalets Læge til sin Død, som saadan nævnes han endnu i Hof- og Statskalenderen 1813, den sidst udkomne før hans Død. Og hans Søn J. H. SEIDELIN skriver i sin Ansøgning 10/6 1835: »Efter at jeg i 10 Aar havde fungeret som Underlæge hos min Fader, der var Overlæge ved Sct. Hans Hospital, . . . blev jeg her ansat som Overlæge 1816.« Af sin Samtid blev Faderen ikke kaldt Overlæge, men: Læge ved eller paa Sct. Hans Hospital. – I den i »Collegial-Tidende for Danmark« i Marts 1815 trykte »Fortegnelse over de autoriserede Læger i Danmark, samt over de af dem antagne Amanuenser« anføres Hr. JØRGEN SEIDELIN, Læge ved St. Hans Hospital, (her som i en Del andre samtidige Kilder er Fornavnet forkert), foruden Hr. JOHAN HENRICH SEIDELIN, Cand. Chir. – P. S. SEIDELIN fortsatte Virke ved St. Hans Hospital (S. 1123) fremgaar først og fremmest af Hospitalets Direktionsprotokoller. – Baade P. S. SEIDELIN'S Død i 1817 og hans Hustrus Død i 1810 fandt Sted paa Sct. Hans Hospital.
9. J. H. SCHOU: Kongelige Forordninger XII (1800), 482–560. – J. H. BÄRENS: Københavns Magasin for Industri-, Skole- og Fattigvæsen (1799). – C. S. KLEIN: Love og Anordninger m.v. 1785–1813 (1864), 372–413.
10. FRIDERICH MARTINI, ved sin Vielse 1781 Revisor og Kammerraad, siden Etatsraad, * 15/3 1739 i Broager, døbt 18/3, Søn af Diakon CHRISTIAN MARTINI og 2. Hustru.
11. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 367, Direktionsprotokol 1791–1804 (Kbh.s Stadsarkiv). – STEPHEN SCHRADER var * i Kbh., 1784–87 Fattigforstander paa Christianshavn, 1796–1801 en af Kbh.s 32 Mænd, forandrede 20/11 1797 sit Borgerskab fra Vinhandler til Brygger, Forstander for Frederiks tyske Kirke, † 30/12 1801 (ikke 1802) (Adresseavis 1801 Nr. 450), begr. 5/1 1802, 54 Aar (Frederiks tyske Kbg.). (MAGNUS BOJESSEN: Slægttavle over Slægten BOJESSEN (1911) 61; angives heri at være * 31/3 1744 og † 1802).
12. HANS JESSEN, * c. 1749, Købmand, Stivelsefabrikør, Stadskæmner i Kbh., 1802–11 en af Kbh.s 32 Mænd, fra 5/3 1802 Medlem af Direktionen for Kbh.s Fattigvæsen (DK. 2. Dept. Registrant 247) efter SCHRAEDER, virk. Kammerraad 1809 (Penia), R. af Dbg. 28/1 1810, Oldemand for Kbh.s Rodemestre indtil 18/12 1810 (2. Dept. Reg. 1804), † 16/8 (Berl. Tid.) eller 17/8 (Kbg.) 1822 paa Marienberg (der 1810–28 ejedes af Sønnen cand. theol., senere Sognepræst i Thorslunde JES ANDREAS JESSEN), begr. 22/8 (Vordingborg Kbg.).
13. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 367, Direktionsprotokol 1791–1804 (Kbh.s Stadsarkiv).
14. DAA 1928, 87.
15. Hof- og Statskalenderen.
16. DAA 1932, 130.
17. J. H. BÄRENS: Penia 1811, 16.
18. Ibid. 1813, 156.
19. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 369, Direktionsprotokol 1810–16 (Kbh.s Stadsarkiv).
20. Penia 1811, 320.
21. Collegial-Tidende for Danmark 1815, 680–86. – T. Algreen-Ussing: Kongelige Reskripter og Resolutioner VII, 289–292.
22. K. CARØE: Hospitalsnød i København i Slutningen af det 18. Aarhundrede (Hist. Medd. om København I 7 (1919–20) 447–484).
23. Kirurgisk Akademis Korrespondanceprotokol 1798–1802 (Universitetets Arkiv i RA).
24. GORDON NORRIE: Kirurgisk Akademis Historie 1785–1803 (1923) 158–162. – Kirurgisk Akademis Deliberationsprotokol 1785–1815 og Korrespondanceprotokol 1798–1802 (Universitetets Arkiv i RA).
25. DK. 2. Dept. III 60 Ekstraktprotokol A 1800 Sag Nr. 308.
26. Ved kgl. Resolution af 10/7 1801 bestemtes, at Nørreport maatte være aaben om Natten for Kvinder, der skulde til Fødselsstiftelsen for at føde, og for de Beboere uden for Portene, som i Sygdomstilfælde vilde søge Læge. Først fra 1821 var Nørreport aaben hele Natten for alle.
27. I den første Patientgruppe, som anføres i Folketællingen 1801, nemlig 12 »imod Betaling indlagte Sinds-svage«, er Degneenken CHRISTINE MARIE STEENLOS (* BAST) (703, 1315) og Prokurator JENS TRANDERS STEENFELDT (766, 1319).
28. JOHAN BERNHARD MATZEN (ved Daaben MADSEN), * 13/4 1749, døbt 19/4 i Østofte K., fra før 1792 Inspektør ved Sct. Hans Hospital til 1/10 1797, derefter Inspektør ved Almindelig Hospital og Abel Cathrines Hospital til 1/1 1808, da han afskedigedes paa Grund af Øjensvagthed (Penia 1808, 16), † 5/6 1813 i Kbh. af Skørbug, begr. 9/6 paa Assistentkgd. (Helligaands).
29. Instruks for Gangkoner (paa Almindelig Hospital) er trykt i Penia 1807, 33–42 og 54–60.

30. Venligst meddelt af Fru KIRSTEN LÜTCHEN-LEHN (* JØRGENSEN), Enke efter Hørkræmmer L. M. LÜTCHENS Datters Sønnens Søn, Seminarielektor P. R. LÜTCHEN-LEHN.
31. LAURITZ MØLLER, med Tilnavn LÜTCHEN, * 1778 i Vesterø Sogn paa Læsø, døbt 22/11; var 7 Aar gl., da hans Fader Fisker PEDER MØLLER OLESEN (1752–85) druknede ved Forlis, hvorefter Sønnen i 9 Aars Alderen kom i Huset hos sin Slægtning Hørkræmmer i Kbh. JOHANNES ALBRECHT(SEN) LÜTCHEN, der var barnløs og ved Testamente indsatte Plejesønnen som sin eneste Arving; denne fik 21/10 1807 Borgerskab som Hørkræmmer i Kbh., hvor han 24/6 1811 for 10,250 Rd. købte Stormgade 6 (MNr 185 i Vester Kv.), som han ejede til sin Død, optog 1829 sin Svigersøn GNUDTZMANN som Kompagnon (Firma L. M. LÜTCHEN & Comp.), havde Butik »under Børsen 8« og var Oldermænd c. 1834–41, † 21/9 1841 af Leversyge, begr. 26/9 (Vor Frue).
 ~ 29/8 1805 i Kbh. »i Huset« (Vor Frue) SOPHIE ELISABETH VOGELSANG, * 18/10 1772 i Kbh., døbt 23/10 i tysk reformert Kirke, konf. 1789 sst., † 8/8 1849 sst. af Apopleksi, begr. 11/8 (Vor Frue). Efter hendes Død blev Stormgade 6 solgt 27/1 1851 for 7320 Rd. til Portrætmaler JOHAN VILHELM GERTNER, som ejede den til 1856. – Da Svigersønnen Premierløjtnant P. A. SEIDELIN som Næstkommanderende i Briggen Mercurius 1850–51 var paa Togt til Vestindien, havde han udstedt Generalfuldmagt til Negotieassistent THEODOR EMIL LUDVIGSEN – der 1833 havde været med SEIDELINS Fader i Kina (S. 1227) – til at varetage hans Interesser ved Skiftet efter Svigermoderen. 4 Børn, døbt i Vor Frue Sogn:
1. JOHANNE SUSANNE LÜTCHEN, * 1807, † 1853.
 ~ 1831 JENS FREDERIK GOTTLÖB GNUDTZMANN, * 1798 i Kbh., Hørkræmmer sst., † 1847. 6 Børn.
 2. PETRA HENRIETTE LÜTCHEN, * 7/3 1810 i Kbh., døbt 13/5 i Vor Frue K., † 25/4 1898 sst., begr. 30/4 paa Holmens Kgd.
 ~ 15/5 1845 i Kbh. (forlovet 11/2 1835; viet i Huset hos og af Holmens Provst, Dr. theol. A. K. HOLM) daværende Premierløjtnant i Søetaten PETER ANTON SEIDELIN, * 2/6 1814 i Kalundborg, døbt 29/7 (S. 1219); 1848 R. af Dbg. for udvist Mod og Konduite i Kampen 8/4 (Slaget ved Bov) som Chef for Dampskibet Skirner i Østersøen, 1852 Kaptajn løjtnant, 1864 Orlogskaptajn, 1869 kar. Kommandør, † 5/9 1872 i Kbh., begr. paa Holmens Kgd.
 3 Døtre (Familien BONNEVIE i Danmark og Norge (1931) 144–147).
 3. EDELIN CATHRINE LÜTCHEN, * 1812, † 1897 i Hadsund.
- ~ 1848 sin Fætter (Mødrene var Søstre) CONRAD FREDERIK ERIK LEHN, * 1814 i Vindinge Sogn ved Nyborg, cand. theol., 1845 personel Kapellan i Stenmagle–Stenlille, 1850 Lærer i Dalby paa Fyn, 1861 Sognepræst i Snebjerg–Tjørring, 1873–83 i Vrensted–Tise, † 1886 i Kbh. 5 Børn.
4. SOPHIE CHRISTINE LÜTCHEN, * 1815, † 1844 i Kbh.
 – Ovennævnte Hørkræmmer i København JOHANNES ALBRECHT(SEN) LÜTCHEN er * c. 1745 (muligvis i Jylland) og stod fra Paaske 1762 til Paaske 1769 i Lære hos Hørkræmmer HENRICH DE HEMMER i Højbrostræde (dav. MNr 71 i Strand Kv.); i Mandtallet 1762 kaldes han »Drengen JOHANNES ALBRETZEN LYTKEN«; 10/3 1773 lod Hørkræmmer WAAGEN LAURITZEN sin Karl »JOHANNES ALBRECHT LÜTKEN« indskrive som Hørkræmmer svend. Hørkræmmer JOHS. LÜTCHEN boede – til Leje – fra før 1787 – c. 1794 i dav. Vestervold 276 »paa Salen« (det senere Hus Vestervoldgade 85 (MNr 247 i Vester Kv.), det 2. Hus Syd for Løngangsstræde) og fra c. 1795 til sin Død Filosofgangen 306 (det senere Hus Vestervoldgade 97 (MNr 250 i Vester Kv.) lidt Syd for Stormgade. Han døde 6/8 1804 af Mavekrampe, begr. 9/8 paa Frue Kgd. (Sct. Nicolai Kbg.). – (Ved begge Folketællingerne boede Plejesønnen hos dem; han benævnes 1787 »LARS LÜTKEN, ægte Søn, 6 Aar« og 1801 »LAURITZ LAURITZEN, Sønnen, 23 Aar, ugift Hørkræmmer svend.« Dennes Hustru SOPHIE ELISABETH VOGELSANG boede ved sin Vielse 1805 ogsaa Filosofgangen 306).
 ~ 4/7 1781 i Huset (Helligaands Kbg.) SUSANNE CATHRINE HOLGENGREEN, * c. 1738 (hvor?), † 8/3 1818 af Alderdom, begr. 13/3 (Vor Frue Kbg.). Hun boede som Enke hos Plejesønnen i Stormgade.
 Dette Ægtepar oprettede 2/6 1802 Testamente (kgl. konf. 15/4 1803), »da vi i en Del Aar have levet i et kiærligt Ægteskab uden at avle Børn, hvilke ikke heller kan ventes, da vi begge ere til Aarene; og da vi tillige begge ere skrøbelige af Helbred, kan vi rimeligvis saa meget mindre haabe at leve længe.« De bestemte derfor, at den længstlevende af dem skal beholde hele Boet uskiftet til fri Disposition, og naar den længstlevende ved Døden afgaar, »skal det, vi efterlader os, . . udelt tilfalde Hørkræmmer svend LAURITZ MØLLER LÜTCHEN, som nu er 23 Aar gammel og er hos os, . . som er noget i Familie med mig JOHANNES LÜTCHEN, . . som vi har opdraget fra hans spæde Ungdom som vor egen Søn, . . og som i alle Henseender har vist sig som en kiærlig og lydige Søn mod os som hans Plejeforældre.«
32. Enten Hørkræmmer L. M. LÜTCHEN (1778–1841) eller

- hans Plejefader Hørkræmmer JOHS. LÜTCHEN (c. 1745–1804).
33. Enten L. M. LÜTCHENS HUSTRU (* VOGELSSANG, 1772–1849, ~ 1805) eller hans Plejemoder SUSANNE CATHRINE HOLGEGREEN (c. 1738–1818, ~ 1781).
34. Der maa menes Frederiks Hospital, hvor P. S. SEIDELIN da var eller indtil for nylig havde været ansat. Moderen kan være den BIRTHE MARGRETHE JACOBSEN, der blev indlagt 14/12 1783 paa Frederiks Hospital, hvor hun døde 3/3 1784 af Svindsot. – P. S. SEIDELIN boede paa denne Tid i Sølvgade med sin Hustru, men uden Børn; deres hidtil fødte 5 Børn var alle døde. (S. 1099 og 1153).
35. ANNA PETRONELLE JACOBSEN (Datter af Læge PEDER STEENFELDT SEIDELIN), * 1/2 1784 paa Fødselsstiftelsen i Kbh., døbt 3/2. – Efter Mandens Død rejste hun fra Bregninge Præstegaard 1/5 1835 og boede fra før 1840 hos sin ældste Søn i Kalundborg, † 10/12 1847 sst., begr. 15/12.
- ~ 18/4 1808 paa Sct. Hans Hospital HANS TORP HANSEN, * 12/9 1779 i Kbh., døbt 20/9 i Helligaands K., Søn af Urmager i Kbh. (Vimmelskaftet) MARTIN HANSEN (* c. 1740 i Kbh., Borgerskab 4/4 1770, † 1788 sst., begr. 7/2 (Vor Frue)) og Hustru MARIE KNUDSDATTER (~ 6/7 1773 i Huset (Vor Frue)). Stud. Kbh. 1797, cand. theol. 21/10 1802 (laud.), 1803 Førstelærer ved Opfostringshuset, fra 2/3 (20/3) 1807 – 7/8 1808 tillige Præst ved Sct. Hans Hospital (S. 1107), ord. 3/4 1807, 5/8 1808 tillige Præst ved Almindelig Hospitals Kirke og Kirken i Abel Cathrines Boliger, 13/11 1811 Sognepræst i Snoldelev og Tune Syd for Roskilde, 26/11 1830 i Bregninge og Bjergsted Øst for Kalundborg, † 20/7 1834 i Bregninge, begr. 24/7. Boets Aktiver beløb sig til godt 4000 Rbd., men Udgifterne var en Del større, hvorfor et Krav fra Grosserer L. M. LÜTCHEN, som den afdøde Præst »stod i Forbindelse og Pengeforhold til«, paa 1125 Rbd. 5 Mk. 7 Sk. afvistes, da det delvis var over 20 Aar gammelt, og de sidste Kreditorer fik kun udbetalt 35 % af deres Krav. 9 Børn:
1. MORTEN PETER HANSEN, * 19/1 1809 i Kbh., døbt 23/3 i Abel Cathrines Stiftelse; blandt hans 15 Faddere er Købmand LÜTCHEN og hans Morfader og Morbroder, de 2 Læger SEIDELIN paa Sct. Hans Hospital, samt den enes Hustru. Konf. 10/4 1825 i Snoldelev K., Stud. Roskilde 1827, cand. theol. 1832, 1838 Kateket i Kalundborg, ord. 30/3, 1848 Sognepræst i Odden (paa Sjællands Odde), 1860 i Slaglille og Bjernede, † 19/12 1870, begr. 27/12 paa Roskilde Kgd. (Slaglille Kbg.). Gift. Ingen Børn.
 2. ANNINE MARIE OCTAVIA HANSEN, * 17/8 1810 i Kbh., døbt 12/10 i Alm. Hosp.s K., konf. 22/4 1827 i Snoldelev, boede 1834 hjemme, 1840 og 45 med Moderen hos den ældste Broder i Kalundborg, † 24/12 1846 sst., begr. 30/12.
 3. CHRISTINE HANSEN, * 11/12 1811 i Kbh., døbt 5/2 1812 i Garnisons K., konf. 22/4 1827 i Snoldelev, boede 1834 hjemme, 1845 og 47 hos den ældste Broder i Kalundborg, 1850 hos samme i Odden, † 30/11 1891 i Roskilde af Bronchopneumoni, begr. 7/12 p. Graabrødre Kgd. (Domsogn).
 4. JOHAN VILHELM HANSEN, * 3/2 1815 i Snoldelev, hjd. 6/2, i K. 9/4; konf. 10/4 1831 i Bregninge; boede hjemme 1834, Dyrlegeeksamen 1845, Dyrlege paa Falster (1847), i Slagelse (1854), Distriktsdyrlæge 1857, i Lyngby ved Aalborg (1860), i Visborg ved Hadsund (1875 og 83), i Haderup i Vindblæs Sogn (1886), † 29/7 1897 i Randers (Møllegade 10), begr. 3/8. Ugift.
 5. THORA LOVISE AUGUSTA HANSEN, * 21/2 1817 i Snoldelev, hjd. 25/2, i K. 4/5; konf. 14/4 1833 i Bregninge, boede 1847 i Roskilde, † 20/2 1889 i Roskilde af Apoplexi, begr. 26/2 p. Graabrødre Kgd. (Domsogn).
 6. HANS CHRISTIAN HANSEN, * 7/6 1818 i Snoldelev, hjd. 14/6, i K. 12/7; konf. 14/4 1833 i Bregninge, kom s. A. i Lære hos Apoteker I. B. SEIDELIN i Frederikssund, cand. pharm. 1839, Dyrlegeeksamen 1846, boede 1847 i Kbh., siden i Assens, Dyrlege og Gaardejer i Bognæs ved Nykøbing S. (1883), † 1/12 1886 sst., begr. 10/12 (Vig Kbg.). Gift.
 7. GUTZON MICHAEL HANSEN, * 6/12 1821 i Snoldelev, hjd. 12/12, i K. 10/3 1822. Boghandler i Roskilde 1844–72, Kæmner sst. 1862–81. – I Forening med Boghandler i Trondhjem CHRISTIAN THEODOR SEIDELIN (S. 974) udsendte han April 1847 Indbydelse til Oprettelse af en Ekspeditions-Boghandel (Kommissions-Anstalt) i Kbh.; deres Firma hed: HANSEN OG SEIDELIN; de havde 12 Kommittender i 1848, men Forretningen ophørte kort Tid efter. – † 19/3 1882 i Roskilde af Vattersot, begr. 24/3 (Domsogn). Han skyldte Søstrene CHRISTINE og THORA hhv. 1550 og 12.000 Kr. Ugift.
 8. JENS VALDEMAR HANSEN, * 11/5 1823 i Snoldelev, hjd. 23/5, i K. 6/7. † 1834–47.
 9. THEODOSIUS HANSEN, * 11/6 1830 i Snoldelev, døbt 1/8 i K. Blandt hans Faddere var hans ældste Broder. † 21/5 1834 i Bregninge, begr. 28/5.
 36. HJALMAR HELWEG: Sindssygeværnsens Udvikling i Danmark (1915), 52. – C. A. GAD: Sanct Hans Hospital og CLAUDI ROSSETS Stiftelse (1866).
 37. K. CARØE: Hospitalsnød i København i Slutningen af det 18. Aarhundrede (Hist. Medd. om Kbh. I 7 (1919–

- 20) 447 – 484). (Heri bl. a. detaljerede Oplysninger om Sct. Hans Hospital 1768–1808, om de 2 Kommissioners Planer samt Uddrag af RIEGELS' Skrifter).
38. AXEL LINVALD: KONG CHRISTIAN VIII.s Dagbøger og Optegnelser, I 1799–1814 (1943) 58 f.
39. PHILIPPUS FRANCISCUS NICOLAI LANGE, * 31/3 1755 i Kbh. (ifølge J. A. LANGES Samlinger: Slægt LANGE Nr. 10, RA), døbt 4/4 1756 i Sct. Petri Kirke, † 28/3 1805 i Kbh. af Gigt, begr. 5/4 paa Ass. Kgd. (Vor Frue).
40. Collegial-Tidende 1803 1 f. – Ibid. 1802 433–446 om de 2 Kommissioners Virke.
41. Direktionsprotokol 1791–1804, 1804–10 og 1810–16 (Sct. Hans Hospitals Arkiv hhv. Nr. 367, 368 og 369, i Københavns Stadsarkiv).
42. Penia 1810, 153, 156, 159; 1812, 83–85; 1813, 230.
43. Direktionsprotokol 1807, 297. – Penia 1808, 245.
44. Se WIBERGS Præstehistorie IV (Suppl. 1879) 93.
45. MARIE (eller MAREN) BYRHOLDT, * c. 1762, † 20/6 1857 i Kbh. af Alderdom, begr. 25/6 fra Holmens Kapel (Vor Frue Kbg.). Hun boede ved sin Død Hvælvingen 98 paa Hjørnet af Kirkestræde, det senere Admiralgade 4, nu en Del af det nuv. Store Kirkestræde 1, hos en Datter af 1. Ægteskab og Svigersøn. Hun angives i Folketællingen 1855 (Øster Kv.) at være født »i Øster Hassel, Viborg Amt«, hvilket Stednavn ikke har kunnet identificeres. Hun er muligvis identisk med MAREN BYRHOLDT, døbt 27/11 1765 i Øster Hassing, Aalborg Amt.
46. Penia 1807, 31; 1808, 257–262. – (ERSLEW: Forfatterlexicon).
47. Ibid. 1807, 64.
48. Ibid. 1813, 63 og 156.
49. Den studiosus TOPP, der var Degn 1803–07, er formentlig enten SØREN RASMUS TOPP (1780–1822), der blev Student 1800, og da han 16/5 1808 blev viet paa Alm. Hosp., var Kantor ved Vor Frue Kirke og Alm. Hosp., eller VILHELM TOPP (1778–1867), Student 1798 og siden Kantor og Lærer i Helsingør.
50. Collegial-Tidende 1802, 433–446.
51. Direktionsprotokol 1791–1804, 279 og 285.
52. Om HENRIK FREDERICH SCHLEGEL (1749–1822) se: Penia 1813, 61. – FR. THAARUP: Fædrenelandsk Nekrolog 1821–26, 149. – TH. HAUCH-FAUSBØLL: Slægthaandbogen (1900) 969. – KRISTINE BONNEVIE og POUL BONNEVIE: Familien BONNEVIE i Danmark og Norge 1714–1930 (1931) 50.
53. HJALMAR HELWEG: Sindssygevæsenets Udvikling i Danmark (1915), (52).
54. Collegial-Tidende 1802, 433–446.
55. Sct. Hans Hospitals Direktionsprotokol 1791–1804, 272–276.
56. Ibid. 276–278.
57. Collegial-Tidende 1803, 177–183.
58. Ibid. 210–214.
59. Ibid. 282–286.
60. Ibid. 232 ff.
61. Penia 1808, 228.
62. Ibid. 246.
63. Historiske Meddelelser om København I 7 (1919–20), 461 og 478. (447–484: K. CARØE: Hospitalsnød i København i Slutningen af det 18. Aarhundrede). – Penia 1807, 71 f., og 1810, 111.
64. Penia 1808, 213 f.
65. Ibid. 244 f. – 243–255 og 262–270: Anmeldelse af »Beretning om St. Hans Hospitals og Claudi Rossets Stiftelses Forflytning til Bidstrupgaard. Disse Stiftelses Velyndere og Velgjørere især tilegnet af Hospitalets Direktion MALLING, PONTOPPIDAN, JESSEN.« (Kbh. 1808, 46 S.).
66. Vesterbro Apotek, oprettet 1794 som det første Apotek i København uden for selve Byen, har siden 1825 haft til Huse i Vesterbrogade 72, paa Gadens Nordside lidt inden for Frederiksberg Allé; indtil 1825 var det beliggende skraas overfor, hvor Oehlenschlägersgade (anlagt 1858) begynder.
67. L. FOGTMAN: Kongelige Reskripter m. m. VI, 642 f.
68. Penia 1810, 178 f.
69. P. W. HEIBERG: JOHAN HENDRICH BÄRENS's Biografie (1813) 13 f.
70. Collegial-Tidende 1804, 216 ff.
71. Fabrikanterne MOSES JACOB PHILIPSEN og RUBEN MOSES HENRIQUES anlagde 1811 en Klædefabrik over for Assistentkirkegaard paa nuværende Nørrebrogade 66, strækkende sig ud til Guldbergsgade. (JOSEF FISCHER og TH. HAUCH-FAUSBØLL: Familien PHILIPSEN i Pilestræde (1920) 47).
72. Muligvis identisk med den fhv. Vinhandler IGNATIUS PAULUS SCHÜRER, der døde 24/11 1817, 60 Aar gl., som Patient paa Almindelig Hospital, begr. 28/11.
73. JACOB RÆDER: Danmarks Krigs- og Politiske Historie . . . 1807–09, I (1845), 133–368. – Historiske Meddelelser om København I 7 (1919–20), 481–484. – Sct. Hans Hospital omtales i Generalmajor H. E. PEYMANNS Rapport til Kronprinsen 29/8 1807 (Meddelelser fra Krigsarkiverne III (1888), 101 f.).
74. Penia 1807, 283–288 (Sct. Hans Hospitals Tab ved det engelske Overfald og Patienternes Flytning).
75. Det gamle Pesthus laa Nord for nuværende Sønder Boulevard (mellem Valdemarsgade og Oehlenschlägersgade), tæt ved Kalvebod Strand; Kystlinien gik dengang omtrent i Fortsættelse af nuværende Tietgensgade.
76. SVEN HOUMØLLER: Paa Vandring i den stille Have (1959) 16.
77. Penia 1808, 159.

78. Ibid. 1808, 91.
79. Ibid. 105 f.
80. Ibid. 1807, 258 f.
81. Historiske Meddelelser om København I 7 (1919–20), 472.
82. Penia 1808, 209 ff. og 252.
83. Ibid. 1808, 211–232.
84. Flytningen af de veneriske Patienter fra Sct. Hans Hospital til Almindeligt Hospital fandt Sted i 1809, ifølge K. CARØE: Hospitalsnød i København i Slutningen af det 18. Aarhundrede (Hist. Meddelelser om København I 7 (1919–20), 484).
85. Penia 1813, 59.
86. S. STERM: Statistisk-Topographisk Beskrivelse over Kjøbenhavns Amt I (1834) 186–188.
87. Den Udtalelse af 24/7 1800 fra Direktionen for Fattigvæsenet (S. 1103), at den tror det billigt og medholdeligt, at dens duelige Distriktslæger og Assisterter . . . forfremmes til Hospitalslæger, indebærer muligvis – uden at det dog vides med Sikkerhed – at SEIDELIN før 1799 har været Assistent hos Professor J. H. SCHØNHEYDER, der før 1799 var en af de 3 Plejelæger ved Københavns Fattigvæsen, der havde til Opgave at tilse fattige Syge i deres Hjem, for en Løn af 300 Rd. aarlig.
88. Fra 16/11 1771 havde Fattigvæsenet i mange Aar 3 Plejelæger, Professorerne SCHØNHEYDER, J. C. TODE og M. SAXTORPH, som skulde tilse og behandle de fattige Syge henholdsvis i det gamle København, paa Christianshavn og i det nye Kvarter, Frederiksstaden. Ved den nye Ordning af Fattigvæsenet 1799 deltes Hovedstaden i 12 Hoveddistrikter; i hvert af disse skulde en Distriktslæge overtage Behandlingen af de fattige Syge, dog fik – ifølge Planens § 86 – de 3 hidtidige Plejelæger hver 2 af de nye Distrikter, SCHØNHEYDER 1. og 2., TODE 3. og 5. og SAXTORPH († 1800) 6. og 10. Distrikt, »hvorimod disse Plejelæger fritages for Tilsynet i de dem hidtil underlagte Hospitaler.«
- I Hof- og Statskalenderens aarlige Fortegnelse over Distriktslægerne og dissers Assisterter nævnes SEIDELIN i 1800 – dog kun dette ene Aar – som Distriktslæge i 8. Distrikt. 1801 anføres, efter SCHØNHEYDER i 1. og 2. Distrikt, hans Assistent CZECHANOWSKY (i Byen) og Lægen paa Sct. Hans Hospital SEIDELIN (paa Broerne). 1802–04 nævnes SEIDELIN kun som Læge paa Sct. Hans Hospital, men 1805 anføres efter SCHØNHEYDERS Navn: Underkirurg J. C. W. WENDT som hans Assistent og SEIDELIN, Læge paa Sct. Hans Hospital (paa Broerne). 1806 nævnes WENDT som Distriktslæge i 1. Distrikt, SCHØNHEYDER i 2. Distrikt med Kirurg JACOBSEN som Assistent, og ligeledes i 1807 og 1808. I 1809 nævnes SCHØNHEYDER ikke længere som Distriktslæge, men mellem 2. og 3. Distrikt anføres: Herr SEIDELIN, Arzt bey dem St. Johannis Hospital, ligesaa i 1810, og i 1811 med Tilføjelsen: und in den Vorstädten. 1812 og 13 er der en ny Læge i 1. Distrikt »in der Stadt« og en anden ny Læge i 2. og 3. Distrikt »der Stadt«, men desuden nævnes begge Aar Licent. med. SEIDELIN »in der Westervorstadt im ersten District« og »in der Vorstadt des zweyten Districts«, hvilket rimeligvis er henholdsvis Vesterbro og Nørrebro samt maa-ske ogsaa Østerbro. 1814–16 udkom Hof- og Statskalenderen ikke, og i 1817-Aargangen nævnes Distriktslægerne ikke. – 1805 udnævntes Sønnen J. H. SEIDELIN til Distriktslæge paa Nørre- og Vesterbro samt Blegdamsvejen (S. 1168), hvilket gør det vanskeligt at afgøre, om Faderen efter 1805 fortsatte som Distriktslæge. – Se Rettelser S. 1328.
89. CARL BRUUN: Kjøbenhavn III (1901) 770–88.
90. Skomager CHRISTOPHER HORN ejede Huset Pilestræde 36 (1756 MNr 94, siden 1806 MNr 119 i Købmager Kv.; 1797–1826 ejet af K. H. SEIDELIN og dennes Enke, S. 335, 351, 711) fra 27/6 1729 til 4/6 1764, da han solgte det til sin Brodersøn Skomager JOHAN DANIEL HORN, hos hvem han døde sst. 10/5 1774 (Skifte s. D.). Hans Hustru MAREN SALLING var død før ham.
91. A. P. TUXEN: Slægten TUXEN 1550–1800 (1928) 54–58. – ELSE CHRISTINE TUXEN (1720–85) ~ 1755–62 TØNNES OLSEN (1722–97), Tøjhusforvalter, boede 1762 med en nyfødt Datter ANNE CATHRINE (døbt 2/9 s. A. i Holmens Sogn) i Stormgade Husnr. 13 (da MNr 296, nu 201 i Vester Kv.). TØNNES OLSEN var Broder til METTE OLUFSDATTER TØNNESSEN.
92. Vel den CHRISTINE MARIE TØNNESSEN, der 30/10 1766 (Holmens) ægtede Urtekræmmer JOHAN MOHR.
93. Bager PEDER PEDERSEN BJØRN var i Live 16/8 1765, da der holdtes Skifte i Gammel Mønt nuv. Nr. 19 (da MNr 162, nu MNr 158), hvor han 1762 boede med en Datter MAREN CHRISTINA og Hustruen KAREN SØRENSDATTER, der tidligere havde været gift med CHRISTIAN CARSTENSEN (ifølge Skifte efter deres Søn(?) LYDER CARSTENSEN 20/2 og 7/5 1754).
94. Kaptajn paa Vestindien NIELS KIEP boede 1754 Gammel Mønt nu Nr. 21 (nu MNr 159), hvor der holdtes Skifte efter ham 3/3 1756; han efterlod sig Enken ABILD MORTENSDATTER; de havde da nylig solgt Huset.
95. Brændevinsbrænder PETER MADSEN SMITH rejste 1753 som Bouteillierer med Asiatisk Kompagnis Skib Prinsesse Vilhelmine Caroline til Canton i Kina, men Skibet forulykkede og forsvandt paa Hjemrejsen. Ved Konceptskifte (Nr. 164) 8/9 1757 frasagde Enken BARBARA POLL i Borgergade sig Arv og Gæld med den 20aarige Datter ANNA CATHRINE SMITH (døbt 17/12 1736 i Trin.) og den 12aarige Søn BENJAMIN PEDER SMITH (~ 11/10 1775 (Sct. Nicolai)). BARBARA POLL

- (* 26/9 1715, ~ 26/11 1735 i Trin. K.) døde Natten mellem 24/7 og 25/7 1769 i Borgergade af Obstruction, begr. 27/7 (Trin.). Ved Skiftet 25/7 var eneste Arving Sønnen, der da var paa Rejse som Bouteillerer. (Slægten SMITH i PT 1924, 237).
96. PEDER HASSING, Konduktør 1733, Afsked 1734, siden Snustobaksfabrikant i Kbh., hvor han 13/12 1751 – 24/6 1782 ejede Huset Silkegade 6 (MNr 47, 1756 MNr 68), † efter 1782.
97. Skrædder JUST HØYER boede c. 1756 – c. 1778 (evt. senere) til Leje i Møntergade 7 (MNr 43, 1756 MNr. 46 i Rosenborg Kv.).
98. NIELS JACOB ABELSTED (1728–62), der 1753–57 havde været personel Kapellan hos sin Fader i Sørum i Norge, var efter dennes Død rejst til Kbh., hvor han 1757–62 var Manuduktør og Lærervikar, og hvor han 1762 boede sammen med en Broder og døde 1/11 1762 i Trin. Sogn. (S. H. FINNE-GRØNN: Familien ABELSTED (Oslo 1933) 56 f.).
99. Te- og Porcelænshandler DAVID BANG ejede 19/12 1746 – 21/12 1767 Hjørnehuset Østergade 35 og Halmstræde 9 (nuv. Nikolajplads 1) (1756 MNr 23, 1806 MNr 24 i Østre Kv.), † efter 1767.
100. Silke- og Klædekræmmer JODOCHUS HENRIK MUNDT (1694–1774) var Stadskaptajn og Medlem af de 32's Raad i Kbh. Af hans 9 Børn var Nr. 5 den ugifte Datter DOROTHEA MUNDT (1744–1817). (S. O. BRENNER: Stamtavle over Slægten MUNDT (1925) 5 og 13).
101. Fattigvæsenet Nr. 103 (Københavns Stadsarkiv).
102. Ibid. – De 3 andre Friskoler laa 1781 i Gothersgade (Hr. og Fru GEMBSE, nemlig Skoleholder i Kbh., tidligere Politibetjent ABRAHAM GEMBSE, † 16/11 1796 i Kastrup ved Vordingborg, begr. 22/11, Skifte 18/11 (Hammer Herreds Provstis gejstlige Skifteprot. 1796–1809, 12–15), og Hustru HEDEVIG WITTROG, se PT 1887, 305, og ANDERS PETERSEN: Sjællands Stifts Degnehistorie (1899) 193), i Skidenstræde (JOHAN CHRISTIAN ZUSCHLAG) og paa Christianshavn (MONRAD og ELISABETH HOLST). Om den senere resid. Kapellan i Kerteminde HANS RUHMANN MONRAD (MONRATH), »uden Tvivl af meget ringe Evner«, Søn af Sognepræsten i Neksø (S. 355), hedder det i GIESINGS »Jubel-Lærere« III 1 (1786) S. 227: første Lærer ved Plejeskolen paa Christianshavn 1785.
103. JOAKIM LARSEN: Bidrag til Kjøbenhavns offentlige Skolevæsens Historie (1881) 44–46.
104. Bødker PHILIP JENSEN FRØLING, † 25/4 1776 af Forraadnessfeber, 58 Aar gl., begr. 29/4 (Trin.), ejede fra 27/7 1750 Aabenraa Husnr. 18 (1756 MNr 242, 1806 MNr 241 i Rosenborg Kv.), som hans Enke DOROTHEA MARGRETHE KOCH, der sad i uskiftet Bo efter kgl. Bev. af 24/5 1776, solgte 9/7 1810, samtidig med at Grunden forøgedes med et Stykke af den nedlagte Trinitatis Assistentstkgd. (Skødeprot. 9/7 1810 S. 463 og 453). En 15aarig Søn begr. 25/5 1774 (Trin.).
105. R. K. Revid. Regnskaber. Københavnske Sognes Pleje- og Fattigkommissioner, Trinitatis Kirke 1787–99 (RA). – Regnskaberne fra 1792, 93, 96 og 98 er trykt.
- 105a. Hørkræmmer LARS HANSEN MØLLER, som døde 9/8 1806 af Brystsyge, begr. 13/8 (Trin.), købte 11/12 1775 Gaarden paa Hjørnet af Kultorvet (Nr. 14) og Sct Gjertrudsstræde (Nr. 1) (da MNr 88 og 58, nu MNr 150 i Klædebo Kv.), som hans Enke CATHRINE CHRISTINE SVANE ifølge deres Testamente 1799 (kgl. konf. 20/9 s. A.) solgte 10/3 1808 (læst 21/3) til deres ældste Søn.
106. PT 1903, 257.
107. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 368 (Direktionsprotokol 1804–10), 25.
108. Det drejer sig formentlig om en af flg.: ADOLPH PETERSEN (1768–1814), Stud. 1789 Roskilde, cand. theol. Okt. 1792, siden Sognepræst i Slangerup; HANS JØRGEN PETERSEN (1767–1802), Stud. 1790 Kbh.; eller LAURITS PETERSEN (1763–?), Stud. 1784 Kbh., 1787–90 Alumne paa Borchs Kollegium.
109. WILHELM BERNHARD CHRISTOPH SEEBOTH, * 9/10 1751, døbt 13/10 i Sct. Michaels Kirke i Slesvig (Søn af den senere tyske Sognepræst ved Garnisons Kirke i Kbh. GOTTLIEB S.), † 8/1 1796 i Kbh. af Gigt og Nervefeber, begr. 15/1 paa Garnisons Kgd. i Byen.
110. J. H. BÄRENS: Penia 1811 252.
111. Ibid. 1810 176.
112. HENRICH CALLISEN: Fysisk Medizinske Betragtninger over Kjøbenhavn II (1809) 382.
113. P. W. HEIBERG: JOHAN HENDRICH BÄRENS's Biografie (1813) 27.
114. J. H. BÄRENS: Penia 1813 61 f.
115. Ibid. 63 og 156 f.
116. Formentlig PETER THEODOR BECH (1782–1837), der blev Student 1801 (priv. Kbh.) og inden 1822 blev Lærer i Egebjerg.
117. P. W. HEIBERG: JOHAN HENDRICH BÄREN's Biografie (1813) 47–50.
118. J. H. BÄRENS: Penia 1813 272.
119. DAA 1915, 449.
120. Overøvrighedens Testamentprotokol (RA G 54).
121. D.K. 2. Dept. Brevbog Nov. 1818 Nr. 4289 (RA).
122. J. H. BÄRENS: Penia 1807 287; 1813 95.
123. CARL BRUUN: Kjøbenhavn III (1901) 876–882.
124. R. K. Revid. Regnskaber. Københavnske Sognes Pleje- og Fattigkommissioner, Garnisons Kirke 1781–99 (RA).

125. Etatsraad JACOB SCHIVE, * 1735 i Vig Præstegaard, døbt 7/11, fik 18/12 1801 efter Ansøgning Afsked i Naade fra Sekretariatet for Generalitets- og Kommandokontoret og døde 23/4 1818 i Kbh. (Rosenborggade 1, MNr 146) af Alderdom, begr. 28/4 (Sct. Petri). Stiftede et Legat for Sct. Petri Skole.
126. ERASMUS (RASMUS) FRIDERICH PLATZ, * c. 1724 i Kiel, 21/1 1756 Borgerskab som Muremester i Kbh., Brandmajor, † 1792.
127. ERSLEWS Forfatter-Lexicon Suppl. III 522.
128. Overkrigskommissær JENS JOHANSEN NOOR, * c. 1755 i Kbh., fik 18/5 1789 Borgerskab som Brygger og 21/6 1790 som Grosserer i Kbh., hvor han 1794–1806 ejede Lille Strandstræde 14 (S. 1323), 1807–11 Holmens Kanal 14 (MNr nu 258, før 1806 399 i Øster Kv.).
129. CHRISTEN SØRENSEN AASTED, * c. 1760 i Jylland, 1/9 1788 Borgerskab som Melhandler og 27/2 1792 som Hørkræmmer i Kbh., 5/1 1795–17/9 1810 Ejer af Adelgade 79 (MNr 271).
130. DK 2. Dept. Reg. 5/6 1810 Nr. 783 (RA).
131. Godsejer og Legatstifter CHRISTEN JENSEN MØENBO, * 20/3 1698 i Gandrup i Vester Hassing Sogn (C. KLITGAARD: Kjarulfske Studier (1914–18) 174 f.), stiftede Testamente 1741 (Jydske Reg. 1756, 61 og 70), Kommerceraad 24/9 1756, † 11/1 1770 paa Knivholt i Flade Sogn, begr. 1/2, ~ før 1741 ELLEN MARIE OLUFSDATTER SOMMERFELDT, døbt 17/11 1718 i Grundfør S. (yngste Barn af Provst OLUF VILLADSEN, se S. 1312; GIESSING: Jubel-Lærere I (1779) 384, Stamtavler), † 1788 paa Knivholt, begr. 16/12; hun ~ 2) 10/3 1774 paa Knivholt PEDER LETH, * 1727 paa Tandrup i Bested S. i Thy, hjd. 25/12, 1772 Kap-tajn, 1773 Kommandant paa Hals og Fladstrand, 1774 Major af Kavalleriet, † 1/3 1792 paa Knivholt, begr. 22/3.
132. METTE MARIE JANSEN (1782–1856) ægtede 1803 Præsten BØRGE PONTOPPIDAN, sidst i Damsholte, hvem hun skænkede 15 Børn, blandt hvilke er Apoteker i Nysted FRODE CAMILLUS PONTOPPIDAN (~ INES SEIDELIN, Svigerfader til Sognepræst FRITZ HOLGER CHRISTIANI) og Sognepræst i Randers DINES PONTOPPIDAN, blandt hvis 16 Børn er Forfatterne MORTEN og HENRIK PONTOPPIDAN og Professorerne, Dr. med. ERIK og KNUD PONTOPPIDAN.
133. NIELS MOLLERUP, * c. 1754, fra 1778 Ejer af Hovedgaardene Ellinggaard og Bannerslund i Elling Sogn, † 1792 sst., begr. 14/11, ~ 21/3 1777 i Mov Sogn (vgl. Bev. 21/2, Jydske Reg.) KAREN WRAAE LASSEN, * 1752 paa Høstemark i Mov Sogn, døbt 8/11, 1792–1803 Ejer af Ellinggaard og Bannerslund, † 1/7 1815 i Aalborg (Budolfi). En Søn af dem er PEDER THØGERSSEN MOLLERUP, * 19/4 1777 paa Høstemark i Mov Sogn, 1803–18 Ejer af 5 Hovedgaarde, 14/4 1813 Borgerskab som Købmand i Aalborg, 1823–37 Ejer af 2 Hovedgaarde, † 1839.
134. Horns-Vennebjerg Herreders Panteprotokol (B 25 C, 55 og 55 A).
135. PAUL G. ØRBERG og EJNAR JAKOBSEN: Sæby Købstads Historie (1970) I 68, 108, 116, 168; II 35 (Billede).
136. JØRGEN AABEL, * c. 1747 »ved Christianssand«; hans Datter ANNE MARIE ELISABETH AABEL fødtes 1791 i Sæby, hvor han 3/7 1796 fik Borgerskab som Købmand, hvor hans nævnte Datter blev viet 21/12 1810 (DBL XXV 390), og hvor han selv endnu nævnes 1811. Han er gennem nævnte Datter Tipoldefader (Morfadere Morfader) til Forfatterinden KAREN BLIXEN.
137. CHRISTEN BRØNNUM, * 1762 paa Hørbylund i Hørby Sogn, døbt 6/10, 1791–1803 Ejer af Kornumgaard, 1804–23 af Hals Ladegaard, Overkrigskommissær, † 31/5 1825 i Hals Sogn, ~ 15/3 1793 i Mov Sogn HEDEVIG FREDERIKKE LASSEN, * 1771 sst., hjd., i K. 9/5, † 7/1 1844 i Hals Sogn.
138. WILLIAM CHRISTENSEN: OLUF CHRISTENSEN og Søner. En Købmandsfamilie i Aalborg omkring Aar 1800. (1913).
139. Om HANS SEVERIN AABEL se P. B. GRANDJEAN: Stam-tavle over PEDER JACOBSEN DEICHMANNS Efterkom-mere (1905) 7, og PAUL G. ØRBERG: Sæby Købstads Historie I (1970). – Han er utvivlsomt Stedsøn og ikke Søn af ovennævnte JØRGEN AABEL.
140. HANS KAARSBERGS Datter blev gift med Naturforske-ren JAPETUS STEENSTRUP.
141. MARIE ELISABETH JØRGENSEN SKIOLDAN, * c. 1732, boede 1801 i Sæby som Gæstgiverske og Enke efter 2 Ægteskaber, † 22/8 1814 sst., Testamente, ~ 2) 1785 Enkemand efter 2 Ægteskaber HANS PEDER CLAUSEN HAUMAN, * c. 1728, 1755–90 Ejer af Hoved-gaarden Gerumgaard i Gerum Sogn ved Frederikshavn, † 1791 paa Sveje i Gerum Sogn, begr. 18/5. Han ~ 1) KIRSTEN SAMUELSDATTER STRØM, † 1763 paa Gerumgaard, begr. 2/1 1764, og ~ 2) KIRSTINE MARIE MEYLING, * c. 1737, † 1783 sst., begr. 14/11.
142. Alle Oplysninger fra Sæby hidrører fra Sæby Skøde- og Pantebog 1796–1822 og alfabetisk Navneregister hertil (LA i Viborg, B 28–61, B 28–65).
143. Præstens Indberetninger i Lolland-Falsters Stiftsarkiv (LA, Kbh.).
144. HOLMS Sedler (LA, Kbh.).
145. N. Ø. KAMPMANN: Slægten KAMPMANNS Stamtavle (1884), 6.
146. Indlæg til Jydske Registre 3/6 1796 Nr. 364.
147. Den meget fjerne Slægtning FRIDERICH SEIDELIN (S. 331) havde Aaret før udgivet en Oversættelse af Vir-gil, der fik en meget haard Kritik (S. 1302).

148. C. E. F. REINHARDT: Kommunitetet og Regentsen fra deres Stiftelse indtil vore Dage (Hist. Tidsskr. III Rk. 3. Bd. (1862–64) 1–416).
149. DK. Indlæg til Sjæll. Tegn. 10/11 1786 Nr. 738. Brevbog 1786 S. 1292, Nr. 1944.
150. Fyns Bispearkiv, Kopibog 1788–89, 433, og Visitatsprotokol 1732–1803.
151. PEDER DANCHEL RUD (1723–89), 1776–89 Degn og Skoleholder i Systofte, var Broder til Sognepræst i Ø. Ulslev CHRISTEN RUD.
152. Ikke immatrikuleret; muligvis identisk med FREDERIK CHRISTIAN FUGL, *1775 i Nystad, Købmand i Nakskov, † 1802 sst.
153. DK. Brevbog 1789.
154. Fyns Bispearkiv: Kopibog 4/11 1790 og Kgl. Reskripter og Kollegiebreve 1784–91, S. 475 (Notifikationsliste fra DK 8/1 1791 Nr. 6).
155. Arrild Sogn, Liber Daticus (LA i Aabenraa).
156. DK, Brevbog.
157. DK, Jyske Registre 18/3 1796 Nr. 142.
- 157a. Om Provst ANDREAS JACOBSEN BOYSEN, hans Forfædre og Efterkommere, og Sønnen NICOLAI BOYSEN (* 25/6 1755 i Spandet, ~ 26/10 1781 i Arrild, † 1797 sst., begr. 6/7), hvis Svigerfader var Sognepræst CHR. N. SCHMIDT i Roager, se JENS MÜLLER og HANS HEINRICH HANSEN: Der Boysen'sche Familienkreis (Manuskript i LA i Aabenraa).
158. DK, Brevbog 15/6 1793, 1487, Nr. 2496.
159. PT 1930 (IX–3), 225; 1946, 145.
- 159a. Ifølge Arrild Kbg. døde Husfoged OUTZENS Kone ELISABETH WILHELMINA 26/9 1798 Kl. 12 om Middagen »i sit 47. Aar mindre 1 Md.«, begr. 3/10.
160. Danmarks Kirker XXI 1278.
161. Venligst meddelt 3/11 1969 af Sognepræst ASGER E. KRISTENSEN.
162. MADS ERIKSEN SMIDT, der ikke nævnes i Københavns Borgerskabsprotokol, kaldes Klejnsmedsvend ved sin Vielse 1768 og Klejnsmedmester ved Datterens Fødsel 1769. Han var Bisidder fra Januar Kvartal 1788 til Paaske Kvartal 1790 og Oldemand 10/7 1793 – 6/7 (13/7) 1795 (Smedelaugets Protokol Nr. 5 i Stadsarkivet). Han beskikkedes 26/3 1787 til Kurator for CHRISTIAN CHRISTOPHERSEN og HANS CHRISTOPHERSEN, der rimeligvis var hans Slægtninge (Borgerskabsprot.). Ved Børnenes Fødsel boede han: 1769 i Christen Bernikows Stræde, 1773 og 75 i Laksegade, fra 21/6 1779 til sin Død 1805 ejede (og beboede) han Huset Store Kongensgade da MNr 259 i St. Annæ Øster Kvarter (nu MNr 229, Husnr. 32), det andet Hus paa højre Side Nord for Palægade. Ved Skiftet 1780 efter hans første Hustru, der foruden de 3 Børn med MADS SMIDT efterlod sig en 18aarig Datter ANNE DOROTHEA BECHER og en 13aarig Søn JOHAN CHRISTIAN BECHER af sit 1. Ægteskab med Klejnsmedmester JOHAN CHRISTIAN BECHER, (boede 1762 Skindergade 32, Klædebo Kv. 11), ejede MADS SMIDT foruden Gaarden i St. Kongensgade et Hus i Laksegade; som Tilsynsværge for de 2 Becher-Børn mødte Klejnsmedmester JOHANNES STOCKTER LANGE; Boet, hvis Vurdering kun fylder 3 Sider, overlodes Enkemanden, da der ellers intet blev til Børnene at arve. Gaarden i St. Kongensgade var saa rummelig, at der boede 3 Familier. I 1787 bor MADS SMIDT der med sin 2. Hustru, 3 Døtre af 1. og 3 Døtre af 2. Ægteskab, 1 Tjenestepige samt 8 Smedesvende og 6 Smededrenge, foruden en 52aarig Sprogmeister med Kone, 2 Døtre og 1 Tjenestepige, samt endelig en exam. jur. ENGELBRET HESSELBERG, * 1755 i Norderhov i Norge, – hvis Farbroder Lensmand og Trælasthandler ENGBRET HESSELBERG (1705–66), Ejer af Gaarden Hesleberg i Norderhov Sogn Syd for Hønefoss, 1725 havde ægtet MADS SMIDTS Moster INGER CHRISTOPHERSDATTER HEEN (1700–71) (A. LAGESEN: Ringerikske Slechter III (1935) 196 ff., 471). – De 2 andre Familier var en Stenhuggermester og en Lejetjener med Familier. I 1801 bebos Gaarden stadig af MADS SMIDT og hans 2. Hustru samt deres 5 Børn; endvidere 2 Tjenestepiger, 9 Smedesvende og 5 Læredrenge, samt en 34aarig fransk Frøken, der »informerer inden Huuset og er meget gebrækkelig.« Af Husets 2 andre Familier udgøres den ene af Kommandørkaptajn ANDREAS BILLES Enke CHARLOTTE MARGRETHE BILLE og hendes ugifte Søn Premierløjtnant i Søetaten DANIEL ERNST BILLE. MADS SMIDTS Enke, der efter Mandens Død 1805 fik Tilladelse 26/9 til at sidde i uskiftet Bo, solgte 9/2 1807 Gaarden i St. Kongensgade til DAVID MOYEL, kongelig Tolk ved det udenlandske Departement. Derefter vides intet om DORTHEA MARIA LANGE-BECK, udover at hun 1810 bar sin Steddatters Søn STEFFEN EDVARD LUDVIG HALD til Daaben i Kettrup. MADS SMIDT havde i sine 2 Ægteskaber hhv. 4 og 6 Børn, alle (9) døbt i Sct. Nicolai Kirke: 1. MAGDALENE SMIDT, * 1769, † 1846. Se S. 1147. ~ 1790 JENS SEIDELIN, * 1750, Magister, Sognepræst i Arrild, † 1806. Se S. 1136. 2. ANNA CATHRINA SMIDT, døbt 21/5 1773; skønt Faderen ikke boede i Sct. Nicolai Sogn, fik han Tilladelse til at lade Datteren døbe dér, da han »havde fornøjet Provst Hee ved Holmens Kirke og øvrige Betjente.« En lignende Tilladelse maa vel forudsættes ved næste Daab. † 10/3 1843 i København, boede Snaregade

- 13 (nu Nr. 4), efterlod sig Effekter til 22 Rbd.
 ~ 13/11 1796 i Taarnby (Sct. Nicolai Kbg.),
 hvor Sognepræsten LAMBERT DANIEL BRUUNS
 Hustru DOROTHEA MARIE MOSSIN (døbt 17/12
 1765 i Sct. Nicolai K.) var Søster til Brudgom-
 men, GEORG HENRIK MOSSIN, * 1767 i Kø-
 benhavn, døbt 7/8 (Sct. Nicolai), 15/12 1790
 Borgerkab som Isenkræmmer i Kbh., Major i
 det borgerlige Infanteri (Premierløjtnant, 2/6
 1808 Adjutant, 31/1 1809 Kaptajn à la suite,
 21/12 1811 Kompagnichef, 8/7 1817 kar. Major).
 † 10/6 1840 i Roskilde af »Krampeslag«, begr.
 14/6 paa Graabrødre Kgd. (Domsogn).
 Mindst 4 Børn (* 1807–13 i Kbh., Helligaand).
3. ELSE MARIA SMIDT, * 30/5 1775, døbt 6/6,
 † 23/12 1840 paa Frederiksberg, begr. 30/12
 (Frederiksberg Kbg.).
 ~ 1/1 1804 »i Huset« af Pastor BRUUN (Sct.
 Nicolai) JOHAN SMITH, * c. 1777, ansat i
 Generaltoldkammeret, (1804) Volontør, 27/8
 1810 Kopist og 28/7 1812 Fuldmægtig i Revi-
 sionskontoret paa Toldboden i København, †
 20/7 1819 af Gigt, »efter nogle Ugers smerte-
 fulde Brysts sygdom«, begr. 23/7 (Vor Frue).
 3 Børn levede 1819.
4. BARN, * og † 1779, ikke døbt i St. Nicolai, Mo-
 deren døde i Barselseng.
5. CATHRINE ELISABETH SMIDT, * 7/1 1781,
 døbt 18/1, † 1861.
 ~ 26/7 1805 i Garnisons Kirke (dansk) i Kø-
 benhavn JOHAN PETER HALD, * 1777, 1804–
 22 Sognepræst i Kettrup og Gøttrup, 1822–25
 ved Aarhus Frue Kirke og Aaby, † 1825.
 9 Børn (* 1806–19).
6. MARTHE MARIE SMIDT, * 14/2 1782, døbt
 23/2, levede ugift 1805.
7. MAGNUS PETER SMIDT, * 10/11 1783, døbt
 21/11, † 1784 »af Sygdom for Tænder«, begr.
 23/11 paa »gammel Kirkegaarden« (Sct. Ni-
 colai).
8. SUSANNE SMIDT, * 20/9 1785, døbt 3/10,
 var 1810 og 12 Fadder for Søstersønnerne STEF-
 FEN EDVARD LUDVIG HALD og HANS THORALD
 AUGUST HALD i Kettrup. Hun boede ved sin
 Død i Aarhus. † 11/7 1856 af Apoplexi under
 et Ophold i Skjoldelev, Lading Sogn, begr. 18/7.
 ~ 29/9 1814 »hjemme« i Kettrup Sogn ER-
 HARD SAABYE, * 29/9 1778 i Snorum, Hav-
 rum Sogn, døbt 11/11 i Kapellet paa Frijsen-
 borg (Havrum Kbg.; Søn af Forvalter, Kancel-
 liraad NIELS H. SAABYE, S. 781 og 790), 1810
 Sognepræst i Skivholme, 1826 i Lading, † 22/12
 1851 sst. af Alderdomssvaghed, begr. 2/1 1852.
 (1 Søn nævnes i DBL XX 460).
9. MAGNUS PETER SMIDT, * 29/5 1788, døbt
 11/6; var 1805 Artillerikadet, 18/12 1809 som
 Sekondløjtnant af Artillerikorpsset reserveret Pre-
 mierløjtnants Anciennitet.
10. ERIK SMIDT, * 5/11 1790, døbt 18/11; var
 1805 søfarende.
163. Ifølge et Lektor Fru ELISE PHILIPSEN, Hellerup, til-
 hørende Brev, dateret Bragnæs 20/4 1802, til MADSE
 SMIDT fra hans Broder OLE SMIDT (* 1730).
164. Sjællands Stifts Bispearkiv, Indkomne Sager, Korre-
 spondenter uden for Stiftet.
165. Arrild Sogn, Liber Daticus 1719–1871, S. 316.
166. PETER CHRISTIAN DUPONT, * 17/12 1790 i Bram-
 drup, Ødis Sogn, Syd for Kolding, døbt 19/12, Søn
 af Gaardmand i Bramdrup JACOB DUPONT (* 27/9
 1745 i Fredericia, døbt 3/10 i den reformerte Kirke
 sst., † 19/6 1791 i Bramdrup, begr. 24/6) og 2.
 Hustru JOHANNE MARIE DYHR (* c. Jan. 1750, ~ 13/8
 1784 i Egtved, † 20/4 1820 paa Ørumgaard, Ørum
 Sogn, Syd for Randers, begr. 26/4. ~ 2) 5/3 1793
 i Bramdrup (i Huset efter Bev. 9/2) HANS ANDERSEN,
 * c. 1757, Selvejer i Bramdrup, hvor de 4/7 1798
 oprettede Testamente; 1800–13 Ejer af Ørumgaard,
 † sst. 26/1 (Kbg.) el. 25/1 1813 (Galten Herreds
 Skifteprot. B 50C-9), begr. 2/2. 0 Børn).
 P. C. DUPONTS Fader var Søn af JACOB DUPONT
 i Fredericia (c. 1702–76) og Hustru MARIE DEVRIEN-
 NE (1719–81; ~ 7/11 1736 sst. (ref.)), begge * i
 Brandenburg og † i Fredericia. (J. LUDWIG: Stam-
 tavler over Slægter i den fransk-reformerte Coloni
 og Menighed i Fredericia (1897) 56. 58).
 P. C. DUPONTS Moder var Datter af Proprietær
 ANDREAS JØRGENSEN DYHR (* c. 1728, † 2/2 eller 3/2
 1805, som Selvejer og Enkemand efter 2 Ægteska-
 ber, i Ingerslev By i Estruplund Sogn, begr. 11/2,
 efterlod sig (Skifte i Rovsø m. fl. Herreder) 1 Søn og
 4 Døtre) og Hustru JOHANNE CHRISTENS DATTER OR-
 TING († før 1793).
 P. C. DUPONT havde en Broder JACOB ANDREAS
 DUPONT, * 1785 i Jelling Sogn, hjd., i K. 17/4. 1820–
 32 Ejer af Ørumgaard efter Moderen; fra før 1834
 til efter 1840 Møller i Nymølle i Lavrbjerg Sogn, fra
 først i 1840'erne Ejer af Gunderuplund i Ødum Sogn
 Syd for Randers, † 29/12 1856 sst., begr. 6/1 1857.
 ~ 1) 18/11 1815 i Vellek Kirke (Vellek og Ørum
 Kbgg.) METTE KIRSTINE PALLEDATTER, * c. 1789,
 † 19/10 1826 paa Ørumgaard, begr. 27/10. ~ 2)
 (1826 eller) 1827 FREDERIKKE KROGSTRUP CARLSEN,
 * c. 1807 i Krstrup Sogn, som Enke Ejer af Gunde-
 ruplund, † 1/5 1878 sst., begr. 8/5. 3 Børn:

1. JACOBINE JENSINE KIRSTINE JOHANNE JACOBSDATTER DUPONT, * 18/12 1827 paa Ørumgaard, † 1912.
~ 1866 MATHIAS CHRISTIAN TØRSLEFF, * 1838, 1862–93 Ejer af Gunderuplund, † 1913. (TORKIL

BAUMGARTEN: Familien TØRSLEFF (1913) 40).
4 Børn.

2. JACOB DUPONT, * 6/12 1830 paa Ørumgaard, † 24/7 1839 i Nymølle, begr. 29/7.
3. IDA PEDER TRINE DUPONT, * 21/10 1836 paa Nymølle, † efter 1860.

HOSPITALS- OG DISTRIKTSLÆGE PEDER STEENFELDT SEIDELINS 8 BØRN MED ANNE COUSINE GREEN

1. P. M. PLUM: Metropolitanskolen gennem 700 Aar (1916) 95–102.
2. RAHBEK: Minerva 1797 4. Kvartal 95–100. (Ibid. 178–186: Pastor M. LIEBENBERGS Tale ved Skolens Aabning efter dens nye Indretning den 20/11 1797. Ibid. 235–238: Love for Frue latinske Skole).
3. Ikke alle ved Kirurgisk Akademi studerende var lige flittige med at følge Universitetets Forelæsninger; de havde Pligt til at indsende Attester over de Forelæsninger, de havde hørt ved Universitetet, men netop 1808 klager medicinsk Fakultet over den Ligeegyldighed over for Undervisningen i Medicin, som Kirurgiens unge Dyrkere udviser; »sammenlignes Antallet af de kirurgiske Tilhørere, som findes paa vore Lister, saa vil det let bemærkes, at der er mange iblandt dem, som hverken har besøgt vore Forelæsninger eller bivaanet de klinisk-medicinske Øvelser paa det kongelige Frederiks Hospital. De kirurgistuderende viser sig derfor sædvanlig kun nogle faa Gange paa vore Collegia, ikke saa meget for at tage Del i Undervisningen som for at tegne deres Navne paa Tilhørerlisterne og for siden mulig at kunne faa Attest.« (GORDON NORRIE: Kirurgisk Akademis Historie 1803–1841 (1923) 110 ff.).
4. Daværende kirurgisk Kandidat ved Frederiks Hospital og Kirurg ved Landkadetakademiet (begge i Bredgade) VILHELM STEBUSS bragte 22/10 1793 en skindød, seksaarig Pige til Live ved Mund til Mund-Metoden: »Lufts-Indblæsningen maatte af Mangel paa Redskaber skee med Munden. Jeg valgte hertil en sund og frisk Person, lod ham undertiden tage Munden fuld af Tobaksrøg og blæse denne fra sig igjen, ret førend han satte sin Mund paa Barnets. Efter en Times Forløb begyndte Barnet at drage sin Aande.« Patienten var Direktør over de kgl. Manufakturer SIELEWSKI STRASOLDOS Datter WILHELMINE, der »paa Friderichs Plads« ved Marmorkirken var faldet i en 1½ Favndyb, vandfyldt Kalkgrøft, hvorfra hun efter c. 20 Minutters Forløb, »uden allermindste Livstegn«, var blevet trukket op af Kaptajn ABRAHAMSON, Lærer for Land- og Artillerikadetterne. (Physicalsk-oecono-

misk og medicochirurgisk Bibliothek IX (1796) 39–42). – Familien STRASOLDO boede i nuv. Fredericiagade 27 i en Bagbygning ud til den ufuldførte Marmorkirke. Om WILHELMINE HENRIETTE (HENRICA) STRASOLDO (1787–1862) se PT 1933, 209 f., og om hendes Fader, Direktør for Det kgl. Dugmanufaktur paa Blaagaard, den italiensk-østrigske Greve RUDOLPH ROMUALD SIELEWSKI STRASOLDO og hans kummerlige, godt fyrretyveaarige Ophold i Kbh. se PT 1933, 194–214, og PT 1937, 218 f., samt LOUIS BOBÉ: Efterladte Breve fra den Reventlowske Familiekrede VI (1903) 579 f. og VIII (1917) Noter S. 37.

- VILHELM STEBUSS døde 19/7 1829 af Tæring, begr. 24/7 »i Byen«, 52 Aar gl. Han var da Regimentskirurg ved første jyske Infanteriregiment og Læge ved Landkadetkorpset og boede Amagertorv 9 (MNR 46).
5. Undervisning og Eksamen ved Kirurgisk Akademi omtales udførligt i HENRICH CALLISEN: Physisk Medicinske Betragtninger over Kjøbenhavn II (1809) 446–52.
 6. En CHRISTEN JOHANSEN, * i Jylland, fik 4/5 1778 Borgerskab som Brændevinsbrænder i Kbh. og 29/8 1804 som Brygger sst.
 7. En GEORG BOTH, * i Stralsund, fik 20/8 1792 Borgerskab som Bager i Kbh. – En Bager GEORG MATHIAS BOTH købte 17/9 1810 Adelgade 79 (MNR 271) for 19,000 Rd. af Hørkræmmer CHRISTEN AASTED.
 8. SOPHIE HEDVIG OTTO, * c. 1771, Jordemoder i Kbh., † 6/7 1824 sst. af Gigt og Vand i Brystet, begr. 10/7 (Vor Frue), ~ 13/4 1791 i Garnisons Kirke (dansk) i Kbh. Arbejdsmand PETER FAXØE, * c. 1760, 14/10 1795 Borgerskab som Malermester i Kbh., Premierløjtnant ved det borgerlige Infanteri, boede i mange Aar i Sct. Peders Stræde 30 (MNR 134), † 27/2 1840 sst. af Alderdom, begr. 4/3 (Vor Frue).
 9. Penia 1813, 108 f. – JOHANNES ABEL var 1/1 1781 – 1/10 1812 Økonom ved Almindelig Hospital i Amaliegade (havde til Huse her 1769–1892, er det nuv. Nørre Hospital i Ryesgade) ifølge Kontrakt af 8/2 1781 mellem ham og Direktørerne for Den alm. Plejeanstalt LUNDING, WENDT og CORTSEN. I Nov. 1812 købte Kø-

- benhavns Fattigvæsen af ham for 2000 Rd. hans 2 Heste og 2 Arbejdsvogne m.v. I Vejviseren nævnes han 1813 og 1815 under Adressen Amaliegade MNr 128; derefter synes han at have forladt København. (Fattigvæsenets Arkiv Nr. 1688 i Stadsarkivet). Han var 1787 og 1801 gift med JOHANNE KIRSTINE GRIMSTRUP.
10. Den senere bekendte Provst DANIEL SMITH i Stege havde, medens han var Lærer i Roskilde, tillige været Prædikant ved Sct. Hans Hospital fra Juni 1812–15; han blev i Juni 1815 Sognepræst i Saksøbing. Se Note 17.
 11. FRITS HEIDE: Fra Frederiksberg Have til Bakkehuset (1918). – Tilskueren 1918 II. – Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER IV (1947) 180. – PT 1953, 113 f. – Se ogsaa S. 1189.
 12. FR. HJORT: PEDER JENSEN GIERLØF's Efterkommere paa Sværd- og Spindesiden (1890) 43.
 13. Om Hospitalets Flytning: Penia 1808, 209–270. – Beretning om St. Hans Hospitals og Claudi Rossets Stiftelses Forflytning til Bidstrupgaard. Disse Stiftelses Velyndere og Velgjørere især tilegnet af Hospitalets Direktion MALLING, PONTOPPIDAN, JESSEN. Kbh. 1808. 46 Sider. (Anmeldt i Penia 1808, 243–255 og 262–270).
 14. Penia 1808, 368. – Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 368 (Direktionsprotokol 1804–10) 478.
 15. Hospitalsinspektør, Tiendekommissær LARS FREDERIK CONRADSEN, * 15/1 1780 i Vester Aaby, døbt 19/1, † 13/3 1840 paa Sct. Hans Hospital, begr. 18/3, Søn af Kromand og Smed i Vester Aaby HANS FREDERIK CONRAD RASMUSSEN (* c. 1754, 1799 ved Højesteret idømt 6 Aars Arbejde i Nyborg Fæstning, † 20/12 1810 i V. Aaby; Boet (Holstenshus Skifteprot.) overdraget Enken CECILIE HANSDATTER) og 1. Hustru ANNE KIRSTINE LARSDATTER (* c. 1750, ~ 2/5 1777 i V. Aaby, separ. 1799, »holder Kro og Smedie« 1801 sst., hvor ogsaa en Søn konf. 1803; †? En Søn i DBL V 410).
 16. Oldfrue ved Sct. Hans Hospital CECILIE CATHRINE KAARE, * 1772 i Gerlev Sogn, Horns Herred, ved Frederikssund, døbt 6/8, † 14/7 1845 i Roskilde, begr. 19/7 paa Kirke Hvalsø Kgd. (Kirke Hvalsø og Roskilde Domsogns Kbgg.), Datter af Degn i Gerlev og Draaby Sogn (fra 1763) MAD S HANSEN KAARE († 1806).
 17. DANIEL PETER SMITH (1782–1871, DBL) blev cand. theol. 1804, 1806 Adjunkt i Roskilde, 13/8 1814 Overlærer og 1814 – Sept. 1815 konstitueret Rektor sst., Juni 1814 udnævnt til Prædikant ved Sct. Hans Hospital, hvortil han ordineredes 6/7; i Juni 1815 udnævnt til Sognepræst i Saksøbing. Han skriver i sine Erindringer: »1814 blev jeg Overlærer, .. konstitueret Rector .. Samme Aar blev jeg ordineret til Præst ved St. Hans Hospital paa Bidstrup, hvor jeg alt i 2 Aar havde prædiket i kort Kjole hver Søndag af christelig Omhu for de Gamle og Syge i Claude Rosettes, den ædle Katholiks, Stiftelse, der var forenet med Gale-Hospitalet. Til Spot og Skam for Geh.-Raad MALLING og Fattigdirektionen i Kjøbenhavn havde de flyttet Menigheden, som Claude Rosette havde givet 400 Rdlr. til en Præst, men ikke Præsten, der var kommen i Unaade, og ladet de Arme uden Sjelesorg i 3–4 Aar. Det var min Ven, Inspektør FREDRIK CONRADSEN, som rørtes over dem og formaaede mig til gratis at prædike. 1814 Pintsedag kom da MALLING og Herterne at visitere Stiftelsen, og anmodede mig om at prædike for dem. .. Ved Middagsbordet reiste MALLING sig op og i Directionens og de Fattiges Navn takkede mig, samt bad mig, om jeg vilde lade mig ordinere for at kunne meddele de Gamle Sacramentet.« (Kirkehist. Saml. 3. Rk. 4. Bd. (1882–84) 696. – PT 1888 S. 1).
 18. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 347 (Overlæge SEIDELINS Kopibog 1816–22).
 19. DK. 2. Dept. Registrant 5/8 1818 Nr. 1193. – C. A. GAD: Sanct Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse (1866), 15.
 20. S. H. FINNE-GRØNN: Slegten PLATOU i Norge og Danmark (1912), 45. – RASMUS PLATOU var Broder til Prokurator TOBIAS PLATOU og Søn af Sognepræst i Damsbolte RASMUS PLATOU.
 21. ERSLEWS Forfatter-Lexicon.
 22. HJALMAR HELWEG: Sindssygeværnsens Udvikling i Danmark (1915) 49. – AUGUST WIMMER: St. Hans Hospital 1816–1916 (1916) 6 og 11. – AXEL LINVALD: BISTRUP (1932) 181.
 23. Ved Opførelsen 1824–25 (26) af den ene Sidefløj, der kostede 13,675 Rbd. Sedler, lykkedes det at afsondre Kønnene fra hinanden og de af den højere Klasse fra dem af den lavere, og samtidig fik Hospitalet Plads til flere Patienter, hvilket efter Directionens Mening gjorde Ansættelse af en Underlæge og en Kandidat uomgængeligt nødvendig. I Fløjens ene Ende indrettedes en hensigtsmæssig Badeindretning til varme og kolde Bade. Efter Fløjens Opførelse manglede kun en liden Bygning til Bolig for Overlægen samt et lidet Kapel, af hvilke den første ansaas for mest fornøden, men af økonomiske Grunde saa Fattigvæsenet sig nødsaget til at udsætte Opførelsen af disse 2 Bygninger. (Collegial-Tidende for Danmark 1831, 652–655).
 24. 28/6 1825 foreslog Overlæge SEIDELIN, at de Paarørende før en Patients Indlæggelse udfylder et Spørgeskema med 14 Punkter ang. hans Navn o. l. samt hans Temperament og Karakter før Sygdommen, andre

- Sygdomme, nuværende Sygdoms Begyndelsestidspunkt og -symptomer, Udvikling, evt. Aarsager samt Behandling, tidligere lignende Tilfælde, Sindssvaghed i Slægten og Lægens Navn. Aarsagen hertil var, at der i 1824 af 65 indlagte var 17 dette Hospital uvedkommende, nemlig 8 ikke afsindige og 9 aldeles inkurable.
25. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 348 (Overlæge SEIDELINS Kopibog 1823–29).
 26. C. A. GAD: Sanct Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse (1866) 11.
 27. HJALMAR HELWEG: Sindssygevæsenets Udvikling i Danmark (1915) 23–26.
 28. C. A. GAD: Anf. Arb. 13, 16 f., 22 ff.
 29. Læge, Dr. med. HANS KOEFOED MARCHER, * 2/8 1796 (ikke 1797) i Olsker Præstegaard, døbt 9/8. – Hans selv, 4 Børn, 6 Børnebørn og 6 Oldebørn nævnes i JUL. BIDSTRUP: Stamtavle over Familien KOEFOED (1886) 170 f.; en Datter og Svigersøn i DBL IX 503.
 30. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 349 (Kopi af Skrivelser og Breve til Overlæge SEIDELIN fra 1/2 1826 – 17/6 1830).
 31. Overlæge SEIDELIN havde tidligere gjort Rede for sit Synspunkt, da han 30/8 1825 – i Anledning af en Patients Drukning under Badning – kritiserede 5 Opvartere: »Erfaring har fuldkommen stadfæstet Herr Major og Ridder MANGORS Ytring straks ved min Ansættelse som Læge i Hospitalet, hvilken den øvrige Direktion ogsaa bifaldt, at dersom jeg skulde virke med Held for Hospitalet og haandhæve Orden, var det nødvendigt, at jeg havde Ret og Myndighed til at antage og afskedige Opvartningspersonalet.« Den Ret naaede han ikke at faa.
 32. T. ALGREEN-USSING: Kgl. Reskripter og Resolutioner. 17/2 1830, 31/10 1832.
 33. Indlæg til DK. 2. Dept. Registrant 4/11 1831 Nr. 777.
 34. T. ALGREEN-USSING: Anf. Arb. 19/10 og 5/11 1831.
 35. DK. 2. Dept. Registrant 4/11 1831 Nr. 777.
 36. HJALMAR HELWEG: Anf. Arb. 54.
 37. Roskilde Købstad, Realregister –1858, fol. 252 f. – Roskilde Skøde- og Panteprotokol Nr. 10, 204 f. og 268 ff.
 38. Roskilde Raadstue, Brandtaksation 1828–47, 19 f.
 39. Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 40: Foder til Overlægens Heste 1817.
 40. Forvalter paa Lindholm, Kaptajn PEDER HJORT og Hustru CHRISTENCE CHARLOTTE KOEFOED (JUL. BIDSTRUP: Stamtavle over Familien KOEFOED (1886) 15) fik 2/8 1829 i Gevninge Kirke døbt Sønnen CHRISTIAN HJORT, * 14/6 1829, Elev paa Kunstakademiet, † 1852. Overlæge SEIDELIN var ikke Fadder.
 41. DK. 2. Dept. Registrant 25/9 1835 Nr. 657.
 42. S. STERM: Statistisk-Topographisk Beskrivelse over Kjøbenhavn Amt I (1834) 59; III (1838) 203, 368b og 531. – Rorup Sogn i Ramsø Herred (hvis Anneks Glim hører til Sømme Herred) nævnes ikke i Hof- og Statskalenderen som hørende til Distriktslægens Distrikt.
 43. Hof- og Statskalenderen 1849–55.
 44. KRISTIAN CARØE: Medicinalordningens Historie indtil Sundhedskollegiets Oprettelse 1803 (1917) 86 f.
 45. FRITS HEIDE: Fra Frederiksberg Have til Bakkehuset (1918) 25, 81.
 46. C. E. F. WEYSES Breve I (1964) 122, II (1964) 132.
 47. PT 1946, 103 f. og 127. (S. 101–127: FREDERIK DREIER og hans Kreds. Nogle Breve meddelt af KNUD JENSENIUS).
 48. C. E. F. WEYSES Breve II (1964) 90 f. – Om WEYSES Besøg i Roskilde Domprovstegaard 1812–20 hos HANS HERTZ' Fader, indtil denne som Biskop flyttede til Ribe, se Memoirer og Breve X. – Om Familierne HERTZ, BLOCH og THRIGE i Roskilde se Museum 1891, 103–112 (103–128: Ungdoms-Erindringer meddelte af Professor S. B. THRIGE). – Stamtavle over Slægten HERTZ findes i FRODE IÜRGENSEN og POUL HENNINGS: Biografisk Slægtregister over de indbyrdes beslægtede Familier SANGAARD, BUNTZEN, KOCH og IÜRGENSEN samt de med dem forbundne Grene af Familierne KELLERMANN, BUGGE, HERTZ, BIERING m. fl. (1910).
 49. Kaptajn JACOB BORCH HERTZ, * 1830, levede i 1900. Hans Enke CATHRINE SAMUELSEN, * 23/3 1841 i Flensborg, døde 1/3 1921 i Roskilde (Grønnegade 7) af Arteriosclerosis, begr. 5/3 paa Graabrødre Kgd. (Domsgogns Kbg.).
 50. C. E. F. WEYSES Breve II 127 ff. – Aarbøger udg. af Historisk Samfund for Kbh.s Amt 1919, 34.
 51. ELSE CATHRINE HERTZ (1827–85) ~ 1853 i Roskilde (Vor Frue) EDVARD ERSLEV, da Adjunkt i Roskilde, siden Overlærer i Aarhus, geografisk Forfatter, tit. Professor, R. FMG (DBL. ALFRED LARSEN: Stamtavle over Slægten ERSLEV (1958) 11. 3 Børn: Forfatterinden ANNA ERSLEV (DBL) og 2 Sønner, der døde spæde).
 52. C. E. F. WEYSES Breve II (1964) 125 f.
 53. Ib. II 258.
 54. Roeskilde Avis og Avertissements-Tidende 22/5 1855. – F. E. HUNDRUP: Districtslæge JOHANNES HENRIK SEIDELIN. En Nekrolog (Særskilt Aftryk af Roeskilde Avis for 1855 Nr. 66).
 55. »Det var først Forordningen af 27. Januar 1847 der *noget* forbedrede Distriktslægerne Stilling, idet den bestemte den egentlige Gage til 250 Rdl., med Tillæg af 300 Rdl. for de 18 ældste, af 200 Rdl. for de følgende 18, og af 100 Rdl. for de næstfølgende 18 Læger. Tidligere fik blot de 10 ældste Læger et, iøvrigt større, Tillæg.« J. H. SEIDELINS Gage var 250 Rd. med 200 Rd. i Tillæg.

56. Roskilde Skøde- og Panteprotokol Nr. 16, 107 f.
57. H. STRUER: Optegnelser om LARS LASSEN og hans Slægt (1924). (Indeholder hans Efterkommere, baade i Mands- og Kvindeliner).
58. Københavns Rytterdistrikts Birks Skifteprotokol Nr. 2 1810–15, fol. 115 ff.
59. A. H. NIELSEN: Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg (1879–80), 202.
60. LARS LASSEN og CATHRINE KNUDSDATTER SVINDTS 5 Børn:
1. LARS LASSEN, * 19/6 (ifølge Kbg. ved Konf.) eller 19/7 (ifølge H. Struer: Anf. Arb. 3) 1784 (hvor?), konf. 1798 paa Sct. Hans Hospital, Stud. 1801 fra Metropolitanskolen, 1801–23 ansat i Toldkammeret (1801 Volontær, 1808 Kopist, 1813 Fuldmægtig), foruden at han 1812–15 var Spisemester ved Sct. Hans Hospital (fra Faderens Død til Hospitalets Flytning); Toldinspektør 1823–37 i Ringkøbing og 1837–51 i Helsingør, 1824 Kammerraad, 1840 Justitsraad, 1847 R. af Dbg., † 1851. 6 Børn.
 2. FREDERIKKE HENRIETTE LASSEN, * 1787 i Kbh., † 1813 paa Sct. Hans Hosp. Se S. 1188.
~ 1806 JOHANNES HENRIK SEIDELIN, Læge. Se S. 1153. 5 Børn.
 3. HANS CONRAD LASSEN, * 9/7 1790 i Kbh., hjd., 6/8 i Trinit. K.; konf. 30/9 1804 paa Sct. Hans Hospital; 1807 Fændrik, 1809 Sekondløjtnant og 1820 Premierløjtnant ved det fynske Infanteriregiment, † 1820 i Fredericia. Ugift.
 4. EMIL LASSEN, * 23/5 1794 paa Sct. Hans Hosp. i Kbh., konf. 2/10 1808 sst., 1812 Kopist i Toldkammeret, 1821 Portkontrollør i Kbh., 1830 konst. og 1832–51 fast ansat Toldinspektør i Præstø, † 1857 sst. 4 Børn.
 5. JOHAN ANTHON BERNHARD LASSEN, * 19/6 1795 paa Sct. Hans Hospital, † mellem 1801 (Folketælling, Sct. Hans Hosp.) og 1812 (Skifte efter Faderen).
61. Ifølge Helligaands Kbg.
62. Ifølge Sct. Hans Hospitals Fortegnelse over døde 1772–1813.
63. F. THAARUP: Fædrenelandsk Nekrolog 1821–1826 (1835–44) 481 f. – OEHLENSCHLÄGERS Ungdomserindringer (1915, ved LOUIS BOBÉ) 20, 28, 76, 95, 225, 234. – FRITS HEIDE: Fra Frederiksberg Have til Bakkehuset (1918) 12, 25, 29A. – Tilskueren 1918 II, 341–350, 496–516 (om »Blomsterpigerne«). – KNUD BOKKENHEUSER: Det gamle København II (1919) 163–188 (om Søndermarken, Frederiksberg Have, FREDERIK VIs Gondol). – H. HERTEL: Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Historie 1769–1918 I (1919) 170 f. – DBL XVIII (1940) 266. – Breve fra og til ADAM OEHLENSCHLÄGER 1798–1809 IV (1947) 180, 433. – PT 1953, 113 f. – SVEN HOUMØLLER: Paa Vandring i den stille Have (1959) (Frederiksberg ældre Kirkegaard II) (Register).
64. C. F. BRICKA: Dansk biografisk Leksikon.
65. ANDREAS HØYSGAARD, * c. 1770, Stud. 1791 Odense, stud. theol., † 7/1 1816 paa Alm. Hosp., begr. 10/1. Boede ved sin Død Gothersgade 105 (M Nr 138), efterlod sig intet andet end nogle højest ubetydelige, gamle og ubrugelige Gangklæder; ugift.
66. Slotsgartner PETER PETERSENS og MAREN WEIDEMANNS 9 Børn, alle * i Frederiksberg Sogn:
1. JOHANNE MARIE PETERSEN, * 28/8 1784, døbt 8/9 (ikke 8/10); konf. 6/10 1799 sst.
† 1852 i Roskilde. Se S. 1188.
~ 2/4 1816 paa Frederiksberg JOHANNES HENRIK SEIDELIN, * 1786, Overlæge og Distriktslæge, † 1855. Se S. 1153. 8 Børn.
 2. CHRISTIAN FREDERIK LUDVIG PETERSEN, * 24/10 1785, døbt 4/11; konf. 3/10 1802 i Frederiksberg Kirke, Student 1805, cand. theol. 1814, 1815–20 Andenlærer ved Brøndbyvester Seminarium, 1820–29 Adjunkt ved Nakskov Latinskole, 1829 Sognepræst i Seden og Aasum, Afsked 1849, sindssyg, ugift, rejste til Roskilde. (Se SVEN HOUMØLLER: Anf. Arb. 13).
† 25/7 1854 i Roskilde af Alderdomssvaghed, begr. 28/7. »Efter at Jordpaakastelsen og øvrige Begravelsesceremonier havde fundet Sted paa Graabrødre Kirkegaard, blev Liget ført til Kjøbenhavn for i Stilhed at nedsættes i Graven.« (Roskilde Domsogns Kbg.).
 3. CAROLINE AUGUSTA PETERSEN, * 16/6 1787 (bl. a. ifølge F. Heide; Daaben er ikke indført i Frederiksberg Kbg., men senere er hendes Navn tilføjet ved Juni 1787; i DBL XIII 28 og PT 1953 114 angives hun * 1786, men skulde i saa Fald være født 8 Mdr. efter Broderen). Konfirmeret 3/10 1802 i Frederiksberg K. (angives at være 16 Aar gl.).
† 11/7 1857 af Brystbetændelse paa Frederiksberg (Vesterbro M Nr 39 I 2), angiveligt 70 Aar gl., begr. 16/7.
~ 13/12 1811 (ikke 13/11) paa Frederiksberg (af Hofpræst LIEBENBERG) JOHAN FREDERIK RUDOLPH KOCH, * 20/7 1777 paa Godset Dampe »i det Schleswigske«, 1793–96 uddannet som Gartner paa Louisenlund, Slotsgartner paa Bernstorff til c. 1820, siden Handelsgartner paa Frederiksberg, † 10/11 1844 sst., begr. 15/11. 7 Børn. (DBL XIII 27 f.).
 4. PAULINE HENRIKKE PETERSEN, * 1789, døbt 26/8 (ikke 6/8); konf. 3/10 1802 i Frederiksberg Kirke.

- † 7/8 1839 i Roskilde (Domsogn) (se S. 1184), begr. 10/8 paa Frederiksberg Kgd.
- ~ 31/12 1812 paa Frederiksberg (Kongebrev)
- HANS FERDINAND PAYNGK, * 18/5 1778 i Skelskør, 1805 cand. jur., Overretsprokurator, 1834 Kancelliraad, 1836–40 og 42–43 Repræsentant i Nationalbanken, † 18/12 1842 paa Frederiksberg af kronisk Underlivsbetændelse, begr. 23/12.
5. DØDFØDT BARN 1791 (Moderen introduceret 6/11).
6. LOVISE CONRADINE PETERSEN, * 8/11 1792, døbt 13/12.
† 1808 sst., begr. 29/3.
7. ERASMINE FREDERIKKE PETERSEN, * 28/2 1795, døbt 10/4, opkaldt efter sin Fadder, sin Morbroder Overretsprokurator CONRAD WEIDEMANNS Hustru ERASMINE KARINE LAMPE. Hun »var Digtningens Udøver«. Ugift.
† 13/4 1839 paa Frederiksberg, begr. 19/4.
8. AUGUSTA FREDERIKKE PETERSEN, * 5/3 1797 (ikke 1795), døbt 7/4. Hun »var Malerkunstens Udøver«, hvis smaa Malerier figurerede paa mange af de kønne Æsker fra Bakkehuset. – Hun stiftede ved Testamente af 14/11 1842 »Fru AUGUSTA FREDERIKKE PAYNGK født PETERSENS Legat« (Fundats 19/2 1876, stadf. 3/3 1877).
† 1/10 1844 paa Frederiksberg af Diarrhoe, begr. 8/10.
~ 14/5 1841 i Frederiksberg Kirke sin nævnte Svoger Kancelliraad H. F. PAYNGK (1778–1842).
9. FREDERIKKE EMILIE PETERSEN, * 27/7 1800, døbt 12/9.
† 10/1 1828 i Magleby, begr. 15/1.
~ 30/5 (ikke 30/6) 1826 i Frederiksberg Kirke, af Konfessionarius LIEBENBERG, OLE JOHAN FREUCHEN, * 1794 i Skørringe paa Falster, cand. theol. 1816, Lærer for PRINS FREDERIK (VII), 1825 (26) Sognepræst i Magleby paa Møen, 1842 i Fakse, Provst s. A., R. af Dbg. 1845, † 1850. (Han ~ 2) 1829). 1 Barn af 1. Ægteskab, nemlig Professor i Landmaaling PETER PETERSEN FREUCHEN (1827–94).
67. Tilskueren 1918 II 341–350 og 496–516 (FRITS HEIDE: Bakkehusbreve). 23 Breve fra KAMMA RAHBK 1816–28, 11 til ERASMINE PETERSEN og 12 til AUGUSTA PETERSEN, samt 1 Brev fra K. L. RAHBK til de 2 Søstre 20/10 1829. – Om KAMMA RAHBKs Blomsterinteresse se FRITS HEIDE: Fra Bakkehusets Have (Vor Fortid 1919, 33–50).
68. Admiralitetet. Indkomne Sager 1801 Nr. 155 (RA).
69. Rulle over Søkadetkorpset 1801–07 (RA).
70. H. C. A. LUND: Søkadet-Korpsets Historie 1701–1901 (1901), 137–186 og især 186–203. – Admiral C. VAN DOCKUMS Livserindringer (1893) 136–152 (om Kadetundervisningen 1815–21).
71. DAHLERUPS nedenfor nævnte Selvbiografi, 18.
72. SØREN HANSEN LYKKE, * 1756 i Kbh., døbt 2/12 i Holmens K., 1794 Søartilleriløjtnant, 1804 Undertøjmester, 1804–19 Lærer i Artilleri med Kaptajnløjtnants Karakter, R. af Dbg.
73. PT 1915, 187; 1938, 194 og 215 f.
74. CLAUDIUS (CLAUS) MØRCH, * 1759 i Kbh., døbt 2/7 i Sct. Nicolai K., 1797 Lærer i Frihaandstegning ved Søkadetakademiet, 1805 Krigsassessor, 1813 Krigsraad, † 26/9 1813 i Kbh. – Hans Datter EMILIE HENRIETTE MØRCH oprettede Friboligen Krigsraad MØRKS Minde i Lille Kannikestræde 4.
75. MARTINUS (MARTIN) ERASMUS OLUFSEN, * c. 1764, Kalligraf, 1798 – 1/5 1807 Lærer i Kalligrafi (Skrivning) og Regning ved Søkadetkorpset, Sekretær?, † 27/2 1822 i Kbh., begr. 6/3. Boede ved sin Død Møntergade 4 (MNR 129).
76. Oplysninger om hvert enkelt Krigsskib i P. RAMSHART: Efterretning om det bekjendte af den danske Flaades Tieneste, efter Alfabetsorden, med adskillige Bilage, fra Aar 1752 og til den Dag, da Engelland voldsom bortførte samme i 1807 (1808). – H. G. GARDE: Den dansk-norske Sømagts Historie 1700–1814 (1852) 298.
77. Uddrag af SNEEDORFFS Taler for Kadetterne i 1787, 1789, 1801, 1804 og 1807 findes i Archiv for Søvæsen 1840 samt i C. J. ANKER: HANS CHRISTIAN SNEEDORFFS Personlighed og Virksomhed 1759–1824 (1884).
78. Kommandør JENS JACOB PALUDANS Ungdomserindringer (1908, Memoirer og Breve IX) 98–105, 107, 133–135, 139–142, 148, 156, 159. – HANS BIRCH DAHLERUP: Mit Livs Begivenheder 1790–1814 (1908) 16–25.
79. C. J. ANKER: HANS CHRISTIAN SNEEDORFFS Personlighed og Virksomhed 1759–1824 (1884) 227–230.
80. Kaptajn, senere Admiral, Baron HANS HOLSTEN (1758–1849).
81. Dansk Vicekonsul i St. Petersborg, Etatsraad IVER WINDFELD BUCH. Ifølge Indberetning fra den danske Konsul i St. Petersborg (fra 2/1 1807, udnævnt til Generalkonsul sst. 1/5 1813) JOHAN LUDVIG MEYER 20/3 1808 havde I. W. BUCH da søgt om Afsked som Vicekonsul, »indem er nach Mosco zu reisen willens ist.« (Generallandøkonomi- og Kommercekollegiet, Konsulatsrapporter fra St. Petersborg 1800–1815. Resol. prot. 1817 Nr. 129).
82. Dansk Gesandt i St. Petersborg, Generalmajor, Greve FRANCOIS XAVIER JOSEPH DANNESKIOLD-LØVENDAL (1742–1808).
83. Juristen og Digteren ENEVOLD DE FALSEN (1755–1808), fra 1802 Justitiarius i Christiania, 1807 Medlem af

- den norske Regeringskommission; hans Selvmord vakte Landesorg i Norge.
84. FR. G. HAXTHAUSEN, Generalløjtnant, Statsraad.
85. Stabskirurg i Christiania, senere Professor og Generalkirurg MAGNUS ANDREAS THULSTRUP (1769–1844) og Hustru ELEONORE CLAUSON (1778–1823), hvilken sidste kaldes »den Skjønneste blandt alle Skjønne« (CONRADINE B. DUNKER: Gamle Dage (1871) 172).
86. Norsk Handelsmand og Godsejer JOHN COLLETT (1758–1810). (A. COLLETT: Familien COLLETT og Christianialiv i gamle Dage (1915) 164–220). Han ejede Lystgaarden Ullevaal (tidligere Ullevold), der benyttedes som Sommeropholdssted. (Ib. 183–192).
87. Stiftamtmand i Christiania, Kammerherre, Grev GEBHARD MOLTKE (1764–1851), siden Gehejmekonferensraad MOLTKE-HVITFELDT.
88. Norsk Godsejer, Kammerherre PEDER ANKER (1749–1824), 1814–22 Norges første Statsminister, 1812 Storkors af Dbg. (BERNT MOE: Tidsskrift for den norske Personhistorie I (1840–46) 414–428, 522 f. – DAA 1889, 17 f.).
89. Grosserer i Christiania HAAGEN MATHIESEN, tidligere Assessor i General-Landøkonomi- og Kommercekollegiet.
90. Chef for det norske Landkadetkorps, Oberst, senere Generalmajor og Statsraad DIDERIK HEGERMANN (1763–1835).
91. JOHN COLLETT var Søn af Købmand i Christiania JAMES COLLETT (1728–94), Medstifter og -ejer af Handelshuset COLLETT & LEUCH (fra 1755), fra c. 1786 COLLETT & Søn, Fabriks- og Bjergværksejer, Vejingenør samt en af Byens 12 eligerede Mænd. (A. COLLETT: Familien COLLETT og Christianialiv i gamle Dage (1915) 100–114. S. 113 Indskriften paa den af Sønnen over sin Fader rejste Marmorindestøtte paa Ullevaal).
92. FREDERIK JULIUS KAAS (1758–1827), der 1795–1802 havde været Stiftamtmand over Akershus Stift, var fra 1804 Præsident i Danske Kancelli, 1813–27 Justitsminister og 1814–27 Gehejmestatsminister; 1792 Kammerherre, 1803 hvid Ridder, 1815 Ridder af Elefantordenen. – Han ægtede 1786 ovennævnte Fru THULSTRUPS Moder KIRSTINE NILSON (1757–1827), Enke efter Jernværksejer CONRAD CLAUSON (1753–85).
93. BERNT ANKER ægtede 1773 JOHN COLLETT'S Faster MATHIA COLLETT (1737–1801), om hvem Fru DUNKER fortæller i sine Erindringer: »Hun blev i sin tid, og vistnok med rette, anset som den ypperste blandt Qvinderne i Christiania . . Hun var agtet af alle og elsket af mange.«
94. KAREN HENRIKKA (HENRIETTE) WILSTER (1780–1860), ~ 1798 den rige Købmand i Christiania CLAUS TULLIN (1764–1830). (Norsk Tidsskrift for Genealogi, Personhistorie, Biografi og Literærhistorie III (1920) 212).
95. BERNT ANKER (1746–1805), Grosserer i Christiania, Kammerherre, Storkors af Dannebrog (BERNT MOE: Tidsskrift for den norske Personhistorie I (1840–46) 369–413, 522. – A. COLLETT: Familien COLLETT og Christianialiv i gamle Dage (1915) 132–146. – DAA 1889, 17).
96. Greve JOHAN CASPAR HERMAN WEDEL-JARLSBERG (1779–1840), Statholder i Norge, Kommandør af Dbg., ~ 1807 PEDER ANKERS Datter. (BERNT MOE: anf. Skr. 523).
97. Kaptajn, senere Kommandør S. U. ROSENVINGE (1758–1820).
98. Premierløjtnant, senere Kontreadmiral PETER FR. WULFF (1774–1842), var 1802–06 Skoleofficer ved Søkadetakademiet.
99. Enten Sekondløjtnant, senere Kontreadmiral MAGNUS LÜTKEN (1782–1847) eller Premierløjtnant A. C. LÜTKEN (1777–1808); sidstnævnte var 1805 Chef for Briggen Femern, der var Tender for Kadetskibet.
100. Formentlig Godsejer, Assessor, cand. jur. PETER CHRISTIAN ZEUTHEN til Tølløse m. fl. (DAA 1929, 299).
101. Sekondløjtnant, senere Kaptajn og Overlods i Norge JOCHUM LUND (1779–1841).
102. Kancelliraad OLUF GLAD SCHWINGEL.
103. Vicekommandant i Fredriksværn ABRAHAM VALEUR.
104. Admiralitetets Kopibog 1807.
105. De følgende Oplysninger om Begivenhederne 1807–09 stammer fra H. G. GARDE: Den dansk-norske Sømagts Historie 1700–1814 (1852) 409–464, 474, 483, 485, 528 og 591. – J. P. WITH: Danske og Norske Sø-Heltes Bedrifter fra Aar 1797 til 1813 (1819) 38–41 og 58–60. – P. RAMSHART: Efterretning om det bekendte af den danske Flaades Tieneste, efter Alfabatisk Orden, med adskillige Bilage, fra Aar 1752 og til den Dag, da Engelland voldsom bortførte samme i 1807 (1808) 308–315.
106. Det gamle Pesthus laa Nord for nuværende Sønder Boulevard (mellem Valdemarsgade og Oehlenschlägersgade), tæt ved Kalvebod Strand. Kystlinien gik dengang omtrent i Fortsættelse af nuværende Tietgensgade.
107. Begivenhederne 27/8 omtales i Brev af 17/11 s. A. fra Kaptajn S. U. ROSENVINGE, der som Holmens Ekvipagemester havde det sørgelige Hverv at udlevere den danske Flaade til de engelske »Røvere og Snigmordere«. (M. K. ZAHRTMANN: Admiral C. C. ZAHRTMANN (1927), 18 ff.).
108. PEYMANNS Rapport af 31/8 1807 til Kronprinsen om samme Dags Begivenheder (Meddelelser fra Krigsarkiverne III (1888), 103 f.).
109. Kommandør JENS JACOB PALUDANS Ungdomserindringer (1908, Memoirer og Breve IX) 182 f. – Erin-

- dringer fra Generalmajor JULIUS PALUDANS Barndom (PT 1899 216).
110. J. P. WITH: Danske og Norske Sø-Heltes Bedrivter fra Aar 1797 til 1813 (1819) 41.
111. Linieskibet Prinsesse Lovise Augusta var bygget 1783 og kasseredes 1829 (C. J. ANKER: HANS CHRISTIAN SNEEDORFFS Personlighed og Virksomhed 1759–1824 (1884) 89). Se ogsaa J. H. SCHULTZ: Den danske Marine 1814–1848 I (1930) 233, 292 f.
112. De flg. Oplysninger om Kanonbaadskrigen stammer fra C. F. WANDEL: Søkrigen i de dansk-norske Farvande 1807–14 (1915) 3, 83 f., 86, 101, 110, 115 ff. (Turbulent), 124, 135 f. (Africa), 137, 141, 178 f., 181, 193 f., 205, 214, 264, 279, 380, 449, 456, 458, 462 og 480.
113. Admiralitetet, Indkomne Sager 1808 Nr. 2123. Dette Brev af 14/11 1808 er det første af en lang Række bevarede Breve fra JENS SEIDELIN til Admiralitetet.
114. Collegial-Tidende 18/6 1808, 401–406 (J. C. KRIEGER'S Rapport til KONGEN, dateret Orlogsskibet Prinsesse Lovise Augusta den 10de Juni 1808, om Angrebet Dagen før). – »Dagen« 14/6 1808. – J. P. WITH: Danske og Norske Sø-Heltes Bedrivter fra Aar 1797 til 1813 (1819), 58–60. – H. G. GARDE: Den dansk-norske Sømagts Historie 1700–1814 (1852), 528. – C. F. WANDEL: Søkrigen i de dansk-norske Farvande 1807–14 (1915), 115–118, 172. – C. J. ANKER: Kontreadmiral H. C. SNEEDORFF's efterladte breve fra 1807–14 i uddrag (1899) 9 (Brev fra H. C. SNEEDORFF, dat. Kbh. 10/6 1808), 10 (do. dat. 11. s. M.) og 17 (do. dat. 6/7 s. A.).
115. Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER 1798–1809 III (1945) 150 f., IV (1947) 334 f. – Breve fra og til HANS CHRISTIAN ØRSTED I (1870) 272 f.
116. C. J. ANKER: Kontreadmiral H. C. SNEEDORFF's efterladte breve fra 1807–14 i uddrag (1899) 27 f.
117. Collegial-Tidende 1809 S. 76–96. (Sml. dog Breve fra og til ADAM OEHELENSCHLÄGER 1798–1809 III (1945) 237, IV (1947) 380, og Dagen 30–31/1 1809).
118. LOUIS BOBÉ: Embedsetat for de kongelige Ordeners Kapitul 1671–1928 (PT 1929, 68–78). – De 7 nævnte Overofficerter var alle udnævnt 28/6 1808.
119. J. KRAGH HØST: Historisk Efterretning om Kroninger og Salvinger i Danmark (Kbh. 1815) 36–46. – E. C. WERLAUFF: Om Danebrog og Danebrogsordenen (1872) 38. – Berlingske Tidende 1815 (24/7, 31/7, 4/8 med Tillæg). – DBL VII (1935) 259 anføres FREDERIK VI's Salving fejlagtigt at have fundet Sted 30/6 1815 i Christiansborg Slotskirke.
120. Berlingske Tidende 29/6 1840. – De kgl. danske Ridderordener (1903), S. 1086.
121. Da den første Ordensfests Ceremoniel ikke kendes, er Beskrivelsen af Ceremoniellet taget fra den anden Ordensfest 28/6 1809 (Collegial-Tidende 1809, 385–393. – E. C. WERLAUFF: Om Danebrog og Danebrogsordenen (1872) 34–37. – H. F. GRANDJEAN: De kgl. danske Ridderordener (1903) 131, 1086). – Ordensfesten 28/1 1812, da senere Biskop i Ribe JENS MICHAEL HERTZ blev R. af Dbg., omtales i »Domprovsten i Roskilde« (Memoirer og Breve X, 1909) 90–95.
122. Kbg. for Samsøs Feltpastorat 1808–14 (LA, Kbh.).
123. Admiralitetet. Indkomne Sager 1809 Nr. 1569 (ikke 1568).
124. DAA 1889, 266.
125. Admiralitetets Kopibog 23/1 1810. – Collegial-Tidende 1810, 55 f.
126. Søetaten. Protokoller vedr. Rokanonflotillen ved Kalundborg. – Admiralitetets Kopibog 19/2 1810 (RA). – I T. A. TOPSØE-JENSEN og EMIL MARQUARD: Officerer i den dansk-norske Søetat 1660–1814 og den danske Søetat 1814–1932 (1935) anføres fejlagtigt, at JENS SEIDELIN 1810 var Chef for Kanonbaadsflotillen ved Kalundborg.
127. J. P. WITH: Danske og Norske Sø-Heltes Bedrivter fra Aar 1797 til 1813 (1819) 129 f.
128. Om den danske Auxiliærstyrke paa Schelde 1808–13: Archiv for Søvæsenet VIII (1836) 261–308 (Vice-Admiral JOOST VAN DOCKUMS Levnet). – J. v. RÆDER: Danmarks Krigs- og politiske Historie 1807–09, II (1847) 247–267. – OTTO LÜTKEN: De Danske paa Schelden (1809–1813) (1888).
129. C. J. ANKER: Kontreadmiral H. C. SNEEDORFF's efterladte breve fra 1807–14 i uddrag (1899) 92.
130. Collegial-Tidende for Danmark og Norge 1812, 497–507. – C. F. WANDEL: Søkrigen i de dansk-norske Farvande 1807–14 (1915) 380.
131. DAA 1925, 459 f.
132. Admiralitetet. Indkomne Sager 1812 Nr. 2273.
133. Admiralitetet. Indkomne Sager 1813 Nr. 512.
134. Den tidligere Købmand og Skipper i Kerteminde, efter 1806 Gaardejer i Stavns paa Samø MORTEN SVENDSEN KJÆRULF (1777–1831) (C. KLITGAARD: Kjærulfske Studier (1914–18) 196).
- 134a. J. C. HOFFBAUER, der 1810 var Eskadronskirurg i Hørsholm, blev 1815 Stadslæge i Nordhausen i Preussen. (K. CARØE: Den danske Lægestand III 1786–1838 (1905) 87).
135. FREDERIK MØLLER, * 1778, Maanedsløjtnant, 23/4 1842 Toldbetjent og Visitør (Toldassistent) i Kbh., afskediget, † 16/1 1850 paa Frederiks Hosp. af Alderdomssvækkelse, begr. 24/1 (Trin.); boede ved sin Død Østerbro MNr 128.
136. Admiralitetets Kopibog 28/2 1815, 117. – Collegial-Tidende for Danmark 1815, 160.
137. ERIK ANDERSEN, * c. 1757, Skibsbygmester, 28/1

- 1813 DM, † 16/11 1816 i Kbh. (Bjørnegade 2) af Kirtelsyge, begr. 22/11 paa Skibskgd.
138. Se Kortet i »Nødvendig Advarsel for enhver der besøger Kjøbenhavn« (1967). Om Adelgades tidligere Forløb se Note 65 S. 1261 f.
139. Om Nyboder: København fra Bispetid til Borgertid (1947) 87 f. – Flaaden gennem 450 Aar (1961) 262–269. – Sjøetaten, Embeds-, Kommissions- o. a. l. Arkiver, Nyboder Husbog 1816 – c. 1851 281 f. (RA).
140. M. K. ZAHRTMANN: Admiral C. C. ZAHRTMANN (1927) 107.
141. Generalguvernør, Hofchef, Kammerherre JOHAN FREDERIK V. BARDENFLETH blev først 1826 karakt. Kontreadmiral, men ved hans Udnævnelse 20/2 1822 til Generalguvernør ad interim i Vestindien bestemtes, at han fra Afrejsedagen skulde bære Kontreadmirals Uniform.
142. Admiralitetet. Kopibog 2/8 1824.
143. Bornholmske Samlinger XVI (1925) 1–109.
144. M. K. ZAHRTMANN: Borringholmerens Historiebog II (1935), 257 f.
145. CHRISTIAN CHRISTOPHER ZAHRTMANN (1793–1853), 1848–50 Marineminister, 1852 Viceadmiral og Overekvipagemester. – Togtet til Bornholm omtales i M. K. ZAHRTMANN: Admiral C. C. ZAHRTMANN (1927), 51 f.
146. PETER LAURITS BERING INGERSLEV (1791–1875) var faa Maaneder før blevet Sognepræst i Øster Larsker og Gudhjem, blev 1½ Maaned senere gift med en Datter af afdøde Kommandørkaptajn S. A. BILLE; blev 1834 Sognepræst i Vestervig samt Provst, 1842–59 Sognepræst i Magleby paa Møen (efter FREUCHEN).
147. JENS PETER MØLLER (1783–1854), Landskabsmaler. I Kobberstiksamlingen findes »Dagbog under hans Ophold paa Bornholm i Aaret 1824« med 20 Landskaber i Sepia. (DBL).
148. Den første Sejlads med Dampskib foregik 7/10 1807 paa Hudsonfloden. 23/5 1819 ankom det første Dampskib, Caledonia, til København fra England, 1828 anskaffedes det første Statspostskib, Mercurius, til Farten Korsør–Nyborg. 1830 byggedes det første Dampskib i Danmark, Frederik VI. – Den danske Marines første Dampskib, Kiel, ankom 4/6 1824 til København fra England, ført af Premierløjtnant H. C. BODENHOFF; det anvendtes 1824–40(46) til KONGENS Brug som Lystyacht, var paa 40 Hestekræfter, Farten var 6–7 Knob, Bemandingen 11. Ogsaa Marinens 2 næste Dampskibe var bygget i England, Ægir i 1841, Hekla i 1842. 1844 fulgte Marinens første i Danmark byggede Dampskib, Gejser. (J. H. SCHULTZ: Den danske Marine 1814–1848 I (1930) 244 ff., 263 f., 304 f.).
149. M. K. ZAHRTMANN: Admiral C. C. ZAHRTMANN (1927), 100. – Admiralitetets Kopibog 1832 12/6, 14/6, Indkomne Sager 8/7. – J. H. SCHULTZ: Den danske Marine 1814–1848 I (1930) 181 ff. – Hist. Tidsskr. III 5. Bd. (1866–67) 190.
150. KAY LARSEN: Ostindiske Data (RA).
151. KAY LARSEN: Den danske Kinafart (1932), især 10, 26, 35–37, 43 (Billede af Whampoe Øen), 47–50 (Billede og Kort over Faktorierne), 57–60, 70–82 (Billede af »Christianshavn«) og 84. – Vore gamle Tropekolonier I (1952) 305–308 (Billede af Faktorierne i Kanton), 303 og 385: Billede af »Frederik VI« (tidligere »Christianshavn«). – J. H. DEUNTZER: Af det asiatiske Kompagnis Historie 1792–1847 (Nationaløkonomisk Tidsskrift 1908, 368–417 og 453–510).
152. Hongkøbmanden HOWQUA i Encyclopædia Britannica 6 (1965) 32.
153. Fra Kinatogtet 1833–34, der nævnes i de anførte Værker af KAY LARSEN (S. 81 f.) og DEUNTZER (S. 493 ff.), er der i Det asiatiske Kompagnis Arkiv (RA) bevaret en halv Snes Protokoller, af hvilke er benyttet Kaptajn SEIDELINS Konduiteprotokol og Skibsprotokol (Nr. 659 og 995 paa hhv. 5 og 295 Sider) og BENTLEYS Negotieprotokol (Nr. 1229).
- Endelig har TH. E. LUDVIGSEN, der selv deltog i Togtet, beskrevet det indgaaende i sine »Erindringer om mine Søreiser og Livs Begivenheder« (1890) 95–117. (S. 62–69 og 70–83 gives interessant Beskrivelse af Manila og Kanton fra hans Ophold der 1829–30. S. 34–40, 52, 89 f. og 112 f. hans 4 Besøg paa St. Helena 1823, 27, 30 og 34. Tegning og Plan af NAPOLEONS Bolig paa St. Helena 1815–21).
154. Superkargo RICHARD BENTLEY († 1856) er * 29/2 1784 i Kbh., døbt 12/3 i St. Nicolai K., Broder til Borgmester i København, Konferensraad D. G. R. BENTLEY.
155. Om Overlæge BESTLE skriver LUDVIGSEN i sine Erindringer (S. 116), at han døde kort efter deres Hjemkomst i 1834: »Kort efter døde paa Frederiks Hospital vor Overlæge BESTLE, som ved vor Ankomst hertil var blevet bragt syg dertil fra Skibet. Vi havde gjort 4 Rejser sammen, og jeg blev hans mest fortrolige, skønt stor Forskel i vore Aldre. Han var mig altid venligsindet, hvad der ikke var hans Natur imod Andre, og havde derfor ofte ubehagelige Konflikter om Bord, der kanske noget forværrede hans Sygdom. Han var tysk af Fødsel, en stor Hader af NAPOLEON, (hvormed jeg ofte for Spøg drillede ham, da jeg var en Beundrer af ham), og havde gjort mange Rejser som Overlæge med vore Orlogsskibe og været Overlæge i Fregatten Prinds Christian, som i Kampen med de engelske Fregatter sprang i Luften ved Sjællands Odde. Han var af en mærkværdig blandet Karakter, til sine Tider højst godmodig og elskværdig,

- men til andre Tider ustyrlig, yderst opfarende og buldrende, hvad der havde givet Anledning til en meget ubehagelig Historie imellem Kaptajn SEIDELIN og ham paa Rejsen, som jeg, skønt min Interesse for BESTLE, dog skal tilstaa, at Retten ubestridelig var paa Kaptajn SEIDELINS Side.«
156. Skibslæge JOHAN HENRIK STABEL († 1836) er * 1802 i Sorø, døbt 5/4 (ved Daaben kun HENRIK), Søn af »Studiosus«, senere Prokurator, Byfoged (1814 i Slagelse, 1821 i Middelfart), Justitsraad NICOLAUS FRANCISCUS STRABELL (1776–1832) og 1. Hustru MARIA WILDT (1777–1812).
157. WILLIAM DUNTZFELDT KJERULF blev først Generalkonsul 1839, hvilket Aar det danske Generalkonsulat for Philippinerne med Sæde i Manila oprettedes ved kgl. Resolution 7/9. I et Brev til Broderen 1821 beskriver han Forholdene paa Manila. (C. KLITGAARD: Kjerulfske Studier (1914–18) 120–126).
158. FREDERIK JOAKIM ROSEN, * 14/1 1781 i Rudkøbing, hjd. 16/1, i K. 23/2, Søn af CHRISTIAN ROSEN (* 1733, c. 1779–86 Toldinspektør i Rudkøbing, 1786–94 Told- og Konsumtionsforvalter i Ebeltoft, 1794–96 Told- og Konsumtionsinspektør sst., 1796 – 19/8 1808 do. i Nykøbing F., boede som Pensionist i Nysted, † 6/3 1825 sst., begr. 11/3) og Hustru ELISABETH KIRSTINE SLETNING (* 4/11 1758 paa Bremersvold i Erindlev S. (under Grevskabet Christiansholm; hendes Søskende * paa Christiansholm, nu Aalholm, i Nysted S.), ~ c. 1779, havde i 1825 været gift i næsten 46 Aar og faaet 14 Børn, hvoraf 8 levede, † 15/6 1837, hvor? Hendes Fødsel og Død ifølge »Livrentesocietetet af 1775«). (LENGNICKS Stamtavle. – KAY LARSEN: Ostindiske Personalialia).
159. Billede af Ejendommene i Amaliegade 37–49 i »København fra Bispetid til Borgertid« S. 134.
160. Collegial-Tidende 1834, 608; 1838, 747.
161. L. KRAGBALLE: Stamtavle over Slægten LEMVIGH med de deri indgiftede Slægter (1875) 16. – PT 1932, 232.
162. J. M. THIELE: THORVALDSENS Biographi III (1854) og IV (1856). – Flaaden gennem 450 Aar (1961) 288 ff.
163. J. H. SCHULTZ: Den danske Marine 1814–1848 I (1930) 215–218, 296 f.
164. Daværende Sekondløjtnant, senere Kommandør ALEX. WILDE overbragte 17/9 1838 om Bord paa Rota ved Trekroner Konferensraadudnævnelsen til THORVALDSEN, da denne havde afsluttet sit Ærinde i den nødvendige lille Udbygning paa Skibssiden; efter at have brudt Brevet og læst Udnævnelsen svarede Kunstneren tørt: »Tja, saa gik Konferensraaden altsaa paa Lokum for første Gang.« (HARRY KAAE: Omkring Roskilde Centrum (1963) 95 f.). – I Kommandør WILDES egne Erindringer omtales Episoden saaledes:
- Uden at forandre en Mine aabnede THORVALDSEN Brevet, læste sin Udnævnelse til Konferensraad, der gav Ret til at køre med Topper, lagde Brevet sammen og sagde med den største Ro: »Saa . . . Hr. Konferensraaden nu første Gang.« (Erindringer om JERICHAU og THORVALDSEN ombord paa Fregatten Rota 1838 (1884) 87 f.).
165. THORVALDSENS Museum har 21/6 1968 venligst oplyst: »En fortegnelse over de med Galathea hjemsendte kunstværker findes i Kunstakademiets dagbog 8. 10. 1833.«
166. Storhertuginde af Toscana MARIA FERDINANDA AMALIA (1796–1865), Prinsesse af Sachsen (H. R. HIORTLORENZEN: Livre d’Or des souverains (1908) 199 f.).
167. Statuerne af ANDREAS og JUDAS THADDÆUS kom først efter THORVALDSENS Død, bozzerede i Marmor, til Danmark, hvor de er hugget i København 1847–48 under Professor H. V. BISSENS Ledelse og 1848 opstillet i Vor Frue Kirke i Rækken af de øvrige Apostle.
168. J. H. SCHULTZ: Den danske Marine 1814–1848 I (1930) 284 f.
169. Collegial-Tidende 1840, 688.
170. DK. 2. Dept. 1841 Reg. 807.
171. Utvivlsomt Astronomen PETER PEDERSEN (1806–61), der 1835 tog Magistergraden og 1832–46 var Observator ved Observatoriet i København (DBL XVIII 131 f.), og ikke – som anført i H. B. DAHLERUP: Mit Livs Begivenheder II 305 – ADOLF CORNELIS PETERSEN (1804–54), som fra 1827 var Assistent ved og fra 1851 Direktør for Observatoriet i Altona, 1853 tit. Professor (BRICKA).
172. H. B. DAHLERUP: Mit Livs Begivenheder II (1909) 305 ff. – M. K. ZAHRTMANN: Admiral C. C. ZAHRTMANN (1927) 154–158. – DBL XXVI (1944) 423 f.
173. HANS BRED AHL HELM (1787–1824), der var Nr. 5 af 9 Søskende (7 Sønner og 2 Døtre), var Broder til den S. 1028 nævnte SOPHIE HEDEVIG HELM og Søn af Sognepræst i Svindinge MORTEN ANTON HELM (R. VOLF: Stamtavle over ANDERS COLDINGS Slægt fra Skrave (2. Udg. 1917) 75 f.).
174. H. B. DAHLERUP: anf. Arb. 308.
175. Nyt Archiv for Søvæsenet III (1844) 480–494; IV (1845) 129–137, 345; II Rk. VII (1852) 61–77.
176. ERSLEWS Forfatterleksikon.
177. Departementstidende 1849, 216.
178. H. B. DAHLERUP: anf. Arb. 332 ff.
179. Udførlig Redegørelse for Kommissionens Arbejde i H. C. A. LUND: Søkadet-Korpsets Historie 1701–1901 (1901) 266 ff. – Admiral C. VAN DOCKUMS Livserindringer (1893) 198–202.
180. Departementstidende 1851, 688.
181. M. K. ZAHRTMANN: anf. Arb. 188 ff.
182. Departementstidende 1853, 384.

183. ERSLEWS Forfatterleksikon.
184. Departementstidende 1861, 888.
185. Ib. 1860, 248.
186. Ib. 1863, 304.
187. Prokurator i Vejle, Justitsraad FREDERIK STEENFELDT SEIDELIN var ikke R. af Dbg.
188. ANNA ELISABETH BONNEVIES Fødselsdag anføres i Kirkebogen at være 17/2, men ellers altid 22/2: i Sønnen F. E. SEIDELINS Stamtavle over Familien SEIDELIN (1877, 96), i hans Søn CHRISTIAN SEIDELINS Optegnelser, i begge Stamtavler over Familien BONNEVIE (1900, 52; 1931, 143) og i C. F. BRICKA: Dansk Biografisk Lexikon XV (1901). (ERSLEWS Forfatterleksikons Suppl. og Enkekassen (uden Kildeangivelse) har derimod: 21/2).
189. KRISTINE BONNEVIE og POUL BONNEVIE: Familien BONNEVIE i Danmark og Norge 1714–1930 (1931) 52 ff.
190. EMANUEL BONNEVIE døde 7/11 1846 ifølge Kalundborg Kbg., men ellers anføres altid 6/11, saaledes ogsaa i Berlingske Tidende 17. s. M., da hans Enke meddelte, at »min højt elskede Mand . . . ved en rolig Død omskiftede Tiden med Evigheden sidstafvigte 6te November, i en Alder af næsten 83 Aar, efter 55 Aars lykkeligt Ægteskab, . . . paa egne, Børns og Børnebørns Vegne, i hvis Hjerter den bedste Mands og Faders Minde æres med Kjærlighed og Taknemmelighed.«
191. Resident JENS BOALTH, * 1762 i Bergen, døbt 24/2 i Domkirken, Søn af Rektor sst., Justitsraad JENS BOALTH. (ANTHON MOHR WIESENER: Slægten BOALTH (Bergen 1911) 32, 39 ff. – PT 1881, 214. – Enkekassen).
192. Renteskriver, Kammerraad CHRISTEN THAARUP, * 1746 i Veggerby, døbt 2/7, Søn af Sogndegn sst. POUL THAARUP.
193. Enten kongelig Bogholder i København JOHS. PRÆTORIUS'S Datter ELISABETH DOROTHEA PRÆTORIUS (1779–1861), ~ 1809 Kontreadmiral ANTHONIUS KRIEGER (DBL XIII 302; PT 9 V 1932, 231) eller ELISABETH PRÆTORIUS (c. 1774–1838, ugift).
194. Sandsynligvis Stempelpapirforvalter THØGER ROUGTVED (1770–1856), 1789 Student privat fra København, 1793 exam. jur., Søn af Proprietær i Norge, exam. jur. PEDER THØGERSEN ROUGTVED (S. 610). THØGER ROUGTVED var altsaa Fadder for sin Halvfætters senere Svigerdatter.
195. Muligvis JENS BOEG, som blev Student 1787, og som muligvis er identisk med JENS BØEG (c. 1770–1812), Postmester i Aarøsund.
196. Kalundborg Kommunionbog 1784–1812.
197. ELISABETH MARIA GUNDERSEN, * 1766 i Porsgrund, boede hos sin Søster og Svoger BONNEVIE, lige fra deres Vielse til deres Død i Kalundborg hhv. 1847 og 1846, i 1845 boede her ogsaa BONNEVIES Datter CATHRINE LUNDBYE, der var blevet Enke 1841. Denne flyttede, efter at have plejet sine Forældre til deres Død, sammen med Mosteren ELISABETH MARIA GUNDERSEN til København, i hvis Vejviser hun nævnes 1848–59; ved Folketællingerne boede de 1850 Strandgade 28^I (MNR 44) og 1855 Aagade 26 (MNR 36 S 1 D 4 i Udenbys Klædebo Kv., Blaagaards Parceller, Nørrebro). Ca. 1859 synes CATHRINE LUNDBYE at have forladt København, muligvis flyttede hun til en af sine Sønner; hun døde 1863 i Aabenraa paa en Rejse, men hendes Bopæl paa dette Tidspunkt kendes ikke. ELISABETH MARIA GUNDERSEN boede ved sin Død 8/1 1861, af Alderdomssvaghed, 95 Aar gl., paa Københavns Sygehjem, begr. 12/1 (Frederiksberg Kbg.).
198. DAA 1898 313 og 1934 74 f.
199. ANDREAS BONNEVIE (1782–1833), hidtil Løjtnant ved Kronens Regiment i Helsingør, var faa Maaneder før, i Marts 1814, blevet udnævnt til Konsistorial-assessor og Sognepræst i Kalundborg, hvortil han rejste »for at bese sit Kald, men Broderen EMANUEL, der var Byens Toldinspektør og indtog et Slags Bestefaderforhold til hele Stadens Befolkning, tog ham straks i Enrum, foreholdt ham i skarpe Vendinger den vel bekendte Skandale med Fru JUEL og forudsagde, at han ikke vilde blive taalt i Menigheden; han forstod, at det var Alvor, og besluttede sig straks til ikke at modtage Embedet.« Han blev s. A. Sognepræst i Norge, hvor han 1815 ægtede Fru JUEL (MAREN BERG), der 9/6 1814 efter 22 Aars Ægteskab blev separeret fra Oberst, Kammerherre H. R. JUEL til Hverringe. – ANDREAS BONNEVIES tidligere Kæreste MARY KLEIN i København, som forblev ugift, »hang ogsaa siden trofast ved hans Familie, var saaledes til sin Død (ca. 1847) en stadig Gæst i Admiral SEIDELINS Hus.« (KRISTINE BONNEVIE og POUL BONNEVIE: Familien BONNEVIE i Danmark og Norge 1714–1930 (1931) 57–62, 108).
200. ERSLEWS Forfatterleksikon I 167 og Suppl. I 194.
201. Cand. polit. HANS DEGEN: Selskabelighed i nutiden og for 100 aar siden (Kristeligt Dagblads Kronik 6/2 1951).
202. Enkekassen 19975 (RA).
203. JENS CHRISTIAN HAUGAARD, * c. 1803 i Kbh., † 15/1 1899 sst. paa sin Bopæl Kronprinsessegade 44, som han havde ejet i mange Aar, begr. 22/1 fra Garnisons Kirke (Sct. Pauls Kbg.). Han var Enkemand efter ELINE MARGRETHE HEICHELMMANN.
204. CARL THEODOR TODE, * c. 1817 i Holsten, 1848–58 Husfoged i Rendsborg Amt, † 1888. Kaldes ofte fejlagtigt Herredsfoged.

TILFØJELSER OG RETTELSER

TIL

DEN SEIDELINSKE SLÆGTSBOG II

303.

JOHANNES SAMUELSEN STEENLOS blev *døbt* 19/3 1673, thi ifølge Kirkebogen »giorde Hr. SAMUEL i Tandslet [og ikke hans Hustru] Barsel med sin lille JOHANNES.«

304.

L. 2: SAMUEL STEENLOS blev Kandidat med Karakteren Laud.

305.

~ 2) muligvis 1745 MATHIAS BIRCHEROD. Denne, der 1718 blev cand. theol. med Non, boede 1716 paa Elers' Kollegium, hvor han 26/5 s. A. disputerede »Om den tordnende Gud eller Jupiters majestætiske Vaaben« (Elers' Collegium 1691–1941 (1942) 172, 182, 190).

DITLEV MÜLLER † 27/10 1730 (Skifte), begr. 3/11 (Birkerød Kbg.).

JOCHUM SCHOWGAARD, * 31/1 1698 paa Christianshavn, døbt 3/2 i Vor Frelzers Kirke, Søn af Islands-Købmand, siden Kommerceraad PEDER KEYSEN (Enkekassen, Kbg.), som ifølge Skattemandtal 1694 boede paa det sydvestlige Hjørne af Kompagnistræde 21 og Knabrostræde 20 (da MNr 53 i Snarens Kv.), 1701 og 08 i Overgaden oven Vandet (en Del af Husnr. 34, da MNr 101 i Christianshavns Kv.) og fra 28/6 1714 ejede og beboede den senere Brogade Husnr. 5 (da Langebrogade MNr 3), som solgtes paa Auktion 28/10 1733 efter Begæring af Panthaveren, Den danske Krigshospitalskasse (Skøde læst 5/7 1734, Skødeprot. 2 fol. 377).

306.

Samfrændeskifte 11/11 1739 efter hans 1. Hustru MARGRETHE HEDEVIG SCHRØDER i Holbæk: Aktiver 4280 Rd. ÷ Passiver 3100 Rd. = Arv 1180 Rd. Deres 5 Børn, * i Holbæk, er:

1. PEDER SCHOWGAARD, * i Febr. 1732, døbt 20/2, er Fadder 1755 og 57.
2. CHARLOTTE LOVISE SCHOWGAARD, * 15/7 1733 Kl. 4 om Morgen, døbt 17/7, er Fadder i Hagedsted 1752, 55, 57 og 61.

3. JACOB SCHOWGAARD, * 10/8 1734 Kl. 16, døbt 16/8, Stud. 1751 Frederiksborg, 8/11 1755 cand. jur., 20/7 1761 adj. og succ. Amtsforvalter hos sin Fader i Holbæk Amt, men da denne blev removeret p.G.a. Kassemangel, blev Sønnens Bestalling tilbagekaldt 16/6 1774; det viste sig dog, at der intet var at bebrejde ham. 15/1 1781 Foged i Norge, Afsked (efter Ansøgning) 5/1 1792, 10/3 1783 v. Kammerraad, †?

~ 18/10 1765 paa Mørkegaard CHARLOTTE AMALIE LADORPH, * 1741 sst. (S. 704 og 1315), † 1768 i Holbæk, begr. 14/5.

4. ELSE MARGRETHE SCHOWGAARD, * 30/9 1735 Kl. 21, døbt 4/10, † 1769.

~ 21/5 1760 i Huset i Holbæk DAVID HANSEN, * 1727, Renteskriver, Kommitteret i Rentekammeret, Justitsraad, † 1793. (Giessings Jubel-Lærere II I 323). 5 Børn.

5. GREGERS THEODOS(IUS) SCHOWGAARD, * 5/8 1737 Kl. 6 om Morgen, døbt 8/8, † efter 1739.

307.

Professor HANS KISBYES Enke fik 50 Rd. i aarlig Pension, 1758–82 af hans Efterfølger NICOLAI NANNESTAD (S. 312), derefter af dennes Efterfølger C. G. SEYDLITZ (S. 402), der fra 1782 tillige maatte betale NANNESTADS Enke (* DELGAST) 100 Sld. aarlig, »som efter Moderens Død skal vedblive for hendes Døtre, indtil de bliver gifte, eller den yngste af dem har opnaaet 24 Aar.« (FR 9/10 1782).

313.

Om Professor HANS RASMUSSEN KISBYES 6 Børn se S. 1251 f.

315.

Under Eriksholm hørte som nævnt Aagerup Kro; Justitsraad BRINCK-SEIDELIN fik 3/12 1754 kgl. Bevilling til dér at lade brygge Øl og brænde Brændevin til Kroens Fornødenhed, hvorimod ingen anden maatte holde Kro inden for en Mils Afstand uden kgl. Bevilling (Kronens Skøder V (1955) 411 f.).

319.

Skøde paa Jagtrettigheden 2/4 1765 (Kronens Skøder V (1955) 563).

320.

I den kendte Historiker, Gehejmearkivar JACOB LANGE-BEKS Samlinger (Haandskriftsamlingen, Samlinger af blandet Indhold, RA) findes et Brev fra H. D. BRINCK-SEIDELIN af 6/12 1764, hvori han besvarer en Forespørgsel fra LANGE-BEK om 4 gamle Stednavne under Eriksholm Gods, Gaarden Vindorp (Vinderup) og Byerne Bretved, Thorup og Dragerup. Om BRINCK-SEIDELINS historiske Interesse vidner, at han om Vinderup meddeler, at den maa have været »en skikkelig, men for lang Tid siden afbrudt Bygning, siden jeg, for min curiosité, haver gravet 3 Qvarter i Jorden og der funden store Kampestene og gamle store Murstene«, og Brevet slutter: »Eet maa jeg endnu melde, jeg erindrer mig at have læst i ARRILD HVITFELT, i ERICH MENDVEDS Historie, at disse Byer ere givne til Roskilde Kloster eller Gejstlige, for MENDVEDS Begravelse i Ringsted og for at holde Sjælemesse over ham.«

321.

Klædeboderne er den vestlige Del af nuv. Skindergade, og dav. Nr. 6 (Klædebo Kv.) er nuv. Skindergade 38, alt-saa meget tæt ved dav. Nørregade 30 (Nørre Kv.), som er nuv. Nørregade 1 og Gammel Torv 8. Han ejede ingen af disse Huse, og det samme var Tilfældet med Gaarden Nr. 54 paa Østergade (Købmager Kv.), som er det nuv. Østergade 16 tæt ved Kongens Nytorv, og som 1759–90 ejedes af Bager JACOB LOBEK.

323.

Begravelsesbrev 13/3 1778 for Konferensraad H. D. BRINCK-SEIDELIN (SR).

325.

Konferensraadinde BRINCK-SEIDELIN synes ikke at have været Ejer af nogen af de Huse, som hun beboede som Enke. – Frederiksberggade dav. MNr 206 var det andet Hus Øst for Mikkel Bryggersgade, senere slaaet sammen med Hjørnehuset 207 til nuv. Husnr. 21 (nuv. MNr 13 i Vestre Kv.); her boede 1790 ogsaa Svigersønnen Konsul GROVE. – St. Kongensgade dav. MNr 34 i Sct. Annæ Vester Kv. (fra 1806 MNr 38) laa paa Gadens Vestside i Nærheden af Gothersgade. – Dronningens Tværgade 318 er vanskeligt at lokalisere.

326.

Sognepræst IVER BRINCK ejede Odden Kirke; 16/12 1778 fik han efter Ansøgning Tilladelse til at fjerne 5 Fag gammelt Blytag over Kirkens Kor og erstatte det med et til det øvrige Tag passende Stentag. (SR Nr. 727).

329.

Sognepræst IVER BRINCK og MAREN OSTENFELD blev viet 20/9 1758 hos Raadmand HANS MUNCK i Snaregade 3 (dav. MNr 4, nu 3), af Sognepræst ved Helligaandskirken DAVID PONTOPPIDAN. (Helligaands Kbg.).

331.

Cand. theol. FRIDERICH SEIDELIN, der var Subskribent paa Den Nye Kritiske Tilskuer over Indenlandsk og Udenlandsk Literatur fra dets Start 1777, faar i samme Tidsskrift for 2/7 1778 en sønderlemmende Kritik af sin Oversættelse af første Bog af VERGILS Æneide. Det hedder bl. a.:

»Hvilket Skoleexercitium. De gjør jo Virgil til en Bussemand for al Fornuft og Smag Hr. Candidat! Pro Stipendio Elersiano! Ney! endog for en Discipel i fjerde Lectie var det for usselt et Specimen. Ikke engang at kunne tage Constructionen i sin Autor, eller skille Accus. fra Ablat., og dog studere Philologien!« – Der fremføres talrige Eksempler paa Oversættelsesfejl. »Sic volvere Parcas, »at Parca saa vilde« – Heus Jupiter! naar betyder volvo jeg vil. V. 50. gjør han Iunonis Bryst til en Garn gryde. . . Ynkkelige Oversættelse! . . Oversættelsen af det 175 Vers og Anm. skamme vi os paa Forf. Vegne ved at nævne. . . Siden Hr. S. er dansk, som er en af hans vigtige Postulata, burde han dog have skrevet saaledes at Danske kunde forstaae det. . . »De trojanske Fruentimmer bedrøvede banker deres Bryster med Haandfladen.« . . Dog, det er ikke Umagen værdt at aftegne flere af disse Skiønpletter. Vi gaae endnu hundrede andre forbi. . . Imidlertid da Hr. S. er et ungt Menneske, . . ville vi raade ham, en anden Gang . . at tænke, førend han tager Pennen i Haanden, og spørge fornuftige Folk til raads. For alting gjør han vel i, om han først lærer Latin og Dansk. . . Dog, hvad tilgiver man ikke en ung Skribent. In spem melioris Fortunæ.«

Ved Visitats 1788 prædikede FRIDERICH SEIDELIN »til Opybyggelse« (S. 1324 f.).

Personel Kapellan FRIDERICH SEIDELIN døde 27/8 1789 ifølge Biskop BLOCHS Skrivelse til Danske Kancelli 1/10 1789 – i Anledning af Sognepræst i Gloslunde HANS SEIDELINS Brev til Biskoppen 1/9 om Sønnens Død. (Fyens Bispearkiv Kopibog 1789 S. 497 og 514).

334.

I HELGE NIELSEN: Folkebibliotekernes Forgængere (1960) findes S. 490–494, 496 og 646 en grundig Omtale af K. H. SEIDELINS Oprettelse af Den offentlige danske Provinsialbogsamling i Maribo og S. 598 hans Plan om Oprettelse af et Læseselskab for Bønder i hvert Sogn (Politivennen 5/12 1801 S. 3011 f.). Paa begge Omraader var han Pioner.

K. H. SEIDELIN var i 1796 for at lære Bogtrykkeri 6 Uger i Hamborg, »hvis hele Bogtrykkersocietet i den Anledning kom i Haaret paa hinanden.« Nordisk Tidsskrift för Politik, Ekonomi och Litteratur IV (1869) 457).

334 ff.

Som nævnt blev K. H. SEIDELIN 1797 Bogtrykker og 1799 Skriftstøber i København. Her var der i 1799 21 Bogtrykkere, 1800 17(?) og 1806 22. (CAMILUS NYROP: Bidrag til den danske Boghandels Historie II (1870) 58 og 65). Da SEIDELIN oprettede sit Skriftstøberi, fandtes der kun eet – ogsaa i København; disse 2 var da de eneste i Danmark-Norge; 1801 kom et tredje til (Ib. 55).

1797–1804 forlagde og trykte K. H. SEIDELIN de 4 første Bind paa ialt 1416 Sider af CHR. OLUFSENS »Oeconomiske Annaler«, som ialt udkom i 17 Bind indtil 1820, indeholdende Afhandlinger til Fremme af den teoretiske Landbrugsforskning samt Meddelelser af Betydning for den praktiske Landmand; det sendtes til Cirkulation blandt alle Landets Præster, der jo samtidig var aktive Landmænd og ofte Foregangsmænd for Sognets Bønder i alle praktiske Landbrugsspørgsmaal.

1798 forlagde og trykte K. H. SEIDELIN 1. Aargang (= de 2 første Bind) af Tidsskriftet »Skandinavisk Museum«, der udgaves i 7 Bind (til 1803, + et lille Tillæg i 1804; se S. 982 f. om Fortsættelsen 1805–32) af det i Oktober 1796 af JENS KRAGH HØST, R. NYERUP, BAGGESEN og C. H. PRAM stiftede »Det skandinaviske Litteraturselskab«, men efter første Aargangs Slutning frasagde han sig Forlaget (ib. 103), da han ingen økonomisk Fordel høstede deraf; af et Brev fra Selskabets Sekretær J. K. HØST i April 1798 ses, at denne allerede da ønskede SEIDELIN fjernet som Forlægger – paa Grund af hans Hustru. (Nordisk Tidsskrift för Politik, Ekonomi och Litteratur IV (1869) 462, 472, 478, 482 og 700).

I de 3 første Kvartaler af 1799 (8/1–1/10 incl.) trykte og forlagde han Ugeskriftet »Jesus og Fornuften. Et Religions-Blad«, som 1797–1801 blev udgivet af OTTO HORREBOW, der heri spottende angreb Kristendommens Sandhed og de gammeldagstroende og i særlig Grad Biskop BALLE. RAHBK skriver i sine Erindringer, at Kancelliet i 1800 havde under Overvejelse at tiltale HORREBOW, samt at »Jesus og Fornuften«, »da man ikke hædrede det med en Forfølgelse, hensov, blev jordet og glemt.« (Erindringer af mit Liv V (1829) 418).

K. H. SEIDELINS »Læsendes Aarvog« omtales af RAHBK som »et Skrift, hvis trende Aargange ikke nok kunne anbefales dem, der ville kiende hine Tidens litterariske Tegn.« (ib. 389). Endvidere nævner RAHBK, at det især var ved sine Forsvarstaler for M. C. BRUUN, K. H. SEIDELIN og andre »Presselovsforfulgte«, at Højesteretsadvokat CHR. KLINGBERG – RAHBKS og P. A. HEIBERGS Ven – paa faa Aar pludselig svang sig op paa den 1791 afdøde Højesteretsadvokat P. H. AAGAARDS ledige Plads ved Siden af Højesterets- og Kammeradvokat J. M. SCHØNHEYDER. (ib. 214).

Forfatterhonorar var endnu ikke almindeligt, kun for enkelte Arter Skrifter, især Fejdeskrifter. Den højeste Betaling var her 30 Rd. pr. Ark, hvilket K. H. SEIDELIN betalte P. A. HEIBERG. (CAMILUS NYROP anf. Skr. 77).

I 1800 trykte K. H. SEIDELIN den Afskedssang, som den 21aarige stud. jur. ADAM OEHLenschLÄGER skrev til Afskedsfesten 30/9 i DREJERS Klub for den 16 Aar ældre JENS BAGGESEN, der rørt til Taarer omfavnede og kyssede sin unge Digterbroder med Forsikring om, at han testamenterede ham »sin danske Lyre«. (OEHLenschLÄGERS Ungdomserindringer, 1915 ved LOUIS BOBÉ) 144 f., 243).

337.

K. H. SEIDELINS Blad »Dagen« nævnes i en Romance, som OEHLenschLÄGER paa sin 26 Aars Fødselsdag 14/11 1805 skrev til KAMMA RAHBK; den begynder nemlig saadan:

Vintermorgensolen rødned,
Klar og herlig smilte Dagen
Ikke Seidlins Dag, men den som
Gud lod op i Østen klare.

(Breve fra og til ADAM OEHLenschLÄGER 1798–1809 I (1945) 162).

»Politivennen«, især paa SEIDELINS Tid, omtales ret grundigt i J. DAVIDSEN: Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn (1880) 211–217.

340 ff.

Da det i 1804 trak op til, at K. H. SEIDELIN mistede sit Bogtrykkerprivilegium, underrettedes PRINS CHRISTIAN FREDERIK om Sagen af Præsident KAAS, som selv talte med SEIDELIN og gerne vilde skaane ham, men Politimester HAAGEN krævede ham tiltalt, og Statministrene C. D. REVENTLOW og C. G. BERNSTORFF var af samme Mening, idet de mente, at man burde benytte denne Lejlighed til at standse hans Misbrug af Trykkeanordningen, hhv. ved Angreb paa Rentekammeret og i Forholdet over for Udlandet. »Det skal ellers være en Mand af Hoved og Kundskaber, og Kronprinsen, som kiendte hele Sagens Sammenhæng og gerne vilde have reddet ham, har lovet paa en eller anden Maade at hjælpe ham.« (AXEL LINVALD: KONG CHRISTIAN VIII.s Dagbøger og Optegnelser I 1799–1814 (1943), 286 f., 583).

347.

L. 4 f. n. Sekondløjtnant K. H. SEIDELIN af Københavns borgerlige Artilleri udtraadte 20/2 1810 af Nummer formedelst svageligt Helbred »og sættes à la suite ved Corpset med Forbehold af Avancement efter hans Anciennitet, imod at han, efter hans Tilbud, holder uden Godtgjørelse forberedende Forelæsninger for Corpsets Underofficerer i de Dele af de matematiske Videnskaber, som de skulde lære til deres Officer-Examen.« (Bekjendtgjørelse af Avancement, Forflyttelse og Afgang ved Vor Landmilitair-Etat 1810 Nr. 8 S. 3, Hærens Arkiv).



348 og 351.

K. H. SEIDELIN og hans Enke er begravet i det store Schönbergske Gravsted paa Frederiksberg ældre Kirkegaard, ved Laagen ind til Præstegaardshaven paa Pileallé.

349.

K. H. SEIDELINS Bryllup 27/2 1798 stod ikke i Kirken, men var Stuebryllup (»i Huset«) (Sct. Nicolai Kbg.).

348 f.

K. H. SEIDELINS Dødsfald anmeldtes af en af hans Stedsønner i Adresseavisen 6/4 1811:

»Med inderlig, smertefuld Veemod maa jeg herved paa min dybtfølende Moder, min fraværende Broders og egne Vegne, bekendtgjøre for Slægt og Venner, det for os uerstattelige Tab af den kierligste Mand og ømmeste Fader, Lieutenant K. H. Seidelin. Natten til den 5te April endte denne sieldne Retskaftne sin virksomme, ej altid paa Roser vandrede Bane, og indgik til det Bedre, hjerteligen begrædt og evigen savnet af hans, af Sorg, dybt nedbøiede Efterladte.

H. H. SCHØNBERG,
Regimentsquarttermester.«

349.

Sognepræst JØRGEN RATENBURGS Familie (og mødrene Slægt) i GIESSINGS Jubel-Lærere III 1 (1786) 208.

EDEL MARGRETHE RUDOLPHSDATTER BAGGERS Slægt i H. A. MØLLER: Stamtavle over Slægterne STAMPE og THESTRUP (1910) 225 f., 242–248.

353.

FRIDERICH SEIDELIN var Alumne paa Elers' Kollegium 22/12 1751 – Nov. 1752 (R. R. Vestergaard: Bidrag til Elers' Collegiums Historie (1891) 113 og 163).

Paa sin Udenlandsrejse traf den senere Dr. med. FRIDERICH SEIDELIN den 1 Aar ældre, senere bekendte svenske Naturforsker, Filosof og Filolog PETRUS FORSSKÅL dels i Göttingen i September 1755 og dels i Berlin i August 1756, hvilket fremgaar af deres Stambøger (Det kgl. Bibl., Thotts Saml. 8°, hhv. Nr. 575 og 557). I PETRUS FORSSKÅLS Stambog – i hvilken Danskeren F. C. VON HAVEN, med hvem FORSSKÅL 1761–63 foretog sin bekendte Rejse til det lykkelige Arabien, har skrevet i Göttingen 21/6 1756 – har FRIDERICH SEIDELIN, »Insectorum collectoris Studiosissimus collega FRIDERICUS SEIDELIN, Danus«, som han underskriver sig, paa S. 146 f. den 11/9 1755 i Göttingen skrevet en ret lang Hilsen samt malet i Farver hosstaaende 11 x 18 cm store Billede af sig selv og FORSSKÅL, der begge – med Piskeparyk og iført elegante Frakker, den ene blaa, den anden violet, samt forsynede med Sommerfuglenet – løber frem mod en stor, smuk Admiralsommerfugl; Scenen udspiller sig paa en Eng, og i Baggrunden ses Kirken i Clausthal, den nuv. Clausthal-Zellerfeld i Ober-Harz, 3–4 Mil Nord-

øst for Göttingen. (SEIDELINS Skrivelse og Maleri er gengivet i Svenska Linné-Sällskapets Årsskrift 1940 S. 88 ff., i en Artikel om FORSSKÅLS 2 Stambøger i Det kgl. Bibl. i Kbh.).

354.

FRIDERICH SEIDELIN tog medicinsk Embedseksamen i 1760. I Anledning af hans Doktorpromotion i 1762 findes en Artikel om ham i Kiøbenhavnske nye Tidender om lærde Sager 23/9 1762 S. 310–312.

356.

Fadder i 1735 var Baron CARL HEINRICH v. FRIESEN, * 16/12 1681, † 24/2 1742 paa Orebygaard.

358 f.

MAREN SOPHIE SEIDELINS og Apoteker GEORG SIMON JESSENS 6 Børn, af hvilke kun Sønnerne Apoteker i Nakskov, Ejer af Catrineholm, Kancelliraad CLAUS SEIDELIN JESSEN (1759–1837) og Landphycisus i Skien i Norge GEORG JESSEN (1763–1809) havde Børn, og deres Efterslægt er behandlet i N. C. TH. JESSEN: Meddelelser om Slægten JESSEN (1885) 5–27. En nyere Stamtavle over den ældste Broder og hans Descendens er VILHELMINE BERGISHAGEN JESSEN: CLAUS SEIDELIN JESSEN og hans Efterkommere (1943) 7–56, hvortil henvises.

359.

JOHAN ADAM HENTZEL (HENSCHEL, HÄNSCHEL), Købmand og Galanterihandler i Nakskov, af katolsk Religion, begravdes 9/11 1787 paa Kgd., 63 Aar gl.

360.

L. 1. EDVARD HINCHELDEY var da ikke Raadmand længere (S. 359).

361 f.

RASMUS BERNT ØSRUP var Degn i Slemminge og Fjelde 1756–91 og efterfulgtes 1791–1800 af sin Svigersøn JOHANNES NICOLAI OXHOLM, som opkaldte Nr. 4 af sine 5 Børn efter Sognepræst BERTHEL SEIDELIN, hvis Hustru bar Barnet: BERTHEL SEIDELIN OXHOLM, døbt 12/2 1796, begr. 19/5 s. A. SEIDELINS Datter bar samme Fornavne som OXHOLMS Hustru (~ 1780) HENRIETTE FRIDERICA CHRISTINA ØSTRUP (se S. 953).

363.

Ved Visitatsen 28/6 1787 skriver Biskop BLOCH yderligere: »Sogndegnen ØSTRUP, Skoleholderne OXHOLM og SMITH catecheserede alle vel.«

Ved Folketællingerne 1787 og 1801 havde Sognepræst BERTHEL SEIDELIN i Slemminge Præstegaard 4 Tjenestekarle

og 4 Tjenestepiger. Fra 1801 var cand. theol. VILHELM HOLM personel Kapellan i Slemminge og Fjelde; han blev 1805 Sognepræst i Brendekilde.

FRIDERICH GREEN var først Skriverkarl hos PETER NEVE, da denne var ansat i Danske Kancelli, derefter hans Fuldmægtig, baade medens han 1735–37 var Stiftamtmand for Lolland-Falster og derefter over Aggerhus Stift i Norge. 1736 fik NEVE ham ansat som Medhjælper hos Hospitalsforstanderen i Nykøbing F., der tillige var Borgmester; efter dennes Død 1739 efterfulgte GREEN ham i begge Embeder, blev 1745 tillige Byfoged og var Enemagistrat fra den sidste Raadmands Død 1757. Han var en dygtig Borgmester og udrettede især meget som Hospitalsforstander, hvilken Stilling han besad til sin Død 1775. (HOLGER HJELHOLT: Falsters Historie II (1935)).

CATHARINE ANDREASDATTER RIEGELS (RIEGELSEN) var ifølge C. W. O. RIEGELS: Slægten RIEGELS gennem tre Hundrede Aar (1933) Datter af den rige Købmand, Kornhandler, Skibsreder og Kirkeværge i Nakskov ANDREAS RIEGELS (* c. 1666, † 1732, begravet 7/8 i Nakskov Kirke) og Hustru KAREN PEDERSDATTER HOLM (* 28/12 1690, ~ 21/6 1708, † 27/8 1760, begravet 4/9 i Nakskov Kirke, Legatstifter og Kirkeværge i Nakskov, 1736–41 Ejer af Søllestedgaard).

Dette Ægtepar havde 8 Børn, hvoraf en Søn døde udøbt. De 7 andre Børn er:

1. MARGRETHE RIEGELS(EN) (1709–63), ~ 1728 FRANTZ THESTRUP (1694–1766), Kammerraad, 1743–66 Ejer af Øllingsøgaard. 13 Børn, hvoribl. cand. jur. MATTHIAS T. (1740–1808). (H. A. MØLLER: Stamtavle over Slægterne STAMPE og THESTRUP (1910), Tavle VIII og S. 227 f.).
2. PEDER HOLM RIEGELS(EN), * 1710, † som Barn..
3. HANS RIEGELS(EN) (1712–70), 1742–46 Vicelandsdommer paa Lolland-Falster, 1746 Kancelliraad, senere Justitsraad, 1741–57 Ejer af Søllestedgaard paa Lolland, 1757–62 af Glorup paa Fyn, 1766–70 af Øllingsøgaard paa Lolland. – ~ 1742 BODIL BIRGITTE FLINDT (1725–67). Af deres 8 Børn er Nr. 6 Historikeren NIELS DITLEV RIEGELS (1755–1802).
4. NIELS RIEGELS(EN), * 1714, † som Barn.
5. PEDER HOLM RIEGELS(EN), * 1715, † som Barn.
6. ANNA RIEGELS(EN) (1717–86), ~ 1) 1737 RASMUS JENSEN, Købmand i Nakskov, † c. 1739. ~ 2) 1740 POUL MOTH THESTRUP (1696–1774), Sognepræst i Østofte paa Lolland, 1751 Provst, 1763 Konsistorialraad.
7. CATHARINE RIEGELS(EN) (1723–79), ~ 1743 FRIDERICH GREEN, † 1775, Vicelandsdommer, Justitsraad. Se S. 363. Datteren KAREN GREEN ~ Sognepræst BERTHEL SEIDELIN i Slemminge og Fjelde.

364.

Da KAREN GREENS Søn 1807 solgte Sparresholm til NIELS BANG, udstedte BANG Obligation til KAREN GREEN paa 19,000

Rd. mod 2. Prioritet. Ved KAREN GREENS Død 1831 angives (Journal for Sorø Amt 1831, F 23, 1/2 1831), at hun havde 6,600 Rbd. staaende i Sparresholm.

365.

Ved Folketællingen 1787 boede Apoteker i Nykøbing F. HANS SEIDELIN i dav. Langgade 24 med sin Hustru og den 12aarige Søn HANS HENRIK samt en Gaardskarl, en Tjenestedreng og en Tjenestepige.

366.

Husfoged WILRADTS Enke ANNA CATHARINA var Oldfrue, † 1739–55, Skifte 31/5 1755. Skiftet er ikke fundet.

370.

I September 1788 søgte CHRISTIAN SEIDELIN ogsaa Embedet som Sognepræst ved Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn, ved hvilken Lejlighed Biskop BLOCH afgav flg. Erklæring 13/9: »Som han stedse med Flid forretter sit Embede og prædiker grundigen og opbyggeligen, kunde han og ved Forflyttelsen til Sognekaldet paa Christianshavn vederfares en saa meget større Højkongelig Naade, som ham hans Børns Optragelse derved muligen kunde lettes. Hvorfore jeg i dybeste Underdanighed drister mig at indstille hans allerunderdanigste Ansøgning til Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bønbehørelse.«

I 1789 og 90 fandt der i Sct. Knuds Kirke i Odense henholdsvis en Daab og en Vielse Sted, som Sognepræsten ved Vor Frue Kirke CHR. SEIDELIN mente sig berettiget til at foretage. I første Tilfælde fik han ikke Medhold heri af Kancelliet, men derimod i det andet. Baggrunden for, at Præster var interesseret i at faa de kirkelige Handlinger, der rettelig tilkom dem, var bl. a., at de modtog en Del af deres Løn i Form af »Accidenser«, en (frivillig) Betaling for Daab, Vielse og Begravelse o. l., og »Offer«, en Ydelse ved de 3 store Højtider.

Den 19/6 1789 døbttes i Sct. Knuds Kirke en Søn af Rektor ved Latinskolen, Professor OLE KRAFT og Hustru FREDERIKKE CAROLINE LEDERER. Barnet, hvis Faddere var Professor SIBBERN, Landsdommer BENDZ og Kammerraad HOLM, fik Navnet CHRISTIAN FREDERIK – og blev siden Kaptajnlojtnant i Søetaten.

Da Professor KRAFT boede i en Gaard i Nedergade i Frue Sogn (S. 402), ansaa Sognepræsten ved Frue Kirke CHR. SEIDELIN sig berettiget til at forrette de kirkelige Handlinger for Rektors Familie og Husfolk, hvorfor han henvendte sig til Biskop BLOCH for at faa fastsat et Reglement herom. Problemet havde nemlig aldrig tidligere foreligget, da de tidligere Rektorer altid havde boet i Sct. Knuds Sogn.

Biskoppen, som 23/8 indsendte Sagen til Kancelliet efter at have modtaget en Redegørelse fra Sognepræsten ved Sct. Knuds Kirke, Professor og Stiftsprovst, Dr. theol. ANCHER,

fandt selv, at det var uden for al Tvivl, at Rektor selv for sin Person hørte til Sct. Knuds Kirke som Byens Hovedkirke, »hvor Præstevielser forrettes, og hvor Skolen kommunikerer.« Men naar Rektor som Embedsmand var forpligtet til at høre Guds Ord samt bruge Sakramenterne (Nadveren) i Sct. Knuds Kirke, vilde det efter Biskoppens Mening være upassende, om han havde Lov til at lade sine Børn døbe og andre kirkelige Handlinger forrette »i en anden Kirke, hvor han ellers aldrig indfinder sig, hvorved førstnævnte Kirkes Præster og Betjente, der dog haver samme Umage for ham som for en anden Sognemand, maatte, naar Lejlighed viste sig, at de derfor kunde nyde nogen Belønning, se sig samme af uvedkommende frataget, hvilket vilde foraarsage Fortrydelse.«

Kancelliet fulgte Biskop BLOCHS Synspunkt i sin Afgørelse 28/11, i hvilken det hedder, »at Præsten til Sct. Knuds Kirke bør beholde Offer og Accidenser af Rektors Hus, fordi Rektor som Embedsmand hører til hans Sogn; men derimod bør Præsten til Frue Kirke nyde de saakaldte Præstepenge, som efter Loven skulde i Kiøbstæder tvende Gange om Aaret erlægges, og hvilke Rektor, fordi han bor i Sognet, er pligtig at svare ham af sin Bolig.« (Fyns Bispearkiv, Kopibog 23/8 1789. – Danske Kancelli, Brevbog 1/6 – 30/12 1789, 2182).

Den 10/11 1790 blev Sognepræst i Brønshøj og Rødovre FREDERIK WESTERGAARD viet af Stiftsprovst ANCHER til CECILIE CATHRINE DOROTHEA M. BORCHSENIUS, hvis afdøde Fader havde været Præst i Husby. Vielsen, der er indført i Sct. Knuds Kirkebog, fandt ifølge kgl. Bevilling af 1/10 Sted i Brudens Stedmoders Hus i Frue Sogn.

Biskop BLOCH forespurgte 21/11 Kancelliet, om denne Vielse, som Sognepræst ved Sct. Knuds Kirke, Professor og Stiftsprovst, Dr. theol. ANCHER »har tilegnet sig«, men som Sognepræst ved Frue Kirke CHR. SEIDELIN »tror sig berettiget til«, burde tilfalde Sct. Knuds eller Frue Præst. Det forholdt sig nemlig saadan, at Bruden havde conditioneret (tjent) i Sct. Knuds Menighed hos Kammerherre, Kommandørkaptajn og Enrouleringschef v. BÜLOW og Frue (* BRÜGMANN) »indtil den sædvanlige Fardag her i Odense, som er Søndagen efter Michelsdag,« da hun med sit Herskabs »gode Minde« forlod sin Plads og drog til sin (Sted-) Moder i Vor Frue Menighed, hvor hun opholdt sig indtil Bryllupsdagen; følgelig var hun i de sidste 5 Uger og 2 Dage før Brylluppet ikke mere i Sct. Knuds, men paa lovlig Maade i Vor Frue Menighed.

Pastor SEIDELIN paaberaabte sig Lovens 2–8–3 (»Præsterne maa ingen som ej ere deres egne Sognefolk, vie til sammen«) og 2–8–5 (»Vielser skulde ej holdes i andet Sogn, end Fæstemøen eller Qvinden er og sig opholder udi«) samt Forordningen om Trolovelser af 19/2 1783, der taler om »Præsten i det Sogn, hvor Fæste-Qvinden opholder sig«, hvorimod Professor ANCHER fremførte det tilsyneladende meget svage Argument, at Udtrykket »ophol-

der sig« ikke bør indskrænkes til Præsens (Nutid), men ogsaa udstrækkes til Præteritum (Fortid)!

Kancelliet gav 18/12 1790 SEIDELIN Medhold: »Brudevielsen mellem Hr. WESTERGAARD og Jomfru BORCHSENIUS bør tilhøre Sognepræsten for Frue Menighed, hvor Bruden opholdt sig paa den Tid, Vielsen skulde ske.« (Fyns Bispearkiv, Kopibog 21/11 1790. – Danske Kancelli, Brevbog 1790 fol. 981).

Samme Aar spurgte Pastor SEIDELIN sin Biskop til Raads angaaende en Begravelse. I August 1790 døde Fuldmægtig eller Bogholder HENRIK CHRISTIAN VOGELSANGS Hustru CATHRINE SOPHIE KUHLMANN i sit 43. Aar. I Anledning af at baade VOGELSANG og hans Hustru tilhørte den reformerte Kirke, rettede SEIDELIN 19/8 Forespørgsel til sin Biskop, som s. D. svarede:

»Da den kgl. Bevilling har givet afdøde samt hendes efterlevende Mand Sukkerraffinadør-Fuldmægtig VOGELSANG fri Adgang i levende Live til Samfund i vor Kirkes Gode, uagtet hun og han begge henhører til den reformerte Kirke, vil saadan kirkelig Samfund ogsaa medføre Adgang til kirkelig Hæder ved hendes Jordefærd, hvorfor Jordepaakastelse ikke kan formenes hendes Lig.« Ifølge Frue Kirkebog blev hun begravet næste Dag.

371.

RASMUS HØYBERG blev 13/11 1788 2. Lektiehører og 29/8 1789 3. Lektiehører ved Odense Latinskole.

375.

ANDREAS HØYER boede i Villerslev 1751, da han 19/7 1751 af Kronen fik Skøde paa en Gaard i Visby By og Sogn (Htk. 5 Tdr. 2 Skp. 3 Fdk. 2 Alb., for 24 Rd. 13½ Sk. Kur.) (Kronens Skøder V 368).

375 f.

Generalauditør ANDREAS HØYER er (ifølge Nygårds Sml. i RA) sikkert den ANDREAS HØYER, der blev født 1722 i Præstegaarden i Gretttrup (Junged Sogn) og døbt 14/11 (Tise Kbg.) som Søn af Sognepræst i Tise HANS ANDERSEN HØYER (1693–1744) og Hustru MAREN eller MARIE JESPERS-DATTER FRIIS (* 1687, ~ 1718), som døde 1770 paa Irup.

ANDREAS HØYER, der desuden fra 1753 var Birkefoged og fra 1759 Birkeskriver i Vestervig Kloster Birk, fik 2/8 1756 Bevilling til at holde Kro i den ham tilhørende Koldbygaard under Irup Gods ved Landevejen gennem Thy, – 1776 og 78 havde han Trætte med nogle Bønder ang. Hoveri.

Han og hans Hustru fik 25/5 1770 kgl. Bevilling, at den længstlevende maatte holde Samfrændeskifte, 16/11 s. A. at deres eneste Datter HEDEVIG SABINE HØYER efter sine Forældre maatte gaa i lige Arv med sine Brødre, og 8/3

1771 at de i deres Saligheds Sag maatte lade sig betjene af hvilken Præst de begærede.

Hans og hans Hustrus Skifte, som ikke findes, og som sluttedes 26/5 1784, var fallit.

376.

HEDEVIG SABINE HØYER boede endnu i 1809 i Odense (S. 1316).

376.

I Rimsø Kirke findes (se S. 1027) en Kisteplade over HEDEVIG SABINE HØYER med flg. Indskrift:

Herunder hviler
det Forkrænkelige
af
HEDEVIG SABINE SEIDELIN
født HØYER.
Enke efter afdøde
Sognepræst SEIDELIN i Odense.

Hun var yndet af Enhver,
som saae hende.
Hun var agtet af Enhver,
som kjendte hende.
Hun var elsket af Enhver,
som omgikkes hende.
Fred med hendes Støv.

377.

IVER SEIDELIN var som Student Respondent (Medforsvarer) af sin Halvkusines Søn cand. theol. JOHANNES AMBROSIUS KISBYES Disputats »Om den retfærdige, der falder syv Gange, Ordsprogenes Bog 24, 16« paa Elers' Kollegium i December 1767, hvilket da altid foregik paa Latin. (S. 1251).

378.

I Køng Præstegaard boede 1787 Pastor IVER SEIDELIN og Hustru med 2 Sønner og 6 Tjenestefolk samt Præstekonens Fasters Datter ELISABETH MARIE HVALSØE (PT 1959, 40), som Aaret efter ægtede Sognepræst i V. Aaby HANS JØRGEN AMMENTORP. (S. 1308).

I 1801 boede Præsteparret dér uden Børn, med 5 Tjenestefolk samt Præstens Broderdatter METTE CATHRINE SEIDELIN (S. 976).

379.

L. 10 f. n. Jomfru RAMUS fra Gamtofte se S. 1325 f.

L. 5 f. n. LOBEDANTZ, læst LOBEDANZ.

380.

IVER SEIDELIN i Køng søgte 10/8 1814 om Tilladelse til nogle Ugers Rejse til København.

Fra Begyndelsen af 1819 indførtes den evangelisk-christelige Salmebog i Køng. (Fyns Bispearkiv, Baag Herreds Breve).

382.

ANNA MARIE FALSEN.

Hendes Farfader var VALENTIN FALSEN (* 19/12 1693 paa Østrupgaard i Kirkerup Sogn Nord for Roskilde, døbt 27/12; Forpagter paa Havgaard i Vigerslev Sogn, senere paa Løgismose i Haarby Sogn, † 9/3 1755 i Haarby, begr. 13/3; Ligsten over ham og Hustruen indmuret i Haarby Kirkes Vaabenhus (Aarvog for Hist. Samf. for Odense og Assens Amter 1926, 452)), ~ 27/11 1720 i Verninge Præstegaard ANNA BERING (* 2/4 1696 i Verninge Præstegaard, † 16/8 1764 i Haarby, begr. 22/8, Datter af Provst PEDER BERING i Verninge).

Ved Skiftet efter ANNA BERING 1764 (Løgismose Skifteprot.) levede hendes 2 Døtre og Sønnen VALENTIN PEDER FALSENS 2 Børn, den 15aarige ANNA MARIE FALSEN, som da var i Haarby, og den 2aarige JOHAN ESKILD FALSEN, som var hos sin Morfader Provst LINDEGAARD paa Vajsenhuset i København. De 2 Børnebørn og Svigersønnen HVALSØE frasagde sig Arveret, hvorefter Boet, vurderet til 159 Rd. 5 Mk. 11 Sk., overlodes til Datteren ELISABETH SOPHIA, der for Laan til Moderen havde 259 Rd. 8 Sk. til gode.

VALENTIN FALSEN og ANNA BERING havde 2 Døtre og 3 Sønner, alle * paa Havgaard og døbt i Vigerslev:

1. ELISABETH FALSEN, * 1721, døbt 11/9, † 1772 i Køng.

~ 1754 i Køng HANS JACOBSEN HVALSØE, * 1716, 1747(55)–72 Sognepræst i Køng, † 1772. – Af deres 6 Børn boede Datteren ELISABETH MARIE HVALSØE (1759–1818, ~ 1788 HANS JØRGEN AMMENTORP, Sognepræst i V. Aaby og Aastrup), som omtales i PT 1959, 37 og 40, ved Folketællingen 1787 i Køng Præstegaard hos sin Kusine ANNA MARIE FALSEN og dennes 2. Mand Sognepræst IVER SEIDELIN.

2. ELISABETH SOPHIA FALSEN, * 1724, hjemmedøbt, i Kirken 9/2, † 1781.

~ 1751 ANDREAS ANDRESEN EILSCHOU, * 1719, 1751–54 Sognepræst i Jordløse og Haastrup, † 1754.

3. VALENTIN PEDER FALSEN, * 1724, hjemmedøbt, i Kirken 29/12. Kaldes 1748 og 49 Islandsfarer, 1751 islandsk Arbejdskarl, fik 10/4 1752 Borgerskab som Hørkræmmer i København; boede Aug. 1748 i Læderstræde, Dec. s. A. og Okt. 1749 i Magstræde, 1751 i Magstræde 8 (da MNr 42, nu MNr 31), 1752 i Grønnegade 13 (da MNr 190, nu MNr 259), købte 8/12 1753

(læst 24. s. M.) for 3400 Rd. et 2 Etagers Hus Grønnegade 1 (nedrevet c. 1907, da MNr 184, nu MNr 253), bestaaende af et 6 Fags Hus til Grønnegade og et 3 Fags Hus til Kristen Bernikows Gade.

† Maj 1763 sst., Forsegling 13. s. M., efterlod sig 1 Barn af hvert Ægt. Huset solgtes paa Auktion 17/8 (læst 19/12 1763) for 4167 Rd. Cour.

~ 1) 27/3 1748 i Huset i København (Helligaands) KIRSTINE MARGRETE SCHERFF, † 1755–56, Enkemanden fik 10/9 1756 kgl. Bev. til at sidde i uskiftet Bo; ved Samfrændeskifte 29/9 1759 mellem ham og deres 2 Døtre, for hvem den Afdødes 2 Halvbrødre mødte, vurderedes Boet til 1632 Rd., Gælden noget større, Huset til 3000 Rd., som det var prioriteret for. 4 Børn.

~ 2) 1759–60 ANNA LINDEGAARD, † 1762–63 (før Mandens Død), Datter af Provst HANS LINDEGAARD (1700–70), 1755–70 Præst ved Vajsenhuset. 2 Børn.

a. ANNA MARIE FALSEN, * 1748, døbt 17/8 i Helligaands Kirke, † s. A. af Slag, begr. 6/12 (Helligaands Kbg.).

b. ANNA MARIE FALSEN, * 24/10 1749 (ifølge Skattemandtal 1762, Gravsten og LENGNICK), døbt 27/10 i Helligaands Kirke, konf. 10/4 1763 i St. Nicolai Kirke. Blev 1763 forældreløs, var 1764 hos Farmoderen i Haarby, blev 1773 Præstekone paa Fyn; arvede 1769 ca. 1507 Rd. efter sin Halvbroder; hendes Formynder da var hendes Moders Halvbroder Snedkermester KNUD NIELSEN MØLLER*) i Kompagnistræde i Kbh. – † 1807. S. 382 ff.

~ 1) 1773 NIELS DORPH DIETRICHSON, * 1746, 1772 Sognepræst i Køng, † 1775.

~ 2) 1776 IVER SEIDELIN, * 1747, 1775–1820 Sognepræst i Køng, † 1837. 3 Sønner.

c. ELISABETH FALSEN, * 1754, døbt 22/4 i St. Nicolai Kirke, † 1754–55.

*) KNUD NIELSEN MØLLER, * 21/9 1709 i Rudkøbing, døbt 27/9, 4/11 1743 Borgerskab som Snedker i Kbh., boede 1748 og 49 i Peder Hvitfeldts Stræde, ejede og boede fra 10/1 1752 til sin Død Huset Kompagnistræde 13 (1756 MNr 51, nu 54 i Snarens Kv.), † 1787 sst. af Apoplexi, begr. 16/4 (Helligaands Kbg.). – Han var Søn af »velfornemme Negotiant« og Handelsmand i Rudkøbing NIELS ERIKSEN († Juni/Okt. 1719, ikke i Kbg., Skifte 16/10–15/11, efterlod sig af 1. Ægt. 1 Dt. MAREN (* 26/9 1698 sst.) og af 2. Ægt. 1 Dt. ANNA ELISABETH (* 7/6 1704) og 6 Sønner (* 1706–19 sst.), ~ 1) 24/5 1695 sst. Enke ANNA JØRGENDATTER MØLLER, * c. 1658 i Brydegaard, Dreslette Sogn, † 1702 i Rudkøbing, begr. 27/5, Skifte 20/6) og 2. Hustru MAREN KNUDSDATTER (~ c. 1703, † efter 1719).

- d. ELISABETH FALSEN, * 3/7 1755 (ifølge Skattemandtal 1762), døbt 7/7 i St. Nicolai Kirke, † 1762–63.
- e. KIRSTINE MARGRETHE FALSEN, * 1760, døbt 8/8 i St. Nicolai Kirke.
† inden 1763, nævnes ikke i Mandtal 1762.
- f. JOHAN ESKILD FALSEN, * 27/4 1762 (ifølge Mandtal s. A.), døbt 3/5 i St. Nicolai Kirke; blandt Fadderne er Morfaderen og Professor POUL EGEDE. Kom 16/1 1763, 32 Uger gl., i sin Morfaders Hus.
† 1769 paa Vajsenhuset af Kopper, begr. 2/11 (St. Nicolai Kbg.). Hans eneste Arving var Halvsøsteren. Han efterlod sig (ved Konceptskifte 21 s. M.) 1535 Rd. (nemlig 1235 Rd. i Arv efter Forældrene og 300 (forhøjet fra 289 Rd. af Morfaderen) efter sin Faders Moster paa Fyn; Skifteomkostninger 28 Rd.; Morfaderen, der havde udlagt 644 Rd. (60 Rd. aarlig for Drengen og en Pige, de sidste 2 Aar 200 Rd. for en Student til Information i Skrivning og Latin, til Lægebehandling 10 Rd. til Professor ROTTBØLL FRIIS (FRIIS ROTTBØLL) og 2 Rd. til en Felt-skær samt 40 Rd. til Begr.), hvoraf Overformyndriet havde betalt 270 Rd., skænkede de resterende 374 Rd. til ANNA MARIE FALSEN, der saaledes ialt fik 1507 Rd.
4. JOHAN ESKILD FALSEN, * 1726, hjemmedøbt, i Vigerslev Kirke 8/7, baaret af Farbroderen JOHAN ESKILD (DE) FALSENS 1. Hustru MARGRETHE MARIA FRAWN (DBL V 451) paa Søbo. † 1730.
5. ENEVOLD FALSEN, * 1729, hjemmedøbt, i Kirken 16/6, † 1730.
Om de 2 sidste Børns Død oplyser Vigerslev Kbg. 1730: 5/8 blev Mons. FALSENS Barn paa Havgaard begr. og 12/8 blev noch et andet af Mons. FALSENS Børn begr., som døde paa Havgaard af Børnekopper.
- Da Oplysningerne om VALENTIN FALSENS og hans Søskendes Fødselsaar er ukorrekte i CONRAD FALSEN: Slegten FALSEN (Kristiania 1915) S. 14 f. og 104 ff., meddeles de her ifølge Kirkerup Kbg. (Sømme Herred):
FALLE PEDERSEN († 1702), Ejer af Østrupgaard fra 1685 (»fra Veibøl i Haderslev Amt« ifølge Danmarks større Gaarde II (1962) 70 ff.) og Hustru ELISABETH ESKILSDATTER DALHUUS (hendes Slægt i PT 1959, 164–167), († 16/3 1719 i Odense, begr. 4/4 i St. Knuds Kirke »i en Egekiste«; Boet overtoges af Enkemanden og hendes Børn af 1. Ægteskab; – hun ~ 2) 27/1 1706 (EHRENCRON-MÜLLER: Forfatterlexicon VI 398) CHRISTIAN LASSON, * 1660 i Kbh., døbt 28/10 (Holmens), Toldforvalter i Kbh., Kancelliraad c. 1697, Ejer af Krumstrup paa Fyn (til 1724) og Egensekloster ved Limfjorden, † 8/1 1727 i Kbh. (Indlæg til Fyenske Tegnelser 7/2 1727 Nr. 6), begr. 15/1 i Holmens Kirke; Søn af Landsdommer og Godsejer JENS LASSEN bl. a. til St. Knuds Kloster i Odense) – havde 9 Børn:
1. TRINE MARIE FALSEN, * 1686, døbt 29/5, † 1748 i Kbh. (Vimmelskafte) af Feber efter 14 Dages Svag-hed, begr. 10/4 i Broderen Etatsraad FALSENS Begravelse i Helligaands Kirken.
~ 23/5 1714 i Vor Frue Kirke, Kbh., JØRGEN THORMØHLEN, * c. 1685, Købmand i Kbh., † 1753 sst. (Vimmelskafte) »af et Slag«, begr. 25/4 i Helligaands Kirken. 1 Søn (* 1715 i Kbh., Vor Frue).
 2. ELISABETH FALSEN, * 1687, døbt 27/6. Forfatterinde. † 8/11 1768, begr. 11/11 i sin Broders Begr. i Helligaands Kirken, Kbh. – Se »Slegten FALSEN« S. 104, og EHRENCRON-MÜLLER: Forfatterlexicon III 13.
 3. BENTE KIRSTINE FALSEN, * 1688, døbt 2/9, † 1728 i Kbh. (Holmens).
~ 11/12 1715 i hendes Stedfader Kancelliraad CHR. LASSONS Gaard i Vestergade i Odense (St. Knud) MARCUS HAGÆUS FRAW(E)N, * 1686, Vejer og Maaler i Trondhjem, Regimentskvartermester, Toldinspektør i Kbh., Justitsraad, † 1735 i Kbh. (Holmens). (Se DBL VII 223 f.).
Mindst 6 Børn (* 1718–26, det ældste ELISABETH MARIE døbt 7/12 1718 i St. Knuds Kirke i Odense (~ POUL HANSEN EGEDE, Missionær og Sprogmand, DBL VI 225), de øvrige * i Kbh. (Vor Frue og Helligaands)).
 4. PETER FALSEN, * 1689, døbt 21/8. Nævnes ikke ved Skiftet 1719 efter Moderen.
 5. ELLEN CATHRINE FALSEN, * 1690, døbt 17/12, † 1728 i Odense i sin Stedfaders Søster, Oberst ADOLPH HENRIK KLEPPINCKS Enke ABEL CATHRINE LASSONS Gaard Priorgaarden, Vestergade 1 (Fra Fyens Fortid IV (1924) 78; Dalum Sogns Historie I (1959) 248), i meget fattige Omstændigheder, begr. 29/4 i Graabrødre Kirke (St. Knuds Kbg.).
~ 14/9 1711 »i Huset« i Odense (St. Knud) HARTVIG CHRISTIAN MOHR, var 1711 og 12 Forvalter paa Grimsted, Asserstrup og Nakskov Ladegaard Nord for Nakskov, blev 28/12 1715 Regimentskvartermester og Auditør i fynske nationale Infanteriregiment, men havde absenteret sig, da han 24/8 1718 skulde aflægge Regnskab for Kommissariatet, † efter 1728.
Mindst 5 Børn (4 Børn * 1712–17 i Odense, 2 † 1718 sst. (St. Knud), 3 levede 1728).
 6. JOHAN ESKILD DE FALSEN, * 1692, døbt 3/4, 1723–58 Ejer af Søbo i Jordløse Sogn, 29/10 1725 virkelig Kommerceraad, adlet 18/8 1758, (ikke Justitsraad), † 1758 paa Søbo, begr. 6/11. Gift 2 Gange. (Testamenter 1755 og 57, Fynske Registre). 2 Døtre.
 7. VALENTIN FALSEN, * 19/12 1693, døbt 27/12. Se ovenfor.
 8. ENEVOLD DE FALSEN, * 1695, døbt 21/6, Borgmester i Kbh., Assessor i Højesteret, Direktør for Vaj-

senhuset, Etatsraad, Ejer af sin Fødegaard Østrupgaard, adlet 18/8 1758, † 1761. Gift. 8 Børn.

9. MALENE FALSEN, * 1698, døbt 24/6. Er vel den Jomfru MAGDALENE FALSEN, der 1717 var Fadder til Søsterdatteren (MOHR) i Odense. Nævnes ikke ved Skiftet 1719 efter Moderen.

384.

Om Sognepræst NIELS DORPH DIETRICHSON, der var Nr. 3 af 4 Søskende, se Stamtavle over Slekten DIETRICHSON (Kristiania 1923) 12.

385.

FRIDERIC SEIDELIN, der tog filosofisk Eksamen 5/8 1769, var som Student Respondent (Medforsvarer) af cand. theol. JACOB THUNES Disputats »Om straffende Undere« paa Elers' Kollegium 16/12 1769, hvilket foregik paa Latin.

386.

FRIDERIC SEIDELIN flyttede i Juni 1786 – hvilket han allerede havde meddelt i Avisen 4/3 s. A. – Trykkeriet ind i den Gaard i Overgade, han da lige havde købt. Skødet udstedtes 19/6 (S. 388), og samme Aften indviedes det nye Trykkeri, som omtalt i Bladet for 23/6:

»Man kan nu have den Ære at melde, at jeg i disse Dage har forflyttet mit Bogtrykkerie op i min, af Hr. Etatsraad v. D. MAASE tilkøbte, udi Overgade, lige over for Hr. Kjøbmand RIISSING beliggende Gaard, hvor jeg, i Forventning af det høistærede Publicums stedsevarende Bevaagenhed, Yndest og Understøttelse, har, med megen Bekostning, for samme indrettet bekvemmelige Værelser, i Sidehuset, og nu til de billigste Priser, med alt, hvad did henhører, skal opvarte og fornøje enhver.« Derefter følger Omtalen af Festen 19/6 som citeret S. 386.

I Bladet for 20/6 findes en Annonce, der viser en speciel Side af Adressekontorets Virke: »Som sædvanlig kan af det Kiøbenhavnske Porselin bekommes paa Adresse Comtoiret, som samme fra Fabriqven har i Oplag, nemlig . . .« – hvorefter en lang Specifikation af Porcelænet, – »og sælges altsammen for den selvsamme Priis, som samme koster paa Fabriqven i Kiøbenhavn.«

386 f.

At Fyens Stiftstidende fra 1783/84 udkom 2 Gange ugentlig i Kwart, var foranlediget af, at IVERSENS Avis fra sin Begyndelse i 1780 var udkommet paa denne Maade; men nogen Udvidelse af Stiftstidendes Omfang medførte SEIDELINS Ændring i 1784 ikke, idet Bladet, der siden 1775 var kommet med et helt Ark 1 Gang ugl., nu udkom med et halvt Ark 2 Gange ugl.

Fyens Stiftstidendes Abonnental kendes ikke, men har næppe været over 200, hvorimod IVERSENS Avis hurtig

fik flere, og baade i SEIDELINS og i FABERS Tid gik det tilbage med Stiftstidende. En væsentlig Grund hertil, og til at baade PETER VON WESTEN og SEIDELIN ophørte med Bladet, var utvivlsomt, at de ikke kunde klare sig i Konkurrencen mod den dygtige og vittige IVERSEN. (J. LAURITSEN: Tilbageblik paa Fyens Stiftstidendes første Aarhundrede (1772–1872) (1872)).

389.

VOGT boede allerede i Overgade 19, da SEIDELIN 1786 købte Nabogaarden (Fyens Stiftstidende 4/3 1786).

390.

CLAUS BERGS berømte Altertavle købtes paa offentlig Auktion 30/4 1806 af Vor Frue Kirke for 215 Rd.! (C. MOLBECH: Fragmenter af en Dagbog skreven paa en Reise i Danmark 1813 (1815) 142).

393.

Brolægger JØRGEN NIELSEN GUNDERSEN (GUNDERSE, GUNDERSØ), der 1805 havde et kraftigt Skænderi med Gra-ver SCHØNBERG og endnu 18/8 1809 synes at have boet i Sct. Knuds Sogn i Odense, var Fader til Friskomagermester NIELS JØRGENSEN GUNDERSEN (døbt 31/3 1787, konf. Paaske 1802, ~ 8/7 1818, † 4/6 1822, alt ifølge Odense Sct. Knuds Kbg., kom Julen 1801 i Skomagerlære i Odense, blev Svend 1806), der 8/7 1818 blev H. C. ANDERSENS Stedfader. (G. L. WAD: Om HANS CHRISTIAN ANDERSENS Slægt (1905) 11 f.). JØRGEN NIELSEN er formentlig født 1742 i Gundersø og døbt 10/11 i Ubberød Kirke som Søn af NIELS JØRGENSEN (* c. 1689, † 1765 i Gundersø, begr. 20/3) og Hustru KAREN HANSDATTER (* c. 1706, ~ 14/8 1729 i Ubberud, † 1769 i Gundersø, begr. 17/5). JØRGEN NIELSEN GUNDERSØ boede 1801 i Vestergade MNr 33 i Odense som 60aarig Daglejer med 2 Døtre samt sin 53-aarige Hustru ANNE LARSDATTER, der formentlig er begr. 18/8 1809 i Odense (Sct. Knud), 64 Aar gl.

402.

Læs CARL FRIEDRICH LEDERER.

CHRISTIAN GOTTHOLD SEYDLITZ, daværende Provst ved Kommunitetet, blev 1773 Professor i Filosofi ved Københavns Universitet (MØLLER: Rangspersoner. RA).

404.

Løve-Apoteket flyttede 7/4 og 8/4 1966 fra Ejendommen Fisketorvet 1 og Overgade 2, hvilken Ejendom nedreves i Sommeren 1966 tillige med Naboejendommene i Overgade og paa Fisketorvet, og havde derefter midlertidigt til Huse i Nørregade 49 fra 9/4 1966 til 9/6 1969, da det flyttede til Fisketorvet 12.

405.

ERICA PAULINE SEIDELIN (* LACOPPIDAN) forærede i Marts 1825 i Odense sin Stedsøn Apoteker i Frederikssund IVAR BRINK SEIDELIN en 1823 trykt »Evangelisk-kristelig Psalmebog«, som Domprovstinde INGEBORG EGE, Roskilde, i Maj 1968 forærede Læge MOGENS SEIDELIN, Odense.

406.

ERICA PAULINE SEIDELIN boede endnu i Odense i Juli 1825, da hun stod Fadder til sin Stedsøn GOTTHOLD SEIDELINS Datter fra Hovedkro (S. 1091).

407 og 426.

Provstinde BIRCH angives som Enke i 1822 at have boet hos sin Søn i Nørre Aaby Præstegaard (PT 1953, 95 og 112). S. 97 sst. nævnes hun dog i Assens, og i Dattersønnen F. L. LIEBENSBERGS »Nogle Optegnelser om mit Levned« (1894) 25 f. nævnes, at hans Mormoder c. 1824 bor i Assens, hvor ogsaa hendes 2 Døtre bliver viet 1823 og 29. Ved Folketællingen 1834 boede hun i Assens, i hvis Kirkebog Dødsfaldet ogsaa er indført s. A.

408.

Reskripterne af 5/9 1800 og 16/9 1808 ophævedes ved Reskript af 22/3 1860, »saaledes at den af Assens og Kjærum Sognekald svarende Enkepension i Fremtiden bliver at fastsætte paa den almindelige Maade.« (Fyens Stifts Landemode-Act 1860, 22).

408 f.

BIRCHS Gaard i Nørregade (1756 MNr 46 i Nørre Kv., 1806 MNr 40, senere Husnr. 27–29) er vist nedrevet c. 1911.

409.

CARL CHRISTIAN BIRCH var Alumne paa Borchs Kollegium 11/11 1773 – 17/11 1775, sammen med PEDER STEENFELDT SEIDELIN (S. 1094).

416.

8. L. f. n.: LOBEDANTZ, læs LOBEDANZ.

420.

Ogsaa i 1789 søgte Sognepræst C. C. BIRCH bort fra Brahetrolleborg, i hvilken Anledning Biskop T. BLOCH 2/8 gav ham »det Skudsmaal, at han udi sin ved en vidtløftig og folkerig Menighed trælsomme Tjeneste viser en ufortrøden Flittighed, saa og med det værdigste Forhold forbinder en udbredt Litteratur og mere end almindelig Ind-

sigt, saa at han vist vil befindes duelig og værdig til hvad fordelagtigere Post ham ved Guds og Kongens Naade maatte vorde anfortroet.«

439.

CASPAR KØLICHEN var Alumne paa Borchs Kollegium fra Foraaret 1732 – Foraaret 1737.

441, 449 og 453.

Vielsesdatoen rettes fra 8/3 til 8/4 ifølge HANS BERNER SCHILDEN HOLSTEN's Slægtebog II 1 (1955) S. 299 og II 2 (1961) S. 29 og 37 Nr. 5.

441.

Maleriet paa Valdbygaard af CHRISTIAN TUXEN er 68 x 53 cm, det gengivne Maleri af CHRISTIANE ELISABETH HØRNING 73 x 62 cm (ifølge samme Slægtebog II 2 S. 38).

447.

TUXENS egen Beretning om sin Rejse til St. Petersborg 1755 findes i samme Slægtebog II 2 S. 33 ff.

444 ff.

Ifølge Skattemandtal boede Regimentskvartermester MØLLER 1743–45 i Klareboderne dav. MNr 10 (i Rosenborg Kv., 1806 en Del af MNr 7), det senere Husnr. 1. Og 1748 boede NOTARIUS MÜLLER med sin Hustru og dennes Søster Jomfru LOUISE (~ s. A.) i den af Grevinde af Oertz (MARIA SVANE, se S. 870 og 935) ejede Gaard paa Sydsiden af Gothersgade, mellem Kongens Nytorv og Møntergade (Købmager Kv. MNr 123, 1756: MNr 132, 1806: MNr 330), det senere Husnr. 49. (Hist. Medd. om Kbh. I 7, 537).

448.

Ifølge ovennævnte Slægtebog II 2 S. 28 boede CHRISTIAN TUXEN i Helsingør fra 1749.

450.

L. 14 f. n.: Det første Ord »of« udgaar vist.

452.

TUXENS Mindedigt over SWEDENBORG ib. S. 32.

453.

Om Ægteparret TUXENS beskedne Bo se ib. S. 30. Vielsen fandt Sted 8/4 1741 i Sct. Nicolai Kirke i København.

Om Kammerraad ANDREAS JØRGENSEN HØRNING se nævnte Slægtebog II 2 S. 203–213. Han blev Renteskriver

14/3 1702, Guvernør 12/12 1732 og døde ved de Canariske Øer. (Vore gamle Tropekolonier I (1952) 498, og 8 (1968) 135).

458 f.

Oplysningerne om ANNA MARGRETHE BANGS fædrene Slægt er desværre forkerte, som ALBERT FBRIUS har paa vist i PT 1961 S. 135 og i HANS BERNER SCHILDEN HOLSTEN's Slægtbog II 2 (1961) S. 341.

– Sognepræst i Soderup CLAUS HANSEN BANGS Søn NIELS BANG, * 1699 i Soderup, der var Søofficer (T. A. TOPSØE-JENSEN og EMIL MARQUARD: Officerer i den dansk-norske Søetat I, 59), blev Løjtnant i 1719 eller 1721 og Premierløjtnant i 1727 og døde, saavidt vides ugift, 20/5 1732. –

ANNA MARGRETHE BANGS Fader, om hvis Herkomst intet vides, var Rytterofficeren NIELS BANG, der fra omkring 1708 gjorde Tjeneste i det holstenske Rytterregiment, som fra 1719 laa garnisoneret i det Skanderborgske Rytterdistrikt, og ved hvilket han blev Kornet 1721 og Løjtnant 1730. I 1731 omtales han som »ein recht [ikke sehr] guter Lieutenant« og i 1733 som »ein recht tüchtige Officier, hat guten conduit.« Han vides i 1737 og 38 at have boet paa Bjellerup Ladegaard lige uden for Randers og døde vel sst. 15/4 1738. (Nævnte Slægtbog II 2 S. 341). Hans Enke boede 1742 i Skanderborg, i hvis Slotskirke Datteren ANNA MARGRETHE BANG blev konfirmeret 1/4 s. A.

502.

Ved BISKOP C. RAMUS' Visitats hos Provst BØGH i Kerteminde 17/9 1750 fandtes Ungdommen af begge Sogne »vel oplyst, Kirkerne i forsvarlig Stand, og ingen Klage hørtes enten af Menighederne eller Præsterne.«

512.

Krigsraad MORTEN MADSEN MØLLER er Forfatteren HENRIK PONTOPPIDANS Morfaders Mormoders Fader. (PT 1963, 1–9).

517.

Paa Biskop C. RAMUS' Vegne visiterede Sønnen JACOB RAMUS 6/4 1761 »i Allerup Kirke, hvor Ungdommen af Annexet Davinde var forsamlet, som fandtes vel oplyste, Kirkernes Bygning i skikkelig Tilstand, og hørtes ingen Klage.«

518.

Slægten BAGGER i H. A. MØLLER: Stamtavle over Slægterne STAMPE og THESTUP (1910), 225 f., 242–248.

519.

LAURITS HVIID købte 1744 eller 45 af Aalborg Latin-skole Bækkegaarden (Htk. 5-2-2-1) i Hov By, Sennels Sogn, for 131 Rd. (Kronens Skøder V 240, 265) og 1761 af samme en Gaard (Htk. 4-4-0-2) i Møgeltorum, Torum Sogn, Salling, for 452 Rd. 8 Sk. (Ib. 516).

520.

LARS CHRISTIAN MEULENGRACHT er døbt 30/4 1735 i Budolfi K. i Aalborg. (Kbg. – RASMUS NIELSEN: Aarhus i Fyrreerne (1959) 115).

526.

JENS LASSEN BØGH ~ 29/6 1762 i Fruering DORTHE KIRSTINE LINDBERG (ifølge MALLING: Samling af Vielser i Danmarks Landsogne).

DORTHE KIRSTINE LINDBERG stod 1804 Fadder til Slægt-husbesidder, Kammerraad, Landvæsenskommissær PEDER PEDERSEN HERSCHEID, * 15/9 1804 paa Herschendsgave, døbt 14/11 i Fruering Kirke, † 1853, Søn af Slægt-husbesidder PEDER PEDERSEN HERSCHEID (* 1751–52, † 15/9 1823 (ikke 1822) paa Herschendsgave, begr. 22/9) og Hustru CHRISTIANE DOROTHEA MÜLLER (* 10/8 1775 paa Marselisborg, hjd. 13/8, i Viby Kirke 31/8, ~ 1/8 1799 (ifølge F. KROGH: De danske Majorater (1868) 351 f.; hvor?), † 5/2 1851 af Alderdom hos Sønnen paa Herschendsgave, begr. 10/2; Datter af Birkedommer RASMUS KNUDSEN MÜLLER og Søster til Sognepræst RASMUS GJEDING MÜLLER i Astrup, Ning Herred).

Ifølge Stilling Kbg. blev et Daabsbarn 2. Søndag efter Trin. 1761 baaret af »DORTHE SOPHIA LINDBERG af Vester Mølle«.

533.

Provst OLUF VILLADSEN i Grundfør havde 4 Børn ifølge Grundfør Kbg. (LENGNICKS Uddrag i RA):

1. MELCHIOR OLUFSEN SOMMERFELDT, * 1714, Provst, Konsistorialassessor, † 1763. Se S. 533–536.
2. ELLEN MARIE, døbt 28/12 1716, † 6/5 1717.
3. VILLADS OLUFSEN, * 22/7 1717, † efter 1751. Se S. 535 f. og 756.
4. ELLEN MARIE OLUFSDATTER SOMMERFELDT, * 1718, † 1788. Se S. 1288.

535.

Den Skarpretter fra Aalborg, der døde 1741 i Ebeltoft, er – ifølge venlig Meddelelse fra Overlæge, Dr. med. EGILL SNORRASON 27/3 1964 – formentlig JØRGEN BRØCHNER, der 2/4 1732 i Budolfi Kirke i Aalborg ægtede JOHANNE NIELSDATTER, og som omtales i J. R. HÜBERTZ: Aktstykker

vedkommende Staden og Stiftet Aarhus III (1846) 194 f. og i HUGO MATTHIESEN: Bøddel og Galgefugl (2. Oplag 1962) 109? og 111.

539.

L. 1 f. Fadderne var Forvalter paa Frijsenborg CHRISTIAN JØRGEN HENRIKSEN BACHE (* c. 1719, boede i Aabo i Ormslev Sogn, † 29/3 eller 30/3 1797 sst., begr. 4/4, Skifte (Constantinsborg), ~ 2) før 1769 KIRSTEN PEDERSDATTER BANG, * 1730 i Svendborg, døbt 5/11 i Vor Frue K., konf. 25/4 1745 sst., † 31/7 eller 1/8 1799 i Aabo, begr. 6/8; Dt. af Maler i Svendborg PEDER IVERSEN BANG, * 1694 eller c. 1698, † 1769 sst., begr. 17/5 (Vor Frue), Registrering 13/5, Enken fik 2/6 kgl. Bev. at sidde i uskiftet Bo, og Hustru ØLLEGAARD CHRISTIANE HELLEVAD, * c. 1701, † 1788 i Svendborg, begr. 25/1 (Vor Frue) (F. E. HUNDRUP: Stamtavle over OLUF BAGERS Efterkommere paa Sværd-siden (1875) 91), og SØREN RASMUSSEN TJERBYE, * c. 1720, Birkefoged, Forvalter paa Vilhelmsborg og Møller i Fulden Mølle, † 22/8 1799 i Beder.

544.

HYLLEBORG JENSDATTER RIIS, † 1767 i Viborg, begr. 19/10 (Søndresogn).

Om hende og hendes Mand TOLLE GUNDERSEN MELDAHL se AXEL MELDAL: Stamtavler for fire slægter MELDAL (MELDAHL) (1950, duplikeret) 108 ff.

544–547.

JENS TOLLESEN MELDAHL se AXEL MELDAL: Anf. Arb. 111 ff.

548.

Vagtmesterløjtnant SAMUEL CHRISTOPHER HØLLING havde Bolig i »Schackens Bastion« umiddelbart Nordvest for Vesterport (PT 1899, 188). Her i hans Bolig paa Vestervold fandt 31/12 1808 Skiftet Sted efter ham, der havde siddet i uskiftet Bo efter sin Aaret før under Bombardementet af-døde Hustru; hans Ejendele vurderedes til 36 Rd. 3 Mk., hvortil kom 11 Rd. 5 Mk. i ekstra Gage i November, men da Begravelsen havde kostet 135 Rd., blev intet til Arv for hans 3 Sønner og 5 Døtre.

550.

Sognepræst MATHIAS PEDERSEN WIND er * 1714 i København, døbt 16/4 (Sct. Nicolai).

556.

L. 6. Sønnen JENS blev ikke født ½ Aar senere, 24/12, men 5 Uger senere, 25/7 1750.

558 f.

Det endnu eksisterende, nuværende Aalborg Kloster, ved hvilket SIXTUS ASPACH var Præst 1762–88, ligger Nordvest for Budolfi Kirke, mellem Adelgade, Latinergyden, Bispensgade og Gravensgade; det stiftedes 1431 som et Helligaandshus, der 1451 ændredes til et Helligaandskloster og efter Reformationen til en verdslig Stiftelse for fattige og syge. Særlig karakteristisk for Aalborg Kloster er, at det er et af de meget faa kendte Klostre her i Landet, der har sine Hovedbygninger grupperede om 2 Gaarde, fordi det ligesom Birgittinerklostrene var et Dobbeltkloster, der baade husede Munke og Nonner. Aalborg Kloster er nu det bedst bevarede Helligaandskloster Nord for Alperne, Frankrig fraeregnet.

Klostrets endnu bevarede Kirke i Vestfløjens sydligste Del er bygget 1681 (det nuværende Kor), udvidet 1848 med et Skib og 1897 med den smukke Apsis.

Paa ASPACHS Tid var der c. 60 faste Lemmer i Hospitalet foruden dem, der var anbragt i Daarekisterne.

Præsteembedet ved Aalborg Hospital, hvortil paa denne Tid Kongen havde Kaldsret, hørte til Landets mindre Kald; en alvorlig Mangel var, at der ikke til det var knyttet Ret til Pension for Præsten eller hans Enke. Embedet som selvstændig Præst ved Hospitalet ophævedes 1818.

Selvom ingen af Hospitalspræsterne har været særlig betydelige, fremgaar det dog af Indstillinger og lignende Aktstykker, at det har ligget de skiftende Direktører – og vel ikke mindst Biskopperne – alvorligt paa Sinde at faa Hospitalet forsynet med retskafne og nidkære Præster.

SIXTUS ASPACH, der antagelig har været den betydeligste af Hospitalets Præster i dette Aarhundrede, fik et godt Lov især for sine grundige Prædikener. En samtidig Kender paa dette Omraade, den fremragende Rektor J. H. TAUBER, siger, at ASPACH blandt Aalborgs Præster var »for sin Sød-talenhed den behageligste, ligesom han var den grundigste og opbyggeligste.« Hospitalspræstens Menighed udgjordes alene af Hospitalets Lemmer.

558 f.

SIXTUS ASPACH (1725–88), der var »i alle Embeder og i daglig Omgjængelse æret og elsket«, bekostede og indrettede i 1762 den ældste Kirkebog for Aalborg Hospital, som han selv brugte de 26 Aar, han var Præst der, hvorefter den var udskrevet.

Forrest har han anført, at »Anno 1764 d 19 April, som var Skier-Torsdag, blev af Seign. WEISE [se PT 1946, 188 f. og WEILBACHS Kunstnerleksikon III (1952) 506] Borger og Skildrer her i Byen givet og foræret Alter-Tavlen til Hospitals Kirken, hvilken forestiller Den Hellige Nadveres Indstiftelse. NB. Forhen havde der ingen Alter-Tavle været, allene et Crusifix, hvilket ved den Leilighed blev nedtaget og opslaget oven Hr. Anders Mathiesens Epitaphium.«

(Det af L. F. WEISE 1764 malede Nadverbillede blev 1925 ophængt nede i Kirken og erstattet med et af J. TH. SKOVGAARD malet Alterbillede af Opstandelsen).

Kirkebogen indeholder 1 Daab (hans egen Søn 1762), 6 Konfirmationer (hans 2 Stedbørn 3/10 1762, hans 2 ældste Sønner 18/4 1773 og 2 yngste 6/4 1777), enkelte Vielser og en Del Dødsfald blandt Hospitalslemmerne; de fleste Sider optages af »Communicanternes Navne«, dvs. Altergæsternes.

Heri nævner han, at han selv med Hustru og Datter (Steddatteren CATHRINE DOROTHEA SEIDELIN) var til Alters (i Reglen berettet af Kapellan ved Budolfi Kirke PEDER CLEMENTIN) 2/3, 12/8 og 9/12 1763, 25/5 og 12/10 1764, 20/3, 16/8 og 29/10 (»privat«) 1765, 2/5 og 17/10 1766, 8/5 og 6/11 1767 (efter Prædiken) samt 6/5 1768, 3 Uger før Hustruens Død. 16/9 1768 og 1/2 1769 er han og Datteren alene til Alters, 25/8 1769 er de atter 3, idet han er blevet gift med ANNE TRUELSEN, men 23/2 1770 nævner han kun sin Kone og sig selv, ligeledes 9/11 s. A., 14/3 og 18/10 1771, 27/6 1772 han selv (af HR. MILLING), 28/8 s. A. dem begge og saaledes videre indtil 1787, 1 eller 2 Gange aarlig.

559.

Sognepræst JACOB URBANSEN BRUUNS Vielse 1706 og Død 1708 i PT 1931, 159 og 172.

570.

PEDER WESTERMANN er * 1699 i Odense, døbt 22/2 i Sct. Knuds Kirke.

584.

Sunds Præstekalds aarlige Indtægter, der var 125 Rd. ved HANS ADOLPH HØEGS Udnævnelse i 1758, ansloges til 194 Rd. ved hans Død 1799.

591.

Vilbjerg og Timring Kirker købte LAURITS NYBOE og NIELS NYBOE af Kronen ved Skøde 17/6 1745. (Kronens Skøder V (1955) 271).

598.

ELSE JOHANNE SEIDELIN * 14/6 1732 ifølge Gravskriften.

602 og 607.

Paa den nordlige Del af Kirkegaarden i Aalborg ligger ved den østlige Mur en stor Gravsten med Indskriften:

GRAV MINDE

over

Tvende med Characteriseredes
Privelegier allernaadigst
benaadede Ægtefolk

PORS MUNK
født
paa Hvidstedgaard
29 May 1738
død
i Aalborg
9 Januarii 1807

ELSE JOHANNE
SEIDELIN
født
paa Nipstrup
14 Junii 1732
død
i Aalborg
16 Februarii 1809

Til Læseren

Hvor liig er ieg et faldefærdig Løv
sig Døden nærmer ved hver Aandedrag
Maaskee ieg visner hen i Dag
Og er i Morgen Støv.

605.

PORS BASTHOLM MUNCH * 29/5 1738 ifølge Gravskriften.

610.

PEDER THØGERSEN ROUGTVEDS Søn se S. 1300.

611.

GUNDER KJERSING blev indsat som Provst i Gislum Herred ved Landemodet i Viborg 25/9 1765, idet han afløste CHRISTOPHER HEIDENREICH BUSCH i Strandby, der dog først døde 1778. (Gejstlig Skifteprot. for Gislum Herred 1706–81, 418). (Den nævnte MICHAEL WITTRUP i Gislum og Testrup var ikke Provst i Gislum Herred, men i Rinds Herred, hvortil hans Annekssogn hørte).

623.

L. 1. Ridefoged PEDER MØLMARK, * c. 1711, begr. 26/6 1750 i Herfølge.

630.

Om ADRIAN BEKKER se MAGNUS BOJESEN: Slægttavle over Slægten BOJESEN (1911) 39 f., 68 f. (Mit Vita, en kort Fortælling for mine efterladte Børn), PT 1958, 93 (Hustruens Slægt FLINDT) og PT 1964–65, 111.

633.

L. 5: CARL ADOLPH THEILL eller THEIL, * 1/6 1781 (paa Brahesborg), hjd. 2/6, i Assens Kirke 13/6.

644.

Orlogsskibet Indfødsrettens Forlis skyldtes muligvis de voldsomme Vulkanudbrud, der fra Juni 1783 til Febr. 1784 fandt Sted i Syd-Island med det Resultat, at en Femtedel af Øens Befolkning og tre Fjerdedele af dens Husdyr omkom. (Kai Schou: Ukuelige Menneske (1960) 64–72).

649.

Rektor MATHIAS BECK omtales 8/6 1805 af Biskop MIDDELBOE som en velfortjent Mand, der længe med Ære har tjent i Skolefaget. (Kopibog).

684.

Sekondløjtnant i Artilleriet MATTHIAS SEIDELIN boede ifølge Københavns Vejviser for 1792 Brogade 15 paa Christianshavn. Det paagældende Hus i Brogade, hvis Navn hidrører fra, at Knippelsbro indtil 1869 laa for Enden af denne Gade, som sløjfedes 1938, er det senere MNr 19 og Husnr. 4 (= Torvegade 3), det andet Hus paa højre Haand, naar man kom fra Broen; det ejedes 1782–1809 af Snedker PETER FLOER.

688.

Ifølge Meddelelser fra Krigsarkiverne II (1885), som behandler Perioden 1803–07, var – ved den af Generalmajor JOHANN EWALD kommanderede Avantgardes Grænsebevogtning mellem Hamburg og Lübeck fra Oktober 1805 – Livregiment lette Dragoner under Generalmajor A. L. G. HEDEMANN placeret med 2 Eskadroner ved Oldesloe og de 2 andre Eskadroner ved Segeberg, hvor EWALD havde Kvarter. Forud for Fægtningen ved Lübeck 6/11 (ib. 268–283, 337–340) rykkedes Tropperne noget mod Øst, saaledes flyttedes de 2 ved Segeberg liggende Eskadroner til Ekhorst Nordvest for Lübeck (272–275). At POUL BORREBYE SEIDELIN ogsaa var med i Fægtningen ved Lübeck, fremgaar af EWALDS Rapport til Kronprinsen, dateret Segeberg 15/11, hvori han opgiver, at Danskerne mistede 4 Døde, 12 Saarede, særdeles mange Fanger og 7 Heste (281, 339 f.), og hvori han om de mistede Danskere fortsætter: »Verschiedene von diesen Leuten haben 2 auch 3 Franzosen niedergelegt. Seidelin hat selbst einen niedergelegt. Die Anekdoten sollen folgen, so bald ich Zeit habe.« – I EWALDS Skrivelse til BLÜCHER, dat. Stockelsdorf 6/11 (316), udtales bl. a.: »Ich erkläre Ewr. Excellence demnach, dass ich den allerhöchsten Befehl habe, nochmals, dass ich mit Leben und Blut die Grenze des Landes Seiner Königlichen Majestät vertheidigen muss, es sei gegen die Königliche Preussischen oder Kaiserlich Französischen Truppen, . . .« – 25/11 var SEIDELIN hos EWALD i Segeberg, som sendte ham med en Patrulje mod Bramstedt og næste Dag sendte hans Rapport til Kronprinsen (353, 358). 26/11 1806 sta-

tioneredes atter de 2 Eskadroner og Generalmajor HEDEMANN ved Oldesloe og de 2 andre Eskadroner ved Segeberg (360).

689.

Ritmester POUL BORREBYE SEIDELIN ved Prins Frederik Ferdinands Regiment lette Dragoner afskedigedes 24/9 1820 formedelst svageligt Helbred i Naade af Krigstjenesten som Major og med Pension. (Bekjendtgørelse af Avancement, Forflyttelse og Afgang ved Vor Landmilitair-Etat 1820 Nr. 7 S. 2, i Hærens Arkiv).

691.

ANE MARGRETHE SCHMIDT, * 23/3 1804 i Middelfart, hjd. 25/3, i K. 4/5, † 11/3 1870 paa Sindssygeanstalten i Aarhus (»sindssvag af Blodprop«), begr. 17/3 paa Middelfart Kgd.

692.

Den L. 2 nævnte Datterdatter er Konditor JENS CHRISTIAN MØLLER JENSENS og Hustrus Datter FANNY ASTRID ELISABETH JENSEN (* JENSEN), * 24/12 1888 i Odense (Sct. Hans), † 23/1 1970 paa Odense Amts og Bys Sygehus.

700.

Sognepræst i Vejrum SVEND CHRISTIAN MOGENSEN HEIDE, * 11/6 1700 i Gødstrup Præstegaard i Snejbjerg Sogn (ifølge Distinktionsprot.), cand. theol. 17/3 1722 med Haud.

703.

CHRISTIAN CARL STEENLOS bor ved Folketællingen 1/2 1801 hos den nye Skoleholder i Bistrup, Fodby Sogn, og betegnes da Ex-Skoleholder, 77aarig Pensionist, separeret fra sin Kone.

CHRISTINE MARIE BAST, * 1735 eller 36. Faderen fik Oprejsning 6/4 1736. I Folketællingen 1787 angives hendes Alder at være 51, hendes Mands 57(!) Aar. Ved Folketællingen 1801 bor hun (Degneenke(!), 68 Aar) som Patient paa Sct. Hans Hospital i Kbh. blandt de 12 »imod Betaling indlagte Sindssvage«. Hun blev indlagt i Sct. Hans Hospital 22/7 1793 for Sindssvaghed og udgik 4/5 1804; »KIRSTINE STEENLOSUS, som imod Betaling var indlagt i et af de honette Kamre, havde forladt Hospitalet den 4de Maj efter Provstinde BASTS mundtlige Forlangende.« (Sct. Hans Hosp.s Arkiv Nr. 412 og 367 S. 435, i Stadsarkivet).

704.

10. JACOB SCHOWGAARD ~ 18/10 1765 paa Mørkegaard (Enkekassen) CHARLOTTE AMALIE LADORPH (S. 1301).

11. JOHANNE MARIE BRINCK († c. 1740), ~ Overvisitør i Kbh. MATHIAS LYNGE († 1759); hans Steddatter MAREN

WULFF, * c. 1705, † 1774. (RA. Finansstyrelsen, Den civile og adskillige Stænders Enkekasse, Alfabetisk Register over Interessenternes Navne 1736–83, Hovedbog over Interessenterne 1736–83, Inskriptionsprot. 1736–83). – PEDER BRÜGMANN var Forvalter paa Vemmetofte. Blandt hans Efterkommere er Læge OLAF BOSERUP KIRSTEIN (* 1908).

706.

51. Bager JACOB LOBEK (1709–90), se LENGNICKS Stam-tavle.

707.

Note 63 stryges.

708 f.

Den Præst, som Byfoged CHRISTIAN BENZON 1741 dømtes for at have angrebet, hvilken Sag Reskriptet 30/3 1742 angaar, er Sognepræsten i Stubbekøbing ERIK NIELSEN JACOBSEN HOLLENDER (el. HOLLANDER), gift 1724 med CATHRINE MARGRETHE JESPERSDATTER ENGBERG (1696–1775). (Ifølge CAMILLUS NYROP: Bidrag til den danske Boghandels Historie I (1870) 313).

709.

L. 2: JENS BENZON er rimeligvis den JENS BENZON, der blev begravet 29/5 1761 i Stubbekøbing Kirke, 50 Aar 3 Mdr. gl.

Byfoged CHRISTIAN BENZON fik 1/7 1745 efter Ansøgning kgl. Bevilling, at et til Stubbekøbing By liggende Stykke Jord (2 Skp. 1 Fdk.) maatte henlægges til Byfogedembedet, hvis Indtægter var saa ringe, at han ikke kunde leve deraf. (Kronens Skøder V 272 f.). – Byfoged CHRISTIAN BENZON omtales i HOLGER HJELHOLT: Falsters Historie II (1935), bl. a. S. 544–547.

710.

7. HANS SEIDELIN BENZON, * 1832 paa St. Croix, nævnes i Folketællingen 1850 som Lærling i Frederiksborg-gade 14 (MNr 143 i Klædebo Kv.) i Kbh. hos Isenkræmmer EMIL THEODOR PETERSEN (* 6/10 1819 i Helsingør, døbt 9/3 1820 i Sct. Olai K., † 4/1 1869 i Kbh. af Paraplegi, begr. 10/1 (Trin.)).

713.

9. Se s. 1304.

715.

24. 1. SARA MARIE(?) HØYER, * 1753 paa Skibstedgaard, † 1754 sst., »ligget ihjel af Ammen«, 17 Uger gl., begr. 18/(2).

24. 4. Efter at Sjøtøjmester CHR. HØYER var død i Wiesbaden 11/8 1809, holdtes 25. s. M. Skifte, sluttet 8/2 1811, efter ham i hans Lejeværelser i Huset Nr. 9 ved Gammel Strand i København. Efter Fradrag af Udgifter

og Afgift blev 1756 Rd. 4 Mk. 13 Sk. tilovers til hans 4 Søskende: Sognepræst JENS BONNE HØYER, HEDEVIG SABINE HØYER, Enke efter Sognepræst CHR. SEIDELIN i Odense, »hvor hun endnu opholder sig«, FREDERIKKE DOROTHEA HØYER, gift med Præsten J. H. HOFF i Ringkøbing, og Konsumtionsinspektør HANS HØYER i Maribo.

24. 5. ANDERS PEITER HØYER, * 1763, † før 1809.

24. 6. DORTHE FREDERIKKE eller FREDERIKKE DORTHEA HØYER, * c. 1771/72, stod 1793 Fadder til Søstersønnen DAVID SEIDELIN, † 28/5 1840 i Storvorde, begr. 5/6.

~ 1793–1801 JOHAN HIERONYMUS(SEN) HOFF, * c. 9/4 1771 i Odense, døbt 23/4 i Vor Frue Kirke (ved Daaben: JOHANNES) (Søn af Grovsmed HIERONYMUS HOFF og ANNA SOPHIE MULE, som blev viet 25/4 1765 sst.), Stud. 1791 Odense, cand. theol. 1798, 1800 resid. Kapellan i Ringkøbing, 1811 Sognepræst i Storvorde, † 14/4 1824 sst., begr. 22/4. 16 Børn.

Det ældste af Generalauditør ANDREAS HØYERS Børn er: HANS (ANDREAS) HØYER, (* 12/4 1752), Strandtoldbetjent, 28/9 1796 – 29/6 1822 Konsumtionsinspektør i Maribo, † 15/10 1829 sst. af Alderdom, begr. 20/10.

~ CAROLINE CHRISTINE MARGRETHE SCHOU, * c. 1755 i Kbh., † 1/6 1848 i Maribo »af Alder, 93 Aar gl.« begr. 6/6.

Generalauditør ANDREAS HØYER paa Søndervang og Hustru fik 16/11 1770 kgl. Bevilling, at deres ældste Søn HANS HØYER, endnu mindreaarig, – da han har givet Grund til at befrygte, at han ikke vel vil anvende den Arv, ham kan tilfalde, – ikke selv maa blive sine Arvemidler raadig, selvom han bliver myndig, men at de skal administreres af en Formynder og han kun nyde Renten; skulde han bedre sig, kan denne Bestemmelse dog ændres ved kgl. Resolution. (JR Nr. 360).

715.

32. 2. PEDER RADOOR, Præstesøn fra Rejsby, kom 1782 i Ribe Katedralskole, hvor han, der »var flittig og skikkelig« (Album Scholae Ripensis 1747–1838, Nr. C 638, 143, i Viborg LA), blev Student 1783, immatr. 3/10, tog 10/7 1784 examen philosophicum med haud.

716.

39. Om CARL SØEBORG se J. DAVIDSEN: Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn (1880) 114.

721.

84. 3. LOBEDANTZ, læs LOBEDANZ.

84. Nr. 2's, 3's og 4's Vielser fandt Sted hhv. 20/10 1784, 2/7 1788 og 13/11 1782, alle i Huset ifølge Sct. Petri Kbg.

723.

15. 2. PETRONELLE CHRISTINA UDSEN † 26/11 1799 som nævnt, begr. 30/11 (Urlev-Stenderup Kbg.).

725.

36. I »Præsten i Ørbæk RASMUS PEDERSEN WINTHERS Beretning om sin Slægt og sit Liv« (trykt 1934, S. 32) beretter Forfatteren i 1707, at hans Kusine INGEBORG LAASBYE da havde 5 Børn med sin Mand, samt at hun var født 1678.

726.

46. 2. METTE HANSDATTER BANG ~ 3) 25/7 1693 i Guldbjerg (Kbg.). Hendes 2 sidste Ægteskaber var barnløse. – Om Sognepræst JACOB LAURITSEN HJORT og hans 3 Hustruer samt en Ligsten over ham i Dalum Kirke se PT 1906, 77–80.

727.

d. NIELS BANG, * 1699, der var Søofficer og døde 1732, er ikke identisk med den S. 458 omtalte Rytterofficer. (Se S. 1312).

731.

103. 6. Sprogmeister CHRISTIAN FRIDERICH BAY ejede og beboede 4/1 1796 – 5/1 1807 dav. Skidenstræde 166 (dvs. nuv. Krystalgade 21, MNr 59 i Klædebo Kv. paa Krystalgades Sydside, 2. Hus Øst for Fiolstræde) og døde 13/1 1809 af Alderdom, 71 Aar, i Studiestræde MNr 72, nu Nr. 43, begr. 21/1 i eller ved Vor Frue Kirke.

Historikeren E. C. WERLAUFF (1781–1871) skriver i »Erindringer af mit Liv« (Memoirer og Breve XIII (1910)), at han omtrent 12 Aar gammel begyndte at faa Undervisning i Engelsk. »Min Lærer var Forfatteren af det Engelsk-Danske Lexicon, BAY, en retskaffen og værdig Mand, som med sin Kone og Datter derved blev bekendt med min Moder.«

732.

8. Om Admiral JENS RODSTEEN og Oberst FREDERIK CHRISTIAN RANTZAU se THORVALD MADSEN: Træk af Rodstensejes og Odder Sognekirkes Historie (1963). – Admiral JENS RODSTEEN døde 31/3 1707 (ikke 1706) (Odder Kbg.). Karakt. Oberst FR. CHR. RANTZAUS Lig blev 17/5 1724 hensat i Begravelsen i Odder Kirke (do. Kbg.).

734.

23. 2. KNUD ENGELBRETSSEN var ogsaa Organist ved Odder Kirke (THORVALD MADSEN: Anf. Arb. 79).

735.

i. EDEL FRIDERICHA ENGELBRETH (1742–1832).
~ 1) c. 1774 (ikke c. 1759) Enkemand CHRISTIAN HENRIK SELCHAU (1718–88, ~ 1) 15/6 1747 i Roholte CATHRINE

MARIA STILLING, døbt 23/4 1721 i Baarse, † 1773 paa Benzonslund, Konceptskifte Holbæk Amt. Des. A. Nr. 78).

~ 2) 1802 Enkemand HANS CHRISTIAN LUND, døbt 4/9 1735 i Ørsted, Ramsø Herred, Kammerraad, † 1808. (han ~ 1) LOVISE STAMPE, * 1736, † 1802, 11 Børn. – H. A. MØLLER: Stamtavle over Slægterne STAMPE og THESTRUP (1910) 122, 177).

5. Ifølge Oplysning fra Arkivar HANS WORSØE:

DETLEF SØRENSEN WORSØE var 29/8 1748 – 29/9 1775 deputeret Borger i Haderslev, afskediget paa Grund af Konkurs (ACHELIS: Haderslev i gamle Dage II 431), † 1/9 1779 i Haderslev, begr. 5/9 paa St. Marie Kgd., 66 Aar gl.

~ 1) c. 15/10 1734 sst. (St. Marie Kirkeregnskaber) MARIA MARGRETHA RIEDEL, † 1736 sst., begr. c. 28/2 (ib.).

~ 2) c. 11/1 1737 sst. (ib.) HELENA CHRISTINA (næppe MARIA) SCHRÖDER, * c. 1711, † 2/1 1798 sst., begr. 7/1 paa St. Marie Kgd., 86 Aar 2 Mdr. 18 Dage gl. (Dt. af »Weisgärber« (Hvidgarver, Felbereder) sst. ERICH SCHRÖDER og ANNA DOROTHEA (~ c. 15/10 1705 sst., begr. c. 8/7 1727 sst.)).

a. MARIA MARGRETHA WORSØE, * c. 1735, † 2/6 1822 sst., begr. 6/6 (Frue).

~ 23/6 1780 i Huset sst. (St. Marie Kbg.) HANS WILHELMSEN (FØNBO), * 1744 sst., døbt 4/9 (Frue), Skipper sst., † 16/1 1807 sst., begr. 20/1. (Søn af »Bürger und Haarkäufer auf dem Schlossgrunde hieselbst« WILHELM PAULSEN (JUHL) († 1761 sst., begr. 11/11 paa St. Marie Kgd.) og METTA MARIA HANSEN (* c. 1706, ~ c. 12/1 1736 sst. (Kirkeregnskaber), † 7/7 1764 sst., begr. 11/7 paa St. Marie Kgd.)). Ingen Børn (i 1807).

b. SEVERIN WORSØE, * 1738 sst., døbt 10/8, † s. A., begr. c. 13/8 (Kirkeregnskaber).

c. ERICH WORSØE, * 1739, og d. SEVERIN WORSØE, * 1744, døde begge før 1779, den ene begr. c. 20/9 1750 sst. (Kirkeregnskaber).

e. JOHANNA DOROTHEA WORSØE, * 1747, ugift, † 14/8 1808 sst., begr. 17/8 paa St. Marie Kgd.

737.

31. Se Kronens Skøder V 399.

738.

70. Sognepræst MOGENS BADEN blev ifølge Elmelunde Kbg. hjd. 1/8 1692, i K. 9/8.

739.

73. Ifølge PT 1961 S. 98 (om Slægten HETTING) blev ANNA ELISABETH BIRCH * 23/7 1742 og † 9/2 1767.

742.

4. Sognepræst ALBERT SCHMIDT blev døbt 1/1 1707 i Slagelse (St. Peder og Antvorskov Slots Kbg. 1645–1731, fol. 209).

a. THOMAS SØRENSEN BREINHOLM flyttede ikke fra Odense før 1801; Folketællingen fra dette Aar viser, at han da boede til Leje i »Graabrødre Kirkegaard Nr. 214.«

742 f.

Af THOMAS SØRENSEN BREINHOLMS Børn er 6 fundet i Folketællinger 1787, 2 Aar efter Moderens Død:

E. SEVERINA CHRISTIANA B. og

G. SOPHIA HEDEVIG B. boede hos deres Morfader i Nørregade i Odense, resid. Kapellan til St. Hans Kirke CHRISTIAN GRÜNER (* 7/1 1725 om Morgenens Kl. 5 i Odense, døbt 10/1 (Sct. Hans), † 29/3 1790 sst., begr. i Præsternes Begravelse ved den søndre Side i Sct. Hans K.) og dennes 2. Hustru FREDERIKKE VILHELMINE PODEVINT (* c. 1740, ~ 15/9 1779 i Professorinde VON HAVENS (CHRISTIANE GRÜNER) Hus sst. (Sct. Knud), † 6/5 1808 Kl. 4½ om Morgenens sst. i EILSCHOUS Boliger i Munkemøllestræde, begr. 11/5 (Sct. Knud)),

J. HENRIK VILHELM B. gik i Latinskolen i Odense, hvor han boede hos den bekendte Boghandler og Bogtrykker CHRISTIAN IVERSEN i Vindegade,

K. ELIAS B. boede hos sin Morbroder Sognepræst ELIAS GRÜNER i Toksværd, og

A. DORTHEA CHARLOTTE B. og

M. CHARLOTTE LOVISE B. er sikkert den 18aarige CHARLOTTE LOVISE B. og den 4aarige DOROTHEA LOVISE B., der anføres som boende i Overgade i Odense hos (deres Moders Stedmoders Søster) SOPHIA MAGDALENE PODEVINT, en 38aarig ugift Françoise, hos hvem den førstnævnte »lader sig informere i det franske Sprog« tillige med den 25aarige ARENGOTH SOPHIE BASSE VON HAVEN (Professor NIELS VON HAVENS Datter, døbt 14/1 1761 i Sct. Knuds Kirke i Odense, † 5/5 1828 i København af Apopleksi, begr. 10/5 paa Assistentsskdg. (Helligaands Kbg.)).

746.

b. THURE KRARUP var 1762–65 Alumne paa Elers' Kollegium, hvor han disputerede 3 Gange.

748.

5. a. PEDER OLUF BECH blev Student 1756 fra Horsens, immatr. 31/7, cand. theol. 11/12 1758 med Non.

97. Et Hjortebjerg findes i Vissenbjerg Sogn. (Kronens Skøder).

753.

11. HANS TØNDER GYRSTING blev 1776 Stadskirurg i Slagelse, fra 1783 i Skanderborg. Et Brev fra Kirurgisk

Akademi til Danske Kancelli i 1802 om den utrolige Fattigdom, hvori han lever med Hustru og 10 Børn, findes i GORDON NORRIE: Kirurgisk Akademis Historie 1785–1803 (1923) 164 ff.

754.

22. Sognepræst LARS DANIEL STAAL døbt 23/1 1741 i Helsingør (Sct. Olai), ~ 4/10 1765 i Draaby Sogn paa Mols.

756.

38. Om Oberst MALTE SEHESTED og SOPHIE AMALIE RANTZAU samt Datteren METTE SOPHIE SEHESTED se THORVALD MADSEN: Træk af Rødstensejes og Odder Sognekirkes Historie (1963). – METTE SOPHIE SEHESTED er døbt 23/9 1738 (ikke 1739) (Odder Kbg.). – PETER v. WEINIGEL fik 1785 Afsked med Oberstløjtnants Karakter.

757.

49. Om TOLLE GUNDERSEN MELDAHL og Hustru HYLLEBORG JENS DATTER RIIS († 1767, S. 1313) se AXEL MELDAL: Stamtavler for fire slægter MELDAL (MELDAHL) (1950, duplikeret) 108 ff.

49. 2. Om GUNDE MELDAHL se AXEL MELDAL: Anf. Arb. 113 f., hans 5 Børn ib. 120 ff.

758.

3. Om DORTHE MARIE TOLLESDATTER MELDAHL og hendes 4 Børn se AXEL MELDAL: Anf. Arb. 114 f. – Hun † 1766 paa Trudsholm, begr. 3/10 i Kastbjerg, ~ 29/1 1762 i Kastbjerg HENRIK JENSEN SCHOU, * c. 1727, før 1762 – 1772 Forpagter af Trudsholm, Kastbjerg Sogn, 1772–75 Ejer af Vorgaard, Bælum Sogn, † 1775 sst., begr. 5/9. 4 Børn * 1762–66 paa Trudsholm. Han ~ 2) 8/11 1768 i Skelund Præstegaard CATHARINA WAGAARD, Datter af Sognepræst i Skelund ENEVOLD WAGAARD. 5 Børn, * 1769–72 paa Trudsholm, 1773 og 76 paa Vorgaard. (P. B. Grandjean: Stamtavle over Peder Jacobsen Deichmanns Efterkommere (1905) 3).

759.

5. ANNE ELISABETH LØNBORG ~ 18/9 1754 i Rørby Præstegaard HANS JACOB PALUDAN. (PT 1927, 108, Bryllupsdigt).

761.

7. (L. 11 f. o.). ANNA WINTZ, læs ANNA DINESDATTER WIND (ifølge Oplysning af Geolog JØRGEN WIND).

763.

L. 3. PEDER STEENFELDT i Aalborg fik 14/9 1737 af Kronens Skøde paa den øde Gaard Roeslund i Hellevad Sogn (Htk. 2 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.). (Kronens Skøder V 124).

764.

1762 approberede Kongen et af PEDER STEENFELDT gjort Bud paa Svenstrupdal (Htk. 3 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb.), som er uden Bygning, Mandskab og Besætning, for 161 Rd. 2 Mk. 12 Sk. (Kronens Skøder V 520. Jyske Tegnelser Nr. 44).

766.

a. Prokurator JENS TRANDERS STEENFELDT blev indlagt 14/11 1800 »for Sindssv.« i Sct. Hans Hospital paa Lade- gaarden i København, † 3/6 1829 paa samme Hospital paa Bistrupgaard ved Roskilde efter at have været Patient der i 28½ Aar, begravet 9/6 (Sct. Hans Hospitals Arkiv Nr. 58 og 412, Københavns Stadsarkiv).

767.

4. d. ELISABETH BILLE SVENDSEN og SIMON LØGSTØR THORSEN i Ulkegade havde (mindst) 1 Datter SOPHIE MARGRETHE BIRGITTE, * 28/3 1787, døbt 18/4 (Sct. Nicolai Kbg.).

769.

7. Slægten LINDAM i PT 1962 39–55.

771.

L. 12. Købmand SØREN SØRENSEN, der var Broder til den bekendte Storkøbmand og Godsejer JACOB SEWERIN (DBL), var ogsaa Kæmner i Sæby. (PAUL G. ØRBERG: Sæby Køb- stads Historie (1970) I 78).

772.

L. 2. Sognepræst GUNDE NIELSEN TORUP † 12/7 1708 om Morgenens i Børglum Præstegaard (PT 1931, 171).

773.

2. PEDER ANDERSEN BRØNDLUND ~ 1) 25/10 1699 i Hellevad (PT 1930, 86), ~ 2) 16/3 1706 i Skæve (ifølge Kbg.; 23/3 1706 ifølge PT 1931, 157) SOFIE BRUUN, døbt 10/1 1683 i Skæve.

775.

NIELS LARSEN WINDE ordineret 13/8 1684 i Budolfi Kirke i Aalborg (PT 1928, 143) af Biskop BORNEMANN. – Hans 2. Hustru hed snarere KAREN FROM og var maaske Datter af Provst BERTRAM HANSEN FROM i Selde og Aa- sted (meddelt af Pastor AAGE DAHL).

2. Provst HANS NIELSEN WINDE † 11/4 1741.

18. 1. SOPHIE CHARLOTTE ASPACH, * 1706 (PT 1931, 158).

776.

19. Nr. 1 og 2 blev konfirmeret 18/4 1773, Nr. 4 og 6 den 6/4 1777, alle af deres Fader i Aalborg Hospitals Kirke.

19. 1. SIXTUS ASPACH † 1/4 1814 om Morgenens Kl. 9 ifølge Adresseavisen 5/4 Nr. 80.

19. 2. OLE JACOB ASPACH blev 26/6 1786 (Kaldsbrevet kgl. konf. 28/7 s. A.) Kateket, Kordegn og Skoleholder i Rødby og Degn i Annekset Ringsebølle. Embedet oprette- des 27/1 1786 i Stedet for det s. D. nedlagte residerende Kapellani.

19. 4. FRIDERICH WILHELM ASPACH havde 1817 en Pleje- datter JENSINE MARIE LØGSTRUP, som havde været hos ham siden sit femte Aar (S. 1131 og nedenfor). Han var gift 2 Gange.

~ 1) CANUTHE BEATHE GEELMUYDEN, døbt 5/7 1747 i Bergen Domkirke (Dt. af Raadstueskriver HANS GEEL- MUYDEN og MARIA WILHELMINE JENS DATTER THUNBOE), † 29/3 1817 i Bergen, begr. 5/4 Kl. 12 paa Korskirkegaar- den sst.; ved Skiftet 9/4 1818 i København paa deres Bo- pæl Lille Kongensgade 59 efterlod de sig ingen Børn; de til 37 Rd. N.V. vurderede Effekter udlagdes til Manden, der skyldte 115 Rd. N.V. i Husleje.

~ 2) 10/4 1818 i Kbh. i Hjemmet i Lille Kongensgade MNr 59 (kgl. Bev. 24/12 1817) (Holmens Kbg.) sin Hus- holderske DOROTHEA PETERSEN (DORTHEA LARSEN, LARS- DATTER), * c. 1766, var 1817/18 Universalarving efter Læ- rerinde CATHRINE DOROTHEA SEIDELIN (S. 1131), blev Enke efter 3 Aars Ægteskab, fik som Enke 60 Rbd. aarlig af Den alm. Pensionskasse, var – efter Ansøgning af sine Brødre kgl. Mastemagermester N. PETERSEN og Snedker- mester J. PETERSEN – paa Grund af Sindssvaghed indlagt i Sct. Hans Hospital 27/4 1826 – 13/5 1829; 10/6 1827 meddelte Overlæge J. H. SEIDELIN, at hun var helbredt og kunde udskrives, men formedelst Sygdom blev hun holdt tilbage; 5/5 1829 skriver Overlægen: »Hun har flere Gange, naar jeg omtalte hendes Udskrivning, gjort sig syg for ikke at komme herfra. Uagtet hun vel har en liden Pension, er hun dog et meget indskrænket og hjælpeløst Menneske, der sikkert ikke kan sørge for sig selv, hvorfor jeg med Direk- tionens foregaaende Tilladelse indstiller hende til om mu- ligt at vorde optaget i Vartov Hospital.« Dette skete dog ikke; 13/5 1829 blev hun udskrevet til sin Søster og Svoger i Helsingørsgade 11^{II} (MNr 317) MAREN PETERSEN (* c. 1777 i Kbh., † efter 1850) og Skomagermester NIELS HAN- SEN MØLLER (* c. 1772 i Kbh., † 8/8 1853 af Alderdom (Trin.) i Helsingørsgade 11, hvor han havde boet fra før 1828, begr. 11/8). Ved sin Død 11 Aar senere havde hun Bopæl og Kost hos Snedkermester ANDREAS CHRISTIAN PE- TERSEN i Admiralgade MNr 163 (Husnr. 19); † 21/11 1840 paa Frederiks Hospital som Fattigpatient. Hendes Efter- ladenskaber vurderedes til mindre end 15 Rbd., som over- lodes hendes Vært. (Han flyttede c. 1858 til Tømmergade 9 i Sct. Johs. Sogn, hvor han døde 1/2 1876 af Alderdom, 84 Aar gl.).

Den JENSINE MARIE LØGSTRUP, som fra sit femte Aar var Landmaaler ASPACHS Plejedatter, er muligvis identisk

med ovennævnte Skomagemester N. H. MØLLERS Svigerdatter JENSINE LØGSTRUP, * c. 1798, † 22/3 1845 af Krampeslag i Helsingørsgade 11, begr. 28/3 (Trin.), ~ 23/5 1828 i Kbh. (Trin.) HANS PETER MØLLER, * c. 1805 i Kbh., boede indtil c. 1848 som Hoboist ved det borgerlige Artilleri og Syngelærer hos Forældrene i Helsingørsgade, derefter til sin Død som Bog- og Papirhandler i Gammelmønt 20 (MNR 151), † 31/7 1881 sst. af Pneumoni, begr. 5/8 (Trin.).

19. 6. MARIE DORTHEA CORTSEN, (* eller) døbt 19/2 1745 i Thisted som Datter af Provst PEDER NIELSEN CORTSEN (S. 775).

778.

3. 2. ANNE LUCIE KIÆRGAARD ~ 3/6 1738 i Vadum Sognepræst MATHIAS CHRISTIAN JESSEN.

780.

MAREN DUCHE (eller MARIE DUCKE), * 1705? 1744–49 Ejer af Villerup i Skallerup Sogn (Vendsysselske Aarbøger 1932, 228); androg 1753 som Enke i Odense om Understøttelse, da Manden havde været 45 Aar i Kongens Tjeneste (DK. Supplikprot. 1753 II Nr. 1273), † 9/6 1768 i Kerteminde, begr. 16/6 i den store Gang i Kirken.

~ 7/9 1719 i Trinitatis Kirke i Fredericia (ikke Budolfi Kirke i Aalborg) (JOHANNES?) ANDREAS LANGE, 1710 Fændrik og 1712 Løjtnant i ungarske Dragonregiment, som opløstes s. A. p. G. a. dets Forhold i Slaget ved Gadebusch, 25/5 1713 Løjtnant og 10/12 1732 Ritmester i Generalmajor SCHUBARTS, fra 1731 v. NEUBERGS Regiment i Odense (S. 678), † c. 23/6 1751, begr. i »Oberstinde BERNERS«*) Begravelse i Koret i Vor Frue Kirke i Odense (Kir-

*) »Oberstinde BERNER«, i hvis Gravsted i Koret i Vor Frue Kirke i Odense Ritmester LANGE blev begr. 1751, er Enke efter Oberst JOSVA BARNER (1687–1732) MARGRETHE ELISABETH KLEPPINCK (KLEPPING), Datter af Oberst (LOTHAR eller BENJAMIN) ADOLPH HENRIK KLEPPINCK († 1712, skudt i Krigen (PT 1884, 178), begr. 5/7 1713 i Vor Frue K. i Odense (Kirkeregnskaber)) og Hustru ABEL CATHRINE LASSON (~ 24/7 1705 Kl. 18 paa Sct. Knuds Kloster i Odense (Sct. Knud), † 1735, begr. 15/7 i Vor Frue K. sst.). – MARGRETHE ELISABETH KLEPPINCK er * 1706 paa Sct. Knuds Kloster i Odense, døbt 10/8 (Sct. Knud), ~ 27/3 1722 i Huset sst. (af deres 4 Børn blev et Barn begr. 30/5 1733 sst.); hun boede som Enke 1757 i Odense (PT 1911, 148) og ved sin Død paa Baagegaard, † 17/3 1759 Kl. 11 om Fmdg. under et Besøg hos sin Morbroders Enke paa Harreslevgaard, 4/4 Kl. 21 nedsat i sine Forældres Begravelse i Koret i Vor Frue Kirke i Odense; Registrering 18/3 s. A. (Skiftedokumenter i Odense Amtsarkiv).

keregnskabsbog), efterladende sig Enke, en Datter og en Dattersøn; Enken blev ifølge kgl. Bev. 14/5 1751 siddende i uskiftet Bo; ved Samfrændeskifte 23/4 1756 opgjordes Boet til 1150 ÷ 400 Rd. = 750 Rd.; Svigersønnen SALOMON VON HAVEN afstod fra Arv paa sin i Mellemtiden afdøde Søns Vegne; Enken arvede 562½ Rd., Datteren EDEL KIRSTINE LANGE 187½ Rd. (J. ANDREAS LANGE findes i: RA J. A. LANGES Sml. I Lange, C Udskrifter. Spredte Mænd og Kvinder i Sønderjylland, samt Etater: Officerer).

De havde flg. 13 Børn (hvor intet andet er anført, er Daab og Begr. indført i Odense Sct. Hans Garnisons Kbg.):

1. KIRSTINE, * 1720, døbt 11/5 (Fredericia Trin.), † 5/8 1730 (CHRISTINE DOROTHEA, næsten 10 Aar).
2. CARL GUSTAPH, * 1723, † s. A.
3. ANNA SIBYLLA, * 1724, se nedenfor.
4. HANS HERMAN, * 1726, † 1731.
5. JENS DANIEL CHRISTIAN, * 1727, † 1730.
6. MARGRETHE, * 1729, † 1731.
7. HANS ADOLPH, * 1731, † 1738 (Svendborg Frue).
8. JENS DUCKE, * 1732 (Vallø Slotskirke), † 1733.
9. Dødfødt Datter 1734.
10. ANNE ELISABETH MARGRETHE, * c. 1735, uvist hvor, † 1747.
11. Dødfødt Søn 1736 (Svendborg Nicolai).
12. EDEL KIRSTINE, * 1738 (Svendborg Frue), se nedenfor.
13. CASPAR FRIDERICH, * 1739, † 1747.

Af Børnene blev kun 2 voksne:

3. ANNA SIBYLLA LANGE, * 29/9 1724 Kl. 7½ i Odense, døbt 2/10 i Sct. Hans Kirke (blandt Fadderne var Oberstinde ANNA SIBYLLA SCHUBART, * VON SCHORR), † 1749 i Odense, begr. 12/5 i Koret i Vor Frue Kirke.

~ (13/10 1744, ifølge AAGE DAHL: Fyns stifts præstehistorie IV S. 61) SALOMON VON HAVEN, * 1711, 1737 pers. Kapellan og 1750 Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Odense, † 24/12 1776 Kl. 5¼ om Morgenen sst., begr. 31/12 i sin aabne Begravelse ved Alteret i Vor Frue Kirke. 2 Børn:

 - a. FRIDERICH CHRISTIAN VON HAVEN, * 1745 i Odense, døbt 15/9 i Vor Frue Kirke; Morfaderen var Fadder, og Mormoderen bar begge Børnebørn; † efter Morfaderens Død 1751 og inden April 1756 (hvor?).
 - b. MAREN VON HAVEN, * 1747 i Odense, døbt 19/7, † 1748 sst., begr. 7/8 (Vor Frue).
12. EDEL KIRSTINE LANGE, * 21/2 1738 i Svendborg, »blev i største Livsfare strax efter Fødslen døbt af min Hustru d. 21 dito om Morgenen tiilig«, i Vor Frue Kirke 28/2. Fik 13/6 1760 kgl. Bev. at være sin egen Værge, boede da i Kerteminde, ved Folketællingen 1787 i Aalborg (Vestergade 55), † 21/12 1796 (ikke 1793) i Aalborg, begr. 28/12 (Budolfi).

~ 23/1 1765 »i Huset« i Kerteminde SØREN FRE-

DERIKSEN WINTHER, * 8/3 1738 i Stensballe, Vær Sogn, døbt 16/3, 1764 res. Kapellan i Kerteminde og Drigstrup, 1773 Sognepræst i Kollerup og Vindelev, † 1781. – Sognepræsten i Kerteminde Provst NICOL SEIDELIN BØGH skrev c. 1771 i »Beskrivelse over Bierge-Herred etc.« (II 70) om WINTHER: »Endnu er han Capellan her, indtil Gud behager at give ham et bedre Levebrød, hvilket saa meget hierteligere ønskes ham i sine hart bekyttede Omstændigheder, som han nu paa sjette Aar har vist sig en smuk og værdig Præstemand i sit Embede.« 1 Søn:

a. ULRICH FRIDERICH WINTHER, * 1767, døbt 6/12 i Kerteminde, 1789 Student fra Aalborg, Forfatter, † 1801.

790.

50. Kancelliraad NIELS SAABYES Hustru og 2 Børn nævnes i ANDERS COLDING's Slægt fra Skrave (2. Udg. 1917 S. 4–7; 3. Udg. 1929 S. 8 og 75) samt i EHRENCRON-MÜLLERS Forfatterlexicon IX 370 og WIBERGS Præstehistorie II 278. Om Sønnen ERHARD SAABYE se S. 1290.

791.

73. Se S. 1314.

793.

18. 1. METTE HANSDATTER WINDE † 1757 i Aalborg, begr. 28/10 (Vor Frue). ~ 1745 CLAUS JENSEN WADUM, * 1711 i Aalborg (formentlig streges), † 1747 paa Nørsgaard. Enken fik 15/9 1747 kgl. Bev. til at sidde i uskiftet Bo. (Søn i DBL).

18. 3. Porcelænshandler ANDERS HARDING LANGBALLE (1727–95), der er Søn af BERTEL MICHELSEN LANGBALLE (1672–1744) til Nebelgaard og BODIL MARIE STAMPE (1692–1744), nævnes i H. A. MØLLER: Stamtavle over Slægterne STAMPE og THESTRUP (1910), 121 og 175.

796.

9. Sognepræst i Harte CHRISTEN LAURITSEN SØBYE, * 11/1 1697 (ifølge Distinktionsprot.) i Søby Sogn, Sønderhald Herred, ved Randers, Stud. 1715 priv., imm. 6/7 eller 10/7, cand. theol. 10/12 1720 med Haud.

802.

74. HALVOR SØEBORG var 1798 – 11/12 1802 Alumne paa Borchs Kollegium.

806.

119. Om HINRICH DAUE, * 1719, se PT 1960, 92.

808.

130. 5. ELISABETH (ELSABE) WILDSCHÜTZ, * 1766 i Haderslev, døbt 28/1, † efter 1806.

~ 1) 18/10 1782 sst. Enkemand LAURITZ (LORENTZ) HOLM, * c. 1735, Kræmmer sst., † 1791 sst., begr. 9/12. 5 Børn * 1783–91 sst.

~ 2) 19/12 1793 »i Huset« sst. JOSEPH HAUPTMANN eller HAUBTMANN, Musiker og Værtshusholder sst., † 1802 sst., begr. 22/12. 5 Børn.

~ 3) 30/8 1805 sst. JOHANN FRIEDERICH JACOB HEROLD, Amtskrædder sst. Mindst 1 Dt. * 1806 sst.

(TH. HAUCH-FAUSBØLL: Slesviske Kirkebogsuddrag (1908) 29, 37, 43, 90, 139, 216 og 240).

809.

6. JOHAN(NES) WILHELM RHEINLÆNDER købte Ejendommen Købmagergade 12 ved Købekontrakt 1/4 1808 for 7500 Rd. af Købmand WULFF LEVIN VON HALLE og solgte den ved Købekontrakt 17/5 s. A. for 9300 Rd. til H. H. SEIDELIN (S. 973) (begge Skøder dat. 20/12 s. A. og læst 2/1 1809. Skødeprot. for Købmager Kv.).

811.

3. 1. PARMO CARL PETERSEN, Sognepræst for Alminde.

815–883.

TILFØJELSER OG RETTELSER

TIL

DEN SEIDELINSKE SLÆGTSBOG I

(Sidetal i Parantes henviser til Bind I)

818 (X).

At Holmens Provst HANS HANSEN SEIDELIN og Slotspræst i Skanderborg JØRGEN HANSEN SEIDELIN ikke var Sønner af en Borgmester i Helsingør, gjorde allerede i 1902 TH. JESSEN opmærksom paa i Meddelelser om Krigsraad LARS SMITH og hans Slægt, S. 23.

819 (17).

Da der i 1606 til Sundet var ankommet en hollandsk Skipper, der afgav falske Oplysninger om sine Varer og skjulte en hel Hob Speceri og andet, fik »MICKEL GRAFF, Byfoged i Helsingør« 28/4 Paalæg om straks uden al Forhaling at indstævne Skipperen for Borgmestre og Raad, tiltale ham paa KONGENS Vegne og tage Dom for, om han ikke burde have forbrudt det fordulgte Gods. (Sjæll. Tegn. i RA).

819 (20 f.).

Den Bøddel i Helsingør, der i 1570'erne – formentlig mellem 1575 og 78 – besøgte BALTZER Bartskeerer og dansede med dennes Hustru, hvilket muligvis var Aarsagen til, at BALTZER Bartskeerer flyttede til Marstrand (i Bohus Len, der dengang hørte til Danmark), var utvivlsomt ANDERS AALBORG, der fra senest 1576 (Danske Magazin 3 II (1845) 202) var Skarpretter i Helsingør, hvis rasende Befolkning 25/6 1582 slog ham ihjel, fordi det trods 6–7 Hug med Sværdet ikke lykkedes ham at hugge Hovedet af en Kvinde, der var dømt fra Livet for at have haft Omgang med sin Svoger. (Danske Samlinger 2 VI (1877–79) 317, 346–350; ib. 330 nævnes et Tyveri af et Lagen fra BALTZER Bartskeerer. – LAURITS PEDERSEN: Helsingør i Sundtoldstiden II (1929) 113. – HUGO MATTHIESSEN: Bøddel og Galgefugl (2. Oplag 1962) 63–65).

819 (48).

5. I GUNNAR CARLQUIST: Lunds stifts herdaminne VI (1957) S. 90, gættes der paa, at ANNE MOGENSDATTER er Datter af Provst MOGENS ANDERSEN i Veinge i Halland. (PT 1959, 169).

819 (51).

Den 7/7 1636 sluttedes Kontrakt med JØRGEN ANDERSEN af Helsingør og Borgmester paa Christianshavn JACOB MADSEN om Anlæg af en Dæmning ved Toldboden i København, ved nuværende Langelinie. (København fra Bispetid til Borgetid (1947) 82 f.).

Om Tolder JONAS HEINEMARCK (c. 1600–62) se PT 1944, 204–221.

819 (57).

Stiftsprovst, Magister JØRGEN JØRGENSENS Enke KAREN MADSDATTER døde i Marts 1708; den 16/3 fik Kancelliraad og Sekretær i Danske Kancelli (1715 Justitsraad og Assessor i Højesteret, † s. A.) JACOB MATHESIUS Tilladelse til at lade sin Hustrus Moster begrave om Aftenen. Hans Hustru CHRISTINE MEIER (1675–1735) har utvivlsomt været Datter af Etatsraad HERMAN MEIER (1631–85) og Hustru CHRISTINE MADSDATTER (1645–1704). (SR 16/3 1708 Nr. 60. – Højesteret 1661–1961, 336. – DBL XV, 444 f.).

820 (73).

Af Skiftet efter Raadmand CLAUD IVERSEN 14/4 1690 (Stadsarkivet i Kbh.) fremgaar, at Enken for Vurderingssummen, 4375 Sld., overtog Gaarden paa Amagertorv med Udkørsel til Læderstræde samt et Hus i Læderstræde. Løspøret vurderedes ialt til 2722 Sld., og Kramvarelageret solgtes for 8821 Sld. Ialt beløb Formuen sig til 28,461 Sld. og Gælden til 15,107 Sld. Efter Fradrag af 600 Sld. til Enkens Begravelse, lig med Mandens, blev 12,754 Sld. til Arv, hvoraf Enken fik den ene Halvdel, 6377 Sld. Fra den anden Halvdel droges Enkens Fæstengave (Smykker og Pelsværk), sat til 750 Sld., hvorefter de resterende 5627 Sld. deltes mellem Børnene med dobbelt saa stor Arvelod til hver Søn som til hver Datter.

Desuden fremgaar det af Skiftet, at Hertug ADOLF FRIEDRICH af Mecklenburg havde laant store Beløb af HENRIK FUIREN 1627 og af hans Enke 1632, og at Hertug HANS (JOHANN) ALBRECHT af Mecklenburg havde laant Penge af HENRIK FUIREN 1627, af hans Arvinger 1632 og af

VILHELM FUIREN s. A. Det drejer sig sikkert om CLAUS IVERSENS Svigerfader VILLUM FUIREN og dennes Fader HENRIK FUIREN (S. 85).

820 (74).

825 (117).

DRUDE MARGRETHE CLAUDATTER er * c. 1666 (ifølge Aldersangivelse i Skiftet efter hendes Fader) og saaledes den ældste af de 5 Søskende.

820 (74 ff.).

Om Provst DAVID CHRISTENSEN i Helsingør beretter Museumsinspektør ved Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg HENNING HENNINGSEN i Brev af 25/10 1958 til Billedhugger HENNING SEIDELIN:

»Som en pudsighed kan jeg meddele, at sognepræst DAVID CHRISTENSEN (slægtsbogen s. 74 ff.) efter folkeoverleveringen spøger i St. Olai, i hvis nordre sideskib han hvileløs vandrer frem og tilbage om natten, efter sigende fordi han havde uorden i sine regnskaber (?!). Den fhv. kirkebetjent JENSEN, tror jeg, skal have set ham flere gange. Det kan jo være, at den kedelige sag med ANNA SPEETS (ref. s. 75 f.) har givet anledning til sagnet, ligesom han på portrættet forøvrigt ser noget dæmonisk og forvoksen ud.«

820 (80).

Kgl. Livlæge PEDER SØRENSEN ejede og beboede fra 1583 til sin Død 1602 en Gaard paa Sydsiden af Store Kannikestræde, hvor senere Elers' Kollegium blev bygget. (Elers' Collegium 1691–1941 (1942) 160).

820 (88 f. Tavle II).

B 3 POUL FECHTEL, Møntmester, se PT 1958, 145; 1959, 164. – C 4 DORTHE LEJEL levede 1584 (PT 1958, 147). – D 3 FREDERIK LEJEL † 1606 i Genf (PT 1883, 335; 1958, 144). – D 19 POUL FECHTEL, se PT 1958, 132; 1959, 165 f. – E 1 WILLUM LEJEL, se PT 1958, 147 f. – E 17 ANNIKEN HANS DATTER levede ugift 1612 i Helsingør, ejede og beboede 1653 en Gaard i Store Kannikestræde, hvor siden Elers' Kollegium blev bygget, vistnok † 1654 af Pest, ~ kort efter 1612 NICOLAUS EGGBRECHT, 1612 Kancellisekretær i Tyske Kancelli, fik 1614 et Kanonikat i Roskilde, † 19/2 1639. (Elers' Collegium 1691–1941 (1942) 161 f.). – F 11 Enken ANNA CATHRINE SPEND levede 1714 (PT 1958, 149). – F 13 CHRISTIAN SPORMANDS Datter nævnes ogsaa i PT 1958, 130 og 137. – F 14 ELLEN (ABELONE) MORTENS DATTER † 1679 (DBL IV 351). – F 15 INGEBORG MORTENS DATTER † 1665 i Christiania, ~ FRANDS NIELSEN, Trælasthandler paa Bragernes og Proprietær paa Ringerike, † 1674 barnløs. (PT 1958, 150 f.).

821 (92).

2 Breve fra Slotspræst JØRGEN HANSEN SEIDELIN i 1685 er gengivet i HANS BERNER SCHILDEN HOLSTEN'S Slægtetog II 2 (1958–61) 360 f.

821 (103).

Toldskriver i Helsingør LAMBERT EBBESEN, * 1620, † 29/9 1677, indsat 18/10 i Sct. Olai K. Hans Enke ANNA FUIREN, * 1634, † 1678, 21/3 indsat i Koret i Sct. Olai K. Ved Skiftet efter hende 17/4 s. A. nævnes som hendes Arvinger 5 Brødre samt 2 afdøde Søstres Børn, hvoriblandt Svogeren CLAUS IVERSENS 5 Børn.

822 (104).

N. L. Om MARGRETHE JACOBSDATTER, der var fra København og døde 1698, samt hendes 3 Mænd, se Hist. Medd. om Kbh. II 2 (1925–26) 384.

824 (107).

I 1731 var HANS SEIDELIN nogle Maaneder Direktør for Vajsenhuset, hvis øverste Myndighed fra dets Stiftelse 1727 til 1771 var en Direktion paa 4 Medlemmer. De 3 øvrige Direktører, der alle var betydelige Mænd, der havde været med fra Vajsenhusets Begyndelse, var – som Præsens – den senere Statsminister, Stiftamtmand, Lensgreve JOHAN LUDVIG HOLSTEIN, Etatsraad, senere Konferensraad JOHAN WILHELM SCHRØDER (1727–39) og Professor i Teologi HANS STEENBUCH. HANS SEIDELIN efterfulgtes af Konfessionarius JOHAN FRAUEN.

824 (108).

Illustrationen af Konferensraad HANS SEIDELINS Gaard, Lille Strandstræde 14, »Hallings Gaard«, der ombyggedes mellem 1774 og 76 for den kendte Direktør i Asiatisk Kompagni og Godsejer, Brigadér WILLIAM HALLING (1744–96), er gengivet i CHRISTIAN ELLING: Danske Borgerhuse (1943) 112.

Paa en i Porten opsat Tavle med Liste over Ejerne siden 1658 læses bl. a.: »Denne Ejendom, Lille Strandstræde 14, har tilhørt: . . . 1715 Arveprins CARL. 1715–1752 Konferensraad HANS SEIDELIN. 1752–1754 Højesteretsassessor HANS DIDERICH BRINCH-SEIDELIN . . . 1794–1806 Brygger, Overkrigskommissær JENS JOHANSEN NOOR . . . 1824–1850 Det kongelige Teater. Embedsbolig for DR. RYGE . . .«

825 (127).

Apoteker FRIDERICH SEIDELIN købte 11/7 1725 af Kronen en Gaard i Utterslev By og Sogn (MNR 20, Htk. 5-1-0-2) (Kronens Skøder IV 574).

825 (128).

Om »SEIDELINS Legat« – stiftet 11/6 1727 med 180 Rd., af hvis Renter Sognepræsten skulde nyde 12 Sld. aarlig for hver Maaned at holde Prædiken i Nykøbing Hospitals Kirke og en Skolediscipel 1 Rd. aarlig for at opvarde med Sang før og efter Prædiken, – indeholdt Hospitalets nye Fundats af 22/1 1834 § 14 følgende Bestemmelse:

»Sognepræsten bør, efter Lovens 2-19-11, jevnlig besøge de i Hospitalet indlagte Fattige. Han og Kirkesangeren oppebære Renten af det dertil henlagte SEIDELINSKE Legat for een Gang maanedligen at holde Gudstjeneste i Hospitalet, og 2 Gange aarligen holde Communionen for de af Stiftelsens Lemmer, som deri vilde deeltage, foruden at han ogsaa ellers har at meddele Nadveren til de Syge, som maatte begjære det.« (N. SCHACK: Revision og Fortsættelse af Hofmans Fundatssamling VI 208).

826 (138).

CATHRINE LUXDORPH kom – vel efter Faderens Død 1676 – i Huset hos sin Fætter Justitsraad PEDER LUXDORPH paa Fjellebro, hvor hun fik en god Opdragelse. (GISSING: Jubel-Lærere II 2 (1783) 283). – Hun og hendes Søskende antog Navnet LUXDORPH (efter deres Moders fædre Gaard Løgstrupgaarden i Fiskbæk Sogn ved Viborg) ligesom deres Søskendebørn; en Fætters Sønnesøn er den kendte Oversekretær BOLLE W. LUXDORPH. (Om Slægten se PT 1880 S. 52 Tavlen, samt DAA 1924).

826 (143).

L. 1. DETLEV MØLLER var Forpagter af Sødtringholm 1705–08 (og maaske længere). En Datter af ham, ELLEN MØLLER (1717–89), nævnes i PT 1967–68, 143.

827 (154).

Student JENS L. LASSON (LASSEN) boede 18/11 1705 – Okt. 1706 paa Elers' Collegium, hvor han havde en juridisk (!) Alumneplads, og hvor han 11/6 1706 disputerede »Om Phineas' Heltægning.« Til Slut løb han fra Kollegiet. (R. R. Vestergaard: Bidrag til Elers' Collegiums Historie (1891) 39, 55, 161. – Elers' Collegium 1691–1941 (1942) 184).

828 f. (155).

Sognepræst HANS SEIDELIN ejede 1711(12)–20 Storning Kirketiende (Kronens Skøder IV 153). Nim Kirketiende ejede han 1726–47, købt af Kronen 28/1 1726 (ib. IV 615).

830 (166).

IVER BRINKS Biografi findes i SVERRE REFSUM: Anebiografier (Oslo 1965), 39–41.

832 (171).

L. 16. HANS DIDERICK BRINCK-SEIDELIN, der blev adlet, var ikke det ældste, men det femte af de 6 Søskende.

832 (174).

Medens CHRISTIAN RAMUS som Barn var hos sin Morfader paa Fæstningen Munkholm i Trondhjemsfjorden, sad GRIFFENFELD dér som Fange. – Oberstløjtnant HANS KYHN døde i Dec. 1698 (PT 1894, 273 og 276).

833 (178).

Den senere Konferensraad HANS SEIDELIN tog 17/6 1715 teologisk Embedseksamen med Laud. Som 14aarig Student deltog han 20/12 1709 som Respondent paa Latin ved den 13 Aar ældre Magister, cand. theol. JENS CHRISTOPHERSEN KAALUNDS juridiske Disputats paa Elers' Collegium, »Om Sædvanens Natur og bindende Kraft.« (Elers' Collegium 1691–1941 (1942) 174, 184. – R. R. VESTERGAARD: Bidrag til Elers' Collegiums Historie (1891) 55 f., 161).

833 (190).

IB WILLICH var den første Skolemester ved den 1706 oprettede Nicolai Kirkeskole, som de første 5 Aar skiftede Adresse flere Gange, men fra 1712 var indrettet i et dertil købt Hus i Admiralgade. Den anden Skolemester, der ogsaa døde 1711, hed BOLLE CLAUSEN. (JOAKIM LARSEN: Bidrag til Kjøbenhavns offentlige Skolevæsens Historie (1881) 9–18; 17).

833 (196).

I HANS SEIDELINS lange Præstetid i Gloslunde og Græshave var der kun Bispevisitats 4 Gange. Biskop CHRISTIAN RAMUS visiterede i Gloslunde Kirke 14/7 1737 og 10/7 1743, fandt Ungdommen vel oplyst, begge Kirker i god Stand og ingen Klage mellem Præsten og Menighederne; der var intet Hospital eller Legata ad pios usus; 1737 var der i Gloslunde Sogn en Skole, indrettet af Ejerne af Baadesgaard, hvorfra Skoleholderen nyder aarlig noget til Underhold; 1743 var der i Sognene 2 Skoler, hvoraf den ene forsynes af Degnen og den anden af en egen Skoleholder. Biskop C. RAMUS' Søn JACOB RAMUS var 24/6 1760 (i Græshave Kirke) og Biskop T. BLOCH 17/6 1788 (i Gloslunde Kirke) ogsaa godt tilfredse med Menighederne, Ungdommen og Kirkerne. Biskop BLOCH oplyser, at Ungdommen i de 2 Skoledistrikter var 141 konfirmerede og 112 Skolebørn, og fortsætter: »Sognepræsten Hr. HANS SEIDELIN er 88 Aar gammel. Hans Søn pers. Cap. HR. FRIDERIC SEIDELIN prædikede til Opbyggelse over 2. Petr. 3, 18.«

Efter Sognepræst i Danmark, Provst i Lollands Sønder Herred LAURITS SATTERUPS Død i Januar 1788 var HANS SEIDELIN i Gloslunde som Herredets Senior funge-

rende Provst til 28/2 s. A., da Sognepræst i Skovlænge MATIAS SCHWARTZKOPF blev Provst.

1783–89 var Sønnen FRIDERICH SEIDELIN (S. 331) personel Kapellan hos sin Fader i Gloslunde. Paa dennes Forespørgsel til Biskoppen 3/3 1789, om det kan tillades ham at betjene sig af Degnens Læsning af en Postil i Kordøren, naar hans Søn Kapellanden er forhindret i at prædike, svarede Biskop T. BLOCH 26/3, »at i Tilfælde af Umuligheden for Personel Kapellanden at kunne forrette Prædiken og tillige ingen anden studeret Person dertil kan formaas, maa det være tilladt, at Degnen staaendes i Chorsdøren oplæser Prædikenen over Dagens Evangelium af en ham dertil leverende Postil. Hvorhos jeg forsikrer mig, at ingen Kiælen-skab hos Capellan vil foranledige sligt et Særsyn hos Menigheden. Med bedste Ønske for Deres Velærværdigheds Restitution giengældes Deres kiærlige Ønsker over mig og mit Hus. T. BLOCH.«

Paa HANS SEIDELINS samtidige Spørgsmaal om, hvorledes han skulde forholde sig ved en reformert Mands Optagelse i den evangelisk-lutherske Kirkes Samfund, svarer Biskoppen 13/8 s. A., »at Skrædder DØFLER i Deres Velærværdigheds Stue i Overværelse af et Par gode Mænd af Menigheden aflægger sin Tros Bekendelse i de Poster, hvori den reformerte og lutherske Menighed nu discreperer, og, naar han da efter Overbevisning erklærer at vedblive vor Bekendelse, antages han uden videre Omstændighed næste Løverdags til privat Skriftemaal og Søndagen derpaa til offentlig Communion med andre. Og bliver derom i Ministerial-Protocollen det fornødne ved Dag og Datum anført.« (Der findes intet indført i Kirkebogen herom).

Sønnen FRIDERICH SEIDELINS Død meddelte Faderen i et Brev af 1/9, der ankom til Odense 7/9, og hvoraf Biskop BLOCH »med fuldeste Deltagelse har fornummet det haarde Stød, hvormed vor alvise Gud og Fader har i Deres hjertekiære Søns, Alderdoms og Embeds Støttes, Hr. FRIDERICH SEIDELINS Bortkaldelse sat Deres Velærværdighed som en troende ABRAHAM paa Prøve; vor milde Gud og Fader og Vor Herre JESUS CHRISTUS, som haver elsket os og i Naade givet os en evig Trøst og et godt Haab, han trøste Deres Velærværdigheds Hjerte! og styrke Dem i hver en god Tale og Gierning.«

Da Sognepræst SEIDELIN i samme Brev havde ønsket en ny personel Kapellan, foreslaar Biskoppen ham i Stedet for – ved Henviisning til Kancelli-Promemoria af 29/11 1788 – at afstaa Kaldet mod 150 Rd. aarlig Pension, som udgør Halvdelen af Kaldets Indtægter, og tilføjer optimistisk: »Jeg behøver vel ikke megen Overtalelse til at føre Deres Velærværdighed i Deres høje Alderdom til den Beslutning hellere nu at resignere og tilbringe Deres øvrige Dage i Ro end paa ny at faa en ubekendt Mand til personel Capellan.« Men SEIDELIN meddeler 22/9 Biskoppen, at han er af en ganske anden Mening, hvilket Biskop BLOCH 1/10 maa meddele Kancelliet, hvortil han 22/10 sender sin Erklæ-

ring paa SEIDELINS Ansøgning om at faa HENNING CHRISTOPHER PLESNER til personel Kapellan, thi »han kan umulig formedelst Svagheds Skyld under 89 Aar undvære Embedshjælp især om Vinteren.«

833 (199).

Sognepræst HANS SEIDELIN i Gloslunde anføres fejlagtigt i WIBERGS Præstehistorie at være død 1/6. Han døde 6/6 1790 ifølge Biskop T. BLOCHS Indberetning til Danske Kancelli (Fyns Bispearkiv, Kopibog 1790 S. 117. – DK Indlæg til FR. 1/10 1790 Nr. 181).

834 (207 ff.).

Apoteker CLAUS SEIDELIN omtales en Del Gange i HOLGER HJELHOLT: Falsters Historie II (1935, se Register), bl. a. S. 516 ff. om de 2 Gange, Borgmesterembedet tilbødes ham.

834 (212).

Hans Enke ELISABETH CATHARINA WICHMAND boede 1787 i dav. Slots-gade 28 i Nykøbing F. med en Gaardskarl og to Tjenestepiger.

835 f. (216).

I de 53 Aar DAVID SEIDELIN var Sognepræst i Gamtofte, var der kun Bispevisitats 4 Gange. Biskop C. RAMUS fandt 16/9 1742 »Ungdommen vel oplyst, Kirkens Bygning i forsvarlig Stand; 2de Skoler i Sognet, som begge ere i fuldkommen Stand. Iøvrigt hørtes ingen Klage.« Biskop JACOB RAMUS fandt 12/5 1765 ligeledes »Ungdommen vel oplyst, Kirkens Bygning i god Stand, og ingen Klage.« Biskop T. BLOCH, der visiterede hele Stiftet paa 3 Aar, var 10/6 1786 »med Kirken, Menigheden og dens Ungdom meget vel fornøjet. Sognepræsten Provst Hr. DAVID SEIDELIN prædikede over Luc. 1, 50 meget fortræffligen. Degnen SCHÆR og Skoleholder HØVINGHOFF catechiserede begge ret vel. Der var ingen Klage.« Og 3/6 1789 var han ligeledes »med Kirken, Menigheden og dens Ungdom saare vel fornøjet. Sognepræsten, Præpositus Emeritus Prior, Hr. DAVID SEIDELIN var tilstede. Personel Capellanden Hr. IDICHUS FRIDERIC WILHELM HANNIBAL MAALØE catecheserede med meget godt Anlæg. Degn og Skoleholder MOGENS SCHÆR og Skoleholder HØVINGHOFF catechiserede begge ret vel. Jeg taledede over Galat. 5, 18. Ungdommen beløb, Confirmander 151 og Skolebørn 92 – ialt 243. Der var ingen Klage.«

Provstevalget i Baag Herred 1775, da MOGENS LACOPPIDAN afløste DAVID SEIDELIN, er med de enkelte Præsters Vota omtalt i Vestfynsk Hjemstavn 1969 S. 55–61 (ib. 61–63: Provsterække i Baag Herred 1539–1969).

836 (217).

Ved Folketællingen 1787 boede den 76aarige Enkemand Sognepræst DAVID SEIDELIN i Gamtofte Præstegaard med 8 Tjenestefolk samt en 39aarig Husjomfru ELSEBETH RA-

MUS, utvivlsomt den den 5/11 1750 i Marslev fødte ELSE-BETH RAMUS, Datter af senere Sognepræst i Assens COSMUS RAMUS (1717–82) og Hustru ELSE LANGSTED (1721–1801), hvilken sidste ved Folketællingen 1801 boede i Klaregade dav. Nr. 645 i Odense med sin 50aarige ugifte Datter ELSE-BETH RAMUS; denne synes ikke at være død i Odense. Moderen er Søster til Kancelliassessor HIERONYMUS LANGSTED.

837 (229).

Et Hovedvandsæg af Guld, som SOPHIA ELISABETH SEIDELIN (* BRINCH) fik som Bryllupsgave 15/4 1739, har siden været i Familiens Eje, idet de flg. Ejerinder var Svigerdatteren ULRICA BIRGITTE SEIDELIN (* MELBYE) – og derefter vel ERICA PAULINE SEIDELIN (* LACOPPIDAN) – og Svigerdatteren CELIA ULRISSE SEIDELIN (* SIDELMANN), som 23/4 1847 forærede det som Bryllupsgave til sin Datter LIDA SCHJERNING (* SEIDELIN), hvis Sønnedatter ELLY SCHJERNING (~ 1953 Sagfører RAVNKILDE) siden blev Ejerinde af det.

837 f. (233).

PALLE MØLLERS Morfader var Slagter CHRISTEN PEDERSEN, der 1620 levede i Skanderborg. (Kronens Skøder IV 342. HANS BERNER SCHILDEN HOLSTEN'S Slægtebog II 2, 191 og 198).

Supplerende Oplysninger om PALLE MØLLERS Ungdom findes i nævnte Slægtebog 191 ff.

Medens PALLE MØLLER var Forpagter paa Hvolgaard, blev han engang i Januar 1724, da han med 4 Hopper for sin Vogn kørte 2 af sine Sønner til Skole i Sommersted Præstegaard, standset 2 Gange mellem Kolding og Vonsild af CASTEN GOTFRIED HAGENSEN fra Seest, der greb fat i Tømmerne, gav mange ubekvemme Ord fra sig og truede med at skyde Hestene, saa PALLE MØLLER maatte rejse tilbage til Kolding. Herfor blev HAGENSEN 20/2 1725 dømt til at betale 4 Rd. i Bøde og 20 Rd. til PALLE MØLLER for forvoldt Skade paa hans Vogn. (Koldinghus Birk Justitsprotokol 1719–26 (B 73A – 1) 370).

ULRICH CHRISTIAN SCHANDORPH (SKANDORF) er utvivlsomt den Amtsskriver af samme Navn, der begravedes 1/4 1727 i Skanderborg.

838 (234).

Den S. 234 nævnte MAREN DINESDATTER (DYNISDATTER), * c. 1655, † 1716 i Velling, 60 Aar gl., begr. 13/3 i Bryrup, var Enke efter den S. 838 nævnte MATHIES MELCHIORSEN, 19/9 1685 – 20/12 1687 Herredsfoged i Lysgaard Herred og 20/12 1687 – 1709 i Tyrsting-Vrads Herreder, † 10/8 1709 i Velling, begr. 15/8 i Bryrup Sogn, 57 Aar gl., Skifte 1710 i Skanderborg-Aakær Amter; efterlod sig Enken og 2 Sønner og 4 Døtre; 2 Sønner og 1 Datter var døde 1695–1705 i Bryrup S.

Hans Søn MELCHIOR MATHIESEN † 1754 i Velling som Skoleholder, begr. 1/12 i Bryrup S., 68 Aar gl., ~ 1) 9/11 1718 sst. MAREN ERIKSDATTER (4 Børn * 1722–29 sst.), ~ 2) 9/1 1743 sst. MAREN NIELSDATTER af Velling, † 1754 sst., begr. 8/2, 87 Aar gl.

847 (248).

JENS LOLDRUP, tidligere Vagtmester i Oberst RANTZAUS Regiment, tog 1688 Borgerskab i Viborg. (PT 1959, 44).

875 (266).

Justitsraad SØREN HANSEN SEIDELIN maa sikkert være den Justitsraad SEIDELIN, der 1797 ejede en i 1793 bygget Jagt Minerva, 18 Lstr. drægtig, ført af Kaptajn THOMAS THOMSEN BEYER. (Mandtal Roule over Skipper-Laugets Interessenter 1797, i LA i Kbh.).

876 (267).

SØREN HANSEN SEIDELINS Hustru CHRISTIANE ANTHON-DATTER BARTHOLOMÆIS nævnte Broder BARTHOLOMÆUS, * 30/9 1737, er – som nævnt S. 888 – sikkert identisk med BARTHOLOMÆUS ANTHON, 1801 Vognmand i Slagelse (Folketælling Smedegade 37, 60 Aar), † 15/4 1809 som Arvefæster og Selvejer af Ørslevvestergaard, begr. 21/4 paa Gyrstinge Kgd. (78 Aar gl. ifølge Kbg., nogle og 70 Aar ifølge Dødsannonce (Danske Statstidende 1809 1/5 Nr. 42) af den ældste Datter CECILIE ANTHON, som 1801 kaldes SILLE JOHANNE ANTHON, 10 Aar gl.).

~ c. 1787 MARGRETHE DOROTHEA FALCH, * c. 1755, † 28/11 1804 paa Ørslevvestergaard, »efter 1/2 Aars vedholdende Lidelser, i sit Alders 49. Aar og Ægteskabs 18. Aar« (Berlingske Tidende 1804 Nr. 97), begr. 5/12 i Gyrstinge, efterladende sig Mand og 4 Børn, som 1801 angives at være 10–6 Aar gl., og hvoraf Nr. 2 er den 9aarige INGER DORTHEA ANTHON, Nr. 3 den 7aarige SØREN ANTHON og Nr. 4 den 6aarige ISACK KNUDSEN ANTHON.

876 (267).

Overførster, Hofjægermester HANS BACHMANN er døbt 20/9 1674 i Skodborg Sogn som femte og yngste Barn af JENS PEDERSEN BACHMANN og Hustru MAREN CLAUDATTER HANSEN (~ 8/10 1665).

(Venligst meddelt af DIREKTØR NORMAN V. STEENSTRUP).

877.

Direktør NORMAN V. STEENSTRUP har venligst oplyst, at Sognepræst JØRGEN FOGS Hustru ikke var Overførster HANS BACHMANN'S Datter, men hans Broderdatter og hed MAREN PEDERSDATTER BACHMANN; hendes Søn HANS BACHMANN FOG har i Føvling Kirkebog indført 1771, at »d. 9. April blev vores Elskeligste Mama Sl. MAREN BACHMANN FOG begravet. Hun var fød i Schodborg 1711 d. 12.

Aug. og blev syg paa Langfredag, døde paa 2den Paaske Morgen Kl. 7.« Men han maa have husket galt med Hensyn til sin Moders Fødselsaar, thi Skodborg Kbg. viser, at MAREN PEDERSDATTER BACHMANN blev døbt 27/8 1713.

878.

L. 2. Overførster, Hofjægermester PEDER BACHMANN † 31/5 1769, begr. 3/6 (Haderslev Vor Frue Kbg.).

Majorinde METTE MARIA v. MUDERSPACH * BACHMANN, † (Natten til) 19/3 1831 i Vejle efter 9 Ugers Sygeleje, begr. 26/3.

881 (274).

Sognepræst HANS GJESTEN fik 6/9 1737 kgl. Tilladelse til at sammenlægge Sevel Præstegaard og en Bondegaard ved Navn Kiergaard. I Forgængerens JACOB SCHARSCHOUS Tid var Kiergaard nedbrændt c. 1703, og »Aar 1716 brændte Præstegaarden og alt, hvad Præsten ejede.« (Kronens Skøder V 123. Hardsyssels Aarbog 1907, 152).

882.

L. 21. Kane, læs Kanne.

887–923.

Tilføjelser til Registrene til Bind II og Bind I (I) vil fremgaa af Registret til Bind III vedrørende flg. Navne:

ANNA CATHARINA, Forvalter BACHE, MAREN HANSDATTER (læs PEDERSDATTER) BACHMANN, NIELS (CLAUSEN) BANG, CHRISTINE MARIE BAST, PEDER OLUF(SEN) BECH, JENS BENZON, DORTHEA CHARLOTTE BREINHOLM, JOHANNE MARIE BRINCK, PEDER BRÜGMANN, PRINS CARL (I), DRUDE MARGRETHE CLAUDATTER, MARIE DORTHEA CORTSEN, HINRICH DAUE, MAREN DUCHE, MAREN DYNISDATTER (læs DINESDATTER, I), ANNA MARIE FALSEN, VALENTIN PEDER FALSEN, DE FRIISEN (læs v. FRIESEN), ANNA FUIREN (I), JØRGEN NIELSEN GUNDERSEN, ANNIKEN HANSDATTER (I), SVEND CHRISTIAN HEIDE, JONAS HEINEMARCK (I), JOHAN ADAM HENTZEL, KAREN PEDERSDATTER HOLM, ANDERS PEITER HØYER, DORTHE FREDERIKKE HØYER, HANS HØYER, SARA MARIE(?) HØYER, MARGRETHE JACOBSDATTER (I), OBERST KYHN (I), INGEBORG LAASBYE, ANDERS HARDING LANGBAL-

LE, CARL FRIEDRICH LEDERER, DORTHE og FREDERIK LEJEL (I), LOBEDANZ, HANS CHR. LUND, MATHIAS LYNGE, KAREN MADSDATTER (I), MELCHIOR MATHIESEN, DORTHE MARIE MELDAHL, LARS CHRISTIAN MEULENGRACHT, ELLEN og INGEBORG MORTENDATTER (I), DITLEV CHRISTIANSEN MÜLLER, MØLLENMARK (læs PEDER MØLMARK), FRANDS NIELSEN (I), KIRSTINA PETERSDATTER (I), ELSEBETH RAMUS (I), MARIA MARGRETHA RIEDEL, HYLLEBORG JENS DATTER RIIS, KIRSTINE MARGRETE SCHERFF, JACOB og JOCHUM SCHOWGAARD, HELENA SCHRÖDER, ULRICH CHRISTIAN SKANDORF (læs SCHANDORPH, I), ANNA CATHRINE SPEND (I), CHRISTIAN SPORMAND (I), LARS DANIEL STAAL, CHRISTEN L. SØBYE, CARL ADOLPH THEILL, THIÆRBYE (læs TJERBYE), CLAUD JENSEN WADUM, PEDER WESTERMANN, METTE HANS DATTER WINDE, DETLEF SØRENSEN WORSØE samt ERICH, JOHANNA DOROTHEA, MARIA MARGRETHA, SEVERIN og SEVERIN WORSØE og MAREN WULFF.

Følgende specielle Rettelser og Tilføjelser til Registret skal yderligere anføres:

898. GROTH, SIMON, Sognepræst, læs 643.

906. LANGE, ANDREAS, Ritmester, læs † 1751.

907. LOBEK, JACOB, Bager, læs * 1709.

910. MØLMARK, HANS CHRISTIAN, er ifølge venlig Oplysning af E. JUEL HANSEN * 1/3 1729 i Gislev Sogn, døbt 9/3.

911. NYELAND, HANS, lever 1755 (Kronens Skøder V 426).

911. OCKSEN, JOHANNES, læs: Biskop i Aarhus til sin Død 1738.

913. RANTZAU, FREDERIK CHRISTIAN, læs kar. Oberst.

914. RODSTEEN, JENS, læs † 1707.

917. SEIDELIN, JENS (1750–1806), læs 555–558.

918. STEENFELDT, JENS TRANDERS, Prokurator, læs † 1829.

919. SØEDORPH, HANS HANSEN, Kaptajn, læs * 1764.

921. v. WEINIGEL, PETER, læs kar. Oberstløjtnant.

922. WIND, MATHIAS PEDERSEN, Sognepræst, læs * 1714.

922. WINTZ, ANNA DINESDATTER, læs WIND.

922. VOIGT, CHRISTIAN, Købmand, * 26/7 1744 i Odense, døbt 31/7 (Sct. Hans Garnisons Kbg.).

TILFØJELSER

TIL

DEN SEIDELINSKE SLÆGTSBOG III

S. 1100, 1102 f., 1120, 1124, 1159, 1168, 1183, 1286

Lægeforhold i København efter 1799

PEDER STEENFELDT blev (sml. S. 1100) den 6/1 1800 udnævnt til »Læge ved Sct. Hans Hospital i Regimentskirurg WANDELS Sted« og – som saadan, og uden Tillæg til sine Indkomster som Hospitalslæge – den 21. s. M. udnævnt til den s. D. nyoprettede Stilling som Distriktslæge i Forstæderne uden for Vester-, Nørre- og Østerport. Udnævnelsen foretoges – blandt 6 Ansøgere til Hospitalsstillingen – af Københavns Fattigvæsens Direktion ved dens Sygekommision, »Medicinalcommissionen«, bestaaende af MANGOR som Formand, der meget varmt og rosende anbefalede SEIDELIN, samt af BÄRENS, MARTINI, SCHRADER, Etatsraad C. M. T. COLD og som overordentligt Medlem Dr. med. RANØE.

Som nævnt S. 1102 havde Kirurg ved Sct. Hans Hospital A. C. WANDEL 20/12 1799 faaet andet Embede, men allerede 25/11 s. A. havde SEIDELIN indsendt Ansøgning, da »jeg har hørt, at Lægens Tjeneste paa Sct. Hans Hospital bliver ledig, og beder derfor, at jeg maa blive antaget som Læge ved ovenmeldte Hospital.«

Hans aarlige Gage sattes ved Resolution af 30/12 1799 til 300 Rd. samt 120 Rd. til Salve, Plaster og Bandage, 6 Favne Brænde samt fri Bolig i Hospitalet; derimod skulde han selv lønne sin Assistent. Senere forhøjedes hans Gage 18/5 1803 fra 1/1 s. A. og atter 5/2 1807 (S. 1106) efter hans Ansøgninger af 30/9 1802 og 12/3 1806; og 10/4 1810 forhøjedes Gagen atter. Den 16/4 1810 bevilgede Direktionen ham, at han efter sin Hustrus Død maatte beholde de 50 Rd., som hun havde faaet i aarlig Pension fra Fattigvæsenet som afgaaet Lærerinde; i sin Ansøgning herom 13/3 nævner P. S. SEIDELIN, at han i 1807 var med Hospitalet i Frederiksborg (S. 1120).

Som nævnt S. 1102 vakte P. S. SEIDELINS Udnævnelse 6/1 1800 vild Opstandelse blandt Kirurgisk Akademis Medlemmer. Det Svar, som Direktionen for Fattigvæsenet 24/7 sendte Kancelliet (S. 1103) var delvis baseret paa en lang Redegørelse af 22/2 fra Sygekommisionen, hvori det fremhæves, at man netop havde søgt og antaget en »Læge ved Sct. Hans Hospital«, for at Stillingen kunde søges af baade Medici og Chirurghi, og derved haft til Hensigt at undgaa den aaregamle Strid mellem disse 2 Parter (sml. S. 1097).

Som antydtes S. 1124 og 1286 vides det nu, at SEIDELIN,

da han sidst paa Aaret 1799 søgte Stillingen ved Sct. Hans Hospital, var Distriktslæge i 8. Distrikt, hvilken Stilling han maa have tiltraadt efter, at Distriktslægeordningen var indført 1/7 s. A. – Derimod vides han ikke at have været Assistent hos en Distriktslæge.

Distriktslægen i 1. og 2. Distrikt, Professor SSHØNHEYDER, havde 2 Assisterer, som ved Aarsskriftet 1799/1800 var CAPITO i begge Distrikter inden for Stadens Porte og CZECHANOWSKY, der var Assistent i begge Distrikter uden for Portene. 21/1 1800 bestemte Direktionen for Fattigvæsenet, at CZECHANOWSKY skulde overtage CAPITOS Stilling inden for Portene, »hvorimod det er paalagt Lægen ved Sct. Hans Hospital Hr. Licent. med. SEIDELIN herefter ogsaa at betjene som Distriktslæge i Staden samtlige Forstæder, hvori altsaa Vester- og Nørrebro, som hidtil har henhørt under det 1. og 2. Hoveddistrikt, nu for Eftertiden ere derfra afsondrede.« Samtidig opfordredes CZECHANOWSKY til at levere SEIDELIN »en Fortegnelse over de Syge under Fattigvæsenet, som findes paa Vester- og Nørrebro.«

I Brevet s. D. til Licent. med. SEIDELIN om hans Udnævnelse skriver Direktionen: »Ved Deres Ansættelse som Læge ved Sct. Hans Hospital har Direktionen tillige forbeholdt sig, at naar den fandt for godt at afsondre Broerne uden for Staden fra Distrikterne i Staden i Henseende til Medicinalvæsenet, da skulde Hospitals-Lægen paa Sct. Hans Hospital, uden Tillæg til hans Indkomster som Hospitals-Læge, besørge Forstæderne uden for Vester-, Nørre- og Østerport som Distriktslæge.«

At P. S. SEIDELIN som Distriktslæge blev efterfulgt (S. 1286) af sin Søn JOHANNES HENRIK SEIDELIN fra 1805, fremgaar dels af dennes Skrivelse fra 1820 (S. 1168) og dels af hans Ansøgning 27/9 1813, som resulterede i, at hans Gage 30/11 1813 øgedes fra 100 til 150 Rbd. S.V., og hvori han skriver: »Siden Sommeren 1805 har jeg nu tjent som Lægeassistent ved Sct. Hans Hospital for 100 Rd. aarlig. . . Næsten i al den Tid jeg har været ved Hospitalet har jeg haft Tilsyn med de fattige Syge paa Vester- og Nørrebros Distrikt, der strækker sig fra Vesterport til gamle Pesthus [Note 75 S. 1285] og Slotskroen og fra Nørreport til Lygten og hele Blegdamsvejen. . . Ved den engelske Invasion i

Aaret 1807 tabte jeg betydeligt af min Ejendom, da jeg sysselsat med Patienternes og Lemmernes Flytning ej kunde tænke paa at redde min egen Ejendom.«

De forskellige Ansøgninger om Lønforhøjelse fra baade Fader og Søn motiveres med det stigende Antal Patienter i Hospitalet, som opgives at være: i 1800 c. 50, 1803 c. 80, 1806 c. 160 og 1813 c. 180.

J. H. SEIDELIN udnævntes 15/1 1816 af MANGOR, WEYBEL og DE JONQUIÈRES (S. 1159) til Overlæge ved det nye Sct. Hans Hospital: »Da den største Del af Sct. Hans Hospital nu allerede er og den øvrige Del i denne Tid vil blive udflyttet til Bidstrupgaard. saa udnævner Direktionen Dem hermed i Overensstemmelse med § 91 i Planen for Fattigvæsenet 1/7 1799 til Læge ved denne Indretning.«

J. H. SEIDELIN forlod Hospitalet (S. 1183) i December 1831 og flyttede til Roskilde, hvor han havde faaet »Huslejlighed« for 200 Rbd. aarlig.

(Alt ifølge Københavns Fattigvæsens Arkiv Nr. 1691 og 1693 om ansatte Læger 1793–1858, i Stadsarkivet).

Skifteforvaltere ved Frederiksgave

Ved Frederiksgave Gods virkede – ifølge Skifteprotokollen – flg. som Skifteforvaltere:

1796–98 Forvalter ved Frederiksgave NIELS PETER NEERGAARD, fra 1809 Ejer af Bjernedegaard (DAA 1915, 354).

1799 – Okt. 1816 Forvalter ved Frederiksgave CHRISTEN KJÆR, 1812(?) Kammerraad, fra c. 1810 Ejer af Hesselballegaard, Øster Starup Sogn.

Nov. 1816 – April 1824 Forvalter paa Flenstofte, exam. jur. RASMUS ERICHSEN LANGAA.

Juni 1824 – Nov. 1830 cand jur. JACOB HORNEMANN BINDESBØLL, siden Amtsforvalter.

Fra Dec. 1830 (udnævnt 18/9) exam. jur. JØRGEN TORNØE paa Flenstofte, siden Amtsforvalter.

FORKORTELSER

*	født
~	ægtede
†	død
Alb.	Album
Bl. R.	Blaa Ridder, Ridder af Elefantordenen inden 1808
DAA	Danmarks Adels Aarbog
dav.	daværende
DBL	Dansk Biografisk Leksikon (1933–44)
DK	Danske Kancelli
DM	Dannebrogsmand
f.	og den følgende Side
ff.	og de følgende 2 Sider
Fdk.	Fjerdingkar
FM	Fortjenstmedaillen
FMG	Fortjenstmedaillen i Guld
f. n.	fra neden
f. o.	fra oven
FR	Fynske Registre i RA
hhv.	henholdsvis
hjd.	hjemmedøbt
Htk.	Hartkorn
Hv. R.	Hvid Ridder, Ridder af Dannebrogordenen inden 1808; svarer til nuv. Storkors
Ib., ibid.	samme Sted
JR	Jydske Registre i RA
K.	Kirke
K	Kommandør af Dannebrogordenen
Kbg.	Kirkebog
Kgd.	Kirkegaard
Konf.	Konfirmation, konfirmeret
Kv.	Kvarter
L.	Linie
LA	Landsarkiv
MNr	Matrikelnummer
nuv.	nuværende
PT	Personalthistorisk Tidsskrift (1880–1970)
R	Ridder af Dannebrogordenen
RA	Rigsarkiv
RE	Ridder af Elefantordenen efter 1808
s. A.	samme Aar
s. D.	samme Dag
SK	Storkors af Dannebrogordenen
Skp.	Skæpper
s. M.	samme Maaned
SR	Sjællandske Registre i RA
Tdr.	Tønder

NAVNEREGISTER TIL TREDIE BIND

- Aabel, Anne Marie Elisabeth (1791–1880) 1288
 – Hans Severin (1776–1835), Købmand i Aalborg, Møller i Sæby, Kommandant (Kaptajn) for Borgervæbningen 1134, 1288
 – Jørgen (c. 1747 – efter 1811), Købmand 1134, 1288
- Aabye, Apollonia (1716/17–88) 948, 1251
 – Lauritz (1722–67), Amtsforvalter, Justitsraad 948
- Aagaard, Jacob (1777–1852), Byfoged og -skriver i Grenaa, Herredsfoged, ex. jur., Postmester, Justitsraad, R. 1020, 1022 ff.
 – Peter (1718–90), Kancellideputeret, Konferensraad 936 f., 945
 – Peter Hersleb (1765–91), Højesteretsprokurator, cand. jur. 937 f., 1303
- Aalborg, Anders († 1582), Skarpretter 1322
- Aare (1753) Jomfru 1126
- Aasheim, Arendt Nicolai (1749–1800), Fysiker og Læge, Professor, Dr. med. 970, 1096
- Aasted, Christen Sørensen (c. 1760–efter 1810), Hørkræmmer 1133, 1288, 1291
- Abel (1813), Madame 1157
 – Johannes (c. 1750–efter 1813), Økonom 1157, 1291 f.
- Abelsted, Niels Jacob (1728–62), Kapellan 1126, 1287
- Abildgaard, Anna (1750–1820) ~ P. D. Bast 1315
- Abrahams, Arthur Mathias Nicolai (1836–1905), Sproglærer, Forfatter 1002
 – Nicolai Christian Levin (1798–1870), Professor i Fransk, Notarius publicus, Konferensraad, R DM 1002 ff.
- Abrahamson, Frederikke (1823–96) 1006
 – Werner Hans Frederik (1744–1812), Kaptajn, Forfatter, R. 1291
- Adeler, Conrad Lente af (1732–1804), Generalløjtnant, Deputeret i Generalitets- og Kommissariatskollegiet, Kammerherre, Hv. R. 1078
 – Johannes Emil (1777–1842), Oberstløjtnant, Baron 1023
- Adler, Jacob Georg Christian (1756–1834), Orientalist, Generalsuperintendent, Dr. theol., Overkonsistorialraad, SK 1250
 – Johan Gunder (1784–1852), Kabinetssekretær, Gehejmekonferensraad, SK 1046
- Adolf Friedrich I (1588–1658), Hertug af Mecklenburg-Schwerin 1322
- Adrian, Margretha Catharina (1744–95) 1078, 1278
 – Sophie Dorothea (1748–1803) 1070
- Aggersborg, Niels Nørgaard (1825–95), Apoteker, Assessor pharm., R. 1149, 1150
- Ahlefeldt-Laurvig, Carl William (1860–1923), Gesandt, Udenrigsminister, Greve, K¹ 935
 – Christian Johan Frederik (1789–1856), Greve, Stamhusbesidder, Oberst, Gehejmekonferensraad, SK 1276
 – Kai Frederik Sophus (* 1890), Kammerherre, Hofjægermester, cand. jur., Greve, R DM 935
- Aitken (1831) Urmager i Sct. Thomas 997
- Alberti, Christian Carl (1814–90), Prokurator, cand. jur., Folkeatingsmand, Sparrekassedirektør 1074
- Albrecht, Johan Carl (c. 1767–1842), Kommunitetsforvalter og Forvalter ved Bistrup Gods, Kammerraad, DM 1158
- Albrechtsen, Mogens († 1798), Kirurg 1101
- Alexander I (1777–1825), Kejser af Rusland 1195
- Almütz, Inger Cathrine (1784) 1100? 1281
- Ament, Søren (c. 1758–1817), Hospitalsinspektør 1104, 1107, 1109 ff., 1114–1117, 1120–1123, 1157 f.
- Ammentorp, Christiane Frederikke (1753–1829) 1036
 – Hans Jørgen (1749–1818), Sognepræst 1307 f.
- Ammitzbøll, Frederik (1795–1881), Mølleejer 1018, 1268 f.
 – Rasmus (1765–1850), Proprietær, cand. jur. 1269
- Ancher, Lorents (1746–98), Stiftsprovst, Professor, Dr. theol. 988, 1070, 1086, 1306
- Anchersen, Ancher (1754–82), Læge 1096
 – Johan Joachim (1721–85), Højesteretsassessor, Konferensraad 937
 – Søren (1698–1781), Professor, Rektor 1251
- Ancoi (1833), kinesisk Temand 1231
- Andersen (1796), i Arrild 1145
 – Anders (1810–efter 59), Arbejds- og Husmand 969 f.
 – Erik (c. 1757–1816), Skibsbygmester, DM 1220, 1297 f.
 – Hans (c. 1757–1813), Gaardejer 1290
 – Hans Christian (1805–75), Digter, Æresborger 1310
 – Jens (1820–63), Andenlærer, se Andersen-Due
 – Jørgen († 1661), Borgmester 1322
 – Mogens (c. 1600), Provst 1322
 – Peder (1826), i Høve og Oreby 956 f.
 – Thiel eller Theil (ca. 1764 – efter 1818) 1144, 1146
- Andersen-Due, Jens (1820–63), Andenlærer 1065, 1275
- Andrea, Anna Dorothea (* 1771) 1260
 – Anna Sophia (1766–1842) 987, 1259
 – Christopher Caspersen († 1785), Strandkontrollør 985 ff., 1259 f.
 – Jacobine Margrethe Cathrine (1770–1812) 985, 985 ff., 1259 f.
 – Johannes Caspar (1764–1828), Grosserer 987, 1259
 – Petrea Nicolina (1768–1841) 987, 1259 f.
- Andresen, Andreas (1819–88), Fabrikant 1075, 1078
 – Lars (c. 1765–efter 93), Forvalter 966
- Anker, Bernt (1746–1805), norsk Storhandelsmand, Kammerherre, Konferensraad, Hv. R. 1197 f., 1296
 – Peder (1749–1824), norsk Godsejer og Statsminister, Kammerherre, SK 1196 ff., 1296
- Anna (1755) 1126
 Anna Catharina († 1739/55), Oldfrue 1306, 1327
 Anna Dorothea († 1727) 1317
 Anna Sophia Magdalena Friderica Ulrica († 1805) 942
 Anne (1640) ~ Christian Speet 1323
- Anthon, Bartholomæus (1737?–1809), Vognmand, Gaardejer 1326
 – Cecilie Johanne (c. 1790–efter 1809) 1326
 – Inger Dorthea (c. 1791–efter 1801) 1326
 – Isach Knudsen (c. 1794–efter 1801) 1326
 – Søren (c. 1793 – efter 1801) 1326
- Anthonisen, Bartholomæus (* 1737) 1326
- Apollon, Græsk Gud 1074
- Applebye, Johan (John) (1746–1806), Sukkerraffinadør, Agent med Kancelliraadsrang 977, 989, 1260 f.
 – Peter (1709–74), Rebslager, Skibsbygger, Storhandelsmand 1261
 – Peter (1740–1807), Rebslager, Skibsbygger, Agent 1261
- Arends, Christian Ferdinand (1782–1821), Apoteker 1158
 – Christopher (1792–1843), Landfysikus 1086
- Arenfeldt, Otte (1723–1806), Oberst, Stamhusbesidder 1134
- Arntzen, Ole Christian Ludvig (1802–69), Overlærer 1252
- Ascanius, Henrik Christian (1788–1857), Sognepræst i Vejlbj 1049
- Aschehoug, Hieronymus (1790–1850), Kommandørkaptajn, R DM 1000, 1238

- Asmussen, Kunigunda Maria Charlotta (1767–1859) 1280
 Aspach, Christian Michael (1762–1847), Sognepræst 1314, 1319
 – Friderich Wilhelm (1760–1821), Landmaaler 1311, 1314, 1319
 – Ole Jacob (1758–1808), Kordegn 1135, 1314, 1319
 – Sixtus (1757–1814), Pedel 1314, 1319
 – Sixtus Sixtussen (1725–88), Sognepræst 1094, 1128, 1136, 1313, 1319
 – Sophie Charlotte (1706–54) 1319
 August, Henning (1780–1841), Bogholder, Kancelliraad 1159
- Baadh, Gotthardt Albert (1772–1840), Prokurator, cand. jur. 958
 Baar, Jens (1704(06?)–88), Amtsforvalter, Etatsraad 1261
 Bastrup, Hans († 1791), Købmand, Gæstgiver 1277
 Bache, Christian Jørgen Henriksen (c. 1719–97), Forvalter 1313, 1327
 Bachhausen (1821), Fru 1158
 Bachmann, Christen (c. 1833) 1023
 – Hans (1674–1745), Overfører, Hofjægermester 1326
 – Jens Pedersen (1674) 1326
 – Maren Pedersdatter (1713–71) 1326 f.
 – Mette Maria (1747–1831) 1327
 – Peder (1715–69), Overfører, Hofjægermester 1327
 Baden, Mogens Jacobsen (1692–1743), Sognepræst 1317
 Badin, Magdalene Louise Clara (Clara Louise) (1799–1873) 1270
 Bagger, Slægten 1312
 – Andreas Nicolai (1763–1827), By- og Herredsfoged, Prokurator, ex. jur. 1072, 1075
 – Edel Margrethe Rudolphsdatter (1726–63) 1304
 Baggensen, Carl Albrecht Reinhold (1793–1873), Præst 1068
 – Cathrine Sophie (1767–1807) 1068
 – Frederik Ludvig August Haller (1795–1865), Kommandant, Generalstabschef, Generalmajor, Forfatter, K 1068
 – Jens (Immanuel) (1764–1826), Digter, Professor, Justitsraad 982, 1002, 1041, 1068, 1303
 Bahr (1825), Jomfru, fra Hovedgaard 1091
 Balle, Johan Otto August (1780–1842), Distriktskirurg, Krigsraad 1086
 – Johannes Nicolai (1767–1854), Sognepræst 1107
 – Nicolai Edinger (1744–1816), Biskop, Dr. theol., K DM 983, 1043 f., 1061, 1107, 1137, 1303
 – Nicolai Edinger (1807–81), Apoteker 1086
 Balling, Frederik Andreas (c. 1801–34), Fuldmægtig, exam. jur. 1158
 Ballum, Inger Birgitte (1789–1875) 991
 Balslev, Carl Frederik (1805–95), Biskop, Dr. theol. h. c., SK 1061
 – Lauritz Nicolaj (1845–1923), Biskop, K¹ 1272
 – Rasmus (1762–1840), Sognepræst, Konsistorialraad 1272?
 – Rasmus (1831–1915), Sognepræst, R 1050, 1056, 1059–1063
 – Rasmus Vilhelm (1807–82), Sognepræst 1272?
 Balsløv, Christian Detlev (1756–1836), Sognepræst 1146
 – Johanne Helene (1769–c. 1840) 1146
 – Marie Sophie (1758–1821) 1146
 Baltzer, Bartskeerer (1581) 1322
 Bang (1812), Jomfru, i Flemløse 1067
 – Andreas (1740–1801), Hof- og Stadsretsassessor, cand. jur. 1250
 – Anna Margrethe (1727–66) 1312
 – Claus Hansen (1656–1716), Sognepræst 1312
 – David (1767), Te- og Porcelænshandler 1126, 1287
 – Ellen Margrethe (c. 1768–1834) 1016
 – Frederik Ludvig (1747–1820), Overlæge, Professor, Dr. med., Etatsraad, R 970, 1096, 1099, 1154
 – Jacob (1763–1826), Kontorchef, Etatsraad 949
 – Jens (1737–1808), Læge og Arkitekt, Dr. med., Viceborgmester, Justitsraad 1100 f., 1106, 1108, 1110, 1112, 1201
 – Jens (1787–1811), Sekondløjtnant 1201
 – Jørgen Christopher (1782–1851), Sognepræst 948
 – Kirsten Pedersdatter (1730–99) 1313
 – Laurits (1776–1866), Sognepræst, Konsistorialraad 1045
 – Laurits Peter (1802–65), Sognepræst 1052, 1064
 – Mette Charlotte Cathrine (* 1817) 1033, 1270
 – Mette Hansdatter (1651–1703) 1317
 – Nicoline Ingeborg (1785–1832) 1075
 – Niels (1699–1732), Premierløjtnant 1312, 1317, 1327
- Bang, Niels († 1738), Løjtnant 1312, 1317, 1327
 – Niels (1776–1815), Godsejer, cand. jur., R 955, 968, 1305 f.
 – Niels Røhr (c. 1769–1849), Sejl-, Flag- og Kompasmager, Oberstløjtnant og Kommandør for Kbh.s borgerlige Artilleri, R 979
 de Bang, Oluf Lundt (1731–89), Generalprokurator, Hof- og Stadsretsjustitiarius, Konferensraad 944, 1250
 Bang, Peder Iversen (1694/c. 98–1769), Maler 1313
 – Philip Nielsen (1813–64), Lærer 1065, 1275
 – Søren Sørensen (1817), Møller 1033
 v. Bardenfleth, Frederik Løvenørn (1781–1852), Generalløjtnant, SK 998
 – Johan Frederik (1740–1811), Generalløjtnant, Hv. R. 1209
 – Johan Frederik (1772–1833), Kontreadmiral, Hofchef, Ordensskatmester, SK 1208, 1221, 1298
 – Vilhelm (1850–1933), Stiftamtmand, Minister, Kammerherre, SK 1241
 Barfoed, Hans Peter (1770–1841), Provst, Seminarieforsøger, R 1146
 Barner, Josva (1687–1732), Oberst 1320
 Barslew, Mathias Madsen (c. 1764–1814), Proviant-, Ammunition- og Materialforvalter 1216
 Bartholin Eichel, Bolette Marie Dorothea (1786–1873) 938
 Bartholin, Caspar Christopher (1700–65), konst. Højesteretsjustitiarius, Konferensraad, Stamhusbesidder 935 f.
 – Christiane Eichel (1753–1809), Konventualinde i Vemmetofte 937 f., 949
 Bartholin Eichel, Johan (1748–99), Stamhusbesidder, Højesteretsassessor, cand. jur., Etatsraad 936 f., 1250
 – Johan (1780–1819), Godsejer, cand. jur. 938
 Bartholin, Mariane Magdalene Eichel (1752–1800) 927, 929, 931, 935 f., 936 ff., 949
 – Thomas Eichel (1755–1829), Landsdommer, Borgmester i Kalundborg, Translatør i Kbh., cand. jur., Justitsraad 936 ff.
 Bartholomæi, Christiane Anthonidatter (c. 1715–52) 1326
 Basse, Carolina Andretta (1787–efter 1842) 1146?
 – Dorothea Friederike (1785–1823) 1146?
 – Niels Hansen (1753–1829), Sognepræst 1146 f.
 Bast, Christine Marie (1735/36–efter 1804) 1282, 1315, 1327
 – Frederik (c. 1710–54), Degn 1315
 – Poul Danchel (1747–1803), Stiftsprovst, Professor 1095, 1315, 1331
 Bastholm, Mathias (1745–1812), Rektor, Magister 1141 f.
 v. Baudissin, Carl Ludvig (1756–1814), Generalløjtnant, Godsejer, Rigsgreve, Kammerherre, Hv. R., DM 1208
 Bauditz, Anna Theodora Charlotte (1847–48) 985
 – Augusta (Doda) Fernanda Jenny Olufa (* 1894) 977
 – Christian Ferdinand (1815–1909), General, Kammerherre, SK 985, 988, 1004 ff.
 – Christian Ferdinand Wolf Heinrich (* 1888), Telegrafkontrollør 977, 1258
 – Mathilde Sophie (1846–48) 985
 Bay, Christian Friderich (c. 1737–1809), Kvarterkommissarius, Sproglærer 1317
 – Marie (el. Maren) Kirstine (c. 1790–1838) 952, 1253
 Bech, Herman (1789–1842), Toldkammerdeputeret, Sparekassedirektør, Konferensraad, R 1083 ff.
 – Peder Oluf(sen) (1737–92), Sognepræst 1318, 1327
 – Peter Theodor (1782–1837), Lærer 1130, 1287
 Becher, Anne Dorothea (c. 1762–efter 80) 1289
 – Johan Christian (eller Christopher) († 1766), Klejnsmedemester 1289
 – Johan Christian (c. 1767–efter 80) 1289
 Beck, August Frederik Heinrich (ca. 1790–1857), Ritmester 964 f., 1255 f.
 – Carl Christian (1767/68–1818), Sognepræst 1088
 – Mathias (1752–1809), Rektor 1315
 – Petrine Charlotte (1795–1856) 1086 ff., 1088 f.
 Becker, Gottfried (1767–1845), Hof- og Rejseapoteker, Professor, Assessor pharmaciæ, Etatsraad, R 970
 – Johan Jacob (1797–1850), Premierløjtnant 1221
 Beckman, Anna (1753–1803) 1273
 Beder, Peder (1804–83), Godsforvalter, Intendant, exam. jur. 1017
 Begtrup, Gregers Otto Bruun (1769–1841), Landøkonom, Professor 932
 Behrens, Johan Ernst (1739–86), Overkirurg 1096
 Beichmann, Valdemar Fremming (1783–1837), Sekondritmester, Toldkasserer, Justitsraad 1075
 Beissenherz, Johan Christian Titus (1788–1869), Købmand, Bor-

- gerrepræsentationsformand, Major, R, Fransk Helena Medaille 1087, 1279
- Bekker, Adrian (1719–1803), Herredsfoged, Justitsraad 975, 1314
- Birtha (Birgitta, Beate) Sophia (1778–1818) 975, 1257
- Bendixen, Peter Ludolph († 1832), Apoteker 1070, 1075
- Bendz, Lauritz Martin (1751–1824), Landsdommer, Etatsraad 1306
- Niels Brinck (1754–1825), Stortingsmand 1099
- Bentley, Daniel Gottwald Reimer (1786–1869), Borgmester, cand. jur., Konferensraad, K 1298
- Richard (1784–1856), Superkargo 1227–1233, 1298
- Bentzen, Anna Johanne († 1762/87) 1125
- Christence (1729–1807) 1126
 - Jacobine Cathrine (1804) 1129
- Benzon, Charlotte Amalie (1733–58) 948
- Christian (1699–1765), Købmand, Byfoged 971, 1316
 - Christian (1748–81), Købmand 972 f.
 - Dorothea Kirstine Marie (1792–1862) 971, 973
 - Echard (Eggert) Christopher (1698–1771), Provst 948
 - Eggert Christopher (1791–1825), Urtekræmmer, Løjtnant ved det borgerlige Artilleri 971
 - Hans Christian (1793–1821), Bestyrer af Donse Krudtværk 972
 - Hans Seidelin (1782–1830), Postmester, Kancelliraad 952, 1030
 - Hans Seidelin (1832–77), Professor 1316
 - Jacob (1792–1840), Ritmester, Stamhusbesidder 1017, 1020, 1023, 1027
 - Jens (c. 1711–61) 1316, 1327
 - Lorenz Jacob (1740–99), Sognepræst, Forfatter 952, 973
 - Peder Christian (1757–1827), Urtekræmmer 971, 971 ff., 973, 1257
 - Peder Lorenz (1799–1879), Prokurator, Skifteforvalter, Byfoged og Borgmester, Justitsraad 971, 973
 - Peter Nicolai (1793–1851), Møllelejer, ex. jur. 974
 - Peter Ulrik Frederik (1760–1840), Godsejer, Kammerherre 938
 - Petra Birgitte (1781–1865) 973, 973 ff.
- Berg, Caroline Sophie (1791–1846) 1256
- Claus (1532), Billedskærer 1310
 - Hans (c. 1741–efter 1801), Portner og Bud 1128
 - Juliane Cathrine (c. 1721–efter 1801), Husmoder 1128
 - Maren (1769–1850) 1300
 - Sophie (c. 1785–efter 1841) 1257
- Berger, Christian Johan (1724–89), Læge, Professor, Dr. med., Etatsraad 1097
- v. Berger, Dorothea Louise (1755–88) 1007
- Bergmann, Niels Andreas (1803–1877), Sognepræst 1012
- Bergsøe, Adolph Frederik (1806–54), Professor i Statsøkonomi, cand. jur., Landstingsmand 988
- Bering, Anna (1696–1764) 1308
- Ingeborg Pedersdatter (1727–96) 927, 933, 937, 941, 949, 952, 1302
 - Margrethe Pedersdatter († 1732) 941
 - Marie Kirstine (1728–58) 941
 - Peder Pedersen (1648–1727), Provst 1308
 - Vitus (1681–1741), Søfarer 941
- Berner († 1759), Oberstinde, se Barner og Kleppinck.
- Berner, Poul Johannes (1778–1822), Præst 1194
- Bernsteen, Christiane Friderica (1824) 1251 f.
- Bernstorff, Andreas Peter (1735–97), Statsmand, Gehejmeraad, Greve, Hv. R., Bl. R. 930, 945
- Christian Günther (1769–1835), Udenrigs- og Statsminister, Gehejmekonferensraad, Hv. R., DM, RE 951, 1303
 - Johan Hartvig Ernst (1712–72), Statsmand, Gehejmeraad, Greve, Hv. R., Bl. R. 930
- Bernth, Lauritz Andreas (1782–1860), Borgmester, Herredsfoged, Birkedommer, cand. jur., Etatsraad, R 1030, 1089 f.
- Berntzen, Carl Emanuel, se Bærens.
- Berregaard, Henrik (1783–1876), Oberstløjtnant, Kammerherre, R DM 998 f.
- Bertelsen, Hans (c. 1760–efter 1806), Gaardmand, Sognefoged, Kirkevæрге 1144 ff.
- Berzelius, Jöns Jacob (1779–1848), svensk Kemiker, Professor, Præsident for Videnskabernes Selskab, Friherre 1078–1083, 1278
- Bestle, Christopher (1780–1834), Overskibskirurg 1228, 1298 f.
- Beyer, Charlotte Elisabeth (1757–1817) 966
- Beyer, Hans Peter (Petri) (1747–1812), Sukkerraffinadør, Kammerraad, 950
- Thomas Thomsen (1797), Kaptajn 1326
- Bierg, Andreas Peter (1788–1858), Amtsforvalter, Justitsraad, ex. jur., R 1075
- Biering, Christian Gormsen (1731–76), Bogtrykker, Bladudgiver, Forfatter 1278
- Bildsøe, Gjørvel Cathrine Lorentsdatter (c. 1717–40) 972
- Bille, Andreas (Anders) (1730(ikke 34)–82), Kommandørkaptajn 1289
- Charlotte Margrethe (1739–1804) 1289
 - Daniel Ernst (1770–1807), Kaptajnløjtnant 1193, 1289
 - Michael Johan Petronius (1769–1845), Kontreadmiral, K 1007, 1213 ff., 1237
 - Steen Andersen (1751–1833), Admiral, Gehejmestatsminister, Kammerherre, SK, DM 951, 1201, 1203, 1219
 - Steen Andersen (1797–1883), Viceadmiral, Marineminister, Gehejmestatsminister, SK 1234, 1238 f.
 - Søren Adolph (1775–1819), Kommandørkaptajn, R 990, 1261, 1298
- Bille Brahe, Preben (1773–1857), Gehejmekonferensraad, Kammerherre, Lensgreve, SK, DM 1042, 1067
- Bindesbøll, Jacob Hornemann (1789–1852), Inspektør, Amtsforvalter, cand. jur., Justitsraad, R 1329
- Michael Gottlieb Birckner (1800–56), Arkitekt, Professor, Bygningsinspektør, R 1234
- Birch, Andreas (1758–1829), Biskop, Dr. theol., Professor, K 1010 ff., 1033
- Anna Dorthea (1757–1809) 1316
 - Anna Dorthea (1790–1853) 975, 1067
 - Anna Elisabeth (1742–67) 1317
 - Antoinette Christiane (1823–92) 1058, 1274
 - Antoinette Thomasine (1783–1855), 1119
 - Antonette Charlotta (1756–1835), 1028, 1316
 - Carl Christian Laurentsius (1753–1808), Provst, Dr. theol. 988, 1086, 1094 f., 1311
 - David Seidelin (1780–1854), Provst, R DM 1030, 1046, 1049–1052, 1311
 - Helene Frederikke (1784–1845) 1274
 - Marie Elisabeth (1754–92) 1028, 1316
 - Marie Elisabeth (1793–1868) 975, 1067
 - Peder Lund (1781–1851), Borgmester, Birkedommer, Etatsraad, R 957 ff., 961, 964, 966 ff.
 - Sophie Elisabeth (1781–1851) 1067, 1274
- Bircherod, Mathias Frederiksen (1696/97–1750), Provst 1301
- Birckner, Michael Gottlieb (1756–98), Præst og Skribent 1074?
- Bissen, Herman Vilhelm (1798–1868), Billedhugger, R, DM 1074, 1235 f., 1299
- Biødstrup, Maren Jensdatter (c. 1779–1814) 1277
- Biørn, Lars Pedersen (c. 1746–96), Farver 1100, 1282
- Maren Christina (1762) 1286
 - Peder Pedersen (1765), Bager 1126, 1286
- Bjerregaard, Ole Magnus (1779–1827), Sognepræst 1108
- Bjørn, Niels (1745–1811), Postfører 1117
- Blichfeldt, Jeens Ditlew (1783–1858), By- og Herredsfoged, Justitsraad 1075
- Blick?, Birgitte († 1808) 966
- Blick, Dorthea (c. 1751–1807) 966, 1256
- Blixen, Karen (1885–1962), Forfatterinde 1288
- Bloch, Caroline Sophie Emmerentze (1778–1830) 1089?, 1279
- Noline Christiane Amalia (1769–1851) 1089?, 1279
 - Søren Niclas Johan (1772–1862), Rektor, Professor, Dr. phil., Etatsraad, R, DM 1070, 1185
 - Tønne (1733–1803), Biskop 1089, 1141 f., 1144, 1305 ff., 1311, 1324 f.
- Blom, Emanuel (1788–1853), Kommandør, K 1238
- Bluhme, Christian Albrecht (1794–1866), Konsejlspræsident, Gehejmekonferensraad, SK, RE 992 ff., 1262
- Hans Emilius (1758–1826), Kommandør 994, 1262
 - Marie Dorothea (1796–1852), 994, 1262
- Blumensadt, Nicolai Nielsen (1760–1804), Apoteker 1078
- Blücher v. Wahlstatt, Gebhard Lebrecht (1742–1819), Fyrste, preussisk General, Feltmarskal 1315
- Blædel, Verner Ludvig (1783–1862), Sognepræst, Konsistorialassessor 1050
- Boalth, Jens (1725–80), Rektor, Justitsraad 1300
- Jens (1762–96), Resident 1242, 1300
- Bock, Johan Carl (1819), Forpagter 1276
- Bodendick, Johan Christian (1735–1818), Livkirurg, Justitsraad 1102

- Bodenhoff, Hans Carl (1791–1849), Kommandør, R, DM 990, 996, 1226, 1298
- Bodt (Both?) (1806), Bager i Kbh. 1156, 1291f
- Boech (1794), Student 1242
- Boeck, Christian Carl (1765–1846), By- og Herredsfoged, cand. jur., Etatsraad 1134 f.
- Johan Christian (1795–1836), konst. Guvernør, cand. jur. 993
- Boeg, Jens (1787), Student 1242?, 1300
- Boelsen, Johan August (1750–1815), Postmester, Gæstgiver 1141
- Boesen, Jens Frederik (1765–1839), Provst, R 1047
- Rasmus Bernhard (1822 (i Saksøbing)–efter 60), Malermester 1005
- Bohn, Marie (1760–1838), se Kofoed
- Bojesen, Augusta Natalie (1813–56) 1258
- Boe (1804–85), Læge, Justitsraad, R 1257 f.
 - Christian Ludvig Erasmus Thomasius (1809–28) 1258
 - Dorothea Sophie Christine (1806–86) 1258
 - Hanne (1818–99) 1258
 - Magnus Ernst (1776–1842), Sognepræst 975, 1257
 - Ottilia Christiane Elisabeth (1807–77), Privatlærerinde 1184, 1258
 - Severin Adrian (1802–81), Hospitalsinspektør, Amtsraadsmedlem, cand. jur., Justitsraad 1257
- Bokkenheuser, Christian Frederik (1773–1816), Kaptajnvagtmester 1246
- M., Jordemoder, se Rasmussen, Mariane Cathrine
- Bonne, Mette Cathrine (1730–82) 976, 1307, 1316
- Bonnevie, Andreas (1782–1833), Løjtnant, Sognepræst, Konsistorialassessor, Politiker, Digter 1244, 1300
- Anna Elisabeth (1794–1880) 1105, 1193, 1207, 1210, 1216–1220, 1240 ff., 1242–1247, 1300
 - Cathrine (1792–1863) 1211, 1219, 1243 f., 1300
 - Emanuel (1763–1846), Toldinspektør, Justitsraad 1210, 1217–1220, 1241–1244, 1300
 - Honoratus (1795–1873), Sognepræst, R 1211, 1219, 1242 f.
 - Maren Margarete (1776–1852) 1219
 - Tørris (1762–1820), Handelsmand, Godsejer 1242
- Bonnez, Edouard (1804–74), Byfoged og Borgmester, cand. jur., Kancelliraad 1017, 1023
- Borch, Anders (1753–1837), Købmand, Legatstifter 933
- Birgitte Jacobsdatter (c. 1688–1777) 939
 - Inger Bolette (1800–84) 1185 f.
- Borchsenius, Cecilie Cathrine Dorothea Margrethe (døbt 4/5 1774 i Husby (Enkekassen), † (13/5) 1846 i Kbh.) 1306 f.
- Else Cathrine (1730–1804) 966
 - Frederik (c. 1763–efter 1787), Skriverkarl 966, 1256f
 - Frederik (* 1765) 1256
 - Johan (1767–1824), Sognepræst 1256
- Borgen, Niels Jørgen (1761–1822), Degn i Værum 1088, 1279
- Bornemann, Cosmus (1722–66), Sekretær i DK, Justitsraad 939
- Hedeveg Margrethe (1679–1749), Godsejerinde 941
 - Henrik (1646–1710), Biskop 1319
 - Vilhelm (1731–1801), Generalauditør, Konferensraad 946, 1250
- Both, Georg (1792), Bager 1156?, 1291
- Georg Mathias (1810), Bager 1156?, 1291
- Boye, Marx (1768–1856), Apoteker, Assessor pharm. 1070, 1075
- Boysen, Andreas Jacobsen (1712–90), Provst 1142, 1144 ff., 1289
- Nicolai (1755–97), Gaardejer, Kirkeværg 1144, 1146, 1289
- Brabrand, Frederik (1714–99), Landsdommer, Godsejer, Konferensraad 936 f.
- Johan Ludvig (c. 1745–1804), Professor 937
- Bramslev (1793), Ridefoged 1146
- Brandenburg, Andreas (1804) 1146
- Brandes, Ludvig Israel (1821–94), Overlæge, Professor, Dr. med., Etatsraad, R DM 1247
- Brandt, Andreas Frederik (1783–1846), Institutbestyrer, Boghandler, cand. philol. 1220
- Enevold (1738–72), Hofmand, Kammerherre, Greve 944
 - Gomme Jacob (1777–1835), Sognepræst 1042, 1067
 - Jørgen Ludvig (1788–1844), Sognepræst 1024
 - Michael (1753–1812), By- og Herredsfoged, virkelig Justitsraad 1134
- Brangstrup, Mathias (1761–1829), Sognepræst 1157
- Brasch, Jens (1774–1845), Proprietær, Justitsraad 1053, 1067, 1276
- Brasen, Jeppe Eenholm (c. 1727–67), Klokker 1278
- Brasen, Johanne Christine († 1780) 973
- Niels (1754–1815), Skoleholder, Klokker 1078, 1278
- Braur, Peter Balthasar († 1819/29), Klejnsmed 978
- Breckling, Axel Hviid Frederiksen (1753–97), Sognepræst 1086
- Breegaard, Anders Pedersen (1796) 1145
- Breinholm, Charlotte Lovise (1783–1831), Institutbestyrerinde 1318
- Dorthea Charlotte (1768–efter 87) 1318, 1327
 - Elias (1781–99) 1318
 - Henrik Vilhelm (1779–1841), Sognepræst 1318
 - Severina Christiana (1773–1833) 1318
 - Sophia Hedeveg (1776–efter 1832) 1318
 - Thomas Sørensen (c. 1733–1815), Student 1318
- Brendstrup, Peder (c. 1809–73), cand. phil. 1023, 1269
- Brieghel, Johan Frederik (1733–1802), Livkirurg, Justitsraad 1102
- Brinch, Drude Margrethe (1713–86) 939, 949, 952
- Elisabeth Cathrine (1751–52) 939
 - Lene (Helena) Ambrosia (1715–88) 948, 1251, 1301
 - Sophia Elisabeth (1719–76) 975, 977, 1250, 1326
 - Sophie (1749–52) 927
- Brinck, Hans Iver (* og † 1760) 1251
- Iver (1722–79), Sognepræst 927, 939, 948, 1251, 1302
 - Johanne Marie († c. 1740) 1315, 1327
- Brinck-Seidelin, August Frederik (1805–06) 938
- August Frederik (1808–78), Postmester 938
 - Carl Anton (1785–90) 937
 - Carl Ludvig Ferdinand (1804–15) 938
 - Caspar Christopher (1781–1861), Ritmester 936 ff.
 - Christiane Sophie (1790–1858), Konventualinde 937 ff.
 - Hans (1750–1831) se Brink-Seidelin
 - Hans Diderick (1720–78), Stamhusbesidder, Konferensraad 927, 935, 941, 944, 989, 1301 f., 1323 f.
 - Hans Diderick (1780–1831), Digter, cand. jur. 933, 937 f.
 - Ingeborg Elisabeth (1782–1850) 937 ff.
 - Ivarica (1754–1826) 933, 937, 939, 948
 - Iver (* og † 1756) 952
 - Iver (1757–61) 952
 - Ludvig Christian (1787–1865), Amtsforvalter, Departementschef, Konferensraad, SK 935, 937 ff.
 - Mariane Magdalene (1802–64) 935, 938 f.
 - Peder (1753–54) 948
 - Peter (1783–1826), Hofjunker 937 f.
 - Petronelle (1755–1801) 933, 937, 939, 948, 949 f., 950
 - Sophie Elisabeth (1819–88) 939
 - Sophie Elisabeth Cathrine (1752–1820) 933, 937 f., 939 f., 948 f.
- Brink, Iver (1665–1728), Provst 1324
- (Anna) Martha (c. 1696–1758) 1251
- Brinck-Seidelin, Hans (1750–1831), Stamhusbesidder, Konferensraad 927–936, 936 ff., 944, 949, 1070, 1249 f.
- Brix, Jens Christensen (1780–1849), Sognepræst, Konsistorialraad 1020
- Broagger, Ane (c. 1797–1818) 1030? 1270
- Ane Marie (c. 1784–1844) 1030? 1270
- Broca, Jean (1750–93), Præst 1268
- v. Brockdorff, Joachim Christopher (1742–78), Sekondritmester 938
- Broge (1833) 1023
- Brorson, Christian Frederik (1758–1847), Sognepræst, K 1132
- Brown, Jens Parelius (1751–1817), Auktionsdirektør 1095
- John (1723–1808), Grosserer, Skibsreder, Generalkrigskommissær 1261
 - Peter Wessel (1791–1821), Premierløjtnant 1217
- Bruhn (1770), Forvalter 986
- Hans Severin († 1772/84), Landinspektør 986? 1259
- Brummer, Johann Christian Friedrich (1768–1836), Universitetsboghandler 980 ff.
- Bruun, Andrea Margaretha (c. 1771–efter 1803) 1146
- Andreas Christian (1764–1824), Sognepræst 1146
 - Andreas Pedersen (1718–66), Sognepræst, Diaconus 1126
 - Else Cathrine (1772–1840) 1185
 - Jacob Urbansen (1679–1708), Sognepræst 1314
 - Johan Ludvig (1735–96), Proprietær, Justitsraad, Landvæsenkommisær 1077
 - Johannette Georgine (1764–1831) 1077
 - Lambert Daniel (1754–1839), Sognepræst, Konsistorialraad 1100, 1290
 - Magdalene (1850–1937) 1070
 - Malthe Conrad (1775–1826), Digter, Geograf 1303

- Bruun, Mariane (1738–99) 937
 – Niels Thoroup (1778–1823), Forfatter og Oversætter 1166
 – Osvald Waldemar (c. 1830–84), Sporvejsdirektør 974, 1257
 – Peter Urban (1785–1833), Kaptajn, Redaktør, R. 1211 f., 1214
 – Sofie (1683–1723) 1319
- Brüel, Søren August (1790–1872), Prokurator, cand. jur. 958
- Brüggemann, Frederikke Edele Benedicte (1777–1846) 938
- Brügmann, Christiane Frederikke (1744–96) 1306
 – Peder († før 1740), Forvalter 1316, 1327
- Brünnich, Morten Thrane (1737–1827), Zoolog og Mineralog, Etatsraad 1099
 – Peter (1739–1814), Historiemaler, Kancelliraad 1048
- Brøchner, Jørgen († 1741), Skarpretter 1312
- Brøgger, Marie (1836) 1020
- Brøndlund, Peder Andersen (c. 1679–1733), Sognepræst 1319
- Brøndsted, Peter Oluf (1780–1842), Arkæolog, Professor, Gehejmelegationsraad, K 981, 1259
- Brønnicke, Ebba Seidelin (* 1887), Sekretær, FM 1186
- Brønnum, Christen (1762–1825), Overkrigskommisær 1134, 1288
- Buch, Albert Philip (1726–67), Proprietær 952
 – Dorothea Margrethe (1724–1804) 972
 – Hans (1753–1821), Provst 1134
 – Iver Windfeld (1808), Vicekonsul, Etatsraad 1195, 1295
- Buchart, Johan Friderich (1808), Skomager 973
- Buchwald, Caroline Elisabeth (1810–90) 1006
 – Georgine (1759–1808) 933
- Buemann, Jens Peter (1792–1868), Herredsfuldmægtig, ex. jur., Forligskommisær 1076
- Bugge, Ambrosius (1780–1831), cand. jur., Sekondløjtnant, Krigsassessor 1156
 – Olive Magdalena (1785–1851) 1156?
 – Thomas (1740–1815), Astronom, Professor, Etatsraad, R. 956, 1156
- Buhl, Peter (1789–1812), Sekondløjtnant, R DM 1202
- Bunde, Johannes Andreas (1794–1855), Læge 1087
- Burchart, Jacob Henriksen (1736–98), Sognepræst 1146
- Busch (1847), Privatlærer i Ebelfoft 1028
 – Carl Reinhold (1815–65), Prokurator, Godsforvalter, exam. jur., v. Kancelliraad 1091, 1094
 – Christopher Heidenreich (1706–78), Provst 1314
 – Frederik Vilhelm (1810–58), Institutbestyrer, cand. phil., Gæstgiver 1028, 1269
 – Jesper Iver Conrad Søren (1848–efter 62) 1028
 – Johan Peter Georg Hannibal (1828–1909), Sagfører, Byrådsmedlem, Branddirektør, Kammerassessor, R. 1091, 1280
 – Margrete Marie (1742–81) 973
- Buschmann, Steen Christopher (1728–86), Amtsforvalter, Justitsraad 977
- Busch-Møller, Einar (* 1892), Grosserer 1280
- Buus, Else Christensdatter († 1747–64) 1094
- Byberg, Christen (1738–1806), Oberstløjtnant af Infanteriet, Garnisonsadjutant 1132
- Bülow, Bernhard Ernst (1815–79), dansk Forbundsgesandt i Frankfurt, Gehejmekonferensraad, SK DM 1003
- v. Bülow, Frederik (1740–1815), Kommandør, Kammerherre 1306
- Byrholdt, Maren (* 1765) 1104? 1107? 1285
 – Marie eller Maren (c. 1762–1857) 1104, 1107, 1285
- Bützow, Ole Nicolai (1742–94), Professor 1089
- Bærens, Carl Emanuel (c. 1775–1839), Hospitalslem, Ringer og Bønholder i Sct. Hans Hosp. og Vartov 1108
- Bärens, Johan Hendrich (1761–1813), Fattigvæsenetsdirektør, Assessor i Hof- og Stadsretten, Justitiarius i Fattigvæsenets Politiret, cand. jur., Etatsraad, R 1100 f., 1107 f., 1111, 1113 ff., 1120, 1129 f., 1133, 1285, 1328
- Bøcher, Mathæus Bartholomæus (1811–86), Kontreadmiral, Direktør for Marineministeriet, Chef for Orlogsværftet, SK 1224
- Bøeg, Jens (c. 1770–1812), adj. Postmester 1242? 1300
 – Magnus (1787–1839), Premierløjtnant, Toldbetjent, Kammerraad, R 989, 1205, 1207
- Bøgh, Anna Sophie Birgitte (1846–efter 90) 1069
 – Christopher Benedict (1773–1825), Sorenskriver, cand. jur. 988
 – Frederik Julius (1774–1844), Toldinspektør, ex. jur. 988
 – Jens Lassen (1730–95), Mølleejer 1312
 – Nicol Seidelin (1717–78), Provst 1312, 1321
- Bøgh, Nicolai Seidelin (1805–80), Provst 1054, 1061, 1063 ff., 1069, 1274
 – Nicolai Seidelin (1843–1905), Litteraturhistoriker, Lærer, Forfatter, Professor, R 1271
 – Niels (1728–65), Sognepræst 1312
 – Olaf Theodor Nicolaj Seidelin (1882–1947), Fuldmægtig i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, cand. jur. 1271
 – Ole Mathiasen (1811–38), Portrætmaler i Aarhus 1074
- Bøttger, Anne (c. 1783–efter 1804) 1146
- Callisen, Erasmine (1818–59) 1237
 – Henrich (1740–1824), Generaldirektør for Kirurgien, Konferensraad, K 955, 972, 980, 1097 f., 1102, 1106, 1154, 1156, 1237
- Calundan, Jens Christian (1792–1856), Gæstgiver, Prokurator, ex. jur. 1071 f., 1076, 1091, 1276
- Capito, Johannes (1747–1803), Læge, Kirurg, Dr. med. 1328
- Cappel, Joachim Dietrich (1717?–84), Apoteker 1078
- Carl (1680–1729), Prins 1323, 1327
- Carl (1744–1836), dansk Generalfeltmarskal, Landgreve af Hessen-Kassel, RE. Storkommandør af Dbg. 951, 1226
- Carlsen, Andreas (c. 1737–84), Urtekræmmer 972
 – Frederikke Krogstrup (c. 1807–78) 1290
- Caroline (1793–1881), Arveprinsesse 1037, 1188
- Caroline Amalie (1796–1881), Christian VIII's Dronning, Storkommandør af Dbg. 1053, 1207, 1223, 1273
- Caroline Mathilde (1751–75), Christian VII's Dronning 942, 944
- Carstensen, Christian († før 1762) 1286
 – Knud Nicolai (1750–1820), Landfysikus, Dr. med. 1098
 – Lyder († (før) 1754) 1286
 – Peter Severin (1819–93), Gaardejer 1091
- Caspersen, Christen (1789–1835), Kirkesanger og Skolelærer 1017, 1023
- Castenschiold, Carl Adolph (1740–1820), Godsejer, Kammerherre 938
 – Caroline (1771–1832) 938
 – Johan Carl Thuerecht (1787–1844), Stiftamtmand, Kammerherre, R DM 1049, 1053
 – Maria Wilhelmine (1768–1845) 937
 – Sophia Amalia (1765–1843) 964 ff.
- Castonier, Daniel Bernhard (1778–1838), Generalkrigskommisær 1012
 – Frederik Julius Christian (1761–1838), Generalløjtnant, kommanderende General, SK 1078
- Cathcart, William Shaw (1755–1843), engelsk General, Gesandt, Greve 1119 f.
- de Cederfeld, Andreas Christian (1779–1839), Kommandørkaptajn, R 1220 f.
- Charlotte (1789–1864), Prinsesse, se Louise Charlotte
- Charlotte Frederikke (1784–1840), Prinsesse 1037–1040, 1053, 1060, 1065, 1196, 1198 f., 1271, 1273
- Cheldorph, Maren Nielsdatter (c. 1686–1735) 971
- Chemnitz, Johan Hieronymus (1730–1800), Sognepræst 1132
- Chevreul, Michel-Eugène (1786–efter 1852), fransk Kemiker 1083
- Chrétien, Gilles Louis (1754–1811), fransk Kobberstikker, kom 1788 til Paris 950, 952
- Christensdatter, Else († 1747–64), se Buus
 – Johanne (c. 1761–96) 1277
- Christensen, David (1607–58), Provst 1323
 – Herman Friderich (1824), Sadelmagersvend 1251 f.
 – Jens (c. 1755–1830), Husmand 1255
 – Jens (1828), Gaardmand i Løgtved 959 f., 963, 969
 – Laurits (1793–1832), Kaptajn, Guvernør i Ostindien, R. 1216?
 – Lauritz (1824), Tehandler 1251
 – Morten (1827), Sognefoged 959
 – Niels (1796) i Hønning 1145
 – Niels (c. 1767–1817), Hofbogtrykker 987
 – Ole (1828), Spækhøker i Næstved 964
 – Oluf (1739–1817), Købmand 1134, 1288
 – Peder (1826), Smed i Regerup 959
- Christian IV (1577–1648), Konge 1074, 1220
- Christian VI (1699–1746), Konge 942
- Christian VII (1749–1808), Konge 942, 944, 1074, 1108
- Christian VIII (1786–1848), Konge 1037–1041, 1044, 1046 f., 1049, 1052 f., 1060, 1065, 1105, 1196, 1199, 1207, 1222 ff., 1271, 1273, 1303

- Christian IX (1818–1906), Konge 1224
- Christian August (1768–1810), Prins af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg, General, Statholder i Norge, 1809
Kronprins af Sverige under Navnet Karl August, BL. R., Storkommandør af Dbg. 953
- Christian Frederik, Prins, se Christian VIII
- Christian Frederik (* og † 1807), Prins 1040
- Christiani, Fritz Holger (1848–1931), Sognepræst, R 1288
– Johan Gottlieb († c. 1823), Soldat, DM 28/1 1809 1123
- Christiansdatter, Ellen (1817) i Hallagermagle 959
– Gjertrud (1818–1900), Jordemoder 1275
- Christiansen, Christen (c. 1771–1841), Husmand 1255
– Claus Frederik (1833–56), Morder 1093 f., 1281
– Hans (1836), Tjenestekar i Vanløse 966
- Christoffersen, Ingeborg (* 1892), se Ege
- Christophersen, Christian (1787), 1289
– Hans (1787) 1289
- Chunqua (1833), Hongkøbmand, 1231
- Claessen, Frederica Elisabeth (1748–1817) 1048
- Clausdatter, Drude Margrethe (c. 1666–1711) 1323, 1327
– Mette (1648–1708) 941
- Clausen, Abel Marie (1751/52–96) 988
– Bolle († 1711), Skolemester 1324
– Christian (c. 1715–91), Hofglarmester 987
– Christian (1750–1825), Hofglarmester 987 f.
– Christian Ferdinand (1821–71), Glarmester 988
– Christian Frederik (1785–1838), Glarmester, Kaptajn 988
– Henrik Georg (1759–1840), Stiftsprovst, Professor og Dr. theol. h. c., R, DM 1010, 1044?, 1233
– Henrik Nicolai (1793–1877), Politiker, Professor, Dr. theol., SK 997, 1044?
– Johan Ferdinand (1789–1865), Glarmester 988
– Maria Elisabeth (1792–1851) 978, 985, **987 f.**
– Peter Kryssing (1761–1828), Sognepræst 1067
- Clauson, Conrad (1753–85), Jernværksejer 1296
– Eleonore (1778–1823), 1196 ff., 1296
- Clementin, Henrik Jespersen (1750–89), Sognepræst
– Peder Pedersen (1711–72), resid. Kapellan 1314
- Clementsens, Jens (1765–1844), Told- og Konsumtionskasserer, Justitsraad, ex. jur. 1033
- Clod, Peter (1753–1804), Domprovst, Professor 1070
- Colbjørnsen, Christian (1749–1814), Statsmand, Gehejmekonferensraad, K, SK, DM 930, 945 f., 1250
– Jacob Edvard (1744–1802), Højesteretsjustitiarius, Professor, Dr. jur., Konferensraad 1250
- Cold, Christian Magdalen Thestrup (1754–1826), Professor, Dr. jur., Kancellideputeret, Gehejmekonferensraad, K, DM 1328
- Colding, Hans Erik (1793–1857), Provst, R 1010–1024, 1026 f., 1051
- Collett, James (1728–94), Købmand, Fabriks- og Bjergværksejer 1197, 1296
– John (1758–1810), norsk Handelsmand og Godsejer, R 1196 ff., 1296
– Mathia (1737–1801) 1197, 1296
- Collin, Edvard (1808–86), Departementschef, Sparekassedirektør, cand. jur., Etatsraad, K¹ 1271
– Jonas (1776–1861), Finansdeputeret, Gehejmekonferensraad, SK 951, 1234
- Colsmann, Johannes (1771–1830), Over- og Hofkirurg, Professor, Generaldirektør for Kirurgien 1154
- de Coninck, Louis (1788–1840), Kommandørkaptajn, R 1234
- Conradsen, Lars Frederik (1780–1840), Hospitalsinspektør, Tiendekommissær 1104, 1107, 1121–1123, 1158 ff., 1162 f., 1167, 1170–1174, 1178–1180, 1184, 1292
– Marie Concordia (1812–62) 1171
- Cordsen, Claus Diderich (1779–1818), Underkancellist, cand. jur., Kammerjunker 937, 939, 948, 987
– Claus Diederichsen (c. 1673–1740), Købmand, Kirkeværg 940 f.
– Diederich (1639–1724), Købmand 941
– Diederich (1726–77), Handelsmand 941
– Dorthe Diederichsdatter (1675–1730) 941
– Morten (1724–47), Kancelliraad 941
– Morten Diederichsen (1668–1727), Borgmester 941
– Stephan Hofgaard (1727–1800), Højesteretsjustitiarius, Gehejmeraad 938 f., **940–948**, 948 f., 1070, 1250
- Cortsen, Jens Severin (1742–97), Amtsforvalter, Kancelliraad 1099, 1291
– Marie Dorthea (1745–1809) 1134, 1320, 1327
– Peder Nielsen (1701–61), Provst 1320
- Cramer, Carl (1796–1860), Sognepræst 1023
- Crause, Dorothea Elisabeth (1751–1828) 1260
- Crondal, Peder Nielsen (c. 1651–1740), Degn 1094
- Cruuse, Niels Christian Bang (1757–1808), Præst 1104, 1107, 1109, 1119
- Czechanowsky, Johan Anton (1770–1812), Distriktslæge 1286, 1328
- Dahl, Aage Georg (* 1893), Sognepræst, R 1319 f.
– Jonas Kirsebom (1773–1850), Præst i Højland i Norge 966
- Dahlén, Carl (1770–1851), Solodanser, Instruktør 1194
- Dahlerup, Hans Birch (1790–1872), Viceadmiral, østrigsk Friherre og Gehejmeraad, SK 1007, 1192, 1194–1200, 1234, 1237 f.
- Dahlstrøm, Cathrine Hedvig (c. 1750–1826) 986, 1259
– Mathias Peter (c. 1782–1846), Forpagter, Toldbetjent 1036
- Dalhuus, Elisabeth Eskildsdatter († 1719) 1309
- Dam, Anna (c. 1733–1805) 1104
– Johannes (1813), Hospitalslem, Bønsholder 1108
- Damman, Christian Andreas (1776–1818), Apoteker, Gæstgiver 1070
- Dan, Lars Christian (1741–1813), Sognepræst 1009
- Danchell, Wolrath Christian (1784–1826), Højesteretsassessor, cand. jur. 973
- Danner (1761), Kirurg 942
– Louise Christine (1815–74), Lensgrevinde, Frederik VII's Gemalinde 1003, 1043, 1262
- Danneskiold-Løvendal, Francois Xavier Joseph (1742–1808), Generalmajor, Gesandt, Greve, Hv. R. 1195, 1295
- Dastrup, Peter (1770–1847), Sognepræst 1107, 1130
- Daue, Hinrich (1719–90), Herredsfoged, Kancelliraad 1321, 1327
- Daugaard, Rasmus (1799–1851), Distriktslæge 1071, 1075
- David, Christian Georg Nathan (1793–1874), Politiker, Nationaløkonom, Professor, Dr. phil., Konferensraad, SK 997 f.
- Davidsdatter, Armgaard Margrethe, se Rhoeland
– Sophia (1643–1716) 1322
- Davy, Humphrey, Sir (1778–1829), engelsk Kemiker, Professor 1081 f.
- Deichmann, Jacob (1788–1853), Boghandler, Kancelliraad 980, 984
– Knud Schott (1764–1823), Provst 1134
- de Juge, C. F. Louis (1803), fransk Major, Lærer, Forfatter 1194
- Delgast, Mette Elisabeth Hansdatter (1729–1800) 1301
- Demosthenes (384–322 f. Kr.), græsk Statsmand og Taler 1074
- Deramm, Honoratus Bonnevie (1797–1875), Kontorchef, cand. jur. 1242
– Peder Lund (1758–1804), Herredsfoged, Prokurator, ex. jur. 1219
- Desmercières, Jean Henri (1687–1778), Gehejmekonferensraad, Bl. R. 1074
- Deuntzer, Johan Henrik (1845–1918), Juridisk Professor og Skribent, Konsejlspræsident og Justitsminister, Dr. juris h. c., Gehejmekonferensraad, SK 1233
- van Deurs (c. 1770), hollandsk Konsul 1066
– Jacob Frederik (1764–1851), Generalkrigskommissær, Godsejer, Kammerherre 938
- Devrienne, Marie (1719–81) 1290
- Dichmann, Carl Frederik (1763–1806), Sprogfilosof, tit. Professor 989, 1194
- Dichmann, Cornelius (1769–c. 1819), Adjunkt 1154
- Diechmann, Carl Andreas Christian Birch (1791–1840), Major 1028
– Charlotte Maria Birch (1791–1878) 977, 1008, 1010, 1012, 1026 ff., **1028 f.**
– Hans (1756–1808), Borgmester, Justitsraad 1028, 1316
- Dietrichson, Job Christian (1772–1865), Major og Artilleriintendant, Toldkasserer 1007
– Niels Dorph (1746–75), Sognepræst 1030, 1308, 1310
- Dinesdatter (Dynisdatter), Maren (c. 1655–1716) 1326 f.
- Dinesen, Dines († 1823 i Kbh.), Skorstensfejermester 1111
– Karen Christence (»Isak Dinesen«), se Blixen, Karen
- Dinsen, Hans (1781–1855), Gaardejer, Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling 1054, 1273
- Discher, Gregers Johannes (1772–1849), Provst, R 1128
- Ditzen († før 1828), Brændevinsbrænder 1255
- van Dockum, Carl Edvard (1804–93), Admiral, Marineminister, Kammerherre, SK 998, 1221, 1238 ff., 1262

- van Dockum, Jost (1753–1834), Viceadmiral, SK 990, 1201, 1205, 1211–1215, 1239
- Dons, Margrethe Heitmann (1789–1852) 1075
- Dorrien, Liebert Hieronymus (1742–1814), Generalmajor 1078
- Drachmann, Amalie (1750–1832) 987
- Andreas Georg (1810–92), Ortopæd, Professor, Dr. med. h. c., R, DM 994–997
 - Holger Henrik Herholdt (1846–1908), Digter, K² 994
- Drakenberg, Christian Jacobsen (1626?–1772), dansk-norsk Sømand 1074
- Dreier, Frederik Henrik Hennings (1827–1853), Forfatter, Socialist, stud. med. 1185
- Drewsen, Adolph Ludvig (1803–85), Justitiarius, cand. jur., Konferensraad, SK 1271
- Christian (1745–1810), Papirmager 1271
 - Johan Christian (1777–1851), Landøkonom, Industridrivende, Politiker, Kammerraad 1083 ff.
- Dreyer, Jens Hansen († 1753), Godsejer, Kancelliraad 1251
- Sara Jensdatter (1723–79) 977, 1251
- Duche, Maren (1705?–68) 1320, 1327
- Ducke, Marie (1705?–68) 1320
- Due, Jens Andersen (1820–63), Andenlærer, se Andersen-Due
- Dunker, Conradine Birgitte (1780–1866), norsk Memoireforfatterinde 1296
- Dupont, Ida Peder Trine (Petrine) (1836–efter 60) 1291
- Jacob (c. 1702–76) 1290
 - Jacob (1745–91), Gaardmand 1290
 - Jacob (1830–39) 1291
 - Jacob Andreas (1785–1856), Gaardejer 1290
 - Jacobine Jensine Kirstine Johanne Jacobsdatter (1827–1912) 1291
 - Peter Christian (1790–1862), Skolelærer, cand. phil. 1146, 1149, 1290
- Du Puy, Jean Baptiste Edouard Louis Camille (c. 1770–1822), Komponist, Violinist, Kapelmester og Sanger 1040
- Duval de la Pottrie, se under Pottrie
- Dyhr, Andreas Jørgensen (c. 1728–1805), Proprietær 1290
- Johanne Marie (c. 1750–1820), Gaardejerske 1290
- Dyrelund, Anna Cathrine Nielsdatter († 1778) 1249
- Døcker, Johan Carl (1801–29), Løjtnant, Sekretær, Proprietær 1091
- Døfler, Andreas (c. 1751–efter 97), Skrædder 1325
- Ebbesen, Lambert (1620–77), Toldskriver 1323
- Eberlin (1817), Jomfru 988
- Anna Maria (c. 1755–1816) 987 f.
- Eckersberg, Christoffer Wilhelm (1783–1853), Portræt-, Landskabs- og Sømaler, Professor, R, DM 1235
- Edsberg, Johan Henrik (1781(ikke 84)–1871), Sognepræst 1272
- Ege, Ingeborg (* 1892), Domprovstinde 1311
- Egede, Hans Povelsen (1686–1758), Missionær, Biskop 1099, 1270
- Karen Poulsdatter (1754–99) 1099
 - Poul Hansen (1708–89), Missionær, Professor, Biskop 1099, 1281, 1309
- Eggebrecht, Nicolaus († 1639), Kancellisekretær 1323
- Eg Kristensen, Asger, se Kristensen
- Egtved, Jørgen (1739–1812), Sognepræst 1141
- Eichel, se ogsaa Bartholin Eichel
- Eichel, Elisabeth Hedeveg (1729–55), Stamhusbesidder 936
- Johan (1729–1817), Landfysikus, Dr. med. 976, 1078, 1261
- v. Eickstedt, Hans Henrik (1715–1801), General, Statsminister, Hv. R., Bl. R. 1263
- Eilersen, Jacob Scavenius (1788–1874), Proprietær 1023, 1269
- Eilschou, Andreas Andresen (1719–54), Sognepræst 1308
- Morten Christian (1753–1810), Apoteker 1028
- Elberg, Caspar (1776–1855), Major 1033, 1075, 1270
- Elberling, Frederik Emil (1804–80), Sekretær, Herredsfoged og Skriver, cand. jur. 1187
- Elers, Jørgen (1647–92), Deputeret, Legatstifter, Etatsraad 1138
- Elert, Nicolai (1740–1803), Bibliotekar, Professor 1095, 1100
- Elisabeth Wilhelmina (c. 1751–98) 1289
- Ell, Jess Hansen (c. 1739–95), Købmand, Værtshusholder, Eligere Mand 1135
- Elley, Peter (c. 1775–1842), Gartner 1158
- Elmqvist, Adolph Frederik (1788–1868), Bogtrykker, Redaktør, Overkrigskommissær, R 1033
- Louise Nielsine (1816–77) 1033, 1270
- Eltong, Peter (1790–1863), Prokurator, ex. jur. 966
- Emil, Prins, se Frederik Carl Emil
- Enevoldsen, Jens (1772–92), Skoleholder 1128
- Engberg, Cathrine Margrethe Jespersdatter (1696–1775) 1316
- Engelbreth, Edel Fridericha (1742–1832) 1317
- Øllegaard Sophie (1750–1803) 1249
- Engelbretsen, Knud (c. 1700–67), Herredsskriver 1317
- Engelsted, Jacob Willads (1786–1854), Raadmand, By- og Raadstueskriver, v. Kancelliraad, cand. jur. 1033
- Engelstoft, Christian Thorning (1805–89), Biskop, Kirke- og Lokalhistoriker, SK, ~ Louise Holm 1054 f., 1058 f, 1061–1065, 1274
- Laurits (1774–1851), Historiker, Dr. phil., Professor, Konferensraad, Ordenshistoriograf, SK, 983
- Enger, Franciska Caroline Elise (1805–81), se Fanny
- Enmark, Peder (c. 1759–efter 1806), Kromand 1144, 1146
- Erichsen, Anna Margrethe (1763–1805) 1047, 1066, 1275
- Erik (c. 1742–88), Regimentsfeltskær 1096
 - John (1728–87), Rentekammerdeputeret, Professor, cand. jur., Konferensraad 1250
 - Karen Kragh (1748–1828) 989, 1260 f.
 - Laurits (1716–56), Borgmester, Kammerraad 948, 1260 f.
 - Søren (c. 1757–1821), Avlsmand, Røgter 1076
- Eriksdatter, Birthe Cathrine (1805–92) 1067
- Maren († 1729–42) 1326
- Eriksen, Niels († 1719), Køb- og Handelsmand 1308
- Ernst, Axel Christian (1891–1964), Advokat, Numismatiker, Byrådsmedlem 1277
- Erslev, Edvard (1824–92), Overlærer, geografisk Forfatter, tit. Professor, R, FMG 1293
- Anna (1862–1919), Forfatterinde 1293
- Esbensen, Johan Riber (1798–1885), Sognepræst 1062, 1064 f.
- Eschricht, Daniel Frederik (1798–1863), Fysiolog og Zoolog, Professor, Dr. med., Etatsraad, R, DM 1001, 1003, 1006, 1041
- Ewald, Christian (1751–1829), Generalkrigskommissær, cand. jur. 1009, 1260
- Hans Rostgaard (c. 1769–efter 1806), Kirkeværg 1144 ff.
 - Johann (1744–1813), General, Hv. R., DM 1315
 - Johannes (1743–81), Digter 1188, 1263
- Evaldsen, Mette Margrethe (1753–1824), 1066 f.
- Evers, Andreas Jørgen (1785–1866), Godsforvalter paa Wedellsborg, Kammerraad 1053 f.
- Frederik Wilhelm (1784–efter 1815 († i Udlandet)), Premierløjtnant, Maanedskaptajn, løjtnant 1214 f.
- Eyraud, Jeanne Elizabeth Pauline (1753–1812) 1007, 1268
- Pierre Paul (1716–83), Præst 1268
- Faber, Lauritz Nicolai (1762–1835), Bladudgiver 1310
- Nicolai (1789–1848), Biskop, Dr. theol. et phil., K 1044 ff., 1049–1053, 1056
- Fabritius, Christen (c. 1750–1804), Godsejer 1077
- Christian (1753–1819), Sognepræst 1075
 - Elisabeth Nicoline (1807–62) 1075
 - Lars (1770–1830), Kommandør, R, DM 1193, 1200, 1207, 1212 f.
 - Lars Schurmann (1805–80), Bankkasserer, ex. jur., Etatsraad, R 1033, 1035
- Fabritius, Albert (* 1905), Genealog, Administrator, kgl. Ordenshistoriograf, Dr. phil., R¹ 1274, 1312
- Frederik (1683–1755), Hofjuveler, Stadshauptmand, 988
- Falbe, Christian Andreas (1769–1838), Herredsfoged, cand. jur., Justitsraad 1050, 1273
- Christian Tuxen (1791–1849), Generalkonsul, Kommandørkaptajn, Arkæolog og Numismatiker, Kammerherre, R, DM 1041, 1192, 1272
 - Engelke Charlotte (1771–1846) 1043, 1050, 1053, 1067, 1273, 1275
 - Ferdinand (Frederik) Vilhelm (1745–1814), Generalmajor, Deputeret, R 1042, 1048
 - Johanne Caroline Vilhelmine (1789–1823) 1042, 1067
 - Ulrich Anton (1746–95), Toldinspektør 1272
- Falch, Margrethe Dorothea (c. 1755–1804) 1326
- Falck, Augusta (Doda) Fernanda Jenny Olufa (* 1894), se Bauditz
- Elise Charlotte Amalie (1825), Skuespillerinde 1267
- Falsen, Anna Marie (* og † 1748) 1308
- Anna Marie (1749–1807) 977, 1009, 1030, 1307 ff., 1327

- Falsen, Bente Kirstine (1688–1728) 1309
 – Elisabeth (1687–1768), Forfatterinde 1309
 – Elisabeth (1721–72) 1308
 – Elisabeth (1754–54/55) 1308
 – Elisabeth (1755–62/63) 1309
 – Elisabeth Sophia (1724–81) 1308
 – Ellen Cathrine (1690–1728) 1309
- de Falsen, Enevold (1695–1761), Borgmester, Assessor i Højesteret, Etatsraad 1309 f.
- Falsen, Enevold (1729–30) 1309
- de Falsen, Enevold (1755–1808), Digter, Højesteretsassessor, Etatsraad 1196, 1265, 1295 f.
 – Johan Eskild (1692–1758), Godsejer, Kommerceraad 1309
- Falsen, Johan Eskild (1726–30) 1309
 – Johan Eskild (1762–69) 1309
- de Falsen, Jørgen Conrad (1785–1849), Kontreadmiral, Godsejer, K 991, 1215
- Falsen, Kirstine Margrethe (1760–før 63) 1309
 – Malene (Magdalene) (1698(–1717/19?)) 1310
 – Peter (1689–før 1719) 1309
 – Trine Marie (1686–1748) 1309
 – Valentin (1693–1755), Forpagter 1308 f.
 – Valentin Peder (1724–63), Hørkræmmer 1036, 1308, 1327
- Fanny (1805–81), Jomfru 1039, 1271
- Fasting, Thomas (1769–1841), Kommandør, norsk Statsraad og Chef for Marinedepartementet, R 989, 1007
- Fausbøll, Christian Nissen (1779–1840), Sognepræst 1020
- Faxøe, Peter (c. 1760–1840), Malermester, Premierløjtnant ved det borgerlige Infanteri 1291
 – Sophie Hedvig, Jordemoder, se Otto
- Faye, Gerhard (1760–1845), Amtmand, Digter, Konferensraad, K 955
- Fechtel, Poul (c. 1467?–c. 1590), Møntmester 1323
 – Poul († 1644), Handelsmand 1323
- Feilberg, Christen Schifter (1808–53), Kaptajnløjtnant 1224
- Fenger, Andreas (1764–1806), Regimentskirurg, Distriktslæge i Kbh. 1102
 – Christian (1773–1845), Liv- og Hofkirurg, Professor, Generaldirektør for Kirurgien, Konferensraad, R DM 1154
- Ferdinand, Arveprins, se Frederik Ferdinand
- Ferry, Christian Lorentz (1779–1852), Kommandør, R 1210
- Fibiger, Peder Grib (1784–1833), Rektor og Filolog 984
- Findt, Jens Peter (1788–1842), Kaptajn, R 1212, 1226, 1244, 1246
- Fisker, Frederik Christian (1760–1814), Kommandør 1207
 – Kay (1893–1965), Arkitekt, Professor, K DM 1123
- Fleischer, Hans Astrup (1785–1847), Borgmester og Byfoged, Politimester, cand. jur., Justitsraad 1034
- Flensborg, Christian Peder (1772–1838), Kontreadmiral, R DM 998, 1216, 1262
- Flindt, Slægten 1314
 – Anne Marie (1794–1830), Lærerinde 1033, 1043, 1047, 1067? 1068
 – Bodil Birgitte (1725–67) 1305
 – Caspar Christopher (1747–1802), Generalkrigskommissær 1078
 – Henrik (1718–90), Landsdommer, Konferensraad, Hv. R. 953
 – Jacob (1768–1842), Generalmajor, Kammerherre, SK 1072
 – Johan Thomas Henrik (1741–1805), Viceborgmester, Politimester, Etatsraad 1101, 1116
 – Peter (1746–1802), Prokurator, exam. jur. 1068
- Floer, Peter (1809), Snedker 1315
- Flor, Christian Holm (1736–1808), Regimentskvartermester, Bankrevisor 1132
- Fog, Hans Bachmann (1740–86), Sognepræst 1326 f.
 – Georg (Jørgen) (1780–1817), Kaptajnløjtnant, R DM 1215
 – Jørgen Clemensen (1712–86), Provst 1326
- Fogh, Børge Nikolaj (1744–98), Hørkræmmer 1127
- Fogtmann, Nikolai (1788–1851), Biskop, Professor, Dr. theol., K 983
- de Fontenay, Robert Antoine le Sage (1778–1857), Kaptajnløjtnant, Havnefoged, Justitsraad 1210
- Forchhammer, Johan Georg (1794–1865), Geolog og Kemiker, Professor, Konferensraad, K 1006
- af Forselles, Jacob Henrik (1785–1855), svensk bergshauptman, Bjergvidenskabsmand 1079 f.
- Forsskål, Petrus (Peter) (1732–63), svensk Naturforsker 1304
- Foss, Anne (1730–1821) 1030
- Fossberg, Johan Bentzen (1749), Skoleholder 1126
- Fouquet, Jean (1798), fransk Miniaturemaler og Tegner, udstillede paa Louvre 1793–98 950, 952
- Frauen, Frawen, Frawn, Elisabeth Marie (1718–52) 1309
 – Johan (1688–1736), kgl. Konfessionarius 1323
 – Marcus Hagæus (1686–1735), Toldinspektør, Justitsraad 1309
 – Margrethe Maria (1689–1729) 1309
- Frederik IV (1671–1730), Konge 1074
 – V (1723–66), Konge 1074
 – VI (1768–1839), Konge 934, 945, 951, 984, 989, 992, 997–1000, 1037 f., 1049 f., 1053, 1073 f., 1168 ff., 1181 f., 1188, 1192, 1196 f., 1201, 1206 ff., 1212, 1215, 1219, 1223, 1226, 1231, 1234, 1240, 1265 f., 1294, 1297, 1303
 – VII (1808–63), Konge 998, 1000, 1003, 1040, 1043, 1046, 1050, 1053 f., 1058 f., 1064, 1069, 1222 f., 1295
 – IX (* 1899), Konge 1193, 1222
 – (1753–1805), Arveprins 1037, 1039 f.
- Frederik Carl Emil (1767–1841), Prins af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg, RE, DM 1277
- Frederik Ferdinand (1792–1863), Arveprins, Bl. R., Storkommandør af Dbg. 1037, 1243
- Frederiksen, Andrine (c. 1806–efter 56) 976
 – Julius (1823–31), se Seidelin
 – Mads (1826), Avlskarl 961
- Freuchen, Ole Johan (1794–1850), Provst, R. 1158, 1295
 – Peter Petersen (1827–94), Professor og Docent i Landmaaling, R DM 1295
- Friborg, Jens Christopher (1747–1838), Urtekræmmer, Borgerkaptajn, R 979
- Friderichsen, Peter (c. 1755–1804), Birkefoged, ex. jur., Proprietær 955
- Fridsch, Mads (1742–1812), Højesteretsassessor, Deputeret i Rentekammeret, Konferensraad 947, 1250
- Friedenreich, Diderik Wilhelm (1798–1851), Skoleinspektør, Professor, cand. theol. 983
 – Mette Dorothea (c. 1702–80) 1278
 – Mouritz (1732–98), Kaptajn, Krigshistorisk Forfatter 966
- Friedrich Franz I (1756–1837), Storhertug af Mecklenburg-Schwerin 1037 f., 1196, 1198 f.
- v. Friesen, Carl Heinrich (1681–1742), Baron 1305, 1327
- Friis, Elisabeth Sophie (1714–99), Komtesse 1074
 – Maren eller Marie Jespersdatter (1687–1770) 1307
 – Steen (1801–75), Skoleinspektør, Stiftsskriver, Forvalter ved Roskilde Domkirkes Gods, Justitsraad, R 1185 f.
- Frimann, Johan Cold (1751–1826), Stadsfysikus, Dr. med., Kancelliraad 1098
- From, Bertram Hansen († 1690), Provst 1319
 – Karen († 1733) 1319
- Frost, Peter Nicolai (1780–1845), Stiftsprovst, Dr. phil., R DM 949
- Frydendahl, Hans Vilhelm (1798–1834), Stud. jur. 1175, 1179 f., 1182
 – Jørgen Peter (1766–1836), Skuespiller, Instruktør 981, 1175, 1182
- Frølich, Frederik (1813–80), Kommandør, R 1006
 – Vilhelmine Louise Emma (1857–1916), kgl. Translatrice samt Lærerinde i Engelsk i Kbh. 1006
- Frøling, Philip Jensen (c. 1717–76), Bødker 1127, 1287
- Fugl, Anne Marie (c. 1722–98) 1128
 – Christian (1780–1846), Amtsprøbst, R 1016
 – Christian Frederik (c. 1774–efter 87) 1141
 – Frederik Christian (1775–1802), Købmand 1141? 1289
- Fuiren, Anna (1634–78) 1323, 1327
 – Henrik († 1631) 1322 f.
 – Villum (1603–64), Vinhandler, Raadmand 1323
- Fumars, Étienne (1743–1806), Professor 1040
- Fyhn, Helene Juliane Jacobine (1803–94) 1253
 – Juel Hansen (1763/64–1834), Kammer tjener 953, 1253
 – Louise Augusta Charlotte (1797–1880) 952 f., 1253
 – Wilhelmine Henriette Petrine (1799–efter 1834) 1253
- Fyrstinden af Ostfriesland se Sophie Caroline
- de Fædder, Carl Mathias August (1784–1824), Rigsgreve 1075
- Fæhring, Andreas (1769), Klejnsmed 1147
- Fæster, Harald (1798–1870), Kommandør, K 1239
- Fønbo, Hans Wilhelmsen (1744–1807), Skipper 1317
- Fønss, Holger Lorents Basse (1807–94), Provst, R 1062
 – Niels Basse (1793–1858), Kammerherre, Stamhusbesidder 1053
- Førslev, Anders Mathiesen († 1698), Præst 1313

- Gaarder, Anne Augusta (1795 (i Halden)–1812) 1007 f.
 – Poul Juel (1743–1814), Oberst 1007
- Gad, Carl August (1834–95), Overlæge, Dr. med. h. c., R DM 1166 f.
 – John Thomsen (1800–80), Stiftsprovst, R DM 1015 ff., 1023
 – Peter Christian Stenersen (1797–1851), Biskop, Dr. theol., R 1051
- Gadolin, Johan (1760–1852), svensk-finsk Kemiker, Professor 1079 f.
- Gahn, Johan Gottlieb (1745–1818), svensk Mineralog og Kemiker 1079 f.
- Galschiøt, Frederik Vilhelm (1809–94), Læge, Klasselotterikolektør 1156, 1187
- Gandil, Johan Peter (1788–1861), Orlogskaptajn, K 1212
- Garde, Hans Georg (1790–1875), Kommandør, R DM 1000, 1235, 1238
- Gardenholtz, Charlotte Marie (c. 1727–63) 1028
- Gartner (1806) 938
- Geelmuÿden, Canuthe Beathe (1747–1817) 1319
 – Hans (1747), Raadstueskriver 1319
- Gehlen, Adolph Ferdinand (1775–1815), tysk Kemiker, Professor 1082 f., 1278
- Geisler (1827), Kromand i Bromølle 963
- Gembse, Abraham (c. 1711–96), Skoleholder 1287
- Gerhardt, Johan Christian (c. 1799–1865), Grosserer, Urtekræmmer, Forsørgelsesforstander 971
- v. Gersdorff, Christen Christoffer (1741–1805), Kammerherre 938
 – Poul Rosenørn (1743–1810), Stiftamtmand, Kammerherre, Gehejmekonferensraad, SK 1074
- Gertner, Johan Vilhelm (1818–71), Portrætmaler, Professor 1283
- Gertsen, Stefan (1747–1815), Proprietær, Student 1088
- Gesner, Johan Ludvig (1777–1831), Sognepræst 1107
- Giandrup, Knud (c. 1772–efter 1801), Student 1128
- Gierlew, Jens Christian (c. 1739–1809), Byfoged 953
- Giesemann, Johan Henrik Vilhelm (1769–1819), Hofkirurg, Professor, R 1154 ff.
- Gindrup, Niels Peter (1804–85), Apoteker 1084
- Giødesen, Giøde (1826–80), Kaptajn, R 1061? 1234 f., 1274
 – Peter Ferdinand (1829–1905), Kommandør, Mønstringsbestyrer, K² FMG 1061? 1274
- Giødwad, Jens Berlin (1782–1816), Kaptajn 1209
 – Jens Finsteen (1811–91), Redaktør, cand. jur. 974, 984, 1239
- Giørtzen (Giørtz), Anna Jacobsdatter (c. 1755–efter 97) 1099
- Gjellerup, Carl Adolph (1799–1849), Læge, Kancelliraad, R 1171–1173, 1175, 1178, 1180, 1182 f.
- Gjelstrup, Johannes (1750–1833), Sognepræst 1146
- Gjærløff, Rachel (1758–1850) 952
- Gjesten, Hans Andresen (1700–74), Provst 1327
- Gleerup, Cathrine Margrethe (1798–1888) 1066
- Glud, Johan (1725–66), Godesejer, Ritmester 941, 1250
 – Poul (1762–1842), Proprietær, cand. theol., Justitsraad 937? 1249
- Gnudzmann, Jens Frederik Gottlob (1798–1847), Hørkræmmer, Kaptajn i Kbh.s borgerlige Infanteri 1104, 1283
- Goe, Anne Dorothea (1731–1805) 976
- Goethe, Johann Wolfgang von (1749–1832), tysk Digter og Videnskabsmand, Gehejmerraad 981
- Gordon, John (1750el.56–1807), Landfysikus, Garnisonskirurg 1098, 1281
- Gosch, Henrik (1801–49), Kaptajn, R 1146
- Gottschalck, Christopher Mathiesen (1717–78), Præst 976
- Graack, I. M. (1847) 1052
- Graah, Jacobæa Elisabeth (1752–86) 937
 – Knud (1770–1827), Sognepræst 1128
- Gran, Christian (1778–1839), Kaptajn, Overlods 1212
- Grandjean, Carl Vincents (Vilhelm) (1771–1844), Landvæsenkommissær, Justitsraad, ex. jur. 955
 – Christian Ditlev Frederik (1804–55), Portrætmaler i Odense 1072
- Gravenhorst (1812), Dugmagersvend 1112
- Green (1807), fhv. Kaptajn 1119
 – Anne Cousine (1751–1810), Læremoder 1098 f., 1104 f., **1125–1128**, 1153, 1284? 1328
 – Charlotte (1786) 1100
 – Charlotte Augusta (* 1749) 1126
 – Charlotte Augusta (1752–efter 86) 1100? 1126
 – Christian (* 1753) 1126
 – Friderich († 1775), Vicelandsdommer 955, 1305
- Green, Jacob (c. 1718–92), Skoleholder 1098 f., 1125–1128
 – Jens Christian (c. 1759–1810) Inspektør 1129 f., **1131 ff.**
 – Johannes Christian (* 1755) 1126
 – Karen (1744–1831) 953, 955 f., 968, 1305 f.
 – Maria Elisabeth (* 1762) 1126
 – Monica (* 1759) 1126
 – Peter (1751), Skipper 1126
- Greve, Karen (c. 1749–1819) 1093, 1280
 – Michel († 1616), Byfoged, se Seidel
- Griffenfeld, Peder Schumacher (1635–99), Rigskansler, Hv. R. Bl. R. 1324
- Grimstrup, Johanne Kirstine (c. 1749–efter 1801) 1157? 1292
- Grindel (1811), Kemiker, Professor i Dorpat 1081
- Grodtschilling, Charlotte (1778–1846) 938
- Groos, Peter Andreas (1762–1818), By- og Raadstueskriver samt Herredsskriver, Kammerraad 1030
- le Gros, C. H. (1806), Fransklærer 1194
- Groth, Jens Peter (1785–1832), Apoteker, Kancelliraad 1083 ff.
 – Knud Gotfred (1785–1849), Brygger, Kancelliraad 1085 f., 1278
 – Simon (1750–1814), Sognepræst 1278, 1327
- Grottrian, Friedrich Ludwig Christian (1792–c. 1860), Skibskaptajn 1253
- Grove, Andreas Christian Gotthilf (1761–1817), Kommandørkaptajn, Generalkrigskommissær 950
 – Cathrine Marie (1759–97) 949
 – Conrad (1780–1829), Kaptajn 1261
 – Emanuel Rasmus (1756–1847), Generalkonsul, Konferensraad, R DM 938, 949 f., **950 ff.**, 1158, 1251, 1302
 – Gottlob (1764–1817), Kontorchef, Justitsraad 950
 – Hans Diderik (1788–1852), Toldkasserer, Justitsraad 949, 951
 – Johan Christian (1713–84), Sekretær i Admiralitetskollegiet, Etatsraad 950, 1253
 – Johan Christian (1789–1834), Kaptajn 949, 952, 1222, 1251
 – Maren (1762–1827) 949
 – Mette Augusta (1790–1867) 939, 949, 952
 – Stephan Andreas (1792–1819), Ingeniørkaptajn 949
- Grundahl, Lauritz (1727–1805), Stiftsprovst 1145
- Grundtvig, Nicolai Frederik Severin (1783–1872), Præst og Digter, R 982, 1044
- Grunnet, Andreas (Anders) (c. 1736–1818), Købmand 1028
- Grupp, Frants Diderik Christian (1793–1867), Læge 966
- Grüner, Christian (1725–90), Sognepræst 1318
 – Christiane (1723–82) 1318
 – Elias (1754–1818), Sognepræst 966, 1318
 – Thomas Ludvig (1782–1844), Universitets- og Kommunitetsforvalter, Justitsraad 958
- Græbert, Christoph(er) (1796–1866), Vicekonsul, Godsejer, exam. jur., Kammerraad 1067
- Grønberg, Charlotte Helene (c. 1711–72) 927, 1249
- Grønholtz, Hans Jørgen (1793–1880), Læge, Krigsraad 1091
- Grønlund, David (1806–58), cand. pharm. 1076
 – Peder (c. 1751–1819), Herredsfoged 1030
- Guldbach, Kristense (c. 1730–96) 986
- Guldberg, Ove Høegh (1731–1808), se Høegh-Guldberg
- Gundersen, Anna Olava (1764–1847) 1219 f., 1241–1244, 1300
 – Elisabeth Maria (1766–1861) 1219, 1243 f., 1300
 – (Gunderse, Gundersø), Jørgen Nielsen (1742–efter 1809), Brolægger 1310, 1327
 – Niels Jørgensen (1787–1822), Friskomagermester 1310
- Gundorph, Hans (1808–74), Bibliotekar, R 953
- Gunnerus, Nicolaus Dorph (1751–89), Amtmand 1095
- Gylche, Johannes Peter (1798–1828), kgl. Kapelmusikus 991, 1267 f.
- Güldenchrone, Regitze Sophie (1706–79), Baronesse 1074
- Gyldendal, Søren Jensen (1742–1802), Boghandler, Agent 1099
- Gyllembourg, Thomasine Christine (1773–1856), Forfatterinde 991
- Gyrsting, Caroline Magdalene (1796–1825) 1076
 – Hans Tønder (1746–1820), Distriktskirurg 1318
- Göricke, Adolph Vilhelm Theodor (1798–1885), Overlæge, Professor, Dr. med., Etatsraad, R 1183
- Göttig, Friedrich Gorrisen (1813–1904), tysk Provst 1271
 – Jonas (c. 1782–efter 1840), Forpagter 1091
- Götzsche, Cathrine Louise (1811–85) 1072

- Haagen, Christian Wilhelm (1792–1871), Prokurator, cand. jur., Bankdirektør, Medlem af Rigsraadet, Konferensraad, R DM 966
 – Hans (1754–1815), Politidirektør, Etatsraad, R 1303
- Haar, Edvard Augustinus (1773–1820), Sognepræst 1157
 – Henrik Hans Nicolai (1770–1838), Provst 1015, 1018, 1020
- Haas, Rosine Elisabeth (c. 1780–efter 1834) 1084 ff., **1086**
- v. Hadeln, Knud (1775–1858), Raadmand, By- og Raadstueskriver, cand. jur., Justitsraad, R 1087
- Hage, Johannes Dam (1800–37), Redaktør, Overlærer, cand. theol. 997
- Hagemann (1808), Løjtnant 938
- Hagen (1797) 1132
 – Carl Gottfried (1749–1829), tysk Kemiker og Pharmaceut, Hofapoteker, Professor 1081
 – Magdalene Sophie (1793) 1282
- Hagensen, Casten Gottfried (1725) 1326
- Hahn, Christoph Ditlev (1746–1822), Landfysikus, Justitsraad, Dr. med. 1086
- Hald, Damianus Christian (1786–1855), Prokurator, ex. jur. 1020 f., 1023
 – Hans Thorald August (1812–efter 61), Husmand paa Sabro Mark 1290
 – Johan Peter (1777–1825), Sognepræst 1290
 – Steffen Edvard Ludvig (1810–efter 61) Landejendomsbesidder i Staten Alabama (1861) 1289 f.
- Hall, Carl Christian (1812–88), Politiker, Jurist, Gehejmekonferensraad, RE 1055
- von Halle, Wulff Levin (c. 1755–1828), Købmand 1321
- Halling, William (1744–96), Godsejer, Direktør, Brigadér 1323
 – William (1774–1842), Kaptajn, R 1212 f.
- Halsøe, Frederik Nielsen (1763–1831), Sognepræst 1066 f.
- Hammer, Hans (1773–1835), Sognepræst 1216
- Hammerich, Amalie Helene (1786–1845) 987, 1260
 – Frederik (1759–1840), Borgmester, Konferensraad 987
 – Henrik Christian (1757–1837), Kancellideputeret, Konferensraad 987
 – Martin Johannes (1811–81), Litteraturhistorisk Forfatter, Rektor, Magister, R 1238
- Hanfstängl, Franz (1804–77), tysk Litograf og Fotograf 1052, 1273
- Hansdatter, Ane Kirstine (c. 1800–efter 41), Husholderske 960 ff., 967, 1254 f.
 – Anne Cathrine (1804) 1146
 – Anniken († 1654?) 1323, 1327
 – Bodil († 1797) 941
 – Cecilie (1810) 1292
 – Ellen Kirstine (1806) 1146
 – Karen (c. 1706–69) 1310
 – Kirsten († 1808–13) 954
 – Maren (c. 1810–efter 45) 1254
 – Maren (1822–58) 1069
 – Susanne (1758–1846) 1068, 1276
- Hansen (1803), Student, Degn ved St. Hans Hosp. 1107
 – (1823), Kontorist i Skanderborg 1091
 – (1827), Jomfru 1246
 – (1847), Jomfru i Grenaa 1028
 – Anders (1810) 970
 – Anne Kirstine (1835–1915) 1043, 1272
 – Annine Marie Octavia (1810–46) 1105, 1284
 – Bertel (1791), Kirkevæрге 1144
 – Bertel († 1829–34), Skibskaptajn 1067
 – Birthe (1800–efter 65) 974
 – Christen (1809–66), Proprietær 1053
 – Christen (1813) 1216
 – Christian (1782–1854), Stiftsskriver, Godsforvalter, Kammeraad 1105, 1158
 – Christian Carl Ludvig (1803–86), Sognepræst, historisk Forfatter 1073
 – Christiane Dorothea Philippine Ulrikke (* 1809) 1209
 – Christine (1811–91) 1105, 1284
 – David (1727–93), Kommitteret, Justitsraad 1301
 – Dorthé (1807), Hospitalslem 1121
 – Emil Ferdinand (1797–1874), Sognepræst 1024
 – Frederik Christian (1796–1852), Læge 1016, 1022 f.
 – Gutzon Michael (1821–82), Boghandler, Kæmner 1105, 1187, 1284
 – H. C. (1855), Købmand i Horsens 1092
 – Hans Christian (1818–86), Dyrlæge, cand. pharm., Gaardejer 1105, 1284
- Hansen, Hans Torp (1779–1834), Sognepræst 1105, 1107, 1157, 1284
 – Hedevig Margretha (eller Magdalene?) (c. 1794–1834/55) 1091? 1281
 – Hein (c. 1740–efter 1804) 1146
 – Isak (1836), Tjenestekar i Vanløse 966
 – Jens Peter (1812–94), Læge, Etatsraad, R 1236?
 – Jens Valdemar (1823–34/47) 1105, 1284
 – Johan Vilhelm (1815–97), Dyrlæge 1105, 1284
 – Karl (1803–86) se Hansen, Christian Carl Ludvig
 – Lars (c. 1793–efter 1828) 962
 – Lovise (1765–1845) 1099
 – Maren (1832–efter 60) 1005 f.
 – Maren Clausdatter (1674) 1326
 – Martha Marie (1745–1800) 1188
 – Martin (c. 1740–88), Urmager 1284
 – Martin (c. 1754–efter 1804) 1146
 – Metta Maria (c. 1706–64) 1317
 – Morten Peter (1809–70), Sognepræst 1105, 1284
 – P. (1836), Smed i Vanløse 966
 – Peder (1746–1810), Biskop, Professor, R 988, 1036, 1042
 – Peder (1825), Husmand i Holløse 961
 – Peder (1826), Indsiddet i Hallagermagle 960
 – Peter (1770–1849), Landmaaler, Amsraadsmedlem, Gaardmand 1054
 – Peter (1798–1880), Guvernør, cand. jur., Konferensraad, K 992 f.
 – Søren (c. 1769–1832), Gaardejer i Skovballe 954
 – Theodosius (1830–34) 1105, 1284
 – Thora Lovise Augusta (1817–89) 1105, 1284
 – Vilhelm August (1744–96), Kollegiedeputeret, Godsejer, Konferensraad 937, 1250
- Harboe, Jacob Vilhelm (1792–1853), Stabskaptajn 1075
- Harsdorff, Caspar Fr. (1735–99), Arkitekt, Professor, Hofbygmester, Justitsraad 1233
- Hartmann, Johan Ernst (1770–1844), Organist og Kantor 1129, 1185
 – Johan Peter Emilius (1805–1900), Komponist, Organist, Professor, SK i Diamanter, FMG 1129, 1185
 – Johan Vilhelm Hartvig (1817–70), Skomager 1092, 1280
 – Sophie Emilie (1813–60) 1185
- Hartvig (1855), Skomagervend i Horsens 1092
- Hartvig, Johan Wilhelm (1817–70), se Hartmann, J. V. H.
- Hartvigson, Hartvig (1806–64), Købmand, Krigsassessor 1018, 1020, 1022 f.
- Haskerl, Johan Wilhelm († 1833), kgl. Kapelmusikus 1268
- Haslund, Gravers (1752–1821), Sproglærer 1100, 1136
- Hassing, Peder (1782), Konduktørløjtnant, Tobakshandler, Snustobaksfabrikant 1126, 1287
- Haste, Peder Horrebøw (1765–1831), Forfatter, Toldinspektør, Justitsraad 1263
- Hauber, Eberhard David Hansen (1695–1765), Præst, Dr. theol., Konsistorialraad 1268
 – Ernst Christian (1730–1801), Kancellisekretær, Redaktør 1007, 1268
- Hauptmann, Joseph († 1802), Musiker, Værtshusholder 1321
- Hauch, Adolf Wilhelm (1755–1838), Overhofmarskal, Fysiker, Æresdoktor, Overkammerherre, RE DM 1264 f.
- Haugaard, Jens Christian (c. 1803–99), Bøsseamagermester, Krigsassessor, DM 1247, 1300
- Hauman, Hans Peder Clausen (c. 1728–91), Hovedgaardsejer 1288
- Hauptmann? Joseph († 1802), Musiker, Værtshusholder 1321
- Hauser, Conrad Caspar (1743–1824), Handelsmand, Agent, Konferensraad 949, 951, 1228
- von Haven, Arengoth Sophie Basse (1761–1828) 1318
 – Birgitte Cathrine (1757–94) 1089
 – Frederik Christian (1727–63), Orientalist 1304
 – Friderich Christian (1745–51/56) 1320
 – Maren (1747–48) 1320
 – Niels (1709–77), Professor 1318
 – Salomon Frederiksen (1711–76), Sognepræst 1320
- Haxthausen, Frederik Gotschalck (1750–1825), Generalløjtnant, Statsraad 1196 f., 1296
- Hedemann, August Ludwig Georg (1739–1813), Generalmajor 1315
- v. Hedemann, Johan Christoph (Christel) Friedrich (1786–1826), Kaptajn, R 1205 ff., 1221
- Hee, Jørgen Jensen (1714–88), Biskop 1289
 – Søren (1706–56), Professor, Læge 948
- Heen, Inger Christophersdatter (1700–71) 1147, 1289

- Hegelund, Charlotte (1748–91) 1036
- Heger, Christiane Elisabeth Georgine (1782–1841) 981, 1041, 1271
- Hans (1747–1819), Hof- og Stadsretsassessor, Konferensraad 981, 1041
 - Johan Carl (1771–1836), Bibliotekar 1040 f., 1271
 - Karen Margarete (kaldet Kamma) se Rahbek
- Hegermann, Diderik (1763–1835), Generalmajor, Statsraad 1197, 1296
- Heiberg, Carl Christian Beck (1818–1904), Apoteker, Assessor pharm., R 1086–1089
- Christopher Frederik Fabricius (1784–1826), Apoteker 1086, 1089
 - Johan Christian (1792–1865), By- og Herredsskriver, cand. jur., Kancelliraad 1134
 - Johan Ludvig (1791–1860), Forfatter, Etatsraad, R DM 991
 - Peter Andreas (1758–1841), Forfatter 991, 1264, 1303
 - Thomasine Severine Ovidia (1821–65) 1086–1089
- Heichelmann, Eline Margrethe (c. 1798–11/3 1877 (Garn.)) 1300
- Heide, Svend Christian Mogensen (1700–48), Sognepræst 1315, 1327
- Heinemarck, Jonas (c. 1600–62), Tolder 1322, 1327
- Hellesen (1749) 927
- Hellevad, Øllegaard Christiane (c. 1701–88) 1313
- Hellfried, Johan Carl Frederik (1739–1810), Diplomat, Stiftamtmand, Generalpostdirektør, Konferensraad, K 1144
- Helm, Hans Bredahl (1787–1824), Overlærer 1237, 1299
- Morten Anton (c. 1749–1817), Sognepræst 1299
 - Sophie Hedevig (1782–1828) 1028, 1299
 - Wilhelmine Christine (1818–1908) 1237, 1240, 1245
- Helms, Adam (1695–1765), Købmand 941
- Helt, Cathrine Margrethe (1755–1824) 937
- Helveg, Hans Friedrich (efter 1864: Frederik) (1816–1901), Stiftsprovst, Forfatter, K², DM 1150
- de Hemmer, Henrich (1769), Hørkræmmer 1283
- Hempel, Søren (1775–1844), Boghandler og Avisudgiver, Kancelliraad 1045, 1052
- Henckel, Johan Frederik (1744–1818), Sognepræst 1216
- Hennings, Carsten Wilhelm Hinrich (1716–94), Generaldirektør for Kirurgien, Professor, Justitsraad 1097
- Henningsen, Henning Christopher (* 1911), Museumsinspektør, Dr. phil. 1323
- Lorenz (1803–71), Apoteker, Konsul 1253
- Henriksdatter, Anna (1816) 1108
- Henriksen, Christian (1813), Gaardejer i Bendslev 955 f.
- Hans (1826), Sognefoged i Regerup 959
- Henriques, Ruben Moses (1783–1863), Grosserer 1117, 1285
- Hensemann, Johanne Cathrine (1761–1830) 1088?, 1279
- Hentzel, Johan Adam (c. 1724–87), Købmand 1305, 1327
- Herauld, se Eyraud
- Herholdt, Johan Daniel (1764–1836), Overmedicus, Professor, Dr. med., Etatsraad, R, DM 1074?, 1154, 1167?
- Hermstädt, Sigismund Friderich (1760–1833), tysk Kemiker, Gehejmerraad, Professor 1081 ff.
- Herold, Johann Friedrich Jacob (1806), Amtskrædder 1321
- Herschend, Peder Pedersen (1751 el. 52–1823), Slægthusbesidder 1075, 1312
- Peder Pedersen (1804–53), Slægthusbesidder, Kammerraad, Landvæsenskommisær 1089, 1091, 1312
 - Søren (c. 1751–1834), Toldkasserer, Kammerraad 1220
- Hertel, Christian Vest (1748–1817), Sognepræst, Forfatter 1243
- Hertz, Christian Elers (1795–1866), Borgmester, cand. jur., Folketingsmedlem, Konferensraad, R, DM 1185
- Else Cathrine (1827–85) 1185, 1293
 - Hans Peter Boye (1793–1868), Sognepræst, Konsistorialraad 1185 ff., 1293
 - Jacob Borch (1830–1900/21), Kaptajn 1185, 1293
 - Jens Michael (1766–1825), Biskop, Dr. theol., R 1293, 1297
 - Jens Michael (1802–28), Kateket i Hjørring 1186
 - Thora Elise Christence (1825–97) 1186
- Hesselberg, Engebret (1705–66), Lensmand 1289
- Engelbrecht (1728–88), Generalkrigskommisær, Generalmajor 1147
 - Engelbret (1755–1813), Sorenskriver, exam. jur. 1289
- Hetsch, Gustav Friedrich (1788–1864), Arkitekt, Professor, R, DM 1085
- Hildebrandt, Henriette (c. 1809–efter 52) 1061, 1067
- Hincheley, Edvard (1696–1775), Købmand, Raadmand 1305
- Marie Christine (1736–1821) 955?, 970, 1141, 1306
- Hiort, Andreas (1749–1835), Kommitteret i Rentekammeret, Etatsraad 952
- Jacob Edvard Colbjørnsen (1793–1838), Konsulatsekretær, cand. jur. 1158
 - Johanne Elise (1786–1873) 952, 1158, 1253
- Hjerm, Georg Alexander (1791–1839), Apoteker 1086
- Hjernø, Jens (1748–1801), Billedskærer, Havneingeniør 941
- Hjersing (1835), Jomfru i Rimsø 1020
- Cathrine Charlotte (1775–1847) 1088
 - Peder Nielsen (1776–1837), Sognepræst 1015, 1017 f., 1023 f.
- Hjort, Christian (1756–1835), Birkedommer, Kancelliraad, ex. jur. 959
- Christian (1829–52), Elev paa Kunstakademiet 1184, 1293
 - Jacob Lauritsen (1655–1711), Provst 1317
 - Peder (1791–1867), Kaptajn, Godsforvalter paa Selsø og Lindholm 1184, 1293
 - Viktor Kristian (1765–1818), Biskop, R 1190, 1259
- Hjorth († 1827/50?), Kontorbetjent 1278
- Lorentz Andreas (1812–83), Sognepræst 1088
- Hjortsvang, Søren (1774–1825), Sognepræst 1030, 1036
- Hodorff, Jacob (1765–1812), Proviantforvalter, Kasserer 1259
- Hoff, Ernst Carl Frederik (1782–1834), Sognepræst 1015 f.
- Hieronymus (1771), Grovsmed 1316
 - Johan Hieronymus(sen) (1771–1824), Sognepræst 1316
- Hoffbauer, Johan Christopher (1815), Stadslæge i Preussen 1216?, 1297
- Hoffmann, Georg Rasmus Frederik (1807–76), Arkitekt og Kobberstikker 953
- Hofgaard, Elisabeth Cathrine Stephendatter (1708–31) 1250
- Gjertrud Stephendatter (1696–1766) 940 f., 1250
 - Stephen Rasmussen (1652–1716), Borgmester 940
- Hofman, Johanne Mariane (c. 1769–1833), Jordemoder 988, 1260
- (Bang), Niels (1776–1855), Botaniker og Agronom, Stamhusbesidder, Etatsraad, R 1158
- Hoftved, Bent (c. 1724–84), Brygger 1251
- Hogarth, William (1697–1764), engelsk Portræt- og Karikaturmaler 1074
- Holberg, Didrik August (1804–83), Sognepræst, Seminarieforstander, Landstingsmand 1054
- von Holck, Carl Christian (1758–1816), Kommandør, R 1214
- Holck, Frederik Carl Emil (1792–1857), Konsumtionsinspektør 1075, 1277
- Friderica Christiana (1725–84), Komtesse 953
 - Hans (1726–83), Bladudgiver, Filantrop, Agent med Kancelliraads Rang 1099
 - Peder Carl Christian (1802–65), Herredsfoged, cand. jur., Etatsraad, R 1252
- Holgreen, Susanne Cathrine (c. 1738–1818) 1104?, 1283 f.
- Hollender, Erik Nielsen Jacobsen (1690–1746), Sognepræst 1316
- Holm (1820), Madame, ved Nørrevold 988
- Andreas Krag (1767–1851), Holmens Provst, Dr. theol., K 1237, 1246, 1252, 1283
 - Birgitte (1829), fra Horsens 1091
 - Christiane Frederikke (1799–1853) 1270
 - Christopher (1747–1819), Sognepræst 1270
 - Hans (1740–1801), Herredsfoged, exam. jur., Kammerraad 1078, 1306
 - Hans Peter (1772–1812), Kaptajn, R 1007 f.
 - Karen Pedersdatter (1690–1760), Legatstifterske, Godsejer 1305, 1327
 - Lars Hansen (c. 1798–efter 1834), Købmand 1087
 - Lauritz (Lorentz) (c. 1735–91), Kræmmer 1321
 - Louise (1817–98), ~ Biskop C. T. Engelstoft 1063
 - Niels (1761) 942
 - Niels (1758–1829), Amtsprovst, R, DM 1042, 1045, 1049, 1052, 1061, 1066
 - Niels Poulsen (1830–1905), Møller 1091
 - Peder (1706–77), Professor, Dr. theol. 1095
 - Peder (1795–efter 1844), Gaardejer, cand. pharm. 965, 969, 1256
 - Sara Margrethe (c. 1813–efter 33) 1089
 - Søren Peter (1901–71), Professor i systematisk Teologi, Dr. phil. 1281
 - Torben Henrik (1752–81), Prokurator, Byfoged, cand. jur. 1095
 - Vilhelm (1773–1838), Sognepræst 1305
- Holmsted, Frederik (1683–1758), Borgmester, Etatsraad 1251
- Holst (1777), Kammerherre 977
- (1813), Købmand i Kalundborg 1216

- Holst, Christian (1730/31–1807), Sognepræst 1127
 – Christian Müller (Christen Møller) (1750–1803), Provst, Professor 1095
 – Elisabeth (1781), Læremoder, Madame 1127, 1287
 – Emanuel (1750–1822), Oberst 964 ff.
 – Jacob Hersleb (1771–1820), Sognepræst 1243
 – Johannes (1755–1824), Sognepræst 1146
 – Nina Elise (* 1896), Lektor 1290
- v. Holstein, Adam Eggert (1708–84), Generalløjtnant, Hv. R. 953
 – Charlotte Elisabeth Henriette, f. Inn- und Knyphausen (1741–1809), Overhofmesterinde, Dekanesse, Gehejmekonferensraadinde 956
 – Frederik Adolph (1784–1836) Godsejer, Politiker, Lensgreve, Kammerherre, R 959, 963?, 969?
 – Johan Ludvig (1694–1763), Statsminister, Gehejmekonferensraad, Lensgreve, Hv. R., Bl. R. 1323
- Holsten, Adam Christopher (1717–1801), Amtmand, Gehejmerraad, Baron, Hv. R. 977
 – Frederik Christian (1783–1816), Kaptajn, Generalkonsul, R, DM 1194
 – Hans (1758–1849), Admiral, Kammerherre, Baron, RE 998, 1000 f., 1195, 1295
- Hoppe, Frederik (1770–1837), Godsejer, cand. jur., Kammerherre, Hofjægermester 1281(?)
 – Johan Christopher (1772–1835), Kontreadmiral, Kammerherre, R 1234, 1281(?)
 – Johan Frederik Christoffer (c. 1776–1854), Gæstgiver 976?, 1258
 – Johan Hinrich Christian (1775–1835), Generalkonsul, Gehejmefinansraad, R 991
- Horn (1827), Jomfru, Herschendsgave 1091
 – Anton Ludvig Ernst (1774–1848), tysk Læge og Psykiater, Professor 1165, 1178
 – Christiane Sophie (1788–1853) 1091? 1279
 – Christopher († 1774), Skomager 1126, 1286
 – Jens Peter (1793–1858), Prokurator, cand. jur. 1091, 1279
 – Johan Daniel (1774), Skomager 1286
- Hornemann, Claus Frees (1751–1830), Professor, Dr. theol., K 1010, 1095, 1137, 1140 f.
 – H. F. N. († 1834 i Kina), Matros 1231
 – Jens Wilken (1770–1841), Botaniker, Professor, Etatsraad, R, DM 984
- Hornsylde, Jens (1757–1840), Sognepræst, R 1041, 1045, 1272
- Horrebow, Otto (1769–1823), Litterat 1303
 – Thomas Pedersen (1719–90), Sognepræst 1126
- Houqua (Howqua) (1769–1843), Hongkøbmand 1227, 1231 f., 1298
- Hundrup, Ferdinand Emil (1808–79), Personalhistoriker, Overlærer, tit. Professor 1186
- Hushahn, Johan Carsten (1778–1839), Regimentskirurg 1185
- Husted, Christen Andersen (c. 1768–1833), Købmand 1030?, 1270
 – Christen Høj (c. 1770–1823), Købmand 1030?, 1270
- Hvalsøe, Elisabeth Marie (1759–1818) 1307 f.
 – Hans Jacobsen (1716–72), Sognepræst 1308
- Hvass, Øllegaard (c. 1735–97) 948, 1251
- Hvidt, Lauritz Nicolai (1777–1856), Finansmand, Minister, Etatsraad, K 993, 1234
- Hviid, Andreas Christian (1749–88), Orientalist og Teolog 1095
 – Frederikke Sophie (c. 1765–efter 87) 1078
 – Jens Arreboe (1760–1847), Sognepræst, Konsistorialraad 1053, 1273
 – Laurits Andersen (1701–78), Proprietær, Kommerceraad 1312
- Hygom, Cathrine Velleja (1751–1820) 1077 f.
 – Elisabeth (c. 1827–efter 50) 1076
 – Frederikke Cathrine (1754–1827) 1077 f.
 – Jacob Pedersen (1723–80), Hospitalsforstander, Justitsraad 1077
 – Lars Wellejus (1756–95), Gaardmand 1077
 – Peder (1692–1764), Biskop 1077
- Høeg, Hans Adolph (1726–99), Sognepræst 1314
- Høegh, Hedvig (1741–1821) 948
- Høegh-Guldberg, Ove (1731–1808), Statsmand, Gehejmerraad, Hv. R. 945, 948
 – Ove Emmerich (1798–1843), Højesteretsadvokat, Justitsraad 997
- Høffding, Daniel (1749–1810), Land- og Stiftsfysikus, Dr. med. 1098
- Hølling, Samuel Christopher (1725–1808), Vagtmesterløjtnant 1313
- Hørning, Andreas Jørgensen († 1733), Guvernør, Kammerraad 1311 f.
 – Christiane Elisabeth Jørgensen, se Tuxen
 – Christine Louise Jørgensen (1724–80) 1311
- Høst, Jens Kragh (1772–1844), Litterat, Dr. jur. 1303
 – Peter (1747–1812), Sognepræst 1277
 – Ude Jens (1793–1871), Herredsfuldmægtig 1076, 1089, 1277
- Høvninghoff, Henrik Mathiesen (c. 1741–1823), Degn 1325
- Høyberg, Rasmus (1759–1801), Sognepræst 1307
- Høyen, Niels Lauritz Andreas (1798–1870), Kunsthistoriker, Professor, R, DM 997
- Høyer, Anders Peiter (1763–før 1809) 1316, 1327
 – Andreas (1722(?)–82), Herredsfoged, Generalauditør, Godsejer 977, 1307, 1316
 – Andreas Christian (1783–1856), Skolelærer 976, 976, 1258
 – Carl Anton (1790–91) 1258
 – Carl Peter Anton (1787–88) 1258
 – Christen (1785–88) 1258
 – Christen Peter (1789–efter 1826) 1258
 – Christian (Christen) (1758–1809), Kaptajn, Tøjmester 987, 1316
 – Dorthe Frederikke, se Høyer, Frederikke Dorothea
 – Elisabeth (1791–1864) 1258
 – Frederikke Dorothea (c. 1770/72–1840) 1009, 1316, 1327
 – Hans (1752–1829), Konsumtionsinspektør 1316, 1327
 – Hans (* og † 1796) 1258
 – Hans Andersen (1693–1744), Sognepræst 1307
 – Hedevig Sabine (1756–1826) 975–978, 1009 ff., 1026 f., 1070, 1307, 1316
 – Jens Bonne (1755–1826), Sognepræst 976, 1258, 1316
 – Jensine (1810–efter 74) 976, 1004 ff.
 – Joseph Theodor (1786–1851), Husejer 1258
 – Josephine Theodora (1813–71) 976, 1004 ff., 1027
 – Just (c. 1778), Skrædder 1126, 1287
 – Margrethe Sophie (1833–efter 56) 976
 – Mette Cathrine Vibeche (1784–1859) 1258
 – Niels Hjørdemaal (1780–1839), Sognepræst 1052
 – Sara Marie (?) (1753–54) 1316, 1327
- Høysgaard, Andreas (c. 1770–1816), stud. theol. 1188, 1294
- Illum, Anton Carl Pedersen (1863–1938), Grosserer 975
- Ingemann, Bernhard Severin (1789–1862), Forfatter, Lektor, (Professor), Konferensraad, K 984, 989, 1002 f.
- Inger Kirstine (1784) 1100, 1281?
- Ingerslev, Caspar Peter Rothe (1800–64), Prokurator, Godsejer, Folke- og Landstingsmand, v. Justitsraad 1033?, 1270
 – Laurits Sommer (1796–1883), Ejer af Voldbygaard, Forligskommissær, Sparekassedirektør 1023, 1269
 – Laurits Sommer (1798–1883), Ejer af Vilsted Mølle, Landvæsens- og Sandflugtskommissær, Kammerraad 1022 f., 1269
 – Peter Laurits Bering (1791–1875), Provst 1223, 1298
 – Vitus (1801–77), Købmand 1033?, 1270
- Inn- und Knyphausen, Charlotte Elisabeth Henriette (1741–1809), Rigsfriherreinde, se v. Holstein
- Irgens, Hans (Johannes) (c. 1756–1831), cand. theol. 18/12 1787 (Laud.), Bogtrykker i Kbh. 1138
- Irminger, Carl Christian Vilhelm (c. 1746–97), Ritmester 1077, 1278
 – Carl Gotthelf (c. 1685–1764), Generalløjtnant 1278
 – Carl Ludvig Christian (1802–88), Viceadmiral, Adjudant hos Frederik VII, Marineminister, Kammerherre, SK 1238
 – Karen Rosenkrantz (1739–1807) 938
- Iversen, Christian Henrik (1748–1827), Avisudgiver 1114, 1310, 1318
 – Claus (1624–88), Klædekræmmer, Raadmand 1322 f.
 – Maren (c. 1757–1840) 1135 f.
- Jacob, Joseph (1825) 984 f.
- Jacobsdatter, Ane (1795–efter 1860) 1005 f.
 – Anna Dorothea († 1800) 1116
 – Margrethe († 1698) 1323, 1327
- Jacobsen, Andreas (1793–1862), Landsbymaler 1067 ff., 1275
 – Anna Petronelle (1784–1847) 1099, 1104 f., 1284
 – Birthe Margrethe († 1784) 1105?, 1284
 – Carl Christian Emil (1817–84), Sognepræst 1050, 1052, 1055, 1059, 1061, 1068, 1275 f.

- Kaas, Frederik Julius (1758–1827), Stats- og Justitsminister, Kammerherre, RE 934 f., 1169 f., 1197, 1296, 1303
 – Wolfgang (1776–1840), Kommandør, Kammerherre, R 1213
- Kalkar, Christian Andreas Hermann (1803–86), Overlærer, Sognepræst, Forfatter, Dr. phil. et theol., R, DM 1046
- Kall, Abraham (1743–1821), Historiker, Professor, Etatsraad, R 947, 1137 ff.
 – Marcus Wøldike (1752–1817), Læge 1096, 1168
 – Nicolai Christopher (1749–1823), Professor i østerlandske Sprog, Etatsraad, R 1137, 1139 ff.
- Kamph, Juliane (Juliette, Julie) Ovidia Marie Henriette (1804–1900) 1011, 1268
 – Nicolai (1777–1842), Provst, Konsistorialraad 1011
- Kamphövener, Morten (* 1889), Redaktør, R. p. p. 1271
- Kampmann, Anne Cathrine (1744–1831) 1134 f., **1135 f.**
 – Hack (1747–1807), Proprietær, Købmand, Landvæsenskommisær, Kammerraad 1134, 1136
 – Hans Erik (1760–1816), Købmand 1134
 – Henrik Hacksen (1714/16–95), Sognepræst 1135
 – Niels Rothenburg (1752–1821), Forpagter 978, 1135
 – Niels Øllgaard (1843–1914), Herredsfoged og Birkedommer, R, DM 1135
- Kann, Niels Jørgen (1800–87), Skovrider 966
- v. Kardorff, Augustin Nicolai Carl (1756–1820), dansk Generaløjntant, Godsejer, Kammerherre, SK, DM 1198
- Kerekes, Francois (1829), Professor i Ungarn 1084
- Keyesen, Peder (1734), Købmand, Kommerceraad 1301
- Kielsen, Frederik Christian (1774–1850), Overlærer 1154
- Kiep, Niels († 1756), Kaptajn paa Vestindien 1126, 1286
- Kierkegaard, Michael Pedersen (1756–1838), Høsekræmmer 988
 – Peter Christian (1805–88), Biskop, K¹ 988
 – Søren Aabye (1813–55), Filosof 988
- Kierulf, Christian Pedersen (1745–1801), Auktionsdirektør 1132
 – Jørgen (1757–1810), Professor, Dr. phil., Justitsraad 951
- Kinch, Peder Christian (1787–1859), Kaptajn, Generaldecisor og Departementsdirektør i Marineministeriet, Generalkrigskommissær, K 1221 f.
- Kindler, Christopher (1743–1801), Byfoged, Birkedommer, exam. jur. 1278
 – Johan Frederik Christopher (1790–1861), Købmand, Forligskommissær 1076?, 1277 f.
- Kirchov, Henrich (1770) 942
- Kirketerp (1817), Frøken 1033
 – Niels († c. 1778), Møller 1093
- Kirstein, Olaf Boserup (* 1908), Læge 1316
- Kirsten (1843) 1072
- Kisbye, Christian Rasmus (1743–48) 1251
 – Hans Ivar (1738–46) 1251
 – Hans Rasmussen (1684–1758), Professor, Magister 948, 1251, 1301
 – Helene Ambrosia (1789–1877) 939, 949, 1252
 – Ivar Christian (1752–53) 1252
 – Johannes Ambrosius (1744–1824), Revisor, cand. theol. et jur., Kancelliraad 937, 949, 1251 f., 1307
 – Rasmus Severin (1754–1826), Rektor, Professor 939, **948 f.**, 1252
 – Sophia Elisabeth (1749–99) 939, 1252
- Kittendorff, Johan Adolph (1820–1902), Litograf, R 1240 f.
- Kiærgaard, Anne Lucie (c. 1711–47) 1320
- Kiønd († før 1808) 966
- Kjellerup, Jacob (1760–1831), Overkøbmand, Proprietær, Justitsraad 1134
- Kjerrumgaard, Frederik Vilhelm August (1789–1851), Sognepræst 1072
- Kjersing, Gunder Pedersen (1715–77), Provst 1314
- Kjerulf, Christian Pingel (1800–49), Læge, Zoolog 1229
 – William Duntzfeldt (1800–41), Købmand, Generalkonsul 1229, 1299
- Kjær, Christen (c. 1772–1853), Proprietær, Kammerraad 1042 f., 1066 f., 1274, 1329
- Kjærulf, Morten Svendsen (1777–1831), Købmand og Skipper i Kerteminde, efter 1806 Gaardejer i Stavns 1216, 1297
- Kjødt, Christian Hartvig (1831–1907), Sognepræst 1274
- Kjølbeye, Christen Sveistrup (1793–1839), Sognepræst 1011
- Klaproth, Martin Heinrich (1743–1817), tysk Kemiker og Mineralog, Professor 1081, 1083
- Klaumann, Martinus Christian (1784–1837), Kaptajn, R DM 1234
- Klein, Louis (1810–77), Bogtrykker 985
 – Mary († c. 1847) 1300
- Kleppinck (Klepping), (Lothar eller Benjamin) Adolph Henrik († 1712), Oberst 1309, 1320
 – – Margrethe Elisabeth (1706–59) 1320
- Kliim, Charlotte (1771–1833) 1242
- Klinck, Christen Frederik (1787–1860), Kommandørkaptajn, R 1008
- Klingberg, Christian (1765–1821), Højesteretsprokurator, cand. jur., Justitsdirektør, Justitsraad 1009, 1303
- Klüver, Carl Christian (1809–82), Skovrider, Jægermester 1089, 1279
- v. Knigge, Adolf Friedrich (1752–96), tysk Forfatter, Friherre 1074?
- Knoph, Engelbrecht Waager (1768–1837), Slotsforvalter 1087, 1279
- Knudsdatter, Maren (1719) 1308
 – Marie (1779) 1284
- Knudsen, Anders (1809–77), Gæstgiver og Gaardejer 954, 1253
 – Hans Christian (1763–1816), Skuespiller, DM 1266
 – Henriette (1815) 1108
- Knuth, Frederik Christian Julius (1787–1852), Stiftamtmand, Gehejmekonferensraad, Greve, SK 959
- Koch, Carl Emil (1826–51), Underlæge, stud. med. 1184 f.
 – Dorothea Margrethe (c. 1726–efter 1810) 1127, 1287
 – Johan Frederik Rudolph (1777–1844), Slots- og Handelsgartner 1158, 1294
 – Johanne Christine (1750–1837) 1100
 – Peter Christian (1807–80), Redaktør 1149
- Koefoed, Christence Charlotte (1798–1869) 1293
 – Georg Albrecht (1753–1808), Kommandør, Guvernør 989
 – Hans Hansen (1720–96), Direktør i Generalpostamet, Konferensraad 1126
 – Hans Jacob (1785–1870), Højesteretsassessor, Generalauditør, Gehejmekonferensraad, SK 1006
 – Lars Petersen (1721–97), Ritmester 937, 1249
 – Line eller Laura (c. 1819 (i Kbh)–efter 60) 1005 f.
- Koeg, Peder Sørensen (c. 1767–1826), se Sørensen
- Kofod, Børge Poscolan (1752–1839), Sognepræst, Dr. theol. 1316
- Kofoed, Hans Peter (1743–1812), Skibsfører, Grosserer, Godsejer 934, 1249
 – Marie (1760–1838), Legatstifterske, Etatsraadinde 934
- Kohl, Jacob Friedrich (c. 1735–90), Sekondmajor 938
- Konge, Peder Sørensen (c. 1767–1826), se Sørensen
- Kornerup, Nicolai Waldemar Mohr (1817–86), Kontorchef i Nationalbanken, Memoireforfatter, Justitsraad 1033 f.
- Korte, Rasmus (18. Aarh.) 1145
- Kortesdatter, Maren (1795) 1145
- Krabbe, Ludvig Vilhelm Henrik (1798–1857), Amtmand, Kammerherre, Landstingsmedlem 1034
 – Peter Greis (1755–1807), Kommandørkaptajn 989
- Kraft, Christian Frederik (1789–1823), Kaptajnøjntant, R DM 1306
 – Ole (1753–93), Rektor, Professor 1095, 1250, 1306
- Krag, Christian Ernst (1804–96), Sognepræst, R 1061, 1064, 1067, 1069 f.
 – Christian Peter Seidelin (1839–1912), Sognepræst, R 1061, 1067
 – Mourits Gotthold (1794–1864), Sognepræst 1049, 1051
 – Mouritz Gotthold Ivar Vilhelm (1841–1920), Læge, Byrådsmedlem, R DM 1057 f., 1070
- Kragh, Niels (1769), Melmand 1147
 – Poul Hannibal (1820–90), Overlærer, Bibliotekar 1061, 1274
- Krag-Hansen, Hans Christian (* 1903), Bibliotekar i Handelsministeriet, Viceprovst paa Regensen, cand. theol. 1058
- Krag-Juel-Vind-Frijs, Frederik Carl (1753–1815), Stiftamtmand, Kammerherre, Greve, til Grevskabet Frijsenborg og Baroniet Juellinge 970
- Krarup, Christian Nielsen (1768–1833), Sognepræst, Konsistorialassessor, R 1013
 – Thure (1739–1808), Rektor, Professor 1318
- Kratzenstein, Christian Gottlieb (1723–95), Læge og Fysiker, Professor 1097 f.
- Krefting, Jacob (1757–1828), Guvernør, Oberst, exam. jur. 1242
- Krenchel, Hendrich Emil (1801–64), Kommandørkaptajn, Havnemester, R 1224
- Krieger, Anthonius (1776–1847), Kontreadmiral, SK 1237, 1300
 – Johan Cornelius (1756–1824), Kontreadmiral, Overekvipagemester, Kammerherre, SK 1201 f., 1205 ff., 1215, 1217 f., 1220

- Krieger, Johan Wilhelm Cornelius (1788–1857), Kontreadmiral, Godsejer, Kammerherre, R DM, 1226, 1234
 – Johannes (1810–33), Sekondløjtnant 995 f., 1262
 Kristensen, Asger Eg (* 1938), Sognepræst 1289
 Krogh, Christian (1777–1828), norsk Statsraad, Professor jur., K. af Sv. N. O. 1194
 v. Krogh, Cathrine Wilhelmine Dorothea (1788–1848) 1243
 – Friedrich Julius Thun Albrecht (1821–87), tysk Borgmester 1271
 Krohn, Maria Elisabeth (1771–1842) 1190
 – Peter (c. 1769–1864), Told- og Konsumtionskasserer 1028
 Kromayer, Johan Carl (c. 1765–1836), Konditor 964 ff., 1256
 Kruckenburg, Johann Andreas (1763–1805), Kapellan 1146
 Kruse, Ane Caroline Margrethe (c. 1803–efter 60) Enke, Husjomfru 1005 f.
 Kruse, Arnold Henriksen (1682–1753), Provst, Magister 927, 939
 – Rachel Vilhelmine (1728–81) 927, 939, 1249
 Krüger, Laurine Ahlefeldt (1815–83) 1068(?) 1276
 Krøll, Bendix Rasmussen (1735–82), Præst, Skoleinspektør 1099, 1126 f.
 Krøyer, Andreas Peter (1751–1827), Sognepræst 1146
 – Laurine (c. 1814–efter 34) 1068, 1276
 Kuhlmann, Cathrine Sophie (1747–90) 1307
 Kutusoff (1802), russisk Generalløjtnant 1195
 Kyhn, Hans († 1698), Oberstløjtnant 1324, 1327
 Købke, August Carl Christian (1821–98), Herredsfoged, cand. jur., Overauditør, Etatsraad, R 1094
 Kjøie, Hans Andersen (1790–1850), Skolelærer og Kirkesanger 966
 Kjølichen (1750), Jomfru 927
 – Caspar Christiansen (1714–42), Sognepræst 1311
- Laasbye, Ingeborg Jensdatter (1678–1715) 1317, 1327
 Lacoppidan, Erica Pauline (1757–1839) 1075 f., 1086, 1091, 1311, 1326
 – Mogens Hansen (1719–93), Provst 1066, 1325
 Ladiges, Hinrich (1731–1805), Sukkerraffinadør 1100, 1147
 Ladorph, Andreas (c. 1716–82), Proprietær, Kammerassessor 927, 939, 1249
 – Charlotte Amalie (1741–68) 1249, 1301, 1315
 Lagerhjelm, Pehr (1787–1856), svensk Bjergvidenskabsmand, Politiker 1079 f.
 Lampe, Erasmine Karine (1771–1854) 966, 1237, 1256, 1295
 Langaa, Rasmus Erichsen (c. 1770?–efter 1824), Forvalter, exam. jur. 1067, 1329
 Langballe, Anders Harding (1727–95), Købmand 1321, 1327
 – Bertel Michelsen (1672–1744), Gaardejer 1321
 Lange, (Johannes?) Andreas († 1751, ikke 1754), Ritmester 1320, 1327
 – Anna Christiane (1789–1863) 1273
 – Anna Sibylla (1724–49) 1320
 – Anne Elisabeth Margrethe (c. 1735–47) 1320
 – Boel Margrethe (c. 1760–efter 1801), Spisemesterinde 1133
 – Carl Gustaph (* og † 1723) 1320
 – Caspar Friderich (1739–47) 1320
 – Christian Didrik (1741–1811), Postdirektør, Justitsraad 1273
 – Christine Dorothea (Kirstine) (1720–30) 1320
 – Edel Kirstine (1738–96) 1320
 – Frands Martin (1792–1845), Prokurator 958
 – Hans (c. 1787–efter 1801) 1133
 – Hans Adolph (1731–38) 1320
 – Hans Herman (1726–31) 1320
 – Jens Daniel Christian (1727–30) 1320
 – Jens Ducke (1732–33) 1320
 – (Johannes?) Andreas, Ritmester, se Lange, Andreas
 – Johannes Stockter (før 1750–efter 80) Klejnsmedemester 1289
 – Jørgen Hansen (1765–1831), Farver 1087
 – Kirstine (Christine Dorothea) (1720–30) 1320
 – Laurits Frants Salomon Joachim (1814–86), Sognepræst 1062
 – Lene Marie (1815–88) 1087
 – Margrethe (1729–31) 1320
 – Marie (c. 1781–efter 1801) 1133
 – Otto Henrich (c. 1734–efter 1801), Bud 1133
 – Philip (Philippus Franciscus Nicolai) (1755/56–1805), Murmester, Viceraadmand, Major i Kb.h.s borgerlige Artilleri 1106, 1132 f., 1285
- Lange, Sophie Magdalene (c. 1779–efter 1801) 1133
 Langebeck, Dortha Maria (c. 1746–efter 1810) 1100, 1147, 1289
 Langebek, Jacob (1710–75), Historiker, Etatsraad 947, 1302
 Langemach, Niels Gerhardt (1781–1828), Premierløjtnant, Lodsoldermand, Krigsassessor 1215 f.
 Langermann, Johan Heinrich (1789–1841), Gaardejer 1075? 1277
 Langhorn, Asmus Jacob (1749–1810), Distriktskirurg 1098
 Langkilde, Fredrik Christoffer (1820–90), Forpagter, Jægermester, R 1069
 Langsted, Anna Margrethe (1726–1805) 948
 – Else (1721–1801) 1251, 1326
 – Hans (c. 1688–1768), Regimentskriver, Kammerraad 948, 1251
 – Hieronymus (1725–95), Kancelliassessor 1009, 1326
 Larsdatter, Anne (c. 1743/47–1809?) 1310
 – Anne Kirstine (c. 1750–efter 1801) 1292
 – Dor(o)thea (c. 1766–1840), se Petersen
 – Dortha (1789–1856) 1275
 – Frederikke (1768–1846) 962, 1254
 – Johanne (1814), Hospitalslem 1108
 Larsen? (1792), Supercargo 950
 Larsen, Dor(o)thea (c. 1766–1840), se Petersen
 – Hans (1796), Købmand 1254
 – Lars Hansen (1796–1824), Exam. juris, Fuldmægtig 957, 968, 1254
 – Lars Peter (1862–1940), Missionær, Professor, Dr. theol. 1353
 – Peter (c. 1764–1837), Gaardmand, Sognefoged, Lægdsmand 1067
 Lassen? (1792), Supercargo 950
 Lassen, Anna Christine Dorothea (1777–1852) 1271
 – Christian (1784), Porcelænshandler 1100
 – Christian Ludvig (1766–1839), Kancellideputeret, cand. jur., Konferensraad, K 1256
 – Emil (1794–1857), Toldinspektør 1110, 1156, 1294
 – Frederikke Henriette (1787–1813) 1153, 1156, 1188, 1284? 1294
 – Hans Conrad (1790–1820), Premierløjtnant 1110? 1294
 – Hedevig Frederikke (1771–1844) 1288
 – Jens (c. 1625–1706), Landsdommer, Godsejer, Justitsraad 1309
 – Johan Anthon Bernhard (1795–1801/12) 1294
 – Karen Wraae (1752–1815) 1134, 1288
 – Lars (c. 1753–1812), Spisemester 1104, 1106 f., 1110 f., 1115 f., 1156, 1188, 1294
 – Lars (1784–1851), Spisemester, Told- og Konsumtionsinspektør, Justitsraad, R 1107, 1122 f., 1156, 1294
 – Laurentius (1756–1823), Proprietær, Justitsraad 937, 1249
 – Niels Frederik (1793–1865), cand. jur 1815, Prokurator 1816, Auditør 1818, Overauditør 1821, By- og Herredsfoged 1833 957 f., 968
 Lasson, Abel Cathrine († 1735) 1309, 1320
 – Christian (1660–1727), Godsejer, Kancelliraad 1309
 – Jens L. (1685–1722), Provst 1324
 – Marie Elisabeth (1757–1832) 937
 Laub, Adelaide Emilie Caroline (1812–89) 1252
 – Carl Michael Georg (1814–47), Kaptajn 1252
 – Frederik Ludvig Erasmus (1807–87), Provisor, cand. pharm. 939
 – Georg (1775–1823), Major 1252
 – Hardenack Otto Conrad (1805–82), Biskop, Dr. theol. K² 1046
 – Hieronymus (1771–1848), Sognepræst 939, 1041, 1046, 1154, 1252, 1272
 – Jacobine (c. 1808/09–efter 40) 971
 – Johanne Justine (1769–1840) 937 f., 949, 1252
 – Karen (c. 1775–efter 1840) 971
 – Louise Augusta (1815–73), Lærerinde 1252
 – Wilhelm Frederik (1735–1800), Pakhusforvalter, cand. jur., Krigsraad 949, 1252
 – Wilhelmine Sophie (1810–78) 1252
 Laurberg, Peter (1783–1856), Provst 1075
 – Peter (1783–1838), Godsforvalter, exam. jur. 1011, 1017 f., 1023, 1026
 Laurent, Pierre Jean (1758–1831), Balletmester 1194
 Laurentin, Anna Catharina (1757–1815) 1146
 Lauritzdatter, Botille (1796) 1145
 Lauritzen, Waagen (c. 1734–1805/11), Hørkræmmer, Oldermænd 1283

- Laussen, Christopher Mathias (1786–1833), Sekondritmester 1033, 1270
 – Frederikke Cathrine Elisabeth (1822–efter 55) 1033, 1270
 – Ida Louise Amalia Nicoline Ludovica (1823–1907) 1033, 1270
- Lav, Tove (* 1904), Hundeopdrætter 1070, 1276
- Lavater, Johann Caspar (1741–1801), schweizisk Mystiker, Præst og Forfatter, en stor Original 1074?
- Lederer, Carl Friedrich (1729–1808), Læge, Justitsraad 935, 938, 1250, 1310, 1327
 – Charlotte Amalie (1777–1855) 1250
 – Christiane Sophie (1768–1801) 1250
 – Frederikke Caroline (1765–1846) 1250, 1306
 – Friderich Ferdinand (* og † 1766) 1250
 – Henriette Cathrine (1773–1842) 935 f., 938 f., 1250
 – Louise Dorothea (1774–1844) 1250
 – Pauline (1776–1855) 1250
- Leegaard, Andreas (1715–58), Legatstifter, Justitsraad 939
- Lehmann, Peter Martin Orla (1810–70), Politiker, cand. jur., K 997
- Lehn, Conrad Frederik Erik (1814–86), Sognepræst 1104, 1283
 – Poul Abraham (1732–1804), Godsejer, Baron, Konferensraad, Kammerherre 945
- Leiel, Willum (c. 1593–1654), Guvernør, Købmand 1323
- Lejel, Dorthe (1584) 1323, 1327
 – Frederik († 1606) 1323, 1327
- Lemming, Hans Sørensen (1707–88), Sognepræst 1126
 – Povel (1792–1819), Sprogforsker, Dr. phil. 1009
- Lerche, Christian Cornelius (1770–1852), Amtmand, cand. jur., Godsejer, Gehejmekonferensraad, SK 1243
- Leth, Peder (1727–92), Major 1133, 1288
- Leuning, Søren Johan (1794–1873), Byfoged og Birkedommer, cand. jur., Landstingsmand, Konferensraad, R DM 964
- Leustdatter, Anna (c. 1740–efter 1804) 1146
- Levtzau, Birthe Cathrine (1714–84) 936
 – Sofie Henriette Frederikke (1790–1862) 1075
- Levtzou, Joel (1804–efter 49), Guldsmedemester 1085? 1278 f.
- Lichtenberg, Abel Brodersdatter (†1728) 941
 – Broder (1668–1710), Købmand, Kæmmer 941
- de Lichtenberg, Hans Henrik (1737–77), Stamhusbesidder, Etatsraad 938
- de Lichtenhjelm, Jochum (1701–75), Godsejer, Kancelliraad 941
- Liebenberg, Frederik Ludvig (1810–94), Litterat, Udgiver, R 1311
 – Hedvig Eleonora (1807–73) 1119
 – Michael Frederik (1767–1828), kgl. Konfessionarius, K 1119, 1154, 1188 ff., 1291, 1294 f.
- Liebmann, Cecilie Cathrine (c. 1784–1816) 1277
- Lihme, Jens Bay (1804–64), Læge 1094
- Liisberg, Johannes Christian (1823–91), Købmand 1092, 1280
- Lillienskiold, Frederikke Antoinette Constance Maria (1812–84) 938
 – Peter Carl (1767–1839), Kommandør 938, 1250
- Limkilde, Christian Gorm (1771–1840), Sognepræst og Digter, Dr. phil. 1030
- Lindam, Slægten 1319
- Lindberg, Ane Kirstine (1780–1856) 1087, 1279
 – Dorthe Kirstine (c. 1740–1808) 1312
 – Dorthe Sophia (1761) 1312
- Linde, Knud (1789–1846), Kommandørkaptajn, Indrulleringschef og Overlods, R DM 1201
 – Ursula Christiane (1721–89) 988
- Lindgaard, Anna († 1762/63) 1308
 – Hans Rasmussen (1700–70), Provst 1308 f.
- Lindencrone, Johan Frederik (1746–1817), Godsejer, Kammerherre 948, 1251
- Linderup, Hans Christian (1761–1809), Overlærer 1154
- Lindhard, Mogens (1769–1845), Stiftsprovst 1020
- Lindholm, Hans (1757–1821), Kontreadmiral, Kammerherre, SK 1201
 – Hans (1798–1858), Amtmand, cand. jur., R 1091
- Lindvig, Jens Jørgen (1687–1766), Købmand 941
- von Linné, Carl (1707–78), Botaniker, Professor 1074, 1097, 1197
- Linnet (1819), Jomfru 1076
- Liunge, Andreas Peter (1798–1879), Forfatter, Redaktør, Kasserer, ex. jur. 1019
- Lobedanz, Eskild (1757–1829), Sognepræst 991, 1028, 1066 f., 1141, 1316, 1327
- Lobek, Jacob (1709–90), Bager 1302, 1316, 1327
- Loft, Aage Johannes (1866–1962), Lektor, religiøs Forfatter, Formand for Religionslærerforeningen 1904–43, R 1280
- Loldrup, Jens Pedersen (c. 1646–1712), Vagtmester og Købmand 1326
- Lorentz, Wilhelm Conrad (1787–1854), Amtmand, Kammerherre, K 1015 f.
- Lorentzen, C. A. (1749–1828), Maler, Professor 928 f., 935, 940, 947
- Lorenzen, Johannes (c. 1772–1807), Garnisonskirurg 1154
- Lose, Theodor (1793–1878), Drogist og Materialist, Grosserer, Legatstifter 1231
- Lotze, Ernst Gerhard (1768–1849), Materialist, Farmaceut 978
 – Ernst Gustav (1825–93), Apoteker, Byrådsmedlem, Etatsraad, R DM 978
- Lou, Mathias Biering (1790–efter 1817), Styrmand, Skipper, Maanedsløjtnant 1212
- Louise (1756–1808), Prinsesse af Sachsen-Gotha, Hertuginde af Mecklenburg-Schwerin 1038, 1196, 1198 f.
- Louise (1817–98), Christian IX's Dronning, RE 1224
- Louise Augusta (1771–1843), dansk Prinsesse, Hertuginde af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg 944
- Louise Charlotte (1789–1864), Prinsesse, Landgrevinde af Hessen-Kassel 1053? 1224 f., 1273
- Louise Christine Caroline (1764–1815), Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg 953
- v. Lowzow, Frederik (1788–1869), Stiftamtmand, Højesteretsjustitiarius, cand. jur., Præsident i Det danske Bibelselskab, Gehejmekonferensraad, SK 1175, 1178, 1181
- Ludvigsen, Theodor Emil (1804–96), Negotieassistent, Skibsintendant, adm. Direktør for »Trøstens Boliger«, Kommitteret ved den københavnske Sjøassuranceforening, R. 1227–1233, 1283, 1298 f.
- Lumholt, Johanne (1783) 1099
- Lund († c. 1782), Købmand 1281
 – Andreas (1772–1832), Stadsfysikus, Professor, Hofmedikus, Dr. med. 1101, 1108, 1115, 1122 f., 1167, 1169–1172, 1179, 1183
 – Andreas Molbech (1749–1820), Amtsforvalter, exam. jur., Kammerraad 1075
 – Ane Sørensdatter (1768–1834) 988
 – Anna Margrethe (c. 1749–88) 1282
 – Charlot Amalius (1801–efter 36), Gaardejer 963, 966
 – Christen (c. 1770–efter 1834), Snedkermester 963, 969
 – Christen Andersen (1714–74), Sognepræst 939
 – Erik († 1816), Kaptajn 1260
 – Frederik Christian (1780–1854), Sognepræst, Konsistorialraad 1272
 – Hans Andreas Wilhelm (1798–1866), Kaptajnløjtnant, 1832–55 Postmester i Kalundborg 1224, 1226
 – Hans Christian (1735–1808), Byfoged, Borgmester, Kammerraad 1317, 1327
 – Jochum (1779–1841), Kaptajn, Overlods 1199, 1296
 – Johan Christopher (c. 1740–1818), Klokker 969
 – Johanne Christophine (1806–59) 962–966, 969 f.
 – John (1827) 963
 – Juliane (c. 1806–efter 23) 1091? 1279
 – Ludvig Michael (1771–1843), Sognepræst, Konsistorialraad 1146
 – Mette Cathrine (1832) 1091? 1279
 – Michael Heggelund Kildal (1792–1855), Bataillonskirurg 1260
 – Niels Gundersen (1759–efter 1812), Kunstmaler 1282
 – Peter Andreas (1788–1855), Toldkasserer, Kammerassessor 954, 1254
 – Torkild (1765–1833), Sognepræst 1086
- Lundberg, Peder (1769), Klejnsmed 1147
- Lundby, Kaj (* 1901), Grosserer, Direktør, R 1070
 – Tove (* 1904), Hundeopdrætter 1070, 1276
- Lundbye, Christian Carl (1812–73), Krigsminister, Oberst, K 1243
 – Emanuel Andreas (1814–1903), Oberst, Udskrivningschef, K 1219, 1243
 – Honoratus Rudolph (1821–88), Ekspeditionschef, exam. jur., Kammerraad 1246
 – Joachim Theodor (1778–1841), Oberst, R. 1211, 1219, 1243 f.
 – Johan Thomas (1818–48), Dyre- og Landskabsmaler, Tegner 1243 f.
 – Theodor Louis (1816–1907), Proprietær, Bogholder 1243

- Lunde, Hans Pedersen (c. 1731–1810), Degn 1273
 Lundgaard, Avone Cathrine (1743–99) 938
 Lunding, Mathias (1728–88), Brygger, Deputeret i Søkommissariats- og Admiralitetskollegiet, Konferensraad 948, 1099, 1126, 1291
 Lunn, Christian Ditlev (1737–1814), Proprietær, Justitsraad 937
 Luxdorph, Bolle Willum (1716–88), Førstedeputeret i Danske Kancelli, Forfatter, Gehejmeraad, Hv. R. 937, 948, 1249 f., 1324
 – Cathrine Hansdatter (1662–1757) 1324
 – Peder (1648–1702), Landsdommer, Justitsraad 1324
 Lüders, Frants Didrik (1724–1806), Livkirurg 1102
 v. d. Lühe, Hedvig Sophie Margrethe (1771–1829) 1198
 Lykke, Carl Niels Seidelin (1815–37), Skomagersvend 952, 1253
 – Carl Peter Emil Seidelin (1815–37), Skomagersvend 952, 1253
 – Caroline Kirstine Petrine (1810–efter 38) 1253
 – Søren Hansen (1756–1834), Undertøjmester, karakt. Kaptajnløjtnant, R 1194, 1295
 – Søren Michelsen (1773–1816), kgl. Postskriver, Krigskancelisekretær 952, 1253
 Lyng, Mathias († 1759), Overvisitør 1315, 1327
 Lütchen, Edeline Cathrine (1812–97) 1104, 1283
 – Johanne Susanne (1807–53) 1104, 1283
 – Johannes Albrecht(sen) (c. 1745–1804), Hørkræmmer 1100, 1104?, 1283 f.
 – Lauritz Møller (1778–1841), Hørkræmmer, Oldemand 1104 f., 1237, 1241, 1244, 1283 f.
 – Petra Henriette (1810–98) 1104, 1237, 1241, 1243 f., 1246, 1283
 – Sophie Christine (1815–44) 1104, 1283
 Lütchen-Lehn, Kirsten, * Jørgensen (* 1917), Sekretær 1283
 – Palle Rasmus (1916–66), Seminarielektor 1283
 Lütken, Andreas Christian (1777–1808), Premierløjtnant 1198?, 1200, 1296
 – Christian (1742–1803), Kommandør 1252
 – Christopher (1782–1857), Viceadmiral, Kammerherre, SK 997, 1001, 1252
 – Johan Vilhelm (1792–1860), Skattekasserer 1252
 – Magnus (1782–1847), Kontreadmiral, K 1000, 1198?, 1296
 – Otto (1749–1835), Admiral, SK 990, 1007
 – Otto Ferdinand (1789–1862), Kommandørkaptajn, Overlods, R, DM 1000, 1237
 – Peter Vilhelm (1761–1844), Amtsprovst, R, DM 1046
 – Thomas Joachim (1786–1842), Kommandør, R 1205 ff.
 Løbner, Christine Charlotte (1769–1848) 953, 1253
 Løgstrup, Jensine (c. 1798–1845) 1131?, 1319?, 1320
 – Jensine Marie (1817) 1131, 1319 f.
 Lønborg, Anne Elisabeth (1730–62) 1318
 Løve, Løve (1816), Murermester 1123
 Løvenskiold, Michael Herman (1751–1807), Baron, Amtmand, Kammerherre, Hv. R. 937
 de Løvørn, Poul (1751–1826), Kontreadmiral, SK 950 f.
 Løvmand, Johannes (1770–1826), Kontorchef, Etatsraad 1101, 1108, 1112

 Maaløe, Idicus Frederik Vilhelm Hannibal (1761–1814), Sognepræst 1325
 v. d. Maase, Frederik Christian (1726–1808), Landsdommer, Etatsraad 977, 1310
 Mackeprang, Hans Marcus (1793–1874), Regimentskirurg, R 1003
 Madsdatter, Christine (1645–1704) 1322
 – Karen (1643–1708) 1322, 1327
 Madsen, Anne Kristine (1879–1968) 1274
 – Hans Nicolai(sen) (1809–66), Tømrer 1274 f.
 – Jacob (1647), Borgmester 1322
 – Johanne (1842–1928) 1274
 – Mette (1831–1916) († i Baislev) 1274
 Malling, Ove (1747–1829), Historiker, Gehejmestatsminister, Gehejmekonferensraad, RE 1101, 1106, 1108, 1112 f., 1123, 1161 f., 1208, 1285, 1292
 Malqvist (1816), Tømmerpolerer 1123
 Mandix, Jens (1802–34), Gaardejer 1091, 1280
 – Lucie Marie (1792–1868) 1002
 – Ole Jensen (1727–1805), Godsejer 1280
 Mangor, Christian Elovius (1739–1801), Stadsfysikus 1100 ff., 1124, 1328
 – Christian Siegfried (1771–1840), Direktør, Major, R 1101, 1108 f., 1112, 1115, 1122 f., 1130, 1159, 1161 ff., 1169, 1172, 1175, 1183, 1293, 1329
 Manthey, Johan Georg Ludvig (1769–1842), Apoteker, Professor, Godsejer, Etatsraad, R 1114
 Marcher, Hans Koefoed (1796–1877), Læge, Dr. med., R 1171–1175, 1178, 1180–1183, 1293
 Maren (1753) 1126
 Marezzoli, Johann Gottlieb (Gottlob) (1761–1828), Superintendent i Jena, Professor, Dr. theol., religiøs Forfatter 1233
 Margrethe (1805), Gangpige paa Sct. Hans Hosp. 1117
 Maria Ferdinanda Amalia (1796–1865), Prinsesse af Sachsen, Storhertuginde af Toscana 1235 i.
 Mariane Caroline Charlotte (1821–76), Kronprinsesse, gift 1841–46 med Kronprins Frederik (VII) 1043, 1053
 Marie Sophie Frederikke (1767–1852), Frederik VI's Dronning 1053, 1188, 1207, 1223
 Martini, Christian (1697–1781), Diakon 1282
 – Friderich (1739–1821), Direktør, Etatsraad 1100, 1282, 1328
 Mathesius, Jacob († 1715), Højesteretsassessor, Justitsraad 1322
 Mathiesen, Anders († 1698), Præst 1313
 – Anton Henrik (1780–1823), Sognepræst, Dr. phil. 1156
 – Haagen (1759–1842), Grosserer, Overkrigskommissær, cand. jur. 1197, 1296
 – Jakob Jersin (ca. 1750–85), Læge 1096
 – Melchior (c. 1686–1754), Skoleholder 1326 f.
 Matzen, Johan Bernhard (1749–1813), Hospitalsinspektør 1104, 1106, 1282
 Mau, Gerhard Wilhelm (1776–1857), Apoteker og Postmester, Kammerraad 969
 – Jens Christian Edvard Theodor (1808–85), Sognepræst, Forfatter, Landstingsmand, R 1051
 Maxwell (1823), Oberst, Guvernør 1221
 Maxwell af Cardoners, David Baronet (1773–1847) 1221?
 Mayes, Anna Sophia (1750–1824) 1007, 1266 f.
 – George (c. 1712–1801), Baandfabrikør 1007
 Mechlenburg, Magdalene Elisabeth (1780–1857) 1011, 1028
 Mehlqvist, Carin (* 1918) 1192 f.
 Meier, Christine (1675–1735) 1322
 – Herman (1631–85), Krigssekretær, Etatsraad 1322
 Meinert, Nicolai Jonathan (1791–1877), Grosserer og Politiker, R 997
 Meinicke, Thomas Jørgensen (c. 1784–1854), Forpagter, Købmand 1018, 1023
 Melbye, Frederik Siegfried (1792–1831), Stifamtsfuldmægtig, Prokurator, exam. jur. 1091?, 1279 f.
 – Frederikke Cathrine (1751–87) 977
 – Margrethe Kirstine (1746–1823) 1086
 – Thor (1744–1829), Sognepræst 1070
 – Ulrica Birgitte (1757–97) 989, 1070, 1326
 Melchior, Mathies (c. 1652–1709), Herredsfoged 1326
 Meldahl, Dorthe Marie Tollesdatter (1725–66) 1318, 1327
 – Gunde (1721–82), Herreds-, By- og Birkefoged 1134, 1318
 – Jens Tollesen (1719–92), Provst 1313
 – Tolle Gundersen († 1739), Brændevinsbrænder 1313, 1318
 Meldal, Carsten Nicolai (1767–1833), Sognepræst 1129
 Memhauge, Hans Chr. (1805), Stivelsesfabrikant 1134 f.
 Meulengracht, Lars Christian (1735–69), Mølleeejer 1312, 1327
 Meyer (1797), Skovrider 1146
 – Anne Cathrine (c. 1744–efter 1801), Læremoder, Enke 1128
 – Carl Frederik (1797–1867), Kancellisekretær, konst. Kontorchef, Jurist? 974 f.
 – Johan Anton (1799–1875), Kommandør, K 1221
 – Johan Ludvig († c. 1817?), Generalkonsul, Legationsraad, R 17/7 1815 1295
 – Marie (c. 1783–efter 1801) 1128
 Meyling, Kirstine Marie (c. 1737–83) 1288
 Middelboe, Stephan (1730–1811), Biskop, Dr. theol. 1143–1147
 – Stephan (1802–56), Kaptajnløjtnant, Generalkrigskommissær, R 1234
 Mikkelsen, Rasmus (1829–55), Sadelmagersvend, Morder 1093 f., 1281
 Milling, Christian Frederik Ludvigsen (1713–96), Sognepræst 1314
 de Missiessy, Edouard Thomas Burgues (1756–1837), fransk Viceadmiral, Greve 1211, 1213, 1215
 Moe, Henrik Ludvig (1814–84), kar. Kommandør, R 1236
 Mogensdatter, Anne (17. Aarh.) 1322
 Mogensen, Hans Alfred (* 1898), Førstelærer 1027, 1268 f.
 Mohr, Hartvig Christian (1728), Regimentskvartermester 1309
 – Johan (1766), Urtekræmmer 1286

- Mohr, Peter Frederik (1755–1831), Sognepræst 1146
- Molbech, Christian (1783–1857), Historiker og Sprogmand, Professor, Etatsraad, K 982, 1089
- Moldenhawer, Daniel Gotthilf (1753–1823), Professor, Dr. theol., Overbibliotekar, Konferensraad, R. 1036
- Mollerup, Herman Andreas (1798–1886), Højesteretsassessor, Gehejmekonferensraad, SK 1004, 1006
- Niels (c. 1754–92), Proprietær 1134, 1288
 - Peder Thøgersen (1777–1839), Proprietær, 1813 Købmand i Aalborg 1134, 1288
- Moltke, Adam Gottlob (1710–92), Statsmand, Gehejmeraad, Lensgreve, Hv. R., Bl. R. 930
- Adam Wilhelm (1785–1864), Premierminister, Lensgreve, Overkammerherre, Gehejmekonferensraad, RE 1000
 - Ehrenreich Christopher Ludvig (1790–1864), Stiftamtmand, Gesandt, Gehejmekonferensraad, Greve, SK 1252
 - Frederik (1754–1836), Gehejmestatsminister, Gehejmekonferensraad, RE 1208
 - Gebhard (1764–1851), se Moltke-Hvitfeldt
 - Georgine, se Buchwald
 - Joachim Godske (1746–1818), Gehejmestatsminister, Lensgreve, Gehejmekonferensraad, Overkammerherre, Bl. R. 1208
 - Werner Jasper Andreas (1755–1835), Stiftamtmand, Overpræsident, Gehejmekonferensraad, Lensgreve, Hv. R., DM 1123
- Moltke-Hvitfeldt, Gebhard (1764–1851), Stiftamtmand, Stamhusbesidder, Kammerherre, Gehejmekonferensraad, Greve, RE, DM 1197, 1296
- Momsen, Jonas (1768–1817), Sognepræst 1146
- Monberg, Mouritz (1816–93), Købmand 1093, 1280
- Monrad, Ditlev Gothard (1811–87), Politiker, Biskop, Dr. theol. h. c., SK 1063
- Frederik Hansen (1705–78), Sognepræst 1287
 - Hans Ruhmann (1752–1834), resid. Kapellan 1287
 - Lars (1762–1836), Stadsfysikus i Bergen, Dr. med. 1096
 - Søren Jørgensen (1745–98), Rektor 1095
- Monrath, Hans Ruhmann (1752–1834), resid. Kapellan 1287
- Montagne, Thomas (1712–90), Raadmand, By- og Herredsfoged, Prokurator 1030
- Mortensdatter, Abild (1756) 1286
- Ellen (Abelone) († 1679) 1323, 1327
 - Ingbeorg († 1665) 1323, 1327
- Mortensen, David Seidelin (1829–32) 1076
- David Seidelin (1832–efter 55), Snedker 1076
 - Frederik (c. 1790–1845), Snedkermester 1076
- Mossin, Dorothea Marie (1765–98) 1290
- Georg Henrik (1767–1840), Isenkræmmer, Major 1290
 - Hans (1765–1831), Kommandørkaptajn, R 1212 ff.
- Mourier, Ferdinand Louis (1754–1831), Præst, Professor 993
- Konrad Emil (1795–1865), Viceadmiral, SK 993, 1221, 1234 f., 1238 f.
 - Marie (c. 1725–1808) 1268
 - René Pierre François (1768–1836), Direktør for Asiatisk Kompagni, Justitsraad 1228
 - Zélie Adelaide (1803–55) 993 f.
- Moyel, David (c. 1753–1813), Tolk 1289
- Muhle, Carl Adolph (1786–1855), Sekretær og Bogholder ved den færøske Handel, cand. jur. 1276
- Margrethe Elisabeth (c. 1816–efter 1870) 1068 f., 1276
 - Mogens (1726–95), Forpagter 1066
- Mule (1819), Demoiselle paa Tyrrestrup 1075
- Anna Sophie (1771) 1316
- Munch, Niels Simonsen (1715–86), Kommitteret, Justitsraad 1249
- Pors Bastholm (1738–1807), Proprietær 1314
- Munck, Gert (1773–1834), Sognepræst 1011 f., 1016
- Hans (1698–1760), Raadmand, Grosserer 1302
 - Niels (1741–1802), Postforvalter, Justitsraad 950
 - Søren (1733–1801), Postsekretær og -arkivar, Justitsraad 950
- Mundt, Dorothea (1744–1817) 1126, 1287
- Jodochus Henrik (1694–1774), Stads-kaptajn, Klædekræmmer 1126, 1287
 - Just Henrik (1782–1859), Overauditør, cand. jur., Hospitalsdirektør, Borgmester, Konferensraad, Legatstifter, R, DM 1175, 1178, 1181
- Munthe, Eiler Christopher Kaasbøl (1755–1814), Rektor i Nyborg 1154
- Muus, Elias Bendz (1805–93), Købmand, Grosserer, Vicekonsul 1261
- Muusmann, Magdalene (1755–1832) 1028
- Mygind, Jørgen Hansen (1707–81), Sognepræst 1043
- Mylius, Johan Jacob (1727–1803), Herredsfoged, Vicelandsdommer, Kancelliraad 976
- Müller (1802), Madame, i Løgumkloster 1146
- Axel Georg (1814–70), Andenlærer 1065, 1275
 - Christian Gottlieb (c. 1753–c. 1811/21?), Snedkermester 1132
 - Christiane Dorothea (1775–1851) 1075, 1312
 - Ditlev Christiansen († 1730), Sognepræst 1301, 1327
 - Ferdinand Schauenburg (1810–51), Sognepræst 985, 1184 f.
 - Hans (1743–1816), Haveinspektør 1056
 - Hans Henrik (1733–1803), resid. Kapellan 936 f.
 - Hartvig Jochum (c. 1716–93), Orgelbygger 1048
 - Jeremias Pedersen (1711–56), Sognepræst 1249
 - Jochum Nicolay (1775–1848), Viceadmiral, R 990, 1008
 - Maren Hofmann (1738–77) 1249
 - Michael Christian (1744–1829), Sognepræst 1099
 - Niels Harzen (c. 1759–1838), Købmand 1146
 - Peter Erasmus (1776–1834), Biskop, Historiker, Professor, R, DM 983 f., 1010, 1036, 1042
 - Rasmus Gjeding (1774–1845), Sognepræst 1075, 1312
 - Rasmus Knudsen (c. 1733–1819), Birkedommer, Godsejer, exam. jur., Kammerraad 1312
- Mynster, Jakob Peter (1775–1854), Biskop, Dr. theol., SK 983, 1043 f., 1051, 1265
- Ole Hieronymus (1772–1818), Overmedicus, Professor, Dr. med., R 1100, 1154
- Münter, Balthasar (1794–1867), Provst, kgl. Konfessionarius, K² 1004 f.
- Friederich Christian Carl Hinrich (1761–1830), Biskop, Kirkehistoriker, Dr. theol., Arkæolog, SK 976, 1036, 1147 f., 1190, 1208
- Møenbo, Christen Jensen (1698–1770), Godsejer, Legatstifter, Kommerceraad 1133, 1288
- Møller (1808), Jomfru, i Kbh. 1030
- (1816), Oldfrue, Jomfru 1107, 1121, 1123
 - Andreas (1819), Løjtnant 1075
 - Andreas Ditlev (1805–52), Sognepræst 1017, 1024, 1026
 - Ane Marie (1743–1802), Godsejerinde 937
 - Anna Jørgensdatter (c. 1658–1702) 1308
 - Detlev Laur(id)sen (1725), Forpagter 1324
 - Einar Busch (* 1892), se Busch-Møller
 - Ellen (1717–89) 1324
 - Frederik (1778–1850), Maanedsløjtnant, Toldbetjent og Visitør i Kbh. 1216, 1297
 - Hans Hartvig (1801–80), Sognepræst 1274
 - Hans Nicolai (1769–1815), Amtsforvalter, ex. jur. 1030
 - Hans Nielsen (c. 1749–97), Murermester 1099, 1281
 - Hans Peter (c. 1805–81), Hoboist, Syngelærer, Bog- og Papirhandler 1320
 - Ide Marie (Seidelin) (1763–1842) 1192, 1272
 - Jacob (1776–1839), Apoteker, Assessor pharm. 1078
 - Jacob Christopher (1778–1856), Byfoged, exam. jur., Justitsraad 1280
 - Jens (1779–1833), Teolog, Professor, R 983 f., 1010
 - Jens (1813), Vinhandler i Aalborg 1134
 - Jens Andreas (1820–63), Skolebestyrer, cand. theol. 1091, 1280
 - Jens Peter (1783–1854), Landskabsmaler, Professor, Justitsraad, R, DM 1223, 1298
 - Jes († før 1813) 1216
 - John Madsen (1847–1917), Sognepræst, Forfatter 1272
 - Knud Nielsen (1709–87), Snedkermester 1308
 - Lars Hansen (c. 1744–1806), Hørkræmmer 1127, 1287
 - Mathias (c. 1777–1841), Urtekæmmer 974, 1257
 - Morten Bendz (1783–1854), Sognepræst 966
 - Morten Madsen (1711–90), Krigsraad 1312
 - Niels Hansen (c. 1772–1853), Skomagermester 1319 f.
 - Palle (1677–1757), Fabrikejer 1326
 - Peter Frederik (1862–c. 1906), Snedker 1091
 - Poul Martin (1794–1838), Diger, Filosof, Professor 984, 1227
 - Sarine (Severine) Dorothea (c. 1817–efter 65) 974, 1257
- Møllmann, Bernhard (1702–78), Historiker, Professor, Dr. jur., Etatsraad 1136
- Mølmark, Hans Christian (1729–1816), Sognedegn 1327
- Peder (c. 1711–50), Ridedoged 1314, 1327
- Mølsted, Hans Christian (1775–1818), Præst 1107, 1117

- Mørch, Axel Møller (1749–1808), Grosserer, en af De 32 Mænd 1099, 1281
 – Claudius (1759–1813), Tegnælærer, Krigsraad 1147, 1194, 1295
 – Emilie Henriette (1794–1864) 1295
 – Jens Kiildsen (1788), Grosserer 1099, 1281
 Mørk (1822), Jomfru i Skanderborg 1076
 v. Møsting, Johan Sigismund (1759–1843), Gehejmestatsminister, Overkammerherre, RE 1145, 1208
- Nachtegall, Vivat Victorius Franciscus (Franz) (1777–1847), Gymnastikpædagog og -direktør, Professor, Generalkrigskommissær 1194
 Nannestad, Cathrine (1758–1801) 988
 – Nicolai Engelhardt (1730–82), Professor, Dr. theol. 975, 1301
 Nansen, Hans Leidahl (1764–1821), Vicelandsdommer, Stortingsmand, cand. jur. 1121
 Napoleon I den Store (1769–1821), Kejser af Frankrig 1201, 1203, 1211–1215, 1232, 1243 f., 1298
 Napoleon III (1808–73), Kejser af Frankrig 1239
 Nathusius, Gottlob (1760–1835), tysk Industridrivende 1083 f.
 Neander, Erica Hedeveg Charlotte (1738–1816) 938, 1249 f.
 Neergaard, Danqvart (1802–81), Proprietær 1053, 1273
 – Johan Bruun (1742–88), Landsdommer, Godsejer, Etatsraad 937
 – Johan Andreas Bruun (1770–1846), Godsejer, Kammerherre 938
 – Johan Thomas (1745–1806), Godsejer, Kancelliraad 927, 937
 – Johan Thomas (1794–1877), Provst, R, DM 1010
 – Niels Peter (1760–1821), Gaardejer 1329
 – Peter Christopher (1816–70), Godsejer 1270
 – Peter Johansen (1769–1835), Godsejer, cand. jur., Etatsraad 934, 938
 Nellesmann, Rasmus Ludvig (1757–1828), Herredsfoged, cand. jur., Kancelliraad 1066
 v. Neuberg, Adolph (1686–1749), Generalløjtnant 1320
 Neukirch, Simon Peter (1811–91), Distriktslæge 1092 ff.
 Neve, Peter (c. 1684–1740), Stiftamtmand, Etatsraad 1305
 Nielsdatter, Anna Elisabeth (1704–efter 1719) 1308
 – Anne (1810), i Buddinge 970
 – Anne Margrethe (1796), i Arrild 1145
 – Johanne (1732) 1312
 – Kirsten (c. 1763–1807) 954
 – Maren (c. 1666–1754) 1326
 – Maren (1698–efter 1719) 1308
 – Maren (1733–1833) 1048, 1273
 Nielsen (1810) 1030
 – Frands († 1674), Trælasthandler, Proprietær 1323, 1327
 – Hans (1811), Gaardejer i Hallagermagle 956
 – Jacob (1813), Slagter i Kalundborg 1216
 – Johannes (1748–89), Fysikus 1096
 – Jørgen (1742–efter 1809), se Gundersen
 – Lars (1821), Gaardejer i Hallagermagle og Flakkebjerg 956–959
 – Nicolai Peter (1795–1860), Skuespiller, Instruktør, Professor, R, DM 1266
 – Niels (c. 1799–1835), Prokurator 958?
 – Nille (Nicoline) Hansdatter (1765–99) 1146
 – Peder (1795), Væver 1144
 Niese, Heinrich Christoph (1810–87), Læge, Dr. med. 1258
 Nilson, Kirstine (1757–1827) 1296
 Nislev, Frederik (1753–1801), Sognepræst 1146
 Nissen, Niels Lang (1771–1845), Rektor, tit. Professor, Etatsraad, R, DM 1154
 Noor, Jens Johansen (c. 1755–efter 1810), Grosserer, Overkrigskommissær 1132, 1323
 Normann, Emil Wilhelm (1798–1881), Kaptajn 1224, 1226
 Numsen, Christian Frederik (1741–1811), Overhofmarskal, Gehejmekonferensraad, Hv. R., Bl. R. 1263
 Nutzhorn, Johan Frederik Lewin (1773–efter 1831), Amtstuefuldmægtig, exam. jur., Købmand, Gaardejer 1075, 1280
 – Svend Ernst (1812–52), Købmand 1076
 Nyboe, Lars Larsen (* 1895), Overlærer 1275
 – Laurits Nielsen (1709–75), Handelsmand, Proprietær 1314
 – Niels Nielsen (1699–1767) 1314
 Nyegaard, Johanne Mariane (c. 1769–1833), Jordemoder 988, 1260
- Nyegaard, (Johan?) Jørgen (c. 1761–1825), Parykmagermester 1260
 – Malthe Bruun (1789–1877), Prokurator, Godsejer, Medlem af Stænderforsamlingen, Etatsraad 984
 Nyeland, Hans (1755), Handelsmand 1327
 Nyerup, Rasmus (1759–1829), Litteraturhistoriker, Magister, Professor, R 947, 982, 1138, 1206, 1303
 Nyholm, Carl (1810–69), Nationalbankdirektør, Overretsprokurator, Etatsraad 974 f.
 – Christian Frederik (1751–1813), Landinspektør 1055, 1066
 Nyrop, Camillus (1811–83), Kirurgisk Instrumentmager og Bandagist, Professor 988
 Nørlem, Lucie Emmerentze (1738–1807) 948
 Nørregaard, Lauritz (1745–1804), Professor juris, Generalauditor, Deputeret i Admiralitetskollegiet, Konferensraad 1106
 Nørschou, Marie Kirstine Rasmusdatter (1773–1811) 1277
- Obelitz, Balthazar Gebhard (1728–1806), Juridisk Professor, Dr. jur. et phil., Konferensraad 1094
 – Johannes Baltzer Gebhard (1791–1827), Kaptajnløjtnant 1212
 Oksen, Johannes (1667–1738), Biskop, Dr. theol. 1249, 1327
 – Louise Hedeveg († 1753) 927
 Ohnsorg, Christian (1753–1830), Sognepræst 1100
 Olesen, Frederik Christian Ditlev (1824–88), Sognepræst 988, 1004
 – Ludvig Ferdinand (1816–71), Overlærer, cand. theol. 988, 1004
 – Peder Møller (1752–85), Fisker 1283
 Olsdatter, Cecilia Maria Elisabeth (1802) 1115
 – Kirsten (c. 1765–1837) 1255
 Olsen (1777), Magasinformaler 1126
 – (1837), Sejlmager 969
 – Anne Cathrine (* 1762) 1286
 – Jens (1836), Tjenestekar i Vanløse 966
 – Oluf Sørenius Holger (1823–93), Lærer i Vrangstrup 976, 1258
 – Peder (1787–1843), Prokurator, ex. jur. 1016, 1018 ff., 1023 f.
 – Thomas (1828), Gaardmand i Skovsø 1254
 – Tønnes (1722–97), Tøjhusforvalter 1286
 Olufsdatter, Ellen Marie (1716–17) 1312
 – Ellen Marie (1718–88) 1133, 1288, 1312
 Olufsen, Martinus (Martin) Erasmus (c. 1764–1822), Kalligraf 1194, 1295
 – Oluf Christian (1763–1827), Forfatter, Statsøkonom, Professor 1303
 – Villads (1717–efter 51) 1312
 Orfila, Mathéo José Bonaventure (1787–1853), fransk Læge, Professor i Toksikologi m. m. 1074?
 Orting, Johanne Christensdatter († før 1793) 1290
 Ortvad, Søren Rosbjerg (1796–1872), Domprovst, R 1184
 – Willum (c. 1724–95), Birkeskriver 986
 Oskar I (1799–1859), svensk Konge 1001 f.
 v. d. Osten, Adolph Siegfried (1726–97), Statsmand, Gehejmekonferensraad, Greve, Hv. R., Bl. R. 943
 Ostenfeld, Maren (1741–90) 1302
 Otte, Margrethe Dorothea (1749–67) 1048, 1066
 Otterstrøm, Christian Rasmus (døbt Erasmi) (1795–1876), Prokurator, Bankkasserer, Medlem af Rigsraadet, Kancelliraad 1033
 Otto, Sophie Hedvig (c. 1771–1824), Jordemoder 1156, 1291
 Outzen (1793), Jomfru, i Roost 1146
 – Christian (c. 1732–1809), Husfoged 1146, 1289
 – Christian (1795), i Roost 1146
 – Elisabeth Wilhelmina (c. 1751–98), Fru, i Roost 1146
 Overskou, Thomas (1798–1873), Forfatter, Teaterhistoriker, Professor, R 1262 ff., 1266 f.
 Oxholm, Berthel Seidelin (* og † 1796) 1305
 – Johannes Nicolai (1758–1800), Degn 1305
- von der Pahlen, Georg Daniel (c. 1764–1841?), Grosserer 938?, 1250
 Pallesdatter, Mette Kirstine (c. 1789–1826) 1290
 Pallesen, Christian (1826), Husmand i Hallagermagle 960
 Paludan, Christian Carl (1792–1859), Kommandør, Orlogskaptajn, R, DM 1234 f.
 – Frederik (1808–80), Kommandør, Direktør for Sjøassurancen, R, DM 1238

- Paludan, Frederik August (1792–1872), Kommandør, Overlods, K 1234
- Hans Jacob (1717–82), Provst 1318
 - Jens Jacob (1781–1856), Kommandør, Overlods, R, DM 1039, 1194–1196, 1198–1203, 1220, 1271
 - Johan Lønborg (1757–1840), Kapellan 1127
- Paludan-Müller, Caspar Peter (1805–82), Historiker, Professor, K² 1047
- Jens (1771–1845), Biskop, K 1010, 1012–1020, 1022, 1024, 1026 f., 1046
- Pasquil en Rile (1833), Admiral, Guvernør i Manila 1229
- Paul I (1754–1801), Kejser af Rusland 1195
- Pauli, Johan Georg (1736–98), Direktør i Generalpostamtet, Etatsraad 1007
- Paulsen, Wilhelm († 1761) 1317
- Payngk, Hans Ferdinand (1778–1842), Overretsprokurator, cand. jur., Kancelliraad 1158, 1184, 1189, 1295
- Pedersdatter, Ane (c. 1768–1850), Gaardejerske 954
- Ane (* 1822) 1255
 - Ane Kirstine (1836) 966
 - Anne Margrethe (c. 1801–1835/40?) 961 f., 1255
 - Inger (c. 1797–1828) 1255
 - Karen (1825) 961
 - Kirsten (c. 1768–efter 1806) 1146
 - Kirstine Marie (1781–1828) 1010
 - Maren (c. 1745–1824) 1255
 - Stine (1836), Tjenestepige 964, 966
- Pedersen, Anders (1832), Smed 959
- Christen (1620), Slagter 1326
 - Christian (1828), Skomager 964
 - Falle († 1702), Proprietær 1309
 - Hans (1795) 1145
 - Hans (c. 1766–1826), Gaardejer, Lægdsmand 954
 - Jørgen (1773–1844) se Schougaard
 - Lars (1802–63) se Skytte
 - Lars Peder (* 1899), Overlærer 1069, 1272–1276
 - Ove Christian (1813–73), Kommandør, Direktør for Marineministeriet, K 1242
 - Peter (1806–61), Astronom, Magister, Professor, R 1237? 1299
 - Rasmus (1859), Tjener, Brødbager 1006
- Peersdatter, Kirstine (c. 1815–efter 32) 964
- Penick, Mouritz Christian (1796–1846), Kaptajnløjtnant 1221
- Persen, Lars (1832), Fange 1226
- Peschier, Pierre (1739–1812), Handelsmand, Grosserer, R 938
- Peter I den Store (1672–1725), Czar af Rusland 1074
- Petersdatter, Kirstina (1632) 1322, 1327
- Petersen, Adamine Liv(i)a (1790–efter 1808) 1256
- Adolf Cornelis (1804–54), Astronom, Observatoriedirektør, Professor, Dr. phil. 1237, 1299
 - Adolph (1768–1814), Sognepræst 1129? 1287
 - Andreas Christian (c. 1791 i Kbh.–1876), Snedkerfrimester 1319
 - Andreas Ferdinand (1784–96) 1256
 - August (1822) 1158
 - Augusta Frederikke (1797–1844) 1158, 1183 f., 1187, 1189, 1295
 - Birgitte Sophie (1788–1830) 961 f., **966–969**, 1256
 - Caroline Augusta (1787–1857) 1158, 1294
 - Christian Frederik Ludvig (1785–1854), Sognepræst 1158, 1183 f., 1187, 1189, 1294
 - Christian Friderich (1787–efter 1808) 1256
 - Dorothea (c. 1766–1840) 1131, 1319
 - Eiler (c. 1728–88), Major, Proprietær 1260
 - Emil Theodor (1819–69), Isenkræmmer 1316
 - Erasmine Frederikke (1795–1839) 1158, 1183, 1187, 1189 f., 1295
 - Frederikke Emilie (1800–28) 1158, 1189, 1295
 - Hans Jørgen (1767–1802) Student 1129? 1287
 - Henriette Dorothea (c. 1780–1838) 968, 1256
 - Henrik (1748–1827), Sogndegn, cand. theol. 966, 1256
 - Herman Fab(r)ius (1793–efter 1808) 1256
 - Herman Frederik (1797–1853), Sognepræst i Holstebro og Smidstrup 1010
 - J. (1826), Snedkermester 1319
 - Johan (c. 1748–89), Regimentskirurg 1101
 - Johan (c. 1749–1809), Portner 1104, 1108
 - Johan Peter (1781–82) 1256
 - Johanne (1805) 1115
 - Johanne Frederikke Emilie, se Petersen, Frederikke Emilie
- Petersen, Johanne Marie (1784–1852) 1157, 1187, **1188 ff.**, 1294
- Laurits (1763–efter 90), Student 1129? 1287
 - Lovise Conradine (1792–1808) 1189, 1295
 - Maren (c. 1777–efter 1850) 1319
 - Maria Petronelle (1783–efter 1808) 1256
 - Morten Henrik (1780–1844), Sognepræst 981? 1259
 - N. (1826), kgl. Mastemagermester 1319
 - Niels Frederik (1780–1848), Apoteksbestyrer 1258
 - Niels Peter (c. 1822/23–efter 61), Gartner 1004 ff.
 - Parmo Carl (1741–1803), Provst 1258, 1321
 - Pauline Henrikke (1789–1839) 1158, 1184, 1189, 1294 f.
 - Peter (1754–1826), Slotsgartner 1157 f., 1188 ff., 1294
 - Peter (1770–1837), Skolelærer 968
 - Peter (1836), Tjenestekarl 966
- Petit, Mariane Lucie Charlotte (1811–79) 1006
- Peymann, Hinrich Ernst (1735/37–1823), Generalmajor, Deputeret i Generalkommissariatskollegiet, Hv. R. 1119, 1203, 1285, 1296
- Pfaff, Christoph Heinrich (1773–1852), Professor i Medicin og Kemi, Konferensraad, Æresborger i Kiel, K 1074
- Pflugmacher, Johan Peter (1755/56–1833), Apoteker, Assessor pharmaciae 970
- Philipsen, Elise, se Holst, Nina Elise
- Moses Jacob (1765–1852), Silke- og Klædekræmmer, kgl. Agent 1117, 1285
- Pinel, Philippe (1745–1826), fransk Sindssyggelæge 1111, 1178
- Pingel, Christian Nicolai (1780–1850), Sognepræst 1075
- Jacob Christian (1720–82), Stiftsprovst, Professor 975
 - Johan Christian (1758–1809), Faktor, Generalkonsul 1242
- Platou, Rasmus (1753–1839), Forstander for Vartov, Kancelliraad 1159, 1292
- Rasmus Michaelsen (1708–75), Sognepræst 1292
 - Tobias (1754–1800), Prokurator, exam. jur. 1292
- Platz, Erasmus (Rasmus) Friderich (c. 1724–92), Muremester, Brandmajor 1132, 1288
- Plesner, Henning Christopher (1763–1809), Sognepræst 1325
- Marcus (1778–1831), Amtsprovst 1011 f., 1022
 - Ulrik Adolph (1782–1861), Provst R DM 1053
- v. Plessen, se Scheel v. Plessen
- Ploennies, Georg Frederik Carl (1788–1820), Premierløjtnant, Overkrigskommissær 949
- Mette Augusta, se Grove
- Ploug, Carl Parmo (1813–94), Digter og Forfatter, Redaktør, Folke- og Landstingsmand, Dr. phil. h. c., K 984, 1239
- Jens (1771–1832), Degn i Bregninge-Søby paa Ærø 966
 - Severin Meidel Rosenvinge (1772–efter 91), Skriverkarl i Moss 966
- Plum, Frederik (1760–1834), Biskop, Dr. phil. et theol., K 1011, 1044 f., 1047, 1050
- Podevint, Frederikke Vilhelmine (c. 1740–1808) 1318
- Sophia Magdalene (c. 1745–el. c. 1749–1811) 1318
- Polder, Christian H. (c. 1726/29–1803), Inspektør, exam. jur. 1128
- Ide Margrethe (c. 1764–efter 1801) 1128
- Poll, Barbara (1715–69) 1126, 1286 f.
- Pontoppidan, Børge Dinesen (1776–1854), Sognepræst 1288
- Carl (1748–1822), Direktør for den kgl. Grønlandske Handel, Overkøbmand, Raadmand, nationaløkon. Forfatter, Etatsraad 1100, 1108, 1112 f., 1116, 1123, 1129, 1133, 1285
 - David Henriksen (1710–60), Sognepræst 1302
 - Dines (1814–79), Sognepræst, Forfatter 1288
 - Erik Jansen (1847–1919), Venerolog, Professor, Dr. med., R 1288
 - Frode Camillus (1812–71), Apoteker, Byrådsmedlem 1075, 1078, 1288
 - Henrik (1857–1943), Forfatter, Nobelpristager, Dr. phil. h. c., Æresborger 1288, 1312
 - Knud Børge (1853–1916), Psykiater og Retsmediciner, Professor, Dr. med., R DM 1288
 - Morten Oxenbøll (1851–1931), Forfatter, Sognepræst, Høj-skoleforstander 1288
- Porse, Poul Ruggaard (* 1919), Overpolitibetjent, Personalhistoriker 1270
- Porth, Amalie Elisabeth (c. 1781–efter 90 (før 1828)) 1260
- Armgart Margrethe (1786–1875), Legatstifterske 1260
 - Christian Gerhard (1801), Student 1075? 1277
 - David Christian (1735–89), Kontrollør 1260
 - Hans Ernst (c. 1760–efter 89), Materialforvalter 1260
 - Hans Lorentz (c. 1699–1764), Sogndegn 1260
 - Marie Anna (1733–1815) 985 ff., 1259 f.

- Porth, Nancy Marie (1765–1819) 987
 – Ole Jacob Ewald (1783–1833), Regeringsraad og Auditør, Prokurator, exam. jur., Legatstifter, Justitsraad 1260
 – Peter Nicolai (1737–1820), Toldforvalter, Brygger, Justitsraad 987, 1260
 – Petrea Nicoline (1771–1834) 987
 – Sophie Elisabeth Margrethe (1762–1804) 1009, 1260
 de la Pottrie, Charlotte Anna Duval (1732–1800) 953
 Poulsdatter, Sophie (c. 1754–efter 1801), Tjenestepige 1128
 Poulsen (1836), Fuldmægtig 966
 – Else Cathrine (1794–1859) 1280
 Poulson, Gertrud Hofman (1746–1815) 1047, 1066
 Pram, Christen Henriksen (1756–1821), Forfatter, Etatsraad, R. 951, 983, 1303
 Proft, Henrik Christian Gottlieb (1795–1827), Forfatter 984
 Prætorius, Elisabeth (c. 1774–1838) 1242? 1300
 – Elisabeth Dorothea (1779–1861) 1242? 1300
 – Henrik (1807), Gaardfæster 956
 – Henrik Frederik (1783–1862), Grosserer, Nationalbankdirektør, Etatsraad 1234
 – Johannes (c. 1750–1826), kgl. Bogholder 1300
- Qvistgaard, Morten Iversen (1732–98), Godsejer, Justitsraad 945
- Radoor Peder (1763–1832) Degn 1316
 Rafn, Carl Christian (1795–1846), Oldforsker, Konferensraad, R DM 1047
 Rahbek, Karen Margarete (kaldet Kamma) (1775–1829), Brevskrivske 981, 1040 f., 1060, 1065, 1068, 1158, 1189 f., 1265, 1271, 1295, 1303
 – Knud Lyne (1760–1830), Forfatter, Professor, Dr. phil., Etatsraad, R. 980 ff., 1041, 1065, 1068, 1189, 1265, 1271, 1295, 1303
 Ramus, Anna Beata (1683–1762) 1251
 – Anne Elisabeth (1753–1832) 975
 – Christian (1687/88–1762), Biskop 1251, 1312, 1324 f.
 – Christian (1725–94), Provst 1251
 – Christian (1747–1800), Ritmester, Toldinspektør i Odense 1009
 – Cosmos (1717–82), Sognepræst 1251, 1326
 – Elsebeth (1750–efter 1801) 1307, 1325 ff.
 – Jacob (1716–85), Biskop 975 f., 1009, 1251, 1312, 1324 f.
 – Jochum Frederik Melchior (1752–1813), Provst 1144 f.
 – Jonas (1718–65), Højesteretsassessor, Justitiarius 1251
 – Magdalene Cathrine (1721–55) 1251
 – Melchior (1714–57), Professor 948, 1251
 Rann, Franz Friedrich (1788–1826), Regimentsdyrlæge 1075, 1277
 Rantzau, Frederik Christian (c. 1663–1724), kar. Oberst 1317, 1327
 – Frederik Siegfried (1744–1822), Godsejer, General, Kammerherre, Lensgreve, Hv. R. 1089
 – Sophie Amalie (1704–90) 1318
 Ranøe, Andreas Broberg (1751–1801), Overmedikus, Professor, Dr. med. 1096, 1328
 Raphael, Lazarus (1818), Modehandler 978
 Rasch, Peder (1692–1771), Professor 1251
 Rask, Rasmus Kristian (1787–1832), Sprogforsker, Professor 983
 Rasmusdatter, Ane Marie (1770–1848) 1025
 – Mette (c. 1732–efter 1801) 953 f.
 Rasmussen, Anne (1865–1949) 1069
 – Anton Gustav Casimir (1824–1900), Bandagist, Fabrikant, FM i Guld 974, 1257
 – Bodil (c. 1820–efter 45) 1076
 – Christian (* 1916), Gaardejer 1274
 – Hans (1827), Gaardmand 960
 – Hans Frederik Conrad (c. 1754–1810), Kromand, Smed 1292
 – Jens (1827), Boelsmand 960
 – Karen Margrethe (1841–1913) 1069, 1276
 – Kristian (* 1916), Gaardejer 1274
 – Kunigunda Maria Charlotta (1767–1859) 1280
 – Louise Christine. se Danner
 – Mariane Cathrine (1771–1846), Jordemoder 1246
 – Niels (c. 1759–efter 1840), Vægter, Portner 1104, 1107 f.
 – Peder (1773), Gaardmand 953, 1253
 – Rasmus (c. 1756–1819), Gaardejer 954
- Rasmussen, Rasmus (c. 1776–1843), Proprietær, Tiendekommissær, Kancelliraad 1018
 – Rasmus Lauritz (1799–1883), Kreditkassedirektør, Justitsraad, R 1268
 – Søren (1803–82), Stodderkonge 1069
 Ratenburg, Frederikke Wincentine (1755–1826) 1286, 1303 f.
 – Jørgen Albrecht Johansen (1716–87), Sognepræst 1304
 Rathsach, Frantz Christian Voss (1794–1856), Kaptajn, Lodsinspektør 995 f., 1262
 Rauchmaul, Selio Andreas (1765–1835), Distriktskirurg 1184, 1186
 Ravn, Maren (1807) 1121
 Ravnkilde, Valdemar (1865–1953), Sagfører, exam. jur. 1326
 Regenburg, Jes (1806–63), Bataillonskirurg 1033 f.
 Rehling, Johannes (1775–1841), Guvernør, cand. jur., R 992 ff.
 Reiersen, Holger Christian (1746–1811), Deputeret i Danske Kancelli, Konferensraad 947
 – Niels Lunde (1742–95), Fabrikant og Handelsmand, Godsejer, Agent, Etatsraad 1132 f.
 Reil, Johann Christian (1758(59?)–1813), tysk Læge, Professor 1165, 1178
 Reinhardt, Christian Adam (1753–92), Kirurg 1101
 – Johan(nes) Christopher Hagemann (1776–1845), Zoolog, Professor, Dr. phil. h. c., Etatsraad, R DM 984
 Restorff, Konrad Otto August (1767–1807), Brygger, Kaptajn 1120
 Reventlow, Christian Ditlev Frederik (1748–1827), Statsmand, Godsejer, Lensgreve, Gehejmerraad, Hv. R., Bl. R. DM 930, 945 f., 1250, 1303
 – Ditlev (1712–83), Statsmand, Overkammerherre, Gehejmerraad, Greve, Hv. R., Bl. R. 942
 – Johan Ludvig (1751–1801), Godsejer, Lensgreve, Kammerherre 930, 945, 1068
 Rheinländer, Johan(nes) Wilhelm (1753–1826), Bager 973, 1321
 Rhoeland, Armgaard Margrethe Davidsdatter (c. 1698–1767) 1260
 Richardi, Hermann Andreas (1788–1855), Krigsassessor, Købmand, Toldkasserer 1087, 1279
 Richter, Einar (1786–1854), kgl. Godsinspektør, Etatsraad, R. 1057, 1273 f.
 Riedel, Maria Margretha († 1736) 1317, 1327
 Rieffestahl, Carl Frederik (1761–1844), Sognepræst 1273
 Riegels(en), Andreas (c. 1666–1732), Storkøbmand 1305
 – Anna (1717–86) 1305
 – Catharine Andreasdatter (1723–79) 1305
 – Hans (1712–70), Vicelandsdommer, Justitsraad, Godsejer 1305
 – Henrik Erik (1749–1810), Konsumtionskasserer i Maribo, senere Fodpostbestyrer i Kbh. 955
 – Margrethe (1709–63) 1305
 – Niels (* 1714) 1305
 Riegels, Niels Ditlev (1755–1802), Historiker, kritisk Forfatter 1101 f., 1106, 1121, 1285, 1305
 Riegels(en), Peder Holm (* 1710) 1305
 – Peder Holm (* 1715) 1305
 Rihndahl (1826), Gartner 959
 Riis, Hylleborg Jensdatter († 1767) 1313, 1318, 1327
 Riisbrich (Riisbrigh), Friderich Christian (1754–1835), Viceadmiral, K 938
 Riisbrigh, Børge (1731–1809), Filosof, Professor, Etatsraad, R 1036
 Riising, Hans (1730–1801), Købmand 1310
 en Rile, Don Pasquil (1833), Admiral, Guvernør i Manila 1229
 Rindom, Ole (1781–1839), Købmand 1030
 Rist, Johan Georg (1775–1847), Generalkonsul, Gehejmelegationsraad, Konferensraad, K 1212
 Rodenborg, Jochum Hansen, se de Lichtenhjem
 Rodsteen, Jens (1633–1707), Admiral, Godsejer 1317, 1327
 Roed (1823), Jomfru 974
 Rohde, Anne Elisabeth (1794–1864) 988?
 – Theodor (1821–86), Sognepræst i Søllested-Vedtofte 1861–67, derefter i Solbjerg-Sundby og i Finderup 1061
 Rohmann, Jørgen Lindegaard (1797–1860), Provst, Historiker, ex. jur., R 1051, 1072, 1273
 Rooth, Maria (c. 1824–75) 1067 f.
 Rose, Caroline Mathilde (1811–efter 30) 1091
 – Christopher Pauli (1723–84), Skuespiller, Instruktør 1263
 – Grethe (1801–72) 1075
 v. Rosen, Alfred (1825–1912), Regeringsraad, Kammerjunker, R, Pr. Kr. 3 1005

- Rosen, Christian (1733–1825), Told- og Konsumtionsinspektør 1299
 – David (1791–1857), Missionær, Sognepræst 992
 – Frederik Joakim (1781–efter 1837), Styrmand, Kaptajn 1233, 1299
 – Poul (1737–efter 87), Kinakaptajn 986
- Rosenkilde, Christen Niemann (1786–1861), Skuespiller, Forfatter, R DM 1266
- Rosenstand, Kirstine Magdalene (1752–1834) 1100
- Rosenvinge, Sigvart Urne (1758–1820), Kommandør, Takkelmester, R. 1198, 1296
- Rosenørn, Carl Gustav (1784–1858), Stiftamtmand, Justitsraad, K 1020, 1023
 – Mathias (1676–1725), Godsejer, Oberst 941
 – Peder Otto (1778–1828), Stiftamtmand, Kammerherre, R. 1030
- Rosing, Michael (1756–1818), Skuespiller og Instruktør, R. 981, 1263 f., 1266
- Ross, Poul Alexander (1746–1810), Oberst 1127
- Rosset, Claudi (1687–1767), Legatstifter, Galanterikræmmer 1107, 1122
- Rosted, Henrik (1761–1816), Læge, Dr. med. 1096
- Rostgaard, Hans, se Ewald
- Rothe, Andrea Børn (1814–85) 1058
 – Anna Rosine (1813–72) 1005 f.
 – Carl Adolph (1767–1834), Kontreadmiral, Deputeret i Admiralitetet, Kammerherre, K 1006
 – Martha Gustava (1820–91) 1058
 – Valdemar Henrik (1777–1857), Sognepræst, Dr. theol., Forfatter, R. 1237
 – Viggo (1814–91), Jernbanedirektør, cand. polyt., Konferensraad, K¹ 1058
- Rothenburg, Voldborg Nielsdatter (1721–81) 1135
- Rottbøll, Christen Friis (1727–97), Læge, Botaniker, Professor, Dr. med., Konferensraad 970, 1095, 1097 ff., 1138, 1309
- Rougved, Peder Thøgersen (1738–1810), Proprietær, exam. jur. 1300, 1314
 – Thøger (1770–1856), Stempelpapirforvalter, exam. jur. 1242? 1300
- Rud, Christen Pedersen (1718–85), Sognepræst 955, 1289
 – Peder Danchel (1723–89), Sogndegn og Skoleholder 1141, 1289
- Rung, Hans (1768–1824), Revisor, Toldkasserer, Kammerraad 1030, 1041
 – Henrik (1807–71), Komponist og Syngemester, Professor, R. 1030, 1041, 1268
- Ryan, Philippa (1809–68) 1267
- Ryberg, Johan Christian (1767–1832), Godsejer, Etatsraad, R. 1042 f., 1045, 1047, 1056, 1067, 1275
 – Niels (1725–1804), Handelsmand, Godsejer, Konferensraad 1043, 1047 f., 1057, 1066, 1099, 1126, 1275
- Rübner, Christian Leonhard (1765–1808), Apoteker 1070
- Rye, Berthel Christian (1793–1879), Prokurator, Toldforvalter, ex. jur. 1262
 – Ole (1790–1850), Avlsforvalter, Gæstgiver 1017, 1023, 1268
 – Simon (c. 1753–1803), Købmand 1262, 1268
- Ryge, Johan Christian (1780–1842), Læge, Dr. med., Skuespiller 1323
- Rynning, Engelke Sophie (1804–91) 1006
- Ræder, Nicolai Ditlev Ammon (1790–1867), Borgmester, cand. jur., Etatsraad, R DM, Æresborger 1092
- Røbye, Georg Johannes (1766–1836), Gaardejer 956, 1254
- Rønne, Henning Hansen (1766–1852), Oldemand, Skibsfører 1234
- de Roepstorff (1810), Generalmajor 1067, 1276
 – Christian Henrik Adolph (1769–1844), Kammerherre, Oberst 1040, 1271
 – Henrik Frederik (1741–1819), Generalkrigskommissær, R 1067? 1276
 – Ulrich Wilhelm (1729–1821), Generalguvernør, Godsejer, Gehejmeraad, Greve 1261
- Saabye, Eggert Christopher (1769–efter 89) 1141 f.
 – Erhard (1778–1851), Sognepræst 1290, 1321
 – Gjertrud Helena (1748–1823) 1099
 – Hans Rudolph (1751–1817), Grosserer, Etatsraad, amerikansk Konsul 1099, 1132
 – Johan Henrik (c. 1751–1811), Godsforvalter 966
 – Mette Elisabeth (1753–1832) 1270
- Saabye, Niels (c. 1748–1825), Assistent 1122
 – Niels Hansen (1741–1814), Forvalter, Kancelliraad 1290, 1321
 – Niels Pallesen (1738–1805), Sognepræst 1141 f.
- Sager, Adam Andreas (1774–1851), Distriktskirurg, Hospitalslæge, Krigsraad 1102, 1104, 1106, 1109
- Sahl, Laurits (1734–1805), Professor i Græsk 1138 f.
- Salholt, Eiler (1750–84), Læge, Dr. med. 1098
- Salicath, Eddie (Edmund) Frederik (1891–1967), Forfatter 1269
 – Peter Gottmann Henrik Ludvig (1794–1864), Højesteretsadvokat, Søkrigsprokurør, Etatsraad, R. 1024
- Salling, Maren († før 1774) 1286
- Salomon, A. (1826), Købmand i Slagelse 961
- Salomonsen, Moritz (1804–71), Hofurtekræmmer, østrigsk Generalkonsul, Kommerceraad, R. 1006
- Samuelsen, Cathrine (1841–1921) 1293
- Sander, Levin Christian (1756–1819), Forfatter, Professor 980
- Sandholt, Poul (1788–1820), Kaptajnløjtnant, R DM 1205 ff.
- Sass, Hans Henrik (1796–1867), Proprietær, Kammerraad, ex. jur. 1023
 – Magdalene (1708–80) 941
- Satterup, Laurits Pedersen (1732–88), Provst 1324
- Saubrey, Ernst Christian (1797–1886), Krigsassessor, kgl. Fuldmægtig i Krigsministeriet 1033, 1270
 – Nicolai August Christian (* 1823) 1033, 1270
- Saunte, Ove Peter Høst (1874–1963), Øjenlæge, Dr. med., M.f. DR 1057
- Saxtorph, Johan Sylvester (1772–1840), Læge, Professor, Konferensraad, R. 1041
 – Mathias (1740–1800), Læge, Professor, Dr. med., Etatsraad 1096 ff., 1242, 1286
- Schaarup, Peder (1751–1821), Sognepræst 1088
- Schack, Bodil (c. 1781–efter 1803) 1146
 – Gregers (1781–1840), Højesteretsadvokat, Kammeradvokat, Etatsraad 1194
- Schack-Rathlou, Joachim Otto (1728–1800), Statsmand, Gehejmeraad, Hv. R. Bl. R. 1139
- Schallemose, Mathias Christian (1810–85), Sognepræst 1065, 1274
 – Niels (1782–1846), Sognepræst 1067
- Schall, Claus Nielsen (1757–1835), Violinist og Komponist, Musikdirektør, Professor, R 1267
- Schandorph (1838), Købmand 1091
 – Christian (c. 1777–1812), Gæstgiver, Postmester 1091, 1281
 – Poul Ibsen Wennemose (1793–efter 1846), Gaardejer, Gæstgiver 1091, 1280
 – Rasmus (1787–1866), Købmand, eligeret Borger 1089, 1279
 – (Skandorf), Ulrich Christian († 1727), Amtsskriver 1326 f.
- Scharffenberg, Michael Georg (1749–1832), Arkivar, Gehejmlegationsraad, R 1130
- Scharschou, Jacob Madsen († 1732), Sognepræst 1327
- von Schaumberg, Friederich Ernst Christian (1761–1811), Major 1077
- Scheel, Anton Wilhelm (1799–1879), Justitsminister, Generalauditør, Professor, Dr. jur., Gehejmekonferensraad, SK 1175, 1178, 1181
 – Christian Paul (1759–1823), Distrikts- og Regimentskirurg, Ejer af Scheelsminde, Justitsraad 1280
 – Christiane Birgitte Antonette (Anette) (1797–1859) 1280
 – Poul (1773–1811), Stadsfysikus, Hofmedikus, Dr. med. 1100, 1113, 1115
- Scheel v. Plessen, Christian Ludvig (1741–1801), Godsejer, Amtmand, Gehejmekonferensraad, Hv. R. 1250
- Scherff, Kirstine Margrete († 1755/56) 1308, 1327
- Schiellerup, Lauritz (c. 1783–1840), Købmand, Forligskommissær 1091, 1281
- Schifter, Andreas (1779–1852), Viceadmiral, Fabrikmester, SK 1001, 1234, 1238
- Schimmelman, Heinrich Ernst (1747–1831), Statsminister, Gehejmeraad, Greve, Hv. R., Bl. R. 930, 950 f.
- Schive, Jacob (1735–1818), Etatsraad 1132, 1288
- Schiwe, Johannes Nielsen (1706–56), Sognepræst 936
- Schiødte, Mogens (1798–1880), Sognepræst 1274
- Schiøt, Johan (1759), Fabrikskriver 1126
- Schiøtte, Karen (c. 1730–1805) 1278
- Schiøtz, Carl Kokansky (1807–77), Læge 1185 f.
- Schjerner, Elly (* 1891) 1326
 – Ludvig Jensenius Nicolai (1805–63), Provst 1073, 1075
- Schjær, Mauritz Mortensen (1745–1830), Degn 1325
- Schlegel, Christian Gottlieb (1750–1810), Sognepræst 953

- Schlegel, Henrik Frederich (1749–1822), Kommitteret i økonomi- og Kommercekollegiet, Fattigvæsenstendirektør, Justitsraad 1110, 1285
- Schmaltz, Cathrine Margrethe (1738–1806) 1009, 1268
 – Frantz Hermann († 1757), Regimentsfeltskær 1268
 – Magdalene Hedeveg (1749–1812) 1009, 1268
- Schmauch, Frederikke Elisabeth (1795–efter 1819) 1067, 1275 f.
- Schmidt, Albert (1706/07–71), Sognepræst 1318
 – Ane Margrethe (1804–70) 1150, 1315
 – C. (1835), Litograf 1074
 – Catharina Magdalene (c. 1712–92) 1268
 – Christen Jensen (c. 1798–1860), Proprietær, Lærer i Kastbjerg fra 1838 1018, 1023
 – Christian Frantz (1734–1828), Slotsforvalter og Gartner, Generalinspektør 1188
 – Christian Nielsen (1708–67), Sognepræst 1289
 – David Peter Hermann (1770–1856), Apoteker, Dr. phil., R 1070, 1075, 1086
 – Jens (1804), Møller 1134
 – Laurentius (1748–1823), Sognepræst 1088
 – Margrethe Kirstine (1756–1825) 976
 – Niels Emanuel (1781–1870), Prokurator, By- og Herredsskriver, ex. jur., Kancelliraad 1020–1023
 – Sophie Magdalene (1780–1858), 1075, 1277
- v. Schmidten, Ulrik Christian (1761–1828), Godsejer, General-krigskommissær, cand. jur. 938
- Schmälting (1805), Fru 1038
- Schneider, Johan Georg (1795–1848), Kaptajn, R 1224
- v. Scholten, Benedictus (Bendix) Dionysius Augustus (1763–1832), Oberst 1033
 – Peter Carl Frederik (1784–1854), Generalguvernør, Generalmajor, Ekscellence, SK 1226
- Schonning, Thomas (c. 1785–1868), Købmand 1091, 1281
- von Schorr, Anna Sibylla (Sybilla) (1679–1763) 1320
- Schottländer, Aron Jacob († 1838), Handlende 985? 1259
- Schou (1830), Ritmester 1091
 – Anders Jensen (1767–1834), Organist og Postmester 1280
 – Anders Jensen (1813), Købmand 1093
 – Caroline Christine Margrethe (c. 1755–1848) 1316
 – Henrik Jensen (c. 1727–75), Proprietær 1318
 – Sophie Helene (1801–51) 1280
- Schoubye, Andreas (1789–1847), Hofskriver, Justitsraad 985
- Schouffer (1818), Madame, Jordemoder 974
- Schougaard, Jørgen Peter (1773–1844), Toldinspektør, Kammerraad 953, **953 ff.**, 1253
 – Karen Mettea Petrea Bertelline (1811–81) 953
 – Peter Christian Erhard (1813–83), Sognepræst 953 ff., 1253
- Schouw, Joachim Frederik (1789–1852), Botaniker, Professor, Politiker, cand. jur., Dr. phil., Etatsraad, K 997
- Schow, Anna (1755–1811) 1099
 – Niels Iversen (1754–1830), Filolog og Arkæolog, Professor, Etatsraad 1095
 – Vibecke (1746–1820) 1099
- Schowgaard (1755) 949
 – Charlotte Lovise (1733–efter 61) 939, 949, 952, 1301
 – Else Margrethe (1735–69) 1301
 – Gert (1754) 948
 – Gregers Theodosius (1737–efter 39) 1301
 – Jacob (1734–efter 91), Foged, cand. jur., Kammerraad 1301, 1315, 1327
 – Jochum (1698–1774), Amtsforvalter, Borgmester, Justitsraad 927, 936, 949, 952, 1301, 1327
 – Peder (1732–efter 57) 949, 952, 1301
- Schrader, Stephen (c. 1748(44?)–1801), Vinhandler (til 1797), Brygger (fra 1797), Medlem af De 32 Mænd, Forstander for Frederiks tyske Kirke 1100 f., 1282, 1328
- Schroll, Henning (c. 1760–1833), Høravler 931
- Schröder, Erich (c. 1711), Hvidgarver 1317
 – Helena Christina (næppe Maria) (c. 1711–98) 1317, 1327
- Schröder, Johan Wilhelm (1674–1741), Embedsmand, Konferensraad 1323
 – Margrethe Hedeveg († 1739) 1301
- Schubart, Anna Sybilla (1753–1828) 1068
 – Herman Michael (1668–1743), Generalmajor 1320
- Schubotho, Johann Jürgen Heinrich (1761–1828), Hofboghandler 980 f.
- Schultz, Heinrich Møller (1796–1868), Toldforvalter, Kammerraad 1087, 1279
 – Johan Frederik (1756–1817), Hof- og Universitetsbogtrykker 978
- Schumacher, Heinrich Christian Friedrich (1757–1830), Over- og Hofkirurg, Botaniker, Professor, Æresdoktor, Etatsraad, R 1102, 1154 ff.
 – Johan Peder (1795–1869), Kommandør, Indrulleringschef, R 995, 1262
- Schumann, Henrik (c. 1769–1831), Inspektør 1129, 1131
- Schwartzkopf, Mathias (1742–1804), Provst 1325
- Schwarz, Christian Emilius (1784–86) 1267
 – Frederik (1753–1838), Instruktør og Skuespiller, R 989, 991, 1007 ff., 1262–1268
 – Frederik (1782–1843), Postmester, Oberstløjtnant, cand. jur., R 991, 1265, 1267
 – Georg Wilhelm (1787–89) 1267
 – Hans Georg Gotfred (1780–1826), Regimentskvartermester, Sufflør 991, 1265 ff.
 – Louise Augusta Sophie (1792–1839) 991, 1007, 1267
 – Lovise Cecilia (1781–1812) 989, 1004, **1006–1009**, 1267 f.
- Schweigger, Johann Salomo Christoph (1779–1857), tysk Fysiker og Kemiker, Professor 1081, 1278
- Schwensen, Jens (1797–1878), Proprietær 1091, 1280
 – Peter (1768–1850), Forpagter 1280
- Schwingel, Oluf Glad (1753–1815), norsk Amtsforvalter, Kancelliraad, ex. jur. 1199, 1296
- Schürer, Ignatius Paulus (c. 1757–1817), Vinhandler 1118? 1285
- Schytt, Karen (c. 1730–1805) 1278
- Schütte, August Theodor (1804–89), Godsejer, Hofjægermester, Kammerherre, K² (1053?), 1093, 1273
- Schäffer, Friderik Christian (1773–1843), Borgmester, cand. jur., Konferensraad, K 1228
- Schøller, Christopher (1707–74), Konferensraad, Oberberghauptmand, Hv. R. 1074?
 – Gustav Grüner (1754–1810), Generalmajor 1089
- Schønberg, Hans Henrik (1785–1845), Etatsraad 1304
 – Johan Christian (c. 1751–1829), Graver 1310
- Schönheyder, Johan Henrik (1744–1831), Læge, Dr. med., Hofmedicus, Professor 1101 f., 1124, 1286, 1328
 – Johan Martin (1752–1831), Assessor i Højesteret, Konferensraad, R DM 1009, 1303
 – Ulrich Anton (1775–1858), Admiral, SK 990, 992, 1001, 1005
- Seckmann, Mechtele Dorothea (1723–92) 1251
- Seeboth, Gottlieb (c. 1707–71), Sognepræst 1287
 – Wilhelm Bernhard Christoph (1751–96), Kantor og Klokker 1129, 1287
- Seehausen, Johan Carl Frederik (1775–1849), Skolelærer paa St. Croix, senere Institutbestyrer 1107
- Sehested, Frederik Jørgen (1761–1849), Major, Ejer af Nordskov og Billesbølle 1078
 – Jens Vilhelm (1760–1817), Kammerjunker 1086
 – Malte (1688–1754), Oberst 1318
 – Mette Sophie (1738–1824) 1318
 – Ove Ramel (1757–1838), Statsminister, Gehejmekonferensraad, RE 1208
- Seidel, Michel († 1616), Byfoged 1322
- Seidelin, Agnes Alvide Camilla Hortensia (1838–1902) 1091
 – Alfred William Julius Emil (1830–55) 1091–1094
 – Amalie Frederikke (1816–47), 1033 ff.
 – Amalie Hedeveg (1822–1900) 988, 1004 ff.
 – Andreas (1777–1840), Hof- og Universitetsbogtrykker, Oberstløjtnant og Kommandør for Københavns borgerlige Artillerikorps, R 940, 977, **977–985**, 987 f., 1004, 1008, 1028, 1030, 1135, 1260
 – Andreas Frederik (1827–48), stud. polyt. 985, 988
 – Anna Elisabeth (1854–1942) 1245
 – Anna Elisabeth (1867–1903), gift med Missionær L. P. Larsen 1245
 – Anna Mariane Vilhelmine (1845–1932) 1240
 – Anne (Anna) (1784–1847), se Jacobsen, Anna Petronelle
 – Anne Cathrine (1808–09) 1156
 – Anne Cathrine (1811–72), 1156 f., 1184, 1187
 – Anne Elisabeth (1791–1875) 1146 ff.
 – Antoinette Sabine Elisabeth (1825–1915) 1004 ff., 1011 f., 1027 ff.
 – Aster Theodore Vilhelmine Eulalia (1826–1912) 1091
 – Benedictus Theodor Vilhelm (1827–28) 1033, 1043
 – Berthel (1736–1803), Sognepræst i Slemminge 953, 1305
 – Carl (1800–68), Prokurator, exam. jur. 1016 ff., 1020, 1023 f., 1028, 1146
 – Carl August (1829–30) 1033

- Seidelin, Carl Christian (1812–14) 1047, 1067
 – Carl Christian (1815–23) 1047, 1067
 – Carl Frederik (1836–67), Bryggerkarl, Arbejdsmand 965 f., 969 f.
 – Carl Julius Ludvig (1833–1909), Professor i Deskriptiv Geometri, cand. polyt., R DM 1229, 1241 f., 1244 ff.
 – Carl Ludvig Valdemar Georg (1829–efter 55) 1091
 – Caspar Frederik August (1813–55), Skræddersvend 974
 – Cathrine (1802–03) 1146
 – Cathrine (1804–83) 1146
 – Cathrine Dorothea (1748–1818), Læremoder (Lærerinde) 1094, 1099, **1128–1131**, 1132 f., 1314, 1319
 – Charlotte Marie (1813–47) 1030, 1033 ff.
 – Charlotte Marie (1825–86) 988, 1004 ff.
 – Christian (1740–99), Sognepræst i Odense 975, 977 f., 989, 1009 f., 1026, 1078, 1089, 1306 f., 1316
 – Christian Henrik (1822–79), Husmand, DM 9/9 1849 (Departementstidende 12/11 s. A. S. 927) 955, 964, 966, 968 f.
 – Christian Herman Kalkar (1874–1962), Sognepræst, R 1190, 1239 ff., 1243, 1246, 1300
 – Christian Theodor (1809–82), Boghandler, Løjtnant ved det borgerlige Infanteri 974 f., 1284
 – Christiane Marie (1815–91) 988, 990, 1004 ff.
 – Christine Marie (1816–95) 974 f.
 – Christophorine Frederikke Inopinata (1827–29) 1087
 – Clara Sophie Mathilde Emilie (1825–26) 1091
 – Claus (1702–82), Apoteker 955, 1325
 – Claus (1769/70–1842), Apoteker **970 f.**, 972, 974
 – Claus Friderich (1784–1835), Gaardejer, Prokurator, ex. jur., **955–966**, 967 ff., 1254, 1256
 – Claus Friderich Bertel (1810–64), Mælkeforpagter 955, 961 f., 965 f., 969
 – Claus Ludvig (1811–71), Skrivelærer 974 f.
 – Dagmar (* og † 1826) 1075
 – David (1775–90) **977**
 – David (1778–78/79) **1030**
 – David (1784–1858), Apoteker, Assessor pharm. 1035, **1070–1077**, 1086 f., 1091, 1271
 – David (1793–1837), Sognepræst i Rimsø 988, 1004, **1009–1028**, 1269
 – David Emil (1817–34) 1067
 – David Friderichsen (1711–91), Provst i Gamtofte 975, 977, 989, 1030, 1070, 1251, 1325
 – David Niels Dorph (1779–1843), Herredsfoged, Dr. jur., Justitsraad **1030–1035**, 1036, 1043, 1067, 1073, 1257
 – Diderich Christian (1810–13) 987
 – Diderich Christian (1820–48), stud. jur. 985, 988
 – Ebbine Johanne (1844–1925) 1185
 – Eleonora Hedeveg (1756–1834) 976, 1311
 – Elisabeth Cathrine (1772–1836) 971, **971**, 972 ff.
 – Elisabeth Cathrine Dorthea (* og † 1782) 1099, 1128, **1153**
 – Else Johanne (1732–1809) 1314
 – Emanuel Honoratus (1816–93), Provst, R 1219, 1222, 1227, 1237, 1240 ff., 1244, 1246, 1271
 – Emanuelita Anna Elisabeth (1848–1915) 1241
 – Emilie Dorthea (1816–69) 955, 964, 966, 968 f.
 – Emma Anine Petra Elisabeth (1827–30) 1244, 1246
 – Emma Caroline Augusta Othilie (1827–1909) 1091, 1281
 – Erich (1795–1862), Prokurator, exam. jur., Raadmand, Stænderdeputeret, Kancelliraad 1146
 – Ferdinand Emil (1822–1908) Sognepræst, R DM 1008, 1029, 1240 ff., 1246 f., 1258, 1268, 1300
 – Frederik Hermann Ludolf Marx (1811–59), Apoteker 1068, 1075 f., 1078, 1276
 – Frederik Steinfeldt (1824–1917), Prokurator, exam. jur., Klasselotterikollektør, Justitsraad 1187, 1227, 1241 f., 1245 f., 1300
 – Frederikke Henriette (1813–64) 1156 f., 1184, 1187
 – Frederikke Marie (1828–65) 962 ff., 969 f.
 – Frideric (1750–1822), Bladudgiver, Bogtrykker, Kirkevæрге i Odense, cand. jur. 988, 1009, 1070, 1073, 1075, 1083, 1089, 1310
 – Friderich (1667–1729) Apoteker i Nykøbing F. 1323 f.
 – Friderich (1733–75), Læge, Dr. med. 1304 f.
 – Friderich (1755–89), pers. Kapellan i Gloslunde 1136, 1288, 1302, 1324 f.
 – Georg Henrich Mossin (1806–07) 1144, 1146
 – Gotthold Jacob (1793–1855), Kroejer, exam. jur. 1075, **1089–1093**, 1279 ff.
 – Gottlieb Nicolai Sibbern (1838–40) 1185
 Seidelin, Hanne Henrikke (1852–1926) 1157
 – Hans (1665–1740), Konferensraad 1323
 – Hans (1695–1752), Konferensraad 939, 1323 f.
 – Hans (1738–1815), Apoteker i Nykøbing F 953, 970, 1141, 1306
 – Hans (1746–83), Premierløjtnant 1315
 – Hans Christian (1818–65), Bagersvend 974
 – Hans Christian Paulus (1813–72), se Seidelin
 – Hans Diderich Brinck (1779–1859), Viceadmiral, SK 972, 988, **989–1006**, 1007 ff., 1030? 1238, 1261, 1267, 1271
 – Hans Friderichsen (1701–90), Sognepræst i Gloslunde 1142, 1302, 1324 f.
 – Hans Hansen (1632–68), Holmens Provst 1322
 – Hans Henrik (1775–1847), Silke- og Klædekræmmer, Rode-mester 971, **973**, 974, 1141, 1257, 1306, 1321
 – Hans Jørgensen (1672(74)–1751), Sognepræst i Ovsted 1324
 – Hans Paul Ferdinand (1828–89), Læge 1157 f., 1184, 1187 f., 1246
 – Harald Shilrik Severus Sundt (1824–?), stud. pharm. 1071, 1075, 1277
 – Henning (* 1904), Billedhugger, Industriformgiver 1269, 1323
 – Henriette Emilie (1831–1913) 1028
 – Henriette Friderica Christiana (1781–1842) **953**, 955
 – Ida (1819–94) 955, 966, 968
 – Ines (1817–89), 1075, 1078, 1288
 – Ivar (1808–78), Redaktør, Bog- og Papirhandler, Sognepræst 1030, 1034 f.
 – Ivar Brink (1789–1861), Apoteker, Kæmner 1075, **1086 ff.**, 1088, 1279, 1284, 1311
 – Ivar Emil (1829–94), Kancellist i Overhofmarskallatet, Justitsraad 988, 1004 ff., 1008
 – Ivar Frederik Theodor (1829–62), Lærer i Kbh. 1087 f.
 – Ivar Jacob (1810–92), Sognepræst i Søllested-Vedtofte 1042, 1049 f., 1058, 1061 f., 1064, 1067–1070, 1273
 – Ivarikke Pauline Lauritze Rosalia (1823–1912) 1091, 1280
 – Iver (1747–1837), Sognepræst i Køng 976 f., 989, 1028, 1030, 1033, 1042, 1045, 1053, 1067, 1086, 1094, 1307 f.
 – Jacob (1780–82) 1099, **1153**
 – Jacob (1784–85) 1100, **1153**
 – Jacob Ramus (1780–81) **1009**
 – Jacob Ramus (* og † 1783) **1009**
 – Jacobine Margrethe Cathrine (1817–1901) 985, 988, 990, 1004 ff.
 – Jens (1719–50), Sognepræst i Ulsted 1094, 1136
 – Jens (1750–1806), Sognepræst i Arrild, Magister 1100, **1136–1147**, 1147, 1149, 1289, 1313, 1327
 – Jens (* og † 1783) 1099, **1153**
 – Jens (1790–1863), Viceadmiral, K DM 1000, 1099 f., 1104 f., 1119, 1125, 1127, 1156, 1158, 1187, **1190–1242**, 1243 f., 1246, 1297–1300
 – Jens (1793–1823), Kaptajn, Kompagnichef 1146
 – Jens Conrad (1809–78), Muremester, Bygmester, FM i Guld 1156 f., 1184 f., 1187
 – Jens Jacob (1777–78) 1099, **1153**
 – Jens Peter (1810–67), Premierløjtnant 1030, 1033 ff.
 – Johanne Diderikke (1778–79) **988 f.**
 – Johanne Louise (1822–88), Legatstifter 1157 f., 1184, 1187 f., 1246
 – Johanne Louise (1849–1932) 1186
 – Johan(nes) Henrik (1786–1855), Overlæge, Distriktslæge 1098–1101, 1104 ff., 1118 ff., 1122–1125, 1127, **1153–1188**, 1188 f., 1207, 1282, 1284, 1286, 1292 ff., 1319, 1328 f.
 – Johannes Henrik (* og † 1819) 1157 f., 1160, 1187
 – Johannes Henrik Bernhard (1820–63), Arkitekt 1157 f., 1179, 1184, 1187 f., 1246
 – Johannes Henrik Emil (1823–33) 971
 – Johannes Henrik Steinfeldt (1818–21) 1220, 1244
 – Julie (* og † 1817) 961
 – Julie Frederiksdatter (1818–41) 961 f., 1255
 – Julius Frederiksen (1823–31) 961 f., 1255
 – Jørgen Hansen (c. 1633–c. 88), Provst i Skanderborg 1073, 1322 f.
 – Karen Henriette Bertheline (1809–71) 955, 966
 – Karen Henriette Bertheline (1831–32) 964, 969
 – Karen Kirstine Frederiksdatter (1820–78) 961 f.
 – Karen Sophie (1760–82) 952
 – Klaus Henrik (1761–1811), Bogtrykker og Bladudgiver 980, 1286, 1302 ff.
 – Laura (1822–1911) 1075

- Seidelin, Lida (1815–1906) 1071, 1075, 1078, 1326
 – Lille Hans Christian Paulus (1813–72) 1277
 – Lovise Cecilia (1810–11) 1004, 1007
 – Maren Sophie (1735–64) 1305
 – Marie (1804–08) 1146 f.
 – Marie Elisabeth (1821–76) 1157 f., 1184, 1187 f.
 – Marie Margrethe Vilhelmine (1814–91) 1061, 1064, 1067, 1069 f.
 – Mathi(a)s (1797–1848), Klasseotterikollektør 1146
 – Matthias (1769–1808), Stabskaptajn 1315
 – Mette Cathrine (1774–1831) 975, **976**, 1307
 – Michael Pedersen (1724–1806), Borgmester 1009
 – Mogens Gunnar (* 1913), Læge 1258, 1280, 1311
 – Nichel (1666–1737), Provst i Skanderborg 1073
 – Niels (1825–35) 961 f., 1255
 – Ole Nicolai (1748–1816), Forpagter, Købmand, Skolelærer og Degn **1133 ff.**
 – Paul Christian (* 1906), Sognepræst, Lektor ved Aarhus Universitet, fhv. Censor 1240
 – Pauline Frederikke Augusta (1818–21) 1157 f., 1160, 1179, 1187
 – Pauline Kirstine (1824–1914) **1149 f.**
 – Peder (1798–1849), sindssyg 1146
 – Peder Steinfeldt (1747–1817), Læge **1094–1125**, 1127 f., 1153, 1156, 1186, 1190 f., 1207, 1282, 1284, 1286, 1311, 1314, 1328 f.
 – Peder Steinfeldt (1823–75), Politimester, Overretssagfører, cand. jur. 1157 f., 1184, 1188
 – Peter Anton (1814–72), Kommandør, R 1104, 1217, 1219, 1222, 1237, 1241–1246, 1283
 – Peter Johannes Bernhard (1816–20) 1157 f., 1160, 1187
 – Peter Lauritz (1806–79), Overlæge i Søværnet, Etatsraad, R 1156 f., 1184, 1187, 1237
 – Poul Borrebye (1772–1853), Major 1149 f., 1315
 – Poul Georg Maximilian (1827–c. 52), Styrmand **1150**
 – Sabine Mariane (1807–88), 987, 1004 ff., 1260
 – Sabinus Theodor William Halvor (1819–1904), Grosserer, Æresborger i Holbæk, Etatsraad, R 1071, 1075, 1078
 – Sofie Christine (1846–1923) 1104, 1207, 1241, 1243
 – Sophia (1693–1741) 927, 1251, 1268
 – Sophia Elisabeth (1772–1814), Lærerinde **975 f.**, 1086
 – Sophie Elisabeth Cathrine Cordsen (1818–52) 988, 990
 – Sophie Kirstine (1837–54) 969
 – Sophus Christian (1787–1861), Kemiker, Fabrikmester, cand. pharm. 1075, **1078–1086**, 1086, 1278
 – Søren Hansen (1705–98), Overauditør, Justitsraad 1326
 – Theodore Gottholdine Sophie (1827–29) 1087
 – Thora (1820–99) 1075, 1078
 – Thora Birgitte Pauline (1831–1907) 1087 f.
 – Valentin Peter (1781–1863), Provst, Konsistorialraad, R DM 1030, 1033, **1036–1066**, 1067, 1069, 1257, 1271–1275
 – Wilhelm Edvard August (1820–75), Sproglærer, Typograf, sindssyg 1241 f., 1244–1247
 – Wilhelm Ludvig (c. 1819–efter 34) 1084, 1086
 Seip, Christian Caspar (1751–1806), Landfysikus 1096
 Sejdelin, Hans Christian Paulus (1813–72), Historiker 1075, 1078, 1253, 1277
 Sejr, Emanuel Jensen (* 1891), Overbibliotekar, Dr. phil. h. c., R DM 1270
 Selchau, Christian Henrik (1718–88), Proprietær 1317
 Selchier, Hans Herman (1799–1863), Sognepræst i Balslev-Ejby 1049
 Selmer, Peter Hersleb (1758–1819), Kommandør 949
 Sessing, Hans (1773–1847), Toldinspektør, Kammerraad 1067, 1276
 Sevel, Frederik Christian (1723–78), Deputeret, Professor, Dr. jur., Konferensraad 1249
 – Søren Hansen (1727–59), Sognepræst 1249
 Sewerin, Jacob (1691–1753), Storkøbmand, Godsejer 1319
 Severin, Karen (c. 1741–1804), Postekspeditørinde 1135
 Seydlitz, Christian Gotthold (1738–96), Professor 989, 1009, 1086, 1089, 1301, 1310
 Sibbern, Frederik Christian (1785–1872), Filosof, cand. jur., Dr. phil., Konferensraad, K 997
 – Hans (1733–1804), Konrektor, Professor 1306
 Sidelmann, Cecilia (Celia) Ulrikke (1789–1866) 1073–1077, **1077 f.**, 1091, 1278, 1326
 – Hans (1740–1807), Kaptajn 1077 f.
 – Hans Hansen (1709–70), Provst 1077
 – Hans Jacob (1794–1866), Major, R. 1077 f., 1278
 Sidelmann, Thygerine Sophie Amalie (1791–efter 1860) 1077 f., 1278
 Sielewski, se Strasoldo
 Simonsen (1802) 1146
 Sjelle, Anders (c. 1737–1822), Proprietær 1088
 Skaarup, Anna Eleonora (1701–82) 1126
 Skeel, Holger (1699–1764), Stiftamtmand, Godsejer, Gehejmeraad, Hv. R. 1074
 – Jørgen (1768–1825), Oberstløjtnant, Kammerherre, Lensgreve 1010, 1025
 – Jørgen Erik (1737–95), Statsminister, Gehejmeraad, Hv. R. 943
 – Vilhelm Mathias (1746–1817), Amtmand, Kammerherre 955 f.
 Skibsted, Arnold Christian de Fine (1848–1929), Kommandør, Stabschef, K², DM 1005
 – Oluf Wilhelm de Fine (1814–91), Kommandør, K² 1005
 Skioldan, Marie Elisabeth Jørgensen (c. 1732–1814) 1134, 1288
 Skjelderup, Michael (1769–1852), Professor, Dr. med. 1154
 Skjellerup, Lauritz (c. 1783–1840), se Schiellerup
 Skovgaard, Bolette Juliane (1842–1900) 1241, 1245
 – Jes Hansen (1805–73), Proprietær 1241
 – Johan Thomas (* 1888), Kunstmaler 1314
 Skytte, Lars Pedersen (1802–63), Husmand 1069
 Sletting, Elisabeth Kirstine (1758–1837) 1299
 – Peter Ephraim (1792–1862), Kaptajn, Lodsinspektør, Generalkrigskommissær 1221
 Smidt, Anna Cathrina (1773–1843) 1146, 1289 f.
 – Cathrine Elisabeth (1781–1861) 1146?, 1290
 – Else Maria (1775–1840) 1146?, 1290
 – Erik (1790–efter 1805) 1290
 – Mads Eriksen (1742–1805), Klejnsmedemester, Oldermænd 1100, 1133, 1147, 1289 f.
 – Magdalene (1769–1846) 1100, 1143 f., **1147 ff.**, 1289
 – Magnus Peter (1783–84) 1290
 – Magnus Peter (1788–efter 1809), Premierløjtnant 1147, 1290
 – Marthe Marie (1782–efter 1805) 1146?, 1290
 – Ole (1730–efter 1802) 1290
 – Peder Hansen (c. 1731–1820), Skoleholder i Fjelde 1761–1820 1305
 – Susanne (1785–1856) 1146?, 1290
 Smith, Anna Cathrine (1736–57/69) 1126, 1286
 – Anne Marie (1781–1864) 1087, 1279
 – Benjamin Peder (c. 1745–efter 1775), Bouteillerer 1286 f.
 – Daniel Peter (1782–1871), Provst, R, DM 1157, 1159, 1292
 – Elisa (1790–efter 1845) 1279
 – Jens (1804), se Schmidt
 – Johan (c. 1777–1819), Fuldmægtig 1290
 – Peder Hansen, se Smidt
 – Peter Madsen († c. 1756), Brændevinsbrænder, Bouteillerer 1126, 1286
 Sneedorff, Frederik (1760–92), Historiker, Professor, Magister 1139
 – Hans Christian (1759–1824), Kontreadmiral, Kammerherre, R, DM 989, 1037, 1039, 1192, 1194–1200, 1206, 1222, 1295
 Snorrason, Egill Snorri Hrafn (* 1915), Overlæge, Dr. med. 1312
 Sokrates (c. 469–399 f. Kr.), græsk Filosof 1072
 Sommerfeldt, Ellen Marie Olufsdatter (1716–17) 1312
 – Ellen Marie Olufsdatter (1718–88) 1133, 1288, 1312
 – Melchior Olufsen (1714–63), Provst, Konsistorialassessor 1312
 Sonne, Frederik Michael (1759–1818), Skibskaptajn, Maanedsløjtnant 1209
 Sophie Caroline (1707–64), Fyrstinde af Ostfriesland 942
 Sophie Magdalene (1700–70), Christian VI's Dronning 930
 Sorterup, Christian (1774–1844), Vinhandler, Forligskommissær 956
 Spend, Anna Cathrine (1714) 1323, 1327
 Spiir, Catherine (1792–1872) 985
 Spliid, Jørgen (1741–1814), Renteskriver, Justitsraad 1100
 Spormand, Christian (1700), Borgmester, Godsejer 1323, 1327
 Sporon, Poul Egede (1795–1854), Kammeradvokat (Højesteretsadvokat), Søkrigsprokurør, Konferensraad, R 1024
 Spärck, Peter Carl (1780–1863), Kaptajnløjtnant 990
 Staal, Lars Daniel (1741–1814), Sognepræst 1318, 1327
 Stabel, Frederik (1756–1835), By- og Raadstueskriver, Herredsfoged, cand. jur., Kancelliraad 1268
 – Johan Henrik (1802–36), Skibslæge 1228, 1299
 – Nicolai Erik (1803–81), Kancellisekretær, cand. jur. 1018?, 1268

- Stabell, Nicolaus Franciscus (1776–1832), Byfoged, exam. jur., Justitsraad 1299
- Stage, C. F. G. (1834), Reservestyrmand 1233
- Stahl, Georg Ernst (1660–1734), tysk Kemiker og Læge, Professor i Halle, kgl. Livmedikus i Berlin 1097
- Jochim Frederik Christian (c. 1802–c. 78), Sadelmagermester 973
- Stammer, Catharina Barbara († 1730) 1077
- Stampe, Bodil Marie (1692–1744) 1321
- Caroline (1833–1902) 1005 f.
 - Henrik (1713–89), Generalprokurør, Gehejmerraad, Hv. R. 930, 942, 945
 - Lovise (1736–1802) 1317
 - Thyge Rothe (1793–1878), Bureauchef i Udenrigsministeriet, Konferensraad, R, DM 1005
 - Vilhelmine Louise (1835–58) 1006
- Starck, Hans Frederik Wilhelm (1785–1835), Toldinspektør, Krigsraad, R 1023, 1269
- Starinsky, Samuel (1778–1840), Læge, Hof- og Regimentskirurg 1154
- Stauning, Mathias Køhlholt (1730–89), Prokurator, Kancelliraad 938
- Stebuss, Vilhelm (c. 1777–1829), Regimentskirurg 1154, 1291
- Steenberg, Hans Allerup (1745–1820), Amtsprovst 1075
- Steenbuch, Hans (1664–1740), Professor i Teologi, Etatsraad 1323
- Steenfeldt, Elisabeth Catharine (1726–68) 1094, 1128, 1314
- Jens Tranders (c. 1758–1829), Prokurator 1123, 1282, 1319, 1327
 - Peder Mathiasen (c. 1699–1764), Proprietær 1094, 1318 f.
- Steenlos, Christian Carl (1718–1801), Skoleholder 1315
- Frederik Samuelsen (1739–86), Sognepræst 937
 - Johannes Samuelsen (1673–1741), Provst 1301
 - Samuel (1640–98), Provst 1301
 - Samuel Johansen (1704–42), Sognepræst 1301
- Steenstrup, Johannes Japetus Smith (1813–97), Naturforsker, Professor, Æresdoktor, Etatsraad, SK 1288
- Norman Vogelius (* 1906), Direktør, cand. polyt. 1326
- Steffens, Henrik (1773–1845), Naturforsker og Filosof, Professor, R. 980 f.
- Stein, Harald August Edvard (1840–1900), Biskop, K² 1247
- Steinmann, Johan Christian (1775–1805), Student 1154
- Steinmetz, Carl Ludvig (1823), Urmager 1257
- (1865), Urmager 974
- Stemann, Christian Ludwig (1791–1857), Stiftamtmand, Gods-ejer, Kammerherre 957
- Poul Christian (1764–1855), Gehejmestatsminister, Kancel-lipræsident, Gehejmekonferensraad, RE 957, 961
- Stephansen, Hans (1773–1851), Viceadmiral, Overekvipagemes-ter, SK 1226
- Stephensen, Olafur (1791–1854), Overauditor, By- og Herreds-foged, cand. jur. 1018, 1020
- Stibolt, Andreas Petersen (1744–1824), Premierløjtnant 966
- Jens Peter (1774–1860), Viceadmiral, K 990
- Stilling, Cathrine Maria (1721–73) 1317
- Stockfleth, Serafine Caroline Emilie (1826–1914) 1245
- Stocker, Anna Elisabeth (c. 1741–79) 1147, 1289
- Stoffer, Søren Nielsen (1797–1866), Husmand, Tyv 1034, 1270
- Storch, Frederik Ludvig (1783–1868), Sognepræst, Konsistorial-raad 1061, 1066, 1274
- Frederik Ludvig (1805–83), Portrætmaler 1061, 1274
 - Samuel (1775–1817), Sognepræst 1045
- Storm, Jens Johan (c. 1765–1833), Koffardikaptajn, Gæstgiver 1016, 1023
- Stougaard, Ancher Jørgen Secher (1792–1869), Bataillonskirurg, Underlæge, Krigsraad, R 1033
- Strambou, Peter Johan Wilhelm (1780–1813), Politiretssassessor, cand. jur. 1156
- Strasoldo, Rudolph Romuald Sielewski (c. 1742–1824), Direk-tør, Lærer i Sprog og Tegning, Greve 1291
- Vilhelmine Henriette (Henrica) (1787–1862) 1291
- Struch, Peter Hemming (1788–1851), Sognepræst paa Refsnæs 1157, 1159, 1175, 1182
- Struensee, Johann Friedrich (1737–72), Statsmand, Greve, Kon-ferensraad 944
- Struer, Bertel (1764–1845), Sognepræst, Konsistorialraad 1156
- Strøm, Evensine (Edvinsine) Margrethe (1796–1875) 1076, 1277
- Kirsten Samuelsdatter († 1763) 1288
- Stub, Ambrosius (1705–58), Digter 1278
- Niels Gregorius (1717–1801), Provst 1141
- Suenson, Edouard (1805–87), Viceadmiral, Overlods, SK 1238, 1247
- Jean André (1773–1840), Kommandør, R 991, 1215 f.
 - Jean Jacques Isaac (1774–1821), Kaptajn, R 991, 1210
- Suhm, Peter Frederik (1728–98), Historiker, kgl. Historiograf, Kammerherre 947
- Suhr, Johannes Theodor (1792–1858), Handelsmand, Etatsraad, K 997
- Sundt, Anton Frederik (1678–1746), Landfysikus 1077
- Ulrikke Antonette (c. 1711/17–91) 1077, 1277
- Sunshing (1833), Høngkøbmand 1230, 1232
- (1833), Købmand, Opiumsryger 1230 f.
- Svane, Cathrine Christine (c. 1749–efter 1808) 1287
- Maria (1691–1772) 935, 1311
- Swedenborg, Emanuel (1688–1772), svensk Naturfilosof og Mystiker 1311
- Sveistrup (1769), Bryggerkone 1147
- (1769), Jomfru 1147
 - Kirstine Marie (1719–1805) 1088
- Svendsdatter, Lisbeth (c. 1779–efter 1801) 1104
- Svendsen, Elisabeth Bille (1756–efter 99) 1319
- Laurits Johansen (1780–1835), Sognepræst 962, 964
 - Maria Katrine (1824) 1149
- Sverdrup, Georg (1772–1850), Professor i græsk Filologi og Fi-losofi, norsk Stortingsmand 1154
- Svindt, Cathrine Knudsdatter (1755–1810) 1104, 1156, 1188, 1294
- Svitzer, Hans Peter (1798–1871), Stiftsprovst, R 1051, 1053
- Syling, Lovise (1754) 939
- Søborg (1829), Madame 994
- Søbye, Christen Lauritsen (1697–1734), Sognepræst 1321, 1327
- Søeberg (1806), Stvrmad 1156
- Carl (1775–1852), Landinspektør, Digter 1316
 - Halvor (1771–1840), Pedel 1321
- Søgedorph, Hans Hansen (1764–1816), Prokurator, ex. jur., Kap-tajn 1269, 1327
- Søegaard, Eskild Sørensen (c. 1778–1828), Købmand og Kirke-værge, Forligskommissær 1071 f., 1075 f., 1277
- Søndal, Jens Christian (c. 1764–efter 87), Postbud 1141
- Sørensdatter, Karen (1762) 1286
- Karen (1808) 1115
- Sørensen, Andreas Ammentorp (1793–1881), Sognepræst, Lands-tingsmand, R 1036
- Anne Barbara Helene (1779–1832) 1030?, 1036
 - Cecilia (c. 1725–1802) 1007
 - Conradine Cathrine (1777–1852) 1036
 - David Seidelin (1814–efter 30) 1076
 - Hans (c. 1803–82), Gaardejer i Skovballe 954
 - Hans Christian Ludvig Ancher (1796–1812) 1036
 - Janine Frederikke (1785–1843) 1030 f., 1033 ff., 1036
 - Jens (1739–1803), Sognepræst 1036
 - Jens Christian (1859), Tjener 1005 f.
 - Jens Christian Hammer (1786–1848), Prokurator, exam. jur. 1091?
 - Marie Elisabeth (1787–1871) 1030?, 1036
 - Noline Sofie Kirstine (1782–1863) 1030?, 1034, 1036
 - Peder (c. 1540[42]–1602), kgl. Livlæge, Professor 1323
 - (Konge eller Koeg), Peder (c. 1767–1826), Havekarl, Indsid-der 1025
 - Peter (1780–1876), Sognepræst 1052
 - Søren (1695–1741), Købmand, Kæmner 1319
 - Søren (1768–1845), Amtsforvalter, ex. jur., Justitsraad 1075
- Tang, Knud (1748–1811), Grosserer 1095
- Tauber, Johan Henrik (1743–1816), Rektor, Professor, Dr. theol. 1095, 1313
- Tegner, Isaac Wilhelm (1815–93), Litograf, R 1187, 1240 f.
- Tetens, Peter Jacobsen (1797–1859), Stiftamtmand, Kammer-herre, R, DM 1005 f.
- Thaarup, Christen (1746–98), Renteskriver, Kammerraad 1242, 1300
- Poul (1746), Sogndegn 1300
 - Thomas (1749–1821), Digter, R 989
- Thal, Rasmus Samuel (1785–1853), Overkirurg, Professor, Etatsraad, R, DM 1154, 1159
- Thaning, Jens Iskow (1782–1852), Apoteker, Toldkontrollør 1114
- Theil(l), Carl Adolph (1781–1868), Branddirektør, Landinspek-tør, Tiendekommissær, Justitsraad 1314, 1327

- Theilade, Peter Andreas Frederik (1808–91), Provst 1276
 Thessen, Carl Frederik (1738–98), Skuespiller 1264
 Thestrup, Frantz (1694–1766), Godsejer, Kammerraad 1305
 – Georg Frederik Stampe (1718–78), Rektor, Magister, Justitsraad 1136
 – Mathias (1740–1808), Amtsforvalter, cand. jur. 955, 1305
 – Poul Moth (1696–1774), Provst, Konsistorialraad 1305
 Thiele, Anna Sophie (1834–80) 1257
 Thiellesen, Frederik Conrad (c. 1722–85), Færgemand 986, 1259
 Thisted, Jensine Maria (1833–efter 93) 1280
 – Jørgen (Overgaard) (1795–1855), Sognepræst, Forfatter 949, 1033
 – Valdemar Adolph (1815–77), Forfatter 1033, 1270
 Thomsen (1791), Jomfru, i Roost 1146
 – (1793), Madame, i Roost 1146
 – Christian Jürgensen (1788–1865), Arkæolog, Konferensraad, SK 1006, 1041
 – Elisabeth Cathrine (1760–1837) 1028
 – Henrich Bendt (1790–1865), Kommandør, R, DM 1238
 – Jens (c. 1834–efter 60), Postbud 1005 f.
 – Niels Tingberg (1778–1858), Postmester, Kancelliraad 968, 1256
 – Ove Thomas (1801–62), Redaktør, Postmester, Folketingsmand 1054
 Thorkelin, Grimur Jonsson (1752–1829), Gehejmearkivar, cand. jur., Dr. jur., Konferensraad, R 1095
 Thorlacius, Christian Peter (1773–1831), Rektor i Nyborg, Magister 1154
 – Skuli (1741–1815), Filolog, Rektor, Justitsraad 947, 1154
 Thormøhlen, Jørgen (c. 1685–1753), Købmand 1309
 Thorning, Elisabeth Sophie († 1788) 972 f.
 Thorsdatter, Birgitte (1721–86) 1070
 Thorsen (1822), Skipper 1033
 – Niels (Henrik), se Thorson
 – Simon Løgstør (1799) 1319
 Thorsen?, Sophie Margrethe Birgitte (* 1787) 1319
 Thorson, Niels Henrik (1790–1859), Amtstuefuldmægtig, Forligskommissær 1076, 1089, 1277
 – Thecla (1817–efter 55), Lærerinde 1089
 Thorstensen, Peder (1750–92), Bergmedikus 1096
 Thorup, Carl Magnus (c. 1808–88 (ikke 89)), Traktør 1232
 Thorvaldsen, Bertel (1770?(68?)–1844), Billedhugger, Konferensraad, SK 979 f., 1000, 1074, 1234 ff., 1299
 Thronsen, Bertel Bensenius (1805–55), Købmand, Borgerrepræsentationsformand, Prokurator, Konsul, ex. jur. 1087
 Thulstrup, Magnus Andreas (1769–1844), norsk Generalkirurg, Professor, Dr. med. 1196, 1296
 Thunboe, Maria Wilhelmine Jensdatter (1747) 1319
 Thune, Jacob (1735–92), Sognepræst 1310
 Thy, Mathias (1752–1814), Sognepræst, Fattigvæsensdirektør 1132 f.
 Thygesen, Hans Emanuel (1778–1832), Lærer 1130
 – Ole (1792–1864), Overstyrmand, Toldkontrollør 996, 1262
 Tidemand, Nicolai (1766–1828), Oberst, Forfatter 1208 ff.
 Tilemann, Johan Nicolai (1771–1828), Amtsprovst 1154
 Tjerby, Søren Rasmussen (c. 1720–99), Birkefoged, Forvalter, Møller 1313, 1327
 Tode, Carl Theodor (c. 1817–88), Husfoged 1247, 1300
 – Johann Clemens (1736–1806), Læge, Professor, Dr. med., Forfatter 970, 1095, 1097 f., 1124, 1263, 1286
 Toft (1753), Skipper 1126
 Tofte, Ellen Andersdatter (c. 1750–efter 1801) 1104
 Tolstrup, Frederik Ludvig (1766–1826), Proprietær, exam. jur. 1071 f., 1075, 1276
 – Peter (c. 1802–efter 40), Gaardmand 1091
 Top, Peder Pedersen (ca. 1754–efter 1806) 1143 f., 1146
 Topp, Søren Rasmus (1780–1822), Kantor 1107?, 1285
 – Vilhelm (1778–1867), Kantor og Lærer 1107?, 1285
 Torchelsen, Niels (1799), Spisemester 1133
 Tornøe, Jørgen (1794–1863), Amtsforvalter, exam. jur., Kammerraad 1329
 Torup, Dorethe Gundersdatter (1695–1756) 1128
 – Gunde Nielsen (1648–1708), Sognepræst 1319
 Tostrup, Hans Peter (1751–1820), Stiftsprovst 1009, 1089
 Trampe, Adam Frederik (1750–1807), Greve, Teaterleder 1047, 1066, 1089, 1264
 Treschow, Frederik Wilhelm (døbt Willum Frederik) (1786–1869), Højesteretsadvokat, Gehejmekonferensraad, Politiker, SK 958
 Treschow, Frederik Vilhelm Rosenkilde (1811–69), Godsejer, Kammerherre 1058
 – Herman (1739–97), Sognepræst, Professor 1132
 – Herman Gerhard (1780–1836), Amtmand, cand. jur., R, DM 1032 f., 1087
 Trojel, Albertine Christine (1785–1872) 1269
 – Frantz Wilhelm (1813–80), Proprietær 1269
 – Hans Jørgen (1741–1809), Raadmand, cand. jur. 1009, 1268
 – Lorents Fribert (1816–efter 54), Overretsprokurator, cand. jur. 974
 Truelsen, Anne (1741–1807) 1128, 1314
 Tscherning, Anton Frederik (1795–1874), Politiker, Krigsminister, R. 1121
 – Eilert Peter (1767–1832), Inspektør, Oberst, R, DM 1121
 Tuderup (1777), Skoleholder 1127
 Tulinius, Carl Andreas (1803–55), Distriktslæge 1028
 Tullin, Claus (1764–1830), Købmand 1296
 Tuxen, Christian Møller Friis de (1713–92), Generalkrigskommissær, Generalauditør, Generalmajor 1311
 – Christiane Elisabeth de (1723–96) 1311
 – Dorothea Sophia (1712–80) 1126
 – Else Christine (1720–85) 1126, 1286
 – Georg Emil (1814–85), Kommandør, Navigationsdirektør, K 1234
 – Jens Peter Emil (1846–1937), Fabrikant, Kreditforeningsdirektør, R, DM 1005
 – Louis de (1748–1828), Toldinspektør, Admiralitetskommissær 990
 – Manderup Pedersen (1716–60), res. Kapellan 1126
 – Nicolai Elias (1810–91), Kontreadmiral, Direktør ved Orlogsværftet, K, FMG 1005 f., 1237 f.
 – Peder Mandrup (1783–1838), Kommandørkaptajn, Tøjmester, K 1226
 – Søren Ludvig (1790–1856), Kommandør, Ekvipagemester, K 1192
 Tüchsen, Emilie Christiane Charlotte (1821–76) 953
 – Wilhelm Christian Ely (1818–84), Postmester 953
 – Wilhelm Mauritz (1775–1827), Købmand 953
 Tücksen, Ahrent Carsten (c. 1779–1832), Skolelærer 1036
 Tønder, Marie Elisabeth (Betzy) (1770–1815) 1195
 Tønnesdatter, Anne Cathrine (* 1762) 1286
 Tønnesen (1759), Tøjhusfuldmægtig 1126
 – Anna Carolina (1759) 1126
 – Christine Marie (1749(1766)) 1126, 1286
 – Mette Olufsdatter (1721–58) 1126, 1286
 – (Oluf) (1749(1762?)), Ekvipagemester 1126
 Tønsberg, Mathias († 1757), Premieroberstløjtnant 927
 Tørsleff, Lauritz Christian (1802–65), Lærer, kgl. Translatør, Klokker og Kordegn, DM 1065, 1275
 – Mathias Christian (1838–1913), Gaardejer 1291
 Udsen, Petronelle Christina (1720–99) 1316
 Uldall, Johan Joachim (1777–1839), Kommandør, Admiralitetsdeputeret, Kammerherre, R 1221
 – Peter (1743–98), Generalfiskal, Godsejer, Justitsraad 944
 Ulrichsen (1831), Kvartermester 1159, 1172, 1174 f., 1182 f.
 Unna (1809) 956
 Urne, Christian (1749–1821), Stiftamtmand, Højesteretsjustitiarius, Overpræsident, cand. jur., Gehejmerraad, Hv. R. 943
 Wadum, Claus Jensen (1711–47), Proprietær 1099, 1321, 1327
 – Jens (1746–1804), Rentekammerkommitteret, Justitsraad 1099 f.
 Wagaard, Catharina (1735–1816) 1318
 – Enevold Iversen (1699–1773), Sognepræst 1318
 Vahl, Martin (1749–1804), Botaniker og Zoolog, Professor 1197
 Valdemar II Sejr (1170–1241), Konge 1208
 Valdemarsdatter, Cathrine (1719) 1128
 Valeur, Abraham (1777–1838), Kaptajn, Overtolder 1199, 1296
 – Christian (1721–79), Sognepræst 1126
 – Christian (1770–1836), Sognepræst 1012?, 1016, 1018, 1268
 – Ib Christian (1777–1863), Sognepræst, Konsistorialraad 1012?, 1013, 1268
 Walsøe, Magdalene (1826), fra Samsø 959
 Walther, Niels (1755–1823), Sognepræst 1242
 Vandal, Anne Margrethe (1654–1700) 1138

- Wandel, Andreas Carl (1766–1820), Regimentskirurg 1101 f., 1328
 – Hans Casparsen (1751–97), Sognepræst 1259
 – Niels (1752–92), Stadsfysikus 1096
- Waren (1813), Gartner 1216
- Warneck, Johan Christopher (1742–1807), Sognepræst 1277
 – Nicolaus Ludvig (1781–1851), Oberstløjtnant, R, DM 1075, 1277
- v. Warnstedt, Hans Wilhelm (1743–1817), Teaterdirektør, Overceremonimester, Kammerherre, SK 1007, 1263
- Warthoe, Andreas Tonnesen (1787–1859), Prokurator, Proprietær 1075, 1091, 1093, 1276
- Wassard, Jacob Gregorius Graah (1790–1843), Krigsassessor, Gaardejer 965 f., 969, 1256
- Vauquelin, Nicolas Louis (1763–1829), fransk Kemiker, Professor 1081, 1083
- von Weber, Carl Maria (1786–1826), tysk Komponist 1267
- Wedel, Jens Kraft Dinesen (1793–1827), Godsejer, Sekondløjtnant 1217
- Wedel-Jarlsberg, Johan Caspar Herman (1779–1840), norsk Statholder, Kammerherre, Greve, K 1198, 1296
- Wedell, Karl Wilhelm Adam Sigismund (1806–82), Gehejmekonferensraad, Lensgreve, SK 1043, 1053, 1274
- Vedel Simonsen, Lauritz Schebye (1780–1858), Historiker, Dr. phil. h. c., Konferensraad, K 1046 f.
- Wederkinch, Christopher Eken (1712–90), Sognepræst 1066
 – Jørgen (1742–1802), Sognepræst 1139, 1141
- Weidemann, Conrad (1761–1808), Overretsprokurator, Søkriksprokurør, ex. jur. 1256, 1295
 – Maren (1763–1815) 1188 f., 1294
- Weilbach, Johan Philip (1770–1836), Sejlmagermester, Oberstløjtnant og Kommandør for Københavns borgerlige Artillerikorps, DM, R 979
- Weinbrenner, Christoph Frederik (1751–90), Regimentskirurg 1098
- v. Weinigel, Peter (1732–97), kar. Oberstløjtnant, Godsejer 1318, 1327
- Weinreich, Christine Louise (1784–1867) 957, 968, 1254
- Weinschenck, Georg Frederik (1772–1830), Sognepræst 962, 1154
- Weise (Weyse), Laurits Frederik (c. 1733–75), Portrætmaler og Malermester 1313 f.
- Weiss, Christian Samuel (1780–1856), tysk Mineralog og Kystallograf, Professor 1081
- Wellerop, Andreas Severin (1782–1859), Distriktskirurg, Justitsraad 1016, 1020 ff.
- Welling, Niels Bay (1783–1850), Sognepræst 1018
- Wendelboe, Andreas Lachmann (c. 1747–1808), Deputeret i Generallandøkonomi- og Kommercekollegiet, Etatsraad 1100
- Wendt, Carl (1731–1815), Deputeret i Finanskollegiet, Gehejmekonferensraad, Hv. R. 1126, 1291
 – Johan Christian Wilhelm (1778–1838), Overmedikus, Professor, Dr. med. h. c., Etatsraad, R, DM 1158, 1175, 1178, 1181, 1286
- Werlauff, Erich Christian (1781–1871), Historiker, Professor, Dr. phil., Konferensraad, SK 983, 1317
- Werliin, Andreas Frederik (c. 1768–1825), Sekretær 1159
- Werneberg (1793), Apoteker i Berlin 970
- Wessel, Johan Herman (1742–85), Digter 1074, 1188
- West, Christian Frederik (1800–81), Sognepræst 1072
- von Westen, Charlotte Christiane (1724–1801) 1260 f.
 – Johan Christopher (1701–74), Apoteker, Stamhusbesidder, Agent 948, 1261
 – Maria Christophina (1777–1860) 938
 – Peter (1731–89), Apoteker, Dr. med., Professor, Forfatter, Justitsraad 1261, 1310
- Westergaard, Frederik (1759–1837), Sognepræst 1306 f.
- Westerholdt, Christian (c. 1789–1858), Major 1089?, 1279
 – Magnus (c. 1761–1851), Major 1089?, 1279
- Westermann, Peder (1699–1767), Instrumentist 1314, 1327
- Westphal(en), Sophia Amalia (c. 1765–1816) 1075
- Wetzler (1806), Kontrollør i Kbh. 1156
- Weybel, Jens (Isac) Jonas (c. 1765–1839), Urtekrammer, Agent, R 1101, 1108 f., 1123, 1159, 1169, 1183, 1329
- Weyse, Christoph Ernst Friedrich (1774–1842), Komponist, Organist, Professor, Dr. phil. h. c., R, DM 982, 985, 1184 ff., 1293
 – Johan Christopher (1724–96), Højesteretsassessor, Etatsraad 938, 1249
- Weyse, Sophie Elisabeth (1726–76) 936?, 1249
- Wiborg, Carsten Friis (1813–85), Sognepræst, Dr. phil., Forfatter, Folketingsmand 1276
- Wichfeld, Frøken (1784), Datter af Oberst Thomas Frederik W. (1726–1803) (DAA 1953, 25) 955
 – Jørgen (1729–97), Vicelandsdommer, Godsejer, Etatsraad 953
- Wichmand, Elisabeth Catharina (1713–1800) 955?, 1325
- Wichmann, Anna Maria (1742–efter 1801) 955
 – Poul (1749–1818), Sognepræst 953
- Widersatz, Johanne (c. 1739–1807), Oldfrue 1104, 1107, 1109 f., 1120
- Wiedewelt, Johannes (1731–1802), Billedhugger 1066
- Wiese, Johan Henrik (1790–1844), Kommandørkaptajn 1212
- Wiinholt, Hans (1785–1841), Sognepræst 935, 938
- Wilbrecht, Johan Vilhelm (1744–96), Regimentsfeltkær 1096
- Wilde, Otto Alexander Klemme (1815–96), Kommandør, R 1299
- Wildschütz, Elisabeth (Elsabe) (1766–efter 1806) 1321
- Wildt, Maria (1777–1812) 1299
- Wilhelm (1787–1867), Landgreve af Hessen-Kassel, dansk General, Guvernør i Kbh., Storkommandør 1224 f.
- Vilhelmine Marie (1808–91), Prinsesse 1188
- Wilhelmsen, Hans (1744–1807), Skipper 1317
- Wilhjelm, Frederik (1852–1938), Sognepræst, R 1027
- Villadsen, Oluf (1683–1739), Provst 1288, 1312
- Willemoes, Frederik Vilhelm (1778–1860), Stiftsfysikus, Dr. med., Etatsraad 1033, 1071, 1075
 – Peter (1783–1808), Premierløjtnant 1200
- Willich, Ib († 1711), Skolemester 1324
- Willumsen, Maren (1807–65) 1275
- Wilradt, Thomas (c. 1690–1735), Husfoged, Tolder 1306
- Wilster, Christian Frederik Emil (1797–1840), Digter, Magister, Lektor 984
 – Karen Henriikka (Henriette) (1780–1860) 1198, 1296
- Wind, Anna Dinesdatter († 1711) 1318, 1327
 – Jørgen (* 1922), Geolog 1318
 – Mathias Pedersen (1714–81), Sognepræst 1313, 1327
- Winde, Hans Nielsen (1689–1741), Provst 1319
 – Mette Hansdatter (1719–57) 1099, 1321, 1327
 – Niels Larsen (1657–1715), Provst 1319
- Vinkel, Ane Marie (c. 1783–efter 1819) 1091? 1281
 – Cathrine Margrethe (c. 1782–efter 1855) 1091, 1281
 – Ellen Letting (c. 1780–1856) 1091, 1280
 – Else Birgitte (c. 1784–1848) 1091, 1281
 – Frederikke Elisabeth (1793–1875) 1075, 1091 ff., **1093 f.**, 1281
 – Johannes (c. 1786–efter 1813/19) 1281
 – Mathias (c. 1747–1802), Møller 1091, 1093, 1280
 – Severin Mathiasen (c. 1778–1787/1819) 1280
 – Søren Mathiasen (c. 1788–1856), Husejer 1091? 1280 f.
- Winkler, Bernt Otto (1780–1845), Stabskirurg i Søværnet, Medl. af Sundhedskoll., R DM 1175, 1178–1181
- Winsløw (c. 1795) 1127
 – Friderich Christian (1752–1811), Over- og Hofkirurg, Professor, Etatsraad, R 1096, 1100, 1102, 1154 ff.
- Winstrup, Ole Johansen (1782–1867), Mekaniker, Maskinfabrikant, DM 1083
- Winther, Christian Michael (1780–1868), Arkivar ved Københavns Raadstue, exam. jur. 987
 – Peder Pedersen (1764–1816), Sognepræst 1028
 – Rasmus Pedersen (1680–1767), Provst 1317
 – Søren Frederiksen (1738–81), Sognepræst 1320 f.
 – Ulrich Friderich (1767–1801), Forfatter 1321
- Wintz, Anna Dinesdatter († 1711), se Wind 1318, 1327
- Wissing, Jens (c. 1737–1817), Købmand 1028
 – Lucie (1781–1825) 1070
- With, Niels Randalph Fochsen (1720–88), Sognepræst 1138
- With-Seidelin, Douglas Henry Viggo (* 1922), Repræsentant 935, 947
- Withusen, Carl Christopher (1778–1853), Over- og Hofkirurg, Professor, Konferensraad, K 1154, 1185
- Wittrog, Hedevig († 1781/96), Læremoder 1287
- Wittrup, Michael Pedersen (c. 1697–1760), Provst 1314
- Wittstock (1805), Livkirurg 1039
- Wiwet, Lorents (1759–1808), Provinsialmedikus 1096
- Wluegel, Cornelius (1764–1833), Kontreadmiral, R 1211, 1213
 – Peter Johan (1766–1835), Kontreadmiral, R DM 1193, 1222, 1226, 1233 f.

- Voetmann, Karen Hasselmann (1791–1848) 1075
 Vogelius, Anna Kirstine (1780–1863) 948
 – Peder Mogensen (1741–87), Sognepræst 948
 Vogelius, Peter August (1821–89), Brygger, cand. pharm. 1076
 Vogelsang, Henrik Christian (1742–1806), Urtekræmmer i Kbh. 1769, senere Bogholder i Odense 1307
 – Sophie Elisabeth (1772–1849) 1104, 1244, 1246, 1283 f.
 Vognsen? Karen (f. Laub) (c. 1775–efter 1840) 971
 Vogt, Henrik (1744–1803), Toldkasserer 1310
 Wohlert, Johan Gottlieb (1755–1812), Reservekirurg 1096
 Voigt, Christian (1744–1805), Købmand 1327
 – Marcus Friederich (1757–1815), Slotsforvalter og Gartner, DM 1121, 1158, 1188
 von Wolffrath, Peter Bernhard (1699–1759), Oberst 927
 – Volqvart Carsten (1758–1822), Sognepræst 1010, 1027
 Voltaire, François Marie Arouet de (1694–1778), fransk Forfatter og Filosof 1074
 Worm, Oluf (1757–1830), Rektor, Forfatter, Magister, Professor, R 1138
 Vormsen?, Karen (f. Laub) (c. 1775–efter 1840) 971
 Wormskiold, Peder Worm (1750–1824), Rentekammerdeputeret, Konferensraad, SK 945
 Worsaae, Jens Jacob Asmussen (1821–85), Arkæolog, Professor, Dr. phil. h. c., Kammerherre, SK 1001
 Worsøe, Detlef Sørensen (c. 1713–79), Købmand, deputeret Borger 1317, 1327
 – Erich (1739–50?) 1317, 1327
 – Hans Holten (* 1932), Arkivar, cand. mag. 1317
 – Johanna Dorothea (1747–1808) 1317, 1327
 – Maria Margretha (c. 1735–1822) 1317, 1327
 – Severin (* og † 1738) 1317, 1327
 – Severin (1744–50?) 1317, 1327
 Vosbein, Johan Julius (1810–46), Teglværksejer, Boghandler 1087
 Voss, Hans Frederik (1805–74), Fuldmægtig ved Gunderslevholm, ex. jur. 969? 1256
 Wulff, Christian (1777–1843), Kontreadmiral, Kammerherre, K 1119, 1201 f., 1212
 – Jørgen Peter Frederik (1808–81), Admiral, K¹ 1274
 – Maren (c. 1705–74) 1315 f., 1327
 – Niels (1771–1846), Købmand, Brandinspektør, Borgerrepræsentationsformand 1087, 1279
 – Peter Frederik (1774–1842), Kontreadmiral, Generaladjutant, Kammerherre, K 1198, 1222, 1296
 Wulfsen, Hermann (1830), Lærling 1085
 Wøldike, Jeremias (1736–1813), Matematiker, Professor 956
 – Maria Sophia Frederikke (1757–1830) 1278
 Zabelovsky, Isak (1836), Tjenestekarl i Vanløse 966
 Zahrtmann, Christian Christopher (1793–1853), Viceadmiral, Marineminister, Kammerherre, SK 1000, 1223 f., 1226, 1235, 1237 f., 1298
 Zeise, Friedrich (1754–1836), Apoteker 1086
 – William Christopher (1789–1847), Kemiker, Professor, R 1086
 Zela, Johan Gottfried (1786), Glarmester 1100
 v. Zepelin, Frants Christian (1716–90), Generalløjtnant 927
 Zeuthen, Peter Christian (1755–1823), Godsejer, cand. jur., Etatsraad 938, 951, 1198(?), 1296
 – Philip Julius (1790–1807), Sekondløjtnant 1202
 Ziese, Joachim († 1815), Arbejdsbestyrer 1117 f.
 Zuber, Ferdinand (c. 1748–1823), Oberst 1075, 1277
 Zuschlag (1777), Læremoder, Madame 1127
 – Johan Christian (1781), Skoleholder 1287
 Æreboe, Andreas (1723–1813), Konsul, Konferensraad 937, 949
 – Jens Severin (1737–1801), Konsul, Justitsraad 950
 – Karen (1729–1810) 949, 951
 – Mette (1733–89) 950 f.
 Oehlsenschläger, Adam Gottlob (1779–1850), Digter, Professor, Konferensraad, SK 980 ff., 1002, 1040 f., 1046, 1188, 1206, 1263, 1265 f., 1271 f., 1303
 – Joachim Conrad (1748–1827), Organist, Slotsforvalter 1188
 Øllgaard, Terman (1745–1827), Proprietær, Justitsraad 1077
 – Vilhelm (1806–60/61), Sognepræst 1136
 Ørbech, Anders (1790–1870), Sognepræst 1258
 Ørnberg, Laurits Andreas Peter (1817–95), Lærer 976, 1258
 Ørsted, Anders Sandøe (1778–1860), Statsmand, Dr. jur., Gehejmekonferensraad, RE 951, 983, 985, 1030, 1171
 – Hans Christian (1777–1851), Fysiker, Professor, Dr. med. h. c., Dr. phil. h. c., Gehejmekonferensraad, SK 981, 983 f., 991, 1030, 1074, 1079, 1081 ff., 1086, 1206, 1266, 1271
 – Herman (1786–1811/27), Apoteksbestyrer, cand. pharm. 1079
 – Søren Christian (1750–1822), Apoteker, Assessor pharmaciæ 1170
 v. Oertz, Maria (* Svane) (1691–1772), Grevinde 935
 Oest, Henriette Augusta († 1784) 1277
 – Johann Friedrich (1755–1815), Seminarieførstander, Professor, R 1277
 – Nicolaus (1719–98), Sognepræst 1277
 Østrup, Henriette Friderica Christina (1757–1811) 1305
 – Margrethe Christine Wolborg (1774–1829) 1067
 – Margrethe Sophie (c. 1725–1800) 1261
 – Rasmus (1716–1800), Købmand, Kirkevæрге 1261
 – Rasmus Bernt (1720–91), Degn 1305

ANDELSBØGTRYKKERIET I O

